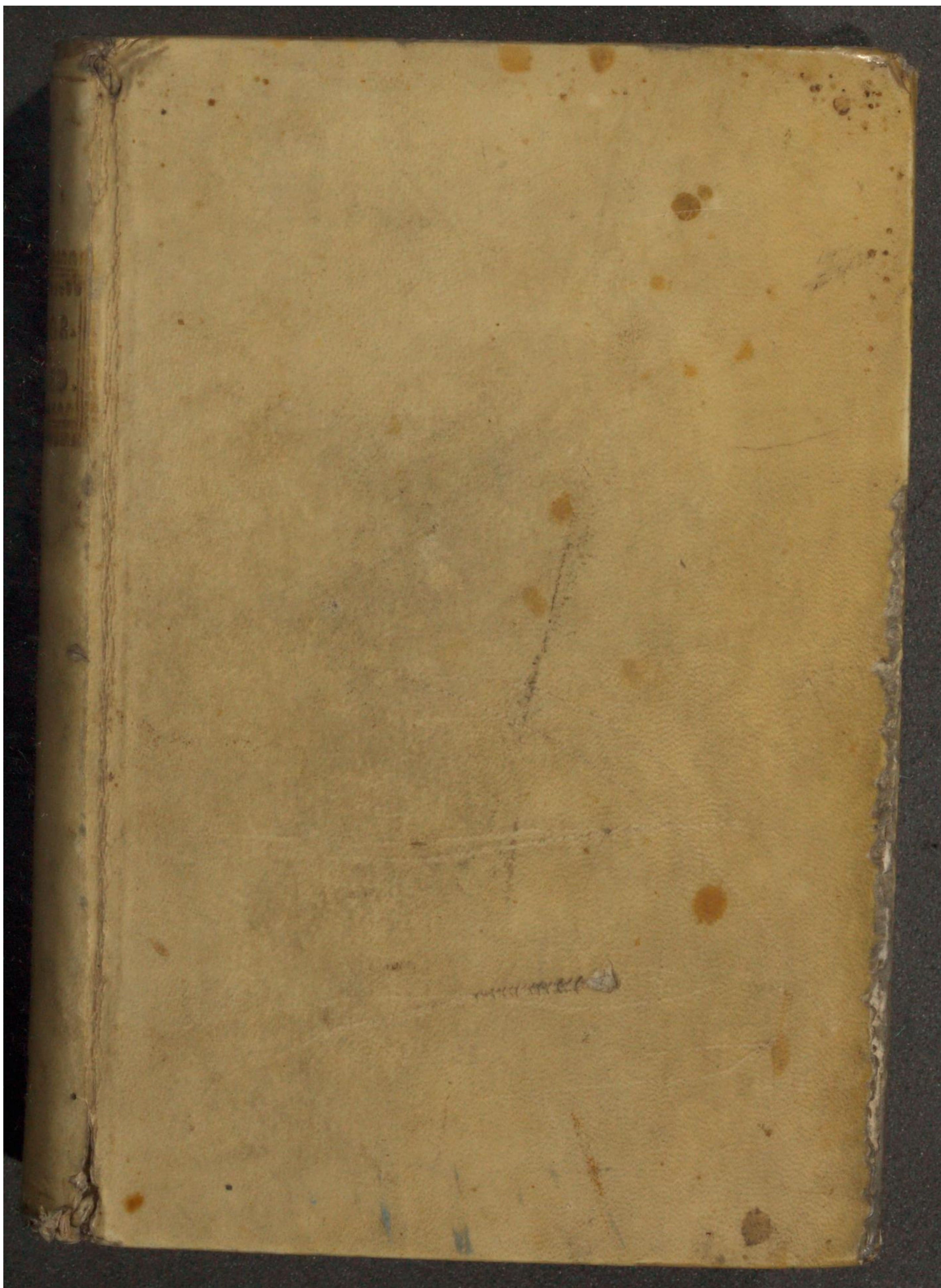
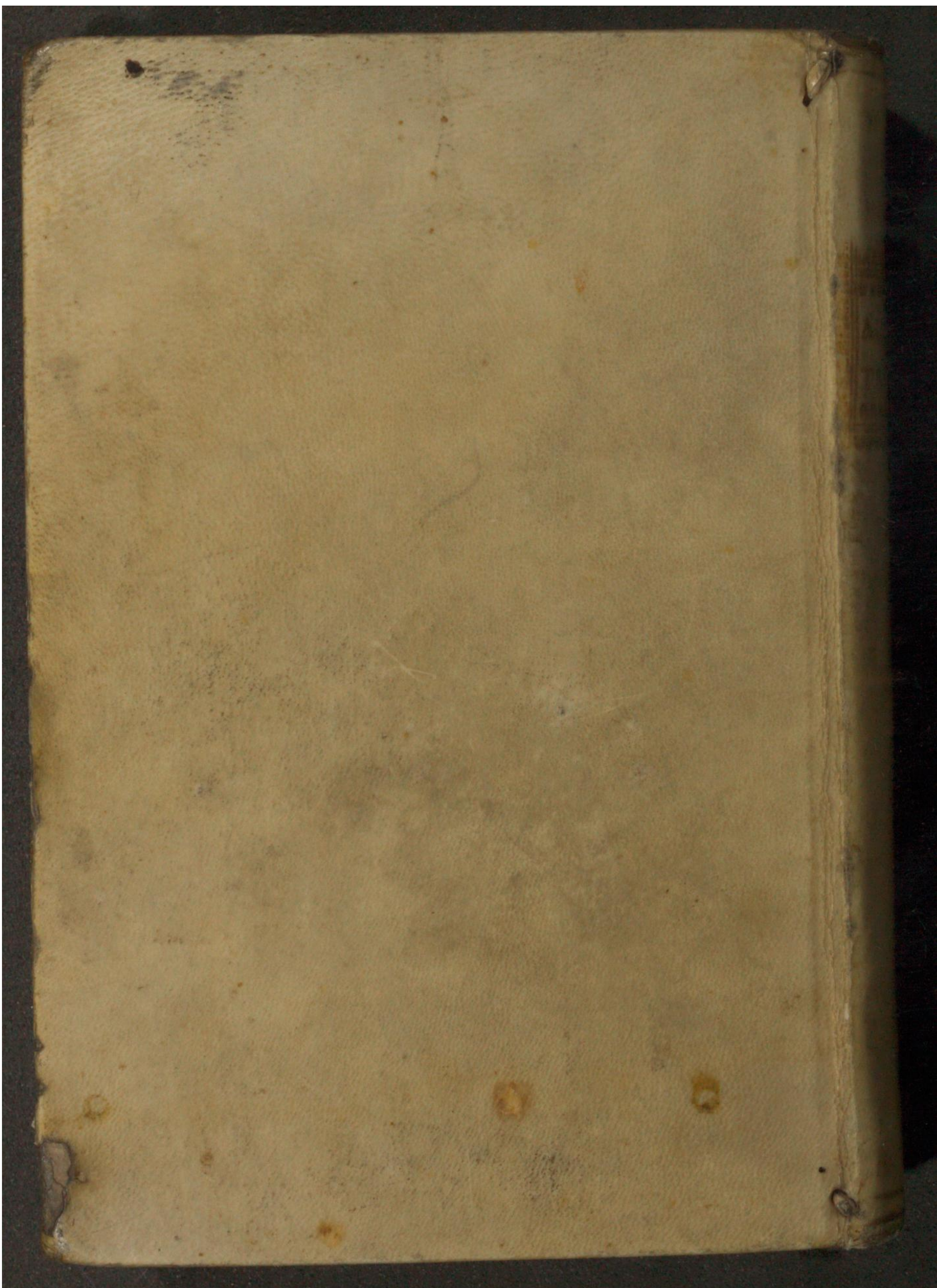

ALMANSOR.
TRACT·MED.

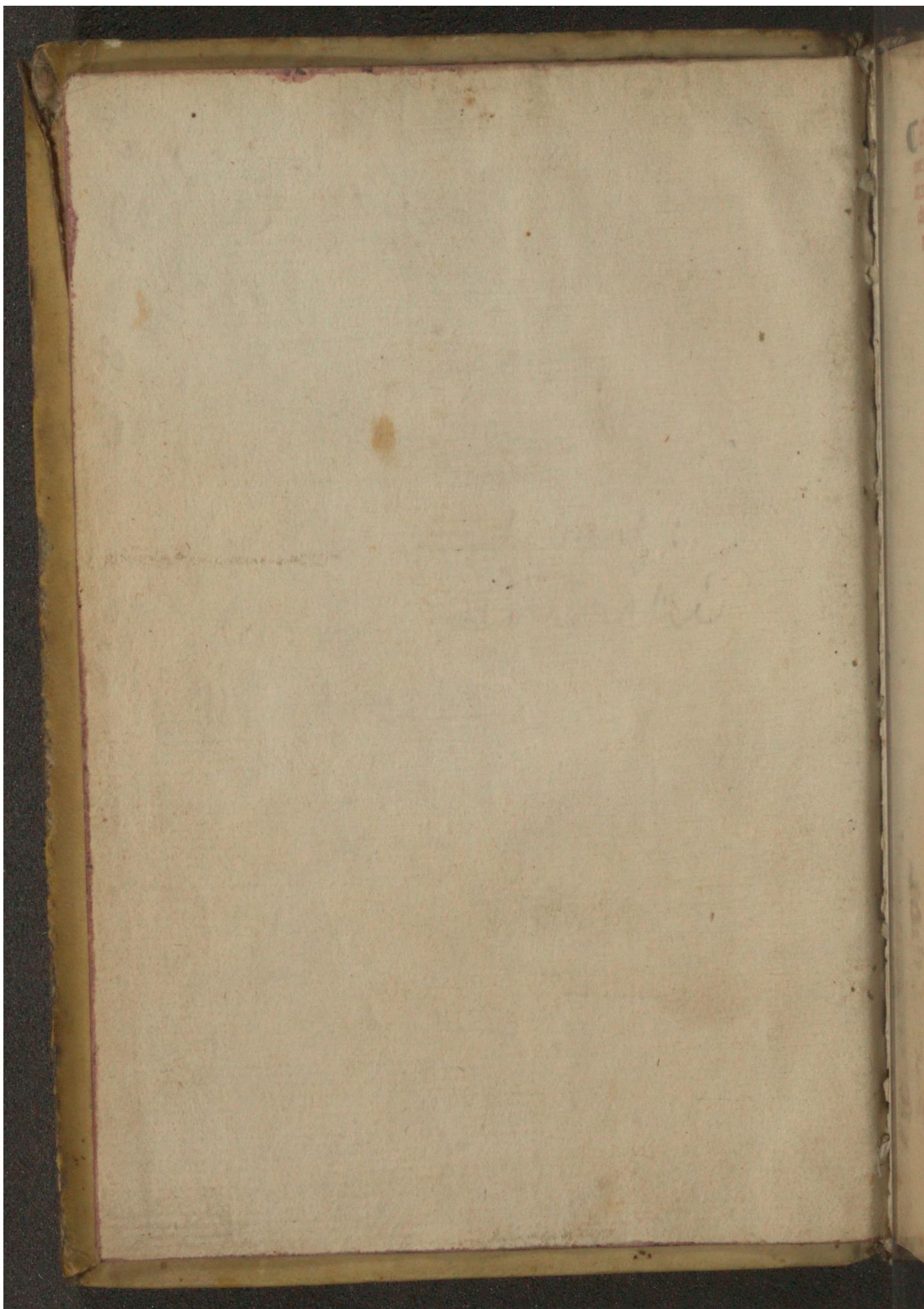

vol 1 (of 2) only

¶ Opera parua Abubetri filij Zacharie filij arasi qae in hoc paruo volumie cōtinentur sunt. Liber ad Almansorem decē tractatus cōtinens cum nōnullis additionibus interlinearibus Gerardi Cremonensis nusq̄ antea impressis. Tractatus de egritudinibus iuncturarū. De morbis pueroꝝ. Aphorismoꝝ eiusdem libri sex. Paruū antidotarium ipsius. Tractatus de p̄seruatione ab egritudine lapidis. Liber introductorius paruus in medicinā. De sectionibus et cauterijs ac ventosis. Sinonyma eiusdē. Liber diuisionū cū noue capitulis in fine additis: ⁊ ab alijs impressorib⁹ semꝑ obmissis: quibus operibus addit⁹ est Constātini Monachi Viaticus.

Venūdantur Lugduni in vico Mercuriali sub signo Angeli.

¶ Tabula vniuersalis libri almansoris decem tractatus continētes: necnon aliorum tractatuum ipsius Rasis vt sunt. Tractat⁹ de iuncturis. de morbis puerorum. aphorismorū et lapidis renū et vesice que nō parui auxilij erit pro cuiuslibet capl'i inuētiōe cum nūero foliorū hic anotato.
Intētōes tractatuū hui⁹ libri
Tractat⁹ primus de figura et forma membrorū. fo.i.
Tactat⁹ scd's de notificatiōe cōplexionū corporum et humorum dn̄antiū in ipsis. fo.xxi.
Tractat⁹.iij. de virtutib⁹ ciborum et medi. simpliciū. xxxvij
Tractatus q̄rtus de cōseruatione sanitatis. fo.lxij.
Tracta.v. de decoratōe. lxxx
Tractat⁹.vi. de regimīe iter agentium. fo.xcviij.
Tractat⁹.vij. de aggregationib⁹ et summis artis chyrurgie et vulnerū et apatū. cvij.
Tractat⁹.viij. de sanatiōe venenatorum et de morsibus venenosorum animaliū. fo.cxxv.
Tractatus.ix. de curatione egritudinū que accidūt a capite vsq; ad pedes. fo.cxliij.
Tractat⁹.x. de febribus. et de his q̄ sequūtur eas. clxxxij.
¶ Rubrice caplorum cuiuslibet tractat⁹ libri ad almāsorem p̄m⁹ q̄dē.xxvi. cōtinet capl'a
Capl'm primū de aggregatiōibus et summis iuuamēti mēbrorum q̄s nos p̄mittere opz i principio hui⁹ tractat⁹. fo.i.
De forma ossiū capitis. iiij.
De forma musculorum. fo.vij.
De forma neruorū. fo.viij.
De forma venarū. fo.ix.
De forma arteriarū. fo.xi.
De figura cerebri. fo.xij.
De forma oculi. fo.xij.
De figura nariū. fo.xij.
De forma auris et bucini ei⁹. folio. xiij.
De figura lingue. fo.xiij.
de formis guttur et oris. xiij.
De figura pectoris et pulmonis. fo.xiiij.
De figura cordis. fo.xv.
De figuris meri et stōi. fo.xv.
De figura intestinorum. fo.xvi.
De figura epatis. fo.xvi.
De figura splenis. fo.xvij.
De figura fellis. fo.xvij.
De figura renū. xvij.
De figura vesice. xvij.
De summis dicēdis et collectionib⁹ vtilitatis instrumētorū nutricatiōis. fo.xvij.
De forma mirach vētris. xix.
De forma testiclorum et vge. xx.
De forma māmillarū. fo.xx.
De forma matricis. fo.xx.
¶ Rubrice caplorum secūdi tractatus que sunt. lviij.
De summis colligētib⁹ sciam cognoscēdi cōplexiones. xxi.
de signis cōplōnis eq̄lis. xxij.
de signis cōplōnis calide. xxiij.

De significationib⁹ corporū frigidorum. fo.xxiij.
De significationibus corporū humidorum. fo.eo.
De significationibus corpoꝝ siccorum. fo.eo.
De significationib⁹ corporū calidoꝝ ⁊ siccoꝝ. fo.eo.
De significationibus corpoꝝ frigidoꝝ et humidoꝝ. fo.eo.
De significatiōib⁹ cōplexiōis cerebri ⁊ sue forme. fo.eo.
De signis complexionis cordis. fo.xxiiij.
De signis complexionis epatis. fo.eo.
De signis complexionis pulmonis. fo.xxv.
De signis cōplexionis stomachi. fo.eo.
De signis complexionis testiculorum. fo.eo.
De nominandis summis eximijs ⁊ necessarijs quarū auxilio aliquis complexiones cognoscere pōt. fo.eo.
De nominatione significationum particulariū que alias qñq3 iuuāt significatiōes in cognoscendis complexionibus. fo.xxvi.
De significationib⁹ debilitatis neruorū. fo.eo.
De significatiōib⁹ cōplexiōis mēbroꝝ humidoꝝ. fo.eo.
De significatione replexionis. fo.xxvij.
De cognoscēdo ꝗs ꝗttuor humorū dominētur. fo.eod.
De significatione dominij colere rubee. fo.eo.
De significatiōe dominij colere nigre. fo.eo.
De significatione dominij flegmatis. fo.xxviij.
De somnioꝝ significationibus. fo.xxviij.
De cōparatione vel emptiōe captiuorum. fo.eo.
De significationibus capillorum. fo.xxix.
De significatio.coloꝝ.fo.eo.
De signifi. oculorū. fo.eo.
De signifi.supciliox. fo.xxx.
De significa.nariū. fo.eo.
De significa.frōtis. fo.xxx.
De significationibus oris labiorum et dentiū. fo.eo.
De significationibus faciei ⁊ forme. fo.xxxi.
De signifi.auriū. fo.xxxi.
De significatio.vocis. fo.eo.
De significa.carniū. fo.eo.
De significatio.risus. fo.eo.
De significa.motuū. fo.xxxi.
De significa.colli. fo.eo.
De significa.costaꝝ. fo.eo.
De significa.dorsi. fo.eo.
De significa.spatulaꝝ. fo.eo.
De signifi. brachioꝝ. fo.eo.
De significationibus volarū manuum. fo.eo.
De significationib⁹ ancharū coxarū ⁊ pedum. fo.eo.
De signifi.passuum. fo.xxxij.
De signifi.audacie. fo.xxxij.

De significa. timidi. fo. xxxij.
De significatio. hois boni in tellect⁹ & bone nature. fo. eo.
De significatio. corporis ha- bētis bonā naturā. fo. eo.
De significationib⁹ hois phi losophi. fo. eo.
De significatio. hois qui est grosse nature. fo. eo.
De significationib⁹ hominis inverecūdi. fo. eo.
De significationib⁹ hois ma lorum morum. fo. xxxiij.
De significationibus homi- nis luxuriosi. fo. eo.
De significa. mulierū. fo. eo.
De significa. eunuchi. fo. eo.
De summa eorū que in cōside- ratione phisonomie sunt ne cessaria. fo. xxxiij.
¶ Rubrice capitulorū Tertij tractatus. que sunt. xxviij.
De dictione vniversali ad sci- endū virtutes nutrientium et medicinarū. fo. xxxvij.
De virtutibus granorū et se- minum vsitatorū ex quib⁹ so let fieri panis. fo. xxxvij.
De his que ex tritico & ordeo fiunt. fo. xxxviij.
De virtute aque. fo. eo.
De virtute vini. fo. xxxix.
De virtutibus potuum non inebriantium. fo. xl.
De vinis falsis. fo. xl.
De robub. fo. eo.
De virtute carnium & suis spe- ciebus. fo. xl.
De carnib⁹ volatiliū. fo. xli.
De diversitate mēbrorū ani- maliū in nutrimēto. fo. xli.
De v̄tutib⁹ quas acq̄rūt cibi ex artificio. fo. xlij.
De v̄tutibus sisamorū vel de his q̄ ex melle ↄficiūt. fo. xliij
De ouis. fo. eo.
De lacte et his que fiunt ex eo. fo. eo.
De v̄tutib⁹ pisciū. fo. xliiij.
De seminibus & speciebus et aliis coq̄ne necessariis q̄ q̄n cū cibis miscērur cōdimentū prestant. fo. xlv.
De olerib⁹ & q̄ ministrant ex eis in decoctione. fo. eo.
De virtutib⁹ que ex cōdimēto auferūt fastidiū de cibariis et salsamētis. fo. xlvij.
De virtutibus fructuū et po- morum. fo. xlviij.
De herbis recētibus et bene redolētibus. fo. l.
De specieb⁹ bene redolētib⁹ et earū v̄tutibus. fo. l.
De noiandis liquoribus vn- ctuositatē habētib⁹. fo. li.
De vestimētis. fo. li.
De vētis & aere. fo. li.
De civitatibus. fo. lij.
De v̄tutibus electuariorū ad comedendū suaviū. fo. liij.
De v̄tutib⁹ specierū q̄bus oī hora multū est vtēdū. fo. liij.
¶ Rubrice capitulorū quarti Tractatus: que sunt. xxxij.
De dicēdis aggregationibus

cōseruandi sanitatem et ei⁹ summis fo.lxij.
De mēsura mot⁹ ꝛ dispositionibus ipsi⁹ ꝛ tpis ei⁹. fo.lxij.
De mēsura somni et sue hore. fo.lxij.
De regimine cibi fo.lxij.
De regimine potus fo.lxiij.
De mūdificatione corporum et superfluitatib⁹. fo.lxiiij.
De māsionib⁹ ꝛ domib⁹ siue hospitijs tēperandis. fo.lxv.
De significationibus malorum acidentium anteꝗ̄ preualeāt ꝛ augeant. fo.lxv.
De cogitationibus anime. folio lxvij.
De conseruatione egritudinum fo.lxvij.
De his qui a cibis inconuenientibus nocumentum expellunt fo.lxvij.
De illis qui nocumentū a vino illatū expellūt. fo.lxviij.
De illis que vice vini in potu sumūtur fo.lxviij.
De iuuamentis et nocumentis flobothomie et quomodo debeat fieri fo.lxviij.
De iuuamēto purgationis et eius nocumento et quomodo debeat fieri fo.lxix.
De iuuamēto vomitus et ei⁹ nocumento et quomodo debeat fieri fo.lxx.
De iuuamento coitus et eius nocumēto et quomodo debeat fieri fo.lxx.
De iuuamento balnei ꝛ eius nocumento ꝛ quomodo debeat fieri. fo.lxxi.
De forma corporis laudabili. fo.lxxi.
De iuuamēto fricationis labiorum ac gingiuarū siue dētium cū corticib⁹ nucū arborꝫ ꝛ eius nocumēto. fo.lxxi.
De cōseruatiōe dētiū. fo.eo.
De oculorꝫ cōseruatione ꝛ eorum clarificatione. fo.lxxij.
De conseruatione sanitatis aurium fo.lxxij.
De cautela egritudinum ab vno ad aliū trāseūtiū. fo.eo.
De pestilentia et eius cautela fo.lxxiij.
De regimine corporis secundum tēpora fo.lxxiiij.
De regimine infantis et pregnantis fo.lxxv.
De alleuiatiōe part⁹ ꝛ regimine parturiētis fo.lxxv.
De regimie īfantis. fo.lxxvi
De electione nutricis et eius regimine fo.lxxvij.
De summa regiminis aliarū etatum fo.lxxvij.
De ꝓbatiōe medici. lxxviij.

¶ Rubrice capitulorū quinti Tractatus: que sunt. lxxvij.

De furfuribus fo.lxxx.
De alopitia fo.eo.
De generatione pilorū in locis denudatis fo.eo.
De cōseruatione pilorū ne cadāt et ipsorū elōgatione ꝛ cu

ratiõe initij caluitij.fo.lxxxi.
De scissuris extremitatuꝫ capillorum fo.eo.
De crispatione capillorum. folio lxxxi.
De his que efficiũt capillos planos. fo.eo.
De nigrificatione capillorũ. folio lxxxi.
De regimine capillorum ne cito cani fiant fo.lxxxij.
De tinctura capillorũ rubea vel subrubea fo.eo.
De albificandis capillis. folio lxxxij.
De his que auferũt capillos et que subtiliant et que euellunt et que eorum prohibent ortum fo.lxxxiij.
De his que penitus auferunt pilos fo.lxxxiij.
De illis que odorem psilotri reprimunt fo.eo.
De his que ꝓhibent ne psilotrũ adustionẽ neqꝫ pustulã in corpore faciat ⁊ de curatione ei⁹ qđ adustũ est fo.lxxxiij.
De sahafa. fo.eo.
De his que faciẽ albificãt et cutem subtiliãt ⁊ faciẽ claraꝫ ac lucidã efficiũt fo.lxxxiiij.
De his que colorem efficiũt rubeum fo.eo.
De his que colorem citrinãt folio fo.eo.
De his que colorem denigrant fo.eo.
De his q̃ dolẽt pãnũ. fo.eo.
De medicãdis lẽtignibus nigris et paruis fo.lxxxv.
De illis que auferunt cicatrices vulnerum fo.lxxxv.
De illis que auferũt rutorẽ in facie existẽtem. fo.lxxxv.
De illis q̃ auferũt viriditatẽ ex percussione factam fo.eo.
De illis que auferunt alguasem fo.lxxxv.
De illis que delent vestigia variolarum fo.lxxxv.
De pruritu et scabie et magnis pustulis fo.lxxxvi.
De sare vel safre fo.lxxxvij.
De alhasath fo.lxxxvij.
De impetigine fo.eo.
De morphea alba fo.eo.
De morphea nigra. lxxxviij.
De albaras fo.lxxxviij.
De lepra fo.eo.
De verucis fo.lxxxix.
De his que palpebrarum generãt pilos fo.eo.
De pediculis ĩ palpebris existẽtibus fo.lxxxix.
De ordeolo fo.xc.
De gesse existẽte ĩ ocl'o.fo.xc
De oculis foras preeminentibus fo.eo.
De fetore narium fo.xc.
De fetore oris fo.xc.
De his que occultãt odorem vini ac reprimũt fo.xci.
de his q̃ occultãt fetorẽ alliorũ ⁊ sepor ⁊ porror. fo.xci.
De illis q̃ ꝓhibẽt fluxũ saliue currẽtẽ ab ore apđ somnũ.xci

De his que abstergunt dentes et destruūt alhafa vel cō cauitates. fo.xci.
De his q̄ ꝓhibēt corrosionē dentiū fieri. fo.xci.
De illis que ꝓhibēt dētes cōmotos cadere. fo.xci.
De superfluitate aurium purganda. fo.xcij.
De illis que auferūt fetorem ascellarum. fo.xcij.
De illis que prohibent sudorem pedum. fo.xcij.
De illis q̄ sudorē toti⁹ corpis bñ redolore faciūt. fo.xcij.
De diminutione fetoris vrine et egestionis. fo.xcij.
De custodia corpis mortui ne feteat ⁊ ne cito putrefiat xcij.
De illis q̄ ꝓhibēt ne puerorū testiculis et puellarū mămillis ꝓperet magnitudo. xcij.
De illis que accidūt i vnguibus de fetiditate. fo.xciij.
De scissuris faciei labiorū ⁊ manuum. fo.xciij.
De tumore et pruritu q̄ accidunt in digitis in autūpno et in hyeme. fo.xciij.
De his que igrossant corpus vel impinguāt. fo.xciij.
De his que macrum efficiunt corpus. fo.xciiij.
De his q̄ augēt sperma ⁊ q̄ valēt ad erectionē vge. xciiij.
De his que calefaciunt vuluam. fo.xcv.
De illis q̄ augent delectationem in coytu. fo.xcv.
De sanatione illius qui in fine coyt⁹ ilico egerit. fo.xcv.
De illi⁹ sanatione q̄ ex nimio coytu debilitatur. fo.xcv.
De illis q̄ diminūt sperma ⁊ virge erectionē. fo.xcv.
De illis que ingrossant virgam. fo.xcv.
De his que constringunt vuluam. fo.xcvi.
De illis que auferūt humiditatem in vulua. fo.cxvi.
De his que calefaciunt vuluam. fo.xcvi.
De his que valent ad impregnandum. fo.xcvi.
De illis que prohibent impregnari. fo.xcvi.
De illis que multum faciunt bibere. fo.xcvi.
De his q̄ cito inebriāt. xcvij.
De his q̄ cito alleuiāt ebrietatē ⁊ ex q̄b⁹ cito auferē. xcvij.
De curatiōe ebrietatis. xcvij.

¶ Rubrice capitulorū sexti tractat⁹ que sunt. xix.

De cautela iter agentis a calore et auferēdo nocumento qđ accidit ei ab ipo. xcviij.
De cautela dierum canicularium ⁊ succursu eorū que ex eis accidunt. fo.xcix.
De sedanda siti et expulsione nocumenti eius. fo.xcix.
De regimie illoꝝ q̄ volūt iter agere dū magnū ē frigus. c.
De sanatione a frigore con=

gelati. fo.ci.
De sincopi qui fit ex fame et eius sanatione. fo.ci.
De regimine extremitatũ digitoꝝ peduꝫ ꝛ manuuꝫ ne a frigore corrũpanꝭ. fo.ci.
De immobilitate oculi ex niue ꝛ q̃ pre nimia niuis albedine vdere non põt. fo.cij.
De adustione ꝛ dolore que accidunt ĩ oculo ex frigore vel vento. fo.ciij.
De sanatiõe debilitatꝭ ꝛ laboris magni. fo.ciij.
De preparatõe corpis ad ambulandum et regimine cibi in itineribus. fo.ciij.
De ablatione nocumẽti ex diuersitate aquarum. fo.ciiij.
De mansionibus expeditionum vel eorum qui sunt in castris. fo.ciiij.
De regimĩe mare ĩtrãtiũ.cv.
De ꝓhibitiõe gñatiõis pediculoꝝ ꝛ destructiõe eorũ qui generati sunt. fo.cv.
De illis que prohibẽt soob.i. mutationem que fit in facie a sole vel vento. fo.cv.
De illis que prohibent fissuras calcanei. fo.cv.
De excorationibus que accidunt ex equitatione vel calciamentis. fo.cvi.
De casu ꝛ ꝑcussiõe q̃ fiũt ĩ capite vlʼ ĩ alia ꝑte corpis.cvi.
¶ Rubrice caplʼoruꝫ septimi tract⁹ que sunt. xxvij.
De collectiõib⁹ ꝛ agregatiõibus doctrĩe chyrurgie.cvij.
De mollificatõe durittei q̃ remãsit in mẽbris post chyrurgiã vel restauratione. fo.cx.
De collectõib⁹ ꝛ aggre.sanatiõis vulneꝝ ꝛ aꝑatũ. fo.cx.
De medicinis generantibus carnem. fo.cxij.
De medicaminib⁹ que carnẽ minuunt superfluam et resoluunt. fo.cxiij.
De his que vlcera cõsolidant ꝛ in vlceribus multam habentibus humorositatẽ carnem gñant et ipsorum remouent hũorositateꝫ fo.cxiij.
De his que aperiunt magna apostemata et ne cum ferro aperianꝭ excusant fo.cxiiij.
De scrofulis. fo.cxiiij.
De cancro. fo.cxiiij.
De carbũculis. fo.cxiiij.
De apostemate calʼo. cxv.
De apostemate molli siue vndimia. fo.cxv.
De aꝑate duro. fo.cxvi.
De glãdulis magnis. cxvi.
De nodis glãdulosis fo.cxvi.
De formica. fo.cxvij.
De igne persico fo.cxvij.
De adustione ignis et aque et olei. fo.cxvij.
De panaricijs que circa vngues fiunt. fo.cxvij.
De fluxu sanguinis ex vulneribus. fo.cxviij.
De flobothomia. fo.cxviij.

De ventosis. fo.cxxij.
De sanguisugis. fo.cxxij.
De vena medeme siue ciuili. folio fo.cxxij.
De extractiõe sagitaꝝ et hastularũ ⁊ spinaruꝫ. fo.cxxiij.
De plagis capitis et fractura cranei. fo.cxxiij.
De deceptoribus. fo.cxxiij.
¶ Rubrice capituloꝝ octaui tractatus que sunt. lv.
De collectiõib⁹ ⁊ aggregationibus/sanatiõis venenoꝝ et morsus venenosoruꝫ aĩaliuꝫ et cautela. fo.cxxv.
De morsib⁹ viperarũ. cxxvij.
De morsib⁹ scorpionũ.cxxix.
De pũcturꝭ akatareti. cxxix.
De morsib⁹ rutele ⁊ sibth et aranei. fo.cxxx.
De pũcturis vespaꝝ formicaruꝫ ⁊ apum volatiliũ.cxxxi.
De morsibus stellionis et lacerte. fo.cxxxi.
De his q̃ fugãt venenosa aĩalia ⁊ lupos interficiũt.cxxxi.
De morsib⁹ canis nõ rabidi ⁊ beluaꝝ hoĩꝫ ⁊ lupoꝝ.cxxxij.
de morsu cãis rabiosi.cxxxij.
De his qui in potu acceperũt napelos. fo.cxxxiiij.
De his q̃ ĩ potu sũpserũt cornua hirci mõtani. cxxxiiij.
De illis qui sumpserũt in potu fel leopardi. fo.cxxxiiij.
De illis qui sumpserũt in potu fel vipere. fo.cxxxiiij.
de his q̃ sũpserũt ĩ potu sũmitatẽ caude ceruine .cxxxiiij.
De illis qui sumpserũt in potu sudorẽ bestie. fo.cxxxiiij.
De illis qui sumpserũt in potu cantarides et stafisagriã. folio cxxxiiij.
De his qui sumpserũt in potu opium. fo.cxxxv.
De his qui sumpserũt in potu iusquiamuꝫ nigrũ.cxxxv.
De his qui sumpserũt in potu mandragoraꝫ. fo.cxxxv.
De illis qui sumpserũt in potu nuces methel. fo.cxxxv.
De illis qui sumpserũt in potu semen bengi. fo.cxxxvi.
De his qui sumpserũt ĩ potu succũ coriãdri viridis. cxxxvi
De illis qui sumpserũt in potu psilium. fo.cxxxvi.
De fungis et tuberibus perniciosis. fo.cxxxvi.
De lacte et sanguine in stomacho coagulatis. cxxxvi.
De assaturis que cooperiuntur ne fumus ab eis exeat. folio. cxxxvij.
De comestione piscium frigidorum. fo.cxxxvij.
De comestione lactis corrupti. fo.cxxxvij.
De nucleis fructuũ musatis ⁊ corruptis et oleis inspissatis ⁊ que sunt rancida ⁊ que sunt eis silĩa. fo.cxxxvij.
De illis qui sumpserũt in potu ranas pluuiales vel lacunales. fo.cxxxvij.

De illis qui sumpserunt lepores marinū in potu. cxxxvij.
De illis qui sumpserūt malū castoreū in potu. cxxxviij.
De his qui sumpserunt gummi ruthe siluestris. cxxxviij.
De his q̄ sumpserunt anacardum mōtanū. cxxxviij.
De his qui sumpserūt oleandrum. fo. cxxxviij.
De illis qui leduntur ex comestione squille. fo. cxxxviij.
De his quibus nocuit semen vrtice. fo. cxxxviij.
De his quibus nocuit potus aque frigide. fo. cxxxviij.
De his qui sumpserunt gipsum. fo. cxxxix.
De his qui sumpserunt in potu litargirum. fo. cxxxix.
De his q̄ in potu sumpserunt argentū viuū vel vzifur. folio. cxxxix.
De illis qui in potu sumpserunt cerusam. fo. cxxxix.
De his qui ī potu sumpserūt calcē vel auripignientū siue arsenicū sublimatū. cxl.
De illis q̄b⁹ nocuit squama ferri vel qui eius limaturaꝫ sunnmpserūt. fo. cxl
De illis qui in potu sumpserunt florē eris. fo. cxl.
De illis qui in potu sumpserunt calcantum aut alumē. folio. cxl.
De illis qui titimalum sumpserunt. fo. cxl.
De illis qui in potu sumpserunt elleborum album et nucem vomicam condisi et arthanitan. fo. cxl.
De his qui sumpserunt elleborū nigrū. fo. cxli.
De his qui sumpserūt dend. folio .cxli.
De his qui sumpserūt in potu euforbium. fo. cxli.
De his qui ī potu sumpserūt mezereō ⁊ nimis. fo. cxli.
De virtutibus medicinarum laxatiuarum. fo. cxli.
De exēplo cōpositiōis medicinarū laxatiuaruꝫ. fo. cxlij.
¶ Rubrice capitulorū noni tractatus q̄ sunt. lxxxxv.
De cephalea et emigranea. folio. fo. cxliij.
De scothomia. fo. cliiij.
De frenesi. fo. cxlv.
De appoplexia. fo. cxlv.
De graui dormitatōe. cxlvi.
De stupidis q̄ semper habent oculos apertos. fo. cxlvi.
De paralisi graui. fo. eo.
De stupore ⁊ tremore. cxlvij.
De tortura oris fo. cxlvij.
De spasmo fo. eo.
De epilepsia fo. eo.
De incubo fo. cxlviij.
De melācolia fo. eo.
De catharro fo. cl.
De obtalmia fo. cl.
De vlcerib⁹ oculoꝝ. fo. cli.
De his que in oculis cadunt siue sit pilus siue palea siue

aliud. fo.clij.
De albedine que fit in oculo. fo.clij.
De scabie et sebel. fo.clij.
De lachrymalibus cum pruriunt. fo.clij.
De vngula fo.clij.
De macula rubea ex percussione vel alia re. fo.cliij.
De lachrymis fo.cliij.
De debilitate visus. fo.eo.
De tumore palpebrar. fo.eo.
De cõuersis pilis qui nascuntur in palpebris magis interius ꝙ debent et pũgunt oculum. fo.cliij.
De aqua descendente in oculum fo.cliij.
De nictolopis. fo.cliiij.
De dilatatiõe pupille. fo.clv.
De fistulis que in angulis lachrymalibus fiũt. fo.clv.
De dolore q̃ fit i aure. fo.clv.
De vlcere qð fit i aure. fo.clv.
De sonitu et tinnitu aurium. folio clvi.
De grauedie audit⁹. fo.clvi.
De vermibus auris et paruis animalibus ipsam ingrediẽtibus. fo.clvi.
De eo quod in aure figitur ab exterioribus ingressum. folio clvi.
De sanguine ex naribus fluẽte. fo.eo.
De vlceribus nariũ fo.clvij.
De emorroydibus que nascũtur in naribus. fo.clvij.
De amissiõe odorat⁹. fo.clvij.
De dolore dentiũ fo.clviij.
De extrahẽtibus dentes ꝛ cõfringẽtibus fo.clviij.
De dentium congelatione et stupore. fo.clviij.
De dentibus qui dolent cum aere frigida tãgunt. clviij.
De colla. fo.clix.
De gingiuis sanguinolentis. folio clix.
De casu vuule fo.clix.
De sanguisugis que ingrediũtur guttur. fo.clix.
De his que guttur ingrediuntur: siue sint spine siue os. folio clix.
De grauedie lingue. fo.clix.
De lingua que adeo tumescit vt os egrediat fo.clx.
De glandula que sub lingua nodatur et vocatur ranula. folio clx.
De apostematibus accidentibus in lingua fo.clx.
De synantia fo.clx.
De tussi fo.eodem.
De asmate fo.clxi.
De pleuresi. fo.eo.
De peripleumonia. fo.clxij.
De sanguinis protectione cũ spumo sine vomitu ꝛ sine restatione per os. fo.clxij.
De ptisi fo.eo.
De tremore cordis. fo.clxiij.
De passione colerica fo.eo.
De his que cõfortant stomachum et ciborum perficiunt

digestionez. fo.clxiiij.
De dolore et apostemate stomachi fo.clxv.
De singultu fo.clxvi.
De canino appetitu.fo.clxvi
De dolore epatis fo.clxvi.
De yctiritia fo.clxvij.
De ydropisi fo.clxvij.
De dolore splenis fo.clxviij
De colica fo.clxviij.
De fluxu ventris fo.clxx.
De difficultate mingendi. folio clxxij.
De lapide. fo.clxxiij.
De nascentijs rennm et vesice. fo.clxxiiij.
De ardore qui fit in mictu. folio clxxiiij.
De mictu sanguinis et puris fo.eod.
De his que non possunt retinere vrinam fo.clxxv.
De lumbricis et vermibus q̄ nascuntur in ano et in ventre fo.clxxv.
De emorroydib9 et fistulis τ ragadijs q̄ i ano fiūt. clxxv.
De exitu mr̄icꝫ τ ani. clxxvij.
De constrictione menstruorum. fo.clxxvij.
De prouocatione menstruorum fo.clxxvij.
De fissuris que fiunt in matrice vel vulua. fo.clxxviij.
De plagis et cācro q̄ fiunt in matrice vel vulua. clxxvij.
De nascentijs que fiūt in matrice vel vulua fo.eo.
De prefocatione matricis. folio clxxviij.
De mola fo.clxxix.
De ruptura īguinis. clxxix.
De podagra τ sciatica.fo.eo.
De gibbositate fo.clxxxi.
De varicibus fo.clxxxi.
De elephantia fo.clxxxi.
De vulneribus lumborum. folio clxxxi.
De doloribus exteriorū mēbrorum fo.clxxxi.
¶ Rubrice capitulorum decimi Tractat9:que sunt. xxxv.
De prologo fo.clxxxij.
De febre ephimera. clxxxij.
De febre ethica fo.clxxxvij.
De febre que duobus dieb9 inuadit et vnum intermittit et vocatur tertiana. fo.cxc.
De causonide fo.cxci.
De synocho fo.cxcij.
De febre quotidiana que vocatur fl'ica. fo.cxciij.
De febre quartana fo.cxcv.
De febrib9 ꝯtinuis fo.cxcvi.
De febribus commixtis que accidunt de quinto in quintum diē vel de sexto in sextū vel amplius. fo.cxcvi.
De febribus quibus accidit frigus τ calor siml'. fo.cxcvi.
De frigoribus ex quibus nō calefit patiēs. fo.cxcvij.
De febre sincopali que fit ex malicia humorum et eorum acuitate fo.cxcvij.
De febre sincopali q̄ ex mul-

titudine et cruditate humorum fit fo.cxcviij.
De febribus que cō comittātur apata fo.cxcix.
De febribus que ex pestilentia accidunt fo.eo.
De febribus cōpositis.fo.cc.
De variolis et morbilis.folio cci.
De his que necessario scita sunt ad regimen acutarū egritudinum fo.ccij.
De signis bonitatē significātibus fo.ccij.
De signis malis fo.cciij.
De cognoscēdo more febris. folio ccv.
De cognitione temporum febris fo.ccv.
De conditione digestionis. folio ccvi.
De crisi fo.ccvi.
De signis iudicantibus crisim. fo.ccvij.
De cognoscendis speciebus euacuationis per quā fiet crisis fo.ccvij.
De signis pronosticantibus bonā crisim vel malā vel perfectionem vel diminutionem eius fo.ccviij.
De dieb⁹ creticis fo.eo.
De vrina fo.ccix.
De signis egestiōis. fo.ccxij.
De pulsu fo.ccxij.
De specieb⁹ pulsuū que sunt decem fo.ccxiij.
De regimine acutarū egritudinum fo.ccxvi.
De regimīe conualescētium. folio ccxvi.
¶ Rubrice capitulorum libri de egritudinib⁹: q̄ sunt.xxvi.
De materia doloris iuncturarum fo.ccxvij.
De signis materierū doloris iūcturarum fo.eo.
De cura vniuersali passionuz iuncturarum fo.ccxix.
De dieta fo.ccxx.
De medicinis purgantibus humorem fo.ccxxij.
De medicinis que purgāt flegma ꝛ crudos hūores. fo.eo.
De medicinis purgātib⁹ hūorē melācolie a iūctur̄. ccxxiij
De his que purgāt humorez mixtum ex flegmate et colera. fo.ccxxiij.
De medicis ꝑ os sedātib⁹ dolores iūcturarū fo.ccxxiiij.
De clysterijs in vsu anche.folio ccxxiiij.
De emplastris et vnguentis dissoluentibus et dolorem sedantibus fo.ccxxv.
De medicinis qb⁹ debes vti cū apa fuerit in statu et calor fuerit fort̄ aliquātulū.fo.eo.
De medicinis qb⁹ debes vti in declinatiōe apatis.fo.eo.
De curatiōe duri apatis ꝛ lapideitatis que fit in iūcturis. folio ccxxvi.
De cura proprie lapideitatis folio ccxxvij.

De medicinis que adurũt et eis nõ debem⁹ vti nisi in fine egritudinis fo.ccxxvij.
De dolore anche et arthetice. fo.ccxxviij.
De cura vniuersali ad dolorẽ anche. fo.eod.
De curatione sciatice passionis. fo.ccxxix.
De p̄seruatiõe a dolorib⁹ iũcturarũ ex sanguie. fo.ccxxx.
De preseruatione a dolorib⁹ iũcturarũ ex colera. ccxxx.
De p̄seruatiõe a dolorib⁹ iũcturaꝝ de flegmate.fo.ccxxxi
De p̄seruatiõe a dolore iũctura anche ex satietate fo.eo.
De medicinis simplicib⁹ valentibus in istis casibus virtutibus suis fo.ccxxxij.
De vẽtosa q̄ ponit̃ sup anchã et cauterio fo.eo.
De q̄busdã emplr̃is et vnguẽtis sedãtibus dolores iũcturarũ tã calidos q̄ frigidos et leniẽtib⁹ durities eaꝝ.ccxxxiij.
¶ Rubrice capituloꝝ libri de egritudinibus puerorum que sunt.xxiiij.
De sahafati pueroꝝ.ccxxxiiij
de fauositate pueroꝝ.ccxxxv.
De magnitudine capitis puerorum fo.eo.
De inflatione ventris puerorum fo.ccxxxv.
De sternutatione pueroznm. folio ccxxxv.
De vigilijs puerorum.fo.eo.
De epilepsia pueroꝝ.ccxxxv.
De quadã passione q̄ dicitur mater puerorum fo.ccxxxv.
De sanie aurium puerorum. folio ccxxxvi.
De veneno fluẽte de aure.folio ccxxxvi.
De morbis oculorum in pueris. fo.ccxxxvi.
De obliuitate visus.ccxxxvi.
De morbis dentiũ. ccxxxvi.
De pustulis que accidunt in ore puerorum. fo.ccxxxvi.
De vomi.in pueris.ccxxxvij.
de fluxu vẽtr̃ pueroꝝ.ccxxxvij
de ꝯstipatõe pueroꝝ.ccxxxvij
De tussi pueroꝝ fo.ccxxxvij.
De pruritu et vesicis puerorum. fo.ccxxxviij.
De lũbric̃ pueroꝝ. ccxxxviij.
De inflatione vel eminentia vmblici puerorũ. ccxxxviij.
De crepatura puerorum. folio ccxxxviij.
De lapide in vesicis puerorũ. folio ccxxxix.
De relaxatione siphac puerorum. ccxxxix.
Liber primus aphorismoruꝫ Rasis de secretis. ccxxxix.
Liber secũd⁹ de experimẽtis ꝛ cõfidẽtijs. fo.ccxliij.
Liber terti⁹ de casib⁹ qui ipsi rasi acciderunt. fo.ccxlvi.
Liber q̄rtus de dietis medicinis et cibarijs. fo.ccxlix.
Liber quintus de verbis ypocratis. fo.cclij.

Liber sextus de sciētijs ⁊ itellectib⁹ sine q̄b⁹ rect⁹ medicus esse non pōt. fo.ccliij.
Synonima ipsius rasis. folio. cclviij.
¶ Rubrice capitulorum antidotarij Rasis q̄ sunt quattuor.
De aptatione medicinarum ad diuersas dispositiones vt possint sumi sine horripilatione. fo.cclxviij.
De medicinis que ornant faciem. fo.cclxx.
De compositione multorum oleorum. fo.cclxxij.
De medicinis ad quasdam dispositiones. fo.cclxxvij.
Tractat⁹ rasis de p̄seruatiōe ab egrit. lapidis. cclxxviij.
Liber introductori⁹ in medicinam rasis. fo.cclxxix.
De sectionibus et cauterijs ⁊ vētosis rasis. fo.cclxxxij.

¶ Finis tabule.

¶ Albubetri arazi filij zacharie Liber icipit q̄ ab eo Almā sor vocat⁹ est: eo ꝙ regis mansoris Isaac filij precepto editus est trāslat⁹ ex arabico in latinū apud toletū a Gerardo cremonēsi cum ipsius Gerardi nōnullis additionibus cū textu incertis ⁊ quibusdā glosulis interlinearibus etiā ab ipso gerardo notatis nusꝗ̄ vsq̄ nūc ab aliq̄bus impressis.

¶ Uerba albubetri.

N hoc meo libro regi cuius vitam ꝓlonget deus aggregabo summas: ⁊ aggregatiōes: et flores doctrine medicinalis: et hoc faciā compēdiose. Dicam quoq̄ in eo de cōseruatione sanitatū: ⁊ curatione egritudinū: et ea que sequūtur ista: et q̄ sine intermissione fiunt: necnon ea ad q̄ sciēda necessitas perducit: ⁊ per que est posse acutū habentibus ingeniū: ⁊ cōsilium equiparari medicis: ea vero que raro solent accidere postponā ⁊ dimittā ea in quibus est nimia doctrine ꝓfunditas in arte. Hunc aūt librum in decem distinguā tractatus ⁊ in vnoquoq̄ tractatu ipsius ponā capitula litteris alphabeti ſm numeri ipsarū ordinem signata: vt quod querit̄ cito inueniri possit. Ut hoc aūt decenter explere valeam: diuinū imploro ducatum auxilium: vt ipsi prius: deinde regi placeā: eiq̄ incessanter adherere possim.

¶ Intentiones tractatuum huius libri.

¶ Tractatus primus de figura ⁊ forma membrorum.
¶ Tractatus secūdus de notificatiōe cōplexionū corpoꝝ: ⁊ humorū dominātiū in ipsis: ⁊ significationū malarū pticularum phisonomie collectarū. ⁊ comprehēsarum breuiter.
¶ Tractat⁹ terti⁹ de virtutib⁹ ciboꝝ. ⁊ mediciaꝝ simpliciū.
¶ Tractatus quartus de conseruatione sanitatis.
¶ Tractatus quintus de decoratione.
¶ Tractatus sextus de regimine iter agentium.
¶ Tractatus septimus de aggregationib⁹: ⁊ summis artis chirurgie: ⁊ vulnerum: ⁊ apostematum.

¶ Tractatus octauus de sanatione venenatorum: et de morsibus venenosorum animalium.

¶ Tractatus nonus de curatione egritudinum que accidunt a capite vsque ad pedes.

¶ Tractat⁹ decimus de febrib⁹: et de his que sequuntur eas: ex illis que sunt necessaria ad sciēdū pfectā curationē ipsarū.

¶ Tractatus primus de figura et forma membrorum qui xxvi. continet capitula.

¶ Capitulū pmū. De aggregatōib⁹ et summis iuuamēti mēbrorū q̄s nos premittere opz in principio huius tractatus.

Caplz. ij. d foā ossiū capitis.

Caplm. iij. d foā musculorum.

Caplm. iiij. de foā neruorū.

Caplz. v. de forma venarum que procedunt ab epate et non sunt pulsatiles.

Caplm. vi. de foā arteriarum.

Caplm. vij. de foā cerebri.

Caplm. viij. de forma oculi.

Caplm. ix. de forma nariū.

Caplm. x. de forma auris et bucini eius.

Caplm. xi. de forma lingue.

Caplz. xij. d foā gule et oris.

Caplm. xiij. de forma pectoris et pulmonis.

Caplm. xiiij. de foā cordis.

Caplm. xv. de forma meri et stomachi.

Caplm. xvi. d foā itestinorum.

Caplm. xvij. de foā epatis.

Caplm. xviij. d foā splenis.

Caplm. xix. de forma chri stis fellis.

Caplm. xx. de forma renum.

Caplm. xxi. de forma vesice.

Caplm. xxij. de dicēdis summi et collectiōib⁹ vtilitatis instrumētorum nutricationis.

Caplm. xxiij. d foā mirach.

Caplm. xxiiij. de forma testiculo et virge.

Cap. xxv. de foā mamillarum.

Cap. xxvi. de foā matricis.

¶ Tractatus prim⁹ de aggregationib⁹ et summis iuuamēti membrorum.

Capitulum. i.

Creator oīum deus ossa condidit: vt per ea corpus sustētaret et rectificaret. Quia vero vnā corporis partem sine alia aliquādo moueri necesse fuit: non vnū tantū os in toto corpore fecit: sz multa quib⁹ diuersas tribuit figuras: vt ad id apta forent qd p ea fieri est necesse. Qm aūt necesse fuit vt quedā eorū qnq; coniunctim qnq; sigillatim mouerent. ea cuidam substātie copulauit: quā ex vnavnius ossis extremitate pcreauit: et cū alterius extremitate ossis cōtinuauit. Est. n. inferiori extremitati continua.

Hec aūt substātia ligamētuz vocat: qđ est corp⁹ albū: durū nō habes sensū. In vni⁹ etiā ossis extremitate additamentū rotūdū fecit. In alteri autē ossis extremitate ꝯcauitatē ꝑdicti additamenti capacē cōdidit: vt in ea collocaret ⁊ ex hmōi dispōne ossium ꝓuenerūt iuncture ex q̄bus apta fuerunt mēbra moueri qñq3 simul qñq3 separatim. Ossiuz em̄ ligamenta nō ꝓhibuerūt: quin mēbra insimul ac si vnū tm̄ esset mēbrū mouerētur. Nā cum totā manum mouere volumus: eā cuz iunctura humeri ac si in ea vnū tm̄ esset os motu vno moucbim⁹: ita ꝙ in eo a cōiunctura cubiti nō prohibebimur: neq3 rascete: neq3 digitoꝝ. Unā aūt ipsi⁹ partē si absq3 alia aliqñ mouere voluerim⁹: cum iunctura illi⁹ partis ꝓpria illud faciem⁹. Ob hoc igitur duos motionis modos animal habuit particularē. v3 et vniuersalem: ſm vnū quēq3 quoꝝ prout ei esset necessariū moueretur.

¶ Sed q2 ossa ex sua essentia nō mouent: sed ꝑ motorem ⁊ ad modū patiētiū ꝯtinue fuerūt eis a ꝑncipio sens⁹ ⁊ mot⁹. Additio. ¶ Sensus est passio ideoq3 nerui multū molles sunt ei necessarij. Mot⁹ ꝟo est actio q̄re nerui duri ei fuerūt necessarij: vñ mēbra q̄ magna sunt neruis indigēt ml'tū duris quos q̄3 impossibile est sensibiles esse ideoq3 mēbra neruos hñt sensibiles ꝑ se: motiuos ꝑ se. Mēbra ꝟo que sensu indigent et nō motu neruos habēt sensibiles. Textus.

¶ Et ipsoꝝ origine. i. cerebro cōcauitates q̄dā q̄ sunt nerui. Nerui vero isti non per se vt simplices sunt ossib⁹ coniungūtur: nisi prius cū carne cartilagine et ligamētis misceātur. Neruus enim si ꝑ se grandi mēbro ꝯiungerent. vel nullo mō vl' debiliter ipm neruus moueret. Quāobrē neruus añꝗ ad mēbrū ꝑueniat: qđ per ipm moueri debeat diuidit et subtiles ⁊ minime ꝑtes carnis ⁊ ligamēti in ipsis diuisionib⁹ ꝯtexunt: et qđ ex toto ꝓuenit muscul⁹ vocat. et est huius corpis magnitudo ſm mēsurā mēbri qđ ꝑ ipm moueri d3 ⁊ situs ei⁹ est in ꝑte ꝟsus quā motus ipsi⁹ mēbri fuerit.

¶ Postea ꝟo ex vna duaꝝ musculi extremitatū que sc3 est ꝟsus ꝑte mēbri qđ mouet. q̄dā nascit sub̄a que chorda vocatur: ipsa aūt est corp⁹ ꝯpositū ex neruo q̄ ad mēbriū dirigit: et ligamento qđ ex osse ortū fuit q̄ est sepata a carne q̄ in musculo erat. Chorda ꝟo ꝓtendit quousq3 inferiori ex-

tremitati mēbri qđ p ipsam dz moueri conligat. Ex qua di
spōne ꝯtingit vt ex parua retractiōe q̄ musculus v̾sus ptē
sue radicis trahit: chorda fortiter trahat: ꝛ mēbruz cū sua
totalitate moueat. Est em̄ iferiori extremitati eiꝰ ꝯtinua.
¶ Cerebrū quoqꝫ fecit deus vt sensuū origo esset: ꝛ motus
voluntarij: ꝛ ab eo ꝑduxit neruos qui mēbris ꝯtinuātur et
dant ei sensuū ꝛ motionis modos. Nos v̾o ostēdemus vnde
oriātur nerui: cum de eoꝝ tractabimꝰ anathomia. Et quia
ptes corpis inferiores et que a cerebro valde remote sunt:
et sensu et motu indigēt: motū autē et sensum absqꝫ neruis
habere non pn̄t: nerui qꝫ si a cerebro recta ꝑtenderent via
ex lōgitudine descēsus debilitarent: vnde eoꝝ ꝑtensio nec
firma foret nec fortis fecit deꝰ sub craneo foramē p qđ ptē
cerebri ꝑduxit q̄ nucha vocat: que qꝛ mollis erat ad ipsius
custodiā dorsi spōdiles et succēta ossa fecit: queādmodū ad
cerebri custodiā cranei cōdidit ossa: quā taliter munitā scđz
corporis lōgitudinē ꝑlōgauit: ex qua etiā cū in alicuiꝰ mē=
bri directo est qđ ei appropinquat neruos ꝑduxit q̄ p spon
diliū foramina exeūtes: ipsi mēbro cōtinuātur: sensuz ei dā
tes et motū. Cerebro igit si graue supuenerit accidēs: toti
corpi sensus auferet et motus. Nuche v̾o si acciderit mem
bris q̄bus nerui ab illa pte nuche ꝑcedētes coniunguntur:
et q̄ sub eis sunt motꝰ auferent et sensus. ¶ Cerebrū em̄ q̄si
fons sensuū est. et motꝰ voluntarij. Nucha v̾o sicut fluuiꝰ
magnꝰ ab eo manans. Nerui autē qui ab ea ꝑdennt sicut
riuuli parui ex fluuio exeūtes. Fonti v̾o cū aliqđ acciderit
impedimentū: erit cōe. Qđ si riuulis euenerit nocumentuz
erit ꝑpriū locoꝝ ad q̄ ipsi dirigūtur riuuli. Ideoqꝫ scire vn̄
quisqꝫ oriat neruus: et ad qđ mēbrū dirigat in arte medi=
cine est perutile. qđ ꝛ Gal. in libro de interiorū mēbrorum
passionibꝰ testatur: sic inquiēs. Quidā in itinere romanus
de mulo lapsus sup lapidē cecidit: a quo vna ex spōdibilibꝰ
lesa fuit ex cuiꝰ lesione digitus auricularis: ꝛ medicꝰ duri
ter ad tēpus mouebant q̄bus medici empl'a et alia medica
mina supponebāt: ex q̄bꝰ eger nullū sentiebat iuuamen: qđ
Gal. cernēs eadē medicamina spōdibilibꝰ a q̄bus nerui q̄
ad p̄dictos digitos ꝑtendūtur et ꝑcedūt superposuit: et sic
breui eū restituit sanitati. Nerui q̄dē in pricipio sui exitus

a cerebro vel nucha molles multū sunt: et ipsi cerebro vel nuche similes. cū autē magis elōgari incipiūt indurantur. donec pfectā neruoꝝ formā suscipiūt. Juuamenti igit̃ neruorū summa est: q ipsi sunt instr̄a et vie p que sensus et motus oībus tribuit̃ mēbris et trāsfundit̃: vn̄ si ex trāsuerso incidant̃: aut sensus: aut motus mēbri: aut vtrūq destruitur: ad qd ipsi dirigūtur. Nucha xo si ꝯstringat̃ aut ex trāsuerso incidatur: sensus et motus oīm mēbroꝝ quoꝝ nerui a locis ꝓdeunt q̄ sub illa sunt incisione auferūtur in lōgitudie autē lȝ ipsa incidat̃: non multū tn̄ impediet. Simili quoq modo neruoꝝ incisio in lōgitudine si acciderit nō magnaȝ faciet lesionem. Ex trāsuerso aūt si euenerit: actio illa destruet̃ ſm mensurā qua incisio penetrauit. et ptē xsus quaȝ penetrauit. ¶ Cerebrū aūt preter hoc qd ipm est origo sensus et mot⁹ volūtariꝫ. est etiā ſm̄ Gal. sniam imaginatiōis cogitatiōis: ꝛ memorie fundamētū. Jmaginatio q̄dē i duobus vētriculis anteriorib⁹ perficit̃ cogitatio xo in medio expletur: memoria autē posteriorē possidet ventriculum.

Additio. ¶ Nota medicos ꝑtermisisse xtutē que vocat̃ sensus cōmunis qua discernim⁹ percibilē ab vno sensu cū alio sensu vt cū dicim⁹ hoc corpus citrinū qd est mel ꝛ est dulce et hoc corp⁹ nigrū qd est aloes ꝛ est amarū lingua ergo discernūtur sapores. Similirer cū dicim⁹ iste musicus albus bonā hȝ vocē. Jn his eñ oībus oculus percipit qd aure et lingua ꝑcipi debet hoc autē impossibile essȝ vbi oēs isti sensus in vna cellula locarent̃ virtuteȝ quoq formatiuā ꝑtermiserūt q̄ formā rerū sensu ꝑceptarū post eaꝝ remotionem retinet xtus ymaginatina. De qua mentionē fecerūt in rebus sensu ꝑceptis inquerit ea q̄ informatiua q̄ est ipsoruȝ celariū et resoluit ea q̄ sūt possibilia ꝛ ipsa est in hoie xt⁹ cogitatiua et q̄ accipit a sorte ꝛ platone et a re q̄daȝ rē naturalem et colligit intellectus nudos a materia ꝛ est vera differētia hoīs xtutē q̄ȝ estimatiuā pretermiserūt ꝑ quā discernit ouis īimiciciā lupi ꝛ amicitiā agni. Xtus aūt memorialis quā noīauerūt custodit intētiōes ꝛ a solo hoīe habet̃ nullū eñ aīal ꝑcipit itentōes nudas a materia.

Text⁹

¶ Cor vero fecit deus vt esset fons et origo innati caloris: et vt ab eo totū corp⁹ calefieret ꝑ arterias q̄ ab ipso ad oia

mēbra pcedunt. Unū si aliqđ mēbrū arterias amiserit q̄ ad ipsum venire cōsueuerāt congelat et motus et sensus indu rātur prius: deinde destruuntur: et postremo q̄si mortuū red ditur. ¶ Musculi em̄ et nerui necnō ipsum cerebrū: vt in sua ɔseruent natura et vt suas pficiant actiones: q̄dā innati ca loris indigēt mēsura quāobrē arterie eis trāsmisse sunt. et qđ aīal supra vegetabilia h3: est primū iuuamen qđ a corde ɔtrahit. Qđ aūt a cerebro recipit est scđm p qđ est pfectio et ad qđ tota actoris itentio et volūtas pna fuit. Qđ vero ab epe suscipit iuuamentū: est ei cū vegetabilib9 cōe nō em̄ recipit ab eo nisi nutrimentū et incremētū: sed q2 cordi vt ī sua ɔseruaret natura: aeris attractio eo supioris nec̄ia fuit et aeris in suis ɔcauitatib9 nimis calefacti expulsio: facta sunt ei aerem attrahendi instrumēta: pectus v3. et pulmo: et inter ipsa et cor cōcauitates et foramina posita sunt: per que aer attractus transire possit. quemadmodū cum de hu ius dispositione tractabimus dicturi sumus.

¶ Epar autē ad sanguinis gn̄ationē atq3 ipsi9 depurationē fctm̄ est: et vt vene ab ipso manātes ad oīa mēbra dirigant et ad ipsor humectationē et sanguīs diuisionē prout cuiq3 mēbro nec̄ū est. q̄pobrē nutrimētū et eor cōseruatio q̄ sicut fuerāt remanēt pueniť: et cor icremētū fit q̄ crescūt. Nulla em̄ remanēt vt fuerūt: nisi ex q̄bus nihil dissoluit: sicut est dispō in lapidibus: vt iacitho: auro et vitro. vel q2 qđ disso lutū est in eis restaurať: sicut aq̄ maris: q̄ licet quotidie ma gnā patiatur dissolutionē. tn̄ ab introitu fluminu3 singlīs dieb9 restaurationē suscipit. vn̄ sp eadē fere tota remanet: bn̄ custodita tāta q̄ta fuerat q2 ppť paruitatē sui sensibile nō est. Corpa igť aīaliū q2 ex eis q̄ dissoluunť ɔposita sunt nō fuit possibile vt augmētari vel in suo statu pmanere pos sent absq3 nutrimēti bn̄ficio. s3 q2 nutriētia cū dissolutis nō sunt spēi vni9: mēbrū in corpe adesse oportuit qđ ipsa ī dis solutor similitudinē pmutaret. Nutriētia vo q2 nō totalr̄ ɔuertunť. sed q̄dā eor pars ɔuertiť et assimilať. pars autē alia remanet q̄si hūor supfluus nō suscipiēs ɔuersionē neq3 assimilationē eor q̄ dissoluta sunt: q̄ si in corpe remaneret grauiū egritudinū mās generaret p̄parata sunt ei9 expul sioni infra aptar canales. Et q2 nutritiōis opatio in trib9

locis pficitur tria superfluitatũ sunt genera. ¶ Una qdē est prime digõnis supfluitas q̄.s.in stõ fit et intestinis ꝛ vocat sterc⁹ siue egestio. ¶ Alia vo scđe digõnis est supfluitas q̄ in epe perficitur qñ sanguis generat.et ipsa qdē est colera rubea ꝛ nig.ꝛ vrina. Hec aũt tria a sanguine sepata ꝓpa a quib⁹ suscipiunt receptacula hñt sicut fel colerã rubrã:me lãcoliã splē:et vrinã renes suscipiũt.queãdmodũ dicturi su mus ĩ manifestiori tractatu:cũ de hoꝝ mēbroꝝ formis loq̄ mur. ¶ Digõnis vo tertie supfluitas q̄ in oĩbus fit mēbris cũ illis assimilat sanguis q̄ vnicuiqꝫ illoꝝ delegatur est su dor et sordities:ꝛ q̄cq̄d ex supfluitatib⁹ a mēbris exeũtib⁹ eis assimilat vt mucillagines ꝛ lipitudines ꝛ his similia. ¶ Preterea modi mēbroꝝ in corpe q̄ttuor existũt. qꝫ tres sunt principaliũ q̄ in vite ꝯseruatione valde sunt nec̃ia.qrũ quedã nutritiõis sũt instr̃a vt stomach⁹:ꝛ epar:et eoꝝ cana les:ꝛ vene et vie q̄ ad ipsa ꝑueniunt vt os et meri ꝛ relique vie q̄ ab eis exeunt:vt intestina.ꝛ instr̃a caloris innati ꝛ cõ seruationis ipsius.quoꝝ prima sunt cor ꝛ arterie.scđa vero pulmo et pect⁹.et q̄cunqꝫ alia valēt ad aeris attractionem queãdmodũ in suo loco dicturi sumus. Alia vero eoꝝ sunt instr̃a sensus et mot⁹:et intellectualiũ actionũ: q̄ sunt cere brũ:ꝛ nucha:ꝛ nerui:ꝛ musculi:ꝛ chorde.et q̄ sunt silia.his nec̃ia et valētia ad cõplendã actionē et passionē. In vnoqꝫ aũt modo istoꝝ instr̃orũ vnũ est principale et operãs. Alia vt seruiētia ꝛ ip̄m in suis actiõib⁹ adiuuãtia. Instrumētoꝝ vo nutritionis p̄ncipale est epar.sed innati caloris instr̃oꝝ p̄ncipale ē cor.ꝛ instr̃oꝝ sensus ꝛ mot⁹ ꝛ ĩtellectualiũ actio nũ p̄ncipale ē cerebrũ.Unũqđ qꝫ aũt istoꝝ aliis duob⁹ ꝯne xum est et eis indiget.Epar eñi nisi oĩbus aliis mēbris nu trimentũ transmitteret dissoluerentur.Ipsum quoqꝫ nisi a corde calorē habe
ret:eius nõ cõseruaret substãtia qua sua cõpletur actio.Cerebrũ etiã si nõ ab arteriis calefieret nec a venis que ab epe ꝓcedũt nutriret:eius nõ ꝯseruaret na tura q̄ suas aptũ est pficere actiões.Musculi qꝫ pectoris nisi a cerebro mouerent:aerem attrahi foret ĩpossibile neqꝫ cor dis ꝯseruaret suba q̄ calor innatus q̄ est in corde euētatur. Additio. ¶ Duos actores in seruãdis speciebus aĩaliuꝫ habet deus quorum vn⁹ est cõcupiscētia mulieꝝ. alter vero

amor filiorum. ipse etiam misertus animalis quod debilis est nature multos fecit ipsum habere filios. Textus.

¶ Quarti vero mēbrorum modi principalia sunt instrumenta gñationis. q̄ sunt matrix: et virga: et testiculi. et vasa spermatis. hec autē instrnmēta nō sunt necessaria vt vnū sp perduret singulare. sed vt spēs pmaneat et pseruetur. Qr enī deus qui sit bñdictus: corpus hoīs: ex corpibus fecit dissolubilibus: nō durabilib⁹ neqz stabilib⁹: vñ cum nō sit possibilevt vnū singulare semp maneret: fecit gñationis instrumēta p que saltē species durare posset. Ista autē que pmisim⁹ summe sunt et aggregationes de mēbrorum dispositionibus et ipsorum iuuamentis. qd totū nos clarius dicemus: et fm pres diuisiones. Sūmas tñ colligere nō dimittemus. huius enī libri intentio non fuit postrema omnia colligere.

¶ De forma ossium capitis. Cap. ii.

Caput qd est naturale: lz non ex toto tamen rotundū est. In quo mlta sunt foramina: p q̄ multi egrediunt nerui: et vene intrant: et arterie. Ipm quoqz anterius in parte. s. frontis et posteri⁹ in occipitio eminēs est. In vtraqz vero aurī parte est latum: foraminū autem omniū que in ipso sunt maius est illud qd est in occipitio p qd nucha egreditur. Ipsum pterea ex multis cōpositū est ossibus: quorum vnum alij continuatur. Additio.

¶ Caput qdē ex multis cōponit ossib⁹ vt ad multa valeret quorum vnū est qr licet illius vna ps frangat non tñ in toto erit lesio. Aliud vo quoqz qr oportuitvt ossa q̄ iuxta aures esse debuerūt multū essent dura eo q percussionibus apta erāt et vt os qd supponitur nuche duri⁹ esset vt custodiret ipsam qd toti corpi valde fuit necessariū et vt duo ossa que sunt in summo vtice essent mollia q̄ non adeo sunt pcussionibus apta. et vt ossa frontis inter pdicta ossa mediocria forent. q̄ licet pcussioni sint apta oculorum tñ beneficio q̄ ibi sunt muniūtur a qb⁹statiz iuuant. preter hoc etiāvt os qdē quodvocat obsotici oib⁹ alijs durius esset ad ipm etiā oēs descendūt superfluitates et impossibile fuit vt tot diuersitatibusvnū os aptū foret preter hoc etiā necesse fuit vt inter vnū os et aliud exiret vapor fuit etiā necesse vt exirent ab vno nerui et intrarent ipm vene et cōuenietius fuit vt inter

os et os ītrarent q̄ vt ip̄z pforarēt. Text⁹ ¶ Locus vō vbi coniūguntur: serrarū cōiunctioni similis appellaṫ. Craneo autē superior ꝯtinuatur mandibula in qua maxille et dentes cōtinētur supiores que etiā ex multis ꝯponitur ossibus quoꝝ vnū aliꝭ ad serre similitudinē ꝯtinuatur. ¶ Post hāc autē mādibula est inferior: in qua inferiores existūt dētes. Cuius quidē est ossa nō ad serre sil'itudinē vt p̄dicta sed sol' continuātur iuncturis. Inferior nāq̄ mādibula motu indiguit. que quidē superiori cōtinuaṫ mādibule in loco qui zephin arabice vocatur. i. substētatio. Hec autē dētibus exceptis: ex duobus cōponitur ossibus que ad serre similitudinem in medio mento continuantur. Additio.

¶ Quattuor modis fit vnius ossis cū alio cōtinuatio. vna est cōtinuatio q̄ fit solis iuncturis vt manus ad brachium continuitas. Alia vō est que fit fixionibus vt ꝯtinuitas dētium ad mādibulas. tertiū vō vt vicinitatis continuitas vt ossiū que sunt in lateribus cū ossib⁹ pectoris cōtinuatio et ꝯtinuitatis vnius ossis pectoris cū alio. Alia vō est q̄ fit ad serre similitudinē ɜm quā oīa capitis ossa cōtinuanṫ q̄ est sicut serre dētes. s. qn̄ vni⁹ dēs dētes alteri⁹ ꝯplexaṫ. Text⁹.

¶ Est preterea sub craneo in p̄te posteriore quoddā magnū os: qđ inter ipsum craneū et superiorē mandibulā positum est: a quo diminutio que in ossium inuenitur figuris cōpletur qđ alguateda vocatur. ¶ Oīa igitur capitis ossa cū numerata fuerint. xxvi. erūt exceptis dentibus. Additio.

¶ Ossa capitis ꝑ certo sunt. lviij. pretermisit eñ rasis duo ossa paris vnius que a minore lachrimali vsq̄ ad aures ꝓtendūtur et sunt duo ad vtraq̄ p̄te quorū vnūquodq̄ suo pari ad serre similitudinē cōtinuaṫ ex obliquo qđ galien⁹ in libro suo quē đ anathomia fecit oñdit. Text⁹. ¶ Quoꝝ sex ipsius cranei ꝓpria sunt et vnū qđ vocatur alguatedi super qđ sex predicta sunt ossa. et mādibule supiores q̄ttuordeci: et inferioris duo. ¶ In vnaquaq̄ autē mādibula sunt dentes sexdecim: quoꝝ duo sunt incisores: et duo qui istos vtrinq̄ sequūtur quadrupli nomiantur. post quos vtrinq̄ sunt duo qui vocantur canini post quos quinq̄ molares dextri. et quinq̄ sinistri. quādoq̄ tamen de molaribus minuitur vnus: ⁊ non sunt nisi quattuor. Additio.

¶ Superiores eñi quia pēdēt pluribus indigēt radicibus. Text⁹. ¶ Molariū aūt supioꝝ q̄daȝ tres hñt radices q̄nqꝫ quattuor. Inferiores vo molares duas tm̄ habēt radices exceptis duob⁹ molaribus vltimis qui hñt tres quoꝝ vnus est i dextra: ali⁹ in sinistra. Alij vo dētes vna tm̄ radice sunt contēti. Sunt itaqꝫ oīa capitis ossa quinquaginta quinqꝫ. ¶ Capiti aūt iuxta magnū foramen per qđ nucha egredit̄. prima ex spondilib⁹ colli cōtinuat̄: q̄ quidē sunt septeȝ. He autē a duab⁹ ptib⁹ sunt pforate. p quarū foramīa nerui progrediunt̄ qui ad dextrum ꝛ sinistrū dirigunt̄ latus. ¶ Post has aūt spōdiles costarū sunt: q̄. xvij. nūero sunt. quarū. xij. spondiles pectoris dicunt̄: eo ꝙ in eaꝝ rectitudine inferior pectoris termin⁹ finiat̄. Quinqꝫ vo q̄ sequunt̄: sunt spōdiles renū ꝛ alcatim. Sūt igit̄ oēs spōdiles q̄ ab exitu nuche vsqꝫ ad os qđ sup renes locat̄ vigīti q̄ttuor. Q̄nqꝫ tm̄ addit̄ vna vel minuit̄ qđ p rarū ē. Ex hoc vo loco os alauis spōdilibus cōtinuat̄. qđ ex trib⁹ cōponit̄ ptib⁹ q̄ sunt spōdilibus sil'es. Cui ab iferiori: os alhosor idest caude ꝯtinuat̄: quod ex trib⁹ sil'r ꝯpositū est ptib⁹. Harū autē tertia q̄ est iferior: est cauda q̄ est cartilago ossuosa. ¶ Ab vnaquaqꝫ aūt duaꝝ predictarū spōdiliū ūctura in vnaq̄qꝫ duarū ptiū egreditur neruus q̄ ad illā corpis ptē ptēdit̄: ꝛ in ipaȝ diuiditur. Ab extremitate vo caude vn⁹ tm̄ pgredit̄ neru⁹ q̄ illis diuiditur loc. Duo vo ancharū ossa. quoꝝ vnū est ī vno latere. alterū in altero: ossi qđ est alauis cōtinuant̄ vnū. s. ab vna pte: alteꝝ ab alia. in q̄b⁹ sunt anchaꝝ pyxides q̄s ossiū capita q̄ sunt in coxis īgrediunt̄: q̄ ꝛ ipsaꝝ vocant̄ vertebra. Iste aūt sunt forme ossiū ꝛ spōdiliū que sunt in posteriorib⁹ ab ortu nuche vsqꝫ ad caudā. ¶ De noīatione alioꝝ ossium.

¶ Nunc vo alioꝝ ossiū formas q̄ sunt sub collo noīare incipiemus. De q̄b⁹ sunt duaꝝ furculaꝝ ossa: ꝛ ossa spatularū. ꝛ pectoris ossa. ꝛ ossa manuum: ꝛ ossa femoris: ꝛ pedū ossa. Furcule vero os exteri⁹ gibbosum est ꝛ interius cōcauum: cuius vnum duorum capitum humero continuat̄ capiti. s. ossis: quod adiutoriū vocat̄. Alia autem extremitas summitati pectoris continuatur: vbi est pyxis gule.

¶ Spatula vero a parte qua dorso supponit̄ lata est: cū qua caput cartilaginosum cōtinuat̄. A parte vo qua furcule appropinquat est rotunda: in qua est pyxis quā caput ossis qđ

noiat adiutoriū ingredit. ¶ Pectoris aūt ossa sunt torax: qui ex septē cōponit ossib⁹ in quorū cuiusq; extremitate est cartilago. quorū pncipiū est a pyxide gule: finis vo est inferius pax sub mamillis: q̄ loc⁹ est angustior oib⁹ locis q̄ sūt in vētre: q̄ cū palpant mollia inueniunt ossa nō habentia.
¶ Coste vo i vnoquoq; latere sunt. xij. q̄ curue sunt. Quarū oiuz lōgior ē media. Quarū septē vna duarū extremitatū: q̄. s. ē posterior dorsi spōdilib⁹ ptinuat. Que vo anterior est vni ex ossib⁹ q̄ in torace sunt cū capite cartilaginoso continuat. Ex his vo quinq; curtātur ita q̄ toraci nō ptinuātur: quarū extremitates cū premūtur: interius flecti reperiunt: que posteriores nominātur coste. Qd vo sub torace de vētre existit totum molle est vsq; ad femoris ossa.
¶ Nunc aūt manuū z pedū ossa nomiabimus. Additio.
¶ Manū vocat qd ē ab hūeris vsq; ad extemitatē digiti pedē silr qd ē ab ancha vsq; ad extremitatē articlox. Text⁹.
¶ Man⁹ quidē os primū illud est: qd adiutoriū vocatur: qd est os vnū exteri⁹ gibbosum: interius concauū. Additio.
¶ Utraq; ossa q̄ adiutoria vocant: iō pcana fuerūt vt aliqd magnū eis āplecti qs posset z iō etiā qz musculi tortis ossib⁹ meli⁹ adhererēt q̄ directis z securiores sunt a fuga. Text⁹.
¶ Cui⁹ caput spatule pyxidē ingredit. p quātitatē que iā pparata est ei. Hec est igit vna suarū extremitatū. Altera vo extremitas in cubito ē in quo est rotula istrumēto hauriēdi aquā silis quā supioris focil' ingredit extremitas. Additio
¶ Hui⁹ cōtinuitatis figura valde ē mirabilis extremitas eni adiutorij instro hauriēdi aquā similis. hz silitudinē instri pdicti cōcauitatē et alia harūdo brachij sūmitatē hz semicirculo similē q̄ sup pdictū instz coaptat. In hui⁹ aūt semicirculi sūmitate ē rostrū qd cōcauitatē q̄ sub pdicto instro ē intrat cū brachiū fuerit erectū et i pdicta cōcauitate figit qd fit ne brachiū vsus ptē sinistrā iclinet cuz aliqd eleuauerit pōderosuz. Textus. ¶ Duox vero focilū lōgitudo ē a cubito vsq; ad rascetam. quorū vnū quod est minus: superius vocatur focile. Aliud vo qd est maius: inferi⁹ vocatur. Quorū vnūqdq; in suis sūmitatib⁹ q̄ a pte rascete sunt: additamentū qddā hz p qd fit iūctura q̄ existit inter rascetā z ipa.
¶ Rasceta aūt ex octo cōponitur ossib⁹: quox quattuor in duob⁹ ordinib⁹ dispositis: alia quattuor eodē ordine dispo

sita in lõgitudine cõiungũtur:q̃ cũ multũ dura sint medul-
la carent:quoꝝ figura est curua.ex qua rascete figura apta
ꝓuenit.Post rascetã vo est pectẽ q̃ ex q̃ttuoꝛ cõponit̃ ossi-
bus:que ossibꝰ rascete quibusdã ligamẽtis valde firmis cõ
tinuãtur.Pectinis vo ossibꝰ digitoꝝ cõtinuãtur ossa q̃ in
vnoquoq; eoꝝ sunt tria.quoꝝ vnũq̃dq; aliĩ ꝯnexionibꝰ vel
iũcturis ꝯfirmatis ligamẽtis ꝯtinuatur. Additio.

¶ Duo ossa q̃ rostro coꝛuino assimilãtur nõ nomiauit rasis
que inter spatulas ⁊ furculas collocãtur vnũ.s.ex vna par-
te ⁊ aliud ex alia.¶ Omnia igitur manꝰ ossa sunt.xxx.Os
scꝫ q̃d adiutoꝛiũ noiatur:⁊ ossa duo q̃ focilia vocãtur. Ra-
scete quoq; ossa q̃ sunt octo:⁊ ossa pectinis q̃ sunt q̃ttuoꝛ:⁊
quindecim q̃ sunt digitoꝝ q̃nq;. Os aũt policis p̃mũ supe-
rioꝛis focilis extremitati cõtinuatur in loco iũcture ample
⁊ laxe. Quod ideo factum est:quia magno indiguit motu:
vt reliquis quattuoꝛ digitis coniungi posset. Textus.

¶ Ossium vo pedis p̃mũ est coxe q̃d est vnũ exteriꝰ gib-
bosum:interius latum.Cuiꝰ superioꝛ extremitas est rotun-
da q̃ coxe vocat̃ vertebꝛũ.Hoc quidẽ anche pyxidẽ ingredi
tur:a quibꝰ p̃ma iũctura fit pedis.Eius vo iferioꝛ extremi-
tas pyxidẽ maioꝛis duoꝝ focilũ cruris igredit̃.Duoꝛũ vo
focilũ terminꝰ a genu vsq; ad calcaneũ ꝓtendit̃.Q̃d autẽ
ex his duobꝰ maius est:inferiusvocat̃ focile:q̃d etiã altero
longius est.Minꝰ vo focile vocat̃ superiꝰ.Hoꝝ aũt duoꝛũ
focilũ summitates calcaneo ꝯtinuãt̃ a q̃bus tertia pedis
oꝛitur iũctura.Iũcture aũt q̃ in genu est supponit̃ os rotun
dum:cartilaginosũ:q̃d genu noiatur oculus:⁊ a q̃busdam
vocat̃ mola.Calcaneo vo in anterioꝛibꝰ os q̃d vocat̃ naui
cula cõiungit̃.Inferiꝰ aũt cuidã cõiungit̃ ossi:q̃d achib vo
catur:q̃bus pedis rasceta q̃ ex tribꝰ cõponit̃ ossibꝰ cõtinua
tur.Ex quibꝰ que ad id q̃d h̄ est necium apta ꝓuenit foꝛma.

¶ Rascete aũt pedis cõtinuat̃ pectẽ qui ex q̃nq; cõponitur
ossibus quibꝰ digitoꝛũ cõtinuant̃ ossa:q̃ invnoq̃ꝫ sunt tria:
excepto magno digito in quo duo tm̃ sunt ossa.¶ Oia igit̃
pedis ossa.xxix.sunt.Anche.s.vnũ cruri duo:⁊ os calcanei:
⁊ os q̃d vocat̃ achib:⁊ os nauicule:⁊ ossa tria ex q̃bus pe-
dis cõponit̃ rasceta.⁊ alia q̃nq; ex quibꝰ pedis cõponit̃ pe-
ctem:digitoꝛũ q̃ꝫ ossa.xiiii.⁊ os genu.Et cũ oia coꝛpis ossa

nũerata fuerint prout Gal.nũerauit ducẽta:τ.xlviij.erunt: excepto osse qđ est in epiglotti:qđ laude grece lr̃e os simile nuncupat.cui⁹ hec est figura. ¶ Os q̄z qđ est in corde:qđ a quibusdã chirurgicis cartilaga đr:τ ossa pua a quib⁹ vacui tates que sunt in iuncturis replentur τ vocãtur fisautachel excipiuntur.

¶ De musculis. Cap.iij.

Musculi q̄ in toto repiunt corpe cũ ſm.Gal.nũerati fuerint τ diuisi quingẽti.xxix.inuenient:de qb⁹ prout nr̃o cõpetit tractatui loq̄mur. Musculum itaq; ex carne τ neruo τ ligamẽto cõponi dicim⁹. Ipsi quoq; volũtarioꝝ motuũ sunt instrumẽta:quoꝝ figure ſm suoꝝ diuersitatẽ locoꝝ ꝓut eis necesse est diuersificant. Plures autẽ ex eis ita vt carne sunt circũuoluti ꝓtendunt:vsq; quo ad suas inferiores ꝑueniãt extremitates. Ex quoꝝ extremitatibus qđdã exorit corpus qđ chordavocat. Que quousq; illius mẽbri qđ per ipsam moueri đʒ inferiori cõiungat extremitati porrigit. Membrũ xͦo ꝑ illã mouetur sic. Colligitur.n.τ ad sue radicis ꝑtẽ retrahit. Unde totũ mẽbrũ ad illam retrahit partẽ ad quã colligit musculus. si autẽ mẽbrũ quod mouet magnũ sit:muscul⁹ quoq; ip̃m mouẽs magn⁹ erit et grossus. Et q̄ aut vna grossa aut pl'es oriunt chorde:q̄ mẽbro qđ đʒ moueri cõtinuant. Plerũq; etiã in vni⁹ membri motu multi musculi sibi inuicẽ auxiliũ prebẽt. Muscul⁹ autẽ qui paruũ mouet mẽbrũ:ꝑuus est τ subtilis. Musculus nãq; q̄ est in coxa τ totũ mouet crus.valde est magn⁹. Musculi vero superiores mouẽtes palpebras:multũ parui sunt τ subtiles a q̄bus chorda nõ orit. Omne igit mẽbrũ quod volũtario mouet motu musculũ hʒ quo mouet. Quod si ad partes moueret cõtrarias:in situ cõtrario musculos hʒ:ab vnoquoq; quorũ ad suã trahit partẽ qñ taliter mouet Musculus xͦo ei cõtrarius a sua tũc quiescit actiõe. Cũ aũt q̄sq; musculus i situ ꝯtrario positus suã siml'ꝑfecerit actionem: membrũ tũc erectũ erit in neutrã.duaꝝdeclinãs ꝑtẽ. Uerbi grã. Manus.cũ a musculo q̄ est in domestica brachij ꝑtem trahit interi⁹ curuat:si xͦo a musculo qui ponit in siluestri brachij ꝑte trahit exteri⁹ flectit. Cum xͦo ab vtroq; simul trahit equal'inter illos duos manebit τ erecta. Mot⁹ autẽ volũtarij qui in corpore sunt:hi sunt. Motus scʒ qui est in

cute frontis: et oculorum motus: et motus maxillarum: et summitatis narium motus. et labiorum: et lingue: et epiglotis motus: et motus mandibule inferioris et capitis motus: et colli: et motus humeri: et iuncture spatulee et adiutorii motus: et motus iuncture qui fit a summitate adiutorii et brachii: et motus iuncture focilium et rascete: et motus digitorum et uniuscuiusque suarum iuncturarum et motus membrorum que sunt in gutture: et alii duo motus quod inferius labium mouent inferius: et superius mouent superius: et motus pectoris quod fit in attractione aeris et virge motus: et motus vesice quando pro retinenda vrina clauditur: et summitatis recti itestini motus quod fit vt stercus exire prohibeatur: et motus mirach ventris: et motus iuncture que fit ab ancha et coxa: et motus genu: et motus iuncture pedis cum crure: et motus digitorum pedis. Quorum vnusquisque musculo habet figuras contractioni et extensioni aptas habentes: quibus motus perfici possint predicti. quos omnes si inuestigare et distinguere incepimus: augmentabitur liber et peruenimus ad id ex quo non magna prouenit vtilitas. non est. n. possibile vt musculorum forma ita aliorum mentibus nostris infigatur sermonibus: quemadmodum in ossibus: et neruis et venis: et arteriis. In his. n. musculis frequens necius est visus: testificatio: et studium multum. Ideoque musculorum que in membris sunt: numerum tantummodo comprehendemus.

¶ Dicemus itaque quod in facie sunt musculi. xlv. ex quibus ad oculorum et suarum palpebrarum motus sunt. xxiiii. Ad mandibule vero motus. xii. Et faciei partibus que voluntarie mouentur. ix. Quorum vnus est sub extremitate cutis frontis: cuius auxilio fit vt magna fiat oculi operatio. et alii duo a quibus narium mouetur extremitas. et alii duo qui superius labium mouent sursum: et alii duo qui labium inferius deorsum mouent. Preter hos vero sunt duo musculi qui mouent maxillas.

¶ Musculi vero a quibus caput mouetur et collum sunt. xxiii. alias lxxvi. Quorum quidam solummodo caput mouent ad partem in qua est musculus. Alii vero etiam cum capite mouent collum. Et sunt alii qui ipsum mouent sursum: et quidam eorum mouent ipsum anterius: quidam vero posterius et alii dextrorsum et alii sinistrorsum. Linguam vero mouentes nouem sunt. Qui autem gulam et epiglotim mouent: sunt trigintaduo.

¶ In cuiusque autem spatule motione in omni latere sunt septem qui omnes ipsius perficiunt motus. Ab vna quaque etiam parte sunt. xiiii. qui adiutorium mouent. Adiutorio quidem ab vnaquaque parte supponun

tur q̄ttuor: quorum duo q̄ sunt interi⁹: brachiū trahūt iterius: et duo q̄ in siluestri sunt pte ipm extēdūt. Sunt etiā in vnoquoq; brachio decē et septē quorum decē i pte siluestri: et septē in pte locant domestica: a q̄b⁹ man⁹ intus et ex et ad ptē pollicis: et ad ptē auricularis mouet: et cōtrahunt digiti et extēdunt.

¶ In vnaquaq; vero manu ab vnaquaq; pte sunt decē et octo a quib⁹ digiti versus pollicē et versus auricularē mouent.

¶ Ad pectoris vero motionē: cētū et septē musculi sūt ɔstituti: quorum q̄dā dilatāt: alij vero ipm ɔstringūt. Qui vo oēs dorsi perficiūt mot⁹. xl. et octo sunt. Et sunt alij octo qui sup ventrem ab inferiore pte toracis locati vsq; ad femur ptēduntur: quorum in longitudine q̄dā sunt quidā vo in obliquū extēdunt. a quib⁹ oēs ventris mot⁹ qui constringēdo fiunt vel comprimēdo pficiunt. Horū etiam auxilio alij sunt motus.

¶ In masculorū quoq; testiculis q̄ttuor inueniūtur musculi. pter quos sunt alij q̄ttuor mouentes virgā. Est vnus qui vesice collū constringit: ne inuolūtarie vrina egrediat. In longatione sil'r sunt quattuor qui ipsius orificiū tenent: ne stercus inuolūtarie exeat. In natibus etiā sunt. xxvi. a quibus coxe mouent. Coxis etiā sunt. xxvi. a quib⁹ coxe mouētur quorum situs est superior. Coxis vero. xx. superponūtur qui crura mouerēt. Ad pedis aūt motionē et quorūdam suorum digitorum superpositi sunt cruribus. xxviij. Ut autem reliqui pedis digiti moueātur super pedes. xxij. sunt locati.

Additio. ¶ Et sunt oēs musculi. cccc. et. xxxij. Textus.

¶ De neruis. Capi. iiij.

Neruorū ortus aut a cerebro est aut a nucha. nucha autē a posteriori cerebri pte egredit: q̄ pāniculis inuoluit cerebri: quos cū de cerebri tractabim⁹ anathomia noīabimus. Spōdilibus quoq; cooperit vsq; quo puenit ad os qd vt dixim⁹ alohosos vocat. Ab hac aūt nucha per vnāq̄q; duarum spondiliū iuncturā. vnum neruorum par exorit: quorū vnus dextrorsum alter sinistrorsum tēdit.

Additio. ¶ Paria neruorū sunt. xxxviij. et vnū impar quorū. vij. a cerebro oriunt. xxxij. paria a nucha et vnū īpar oriūtur. Text⁹. ¶ Qd tādiu fit q̄usq; puenit ad finē alohosos: a q̄ neru⁹ pari carēs egredit: quāobrē impar dicit. Nerui sil'r a cerebro egrediētes pares inueniūtur: quorum vnus dextror=

sum alius vt pdictū est sinistrorsum dirigit. Primū vo hoꝝ septē pariū neruoꝝ q̄ a cerebro pdeunt. duos habet neruos: qui in anteriori cerebri pte exoriunt: ⁊ oculis directi sensuz visus eis tribuūt. quoꝝ vnusquisq̧ cōcauus est: qui cū aliquātulū ab eo elōgati fuerint coniūgunt ⁊ ex vtrorūq̧ ꝯcauitatibus vna puenit cōcauitas. ante tñ q̄ egrediant ex craneo separant. quoꝝ vnusquisq̧ a craneo exiēs: oculo in pte sua existēti dirigit. Par aūt scdm: post pmū orit par. quod per foramina que in sinu oculi sunt exit a craneo: ⁊ p oculoꝝ musculos spargit dans eis suos motus. Tertiū vo par post secūdi paris ortū exorit: vbi pmus cerebri vēter ad scdz peruenit ventrē. hos aūt vētres postea dicā. Quarto quoq̧ pari quod est post ipm admiscet a quo postea sepatū in quattuor diuidit partes. quarū vna ad ventrē sub diafragmate descēdit. Aliarū vero quedā per loca faciei: ⁊ auriū ⁊ nariū spargit. Quedā aūt pari qd sequit: hoc par cōtinuat. Par quoq̧ quartū post tertiū exorit par: ⁊ per palatū spargitur dans sensum ei ppriū. Quintū aūt par est per cui⁹ vnā ptē audiēdi fit sensus: ⁊ per aliā mouent musculi qui faciē mouent. Par quoq̧ sextū est cui⁹ vna pars gutturi trāsmittit ⁊ ligue: alia vo musculis q̄ in spatulis sunt ⁊ ī mēbris q̄ sūt circa ipsas dirigit. Alia vo ps p collū descēdit q̄ a se mltos emittit ramos: quoꝝ qdā ad musculos q̄ sunt in epigloti vadunt: qui cū ad pect⁹ veniūt diuidunt iterū. quoꝝ ptes quedam sursum reuertunt quousq̧ musculis q̄ sunt in epigloti coniūgant. Alie vo p cordis capsulā spargunt: ⁊ p pulmonē ⁊ meri ⁊ p loca his vicina. quod vo ex hoc pari reliquuz est qd est etiā eius maior pars quousq̧ penetret diafragma protendit: ⁊ ei⁹ maior ps ori cōtinuat stomachi. Alia vero eius ps pāniculo epatis ⁊ spleni cōiungit ⁊ aliis viscerib⁹: vbi etiā tertii paris ptes quedā ei cōtinuāt. Septimū autē par a posteriori pte cerebri a qua oritur nucha: generatur quod per lingue ⁊ epiglotis diuiditur musculos.

¶ A nucha vero. xxxi. paria neruoꝝ exoriunt: ⁊ vnus neruus q̄ caret pari quoꝝ septē a colli spondilibus oriunt. xii. vero paria a dorsi spondilib⁹ vsq̧ vbi dorso opponit pectus exoriūtur. Quinq̧ vo paria q̄ sunt post ista ex spondilibus cath in quo est inferior dorsi locus ab inferiorum costaruz

spondilibus nascunt. Ab osse autē alahauis tria alia oriūtur: post que alia tria ab osse alohosos exorta reperiūtur. Ab alohosos vero summitate neruus pari carēs oxoritur ex medio eius. Primum autē istorum pariū a nucha pcedētiū: a prime spōdilis colli foramine exoritur qd caput ascēdēs per ipsius spargit musculos. Par autē scdm a foramie: qd inter primā et scdam reperitur spōdilē exortum: cuti ptinuatur capitis dans ei tactū. Muscul quoqz colli coniungit et maxillarum dans eis motū. Et par tertiū a foramie qd est inter scdam spondilē et tertiaz exortum in duas diuidit ptes. Quarum vna muscul q mouēt maxillas trāsmittit. Alia vero per musculos dispartit qui iter vtrasqz locantur spatulas. Per itidē quartū inter tertiā et quartā exoritur spōdilē qd in duo diuidit. quorum vnum posterius p dorsi musculos partitur. aliud vo anterius ptēsuz p musculos segregat qui in directo eius sunt et supra ipm. Quintū quoqz par inter qrtā et quintā egressuz spōdilē: i tres diuidit partes. quaruz vna diafragmati dirigitur. Alia vo musculis q caput mouēt et collū porrigit. Alia autē ad musculos ptendit spatularum. Et sextuz silr par iter quintā et sextā nascit spōdilē. Septimuz quoqz iter sextā et septimā spondilē orit. Octauuz vo inter septimā spondilem et octauam nascitur vbi colli spondiles finiuntur. Neruorum vero ab his oibus partibus procedentium: quidā per capitis et colli musculos pariūtur. et quidaz per dorsi musculos et diafragmatis: exceptis his q ab octauo procedūt pari. quorū nullus ad diafragma peruenit: et quidam ad adiutoriū et ad brachiumvadunt et manū. Sexti quoqz paris partes quedam ad spatularū dirigūtur musculos. alie adiutoriū mouent. alie vero superioribus adiutorij partibus sensum prebent. Septimi itidem paris partiū quedam muscul mandātur qui sunt in adiutorio. Alie brachium mouēt. alie quoqz per adiutorij cutem disperguntur sensum ei dātes. Octaui quoqz paris ptes quedam per brachiū cutem partiūtur dantes ei sensum. Alie vo ad brachij tendunt musculos: manibus motum prestantes. Nonum iterum par inter octauam et nonam egreditur spondilem vbi dorsi spondiles initium sumunt. Cuius quedā partes pre musculos qui sunt in costis separant. Alie vo per dorsi

musculos partiuntur. Quedam vero ad manum descendentes per eam segregātur sensuz ei dātes τ motū. Decimū q̄z par iter nonā spōdilē exorit τ decimā: cuius vna pars cuti trāsmissa adiutorij dat ei sensuz. Reliq̄ vero pars diuiditur cuius q̄dā pars anteri⁹ ꝓgressa per musculos qui sunt iter costas: τ ꝑ musculos qui vestiūtur super pect⁹ dispartitur: et alia eius pars per dorsi τ spatularū musculos diuiditur. Et ad hūc quidē modū ꝓgrediunt τ diuidunt reliquoꝝ parium nerui vsq₃ ad decimūnonū. Par aūt vicesimū est primū: cui⁹ nerui ab iferiorib⁹ dorsi spōdilib⁹ exeūt: τ iter decimānonā τ vicesimaz egreditur spondilē. Et ad hūc modū inter spōdiles quinq₃ oriuntur paria. quoꝝ nerui quidā vadunt ad anū τ per musculos q̄ supponunt ventri diuidunt. Alia aūt ꝑ musculos partiunt. q̄ sunt supꝑ lūbos. Tertia autem hoꝝ quinq₃ paria supiora: neruis q̄ descēdūt a cerebro miscent. Reliq̄ vero duo paria q̄ sub istis tribus existunt ramos ex se magnos mittūt. qui ad crura descēdētes vsq₃ ad pedū extremitates perueninnt. Vicesimi autē quinti paris nerui snnt pⁱmi q̄ a primo triū ossiū alahauis egrediūtur. A scd̄o aūt osse hoꝝ triū pariū scd̄z exit atq₃ a tertio tertiū ꝓcedit.. Hec autē tria paria oīa neruis miscentur: qui ab inferioribus dorsi egrediūtur. quorū magna pars ad pedes descēdit. Sed tria paria simul cuz neruo pari carente ab ossibus alohosos exeuntia: ad virile membrum: et ad musculos ani: et ad vesicam et ad alia loca inferiora his protendnntur.

¶ De venis. Capitulum. v.

Vene omnes a gibbosa epatis parte oriunt. Epar enim interius cōcauū est: exteri⁹ gibbosuz. Super gibbosam vero ipius partē: q̄dam magna orit vena. que quidē cum parum elongata fuerit in duas diuiditur partes. Quarum vna q̄ maior est. ad iferiores corporis partes deriuatur: vt omnia mēbra ibi reperta: ipsa ibibat. Scd̄a vero a superioꝝ corporis mēbrorum ibibitiōem superius vadit. que vsq₃ adeo sursuz tendit quousq₃ diafragmati continuetur: vbi ipsa in duas diuiditur venas: que per diafragma vt nutriant ip̄m disgregantur. que postea perforāt diafragma. Post cui⁹ ꝑforationez: vene subtiles ab

eis disgregate. pãniculo qui pectus in duas diuidi partes. et cordis capsule atq͡ȝ glandule que a medicis vocatur morum cõtinuãtur: et per p̃dicta spargũtur membra: quorum formas in sequentibus demõstrabo. Postea vo quidã magnus ab eis separatur ramus: qui vni duaꝝ cordis auricularũ dextre. s. continuatur. ꝛ in tres diuiditur partes. quaꝝ vna dextrã cordis ingreditur ꝯcauitatẽ: q̃ etiaȝ alia maior existit. Secũda vo ea que exterius sunt in cordis superficie circuit et per ip̃m totũ partitur. Tertia autem inferioribus pectoris partibus cõiungituur. ꝛ membra que ibi sunt nutrit. que postq̃ pertrãsierit cor in rectitudinem porrigitur: quousq͡ȝ ad furculas pectoris perueniat. In hoc auteȝ itinere ramusculi ab ea subtiles in vnãquãq͡ȝ duarũ segregantur partiũ dextrorsum et sinistrorsuȝ. que mẽbra que in eoꝝ locantur rectitudinẽ vel circa ipsos imbibũt. Exterius etiã a se ramos emittit qui musculos exterius in predictoꝝ membroꝝ rectitudine que interiꝰ sunt repertos humectãt que cum in rectitudine asselle fuerit: ramus quidaȝ maguꝰ exterius ab ea egreditur: qui ad manuȝ que est ex parte asselle illius protenditur: qui basilica nũcupatur. Hec auteȝ cum in rectitudine fuerit medietatis que inter duas existit furculas que lumbe vocantur in duas diuiditur partes. Quarum vna ad dextram partem alia vero ad sinistrã tendit. Harum autem vnaqueq͡ȝ in duas iterũ diuidit̃ partes. Quaꝝ vna hũero supposita ad manũ a p̃te siluestri tẽdit. ꝛ vocat̃ cephalica. Alia vero vtrinq͡ȝ in duas diuiditur partes. Quarũ vna per interiores colli ascendit partes. quousq͡ȝ craneũ ingreditur: et partes mẽbroꝝ cerebri et suoruȝ panniculorum ibidẽ repertas imbibit. Et in transitu eius per collum vsq͡ȝquo ad cerebrum ingrediatur: rami ab ea subtiles diuidunt̃: qui membra in collo occulta humectãt. Hec autem vena guidem occulta vocatur. Alia autem manifesta ascẽdit quousq͡ȝ per faciem: et caput: ꝛ oculos: ꝛ nares diuidat̃ ꝛ mẽbra hec omnia nutriat: que etiam guidem manifesta vocatur. A vena vero humerali dum per cubitum transit rami quidã subtiles separ̃: a q̃bus ea q̃ in adiutorio exteriꝰ sunt manifesta imbibunt̃. Simili quoq͡ȝ modo ab assellata segregantur vena rami subtiles: qui occul-

tas adiutorij carnes nutriant. Et cū humeralis vena ⁊ assel lata ꝓpe cubiti iuncturā veniūt: due ab eis separātur partes. vna. s. assellata ⁊ alia ab humerali: ⁊ cōiuncti descēdūt quousq₃ vna ex eis fiat vena. q̄ purpurea vocat̄. Alia vero humeralis vene pars. ꝓtenditur per manifestas adiutorij partes: ⁊ sup̱ focile altū trāsit: ⁊ vocatur hec funis brachij. Assellare vero pars altera q̄ est inferioris loci per partē brachij que est in ꝓfundo transit: q̄ vsq₃ adeo ꝓtēditur: quousq₃ ad caput inferioris focilis perueniat: ⁊ fit ex vno suoꝝ ramoꝝ vena: q̄ est inter medicū ⁊ auriculare₃ q̄ saluatela vocatur.

¶Pars aūt q̄ a corporis inferiora descēdit: super dorsi spōdiles transit: que descēdendo inferius porrigitur: a qua rami egrediuntur qui ad renū facias ⁊ suoꝝ panniculoꝝ ⁊ ad mēbra que his circumponunt̄ tendunt: ⁊ ea nutriunt. A qua postea duo magni separātur rami: qui renu₃ ingrediuntur cōcauitates. post quos duo alij reperiuntur: qui ad testiculos vaduht: deinceps etiā ab eadē in directo cuiusq₃ spondilis: duo alij separantur rami. qui ad vtraq₃ ꝓcedentes latera: mēbra que circa ipsa sunt: que vel occulta sunt: vt matrix vel vesica: vel manifesta sicut venter ⁊ ilia: humectant. que cum ad vltimā vna ꝑuenerint spondilē in duas separātur partes. quarum vna ad dextrū pedē: ⁊ alia ad sinistru₃ tendit: et ab his segregantur partes q̄ coxarū nutriunt musculos: quaru₃ quedā sunt occulte: a quib⁹ occulti nutriuntur musculi: q̄dam manifeste: q̄ manifestos humectant musculos q̄ iterū cum ad genu peruenerit: i tres diuiditur partes. quarū vna p̱ mediū transit: cui⁹ rami oēs cruris nutriūt musculos: qui interi⁹ ⁊ exteri⁹ reperiuntur. alia vero ad partem cruris domesticā tēdit: q̄ vsq₃ adeo taliter incedit: donec sup̱ cauillā interiore₃ apparere incipiat: ⁊ tunc ex ea fit vena: q̄ saphena vocatur. pars vero tertia: ad partē cruris siluestrem tendit: q̄ sil'r occultatur: quousq₃ ad cauillā perueniat exteriorē: que etiā vena dr̄ sciatica. Ab vnaq̄q₃ autem istarum cum ad pedem ꝑuenerit separant̄ partes q̄ per pedem segregantur. quaꝝ ille q̄ in partibus dictoꝝ minimi. s. ⁊ scd̄i ab eo reperiūtur: vene sciatice p̱tes sunt. Que vero in partibus reperiūtur pollicis vene saphene sunt partes.

¶De arterijs. Cap. vi.

ARtarie oēs a corde ꝓcedētes ab eiꝰ sinistra oriūt tur cōcauitate. Ab hac autem due exeūt artarie: quarū vna que minor est vna tm̄ velat tunica que etiam aliarū arteriarū duabꝰ tunicis gracilior existit. hec quoqꝫ in vene essentiā transiens pulmonē ingreditur ⁊ per ipsuꝫ partitur. Ab alia vō que multo maior est in sua p̄ma egressione duo separantur rami quoꝝ vnus q̄ minor est: ad dextrā cordis tēdit cōcauitatē. Alter vō ad ea que circunquaqꝫ in cordis ꝯsistunt superficie transmittitur. deinde ingreditur ipsum: ⁊ in ipso spargitur. Huius aūt artarie pars que post duoꝝ ramoꝝ predictoꝝ separationē ab ea remāsit in duas separatur partes. quarū vna quidem ad inferiores corporis descendit partes. altera vō superiora petit corporis. Hec aūt pars sup̄iora petens: in ramos dispartitur ad vtraqꝫ tendentes latera: q̄ mēbris in ipsoꝝ ramoꝝ rectitudine existentibꝰ cōtinuātur: vt calorē eis tribuāt naturalē. Hi autē rami tādiu sicut sic ꝓtenduntꝛ: donec in directo assellē existāt. vbi a p̄dicta artaria vnꝰ egreditur ramus: qui vna cum assellata ad manū vadit ⁊ per ip̄am diuiditur. quēadmodū venam diuidi diximus. Additio.

¶ Uenarū ramus qui dextrā cordis intrat ꝯcauitatē ab ea egressus ad pulmonē vadit ⁊ eū intrat ⁊ fit ibi vena arteriata. Uene em̄ oēs velantur vna tunica. Arterie vō oēs duabꝰ velātur tunicis. vnaqueqꝫ in arterie tunica vene est grossior. Abucalis aūt qui magister fuit galieni hic bene mēsurauit vt grossitudinē tunice qua velatur arteria triplam grossitudinis tunice que est in vna inuenit. grossitudo igitꝛ arterie sexcupla adinuenitꝛ preter hanc solā vnā que a corde exienss ad pulmonē vadit vbi tunicis duabꝰ grossis velatur ⁊ tunc vena arterialis. Arteria quoqꝫ q̄ a dextra cordis cōcauitate exit in duas diuiditur partes quaꝝ vna maior est alia minor. Minor vero intrat pulmonē vbi vna subtili velatur tunica q̄obrem venalis vocatur arteria. Hoc autē q꞉ valde mirabile est cōsideratione diligēti intueri debemus. In solo em̄ pulmone a deo factū est vt ⁊ vena in arteriā et arteria in vena trāsiret qđ absqꝫ ratione ab eo nullo modo factū esse credendū est dicemꝰ: ita ꝙ arteria iō vena grossior fuit q꞉ semꝑ moueri debebat et ꝙ sanguis qui

est in ea est multū calidus apta igitur erat ad findendū nisi muniuisset eā deus grossitudīe hac sȝ ad pulmonē veniēs trāsit per membrū molle et leue et ideo securatur ne scindi possit q̄obrem oportebat arteriā hāc multū esse subtilē: vt ab ea mīta q̄titas sanguinis qui a corde ꝓcedit in pulmo= nem resudaret. pulmo eīn qȝ assidue mouet sanguine mul= tū leui ꝛ bene cocto indigiat. Refert eīn. G. ꝙ cor ita se hȝ ad pulmonē in hoc sicut domin⁹ seruientē sibi lōgo tēpore seruitutez remunerans. Uena autē que pulmonem intrat epate procedit q̄ priusq̄ ad pulmonē veniat dextraȝ cordis ꝯcauitatē intrat a qua exiēs statim intrat pulmonē ꝛ ꝙ san guis q̄ est in eo nōdū bene est coctus neqȝ subtiliat⁹ opor= tuit vt vena eū portans esset multū grossa ꝛ vt duab⁹ vela= retur tunicis multū grossis qȝ cū eius colatoriū multū fue= rit grossuȝ nō resudabit in pulmonē de sanguine epatꝭ nisi ꝙ multū subtile fuerit ob hoc ꝫ oportuit vt arteria in pul= monē esset multū subtilis qȝ ministrat ei sanguinē cōcaui= tatis sinistre qui est bene coct⁹ ꝛ quasi spūs subtiliatus quo ipse pulmo in suo iuuat motu et fuit etiam necesse valde vt vena eius esset grossa q̄ ab epate ꝓcedit ad dextraȝ cordis cōcauitatē ad hoc vt sanguis qui in ea continet cū nonduȝ sit bene coct⁹ optime colaretur. Textus. ¶ Ab hoc aūt ramo sepant rami ad occultos ꝛ manifestos adiutoriꝭ mu sculos tēdētes. ipse tn̄ sp cooptus est ꝛ occult⁹. vsqȝquo ad cubitū ꝑuenit: vbi in multis corꝑib⁹ ipsi⁹ appet pulsus. Ipe qȝ tādiu sub vena vadit assellata ei ꝯiunct⁹: donec sub cubi to parū descēdit. Dehinc xo interi⁹ penetrat magis ꝛ dila tat: et sepant ab eo rami ad modū capilloꝝ subtiles: q̄ bra chiꝭ ꝯtinuant musculis: qꝺ tādiu fit donec magnā ꝑtrāseat brachiꝭ ꝑtē. Post hec xo i duas diuidit ꝑtes: q̄ꝝ vna supi⁹ trāsiens focile: ad rascetā vadit: ꝛ hec est arteriā quā medi ci tāgūt. Altera silr eius ꝑs ꝑ focile trāsiens ifert⁹ ad rasce tā tēdit q̄ est minor arteria. He aūt vtreqȝ ꝑ volā ꝯtiuntur: q̄rū pulsus in dorso man⁹ qn̄qȝ apparet. Hec iterū arteria quā corꝑis suꝑiora petere dixim⁹: cū ad locū qui duaꝝ me= di⁹ est furculaꝝ venerit in duas sepat ꝑtes quaꝝ vnaqueqȝ in duas silr distribuit ꝑtes: quaꝝ vna guidē vicinat occulte ꝛ tādiu ascēdit donec craneū ingrediat. In hoc aūt sui iti= neris ascensu rami ab ea sepant: qui mēbris occultꝭ ibi exi

stētib⁹ ꝯtinuātur: sicut in venarū diximꝰ tractatu. Sz cum craneū ingressa fuerit mirabilr ibi diuidit: et fit ex ea illd qd rete sup cerebrū expāsuz vocatur: qd est corpꝰ multis sile retibꝰ quoꝝ vni aliud supponit. Post huiꝰ ꝟo retis diuisionē adiuuant et exeūt a pdicto rete due artere eque magne vt erāt anq̄ in predictū diuiderent rete: q̄ tunc subam igrediuntur cerebri et p ipm separant. Alia autē duarū istaruz ps que etiā minor est: supius ab faciei et capitis supficiē tendit vbi p membra diuidit manifesta sicut guidē manifesta.
¶ Cuius q̄dē pulsus aliqn̄ post aurē apparet et in tpe. Pulsus autē q̄ iuxta guidē apparet nō est huiꝰ arterie pulsus: sz est maioris ptis q̄ guidē ꝯtinuat occulte. Et he due arterie lithargice vocātur. pars autē aliaꝝ duarū cordis arteriaruz ad inferiores corpis descēdēs ptes: sup dorsi spondiles posita: descēdit inferius: a qua iuxta vnāquāq; spōdilē quidā separant rami. quoꝝ quidā dextrorsum tēdētes: et alii sinistrorsum. mēbris que in eoꝝ locātur rectitudine ꝯtinuātur. Primus aūt ramꝰ ab ea egrediēs est ille q̄ ad pulmonē vadit. post quē sunt alii qui ad musculos iter costas exiītes tēdūt. Post istos aūt sunt alii rami ad diafragma pcedētes q̄s alii sequūtur q̄ ad stomachū et epar ꝛ splenē et omentū siue reticulū: et intestina: ꝛ renes: ꝛ mrīcē: ꝛ testiculos: ꝛ vesicā: et ad ꝟgā dirigunt. quoꝝ etiā q̄dā adeo ptendunt: donec exterioribꝰ musculis q̄ in hoꝝ reperiunt locoꝝ rectitudinē ꝯtinuētur. Et cū oēs isti rami ad vltimā venerint spondilē: in duas separant partes ad pedes descēdētes. q̄ eodez mō que et vene diuidunt et nihil interest aliud nisi q̄ arterie p mēbroꝝ pfunditatē vadūt q̄rū pulsus in inguibꝰ ꝛ sub cauilla interiꝰ et exteriꝰ: et i pedis dorso ppe magnā chordā apparet. Additio. ¶ Undecūq; vadit arteria transit sup eā vena vt si aliq̄ mala cōtingat pcussio meliꝰ est vt vena patiat q̄ arteria illud qd sup spōdiles vadit p locū trāsit securū idq; necesse fuit vt hec arteria sup eas trāsiret q̄ ad multa vz quapropt stomachꝰ ad partē sinistrā retortꝰ fuit vt spōdiles melius se relinquūt ꝛ ad ptē ꝟo dextrā id nō inclinat q2 in oibꝰ mēbris ps dextra equat parti sinistre excep̄tis epate ꝛ splene. Epar eñ mlto maiꝰ ē et si stōus ad ptē dextrā tēderet magnū i ea pueniret pōdus. ¶ De figura cerebri. Cap. vii.

CErebrum vero est solidū sed quasdā hȝ cōcauitates q̄ ipsi⁹ dicunt vētriculi: ⁊ sunt ſm. G. iiij. inter q̄s ⁊ q̄dā reperiūt trāsitus q̄b⁹ ab vno in aliū puenire possit. quorū duo in anteriori cerebri parte statuuntur. ⁊ vnus in medio. alius autē in occipitio sistitur: quorū hec est figura. Verū apd̄ istos trāsitus q̄dā repiunt ptes aptas habētes figuras ad hocvt apiat eos aliqñ ⁊ aliqñ claudat. duo quoqȝ habet additamēta a duobus anteriorib⁹ vētricule exorta. q̄ mamillarū capitib⁹ similia: ad os qd̄ assilat colotario tendūt quibus sensus q̄ dicit odorat⁹ perficitur. Hoc ṽo os multis pforatū foramibus non equalib⁹ in loco cranei vbi nares figunt positū est. ¶ Cerebrū quoqȝ preter supradicta duos habet pāniculos: quorū vnus grossus est: alter subtilis. Subtilis ṽo cerebꝛ multū viciat ⁊ ī quibusdam locis ei miscet. Grossus autē craneo adheret: q̄ etiam in quibusdā locis cerebro fit multūvicin⁹. ⁊ in duob⁹ locis multis pforatus est foramibus: quorū vnum est iuxta foramen vbi nares craneo iungūtur: ppe os quod colatorium nominat. ⁊ alius est iuxta os perforatum quod est in palato. Per primum ṽo os quod superiori nariū extremitati coniungitur. anteriorū ventriculorū supfluitates ad nares descendunt. Per scd̄m autem os quod est in palato medij ventriculi supfluitates ⁊ posteriori ad os effluunt. Harum autem supfluitatum expulsione. cerebrum a multis malis egritudinib⁹ illesum conseruat. Sub cerebro quoqȝ ⁊ sub eius panniculo grosso est textura reti similis que ex artarijs caput ascēdētibus generat. A qua due vt iam diximus in tractatu arteriarū arterie exeunt: que panniculū intrantes grossum cerebro continuātur. De ortu autē neruorum a cerebro pcedētiū sufficiēter in neruoꝝ tractatu diximus.

¶ De figura oculi. Cap. viij.

OCulus ex septem tunicis ⁊ tribus componi inuenitur humoribus. Cuius quidē cōpositionis modum nunc dicturi sumus. Neruus nanqȝ concauus qui a cerebro primus egreditur: ad sinū oculi tendens craneū egreditur. Hic autem in suo exitu duobus cerebri velatur panniculis: qui craneum egrediēs ad sinum ocularis peruenit ossis ibiqȝ ab eo grossus separatur pāniculus. qui in

vestimentum et totius superficiei ocularis ossis transit panniculum. Hic autem panniculus a chirurgicis tunica vocatur sclirotica. Subsequēter quoqꝫ a predicto neruo panniculus separatur subtilis: qui sub sclirotica in aliud transit vestimentum quod secundina vocatur: eo ꝙ secundine mulierum similis existit. ¶ Dilatatur preterea neruus ipse: et sub predictis duobus fit ex eo pāniculus quidam qui retina vocatur tunica. In huius autē tunice medio quoddam preterea molle generat corpus humidū: quod in colore vitro assimilatū vitreus appellat humor. In cuius similiter medio aliud ꝓcreatur corpus cum rotūditate quadā participans latitudine: quod qꝛ in sua radiatione grandini sile est: grādineus vocatur humor. Cui⁹ medietas predicto vitreo circūdatur humore: alia autem ipsius medietas: quadam circūdatur tunica: que multū luminosa cum aranei tele sit similata aranea noīatur tela. Sup hanc autē qͦdam liquidū locatur corpus. quod qꝛ albugini oui assimilatur: albugineus dictus est humor cui corpus supponit subtile: interius vꝫ a pte humoris albuginei rugosum. exterius ꝟo tensum. cuius quidem color in corporibus diuersificatur. Aliquādo. n. est multū niger: qñqꝫ minus qñqꝫ etiā est varius. In huius autē medio in loco. s. vbi grādineo opponitur hūori est foramē: qͦd qñqꝫ dilatat qñqꝫ constringit: ꝓut grandineo hūori causa lumīs necessariū fuerit. Cōstringit enī cū lumē est multū: et dilatat cū est in obscuro. Hoc autē foramē est pupilla. Predict⁹ ꝟo pāniculus: vuea noīatur tunica. Huic ꝟo tunice aliud qͦdā supponitur corpus eam coopiēs: spissum: durū luminiqꝫ puiū albi cornu frustulo simile; qͦd cornea noīatur tunica. q̄ ſm tunice sibi supposite colorē; colorat q̄ vuea noīatur: quēadmodū cū vitro in anulo incluso aliq̄d supponit a quo colorē suscipit: et sup istud sic vestitū: nō tn̄ sup totū: sed vsqꝫ ad nigredinē oculi pertingens aliud locatur corpus quod est durum et albi coloris: et cōiunctiua vocatur tunica: que est id quod in oculo albuꝫ apparet. Tunica aūt ista excute q̄ exterius superponit craneo nascitur. Cornea vero a sclirotica oritur tunica. Vuea autē nascitur a secūdina. et aranea tela: ex retina ꝓcreatur.

¶ De figura narium. Cap. ix.

Narium foramina ascẽdẽdo i duas separãt ptes. Quorũ vnũ interiꝰ ad oris tẽdit extremitatẽ: aliud xo superius vsqȝ ad os qd assi̇̄latur colatorio porrigitur. qd añ duo cerebri additamẽta mamillarũ siṁia additamẽtis positũ est. p hũc transitũ fit odoratus. Sed p primũ foramen quod oris cõiungit extremitati solita aeris puenit attractio: non illa que qñqȝ solet fieri ore.

¶ De forma bucini auris. Cap. x.

Auris foramẽ i osse duro qd vocat petrosuȝ iuenit hoc añt os valde tortuosuȝ ẽ: ⁊ mltas hȝ reuolutiões. ⁊ talr ꝯtendit vsqȝ ad neruũ q̄nti paris qd a cerebro exorit: per quẽ fit auditus. Additio.

¶ Ipse grossus pãniculus si sup cerebrũ in medio cadit capitis grauaretur multũ ab eo ⁊ ideo cõtinuit eũ deus craneo ⁊ insuper exiersit ab eo rami p locũ qui serre assiḃatur ⁊ cuti capitis exterius cõcauati fuerunt ab vtraqȝ autem timporũ parte multũ vicinat ei vt nõ super ipm cadat.

¶ De figura lingue. Cap. xi.

Lingua añt ẽ caro mollis ⁊ alba q̄ mltis paruis circũdat venis in qbꝰ existit sanguis. queobrem eiꝰ color in rubrũ mutat. Sub pte xo eiꝰ iferiori vene sunt ⁊ arterie mlte ⁊ nerui mlti: qꝛ oim magnitudo lingue supat mẽsurã. Sũt ẽt sub ea orificia duo a qbꝰ egredit saliua q̄ vsqȝ ad carnẽ glãdosaȝ ⁊ mollẽ ꝓpe lingue radiceȝ positã ꝯtẽdunt. Hec autẽ caro saluã generãs noiat. ⁊ duo silr p̄dcã orificia saliuã emittẽtia vocant. Per ipsa. n. duo hũor nãlis in lingua ⁊ in eis q̄ sunt circa ipsam remanet.

¶ De formis gutturis ⁊ oris. Cap. xij.

Oris extremitas ad duo tẽdit foramia. quoꝝ vnuȝ quidẽ qd añriꝰ locat: trachea ẽ arteria: qd a cirurgicis pulmonis dr canal. Alteꝝ xo posteriꝰ ad ptẽ colli sup eius. vȝ spõdiles positũ. meri vocat p qd cibus trãsit ⁊ potus. Per tracheã xo arteriã nõ trãsit nisi aer q̄ attrahit ⁊ emittit p anhelitũ. Cui cooptoriũ ipsi connexũ factũ est qd eam cũ cibꝰ traijcit coopit qd ideo factũ est ne aliq̄d eoruȝ que traijciũtur ipsam ingrediat. nam cum ipsam aliq̄d ingreditur hõi estuatio accidit: et nociua dispositio similis dispositioni que accidit alicui cum in naribꝰ aliquid poni=

tur:vsq3quo sternutatio incipiat. Eodē quoq3 modo estuat pulmo: τ fit i eo tussis fortis: quousq3 illud quod i trachea est arteria proiectum fuerit. Ista autem mēbroꝝ dispositio valde bene facta est: qꝛ per hoc foramē ad pulmonē fit transitus: cumq3 pulmo nutricationis instrumētum non sit: sed attrahēdi aerem: nec inferi⁹ ꝑforatus: vnde si in ipsum aliquid caderet: aeris attractio angustaretur: necesse fuit vt custodiretur. Fuit itaq3 satis congrue premunitū ne istud accidere posset nisi raro. quod tūc. sc3 accidit cū homo aut tussit: aut clamat: aut loquitur: τ traijcit cibum: τ simil'r attrahit aerem. quod cū accidit nō quiescit tussiēdo: donec totum illud expellat. In hoc quoq3 loco vocis instrumentum factū fuit. Vox enim ex aere generat attracto qui est eius materia: i hoc itaq3 loco: instrumēta ad vocis gñationem apta facta fuerūt: nō ad vni⁹ solū vocis gñationē: sed ad oēs eius gñandos modos. quorū vnū est instrumētū qꝺ epiglotis vocat q̄ ex trib⁹ tal'r cōponit cartilaginib⁹ vt ad vocis gñationē sit apta. Aliud vo est corp⁹ qꝺdā quod lingue assil'atur fistule: qꝺ oībus alijs vocis instrumētis nobilius existit. Alia aūt sunt musculi multi ad gñandos motus apti: qui i hoc loco sunt necessarij. ꝑ quorū diuersitate figurarū: diuersi vocis ꝓueniūt modi. Omnia autē mēbra hic. sc3 trachea arteria: τ canales pulmonis τ tot⁹ etiā pulmo: pectus quoq3 totū cū oībus suis muscul' suisq3 pāniculis et diafragma: ꝓpter aeris attractionē facta sunt. postea vo ab attractiōe aeris ꝑ epiglotī: τ corpus lingue fistule assil'atū ꝓuenit vox. post hoc aūt toni: τ loquela auxilio lingue τ labiorū τ dentiū: τ oīum eorū que sunt in ore perficiūtur.

¶ De figura pectoris τ pulmonis. Cap. xiij.

Oncauitas toti⁹ vētris q̄ a furcl'is vsq3 ad duo ancharū ossa īuenit: in duas magnas separat ꝑtes. quarū vna que suꝑior est. pulmonē cōtinet τ cor. altera vo qua est īferior: stomachu3 cōtinet. τ intestina: τ epar: τ splenem: et fel: τ renes: τ vesicā: τ matricē. Has aūt ꝯcauitates qꝺdā separat corp⁹ qꝺ diafragma nuncupat. Diafragma quidē incipit a capite toracis. τ ex trāsuerso tēdit inferius: ad vtrūq3 latus: donec duodecime spōdili cōtinuatur dorsi separās ea q̄ supra ipm sunt: ab his q̄ sunt sub ipso. Suꝑior

quoqꝫ cōcauitas in duas iterū distribuit partes quas alius pānicꝰlus distinguit diafragmati similis tendēs ꝑ mediuꝫ eorū quousqꝫ dorsi ꝯtinuat̄ spōdibilibꝰ. et fit harū triū ꝯca uitatū figura talis. Tota vero supior ꝯcauitates pectꝰ vocat̄ cuius supior terminus sunt furcule: inferior vero diafragma ventrē in latitudinē diuidens. Et hic quā diximꝰ est pectoris figura. pulmonis aūt canalis ab oris: vt diximus extremitate incipit. q̄ cū ad locū qui est sub furculis ꝑuenit: i duas diuidit̄ ꝑtes. q̄rū vnaqueqꝫ iterū in multas sepat̄ ꝑtes: inter quas caro q̄ est in pulmone texitur et solidatur. Et ex istis canalibꝰ qui sic diuidūtur: ⁊ ex venis etiā que ad eas veniūt necnō ex carne q̄ eas circūdat: corpꝰ gn̄atur pulmonis. Cuius vna medietas in cōcauitate pectoris dextra: altera vero in sinistra locatur. altera aūt trachea: ex cartilaginibus duas imperfecti circuli hn̄tibus ꝑtes cōponit̄. quaꝝ extremitates pāniculus mollis ſm rectā incēdens lineam ꝯtinuat: vt in hac apparet figura. ¶ Inter istos vero anulos molles cōtinuātur pāniculi: ipsi vero anuli duri sunt et cartilaginosi. Pars autē anuloꝝ gibbosa exteriꝰ in parte corporis manifesta ponit̄: que etiaꝫ manu tangi pōt. Pāniculus vero ſm rectā lineam incedis: meri ꝯiungitur. Nō si tu imaginatus fueris duas canulas parū lōgas: ex vna q̄rum tertiā scindēdo auferas ꝑtē: ⁊ postea scissure locū pergameno claudas: cuiꝰ in lōgitudine cannā aliā integrā adijcias ꝑficietur visio: qua trachee arterie ⁊ meri ꝯiunctionis forma intelligi pōt. Tota autē superior ꝯcauitas nō ob aliud est: nisi vt aer attrahat̄. Pectꝰ enī cuꝫ dilatatur: dilatat̄ ⁊ pulmo. ⁊ cuꝫ pulmo dilatat̄: exteriorē attrahit aerem: ⁊ fit vna duarū partiū anhelitus: q̄ est aeris attractio. Postea vero constringit̄ pectus cū quo ꝯstringit̄ et pulmo: et fit constrictione eiꝰ aeris expulsio: que est anhelitus pars secūda Exterioris autē aeris attractio et ipsius expulso: ad cordis euētatione fuit necessaria. Pars enī attracti aeris ꝑ foramina q̄ inter pulmonē ⁊ cor existūt: ad cor vadi: qui cū cale factus fuerit: necesse est expelli et mutari: ideoqꝫ pectꝰ constringit et pulmonē: qui ꝯstrictꝰ aerem expellit. Iterūqꝫ dilatat̄ pectus et dilatat pulmonē: q̄ dilatatꝰ: aliuꝫ attrahit aerē. quēadmodū fit in follibꝰ q̄bus euentatur ignis: q̄ cuꝫ

dilatantur:aere implentur et cum constringuntur ab aerē euacuātur. Ideoqꝫ pectus in longitudine in duas diuisum fuit ꝯcauitates:ꝛ in vnaquaqꝫ eaꝝ pulmonis medietas locata fuit:vt anhelitus duo haberet instr̄a: q̄tenꝰ si vni aliquod malū cōtingeret accn̄s:cū alio ad id qđ necesse est tēporari posset qđ sil'r in oculis factū fuit. Actio em̄ hic.s.anhelitus ꝑ sue nobilitatis vehemētiā:et vehementiā necessitatis ipsiꝰ vt vita perduret vt multū cōseruaretur necessariū fuit.qđ pro certo benefactū fuit. Pectori em̄ sepe accidit percussio ex qua vna eiꝰ perforat̄ cōcauitas:sed cū alia ad anhelitū perficiendū:s̄m qđ ei necessariū est tēperatur. Duo v̄o eius latera si fuerint ꝑforata:aīal nō diutius viuere poterit:q̄ illud qđ suffocatur. ¶ Sed quia trachea arteria a parte occulta meri adiuncta fuit:qđ est foramen ꝑ qđ cibus transit et potus:ideo pāniculus mollis a parte p̄dicti meri positus fuit:vt cū meri eā propter nimiā ꝯpresserit replexionē:cedat ei et nō angustetur meri:et nisi vellemus huiꝰ libri mensurā conseruare:in istorū mēbroꝝ formis et in ipsoꝝ iuuamentis:verba amplificaremus : quod deuitātes summam cōprehendendo:verboꝝ breuitati insistimus inquātuꝫ possumus.

¶ De figura cordis. Cap.xiiij.

Cor in figura sua pinee assimilatur. Cuius quidem caput tornatile:qđ quodāmodo acutū est: ad inferiora corpis tendit.eius v̄o radix supiūs est. Cor aūt capsulā hꝫ:q̄ ex spisso ꝯstat pāniculo ipꝫ circūdāte. Hec aūt nō totaliter:sed tm̄ ꝓpe suā radicē ei ꝯtinuat̄. Cor aūt in medio pectoris positū est.cuiꝰ q̄dē caput tornatile: ad sinistrā parū declinat partē. a q̄ magna tm̄ exoritur arteria. Vn̄ etiā pulsus in sinistra magi; apparet ꝑte. Duos p̄ter ea magnos etiā hꝫ ventriculos quoꝝ vnꝰ in dextro est latere: alter i sinistro. Inuenit̄ etiā iuxta originē vl' radicē suā qđdā qđ cartilagini assimilat̄: qđ quasi totiꝰ cordis est basis. Inter dextrū aūt ventriculū ac sinistrū:q̄dā reperiūtur foramina. Hoꝝ aūt ventriculoꝝ dexter:duo hꝫ orificia.quoꝝ vnū est ꝑ qđ vene q̄ oriūtur ab ep̄e ingrediūtur:et per quod sanguis ad dextrū cordis trāsit ventriculū. ¶ Supꝫ qđ etiā os tres pāniculi existūt:quoꝝ incessus de foris incipiēs:interius ꝯplet̄. Qđ ideo fuit:vt reflectāt̄ ad illud qđ ingredit̄.

Alterū ꝟo os vene etiā est os:q̄ ab hoc vētriculo pulmoni cōtinuat᷑:q̄ etiā cū sit vena ⁊ nō arteria sue tn̄ tunice grosse sunt ⁊ spisse. Quāobrē ab anatomicis vena vocat᷑ arteriata Arteriarū.n.tunice grossiores sunt ⁊ duriores ⁊ spissiores tunicis venaꝝ.qđ ideo sic esse debuit:qꝛ arterie assidue mouent᷑:ꝙ diu homo viuit ex q̄ motu si cōtingeret eas rūpi maius sequeret᷑ nocumētū ꝙ ex venaꝝ ruptura. Sup̱ hoc autē os a quo p̄dicta ꝓcedit vena:pāniculi tres locātur:quoꝛuꝫ incessus ab interioꝛi incipiēs:foris finit᷑.ad hoc vt redeant ⁊ reflectātur ad id qđ a corde egredit᷑. ¶ Uētricul⁹ inde sinister:duo habet oꝛificia. Quoꝛum vnū est os magne arterie a qua toti⁹ corpis oriunt᷑ arterie. Sup̱ hoc quoq̧ os tres panniculi repiunt᷑ quoꝝ incessus ab inferioꝛib⁹ incipiēs foris finit᷑:ad hoc vt redeāt ⁊ reflectant᷑ ad id qđ a corde egreditur de spū ⁊ sanguine. Aliud ꝟo est os vene q̄ ad pulmonem tēdit:⁊ in quo aeris est penetratio:p̱ qđ a pulmōe aer ad coꝛ trāsmittit᷑:sup̱ qđ etiā duo repiunt᷑ pāniculi:qꝝ incessus de foris īcipiēs interi⁹ cōplet᷑:ad hoc.s.vt apiant᷑ ⁊ apti fiāt.vt aer p̱ eos ad coꝛ itrare possit Duoq̧ preterea habet additamēta auriculis sīlia.quoꝛū vnū est dextrū aliud sinistrū. Pulmo quoq̧ coꝛ ē cooꝑiēs:ꝓhibēs ne ossa pectoris anterioꝛa ip̄m tangāt.

¶ De figuris meri ⁊ stōi. Cap. xv.

IN precedētib⁹ iā est ostēsuꝫ i oꝛis extremitate duos esse meatus. Quoꝝ vnus vt aer ad pulmonē trahatur fact⁹ est qui etiā trachea est arteria. Alter ꝟo vt comesta ⁊ bibita p̱ ip̄m ad stomachū trāsceāt:qui est meri. Meat⁹ aūt hic q̄ meri vocat᷑:sup̱ colli spōdiles retropositus est. Qui inferi⁹ descēdendo vadit donec pforat diafragma.semper existēs ligat⁹ cū spōdilib⁹ pāniculis quibusdā. Qui postq̄ perfoꝛauerit diafragma dilatatur:et gn̄atur ex eo mēbrū quod vocat᷑ stomachus:q̄ etiā post p̄dictā perforationē diafragmatis:in partē parūper inclinat᷑ sinistrā. Uñ os stomachi ad sinistram partē inclinatū reperiet᷑. Ipsius ꝟo fundus ad dextram inclinat᷑ partē Quod si tu imaginatus fueris cucurbitā rotūdam longi colli superius:cui ab inferioꝛib⁹ aliud cōtinuetur collū erit sicut videres stomachi ⁊ meri figurā. Stomach⁹ p̄terea a parte q̄ est in parte doꝛsi:est aliquātulū latus. Cui⁹ vnū caput qđ est sup̱ius est

meri: alterũ vero qđ est inferi⁹ principiũ est intestinoꝝ. Et est ligatus cũ spõdilib⁹ ⁊ alijs viscerib⁹ ligamẽtis firmis: que ea firmiter tenẽt. Firmitudo aũt ligationis ⁊ sustẽtationis oium interioꝝ est ꝓut eoꝝ expetit nobilitas: ⁊ eis necessarium fuit. ⁊ timoꝛ sup ea ad vltimũ ꝓut eoꝝ misertus ẽ de⁹. Meatus aũt stõi qui est inferius: poꝛtonariũ vocatur. Qui postq̃ cibus in stomacho adunat⁹ fuerit: ꝯtrahit ⁊ claudit in tm̃ q̃ nihil ab eo etiã aque egredi põt: donec digõ cõpleatur vel cibus coꝛrũpatur: deinde aperitur donec qđ in stomacho ẽ ad intestina currat. Et locus quidẽ h̃ vt p̃dictũ est: oꝛtus ĩtestinoꝝ principiũ est. Stomachi quoq̧ coꝛp⁹ ex tribus cõponit tunicis: quarũ vna villos suos ĩ lõgitudine h̃z transeũtes. Additio. ¶ Villi quidã qui in lõgitudine vadunt fit attractio illis qui in latitudine tendũt fit expulsio: sed eoꝝ auxilio q̃ ex trãsuerso ꝓtẽdũtur fit retẽtio. Text⁹. ¶ Alia vero eos h̃z in latitudinẽ tendẽtes. Tertia vero h̃z eos obliqua ex trãsuerso trãseũtes: quoꝝ iuuamẽta longum est per singula narrare.

¶ De figura intestinoꝝ. Cap. xvi.

Intestina ex duab⁹ tunicis cõponi reperiũtur. Super interioꝛẽ vero tunicã viscositas quedã adherens reperitur: sicut stagnatio. Intestina vero oia sex tm̃ sunt. Quoꝝ tria superioꝛa sunt gracilia: ⁊ alia tria q̃ sunt iferioꝛa sunt grossa. Graciliũ aũt primũ est intestinũ qđ oꝛi inferioꝛi stomachi ꝯtinuari inuenit: quod etiam duodenuz nomiatur: hoc aũt aliud sequitur intestinũ qđ vocatur ieiunium: que duo intestina erecta stant ⁊ in longitudinez extẽdũtur coꝛpoꝛis. Oꝛificia tñ ꝑ que epati vehit nutrimentuz: plura in isto sunt ĩtestino. s. ieiuno q̃ in alijs: que in epatis tractatu noiabũtur. ¶ Predictũ vero intestinũ sequit quoddam aliud quod inuolutũ vocatur: quod multis inuolui inuolutionib⁹ inuenitur. Hoꝝ autem trium intestinoꝝ amplitudo poꝛtonarij amplitudini in magnitudine reperit equari. Post hoc vero aliud sequitur intestinũ: qđ monoculũ vocatur. Hoc autẽ est intestinũ amplũ vnũ tm̃: habẽs foramẽ: ac si eẽt saccus vel marsuppiũ. Habet quoq̧ os vnũ ꝑ quod illud quod hoꝛa vna ingreditur: alia egreditur hoꝛa quod etiam in dextro locatur latere. Post istud autẽ cõtinuo sequitur intestinũ quod colõ vocatur: cuiusquidem principiũ

in dextro existit latere:sed ipsum per latitudinē vētris vsq; ad latus sinistrū porrigitur. Post hoc autez rectū sequitur intestinuz:in quo cū amplam habeat cōcauitatē colligitur stercus:quēadmodū in vesica adunatur vrina. Huius autez intestini extremitas anus est:super quē est musculus ꝓhibens exire stercus donec desideriū adsit quod ipm soluat.

¶ De figura epatis. Cap. xvij.

Epar i dextro latere positū sub costis supioribus qui sunt posterius locatur. Cuius quidē figura est lunaris:qd iterius a pte stōi ꝯcauū cernit. Habet pterea additamēta quedā:q̄ qn̄q; quattuor qn̄q; q̄nq; inueniunt. qd etiā dextrū latus stōi ꝯplectit. A pte aūt diafragmatis inuenit eius gibbositas:et est ligatū ligamētis q̄ cōtinuāt epar pānicl'o q̄ est sup ipm. Ex hui9 aūt ꝯcauitate canal' q̄dā nascit q̄ porta vocatur epatis:cuius figura vene tenet silitudinē:sanguinē xo non retinet. Hec aūt canal' in multas sepat ptes:quaꝝ vnaq̄q; iteꝝ tādiu in ml'tas sepatur ptes:quousq; diuisiōes recipiat ifinitas. q̄rū ml'te diuisiones ad iferiora tēdūt stōi:et multe istarū ad duodenū:et diuisiones multe ad ieiuniū vadūt:et sic etiā ad alia ꝓtenduntur intestina:donec ad intestinū ꝑueniūt rectū. Et ista quidē sunt orificia q̄ noiauimus:ꝑ q̄ nutrimētū epi attrahitur que in suo transitu nō cessat ire donec est strictiori ad locū ampliorē:donec aggregetur i canali q̄ est epis porta. Predictus autem canalis in interiori epis parte: in ptes ad modum capillorum subtiles diuiditur in quibus nutrimentum quod fuit tractum ad epar dispartitur:et a carne epis tandiu coq̄tur donec sanguis fiat. A gibbo vero epis quedam magna exoritur vena a qua omnes totius corporis vene originē sumunt quemadmodū in venarū diximus anathomia. Huius quoq; vene radix in partes ad modum capillorū subtiles segregātur:que partibus a foramine qd vocatur porta segregatis cōiungūtur. Et sic fit vt sanguis a diuisionibus porte ascēdens ad partes vene que a gibbo oritur trāseat:qui postq̄ in partibus a gibbo venientibus fuerit tandiu de graciliori parte ad ampliorē transeundo eleuatur donec totus sanguis in vena q̄ de gibbo egredit epatis congreget

¶ De figura splenis. Cap. xviij.

SPlen s̄m suā figurā longus est. qui in sinistra positus parte quibusdā nectit̄ ligamentis: que panniculo q̄ est sup̱ euȝ cōtinuantur. Et ab vna parte adheret stō: ab altera v̄o costis dorsi cōtinuat̄. a quo duo exoriuntur pori quoꝝ vnus ad os stōi: alter ad ep̄is tendit concauitatem. ¶ De figura fellis. Capitu. xix.

FEl super epar locatuȝ duos silr̄ hȝ poros. quorum vnus ab ep̄is vadit concauitatē: alter v̄o in partes separatur q̄ ad superiora tendūt intestina ⁊ ad fundum stomachi. ¶ De figura renum. Cap̄. xx.

REnes circa epar ab vtraq; parte spondiliuȝ dorsi positi sunt. quoꝝ dexter altiorē tenet locū. Unusquisq; aūt eoꝝ duo habet colla: q̄ruȝ vnū a latere in quo est: ad magnā que est in gibbo epatis venā tēdit. alterū v̄o īferius descēdit: donec vesice mirabiliter ꝯtinuet̄. Ista aūt que ad vesicā descēdūt pori vritides sunt: ⁊ vocantur emūctoria. ¶ De figura vesice. Cap̄. xxi.

UEsica vrine est vas: ⁊ ipsius receptaculuȝ q̄ inter femur locata ⁊ anū ex duabus ꝯponitur tunicis. Sup̱ os v̄o eius quidā sunt musculi qui ipsuȝ cōstringūt ⁊ ꝓhibent ne vrina a vesica inuolūtarie egrediat̄: donec volūtas eam dimittat. Ad vesicaȝ v̄o a renibus per duo colla ꝓfluit vrina que emūctoria vocari diximus: q̄ cū ad vesicā p̱ueniūt vnā p̱forāt tunicarū: ⁊ postea inter duas ipsius transeūt tunicas: donec ad colluȝ p̱ueniat vesice vbi alia p̱forantia tunicā ad vesice descendūt cōcauitatem.

¶ De dicendis summis ⁊ collectionibꝰ vtilitatis instrumentoꝝ nutricationis. Cap̄. xxij.

OS supra sensuȝ tactus q̄ oībus mēbris est cōis. gustandi sensum habuit ꝓprium. Quod ideo fuit: vt inter ea que suauitatē ⁊ delectationē afferūt et ea que horribilitatē discernat. Res enim delectationē afferētes plus alijs nutriūt ⁊ ꝓficiūt. Lingua quoq; p̄ter magnū iuuamentū qđ in loq̄le formatione tenet cibū: cuȝ masticat̄ in ore reuoluit: ꝓut est necesse donec equaliter molat̄. In quo molēdinarij manus similitudinē tenet: q̄ ea q̄ molitiorī sunt necessaria reuoluit. ¶ Dentes quoq; triplr̄ sunt. eorū enī quidā sunt ad incidendū apti de quibꝰ quidā dicūtur

duales:τ dicunt incisores alij q̄drupli. Alij vero facti sunt vt ad aliqua confringenda apti essent::τ ipsi sunt canini. Alij aũt vt apti fierẽt ad molẽdũ et sunt molares. Est p̄terea in dentib⁹ q̄dam qḋ mirabili est ascribendũ sapie dei.s.qḋ incisores τ quadrupli sibi adinuicẽ obuiādo cũ necesse fuerit se tangunt. Qḋ tũc ꝯtingit cum aliq̄d fuerit mordendũ vel molendũ qḋ nullo mō fieri posset nisi inferior mādibula tā diu ꝓcederet anteri⁹: donec dẽtes iferiores supiorib⁹ obuiare possint vt in rectitudine iũgātur. ¶ Cũ aũt cibus masticādus vel molẽdus fuerit: mādibula inferior ad locũ suũ redit τ incisores τ q̄drupli iferiores interius trahũtur: τ supioribus: vt prius nō occurrũt. Et accidit cuȝ hoc vt molares superiores sup inferiores cadāt cuȝ necesse fuerit. Qḋ tũc accidit cũ masticādũ fuerit. Impossibile enī erat vt duales et q̄drupli supiores suis occurrẽdo iferiorib⁹ iũgerent: ita ꝙ molares sibijnuicẽ obuiarẽt: qḋ eis accidit cũ aliq̄d frāgit. Molariũ p̄terea radices: alioꝝ dentiũ radicib⁹ plures sũt. q: ipoꝝ actio multa est τ lōga. Molares etiā q̄ sunt superi⁹ plures habẽt radices: q: pendẽt. Maxima quoq; adhibita est cautela ne aliq̄d eoꝝ q̄ comedũtur: tracheā ingrediat arteriā: sicut supius fuit oñsum. In hora enī trāsglutiẽdi meri descẽdit inferius: τ epiglotis eleuat superius: τ tũc trachee arterie suũ optime adheret cooptoriuȝ: τ taliter qḋ est trāsglutiendũ sup p̄dicti dorsuȝ transit cooptoriũ: donec ꝑuenit ad meri. Sed postq̄ ad stomachũ descẽdit qḋ comedit stomachus ipm circũdat τ portonariuȝ clauditur. Qḋ etiā sic manet donec digestio cōpleat. Ipe etiā stomachus a parte dextra ab epate: τ a sinistra a splene: anterius vero a gibbo: τ posterius a carnib⁹ dorsi circũdatur. Que oīa idcirco sunt circumposita vt calor retineatur: τ vt ipȝ stōm multũ calefaciant. ¶ Cibus aũt in stō taliter morans tādiu digeritur: donec succo assimiletur: q̄ ꝑ predicta orificia q̄ ad epar tendunt: ad epar trāsire fit aptus: q̄ idō multa fuerũt: q: si vnuȝ tm̄ esset. τ ad vnũ solũ iret locuȝ: deficeret ei qḋ ex cibo descendit a loco: τ egrederet perditũ vñ magnũ sequeret nocumẽtũ. Quāobrẽ ꝑdicta orificia multa fuerũt q̄ maiori cōcauitatũ intestinoꝝ parti cōtinuantur: vt qḋ ꝑ vnũ de predictis orificijs p̄terierit: ab alio trahat. ¶ In itestinis quoq;

fuerũt multe reuolutiões:vt qd ꝓceditur tãdiu teneri possit donec tota succositas q̃ est ĩ ipo abstrahat: ⁊ cibus nõ cito elabatur. Actio vo hic.s.attrahẽdi:in itestino ꝓprie cõpletur:qd monoculũ vocatur. Quod enim ab isto egredit intestino:nihil in se retinet qd ad nutriendũ valeat. Nam putredo multũ ĩ eo preualet. ¶ Et qꝛ qd ad epar trahit:ipsius carne tãdiu coquit donec in sanguinẽ trãsit. Et necesse fuit vt qd attrahitur tãdiu dispartiatur:donec parua eius quãtitas a multa epatis carne circũdetur:quatinus eius cõuersio velox fit ⁊ facilis:ideo canalis q̃ porta vocatur epatis: cui quicquid trahit ad nutriendũ adiũgitur:⁊ in partes minutas in epatis cõcauitate sepatur. Quod simil'r factũ est: vt qd attrahitur in sanguinẽ velociter ⁊ facile cõuertatur. Et qꝛ mẽbra nutriri ⁊ augeri absqȝ sanguine mũdo ⁊ cõueniente nõ pñt:cum sanguine autẽ simul due generãtur supfluitates:quas nõ generari:tũc impossibile est: eo ꝙ ĩ oĩbꝰ coctionibꝰ ⁊ digõnibus sic fieri cõuenit:quarũ vna feci assimilatur:altera spume similis iuenit necesse fuit vt sanguis ab illis mũdaretur. Quapropter factũ fuit fel:habẽs collũ tãdiu ꝓtẽditur donec epatis ingreditur cõcauitatẽ: per qd colera trahitur rubꝛa:que simul cum sanguine generatur. ¶ Splen quoqȝ creatꝰ fuit:habẽs sil'r collũ ad epar tẽdens quo alia attrahatur supfluitas: ex q̃ colera generat nigra. Remanet ergo sanguis tũc mũdus nihil in se de colera rubꝛa vel nigra habens nisi qd est nec̃e: subtilioꝛ tñ est ꝙ necesse sit. Opoꝛtet igitur vt aquosa supfluitas q̃ in eo remansit.ab ipso expellatur qd tãdiu faciendũ est donec grossitiẽ habeat qua ad carnẽ generandã aptus fiat. Quãobrẽ facti fuerũt renes ab vnoquoqȝ quoꝝ collũ lõgum ꝓtẽsuȝ fuerit: tendẽs ad venã q̃ est in gibbo epatis. A quo loco aquosum qd est in sanguie anteꝙ̃ sanguis eleuet ⁊ ibibat mẽbꝛa.per p̄dictũ trahitur collũ. Cum vo sanguis a tribꝰ p̄dictis purgatus fuerit supfluitatibꝰ suа:tũc cõpleta erit mũdificatio: ⁊ erit aptus nutrire membꝛa ⁊ augmẽtare ea ꝓut eis cõueniens fuerit. ⁊ tu scies magnitudinẽ iuuamẽti. qd habet ex purgatiõe sanguis ab istis supfluitatibꝰ:cũ accidẽtia q̃ istiꝰ euenerũt instr̃is ꝯsideraueris. Fel enĩ cũ colerã non trahit rubꝛã.sed cum sanguine tãdiu dimittit:donec ad mẽbꝛa va

dat nutriẽda:multe que ex colera rubea fiunt egritudines accidũt.ſicut yctericia.et puſtule rubre pue et formica ⁊ rubedo que accidit cũ pruritu:⁊ tumore ⁊ febres acute:⁊ his ſilĩa. Splen quoqꝫ cũ colerã nig.non trahit col'e nig.egritudines accidũt:ſicut yctericia nig.⁊ morphea ni. et lẽtigines:⁊ lepra:et melĩa:⁊ his ſilĩa. ¶ Aquoſa ṽo ſupfluitas ſi non trãſierit ad renes:vna duaꝝ ſpẽrũ ydropiꝭ.aſclites. vꝫ vel yposarca gñabitur. Niſi igiꝭ tria p̃dicta forent inſtra: predicte aſſidue acciderẽt egritudines. Q̃d autẽ collũ fellis ⁊ collũ ſplenis ad epatis cõcauitatẽ veniẽtia: q̃ expellẽda erant ab eo trahũt:mirabiliter eſt actũ ac ſapienter.
Additio. ¶ Sciendũ eſt qđ humores aliĩ ſunt naturales ꝑ quos corp⁹ exiſtit. Vbiqꝫ ẽ os eñi non nutriꝭ niſi ex nutrimento in quo ſuperat colera nig.cerebrũ quoqꝫ eo ſolo nutritur nutrimẽto in quo flegma magis abundat. Cor q̃ꝫ eo nutrimẽto ꝯſeruatur ĩ quo col'a rub.abundat hũores ergo iſti corpi ſunt neceſſariĩ. Aliĩ ṽo materiales q̃ vel a corpe ſunt expellẽdi vel in ipſo ita debẽt tẽpari ne nocere poſſint Colere nãqꝫ rubee quinqꝫ ſunt ſpẽs eſt nãqꝫ colera naturaꝭ que eſt hũor in ſua q̃litate nõ multũ acutus in colore rube⁹ in ſubſtãtia ſubtilis:innaturalis ṽo q̃ttuor ſunt ſpẽs quaꝝ vna eſt citrina q̃ ex col'a rub. cui aquoſus hũor admiſcetur generatur q̃ etiã naturali vicinaꝭ minoris tñ eſt acuitatis. Alia ṽo eſt colera vitellina q̃ ex colera generaꝭ naturali q̃ adeo aduritur ꝙ ei⁹ ſubſtãtia ingroſſaꝭ. Due p̃terea ſunt eius ſpẽs vna eſt viridis vt praſſiũ q̃ cũ ſint valde male tñ q̃ erugini eris aſſimilaꝭ deterior inueniꝭ quarũ vtraqꝫ in ſtõ gñatur. Flegmatis q̃ꝫ quinqꝫ ſunt ſpẽs cui⁹ vna q̃ eſt naturalis inſipida eſt ſubtilis in q̃ ſi multũ preualuerit frigiditas ingroſſatur eius ſuba et fit vitreum qđ eſt innaturale. Alia ṽo eius ſpecies eſt aere flegma qđ ex flegmatis naturalis ⁊ colere nigre cõmixtione naſcitur. Salſum autẽ flegma eſt alia eius ſpẽs que ex flegmate in q̃ putrefactionis caliditas preualet.generatur flegma itidẽ dulce ei⁹ eſt alia ſpẽs que ex flegmate naturali qñ in eo naturalis caliditas dñatur ꝓcreatur qđ etiã nature ſanguinis vicinũ inueniꝭ. Colere quoqꝫ nigre due ſunt ſpẽs vna eſt põderoſa q̃ et naturalis eſt. Alia eſt innaturalis q̃ eſt aduſta. Sanguinis iti

dem due sunt spẽs:quarũ vna est naturalis que est sanguinis spẽs qui suã naturalẽ retinet qualitatẽ qui.s.a superfluitatibus quas noĩauimus mũdus existit. Alia xo spẽs est innaturalis que est sanguinis species cui aliqua istarũ miscet superfluitatũ aut que in suis permutat qualitatib⁹. Text⁹.
¶ A renibus autẽ ad venã que est in gibbo epatis descẽdẽtem duo dirigũtur colla:q̃ inde aquosam trahũt supfluitatẽ.qđ est ppterea q: sanguini fuit necessariũ vt ad hũc eleuaretur locũ in meatib⁹ in sũmitate capillorũ minutis:tũc oportuit vt hec aquositas ĩ ipso relinqret quatin⁹ sua sublimitas sibi remaneret adiuuãs ipm sup velocitatẽ ascensionis sue in istis meatib⁹. Quãobrẽ instrm trahens ipsã nõ illic cõtinuatũ fuit.sed postq̃ ascẽdit ⁊ in istis subtilib⁹ vijs penetrauit⁊ puenit ad viã amplã:execut⁹ est a sua subtilitate ⁊ ĩdiguit grossitudine sua.et iunctũ est ei illic.et qñ ascẽdit ad istas venas sanguis mũdus p totũ diuidit corpus:vt oĩa corpis ĩbibat mẽbra ⁊ suã vnicuiq deleget pticulã:q̃ fz ipsius q̃titatẽ ipsum iuste ↄtingit:queadmodũ in venarũ diximus diuisione. Sãguis aũt q̃ mẽbris sic diuisus est ĩ vno quoq ipsorũ in ipsius ↄuertit naturam:et sic nutrit⁊ auget ipsum:si corpus adhuc indiget incremẽto. Sin aũt ea que ab eo sunt dissoluta restaurat:si nõ:minuit corpus. Si aũt iam minui incipit:min⁹ eo restauratur quod dissolutũ est. Actio aũt quã mõ dixim⁹ finalis existit cã: quare oĩb⁹ nutricationis instris indiguit aĩal. Et ne p̃dicte supfluitates a q̃bus sanguis purgatur oĩno inutiles viderentur:fecit eas deus q̃ sit bñdict⁹: alijs magnis vtiles iuuamẽtis. Fel eñ vno sno collo sanguinẽ a colera rubra purgat:vt p̃dictũ est Alio xo collo ipsam dirigit intestinis:vbi ipsa colera acuitate et pũctione sua:intestina ad stercoris expulsionẽ commoueri facit. Et hec est cã qua corp⁹ a stercore purgatur et securatur a stercoris induratiõe et ipsi⁹ retẽtione. ¶ Splen quoq feculentẽ trahit supfluitatẽ a qua sanguinẽ purgãs cõuertit eã adhuc donec ipsaz acetositatez sit adepta ⁊ põticitatẽ. Postea xo ori stomachi ex ea aliqđ quotidie mãdat vt sua acredine et põticitate appetitũ in eo excitet ⁊ cõmoueat q̃ postea simul cũ stercore eijcitur. ¶ Renes aũt vt predictũ est aquosam trahunt supfluitatem sanguinis ⁊ ex

parte q̄ eis cõuenit in predicta sup̄fluitate reperta nutriũtur. Reliq̄ vero eius ps p̄ duo foramia q̄ noiauim⁹ ad vesicã transmittit. ¶ Uesica vero ampla fuit vt non sit necesse aĩal ↄtinue ad mingendũ surgere. Sup̄ cui⁹ os musculus q̄dã positus fuit: q̄ ipsam adeo cõstringit ne aliq̄d ab ea exeat: nisi prius plena fuerit ꝛ estuare incipiat pre multitudine vrine et eius acuitate: ꝛ tunc volũtarie soluatur ꝛ vrina extra expellatur. ¶ Duoꝝ autem foraminũ renum trãsitus mirabiliter et sapienter factus est. Uidens enĩ ꝙ cum vesica inflat ventus tñ non ab ea egreditur q̄uis in ea duo sint foramina p̄ que radi⁹ ingreditur: p̄ que et sanguis aquositas q̄ est vrina a renibus ad vesicã dilabitur. Qđ ideo fit qꝛ duo colla p̄dicta vnã vesice perforãt tunicã: et perforãdo inter duas ipsius tunicas trãseunt donec collo adiungantur vesice: vbi etiã aliã perforãt tunicã: ideoq̄ oĩa vesice concauitatem intrãtia eius interiorẽ distendũt tunicã et exteriori approximare faciũt: vñ etiã q̄to magis ipletur tãto magis eius tunice cõiungũtur. Quãobrem foramẽ predictũ adeo coartatur vt nihil ex vrina postq̄ in vesica fuerit: retro redire possit. Urina quoq̄ facile emulgetur: ꝛ nõ cessat vrina emulgendo ad vesicã fluere: donec ab ea grauet. que postq̄ estuationẽ istã presentit: laxatur musculus os vesice cõstringens et constrigit vesica et elabitur vrina ¶ A stercore aũt spisso postq̄ illud q̄ aliquid nutriri p̄t abstractũ fuerit qđ relictũ fuerit ad rectũ mittit intestinũ: qđ amplã hꝫ ↄcauitatẽ: vt qđ ibi ↄgregatur ex stercore: colligere ꝛ retinere possit: ne sp̄ ad egerẽdũ surgere sit necesse. Qđ postq̄ ab eo qđ ibi retentũ est aggrauari vel pungi incipit sentit estuationẽ istã. et animal musculũ voluntarie laxat qui ipsum claudebat et egreditur stercus. Et ad hũc modũ nutricationis p̄cedit regimen: ex quo aliquid nutriẽs ingreditur corp⁹: donec ip̄m corpus ex eo quod ipsum nutrire debet nutriatur et superfluitas. ab eo diuisa expellatur.

¶ De forma mirach ventris. Cap. xxiij.

SUb cute qua venter exterius cooperitur: interius octo inueniuntur musculi q̄s nominauimus. Post quos in iterioribus est panniculus quidã rugosus qui vocatur siphac: post quem est girbus post girbum vero

sunt intestina. Ruptura vero q̄ in mirach accidit: est q̄ñ rumpitur hoc siphac. ¶ De forma testicl'orum et virge. Cap̄.xxiiii.

Ex osse femoris quoddā corpus ligamento simile exoritur multa ampla habens foramina sub quo multe ample existunt arterie: supra id qd eius meretur mensura et vene: corpus vero predictū virile est mēbrū. A siphac preterea duo descendūt canales: qui eis que a renibus ad gibbū epatis in suis ꝑtenduntur foraminibus in sui natura similes cōspiciūtur. Ex quibus postea dilatatis interiores folliculi testiculorum tunice generantur: in quibus ipsi continētur testiculi. Veniunt quoque ad partes testiculorum a partibus inferiorum venarum rami quidam qui multipliciter circūuoluti: a carne glandosa et alba cōprehenduntur: que q̄cquid sanguinis in eis est adeo immutāt: quod albuz fit: et fit tunc aliqua pars vnctuositatis spermatis. Postea vero ab hac carne ad testiculos transmittitur: vbi sua cōpletur conuersio et in suā transiens speciem ꝑfectū fit sperma. Ibique duo generātur foramina que ad virgam vadunt cuius erectio fit: cū ipsa que in virga sunt foramina grossa replentur ventositate: et eius vene sanguine similiter replete fuerint. Et non quiescit erectio sua quando extendit: et preparantur vasa ex q̄b' est sperma: et cōmouentur ad expellēdū quod est in eis: ꝑpter multitudinē et mordicationē suā. Que qd in eis est expellere appetūt: vel quia sperma qd est in eis est multū vel quia est acutuz. Vna autē ex causis ex q̄bus hoc contingit est cū caput virge aliquod corpus sibi obuiū hūerit in ipsum se confricando vel scalpendo. Ex hoc enim spermatis vasa tendunt: et vt euomant quod in eis est nituntur. ¶ De forma mamillarū. Capi.xxv.

Mamille ex arteriis: venis: et neruis: compōi inueniuntur: inter quas carnis glandose et albe spēs solidari et spissari iuenit. Et quia ei' natura lactis assimilat nature: creauit eā deus: q̄ sit bn̄dict': vt ad lactis ꝯuersionē et gn̄ationē apta foret. Vene aūt iste et arterie i mamillis subtiliter diuidūtur. Et iste arterie et vene ī mamilla ī diuisiōes subtiles diuidunt: et reuoluunt et inuoluunt inuolutiōib' multis. et ꝯp̄hēdūt illā carnē lactis gn̄atiuā et ꝯuertit q̄cq̄d est in ꝯcauitate sua de sanguine ꝑ suā assimi-

lationem cū natura sua: queādmodū caro epatis ꝓpter assimilatione illius qd secū a stomacho trahitur et ab intestinis: tandiu conuerit donec fit sanguis.

¶ De forma matricis. Cap. xxvi.

Matrix inter vesicā et rectū posita est itestinū. Superior est tñ ꝙ vesica. Que in ꝟginibus et q̄ nōdū pepereūt parua est: in eis autē q̄ iam pregnātes fuerūt vel pepererūt magna inuenit. Que ligamētis quibusdā ligatur nō valde strictis: et in seipsa neruosa existit. vt extēdi possit cū necesse fuerit et āpliari: ⁊ colligi ⁊ cōstringi: cum amplificatio neciā nō fuerit. ꝓpter aliud etiā neruosa fuit vt in ꝑtu multipl'r āplificari queat: cui⁹ ligamēta nō ml'tū stricta sed ampla fuerūt. Que duos hȝ vētriculos q̄ ad vnū pueniūt orificiū. Duo p̄terea hȝ additamēta: que ipsi⁹ cornua vocant. Post aūt ista duo additamēta mulierꝫ locant testiculi: qui viroꝝ testiculis minores sunt ⁊ latiores: a qb⁹ muliebre sperma ad ꝯcauitatē descēdit matricis. ¶ Matricis preterea collū ad mulieris porrigitur vuluā: qd ī muliere est sicut in viro virga. Vulue aūt orificiū in virgine ꝯstrictū est et rugosuȝ. In rugis aūt ipsius colli ꝟginalis quiqȝ vene ꝯtexunt subtiles: q̄ qñ corrūpitur ꝟgo abrumpunt: et p̄dicte dilatant ruge. Cū aūt mulier ipregnat: os matricis intm̄ cōstringit: vt etiā acus ipm ingredi nequeat. Cuȝ ꝟo pariēdi hora euenerit: vel nocumentū aliqd fetui acciderit ex quo corrūpat: p̄dictū os adeo dilatat vt infantis corp⁹ per ipm trāsire possit. Infans aūt ſm sniam. G. ex spmate generat: sed crescit et auget ex sanguine mēstruo. Cui⁹ forma si mascul⁹ fuerit pri⁹ ꝯplet ꝙ femine. Fetui ēt q̄dā ꝯtinuātur vene: q̄ ad matricē veniētes ipm fetū tādiu nutriūt donec ꝯpleat. Qui postꝙ ꝯplet⁹ fuerit ab eo qd ipi dirigit sufficiēter foueri nō p̄t. Quāobrē duriter mouet ⁊ fortit et abrūpunt retinacula qb⁹ mrici alligat⁹ erat ⁊ ꝯsequit ꝑt⁹.

¶ Tactatus secūdus. de cognitione ꝯplexionum corporis qui. lviij. continet capitula.

Capl'm. i. de sūmis colligētib⁹ sciam cogscēdi ꝯpl'ones

Capitu. iij. de signis complexionis calide.

cap. ij. de signis corpis eq̄lis

Ca. iiij. de sig. ꝯpl'onis fride

Cap.v.de signis ɔpl'. humi.
Cap.vi.de sig.ɔpl'onis sicce.
Cap.vij.de signis ɔpl'.c.ꝛ.s.
ca.viij.de sig.ɔpl'onis.f.ꝛ.h
Capl'm.ix.de signis ɔplexio nis cerebri ꝛ eius forma.
Ca.x.de sig.cōpl'onis cordis
Cap.xi.de sig.ɔpl'onis epis.
ca.xij.de sig. ɔpl'.pulmonis.
Ca.xiij.de sig.cōpl'onis stōi.
ca.xiiij.de sig. ɔpl.testiculoꝝ
cap.xv.de noiandis summis eximijs et necessarijs quaꝝ auxilio aliq̄s cōplexiones. cognoscere pōt.
Cap.xvi.de noiatione sigtio nū particulariū q̄ alias quā doq̄ iuuant sigtiones in co gnoscendis cōpl'onibus.
Capitu.xvij.de sig. debilita tis neruorum.
Cap.xviij.de cognitione cō pl'onis mēbroꝝ et humorū.
ca.xix.de cognitōe repl'onis
cap.xx.de cognoscēdo q̄s q̄t tuor humoꝝ supabundet.
Cap.xxi.de sigtioni.col'e ru.
Capi.xxij.de sig.colere nigr.
Cap.xxiij.de sigtionibus su perabundantie flegmatis
cap.xxiiij.de sig. somniorū.
Cap.xxv.de cognitione em ptionis captiuorū
cap.xxvi.de sigtio.capilloꝝ.
Ca.xxvij.de sigtio.coloris.
Capit. xxviij.de sigñationi bus oculi.
Cap.xxix.de sig.supercilij.
Cap.xxx.de sigtiōib9 nariū.
ca.xxxi.de sigtionib9 frōtis
cap.xxxij.de sigtionib9 oris et labiorum et dentium.
Capitulū.xxxiij.de sigñatio nibus faciei ꝛ forme.
Ca.xxxiiij.de sigtiōib9 aur̄.
Capi. xxxv. de sigtio.vocis.
Cap.xxxvi.de signifi.carniū
ca.xxxvij.de sigtionib9 risus
cap.xxxviij. de sig.motuū.
ca.xxxix.de sigtionib9 colli.
Cap.xl.de sigtionib9 costaꝝ
Ca.xli.de sigtionibus dorsi
cap.xlij.de sig.spatularum
ca.xliij.de sigtionib9 brachij
Capitu.xliiij. de sigtionibus plantarū manuū.
Ca.xlv.de sigtionib9 pixidis et coxe et cruris et pedis
Ca.xlvi.de sigtionib9 passuū
capi.xlvij. de sigtio.audacie
ca.xlviij.de sigtioni.timoris
capi.xlix.de sigtionib9 hois veloc̄ ingenij et subtil' nāe
cap.l. de sigtionib9 corporis equalis et bone nature
Capi. li.de signis hois phi.
cap.lij.de signis hois habē tis hebetem naturam.
capi.liij.de sig.inuerecūdi.
Cap.liiij.de signis iracūdi.
cap.lv.de signis luxuriosi.
cap.lvi.de morib9 feminei.
cap.lvij.de moribus eunuchi
capi.lviij.de aggregatiōe q̄ necē ē obseruare i iudicijs ꝛ subtili inq̄sitōe phisonomie

¶ De summis colligentibus scientiam cognoscendi complexiones. Cap. i.

Orporis cõplexio: ex colore & corpis habitudine. & ex tactu: & ex opationib⁹: & ab exeũtibus a corpe cognoscit. ¶ Color nãq; alb⁹: & fusc⁹: & ex albedine & glaucedine mixtus: & gipseus. & plumbeus: frigidã innuũt cõplexionẽ ¶ Rubeus vero & subrubeus: & ruffus: & inopos: omnes isti complexionis demonstrant caliditatem. ¶ Et si claritas & subtilitas colori coniungatur: humorum claritas declaratur: & subtilitas. ¶ Turbulẽtia vero si ei ammisceatur et grossities: humorum significatur grossitudo. ¶ Albns preterea color cui cum subtilitate & claritate rubedo ammiscetur: complexionis demõstrat equalitatẽ. ¶ Quod si rubedo superauerit: & claritas fuerit minor: sanguinis significabitur dñium. Rubedo autem si adeo fuerit diminuta: vt colori approximet eboris: sanguis innuit paucitatẽ. ¶ Que etiã si adhuc magis diminuta fuerit: ita. s. vt ex ea fere nihil appareat ꝓueniat color q̃ gipseus a medicis appellari solet. Qui vtriusq; cole ac sanguis paucitatẽ & flegmatis dñiũ in corpore portẽdit. ¶ Hic autẽ si albedini cui viriditas sit admixta approximet color sequitur q̃ a medicis plũbinus appellatur. Qui sanguinis ac colere rube. diminutionem ostendit: ac colere nig. ac flegmatis indicat dominium. ¶ Fuscus si rubedini vicinetur vel ei ammisceatur sanguinem grossum dominari demonstrat: ſm quãtitatem qua ei approximat: vel qua ei ammiscetur rubedo. ¶ Color autem pure fuscus qui viriditati appropinquat col'. nig. ostendit dominiũ. ¶ Corpora vero ruffo colore colorata: qui sc; albedini magis inuenitur propinquius: frigidioris sunt complexionis. ¶ Viriditati autem vel glaucedini si magis appropinquauerit: calidioris erunt cõplexionis ad hunc modum. ¶ Citrina vero alia sunt q̃ albedini ꝓpinqua subtilitate participãt. qui color in cõualescentibus vel a quibus sanguinis multitudo profluxit inuenitur. Et fit hec citrini coloris species: quia sanguis diminutus est: non propter colere dominium. Et corpora ista non sunt citrina: nisi accidentaliter. Alia vero vere citrina sunt. et parũ clara q̃ omni

tempore talia perseuerāt. et ista sunt corpa colica. Sūt preterita eorū quedā que cum citrinitate viriditati et fusco appropinquant colori: parua participantia pulcritudine: quibus vtraqꝫ dominatur cola quorum cōplexio: oībus aliis deterior cōprobatur. Epar quoqꝫ et splen hmōi habentium cōplōnē: plerūqꝫ sunt egra. Et horū corporū sanitas nec est firma nec ꝑmanēs. Corpa vero calorē in oppositum habentia que citrinitati magis sunt ꝓpinqua: calōris sunt cōplexionis. et colē ru. vicina. Que autē viriditatē habēt admixtam minus sunt calida et colere attinent nigre.

¶ Ex formis quoqꝫ corpis: cōplōnū cognitio habet. Grossum nanqꝫ et crassum: cōplexionē significat humidā. Gracile et macrum si fuerit corpus: cōplexio monstratur sicca. Verūtamē quando grossitudo est ex carne solida dura: et est rubedo et sanguinitas apparens in colore cōplexio simul cum humiditate caliditate obtinebit ad hunc modum. Quod si grossitudo ex pinguedine fuerit: et corpus fuerit molle et in sanguie diminutū cōplexio frigida simul erit et humida.

¶ Membrorum etiam eqnalitas et proportionū obseruantia in suis mensuris: quādo vnum alii cōparatū fuerit suarum ꝓpinquitatem cōplōnum ostēdit. Que si in hoc diuersificantur: innuit ꝙ eorū cōplō nec vna est nec propinqua.

¶ Largitas itidē foraminū q̄ sunt in membris et suorū canalium calidam ostendit cōplexionē. Eorum autem angustia et paruitas frigidam significāt complexionem.

¶ Ex tactu quoqꝫ dinoscitur complexio. Naꝫ corpus quod semper tactu calidū inuenitur calidam videtur habere cōplexionē. Quod vero semper sentitur frigidum complexionem habet frigidam. Si autem corpus cum tangitur lene sentiatur: complexionis erit humide; asperum vero sicce. Si autem caliditas tactus ipsius lenitati ammixta fuerit complexionem calidam demonstrabit et humidam: asperitati vero si adiungatur: complexionē calidam significat et siccam: frigiditatis quoqꝫ tactus lenitati ammixta: frigidam et humidam declarat cōplexionem. Que itidem cum asperitati ammiscetur: frigidam et siccam: portendit complexionem. In pluribus tamen corporibus tactus frigiditas lenitati ammiscet: ꝙ asperitati. Vix enim corp⁹ repiri

potest: quod frigide sit cōplexionis et asperū. Laxū autem ꝛ molle si fuerit corpus: humida monstratur cōplx̄o. Solidū vero ꝛ durū sicce perhibetur esse complexionis.
¶ Operatiōes quoqꝫ naturales sicut appetitus: digestio ꝛ augmētum: ꝛ pulsus cū fortes fuerit: ꝛ veloces calidam signi ficabūt cōplexionē: debiles vero ꝛ tarde si fuerint: frigidam demōstrabūt cōplx̄onē. ¶ Et aiales siliter operationes: vt inge nij acuitas. ꝛ loquendi velocitas: ꝛ velox motus atqꝫ auda cia. calidā significāt cōplexionē. His vero cōtraria comple xionem demonstrant frigidam.
¶ Superfluitates quoqꝫ que a corpe solent egredi: vt stercus ꝛ vrina: et sudor capilli ꝛ alia multa. cōplexionū sunt decla ratiue. Velox nāqꝫ capillorū ortus: et spissitudo: ꝛ nigredo: et crispitudo ꝛ grossitudo atqꝫ asperitas: oia hic cōplexio nem significāt calidam. cōtraria vero his frida inuūt cōplx̄onē. Sudoris etiam fetor: et malus in corpore odor: caliditatē declarāt cōplexionis: sudoris quoqꝫ multitudo cōplexiōis significat humiditatē. que vero his cōtraria sunt cōtrariam ostendūt cōplexionē. Egestio quoqꝫ pauca ꝛ sicca: vrineqꝫ tin ctura ac ipsius fetor: cōplexionē significat calidam: his vero contraria frigiditatem declarant.
¶ De signis corporis equalis. Cap. ij.
Color corpus habētis equale est albus cui rubeus ammiscet. Tactus vero eius non est frigidus: nec in calore superfluus: nec multū apparet lenis: lenita ti tamen ꝛ caliditati: magis ꝙ frigiditati et asperitati ap proximare inuenit. Huius quoqꝫ corporis habitudo inter macien et carnositatē media existit. Parum tamē plus car nositati ꝙ maciei vicinat precipue si regimē illius est tran quillitatis regimē ꝛ quietis. Cuius capilli inter subtiles et grossos: atqꝫ inter nigros ꝛ rubeos: ꝛ inter lenes ꝛ asperos mediū existunt. Corpus preterea hmōi neqꝫ multū pilosum: neqꝫ valde a pilis nudū cernētibus apparet. Operationes insuper eius omnes tam naturales ꝙ animales equalitate tenentur: adeo vt neqꝫ multum desiderij habeat: neqꝫ sue cupiditates intātum debilitent: vt quasi mortue inueniantur: neqꝫ multum sit vigilans: neqꝫ multum dormiens neqꝫ multum et velociter mobilis: neqꝫ multū quietus. Super

fluitates quoq; ab ipsius exeūtes corpore: inter predictas mediocres existunt dispositiões. Et ad vltimum eius dispositio inter contrarias dispositiones equalitatem excedentes existit media: vene quoq; eius nec occulte sunt et anguste: nec ample et manifeste: vox etiam eius: et ipsius anhelitus: et pulsus: et eius motus hec omnia inter paruū et magnum: et velox & tardum mediocria sunt.

¶ De significationib⁹ corporū calidorū. Cap. iij.

HEc citissime crescunt: que & tangētibus calida occurrunt: et macra existunt a gracilia. Uene quoq; eorum manifeste sunt. et motus velox: et omnia que in eis considerantur velocia. Obstinati preterea sunt pauci somni: multorū capillorum crisporum: et in nigredine intensorum. Eorum color ruffus: atq; rubeus cum obscuritate quadam.

¶ De significationibus corpor frigidorū. Cap. iiij.

HEc tarde crescunt. Capilli quoq; tarde eis nascūtur: hebetis existentes ingenij et tardarum operationum pulsus eorum paruus: et anhelitus occultus: tangentibus apparent frigida. Et huiusmodi habentes corpora: non sunt in coitu patētes: et sunt parum generantes: filios debilis desiderij et multi somni.

¶ Significationes corporū humidorū. Cap. v.

HOrum tactus multum īuenitur lenis. Eorū quoq; caro mollis. et membra laxa. Juncture eorum: et ossa occulta: virtus similiter pauca: et paruum patientes laboris: et cum laborant velociter dissoluuntur: et velociter ī eis apparet ex labore dissollutio. Corpulēti preterea sunt. et multum dormientes: et debiles et paucos habentes pilos.

¶ De significationibus corporū siccorum. Cap. vi.

HEc corpora aspera sunt et macra: et dura & fortia: et multum rigida: et multi patiētia laboris. Quorum iuncture et chorde manifeste. multorū preterea sunt capillorum et pilosi.

¶ De sig̃tiōib⁹ corpor calidorū & siccor. Cap. vij.

HEc corpora in vltimo plurimis abundant capillis nigris & spissis. Macilenta quoq; vltime reperiun

tur. Que ꝛ tangentibus calida occurrunt: cutis habentia spissitudinem: et asperitatem et neruos fortes. Que chordas quoqꝫ habent manifestiores ꝛ ossa: ꝛ iuncturas ꝛ sunt pauciores somni et pulsus in eis sunt velociores: ꝛ motus sil'r: ꝛ tactus caliditas ꝛ sunt audaciores: ꝛ obstinatiores.

¶ De significatiōib⁹ corpoꝝ frigidoꝝ ꝛ hūidoꝝ. Cap. viij.

Hec vltimo tangentib⁹ mollia sentiūtur et a pilis denudata capillos habentia lenes: ꝛ venarū angustiam: ꝛ iuncturas occultas: ꝛ sunt corpulētia. multam habentia pinguedinem. Et laxa multū habentia somnum. pigri motus eorum tardantes. ¶ Corporis autē frigidi ꝛ sicci ꝛ calidi ꝛ humidi dispositiones ex simpliciū dispositionibus mixte sunt. ex quibus composite fuerunt. quemadmodū. s. vni earum appropinquant: aut inter eas medio existunt.

¶ De significatione cōpl'onis cerebri ꝛ sue forme: ꝛ pⁱmo de cōplexione calida cerebri. Cap. ix.

Forma cerebri formam sequitur cranei. Paruum nanqꝫ si fuerit craneum: cerebrum quoqꝫ paruum erit. Et si eius figura corrumpitur cerebri ꝓpterea figura corrūpetur. Quapropter caput in paruitate superfluum necessario est malum. Et cuius figura existit feda sicut que palmarum cisti similis est: ꝛ ipsius similis mala est. ¶ Caput autem melius est quod in magnitudine moderatum existit. Decentem habens rotunditatem: que. s. ante et retro parum emineat et ab vtrisqꝫ auribus paruam habeat compressionem.

¶ Complexio autē cerebri que calida est capitis ꝛ faciei tactum sup̄flue calidū reddit. In oculis quoqꝫ rubor et vene in eis apparēt manifestiores. ꝛ capilli eorum in capite cito nascuntur. ꝛ sunt spissi ꝛ fortes et nigri et asperi. ꝛ somnus eorū paru⁹ ꝛ leuis. Huiusmodi preterea habētes complexionem a calidis cito leduntur odoribus. Eorū capita cito grauanł ꝛ replentur. In cogitationib⁹ quoqꝫ veloces sunt et instabiles. ꝛ multe mutationis. Superflue etiā sunt acuti: ꝛ veloces in operationib⁹ animalibus.

¶ Frigida autem complexio his omnibus cōtraria operatur. Est nanqꝫ somnolentus. ꝛ hebes. ꝛ tardi intellectus. ca

pilli quoqꝫ capitis eiꝰ lenes ꝛ parū nigri. velociter catarrū patiēs: cui detegere caput est nociuū. eius etiā palpebre tarde mouētur et pigre.

¶ Sed siccum cerebrū si fuerit. capilli in capite cito nascūtur. ꝛ cito calui fiunt. ꝛ vigilātes erūt. ex naribus quoqꝫ nihil defluet nisi parum. ꝛ capitis reumatismus non eis accidit neqꝫ coriza.

¶ Humidū autē huic cōtrarium est. Eius nāqꝫ capilli subtiles sunt: ꝛ tarde nascūtur: neqꝫ calui fiunt. Humor quoqꝫ ex naribꝰ semper defluit. ꝛ reumatismus leditur. ꝛ est somnolentus: ꝛ eius sensus non sunt clari.

¶ Calidam autem ꝛ siccam habens cōplexionem: capillos in capite habet i vltimo fortitudinis. ꝛ velocis natiuitatis ꝛ vltime nigredinis: ꝛ crispitudinis. et calui citissime fiunt. ꝛ sunt in vltimo gradu paucitatis somni ꝛ in eo paruꝫ profundi. Animalium quoqꝫ operationum velocitatem habēt et veloces cogitationes ꝛ sensum clarorū. Superfluitates etiam pauce ab eis descendunt. Frigidum autem et humidum. huic dispositioni contrarium est. Est namqꝫ multū habens somnū. piger. tardus. ꝛ hebes. Cui nullo modo accidit caluitium. coriza tamen et reumate valde molestatur et frequenter ei accidunt.

¶ Calida vero complexio et humida: ꝛ frigida: ꝛ sicca fm hoc qꝺ alicui ex suis simplicibus appropinquant. suas ostēdunt significationes. Si em̄ simplices equales fuerit significationes quoqꝫ erunt equales.

¶ De signis cōplexionis cordis. Cap.x.

Cordis cōplexio si calida fuerit. pulsus velox erit et frequens: cui anhelitus similis reperitur. Et super pectus pili multi sunt et spissi: qꝺ etiam tactu calidum sentitur. huiusmodi cordis complexionem habēs audax est et obstinatus et multe iracūdie. Habitudo preterea corporis in magnitudine et paruitate sua cōsiderata cōplexionem demonstrat cordis. Pectus em̄ si magnum fuerit cordis caliditatē et magnitudinē proprie manifestabit. Qꝺ adhuc manifestius erit. si cū hoc caput paruuꝫ fuerit. aut etiā non fuerit magnū. hoc em̄ si ita fuerit. alia non oportebit attendere signa. Simili quoqꝫ modo si pectus

paruū fuerit et caput magnum aut mediocre: ꝓprie cordis paruitas et sue cōplexionis frigiditas demōstrabit. Quod si pectoris magnitudo: capitis magnitudinis: aut pectoris paruitas: capitis paruitati ꝓportionalis extiterit: alia attendere debes signa. ¶ Frigida autē cordis cōplexio: paruū facit pulsum cui anhelitus sīlis inuenit. Pect⁹ quoqꝫ paucos habebit pilos. et subtiles. Et pect⁹ tangentib⁹ frīm occurret. Qui hmōi cordis complexionē hūerit timidus ⁊ piger erit. ¶ Cōplexio aūt sicca si fuerit pulsus erit durus: et totū corpus inuenietur musculosum et fuscū pectus quoqꝫ pauca habebit carnē: sed venas habebit manifestas: et pilosum erit. et cutem grossam et duram. ¶ Humida autem lenem facit pulsum: et pectus a pilis nudū carnem quoqꝫ pectoris mollem ac suauē. ¶ Complexio calida ⁊ sicca pulsuꝫ reddit durum et velocem: et frequētem et multos in pectore pilos: et fortes: et spissos: et in femore similiter. Anhelitus quoqꝫ ex ea magnus ꝓuenit et frequēs. Totū preterea corpus tactu calidum sentit: et musculosum: atqꝫ manifestas habens venas: hmōi cōplexionem cordis habens irascibilis erit et obstinatus. ¶ Frigida autem et humida ꝯplo his ꝯria opatur. ¶ De signis cōplexiōis epatis. Cap. xi.

Complexionis epatis caliditas exvenarū amplitudine ⁊ magnitudine ⁊ ex stercoris siccitate sepius reperta cognoscit. Preterea appetitus est fortis ⁊ in corpe multa cole. ru. generat. Urina quoqꝫ et egestio tincte sunt: ⁊ sitis multa. Et calida cibaria ei nociua sunt. Et sub hypocūdrijs pilorū inuenit multitudo. Epatis vo frigiditas: ex omnibus signis que predictis sunt contraria cognoscitur. ¶ Sed eius siccitas ex sanguinis paucitate ⁊ est hoc ꝙ corpus est macrū: ⁊ venter gracilis: ⁊ ꝙ color pauca participat pulchritudine cognoscit. Humiditas vo eius ex oībus signis que his p̄dictis contraria existūt. perpendi potest. ¶ Quod si caliditas cū siccitate ei dominat. cognoscitur eo ꝙ signa calide ꝯplexiōis sunt manifesta: ⁊ in vltimo existūt fortia. ¶ Eius quoqꝫ humiditas cuꝫ frigiditate cognoscit. ex hoc ꝙ significationes frigide complexionis fortes existunt ⁊ in vltimo sunt manifeste.

¶ De signis cōplexionis pulmonis. Cap. xij.

CUm pulmo calidus fuerit: vox erit grossa: ꝛ anhelitus magnꝰ, ꝛ pectus amplū ꝛ magnū. Cui minuitur nocumentū a frigidi aeris attractiōe: ꝛ magnificatur ipsius nocumentū aeris calidi attractione. Si autē pulmonis cōplexio frigida fuerit: oīa his cōtraria euenient. Cum aūt sicca fuerit vox erit clara: et ꝑ os pauce proiĳcientur superfluitates.

¶ Humida aūt si fuerit contraria his euenient.

¶ Signationes xͦo cōplexionum cōpositarum ex simplicium cognitionibus haberi possunt.

¶ De signis complexionis stomachi. Cap. xiiĳ.

CUm stomachi cōplexio calida fuerit digestio fortior erit appetitu: ꝛ subtilia cibaria vt volatilium caro ꝛ edulina in ipso corrūpent. Grossa xͦo cibaria vt vacina caro: ꝛ frumētum coctū bene in ipso digeruntur: ꝛ sitit multum: famen etiā tolerare nō pōt. Accidit enim hmōi habentibus stomachum ex ea capitis dolor ꝛ vertigo. Irascibilis q̄ȝ est ꝛ acutus. ¶ Frigida xͦo cū fuerit his hoībus ꝯtraria euenient. Appetitus enī maior est digestiōe: cibaria quoq̄ȝ grossa in eo corrūpūtur. Quāobrē apud ipsorum corruptionē acida sequit̄ eructuatio: queadmodū apud ipsoꝝ corruptionē in stomacho calido est fumosa. Ciboꝝ p̄terea frigidoꝝ appetitꝰ erit. Et quoꝝ multa comestione lesio ꝓueniet. ¶ Cum autē stomachi cōplexio humida fuerit: sitis minuet̄: ꝛ saliue multitudo ab ore ꝓfluet: nauseā quoq̄ȝ cito patietur: ꝛ vomitus cito ꝓueniet. Scotomiā quoq̄ȝ ꝛ vertiginē cito patiet̄: cū aūt cōplexio est sicca oībꝰ his cōtraria operatur. Sitis nanq̄ȝ est multa: ꝛ egestio est sicca. ¶ Preterea cū cibaria in stomacho morā fecerit ꝛ nō cito ab eo descēderint, sed cū quadā duricie: ꝛ appetitus fortis non fuerit: nec purus stomachus debilis erit. Cōtraria xͦo his cum stomacho dn̄ata fuerint stomachi fortitudo significabit̄. ¶ Ex multa quoq̄ȝ comestione semel facta cum aliquis grauatus fuerit, non autē ex multa comestione in diuersis horis facta leditur sed facile et bene digeritur: significatur q̄ illius stomachus est fortis: licet paruus sit.

¶ De signis complexionis testiculoruȝ. Cap. xiiiĳ.

Testiculi cum calidi fuerint: vicine partes multis & spissis vestient pilis. Uirga quoq; eorum fortiter erigetur. Sperma erit grossum. Coitum quoq; velociter explebit: et tempestiue: ante .s. pubertatis tēpora. Ad coitum feruens erit: vene pterea que sunt in virge superficie grosse sunt & manifeste. Ipsi⁹ quoq; chorde fortes reperiūtur & grosse. Cutis aūt ipsarum & testicl'os circūdās. grossa & spissa & aspera cōspicitur. frigida autem cū fuerit complexio oīa his contraria apparebūt. ¶ Quando aūt complexio sicca erit: sperma in q̄titate paucū inuenietur & spissum. virga x'o non solum non eriget: verū etiā debilis erit. Cum autem cōplexio humida fuerit: sperma in q̄titate multum et in qualitate subtile erit. virga x'o non erigetur. Est enim laxa & non fortis: chorde etiā eius similes ei inuenientur. Ipsius x'o cutis lenis est: cuius locus a pillis nudus existit. ¶ Et cum complexio calida fuerit & humida: multa erit virge erectio: & sperma multū & erit venereus. & multū in venerem potens. ¶ Frigida autē & sicca cum fuerint. omnia his accident contraria.

¶ De nominādis summis eximijs & necessarijs: quarū auxilio aliquis complexiones cognoscere potest. Cap. xv.

Totius corporis complexio mēbrorum principalium: et proprie cordis et epatis: & cerebri et testiculorum cōplexionib⁹ similis inuenitur. ¶ Corpora quidem in quibus istorū membrorum cōplexiones diuerse inueniunt alijs sunt deteriora corporibus. Hec nāq; corpora incessanter infirmātur. Etates quoq; & regiones: nō minima in complexionibus operari videntur. Etas nanq; puerilis omnibus etatibus humidior īuenitur. Senilis autem omnibus est frigidior. Homo enim a natiuitate vsq; ad senium desiccari nō cessat donec nihil fiat. ¶ Seniū nāq; non est aliud: nisi magnum in corpe siccitatis dominium. ¶ Superfluitatum aūt multarum que a senib⁹ cum tussi et emunctionibus pfluunt cā est q foramina suorum membrorum superfluitatib⁹ & humorib⁹ crudis plena sunt. Ipsarum quoq; venarum & suorum mēbrorum corpus in vltimo siccitatis existit. ¶ Et siccitas & fuscus color: et pulchritudinis: ac teneritatis: & humiditatis minoratio in eis manifesta sunt. ¶ Pue

rorum vero caliditas sm quãtitatẽ maior est: iuuenũ autem in qualitate fortior vel acutior. ¶ Senum preterea complexio: respectu eorum qui in senio sunt cõstituti: calida est et hu. Iuuenũ vero cõparatione: frigida dicit̃ et sicca. ¶ Ex regionibus vero que calide sunt: complexionem reddunt sicciorẽ: et corporis superficiem adurẽdo intendũt. Intestina vero et membra interiora frigida efficiunt. ¶ Regiones autem que frigide sunt: humores in corpore cõseruãt. corporis quoque superficiẽ: in lenitate et nuditate corporum sclauorum dispositioni similem reddunt. ¶ Sed intestina et alia interiora membra superflue calida constituũt. ¶ Unde in nigris capillorum crispitudo: et in arabicis color rubeus fuscum habens ammixtum: non absolute significant quod eorum complexio sit calida. ¶ Lenitas quoque cutis parthorum: et eius a pilis nuditas atque albedo non significat eorum complexionis frigiditatem: imo parthorum interiora. nigrorum interioribus multum sunt calidiora: atque omnia nigrorum corpora: parthorũ corporibus valde sunt sicciora. ¶ In regionibus autẽ que inter caliditatem et frigiditatem temperate exsistũt significatio ex qua supficiei habetur notitia super ipsius ĩteriora verta est et firma. ¶ Consuetudo etiã in complexionibus diuersa operatur. Comedẽdi enim et bibendi et dormiendi largitas complexionẽ facit humidam: his vero cõtraria siccã reddunt complexionem. Quapropter cum hominẽ grossum et carnosum viderimus cuius pterea ample sint vene: intelligere debemus huius corporis magnitudinẽ non naturalẽ sed accidentalẽ fore. ¶ Quãobrem inter carnosum corpus et pingue diuidere debemus. Carnis enim multitudo sanguinis multitudinẽ: et calidã et humidã sequit̃ complexionẽ. Multa aũt pinguedo: humiditatis multitudinẽ. et frigidam et humidam imitatur complexionem.

¶ De nomiatiõe significationũ particularium q̃ alias quoque iuuãt significatiões in cognoscẽdis cõplõnib⁹. Cap. xvi.

Uox grossa caliditatẽ complexionis. Gracilis vero complexionis innuit frigiditatem. ¶ Loquendi velocitas calidam significat complexionem: velocitas aperiendi et claudendi oculos: caliditatem significant complexionis.

¶ Nam si acuitas: et colluz longũ et epiglotis foris ꝓminẽs et vox acuta et pulchra cõpl'onis demonstrãs siccitatẽ.

¶ Oculorũ magnitudo foris prominentiũ. humidã porten dit cõplexionẽ. ¶ Oculi in latitudinẽ corpis tẽdentes par thoꝝ oculis similes corporis humiditatẽ designant.

¶ Capillorũ crispitudo qui sursum eleuantur: complexio nis caliditatem demonstrat. ¶ Narium amplitudo et i ma xillis carniũ multitudo: et in genis pilorũ paucitas cõple xionis significant humiditatẽ. Traulitas vero humiditatez innuit ꝯplexionis. ¶ Fetor corporis calidam demonstrat complexionẽ. Color citrinitati parumper ꝓpinquus: et fa cies parũ tumida: et palpebre inferiores tumorez ordeolo similem habentes omnia hec epatis innuunt debilitatez. Dentiũ raritas: et eoꝝ debilitas totius corporis imbecilli tatem: et vite breuitatem significat.

¶ Nasus quoqꝫ curtus: et os paruum dentes curti et grossi humidã declarant cõplexionẽ: et frigidam. Extremitatum lenitas: et earũ tenuitas. atqꝫ equalitas humiditatẽ demõ strant complexionis.

¶ Manus et pedes cum pulchri fuerint et parui totius cor poris complexionem esse debilem: et ipsius caliditatẽ fore paucam demonstrant.

¶ Significationes debilitatis neruorũ. Cap. xvij.

Pauca laboris tolerantia: et cũ fortis fit operatio tremor et debilitas in coitu: atqꝫ ex aque frigide potu: laxatio: et iuncturarũ paruitas ac chordaꝝ subtilitas: et cutis et forme eius tenuitas. Qd etiam humi das habentibus complexiones magis accidit.

¶ De signis ꝯplexionis mẽbroꝝ humidoꝝ. Cap. xviij.

Cor omnibus corporis mẽbris calidius est. Ab eo eñi calorem totum recipit corpus. vnde ipm quasi fons et innati caloris origo inuenitur

¶ Epar vero post cor. in caliditate secundum existit.

¶ Post epar vero sunt carnes. Adeps vero carne frigidior ẽ.

¶ Cerebri complexio frigida est et humida.

¶ Ossis preterea complexio: similiter frigida est et sicca.

¶ Cartilagines vero et ligamẽta: ac chorde: et corpa venaꝝ atqꝫ panniculi: oĩa hec cõplexionẽ hñt frigidaz et siccã. mi

nus tamen q̄ os. ¶ Cutis cōplexio temperata est ꝓprie tamen ea q̄ in volis manuum hoīs temperati reperitur.

¶ Neruoꝝ cōplx̄o diuersificatur. Nā qui a cerebro nascūtur: humidiores sunt. Qui vero a nucha oriūtur: in sua complexione cutis cōplexioni vicinantur.

¶ Glandularum ꝯplx̄o: que lac et sperma: et saliuā generāt frigida est et humida. ¶ Carnis vero substātia: in mēbris diuersa īuenitur: q̄ in vnoquoqꝫ mēbroꝝ ꝓpriā tenet ꝯplx̄onē.

¶ Carnis enī pulmonis cōplexio: a ꝯplexione carnis renū diuersa est. Sermo tamē hec diffiniens: ab huius libri intentione remoueri inuenitur.

¶ De humiditatibus autē et humorib⁹: sciendū est qḋ colera rubea oībus aliīs humoribus est calidior: et cuꝫ hoc flegmatis et sanguinis cōparatione est sicca: flegma vero omnibus aliīs humoribus frigidius inuenitur ꝛ humidius.

¶ Colera quoqꝫ nigra respectu sanguinis est frigida alioꝝ vero humorum comparatione est sicca. Preterea sanguis respectu flegmatis: et colere nigre. calidus vtriusqꝫ vero colere cōparatione humidus conspicitur. Cuius quidem spēs diuerse sunt sicut et flegmatis: quaꝝ vna frigidior alia habetur fellis similiter species vel colere quedā aliīs est acutior siccioris ꝛ qualitatis. Sanguinis itidem quidaꝫ alio tēꝑatior est: ita vt sit per ꝯparationē ad sanguinē bonū colericus et flegmaticus ꝛ melancolicus.

¶ De significatione repletionis. Capi. xix.

Si quod in venarū foraminibus inuenitur tāte fuerit magnitudinis ac multitudinis: ꝙ venas extendat et inflet: ꝓueniet dispositio: que a medicis repletio ſm foramina vel ex foraminibus vocatur. Et qñ qḋ in eis est eius ex quo corpus nutriri debet mensuram adeo excedit: qḋ natura aliquid ex eo vt in corporis nutrimento non necessariū dimittit: qꝛ conuertere illud non pōt: neqꝫ ei dominari valet: prouenit inde dispositio: que a medicis ſm vtutē repletio noīatur. He aūt vtreqꝫ dispōnes egritudinū sunt generatiue. ¶ Repletionis aūt illius q̄ est ſm foramina sigtio est coloris rubedo: ꝛ corꝑis caliditas cū eiusdem intensione: alicū quoqꝫ et ositationum multitudo: et somnus multus: et venarū repletio cū ipsaꝝ tensione. san-

guis similiter ex naribus et gingiuis guttatim fluens cum vtreqꝫ parum tacte fuerint: et capitis proprie atqꝫ oculorum et timporum grauitas: ꝛ ingenij atqꝫ sensus turbulentia: ꝛ pulsus magnitudo: cuius etiã dispositio sit siñs sue dispositioni cũ lapsus est: ꝛ quod añ multa comestione ꝛ potatione fuit visus: ꝛ somno supfluo: ac multa quiete. ¶ Repletionis aũt que ꝓm virtutẽ cõtingit: significatiões iste sunt. Appetitus casus ꝛ ad motiones grauitas: ꝛ pigritia ꝛ dissolutio: ꝛ laxitas. Omnia eni hec si sine coloris rubedine: ꝛ membrorũ extensione fuerint proprie predictã significant repletionem. Pulsus quoqꝫ in hac repletionis spetie non est magnus: vrina quoqꝫ non est tincta neqꝫ cocta.

¶ De cognoscẽdo qs q̃ttuor humorũ dñetur. Cap. xx.

Significationes omnes prime duaꝝ repletiõis specierum: sanguinẽ dñari ostendunt. Pruritus preterea loci ex quo sanguis solet minui: ꝛ oris dulcedo preter solitũ: ꝛ pui in ore vesice: ꝛ in corpe carbunculi: atqꝫ vrina rub. et spissa: ꝛ si p̃ter ista etas sit iuuenilis: ꝛ corpus sit bone habitudinis: multas habẽs carnes: ꝛ cibaria quibus in p̃cedenti tpe vsus fuit sanguinis generatiua fuerunt: pculdubio sanguinis abundare significatur.

¶ De significatiõe dominij col'e rubee. Cap. xxi.

Coloris citrinitas: et oris amaritudo: atqꝫ multa in ore siccitatis ꝛ sitis multa: ac appetitus debilitas: ꝛ nausea: atqꝫ vomitus citri. ꝛ viridis: ꝛ amarus: ꝛ egestio mordicatiua: ac lingue siccitas: ꝛ ipsius asperitas: ꝛ eorum que in albis oculorũ apparent citrinitas: et vrina tenuis ignea ꝛ clara: quecũqꝫ harum significationũ apparuerit: si cum hoc tempus estiuũ fuerit: ꝛ etas iuuenilis: ꝛ cibaria quibus ante vsus fuit pauca vel cal'a: ꝛ labor precessit multus: ꝛ somn⁹ paucus: atqꝫ corpis cõpl'o calida inuenitur: tunc fiducia habenda est de eius dominio.

¶ De significatione colere nigre. Cap. xxii.

Ardor stomachi multitudo canini appetitus ꝛ fuscus color: et sanguinis nigredo ac spissitudo: et vrina nig. vel ru. fusco participans colore vel viriditati appropinquãs: corp⁹ preterea tale sit in quo nigra generari solet col'a. in corporibus enim albis ꝛ crassis: ꝛ nu

dis a pilis:colera nigr.vel raro vel nullomodo generatur.
¶ In corpibus autē bruno colorati colore:ꝛ macri atqꝫ co
lorē habētibus ex rubeo ꝛ fusco cōmixtū:ꝛ musculosis: et
in corpibus ruffis.ꝛ rub.qn̄ multū laborant vel male regū
tur:ꝛ si cū hoc cibaria quibus prius vsus fuit colere nigre
generatiua fuerūt et ipsius regimen simile. et corpori pre=
terea acciderūt scabies:ꝛ morphea nigra:ꝛ pustule male:
et splenis augmentū:quando ista affuerint:non est amplius
dubitandum coleram nigrā dominari.

¶ De significatione dominij flegmatis. capi.xxiij.

Multitudo viscose saliue.ꝛ sitis paucitas et vrina alba.ꝛ pigritia.ꝛ ebetudo.ꝛ victoria somni.atqꝫ corporis mollities.ꝛ digestionis tarditas.ꝛ pre=
terea si cū hoc complexio fuerit frigida.ꝛ tēpus hyemale.
Homo quoqꝫ ante hec quo fuerit vsus motu.et pauco exer
citio.ꝛ multa comestione. cibaria etiā quibus vsus fuit ſm
maiorē partem flegmatis generatiua fuerūt.atqꝫ aque dul=
cis balneo vsus fuit.tūc significationes fortiores erunt et
firmiores i flegmatis dominij significatione.

¶ De somniorum significationibus. cap̄.xxiiij.

Somniorum preterea significatiōes predictis mul
totiens ammisceri solent.Cū enim aliquis in som
no pluuias multotiens videt. et mare ꝛ fluuios.
multa in eius corpe humiditas adesse significatur. Ignes
vo et fulgura:ac lites cum aliquis frequenter in somnis
aspicit:colera rubea in ipso abundare monstratur.
¶ Colores autē rubeos:ꝛ tinctos:ac nuptia et cibaria dul
cia ꝛ ventosas atqꝫ fluxum sanguinis:ꝛ flobothomiā si ali
quis somniauerit:q sanguinis multitudo sit declaratur.
¶ Cūqꝫ multa fusco colore tincta:atqꝫ nigredinē ꝛ timores
ac pauores:in somno aliqs aspicit:colere nig.opatio ſigtur.
¶ Et cū aliquis in somno videt se manere quasi in loco ni=
uis.vel frigido a quo leditur.frigoris significatur victoria.
His autē contraria si visa fuerint contrarie erunt signifi=
cationes. Et si aliquis videt se quasi in balneo:vel in sole:
vel quasi canicularibus exponatur diebus:vel igne exces
sus significat caliditatis.Et cū aliquis somniauerit se quia=

si volare ꝛ inuadere sicut accipiter ꝛ inuadere ꝛ cape: siccitatis demõstrabit excessus: atqꝫ hũoꝝ leuitas ꝛ subtilitas. Si quis etiã se quasi ab aliquo grauari somniat: repletionẽ laborare ostendit. Quicũqꝫ etiã se per loca quasi cenosa incedere videt. fetidũ habẽtia odorẽ putridos in corpe demonstrat habere hũores. His vero cõtraria: cõtrariã habẽt significationẽ. Qui aũt in somnis videt ꝙ quasi incedat ꝑ hortos bonũ habẽtes odorẽ suorũ significat equalitas humoꝝ: ꝛ ꝙ a putredine valde sunt remoti. Per loca vero quasi angusta ꝛ per foramina si quis se ambulare cõspicit instrumenta anhelitꝰ grauẽ pati egritudinẽ demõstrant que ipm tantã aeris quãtitatẽ attrahere vetat: qñãta ẽi necessaria.

¶ De cõpatiõe vel emptiõe captiuorũ. Cap. xxv.

In primis captiui color cũ summa intueri diligentia oportet. Color enim cũ in rubedine minuit. epatis infirmitas vel splenis vel stomachi significat: vel qꝺ emorroydas patiat a quibꝰ sanguinis effluit multitudo. Post hec vero totiꝰ corpis sup̱ficies in loco claro: ꝛ luminoso ꝯsiderari debet. Ne morphea subtilis si in ipso fuerit vel impetiginis initiũ occultari possint. Morphea enim in suo initio valde est occulta. Ipsa nãqꝫ nõ est tunc nisi albedo: vel nigredo subtilis. que paulatim ꝓcedendo cuꝫ sui additiõe complet. Impetigo quoqꝫ nõ est aliud ĩ sui initio: nisi crispitudo q̃ loco acidẽs cum additione semꝑ de die in diem crescit. ¶ Preterea si in aliquo loco corpis nerui. vel cocture sĩlitudinẽ vel signum aliquod habuerit cũ summo studio cõsiderãdũ est ne in hoc loco forsitã habuerit baras. propter quã cõbustus sit: vel excoriatꝰ: vel tinctus: vt occultari posset. Que cũ senuerit vel longi fuerit tẽporis: tincturam quasi debilẽ amittet ꝛ amplificabit albaras vltra locum cocture et excoriationis. Cũqꝫ nerui dubitatio occurrit: ipse in balneo ponatur et cũ aqua calida fortiter prius fricetur. ꝛ cum semine alusuen. ꝛ baurac atqꝫ aceto. deinde consideret etiã si in loco in quo coctura vel excoriatio fieri non solet: fuerit coctꝰ vel excoriatꝰ suspectior haberi debet: ideoqꝫ magis fricari debet. Preterea summitas ꝛ extremitas cocture cũ magna inquisitiõe cõsiderari debet. In his enim locis euidẽtius apparet. Postea vero querat qꝺ querẽ

dum est:ꝛ quod dꝛ sciat. ¶ Deinde vͦ capitis pili atqꝫ totius cutis cōsiderādi sunt:an sit in ea furfur:vel rubor. Auditus quoqꝫ acuitas ꝑquirēda ē ꝛ vba ipsiꝰ ꝛ sensus attendenda sunt. ¶ Pupille etiā attēdende sunt:an sint in magnitudine equales:cuiusqꝫ visiōis acuitas.ꝛ albedinis q̄ in oculis est claritas cōsiderāde sunt. Cū enim ī eis est fuscus color turbiditate participans leprā designāt. Et qñ in eis est citrinitas.egritudo epatis significat. Et qñ vene rubee multe et manifeste sunt in eis patit febel. ¶ Palpebre quoqꝫ eius considerande sunt si multe sint ꝛ cito mobiles. Grosse autē si sunt plerūqꝫ sunt scabiose vel sunt ad scabiē ꝑpate. Que vͦ grauiter mouent et difficile sunt male. Oportet enim illū cuius talis est dispositio sua quādo a somno concitat tādiu fricare palpebras donec aperiant. Lachrymale quoqꝫ quod a parte naris est:exprimendum est. decurret enim forsitā humor ab eo occasione fistule si ibi est. ¶ Pili preterea palpebrarū et ciliorū oculorū perquirēdi sunt. Si enim fuerint rari.malum significabunt.ꝛ ꝓprie si cum hoc raucus fuerit:ꝛ faciem habuerit rubeam. ¶ Deinde cum magna diligentia anhelitus per os ꝛ nares attendat:ne malus sit ibi odor. ¶ Narium quoqꝫ figura consideretur. Magne enim et forte si fuerint:fistulam in se continebunt: ideoqꝫ in sole conspici debent. ¶ Itemqꝫ anhelitus attendendus est:si sit facilis. ¶ Dentiū preterea modus obseruandus est.videlicet si sunt recti.ꝛ fortes.ꝛ mundi.ꝛ si aliqui eorum mouentur.vel corroduntur. ¶ Dentes enim fortes diu permanent. Minuti vͦ vel debiles cito cadūt.preter hoc quoqꝫ totius corporis debilitatem pronosticant. ¶ Deinceps eius collū consideret si est equale.ꝛ cōprimat ꝛ videat si est ibi aliquis locus tumidus:vel cicatricem habens. Fortassis enim glandule ibi erunt:ex quibus scrofule cito generabunt. ¶ Pectus ꝑterea attēdat si est amplū ꝛ multas habens carnes. Paruū eñi si fuerit ꝛ macrum ꝛ spatule foris ꝓminuerint:ptisis significabit. Post hec vͦ supinis iacens statuatur:ꝛ totus eius venter perquiratur: attendēdo si tumor vel dolor inueniatur ibi cum cōprimit. ꝛ precipue in loco epatis.ꝛ splenis ꝛ oris stomachi. Deinceps precipiatur ei vt incedat.cuius gressuuꝫ attēdatur vir

tus. Deinceps aliquid cõstringere iubeat. et sue cõstrictio-
nis fortitudo cõsideretur. debilis enim si fuerit omniũ ner-
uorum debilitatez demõstrabit. ¶ Postea vero precipiatur
vt currat. et attendat an post cursum asma ipm inuadat vel
tussis. Manus preterea ipsius et pedes adinuicẽ cõparan-
do respiciantur. Una enim fortasse altera maior inuenietur.
¶ Juncturarũ quoqꝫ dispositio cõsideranda est si ad motio
nes scꝫ preparate sunt. Deinde crura sunt inspiciẽda: an in
eis vene magne et grosse: et ample inueniant. Ex his enim
varices et elephantia sepe accidunt. Alia etiaz omnia que
in complexionũ cognitiõe attendẽda fore diximus. ad has
res adiuuant cognoscendas.

¶ Significationum capillorum. Cap. xxvi.

Capilli lenes timoris sunt significatiui. Crispi au-
tem audaciam significant. In ventre etiam pilo-
rum multitudo reperta: luxuriosum demonstrat.
Super dorsuz vero si multi fuerint pili. audacia iudicabitur.
Sed si super spatulas et collum multitudo fuerit pilorum:
dementia et obstinatio significabuntur. In ventre quoqꝫ
et pectore pillorum multitudo reperta: sapientie innuit pau
citatem. Pili in capite vel in toto corpore stantes reperti
timorem significant.

Significationum colorum. Cap. xxvii.

Color rufus vel rubeus. sanguinis et caloris innuit
multitudinem. Color vero inter rubeum et album
medius equalem significat complexionem: si cum
hoc cutis a pilis nuda fuerit. Cuius autem color est velut
flamma ignis instabilis est et maniacus. Cuius etiam color
rubeus et clarus conspicitur verecundus est. Cuius preterea
color viridis apparet vel niger irascibilis est.

¶ Significationum oculorum. Cap. xxviii.

Cuius oculi sunt magni piger est. Cuius quoqꝫ ocu
li in profundo sunt positi calidus est et deceptor.
Cuius oculi foris prominent. inuerecundus est et
loquax ac stolidus. Quando autem oculi in corporis lon-
gitudine positi fuerint. calidum et deceptorem demonstra-
bunt. ¶ Cuius vero pupille multa participant nigredine: ti-
midus est. Cuius oculi in colore caprarũ oculis similes exi-

stunt stolidus est. ¶ Cuius oculi cito mobiles sunt ⁊ acute cernentes. deceptor est et callidus: atq; latro. Cuius oculi sunt adeo immobiles vt quasi lapides sint. callidus est. Cuius vero intuit⁹ mulieris intuitu assimilatur: luxuriosus est. ⁊ inuerecundus.
¶ Quando autem ita acsi puer esset intuetur: atq; tota eius facies ⁊ oculi quasi ridere videntur letus est: ⁊ diuturna potictur vita. ¶ Cum oculi magni sunt ⁊ tremuli: homo piger est ⁊ spaciosus: ⁊ amator mulierum. Cuius oculi parui sunt ⁊ tremuli: ac varij valde est inuerecūdus: ⁊ mulierum amator. ¶ Cum oculi in rubore prune al's igni assimilantur. homo pessimus est ⁊ obstinatus. ¶ Pupilla si est nigra pigrū portendit ⁊ hebetē ¶ Oculi varij suo colori citrinitatē habentes ammixtā: qui quasi croco tincti esse videntur: pessimos significant mores. ¶ Macule multe circa pupillam in oculo apparētes malū significāt hoīem. Quod si cū oculus etiam fuerit varius erit deterius.
¶ Oculi si parui fuerint: ⁊ foras prominētes vt oculi cancri stultitiā significabūt ⁊ stoliditatē. ⁊ suas sequentē cupiditates. Cū oculi fuerint parui. ⁊ multū mobiles. palpebre quoq; frequēter palpitātes hoīem significabūt pessimum.
¶ Pupille in quarum circuitu margarite apparet simitudo. hoīem demōstrāt inuidū. ⁊ verbosum ⁊ timidū ⁊ pessimum.
¶ Oculi qui sunt vaccarū oculis sil'es. amentia protēdunt.
¶ Cum pupilla nigra existens talem habet citrinitatem ex qua quasi deaurata apparet hoīem malum. homicidam sanguinem fundentem declarat.
¶ Oculi sursum tendentes sicut oculi boum qui et cum hoc rubei videnť ⁊ maximi hominē pessimū stolidum. atq; stultum ⁊ ebriosum significant.
¶ Oculi autē meliores esse dr. q̄ inter nigrū ⁊ variū medij sunt. si cū hoc nec multū sint radiosi. neq; rubedo vel citrinitas apparet. Oculi enim isti bonā demonstrāt naturam.
¶ Oculi varij cū citrinitate radiātes: aut vt color lapidis si fuerint virides: hominem significant malum.
¶ Preterea homines cum hoc habentes in oculis maculas rubeas vt sanguis: aut albas: omnib⁹ hominibus sunt deteriores: ⁊ magis deceptores.

¶ Qui autē pupillā foris ꝓminētē cum totius oculi substā tie latitudine habet est amens.

¶ Cum oculi profundi fuerint et parui: callidum ⁊ decepto rem ⁊ inuidum iudicabunt.

¶ Et quando pili palpebrarum curuantur inferius. vel ad vnam naturaliter partem torquentur. mendacem signifi cant et calidum et stultum.

¶ Homo habēs oculos valde tremulos: malus est.

¶ Cum oculi fuerint parui: homo erit malus et stultus.

¶ Oculus vero si fuerit magnꝰ: minor erit malitia: et stulti tia maior. ¶ Qui obulos hꝫ varios et virides malus est et latro.

¶ Oculi quoqꝫ palpebre cū magna palpitant frequētia ho minem timorosum et maniacū declarant.

¶ De significationibus superciliorū. Cap. xxix.

Qui in superciliis pilorum habet multitudinē mul tarū est cogitationū et multe tristitie: atqꝫ eius loquela feda est et grossa.

¶ Cuius supercilia longa sunt. arrogās est et inuerecūdus.

¶ Cuius supcilia inferius descēdūt a parte naris et supius eleuantur a parte timporis. inuerecūdus est et hebes.

¶ Significationuꝫ narium. Capi. xxx.

Cuius narium extremitas est subtilis homo est di ligens lites. ¶ Cuius nares magne sunt et grosse pauce sapientie homo est.

¶ Cuius narū extremitas lōga est. ⁊ subtilis festinus est et stultꝰ atqꝫ leuis. ¶ Cuius nares late sunt. luxuriosus est.

¶ Cuius narū foramina valde sunt aperta irascibilis est.

¶ Significationis frontis. Cap. xxxi.

Cuius frons plana est rugas nō habens litigiosus est et commouēs rixas. Cuius frons est rugosa ad mediū sui declinans irascibilis est. Qui paruā hꝫ frontem stolidus est. Qui vero magnā hꝫ frontē est piger.

¶ Cuius frons vehementer est rugosa: inuerecūdus est.

¶ Significationis oris ⁊ labiorū et dentiū. Cap. xxxii.

Qui magnum hꝫ os gulosus est et audax. Cuius magna sunt labia stultus intelligitur et hebes. Cuius labia nō bene sunt tincta: egrotans est.

Cuius dentes debiles sunt et ꝛ rari ꝛ minuti: totũ eius corpus est debile. Cuius canini lõgi sunt et firmi: gulosus est et malus. ¶ Significationis faciei ꝛ forme. Cap.xxxiij.

QUius facies hois ebriosi faciei assimilatur: ebriosus est. Iracũdo xo cũ assimilatur: irascibilis est. Cũ autẽ verecũdo inuenit' siũs verecũdus est. Cuius facies carnosa est. piger est et stultus. Cuius maxillarꝫ caro grossa est grosse nature. Qui subtilẽ hꝫ faciẽ: multarꝫ est cogitationũ. Cuius facies vehemẽter rotũda est: stultus existit. Cuius facies est per maxima: piger est. Cui⁹ facies est valde parua malus est ꝛ callidus et adulator. Cuius facies est deformis: mores habere bonos nõ potest nisi raro Cuius facies est longa inuerecũdus est. ¶ Qui timpora hꝫ inflata. et venas arteriatas grossas: irascibilis est.

¶ Significatio. aurium. Cap.xxxiiij.

QUius aures magne sunt stolidus est et lõge vite.

¶ Significa. vocis ꝛ ãhelit⁹ et loq̃le. Cap.xxxv.

QUius vox est valde grossa ꝛ alta audax est. Cuius loquela est velox festinus est. et parui intellectus. Cuius loquela cũ quadam festinatione velox est festinus est. irascibilis: et malorũ morũ. Cuius anhelitus longus est: vilis est. Qui vocem hꝫ grauem sui võtri seruiens est. Cuius vox est aspera inuidus est: et malũ in corde tenet occultatũ. Bonitas vocis stultitiã et paucam demõstrat sapientiam.

¶ Significationum carnium. capi. xxxvi.

CArnes multe et dure: grossum declarant sensum et intellectũ. Carnes xo lenes: bonã naturam significant et intelligentiã.

¶ Significationum risus. cap.xxxvij.

QUi multum ridẽs est benignus et oibus est cõueniens neqꝫ ꝓ rebus aliq̃bus sollicit⁹ est. Qui xo parũ ridet: huic contrarius est. Displicent em̃ ei oia hominũ facta. Qui alta ridet voce: inuerecundus est. Qui aũt cum ridet tussit: aut inspirandi difficultatem patitur: inuerecũdus est ꝛ tyrannus.

¶ Significa. motuum. Capi. xxxviij.

MOtus tardus: significat hebetudinẽ. Mot⁹ festinus leuitatẽ designat.

¶ Significationum colli. Capi. xxxix.

Qui collum habet curtũ callidus est ⁊ ingeniosus Cuius collum est longũ et gracile stolidus est: et garrulus atq; timidus. Qui grossum hȝ collum durum ac forte iracundus est ⁊ festinus.

¶ Significationum costarũ. capi. xl.

Costarum fortitudo: et sup ipsas carniũ multitudo stoliditatẽ declarat. Corpis subtilitas. mltã significat astutiaȝ. Uẽtris magnitudo libidinis declarat nimietatem. Costarum gracilitas: ac earũdem subtilitas: cordis innuit debilitatem.

¶ Significa. dorsi. Cap. xli.

Dorsi amplitudo. fortitudinẽ declarat et arrogãtiam: atq; ire vehemẽtiã. Dorsi ṽo curuitas morum innuit malitiam. Equalitas dorsi bonuȝ est signum.

¶ De significa. spatularum. Capi. xlij.

Spatula subtilis sensus ostẽdit paucitatẽ. Spatula lata bonũ indicat intellectũ. Capitis spatule eleuatio valde elõgata stultitiam significat.

¶ Significationũ brachiorũ. Capi. xliij.

Cum brachia adeo fuerint elõgata: vt man⁹ ad genua attingant subtilitatẽ aĩe et arrogantiã: ac regendi designant cupiditatẽ. Cum brachia multuȝ culta sunt. hominẽ tumidũ: ⁊ malitie amatorem significãt.

¶ Significationũ volarũ manuũ. Cap. xliiij.

Manus leues et subtile sapientiã multam et bonũ designant intellectũ. Manus valde curte stultitiam significant. Manus graciles et multũ lõge tirannidem declarant atq; stultitiam.

¶ Significationũ ancharũ coxarum et pedũ. Cap. xlv.

Pedes in quibus carnis est multitudo atq; ipsius duricies: mali intellectus hominem portendunt Pedes parui et pulchri: hoiem fornicatorem et iocundũ innuit. Cũ calcaneum est gracile: timorem significat. Grossum ṽo et forte cum fuerit fortitudinẽ indicabit. Cum cauille vtrinq; atq; crura grossa fuerint. hebetem et inuerecundũ demonstrabunt. Coxe cũ exterius multas hãbent carnes: fortitudinis imbecillitatẽ atq; laxitatem declarant. Quando coxarũ ossa foris prominuerint audaciã

significabunt. Ancharū quoqꝫ ossa cū exterius tenduntur: fortitudinis demonstrant multitudinē et virilitatem. Ancharum gracilitas: mulierū significat amatorē et corporis debilitatem atqꝫ timorem.

¶ Significationis passuum. Cap.xlvi.

Q Uius passus ampli sunt et tardi spatiosus ał's piger est. Cuius passus veloces sunt et breues festinus est: et pro rebus quibuslibet valde sollicitus. quas tñ disponere ignorat.

¶ Significa. audacie. capi.xlvij.

A Udax est cuius capilli sunt fortes et asperi: ⁊ statuta ipsius erecta: ossa quoqꝫ fortia. et extrema: atqꝫ coste: necnō iuncture fortitudinez habētes: ⁊ magne. Pect⁹ preterea magnū et vēter magn⁹ ac spatule magne. Collum q̄ꝫ forte et grossum in quo carnis nō sit mł'titudo. Est etiā torax latus. ⁊ coxe abscōdite: atqꝫ lacertus q̄ in pulpis cruris ab interiori īuenit̄ inferius descēdit ¶ Cutis etiā eius ⁊ carnes siccitatis sunt additioris: frons quoqꝫ ei⁹ venas hñs ⁊ rugis carens: nec est sine pilis. Sūt preterea audacie signa carniū eq̄litas et stature erectio: ac iuncturarū ⁊ digitoꝝ fortitudo: ⁊ ventris gracilitas: ⁊ q̄d ei⁹ nates parue vel oīno vident̄ delete: et q̄d vtrasqꝫ spatulas magnū distiguit spaciū ⁊ q̄d sup̄cilia sunt erecta: ⁊ frōs nō est rugosa. Ipse q̄ꝫ est valde iracūdus. et sp̄ irā ꝯseruās. Est etiā in pectore pilosus: ⁊ spatulis.

¶ Significatio. timidi. capi.xlviij.

T Imidus est cuius capilli sunt plani ⁊ statura, curua: et musculi cruris interiores sursum ascendūt ¶ Color citrinus et oculi debiles: ⁊ frequenter palpitantes. Manus quoqꝫ ⁊ pedes subtiles ⁊ macri. Intuitus x̄o eius intuitui tristis similis est.

¶ Signifi. hoīs boni intellect⁹ ⁊ boni nature. cap.xlix

H Uius signa sunt. ꝙ carnes sunt lenes: ⁊ molles et pauce: medius inter grossum existēs ⁊ macrū: nō multas hñs in facie carnes: et ipsius spatule sunt eleuate: cuius coste carnes non hñt: et ei⁹ color inter rubeū et albū est medi⁹ ⁊ tener ⁊ lucid⁹ atqꝫ clar⁹. Cutis p̄terea ē subtilis. Capilli etiā nō sunt multi ⁊ duri: nec multū nigri Cui⁹ oculi sunt iter varios ⁊ nigros medij: sunt ēt molles.

¶ Significa. corporis habentis bonã naturam. Cap. l.

Cuius signa sunt: q inter longũ et curtuz: crassum atqȝ macrũ: mediũ inuenit: et est album paucam habens ammixtam rubedinem. Manus quoqȝ et pedes: inter magnos et paruos: atqȝ inter multas habẽtes carnes et paucas medij existunt. Caput preterea corporis magnitudini est proportionale. In cuius collo pauca extat crossities. Capilli quoqȝ eius inter lenes medij et asperos: rubedini parumper vicinãtur. Faciesqȝ eius rotunda: et nares erecte et perpulchre: et in magnitudine equales.

¶ Oculi etiam sunt inter nigros et varios medij in quibus humiditas existit: et claritas.

¶ Significa. hominis philosophi. Cap. li.

Huius signa sunt q eius statura est erecta. Carnis quoqȝ tenet equalitatem: et est albus paruam habens rubedinem ammixtam. Capilli eius inter multos et paucos: et planos et crispos sunt medij: et nigros et rubeos. Manus quoqȝ sunt plane digitos habentes diuisos. Frons etiã est magna: et oculi inter varios: et nigros sunt medij: molles quoqȝ sunt. Et q eius intuitus ridenti vel gaudenti similis inuenitur.

¶ Significa. hominis qui est grosse nature. Cap. lij.

Huius signa sunt vel q est multũ albus. vel multuz brunus: vel fuscus: venter quoqȝ est magnus: et digiti curti: et facies valde rotunda atqȝ in maxillis carnis multitudo. De suis preterea significationibus est: q in collo et pedibus: et in eo qd est inter ea multa existit carnositas. Uenter quoqȝ cum rotunditate foris prominet. Et q eius spatule sursum sunt eleuate: et frons in rotunditate pile similitudinem: ac si esset gibbosa tenet: multas habẽs carnes. Mandibule etiam eius magne et crura longa. Est etiam longa facies et collum grossum.

¶ Significationes hois inuerecundi. Cap. liij.

Inuerecundus est: cuius oculi multum sunt aperti: et foris pminentes: et acute intuentes: eius quoqȝ palpebre grosse. Statura autẽ eius nõ multũ longa. Cum vo incedit. pectus parum per anterius tendit. Cuius preterea spatule eleuate sunt. motuus festinus. Color

vo ruffus multū habens sanguinē facies rotūda: torax parūper gibbosus. De suis insuper significationib9 est: q̄ oculi multum aperiūtur: ⁊ sunt acute intuētes. Est etiaȝ multū loquax. ¶ Significatiões hoīs maloꝝ moꝝū. cap̄.liiij.

Huius signa sunt facies feda: colorem cum quadaȝ obscuritate rubeum habens: cutis faciei sicca: totius corporis macies rugosa facies ac capillorum nigredo et lenitas.

¶ Significatiões hominis luxuriosi. capl'm.lv.

Huius signa sunt: albedo coloris ⁊ rubedinem habens ammixtā: capilloꝝ etiam multitudo ⁊ grossities: lenitas: atq̄ nigredo. Preterea q̄ sup tim pora multos hȝ capillos: ⁊ q̄ eius oculi sunt grossi.

Significationes feminee. cap̄.lvi.

In omnib9 animaliū generib9 femine magis mortuū habent animū minusq̄ sunt patientes: ⁊ citius cōuerti possunt citiusq̄ irascūtur: ⁊ velocius sedantur: maiorisq̄ sunt caliditatis. Sunt p̄terea p̄cipites: ⁊ inuerecūde. Caput etiam habēt paruū: ⁊ faciem ⁊ collū subtilia. Pectus quoq̄ et spatulas habēt magis angusta: atq̄ costas minores. Coxas vo vtrinq̄ habent grossas: ⁊ nates similiter. Earum insuper crura gracilia sunt. Manus autē et pedes tenues. Que in oībus animaliū vt predictū est generibus masculis: et timidiores ⁊ deterius inueniūtur morigerate. ¶ Significatiões eunuchi. cap̄.lvij.

Eunuchus maloꝝ est morum. Et enim stultus ⁊ cupidus: ⁊ p̄sumptuosus. Qui aūt castratus nō fuit: sed sine testiculis nat9 vl' paruissimos habēs: eunuchus apparet: cui videlȝ barba si nunq̄ nascit: deterior est.

¶ De summa eorum que in consideratione phisonomie sunt necessaria. cap̄.lviij.

Oportet vt cum iudicare volueris: non vnā tm̄ attēdas intentionem: sed inquantū vales ad ipsarū intendas aggregationeȝ. Et si quādo significationū acciderit cōtrarietas: ipsarū virtutes et testimonia metiaris. Deinde ad fortiores ipsarum declina: ⁊ earū iudica testimonio: ⁊ similiter que plures sunt. Preterea scire debes q̄ faciei significatio et p̄cipue oculoꝝ: omnibus alijs signi

cationibus in fortitudine ꝛ firmitudine ꝑiudicat.

¶ Completus est tractatus secundus auxilio dei cui gratie sint infinite.

¶ Tractatus tertius.xxviij.continēs capitula de mēte auctoris:quoꝝ vltimū ad faciliorem simplicium inuentionē diuisum est in plura capitula vsqꝫ ad numerum.xxxij.

Primū capl'm. Dictio vl'is per quā fit iuuuamētū ad virtutis nutrimentū ꝛ medicinarum.
Scōm capl'm.de ꝯsiderātibꝰ virtutibꝰ seminū domesticoꝝ ex quibus solet fieri panis.
Tertiū capl'ꝫ.de his q̄ fiunt ex tritico ꝛ ordeo.
Quartū capl'm.de virtute aque.
Quintū capl'm.de virtute vini.
Sextū cap̄.de potibꝰ nō inebriantibus.
Septimū cap̄.de vinis falsis.
Octauū cap̄.de rubub.
Nonū capi.de carnibus ꝛ earū speciebus.
Decimū capi.de carnibus volatilium.
Undecimū capi.de virtutibus membroꝝ animaliū.
Duodecimū cap̄.de ꝟtutibꝰ q̄s acq̄rūt cibaria ex artificio.
Decimūtertiū capi.de virtutibus sisamoꝝ.
Decimūquartū capi.de ouis.
Decimūquintū capi.de lacte ꝛ his q̄ ex eo fiunt.
Decimūsextū capi.de virtutibus piscium.
Decimūseptimū ca.de semenibꝰ ꝛ spēbꝰ coq̄ne necessariis.
Decimūoctauū cap̄.de oleribus ꝛ que administrant ex eis in decoctione.
Decimūnonū cap̄. de cauguami ꝛ magnadhix:ꝛ sibaguat id est cibis sale conditis.
Uigesimū capi.de fructibus ꝛ pomis.
Uigesimūprimū capi.de redolētibus.
Uigesimūsecūdū cap̄.de speciebus odoriferis.
Uigesimūtertiū capi.de oleis.
Uigesimūquartū capi.de vestimētis.
Uigesimūquintū capi.de ventis ꝛ aere.
Uigesimūsextū capi.de ciuitatibus.
Uigesimūseptimū capi.de mura habat.
Uigesimūoctauū cap̄.de medicinis vsitatis.

Absinthiū xxviij.
Acatia xxviij.
Assarum xxviij
Abel. xxviij
Antimonium xxviij.
Ammoniacum xxviij
Aniuden xvij.
Altirgar xix.
Amirberis. xxviij
Azedarach xxviij.
Ameizara lib.viiij. liij.
Anacardus xxix.
Auellana xx
Argentū viuū xxxiiij.
Atrimētum. xxxiiij.
Arsenicum xxxiiij.
Aristologia xxxiiij
Alcanna. xxxv.
Amomum xxxv.
Acetosa xviij
Apium xviij.
Amigdale xx.
Aqua ca. iiij
Ameos. xli.
Ambra xxij.
Argentum xliiij
Anisum xxviij
Aloe xliij. lib.viij. liij.
Alumen. xlviij.
Anetum. xviij.
Alleum. xviij.
Altea li.
Acetum xij.
Aurum. lij.
Agaricum liiij.
Abenil. lib.viij. liij
Asparagi. xviij.
Azegi. xxxiiij.
Asarai. xliij.
Assur. xliiij.
Ataro. liij.
Andachocha. xviij.
Alcorsof. xviij.
Atriplex xviij.
Aqua rosata. xxij.
Acorus. xxxiiij.
Aq̄ extinctiōis ferri xxxv.
Agaricum lib.viij. liij.
Arsef. xviij.
Aer. xxv.
Anaahadha. cap. xiij.
Asanetu. xix.
Aniudem. xix.
Azubel. xv.
Anetum conditū sale. xix.
Aloes in diui. cap. cxlij.
Agaricus diui .cap̄. cxlij.
Aqua casei.diui. cap. cxlij
B Lacte bizātie xxij.
Ben xxix.
Bedoard xxix.
Balsamus. xxiij. xxviij.
Baurach xxix.
Bulbus. xxix.
Bellirici. xxix.
Bedarsigi. xxix.
Balaustia xxx.
Butyrum xv xiij.
Bdelium. xl.
Bautie. xviij.
Bulgosa xxxix.
Bruculi xix.
Buasmia xxxiij.
Blitis. xviij.
Bunch xxij.
Basiliscon demōis. xxxiiij.

Bace lauri. xlvij.
COagulum xxviij.
Citrum xxij.
Cepe xxviij. xix.
Corallus xxix.
Caſtoreum xxx.
Caſeus xv.
Cinamomum xvij.
Crocus xxij.
Colloquintida. xxxv.
Cicer cap.ij.
Canfora xxij.
Camepitheos xxxviij.
Cubebe. xxxviij.
Camedreos xxxviij.
Cuſcute. xvi.
Ciminum xvij.
Carui. xvij.
Capparis xix.
Caulis xviij.
Coriandrum xvij.
Caro. cap̄. ix.
Cryſomilla xx.
Calx. xli.
Ciperum xxij.xlij.
Cupreſſus. xlij.
Cancer fluuialis. xlij.
Caſſia. xlij.
Cydoniū xx.
Cordumeni. xlv.
Calamus aromatic⁹. xlvi.
Centaurea. xlvi.
Cartamus. xlvi.
Chitran xlvi.
Coſtus. xxij.
Crocoma xliij.
Cambil. xlvi.
Climia auri. xlvi.
Climia argenti xlvi.
Calcantum xlvi.
Canabes xx.
Cucurbita. xviij.
Cinis. xlvij.
Capillus algul. xxix.
Caſſia fiſtula li.
Cauda equi. lij.
Cantaris lij.
Celidonia. xl.
Curth.iiij. lib.viij. liij.
Cinamum. xvij.
Corigiola xviij
Citroli cum aceto xix.
Canamelis xx.
Caſtanea xx.
Condiſi. xxxviij.
Cētaurea. lib.viij. cap̄.liij
Ceruuca. cap. vi.
Confectio ex ſiſamo. capitulum. xiij.
Cataif. cap̄.eodē.
Coclea marina. xlv.
Cauthar. xviij.
Colloquintida.diui. capitulū. cxlij.
DArſciſcahā. xiij.
Dulb. xxxi.
Deindar. xxxi.
Dragantum xxxviij.
Datili. xx.
Dauranech xxxi.
Draguntea. xxxix.
EMblicus. xxviij.
Epithimum. libro.viij.cap̄.liij.
Eruca. xviij.
Endiuia. xviij.

Elacterium. lib.viij. liij.
Es abram. xx.
Euforbium. xliiij. lib.viij.
capi. liij.
Enula. xviij.
Elleborus. li.
Elleborus albus. li.
Ebul. xxix.
Es vstum. xlvi.
Electuariū de mira. xxvij.
Faba. cap̄.ij.
Flos chyles xxi.
Fenugrecū. xviij.
Faseoli. ij.
Fel. xliiij. cap̄.xl.
Fuligo xl.
Feludem xiij
Felengemisch. xxi.
Firsir. xviij.
Fesich. xviij
Faffassa. xx.
Fex aceti xxxi.
Folium xlij.
Fu. xliiij.
Fusel. xliiij.
Fangenkest xxix.
Felenge. xliiij.
Fulfulmine xliiij.
Fesire. xliiij.
Fesiresim xliiij.
Feluzehāahi. xliiij.
Fungi. xviij.
Fisticum xx.
Fesefisis xlvij.
Feniculum xlvij.
Ficus. xx.
Fex vini. xxxi
Fermentum. li.
Glans. xx.
Gentiana. xxx.
Gipsum. xxx.
Gilbeuce. xxx.
Guasit. liiij.
Granum axelē. xx.
Granū alkikil. xxx.
Granum virid. xx.
Gembut. xxxij
Gluten. liiij.
Gūmi arabi. xlv.
Gar. liiij.
Gosie. xviij.
Grana impinguatiua xx.
Geusemin. xxi.
Garus xix
Gariofilus. xxij.
Granatum xx.
Galanga. xvij.
Gubera. xx.
Gummi pinni. xlvij.
Hasce. xxxv.
Hasec. xxxv.
Harmk. xxxv.
Hork vel horis xxxv.
Harar. xliij.
Habenil. xxxv.
Haelcalibit. xliij.
Iameiz. xx.
Ipericon xxxij
Iabrol. xij.
Iusquiamū. xxix.
Isopus sicca. xxxiiij.
Isopus hu. xxxiiij.
Iadac. xxx.
Ilboe. xxxij
Iuniperus. xliij.
Iuiube. xx. xliij.

Julep. vi.
Idromel. vi.
Ipoquistidos xxxij.
K Arabe xxxviij
Kesilec xxxviij
Keste xxxviij
Karmezick. xxxviij.
Kebikēgi. xxxviij
Kildarij xxxviij.
Keisim. xvij.
Kerse. xlvi.
Kana vel kiria. xlvi.
Kerri xxi.
Kerua li.
Keneiuri. xviij.
Kakile. xlvi.
L Icium. xxxv.
Lacca xxxix.
Lac. xv.
Lutum absolute xxxvi
Lutum armenū. xxxvi.
Lutū qđ comeditur. xxxvi.
Leozinegi xiij.
Lutum lene xxxix.
Largia. xxxix.
Lingua auis. xxxix.
Lingua arietis xxxix.
Liquiritia. xlij.
Lens. ij.
Lupinus. ij.
Lactuca. xviij.
Lentiscus. liij.
Laurus. liiij.
M Ellilotum. xxviij
Myrtus xxi.
Mu. xl.
Melongena. xviij.
Myrabolani. xxxij.
Muscum. xxij.
Mandragora. xxxvij.
Mastix xl.
Mezerion. xl.
Mugath xl.
Merdasengi xl.
Mescatramescir. xl.
Marchasita xl.
Maiorana. xxi.
Mumia. xl.
Myrrha. xl.
Memithe xl.
Mahaleb xxij.
Muluchia. xviij.
Mēbra animalium xi.
Moripsia. xvij.
Meizahara xl.
Menubedhena. xl.
Meloni. xx.
Melissa xviij
Mentastrum xliiij.
Milium solis xlvi.
Masal. xv.
mirabolani citri.lib.viij.liij
Mel. xx.
Morum. xx.
Mirabolani diui.cap̄.cxlij.
N Ux. xx.
Nil xlt.
Nemen xxi.
Nux muscata xxx.
Nux indica. xx.
Nux methel. xxx
Nasturtiū. xviij. xxxiiij.
Narciscus xxi.
Nenufar. xxi.
Neremisch xli.
Nitrum xli.

Nabac. xx.
Napi. xviij. xix.
Neregil. xx.
Nisa. xcij. xx.
Napta vel nafra. xli.
Oua. xiiij.
Oleum xxiij.
Oliua xix.
Oleander. xxxi.
Origanum. xvij
Oppoponachum xxx.
Ordeum. ij.
Oximel. vi.
Pruna xx.
Psilium. xxix.
Pira xx.
Portulaca xviij.
Polipodiũ xxix.
Poliũ maius. xxx.
Pelles xxiiij.
Porum xviij.
Petroleũ. xli.
Pisces xvi.
Pumex. xlvi.
Panicum. ij.
Panis. iij.
Piper ethiopicum xx
Plantago xxxix.
Piretrũ. xliij.
Penedij. xx.
Piper. xxvij.
Prasium. xliiij.
Peonia. xliiij
Pinus. xx.
Poma. eodem.
Persica. eodẽ.
Penedij de melle xiij.
Piper album xvij
Polipodiũ diui. cap.cxlij.
Rizum. capi.ij.
Rob. viij.
Ruta. xviij.
Rubea tinctorum xliiij.
Raphanus. xviij
Reubarbarũ xlvij.
Ribes xx
Rebithe xix.
Robelie ij.
Rotab. xx.
Squilla. xxviij
Stinctus xlij.
Sal. xvij.
Squinantũ. xxviij.
Sarcocolla. xxviij.
Sticados. xxi. xxviij.
Spinachia xviij.
Sanguis draconis. xxx.
Spuma maris. xxxiiij
Semperuiuia. xxxv.
Spodium. xxxvi.
Sambuchus. xxi.
Sulphur xxxviij.
Staphisagria. xl.
Sal ammoniacus xli.
Scordeon xlviij.
Sedeguarã. xlij.
Siseleos xlij.
Scamonea.xlij.lib.viij.liij
Sumach. xlij.
Sicla. xvi.
Seuestem. xlij.
Spica xlij.
Sisamum. xx.
Solatrum. xliij.
Sandalus. xxij.
Sapo. xlv.

Sene. libr.viij. cap.liij.
Sakik. xlviij.
Seitaragi xlviij.
Sceilem. xlviij.
Senescchic. xlviij
Sinapis xix. li.
Secaculconditū. xxvij
Sucar. xlij.
Scel. xlij.
Scebrā.xlviij.lib.viij. liij.
Suchaha. xlviij.
Sacculus fundurion xlij.
Sekebinegi. xlij.
Secancur. xlij.
Subedugi. xij.
Sidrie. xlij.
Sandaros. xlij.
Serabrā. xxi.
Sambucus domestica. xxi
Sābucus silue xxi.
Salegha xlij.
Setoragi. xlviij.
Sahar. xviij
Sumechit xix.
Salmuria capa. xix.
Salmuria xix.
Salsa. xix.
Sedine. xlviij.
Serum. xv.
Sigia. xxij.
Sepum xlviij.
Suniz.
Squama ferri xxxv.
Sicadis lib.viij. ca.liij.
Sorbe. xx.
Silique. xx.
Scamonea diui. cap.cxlij.
Sene diui. cxlij.

Tarcon. xviij.
Tubera xviij
Tutia xlix.
Tamariscus xxxvi.
Tarathit xxxvi.
Talisafar. xxxvi.
Tamarindi xlix.
Tuderi xlix.
Tereniabin xx.
Turbit.xlix. lib.viij. liij.
Teil. l.
Thesisie. l.
Testiculus vulpis xxix
Triticum ij.
Talea. xviij.
Taro. xx.
Trifera minor. xxvij.
Tiregi. xlix.
Tulup vel tuhbab xxxvi.
Titimalus. xxxvij.
Thus. xxxviij.
Turbit.diui. cxlij.

Vsnee. xxviij
Vcuhē. xxi.
Vsnē. xxij
Vrtica xxviij
Viola. xxi.
Viscus. xxxi.
Vitrum. xxxiij.
Vitis. xxxviij
Vua. xx.
Vestimentum. xxiij.
Vinum. v.
Vinum falsis. vij.
Ventus xxv.
Vatiranoch. xxxi.

x

Iloaloes. ij.

Edoaria	xxxi.	Zulenig.	xiij.
5 Ziniar.	xxxiiij.	Zucharū violatū	xxvij.
Zinziber	xxxiiij.	Sucar.	xlij.
Zurumbet	xxxiiij.	Tamarindi	xlix.
Zinziber conditum	xxvij	Tuderi.	xlix.
Zarnabum.	xxxiiij.	Zulenig.	xiij.
Zücharum.	xx.	Zucharū violatum	xxvij.
Zucharū rosa.	xxvij.		

Finis.

¶ Dictio vniuersalis ad sciendum virtutes nutrientium et medicinarum. Capitu.primum.

Dulce calidū est licet violente nō sit caliditatis. Cuius caliditatis fortitudo nō apparet.nisi cū aliquis eo frequēter vti ceperit: vel cū eo vtēs caliditati aptus fuerit sicut febri:⁊ ꝙ calidā hꝫ cōplonem.Et qui dulci vsus fuerit:multa cola rube.in eo generabit:et sang.multitudo : ⁊ egritudines ex vtriusqꝫ factas cōmouet.opilationes qꝫ generat et apa in epate:⁊ splene:⁊ ꝑcipue si hec mēbra:ad hoc fuerit ꝑpata. Uētris itidē fluxus ex eo sequitur:⁊ mollificat stomachum Pectori ꝟo ⁊ pulmoni cōfert corpus itidem impinguat:et augmentū spermatis tribuit.

¶ Acidū frigidū est lꝫ vehemētis nō sit frigiditatis colerā rub.⁊ san.reprimit atqꝫ ventrē stringuit:si stōus et itestina mūda fuerit. Si aūt flegmat in eis fuerit mltitudo: vētris efficit fluxū:et corpꝰ infrigidat:ꝟtutē qꝫ debilitat digestiuā propriā in epate. Neruis ꝟo ⁊ neruosis mēbris nocumētū affert:atqꝫ corpꝰ desiccat:cꝟtutē aūt appetitiuā exitat.

¶ Unctuosum ꝟo stōm mollificat:⁊ ventrē fluere facit. Ac sacietatē affert āteꝗ̄ homo cibi ꝗ̄titatē sibi necessariā assumat:et calefacit:maxime tū febricitātes:vel hūtes epar vl stomachū cala:corpꝰ preterea hūectat atqꝫ lenit. Flegma ꝟo auget:⁊ cogitationē reddit hebetē:⁊ augmētat somnū Stipticum aūt corpus infrigidat ⁊ desiccat carniū quoqꝫ ac sanguinis minorationē facit:siqs eo multotiens vtatur stōm quoqꝫ ꝯfortat:ac ventrē ꝭm plm cōstringit: et sanguinem generat mel'icum. ¶ Amarū calefacit et desiccat fortiter:sanguinēqꝫ cito ad adustionē perducit ⁊ malitiā. Cole-

ram quoq ru.in sanguine augmētat. ¶ Acutū multo plus calefacit q̄ amarꝫ. Vñ et calorez auget: ⁊ corp⁹ velocit inflā mat: ac sang. adurit: ipm̄q pus in colerā mutat ru. postea in nig. Insipidū aliḋ est qḋ magis nutrit. qḋ eq̄litati vicinū ē aliud xo qḋ tpate calefacit: ⁊ aliḋ est qḋ tpate infrigidat cū q̄si mlta fuerit hūiditas hūectabit. cū aūt fuerit siccū desic cabit. Cū autem predictorū saporū vnus alicui rei adeo fue rit dn̄atus: vt alteri⁹ nō possit dominiū pcipi: aut si sentit: parum tn̄ ⁊ occulte sentit: erit tūc eius in corpore operatio fm q̄ diximus. Duo autē sapores si equaliter dn̄ati fuerit operatio eorū composita equaliter erit fm hoc.

¶ De virtutibus granorum ⁊ seminuz vsitatorū ex quibus solet fieri panis. Capitulum. ij.

Triticū tēperamēto est vicinū. lꝫ calitati parū at tineat. Quod autē pōderosius inuenit ⁊ solidius maioris est nutrimēti. hominibus quoq omni bus aliis granis magis conueniēs ⁊ magis ppriū inuenit. Sanguis etiā ex eo gn̄atus: omni sanguie qui ex aliis gn̄a tur granis tēperatior existit. ¶ Ordeū equalitati est ppin quum: lꝫ frigiditati attineat. Cuius nutrimentū tritici cō patione est paruū. Est enī inflatiuū: ⁊ īfrigidatiuū. Solitos autem vētositatem ac egritudines frigidas: ⁊ colicam pati impedit. calefactis xo ⁊ qui carniū volūt adipisci mīoratio nem cōfert. Sāguinē xo cole ni. vicinū gn̄at. ¶ Rizi tēpe riei q̄ est inter calitatē ⁊ frig. vicinū existit: ⁊ ventrē stringit. Solitis autē colicā pati nocet. Quod lꝫ multū nutriat de ventre tn̄ nō facile descendit nisi coquat cum aliquo multū vnctuositatis hn̄te. Quod qn̄ cū lacte coquitur: ⁊ cum zuc. comedit: plm nutrit: atq sanguinē augmētat. ¶ Fabe tpa mento pxime existūt: lꝫ frigiditati parūper attineāt. Que multū inflātes scothomiā gn̄at. Caput pterea grauāt: cor pusq totum dissolutū efficiunt. Guttur xo leniūt qn̄ earum apozima bibitur: et sine sale comedunt. Cum aceto autem si comeste fuerint ventrem stringunt. Solitis xo pati ven tositatē ex colica: vel ex ruptura male sunt. Virides autem fabe humores generāt crudos ⁊ in stomacho: ac intestinis augmentant fla: et in ipsis ventositatē excitāt. ¶ Cicer ca lidū est inflat et vrinā ac mēstrua puocat: ⁊ auget spma. Vi

ride p̄terea cicer in stō et intestinis multas gn̄at superfluitates fabe tn̄ et cicer si assentur minoris sunt ventositatis.
¶ Lenticule fri.sunt et sic.et sang. generāt melicū:et corp⁹ desiccāt. Sperma q̄z destruūt:atq3 sāguinē sedāt:cui⁹ extiguunt calitatē. Infrigidāt em̄ atq3 oculoꝝ tenebrositatē et melicas efficiūt egritudies cū aliq̄s in comestiōe eis freq̄nter vtit. Que aūt ex eis assant min⁹ inflāt: et mag' desiccāt.
Additio. ¶ Galieu⁹ dicit in libro de nutrimētis mēbrorū lenticule inquit stōm corroborāt dyariam et dissinteriā patientibus sup oīa nutriētia ꝯferūt si aqua in q̄ prius coquātur ꝓiciat et alia aqua eis admisceat qđ tertio fieri dz et post earū corp⁹ comedat. Hoc etiā modo comeste et p̄parate cōstrictionē ad menstruoꝝ super oīa prosunt. Textus.
¶ Mes frigi.sunt et sic. Qui fabis et lenticulis leuiores: minus illis sunt inflatiui. Ipsoꝝ quoq3 nutrimentū fabarum ac lentiū nutrimēto minus inuenitur. Additio.
¶ Mes sūt grana ꝑua faseolis mēoria h̄ntia ī medio sicut oculi faselcoꝝ et vocāt senecola. Text⁹. ¶ Lupini grossi sunt et ad digerendū duri. Cū autē dulcorant et comedunt nō calefaciūt corpus: dum vo amari sunt: nō ad nutriēdū sed ad medicinā sunt apti. dissoluūt em̄ scrofulas et abstergūt fortiter: qn̄ administrant: nō mltū dulcorati. Urinā q̄z ac menstra ꝓuocant. Aborsum p̄terea faciunt: et lūbricos atq3 vermes de ventre expellendo educūt. Emoroydarum insuper ora aperiūt. ¶ Faseoli inflant et impinguant corp⁹ Urinā quoq3 ac mēstrua ꝓuocāt. Uentrē etiā reddunt mollē: qđ illi proprie efficiunt q̄ rubei sunt. Corpus calefaciūt capitis efficiūt scothomiā: ac mala somnia videre faciunt. Robelie fri.sunt et sic. q̄ parū nutrientes malū generant sang. neruisq3 impedimentū prestant. ¶ Panicum atq3 milium frig.sunt et sic. lz parum nutriant. ventrē tn̄ stringūt.
¶ Dora sic.est: que et parū nutrit: et ventrē stringit.

¶ De his q̄ ex tritico et ordeo fiunt. cap. iii.

Panis qui ex tritico fit pluribus hoīz ꝯuenientior est. Qui etiā melior reddit qn̄ multū salis h̄ns et multū fermēti: bn̄ fermētat et coquitur: vn̄ et citius digerit et mag' tenuis ac subtilior inuenit. Azim⁹ aūt panis dure digerit: tardeq3 de stō descēdit. Qui i vētre do

lorem efficiens: in epate opilationē: atq; in renib⁹ lapidem creat. ¶ Simula ex qua fit darmacha: et ipsa darmacha maioris sunt nutrimēti: tarde tñ descēdūt. Additio. ¶ Que hoc mō fit triticū bene ablutū ⁊ postea siccatum cū mola in partes frangit parūper grossas vt vocatur tunc simula darmache que cum in subtilitatem versa fuerit farina vocabitur darmache. Textus. ¶ Cōis autem farina que fit ex tritico non lauato citius descendit: minus nutrit. Sanguis xō ex ea generatus melie parūper attinet. ¶ Panis preterea q̄ in patella coquit: omnisq; panis non bene coctus ad digeredū inuenit durus: ⁊ vētrē dolere facit. Cuius frequētem cōmestionē pati nequeūt: nisi q̄ multo vtunt labore ⁊ exercitio. ¶ Tri xō atq; panis diescar negi: atq; cipule et artocleoli: et crustula. oīa hec sunt vt panis azimus. Verūtamē qōcūq; horum cum oleo vel lacte confectū fuerit spōgiosus erit: atq; magis vltimum maioris tñ erit nutrimenti. ¶ Ordeaceus autem panis triticiei panis cōparatione frigidus reperitur. Qui qui exħs nutrimenti ventositatē et colicam atq; egritudines facit frigidas: ventrēq; stringit. ¶ Panis xō natura qui ex aliis fit granis: est vt grani natura ex quo ipse fit. ¶ In amilo autē viscositas que mēbra excoriata plana fiunt atq; lenia: inuenitur quod epiglotū: ac pectus lenit: cum pultes ex eo cum zuc. ⁊ oleo amigd. fiunt. Sepe. n. comestū in epate opilationem creat. ¶ Ex aqua etiaz furfuris fiunt quasi pultes: que quandam habētes: tertionē pulmonem mūdificāt. ¶ Aqua xō ordei acute febricitātib⁹ cōfert ⁊ lenit pectus: atq; sitiz sedat et ardorem. ¶ Simula triticea et calorem ⁊ sitim extinguit. epar quoq; habētib⁹ calidū cōfert: si cū aqua prius bene abluta: deide cum multa aqua cal'a ac tandē cum zuc. mixta bibat. Ordeacea xō simula magis infrīdat. Verūtñ hec magis nutrit ⁊ magis lenit: ac tēperatior est.

¶ De virtute aque. capi. iiii.

AQua naturales in corpe cōseruat hūores q̄ cibū subtilians penetrare facit. Ipsa quoq; calorē reprimēdo: calefactis calidāq; hñtibus cōplonem: plusq; vinū cōueniēs est. Aqua insup q̄ ⁊ pondere leuior est: calorēq; ⁊ frigi. velocius suscipit saporē retinēs meliorem

que.s.ad dulcedinē paruper inclinet:melior iudicat. Aqua preterea malū habēs saporē aut odorē.mala est:nec est bibenda. Nūq3 tñ quidā causa medicie:bibat aquā. ¶ Turbida autē aqua in epate opilationē:et in renib9 lapidē gñat. ¶ Salsa etiā aqua prius ventrē soluit postea vo stringit: siquis eā cōsuete biberit.corpusq3 desiccat:in quo scabiē atq3 ragadias gñat. ¶ Aqua vo stās τ putrida splenē augmētat:ac cōplōnē corrūpit:τ generat febres. Aqua vo cū niue infrigidata vel ex se vt hec frigidā inuenit:stomachū percutit si a ieiunis bibat:sed epar multū infrigidat. Quā nulli ieiuni bibere presumant:nisi calefacti.confert.n.eis hoc modo. ¶ Super cibum autem accepta.stomachuz corroborat.τ appetitū auget ex qua parua sufficit q̄titas. ¶ Aqua vo que ex frigiditate sui non peruenit ad hoc: vt delectet: ventrem inflat:τ sitim non minuit:sed appetitū destruit:et corpus dissoluit : et ad vltimum non est congrua. ¶ Aqua preterea cocta quousq3 mitior reddat ei9 suba:minus est inflatiua citiusq3 descēdit. Pluuial' aūt aqua his q̄ cito icurrunt febres est mala τ maxīe si longi est tempis. Que tñ in suis aliis dispōnibus est bona. ¶ Aqua ēt tepida nauseam facit. Aqua aūt cal'a q̄ quidā ieiuni bibūt:stōm a p̄cedētis nutrimenti supfluitatib9 lauat q̄ ventrē fortasse soluit. Hec autē si frequēter bibatur stomachum corrūpit τ debilitat. Aquam etiā in qua balneant:non est bonum multū esse calidam vel multū frigidā.sed cōuenit vt inter hec duo tēperiem teneat. Hec.n.tpatis corpibus magis confert. Aqua vo frigida corpa pinguia corroborat' ac cal'iora reddit q̄ prius erāt:senibusq3 nocet:τ corpa hn̄tibus debilia. Col'a autē aqua:fatigationē remouet τ dolores minuit:atq3 apata mollificat. Corpisq3 auget pulchritudinē:τ ipsi9 carnes: atq3 vrinā prouocat:corpus tñ dissoluit: ac sanguinē a quibus exire cōsueuit cito fluere facit vtutē q̄q3 deiicit. ¶ De aquis p̄terea naturaliter cal'is q̄ sunt sulphuree τ bitumiose:neruos calefaciēdo:frigidis neruorū egritudinibus conferunt:qñ eas ingrediunt patiētes. Scabiei quoq3 τ pustul' proficiūt. Intestina vo fortiter calefaciūt : et p̄cipue epar. Aqua vo sale armōiaco salite:ac malū hn̄tes saporē ventrem laxāt cū bibunt:vl' cū in eis sedēt aut cū clisterizant.

Aque autem calide que sup alumē currunt: emoptoicis: atq mulierib⁹ menstruorū nimietatem patientibus ꝛ emorroydibus conferunt. Febres tamē in calidis generāt corporibus. Aque vo naturaliter calide que bulliunt et adurunt colicam dissoluunt: atq grossam ventositatē membris infusam: ꝛ spasmū expellunt humidū. Aqua itidē q̄ super terram currit ex qua extrahitur ferrū magnū habentib⁹ splenem cōfert. Que vo sup terrā: ex qua fit es trāsit cōplexionem habētibus corruptā perutilis comprobatur.

¶ De virtute vini. Capitulum. v.

Vinum multis modis diuersificari ꝛ mutari inuenitur ſm sui subam ac suū tēpus. Vinum quoq omne qđ inebriat corpus calefacit. Vinū autem album ꝛ clarū. qđ nō multe tolerat aque cōmixtionē: minoris est calefactionis: sed vrine est magis ꝓuocatiuū. In colore vo igneū ꝛ amarū: qđ maiorē potest ammixtionē recipere maioris est calefactionis. Nigrum itidem et grossum atq dulce in quo est ponticitas: grossioris est nature. Vinū preterea nouum sanguinez magis generat: ac venas velocius implet. huic autem vetus cōtrariū inuenit. Vinum preterea generaliter stomachū ꝛ epar semp calefacit: atq nutrimentū penetrare facit: sanguinē quoq ac carnes: ꝛ innatum calorem augmentat. Ipsam enim naturā in suis proprijs actionibus adiuuat ideoq etiam digestiua fit fortior. Et per illud superfluitatū expulsio ꝛ earum egressio fit facilis. Et hec est causa quare sanitas ꝛ grossitudo ꝛ fortitudo perdurant: ꝛ senium tardatur. Vinū preterea animū letificat sed si superflue in potu sumatur epati ꝛ cerebro: ac neruis impedimentū facit: tremorē quoq atq spasmū: nec nō paralisim ꝛ apoplexiā ac mortē generat subitaneā. Tēperate autem si bibat multe bonitatis causa in corpe existit: et in senibus q̄ maxime. Vinū itidem puruz cui pauca ammiscetur aqua: his qui grossaz in ventre soliti sunt vētositatē pati: ꝛ quorum stomachus ꝛ epar sunt frigida confert. Vinum vo depuratum multā aque habens ammixtionē. his qui ex vino dolorē patiuntur capitis: vel ex eo inebriantur: auxiliū prestat: licet vētrem inflet. Vinum grossum ꝛ dulce ꝛ nouū: interioꝝ hn̄tibus opitulationē vel grossitudinē no=

ciuū est. Cito autē volētibus impinguari est bonū. Potus qui de vuis passis nude fit virt⁹ est vt virt⁹ vini nigri ꝛ grossi: licet minorē eo habeat caliditatē. Qui autem mellis habet ammixtionē grosso vino est calidior ſm mellis multitudinem: vel eius paucitatem in ipso existentis.

¶ Potus de melle factus vehementer est calidus. Qui et colere rubee est generatiuus: ꝛ calidam habentibus complexionem non est congruus. frigidas tamen patientibus egritudines confert. ¶ Potus qui fit de dactilis ꝛ ficubus est grossus. ideoq ꝛ stomacho malus est: ꝛ sanguinem melancolicum: atq in interioribus opilationem generat: et proprie si nouus ꝛ dulcis fuerit. Corpus tñ impinguat: ꝛ in ipso sanguinem augmentat.

¶ De virtutibus potuū nō inebriantiū. cap. vi.

Ceruisia de ordeo facta neruos impedit: caput dolere facit ꝛ inflat. Urinam tamen prouocat ac calorem ex ebrietate reprimit. ¶ Que vero de rizo fit ceruisia: predicte in suis actionibus est vicina: minus tamen inflat. ¶ Que autem de pane simulagineo conficitur: mentham ꝛ apium habens ammixta omnibus melior iudicatur. Uerūtamen solis calefactis: ꝛ in dispositionibus ꝛ temporibus calidis non est bona. ¶ Oximel est frigidum: quod calorem reprimit: ꝛ coleram rubeam ac sang. sedat ꝛ sitim: cum non multe participat dulcedine: flegma quoq incidit: et subtiliat: et abstergit: et opilationem aperit: vrinam preterea prouocat. Guttur tamen ꝛ pectus exasperat quod proprie operatur cum multā habeat acredinē. Neruos autem habentibus debiles: vel in eis aliquid patientibus mali. atq abrasione laborantibus: et acide ructantibus nocumentum prebet eos etiam ledit: qui stomachum ꝛ epar frigida habent.

¶ Syrupus iulep est tēperatus: lꝫ frigiditati attineat. Extinguit enim sitiꝫ: ꝛ guttur lenit: ac stomacho inflāmato cōfert: ꝛ febrē acutam cum niue potatus reprimit.

¶ Idromel simplex cal'm est ꝛ lenitiuū fridas patientibus egritudines: remediū affert. In cui⁹ aūt cōfectione spēs apponunt: magis vltimū est in illo: ꝛ calidius est. Uñ ꝛ calefactis nocet: ꝛ stō cōfert ipꝫ a flegmate mūdādo: ac calefacit.

Neruis preterea calorē inducit: et colerā cōmouet rubeam.

¶ De vinis falsis. capi. vij.

Ista que falso vina dicuntur de passis vel zuccaro vel melle facta: si loco vini prius q̄ bulliant et resideant bibantur: inflationem generant et sitim. ac fastidium et ventris fluxum faciunt: sanguinem quoqꝫ commouent: ac coleram rubeam. quod vero fit de melle cum bene coctum est minus inflat.

¶ De robub. capitulum. viij.

Rob violarum frigidū est. Epigloti quoqꝫ et gutturi ac pectori confert stomacho autem malum est. ventrem vero soluit. Rob quod fit de aqua rosata: in qua buliente recentes rose multotiens posite fuerunt: et quaqꝫ vice fuerunt renouate nauseam facit. ventrem vero soluit. ¶ Rob de citoniis acetosis simplex ventrez stringit: ac stomachū corroborat: et aufert sitim. ¶ Rob de malis granatis acetosis simplex vomitum retinet: et ventrez stringit atqꝫ crapulatis: et nausee ac dolori capitis ex crapula venientibus confert. ¶ Rob de mal' acetosis simplex pulsui cordis: et ardori stomachi: atqꝫ nausee remedium affert.

¶ Rob de succo vue acerbe col'am rep̄mit ru. et sanguinem vehementer: ac stomachi ardorē. et sitim q̄ ex cal'itate p̄cedit sedat: vētrē quoqꝫ atqꝫ vomitū cōstringit. ¶ Rob de ribes est sicut rob de succo vue acerbe: et parū plus opatur. ¶ Rob de succo pomi citrini: opat̄ vt predicta: ventrē tn̄ vt ipsa cōstringit: sed calorē fortius istis reprimit et extinguit. Omnia p̄terea robub que dicta sunt ei: in cuius pectore est asperitas: nocēt. ¶ Rob de prunis sanguis et col'e rubee calorē extinguit: ac vētrē laxat gutturi etiā nō multuz nocet.

¶ De virtute carniū et suis speciebus. capi. ix.

Caro oībus nutriētibus vehementius nutrit. Corpus preterea impingnat et corroborat. Qui autez ea vtit̄ multā habet repletionē. Ideoqꝫ frequenti indiget flōmia: et precipue si quis cū ea vinū bibit. Aīalium vero decrepitorū et impinguatorū caro et eorū que de ventre aīaliū ante partū extrahūtur mala est: nec est in eius comestione vtilitas. Que autez inter istas duas media reperitur mediocris existit. Que cum fuerit aīalis multo magis quā

alia iuuenis existentis erit humidior. Et qñ fuerit anima-lis multũ in senectute ꝓuecti erit siccior. Uniuersal'r autez oĩs caro calefacit:q̃ febricitãtib⁹ ac repletionẽ patiẽtibus: incongrua iudicat. Caro p̃terea rubea sine pinguedine maioris est nutrimẽti:q̃ꝫ q̃ est cũ pinguedine: q̃ ꝛ pautiores generat sup̃fluitates:ꝛ stomachũ plus corroborat. Caro autẽ grossa:multũ laborãtib⁹ ꝯueniẽs est. Subtilis aũt his qui p̃dictis sunt ꝯtrarij cõuenit. ¶ Hedulina caro est tp̃ata:nullam in se habẽs malitie admixtionẽ q̃ lꝫ tp̃atũ generat sanguinem. Laborãtibus tñ nõ ꝯgruit. ꝛ nõ opꝫ vt sup̃ eaꝫ eli-gatur:eis quoꝝ dispositio huic dispositioni est ꝯ̃traria. Nõ est enĩ adeo debilis vt ex ea virt⁹ destruat̃:neqꝫ ei⁹ nutrimẽtum adeo multũ est ꝛ grossum:vt ex eo in corp̃e ꝓueniat repletio:ꝛ grossus generet̃ sanguis. Sãguis quoqꝫ qui ex eo generatur inter subtilẽ ꝛ grossuꝫ:ac inter calidũ ꝛ frigidũ existit. ¶ Arietina autez caro edulina carne grossior est vi-resqꝫ plus augmẽtat:ꝛ plures efficit sup̃fluitates:q̃ne in bonitate edulinã sequit̃ carnem. ¶ Caprina v̀o caro arietina carne frigidior ẽ:paucas faciẽs sup̃fluitates:atqꝫ vires mi-nus accrescere faciẽs ꝛ minus nutriẽs:q̃ frigidã h̃ñtib⁹ cõ-plexionẽ:atqꝫ his q̃b⁹ frigide accidũt egritudĩes incõgrua existit:q̃b⁹ arietina pl⁹ ꝯfert. Calidã v̀o habẽtib⁹ ꝯpl'onẽ: ꝛ his quibus calide ex repletiõe solẽt accidere egritudines plus ꝯfert caprina. ¶ Caro vaccina grossa est:multũqꝫ nu-trit:sanguinẽ quoqꝫ spissuꝫ ac grossuꝫ generat:neqꝫ ꝯgruit nisi his qui multo vtũtur exercitio. A cui⁹ comestione ab-stinere debẽt:q̃b⁹ mel'ice accidũt egritudines. ¶ Caro azeurina cal'a est:ꝛ grossa.sang.grossum generãs:cui⁹ finis ad mel'iaꝫ ducit. Caro camelina vehemẽter existẽs calida:melencoliã generat. Harũ v̀o triũ carniũ nulla est comedẽda: nisi ab his q̃ multũ laborãt. Inter illas tñ vaccina melior existit. ¶ Caro gazel inter siluestres carnes melior habet̃. sanguis quoqꝫ ex ea g̃nat⁹ paucas efficit sup̃fluitates: q̃ cũ siccus sit mel'ie attinet ¶ Hircoꝝ v̀o siluestriũ caro grossior est ac mel'ie ꝓpinq̃or. ¶ Ceruina sil'r caro atqꝫ onagria ea-dẽ op̃ant̃. ¶ Onagrina tñ manifestius calefacit. Oẽs autẽ carnes iste sanguinẽ generãt mel'icuꝫ. ¶ Leporina v̀o caro hoc p̃cipue op̃at̃. Ipsa enĩ plus alijs mel'ie g̃natiua existit.

¶ De carnibus volatilium. Cap.x.

S Carne caro oi carne auiu3 leuior inuenit atq3 his q̄ subtili volūt custodiri regimie queniētior. Post istam aūt coturnicis caro scd'a in bonitate existit: que paruās generās supfluitatē: non multū calida iudicat. ¶ Caro itidem pullor̄ post ipsam ponitur. coturnicis tñ caro melioris est generatiua sanguinis: 7 spermatis augmentatiua. ¶ Perdicis caro istis grossior existēs ventrē strigit 7 multū nutrit. ¶ Caro alaude q̄ pileata dicit: ventrē stringit: cui⁹ ventrē fluere facit. ¶ Caro passeris calidissima est: luxuriāq3 cōmouet. Pulli colūbini simil'r vehemētis sunt caliditatis: qui 7 sanguinē generāt inflāmatū: et cito febrire faciūt. ¶ Anatis caro plures efficit supfluitates: ac plus fastidire facit: 7 maioris est caliditatis. Nō tñ plus nutrit q̄ caro gallinacea. ¶ Caro gruis est grossa q̄ 7 tarde digeritur: 7 sanguinē generat mel'icu3. ¶ Strutionis caro oīb⁹ grossior iudicat. ¶ Caro sisonis 7 aliar̄ auiū siluestriū quāto maiori ₚticipat rubedine 7 nigredine: tāto calidior atq3 sanguie mel'ico ₚpinquior videtur. Que aūt illarū malum h3 odore3: sanguis generatiua deterioris. ideoq3 nullo modo comedi debet. ¶ Volatilium autē caro in fluminib⁹ vel lacubus morantiū multarū est supfluitatu3 effectiua: que si malum habet odorem deterior iudicatur.

¶ De diuersitate mēbror̄ aīaliū in nutrimēto. Cap.xi.

C Aput est grossum: qd multū nutriēs calefacit: nec est comedendū nisi in tₚibus frigidis. Ex eo enim febres multotiēs generātur 7 colica: multū tñ cōfortat: sanguinē quoq3 ac sperma auget: cerebrū cum sit frigidū nauseā facit: ac stomacho nocet. qd ab oībus ipsu3 cōmedere volētibus: ante omnē sumendū est cibū nisi catarticum sint sumpturi. Calidā preterea cōpl'onem habētib⁹ cōfert. Quibus vo frigide accidere solēt egritudines nō congruit. ¶ Medulla inter caliditatē 7 frigi. tₚamento vicina existit: caliditati tñ magis appropinquat: q̄ 7 spma augmētat: 7 stōm mollificat. ¶ Uber est frigidum 7 grossum: qd l3 multū nutriat: tarde tñ digerit. stomachū vo 7 epar habētibus calidū confert. ¶ Epar calidū est hu. qd 7 tarde digeritur: 7 graue existit. Renes tarde digerūtur: qui nec bonū

generāt sanguinē:nec multū dant nutrimentū. ¶ Splēma li existēs nutrimenti:tarde digerit:ac nigrū generat sang. stomacho tñ cōfert:sed cito satiat. Uenter tarde digerit:q̄ frigidus existēs:parū nutrit:atq; flegmaticū generat sanguinem. ¶ Cor calidū est & dure sube: qd̄ & tarde digerit:et nō multū nutrit. ¶ Pulmo tarde digeritur:parūq; nutrit: & est frigidus. ¶ Musculi siue lacerti sanguinē multa abūdantem humiditate:multasq; generantē sup̄fluitates efficiunt:qui in se viscositatē retinēs minoris ē cal'itatis. ¶ Caro sine pinguedine rubea vz.sanguis sicci est gñatiua:paucas faciēs sup̄fluitates:magis tamen adipe nutrit. ¶ Pinguedo sanguinē generat humidissimū multas faciētez sup̄fluitates:minoris tñ est nutrimēti. ¶ Caro variata:que scz inter pinguem & macrā existit:sanguinē generat tēperatū. ¶ Cauda est cal'a:q̄ stomacho nocēs:fastidiū facit:ac coleram generat rubeā. Cutis frigidū generat sanguinē in quo multa existit viscositas:& opilationē facit. Pedes sanguinem generāt viscosum:qui frigidior ac leuior eo existit:quē caro generat. Animaliū anteriora leuiora sunt & calidiora posteriora vō grauiora sunt & frigidiora.

¶ De virtutib⁹ q̄s acq̄rūt cibi ex artificio. Cap.xij.

Caro sup̄ prunas assata multū nutrit: corpus nāq; corroborat atq; velociter nutrit hec etiam eis qui multi sanguis fluxū p̄pexi sunt:cōfert tarde tñ digeritur atq; vix vnq̄ tota oīno digerit:que neq; post alium sumenda est cibum neq; cuz ea alius sumi debet cibus. post cuius cōmestionē potus sumēdus non est nisi in parua q̄titate:maxime tñ cogente necessitate. ¶ Caro aūt cū pinguedine frixa fastiduz facit:atq; de stomacho tarde descēdit: cuius nutrimentū validū est:grauior tñ est ea q̄ sup̄ prunas assatur:que aūt frigitur i oleo leuior est atq; digestibilior. ¶ Caro que in patellis posita i furno coquitur mala est:parum enim nutrit. Acide tamē ructātibus ꝯfert. Uniuersal'r vō omnis mortarioloꝝ ac patellarū species paruuz prebet nntrimentum respectu cibariorum ius habentium:multos tamen habentibus humores conferunt:ac corpora sua desiccare et subtiliare volentibus auxilium p̄bent. ¶ Caro quoq; que in veru assatur grossa est et multum dat nutri-

¶ De carnibus volatilium. Cap̄.x.

S Carne caro oī carne auiuꝫ leuioꝛ inuenit̄ atq; his q̄ ſubtili volūt cuſtodiri regimīe ꝯueniētioꝛ. Poſt iſtam aūt coturnicis caro ſcd̄a in bonitate exiſtit: que paruās generās ſupfluitatē: non multū calida iudicat̄. ¶ Caro itidem pulloꝝ poſt ipſam ponitur. coturnicis tn̄ caro melioꝛis eſt generatiua ſanguinis: ⁊ ſpermatis augmentatiua. ¶ Perdicis caro iſtis groſſioꝛ exiſtēs ventrē ſtrigit ⁊ multū nutrit. ¶ Caro alaude q̄ pileata dicit̄: ventrē ſtringit: cuiꝰ ventrē fluere facit. ¶ Caro paſſeris calidiſſima eſt: luxuriāq; cōmouet. Pulli colūbini ſimilr̄ vehemētis ſunt caliditatis: qui ⁊ ſanguinē generāt inflāmatū: et cito febꝛire faciūt. ¶ Anatis caro plures efficit ſupfluitates: ac plus faſtidire facit: ⁊ maioꝛis eſt caliditatis. Nō tn̄ plus nutrit q̄ꝫ caro gallinacea. ¶ Caro gruis eſt groſſa q̄ ⁊ tarde digeritur: ⁊ ſanguinē generat melācū. ¶ Strutionis caro oībꝰ groſſioꝛ iudicat̄. ¶ Caro ſiſonis ⁊ aliaꝝ auiū ſilueſtriū quāto maioꝛi ꝑticipat rubedine ⁊ nigredine: tāto calidioꝛ atq; ſanguie melāco ꝓpinquioꝛ videtur. Que aūt illarū malum hꝫ odoꝛeꝫ: ſanguis generatiua deterioꝛis. ideoq; nullo modo comedi debet. ¶ Volatilium autē caro in fluminibꝰ vel lacubus moꝛantiū multarū eſt ſupfluitatuꝫ effectiua: que ſi malum habet odoꝛem deterioꝛ iudicatur.

¶ De diuerſitate mēbꝛoꝝ aīaliū in nutrimēto. Cap̄.xi.

C Aput eſt groſſum: qd̄ multū nutriēs calefacit: nec eſt comedendū niſi in tp̄ibus frigidis. Ex eo enim febꝛes multotiēs generātur ⁊ colica: multū tn̄ cōfoꝛtat: ſanguinē quoq; ac ſperma auget: cerebꝛū cum ſit frigidū nauſeā facit: ac ſtomacho nocet. qd̄ ab oībus ipſuꝫ cōmedere volētibus: ante omnē ſumendū eſt cibū niſi catarticum ſint ſumpturi. Calidā preterea cōplōnem habētibꝰ cōfert. Quibus vo frigide accidere ſolēt egritudines nō congruit. ¶ Medulla inter caliditatē ⁊ frigi. tp̄amento vicina exiſtit: caliditati tn̄ magis appꝛopinquat: q̄ ⁊ ſp̄ma augmētat: ⁊ ſtōm mollificat. ¶ Vber eſt frigidum ⁊ groſſum: qd̄ lꝫ multū nutriat: tarde tn̄ digerit̄. ſtomachū vo ⁊ epar habētibus calidū confert. ¶ Epar calidū eſt hu. qd̄ ⁊ tarde digeritur: ⁊ graue exiſtit. Renes tarde digerūtur; qui nec bonū

generãt sanguinē:nec multū dant nutrimentū. ¶ Splēma li existēs nutrimenti:tarde digerit:ac nigrū generat sang. stomacho tñ cōfert:sed cito satiat. Venter tarde digerit:q frigidus existēs:parū nutrit:atq flegmaticū generat sanguinem. ¶ Cor calidū est ꝛ dure sube: qd ꝛ tarde digerit:et nō multū nutrit. ¶ Pulmo tarde digeritur:parūq nutrit: ꝛ est frigidus. ¶ Musculi siue lacerti sanguinē multa abūdantem humiditate:multasq generantē supfluitates efficiunt:qui in se viscositatē retinēs minoris ē calitatis. ¶ Caro sine pinguedine rubea vz.sanguis sicci est gñatiua:paucas faciēs supfluitates:magis tamen adipe nutrit. ¶ Pinguedo sanguinē generat humidissimū multas facietez supfluitates:minoris tñ est nutrimēti. ¶ Caro variata:que scz inter pinguem ꝛ macrā existit:sanguinē generat tēperatū. ¶ Cauda est calida:q stomacho nocēs:fastidiū facit:ac coleram generat rubeā. Cutis frigidū generat sanguinē in quo multa existit viscositas:ꝛ opilationē facit. Pedes sanguinem generãt viscosum:qui frigidior ac leuior eo existit:quē caro generat. Animaliū anteriora leuiora sunt ꝛ calidiora posteriora vo grauiora sunt ꝛ frigidiora.

¶ De virtutibꝰ q̄s acq̄rūt cibi ex artificio. Cap.xij.

Caro sup prunas assata multū nutrit: corpus nãq corroborat atq velociter nutrit hec etiam eis qui multi sanguis fluxū ꝑpexi sunt:cōfert tarde tñ digeritur atq vix vnq̄ tota oīno digerit:que neq post alium sumenda est cibum neq cuz ea alius sumi debet cibus.post cuius cōmestionē potus sumēdus non est nisi in parua q̄titate:maxime tñ cogente necessitate. ¶ Caro aūt cū pinguedine frixa fastiduz facit:atq de stomacho tarde descēdit: cuius nutrimentū validū est:grauior tñ est ea q̄ sup prunas assatur:que aūt frigitur i oleo leuior est atq digestibilior. ¶ Caro que in patellis posita i furno coquitur mala est:parum enim nutrit. Acide tamē ructãtibus ꝯfert. Uniuersalr vo omnis mortarioloꝝ ac patellarū species paruuz prebet nntrimentum respectu cibariorum ius habentium:multos tamen habentibus humores conferunt:ac corpora sua desiccare et subtiliare volentibus auxilium ꝑbent. ¶ Caro quoq que in veru assatur grossa est et multum dat nutri-

mentū:que nō digerit nisi cū stomachū inuenit robustum ac calidū ventrē vo stringit:z hoc ꝓprie facit cū ex ea illd qd est pingue nō comeditur. ¶ Judebegi ante oēm cibū comedi dz cui res ventris solutiua sit admixta. Ex ea em̄ colica sepe accidit ꝓprie tñ qñ cum multis comeditur herbis: post cuius comestionē aqua in potu sumitur. Additio. Alias iudeben sunt mici que sunt de parua placenta super quas pinguēdo carnis assate distillās fundit quibus qñqꝫ herbe cocte cōmisceant. Textus. ¶ Triticū coctū quousqꝫ albū sit et quasi plus oībus cibis plus nutrit:et maxie si cū lacte coctū fuerit. Qd his qui viriū indigent augmento confert:et q̄ corpis desiderant grossitudinē:calis quoqꝫ natura atqꝫ macris:necnō qui multū laborāt et exercitantur auxiliū prebet. Dispositiones vo his hñtib⁹ ꝯtrarias cito replet venas atqꝫ ad febres:et arteticū ꝑducit dolorē. Lapidis quoqꝫ in eoꝝ renibus atqꝫ flegmōes z magna generat apāta. ¶ Caro cocta cū aqua cui postea ammiscētur acetū et crocus est frigida:q̄ sanguinē et coleraz reprimit rubeā:atqꝫ calidū habētibus epar:necnō qui in epate opilationē atqꝫ ictericiā et febres patiunt confert flōmatis q̄z bñficiū prestat. His vo q̄ catarticū hauserūt vel qui in neruis lesionē patiunt:siue qui corpa hñtes macra z debilia necesse hñt ea corroborare:atqꝫ ipinguare nocumētū tribuit. desiccat em̄ z subtiliat. ¶ Carniū vo et sanguinis habentibus multitudinē:atqꝫ his q̄bus sanguis et colere rubee multitudo nocet:ꝯgruit:ventrē etiam stringit. ¶ Caro cū aqua cocta et infrigida cui vue acerbe āmiscet succ⁹ frigida est que sang. et colerā reprimit ru. ac ventrē stringit. Veruntñ nō subtiliat:neqꝫ opilationē aperit: vt p̄dicta caro cū aceto facit cui tñ assimilat. ¶ Caro cocta cum ribes vel sumac de nutrientibus est q̄ in estate ꝯferunt: quando cucurbita vel portulaca:vel citroli:vel his silia ei ammiscētur. Omnia vo hec atqꝫ caro supradicta cū aceto p̄parata pectoris hñtibus asperitatē nocēt. ¶ Caro cū aceto cocta tpata nutrit:stomacoqꝫ ac epati cōfert:q̄ carnis p̄dicte cuz aceto p̄parate bonitatē in se hñs nullū eius retinet nocumentū. ¶ Caro cocta cū tritico et lacte grossa est. q̄ et multū nutrit:z calidis natura:atqꝫ macris ꝯgruit. q̄b⁹ flegma

tice ex more accidũt egritudines: incõgrua est. Sed qbus febres acute ac tertiane consuete accidũt: bñficiũ prestat. ¶ Caro cocta cũ lacte acetose sil'is est eis que cũ lacte coquitur ꝛ tritico. ¶ Caro cocta cũ aqua ordei est sicut illa cũ qua succus ponitur vue acerbe: hec tamẽ inflatiua est. ¶ Caro cocta cũ ouis et pipere semper cal'.est: et ipsa est cibus hyemalis.que et corpꝰ corroborat: ꝛ plus oĩbus cibis nutrit. Diuersificatur tñ ẽm q̃titatẽ ammixtionis calidaꝝ specierũ scꝫ ẽm q̃ habet eas ammixtas vel nõ. Hec p̃terea sperma et sanguinẽ augmentat: corpus etiã robustũ reddit et humectat et pulchrũ atq̃ forte et crassum efficit. In estate xo fastidiũ generat et calefacit: ac lapidem creat.

¶ De virtutibus sisamorum vel de his que ex melle conficiuntur. Capi.xiij.

Pheludem multũ nutrit. In stomacho tñ diu moratur. Ei autẽ qui ipso vtitur opilationẽ creat. Gutturi xo et pulmoni necnõ corpus habentibꝰ debile ac vacuum confert. Additio.

¶ Pheluden fit qñ mel tãdiu decoquitur vt cũ super marmor oleo inunctum proijcitur induratur qd postea frustratim incisum comeditur. Textus.

¶ Caubẽ pheludẽ leuius existit: minus tñ nutrit atq̃ magis a gñatione in epate opilationis est longinquũ. Additio.

¶ Cauben vel caubex fit cuꝫ mice panis ad armachine in oleo frixe. ꝛ in melle dispumato posite parũper coquãtur. Postea xo super setariũ al's stãnũ ponũtur: vt mel p foramen colando separetur ab eis ꝛ sic comedatur. Textus.

¶ Anahadha est sicut pheluden: nisi qꝛ in eo ponitur sisamũ multum nutrit et corpus valde robustũ reddit sanguinem quoq̃ ac sperma augmentat.

¶ Cataif est grosse nature: qd fastidiũ facit: et corpus impinguat. Additio. ¶ Cataif est qd fit cũ multe placẽte parue in oleo frixe ponũtur in patella vnã sup aliã locãdo melle sp inter duas posito atq̃ sic simul coquãtur. Textus.

¶ Leozinegi simile est cataif: leuius tamen multo plus iudicatur. Additio. ¶ Leuginen fit cũ amigdale parũper trite in melle dispumato posite coquãtur qbus parue pil'e formãtur ꝛ sic comeduntur. Textus.

¶ Zulenig calefacit:ac sitim generat.ructusq fumosos ꝓcreat. Additio. ¶ Zeleuge fit de farina darmache ꝛ aq̄ melle simul mixtis et in oleo frixis. Textus. Ul'r autē oīa que de melle fiunt sanguinē augmentāt et sperma.corpusq impinguāt:epati quoq ac spleni que repletionib⁹ et apostematib⁹ apta sunt nocumentū prebēt.gutturi vo atq pulmoni ꝯferūt: medulle q3 et cerebro augmētū tribuūt. Que oīa si loco mellis zuccarū habeant minus reddūtur calida q̄ cū ex melle fiunt. ¶ Unctuositas ꝑterea que eis ammiscetur plus ꝯferens:oleū est amigdalarū.Ea vo q̄ de melle cū nucibus vel fisticis:siue nuce indica fiunt: sunt superflue calida.

¶ De ouis. Ca. xiiii.

Oua plus aliis hoībus conuenietia: galline sunt et perdicis.Postq̄ oua anatis in bonitate existunt: q̄uis malū efficiant nutrimētū. Alia vo oua sicut ea que sunt ꝑuarū:auiū atq magnaꝝ comedenda nō sunt: nisi medicine causa.Duo vo ouoꝝ prius dicta genera galline. v3 atq perdicis : sperma valde augmentant: atq ad coitum stimulando incitant.Anserum aūt oua fastidiū faciunt:grauē habentia odorē:sed galline et perdicis oua tēperata sunt et cōuenientia. Uitellus quoq oui in cal'itate temperatus existēs bene nutrit.Albumen vo frigidū est ꝛ viscosū:dureq digeritur:sanguis etiā ex eo generat⁹ non est bonus. ¶ Oua cū elixantur et dura fiunt plus nutriūt ad digerendū tamen sunt duriora : tardiusq de stomacho descēdunt.Mollia vo ad descendendū velocia his a quib⁹ sanguinis fluxit multitudo ac vires fuerūt diminute conferunt. Tremula vo que neq dura sunt neq mollia inter illa duo media existunt.¶ Oua preterea gutturis ac pulmonis conferūt asperitati:ex quibus sanguis temperatus ac multarum viriū generatur.Ipsa quoq aliqñ vicem carnis retinent:quibus valde pingues vti non debent.

¶ De lacte:ꝛ his que fiunt ex eo. Capi. xv.

Lac recenter multū temperamento existit vicinū licet figiditati et humiditati parūper approximet:qd corpus humectat et impinguat.
¶ Ethicis insuꝑ ac ptisis:necnō sicce tussi:atq ardori vri-

ne:ꝛ quibus iusquiamũ vel cãtarides dant auxilium pbet.
¶ Corpibus siccis optimũ tribuit nutrimẽtũ:atq; ad tẽperiem ducit:sanguinẽ quoq; ac sperma augmentat: eius tñ ꝯuersio est velox. ¶ Quapropter acute febricitantibus:vel quib⁹ capitis dolor ex more accidit:colicis quoq;:ac quib⁹ frigide ex cõsuetudine accidũt egritudines:nullo mõ est tribuendũ. Qd multipliciter diuersificari inuenit:vz ꝼm animalis spẽm:ac ꝼm eius etatẽ:ꝼm loca quoq; in quibus pascit:ac ꝼm propinquitatem sui temporis partui.
¶ Vaccinũ enim lac omni lacte cuiuslibet alterius animalis grossius iudicatur:quod etiam omnib⁹ sui corporis pinguedinem adipisci volentibus conuenientius existit.
¶ Asininũ autem omni lacte subtilius est:qd in pulmone patientibus dandum est.
¶ Caprinum xo lac:inter hec duo temperiem tenet.
¶ Sed ouinũ plures q̃ aliqd aliud procreat supfluitates.
¶ Camelinũ preterea dolorem in epate patiẽtibus danduz est atq; complexionem habentibus corruptam.
¶ Lac itidẽ animaliũ pinguiũ ꝛ iuuenũ:que discurrẽdo bonas pascũt herbas:ꝛ partui adhuc vicina existũt:tpatum ꝛ melius iudicatur:quod aũt huic cõtrariũ est cõtraria operatur. Lac in vtre moram ad minus ꝑ octo faciens dies:vnde etiã pingue efficitur:qd arabice vocat seres: lacte recente frigidius est. Quod calorẽ extinguẽs:ante omnem comedi debet cibũ in die tamen laboris ac caloris.
¶ Raib xo seres multo est frigidius:quod stomacho calido atq; calidis natura cõuenientius exñs:neruis ac frigidis egritudinibus nocet.
¶ Lac autẽ quod post butyri extractionem remanet fluxuz ventris.ex acuminie colere rubee patiẽtibus:corpusq; habentibus macruz ac debile cõfert:quod ad hoc melius erit si ferrum ignitũ totiens in eo post butyri extractionẽ extinguatur quo ad ĩspissetur.hoc eñ modo preparatũ ꝛ fluxum ventris ex colere rubee acumine:ac in intestinis vulnera a patientibus vtile existit.
¶ Serum colorãm expellit rubeam:scabiei quoq; ac pustulis:necnon sahafati:hycterície etiam atq; ei cui fortis vini potus nocuit:auxilium prebet.

¶ Acubd asperitati gutturis: ac impetiginē patiētib⁹: nec non rubori faciei cum cutis grossitudine: atq̧ pustulis siccis ⁊ asperis quādo fricant cum eo auxiliat: fastidiū tamē facit: atq̧ superius ad os stomachi descēdit.

¶ Butyrū coctum stomachū debilitat: ac dura mollificat apata qn̄ ex eo fit emplastrum: morsibusq̧ viperarū: ac acutis venenis ac acutissimis cōfert. Qui aūt eo in comestiōe vsus fuerit flegmaticas patietur egritudines. Nutribilius quoq̧ omnibus vnctuosis: atq̧ maioris existit virtutis.

¶ Caseus recens frigidius est ⁊ grossus: qui carnis augmētatiuus existens adustionem reprimit stomachi: neq̧ natura frigidis bonus dicitur. ¶ Vetus autem ſm vetustatis quantitatem diuersificatur. Qui enim acuti est saporis calidus est adurēs. atq̧ sitim faciens: ac male nutriens. Veruntamen cum post comestionem parua ex eo sumit quantitas: os stomachi corroborat. Sacietatem quoq̧ nimiaꝫ atq̧ fastidium que ex dulcibus ⁊ vnctuosis in ore stomachi proueniunt cibis aufert. Veruntamen oportet vt ⁊ recens dimittatur et vetus. Lac similiter spissum omnino vitandum est. generat. n. lapidem in renibus eo vtentium.

¶ Lac coagulatum fastidium facit: atq̧ graue existens: appetitum non irritat vt caseus: neq̧ sitim facit. quod in sapore lacte atq̧ caseo vnctuosius sentitur.

¶ Masal infrigidat fortiter: atq̧ sitim ⁊ coleram reprimit rubeā: neruis ac frigidis egritudib⁹ malū est. Additio.

¶ Masal est qđ fit de lacte acetoso ⁊ farīa ordei. Textus.

¶ Serum lactis acetosi neruis minus prebet impedimentum q̄ masal.

De virtutibus piscium. Cap. xvi.

Pisces recētes frigidi sunt ⁊ hu. Oēs xō pisces ad digerēdum sunt duri: ⁊ in stomacho longā faciūt morā: siti quoq̧ causant. Sanguis autē ex recētibus gn̄atus flegmaticus est. Hi autem pisces corpus humectant: ac sperma augent. qui colicis: atq̧ his q̄bus frigide accidere solēt egritudines mali existūt. Cōplexionē aūt habentib⁹ calidā: atq̧ his quibus cola dn̄atur ru. conferūt: lꝫ eorū nutrimentū oīno sit malū. Cū aliĳs preterea cibis mixti ad colere rubee extinctionē sunt meliores. Pisces enim

semper in stomacho lõgam facientes moram: sitimq; gene rantes malas in corpore adunant viscositates: ex quibus multe proueniũt egritudines. Omnib9 autem piscib9 ezie ꝛ buui sunt meliores. ꝛ ei siles. Postremo quoq; illi sunt eligendi pisces. quorũ caro non est viscosa: neq; multum crassa: neq; graue habens odorẽ: neq; cito putrefiens. Ipsi insuper neq; in lacubus: neq; in paludibus: neq; in locis sordes habentibus sint capiti neq; in luto malũ habente odorem: neq; in aqua malas habente herbas sint nutriti: neq; maximi sint. Hmõi. n. pisces oĩbus sunt meliores q̃ ẍo his sunt cõtrarij sunt deteriores. ¶ Saliti aũt pisces nullo modo sunt comedendi: nisi in die in quo aliq̃s se medicare voluerit: si tamẽ eos aliq̃s appetit parua ex eis sumat quantitas. Qui cum rebus vnctuositatẽ habẽtibus ꝛ satietatez facientibus sint preparati. Ipsi quoq; si ita vt sunt vel in aqua salita positi comedant appetitum parump corroborant. Cocti autem saliti pisces ꝛ infrigidati destructionem duorum predictorum in se retinent. Neq; enim infrigidãt: neq; calidorum generant extinctionẽ: neq; etiam incisionem: neq; subtiliationem efficiunt. Qui in stomacho longam facientes moram sitim generant.

¶ De semibus ꝛ spẽbus ꝛ alijs coquine necessarijs: que qñ cum cibis miscent cõdimentũ prestant. Cap. xvij.

SAl calidũ est ꝛ sic. Qui cibis auferẽs fastidiẽdi nocumentum subtiliat: atq; appetitũ exiccat ꝛ acuit. Eorum preterea sanguinem qui multum ex eo sumunt q̃titatem adurit: visum quoq; debilitat atq; sperma minuit: ꝛ pruritum generat ꝛ scabiem.

¶ Acetũ fri. ꝛ sic. q̃d ꝛ maciẽ efficit: ꝛ virtutẽ destruit: sperma quoq; minuit colerãq; coroborat nigrã: rub. ẍo colerã ac sanguinem debilitat: ciboſq; quib9 ammiscet debilitat.

¶ Moripsia totũ q̃d sal facit opat: lʒ fortior sit eo ꝛ subtilior: que ꝛ vẽtrẽ laxat: ꝛ viscositatẽ incidit: ciboſq; subtiliat grossos sitim: q̃q; facit: atq; stomachũ: ꝛ epar calefacit.

¶ Piper cibũ digerit ac vẽtositatẽ dissoluit vehemẽter calidũ existens ꝛ sic. q̃d stomachuʒ calefacit atq; epar: cuius caliditas cũ vt dictum est fortis existat: corpora habẽtibus calida: ꝛ precipue in estate nocumentum prebet.

¶ Coriãdrũ fri. ⁊ est sic. cuius natura vt qd nutrire debet in stõ tãdiu morari faciat: quo ad ei⁹ cõpleat digestio. Ideoq; oportet ne de eo in cibis grosse nature inultum ponatur.
¶ Ciminum ca. ⁊ sic. quod digestiõi auxiliũ prebẽs: inflationem dissoluit minus tamen q̃ piper.
¶ Carui in caliditate et sic. sicut ciminum existit: habilior tamen stomacho est atq; cõueniẽtior: vẽtrẽ quoq; stringit.
¶ Reisim ca. ⁊ sic. quod digestiuam adiuuans: ventositatẽ dissoluit ⁊ inflationem.
¶ Aniuden cali. est ⁊ sicca: que in stomacho diu morando: inflationem non dissoluit. luxuriam tamen commouet.
¶ Origanũ ca. est ⁊ sic. qd valde existẽs habile. multum a stõ diligit. Excitat enĩ appetitũ atq; ventositatem expellit.
¶ Cynamomũ ca. est ⁊ sic. qd stomachũ ⁊ epar roborando digestiuam adiuuat: atq; ventositatem expellit.
¶ Galange calidũ est ⁊ sic. quod ventositatem dissoluit: ac digestiuam adiuuat.
¶ Cynamum cynamomo vicinũ existit: licet eo sit debilius
¶ Maharot ca. est ⁊ sic. q̃ stomachũ corroborat atq; epar.
¶ De olerib⁹ ⁊ q̃ mistrant ex eis in decoctione. Cap. xviij.

Lactuca frigida est: que calidi stomachi ardorem reprimit: atq; sperma minuit: somnũq; fac. ¶ Endiuia frigida existens: extinctionem male gignit caliditatis: que stomachi ac epatis ardoribus confert: opilationem quoq; dissoluit.
¶ Porrum ca. est ⁊ sic. quod licet appetitui auxilium tribuat: caput tamen dolere facit: somniaq; mala demõstrat. atq; his qui cephaleam pati soliti sunt: ⁊ qui a colere ledũtur malum existit.
¶ Coriandrum recens fri. est: de quo non multa sumenda est q̃titas forsitan enim mors ex eo sequeretur: cuius parua q̃titas eadem que ⁊ lactuca operat. Verũtamen ipsum non humectat. Additio. ¶ Hic de herba superius de semen dictũ est. Textus. ¶ Eruca ca. est: q̃ inflatiua existẽs capitis creat dolorẽ: tardeq; digerit: sz virgã erigere facit.
¶ Nasturtium calidũ est ⁊ sic. appetitũ adiuuat. licet inflationem ⁊ capitis efficiat dolorem digestiuam preterea retardat. ¶ Fenugrecũ ca. est ⁊ inflationem non facit.

¶ Andacoca dolorẽ facit capitis.que cal'a existit ⁊ inflatiua
¶ Carohon idest satureia vel tarcon ca.est ⁊ grossa:que in-
flat ac digestiuam tardat.
¶ Ruta calida est ⁊ sicca.que ⁊ subtiliat atq; ventositatem
et inflationem dissoluit.
¶ Melissa calida est que subtiliatiua existẽs:cordis patien-
tib⁹ tremorẽ ꝯgruit:atq; inflationẽ faciẽs:virgã erigit desi
deriũ ꝑterea cõmedẽdi tribuit:vomitũq; aufert ⁊ singultũ.
¶ Albetarogi id est basilicon ca.ẽ.quod ⁊ dolorẽ efficit ca-
pitis ⁊ male nutrit Cuius cõmestio vtentis visum turbat:
qñ eo multũ vtif:sperma quoq; ac lac desiccat:ori tamẽ sto
machi confert:corroborat ei ipm:atq; cordi ipm auxiliaf.
¶ Apiũ est calidum:qd opilationẽ aperiẽs inflat luxuriam
commouet:atq; malo oris odori remediũ tribuit. Neq; est
cõmedendum vbi scorpionũ timetur punctura.
¶ Apium romanũ est sicut predictũ : licet subtilius sit atq;
fortius operetur. ¶ Alia calida sunt ⁊ sic.hec sitim auferũt:
libidinem efficiunt :atq; ventositatem expellunt et corpus
calefaciũt.regionibus xo ac tpibus necnõ corpib⁹ calidis
nocumentum prestant:conuenientia in eis que illis sunt cõ
traria. Additio. ¶ Alia vehementer calefaciũt ⁊ mul-
tum subtiliãt que cum non desiccent sitim non faciũt forti-
ter tamen colice ꝓficiunt vnde tyriacam rusticanã eã voco.
Textus. ¶ Cepe cal.sunt ⁊ sic.que sitim faciunt atq; ap-
petitum adiuuant : libidiniq; augmentũ prebent:dolorem
preterea capitis faciunt si crude comedantur in stomacho
quoq; humores generant superfluos:atq; flegma.
¶ Troximel idest enduuia agreste domestica similis existit:
subtilior tamen est atq; fortius operatur. ¶ Arsef.calidum
est ⁊ sic.⁊ stomacho congruit. ¶ Caulis romanus:⁊ caulis
de syria:qui imperial' dicitur calidus est ⁊ sic.qui colerã ge
nerans nigrã:somnia mala videre facit. Verũtamẽ guttur
ac pectus lenit:ventrem quoq; fluere facit:atq; ebrietatẽ
aufert. Imperialis itidẽ eadẽ opatur:lз minoris sit cal'ita-
tis. Alij ꝑterea inueniũf caules q̃ mosali ⁊ amedenvocati:
frigidiores existunt:quorũ operationes vaporum operatio
nibus sil'es sunt:sperma quoq; augmentant. ¶ Melongia
ca.est ⁊ multũ sic.q̃ ⁊ colerã generat nigrã ⁊ sang. adurit.

atq; in ore pustulas facit:si quis ea vsus fuerit. Si vo cum aceto coquatur in ore pustulas nõ facit: sed colerã fortiter reprimit rubeã: epis ac splenis apit opilationẽ. cui⁹ comestionis modus deterior est qñ cruda comedit: post quez est modus ipam comedendi assatã. Post hunc vo est ille modus quo in patella coquitur. ¶ Rapi calidi sunt et hu. qui inflationẽ ac crudũ generãt fl'a. sperma quoq; accuunt atq; gutturis ⁊ pectoris lenitatẽ efficiũt: renes etiã et dorsuz calefaciũt. ¶ Baucie ca. sunt ⁊ inflatiue: q̃ et dure digeruntur: ac spermati acuitatẽ tribuũt: vrinã quoq; expellũt. ¶ Asparagi ca. sunt ⁊ hu. q̃ spermati augmentũ tribuẽtes: renes calefaciũt: stõ tñ non sunt ꝯgrui: immo nauseã aliqñ efficiũt. ¶ Tubera frigida sunt ⁊ grossa fl'a quoq; generãt crudũ: q̃ autẽ ex eis rubore hñt mala existũt. q̃x multa comestio colicã generãt. Nec etiã absq; calidis sunt edenda cõdimentis. ¶ Fungi tuberib⁹ valde sunt deteriores. quoꝝ quidã hominem strangulant: atq; occidunt. qui autẽ ex illis boni existunt in corpore viscosum generãt flegma.

¶ Alcorsof idest cardi capita cal'a sũt: q̃ appetitiuã spmati augmentũ tribuũt: atq; vrine ꝓuocatiua siue expulsiua existunt: sudoris quoq; fetorẽ auferũt: cum ex eis multa sumitur q̃titas: ac renes calefaciunt. ¶ Gosie sunt frig. et hu. q̃ tuberibus ꝓpinqua exñtia min⁹ sunt fri. atq; eis meliora. ¶ Fesich aliud genus tuberũ est fri. et hu. qđ gosie vicinuz existit. Additio. ¶ Dixit abiceni q gosie est gen⁹ tuberꝝ. ¶ Cautar. aliud gen⁹ tuberuz. cali. est et inflatiuũ: qđ sperma augẽs: dolorẽ capitis et nauseã facit.

¶ Sahar ca. est ⁊ sic. stõm quoq; ac epar desiccat.

¶ Cuscute calidum temperate et sic. existens stomachum: atq; epar robusta reddit.

¶ Talea id est caput palme frigi. est ⁊ sic. qđ stõm faciendo robustũ desiccat. atq; sanguinis ebulitionẽ reprimit.

¶ Sicle cali. sunt: stomacho quoq; male existentes ventrẽ fluere faciunt: atq; flegma incidunt.

¶ Firfir id est genus portulace frigidus exñs: sitim aufert. ¶ Portulaca fri. est: que sitim et adustionẽ extinguens vẽtrem stringit: ac dentiũ aufert congelationẽ et colere rub. superfluitatẽ habẽtibus: et his qui ex col'a rub. fluxum pa:

tiuntur ventris confert sperma quoqz minuit.
¶ Atriplices frig.sunt ꝛ hu.q̄ ventrē mollificantes bñ tribuunt hictericis q̄z atqz cal'm hñtib⁹ epar bñficiū p̄stant.
¶ Litri siue bliti attriplicibus vicinant:calidiores tamen atqz minus humidi existunt.
¶ Malua attriplicibus vicina existit:sed est eis leuior.
¶ Spinacia sunt tpata:que gutturi atqz pulmoni:necnon stomacho et epati cōgruētia:ventrē leniunt:quoꝝ nutrimētum bonū existit et optimū.
¶ Corrigiola cal'a est:que stomacho mala existēs ventris facit fluxum ac nauseam efficit et angustiam.
¶ Acetosa fri.est et sic.que et ventrē stringit ꝛ stōm exasperat.colerāqz rub.et sitim extinguit. ¶ Cucurbita fri. est et hu.que stō mala existēs appetitū destruit:sitiz quoqz sedat et epis ac stomachi ardorē extiguit:qñ in eis abūdat calor Additio. ¶ Galien⁹ cucurbita si digeritur bona est qñ v̄o nō digerit in humorē ꝯuertit adeo malū q̄ ego eū diffinire nescio. Textus. ¶ Anetum ca.est:qd̄ stomacho incōueniens nauseam facit. Additio.
¶ Anetū est herba cui⁹ semē principal'r ponit in medicina. scđo herba tertio radix. Textus. ¶ Lac quoqz augmētat atqz ventrē lenit. ¶ Rafanus ca.est:et grossus:q̄ in stō longā faciens morā:flegma incidit atqz cibū ad os eleuat stomachi:vomitū quoqz cōmouet:cui⁹ folia cibū digerunt et appetitiuā adiuuant:qñ ex eis parū sumitur.
Reneiuri fluxum facit vētris:epatis quoqz ac splenis opilationē aperit. ¶ Enula ca.est et sic.que stō multis repleto humoribus bona exñs.epis ac splenis apit opilationem. Qui aūt ex ea multā comedit quantitatē sanguinis patietur corruptionē:ac spermatis incurrit minorationem.

¶ De v̄tutibus que ex condimento auferuut fastidiū de cibariis ꝛ salsamentis. Capi.xix.

Garus al's garus.i.ius eorum que sale conduitur. Calidus est et sic.sitimqz facit.Verūtamen stomachū a flegmate purgat.maloqz oris odori beneficium prestat. ¶ Asanetu cali.ꝛ sic.qui sitin faciendo stomachum quasi abradendo a grosso purgat flegmate.Eo autē vtentis sanguis corrūpitur;atqz ex eius esu scabies et eis

similes generantur egritudines. Additio.
¶ Asanetu al's sehine sunt salse de piscib⁹ q̄ fiunt i egypto. Textus. Rebite calidi sunt: qui appetitũ comedẽdi faciẽtes sitim procreant. stomachum quoqꝫ mundant: atqꝫ ad spermatis emissionẽ stimulant. Additio.
¶ Sunt salsamenta liquida in q̄bus aliquid intingitur vt caro vel aliud. Textus. ¶ Sumekit ea. sunt q̄ stomachi humorẽ abradẽtes sitim faciunt.
¶ Capparis salmuria condita ca. est ꝛ sic. q̄ stomachi mala existens sitim inducit atqꝫ corpus macrescere facit.
¶ Aniuden sale conditũ vehemẽter est ca. ꝫ: doloreqꝫ facit capitis: stõ quoqꝫ multis repleto humorib⁹: atqꝫ cuius digestiua valde existit diuersa auxiliũ prestat.
¶ Anetum sale conditũ ca. est: qd vomere volenti cõgruit et qñ post cibũ comedit obest. Uniuersaliter vero oim istorꝫ sale conditorꝫ virtus est: vt eorꝫ ex q̄b⁹ fiunt virtutes existũt. Que p̄terea ex sale et putrefactione scdaꝫ adipiscunt naturã in qua superflue siccitas: atqꝫ ca. itas ꝛ acuitas existũt.
¶ Omnia vero que aceto conduuntur multam ex ipso acquirũt subtilitatem. Epar quoqꝫ infrigidant.
¶ Caparis que cũ aceto cõditur: minus calida est ea que in salmuria ponit: opilationi quoqꝫ epatis ac splenis cõgruit.
¶ Cepe aceto cõdite: neqꝫ calefaciunt: neqꝫ infrigidãt neqꝫ sitim faciunt: sed adiuuant appetitiuã.
¶ Citrioli et cucu. aceto conditi vehementer infrigidant: atqꝫ cũ hoc subtiles existunt. Omnia autẽ aceto vel salmuria cõdita in gutture asperitatem hñtibus nociua existũt.
¶ Salmuria p̄terea cõdita eis: q̄b⁹ scabies ꝛ pruritus atqꝫ sahafati accidũt nociua inueniũtur: atqꝫ q̄bus egritudies predcictis sil'es euenire solẽt. q̄ ex sanguis adustiõe atqꝫ ipsius generãtur corruptiõe. ¶ Sinapi calidũ fortiter existit et acutũ: qd et flegma abradit: atqꝫ stõm et epar calefacit. Ipsum preterea sepe comedendum nõ est. Eius nãqꝫ calor fortis existit: neqꝫ dꝫ comedi nisi grossis ãmisceat nutrientibus. ¶ Napi cum aceto cõditi frigidi existunt. Qui lꝫ inflationẽ non faciant colerã tamẽ extinguũt rubeam.
¶ Oliue salmuria cõdite ca. sũt ꝛ sic. que si ante cibũ comedant ventrẽ mouent et os stomachi robustũ reddunt.

¶ Oliue aũt de oleo calidiores sunt:que ꝛ os stomachi mi nus corroborãt:et ventrem minus fluere faciunt.
¶ Stirgar aceto ꝯdita calefacit ac digestiuam adiuuat.
¶ Bruculi qui saliti nõ sunt parũꝗꝫ calefaciũt: et inflatiui existẽtes sperma augmẽtãt. Saliti vo plus calefaciũt:ac sitiꝫ efficiũt ꝛ sunt mali nutrimẽti.sanguinẽ quoqꝫ adurũt.
¶ Salsa que ex aceto fit et carui cibũ digerit: et nõ multũ calefacit. ¶ Que vo ex alio fit vel sinapi in qua nõ ponit acetũ calidissima est. Illa vo in qua acetosi lactis serũ po nitur:eorũ reprimit calorẽ. ¶ Phezíphezeregi calida est: humor quoqꝫ qui ex ea fit malus est qui et neruos impe dit atqꝫ inflationem facit.

¶ De virtutibus fructum et pomorũ. Cap.xx.

Dactili calidi sunt ꝛ grossi multũꝗꝫ dant nutrimẽ tum. Qui si in commestiõe multo accipiẽtur vsũ sanguinẽ in iterioribus generãt grossuꝫ:dẽtesꝗꝫ corrumpũt.sanguinẽ quoqꝫ ac flegma accrescere faciunt.
¶ Rotabimus calidi sunt ꝙ dactili. Qui lenitiui existen tes stomachũ rectificant.
¶ Uue multũ dulces calide sunt:minoris tamẽ sunt calidi tatis ꝙ dactili neqꝫ opilationẽ vt ipsi faciunt. Inflatiue vo sunt et ventrẽ mouẽt:atqꝫ corpꝰ velociter impinguãt. Uirge quoqꝫ erectionẽ augmentãt.que autẽ ex eis corticẽ habẽt subtilẽ citius descẽdũt:minusqꝫ inflant. His autem ꝯtrarie ꝯtraria operãtur. Sed ille in qbꝰ existit acetositas nõ calefaciũt:imo cũ aqua fri.ablute:atqꝫ ante cibũ cõme ste:calorẽ quasi extinguũt. Acerbe vo vue frigide sunt.ꝗ et ventrẽ stringunt:et colerã rub. reprimunt ac sanguinẽ.
¶ Uue autẽ passe in calore sunt temperate. Que bene nu trientes opilationẽ vt dactili non faciunt licet ipsi fortius et plus nutrient.

Additio.

Galienus oẽs fructus ꝗ siccari possunt meliores sunt ꝛ tar dius putrefiunt ꝗ vo siccari nõ possunt putredini sũt apti.
Textus. ¶ Ficus calide sunt:ꝗ cũ sunt recẽtes ventrẽ in flant:et leniunt.humorẽ creãtes nõ malũ. Sicce vo mul tũ nutriũt ꝛ calefaciũt. Quarũ multus vsus pruritũ ꝛ pedi culos:creat vẽtrẽ quoqꝫ leniũt qñ ante cibũ comedũtur.

Additio. ¶ Ficus etiam renes mundificant ab arenis.
¶ Jumē calidi sunt: q̄ stomacho mali existētes nauseā faciunt: atq; subtilioris nature sunt q̄ ficus citiusq; descēdunt.
Additio. ¶ Juiudem sunt siccomori fructus et sunt ficus agrestes acetose ꝛ dure in q̄b⁹ semen vt in papauere sonat.
Textus. ¶ Musa calida est: que cū stomacho sit mala: fastidiū facit: citoq; i colerā conuertit rubeā: appetitū quoq; aufert: atq; ventrem lenit: ꝛ gutturis remouet asperitatē.
¶ Canna mellis temperate est calida: que ꝛ guttur lenit: et vrinam prouocat ardorē preterea qui i mictu sentit aufert. ac tussi auxilium prebet.
¶ Mala granata dulcia nō infrigidant: sed inflammationem ꝛ sitim faciunt: atq; guttur leniunt. Acetosa vo pectoris asperitatē faciūt: stomachū ꝛ epar infrigidant. Epar tñ proprie qui colere ac sanguinis calorem extinguētia: febrē reprimunt ꝛ vomitum.
¶ Citonia dulcia ꝛ acetosa stomachū efficiūt robustū lʒ acetosa ad hoc sint fortiora: appetitū insuper excitāt. Quorū proprietas est ventrē stringere. Hec aūt si post cibū comedātur stercus cito descēdere faciūt: atq; a ventre expellūt. Ante cibū aūt si comedant: totū istud ꝓhibent. Jlla aūt q̄ acetosiora sentiūtur: in ventris constrictione sunt fortiora.
¶ Pira que multū sunt dulcia non infrigidāt. Oia tñ ventrem stringūt: si vo post cibū comedant. Sic enim comesta stercus cito expellūt: post cuius expulsionē eorum est finis ventrē strīgere. ¶ Pira aūt de sceni: lʒ mioris sint nutrimēti: in ventris tñ cōstrictiōe fortiora existūt: ac siti sedāt plus
¶ Sorbe frigide sunt: que et ventrem stringunt: ꝛ coleram reprimunt rubeam.
¶ Nabach frigide sunt ꝛ sicce: que ꝛ ventrem stringunt: et coleram reprimunt rubeam. que vo ex eis sunt dulces ad hoc sunt debiliores.
¶ Mora que sunt dulcia i caliditate sunt tpata: ꝛ in stomacho fastidiū faciūt. Acetosa vo frigida sunt que ꝛ ventrem commouent: ꝛ sanguinem fortiter reprimunt.
¶ Poma frigidiora sunt acetosiora ꝛ magis stringētia: q̄ lʒ ori congruant stomachi: ipsum tñ viscositatibus replēt.
¶ Pruna frigida sunt: que licet ventrem moueāt: coleram

tamen rubeā reprimūt:atq3 appetitum auferunt.
¶ Persica frigida sunt τ grossa:q̄ l3 ardenti ꝯferāt stomacho:dure tñ descendunt:atq3 in sanguinē dure cōuertūtur. Qui autē eoꝝ esu vsus fuerit:febriū flegmaticarū incurret generationē. Additio. ¶ Galien⁹ dicit.ꝙ febrē generāt malas ad sanandū duras ꝓculdubio ꝙ ipse est expertus. Textus. ¶ Crisomila frigida sunt:que ventrē cōmouent: atq3 inflant:τ colerā reprimūt rubeam. Stomachū p̄terea debilitant:eius extinguēdo calorē. Quibus qui frequēter vsus fuerit:in cōsequenti tempore febres patietur.
¶ Ribes:id est accedula frigida est:que τ ventrem cōstringit:ac coleram rubeā τ sanguinem extinguit.
¶ Melones dulces velociter in coleram vertūtur rubeam. Aliĳ xᷓo sitim sedant τ humectant:atq3 vrinas prouocant. Melonibus autem si quis in comestione multum vsus fuerit:colericam patietnr passionem.
¶ Cucumeres τ citroli frigidi sunt:q̄ τ sitim auferūt τ stomachum infrigidant:atq3 vrinam ꝓuocant. Additio.
¶ G.patrē habebā qui mihi p̄cipiebat semꝑ ne de fructib⁹ recentib⁹ aliquid comederē.ipse xᷓo ob hoc longitudinem vite sue ab omni mala egritudine ꝑmansit icolumis:eo autem mortuo quasi a vinculo absolutus de fructibus recentibus q̄tum volui comedi vnde febres mihi acciderūt cronice τ alie graues egritudines. Sed postq̄ sciam cōseruandi sanitate3 percepi ad hoc reuersus sum vt a fructib⁹ mihi cauerē:quapropter febres nō postea mihi euenerūt nisi effimera qne tñ mihi accidit cū multū:scilicet i egroꝝ regimine laboro.Oēs p̄terea amici mei qui mihi credēdo a fructibus se abstinerēt recētib⁹ i sua ꝑmanserūt sanitate.Text⁹.
¶ Glandes fri.sunt τ sic.Que ventrē ꝯstringūt atq3 vrinā.
¶ Castanee melioris glandibus sunt nutrimenti: minusq3 stringunt.¶ Nuces calide sunt. Que in ore vesicas faciūt: τ calefaciunt;ac capitis generant dolorem.
¶ Amigdale dulces in calore sunt tēperate. Que l3 leuitatem gutturis faciant:graues tñ existūt:diuq3 in stomacho morātur.Verū ipse non solū opilatione3 non faciunt.verū: etiam opilationē aperiūt:atq3 vrine sedant ardorem: τ cu3 zucca.comeste sperma augmentant.

¶ Fisci calidiores existunt amigdalis: atq; epatis aperiũt opilationẽ. ¶ Auellane nucib⁹ min⁹ sunt cale: grauioresq; ipsis existũt. que a scorpione pũctis bñficium p̃bent. ¶ Naragil ca. sunt: que ꝛ sperma augmẽtant: ꝛ renes calefaciũt: ꝛ ea que sunt in circuitu ipsarũ. Additio. ¶ Sunt indice de terra barbaroꝝ similes citrãgulis. Text⁹. ¶ Charo hortulana ca. est. qd̕ sp̄matis tribuit augmentũ ꝛ repes calefacit: ꝛ impinguat eos atq; mẽstrua ꝓuocat. Additio. ¶ Charo ortulanũ in terra hierusalem plãtatur in ortis: et tũc eius acuitas ꝛ eius sup̄fluitas auferũtur. vnde ad comedendũ sapidũ bene redditur cui⁹ grana carpobalsamo similia sunt cum quib⁹ balsamũ falsificatur. est enĩ eius lignum ligno balsami simile ꝛ oleũ oleo. Textus.

¶ Faffafa: grana impinguata ca. sunt. que ꝛ sperma augẽt: ꝛ corpus ĩpinguãt. ¶ Pini fructus multũ calefacit corpus Qui in aliquib⁹ mẽbris tremorez patiẽtib⁹ atq; asmaticis cõfert: sperma quoq; auget. Kilkil ca. sunt q̃ ꝛ sperma augent: ꝛ dolorẽ faciũt capitis. ¶ Grana zelẽ ca. sunt: ꝛ sp̄ma augent. ¶ Canapis semẽ ca. est. qd̕ dolorẽ ac fastidiũ facit. Additio. ¶ Semẽ capiti malũ exp̄ti enĩ sum⁹ multos amisisse sensum p̄ eius comestionẽ. Text⁹. ¶ Sisami semẽ ca. est. quod ꝛ fastidiũ facit ꝛ malũ in ore generat odorem: stomachum quoq; mollificat: ac ventrez lenit. Papaueris al. semen frigidũ est. quod gutturi ꝛ pectori bonũ existẽs somnum auget. Gobora al's gobata cui⁹ cortex vocatur codar frigi. sunt ꝛ sic. que ventrẽ stringũt ꝛ vomitũ abstinẽt.

¶ Iuiube in cal'. sunt tẽperate: ꝛ sunt bone gutturi ꝛ pectori sanguis quoq; acuitatẽ parũp̄ extiguũt. Siliqua q̃ in terra nascũtur hierosolimitana. tp̄atũ habẽt calorẽ: vẽtrẽq; stringunt. Que vo in aliis nascũtur terris: in vẽtris ꝯstrictione fortiores existũt: neq; ẽ ĩ eis caliditas. Lutũ comedẽdũ fri. ẽst. quod os stomachi robustũ faciẽs: fastidiũ qd̕ post comestionẽ fit: aufert atq; in ore bonũ efficit odorẽ. qui aũt ex eo maximã ieiun⁹ comedit q̃titatẽ epatis opilationẽ: atq; sue cõplonis patiet corruptionẽ. Lutũ lene ca. est. quod in epe opilationẽ generat: atq; splenẽ ingrossat: ꝛ destruit appetitum ꝛ sordidat stomachũ. Penidii ca. sunt. qui guttur ꝛ vẽtrẽ ac vesicã leniẽtes ea q̃ in circuitu renũ sunt calefaciũt.

Mel ca. est. citoq in colram vertit rubeã: atq flegma q̃si la bendo destruit. qd senib⁹ frigidã hñtibus cõplonem ↄfert. In estate aũt: ⁊ qui calidã habẽt ↄplonem malũ existit.
¶ Zuccarũ guttur ⁊ ventrẽ lenit: neq calefacit nisi parum.
¶ Tereniabin ca. est. ventrẽq soluit: atq guttur lenit.
¶ De herbis recẽtibus ⁊ bene redolẽtibus. Cap. xxi.
Serabrã caliditati attinet. Que qñ sup ipsam aqua rorata rosata. infrigidat ⁊ somnum ꝓuocat. ¶ Maiorana ca. est ⁊ subtilis. oĩbus frigidis passionibus que in cerebro fiunt proficiens.
¶ Nemen: id est sisimbrũ calidum est ⁊ subtile.
¶ Rosa fri. est: capitisq dolorẽ ex caliditate ꝓueniente remouet: atq crapulã aufert. Reumatismũ tñ ⁊ sternutatiões inducit ¶ Viole frigide sunt ac somnifere. Que capitis dolorem a colore factũ sedant. ¶ Mirtus fri. est ⁊ sic. Que debilia mẽbra reddunt robusta: qñ sup ea epithimatur. Poma citrina cortices habẽt calidos atq subtiles. Quoꝝ caro lʒ sit tꝑata: ad digerendũ tñ est grossa. Acetum xͦo eorũ frigidũ est ⁊ sic. colerãq reprimit ru. Semia aũt eoꝝ oĩbus veniens vtilia existũt. ¶ Mandragore poma frig. sunt. que quidẽ in capite grauedinẽ atq subet efficiunt. comesta xͦo nauseaʒ ac vomitũ inducũt: ⁊ faciũt subet atq forsitã itersiciunt. ¶ Nenufar fri. est atq somniferũ: dolorẽ quoq capitis sedat. ¶ Achuẽ est cal'a. grauedinem faciẽs capitis: et facit subet. ¶ Sceha. i. sticados flos cal. est ⁊ sic. qui nares habẽtibus opilatas remediuʒ prestat. ¶ Geussini: id est saubacus ca. est ⁊ sic. que opilationi ac dolori capitis ex frigiditate: vel grossa ventositate accidentibus ꝓficiens cerebrum robustum efficit. ¶ Nesrim: id est siluestris saubacus. cali. est ⁊ sic. que quidem calidam habentibus complexionem capitis velociter affert dolorem.
¶ Narciscus ca. est ⁊ subtilis: cerebro quoq auxiliũ prebet
¶ Felengemusk calidum est ⁊ subtile tremorisq cordis: ⁊ al guasa remedium prestat.
¶ Flos lules al's flosquiles. i. salices de torrente frigidus est: atq cerebrum corroborat: fumũq reprimit calidũʒ.
¶ Keiri calidi sunt ⁊ subtiles: ⁊ citrini proprie hoc habent.
¶ Omnes preterea herbe in quaruʒ odore sentit acuitas ⁊

acritas et stimulatio: vt flos sticados arabici: et mentastrum calide sunt. Quarum vero delicatus est odor: ex quo anima sedatur vt menufar et flos salicis: atque rosa omnes frigide existunt.

De speciebus bene redolentibus et earum virtutibus. Cap. xxii.

Muscus cali. est et sic. Qui calidis natura capitis dolorem velociter inferens omnibus passionibus que in capite ex frigiditate fiunt valde congruit nauseeque bonus existit: atque appetitu carentibus confert.

¶ Ambra calida est: cerebrum atque cor robusta efficit.

¶ Camphora fri. est et hu. atque subtilis. Que dolori capitis necnon omnibus eis calidis confert egritudinibus. Quod etiam in toto operatur corpore. Sed qui eius odore multum vsus fuerit vigiliarum sentiet detrimentum. Bibentis eam preterea renes infrigidantur atque testiculi: eiusque sperma congelatur. atque frigide egritudines in istis procreabuntur locis.

¶ Ziloaloes ca. est et sic. humidoque stomacho ac viscositate repleto congruuum existit.

¶ Zafaram ca. est et sic. Quod stomachi incongruum existens nauseam capitisque dolorem et grauedinem facit somnumque prouocat.

¶ Sandali frigi. sunt et sic. Qui acutis conferunt egritudinibus quando patientes eos odorant: vel cum eis epithimantur. Totum preterea corpus si cum eis in balneo epithimatum fuerit liberabitur a pruritu.

¶ Bunc. i. gallia muscata ca. est et sic. Quod sto. congruum existens mali sudoris odorem atque psilotri incidit et aufert.

¶ Machaleb fructus sunt nigri cuiusdam arboris cali. sunt neruos grossitiem habentes mollificantes: quorum egritudo diuturna fuit et cronica. ¶ Aqua rosata fri. est et subtilis. Que dolorem capitis ex caliditate remouens: crapulam atque nauseam soluit: multum tamen ea vtentem cito canescere facit.

¶ Gariofoli ca. sunt et sic. stomachum quoque atque cor robusta faciunt. ¶ Sigia ca. est: capitis grauitatem faciens ac dolorem.

¶ Blacte bizantie calide sunt. Que in capite grauedinem atque dolorem creant. Additio. ¶ Species est in qua multa existit subtilitas epilepticis et mulieribus epilepsiam ex matricis profocatione patientibus proficiens. Textus.

¶ Costus calidus existens et sic. opilationem aperit et purgat: carneque corrodit superfluam. Qui reumatismum ex friditate patiens

tem si nares cum eo suffumigētur adiuuat.
Ciperi calidi existētes & sic. malo oris odori: atqꝫ humido stomacho et viscositate repleto congruunt.
¶ Usnē ca. est et sic. Que purgat & aperit opilationem: carnē qꝫ corrodit superfluā. Uniuersaliter oīm istarū herbarū bonū habentium odorē q̄plures calide sunt: nisi ille ex quibus sentitur illud qđ diximus: sicut sentitur in aqua rosata et camphora: atqꝫ sandalis.
¶ De noiandis liquorib⁹ vnctuositatē hn̄tib⁹. Ca. xxiij.
Oleum calidum est. In quo autē maior morsus atqꝫ fortior odor sentiūtur: calidus existit. Ipsum p̄terea neqꝫ fastidiū vt alia vnctuositatem habentia facit: nec eorum habet grossitudinem.
¶ Oleum de nucibus vehemenrer calidum atqꝫ dissolutiuum existit. ¶ Oleum qđ fit de neridē et ciperis calidū existens calefacit renes. ¶ Oleum resim calidū est: neruosqꝫ a viscositate que eis adherendo inuiscatur purgat
¶ Oleum amigdalinū tēperatū est. Quod pectori atqꝫ pulmoni: necnon vesice in renibus auxiliū prestat: fastidiū tamen facit: tardeqꝫ descendit.
¶ Oleum seritinū quod fit de sisamino stomachū laxuꝫ facit. Qđ si multis diebus bibitum fuerit et ragadijs medelam p̄bebit: ac totius corporis a disparuitati xiliabitur
¶ Oleum raphanimū cali. est et subtile: atqꝫ dissolutiuum dolori auris ex friditate: vel grossa vētositate medelā tribuens. ¶ Oleum de ben cali. est et mollificatiuum.
¶ Oleū de lilio ca. est & subtile neruos leniēs doloriqꝫ matricis ꝓficiens. ¶ Oleum de narscisco: est sicut illud qđ fit de lilio. ¶ Oleū violatum frigidū est et somniferum.
¶ Oelum de nenufare simile est huic: fortius tn̄ operatur.
¶ Oleū de semine cucurbite illis duobus sile iudicatur. Qđ etiā calori atqꝫ vigilijs congruū existit. ¶ Butyrū oībus vnctuositatē hn̄tibus plus nutrit grossiusqꝫ existit.
¶ Oleū rosatū frigidū est dolori capitꝭ ac reliqs ei⁹ egritudinib⁹ ex calore eueniētibus remediū tribuit. Ad vltimum xo oīa vnctuositatē hn̄tia: eoꝝ ex qb⁹ fiunt similitudinē retinēt. ¶ Oleū costinū ca. est neruosqꝫ calefacit: tremulosis ac paraliticis auxiliū prebēs. Quod stō frigi. si cum eo

epithimetur ɔfert: atq; si emplis mixtũ fuerint auxiliabitur.
¶ Oleum mirtinũ frigidũ est: capillosq; efficit robustos.
¶ Oleũ de keiri calidũ est et subtile lenitiuũ et resolutiuũ: et ꝓprie qđ ex citrino conficit. ¶ Balsamũ vehemẽter existit calidum. Qđ et lapidẽ frangit et pessarizatũ ad impregnandum valet. ¶ Oleum nardinũ calidũ est: qđ stomachi frigido cum ex eo epithimat congruit. ¶ Oleum masticinũ similiter emplo ammixtũ: atq; stomacho frigido superpositũ vel etiã in emplastris positum beneficium prestat.

¶ De vestimentis. Cap. xxiiij.

Omne vestimentũ lene et tersum: minorem corpori affert calorẽ. Quod ad vestiendũ in estate melius existit. Cui simile iudicat vestimentũ qđ cum texitur raruz remanet. Qđ autẽ pilosum est: neq; radiosuz et spissum inuenitur: corpus magis calefacit: quo in hyeme est vtenduz lineum vero oĩbus vestimentis frigidius corpori existit: eiq; minus adheret: vñ et minus calefacere iudicat. Vestimentum autẽ de coto factuz lineo calidius est atq; corpori magis adheret. Sed vestimentũ de seta factũ: lineo calidius est. de coto vero facto fridus existit: carnẽ quoq; auget. Omñe preterea vestimentũ aspitatẽ hñs carnez macrescere ac duram sentire facit. Quod autem huic ɔ̃rium existit: ɔtraria opatur. Vestimẽta itidẽ de lana vel pilis facta calida sunt et aspera corpus debilitãtia et proprie in estate. Que aũt de pilis camelorũ vel caprarũ fiunt calidissima sunt corpori q; multum adherẽtia ac vehemẽter calefaciẽtia. Sasdia id est tiratrũ: itaq; tm̃ calefacit: quantũ vestimẽta de lana vel pilis texta: licet neq; exasperet: neq; carnibus noceat. Pellis quoq; asuiceb id est de griseo oĩbus pelibus pilos habentibus minus calida existit. Vulpina autẽ oĩbus est calidior: que calidã habentibus ɔplexionẽ nullo modo cõfert. Postq̃ siberis pellis in caliditate secunda existit.
¶ Phanee autem et khahakim atq; aguasil: tẽperate calefacunt leuesq; existũt: corpora temperataq; habentibus conferunt. Alie vero pelles atq; pili quorum non fecimus mẽtionez: cum in q̃titate sint superflua: nullis nisi corpora habentibus grossa et aspera conferunt.

¶ De ventis et aere. Cap. xxv.

VEntus a polo veniens septentrionali: a parte vrs minoris vrse ac maioris: frigidus est et siccus. Qui corpora efficiens dura reddit robusta: sensus quoqꝫ atqꝫ caput leuia facit. Ipse etiam oibus ventis melior existens putrefactionē plus remouet tussim tamen facit. Egritudines quoqꝫ que in pulmone ac gutture fiunt necnō reumatismū siue corizā adducit. Uentrem insuper strigit. sed vrinam prouocat.

¶ Uentus autē a polo veniēs meridiano a parte suhel: corpora dissoluit sensus turbat: atqꝫ dolorē capitis et oculorum egritudinē facit epilepsiā quoqꝫ ante ꝯsueta tempora accelerare facit: febres itidē parit propter suā putredinē. Gutturi tamen et pectori et pulmoni exasperationē non attribuit. Est etiā plus oibus ventis egritudinē inferre paratus. et ꝙ maxime si in estate flauerit vel in fine veris.

¶ Uentus autē qui ab extremitate ortus vernalis vsqꝫ ad extremitatem ortus hyemalis perflat atqꝫ ille qui ab extremitate occasus vernalis. vsqꝫ ad extremitatē occasus hyemalis venit in caliditate et frigiditate omnino tpati existunt. Qui autē ab oriente ad nos tendit melior est. Sed q̄ ab occidente deterior: et grossus magis existit.

¶ Aer pterea oibus melior clarus est ꝛ subtilis. in quo neqꝫ multi existunt vapores: neqꝫ quietus; neqꝫ prefocatus inuenitur. sed vēti veniētes ad eū cōmouent ipm: acqꝫ cū attrahit delicatus sentitur: qui velociter post solis occasum infrigidatur. Aer vero omnia que diximus habēs contraria oibus deterior iudicatur. Qui autē ori stomachi atqꝫ cordi quasi cōpressionem inferre sentitur: atqꝫ ex multa sua caliditate ꝛ grossitie anhelitum suum retinet. Atqꝫ ille in quo multi sequūtur vapores grossi pro vicinitate lacunarū et stagnorum in quibus, aque inueniūtur stantes: vel in quibus fetores ex rebus putridis vel cadaueribus existunt: aut in quibus est calor vehemēter ardens: vel qui constrictus a ventis non mouetur: oēs isti generaliter pestilentiales existūt. Aer quidez prefocatus in locis que inter multas sita sunt fauces inuenitur: vel quē montes altissimi et lacune circūdant: ad quas multi non veniunt venti.

¶ De ciuitatibus. Capi. xxvi.

SCiendum est quod maior mutatio in ciuitatibus est a parte suarum latitudinum. Ciuitates enim que sunt septētrionales: frigidiores existūt. Meridionales vero existentes: calidiores sunt: frigide autem ciuitates: saniores sunt. Unde qui in eis morātur: corpore maiores sunt et fortiores: atque melius digerentes: et colore pulchriores: ac leuiorā habēt corporā. Calide autem his omnibus contrarie sunt. Ciuitates itidem quas septemtrionales cooperiunt montes: quāobrem septētrionales venti ad eas minus veniūt: vtilitates quas septētrionales eis venti erant prebituri ammittunt. Quapropter si cum hoc meridionales ven. ad eas transeunt. fit eorum complexio calida et humida: sed ciuitatum septētrionalium complexio frigida existit et sic. paucas febres atque paucas efficiens putrefactiones. Ciuitates autem meliores sunt et temperatiores: que cum ab oriente sunt discooperte: ab occidente cooperte inueniuntur. Quibus contrarie deteriores iudicantur. Ciuitates preterea que a parte septētrionalis habēt mare: septētrionales sunt. Que vero a septētrionis parte habent montes: et a meridionali sunt discooperte: meridionales dicuntur. Ciuitates itidem quas vndique montes circundant. q. s. in predictis existunt faucibus egritudinum oculorum valde generatiue existunt. Ciuitatū autem in alto sitarum que a multis perflant ventis: aer bene redolens ac subtilis existit. Ille similiter ciuitates in quibus aquarum multitudo ac multe inueniuntur arbores: humidiores sunt in quibus oculorum egritudies sepius generari solēt. Ciuitates autē in plano site: que quasi abrase: vel a predictis nude existūt: in quibus aquarum est paucitas: sicce sunt. Que si super lapidem sint site ficciores iudicantur. Ciuitates similiter quarum lutum rubeum habet colorem: inter humiditatē et sic. mediocres existunt. Quarum autem lutum nigrum et cenosum existit atque insuauem habet odorem male sunt ac putride. Terra preterea paludestris que cū acre existit cal'o: deterior est Que qn̄ est frigida: minorem habet malitiam.

¶ Ad vltimum vero ciuitas calida: colorē atque corpus citrinitate afficit vel nigredine. Que carnium et sanguinis minorationem faciens corpus debilitat atque vꝫtutē dissoluit

Frigida autem existēs ciuitas:huic omnino contraria existit:humiditati quoqꝫ attinens ciuitas:capillos longos et corpus lene ac pingue:neruosqꝫ efficit laxos. Sicca vo͂ existens ciuitas huic redditur contraria.

¶ De virtutibus electuariorum ad comedendum suauium que de fructibus ꝛ floribus fiunt ꝛ vocātur arabice mirambahat. Cap.xxvij.

Zucharum rosatum stomacho humoribus repleto si a ieiunis sumatur ꝛ bene masticetur:confert qn̄ post ipm aqua bibitur ca. Quod hi qui calorē patiuntur ꝛ ardorem nullo modo comedere debēt:ꝛ maxime si estas fuerit. Calefacit enim ꝛ sitim affert. Quod si ipsum propter illud quod diximꝰ comedere necesse fuerit:cū syrupo acetoso de zucharo facto accipiat.

¶ Zucharū vio. guttur lenit ꝛ tussim mitigat facileqꝫ reddit screatū:atqꝫ ventrem lenit. Stomachū tn̄ dissoluit ꝛ appetitum destruit. ¶ Electuariū de mirabolanis indis cum zucharo:stomachū corroborat ꝛ preparat. A quo humorū superfluitates ex cibo preterito remanētes exprimēdo educit. Quo si quis sepe vtatur colorē acquirit bonū:ac canicies tardabitur. Trifera tamen minor in istis actionibus fortior existit:licet sperma minuat. Additio.

¶ Trifera dicit eo ꝙ de tribꝰ generibus mirabolanoꝝ fit. Textus. ¶ Zinziber conditū cum melle vehemēter calidum est. Quod stōm atqꝫ epar calefaciēdo:cibi adiuuat digestionē:virgam quoqꝫ erigere facit. ¶ Secacul cōditum fastidiū faciens appetitū destruit:sperma tn̄ vehemēter augmentat quādo eo aliquis sepe vsus fuerit.

¶ Piper nigrum cōditū ꝛ longum:zinziberi cōdito vicinū existit. Alia vo͂ eſaria causa delitiarū tm̄modo comedunt.

¶ De virtutibus specierū quibꝰ omni hora multū est vtendum quod fm̄ litterarū arabicarū ordinē dispositū est. Cuius.n.speciei nomē incipit ab.A.in capitulo de.A.inuenitur:silr quoqꝫ in alijs fit litteris. Cap.de.A.xxviij.

Asarum calidum est ꝛ siccū. Quod in epe opilationem habentibus confert:ꝛ vrinam prouocat:atqꝫ yposar causa patiētibus:auxilium confert.

¶ Squinantū calidū est ꝛ siccum:duro apati stomachi vel

epatis beneficiū prestās: qn̄ ex eo fit emplastrū desuper.
¶ Usnee parum existit calidum. Quod vomitum abstinendo stomachum efficit rigidum.
¶ Antimonium frigidum est et siccum. Quod oculum efficiens robustum: ipsius custodit sanitatē: suppositum quoqꝫ menstrua constringit.
¶ Abel idest semen iuniperi calidum est ꝛ siccum: menstrua vehementer prouocat atqꝫ abortire facit.
¶ Acatia est frigida ꝛ sic. Que sanguis arcet fluxum: atqꝫ longationem exeuntem reducit interius. Uentrem quoqꝫ stringit. Additio. ¶ Acatia fit de succo cuiusdaꝫ arboris parue que iunco assimilatur in alexandria. Textus.
¶ Sarcocolla in oculis patiētibus lippitudinē cōfert. plagis etiam recentibus remedium prebet.
¶ Epithimum calidum existens: coleram expellit nigram ac timorem minuit.
¶ Berberis frigidū est qd̄ ꝛ ventreꝫ stringit ꝛ sitim aufert stomacho quoqꝫ ac epi ardorē patientibus remediū affert.
¶ Emblici frigidi sunt ꝛ sicci. Qui ꝛ stomachum faciūt robustum: ꝛ capillorum corroborant radices.
¶ Azedarach calida est ꝛ sicca. hec opilationibus que sunt in capite congrua existens: capillos prolongat: fructus tn̄ eius valde existit: stomacho nociuus: qui etiam quandoqꝫ perniciosus inuenitur.
¶ Urtica calida est: que coeūdi stimulans volūtatem de pectore viscosum expellit flegma: ventremqꝫ mouet.
¶ Coagulum omne calidum est. Quod ꝛ ventrē vehemēter constringit atqꝫ sanguinem fluere non permittit.
¶ Squilla calida est ꝛ acuta. Hec autē epilepsie ac tumori splenis: necnō eius magnitudini atqꝫ viperarum morsibus ꝛ disnie vetuste auxilium tribuit.
¶ Absinthiū ca. ē ꝛ sic. Qd̄ stomachū reddēs robustū: epis aperit opilationē: atqꝫ febribus longi tp̄is auxiliatur.
¶ Sticados cali. est: colerāqꝫ nigrā ꝛ flegma expellit: epileptie quoqꝫ ac melancolice beneficium prebet cū multotiēs bibitur vt ventris faciat purgationem.
¶ Mellilotum calidum existens: dura apostemata in artubus vel in interioribus nata mollificat.

¶ Anisum calidũ est. Quod vẽtositatis dissolutiuũ existẽs aperit epis opilationez coeundi ꝑterea volũtatẽ stimulat.
¶ Amoniacum calidum existẽs: dura mollificat apostemata: scroffulasqꝫ dissoluit.

¶ De. B. balsami. Cap. xxix.

Balsami semen atqꝫ lignũ viperarum ac scorpionũ morsib⁹: necnõ matricis dolori cõgrua eixistunt.
¶ Anacardi calidissimi sunt: frigidis egritudinibus ꝛ obliuioni auxilium ferentes. Sanguis tamen generant adustionem et fortassis ad amentiam perducunt.
¶ Baurach calidus est ꝛ siccus. Qui vomitus prouocatiuus existens: ventrem cum supponitur mollem reddit.
¶ Corallus fri. est. Qui bñ trit⁹ ac potui dat⁹: emoptoicis auxiliat. Oculũ ꝑterea corroborat atqꝫ lachrymas strigit.
¶ Bedeguart caliditati attinet: ac febribus longi temporis remedium affert.
¶ Ebus vel ebulus calidus est. Qui dura apostemata mollificando resoluit: ꝛ faciei suppositus: pannum eius aufert. Cuius vnctuositas: grossitudini ĩ mẽbro post sui rectificationem remanenti confert: chordasqꝫ siccas: molles efficit: neruos ꝑterea calefacit: stomacho tñ malus exñs nauseaʒ facit atqꝫ ventrem laxat.
¶ Faugenkest calidus est ꝛ siccus. Qui cũ tumori epis ꝓficiat: virgam tamen erigere non permittit.
¶ Omnes iusquiami species inebriant ꝛ stuporem faciunt: deterius aũt omnib⁹ nigrũ iudicat: quia interficit. Iusquiamum autem tritũ: atqꝫ apostematib⁹ in quibus vehemens pulsus est superpositum destruit sensum.
¶ Psilium frigidum est. Quod si cum iulep bibitum fuerit: febrem extinguit acutam: ardorẽqꝫ sedat: pectus quoqꝫ leuit: atqꝫ intestinis vulnera habentibus sanguinolẽta: assatum ꝛ bibitum auxiliatur. Si autem cum aceto mixtum moueatur donec coaguletur: atqꝫ artubus calida patientibus apostemata superponat: dolorem sedat.
¶ Been rubeum caliduʒ est: ꝛ coeundi incitat desiderium.
¶ Capillus veneris calidus est. Qui si adustus fuerit: ꝛ loca capillis denudata ex eo fuerint inuncta: capillos nasci facit: et scroffulas dissoluit. Pulmonem quoqꝫ à grossis

humoribus quibus est imbibitus mundat.
¶ Bulbus est cepe qd comedit. Qui coeundi pterea stimu lat desideriu: atq3 faciei suppositus: eius delet pannum.
¶ Satirion calidus est. Qui et spermatis augmetatiuus existit et podagre confert. Additio.
¶ Satyrion dicunt testiculi vulpis et dr adelbeen qd habemus in hyspania et est radix. cauliculi vo proprietas est aquã expellere citrinã dolori quoq3 podagrico arthetico pficit: mulieres q3 ipsu3 comedetes impregnãtur. Text9.
¶ Polipodium calidum existens: coleram expellit nigrã: colicamq3 dissoluit.
¶ Borongi flegma atq3 ascarides expellit.
¶ Bellirici in sua natura emblicor vicinãtur nature.

¶ De cain. Capi. xxx.

Castoreum calidũ existes neruos calefacit: ac men strua prouocat tumoremq3 dissoluit. Additio.
¶ Quia cũ caliditate & siccitate seu maximã & ex tremaz h3 subtilitate ideo corpa spissa et solida penetrat neruis: preterea infrigidatis & induratis & congelatis pfi cit: ego quoq3 cum mentastro misces mõtano sum expertus sepe qp ad mẽstruorum prouocatione perutile est. spasmo pterea ex repletiõe pficit. sed spasmo ex ianitiõe nocet. Textus. ¶ Silbeuce calidũ est. Quod veheme̅ter vomere faciens: cõfert paraliticis si cũ eo vomere cogãtur. Cuius actio operationi ellebori vicina existit: de quo nõ est dãdũ nisi pondus dragme vnius: fortasse em̃ ex multo vomitu q̃ fit ex eo prouenit mora.
¶ Nux methel facit stuporem. Que qñq3 perniciosa exñs inebriat et nauseam ac vomitum infert. Additio.
¶ Sunt nuces cuiusdã arboris eq̃les mẽlogie vsq3 ad morte dormire faciẽtes et nascũtur sibilie et est castaneola ad vomitũ. Textus. ¶ Nux muscata cal'a est et sicca. Que ve̅trem stringens: stomacho atq3 epati frigidis cõfert.
¶ Gentiana cali. existes: pficture scorpionis: ac epi frigido splenis quoq3 opilationi atq3 tumori ɔgrua existit.
¶ Oppoponax calidissimũ est. Qd cum veheme̅ter ventositatis sit dissolutiuũ: his quib9 grossa accidit ve̅tositas con fert doloriq3 matricis ex frigiditate auxiliatur.

¶ Jadac id est polium calida est. Que lz capitis generet dolorem: febribus tamē longi tpis atqz ydropisi: necnon ytericie: atqz puncture scorpionis remedium affert.

¶ Gipsum frigidū est et sic. Qd sanguinē cū albumine oui mixtum: atqz loco superpositū retinet. Ipm aūt nullo mō bibēdū est. Bibitum em̄ forsitan perniciem affert.

¶ Balaustie frigide sunt ꝛ sicce. Que et ventrē stringunt ac sanguinem fluere non permittunt.

¶ De del. Capit. xxxi.

Darsesahan calidū est ꝛ ponticū. Qd vesicis oris si cū eo fiat gargarismus: vel eius apozimate os abluatur: perutile est. minctus ꝑterea difficultati: atqz neruoꝝ molliciei ꝓficit: fetori q̄qz nariū si liciniū in ei⁹ apozimate intinctū narib⁹ imissum fuerit auxiliat.

¶ Dulb folia et nuces frida sunt ꝛ sicca. Que trita ꝛ aceto mixta: atqz ꝓ emplastro loco igne adusto supposita remedium afferunt. Cuius cortex cū aceto coctus dolori dentium confert; si eo os abluatur.

¶ Discus ca. est ꝛ sic. Qui vētositatē dissoluit atqz apata.

¶ Daiem frigi. est: ventrē quoqz stringit: plagasqz recentes cōiungit. ¶ Datiramech ca. est: que grosse ꝯferens vētositati dolori matricis ex frigiditate tremoriqz cordis cū frigiditate: ac puncture scorpionis: auxiliū prebet.

¶ Oleander calida est scabiei atqz pruritiui cōfert asinos et aialia ac hoies comesta iterficiēs. Antiqs tū dolorib⁹ et vetustis genuū et renū remediū affert: si ex ea fiat empl'm.

¶ Deiudar vehementer est calidū. Qd frigidis egritudinibus cerebri et neruoꝝ conferens: stomacho ac epati frigidis bonum existit. Cuius est ꝓprietas appoplexie atqz paralisi remedium prebere.

¶ Fex vini calida existēs: dura dissoluit apostemata.

¶ Fex aceti nō calefacit; immo apostematū calorem super ipsa epithimata reprimit. ¶ De he. Cap. xxxii.

Mirabolani citrini colerā rubeam ex corpore educunt. Nigri xᵒ stomachum preparndo corroborant emoroidisqz conferunt.

¶ Ylboe id est catella maior calida est ꝛ sicca atqz subtilis stomacho ꝛ epati auxilium prebens.

¶ Typericon ca. est et subtilis que et opilationis est aperiti ua et dolori coxarum confert.

¶ Ypoquistidos que barba vocatur yrcina: frigida est et põtica. qua vtuntur vbi necessaria est retentio et stipticitas.

¶ De gau. Cap. xxxiij.

ACorus calidus est et siccus. Qui crossevẽtositati: ac spleni duro: necnon grauedini lingue cõfert. ¶ Guasima id est bazilicon demonis calida est. et pontica: cum qua capillorum fit tinctura.

¶ De ze. Cap. xxxiiij.

Zinziber calidum est et humidum. Quod et cibum digerit: et ventrem mouet: stomacho quoqꝫ atqꝫ epati frigidis cõfert. Obscuritati itidem oculo ex humiditate in oculis positum vel comestum auxiliatur.

¶ Omnes aristologie species calide sũt. opilationẽ aperiẽtes: et scorpionis puncture cõferentes. Que et mẽstruã prouocant: et abortire faciunt.

¶ Ysopus que vegetatur: calida est et sicca. Que vt origanũ valẽs: pectꝰa pulmone purgat. Asmati ꝑterea atqꝫ vetuste tussi et antiq̃ cõfert. Flegma itidẽ et vermes e corpe educit.

¶ Ysopus autem humida que et cerotes dicitur: que ex lane sordibus fit: dura maturat et mollificat apostemata: et proprie ea que in vesica fiunt et ma:rice.

¶ Zurũbet calida ẽ et sicca. Que vẽtositatẽ dissoluẽs: venenosorũ animaliũ morsibus valde proficit: atqꝫ impinguat.

¶ Argentum viuum quando extinguitur: ardẽs est. Quod scabiei et pediculis auxilium affert.

¶ Azegi idest dragãtũm seu vitriolum calidum existens et siccum scabiẽ ex hũiditate desiccat: atqꝫ sahafati ex hũiditate factam emendat: sanguinemqꝫ ex naribus fluentẽ naribus insufflatum: et sanguinis fluxum ex percussione: suppositum stringit.

¶ Arsenici omnes species calide sunt: et incendentes conferunt scabiei: et putredini: et sahafati humide. Serpeti prete rea estiomeno atqꝫ pediculis remedium afert: asmati prete rea si cum eo suffumigatio vel epithima fiat: confert. Maculam insuper que ex sanguine mortuo accidit propter percussionem remouet.

¶ Spuma maris plures habet species. ¶ue omnes calide existētes ꝛ sicce: scabiei ꝛ morphee atq alopitie auxiliant.
¶ Uitri ꝓprietas est: lapidē qui in vesica generat frangere: furfures preterea aufert. si cū eo caput lauetur.
¶ Zarnab calidū existēs et siccū: stomacho atq epati frigidis confert: ventremq stringit.
¶ Ziniar calidum est et corrodit carnem.

¶ De ha. Cap. xxxv.

Abonum calidū est ꝛ siccum. Qđ opilationi epatis ex frigiditate ꝑficiēs: dolorē aufert matricis In capite tū grauedinē ꝛ dolorē atq scothomiā generat. Additio. ¶ Humeue et achorus et assarū adinuicem mutātur vnū pro alio ponendo. Textus. Alchāna pustulas que sunt in ore et adustioni ignis remediū affert.
¶ Litium inter caliditatē et frigiditatē temperatū existēs calidis oculoꝝ apostematibus ꝯfert: si cū eo epithymentur Quod mollibus atq solutis apātibus confert: et pannuz faciei epithimatū: necnon in gutture transglutiendi duritiem gargarizatū aufert: orisq pustulis auxiliat. Additio ¶ Fit de aqua in qua coquitur cortices arboris berberis. Text⁹. ¶ Horf id est nasturciū calidissimū exn̄s: stomachū et epar calefacit. ventrē mollificat ac vētres e vētre educit coeundi preterea stimulat desideriū: et pulmonē mundat. Asmati q3 et grossitiei splenis prodest aborsum itidē facit.
¶ Hasse id est hesopus hispanica calida est. Que in oculo posita vel comesta visus debilitati confert: asmaticq prodest: atq vermes expellens facit aborsum. Ad digerendū insuper cibum adiutoriū prebet.
¶ Harmel calidū existens inebriat: dolorē capitis facit: vomitumq cōmouet vrinā quoq et menstrua prouocat. Additio. ¶ Sepe in fine febriū q̄tidianarū dedim⁹ ideoq qr visum fuit nobis q iam materia erat digesta ex quo multum vomentes euaserunt. Textus.
¶ Haseph frigida est. Cui⁹ opozima bibitū lapidē frangit et sperma auget atq vrine soluit constrictionem.
¶ Habenil flegma expellit: morphee albe atq albaras auxiliatur. Cōturbationem tū et nauseam facit. ¶ Colloquintida calida existēs ꝛ sicca crossuz expellit flegma: ac caput

mundat:et neruorum dolori atqȝ sciatice passioni: necnon podagre frigide: ⁊ elefancie beneficium parat.
¶ Ferri squama: stomachum corroborat: ⁊ emoroydarum stringit sanguinem. ¶ Aqua vero in qua ferrum extinguitur coeundi stimulat desiderium: crossoqȝ confert spleni.
¶ Sempuiua frigida est. Que cal'is apatibus ac adustioni ignis; ⁊ oculoꝝ egritudini: epithimata congrua existit.
¶ De ta. Cap. xxxvi.
Tamariscus frigida est ⁊ sicca: ex cuius folijs emplastrum super molle apostema positũ auxiliatꝛ. Eius autem apozima in ore tentum: dolorẽ dentium sedat. Vinũ preterea in quo folia eius cocta fuerint bibitum splenem subtiliat.
¶ Idẽ quoqȝ facit vinũ vel sirupus acetosus cũ quo sciphoex ei⁹ radice facto si diu bibatꝛ. ¶ Thubab est frigida apostematibus cal'is cũ ex ea emplastrũ desup ponitꝛ: cõferens.
¶ Tarathit id est spodium frigida est ⁊ sicca. Que ⁊ ventrẽ stringit: ⁊ sanguinem exire prohibet. ¶ Spodium frigiduȝ est ⁊ siccum. Quod febribus acutis: ac siti ⁊ nimio ventris fluxui: ⁊ vomitui confert pustulis quoqȝ que in ore ⁊ lingua nascuntur: atqȝ tremori cordis auxiliatꝛ. ¶ Terra sigilla: ⁊ armena vtreqȝ sanguinẽ spuẽtibus atqȝ emorroydas patiẽtibus nunc omni loco ex quo sanguis fluit congruunt.
¶ Alia vero terra que a quibusdam consuete comeditur: in epate creat opilationem: et complexionem destruit: et precipue eorum qui ad hoc parati sunt: os tamen stomachi rigidum reddit fastidium ex cibis fastidiosis factum: atqȝ nauseam remouens.
¶ Talifafar: idest macis. galien⁹ dicit eum tpatũ esse calida est ⁊ sicca. Que fluxum ventris: atqȝ vlcera intestinorum ⁊ emorroydas remouet.
¶ De ge. Cap. xxxvij.
Mandragora fria est faciẽs stuporẽ. Que si in vno mittatꝛ: valde inebriat. Medicinis autem ammixta dolore aufert de qua si maxima bibatur quãtitas perniciem inducit.
¶ Titimalli mlte sunt species: q̃ oẽs calide existẽtes: adurunt ac soluũt vẽtrẽ ⁊ nauseã efficiũt. Corp⁹ quoqȝ vlcerãt.

¶ Sebut frigidũ est et siccuz: fluxum ꝓhibens ventris succusq; eius bibitus yctiricie medetur.

¶ De. R. Cap.xxxviij.

Vitis de qua fit vinuz folia vel preputia trita: et more emplastri super calida apostemata posita: atq; dolenti capiti: beneficium prebet. Succus preterea ipsoruz: si bibatur ventrẽ ac vomitũ stringit. Summi autem eius lapidẽ frangit: ꝛ scabiem remouet. ¶ Thus calidum existens ꝛ siccum carnem in vulneribus creat: ventrem quoq; ac vomitũ arcet: ꝛ intellectum acuit: de quo tamen si multa sumatur q̃titas adurit sanguinez ꝛ efficit alguesegues: tremori idẽ cordis auxiliatur. ¶ Ramepitheos calidus est constritioni vrine: atq; yctiritie et sciatice passioni: conferens. ¶ Condisi calidũ est: qđ vehemẽter vomitum ac ventris solutionem prouocat sternutationẽq; commouet. ¶ Rarmesih est vna spes thamarici frigidum est et siccum. quod ꝛ ventrẽ retinet ꝛ fluentem sitit sanguinez dẽtibus preterea qui frangi incipiũt atq; moueri auxiliatur.

¶ Charabe frigidũ existens ꝛ siccũ: mẽstruorũ superfluitati atq; emoroydis ꝛ emoptoicis: necnõ dissintericis: ac cordis tremori remedium confert.

¶ Resile calidi sunt ꝛ sicci. Qui cũ corpus impinguent: stomacho boni existunt.

¶ Reste id est herbus calidũ est: corpusq; impinguat: ac stomacho confert.

¶ Cubebe calidũ est opilationes aperiẽs. Quod ꝛ vritides poros mũdat: ꝛ guttur mundificati ventrẽq; stringit.

¶ Sulphur calidũ est. Qđ adustionez faciens scabiei confert: si cũ eo fiat inũctio: atq; asmati si bibat̃ auxiliũ ꝑbet.

¶ Camedreos calidus est. Qui cũ opilationẽ aperiat: splenis grossitiem atq; yctiritiam remouet.

¶ Dragagãtuz guttur lenit atq; pulmonẽ: tussi q̃z confert.

¶ Rebikẽgi calidum existens adurit ac sitim facit scabiẽq; remouet: si ex eo inunctio fiat.

¶ Rildaru id est filix calidum est ꝛ expellit ascarides.

¶ De lem. Cap.xxxix.

Amigdale amare calide sunt. Que epatis apperientes opilationem asmati atq; lapidi qui in re

nibus et vesica est conferunt.

¶ Plantago frigida est: cõgrua existẽs apostematib⁹ calidis ⁊ adustioni ignis: qñ more emplastri supponitur: dolori quoq; auris auxiliatur si ex caliditate fuerit. Cujus semen vlceribus cõfert intestinorum.

¶ Dragõtea.i.iarus cali.est: q̃ opilationẽ aperiens: desideriũ stimulat coeũdi: atq; antique asmati beneficiũ p̄bet.

¶ Lacca calida est: calori epatis: atq; ydropicis ꝓficiens.

¶ Lingua auis spermati augmentũ tribuit: ac cordis remouet tremorem.

¶ Buglosa melancolicis est bona: tremori cordis atq; vesicis ous conferens.

¶ Larghia: id est granata tintimalis cal.est atq; adurens: que ⁊ ventrem soluit et vomitum facit.

¶ De mum. Cap̄.xl.

Mu calidũ existẽs: vrine congruit ꝯstrictioni: si bibatur vel sup femur more emplastri ponatur.

Mastix calidũ existẽs stõm ⁊ epar corroborat.

¶ Bdelliũ iudaicuz calidũ existẽs. qđ dura dissoluẽs ap̄ata emorroydis vtile iudicat: bdelliuz tñ de mecha. frigidũ est ⁊ siccum: ventremq; stringit.

¶ Mumia emoptoicis bona existẽs: rupturam vel fracturã velociter restaurat. Dolorem p̄terea gutturis ac dissolutionis ⁊ cõcussionis ⁊ plagarum sedat. Illi aũt qui dixerũt q perfecte emẽdat: mentiti sunt dolori insup ex frigiditate naribus cum oleo sambuccino insufflata auxiliatur.

¶ Meizabara calida est: que ventrem soluens podagre ac coxarum: ⁊ costarum dolori confert.

¶ Myrrha calida est: que tussi antique congrua exñs: vocẽ efficit clarã. Scotomiã tñ inducit: dormire p̄terea faciens mẽstrua ꝓuocat: ac pũcturis scorpionũ bibita bñficiũ p̄bet.

¶ Memithe frigidũ existens: apostematibus calidis: more emplastri suppositum confert.

¶ Meubedhena calide sunt: ventrẽq; soluũt atq; vomitum ꝓuocant vehemẽter: podagre quoq; conferunt.

¶ Marchasitha calida existens: oculum facit rigidum: et abradit fortiter.

¶ Fuligo si de ea fiat epithima: ignis adustioni cõfert.

¶ Stafisagria cal'a est ꝛ adurēs: que ꝛ pediculos interficit ac scabiē remouet: de qua parua accepta q̄titas: vomitū ꝓuocat. Ipsaȝ tñ dare timorosuȝ ē. fortassis. n. ꝑniciē iferret.
¶ Celidonia cal. ē. q̄ albedini ocl'oꝝ ꝯgruit: visumq; acuit.
¶ Mugath bona existit si ex ea emplastruȝ super dissoluta membra fiat.

Additio.

¶ Mugath dicitur esse radix granate agrestis et dicit̄ esse radix nosen. i. tremule arboris.

Textus.

¶ Mezerion calida est: que ꝛ bona est et multū acuta. Et licet aquā citrinā vehementer expellat: epati tamen nocet.
¶ Merdasengi. i. litargirū frigidū est ꝛ siccum. qđ excoriationibus: atq; fetori sudoris confert: carniq; augmētuȝ tribuit. In emplastris p̄terea ponitur. ¶ Oia felis genera calida existunt: oculorumq; auferūt tenebrositatem.
¶ Mescathramesit calidum existens prouocat menstrua.

¶ De non. Capitulu. xli.

NIl al's indicū calidum existens ꝛ ponticum: desiccat apostemata mollia.
¶ Ameos calidū est ꝛ siccū: stomachū calefaciēs et epar: lapidemq; frangit: atq; vrinam prouocat.
¶ Nitrum calidum est: abradens: ꝛ mundans.
¶ Calx cal. exñs adurit atq; sup̄fluaȝ corrodit carnē fluxū: p̄terea stringit sanguis q̄ cū lauatur adustioni ignis ꝯfert.
¶ Sal armoniacus cali. est. q̄ vuule cadēti: ac dolori gutturis q̄ nō ꝑmittit trāsgulutire: ꝛ albedi ocl'oꝝ auxiliuȝ p̄bet.
¶ Neheremish idest rosa asinina calida est: stomacho ꝛ epi frigidis remedium tribuens.
¶ Naphara calida est: que asmati atq; ventositatibus congrua existens, vermes paruos ano supposita interficit.

¶ De sin. Capi. xlij.

SPica indica calid. est. Que stomacho ac epati frigidis auxiliat̄ vrinam etiam ꝓuocat.
¶ Cyperi calidi sunt ꝛ sicci. qui stōm ac epar calefacientes frangūt lapidem: ꝛ putrefactioni ac malo dolori: q̄ in naribus atq; in ore sunt: beneficium tribuūt.
¶ Salegha: id est cassialignea cal. est existens ꝛ sicca: acuit visum ꝛ vrinā ꝓuocat. ¶ Folium calidū est: et vrinam ꝓuocat: tremori quoq; cordis atq; fetori auxiliatur.

¶ Sandoros:id est vernix sanguinem vomentibus: atqꝫ emorroydis confert.
¶ Sel cal'a est dolori neruorū ac ventositati conferens.
¶ Cypressi nuces ⁊ folia cal'a existunt ⁊ pontica.que ruptu=re inguinis auxilium prebent:si ex eis emplastrum fiat.
¶ Sumach frigidū existens ⁊ siccum: ventrem stringit ac stomachum preparat.
¶ Sidere frigida est ⁊ sicca:ventrem stringens Additio.
Arbor ē cuius fruct⁹ est nabach stringēs ventrē. Textus.
¶ Cancri caro ptisicis auxiliatur:ac sperma augmentat.
¶ Hermodactili podagre conferunt:sperma quoqꝫ augent
¶ Sceduram vel scedegurā frigidus existens ⁊ siccus:reti=net sanguinem:ac capillos ne cadant confirmat.
¶ Subedigi dentium concauitates radendo abstergit.
¶ Secancur id est stincus de mari rubro calidus est:coeun=di stimulans desiderium quod eius renes proprie operant.
¶ Liquiritia gutturi confert ac pulmoni:supflua in eis exi=stentia expellēdo. Sitiꝫ pterea atqꝫ vrine ardorem aufert.
¶ Seuesten guttur ⁊ pectus lenit.
¶ Siseleos calidus exn̄s:asmati retētioni vrine:atqꝫ infla=tioni ventris confert:partūqꝫ accelerare facit.
¶ Sekebinegi calidū est qđ grosse vētositati ac colice:nec nō epilepsie:ac paralisi conferens oculorū tenebrositatem aufert:⁊ scorpionum puncturis auxiliatur.
¶ Saculufundurion id est stolopendria calida est splenicꝫ crosso:ac strāguirie:⁊ lapidi remedium affert
¶ Scamonea colerā rubeam vehementer expellit.stoma=cho atqꝫ intestinis ⁊ epati nocumentum parans.

¶ De ham. Capl'm.xliij.

Harar:id est iuniperus est arbor cuius fructus ca=lidus existens: prouocat vrinam: ac stomacho confert.
Asarai id est vga pastoris frigida est cal'is apostematibus: ⁊ ardori stomachi beneficiū tribuēs:quādo mori emplastrū superponitur.
¶ Haelchalinibit:id est gummi fistici calidum existens:fis=suris ⁊ plagis congruit.
¶ Piretrum calidnm existens:dolori dentium atqꝫ pustu=

lis oris congruum existit.
¶ Assium id est crocus hortolanus calidũ existẽs morphei et panno auxiliatur.
¶ Solatrum frigidũ est ardenti epati remediũ tribuens.
¶ Curcuma id est vena citrina calida est. Que cũ sit abradens: visum acuit atq; albulam delet.
¶ Iuiube in calore sunt temperate que et guttur leniunt et sanguinẽ: licet parum clarificant graues tamen sunt et fastidiũ facientes: tardeq; descendunt.

¶ De fe. Capi. xliiii.

Fe id est sistra calida existẽs: ꝓuocat vrinam.
¶ Felenge est calidũ et siccum.
¶ Fel calidum est dolori neruorum proficiens. Fistici calidi existentes prouocant menstrua.
¶ Fesire id est brionia calida est. Que cũ sit detergens et abradens: pannũ et lentigines magnas delet.
¶ Fesarastim vel fesiresin brionie similis est mẽstrua et vrinam prouocans: atq; epilepsie ꝓficiens.
¶ Argentum frigidum est cordisq; proficit tremori.
¶ Fulfel eminie id est radix pipis et suũ lignũ calida sunt: colice atq; ventositati congruentia.
¶ Faufel id est auellana indica frigidũ est. qd apostematibus calidis epithimatum bene facit.
¶ Euforbium vehementer est calidum. quod et aquas expellit fortiter. atq; paralisim: et similib9 egritudinibus cõfert. In oculis vero positum initianti aque catarractarum auxiliatur.
¶ Feluca haragi id est fel elephãtis capillos facit rigidos
¶ Marubium calidũ est: disnie proficiens: et difficultati anhelitus atq; ictiritie.
¶ Mentastrum calidũ est et siccũ. qd et veteri asmati atq; difficultati mictus auxilium prebet.
¶ Peonia pueris epilepsiam patientib9 confert si sup eos appensa fuerint vel ex ea suffumigentur.
Rubea calida existens: vrinam atq; mẽstrua prouocat.
¶ Morphee itidem albe atq; albaris epithimata cõfert.

¶ De sath. Capit. xlv.

COclee marine aduste: abradendo purgant dentes Et non adustis vero et tritis: emplastrum factum et adustioni ignis superpositũ sanat eum.
¶ Sapo calidus existit. qui vlcerans corpus: in ipso fortẽ efficit abstersionem.
¶ Aloes calidũ est colerã rubeam expellẽs. et caput ac stomachum purgans carneq; creat. Additio.
¶ Cuius ꝓprietas est epar debilitare ideoq; ydrodicis nõ est dandũ: quia ꝟo nocumẽtũ qd emorroidibus ⁊ aliis ani passionibus facit satis notũ est nõ modo faciem⁹ mẽtionẽ. Textus. ¶ Gummi arabicũ frigidũ existẽs ventrẽq; stringens intestinorum excoriationi confert.
¶ Cordumeni calidũ est. qd epilepsie atq; asmati et paralisi cõferẽs expellit ascarides: atq; scorpionis puncture remedium affert. ¶ De caph. Capi. xlvi.
CAlamus aromaticus calidus existens stomacho atq; epati mõ emplastri superpositus auxiliatur. ¶ Cartamũ calidũ est. Qd et ventrẽ soluit: et sperma auget: stomacho tamen nocet.
¶ Kitram id est pix liquida vehemẽter existit calidu;. Qd menstrua ꝓuocat ac fetum expellit. Aquam ꝟo in oculum descẽdere ꝓhibet. Scabiei preterea ꝓficiens: sperma ita immutat qd ex eo embrion generari non potest.
¶ Centaurea crudum flegma e corpore educens neruorum dolori ac colice confert.
¶ Curth id est iuncus nilo de quo fit acatia. frigidus est vẽtrem quoq; stringit.
¶ Cambil calidum existens expellit ascarides.
¶ Kerse calidum est. stomachũq; calefacit et nauseam reprimit. ¶ Milium solidum est. quod et vrinam prouocat et lapidem frangit.
¶ Kana calida existens prouocat menstrua: ac ventositatẽ dissoluit: carnem preterea in vulneribus creat atq; scrofulas dissoluit.
¶ Cathimia argenti: scabiei que in corpore oritur ac pustulis que sunt in oculis congrua existit.
¶ Cathimia auri eã subtilior est. Que etiã albulã que est in oculo remouet.

¶ Calcanthum corrosiuum et caliduꝫ est ponticumqꝫ exi-stens: polipum a naribus remouet.
¶ Pumex frigida existens: in medicinis ponitur oculorū dentiūqꝫ mundificat concauitates. Additio.
¶ Pumex est lapis corij preparator qui lapis vulcani dr. Textus. ¶ Cacule aquā repellens: lac ꝓuocat ⁊ vrinam. Additio. ¶ Mundificat vitrū et nascitur in mari qn̄ est iuxta sibiliam. Textus. Es vstum capillos tingit: vul-nusqꝫ consolidat: et aquā expellit.

De re. Capi. xlvij.

Bace lauri existēte calide: puncturis conferūt scor pionū. quando cum vino bibuntur: ac naribus in-sufflate: torture conferunt oris.
¶ Gumi pini calidum existēs: carnem in vulneribus creat: ideoqꝫ ponitur in emplastris.
¶ Faffasa est trifoliū cal'a est: carnēqꝫ crescere facit: ⁊ vrinā prouocat cuiꝰ semen spermati ac lacti incremētum prebet.
¶ Reubarbarū calidū est. Quod stomacho ac epati confe rens casui atqꝫ ꝑcussioni bibitū remediū tribuit.
¶ Cinis calidus est ⁊ siccus. Qui ⁊ adustionem facit: ⁊ mol lia dissoluit apostemata.
¶ Feniculū calidū est: ⁊ vrine ꝓuocatiuum: ac antiquis cō-ferens febribus. Quod cum recens est: lac generat. Cuius succus in oculo positus acuit visum.

¶ De sin. Capitulm. xlviij.

Selen est calidum ⁊ dissoluit apostemata
¶ Settaragi: id est tapsia calidus est ⁊ acutꝰ. Mor phee q̄qꝫ albe atqꝫ lep̄ cū aceto epithimatꝰ cōfert.
¶ Seucar est calidus. Qui morphee cū aceto epithimatus atqꝫ yctiritie ⁊ grossitudini splenis: bibitꝰ ꝯfert. Additio.
¶ Id est pes colūbinus cum quo tingitur oculus vel cera. Textus. ¶ Scebram calida ē. q̄ colerā rubeā ⁊ aquā atqꝫ flegma vehemēter purgās: epati existit nociua. Additio.
¶ Latine dr laureola ⁊ barbarice louagath ⁊ ē interficiēs. Textus. ¶ Sepū omne dissolutiuū est atqꝫ mollificatiuū.
¶ Scordion calidum existens: grosso spleni confert.
¶ Steregi calidus est: scabiei atqꝫ pruritui valens vētrisqꝫ efficit solutionem.

¶ Sedine id est ematitis lapis frigida est ꝛ stiptica atq; in pulueribus ponitur oculorum.
¶ Alumen vehementer existit stipticum: dentes quoq; motos confirmat.
¶ Sebenic id est athanasia vel seneschila calida est. q̄ fluori ab ore infantiũ decurrenti: atq; epilepsie remediũ affert.
¶ Sacahic id est papauer rubeuꝫ calidus existens tenebrositatem visus atq; oculorum albulam remouet.
¶ Suchaha est calida existens: antiquis confert febribus.
¶ Sunim id est nigella calida est ꝛ acuta. que flegma quasi lambendo destruens: aufert reumatismum atq; ventositatem expellit.

¶ De te Caplm. xlix.

Taderi est calidum ꝛ augmentat sperma ac puerorum lapidibus remedium aufert. Tamarindi frigidi existentes ventrem soluunt ac coleram rubeam ꝛ sanguinem reprimunt.
¶ Tereniabin temperata est: ventremq; soluit.
¶ Tuthia vtilis existit ad oculi rigiditatem faciendã: ascelarumq; remouet fetorem.
¶ Tiregi calidum est: atq; apostemati congruum existit.
¶ Turbit calidum existens expellit flegma.

¶ De he. Caplm. l.

Thesisie calida est multum atq; adustioneꝫ faciẽs. Que alopitiam patientibus pilos renasci facit. Mollificationi preterea si ex ea fricetur corpus auxilium prebet. Additio.
¶ Thesiphie est gumma ruthe siluestri in terra barbarico-rum nascitur ꝛ vocatur ibi adries que cum vehementis sit caloris non multum est sicca. Textus.
¶ Thil ar̃s thitagra prouocat vrinam ꝛ frangit lapidem.

¶ De cha. Caplm. li.

Cheruha id est pendactilli calida existens: colice atq; paralesi confert. durities quoq; mollificat: si ex ea fiat emplastrum.
¶ Sinapi calidum est. quod in palato positũ flegma incidit. vermes preterea expellit: atq; apostemata maturat.
¶ Maluauiscus in calore tp̃ata est. Que ap̃ata mollificãs

dolorem sedat. Cuius semen morpheã remouet: si cum eo ꝛ aceto in sole epithima fiat: atq; ardori mictus auxiliatur ¶ Eleborus niger colerã expellit nigram. Albus vo vomitum vehementer prouocans: multum vomere facit. Ipsum tamen bibere non est securum.

¶ Cassiafistula vẽtrem soluit: ꝛ apostematibus interiorum confert.

¶ Fermentũ de farina triticea: doloribus qui sunt in plantis pedum si ex eo fiat emplastrum auxiliatur ꝛ apostemata maturat.

¶ De thel. Capl'm.lii.

Cantarides calide sunt ꝛ acutissime. q̃ licet scabiei conferant: vesicant tamen si ex eis multa sumatur quantitas vlnerũt ac sanguinẽ mingere faciunt ꝛ interficiunt. Ex quibus parua accepta q̃titas: vrinã vehementer prouocat: atq; albaras albe cum aceto epithimate remedium afferunt. ¶ Cauda equina est frigida: que vẽtris fluxũ patientibus: ꝛ emoptoicis ac calidis auxiliatur apostematibus. ¶ Aurum tremori cordis et melancolie adiutorium prebet.

¶ De that. Capl'm.liii.

Acahro solutioni ventris: et vesicis oris: atq; intestinorum: maximum affert remedium.

¶ De gaim. Capl'm.liiii.

Gar.i. laurus apostemati matricis cõfert: atq; puncture scorpionis ꝛ dolori neruorũ auxiliat. Quod totum semen ꝛ oleum operantur. Nauseam tamẽ atq; vomitum faciunt. ¶ Glutem de coriis antiquis: faciei pustulis que cum cutis duritie ꝛ rubore consistunt: confert: atq; ramici initianti: ꝛ emoptoicis auxiliatur. ¶ Agaricuz calidum existens: epatis aperit opilationez. Asmati quoq; atq; epilepsie: necnon vetustis febribus: remedium affert. Humores preterea grossos a capite expellit. ¶ Gafit id est eupatorium epatis opilationem aperit: ac vetustis febribus auxilium prebet.

¶ Expletus est tractatus tertius.

¶ Tractatus.iiij.ʒij.cõtinens capitula.

¶ Capitulũ primũ.de dicen-
dis aggregationibus cõser-
uãdi sanitatẽ ⁊ eius summis
Cap̃.ij.đ mẽsuratiõe motꝰ:⁊
dispõibus ipsius ⁊ tp̄is eius
Capl'm.iij.de mensuratione
somni ⁊ horaꝝ suarũ:⁊ iuua
menti ipsius ⁊ lesionis.
Cap.iiij. de regimine come
stionis.
Ca.v.de regimĩe bibitiõis.
Ca.vi.đ purgatõibꝰ corp̄is:
a superfluis humoribus.
Ca.vij.de temperãdis domi-
bus et hospitijs.
Ca.viij.de ꝓnosticatiõe ma-
lorũ accidentiũ anteq̄ preua
leant ⁊ augeantur.
Ca.ix.de actionibus anima-
lium cogitationum.
Ca.x.de custodiẽdis cõsuetu-
dinibus.
Cap̃.xi. de auferẽda malitia
ciborum incõuenientium.
Capl'm.xij.de nocumẽto vini
auferendo.
Cap̃.xiij.de alijs potibꝰ qui
ponũtur loco vini.
Ca.xiiij.de iuuamẽto flobo-
thomie ⁊ eius nocumento ⁊
qũo debeat fieri.
Ca.xv.de iuuamento purga-
tionis:⁊ eius nocumento et
quomodo debeat fieri.
Ca.xvi.de iuuamẽto vomitꝰ
⁊ eius nocumẽto ⁊ quomo-
do debeat fieri.
Ca.xvij.de iuuamẽto coitus
et eius nocumento.
Cap.xviij.de iuuamento bal
nei ⁊ eiꝰ nocumento:⁊ quo-
modo debeat fieri.
Capl'.xix.de forma corporis
laudabili.
Ca.xx.de iuuamẽto fricatio
nis labioꝝ cũ corticibus nu
cum: ⁊ eius nocumentum ⁊
quomodo debeat fieri.
Ca.xxi.de ꝯseruatiõe dẽtiũ.
Ca.xxij.de cõseruatiõe oculi
⁊ eius clarificatione.
Capl'm.xxiij.de cõseruatiõe
auditus.
Capl'ꝫ.xxiiij.de cautela egri
tudinum transeuntium de
vno ad aliud.
Capitulũ.xxv.de pestilentia
et cautela eius.
Capl'.xxvi.de regimine cor-
poris s̃m tempora.
Ca.xxvij.de regimĩe p̃gnan-
tis : et conseruatione fetus
ipsius.
Ca.xxviij.de facilitate p̄tꝰ ⁊
regimine parturientis.
Ca.xxix.de regimĩe ĩfantis.
Ca.xxx. de eligẽda nutrice:
⁊ regimine ipsius.
Capitulũ.xxxi. de regimine
omnium etatum.
Capl'm.xxxij.de probatione
medici.

¶ De dicendis aggregationibus conseruandi sanitatem & eius summis. Caplm.i.

Sanitas conseruatur bonitate mensurationis motus et quietis: atque comestionis et potus nec non expulsionis superfluitatum ac domorum. & ceterorum locorum in quibus homines manere debent: malorumque accidentium antequam augmentum recipiant succursus: atque animalium cogitationum sibi conuenientium: & consuetudinum custodie. Nos autem in vniuscuiusque istorum tractatu: quantum nostro competit tractatui si deus voluerit loquemur.

¶ De mensura motus et suarum dispositionum ac suarum horarum. Caplm.ij.

Sanitatem conseruare volenti: ante comestionem moueri necesse est. Motu autem quisque vti debet sibi vti consueto: quod vires ipsius non excedat. Sit etiam motus deambulationis vel vectationis. Quo nemo tam diu vti presumat: donec fatigationem et multam sentiat grauedinem. Sed cum vtitur motu ex quo lassari se senserit: dimisso motu statim antequam aliquam inde consequatur lesionem quiescat. De natura enim motus est quod quando ante comestionem fit: calorem accrescere facit innatum. Quamobrem & cibus calorem inuenit accensum: & corpus inde grossitudinem & tolerabilitatem & vires acquirit. Summopere preterea obseruandum est: vt qui fortibus & grauibus vti vult motibus gradatim in eis procedat: neque de quiete ad grauem motum subito transeat. Venter quoque eius si grauis fuerit & magnus: lata constringendus est fascia. Post comestionem hora forti motu ac longi temporis: omnino est cauendum. Sicut enim motus ante comestionem factus sanitatis est conseruatiuus: ita post comestionem egritudinis inuenitur generatiuus.

¶ De mensura somni & sue hore: atque sui indumenti. Cap.iij.

Oportet vt tandiu post comestionem aliquis se a somno abstineat donec cibus ab ore stomachi descendisse: atque inflatio & grauedo minui: atque inferius mergi sentiatur. Quod si tradetur non incongruum est: vt parua iuuetur deambulatione donec descendat. ¶ Est etiam obseruandum ne de vno latere ad aliud: sepe voluatur. Tardatur enim inde digestio: atque inflatio & rugitus sentitur.

Oportet itidem vt puluinar sit altum: et precipue si cibus nondũ ab ore stomachi descenderit. Somni autẽ vtilitas anime aufert laborẽ: eamq; reddit subtiliorẽ: atq; cogitationem et rationẽ que ebetes erant et quasi fesse subtiliat et acuit: corporisq; fatigationem mitigat: et digestiuaʒ meliorem efficit: ac corpus impinguat. Multũ autem dormire corpus desiccat ac tenerũ efficit flantis quoq; multitudinẽ in eo creat: ipsumq; infrigidat. Quod in corpib⁹ grossis et pinguibus precipue opatur. Vigilie vero multe calorẽ intendunt ac formã corrũpunt: corpusq; desiccant atq; colerã rubeam in ipso augmẽtant. Quod precipue operãtur cũ corpora sunt macra. Oportet itaq; vt aĩa vigilare non cogatur cũ dissoluta et stupida fuerit: neq; ad dormieuduʒ incitetur: cum excitata atq; subtilis et acuta fuerit: motusq; leues et sensus fortes.

¶ De regimine cibi. Capit. iiij.

Comedere postq̃ cibi preteriti fex inferius descenderit et pars vẽtris inferior leuis efficitur in qua nulla remansit tensio: et motus precessit conueniens: appetitiua quoq; p̃ualet meli⁹ iudicatur. Et preterea cauendũ ne comestio postq̃ appetitus affuerit: tardetur nisi appetitus fuerit mẽdosus: sicut ebriis: ac fastiditis accidere solet. Sed postq̃ homo qui ebrius non est appetere inceperit: et cib⁹ qui precessit neq; mult⁹ neq; grossus fuit ipsa hora comedere dʒ sine dilatione aliqua hoc nãq; melius est. Si eñ comestio adeo tardet̃ quo ad appetitiua destruatur que prius intensa erat sirupũ iulep vel acetosuʒ vl̃ aquã calidã sumere debet: aut comestionẽ vna hora tardare donec vomat vel assellet: aut appetitiua excitet̃ et redeat Quibus rite peractis: comestio subsequi debet. ¶ Valde quoq; cauẽdũ censemus ne cibo adeo impleatur homo: vt stomachus tẽdatur vel multũ grauet̃: aut anhelitus angustetur. Quapropter si hoc aliqñ acciderit: cibus sumptus anteq̃ descẽdat euomi debet. Quod si euomi non poterit: somnus et motus incrementũ recipere debent: atq; ea que ventrẽ soluant: sumenda sunt. Cibus preterea quo vti ꝯsueuerat in sequenti die minuẽdus erit. ¶ Et etiã summopere obseruandũ: vt cibos sibi consuetos quisq; accipiat. et to:

tiens edat quotiens cõsueuit: nisi cõsuetudo peruersa fue-rit:ꝛ aqua omnino permutari gradatim debet. Quã tamẽ non repente sed ordinate paulatim vz. de illa ad bonã trã-seundo deserere debet. Ordo quoqꝫ in comestiõe iste obser uari dꝫ: vt sani inter diẽ et noctẽ ad minus semel. ad mai⁹ aũt vt his in die. et qđ temperatius est inter duos dies ter reficiãtur. Semel autẽ in die comedere. corpora habẽtib⁹ macra et sicca: nocet. Bis xo in die refici: corpora haben tes grossa et pinguia ledit. ¶ Multo preterea vtentes mo tu: ac multũ laborantes: maiori ꝛ grossiori indigent cibo. His autẽ contrariis cõtraria inueniũtur. Quapropter cu-iusqꝫ hois querenda est ꝯsuetudo: quisqꝫ ei cibus cõueniẽs sit interrogandũ. Sepe eñ cõtingit: vt cibaria aliqua que mala sunt aliquibus conuenientia reperiantur: a qbus ipi sicut alii sibi cauere nõ debent. Et fortassis cibaria aliqua existẽtia bona: aliquibus incongrua inueniũtur. a quibus penitus sibi cauere debẽt. Si aũt sint aliq̃ cibaria aliqb⁹ cõueniẽtia que ipsi appetãt. licet min⁹ bona sint: appetitui tamẽ tribuẽda sunt nisi omnia pessima fuerint. Non tamẽ mali semꝑ vtendum est cibis. Quare si aliquis hoc egerit: solutiuis medicinis malos humores ex tali cibo genera-tos mouere solitis vt debet. In hora etiã qua talem come dit cibũ: aliquid cũ eo comedere: vel post ipsum bibere de-bet: qđ eũ temperet et minus malũ faciat: sicut si deus vo-luerit dicturi sumus. ¶ Qđ autem digestio fit mala: ꝛ cor-rũpitur: inde est ꝙ cibi multi ꝛ diuersi in vna sumuntur ho-ra: et ꝙ cibus grossus ante subtilẽ comedit: et ꝙ multa ci-baria cũ iure habente micas panis accipiũtur: atqꝫ ꝙ iter principiũ prandii et finem multa sit hora. ¶ Oportet p̃ter-ea vt i hyeme sit cibus actualiter calid⁹ in estate actualiter frigidus. Est etiã abstinendũ a cibis calidissimis: quales sunt tunc cũ ab igne remouentur: et ab illis que sunt vehe-mentis frigoris sicut qui super niuem refrigerãtur: quibus nullus vti debet. Cibo eñ super niuem infrigidato: nullo modo est vtendum nisi in tempore magni caloris: corpore quasi inflamato existente. ¶ Meliores quoqꝫ hore ad su-mendũ cibum hore sunt frigide. Quod si hore frigide esse non possunt. mãsiones saltim frigide sint. Sint itidem ho-

re comestionis:post quas dormire et quiescere possint. ¶ Fructus etiam si in prandio sumendi sunt: ante omnem edendi sunt cibum nisi sint de his qui in stomacho multaz faciunt morã:atqꝫ tardãtur in quibus est ponticitas et acetositas:vt citonia et poma et mala granata. Si autem de his causa medicine sumere parũ voluerint comedãt. Melius tamẽ in conseruanda sanitate iudicatur:vt oẽs recentes fructus dimittãtur.vel parua ex eis sumatur quãtitas. Ex qbus si multũ comederint cũ medicinis solutiuis ⁊ motu eis succurrẽdũ est. Est etiã diligenter obseruãdũ: ne recẽ centibus vtatur fructibus nisi in die quo multo vsi fuerint exercitio atqꝫ in stomacho ardor sentitur. Est eñi cõueniẽs vt hac in dispõne fructus comedant recentes:sicut sunt ficus:et vue:⁊ pira:⁊ mora:⁊ crisomila:infrigidata in aqua. Postq̃ autẽ predictos comederint fruct⁹ aliquo interposito spacio: cibũ quem debent sumere edant. ¶ A fastidio preterea sũmopere est cauendũ. Qđ si quis fastidiũ passus fuerit: in eadẽ die minoret cibũ atqꝫ in sequenti similiter alleuiet cibũ. Sed si multis diebus ⁊ continuis fastiditus fuerit:medicinã bibere debet nõ multũ solutiuã qualis est ea que stercus expellere:ac stomachũ et intestina:et epatis foramina mũdificare solet:sicut trifera minor q̃ pigram recipit et turbith. Vel pillule que species recipiunt redolentes vel pillule de mastice ⁊ aloe ꝯfecte:vel diacitonitem solutiuũ. Vel electuariũ laxatiuuz de dactilis:vel scheri ebezen:et his similia. ¶ Sunt etiã hoies in qbus grossa bñ digeruntur cibaria:et corrũpuntur in eorũ stomachis cibaria subtilia. Istis ergo ea que nõ in stomacho corrũpuntur tribuẽda sunt:⁊ que digerunt. Huic autẽ dispõni habẽtib⁹ ꝯtrariam ꝯria danda sunt. Et expedit vt plus nutrimẽti illius in quo alicui⁹ humoris generatio corrnptibilis multiplicari solet sibi inferẽs nocumentũ sit huic ꝯriũ hũori:ipsumqꝫ generari prohibeat. ¶ De regimine pot⁹. Cap. v.

In potationis regimine obseruanda est regula ne aquã ieiuni vel sup mẽsam nisi postq̃ comederit et vẽtris supiora alleuiata fuerit:sumere p̃sumãt. Si tñ ea cã reprimẽdi sitim vti voluerit:nõ ad satietatẽ:sed parũ ex ea sumãt. Postq̃ ꝟo ventris supiora vt pri⁹ dictũ est

alleuiata fuerint: cibusqꝫ ab eo descẽderit: satiari ex ea vel vino debent. Summopere autẽ cauendũ est: ne aquam niuis aliqui bibant neqꝫ aquã in mensa accipiãt: nisi frigidã. Frigida enim cum fuerit: parua ex ea sufficit quãtitas. Ab aqua preterea niuis neruos habẽtes debiles: quorũ stomachus ⁊ epar frigida sunt atqꝫ ꝗ in digestiõe sua inuenit diuersitatem ⁊ cuius anima debilis ac quasi cõsumpta cernitur: sibi cauere debent. Qui autẽ carnosus fuerit: ⁊ sanguinem multum atqꝫ colorem rubeum habuerit: quorũ ⁊ appetitiua fortis existit: nihil ab aqua timere debẽt. ¶ Nullus etiã ieiunus aquam bibere debet: nisi qui magnum habet ardorem: vel qui est ebrius: debet insuper quisqꝫ ieiunus vel post balneum vel post coitũ: vel post fortem motũ qui hoĩs anhelitum frequẽtem facit cauere ne multum aque frigide subito bibat. Sed parũ ex ea paulatim sumere debet. Quod eo vsqꝫ facere debet: donec illud remoueat accidens atqꝫ eius extinguat impressio. Aqua etiam noctu bibenda non est: si sitis mẽdosa fuerit. Signũ xo huiꝰ est: ꝙ sitiẽs ebrius est: vel quod iam bibit aquam sibi sufficientẽ anteꝙ dormiret, sicut consueuerat. Quod si contingat aliquem aquam multam bibere: ⁊ sitim angmẽtari a potu ipsius abstinere debet: atqꝫ sitim multum tolerare. Cito enim remouebitur sitis Additio. ¶ Iste qui bibit aquã multã ⁊ sitis eius augmentatur ideo hic patitur quia musculi stomachi tendunt ⁊ inferiꝰ stõi os stringit ⁊ qꝛ stomachus tensus est nõ habet vires quibꝰ aquã ad intestina eijcire possit vene etiã epatis aliquam aque partẽ attrahere nõ valent epar queritur ex illa aqua nullo modo iuuat vñ calidũ remanẽs aliaꝫ appetit aquam ⁊ ꝙto magis biberit tanto magis tenditur stomachus neqꝫ eius cessat tentio donec aliqñtulũ mollis efficiat stomachus tunc enim oĩa se recte habet. Textus.
Homo aũt famelicꝰ ⁊ vacuus vinũ bibere nõ dꝫ. Neqꝫ post cibum acutũ: nec post balneũ. Neqꝫ post fortẽ motũ. Neqꝫ post ciborum saturitatẽ: nisi postꝙ descẽderit cibi neqꝫ post crapulã neqꝫ vini tãta sumẽda est ꝙtitas: vt ex ea grauetur stomachus ⁊ tendat: nisi aliqs post eiꝰ potũ sibi medicare velit. Debet etiã qsqꝫ vinũ eligere: qꝺ sibi cõuenientius est fm ꝙ diximus. Diuersificat eñi vinum in suis speciebus

multipliciter. Frequēti quoq ebrietate nullo modo est vtē dum. Malas em̄ generat egritudines. Una autē ebrietas vel due in mense auxiliū prebent si non sint cōtinue. Sitq cuiusq hominis inclinatio ad ipsum vel ab ipso: fm q sibi conueniētius est. Sunt em̄ qui cibū sine vino digerere nullo modo possunt: et sunt alij qui a vino grauantur: et in quibus cibus cum vino corrumpitur quibus colorem atq repletionem facit febrēq cito inducit.

¶ De mundificatione corpor a supfluitatibus. Cap. vi.

Ut corpus a superfluitatibus mundū permaneat valde studere conuenit. Qd ventris solutione ac vrine prouocatione necnō motu et exercitio fieri potest. Unūquodq enim istor aliq superfluitatū speciez a corpore expellit. Quapropter si egestionē comparatione ciborū assumptor paucā inuenerim⁹: atq minorem q̄ esse consueuerat: ventrē cum aliqua re tpata hoc faciēte: soluere debemus. Urinaz quoq si minuatur similiter tempate puocare debemus. Qd vinum subtile et syrupus acetosus atq melonū et citrolorū semina necnō ipsum apium et feniculū: et cucumeres: et citruli: et melones et his similia facient. Quando autē quod per sudorem expelli solet minuitur: atq longū iam preterijt tēpus; ex quo magno non vsi fuimus exercitio: neq aer circundans est calidus cū exercitio atq balneis sudorez prouocare debemus. ¶ Et si contingat vt cibis colere rubee generatiuis vtamur: rem ipaz tempate expellentē sumere debemus. Sicut sunt mirabolani citrini et pruna: et tamarindi: et serū: et succus granatorum cum pulpa sua tritorū. Quod si causa erroris illud facere dimiserimus: donec humoris maxima quātitas in nostris adunetur corporibus fortioribus tūc vti oportebit medicinis quas in parte de curandis egritudinibus in locis illarum nominatione dignioribus noīabimus; atq tunc forti oportebit nos vti medicina: sicut qui egritudines medicatur: nō sicut qui sanitatē cōseruat. ¶ Si aūt cibus colera nigram generare solet: mirabolanos indos atq polipodium necnon epithimum sumere debemus. Et si flegma generare solet: trifera minore pigrā et turbith recipiēte vel electuario ex zinzibere: et turbith ac zucharo facto vti con-

uenit. ¶ Stomachũ quoq; si viderimus quasi stupidum et sine sensu: atq; appetitiuã destructã: et homo iam nõ appetit nisi acuta: aliaq; cibaria eũ grauãt ⁊ ꝓprie dulcia ⁊ vnctuosa vomitus: tũc hoc modo ꝓuocandus erit. Prius comedat res salsas ⁊ sinapim aut siclã: aut rafanuz: postea bibat syrupũ acetosũz: vel ydromel aut medicinas q̃ tẽperate purgare solent quas nomiauimus. ¶ Corpus autẽ si qñ inflãmatũ atq; ad motiones graue: colorem quoq; rubeum ⁊ tactum calidũ viderimus: venasq; eleuatas ac plenas conspexerimus. Sanguinẽ minuere festinabimus atq; ciboruz mensurã minuemus: carnez quoq; atq; vinũ necnõ oĩa dulcia dimittere cogemus ⁊ nitemur ad hoc vt oĩa cibaria sint pontica vel acetosa. Qḋ tandiu fieri cõuenit donec p̄dicta cessent accidẽtia. ¶ Uiri p̄terea ac mulieres cũ appetũt coire debent. Quod quidẽ faciãt nature nõ repugnãtes. Sũt etiam quedã aliam que summa cũ diligẽtia fieri debent: vt dentium ⁊ gingiuaruz: ac labioꝝ cum corticibus radicũ nucuz fricatio: ⁊ gargarismus atq; sternutatio in aliquib⁹ horis: ¶ Sup̄fluitatũ quoq; nulla est retinẽda. Ex retentione enim vrine mingẽdi accidit difficultas. Egritudines quoq; que vesice in suis partibus solẽt accidere eueniũt. Egestio ꝟo retenta: vẽtositatez ⁊ tenasmon: atq; malã colicam: nec nõ appetitiue destructionẽ ac fastidium generãt.

¶ De mansionibus et domibus siue hospitijs temperandis. Capitulũ. vij.

Oportet attendere ne in his locis sit calor talis: ex quo corpus in sudorẽ resoluatur ⁊ humectationem neq; frigus tm̃ sit vt ex eo corpus cõtrahat ⁊ horripiletur. Terra quoq; nõ sit mollis neq; humida neq; multum sicca: neq; sit sordida: neq; pulueru lẽta: sed sit iter has dispositiones mediocris. Qḋ erit si locus sordidus ⁊ puluerulẽtus ita roretur aqua vt ex ea recipiat tẽperamentũ. Et si fuerit mollis super lectos vel in solario sedatur. Mansiones sicut predictuz est temperate corporibus quoꝝ sanitas est perfecta: ⁊ natura temperata conferũt. Corporibus ꝟo dispositionem his habẽtibus cõtrariam: que. s. macra sunt et colerica. mansiones molles ⁊ humide congrue existunt: si cum hoc etiam frigide fuerunt. Sicce autem ⁊ calide mã-

siones:que cum hoc mollitiem non habeant corporib⁹ dispositionẽ istis habentibus contrariã auxiliant. Quibus ille que ab istis diuerse inueniuntur: nocumentũ prebent. Decet preterea summopere caueri ne malus in eis sentiat odor. Qui si forte affuerit suffumigationibus erit emendãdus.

¶ De significatione maloꝝ accidentiuꝫ anteꝙ preualeant ꝛ augeantur. Cap.viij.

Capitulũ hoc est elementis cõseruandi sanitatẽ nobile existit. Et esset satis conueniẽs vt in ipo multiplicaremus verba: ꝛ vsqꝫ advnguẽ ea que in ipso sunt cõsideranda perscrutaremur. Sed qꝛ istius nostri libri intentionem preterire nolumus tñ nullo suorum moraꝫ faciemus capitulorũ aggregationes: et summas apponentes paucas. Dicamus igitur ꝙ cum capitis dolor fortis est et mensiuus vel emigraneaverendũ est ne ad oculos aqua descendat et dilatetur pupilla. Quapropter: si capitis dolor diu perseuerando grauiter infestauerit. neqꝫ medicinis releuari poterit: infirmanti succurrenduꝫ erit cum extractione artariaruꝫ que in timporibus pulsant. ¶ Saltus faciei diu permanẽs si multus fuerit ꝛ fortis oris torturam adeo portendit vicinã: vt statiꝫ inuadere debeat. Postꝙ igitur istud sentiri ceperit medicine vehementer solutiue: ac vomitus prouocatione dari debent. Facies quoqꝫ cum forti aceto quod de vino factuꝫ sit in quo mentastrum sit decoctũ fricari conuenit: ꝛ comestio parua erit danda. A vino ꝑterea omino abstinere debet. Fortibusqꝫ euacuationib⁹: ac fricationibus: necnõ gargarismis ꝛ sternutationib⁹ vtendum erit. ¶ Totius xo corporis saltus multus ꝛ diu permanẽs: spasmũ ꝓnosticatur. Oportet igitur cuꝫ istud acciderit: fortiter euacuare ꝛ fricare corpus: ꝛ ipsius regimen subtiliare: medicine quoqꝫ calide quas in suo nomiabimus caplo dande erunt. Stupor paralysim portendit: quapropter cum accidit: regimen subtiliandũ erit: corpusqꝫ cum medicinis acutis: quas in paralysis caplo nominabimus: euacuãdũ erit. ¶ Faciei ꝛ oculoꝝ rubedo atqꝫ venarum in ipsis manifestatio ꝛ lachrymarũ descensus: et claritatem luminis patiẽdi

impotentia. Omnia hec si cum forti capitis dolore affuerit frenesis pnostica erunt. Succurrendũ igitur erit cuꝫ flobothomia ac ventris solutione. Caput quoqꝫ oleo roseo cum aceto mixto infundendũ erit: totũqꝫ corpus infrigidandũ. ¶ Incubus et vertigo si diu perseuerauerint: forteſqꝫ extiterint: epileptiam portẽdent. Non est igitur negligendum quin taliter laborantibus succurramus cum his que in capitulo de epilepsia dicturi sumus. ¶ Tristitia absqꝫ manifesta causa diu permanẽs: ⁊ cordis malignitas atqꝫ desperatio melancoliã significãt. quapropter succurrendũ est vt dicturi sumus. ¶ Cum aliquis ante oculos quasi muscas volare: vel quasi pilos stare aspexerit: vel in circuitu eorũ que aspicit quasi fumũ vel vaporem viderit: principium descensus aque innuitur. Hoc igitur diligenter est considerandũ vt in suo dicturi sumus capitulo: ⁊ vt medicetur pperandũ. ¶ Reumatismus ⁊ coriza si frequẽter euenerit ne ptisis vel asma vel pulmonis proueniant passiones: timendum erit. Ideoqꝫ statim erit succurrendum. Sudor multus ⁊ diu perseuerans: corporis significat replexionem. Subueniendũ igitur erit cum flobothomia ac cibi paucitate. Si autẽ sudor male fuerit olẽs ꝙ febris sit iam vicina significat: quapropter ea que rubeam soluãt coleram danda erunt. ¶ Cordis tremor fortis ⁊ frequens mortem portendit subitaneã. Ideoqꝫ cum flobothomia ⁊ medicinis ventrem leuiter soluentibus succurrere oportet. Repletio superflua timorem emoptoice passionis future: atqꝫ appoplexie: ⁊ mortis subitanee affert. Unde statim cuꝫ flobothomia subuenire oportet. Si sensuũ turbatio ac motuũ debilitatio cum repletione affuerint: ne superueniat appoplexia timenduꝫ erit. Succurrendũ igitur erit cuꝫ flobothomia ⁊ gargarismo. ¶ Grauitas si in dextro fuerit latere apud costas posteriores punctura atqꝫ tensio epatis significat lesionem. Subueniendũ igitur erit: prout in suo dicemus capitulo. ¶ Egestio plus solito tincta yctiritiam significat. Additio.

¶ Egestio in qua nulla est tinctura magis significat yctiriciam que ex opilatione oris cistis fellis puenit vnde fit vt ꝙ ad intestina mitti consueuit retineatur: et cum sanguine ad reliqua membra dilabatur.

¶ Facies etiã ac palpebre ⁊ extremitates si inflate fuerint pnosticabũt ydropisim. ¶ Digestionis fetor: fastidiũ atq̃ grauedinem que existit in venis: innuit. ¶ Fetor qui est in vrina: putrefactionẽ significat: et q̃ febres euenire debẽt. ¶ Lassitudo ⁊ dissolutio cũ destructione appetitiue febres significant. Additio. ¶ Galienus in quinta particula de accidenti ⁊ morbo ait modi fatigationis sunt tres: vnꝰ est extẽsio qui hoiem cũ desiderio extẽdere facit ⁊ generat ex vapore in cute aggregato et maxie fit in pueris q2 eorũ calor in ipsoꝝ humoribꝰ vehementer est infusus: in pfectis aũt calor nõ est tãtus q̃tus est necessariꝰ nutritioni in eoꝝ corpibus recepte: imo minor. Calor eñi naturalis q̃to magis dominabit tãto magis occulta erit resolutio. Secũdꝰ vo modus est pustularis quo cũ quis laborat q̃si acuũ puncturas sentit qui ex hũoribus inter coriũ et carnẽ putrefactis generat et portẽdit febrem q̃ cũ interpollatione ⁊ tremore accidẽti. Tertiꝰ modus est fatigatio in qua sentitur dissolutio q̃ est ac si fustibꝰ vberatus essꝫ ⁊ generat ex hu. intra venas putrefactis et significat feb. continuas q̃ modus aliis deterior existit. Textꝰ. ¶ Appetitiue autem destructio et nausea innuũt colicam. Succurrendũ est igr cum longo somno ⁊ cibi abstinẽtia postea cũ medicinis q̃s ibi noiabimus. ¶ Grauitas ⁊ tensio in inferiorib꜊ ventris et ylioꝝ: cum vrine a dispõne solita permutatione: nocumẽtũ in renibus inceptũ demõstrat. Ideoq̃ cito succurrendũ erit. ¶ Urine ardor diu perseuerãs: vesicam et virgã pustulis hereditabit. Subueniendũ igitur erit: sicut in suo dicemus capitulo. ¶ Mollis egestio ani adustionẽ ac puncturã faciens dissinteriã demõstrat futurã. Subueniẽdũ est igr. ¶ Pruritus ani futuras significat emorroidas: si nõ causa et vermiũ paruorũ multoꝝ ibi existentiũ contingat. ¶ Ex multitudine ademenul magne exiture aduentus timet. Ex multis modis magne collectiõis suspitio exoritur. ¶ Morphea alba: albaras albe timorẽ inducit. Multus faciei rubor cũ obfuscatione ⁊ anhelitus angustia ⁊ vocis raucedo leprã aduentare que iam incepit accedere timere faciunt. ¶ Si autẽ aliqua dispõnum corpis sani pter solitũ permutata fuerit: vt.s. appetitiua fortior vel debilior existat: vel

exeuntia a corpore plura sint vel pauciora: vel somnus lon
gior sit aut breuior: vel agitatio vel etiā insomnietas adsit
vel sudor preter solitū ex corpore decurrat: vel ea que a cor
pore manare solita erāt retineātur: vt emorroidarū ꝛ men
struoꝝ sanguis atqꝫ sanguinis vomit⁹ qui statutis diebus
euenire solit⁹ erat: vel sanguis qui ex naribus fluere cōsue
uit: vel si totius corpis dissolutio fiat: vel ingenij pigritia
aut in ore extraneus sentiat sapor: aut ea que nō consueue
runt delectationē afferant aut ēꝯrio: aut coeundi desideriū
aliquis augmētari sentiat: vel diminui: vel in somno occur
rat somniū qd non consueuit euenire. vel corporis color cō
uertatur et mutet: aut tactus preter solitū et vltimū cum
aliqd non assuetū acciderit et permāserit: ac augmentari
ceperit egritudinē pronosticabit futurā. Quāobrem cuius=
libet predictoꝝ causa subtiliter est inuestiganda. ꝛ ad eius
sanationē festinandū. ¶ In corpore quoqꝫ si quādo reple=
tionis significatio visa fuerit in ipsius flobothomia elabo
randū erit: ac comestio minuenda. Et si qñ alicuius humo=
ris dominij sigtio apparuit. succurrendū erit cū solutione
ei⁹ et cū medicinis qbus hmōi humor ex corpe duci ꝯsue=
uit. ¶ Preterea si infirmitas alicui cum periodo nota sup=
uenire consueuit: anteqꝫ paroxismi hora accedat flobotho
mari dꝫ: vel qd assellare faciat tribuendū: oīa quoqꝫ alia q̄
post egritudinis aduentū fiunt exerceri debent: queadmo=
dum in suis: si deus voluerit capitulis dicturi sumus.

¶ De cogitationibus anime. Cap. ix.

Quecunqꝫ ex illis animā gaudere atqꝫ letari facit robur viribus tribuit et naturā excitat: et in suis adiuuat: actionibus omnibusqꝫ sanis cōfert: nisi his qui carnis minoratione: eo qꝫ superflua sit indigent. Qui tamen sani non existunt econtrario. Que vero tristari facit omnibus sanis nocumentum infert: exceptis his, qui carnis indigent minoratione.

¶ De conseruatione ꝯsuetudinum. Capi. x.

Consuetudines conseruare: et fm earum incidere regulā nisi pessime fuit opꝫ. Quādo ergo sunt sic ab eis paulatim ac ordinate est recedendū. Qua=
propter quisqꝫ cauere debet ne alicuius rei sibi consuetudi

¶ Facies etiā ac palpebre ꝛ extremitates si inflate fuerint ꝓnosticabūt ydropisim. ¶ Digestionis fetor: fastidiū atq̄ grauedinem que existit in venis: innuit. ¶ Fetor qui est in vrina: putrefactionē significat: et q̄ febres euenire debēt. ¶ Lassitudo ꝛ dissolutio cū destructione appetitiue febrez significant. Additio. ¶ Galienus in quinta particula de accidenti ꝛ morbo ait modi fatigationis sunt tres: vnꝰ est extēsio qui hoiem cū desiderio extēdere facit ꝛ generat ex vapore in cute aggregato et maxie fit in pueris q2 eorū calor in ipsoꝝ humoribꝰ vehementer est infusus: in ꝑfectis aūt calor nō est tātus q̄tus est necessariꝰ nutritioni in eoꝝ corꝑibus recepte: imo minor. Calor eñi naturalis q̄to magis dominabit tāto magis occulta erit resolutio. Secūdꝰ vo modus est pustularis quo cū quis laborat q̄si acuū puncturas sentit qui ex hūoribus inter coriū et carnē putrefactis generat et portēdit febrem q̄ cū interpollatione ꝛ tremore accidēti. Tertiꝰ modus est fatigatio in qua sentitur dissolutio q̄ est ac si fustibꝰ vberatus essz ꝛ generat ex hu. intra venas putrefactis et significat feb. continuas q̄ modus aliis deterior existit. Textꝰ. ¶ Appetitiue autem destructio et nausea innuūt colicam. Succurrendū est igr cum longo somno ꝛ cibi abstinētia postea cū medicinis q̄s ibi noiabimus. ¶ Grauitas ꝛ tensio in inferioribꝰ ventris et ylioꝝ: cum vrine a dispōne solita permutatione: nocumētū in renibus inceptū demōstrat. Ideoq̄ cito succurrendū erit. ¶ Vrine ardor diu perseuerās: vesicam et virgā pustulis hereditabit. Subueniendū igitur erit: sicut in suo dicemus capitulo. ¶ Mollis egestio ani adustionē ac puncturā faciens dissinteriā demōstrat futurā. Subueniēdū est igir. ¶ Pruritus ani futuras significat emorroidas: si nō causa et vermiū paruorū multoꝝ ibi existentiū contingat. ¶ Ex multitudine ademenul magne exiture aduentus timet. Ex multis modis magne collectiōis suspitio exoritur. ¶ Morphea alba: albaras albe timorē inducit. Multus faciei rubor cū obfuscatione ꝛ anhelitus angustia ꝛ vocis raucedo leprā aduentare que iam incepit accedere timere faciunt. ¶ Si autē aliqua dispōnum corpis sani ꝑter solitū permutata fuerit: vt. s. appetitiua fortior vel debilior existat: vel

exeuntia a corpore plura sint vel pauciora: vel somnus longior sit aut breuior: vel agitatio vel etiã insomnietas adsit vel sudor preter solitũ ex corpore decurrat: vel ea que a corpore manare solita erãt retineãtur: vt emorroidarũ et menstruorũ sanguis atque sanguinis vomit⁹ qui statutis diebus euenire solit⁹ erat: vel sanguis qui ex naribus fluere cõsue uit: vel si totius corpis dissolutio fiat: vel ingenij pigritia aut in ore extraneus sentiat sapor: aut ea que nõ consueuerunt delectationẽ afferant aut eõtrario: aut coeundi desideriũ aliquis augmẽtari sentiat: vel diminui: vel in somno occurrat somniũ qd non consueuit euenire. vel corporis color cõuertatur et mutet: aut tactus preter solitũ et vltimũ cum aliqd non assuetũ acciderit et permãserit: ac augmentari ceperit egritudinẽ pronosticabit futurã. Quãobrem cuiuslibet predictorũ causa subtiliter est inuestiganda. et ad eius sanationẽ festinandũ. ¶ In corpore quoque si quãdo repletionis significatio visa fuerit in ipsius flobothomia elaborandũ erit: ac comestio minuenda. Et si qñ alicuius humoris dominij sigñtio apparuit. succurrendũ erit cũ solutione ei⁹ et cũ medicinis qbus hmõi humor ex corpe duci psueuit. ¶ Preterea si infirmitas alicui cum periodo notã supuenire consueuit: anteq̃ paroxismi hora accedat flobothomari dꝫ: vel qd assellare faciat tribuendũ: oĩa quoque alia q̃ post egritudinis aduentũ fiunt exerceri debent: queadmodum in suis: si deus voluerit capitulis dicturi sumus.

¶ De cogitationibus anime. Cap. ix.

Quecunque ex illis animã gaudere atque letari facit robur viribus tribuit et naturã excitat: et in suis adiuuat: actionibus omnibusque sanis cõfert: nisi his qui carnis minoratione: eo q̃ superflua sit indigent. Qui tamen sani non existunt econtrario. Que vero tristari facit omnibus sanis nocumentum infert: exceptis his, qui carnis indigent minoratione.

¶ De conseruatione psuetudinum. Capi. x.

Consuetudines conseruare: et fm earum incidere regulã nisi pessime fuit opꝫ. Quãdo ergo sunt sic ab eis paulatim ac ordinate est recedendũ. Quapropter quisque cauere debet ne alicuius rei sibi consuetudi-

nem faciat: quã ipsum obseruare oporteat: ex cuius obseruatione constrictionẽ patiatur. Ut si quis vno cibo consuetẽ semper vtatur vel aliquo potu vel omnino ab eis abstineat: vel dormire: vel moueri: vel exercere: vel coire consuescat et ex aliquo istorũ grauiter constringatur: maximum incurret nocumentum si ab eis abstinuerit. Quapropter quisq; corpus suũ sic disponere debet vt caloris et frigoris patiens esse possit: et ad motiones ⁊ cibaria sibi necessaria aptum reddatur: et vt somni et vigiliarum horas: atq; mãsiones ⁊ domos sine lesione pmutare possit. Fortassis eñi ex necessitate hoc agere cogetur.

¶ De his qui a cibis inconuenientibus nocumentũ expellunt. Capi. xi.

Saluus existit a ciborum malitia: qui nõ eis vtitur. Qđ si aliquẽ eis vti contingat sibi subuenire debet: catarticũ humorẽ ex eis generatũ expellens sumendo. Multotiens tamen aliquis eorum euadet nocumentum si ea temperauerit. Temperari autem possunt si ante ea vel post ipsa aliquid quod eorum reprimat malitiã ac digerendo ducat ad temperiẽ edatur. Ut si quis dulcia diligat a quibus tamen ledatur: post ipsa syrupum valde acetosum bibat: vel acetum cum aqua vel comedat post ipsa mala granata acetosa: et ad summũ quelibet sumat acetosa: et flobothomia vti incipiat: et catartico colere rubeẽ solutiuo. Sed qui cibaria diligat acetosa: sicut est caro cũ aceto cocta: et alcharis: ⁊ almosos. ⁊ his similia: ex quorũ esu contrahatur nocumentũ: post ipsa comedat mel: et vinum vetus et forte bibat.

¶ Quibus xo vnctuosa nocent cibaria: post ipsa pontica et stiptica atq; amara ⁊ salsa ⁊ acria comedere debent sicut sunt lentes: et glandes ⁊ almuri: et garus: et cauguamich que sale condiuntur: et cepe ⁊ allia. Quibus autem ista nociua existũt: ipsoꝝ refrenare malitiã debẽt cũ vnctuosis et humidis ac solutiuis. Sed quibus grossa incongrua existũt cibaria vt triticum cum aqua simplici coctũ: vel cũ lacte: et his similia. et tamen ex eis edunt ante ea vel post ipsa de almuri parum sumere in potu debent: motum quoq; et exercitium augere conuenit: atq; diaciminum. ⁊ dia-

trion pipereon sumere conueniens est. Qui si ex eis multum comederint: ventrem forti medicina flegma expellente soluere debent. ¶ Si quis autem in epate grauedinem atqꝫ puncturas ꝓpter grossoꝝ ciborum comestionē pati solitus est: syrupum acetosum cuꝫ multis radicibus ꝛ seminibus factuꝫ assidue bibat. ¶ Si quis preterea ex recentibus fructibus multum comederit: syrupum acetosuꝫ post esum dulcium sumat: vt sunt rotab ꝛ musa et melones dulcissimi ꝛ ficus. post acetosorum vero ꝛ stipticorum comestionē bibat ydromel: nisi ideo comederit vt sibi medicaret. post quos si inflationem fecerint diaciminū sumere conuenit: ꝛ vinum vetus ꝛ forte bibere: ꝛ aquam seminum et his silia. ¶ Post fructus autem siccos ꝛ quorum tamen interiora comeduntur: que comedentes calefacere consueuerunt: syrupum valde acetosum ꝛ apozimata q̄ fiunt ex siccis fructibꝰ: acetosorum ad spissitudinem decoctis bibere cōueniens est ꝛ cibaria edere acetosa. ¶ Post fructus autem qui inflare ꝛ appetitum auferre ac disturbare consuerunt miua sumenda est. Postea autem comedat diaciminum: ꝛ diatrion pipereon: ꝛ zinziber conditum. ¶ Aqua vero grossa que tarde descendit nequaq̄ absqꝫ vino est bibenda.

¶ Si quis p̄terea aquā niuis sepe in potu sumpserit: oportet vt adeo sepe intret balneum: quoad sudet: ꝛ incipiat sumere medicinas ventris solutiuas: quas cum de neruorum tractabimus egritudinibus nominabimus.

¶ De illis q̄ nocumentū a vino illatū auferunt .Cap̄.xij.

SI vinum epatis ac totius corporis calefactiuū existat: multe aque ammixtionem habens bibēdum est: post quod granata acetosa sunt edenda et acetositas citri sumenda: ꝛ his similia. Ipsum quoqꝫ tunc erit bibendum quādo cibaria comederint acetosa: sicut ea que vue acerbe succum habent ammixtum: ꝛ his similia. Quod si quis ex vino grauē capitis incurrit dolorē: vinū nō bibat nisi clarū. qđ multe aq̄ habeat āmixtionē. Et dū ipsuꝫ bibere appetit citonia ꝛ his similia stipticitatē habentia edat. Deinde vero post ipsius potū: cibariis vtat leuibus in q̄bus stipticitas sit vaporis extinctio: sicut sunt cibaria infrigidata: vue acerbe succum habentia: ꝛ his silia. Si quis vētris

inflationem vel dolorem patiatur: vinum purum bibat: aut parum ammixtum: cum quo nihil grossitiez habens comedat: neqꝫ post eius haustum comedat.

¶ De illis que vice vini in potu sumunt. Cap. xiii.

Vinū stomachū ꝛ epar calefacit: inflationē quoqꝫ dissoluit: cibūqꝫ digerit atqꝫ vrinā ꝓuocat ꝛ ventrez soluit: ꝛ ꝓpter hoc aīam letificat: ꝛ gaudere facit. Huc aūt postremū bonitatis vini modū nondū inuenimus aliquid: qd vicem vini cōpleat. In aliis autē modis nūqꝫ reperi possunt quedā vini vicē supplētia: lꝫ in his opationibus vino debiliora existāt. ¶ Syrupus calefaciēs stomachum ꝛ epar ꝛ remouēs inflationē: ꝛ cibi adiuuās digestionē ꝛ nutrimentū penetrare faciens. ℞. mellis apū. lib. i. aque. lib. vi. Hec mixta tādiu coquant ꝛ spumētur donec iulep teneāt silitudinē. Deinde in vna lib. hui⁹ ydromellis quod remāsit: puluis subtilissimus in pāno lineo subtili ligatus: qui. ℞. zinziberis piperis nigri ꝛ longi: cinamomi masticis gariofilorū spice an. ʒ. i. manib⁹ exprimat: duꝫ adhuc bn̄ calet ꝛ in ipso manere dimittat. ꝛ sic postea bibat. ¶ Syrupus vētris solutiuus. ℞. ficus albas: quibus aque decuplum super fundat: ꝛ tandiu coquantur donec dissolui incipiāt: ꝛ per noctē vnam dimittatur: postea vō colent: et in colatura illa mel ad sue medietatis mensuram ponatur: ꝛ bulire dimittat: donec ad iulep redeat similitudinē ꝛ reponat. Sunt aūt quidā qui vnicuiqꝫ libre hui⁹ syrupi. ʒ. ii. lacti ficii ficulnee admiscēt vt vētris solutiuus magis existat.

¶ De iuuamētis ꝛ nocumētis flobothomie ꝛ quomodo debeat fieri. Cap. xiiii.

Ex frequenti sanguinis extractione complexionis malignitas. ꝛ ydropisis ac festina senectus: ac appetitiue destructio. Pulsusqꝫ paruitas ꝛ stomachi ac epatis ꝛ cordis debilitas: tremor quoqꝫ ꝛ paralisis: necnon appoplexia: ꝛ postremo omnium virtutuꝫ naturalium imbecillitas: sepissime euenire solent. Ex negligentia autē extractionis eius cum aliquis ea indiget: accidunt denemul. et apostemata. et exiture. et febres concluse: ac frenes. et pleures. et variole. et morbilus: et passio emoptoica: et mors subitanea. et pestilētia: atqꝫ appoplexia sanguinea:

de qua facies viridis apparet: vel nigra ꝛ chinanchia ꝛ lepra. Flobothomia preterea magna existit medicia in sanitate conseruanda valde proficiens: ꝛ ad egritudinum curationem congruens: si vt oportet fiat. Qui vero flobothomiā plus alijs tolerare possunt sunt hi in quorum corporibus vene manifeste cernuntur et ample. Et quorum corpora pilosa ꝛ bruna. vel rubea vel recētia ꝛ carnosa conspiciūtur: nisi pinguia fuerint. Sint etiam qui flobothomantur iuuenes vel senes. ¶ Infantes enim vel decrepiti flobothomādi nō sunt: nisi magna imminente necessitate. Qui vero ea multum indigent. hi sunt quibus pustule. ꝛ maxima apostemata: atq; adenemul accidunt: et febres. His quoq; necessaria est flobothomia qui multa carne ꝛ vino ac dulcibus vti consueuerunt. ¶ Illi vero a flobothomia abstinere debent: qui stomachum et epar habent debilia: atq; quibus frigide accidere solent egritudines. Nō enim isti absq; magna flobothomandi sunt necessitate. Alia vero que de flobothomia scienda sunt: iam in suo dicemus capitulo. ¶ Est etiā summopere in flobothomia cauendum ne in tempore calidissimo multa sanguinis fiat extractio neq; in tempore frigidissimo.

¶ De iuuamento purgationis ꝛ eius nocumēto ꝛ quo modo debeat fieri. Cap. xv.

Solutione ventris vti prout oportet: summa est medicina ad sanitatis conseruationem. magnum prebens adiutorium. Est enim possibile vt huius operationis causa corpus ab humore qui propter ciborum errorem: vel ex diete negligentia: vel qui ex corporis intemperantia solet generari: mundificetur. Ob hoc igitur esse potest: vt corpus semper mundum existat: et neq; in eo superfluitates ad egritudinum generationem apte remanēt. Quapropter medicina ventris solutiua quisquis vti debet: que humorem qui ei nocere solet vel qui in eo ex sui corporis dispositione generari cōsueuit: vt causa erroris sui regiminis expellere consueuit. Oportet etiā vt a medicina que humorem predicto humori contrarium: educere solita est sibi caueat. Huius enim actionis nocumentū maximū existit. Sed quem humorem vnaqueq; species ventris soluti-

na educat:iam in suo caplo noiauimus. ¶ Qui autē vētris solutione plus indiget est qui corpus habet magnū ꝛ pinz gue:ꝛ qui est gulosus:atqꝫ qui multos comedens cibos. et fructus. parū mouet ꝛ exercitat. Qui autem ventrē habet leuiter solubile:ꝛ cuius venter sepe solutionē incurrit: atqꝫ cui dissinteria cito accidit ꝛ precipue si fortis fuerit:a venz tris solutione abstinere debet. ¶ Medicinas quoqꝫ ventris solutiuas sepe sumere corpus debilitat:ꝛ ad ethicā atqꝫ pti sim adducit:precipue si fuerit habens corpus siccum. ¶ Est etiā summopere obseruādū ne quis medicinā vētris sumat solutiuā:nisi prius ventrem cum iuribus mollificauerit vnz ctuosis:ꝛ balneū per duos dies ante acceptionē ingressus fuerit:ꝛ corpus i balneo multa aqua infuderit:ꝛ in ipsa sez derit:ꝛ syrupū acetosum biberit. ¶ Hoc quoqꝫ est intuēdū: ne medicinas ventrē vehementer soluentes in diebus caliz dissimis:vel frigidissimis sumat. ¶ A somno quoqꝫ omniz no postq̄ solui inceperint:est abstinendū:neqꝫ cibo aliquo quādiu medicine eructuādo saporem senserint vtendū erit: et dum solutio non debilitatur neqꝫ minuitur : donec eius compleat opatio. Quod si vt decet purgandus:solutus fue rit:leui tafeada cibari debet:ex qua non auide sed medioz criter sumere debet. Additio. ¶ Tafeada ē duplex vna que est alba. altera viridis:alba est que fit ex sola aq̄ ꝛ carz ne. viridis q̄ fit ex carne ꝛ coriādro aut aliq̄ herba viridi. Textus. Nemo eniꝫ in die qua soluitur:saturari debet:sed mediocriter est reficiendus. ¶ Si autē contingat aliquem superflue solui. cibaria cum sumach:vl cum succo malorum granatorū acetosorū. vel cum succo vue acerbe facta sumez re debet. per multū tamē tēpus anteq̄ comedat. puluerem de seminibus factum:in potu sumere debet.

¶ Sed si alicuius corpus ex medicine haustu fortiter calez factuꝫ fuerit:vel medicinā colere rubee purgatiuā sumpsez rit:vt eius potus sit iulep necessariū est:nisi vehementer sit purgatus. Qui si fortiter fuerit solutus:rob pomorū vel ciz toniorū vel malorū granatorū:ꝛ siliuꝫ bibere debet. Et est necesse vt qui multū solutus est:abstineat a iulep:ꝛ syrupo acetoso ꝛ ydromelle. Si vo accidat vt ex medicia corp⁹ nō calescat:neqꝫ ex corpe aliud quicquā preter flegma vel cole

ram nigrā educat̄: aq̄ vino tpata: in potu est sumenda. Qđ si fuerit impossibile: cū melle erit temperāda. ¶ Qđ si contingat medicinā solutiuā multum plus operari q̄ᵖ debeat: qui eam assumpsit in balneo ponēdus erit. Qui si hoc modo strictus nō fuerit: puluere de malis granatis facto vti debet. Qui si suffecerit: q̄escēdū erit. Sinaūt puluis h̄ dandus erit q̄. ℞. tortellaꝝ d̄ sceni. ʒ. c. turis boliarmeni: gūmi arabici glādiū xilocaractarū de romania arillorū: seminuꝫ granatoꝝ: oīuꝫ vt tuthia tritorū. añ. ʒ. x. semis iusquiami albi. ʒ. v. De hoc' v̄o puluere tantū sumere debet trib⁹ vicib⁹ q̄tū pugno teneri poterit. Qđ si istud nō ꝯtulerit trociscos de balaustijs: ⁊ his sĩl'ia q̄ in capitulo de ventris solutione nominabunt̄: dabis. ¶ Si autem infirmum cōtingat debilitari: ⁊ ad immobilitatē ⁊ sincopim deuenire: ei subueniendum erit: sicut in capitulo de col'ica passiōe dicturi sumus.

¶ De iuuamento vomit⁹ et eius nocumento ⁊ quomodo debeat fieri. Cap'm. xvi

Vomitus si vti debet temperate fiat: stomachum purgat: ⁊ digestiuam efficit meliorem corpusq̄ renouat ⁊ mūdat: caput qooq̄ ⁊ sensum alleuiat visumq̄ acuit. Qui si mult⁹ fuerit: corpus desiccabit: ⁊ epati ac pectori: necnō oculis ⁊ pulmoni nocebit. Venas quoq̄ q̄ñq̄ findit: atq̄ rumpit: ex quo etiā passio accidit emoptoica. In cuius autem stomacho multū adunatur flegmatis: sanitas vomitu cōseruanda erit: cuius signa iam nominauimus. Et istis quidem necesse est semel in mense vel bis vomitu vti. Quod etiā post cibi saturitatē fieri oportet. Vomere enim sine stomachi repletiōe: durū est: neq̄ absq̄ magno labore ⁊ studio fieri pōt. Vomit⁹ preterea nō frequenter fieri debet: corrūpit̄ enim stomachus: ⁊ ipsi⁹ destruitur virtus. ¶ Est etiā obseruādū vt cum aliquis vomere voluerit: duos panniculos in rotunditate circūuoluat: ⁊ sup oculos ponat: ⁊ cū panno alio optime liget. neq̄ inde auferat donec vomitus sit expletus. Post vomitus autem pfectionem: facies rodostomate est abluenda: ⁊ os ydromelle: vel syrupo acetoso est colluendū. Qui v̄o collū habēt longū et epiglotim foris ꝓminentē pectusq̄ ꝯstrictū. ⁊ a carne nudū a vomitu omnino abstinere debent.

¶ De iuuamento coitus et eius nocumẽto et quomodo debeat fieri. Capi. xvij.

Coitus corpus repletũ alleuiat: et aiam hylarem ꝛ letã efficit: eiusq; auget leuitatem. irã q̃z sedat: ac cogitationẽ remouet. Quod adeo quãdoq; fit donec melĩa eius occasione q̃nq; sanetur. Si quis etiã amore mulieris in tantũ coartatur vt quasi ad mortẽ deueniat Coitu multotiens vtãtur: licet ea quã diligit nõ patiatur sedatur tamen eius furiosus amor. Coitus preterea caput alleuiat atq; sensus. Ad vltimũ ṽo si quis multo vsus fuerit coitu: repletionis malũ euacuãdo euadet. Est etiã valde obseruandũ: ne quis coitu sepe vtatur qui ex eo velociter debilitatem incurrit: ac appetitiue consequitur destructionem oculorũ quoq; habet concauitatẽ. ¶ A coitu etiã corpora habens sicca vt ab inimico interficiente sibi cauere debẽt. Quo etiã si q̇s multũ vsus fuerit ethicã incurret. ¶ Conuolascentes quoq; et debiles atq; macri: necnõ quorum ylia et ventris: subtilia sunt et macra: ꝛ quorum nerui sunt debiles: coitũ omnino vitare debẽt. Coit⁹ eñi multus et frequẽs: neruis magnum infert nocumentum: oculosq; fortiter ledit: et corpis vires destruit: corpusq; corrumpit ac debilitat: ac senium quoq; cito adducit.

¶ Et hec coitus nocumenta corpora habẽtibus robusta ꝛ grossa et sanguinem multũ: ac venas amplas: et colorẽ rubeum multosq; pilos minus accidunt. ¶ Corpa autẽ habẽtibus p̃dictis ꝯtraria malũ afferũt magnũ ac manifestũ. ¶ Coitu itidem nemo vti debet dum est famelicus: neq; cũ multo cibo ac vino est repletus. neq; cum de balneo egreditur: neq; postq̄ vomuerit: neq; post ventris solutionem: neq; post flobothomiã: vel laborem. Si ṽo aliquis multo fuerit vsus coitu: a labore et flobothomia abstinere debet et debet cauere ne in balneo sudet. Cibis etiam augmentantibus sperma: vti debet vinumq; dulce ac grossum bibere. Rebus quoq; odoriferis faciem ac totũ corpus sepe inficere debet: atq; suffumigationibus aromaticis vti et augere somnum.

¶ De iuuamento balnei et eius nocumento ꝛ quomodo debeat fieri. Capi. xviij.

Corpus balneo humectari τ desiccari possibile est Quapropter corpora macra habẽtes τ sicca: balnei indigent humectatiõe. Ideoq̧ cauere debẽt: ne in balneo sudent: sed in loco eius tẽperato maneant: et circa se in pauimento multã aquã calidam proijciãt: vt vapor multã habẽs humiditatem ibi eleuetur. Corpora autem sua aqua calida suauitatem afferente infundant et in eam ingrediantur in qua tã diu morari debẽt: donec corpꝰ lene et parũper turbidũ fiat. Deinde cauere debẽt ne aquã calidã super se proijciant: sed aqua frigida semel ꝑ paruaꝫ tamen morã infundi debẽt: et postea inungi oleo. Si quis ṽo vt corpus exiccet balneũ ingreditur multũ sudare τ cõfricari debet: et cum farina fabarũ et ciceris ac baurace: et vsnem fricari. ¶ Comestio quoq̧ post balneũ: lõgo spacio est tardanda. Et cum sudor fluere inceperit: sine vnctione fricatione vti ꝯuenit. ¶ Sunt etiã de iuuamẽtis balnei corpus humectare et renouare: porosq̧ aperire: ac sordes ꝯgregatas detergere τ repletionẽ quoq̧ minuere: et vẽtositatẽ dissoluere: τ ad somnũ duceret ac hũores subtiliare. ¶ Balneũ preterea dolores reprimit: ventreꝫ stringit. atq̧ lassitudinem remouet corpusq̧ cibis aptũ efficit. ¶ Ipsius ṽo nocumenta sunt: vires destruere: et corpus vsq̧ adeo calefacere: vt quandoq̧ ad sincopim perducat nauseã quoq̧ cõmouet: malisq̧ humoribus occasionẽ cito descẽdẽdi tribuit. Ideoq̧ febricitãtes: vel qui contusionẽ est perpessus vel apa: vel plagam: vel excoriationẽ hñs: balneum timere debent. A cuiꝰ quoq̧ introitu quisq̧ post cibũ sibi caueat nisi qui corporis vult pinguedinẽ adipisci. Quod si aliq̧s aliqua imminente necessitate balneum satur ingredi cogatur. postq̃ exierit aliquot diebꝰ syrupum bibat acetosuꝫ: et a cibis grossis abstineat: suumq̧ subtiliet regimen.

¶ De forma corporis laudabili. Cap. xix.

Corpus valde grassum non est laudandũ: neq̧ q̄d macrũ est. corpus enĩ quod valde est grassum multis dispositũ est egritudinibus. Huiusmodi enim habens corpus subitaneã velociter incurrit mortem: atq̧ venarũ fissuram: sputo quoq̧ abũdat multo anhelitus etiã velociter constringitur: dureq̧ mouet: parũ insuꝑ genera=

re aptus est. ¶ Macra autẽ corpora ad ptisim atq; ethicaz preparata sunt: et vt cito casum incurrãt: et vires in egritudinibus dissoluantur: atq; vt cito impedimentũ patiantur a superfluitate caliditatis ⁊ frigiditatis. Corpus xo in carnositate tẽperatum existens: quod crassitiei parum approxinquat laudabile est. Huiusmodi enim corpus ab egritudinibus remouetur neq; ad earum receptionem vt cito accidant aptum inuenitur.

¶ De iuuamento fricationis labiorum ac gingiuarũ siue dẽtium cũ corticibus nucum arborum ⁊ ei⁹ nocumẽto. Ca. xx.

Confricatio huiusmodi dentes abstergit: rigidosq; efficit si temperate fiat: gingiuas quoq; corroborat ⁊ impinguat. Concauationes etiã fieri non permittit, ac bono oris odori: auxiliũ prebet. Caput quoq; atq; os stomachi licet parũ alleuiat. Que cũ corticibus arborum stipticitatẽ habentiũ: et amaritudinem fieri conuenit. Multa si hmõi fiat confricatio claritatem remouebit dentiũ. Quapropter necesse est: ne sepe fiat. Ex ea eñi velociter accidit multitudo sordiũ: dentesq; mouentur: ⁊ gingiue subtiliantur: atq; debilitantur.

¶ De conseruatione dentium. Cap. xxi.

Summopere cauendũ est: ne res dure dentibus frãgantur neq; res viscose eis sepe masticentur ⁊ diu vt sunt dactili ⁊ mel coctũ et his similia. A multo preterea vomitu sibi cauere debent. Jp̃e nãq; eos corrũpit Oportet quoq; si in dẽtibus aliqua cibi pars remanserit; et precipue si de lacte fuerit: in ipsorũ ablutione et mũdificatione sollicitari. Cũ syrupo aceto vel ydromelle: ipsosq; cum arborum corticibus vt predictum est: et cum dentrificiis temperate fricare. A rebus quoq; que stupidos faciũt dentes atq; congelant: sicut nix et ei⁹ aqua et proprie post calidum cibũ: abstinere conueniens est. Dentifricium dẽtium sanitatem conseruans. ℞. cornu cerui in adusti: sem̃. tamarisci ciperi rosarum spice. omniũ. ana. ℨ. i. salis gemme. ℨ. quartã. hec omnia puluerizata cribellentur et ex eis dentes fricentur. Hoc enim multum valet ad dentium conseruationem.

¶ De oculorum conseruatione et eorũ clarificatiõe. Ca. xxii.

Qui oculorum volunt sanitatē custodire a sole estiuo et puluere atq3 fumo sibi cauere debēt. Ne etiaz colores albos vel radiosa sp inspiciāt: valde obseruare debēt: ac ne vnā rem sicut pauefact⁹ semp intueat̄ cauere debēt. ¶ Litteras quoq3 vel subtiles sculturas nequaq̄ aspiciāt. ¶ A multo pterea fletu: τ a longa dormitatione post comestionē: omnino abstinendū: neq3 diu est morandū in loco vbi frigidus perflat vent⁹. A cibis etiā valde siccis: sicut sunt lentes: et res salse: atq3 frequenti coitu omnino cauere debent. ¶ Uisus itidē impediunt frequēs ebrietas: et vinum ac cibaria grossitiem habentia: acuta quoq3 sicut cepe: et sinapi: τ eruca: atq3 allia: necnō ea que nocumentū faciūt et capitis adducunt dolorē: sicut dactili et porri: τ fenugrecū: et andacoca et ozinū: cuius est pprietas: visuz obfuscare: si multa ex eo sumat̄ quantitas et frequēs. Caules q̄z ac lētes τ somn⁹ mult⁹: atq3 multe vigilie. ¶ Uisui autē iuuamentū tribuūt: collíria lachrimas expellentia: τ oculos in sua sanitate conseruantia: τ ne mali ad eos descendant humores prohibētia: si aliquibus horis in oculis ponātur. ¶ Ad hoc quoq3 auxiliatur litiū aqua solutum aliquotiens in mense in oculis ponere. Hoc enim malos prohibet humores ad oculos descēdere. ¶ Est preterea de eorum numero que oculos acuunt: aquā intrare claraz: atq3 per magnum spaciū oculos in ea apertos tenere: hoc enim eos claros facit et rigidos. ¶ Multotiens quoq3 corroborant̄ oculi: cum aliquis librum incipit aspicere: cuius littere non sunt subtiles et intendere ceperit: quid in eo sit vel quid sit in picturis. Quod autem conseruat sanitatem et absterget: tuthia est cum succo sansuci confecta.

¶ Sunt etiam de his que oculos abstergunt: vt recentis feniculi succus: in oculis ponatur: vl' colliriū de malis granatis. Quod. ℞ grnanatū vnum dulce: et aliud valde acetosum: deinde extrahatur vtriusq3 succus separatim: atq3 in duabus ampullis orificia habentibus opilata: sub sole a prima die iunij: vsq3 ad vltimam augusti suspendatur: et singulis mensibus quod subtile fuerit semel euacuetur τ qđ grossum pijciatur. Postea v̄o de vnoquoq3 ptes sumātur equales et misceantur. Et in vnaquaq3 huius com-

mixtionis libra: pulueris aloes: piperis nigri et longi: salis armoniaci. ana. ʒ. i. ponatur subtilissime tritorū ꝛ reponatur. Hoc enim collirium quanto fuerit vetustius: tanto melius erit. In quo stilus intingit debet: ꝛ sic in oculis poni. Est enim mirabile in oculorum abstersione. ¶ Collirium quod oculorum conseruat sanitatem: et ipsos ne cito suscipiant nocumēta: prohibet. ℞. antimonij multotiens aqua abluti: ꝛ postea per hebdomadam vnam aqua pluuiali lauetur: necnon tuthie: similis fiat ablutio. Cuius antimonij sit preparati. ʒ. xx. tuthie. et cathimie ablutorum vt diximus ana. ʒ. xij. marcasithe lauate. ʒ. viij. margaritarum paruarum non perforatarum: coralli. ana. ʒ. ij. folij indi: croci orientalis. anā. ʒ. i. camphore. ʒ. tertia pars musci. ʒ. sexta pars lapides insil' per tres dies: cum aqua pluuiali terant: deinde omnia admisceantur: ꝛ recondantur: ꝛ in palpebris mane: ꝛ circa noctem ponantur.

¶ De conseruatione sanitatis aurium. Cap. xxiij.

Ut sordes que fiunt in auribus mundificētur summo studio insistendum est sicut in capitulo de aurium sanatione dicturi sumus: atq; ne cibaria grossa edantur obseruandum. Quaq; etiam hebdomada parum olei amigdalarum amararum auribus est iniiciendum. Quod autem aures custodit ne doleant: est frigido vento longo tempore non opponi. ¶ Est etiam summopere cauendū: ne aliqd eas ingrediat: ꝛ ne pustula in eis nascat acuta. Quod custodiri poterit cum eius timet aduentus: si postq̄ in facie acutas pustulas nascivi debis: aut in aure doloris pncipiū senseris: qui cū capitis ardore: ac pustulis acutis in facie ꝛ circa faciē sit: soluas parū sief memithe in aceto: ꝛ i aurē ponas. Qđ si aure sana quaq; hebdomada fiat: ipsam ꝓhibet reumatismū incurrere. A fastidio quoq; valde custodiri debent. ꝛ ne stō pleno dormiant.

¶ De cautela egritudinū ab vno ad aliū transeūtiū. Cap. xxiiij.

Terra in qua antrax et pestilentia fiunt fugienda est: q̄ si quis fugere non poterit: et fuerit mansio vel exercit⁹ in qb⁹ ista fiūt: in loco altiori morari debet: locūq; qui vento sup est infirmi eligere. ¶ Egritudines Xo que de vno transeūt ad alium sunt lepra: ꝛ sca-

bies et ptisis ꝛ febris pestilentialis. Que tūc acciđūt: cum aliqui in māsionibus angustis cū hoīus ista patientibus vel sub vento sedent. Egritudo etiā oculoꝝ de vno ad aliū. si eum intuitus fuerit: transit. Pustule quoqꝫ male ꝛ multe de vno qn̄qꝫ ad alium transeūt. ¶ Est insup summopere ob seruandū: vt ab oībus egritudinibus maluꝫ habentib⁹ odo rem sani elōgentur: ac supra ventum sedeant.

¶ De pestilentia ꝛ eius cautela. Cap. xxv.

Pestilētia plerūqꝫ in fine estatis ꝛ autūno accidere solet. Quapropter si i estate multe venerit pluuie: nubes quoqꝫ ꝛ pluuiaruꝫ multitudo nocte et die pmāserint: ac meridionales venti multi pflauerint: vel aer etiam ita quietus sit vt non moueatur: ꝛ cum hoc etiaꝫ meridionalis ventus: turbidus existat: a carne ꝛ vino ꝛ cōfectionibus de melle factis: ꝛ a fructib⁹ recētibus: ꝛ dulcibus atqꝫ a balneo ꝛ lauacro aque calide oīno abstinenduꝫ erit. In omni autem comestione aceto vtendum erit: ꝛ oīa in quibus acetum ponitur comedenda. ¶ Rob quoqꝫ fructuum valde acetosorū ꝛ stipticorum sicut rob de succo vue acerbe: et succo ribes: ꝛ granatoꝝ acetosoꝝ ꝛ maloꝝ aceto sorum: atqꝫ de succo sumach ꝛ acetositas citri sumēda erūt. ¶ Syrupi preterea acetosi multa q̄titas sepe bibēda erit. Nō si maxima necessitas carneꝫ comedere cogat galline: et starne: et perdices masculini sexus: edus quoqꝫ atqꝫ vitu lus cuꝫ aceto ꝛ vue acerbe succo: ꝛ sumach ꝛ his similibus conditi: necnon charis ꝛ hulem: ꝛ mosos edi debent. ¶ Si autem in corpore sanguinis aliqua appareat motio: flobothomia absqꝫ mora insistendū. ¶ Mansiones quoqꝫ in qui bus est sedendum frigide esse debent: quarum porte ꝛ foramina a parte septētrionis sint aperta. Est enim possibile vt hoc vtentes regimine a pestiferi aeris dispositione: ꝛ vario lis atqꝫ morbillo: necnō ātrace ꝛ malis apostematibus: ac febre sinocha: deo auxiliante euadant. ¶ Preterea cuꝫ talis fuerit temporis dispositio infantes et iuuenes ac corpo ra habentes grossa: ꝛ colorem rubeum: plus aliis custodiēdi erunt. Quando auteꝫ in fine estatis multus fuerit calor autūnus quoqꝫ valde siccus et multum puluerulentus extiterit: ac frigus et pluuia venire tardauerint: mansiones tūc

infrigidande et humectande pannis crossis aqua aspersis: atqꝫ appensis et aque in pauimento domꝰ rorande erunt. ¶ A labore quoqꝫ ⁊ coitu abstinendum erit. Corpus preterea aqua frigida lauanduꝫ et aqua niuis in potu sumenda. ¶ Sauich etiam coctum ī mane cum multa aqua. ⁊ pauco zucharo bibendum erit. et aqua in niue infrigidata potanda. ¶ A cibis vero calefacientibus: ⁊ a vino nisi multa frigida temperatum fuerit aqua cauenduꝫ. ¶ De cucumeribus aūt ⁊ citrolis atqꝫ cucurbita et portulaca: et his similibus multum erit edendum. ¶ Summopere quoqꝫ cauendum erit: ne in sole fiat sessio: neqꝫ ieiunet aliquis neqꝫ comestio tardetur. sitis etiam nullo modo est toleranda. ¶ Si quis vero in meridie dormire voluerit. in locis quiescat frigidis Cibaria quoqꝫ edant que diximus. Pisces aūt si comedere voluerint: suꝑ carbones assatos edāt. Uuas quoqꝫ in quibus adhuc est acetositas sumāt. In tali vero tpe singulis diebus aquā bibere ordei multū confert ⁊ precipue corpora calida habētibus ⁊ sicca. Hi enim hoc regimine plus omnibꝰ alijs idigēt. Et propter hoc est possibile a febribus acutis pessimis ⁊ calidis in tali tpe euadere. ¶ Quando autem in nocte multe aeris apparent apparitiones coruscationibus similes: ⁊ aeris color yctiritie similis est. Uenti quoqꝫ flant post quoꝝ aduentum multi hoīes et animalia egrotant in nocte quoqꝫ in aere radij videntur ⁊ splendor: atqꝫ egrotātes cito morteꝫ incurrunt. Aer etiā difficulter attrahitur ⁊ egrotantiuꝫ ora fetidum emittunt odorē: ipsi quoqꝫ infirmi multū angustiant̄: ardorēqꝫ magnuꝫ habent et sitim patiunt̄ vehementem: ac ipsoꝝ infrigidantur extrema; ⁊ vomūt. ⁊ egerūt humores fetidos ⁊ diuersos: quādo talia adsunt: fructus ⁊ olera q̄ in tali nascunt̄ tēpore sunt dimittēda ⁊ aq̄ que in suꝑficie terre est manifesta bibēda est. In mansionibus quoqꝫ est morandum: ⁊ aer calidus fugiēdus. Domus ꝑterea quaqꝫ die aqua ⁊ aceto mixtus est roranda. Et si cum hoc in aere odoris putridi ac fetentis similitudo fuerit; homīes cū sandalis ⁊ camphora sunt suffumigandi: atqꝫ aqua rosata rorandi. Domus autem cuꝫ costo ⁊ thure ⁊ storace ⁊ bunch. ⁊ sandal. ⁊ camphora suffumigari debent. Cibaria vero sint. acetum ⁊ lentes: ⁊ sumach et

hulem. ꝛ succus vue acerbe. Acetum quoqꝫ cum aqua temperatum bibendū est ꝛ vinum dimittendum. In hac quoqꝫ dispositione sumere in potu omni die vnum de trociscis cāphore confert. Est etiam aqua cum niue bibenda: et aque frigide ablutione vtendum. ¶ Unus preterea antiquorum phisicoꝝ dixit: ꝙ si due partes aloes sumantur: ꝛ croci orientalis ac murrhe vniuscuiusqꝫ añ. pars vna. ꝛ detur eis in principio pestilentie cuiqꝫ pondus. xij. alchilat singulis diebus cum vncia vini temperati: maximum affert remedium.

¶ Dixit enim hic se neminē vidisse hāc medicinam in principio mortalitatis bibentez qui non euasisset. ¶ Galienus quoqꝫ dixit ꝙ bolus armenus cum aceto et aqua bibitus: huic dispositioni cōueniens est que tiriaca diacignes: id est viperarum eidem valde congruit. ¶ Confert preterea p̄dicte dispositioni: si in tempore aeris putrefacti suffumigatio cum costo: thure ꝛ storace: ꝛ xiloaloes ꝛ bunch atqꝫ sandal'. ꝛ camphora. et murrha fiat. ¶ Accidit quoqꝫ vt in aliquibus annis in vere: squinantia sepe multos inuadat: que mala ꝛ etiam perniciosa existat. Oportet itaqꝫ in hoc tempore egritudinez preuenire cum flobothomia: et sanguinis extractione: ventosis in cruribus positis ꝛ ventris solutione: ac gargarismis qui singulis diebus ac noctibus: cum aqua rosata fieri debent in qua sumach madefactum fuerit: et cum rob morarum ꝛ nucum.

¶ Contingit etiam vt in aliqua hyeme multotiēs appoplexia vel paralysis: ꝛ egritudines istis similes eueniāt. Est igitur necesse vt cum talis fuerit annus: frequenter euacuetur corpus cum pillulis: quas in harum egritudinum capitulis nominabimus: ꝛ gargarismis atqꝫ sternutationibus ꝛ vnctionibus totius corporis ex oleis que ibi nomiabimus. Cibus quoqꝫ erit minuēdus ac subtiliandus.

¶ De regimine corporis ꝭm tempora. Cap̄. xxvi.

Oportet vt in vere flobothomia et ventris solutione preueniendo succurratur: anteꝗ̄ calor irritetur. minus quoqꝫ in ipso vinuz est bibendum ꝛ caro comedēda. Omniaqꝫ dulcia minus sumenda: et precipue hoc obseruare debent: quibus egritudines ex repletionibus

accidere consueuerũt. decet etiã vt cibis subtilibus ⁊ infri gidantibus in eo cibentur. quibus in estate vti ꝯsueuerũt. ¶ Cum autẽ venerit estas motus minuatur et labor: soli q̃z minus apponendũ erit. ⁊ cibaria calida ⁊ grossa relinquẽda. Uenter etiã nõ semel cibo repleri dꝫ: sed multis vicibꝰ diuisus sumẽdus erit. Et aqua frigida est bibẽda et in ablu tione vtenda. Sauich quoqꝫ cũ aqua coctũ: cum zuccharo est potãdũ. In potu p̃terea in mane sumi dꝫ nix cum zucha ro: et syrupus acetosus. ⁊ iulep. ⁊ rob de fructibꝰ acetosis. ¶ Res autẽ frigide ⁊ cibi cũ aceto ⁊ sumach compositi et charis: ⁊ hulem et res acetose comedi debent. A dulcibus aũt ⁊ vnctuosis atqꝫ acutis ⁊ salsis est abstinẽdũ: sed aceto sis ⁊ incipidis ad tẽperiem ꝯseruãdã est vtendũ. Uino quo qꝫ tanta est admiscẽda aqua. vt q̃si aqua sentiaẗ: vetus ꝟo et forte dimittaẗ. ¶ In autũno ꝟo fructuũ comestio minuẽ da est q̃to plus poẜe est et obseruandũ in meridie soli aliq̃ se opponant. Caput quoqꝫ in nocte ⁊ mane a frigore custo dire debẽt. ¶ Caueant etiã ne aquã bibant frigidã. vel lauẽ tur cum ea. et a labore similiter et coitu abstinere debent. Aqua ꝟo tepida se lauent et obseruẽt ne in locis dormiãt in q̃bus corpus horripilationẽ patiatur: neqꝫ post cibi dor miant repletionẽ. Aqua etiã frigida nõ laueṅt. ex q̃ corpꝰ horripileẗ. ¶ Et non opꝫ vt vomitꝰ ꝓuoceẗ: q: in eadẽ ho ra febrire facit. Caueãt p̃terea ne famẽ vel sitim patiãtur. vel cibo vna hora repleãtur vel aqua. Uinũ autẽ taliter tẽ peratũ bibant: vt aĩam delectari faciãt. stomacho ꝟo neqꝫ tensionẽ neqꝫ grauedinẽ afferat. In ipso quoqꝫ corpus s̃m p̃ſes res sine intermissione custodiaẗ et regaẗ. sicut in esta te gubernari cõsueuit vsqꝫ ad pluuiaꝝ aduẽtũ. Que postq̃ aduenerit. a multo malo nocumento securos reddunt. Si autẽ ꝯtingat autũnum longum et estiualem fore: custodia maior erit obseruanda. Tota autẽ intentio in custodia au tũni esse debet in humorũ repressione et tẽperamento ma ior. q̃ in ipsoꝝ euacuatione cũ ventris solutione ac flebo thomia. Quod si in autũno aliqua contingat egritudo: ci to ei cũ medicina anteq̃ augmenteẗ subuentendũ est. Hu ius eñ tp̃is egritudines male sunt ⁊ pessime. ¶ Ad vltimũ autẽ tota intentio sit in corporis humectatione. ¶ In hoc

enim tempore hoc plus existit necessariũ ꝙ etiã in estate. Hoc nãq̃ tẽpus pro sue ꝯplexionis malignitate errorẽ nõ tolerat regiminis: neq̃ largis permittit vti cibis neq̃ dietam despicere. ¶ Hyems autẽ regiminis errorẽ atq̃ ciboꝝ largitatem tolerat. Et postremo hyems ꝯseruat sanitatem vnde in ea egritudinẽ non incurrunt absq̃ magni erroris causa. In qua a mala ventris solutiõe caueri dꝫ. Oportet quoq̃ vt si qñ febres in hyeme cõmoueantur: cito eis cum medicina subueniatur ꝛ proprie cũ euacuatione. Hee nãq̃ febres plerũq̃ ex repletione accidunt ideoq̃ et crescunt et fortiores fiunt si non in pricipio euacuentur. Qui autẽ frigide est ꝯplexionis: calidis poterit nutriri cibis. sicut sunt allia: et cepe. ꝛ alia calida que cibis causa condiendi. et saporem tribuendi ammiscẽtur vt piper ciminũ synapi eruca et his similia. ¶ Sed qui iuuenis fuerit et calide ꝯplexionis cõuenientius est. vt ex eis minus accipiat. vel omnino ea dimittat. Ista eñi si in hyeme egrotare eũ nõ fecerit egritudinẽ acutã in veris principio vel in eius fine facient nisi ei cum flobothomia aut vẽtris solutione subueniatur. ¶ Ille preterea qui in tꝑe hyemis multa auide ꝛ simul ĩ stomacho recipit: atq̃ qui bonoꝝ cybariorum multitudinem cum vino suscipit: sibi cito cum flobothomia subuenire dꝫ. Qui autem cibis grossis vtitur et malis: ventris solutione sibi succurrere cogitur.

¶ De regimine infantis ꝛ pregnãtis. Capi. xxvij.

Pregnans ab oĩbus cibis in quibus est acuitas ꝛ amaritudo abstinere debet: vt sunt cappares et lupini atq̃ oliue immature et his similia.

¶ Omnia etiã que vrinã et mẽstrua ꝓuocant. vitare debet sicut sunt cicer ꝛ faseoli ꝛ precipue ruta. ¶ A saltu quoq̃ atq̃ ꝑcussione ꝛ casu custodire dꝫ. ꝛ precipue in pregnationis principio ꝛ in fine. ꝛ a coitu omnino remoueri debet. Nam hoc totũ multotiens aborsus causa existit. Nutriri itidem dꝫ cibis subtilibus. humoꝝ bonorũ generatiuis ac nausee repressiuis: ꝛ os stomachi corroborãtibus. sicut est caro galline ꝛ perdicis ac edi. de vino etiã boni odoris parum bibat: qꝺ temperate sit aquarũ. Ieiuna quoq̃ in potu sumat rob de fructibꝰ acetosis ꝛ stipticis. cũ quibus paruꝫ

de trociscis xiloaloes accipiat:vt nauseam atqȝ alguaa:id
est abominatio reprimat:motu ꝛ exercitio vtatur tpato et
caueat sibi ne in balneo vel in sole lōgā facit morā. Canti-
lenas ẜo et iocos atqȝ ea que delectationē afferunt.necnō
somnū augere dȝ.rebus quoqȝ odoriferis circa caput et fa
ciem:ac suffumigationibus vti dȝ. ¶ Cibū quoqȝ alleuiet
atqȝ in die multotiens comedat:neqȝ cibo semel impleat.
Si autē appetitus multū destruatur de rebus acribus pa-
rum est ei tribuēdū:vt sunt cepe ꝛ sinapi ꝛ his similia: que
disgregando appetitū commouent. ¶ Masticem etiā atqȝ
olibanum masticare conuenit atqȝ citonia et granata:nec
non mala maciana ꝛ citra comedat. ¶ A malis autē cibis
sibi caueatꝫ et ne mala cibaria ꝛ diuersa in stomacho mi-
sceat custodiri debet. Est em̄ possibile vt cum hoc regimie
in pregnatiōe egritudinē euadat Quod si ipsam infirmari
contingat:oportet vt sine flobothomia seu ventris solutio
ne medicetur:vel maximo timore ac multa diligentia fiat
ad hoc vt fetus remaneat:ꝛ partus sit facilis.

¶ De alleuiatiōe partus ꝛ regimine pturiētis. Cap.xxviij.

Cum hora partus appropiquauerit paritura ī bal-
neo mitti debet:ac in tina singulis diebus sedere
et ventrem atqȝ dorsum cū oleo inungere: cibaria
quoqȝ bonū habentia saporem ac lenientia:ei sunt tribuen
da:sicut issidabegi et aluia factū de zuccharo:ac oleum de
amigdalis recens. ¶ Cum autē partus aduenerit hora:dor
sum inungi debet cū oleo de keiri.et oleo sambacino cale
factis. Cui etiam femur ꝛ ylia atqȝ ypocondria inungi de-
bent.et ex eis in vuluam erit mittendum. ¶ Ipsa quoqȝ
paulatim incedere debet: que postquā parum ambulaue-
rit sedeat ꝛ pedes equaliter tendat. Deinde ẜo sup vtrosqȝ
se simul eleuet. Dolor autem partus si fortis fuerit:nares
et os apprehendendo se premat. Obstetrix quoqȝ dorsum
eius eleuet:atqȝ ylia et mirach eius inferius premat. Et si
diu taliter se habuerit issidabegi vnctuosum de pullis fa-
ctum in quo adeps pinguis galline ac anatis ponatur:ī po
tu sumat et vinum boni odoris bibat. ¶ Quod si partus
fuerit durus:et ne parturiens moriatur timeatur: detur ei

aque in qua fenugrecum ꝛ dactili cocta fuerunt libra vna: in qua anteq̄ detur: parum olei amigdalarum dulcium ponatur. Que non vna vice sed duabus vel tribus bibēda erit ne cuomatur. Post hanc autem aquam trociscos de mirra accipiat. Et si adhuc etiam multum constringat succum rute sumat vł altich: id est assa fe. geusir: id est oppoponacis galbani omnium ana equaliter accipiatur: de quibus due dande sunt dragme. ¶ Quod si delicata sit mulier q̄ harū medicinarū odorē: id est galbanū multū ferre valeat: pōdus vnius aurei de algalia in vino bō redolēte dissoluēdū erit. ꝛ in potu ei dādum. Ipsa quoq̄ cū succo carnis ac bono vino est corroborāda. ¶ Secūdina vō si remāserit: sternutatio cū condiīsi nares apprehendēdo est prouocanda. Quod si hoc modo non exierit secūdina: ad medicinas quas noiabimus erit reuertendū dando eas. Suffumigatio quoq̄ cū mirrha ꝛ kina ꝛ geusir ꝛ sulfure facienda est.

¶ Ex istis autē cum felle vaccino mixtis fiunt pillule: quarum vna post alium in igne mittatur. qui ignis sit in foculari: quod magna scutella de terra foramen in medio habente cooperiatur. Foramini autem huic vulua superponatur vt fumū recipiat. Hoc enim fumigiū fetū expellit mortuum. Quod tunc fieri debet. cum fetus mortuus fuerit et non moueṫ: vel nō moueṫ fortiter. ¶ Qđ si post partuꝫ sanguinis fluat multitudo vnde vires destruanṫ: subueniendū est ei cum his que in capitulo de menstruorum retentione nominabimus. Corroborari quoq̄ debet cum aqua carnis ꝛ vino bono: ꝛ atibu: id est de reb⁹ odoriferis. ¶ Sanguis vō si nō sequaṫ partū vel parū fluat suffumiganda est parturiens fumigijs suprascriptis: de quib⁹ etiā in vuluā mitti debet: ꝛ medicari debet cū medicinis quas in capitulo de menstruorum ꝓuocatione dicturi sumus. Hoc autē non est dimittēdū nec vilipēdendū nisi macra fuerit ꝛ debilis. Ex hoc eīn generātur multotiens egritudines dure ꝛ male.

¶ De regimine infantis. Cap. xxix.

Infantis aures statim post partum premende sunt. Quod etiam postea multotiens est faciendum. ¶ Est preterea obseruandum: ne lac aures ingrediatur cum lactatur: et vt pallatum cum melle tangatur

ꝛ nares cū aqua calida ꝛ oleo semꝑ mundificent: atq; mucillagies emūgāt. Ipse q̄z pri⁹ sꝑ fricād⁹ postea inūgēd⁹ est. ¶ Et mēbra simil'r eius sunt in vnāquāq; parte tendenda et fascia cingēda. ¶ Sūt etiā rectificāda eius membra caput: videlicet: ꝛ nares ac frons. Hoc enim regimine si custodiatur: multas euadet egritudines. ¶ Mammillas quoq; taliter suggat: ne eius vēter tendat: neq; multa ex eo egrediatur ventositas: ꝛ vt nō accidāt ei dissolutio ꝛ pigritia neq; somnus longus neq; de latere ad latus reuoluatur: ꝛ non ploret neq; vomat. Quod si istaꝝ significationū aliqua appareat diutius solito a māmillarum suctione abstinere cogatur: ꝛ tempus dormitiōis augeat. ¶ Postea x̄o in aqua calida balneet: ꝛ māmillarū suctiōe vnius solito vtat: deinde x̄o ad suam reducat consuetudinē: cui de medicinis somniferis parum est dandū: vt diu dormiat. ¶ Luna itidem eius equaliter est mouēda. Qd quidē fieri conuenit post māmillarum suctionem. ¶ Oculi quoq; eius in primis natiuitatis diebus panno sunt operiendi. Et est summopere cauendum: ne in loco sit multum luminoso et radioso: ante eum tamen vitree margarite: ꝛ panni diuersos habētes colores appendi debēt. ¶ Cantilenis quoq; que vocibus ꝓferūtur extensis: ꝛ quietis delectationē faciētibus ante eum est vtēdum: nō asperis neq; raucis. Postq̄ x̄o loquendi hora appropinquauerit: nutrix eius linguā frequenter fricet. Superiorem tamen lingue partē cum salgēma ꝛ melle fricare debet. Et hoc precipue est faciendum cum loquela tardatur. ¶ Ante ip̄m quoq; frequēter est loquēdum ꝛ verba facilia: ꝛ leuia est docendus. ¶ Cum autē natiuitatis dentium tempus appropinquauerit: gingiue singulis diebus cum butyro ꝛ adipe galline sepe sunt fricande: ac ordeum super eas trahendum. Guttur quoq; ꝛ spondiles colli: frequenter cū oleo inungi debent. ¶ Quod si eius venter solutus fuerit: ventri superponat emplastrum quod de cimino et rosis cū modico aceti ꝛ aqua madefactis fiat: lacti quoq; gūmi arabicū ꝛ bolus armenus sunt ammiscēda ꝛ danda ei. ¶ Uenter x̄o si stringatur suppositoriū de melle cocto: ꝛ baurach vel de melle cocto ꝛ stercore muris confectum ano est supponendum. ¶ Cū autem ad tempus peruenerit ī quo come=

dere incipiat: fiant de simula: et lacte ac zucharo magdaliones glandibus similes: et infanti manu tenenda dentur: vt cum eis ludat ac eos sugat: et gradatim disponatur ad aliquid ex eis traijciendum. ¶ Caro quoque que est in pectore teneri pulli vel perdicis: est ei tribuenda. ¶ Postquam autem hoc bene sapere ceperit. atque ex eo comedere et appetere inceperit. suctio mammillarum paulatim minui incipiat. In nocte quoque eas suggere non permittat: deinde gradatim perducatur ad hoc vt in die non lactet. ¶ Est etiam valde obseruandum ne in tēpore calido ablactetur.

¶ De electione nutricis et eius regimine Cap. xxx.

Nutricē oportet esse iuuenē colorē habentē clarū. Que cum sit alba rubedinē habeat ammixtam: neque sit partui ppinqua: nec ab eo multū remota: neque lesionem habeat: neque infirmitati sunt preparatā. ¶ Mamillas quoque habeat magnas: et pect⁹ amplū ac pinguedinis corporis: mediocritatem teneat. ¶ Ipsa preterea neque salsa comedat: neque acuta: neque acetosa: neque stiptica: neque tabeguil id est speciebus vtat: in quibus est fortis caliditas: neque porris neque cepis. allia quoque atque erucā. et pcipue apium oīno dimittat. Non enim cōuenit nutrici vt ei appropinquet omnino. ¶ Nutrienda vero est cibarijs de tritico et rizi factis: et carnibus iuuenibus et bonis: et coctura bene conditis. ¶ A coitu autē et mēstruorū puocatione sibi caueat. ¶ Quod si eius minuat lac pultes de farina fabarum vel rizi vel panis de simula sicci: et lacte et zucharo facte ad sorbendū tribuant: quib⁹ parum seminis feniculi sit ammixtum. ¶ At si lac eius valde grossum fuerit cibus erit subtiliandus. Ipsa quoque parū laborare cogēda est. Cui insuper syrupus acetosus et vinū subtile dari debēt. ¶ Multum autem subtile si eius lac fuerit: cibaria fortia et grossa cum augmento ei danda sunt: somnusque augmentādus. ¶ Quod si infantis venter solutus fuerit: nutrici de his que ventrē stringant dādū erit. Cui neque dulcia: neque vnctuosa: sunt tribuēda. ¶ Quod si in corpe infantis bothor. Additio.

¶ Bothor sunt pustule parue in puero accidētes pro quibus iussit gal. puerū salari et fasciari. Textus. ¶ Apparuerint nutrici aq̄ ordei detur: q̄ neque dulcia: neque calida come

dens:cū almezezet id est reb⁹ acetositatē habētibus nutria tur ⁊ flobothomet. Infans quoqꝫ si iam quattuor preterijt menses ventoset. ¶ Lac autē quod melius iudicat est cuius vna gutta super vnguē distillata:neqꝫ multū subtilis ⁊ currens:neqꝫ grossa cōspicit:⁊ cōgelata:bonū habēs odorem ⁊ saporem ⁊ dulce. Salsum autem lac:vel male olens nullo modo nutrimento infantis est conueniens.

¶ Summa de regimine aliarū etatū. Cap. xxxi.

Pueri cum flobothomia vel forti ventris solutione:nequaꝗ̄ sunt medicandi. Cum ventosis autem ⁊ ventris ex aqua fructuū solutione : eis erit subueniendum. ¶ Qui ex necessitate custodiēdi sunt:ne multū de confessionibus mellis : vel fructibus comedere permittantur:ne multas incurrant egritudines.

¶ A lacte qꝫ atqꝫ caseo necnō cibis grossis:abstinēdi sūt ne in eorū vesicis lapis generet. Quibus semia melonum excorticata cū zucharo sunt tribuēda:vt vrine instrumenta mūdificent ne lapidis ibi generatio fieri incipiat. ¶ Ipsis quoqꝫ cibis multū repleri:nō ē pmittēdū:neqꝫ cibos sumere permittant:donec primus cibus sit digestus:⁊ ex stomacho exierit. Qd ideo faciendū est:vt a scrofulis sint securi. ¶ Adolescētes aūt ⁊ iuuenes : ab acutis infirmitatib⁹ sunt custodiendi eos flobothomando:⁊ ipsorū vētres soluendo. Quibus fortiter reprimentia statim ex quo acutarum egritudinū in ipsis apparuerit significatio:danda erunt anteꝗ̄ egritudines perficiantur ⁊ augmententur. ¶ Senes vͦo sic conseruandi sunt:vt ad eorum corporum euacuationē cum medicinis magis intendatur ꝗ̄ cum flobothomia. Quorū corpora ne ad malum deueniant:sunt conseruanda ipsoruꝫ minuendo laborē:ac coitū:vt suorū corporū vires diu perdurent:⁊ non balneent spacio longo. ¶ Qui autem sunt in senio a labore atqꝫ coitu:necnon flobothomia:nisi magna imminente necessitate sunt renouandi. Qui cibis bonis suauem habentibus saporem:ac facile digestibilibus sunt alendi. ¶ Sepe quoqꝫ balneis vti debent:ac multum dormire. Rebus etiam odoriferis faciem ⁊ caput inficere:atqꝫ suffumigationibus vti:⁊ quiete cōuenit:ea quoqꝫ exerceāt: que multum delectari faciunt. ¶ Vinum preterea tempera

te nature subtile atq; clarum bibant. Quod et aquam mediocriter habeat ammixtã: ac temperate ab eis sumat. Hi autem si hoc regimine tali modo custodiantur: possibile est vt ad decrepitã tempe longo deueniant atq; ad ptisim: et vt eorum corpa: neq; deficiantur: neq; destruantur.

¶ De probatione medici. Caplm. xxxij.

Valde cõsiderari debet: in qb⁹ vitã suam expẽdit medicus et in quib⁹ illud qđ de suo preterijt tempore exercuit atq; de quibus stando solus cogitat. Si enim suevite spacium medicorũ ac physicorũ libros perscrutando preterijt: eiusq; studium est quando solus stat eos diligẽter intueri bona de eo haberi potest suspitio. Qđ si vite sue spacium in alijs q̃ in his quorum fecimus mentionem studendo preteriuit ac solus stando in cantilenis et instrumentis musicis delectatur. inebriari quoq; atq; his silia concupiscit: suspitio mala de eo haberi põt. ¶ Postq̃ autem scitum fuerit q̃ ipse frequenter libros intueat consi derandum erit: qualis sit eius astutia atq; ingeniũ et an cuz loquacibus et oppositoribus sit conuersatus. et si in eo sit potentia perscrutandi et medicandi vel non. Et est etiam perquirendum si cum predictis hominibus quos prediximus diu societatem habuerit. et si ab eis sit adeptus perscrutandi et medicandi virtutez. ¶ Obseruari etiam debet si ea que legit intelligit vel non. ¶ Postq̃ autem eum libros legere ac intelligere notum fuerit: an in infirmorum cura laborauerit: et eis medicatus fuerit: atq; si hoc ĩ ciuitatibus famosis: vbi medici atq; infirmi multi sunt egerit: diligẽter erit perquirendum aut non. Qui autem hec duo habere inuentus fuerit: sapiẽs erit et alijs preferri debet. ¶ Quod si contingat alicui vnum istorum deesse conueniẽtius est vt operandi magisterium ei desit: ita tamen q̃ non penitus eius expers existat: sed operandi nouerit partem quam vt eam que in antiquoꝝ libris continetur sapientiaz prorsus ignoret. Qui enim quod in libris est nouit: atq; imaginat cum pauca operatiõis notitia perueniet ad id: ad quod multi eorum qui ea que in libris continent non nouerunt. neq; imaginati sunt: nullo modo peruenire poterunt. Qui etiam nihil sciunt nisi quod ab his qui longam societatem ha-

bentes:cum eis qui hec in ciuitatibus famosis vbi multi medici sunt:ac multi infirmi didicerunt:edocti fuerunt.

¶ Si qs autẽ huius doctrine nomẽ sit adeptus q̃ litteras nõ nouit vel si lrãs nouit. vba tamen nõ intelligit:nec etiã cũ sapientib⁹ moratus fuerit non est cõfidendũ in eo: neq sue sapientie est credẽdũ. Immo sciendũ est eã nullo modo posse proficere. Impossibile est eñ vnũ hominẽ: etiã si longo tẽpore viuat huius doctrine p se maximã consequi ptez nisi ꝑm precedentiũ incesserit regulaz. Huius eñ doctrine quãtitas vite hois mẽsurã multũ excedit. Quod nõ in hac tm̃ doctrina:verũetiam in pluribus inuenitur doctrinis.

¶ Qui autẽ de hac doctrina vsq nunc aliquid sunt consecuti:non pauci fuerũt:neq in breui hec consecuti fuerunt: sed fuerũt mille et in mille annis hoc adepti fuerunt. Quorũ libros si quis frequẽter perscrutatus fuerit:in breui oẽs videre videbitur:ac si illis mille annis vixisset.et illorũ laborẽ mille annis pertulisset. Sz si eoꝝ negligant libri:homo in vita sua quãtũ pscrutari poterit: aut ei⁹ experimẽta vel inuenta quã mẽsurã habebũt etiã si oĩbus hoib⁹ sit doctior atq acutior. Quapropter si qs libros nõ pscrutat ac egritudinũ formas nõ itelligit añq eas videat:q̃uis ipsas multotiẽs videat: dimittat eas:qr eas nõ cognoscit.ꝛ absolute pertrãsit eas:nullo modo aliqd ex eis intelligendo.

¶ Expletus est tractatus quartus.

¶ Tractatus quintus.lxxvij.continens capitula.

Capl'z primũ.de furfuribus.
Cap.scd̃m. de casu capilloꝝ.
Capi.iij. de generatione capillorũ in locis in quib⁹ illud volitur.
Capi.iiij. de cõseruatione capillorũ q̃ cadunt ꝛ de medicatione initij caluij.
Capi.v.de scissuris extremitatũ capillorum.
Cap.vi.de crispãdis capillis
Capit. vij. de planandis capillis.
Cap.viij.de nigrificãdis capillis.
Cap.ix. de regimine ei⁹ qui vult ne canicies ad ipm ꝑueniat.
Cap.x.de rubefactõe capillorũ et faciẽdis eis glaucis.
Capitu.xi. de albificãdis capillis.
Cap.xij. de rebus que capillos radicinis radunt.

Capi.xiij.de illis que capillos destruunt semel
Cap.xiiij.de illis q̄ destruūt odorem psilotri.
Capi.xv. de illis que prohibent adustionem psilotria corpore et sanatione ei⁹ qd iam adussit.
Capi.xvi. de sahafa.
Cap.xvij.de albificanda facie et cute subtiliāda: et clarificanda.
Capitu. xviij. de rubificāda facie.
Capi.xix.de illis que colorē citrinant.
Capitu.xx.de illis que denigrant colorem.
Cap. xxi.de illis que delent pannum.
Capi.xxij.de medicandis lētiginib⁹ magnis et paruis.
Cap.xxiij.de illis que auferunt cicatricē vlcerum.
Cap.xxiiij. de illis que auferunt ruborem in facie existentem.
Capi.xxv.de illis que auferunt viriditatez ex percussione factam quando in loco neqꝫ nocumentū remanet:neqꝫ color neqꝫ pus: et est necesse vt viriditas illa resoluatur.
Capi.xxvi.de illis que auferunt alguassen.
Capit.xxvij. de illis que delent vestigia variolarum et vlcerum.
Capi.xxviij. de pruritu et scabie et magnis pustulis.
Capi.xxix. de sare.
Capi.xxx.de alhasas.
Capi.xxxi.de impetigine.
Capi.xxxij.de morfea alba.
Cap.xxxiij.de morfea nigra
Capi.xxxiiij.de albaras
Capi.xxxv.de lepra.
Capit.xxxvi. de ficubus vel celsis.
Capit.xxxvij. de natiuitate palpebrarum
Capit.xxxviij. de pediculis in palpebris existentibus
Capi.xxxix.de ordeolo.
Cap.xl. de geste existente in oculo.
Capi.xli. de eminentia oculorum.
Capi. xlij.de fetore narium.
Cap.xliij.de fetore oris
Cap.xliiij.de illis que occultant odorem vini: et frangunt ex ipso.
Capi.xlv.de illis que occultant odorē alliorꝫ: etceparum et porrorum.
Capi.xlvi.de illis que ꝓhibent fluxum currentem ab ore apud somnum.
Capit. xlvij.de illis que abstergunt dentes et destruūt albafa.
Capi.xlviij. de illis que prohibent corrosionē dentiuꝫ.
Cap.xlix.de illis que prohi-

bent dentes motos cadere

Capit.l.de superfluitate aurium purgāda

Capi.li. de illis que auferūt fetorem ascellarum.

Capi.lij.de illis que ꝓhibēt sudorem pedum

Capi.liij. de illis que sudorē totius corporis bene redolere faciunt.

Capitu. liiij. de diminutione fetoris vrine et egestionis.

Capi.lv. de custodia corporis mortui ne feteat. et ne cito putrefiat.

Ca.lvi. de illis q̄ ꝓhibēt ne puerorum testiculis et puellarum mamillis properet magnitudo.

Cap.lvij.de eis que accidūt in vnguinibus de feditate.

Capi.lviij.de scissuris faciei et labiorū et manuum.

Capit.lix.de tumore et pruritu qui accidūt digitis in autūno et hyeme.

Cap.lx. de his q̄ ingrossant corpus.

Capi.lxi.de his q̄ macrū faciunt corpus.

Cap.lxij. de his que augent sperma: et que valent ad erectionem virge.

Capi.lxiij.de illis que calefaciunt vuluam.

Capit.lxiiij. de illis que addunt in desiderio.

Cap.lxv.de sanatione illius qui in fine coitu ylico egerit.

Cap.lxvi. de sanatione illius qui ex nimio coitu debilitatur.

Cap.lxvij.de illis que diminuunt sperma et virge erectionem.

Cap.lxviij.de illis que igrossant virgam.

Cap.lxix. de his que cōstringunt vuluam.

Capit.lxx.de illis q̄ auferūt humiditatē in vulua.

Capi.lxxi.de his que calefaciunt vuluam

Cap.lxxij.de his q̄ valēt ad impregnandum.

Cap.lxxiij.de his que prohibent impregnari.et q̄ aborsum faciunt.

Capi.lxxiiij. de his que multum faciunt bibere.

Capit.lxxv. de his que cito inebriant.

Capi.lxxvi. de his que alleuiant ebrietatem et ex quibus ipsa cito aufertur.

Capitu.lxxvij. de curatione ebrietatis.

¶ De furfuribus. Capitulum primū.

Furfures remouentur continue abradendo caput et singulis inungendo noctibus: et postea in mane cū multa calida aqua abluendo in balneo vel in domo. ¶ Que si nō sufficerint: cū farina ciceris: et semine altee: et aceto tribus lauetur dieb⁹. ¶ Similiter quoqꝫ cū aqua in qua sicla cocta fuit et baurac pauco: caput est abluendū. Ablutio fortis in ablutione furfurū. ℞. farine ciceris. ʒ. c. farine fenugreci: furfuris triticei: baurach panis nitri albi et triti. synapis: oīum ana. ʒ. xv. althee. ʒ. x. misceātur omnia cū pauco aceto et aqua: et vnaquaqꝫ hebdomada lauetur caput ex ea. ¶ Qđ si post p̄dictorū adhibitionē furfures pmāserit oleo roseo cum pauco aceto mixto: caput quaqꝫ nocte est infundendū. Uenter quoqꝫ suauiter est semper soluendus.

¶ De alopicia. Capi. ij.

Cum pili capitis vel barbe cadūt: locus cum pāno aspero est fricandus donec fiat rubeus. Postea xō cum cepis fortiter fricetur donec patiēs in loco illo incensionē sentiat: et ardorem. Qui die illa ac nocte sic manere permittatur. In mane aūt sil'r regatur. Et si in loco ampulle apparuerint: cum adipe anatis vel galline inungatur ꝛ fricatio aliquot reliquat̄ dieb⁹ donec qescat. Et si tūc pili nasci ceperit: locus multotiēs abradat̄: et cuꝫ panno singulis fricetur diebus ꝛ oleo in quo keisim et capillus ve. et camomilla fuerint cocta inungat̄. Quod hoc modo fiat. Cuiusqꝫ istoꝝ. ʒ. i. sumatur: et in aqua posita suauiter vsqꝫ ad dissolutionē coquātur. Quibus discoctis aq̄ coletur: ex qua libra vna cū vna lib. olei de ben. misceatur: que suauiter vsqꝫ ad aque cōsumptionem coquatur. Quod autem remanet ab igne deponatur: ꝛ vsui cum opus fuerit reseruetur. Si autē pili ex huiusmodi medicinis nō nascantur egroti regimen est inquirendum: quo in p̄cedenti vsus sint tempore ac corpus dispositio qualis in ea hora sit inuestigandū: quēadmodū in capitulo de cognitiōe humoris in corpore dominātis: et in capitulo de ꝟtutib⁹ ciboꝝ cōtinetur. Et si cognitum fuerit ipsum cibaria flegmatis generatiua frequenter comedisse, color quoqꝫ cutis a qua pili

cadunt albedini attinere videat: pillule dande sunt quarū descriptio. ℞. turbith albi pulueris pigre. ana. ʒ. x. colloquintide. ʒ. iij. et tertiam. Ex his tritis et cribellatis ac oleo inunctis: informentur pillule ex quibus. ʒ. ij. vel trium pondus: ter in mense vel quater tribuatur. ¶ Patiēs quoque nutriendus est cum cibis bonorum humorum generatiuis. Postea vero reuertendum est ad medicinas cum quibus idem locus medicari solet. Quod si patiens cibos colere rubee generatiuos edere consueuerat: et color atque etiā corporis dispositio hoc idem significauerit: pillule iste quas nominabimus multotiens erunt dande: ipsiusque regimen ad ea que humorem generant frigidum reducendum erit.

¶ Pillularū confectio. ℞. mirab. citrinorū: rosarū rubearum. anā. ʒ. ß. aloes scotrensis. ʒ. i. scamonee. ʒ. quarta pars: ex his omnibus fiant pillule: et pro vna potione dentur.

¶ Quod si patiēs cibis coleram generantibus nigram vti consueuerat: et color atque loci obfuscatio: et eius asperitas hoc idem monstrauerint: locusque vehemēter siccus extiterit apozima de epithimo: et epithimum cum sero: et his similia que coleram nigram expellere consueuerunt sicut in capitulo de melancolia dicturi sumus: danda sunt patiens quoque bonis vtatur cibis: et postea ad medicandū eundem locum redeundum erit. ¶ Epithima pilos in infirmitate alopicie renasci faciens. ℞. spume maris. ʒ. x. baurach sulphuris eu forbij. ana. ʒ. ij. stafisagrie: cantaridarū. ana. ʒ. i. omnia cum oleo veteri misceantur: et postque locus cum cepis fricatus fuerit: epithimetur. Et si in loco apparuerint ampulle: per aliquot dies dimittantur: et cum anatis adipe: et vnguento de cerusa curentur donec sedētur. Postea vero hoc idem reiterandum erit si necesse fuerit.

¶ De gñatione pilorum in locis denudatis. Cap. iij.

SI barbe vel ciliorum pili exiles ac molles fuerint: locus fricandus ex spuma maris: et cinere keison: id est abrotanum cum oleo veteri mixtis singulisque noctibus ex eis inungendus. Patiens quoque vinum forte bibat. Cuius regimen ad ea que temperate calefaciunt reducendum est. ¶ Ad idem alia confectio: que etiam fortior existit. ℞. olei de ben. ʒ. i. cantaridarū alas et capita absci-

sa habentiū.ʒ.iij.cōficitur sic:cantarides trite in oleo mittuntur:deinde oleū cum ipsis in olla parua positum sup lentum ignem:cū ligno frequēter cōmiscendo coquat: donec ipsum inspissetur:postea ab igne depositum reponatur:cui parum musculi:vel ambre est āmiscendū vt bene redoleat. De quo si locus fricatur fuerit donec vesicas habeat apparebit citissima pilorum natiuitas.

¶ De conseruatione pilorū ne cadant:ꝛ ipsoꝝ elongatione et curatione initij caluitij. Cap.iiij.

Ablutio faciens capillos lōgos: folia azedaragi sumātur:ꝛ capillis vene.viridis:ꝛ myrrha: ꝛ mirabol'.emblici:ꝛ ponātur in ablutiōe ꝛ cooperiatur caput ex ea:postq̄ aqua madefactū fuerit in qua emblici fuerūt positi. ¶ Alia ablutio capillos faciens lōgos:aq̄ in qua sicla cocta fuerit:sumatur in qua parū sinapis ponatur:ꝛ cū ea capilli lauetur:postea vo inungātur oleo ꝛ augmētabūtur. De his autem q̄ capillos cadere ꝓhibēt: oleū est mirtinū cū frequēter capilli eo inūgūtur. ¶ Eos etiā cōfirmatur si laudanū in vino resolutum:equali mensura cum oleo mirtino sit ammixtū cum frequeter eo vtūtur.s.vt capilloꝝ radices eo in nocte fricētur:ꝛ post mane balneum ingressus qui patitur cum aqua calida eos lauet. ¶ Oleū capillos cadentes retinēs:emblici ꝛ folia mirti sumātur: ꝛ in aqua coquātur vsq̄ quo aqua turbida fiat. Postea hui9 aq̄ libra vna:ꝛ olei onfācini lib.i.accipiātur:ꝛ mixta ad aque consumptionē coquātur. Postea vo ei quod ex decoctiōe remansit.ʒ.i.laudani in vino resoluti addatur:ꝛ capillorum radices:ex hoc oleo fricentur. ¶ Oleum capillos facies rigidos ꝛ etiam nigros si eo inūgantur. ℞. folioꝝ mirti:folioꝝ papaueris ruffi:capilli veneris:spice nardi:ciperi seminis sicle:semis apij emblicoꝝ añ.quātū vna manu capi potest. Hec autem omnia in tribus libris aque donec ad vnā redeant librā coquēdi sunt ꝛ postea colenda:deinde colatura hec cum vna libra olei alkeiri est miscēda:ꝛ vsq̄ ad aque consumptionē coquenda. Cui postea admiscenda sunt.ʒ.ß. acatie:ꝛ tantūdem cineris corticis pini. deinceps vo reponendū singulis diebus:ꝛ ex eo inunctio est facienda. ¶ Medicamen ꝓhibens caluitiū ꝛ curans qđ ex eo iam incepit.

℞.capillorum vener.foliorum mirti:corticum pini thuris.ana partes equales. Que assari debent donec teri possunt: postea vero ammiscent eis laudani:et mirrhe.ana.quantum de vnoquoque supradictorum ex quibus cum vino veteri et oleo de semine raffani mixtis caput in nocte epithimetur:et in die lauetur. Et assiduetur:hoc enim caluitium sanat inceptum.

¶ De scissuris extremitatum capillorum. Cap.v.

Si capillis hoc euenerit accidens:aqua et oleo concussis donec bene commisceantur: frequenter erunt inungendi. Cum mucillaginibus quoque viscosis: eos lauare oportebit:sicut est ea que fit de semine lini et psilij:et foliorum sisami:et que istis similantur. Quod si ista non suffecerint quies:et comestio et balnei vsus et potus augmentari debent. Si autem contingat vt cum hoc in corpore sit pinguedo:et sit eius figura pulchra.et hoc accidens paruum existat:a medicinis desistendum erit. Si autem magnum fiat: frequenti ventris solutione vtendum erit:et flobothomia facienda cibaria quoque ac vinum sunt minuenda.

¶ De crispatione capillorum. Cap.vi.

Capilli frequenter sunt fricandi cum folijs sidre albe et gallis. ¶ Res fortis ad istud farina fenugreci: et murrha et semina iusquiami albi trita et sidre et galle ac calx et merdasengi sumantur:et ex omnibus capilli fricentur.

¶ De his que efficiunt capillos planos. Cap.vij.

In hac medicatione eis est vtendum quibus capillorum curantur fixure:et inunctio ex oleo sisamino tepido est facienda. Super capillos quoque aqua calida sepe est fundenda.

¶ De nigrificatione capillorum. Cap.viij.

Sumatur tertia pars vnius lib. gallarum et infigantur oleo:et fricentur donec nigrefiant et findantur: deinde accipiatur eris vsti dragaganti al's dragananti.ana.ʒ.v.salis gemme.ʒ.ij.aluminis.ʒ.i.terantur omnia in modum collirij:deinde aqua calida ad modum masse consperse:quattuor horis fermentari permittatur et caput et barba prius abluta cum aqua calida et postea exiccata:manibus perfricando liniatur:et ex predicta medicina: et folia desuper

ponantur ne medicamen desiccetur. Que postquam per sex horas sic permanserint: cum aqua tepida lauari debent.
¶ Tinctura alia. Sumantur merdasengi et calcis non extincte amborum partes equales licii quantum de predictis duobus ceruse quantum de omnibus. Ex his omnibus aqua conspersis inungantur capilli: et foliis desuper cooperiantur. Et postquam per tres horas taliter manserint: cum aliquibus lauentur mucillaginibus: proueniet enim ex hoc nigredo pulchra.
¶ Tinctura alia merdasengi et calx sumantur: et super ea sextuplum aque fundatur: et in sole sic manere per tres dimittatur dies frequenter commiscendo. deinde aqua hec coletur et mittatur in ea lana: que si denigretur bona est. Sin autem sic non eueniat: in hac aqua sexta pars merdasengi et calcis vt prius iterum ponatur et manere permittatur. quod tandiu fieri conuenit donec lana immissa tingatur. Postea vero alchanna cum aqua predicta conspersa fermentari permittatur: de qua tinctura facienda est denigrat enim perfecte: et valet ad alnuful si ex lana in hac aqua intincta pilorum radices fricentur. Additio.
¶ Alnuful est quando radices pilorum apparent albe cum extremitates sunt nigre.

¶ De regimine capillorum ne cani cito fiant. Capitulum.ix.

Sepe aliquibus hominibus cani cito intempestiui videlicet innasci solent: aliis autem tardari sue complexionis causa. ¶ De his autem que caniciem tardare faciunt est hoc. s. vt de trifera minori in mane frequenter sumatur. Cuius descriptio. ℞. mirabola. nig. kebul. belliricorum: emblicorum omnium ana. partes equales terantur et oleo inungantur et cum melle conficiantur: de qua singulis diebus in mane ad nucis magnitudinem sumi debet. Maior autem pars eorum quibus nutrimentum fit sit kalagie et assature. Additio.
¶ Kalagie vel kilage est cibus qui fit ex pulmone corde et epate incisis minutim et cum oculo frixis in quo post remotionem predictorum ponitur parum aceti et oua et zaffranum. Textus.

¶ Abstinere autē conuenit a lacte et a cibis habētibus micas panis admixtas:et a pultibus que sunt multū spisse. et a frumēto cocto:ꝛ ab his que ex melle cōficiūtur et a potu aque niuis et a multe aque potu. ¶ Vinū autē vetus ꝛ purū modice bibēdū est:vel ydromel. ¶ Ea quoqꝫ q̄ salmuria cōdiuntur et sunt salsa edenda sunt:ꝛ panis in almuri nabati est intingendus et de eo parū a ieiunio est potandū. Sicla preterea cū sinapi comedatur. Qd̄ si hoc vtens regimie calore infestetur:cū aceto et syrupo acetoso ipsum reprimat. ¶ Multus etiā balnei vsus cū aqua ac coitus minui debēt ¶ Hoc quoqꝫ summope est cauendū ne capilli aqua rosata infundanꝫ.et precipue si camphorā habuerit admixtā. Et si qn̄ hoc factū fuerit studendū est vt desiccentur. ¶ Unguētis quoqꝫ vtendū est:in q̄bus spēs calide et odorifere ac stiptice ponunꝫ sicut est oleū qd̄ diximus. Quod si q̄s ad hoc multū anhelauerit.ordiatū ad electuariū de anacardis accipiendū tendat qd̄ in hyeme incipiendū erit.

¶ De tinctura capilloꝝ rubea vel subrubea. Capi.x.

Sumanꝫ lupinoꝝ tritoꝝ.ʒ.x.myrrhe.ʒ.ß.aloxāti.i.flo.salicis fecis vini siccate et assate. ana.ʒ.iij.deinde cinis sarmentorum accipiatur: et aqua super eum fundatur et per noctē vnam sic dimissus coletur. ꝛ ex hac aq̄ predicte conficiantur medicine. Postea xo capilli ex eis inuncti per noctē vnā dimittātur:ac deinde lauenꝫ. Quod iterum itaqꝫ iterum similiter faciendum est:et fient prius rufi:postea xo rubei.

¶ De albificandis capillis. Cap.xi.

Sumantur stercus yrundinū et enula sicca ꝛ mes:ꝛ semina radicū et semina vefrim sicca et sulphur ꝛ flos capparis siccus:et ex his omnibus cum felle vaccino et aceto collectis inungātur capilli. Postq̄ cū sulphure fuerint suffumigati:et nō lauenꝫ sed dimittanꝫ sic:ꝛ post hoc suffumigentur cum sulphure:quod multis conuenit fieri vicibus. Postq̄ autē albificari ceperint:oleo sambacino frequenter sunt inungendi.

¶ De his que auferunt capillos et que subtiliant et que euellunt et que eorū prohibent ortum. Cap.xij.

CAlcis albe et vehemēter acute:τ cineris coclearū maris partes sumant equales:arsenici citrini triti vt alcohol octaua vnius partis supradictorum. Hec omnia cū aqua in mortario trita.per duas horas sic manere dimittant. Ex qbus sic peractis pili sunt inungēdi aut ex spuma marina τ gipso:hoc idem fiat. Ista quoqꝫ bona existunt. De his p̄terea que capillos subtiliant est vt cinis vitiū vel baurach:in psilotro mittatur.de quo cutis sepe est fricanda. Que post psilotri ablutionē cuꝫ ordei farina vel fabarū vel melonum seminis est fricanda.

¶ De his que penitus auferunt pilos. Capi.xiij.

CAlx fortis sumat:super quā sextuplū aque fundatur:et per tres dies sic dimissa colet. Postea xo in hac eadē aqua sexta ps calcis ponat: et sic per tres regat. His gestis sexta ps arsenici citrini triti in p̄dicta aq̄ mittat: et tādiu sub sole dimittat:donec penna immissa depilet cū extrahit. Postea autē corpꝰ ex lana ī hoc medicamine intincta fricet. Istud eīm cito abradit pilos. post hec xo oleo roseo locus inungēdus erit. ¶ De his aūt que capillos hoc modo destruūt est vt euellātur pili τ inungatur locus psilio τ aceto multis vicibus atqꝫ ex iusquiamo τ opio τ aceto. Aut locus depilatus sanguine ranarū: que in aqua morant que nō mouent:inungat vel sanguine testudinis:vel inungat locus depillatus oleo in quo stellio coctus fuit:vsqꝫ ad omnimodā dissolutionē: aut oleo ī quo eritius coctus fuit:aut inungatur ex castoreo τ melle multis vicibus pilis quaqꝫ vice prius euulsis. ¶ De his autē q̄ pilos in femore τ barba atqꝫ ascellis nasci nō p̄mittūt nisi post lōgū tempus:est vt chimolee et ceruse sumant partes equales.aluminis vniꝰ partis medietas et misceātur cum succo iusquiami viridis:vel cum aqua aceto mixta in qua iusquiami semen coctū fuit:et liniantur ex eis loca. Quod multis fieri debet vicibus. ¶ Pilorum eīm ortus ex hoc vehemēter tardatur:ac fortasse eoꝝ exitus omnino ꝓhibet.

¶ De illis que odorem psilotri reprimunt. Capi.xiiij.

LOcus cū folijs persici et cum scrophis croci hortulani:et cum alchanna τ rosis et xiperis:et cuꝫ hūc siue separatim siue cōposite fricari debet.

¶ De his que prohibent ne psilotrū adustionem neqȝ pustulaȝ in corpore faciat: et de curatione eius quod adustum est. Capit. xv.

Psilotrum adustionē facere ꝓhibetur. si non multum cum eo fricetur corpus et cito lauetur: ⁊ corpus anteq̄ ex eo liniatur: oleo roseo sit inunctū. Quod autē ipsum in corpe pustulas facere non ꝑmittit est vt cū aqua cal. lauetur vsqȝ quo remoueat̄: ⁊ postea in aqua frigida diu moretur corp⁹: et aqua frigidissima sup ipsum fundatur: ⁊ proprie sup loca in q̄bus pustule nasci solent: ⁊ adustio fieri. ¶ Si autē adustio fiat: lētes excorticate ⁊ trite mixte cum aceto et aqua rosea: ⁊ locis adustis epithimate pāno de superposito ligentur. Sed si qn̄ ampulle nascā-tur et caro adurat̄: cum vnguento de cerusa: ⁊ vnguentum qđ fit ex merdasengi ⁊ oleo roseo et albumine oui curetur. Hoc quoqȝ pustulas in corpe fieri ꝓhibet. s. vt post psilotri remotionē cū aceto et oleo roseo fortis fiat fricatio.

¶ De sahafa: et sunt vlcera crustas habentia: que in capite nascuntur vel faciē que multotiēs siccissime existūt rugose et albe ⁊ quādoqȝ humore abundātes et virus ex se funduut. Capi. xvi.

Hec autē curantur vētosis in nocra positis: et apertione alicui⁹ venarū que est in cute capitis vel post aures. Et que illarū maior fuerit aperiat̄. A reb⁹ quoqȝ acutis ⁊ salsis ac dulcib⁹ abstineat. Et alatur cibis insipidis et bonis. ⁊ si patiens tolerare poterit venter cum apozimate de mirabolanis ⁊ aloe ⁊ scamonea soluendus erit. postea ꝟo epithimatibus epithimādus erit. ¶ Epithima ad sahafa cū recens est ⁊ in corpore sit infantis. Vene de cucurma alchana aristologia merdasengi: cortices granatorū sumātur. et ex his oībus tritis et cū aceto ⁊ oleo roseo mixtis epithimet̄ locus. Cum aūt sahafa vetusta fuerit sumātur sal et calcantū adusta: sulphur et terra argēti viui galle vene de cucurma merdasengi aristologia. omnia hec trita cum aceto ⁊ oleo roseo commisceantur et epithimentur. Sed cum sahafa sicca fuerit et alba frequenter fricanda erit cum oleo et çera et adipe anatis: ac aqua çalida lauanda ⁊ mucillaginibus. Patiens ꝟo cibis humectati-

uis semp alēdus erit. ¶ Caput purgiū quoq̧ p nares iniici debet ex oleo de semine cucurbitaruȝ:vel ex oleo de amigdalis dulc.vel violato.ꝛ his siīlibus. Q̄d si egritudo ad curandū grauis fuerit:locus scapellandus erit vt sanguis effluat:cui medicaminis acuti puluis supspargēdus erit:donec radicitus euellat. Postea xō cū vnguēto rubeo qd̄ cōficit ex merdasengi ꝛ aceto ꝛ oleo.ꝛ venis de cucurma medicetur. De his aūt q̄ sahafa mollē remouēt penit⁹ est fricatio cū aceto ꝛ sale ꝛ vsnem viridi multotiens facta. Hec enim eam remouet ꝛ penitus destruit.

¶ De his aue faciē albificāt ꝛ cutē subtiliāt ꝛ faciem claram ac lucidam efficiunt. Caplm.xvii.

Sumant faria ciceris ꝛ fabar ꝛ ordei ꝛ amilū ꝛ dragagā.ꝛ semē rafani ꝛ cū lacte cōspergētur ꝛ ex eis facies in nocte epithimet:ꝛ aqua cal'a in quaviole sicce cocte fuerint ꝛ furfur in mane lauet. Hoc decē noctibus fieri debet. ¶ Sumera alia conueniēs ꝛ fortis. Sumātur amigdale excorticate ꝛ amilū ꝛ dragagan.ꝛ cōmisceātur oīa cum aqua croci hortulani:ꝛ ex eis epithimet facies in nocte ꝛ lauet in die cū aqua in quaviole sicce ꝛ camomilla cocte fuerint. ¶ Aut sumant amiluȝ ꝛ drag.ꝛ amigdale dulces excorticate:ꝛ cū lacte ꝯspergant ꝛ epithimet ex eis facies:ꝛ cū cepit siccari remouet epithima. Q̄d postq̄ per hebdomadā vnā factū fuerit:aq̄ cal'a locus est abluendus.

¶ De his que colorē efficiūt rubeū. Cap.xviii.

Sumera que colorēvehemētem rubeū facit. R.fina pi albi:arsenici rubei ptes equales. Hec trita cum lacte conspergant:ꝛ ex eis per hebdomadā vnam facies epithimetur ꝛ sit epithima leue ꝛ subtile. ¶ Sumera alia. R.croci orientalis rubee cum qua tinctores tingunt:thuris myrrhe masticis ptes equales:succi cepe que vocatur bulbus tm̄ vt ex eo possint cōfici. Et ex hac confectione facies in nocte liniat ꝛ in die lauet. ¶ De his xō q̄ colorē faciei rubeū efficiūt est cicer:ꝛ ficus ꝛ mala granata dulcia. et carnem comedere ꝛ vinū rubeū et grossum potare:et eis que ex melle fiunt vti:et cum aqua cal.dulci sepe lauari et ouorū vitellos edere et assam. Est eñ inaltit colorē faciēdi rubeum proprietas:quod etiam in aliis inuenit siīr. ¶ Me

dicamen colorem faciens rubeum. ℞. ysopi sicce. ℥. x. croci orientalis. ℥. iij. zuchari. ℥. xiij. ex his fiat puluis. de q̃ singulis dieb⁹ due sumant. ℥. ¶ De his q̃ colore citrinant. Cap. xix.

Ex his que colore efficiunt citrinuz sunt in locis morari calidis: et aquas bibere q̃ non mouentur: et aceto in comestione frequenti vti: faciemq; cum cimino sinapismare. Azardach quoq; faciẽ reddit citrinã et comestio luti: et vigilie mlte: et tristari. et cibo i quo de cimino multum sit admixtum vti: vel frequenter ipsum adorare colorem efficiunt citrinum: et qui in domo in qua multum est ciminum iacet citrinitatem incurret faciei.

¶ De his que colorem denigrant. Cap. xx.

Oppom soli: et comedere ex cibis salsis: et dimittere balneationem. Et de his que superficiem nigredine afficiunt: est vt cum psilotro et merdasengi epithimetur. Fortiter enim eius denigrabitur color: qui remoueri nisi duriter non poterit. Quem si remouere fuerit necesse cum aceto in quo vsnem recens decoctũ fuerit: locus lauetur atq; lacte acetoso: et cum citri acetositate: et farina ciceris et aceto multis fricetur vicibus. Sumere quoq; multis diebus sunt faciende: donec ad suã reuertatur locus dispositionem. Eorũ preterea que colorẽ denigrant: est origanum frequenter comedere: et mirabolanis vti cõditis.

¶ De illis que delent pannũ. Cap. xxi.

Quod pannum remouet est faciẽ cum semine raffani epithimare: vel cuz semine eruce: vel cũ fece croci hortulani decocta: donec ingrossetur: costo et cinamomo tritis: et ex ea conspersis epithima faciendũz: vel sinapi sumatur et cũ ficubus teratur: et ex eis locus cum aqua calida infusus faciei superponatur donec rubescat: et medicamen ipsi adhibeatur. ¶ Et est obseruandum ne facies vulneret: sed cum dolore inceperit medicamen est auferendũ: et locus quiescere permittendus. et postea ad medicamen est redeundum. ¶ Medicamen quod pannum remouet. Machael et amigdale et semina melonum sumantur et excorticent omia: et terra argenti viui equali mensura: et ex eis fiat epithima: vel machael semina: et amigdale et bdellium molle terantur cum aceto: et fiat ex eius epithima.

¶ Medicamen aliud remouens pannuȝ. ℞.lupinorū.semī. raffani.se.eruce.costi. amigdal'.amararum:baurach.piperis.⁊ bdelli.equalia pondera.confice sic bdellium in aqua acerdech id est berberis dissoluat:ex quo alie medicine cōspergātur.ex quibus fiat epithima.

¶ De medicādis lentiginib⁹ nigris ⁊ puis. Cap.xxij.

Ex eis que lentigines auferūt siue sint parue siue magne cum sunt accñtes: sunt flobothomare: et coleram nigram a corpore frequenter expellere: serumqȝ cuȝ epithimo: et epithimi apoȝima bibere Quod similiter fieri conuenit: cum pannus epithimatibus remoueri non potest:⁊ postea ad epithima redeundum. ¶ Epithima ad lentigines magnas ⁊ paruas:farina lupinorū ⁊ amigdalis amare.excorticate ⁊ baurach ⁊ semen raffani sumātur.⁊ ex eis cum mucillagine fenugre.cōfectis:facies sinapismetur.q̄ tñ prius cum pāno aqua calida infuso madefiat aut medicamine vti volens de balneo egrediatur. ¶ Aliud epithima.farina lupinorū ⁊ amigdl'.amare ⁊ semen caulis sumant ⁊ ex his oibus cū lacte ficulnee collectis epithima fiat. ¶ Aut fiat emplastruȝ ex sapone:⁊ cū pungere ceperit lauetur locus:⁊ inungatur ex oleo amigdalino: postea ꝛo iterū vt prius sapo apponat:vl' ex armoniaco dissoluto epithima fiat.aut mabdach:dissoluat cum mucill'.fenugre.⁊ epithimet.Omne aūt epithima qd ad neruos facit: ⁊ ad lētigines magnas ⁊ paruas ⁊ ad pānū postq̄ patiēs balneū exierit aut locus cum pāno aqua calida infuso multotiens humectat⁹ fuerit:donec rubeus fiat ⁊ subtilis faciēdū erit.

¶ De illis q̄ auferūt cicatrices vulnerum. Cap.xxiij.

Ulnerū cicatrices ex merdasengi cuȝ oleo roseo albificato epithimāde sunt atqȝ anatis adipe ꝓ epithimate in eis vtendū est. Super quas etiam emplastrum diaquilon: vel de fermento ponenduȝ est. Eis quoqȝ emplastruȝ de pane similaginis cum dactilis mixto factum:superponi debet.

¶ De illis q̄ auferūt rubore͞ in facie existentē. Cap.xxiiij.

Huic egritudini confert balneum sepe ingredi: et aquam calidam facie sua quotidie cooperire: ⁊ in fronte flobothomiā facere:sanguisugasqȝ locis su

perponere: et loca prius fortiter fricare cũ pãno donec sanguis ab eis fluat: postea cum sale et aceto: deinde eũ vnguẽto rubeo. quod in caplo de sahapha noiauimus inungere. Huic quoq; egritudini cõfert si loca sapone epithimata sic dimittant. donec sapo suctionez faciat. et postea cũ aq̃ calida lauent. Quod multis vicibus fieri conueniens est.

¶ De illis que auferũt viriditatẽ ex percussione factã qñ in loco neq; nocumentũ remanet neq; calor neq; pus et est necesse vt viriditas illa resoluatur. Cap. xxv.

Cum in loco neq; vuln9 neq; calor vllo mõ post pcussionẽ remãserint: et fuerit necessariũ viriditatez ibi existentẽ remouere: loco folia caulis: vel raffani: vel mentastri viridis: supponant qd duob9 alijs fortius existit. Emplastrũ forte ad idẽ. Sumant arsenici citrini: lapidis kilkil ana partes equales thuris pars media: ex his oibus tritis fiat epithima multis vicib9. Et meli9 est vt cũ succo corriãdri epithimet. hoc eni est epithima vltimũ: aut fiat epithimia ex solo arsenico citrino: vel cũ armoniaco.

¶ De illis que auferunt alguasen. Cap. xxvi.

Locus cum melle anacardi epithimandus est donec in loco fiat pustula. Que postea curanda est. ¶ Aut fiat epithima ex vnguẽto corrosiuo: quod in adurẽdo calidi ferri vicem tenet et est scriptum in caplo de medicinis adurẽtibus. Post hec asit locus cum nitro: et aqua calida lauãdus est et fricãdus: deĩde gummi de botim cum melle dissollutũ loco supponat: quod p tres sic manẽs dies non dissoluat: postea vo eo remoto locus sale optime fricetur: ac deinde epithimet ex medicamine quod percussionis signa ac casus delere diximus. De hoc autez epithimate: dectes in die locus erit liniendus: ita tamen q nihil de eo inde remoueat: sed vna eius pars alij superponatur. Quod postq̃ p tres dies continuos factũ fuerit: locus cum nitro erit lauandus. Rursus vo ad idem regimen redeundum erit. Hoc enim omnino destruit.

¶ De illis que delent vestigia variolarũ. Cap. xxvij.

Si ex variolis signa remanserint nigra et cum faciei superficie fuerint equalia: in eorum cura his erit vtendum: quibus in cicatricum ex vulneribus

curatione vsi fuimus cum sinapismatibus faciem albifican tibus. ¶ Quod si loco concaua apparuerint: corpus impinguare: ac remouere necesse erit. Et si nigra fuerint et concaua vtraqꝫ predicta necessaria erunt. De his preterea que variolarum delent signa: est balneo ꝛ sinapismatibus frequenter vti. ¶ Epithima validum ad signa variolarū ꝛ pustularum delenda. ℞. merdasengi muraba: radices arudinum siccas: farinam ciceris ossa vetusta: farinam rizi: semina melonum excorticata: semina alben costum: hec omnia cum mucillaginibus fenugreci: ꝛ seminis lini. commisceantur: ꝛ ex eis facies sinapismetur.

¶ De pruritu ꝛ scabiei ꝛ magnis pustulis. Cap. xxviij.

Scabies ꝛ pustule his valde accidūt: qui cibaria sanguinem est corrūpentia frequenter edunt sicut sunt salita: vel sulcita que sale cōdiunt: ꝛ taguebil id est species que cibis pro cōdimento admiscent: cal'a: aut alia vel mel. siue vinum vetus purum bibunt eis quoqꝫ accidāt: qui sepe laborant ꝛ vigilant ꝛ balneo nō sepe vtunt. Quibus confert prius vti flobothomia: ꝛ post potione mirabolanorꝫ citrinorū. ʒ. sumantur. i. ß. memiresin id est celidonie. ʒ. ij. epithimi sene semis: fumitere. añ. ʒ. ß. seminis scariole anthere polipodij absinthij. añ. ʒ. iij. oīa i trib⁹ libris aque donec ad vnius libre duas redeant partes: coquantur excepto epithimo quod in fine decoctionis tm̄ admiscendum erit. Additio. ¶ Hic notandū est ea que coquūtur tribus modis sunt. Alia eniꝫ tarde coquūt vt radices: alia cito vt flores: alia mediocriter vt semia: ideoqꝫ radices diu coquende sunt. Flores parū flos enim est tantuꝫ in fine ponēdus semia in medio. Textus. ¶ Post hec oīa manibus fricata colent. In quorꝫ colatura tereniabin. ʒ. x. ponātur. Si aūt tereniabin nō habeat ꝓ eo zucharū rosatū vet⁹ ponat que multis bibat vicib⁹. ¶ Pillule ad pruritū valētes ꝛ schabiē. ℞. aloes mirabo. citrinorꝫ. añ. ʒ. i. scamonee rosarū rubearꝫ. añ. ʒ. q̄rtā partē. Fiāt ex eis pillule: quarū potio sit dosis vna. Que mltis sumēde sunt vicib⁹. ¶ Postq̄ aūt corp⁹ flōia ac vētris solutiōe euacuatū fuerit: potio ista q̄tidie erit dāda. ℞. pruna damasc. xv. tamaridorꝫ a semib⁹ mūdatorꝫ zuchari al. ā. ʒ. x. Sup ista due ptes libre aq̄ bulliētis

fundātur et p noctē vnā dimissa fricētur: et colent: et in potu sumant. Si autē coquātur forti⁹ opabūtur. Istis quoqꝫ qn̄qꝫ addūtur sene: ꝛ fumus terre: ex q̄bus quotidie. ʒ. iiij. sunt bibēde. ¶ Electuariū ad scabiē et pruritū valēs. ℞. mirab. citrinoꝝ partē vnā: sene fumi terre. an̄. partē mediā succi absinthij q̄tum ad eoꝝ sufficit conspersionē. Aliquoties autē additur huic medicine: absinthij: q̄tuꝫ quarta ps mirabolanoꝝ et ꝯficiunt oīa cū melle: et sumat ex ea quotidie: q̄tū est auellane magnitudo. ¶ Confert p̄terea pruritui sicco in aqua calida balneari: et corp⁹ in balneo et aceto: ꝛ oleo roseo: ꝛ succo apij ꝯfricare. Serū quoqꝫ cū mirabolanis ꝛ zuccharo in potu sumere auxiliat. Si aūt ex frequēti corpis euacuatōe remediū nō subsequat egroto quotidie in mane ꝛ in sero post solis occasum: triticum fractū coctū cum multa aqua ꝛ zuccharo albo in potu est tribuēdum. Lac quoqꝫ vaccinū acetosuꝫ potare debet. ¶ Qui autem scabiē patit et pruritū: ab oī re salsa: ac dulci: ꝛ acuta abstinere dꝫ. Olera auteꝫ frigida ꝛ res acetosas: et leues carnes edere debet: vinū quoqꝫ si bibat multū sit mixtū aq̄ ¶ Epithima scabie sicce conferens. ℞. baurach costi. salis ꝯditi. ana. ʒ. i. sigie. ʒ. vij. aceti ꝛ oleo rosei q̄ sufficit ad hoc vt corpus ex eo in balneo epithimari possit. Qd postq̄ lintum fuerit maneat sic ꝛ postea lauetur. ¶ Epithima ad scabiem humidā. ℞. argentū viuū extinctū: cathimiā argenti oleandrū condisi alchali merdasengi. Ex his cum aceto et oleo roseo mixtis: fiat epithima: ꝛ per totam noctē sic maneāt. In mane vo balneū igrediat patiēs. et cū aceto ꝛ vsnē viridi fricet: postea aūt cū aqua lauetur cal'a. Et his gestis aqua frigi. sup ipsum fundat. ꝛ oleo inunct⁹ roseo egrediatur. ¶ Scabiei quoqꝫ vetuste multū auxiliat per vnāquāqꝫ triū dierū sumere aloes pondus vni⁹ aurei. Qd iteꝝ tribus intermissis dieb⁹ est faciēdū. Qd si ex hoc excoriatio euenerit: curāda erit: hoc em̄ scabiē destruit et pruritū. ¶ Epithima ad scabiē: qd bonū exn̄s et validū: neqꝫ āpullas facit: neqꝫ adustionē. ℞. merdasengi attramēti citrini: pōdera equalia hec p hebdomadā vnā ad solē frequenter cū aceto terant: et postea reponant ex q̄bus cū necesse fuerit fiat epithima.

¶ De sare vel safre. Cap. xxix.

Quando hec accidit passio sanguinē minue. Et si venter mollis fuerit da succū granatoꝝ muzoꝝ. Si aūt siccus fuerit vēter: da potiones q̄ p̄dicte sunt ⁊ mitte patientē quotidie in aquā cal'.ter et da ei cibaria q̄ recipiūt acetū et oleū et amigdalinū oleū tafeam q̄z cū ol'o amigdalino: atq3 charis ⁊ musos ei dabis ⁊ his silia huic p̄terea egritudini cōfert lac acetosum et auxiliatur trociscus de spodio vel trociscus de cāphora cū succo granatoꝝ. Qđ si hec passio ꝑ maxima fuerit solue ventrem ex apozimate mirab.citri.et si cū hoc forte patiatur adustionē: teratur granatū cū cortice suo: et exprimendo extrahat succus in quo zuccharū al.ponat et ad bibendū tribuatur. Huic p̄terea egritudini ꝯfert sumere serū: ⁊ potare cū iulep sem̄.portulace atq3 psilij.an.ʒ.iij.⁊ cibarijs vti q̄ cuz aceto et sumac fiunt: ⁊ sumere ptisanā: ⁊ lac acetosum. Additio.

¶ Sare est passio que accidit qn̄ homo maximū sentit pruritū et cū se scalpit apparēt in cute. Modi quidem ad nucis similitudinem Textus.

¶ De alhasah. Sunt puncta que fiunt in oībus ⁊ maxime in oculis et cito recedunt. Capit.xxx.

Desudatio nō egredit: nisi ex sudoris multitudine cui in frigidis morari domib⁹: et aq̄ frida dulci lauari locaq3 in q̄b⁹ desudatio oriri solet: ex aq̄ frigida: ⁊ rosea.⁊ ol'o inungi remediū afferūt. Huic p̄terea egritudini cōfert: postq̄ exorta fuerit: cū croco hortulano et venis celidonie et aceto et oleo ros.epithimari. Alchāna quoq3 ⁊ sal sumātur et cū aceto misceātur.ex q̄bus loca in balneo epithimētur: qđ donec vna ꝑtrāseat hora sic dimittatur. Postea x̄o lauet.et sic cum furfure fricetur.

¶ De impetigine. Capi.xxxi.

Si impetigo quasi incipiens fuerit: neq3 in carnis profundo fuerit fixa: sanari poterit si cū adipe galline: vel anatis vel cū cera: et oleo aut dragag. vel prunorū gūmi aut oleo de frumēto: vel cū butiro cocto vel crudo fricet.et cū hoc etiā dulcis aqua tepida sup eam fundatur atq3 a cibis q̄ col'az generāt nigrā abstineat q̄ patit ¶ Quod si iam carnis ꝓfunditatē occupauit: et in ea aspe-

ritas et cortex apparent. Corpus cū flobothomia et apozi
mate de epithimo:ac sero cū epithimo:necnō ex his oīb⁹
que iā in scabiei capitulo diximꝰ: et in melācolie capitulo
dicturi sumꝰ:euacuari cōuenit. ¶ Sanguisuge pterea loco
sunt superponēde. Qui post ipsarū suctionē aqua cal'.lauā-
dus est ꝛ pmēdus. Sanguisuge aūt mltis vicibꝰ pdicto mo
do sunt adhibende:qd eo vsq fiat: donec qcquid ibi est su-
perfluitatis:fugēdo penitus remoueat. Et post hec epithi-
ma de sahapha locis imponant. Que si non suffecerint:lo-
cus tādiu fortiter fricetur:donec sanguis ab eo fluat. Et de
inde acuti medicaminis puluis desuper spargatur. Quod
eo vsq fiat:donec caro sana ꝛ rubea appareat. Postea vo
curetur cum vnguēto donec sanetur. ¶ De his aūt que im-
petiginem auferunt: est fricatio que fit cum citri acetosi-
tate:ꝛ armoniaco ꝛ aceto:vel cum masyacumina:id est eo
quo vitreātur vasa mixta cum aceto:ꝛ epithimata: aut cuꝫ
mugad ꝛ aceto. ¶ Oleuꝫ aūt de tritico incipienti valet im
petigini. Qd hoc modo fit:triticū mundum sumat. et ī pi-
xide vitrea vndiq ex argilla inuoluta ponat. Cuius os cuꝫ
pila ex filis erit facta opilet que in pdicto pixidis collo cō-
stringat:ne frumentū est pixide exire permittat cum eius
caput inferius versum fuerit. Postea sumatur testa in qua
ignē homines tenere cōsueuerunt:in cuiꝰ medio sit foramē
per quod pixidis pdicte caput inferius versum transducat.
Et postea circa ipm ac super stercus vaccinū siccum ponat
in quo ignis paulatim accēdatur. Sub foramine vo quod
est in testa. aliqd vas mittatur in quo qd ex tritico fluit:re
cipiatur. Ex quo impetigio epithimari ꝯuenit. Est eñ hoc
mirabile in ipsius curatione.

¶ De morphea alba. Cap. xxxij.

Morphee albe ꝯfert ex scitragi inde ꝛ semine raf-
fani:et rubea ac cōdisi:ꝛ sinapi tritis: et cū forti
aceto mixtis ad solē fricari. ¶ Aut cepa que vo-
catur bulbus sumatur et ad solem multotiens quotidie ex
ea fricet. Que si nō suffecerint trifere minoris due sumant
ʒ. atq turbith pulueris pigre. aā. ʒ. j. colloquintide pars qr-
ta. ʒ. j. hoc singulis mēsibus:ter vel quater in potu est sumē
dum. Aliis aūt diebus qbus non vtet hoc medicamine:pō

dus triū.ʒ.trifere solius ꝯtinue sumat. Et eo vtatur regimine qd̄ in capitulo eoꝝ que canitiē tardāt nominauimus.
Additio. ¶ Ois morphea alba aut albaras in q̄bꝰ est asperitas et cū pāno fricata cito rubet et cū acu pūcta sanguinem emittit: in quo nō est aquositas ad sanādū est facilior oibus v̄o albaras spēbus deterior est in qua cutis superficies diminuta videtur ex qua multū puncta non fluit sanguis et cū panno fricata nō fit rubea.

¶ De morphea nigra. Capi.xxxiij.

Qui morpheā patitur nigrā flobothomandus est eiusq̄ venter cū epithimo multotiēs soluendus. ¶ Post hec autem ex semine raffani: et condisi: et semine eruce: ꝛ aceto locus epithimetur. Ipsi v̄o qui patitur balneum ingrediatur frequenter: et cibis humectatiuis vtatur et custodiatur cum regimine melancoliam patientium.

¶ De albaras. Cap.xxxiiij.

In albaras curatione eodem vtendum regimine: quo ꝛ in morphee albe cura vtitur quis. Uomitus preterea frequenter dandus est: atq̄ cibaria desiccantia tribuēda: et eo est vtēdū regimine qd̄ canitiē tardat ¶ Et ordinatim p̄paret̄ ad electuariū de anacardis sumendū: ꝛ isto vtat̄ epithimate. Rx. scitaragi indi: kebikegi staphisagrie: ventriū cantaridarum. ana. partes equales. Oia hec cum aqua in aqua rubea sit cocta misceatur: et ex his postq̄ locus cum bulbo fortiter fricatus fuerit: fiat super eū epithima. ¶ Huic preterea egritudini: cōfert epithimari ex nigri serpentis sanguine. Est enim nigri serpentis ꝓprietas hoc operari. ¶ Quod si locus in quo hec apparet egritudo paruus fuerit: igne erit comburendus. Postea tam diu medicādus donec adustio remoueatur. ¶ Aut cuꝫ succo anacardi. eo vsq̄ fricandus: quod ibi vesica fiat. ꝛ caro vbi est albaras corrodatur: deinde v̄o curandus erit locus: donec sanetur. Uel tingendus erit locus cum his que rubeum efficiunt colorem aut nigrum. ¶ Tinctura que locum albaras ad corporis reducit colorē. Aloxantus: myrrha: fex vini: macra rubea. alumen sumantur: et ex istis tādiu multis fricetur vicibus: donec patiens angustietur.

Hoc enim locū tingit: ⁊ eiꝰ tinctura vigīti ꝑmanet diebus. ¶ Quod si hec egritudo loca in quibꝰ vētose solēt mitti inuaserit: sanguis prius ex eis cum vētosis erit extrahēdus: ⁊ post ipsarū remotionē locus ex merdasengi albificato epithimandus. Aut ex rubea ⁊ aceto epithimentur. Aut post sanguinis extractionē ventosa amarici habens succū apponatur loco ⁊ diu ibi stare permittat: vel loco post vētosaruꝫ ablationem: epithima ex rubea: ⁊ scitaragi indi mixtis cuꝫ aqua ī qua brazil fuerit coctū apponat. Si aūt huius egritudinis maxima quātitas locū occupauerit ventosarū ventosis postpositis frequens facienda est flobothomia.

¶ De lepra. Caplm. xxxv.

SI huic egritudini statim subueniat ex quo incipit: vt sanet vel reprimat possibile est. Sed postq̄ mēbra vulnerauerit ac eoꝝ corrūpit figuras: fortasse non sanabitur. Cū igitur oculorū albedo obfuscari visa fuerit: voxq̄ raucescere īcepit. sudor quoq̄ fuerit fetidissimus ⁊ facies vt vter inflata apparuerit cū forti rubedine: ⁊ nodi quidā in ea fieri ceperit: pili quoq̄ supciliorū subtiliant succurrendū ei erit. ¶ Erit igit egro in principio subueniēdum cū sanguinis extractione ex vena purpurea dextri brachij postea ꝑ aliquot dies quiescere ꝑmittatur: atq̄ in his quibus quiescit diebus cuꝫ carne arietina vel edina nutriatur. Vinū quoq̄ clarū ⁊ bene redolens ac multuꝫ tꝑatū bibat. ⁊ ī balneo quotidie ponat. ¶ Post hec aūt de brachio sinistro flobothomet ⁊ ꝑ aliquot dies quiescere dimittat: ⁊ vt diximus nutriat. Deinceps x͛o apoꝫima de epithimo multotiens ei tribuat. Inter quas licet vna aliam sequat: quiescendū tñ est. ¶ Patiens preterea cibis alatur hūectatiuis: atq̄ in balneo quotidie ponat. Et a labore ⁊ vigilijs necnō ab oībus cibis a quibꝰ melācoliā patiētes abstinere precipimus custodiat. ¶ Serū quoq̄ cū zucharo: frequēter est dandū. ipse etiā taliter est regendus: vt ille qui sui corporis hūectationē adipisci desiderat. ¶ Est etiā in balneo cuꝫ farina ciceris ⁊ fabaruꝫ atq̄ cū baurach ⁊ vsnē fricādus: ⁊ aqua tepida frequēter infundēdus. Post hec auteꝫ ex oleo de semine cucurbitarū: ⁊ violato inūgendus: ⁊ sic egrediat balneū. Cū aūt hec egritudo alicui fortiter adheserit: ⁊ ī eo

quasi fixa mãserit cũ viperarũ carne medicãdus erit. Eius
xo corpus qui hac vtitur medicina inflatur atq̃ p aliquot
dies absq̃ sensu manet. Sz eius postea excoriat corpus et
egredit de sub loco excoriato caro tenera: ꝛ sic ab ĩfirmita-
te patiẽs curat: sicut ex antiquoꝝ nouim⁹ recitatiõe quã ve
raz esse credim⁹: ac sicut etiã in hoc nr̃o tpe nõ ꝓcul ꝯtigit.
Retulit enĩ mihi quidã se quãdã curasse mulierẽ cũ istis me
dicinis: quã lepra iam vehemẽter ĩuaserat: ꝛ sanata ẽ. ¶ Cu
ratio lepre cũ viperis. Vipere sumãtur mõtane de locis in
quib⁹ neq̃ palus est neq̃ lutũ: ꝛ earũ capita atq̃ caude ab-
scindãt: ꝛ quicq̃d in vẽtrib⁹ ẽ eijciat ꝛ lauent: deinde ĩ olla
noua ponant in qua sal ꝛ anetũ ꝛ galãga ꝛ pip ꝛ aq̃: et pa-
rum olei mittẽda sunt. Que tãdiu sunt coquẽde donec tota
caro dissoluat. His aũt gestis patiẽs ius illud bibat: ꝛ car-
nẽ comedat. Et si scothomiã passus fuerit et ceciderit: iam
sufficit ei. Qd si nõ acciderit idẽ iterũ ei dandũ erit qd tam
diu faciendũ ẽ donec inflet. Cũ enĩ inflari ceperit ac scotho
miã pati: iam tũc sufficit ei. ¶ Ego quoq̃ adolescẽti medi-
catus fui in cui⁹ facie nodi iam fieri ĩcipiebãt. Cui succurre
re incepi cũ flõmia ꝛ vẽtris solutiõe ex apozimate epithimi
et ex pullulis q̃ colerã expellũt nigrã: eũ quoq̃ balneũ atq̃
tinã freq̃nter ingredi feci: ꝛ cibaria humectationẽ facien-
tia dedi. Postea xo q̃tez p aliquot dies ei adhibui nutriẽ
do eũ cibis bonũ ꝑstantib⁹ nutrimentũ. Post quietẽ xo ad
ventrẽ soluendũ redij. Qd totiẽs feci donec plusq̃ q̃dragẽ-
sies in q̃nq̃ mẽsiũ: ꝛ paucoꝝ dierũ spacio ventrẽ solui. Qui
bus pactis pili qui ceciderãt renasci ceperũt: facies ꝛ color
meliorari: oculiq̃ clarescere: et fuit integre sanitati ꝓpin-
quus. Ex hinc autem qꝛ a nobis recessit regimẽ quo eũ cõ-
seruabam⁹ ꝑtermissum fuit. Post sex xo menses inueni eũ
iam penitus sanũ. Qui mihi retulit se eo vsũ fuisse regimi
ne dũ foras erat quo a me regi cõsueuerat: hoc excepto qd
medicinã ventris solutiuã ꝑter serũ non sumpsit.

¶ De verucis. Cap. xxxvi.

VEruce remouẽtur si ex folijs mirti multotiẽs for
titer fricent. Aut si cũ folijs capparis viridib⁹ vl
aceto fricate fuerint. Vel si ex emplastro qd exi-
turas aperit: vt in suo dicem⁹ caplo epithiment aut scarifi-

cētur ꝛ cum deffregil calidi cōfricētur que quidē sunt medi camina acuta:fricatio quoq; ex sale et aceto in die multotiens facta cōfert.Aut fiat epithima cum carmesich ꝛ aceto:aut fricētur multotiens cū aceto.Ipsuз enim eas radicit⁹ euellit.Vel fricētur ex xilocaracti recētib⁹ de romania. ¶ Verucas aūt multas habentes radices scarificari cōuenit totas radices:ꝛ ea q̄ circa ipsas sunt loca:ꝛ sup scarificationis loca.puluerē acuti medicamīs spargere:qd tādiu faciendū est donec tota corrodat ꝛ denigret.Post hec autem butyrū desup ponat donec qd denigratuз est auferat. Quibus ita pactis ad idem multotiēs est reuertendū: vna vice ponēdo butirū:ꝛ aliud medicamē acutū.Postq̄ autem penitus corrosa fuerint:locus cum his q̄ carnem creant erit medicādus. Si aūt verucaruз multitudo in corpore exorta fuerit:patiētem frequēter stōma ꝛ eius ventrē cū his que in caplo de melācolia nominiabimus:solue. Ipsumq; cum cibis ꝛ balneo interim dū ista agis:humecta.Et i eius curatione vtere eis quibus in lepre sanatiōe vti ꝯsueuisti.

¶ De his que palpebrarum generant pilos. Cap.xxxvij.

Olliriuз qd palpebrarū generat pilos ꝛ spissos facit.℞.ossiū mirabolanoꝝ cōbustoꝝ.ʒ.v.fumi thuris.ʒ.iiij.spice idē:carpobalsami.aā.ʒ.iij.lapidis lazuli.ʒ.x. Additio. ¶ Fumus thuris sic fit:granū thuris in lampade oleo plena imissum igniatur cui supponat scutella vitrea ꝛ ꝑūciatur sup eaз sepe aqua frig.ne fumus a flāma thuris dissolutus eiq; adherēs remoueatur postea accipiatur ꝛ qd inest abradatur qd vocatur fumus thuris. Textus. ¶ Ex his oīb⁹ fac colliriū in quo radius imissus quotidie inter palpebras trahat.¶ Palpebris p̄terea quādoq; accidit alopitia que hoc modo est curāda:radius multotiens in die i succo cepe intictus per palpebras trahatur ꝛ subsequēter colliriū imittat:ꝛ ex aliquo epithimatū que nominauimus ibi epithima fiat.

¶ De pediculis in palpebris exn̄tibus. Cap.xxxviij.

Palpebre in p̄mis ab eis mūdificentur:deinde cuз aqua ꝛ sale lauētur.Postea vo alumen iameni teratur ex quo cū radio palpebris imittantur. Qs

si in palpebris pediculoꝝ fuerit multitudo: facies sup aquã calidam sepe ponatur: et palpebre a pediculis mũdificẽtur: atq; ipsis sief immittatur. ℞. terre argẽti viui: arsenici rubei: stafisagrie añ. partes equales: gũmi quartã vnius partis fiant ex eis sief. Ex quibus cũ necesse fuerit in aqua aliquid resoluatur in qua radius madefactus per extremitatem palpebrarum ⁊ pilorum radices trahatur: cũ subtilitate ⁊ cautela maxima. Quo facto palpebre diu sunt tenẽde: ne oculum tangant.

¶ De ordeolo. Cap. xxxix.

Quando in oculo fuerit ordeolum. i. apostema lõgum ordeo simile vel panico: precipe patiẽti vt in mane frequenter balneetur: et vt abstineat a cena: ⁊ ne dormiat ventre repleto. Que si non suffecerint superpone ei parum de vnguento quod vocatur dyaquilon: quod in capitulo de scrofulis nominabimus. Aut cerã solue et radium in ipsa calida intinctum super ipsum trahe: vel micas panis cum aqua misce donec fiat massa: et desuper pone: vel cũ sigia inunge. Patiens quoq; vt predictũ est: balneum frequenter ingrediatur ⁊ super aquam calidã faciem teneat.

¶ De gesse existente in oculo: id est duricie palpebrarum ⁊ inuiscatiõe earum post somnũ. Cap. xl.

Oportet aliquẽ post dormitionẽ oculos aperire nõ valentem: frequẽter balneum ingredi: ⁊ aquam calidam cum oleo super caput fundere: faciẽq; vapori aque calide supponere atq; oculos cum panno aqua calida infuso embrocare. Ouũ preterea ac oleum roseũ mixta cum adipe galline resoluta: ⁊ colata simul cõquassentur: et palpebris in hora dormiẽdi supponãtur: aut scariola cõtusa cum oleo violato desuper mittatur.

¶ De oculis foras preminentibus. Cap. xli.

SI ex vomitu ꝓcedenti aut ex multo conamine: aut ex clamore: vel ex percussione: vel ex his similibus oculi foras ꝓminuerũt: statim in eadẽ hora fiat flobothomia: ⁊ vẽter fortiter soluat̃ atq; oculi ex aloe et litio ⁊ acathia: ⁊ succo tarataith. i. ypoq̃ stidos epithimẽt̃ ac repmant̃: ⁊ i loco repꝯsionis rotula ꝑua de colla ponat̃ ⁊ strin-

gatur desuper: ꝛ patiens supinus iaceat. ꝛ a sternutatiõe ꝛ a vomitu sibi caueat. In hore quoq; teneat aliquid quod flegma eiiciat: et gargarismũ faciat: ac cibaria minuat et vinum nullo modo bibat.

¶ De fetore narium. Cap. xlii.

SI in naribus malus fuerit odor aluminis myrrhe: calchãti: gallie partes sumant equales. Additio.
¶ Succus edere narib⁹ multotiẽs iniectus mirabiliter operatur in hac egritudine. Textus.
¶ Hec oĩa terãtur: q̃b⁹ ita peractis patiens vinũ per nares sugat multis vicibus odoriferũ: ac deinde de predicto medicamine in nares insuffletur: vel liciniũ in eo intinctũ ponatur in nares. ¶ Aliud medicamen. ℞. calami aromatici seminũ vesperin: semis rose. gariofi. aã. ʒ. i. gallarũ myrrhe aã. ʒ. v. musci quantũ põderat vnũ granũ ordei terãtur oĩa et medicẽtur cũ eis nares. ¶ Medicamen aliud. Spice ide gallie: gariofil. aã. ʒ. ii. coquantur oĩa in tribus libris vini bene olentis. Qđ per nares sugatur: ꝛ ex eo gargarismus fiat liciniũq; in eo positum naribus immittatur.

¶ De fetore oris. Cap. xliii.

DEns si in ore corruptus fuerit: aut in gingiuis putrefactio a q̃bus malus estimatur odor ꝓcedere extrahe dentẽ. Gingiuas autẽ corruptas cura cũ calidicõ id est trocisco de arsenico facto ac cõcauitatem et nos iam noĩabimus. Qđ si a palato in os humor malũ habens saporem descẽderit ipsũq; eger sensu ꝑceperit egrum quotidie gargarizare facias syrupũ acetosum cum sinapi. ¶ Postea vero in eadem die fac gargarismũ ex vino in q̃ gariofili et gallia: ꝛ spica inda ꝛ ciperi cocti fuerit. Si autem cũ fetore oris nullũ fuerit predictoꝝ que nominauim⁹: fac patientẽ vomere: postq̃ res salsas: et sinapim. et siclas comederit: ꝛ bibere idromel. Et da ei de pigra doses multas frequentes: et custodi eũ a cibis vnctuosis et grossis: ꝛ nõ comedat nisi frixa: ꝛ ea q̃ in patella coquunt. Panẽ quoq; in almuri de romania intinctuz edat et ex eo ieiun⁹ bibat. Ante etiam q̃ comedat: ex rebithe et senethu aliquãtulũ comedat. Vinũ etiã quo vtitur ciperuz et spicã: ac gariofil. parũper habeat admixtos. ¶ Atq; de pillulis istis sumat:

quarũ descriptio.℞.gallie:gariofil᷑.cinami nucis muscate ciperi:spice:corticũ citri.xiloaloes.anã.partes equales:musci.vigesima vnius partis.Et ex his oĩbus cũ vino bene redolente mixtis fiant pillule ad ciceris magnitudinẽ ex quibus quotidie in mane tres sumantur.ʒ.quas eger parũper masticet ac traijciat succum.

¶ Medicamen probatũ ad malum oris odorem valde conferens:quod etiã oĩbus alijs melius existit:est apiũ frequẽter comedere.Est enĩ medicamem hoc: ad hoc fortissimũ. Aliud viridis myrti summitas accipiatur. et simul cũ passulis eiusdẽ q̃titatis cuius ipsa est a quibus semina sint eiecta teratur ex quibus in nucis similitudinez magdaleones formentur:quorum vnus in mane:et alius in hora dormiẽdi sumatur. ¶ Dentifricium qđ os bene redolere facit.℞. spice ciperi:rose:folij gallie:corticũ citri:gariofil᷑.amomi. corticũ xiloaloes:masticis salis cõbusti:mellis. anã.partes equales misceantur ꝛ ex eis dentes fricentur.

¶ De his q̃ occultant odorẽ vini ac reprimũt. Ca.xliiij.

SI ciperi post vinum masticẽtur eius reprimũt odorem. Et si cubebe cuz eis fuerint ammixte:fortius operabũtur. ¶ Aliud medicamen:ciperi:cubebe: zedoaria:masticẽtur:et cum eis dẽtes fricent᷑.De his quoqꝫ que vini reprimũt odorẽ est post eius haustum edere: et proprie res acetosas:vt sunt sinapi:et cepe aceto conditi:ꝛ acetum bibere:et masticare coriandrum.

¶ De his qui occultant fetorem alliorum: et ceparũ: et porrorum. Capi.xlv.

CAseus in parua frustra incisus in oleo frigat᷑ onfacino:qui gariofili puluerẽ habẽs aspersum post supradictoꝝ esum comedat᷑. Aut coriandrũ siue recens sit:siue siccũ:post ipz fortiter masticet᷑:ac de eiꝰ succo parum traijciatur.Aut fabe vel lentes assate comedãtur. ¶ Aut masticetur rutha.ꝛ ex ea parum edatur.Est enĩ eius ꝓprietas huiusmodi odorem fortiter remouere.Aut zedoaria masticetur: et ex ea parum traijciatur. Aut summitas alaulaich masticet᷑.Post cuiꝰ masticationẽ parũ vini odoriferi in potu sumatur.¶ Aut menta masticetur siue mẽtastrum:et post ipsa parum aceti sumatur.

¶ De illis que prohibent fluxum saliue currentem ab ore apud somnum. Capit. xlvi.

Qui hoc infestatur: scariolam recentē cū sale ieiunus multis comedat dieb⁹ azuech quoqꝫ ac gargarismum frequenter faciat. Et triferam minorem quotidie bibat: frequentiqꝫ vtatur vomitu. Hic eñi eo penitus remouetur. ¶ Huic preterea egritudini: aquam calidam in mane bibere: ꝛ almuri de romania: et vinū coctuꝫ in potu sumere: et triticum fractum et assatum sine liquore aliquo comedere confert: circa noctem quoqꝫ edere tortellas cum almuri nabati confert.

¶ De his que abstergunt dentes ꝛ destruunt alhafar vel concauitates. Capi. xlvij.

Dentifricium quod dentes abstergit: ꝛ concauitatem remouet. Sal gemma: ꝛ spuma maris terantur: et ex eis dētes fricentur: congruunt enim. ¶ Aliud ciperi: alkali: al's aluminis veteris salis gemme: spume marine partes sumātur equales: et ex eis tritis dentes fricentur. ¶ Aliud testarum vrceorum viridium: nitri de syria alkali: al's aluminis veteris partes accepte equales optime terantur et ex eis soli fricentur dētes. sed gingiuarum caro ab eis bene custodiatur. Dentes quoqꝫ concauari ꝓhibentur: si singulis dieb⁹ cum oleo inungātur.

¶ De his q̄ prohibēt corrosionē dentiū fieri. Cap. xlviij.

Loca dentium corrosa: mastice repleantur et alumine: vel dentes qui iam corrodi inceperūt eodē muniantur medicamine atqꝫ cum pipere ꝛ ciperis tritis fricentur: vel galle cipressi: et teste: et fructus tamarisci sumantur et terātur: ꝛ fiat ex eis dētifricium. Qđ si corrosio magna fuerit: multosqꝫ inuaserit dentes: venter a colera rubea multotiens est purgādus: et cibaria que humectāt tribuenda: atqꝫ ab acrimonijs ꝛ salsis abstinenduꝫ ab eo est vtendum regimine: quo qui corporis vult adipisci grossitiem: vti consueuit.

¶ De illis que ꝓhibēt dentes cōmotos cadere. Cap̄. xlix.

Balaustie alumen: gallia: acathia: ypoquistidos terantur: ꝛ ex eis dentiū motorū radices fricentur. ¶ Mirabolanoꝝ q̄ꝫ citrinoꝝ: gallarū emblicorū:

aluminis ptes sumant equales & trite cũ aceto misceant:& fiãt ex eis trocisci:& cũ necesse fuerit:motorũ dẽtiũ radices ex eis fricent. Qđ si fortiter moueant:moti cũ sanis aurea catenula ligent. ¶ De supfluitate auriũ purgãda Cap.l.

Cum hora affuerit dormiẽdi:oleũ tepidũ auri infundatur:& in mane qui patitur:balneũ ingrediatur & super latus in quo est auris mũdanda iaceat:& aurem solio balnei ꝓpinquam faciat:eamq̃ ibi teneat:donec ab ea egrediat quicquid exire poterit.& postea qđ remansit cum radio cotum inuolutũ habẽte expellatur. ¶ Aliud acetũ & baurach auri iniĳciãtur ibiq̃ postq̃ parũ remãserit: expellatur. Quod postea in balneo multotiens fieri conuenit:atq̃ auris in aliqua hora sup aque calide vaporem est tenenda. Post hec auris cũ radio inuoluto ex toto interius est abstergenda. ¶ Est etiã obseruandum vt balneũ sepe ingrediatur:& prohibeatur ne istud multum fiat.

¶ De illis que auferũt fetorẽ ascelarum. Cap.li.

Litargirũ albificatũ sumatur & cũ aqua ro.in qua sit camphora cõspergat.ex quibus trocisci facti superius et inferius rosis tegãtur et sic maneant donec desiccent postea reponãtur:& ex eis cũ necesse fuerit medicamen fiat. ¶ Aut tuthia cũ aqua et sale lauata : cum aqua ro.& camphora conficiat:et vtatur ea cum necesse fuerit. ¶ Aut rosarũ rub.lib.i.gallie:spice:ciperi : mirrhe aluminis.añ.ʒ.i.sumantur & ex eis cum aqua ro.trocisci informentur:ex quibus cũ necesse fuerit:epithima fiat.

¶ De illis que ꝓhibent sudorem pedũ. Cap.lĳ.

Si pedes cũ alumine in aq̃ resoluto fricent:aut cuꝫ folĳs cipssi: vł cũ folĳs tamarisq.aut cũ aqua myrti:expresse remouebit sudor:articulorꝫ atq̃ fetor.

¶ De illis que sudorem totius corporis bene redolere faciunt. Caplm.liĳ.

Nardorum capita comedantur et iuniperi semen quotidie in potu sumatur : aut cassia lignea. Corpus quoq̃ cum trociscis de rosis quos in capitulo de ascellarum fetore nominauimus atq̃ cum bunch fricetur. Vinum etiam bibat aquatum.ipsum enim bonum facit odorem:et de apio comedat.

¶ De diminutione fetoris vrine ꝛ egestionis Cap. liiij.

Vinum bene redolens est bibendum: ꝛ iuniperi semen in horis frigidis comedendum ac cassia lignea edenda. Cibus quoqꝫ quo vtitur cinamomi: ac galange multum in se habeat. Fenugrecum xo vel asam siue anudem: et oua atqꝫ erucam: necnon allia: ꝛ cepas: ꝛ porros: ꝛ sinapi: ac istirgar: nullo modo comedat: et caueat sibi a fastidio. ¶ De custodia corpis mortui ne feteat ꝛ ne cito putrefiat. Capl'm. lv.

Ex colloquintida ꝛ baurach rubeo fiat suppositorium: ꝛ in ipsius ano ponatur capite inferius existente ꝛ fortiter moueatur. postea ipsum statuant rectum eiusqꝫ ventrē premant: donec suppositoriū egrediatur. postea de eodem aliud iterum suppositoriuꝫ fiat. quod tādiu faciēdū est: donec totū stercus qđ est ī vētre egrediatꝛ. ¶ Ex his gestis: aloes: ꝛ mirrha: achatia: ꝛ ramich: ꝛ camphora sumantꝛ. ꝛ ex his omnibus in aqua ro. resolutis suppositoriū factum per anum immittatꝛ: deinde anus coto in hac inuoluto medicina opiletur: et postq̄ in aceto et aqua ro. fuerint resoluta omnes eius iuncture inūgantur: postq̄ parum salis eis fuerit ammixtū. ¶ Naribus quoqꝫ eius argentumviuum puruꝫ inijciatꝛ. Et deinceps oīa eius foramina cum hoc quod diximus constringantꝛ. ꝛ condiatꝛ ipsum cum aloe: mirrha: et gallia: ꝛ alumine: ꝛ sali equali mensura susceptis. ¶ Omnis preterea mortuus qui super suam iacet faciem ventrem non habebit inflatum. Et cum in eius naribus argentuꝫ ponetur viuum cerebrum ipsius non defluet. ¶ De his quoqꝫ que cadauer putrefieri non permittunt: est vt cum alkitran liniatur.

¶ De illis que prohibēte ne puerorū testiculis et puellarum mām̄illis properet magnitudo. Cap. lvi.

Ciminum teratur: et ex eo aqua consperso empl'm fiat qđ desup̄ cum panno lineo in aceto et aqua infuso stringatur: neqꝫ vsqꝫ ad dies tres dissoluatur. Quibus transactis cepe albililij terantꝛ ꝛ ex eis cum aceto ꝛ aqua mixtis: fiat empl'm desup̄: et ligetur: ꝛ p̄ tres sic manens dies nō dissoluatꝛ: qđ aliq̄bus vicibꝰ in mēse fieri conuenit. ¶ Duos preterea lapides demesen al's demerestē id

est virides cotes de quibus acuuntur flobothomi ꝛ sunt de mecha demefrem insimul cum aqua ꝛ aceto fricari conuē nit:ꝛ ex eo qđ ab eis resoluitur:testiculi ac mamille epithi ment:hoc nãq eos cõseruat. ¶ Aut alumē cũ oleo roseo te ratur:ꝛ mamille ex eo quotidie inũgant:durabit enim eaꝝ paruitas diu ꝑpter hoc medicamen. ¶ Aut sumantur boli: gallaꝝ viridiũ tritarũ.añ.ꝑtes equales ex qb⁹ cũ melle cõ-spersis epithima fiat.qđ postq̃ ꝑ diē vnũ sic mãserit:cũ aq̃ lauet frã.Et istud in mense plurib⁹ fiat vicib⁹:ꝑuitas eñ lõ go ꝑdurabit tpe. ¶ De his etiã q̃ testiculos conseruãt:neq crescere permittũt:est vt sumant chimolee ꝛ ceruse partes equales:ex quib⁹ cum succo iusquiami et oleo mirthino cõ spersis epithima fiat.Hoc eñ neq testiculos crescere nec pilos in femore nasci permittit.

¶ De illis que accidunt in vnguib⁹ de feditate. Cap.lvij.

Vngues si interius curuati fuerint ꝑ tres dies ex adipe empl'm sup se hre debēt:deinde soluãtur. Qui si postq̃ ab eis empl'm solutũ fuerit ac sepa ratũ:molles inueniãtur:fricandi erunt donec sint equales. Et si necesse fuerit ad hoc idem erit redeundũ:donec equa-les fiant. Qđ si in vnguib⁹ cũ partib⁹ q̃ vt in tinea excorti-cant gibbositas fuerit cũ aceto:et asragi:ꝛ sale:et fece ace ti:epithima fiat:vel fiat empl'm ex squilla:ꝛ oleo sisamino. ¶ Vngues aũt qui findunt ꝛ ꝑtes scissas ex se emittũt hñ-tium ex vētribus colera nigra est educēda:atq corpa hũe-ctãda:vngues etiã cũ cera ꝛ oleo ac adipe ꝛ medulla molli-ficandi. ¶ Pro citrinitate vo que vnguibus accidit epithi ma ex semine eruce:ꝛ aceto multotiēs est faciendũ. ¶ Sed si puncta alba in eis apparuerint cũ pice liq̃da epithimãdi multotiens erunt.Vngues ꝑterea qui valde turpes sunt:cũ summo studio ꝛ labore sunt curandi cũ his que in cura cu-iusq suꝑioris egritudinis diximus:donec molescant et ca-dant.Et postq̃ hoc factũ fuerit qđ nasci incipiet manu nul lo modo tangatur:ne aliqua ei accidat tortio.

¶ De scissuris faciei labiorũ ꝛ manuũ. Cap.lviij.

Sumant cera citrina:oleum roseuꝫ ysopus cerotes adeps anatis colat⁹:amilũ drag.mucillago:semi-nis citonioꝝ:ꝛ ex eis hoc mõ vnguētũ cõficiat cera

oleū adeps dissoluantur quib⁹ alia addantur et in mortario tādiu moueātur: donec in vnum trāseant corpus. Et fiat ex eis fricatio postq̄ fricationē patiēs balneum ingrediat. Et postq̄ locus fissus mollificat⁹ fuerit dragg. tritū in modū collirij sup eum spargatur: ⁊ deinde lauetur. ¶ Medicamen ad labiorum fissuras. Si fissure magne fuerint: terantur galle cū melle. ⁊ fiat ex eis epithima vel ex fecibus olei ⁊ terebētina ⁊ adipe anatis simul cōmixtis: epithima fiat. ¶ Aut galle vt collirium trite terebentine in oleo dissolute ammisceātur: ⁊ fiat ex eis epithima. ¶ Uel fiat epithima ex terebētina: et mastice ⁊ ysopo ceroto: ⁊ melle. Si aūt fissuram habuerit labia que cū ab aliqua re tangitur lesionem affert: panniculus oui interior ei annectat ¶ De tumore ⁊ pruritu q̄ accidūt in digitis i autūno ⁊ in hyeme. Cap. lix.

Super digitos aqua salsa calefacta fundenda est. ¶ Ipsi quoq; in aq̄ in q̄ sicla cota fuerit: mittendi sunt: vel sunt inungendi est oleo de ben vel ex alijs oleis his similibus. Quod si istud magnum fuerit emplastrum ex sale et ex ficubus tritis et oleo: vel ex cepis: vel ex ficubus siccis vel ex nitro fiat.

¶ De his que ingrossant corpus vel inpinguāt. Cap. lx.

Qui corporis grossitiē adipisci desiderat: cibis vnctuosis ac dulcibus ⁊ qui multū nutriūt frequenter vtat: sicut est triticū coctū: ⁊ pultes sorbiles ⁊ dure ⁊ ab acetosis: ⁊ salsis et acutis nisi ꝓ sapore cibi: ⁊ vt appetitus melior ē oīno abstineat. ¶ Dormitione quoq; ⁊ quiete in domib⁹ frīs ⁊ humidis freqūter vtat. ¶ Cōuenit preterea post cibum balneari: ⁊ oleo prius inūgi: ac postea aquā tepidā sup corpus ꝓijcere. Est etiā ei ꝑcipiēdum: vt añ cibū subtili vtēdo deābulatiōe diu moueat: atq; a motu ve loci abstineat lect⁹ p̄terea ei⁹ sit mollis. ⁊ ioci atq; gaudia semp corā eo assistant. ¶ Et corpus ēt ante cibum donec aliquātulū incipiat rubere fricet: ac in die bis comedat: ⁊ post pmā comestionē balneū ingrediat. Uinum quoq; quo vtit rubeum sit ⁊ grossum ⁊ nouū ac dulce. ¶ Ex granis etiā que impinguāt: sunt triticū et rizi ac fabe. Triticū ēt coctū cum lacte nutrimentū gñat multū ⁊ spissum. Jus p̄terea ex micis panis silaginei sicci: ⁊ faria fabarū: ⁊ rizi: ⁊ lac: ⁊ bahathas

id est qd fit ex tritico ⁊ lacte ⁊ zucharo qñ cũ zucharo come
dit: ⁊ caseus recens: ⁊ fruct⁹ quorũ nuclei tm̃ comedunt cũ
zucharo vt amigdale ⁊ auellane: ⁊ fistici ⁊ lac ⁊ vue recẽtes
dulces oia hec corpus impinguãt. ¶ De his itidẽ q̃ corpus
grossum faciũt: sunt caro arietina. ⁊ galline: ⁊ oua assata. ⁊
iudeb. Additio. ¶ Judeb sunt mice de adamarcha super
quas fundit pinguedo pullorũ colũbarꝝ cũ assant. Text⁹.
¶ Et meliche: ⁊ frani: ⁊ taphea de paucis taguebil: ⁊ vino
semꝑ vti ac iocis ⁊ gaudijs semꝑ assistere: ⁊ flobothomiã ac
ventris solutionẽ raro facere: ⁊ nõ frequẽter balneari: nec
coire: neqꝫ laborare nec sub sole morari: nec vigilare. Famẽ
quoqꝫ atqꝫ sitim parũ pati: corpus ingrossare faciũt. ¶ Me
dicamen ad inpinguãdũ bonũ. Semia cucurbitarũ excorti
cata optime terant: ⁊ cũ lacte vaccino cõspgant: ⁊ fiant ex
eis trocisci subtiles: ex quib⁹ desiccatis in mane vna suma-
tur vncia: et trita cũ lacte ⁊ zucaro traijciat. ¶ Sorbitiũcu
le etiam ex similia ⁊ cicere ⁊ fabis et rizi et lacte ⁊ butiro ⁊
ex tortellis fiant ⁊ bibant. ¶ Sorbitiũcula q̃ ipiguãt. Fari
na rizi: ⁊ fabarũ: ⁊ ciceris: ac tortellarũ. ⁊ amigdale excorti
cate sumant. Ex q̃bus sorbitiũcule cũ lacte ⁊ zucharo fiãt:
⁊ postq̃ ex eis q̃tidie sumpserit balneũ igrediat: a quo cum
exierit nutrimẽto alat sibi ꝓprio. ¶ Impinguãs cõgruuꝫ.
Amigdale excorticate ⁊ auellane. ⁊ albi papaueris semen ⁊
granũ viride: et butirũ vaccinũ. ⁊ zucharũ sumant. Oia ꝟo
hec butiro perũcta cũ zucharo dissoluto ꝯspergãtur ex q̃b⁹
in mane ⁊ circa noctẽ aliq̃d edatur. ¶ Suppositoriũ impin-
guatiuũ. Caput arietinũ pingue ⁊ bñ mundificatũ sumatur
ac bñ terat: cui media libra caude arietis. ⁊ due libre lactis
⁊ tritici ac rizi ⁊ ciceris vniuscuiusqꝫ. añ. q̃rta ꝑs vni⁹ libre
addant. quibus tm̃ aq̃ ammisceant: vt ex ea coopiri possit:
⁊ sic coquantur vsqꝫ ad oium dissolutionẽ. ⁊ postea ex aqua
colata tres vncie: ⁊ pinguedis due vncie: ⁊ olei ro. atqꝫ olei
de nucibus. añ. ℥. i. sumant ex quibus in nocte postq̃ assella
uerit suppositoriũ fiat quod in vẽtre tota nocte tenẽdo dor-
miat: hoc quoqꝫ per q̃nqꝫ noctes i mẽse fiat. qd etiã melius
erit si plus fiat. ¶ De his quoqꝫ q̃ corpus impiguãt: est res
comedere humidas. Qd ẽt squama ferri operatur: ⁊ nos in
seq̃ẽtibus in capitulo de stomacho noiabimus hoc.

¶ De his que macrum efficiunt corpus. Capi.lxi.

SI quis corpus macrũ efficere voluerit cibaria multum nutriẽtia dimittat carnẽ quoqȝ atqȝ vinum ⁊ lac:necnõ omnia dulcia negligat. Plurimũ autez si in sui nutrimento oleribus vtatur et maxime comedat salsa et acuta et acetosa et larga ventris vtatur solutione. vrinã quoqȝ atqȝ sudorẽ ꝓuocet. et labore ac multo motu vtatur et veloci anteq̃ comedat. ¶ In balneo etiã diu moretur nec statim post balneũ comedat. sed aliqñ diu ante comestionẽ moret̃ et etiã dormiat sic:et disponat se ad comedendũ semel in die multũqȝ vigilet. Vinũ quoqȝ vet⁹ et subtile bibat. ⁊ ad vltimũ regimie vtat̃ ꝯrio ei qd̃ ꝑdixim⁹ ¶ De his quoqȝ q̃ corpus macrescere faciũt est triferã minorẽ sepe sumere ⁊ electuaria calida vrine ꝓuocatiua:sicut diatrionpipereon et diaciminũ atqȝ post eorũ receptionez tãdiu añq̃ comedat morari donec appetitus q̃ irritta⁹ fuerat reprimatur et extinguatur. ¶ Famẽ preterea atqȝ sitiz pati ⁊ in balneo sudare ⁊ medicinas maciẽ faciẽtes sumere:et dormire in lecto duro ⁊ morari sub sole atqȝ in mãsionibus calis. ¶ Medicamẽ macrũ efficiẽs corp⁹. ℞.ameos semis apij: semĩ.feniculi:ruthe:cimini oĩm.ana.ꝑtes equales sansuci sicci:baurach.añ.quartã vni⁹ partis lacce ꝑtes duas puluerizentur:de quoꝝ puluere traijciat quotidie eo vtens põdus aurei vni⁹:hoc enĩ medicamen vehemẽter desiccat corp⁹. ¶ De his quoqȝ que fortiter desiccant.est sumere calcãthum:qd̃ tñ timorosum est. ¶ Medicamẽ corp⁹ desiccans. ℞.trifere minoris.ʒ.iij.pulueris pigre: turbith añ.ʒ.i.sumat̃ medicina hec quaqȝ hebdomada semel.

¶ De his que augent sperma ⁊ que valent ad erectionem virge. Capi. lxij.

ELectuarium de nucleis fructuũ. ℞. amigdalaruz auellanaꝝ nucis ĩdice:pineaꝝ enucleatarũ:granorũ kilkil:granoꝝ zeilẽ:grani viridis: oĩum partes equales:zinziberis pipis lõgi:seis peonie.añ.tertia partis penith.ex zuccharo tñ ex quo tẽꝑari possint. Sumant̃ ex eo in mane quotidie . ad oui magnitudinẽ ⁊ i sero tãtũdez. ¶ Electuariũ de seminib⁹ qd̃ auget sperma. ℞.semĩ.baucie seminis napoꝝ ceparũ:ac raphani.et spargi. atqȝ seis al:

fasfasa:id est staphisagrie et eruce seminis pinearũ: medul le interioris:granorũ kilkil.granorũ zeilem.tuderi lingue auis.secacul.behen albi et rubei:satirion:costi dulcis:zinziberis macropipis: nasturtij oĩm.añ.terantur: ⁊ cũ melle cõficiantur.Ex quo trium.ʒ.pondus cum.℥.i.lactis statim multi et penith.sumatur.¶ Pulmẽtũ quoq; ex carne arietina cũ cicere fracto acceptis factũ hñs subtilẽ puluerem cinami:et galange comedat. Qñq; etiã predictũ electuariũ cũ vino nouo et calido est sumendũ.¶ Medicamẽ calefactis ac corpa hñtibus siccas conferens.℞.lactis vaccini statim mulcti lib.ij.in quo.℥.ij.tereniabin granati ponantur:et coquãtur vsq; ad mellis spissitudinem atq; quotidie ex eo in ieiunio.xx.ʒ.sumanť quasi sorbendo:post cui⁹ haustum pisces recentes in veru vel sup prunas assati comedãť q̃ et calidi cũ cepis sunt edẽdi.atq; vinũ grossuz ⁊ mediocriter aquatũ post eos est bibẽdũ. ¶ Unguentuz virgã crigẽs sumatur oleũ de lilio:et ponať in eo euforbij pipis sinapis nitri:oĩm.añ.ʒ.i.musci:sexta ps.ʒ.i.Et ex hoc vnguẽto renes et dorsum:et spondiles. et sumen.⁊ femur.ac virga.et oĩa que sunt in circuitu ipsius inungãtur. ¶ Cortex etiã pinee et ciperi atq; anetũ in vno coquẽda sunt ⁊ pãnus in eo infusus:in anũ est mittendus. Medicamẽ ex quo ṽga cito erigitur.Ex asa cũ melle mixta vnius aurei põdus cũ.℥.i. vini per duas horas anteq̃ comedat edatur.

¶ De his que calefaciunt vuluam. Cap.lxiij.

Sumatur cordumeni:et exterius abrasum teratur. De puluere cuius in oleo sambucino tm̃ mittatur ex quo inspissari possit:⁊ mittatur in vnluã. ¶ Medicamẽ conferens ad frigiditatẽ vulue et humiditatẽ: cordumeni: et piperi ⁊ ciperi eñ bellirici vino coquanť in quo pannus madefactus vulue subijciatur.

¶ De illis que augẽt delectationẽ in coitu. Cap.lxiiij.

Qui hoc assequi desiderat cubebe ieiun⁹ masticet aut piretrũ:aut cũ ase.ʒ.i.olei sambucini.ʒ.x.cõmisceat et per aliquot dies sic manere pmittat. Et postea ex hoc vnguento virgã inungat: et mulieris crura vehementer eleuet et sup ipsam crura sua stringat. Sic eñ operando:vterq; valde delectabitur. ¶ Aliud.℞.piretri

zinziberis: cinamomi partes equales: hec trita cũ aqua in qua parũ gummi dissolutũ fuerit ꝯspergãtur. ⁊ fiant ex eis trocisci parui: qui in ore teneãtur. et postq̃ resoluti fuerint cum saliua: coeundum est cum muliere.

¶ De sanatione illi⁹ qui in fine coit⁹ ilico egerit. Cap. lxv.

Oportet eos anteq̃ coeant egerere: ea xo eis danda sunt q̃ ventrẽ cõstringunt. Acathie ꝑterea atq̃ aramich: et thuris: ac balaustie et gummi arabici: omniũ partes sumãtur equales: ex quibus ossis dactili similitudo facta ano in hora coeundi subijciat. In alijs xo horis oleum de neriden supponantur: ⁊ ex eo inungãtur.

¶ De illi⁹ sanatione q̃ ex nimio coitu debilitat. Ca. lxvi.

Aqua frigida sunt lauãdi: ⁊ ex aq̃ carnis nutriẽdi parũ etiã vini bñ odoriferi et clari bibãt: barbã ꝑterea ac faciẽ: et totũ caput ex eis liniant: q̃ bene redolent. Pãnosq̃ et totũ corpus cũ odoriferis suffumigent. Quiescãt et in lecto iaceant valde molli.

¶ De illis que diminuunt sperma et virge erectionem. Capi. lxvij.

De his que sperma ⁊ virge erectionẽ minuunt est acetosa et stiptica comedere: vt est acetum ⁊ vue acerbe succus ⁊ ribes ⁊ his similia. ⁊ olera frida vt lactuca et portulaca. et his silia. ¶ De his q̃z q̃ erectionẽ minuunt: sunt ea q̃ vẽtositatꝭ sunt dissolutiua sicut ruta agnuscastus: mentastrũ ciminũ et ameos. ¶ Medicamen virge erectionẽ minuẽs. ℞. sem. agnicasti. ℥. x. folio℞ mẽtastri: ruthe sicce cimini cipi balaustie. añ. ℥. ij. Ex ho℞ puluere i mane: ⁊ circa noctẽ traijciatur. ¶ Medicamẽ aliud qñ caliditas fuerit cã. ℞. seis lactuce se. portulace. añ. ℥. x. psilij: seis coriandri sicci. añ. ℥. iij. balaustie. nenufarꝭ. añ. ℥. ij. Ex his oibus simul cõmixtis. ℥. iij. cũ quarta. ℥. i. cãphore per aliquot dies sumãtur ⁊ cibis vtãtur stipticis ⁊ acetosis.

¶ De illis que ingrossant virgã Cap. xlviij.

Multotiens in die tãdiu fricanda est: donec rubea fiat et postea aqua cali. sup eã fundẽda: et exide cũ cera in oleo violato resoluta epithimãda. Aut fricet: et cũ lacte onino in die decies vngatur. Aut epithimet ex lõbucis terrestrib⁹ desiccatiuis: ⁊ cũ oleo sambucino tritis.

Aut frustuz vtris in quo remãsit pix calefiat: ꝛ cũ ol'o frice tur ỽga ꝛ inuiscet ei et dũ calidũ fuerit sup ipsam teneat. Cũ autẽ infrigidatũ fuerit remoueat: hoc in die multotiẽs est faciẽdũ. ¶ Aliud medicamẽ. ℞. sulphuris citrini: pipis aã. partes equales hec trita cribellent cũ orali ꝛ ex eis cũ melle puro cõmixtis fiat epithima. qđ postq̃ per horã vnã sic manserit: lauetur cũ aqua cal'a. ¶ Aut sumatur seminis alcoti nuclei: et triti triconizent: ꝛ cuz lacte statim mulcto ꝯmisceant: ex quibus virga anq̃ mulieri cõmisceãtur frice tur augmentatur eius. Si qs autẽ p̃dicto regimine frequẽ ter vsus fuerit in naturalẽ trãsibit magnitudinẽ atqꝫ sic re manebit. ¶ De his que constingũt vuluã. Cap. lxix.

Gallie. ʒ. iij. gariofil'. ʒ. i. musci. ʒ. sexta ps sumant: ꝛ trita oĩa in vnã vini. ℥. mittãt i quo pãnus made factus in vuluã mittatur. ¶ Aliđ qđ corruptã qua si virginẽ reddit. ℞. gallarũ aluminis squinanti foliorũ li lij ciperi: ana partes equales hec oĩa in aqua coquant de qua mulier in vuluam multotiens mittat. Cum aũt vulua multum stricta fuerit: atqꝫ vir vt coeat ad mulierem acces serit. parua pars intestini sanguine colũbe impleatur: ꝛ vul ue anteq̃ vir ad eam accedat inmittatur. Postq̃ eñ ad eã accesserit: ꝛ cum ea coire ceperit: findetur intestinum ꝛ san guis fluere incipiet.

¶ De illis que auferũt humiditatẽ in vulua. Cap. lxx.

Atumonij aluminis iameni partes sumant equa les: et trite triconizentur: et sic subijciantur. Aut sal gemma: ꝛ alumen trita subijciantur ꝛ lauet mulieris vulua cũ aqua in qua galle ꝛ glandiũ cupule ꝛ ba laustie cocte fuerint. Aut pinearũ cortices: et alumẽ: et ci peri in vino coquãtur in quo pãnus madefactus vulue im mittatur: et ibi teneatur.

¶ De his que calefaciunt vuluam. Cap. lxxi.

Ordumeni excorticatum sumatur et teratur: et proijciatur ex eo in oleo sambucino tãdiu donec inspissetur et supponatur.

¶ De his que valẽt ad imp̃gnãdũ. Ca. lxxij.

Ad hoc vz vt vir ꝛ mulier nõ coeant nisi post lõgũ tp̃s: et vt non sint ebrij: et vt vir cũ muliere ludat

tandiu donec eã videat desiderare coitũ:qđ ĩ oculis mulie-
ris atq̃ anhelitu cognosci potest Et sit coitus post mẽstruo
rũ purgationẽ. Qui postq̃ cũ ea coire ceperit : ipsius vehe-
mẽter eleuet crura. ꝛ sit tũc mulieris caput inferiꝰ mersum:
atq̃ vir aspermatis amissione abstineat:donec sciat mulie
rem suũ iplesse desideriũ:ꝛ tũc ipẽ semẽ fundat. Mulier v̾o
post diu iaceat hoc aũt stati post balneũ fieri ꝯuenit. Opor-
tet tamẽ vt anteq̃ hoc fiat:mulier medicinas sibi subijciat
calidas. ¶ Pessariũ ad impregnãdum valẽs. ℞. sigiã casto
reũ galbanũ:oppoponacũ:carpobalsamũ:semẽ ben:costũ:
spicã indã:bdelliũ. Ex his oĩbus tritis ꝛ cum vino commi-
xtis:glãdis fiat silr̃itudo:que in vuluã missa:per multas no-
ctes anteq̃ coeat:quattuor teneatur horis.

¶ De illis que ꝓhibent impregnari. Cap. lxxiij.

SI mulier post coitũ stati parũ alkitrã sibi subijciat
aut cũ vir coire vult virge caput ex eo inũgat:non
fiet pregnatio. Qđ ꝛ rute succus silr̃ operatur:aut
piper si ex aliquo eorũ mulier sibi supponat postq̃ coierit.
¶ Mulier q̃q̃ si pedes hñs aptos post coitũ fortir̃ retro sa-
lierit:sperma qđ ꝯtinet̃ in ea cadet. Uir ẽt si coitũ p̾usq̃ mu
lier expleuerit:nõ ĩpregnabit̃ mulier. ¶ De his aũt q̃ abor
tire faciũt. sunt medicine q̃s in capl'o de partu facili noĩabi
mus. ꝛ pessariũ ex alkitran:aut succo rute:vel ex pulpa col-
loquintide:vel artanita facere:aut succũ rute bibere. ¶ De
his etiam que fetũ vehementer expellũt. est quotidie pgnã
ti tribuere. ʒ. iij. de semine sauine decẽ diebus cõtinuis:nisi
prius febrẽ passa fuerit. Que si acciderit dimitẽda est. Sa-
na v̾o hoc freq̃ter sumat:donec in eius vrina atq̃ sudo-
re:seminis hebel odor sentiatur. His preterea oĩbus que in
capitulo de menstruorũ ꝓuocatione:ac de facili partu di-
ximus vtẽdum est:aut electuarium de assa ei detur.
¶ Electuariũ qđ in aborsum faciẽdo validũ existit. ℞. semi
nis hebel:id est iumperi. ʒ. c. mẽtastri. sicci. foliorũ rute. añ.
ʒ. xx. rubee cordumeni:pulegij. ceruini. ana. ʒ. x. hec oĩa pul
uerizata cũ lacte ficuũ:in modũ electuarij cõficiant̃:ex quo
in mane ꝛ circa noctẽ ad magnitudinẽ vniꝰ nabache sumat̃.
Additio. ¶ Nabacha ẽ eiꝰ magnitudis cuiꝰ ẽ granũ vue.

¶ De illis que multũ faciunt bibere. Cap. lxxiiij.

SI quis ī potu multo vult vti vino:oportet vt ea die non multo repleat̃ cibo:neq̃ dulcia comedat. Tafeam aũt vnctuosam sorbeat:⁊ micas ī iure molles et vnctuosas comedat:carnemq̃ pinguedinē ammixtā habentem tēperate edat:neq̃ ea die ante comestionem laboret. Sed statim postq̄ expgefactus fuerit bibere īcipiat.in stomacho ex p̄cedentis diei cibo non grauedinem habēs. ¶ De his preterea que ad potandũ valde adiuuãt: est caro cum caulibus:⁊ cuz canabit ⁊ cũ lentibus. Post vinũ quoq̃ citri acetositatē:aut ribes aut citonia aut granata acetosa vel res acetosas:aut salsas sumere:maxime auxiliat̃.
¶ Medicamē quod ebrietatē detardat. ℞. caulium nabati semina:ciminũ:amigdalas excorticatas:mentastrũ salem: absinthiuz:rutam siccam:ameos ex his omnibus simul tritis.ʒ.ij.pondus cum aqua frigida a ieiunio sumatur: si ille qui sumere debet calorem non habet:qui si calorem patiatur dimittat. ¶ Ad hoc preterea iuuamentũ prestat vt qui vult bibere amigdalas salitas:aut lētes salitas:aut oliuas sale conditas:aut cappares comedat.

¶ De his que cito inebriant. Cap.lxxv.

MAndragore opij:semis iusquiami nigri oīum aã. ʒ.sumatur:nucis muscate.ʒ. gallie:xiloaloes.aã. ʒ.tertia pars. Ex his oībus tritis trocisci īformētur:quoꝝ vnus cum in vino dissolutus fuerit vehemēter inebriabit. ¶ De his quoq̃ que inebriant est vt iusquiamum nigrum ⁊ cortices mãdragore in aqua donec rubea fiat coquãtur:q̃ postea vino cōmisceri debet. ¶ Medicamē aliud leuius primo. Aqua in qua seilē. Additio. ¶ Seilē est herba que in tritico nascit̃ cum est tēpus pluuiosum habēs minutissimũ semē ⁊ lucidũ vt margarita coquit̃ sumatur:⁊ cũ vino misceatur:vel aqua in qua vsnee aut res mucillaginē habēs madefacta fuit:detur. Aut vinũ ī quo xiloaloes madefactũ fuit:tribuat̃. Medicamē aliud quod valde est forte. ℞. mirrhe:sigie:opij:iusquiami oīz.aã. sextã partē.ʒ.i. gallie:gariofili.aã.tertiã.ʒ.i.hec trita cum vino mixta tribuantur.

¶ De his que cito alleuiant ebrietatem ⁊ ex quibus cito aufertur. Caplm.lxxvi.

A Qua & acetum multotiēs dāda sunt ei: aut aqua mixta cū lacte multū acetoso: vel cū sero acetoso tribuēda sunt. Acetū quoq; & oleū roseū sup caput sunt fundēda atq; cāphora & aqua rosata narib⁹ applicāde sunt vt eas odoret. In stomacho q̄q; si aliq̄ pars vini remāserit: vt ipsaȝ euomat ē cogēdus. Manus pterea eius atq; pedes in aquā frigidā sunt mittēdi & cū sale fricādi: ac bucelle panis in succo vue acerbe infuse sunt tribuēde cum lentibus coctis. Caules etiā cocti atq; canauit dādi sunt.

¶ De curatiōe ebrietatis. Cap. lxxvij.

O Portet crapulatuȝ diu dormire ac postq̄ euigilauerit balneū igredi: vbi in loco sedeat temperato. Et postq̄ sup ipsius caput aque tepide multitudo fusa fuerit exeat: & pullū cū succo vue acerbe: necnō charis & hulemiatq; his similia comedat: deīde alia vice dormiat. Qd si capitis habuerit dolorē caput ex aceto cum oleo roseo mixto infundat. Et sint acetū et oleū roseū sup niuē infrigidata. Quib⁹ ita gestis iterū dormiat. Si aūt post hec crapule sanitas tardauerit parū vini cū multa aqua bibat. ¶ De his quoq; que crapulā remouēt sunt multū loqui: et longam suauiter incedere viam: & oleū violatū ac flores salicis: necnō rosas & camphorā & aquā rosatā olfacere atq; aqua tepida caput infundere. ¶ Aliud semis scariole: seminis caulis: berberis mūdati a suis granis sumach: lentiuȝ excorticatarū: rosaruȝ spodij: aū. ʒ. x. sumātur. ex quibus. ʒ. iij. cum sexta. ʒ. i. de camphora. et cuȝ. ℥. i. acetositatis citri decocte ad spissitudinē: aut cum succo mali granati acetosi: vel cum ribes sunt potāde. ¶ Aliud de semine coriandri sicci trito mixto cū zucharo albo eiusdeȝ quātitatis: cuius ipsum est quantū pōt tribus traijciat vicibus. Robub autē que ad crapule valēt remotionē sunt rob de succo vue acerbe & rob de acetositate citri: & rob de ribes. ¶ Aliud aqua in qua sumach: & tamarindi atq; pruna fuerint ifusa sumatur: vᵉ cū succo acetositatis citri eiusdē quātitatis misceat: quibus tm̄ zucchari quātuȝ totū est addatur. Que oīa vsq; ad spissitudinem sunt coquēda. Ex quibus postea quasi sorbendo aliquid est sumendum.

¶ Cōpletus est tractatus quītus cū dei misericordia.

¶ Tractatus sextus.xix.cōtinens capitula.

Caplm pmū.de cautela iter agētis a colore:τ auferēdo nocumento quod accidit ei ab ipso.
Caplm.ij.de cautela dierū canicularīū τ succursu eoꝝ que ex eis accidūt.
Cap.iij.de sedāda siti τ pulsione nocumentū eius.
Cap.iiij.de regimie eoꝝ qui ꝑgere volūt:dum magnum est frigus.
Cap.v.de sanatiōe congelati a frigore.
Cap.vi.de sincopi q̄ fit ex fame τ eius sanatione.
Ca.vij.de regīe extremitatū digitoꝝ pedū τ manuū ne a frigore corrūpantur et succursu si icepta fuerit corruptio:τ sanatiōe eius qđ fuerit corruptum.
Cap.viij.de imobilitate oculi ex niue.
Cap.ix.de adustiōe τ dolore que accidūt oculo ex frigore vel vento.
Cap.x.de sanatiōe debilitatis:τ laboris magni.
Cap.xi.de ꝑparatiōe corpis ad ambulandū et regimine cibi in itineribus.
Cap.xij.de ablatōe nocumēti τ diuersitate aquarum.
Cap.xiij.de mansionib⁹ expeditionum.
Cap.xiiij.de regimine mare intrantium.
Cap.xv.de ꝓhibitōe gn̄ationis pediculoꝝ τ destructione eoꝝ q̄ generati sunt.
Ca.xvi.ð illis q̄ ꝓhibēt soob
Cap.xvij.de illis q̄ ꝓhibent fissuras q̄ fiūt in calneis.
Cap.xviij.de excoriationib⁹ q̄ accidūt ex equitatione vł calciamētis.
Cap.xix.de casu τ percussione que fiūt in capite:vel in alia parte corporis.

¶ De cautela iter agentis a calore et auferēdo nocumento quod accidit ei ab ipso. Caplm.i.

Oportet vt qui magne caliditatis tēpore iter agit:cibo non sit repletus neq; sit ebrius neq; etiā ea hora vinū biberit:nō tn̄ sit ianit⁹:neq; a cibo vel vino oino vacu⁹ nisi fastidiū patiat̄. Qđ si passus fuerit oino ab itinere abstinere meli⁹ ē atq; q̄escere:τ tādiu dormire donec fastidiū remoueat̄. Qui si nō fuerit fastidit⁹:īmo appetit⁹ in ipo aliquātulū viguerit:mediocriter cibo reficiat̄:q̄ tn̄ paucitati attineat. ¶ Cibaria ꝟo qb⁹ vtit̄ frīa sint atq; extiguētia:necnō sitim reprimētia:vt sunt alkaris:τ allhulē:τ vue acerbe suc-

cus:et acetū cū oleo: et his siſa. De his que sunt frigida. Qd si nullo modo cōedere desiderauerit: calorēq͵ sup̄fluū atq͵ sitim senserit triticū fractū cū multa aqua coctū cum zucchoro et aqua frida bibat. Post cui⁹ haustum nō statī eat:sed parūper moretur:et p̄cipue si multū aque biberit. Si eīn statim motus fuerit:cibus in stō exn̄s de vno latere ad alterū transiens stōm inflat:ac male digerit. Si autē ipm ire necessitas coegerit:parūper bibat et nunq̄ in aliq̄ hora fortiter incedat:oīaq͵ membra sua a sole custodiat:ꝛ precipue caput:et q̄ maxime si diu ābulare desiderauerit. Diu eīn cū fortis fuerit calor incedere:et ieiunare:corp̄ib⁹ macris plus grossis xo minus nocet. Quedā tñ grossa reperiuntur corpa:quibus p̄dicta cōferunt. Nos autem iam diximus in hoc nr̄o libro non esse intentionē nostram: oīa ista distinguere ac determinare. Opꝫ eīn nos hanc profundius tractarę doctrinā. Unde ea que sepius accidere solēt ꝯsideramus. Usus p̄terea in hoc magnā continet partem. Corpora nāq͵ calorē aut laborē vel famē: siue alia cōsueta fere assueta:in his fortiora:atq͵ magis tolerātia inueniūtur:a quibus etiā minus leduntur q̄ ea que is assueta non sunt. ¶ Postq̄ autē is qui iter agere inceperit suū perfecerit iter:aliquantulū prius quiescere:ꝛ deinde in aqua tepida et dulci balneari dꝫ:postq̄ fructus ac cibaria infrigidātia et humectātia comedere ꝛ in loco vētris exposito dormire vtile ei existit:coitū etiā pretermittat. ¶ Capitis aūt dolorē si senserit cū aqua ro. et rodoleon ac aceto curetur: atq͵ balneo aque sepi⁹ vtatur. Cibaria etiā oīa quibus vtitur frigiditati et humiditati maxime attineāt. Oleū p̄terea violatū aut de cucurbite seminib⁹:aut de florib⁹ salicis factū olfaciat. Si aūt nihil mali senserit:suū peragat iter ¶ Qd si egritudo ei acciderit ab itinere tādiu suspēdat do nec qd accidit sublatū credatur. Si autē morari nō poterit paulatim incedat se q̄ maxime a sole custodiēdo. ¶ Ante etiā q̄ incedere incipiat:ea que vehementer extinguūt bibat: sicut ordeū fractum et coctū:mixtū cū zuccharo et aq̄ ro. ac mucillaginē psilij aut iulep cū aqua ordei. Cū autem q̄euerit cibo et fructib⁹ infrigidātibus et lacte si nondū febris eū inuasit nutriatur. Qua si lesus fuerit: nec lac neq͵

butirum:neq aliquid ex lacte factũ attingere presumat. nisi multũ acetosum fuerit. Lac enĩ acetosum: ⁊ seres simplex:⁊ masal:huic nõ nocent dispositioni. ¶ Febris vo si perdurauerit maiori in ea indigebitur sermone: ꝙ ille quẽ in hoc libro explicare volumus. Est enĩ in his necessarius medicus in talibus vsitatus qui eũ regat. Nos quoq de febrium curis quãtũ huic nostro pertinet libro: in suo si deus voluerit dicemus loco.

¶ De cautela dierum canicularũ et succursu eoꝝ que ex eis accidunt. Capit.ij.

Cum in diebus canicularibus aliquis incedere cogitur mediocriter cibis refici ex re vnctuosa debꝫ post quoꝝ acceptionẽ a potu multe aque abstinere debet. ¶ Caput quoq ac faciẽ pãno lineo subtili cooperiat quẽ patiẽter ferat. Qd si ipm aliquo modo molestauerit faciem a solis obuiatione vel venti auertat atq in aliã declinet partẽ si potuerit aut quantũ plus poterit eis se occultet. ¶ Os quoq aqua sp abluat:quã nõ traijciat:nisi cũ fuerit frida. ¶ Calor autẽ si ei multũ nocuerit caput semp sub pannis teneat. Oleũq de cucurbitis aut de dulcibus amigdalis semper odoret:et ex eo parũ traijciat. Pectus quoq atq ventrẽ ante itineris inceptionẽ: ex psilij mucillagine:aut ex succo portulace cũ oleo de cucurbitis ⁊ albumine oui mixtis epithimet. ramos etiã portulace si semp suxerit remediabitur:⁊ ꝙ maxime si ex eis cũ lacte valde acetoso:⁊ butyro coctis anteꝙ eat comederit. Qd si lac acetosum inueniri non poterit:masal cũ butyro vtatur:hic enĩ cibis caniculariũ remouet nocumẽtũ atq sitim. Et si qs añꝙ iter incipiat de oleo cucurbitaꝝ magnã sumpserit quantitatẽ:canicularũ ab eo remouebitur nocumentum. ¶ De his etiã que ipsoꝝ in vltimo nocumentum remouent est vt cepe incise in lacte acetoso p diem vnã vel plus iacere permittantur. De quibus anteꝙ incedat comedat post quarum etiã acceptionem de lacte illo bibat. Qui postꝙ quieuerit:nõ statim aquã bibat:sed ex ea os semp colluat. et ex frigida parũper traijciat. Post hec autẽ de his q̃ infrigidant:quantũ voluerit comedat. Post quoꝝ comestionem aquã paulatim bibat. Hoc enĩ regimine si quis vsus

fuerit a siti preseruabitur pernitiosa si deus voluerit.

¶ De sedanda siti et expulsione nocumẽti eius. Cap. iij.

Oportet quemlibet sitim in itinere timentez a cibi saturitare anteq̃ eat abstinere. Ex oleribus tamẽ infrigidantibus: ac frigidis et acetosis parũ comedat. Aut ex sauich cũ zucharo et multa aqua frigidissima bibat. A rei vo salse vel dulcis: vel acris comestione abstineat. et ꝓprie a piscibus tam recentibus q̃ salsis: atq; salsmuria conditis: et omnino ab oĩbus eorũ speciebus. Ipsi enim sitis sunt effectiui. Et cauguamich: et gña lactis que salita vel acetosa ꝯduntur dimittat. et cappares proprie et oliuas: qm̃ sunt sitim facientes. Cepe vo in aceto misse: et que eis assimilantur sitim sedant. Ipsum etam obseruare opz ne velociter incedat: sed suauiter et cũ mora tantum. Velox enim incessus hominẽ freqnter anhelare: ac vehementer facit. Quod in sitis ꝓuocatione omibus deterius existit. ¶ A multa etiam locutiõe abstinere debet. Multa eñi locutio sitim creat. Si autẽ ipsum loqui necesse fuerit, submissa voce quanto plus possibile est loquatur. Clamor enim calorez ac sitim multã afferre cõsueuit. ¶ De his preterea que sitim sedant et diu remouẽt sunt lac valde acetosum et portulaca: ac lactuca et cucurbita et citroli: et melones non dulces: et pira valde humorosa: et parum stiptica: non multũ dulcia. poma quoq; ac malagranata: et que de fructibus acetosis sunt eis similia. et acetositas citri atq; vue acerbe succus: et ribes et pruna. Si quis enim anteq̃ eat comederit: non sitim patietur.

¶ De his quoq; que in ore tenta: in hora eundi temperiez adducũt in sitis ablatione: sunt pira sicca acetosa: cũ vnuz post vnũ sumitur. et thamarindi. et granati acetosi grana. aut ex masal assidue parũper sumere. Additio.

¶ Sadaffa vel ostracũ est id qd fit de veneris que a sancto Jacobo apportanẗ. postq̃ exterior cortex fricãdo ablatus fuerit et locꝰ simulatur margarite: et in ore donec dissoluatur tenere. In hoc tñ non confert: rekis neq; sumach: neq; his similia. ¶ Huic autẽ licet parũ confert frustum cristalli in hore tenere: et sadaffa: aut argentũ merũ tersum. ¶ Labia preterea fortiter strigere atq; aerem nullo modo ꝑ os

attrahere cōfert. si ꝙ maxime poterit hoc agere studuerit.
¶ Aliquam quoqꝫ de rebus frigidis odorem reddentibus: vna hora post aliam horam odoret: atqꝫ olea infrigidantia olfaciat. Uentri quoqꝫ ex herbis frigidis emplastrū superponat: aut ipsum ex epithimatibus que in canicularibus nominata sunt: epithimet. Quod si aque habuerit paucitatem acetum ei commisceat. Parua enim quantitas eius tunc sumpta: vehementer sitim sedabit. Ea quoqꝫ que sitim extinguunt edat: et ea que ipsam afferunt derelinquat.
¶ Trocisci qui calorem extinguunt: et sitim sedant: febribusqꝫ acutis: ignitis in vltimo conferunt si voluerit deus. ex quibus anteꝙ eat: et etiam in hora eundi: aliquid in ore teneat. Ipsi enim ꝛ sitim remouent ꝛ ardorem extinguunt. ℞. citroli cucurbite: seminum excorticatorū partes equales: seminis lactuce seminis portulace: cuiusqꝫ ana partem mediam: succi liquiritie puri: quartam vnius partis: terantur hec omnia. et cuꝫ succo portulace aut psiliū mucillagine conficiautur. ex quibus trocisci parui ad lupinorum similitudinem informentur. ex quibus dum incedit: vnum post vnum in ore teneat quem non masticet: sed sinat donec paulatim dissoluat̄ et quod ex eo dissoluitur traijciat. Ante Ꝟo ꝙ eat: vel cum per eos febrem acutam sedare voluerit pondus. ʒ. iij. ex eis bibat cuꝫ rob alicuius fructus acetosi quos nominauimus. Si auteꝫ in pectore aliqua fuerit asperitas ipsos cuꝫ iulep vel syrupo violato bibat. Hi preterea trocisci ardori vrine in vltimo conferunt. ¶ Cum autem aliquis in itinere sitim patitur vehemētem: oportet ne statim aqua satietur cum eam inuenerit: sed os ex ea longo colluat spacio. et ex ea parum traijciat: in quam etiam suas mittat extremitates. facieꝫqꝫ suam ex ea lauet: atqꝫ in eam si voluerit ingrediat̄ neqꝫ ex ea bibat nisi parū. de qua etiam minus ꝙ poterit: paulatim sorbēdo vnavice post aliā sumat. Post hec autem ex cibis quos nominauimus comedat et paulatim in potu cum augmento ex aqua sumat: de qua tamē nō satietur. Et quanto plus sitim diminutam esse senserit. potum si voluerit augmentet donec satietur. Cum hoc enim regimine a siti pernitiosa: atqꝫ a malis accidentibus ipsam comitantibus preseruari poterit.

¶ De regimine illorum qui volūt iter agere dum magnum est frigus. Capl'm.iiij.

Quéadmodū ex longo itinere in tpe multi caloris siccitas corpis: ⁊ ptisis: ac dolor capitis: necnon febres ⁊ his similia accidunt: ita ex itinere in tpe multe frigiditatis: alie eueniūt egritudines. Ex qbus sunt cōgelatio ⁊ fames: ⁊ sincopis: atq͂ appoplexia: ⁊ stupor ac exolutio: ⁊ alcuzegi. Additio. ¶ Alcuzegi vel eleuez est qn̄ aliquis caput impetuo sic vtit retro ⁊ cum loquif mouet ipsum aut facit strepitū ore qn̄ loquif ⁊ semp profert idem verbum neq͂ sit quid dicat vel dum aliquis cum loquif sonum facit vt recordef vel aliquid fecit quod extraneum est. Textus. ¶ Et extremitatū putrefactio: ⁊ horum similia. He tamē egritudines illis propere accidunt: qui ad eas naturaliter dispositi sunt: sicut illis forsitā quorū complexiones his repugnant egritudinibus: atq͂ quorum corpora frigori vehementi exponi consueta sunt: huiusmodi non accidunt egritudines nisi raro: ⁊ cum causa. s. frigoris vehemētissima. Nos quoq͂ in illo dicemus sife eius: quod in precedentibus diximus. ¶ Dicemus igitur q᷑ si quem in vehemētis frigoris tempore incedere oportuerit cibis prius repleri: atq͂ vini magnam bibere quātitatem debet. Post quorum acceptionē ab itinere aliqūtisp abstineat donec cibus calefiat: ⁊ motio que in corpe facta fuit: sedetur. ¶ Cibaria aūt qbus vtif actualiter ac potētialiter simul calida sint. ¶ Quod si frigus fortissimū fuerit. atq͂ ip̄z stati post comestionem iter incipere necesse fuerit: vinū purum tepefactū bibat: aut vinum cui tantum aque calide ammixtum est vt ex ea tepefieri possit. Uinum vo si forte ⁊ subtile stipticitate carens ⁊ acetositate. Faciem etiam subtili fortiter cooperiat panno: et precipue si sue faciei contrarius perflauerit ventus frigidus. ¶ Ab his autem ille precipue custodiendus est: qui in pectore asperitatem sentit: vel tussim patiatur: vel cuius pulmo aut pectus debile est. Hic enim si aerem attraxerit frigidum: ad tussim vel ad sanguinem spuendum velociter perueniet. ¶ Ex his vo que in tempore vehementis frigoris ante incessum sumunf: sunt cibaria cum nucibus ⁊ alliis facta: ⁊ cepis: ⁊ butiro. Et alliis quidem ⁊ nu

cibus vehementer proficiendi ad hoc inest proprietas. Totum nã[q]3 calefaciunt corpus: caloremq[ue] adeo augmentant innatum: donec per totum diffundatur corpus & etiam multipliceter in extremitatibus: neduz in corporis medietate. ¶ Assa quoq[ue] similiter operatur: si vna.ʒ.ex ea cum fortis vini libra.i.vel cum idromelle sumpta fuerit piper itidem si ex eo in cibo multum ponatur: vel cum idromelle bibatur: eiusdem est iuuamẽti. Cepe preterea crude atq[ue] porri: & tasea alba in qua multum ponitur de taguebil: ad idem conferunt. ¶ Hic autem non statim post intineris perfectionez & dimissionem eius: ad ignem se calefacere nec balneum ingredi: neq[ue] dormire debet. Sed per horam vnam locum cal'm in quo sit ignis a longe circũeat: deinde x'o igni fm gradus paulatim appropinquare incipiat ordinem obseruando. ¶ Post hec autem si in itinere magnum tetigit euz frigus: balneũ ingrediat: in quo diu morãdo fricet. Quod si balneũ inuenire non poterit: in domo igne calefacta tam diu fricetur: donec corpus ipsius rubere incipiat: deinde in molli lecto diu dormiat. possibile est eñ vt qui hoc vsus fuerit regimine: a febre preseruetur si placuerit deo.

¶ De sanatione a frigore congelati. Cap.v.

Cui cõgelatio ex frigore accidit de quo nõdũ sit desperandũ preparãdus est ei locus igne calefactus qui ventis non sit expositus: in quo cum fuerit fortiter & velociter calidissimis fricãdus est manibus. Quod ideo fieri cõuenit: vt totũ corpus simul calefiat capite excepto: qd calefactis pãnis calefieri oportet. ¶ Cum autem totum corpus fricatũ fuerit. homines corpora calida & lenia hñtes: cũ eo in lecto iacere debent. Quorũ corpa ipsius corpus tangere: & q̃maxime ventrẽ & dorsum atq[ue] pectus conuenit. cui post hec parum asse: & mirrhe: atq[ue] piperis cuz vino forti: necnon aqua carnis dari debet. ¶ Postq̃ autem eius anhelitus aliquãtulum reuersus fuerit: ex tafea alba nutriatur. vinum quoq[ue] non in magna quãtitate ei tribuatur: lectusq[ue] mollis ei preparetur: in quo multis cooperiatur pannis: vt diu dormiat precipiatur. Postq̃ aũt expergefactus fuerit. & cõualescere inceperit: balneũ ingrediat cal'm in quo longã faciens morã: multum fricet: & ex oleo

liliaco vel narciscino vel cui costus et castoreũ ac muscus et euforbium ãmixta fuerint inungantur.

¶ De sincopi qui fit ex fame et eius sanatione. Cap̃.vi.

Aliquando iter agentib⁹ in tẽpore vehemẽtis frigoris: fames accidit valida: deinde vero non morantur: vt sedetur fames illa: et superuenit eis sincopis et extasis vehemens. qui fortasse moriũtur inde. Cum hec ergo fames inceperit velociter et subito sunt cibandi ex pane in vino forti madefacto. ius quoq3 attaffearũ vnctuosarum vt sorbeant eis est dãdum. vinoq3 forti calefacto: in quo parũ sit positũ piperis: sunt potandi. Qui si curati non fuerint: nisi prius eos inuaserit sincopis: aqua rosata sunt rorandi naresq3 ipsoru3 ex musco et calamo aromatico sunt insufflande: labia quoq3 atq3 griuones ex algallia inungi debent. ¶ Os preterea stomachi ac extremitates tãdiu fortiter sunt fricãda: donec rubere incipiant. deinde vero extrema ita ligaturis sunt cõstringenda: vt doleant. Postq̃ aũt a predicta euaserint sincopi. vt p̃diximus sunt regendi. Si vero non euaserint vinum et aqua carnis per guttur sunt iniiciendi. Qui manibus diu sunt fricandi. et aqua ro. rorãdi. atq3 vociferando vel manib⁹ tangendo excitandi. ¶ Quod si extasim passi fuerint ex hoc. prohibe illos ab eo quanto plus possibile fuerit. ita vt man⁹ atq3 pedes ita liges vt doleant et da eis ad sorbendum ponendo in ora eorum vna vice post aliam. et moue eos: et vocifera super eos. ¶ Uinum preterea cum pipere calefactum. eis ad bibendum tribuendum est. Eis itidem de saggenea parum: aut de electuario ex assa facto dãdum est. Quos preter hec igni applicabis: corpaq3 eorũ cũ oleo de costo: aut oleo de euforbio inũges.

¶ De regimine extremitatũ digitorũ pedũ et manuum ne a frigore corrumpantur. et succursu si incepta fuerit corruptio et sanatione eius quod corruptum est. Cap̃.vij.

Pedum digiti prius manibus absq3 vllo liquore vehementer sunt fricandi. deinceps vero ex oleo veteri inũgendo fricatio faciẽda est. postq̃ pannis cooperiendi inter ipsos: ac sub ipsis et super ipsos interponẽdo pannos. Sub pectine etiã toto ac super ipm lana mollis mittenda: deinde vero caligis subtilib⁹ et mollibus calciãdi.

¶ Quod si fris sotularibus se calciauerit:summope cauere debet ne sotulares madefiant:aut ex aliq̃ re sibi accñte humectent. ¶ De his quoqȝ quib⁹ extremitates fricate nocumentũ ex frigore aduenies repellunt:sunt olea calida sicut sambacinũ:⁊ arazíki:⁊ oleũ de ben:⁊ liliacũ atqȝ laurinũ. Alkitran xo vehemẽtius in hoc opat:q̃ supradictoꝝ aliquod. Ipm eñi nõ solũ frigus extremitates corrũpere non sinit. verũetiã ne id qđ ceperit corrũpi putrefiat prohibet. ¶ Viator pretcrea sibi cauere debet ne sitim pati nitatur: aut frigus:ex quo extrema ledantur. fortassis eñi ex hoc velociter corrũpent. Huius aũt signũ est q̃ frigus qđ ei nocebat:iam alleuiari sentitur:lȝ eorum operimẽtum nõ sit mutatum nec augmentatũ. neqȝ ab aere frigus sit remotũ:hoc eñi tunc non euenit nisi ex sensus minoratione ¶ Verũ opȝ vt cuȝ frigus nocere ceperit:pedũ operimentũ statim mutetur multaqȝ in eis fiat fricatio. postq̃ operiant:ac in incessu moueant. Nihil eñi est deterius ad velociter afferẽdum frigoris nocumẽtum:q̃ vt pedes sint suspensi. Si autẽ contigerit eos apari:eorumqȝ sensus minui:adhuc curati poterunt nisi virides aut nigri fiant: si in aqua mittãtur in qua tritici palea cocta fuerit:aut in qua napi vel caules bulierunt. Aut anetum:aut camomilla: aut sticados arabicus: aut sizimber. aut sansucus. aut mellilotum siue lini semen: aut fenugrecum: vnũqđqȝ separatim aut omnia simul. Et si cum aliquo ex oleis que noĩauimus et iuxta ignem. et sepe fricati fuerint. ¶ Virides autem vel nigri si fiant:opȝ vt statim ad eos scalpellãdos festinetur et velociter sunt scalpellandi:⁊adeo profunde:vt ad carnem perueniatur. ⁊ sanguis ab eis fluere permittatur donec per se restringatur. Ipsi quoqȝ interim in aqua stent calida. quod ideo fit ne in ore venarum:aut in vulneribus sanguis congeletur ⁊ exire prohibeatur. Postq̃ aũt sanguis restrictus fuerit: et eius minuitur fluxus. epithima ex bolo armeno in aqua et pauco aceto dissoluto supponẽdũ est. ⁊ ibi per diẽ vnã ⁊ noctem dimittendũ. deinde ex vino tepefacto. aut ex aqua et aceto lauãdũ. Post hec quoqȝ silr bis aut ter epithimãdũ. Et ad vltimũ predicto epithimate tãdiu vtendũ:donec loca denigrata videas iã esse facta dura ⁊ retẽta. ¶ Qđ si añ scalpel

lationez ad hoc peruentũ fuerit vt locoꝝ soluatur duricies ꝛ malũ reddat odorẽ: atq; in putredinẽ versa fuerit: scalpellatio iam tũc nullo mõ ꝓficiet. Nam necesse est oĩa q̃ sunt in illis locis cadere. Quapropter auxilium vt cadant prebendũ est. Quod velociter fieri ꝯuenit: ne vsq; ad sanã carnẽ illi loco vicinã lesio perueniat. ¶ Multi tñ medici min⁹ astuti a predictis locis cutẽ remouẽt. et qđ in eis putrefcm̃ est cũ ferro auferunt: lꝫ nõ ibi magna reperiat cõcauitas: sed sit locus tenuis. Quapropter multotiẽs neruos ꝛ chordas multũ timorosos taliter opãdo extrahũt et distẽdũt et incidunt. Unde faciũt malas generari egritudines. Caro nãq; putrida cum ferro a mẽbro remouenda nõ est. imo emplr̃m ex folijs sicle aut caulis coctis. ꝛ calido butyro ammixtis. et in modũ panis cõfectio fieri cõuenit: et calidum superponendũ est. Qđ in die multotiens erit mutandum. Postq̃ autẽ qđ putridũ erat ab eo ceciderit: ꝛ nigredo vel viriditas nullo modo remanserit: ꝯsiderandũ erit an putrefactio os ingressa sit vel nõ fuerit que si ipsum ingressa nõ fuerit ex his que carnẽ creant: locus erit medicãdus. Sin autẽ ipsa os ingressa fuerit: tunc erit necesse aut ipsum radere: aut aliquã eius partem serrãdo auferre. aut totũ os a iunctura remouere. Sermo autez de hoc est egrediens ab intentiõe nostri tractat⁹: qm̃ est ptransiẽs illũ. qđ ille facere põt qui nõ est hui⁹ artis: indigẽs medicãte sciẽte pio.

¶ De immobilitate oculi ex niue ꝛ qui pre nimia niuis albedine videre nõ potest. Capi. viij.

Qui hanc egri[illegible]inem suis pertimescit oculis accidere: nigris v[illegible]tiatur indumẽtis: atq; caput pãno cooperiat nigro oculisq; similiter pannũ superponat nigrum. Quod ideo fieri conuenit: vt pannũ oculus semper intueatur. Aut in manu pannũ teneat nigrum: quem sepe aspiciat. Omnes quoq; circa ipsum incedentes nigris sint cooperti vestimentis. ¶ De his preterea que ad hoc in vltimo conferũt est super oculos ligare rem qua parti in suis vti consueuerunt itineribus. Que scꝫ ex pilis texitur nigris qui de caudis animaliũ euelluntur.

¶ De adustione et dolore que accidũt in oculo ex frigore vel vento. Capi. ix.

Quandoq; in hac dispositiõe oculo accidit ardor et dolor fortis: ac motionis palpebrarũ difficultas: et ipsarum grossitudo. Unde oculus fortassis sit rubeus: et fortasse obthalmia fortis et mala excitatur ex ea. Quapropter summopere ab his erit cauendum. Unde oculus quantũ plus possibile fuerit: erit operiendus et circa ipsum pannus subtilis inuoluendus. vt ex eo nihil sit discoopertum: nisi qd̄ est valde necessariũ. ¶ Faciẽ preterea ad venti oppositiõe quanto plus poterit: remoueat. Qui etiã si super oculuz aliquid ligauerit in quo ante pupillã sit foramẽ: magnũ sentiet remediũ. Si autẽ adeo magnum fuerit vt totã circũdet faciem: erit melius ꝛ maioris vtilitatis. ¶ Uinũ quoq; bibere: hoc remouet malũ semp. Uaporare autẽ oculos omni hora ĩ hac dispõne: magnus est error. Oculus nãq; cum ex embrocatiõe calefit' impedimentũ a frigore magis vltimũ erit. ¶ Oculo autẽ si qñq; acciderit hoc qd̄ diximus: confert. vt vaporez aque in qua frumenti pallea bullierit in facie recipiat: aut faciem sup sansuci cocti vaporẽ: aut aneti: aut camomille: vniuscuiusq; separatim: ac oĩum simul ponat. ¶ De his quoq; q̃ ad predicta valde valẽt: est vt lapides donec rubei fiant igniantur: et in vinũ vetus mittantur: et nouũ est magis vltimũ. Aut vinum super lapides roretur: super cui⁹ vaporẽ facies erit tenẽda. Sternutatio etiã ad hoc remediũ affert. Rubor autem si oculo acciderit: ꝑperandum est vt de vena cephalica velociter sanguis minuat. Post hec aũt in sequẽti die balneũ ingrediatur. Cui ad comedendũ aliquid erit tribuendũ et vinũ forte et purũ ad potandũ dandũ. Post quoꝝ acceptionẽ: diu erit dormiendũ. Qd̄ si aliquid remãserit: tũc iteret embrocatonẽ plus et magis vltime q̃ fecit ꝛ reliquo regimĩe plus etiã excepta sola flobothomia erit vtendũ. Uenter quoq; fortiter erit soluendus.

¶ De sanatione debilitatis ꝛ laboris magni. Cap. x.

Omnis cui fortis labor ac fatigatio acciderint: cuz ad ocium peruenerit: per horã vnã quiescat: deide balneũ ingrediatur. Si autem balneum nõ inuenerit aquam calidam hora vna ingrediatur. Quod et faciat donec caro lenis fiat et rubea. Cuius totum corpus post

hec leniter fricetur:et iuncture cum pollice quasi comprimendo palpentur. Postq̄ si hyems fuerit:ex oleo in quo anetum coctū fuit:aut camomilla:inungēdus erit et preci pue ipsius iuncture. ¶ Estas vero si fuerit:cum oleo violato idem fiat:deinde vero quiescat et dormiat diu lectiq3 augmētet mollitiem.et plura super se ponat operimenta. Cum autem a somno expergefactus fuerit : ad sui redeat fricationem:et ad balneandi vsum:atq3 vnguendi. Deinde vero ad suum reuertatur vsum.

¶ De preparatione corporis ad ambulandū ꝛ regimine cibi in itineribus. Capi. xi.

Qui longū vult peragere iter:ante ipius inceptionem flobothomari:ac medicinā vētris solutiuā3 sumerere d3. Et p̄cipue si longū fuerit tēpus ex q̄ neutrū eorū peregit. Qui eni iter agere corpore mundificatio voluerit:vix febres euadere poterit. Quod si eas aliquando euaserit: q2 eius corpus dissolutum est: atq3 cutis rara non euadet exituras: neq3 pustulas:neq3 alias apostematum species:neq3 catarrum. Ei quoq3 studendum est vt ꝯsuetudinē suam in eam transmutet cōsuetudinem qua in itinere eum vti oportet in cibo : aut in somno aut ī motu. Si eni in itinere ipsum vigilare necesse fuerit:et an̄ itineris inceptionē vt vigilet niti deb3. Similiter comestiōis horā:ad horam in qua in itinere se posse quiescere sciuerit permutari debet. ¶ Exercitio quoq3 atq3 motu plus solito vti cōuenit. Et niti vt absq3 balnei vsu esse possit. ¶ Cū autem ire inceperit:de medicinis quibus vti cōsueuerat secū deferre d3. Vsum autē cibi quē ī terra sua habuit dimittat vt ex eis qb⁹ vesci solitus erat:nullo modo comedat. Qui cibo multi nutrimenti:et pauce quantitatis vtatur. Neq3 anteq̄ hospitetur et quiescat comedat. Si autē comestiōe multū indiguerit:l3 parū sumat.nō tn̄ totū cibū sibi necessariū:neq3 totū potū nisi postq̄ quieuerit accipere p̄sumat. ¶ Olera vero precipue atq3 fructus nullo mō accipiat. Hec eni ventrē absq3 magno replent nutrimento:ꝛ in corpe humores crudos generāt ꝛ malos. Si autē in tēpore calo eis indiguerit:comedat ex eis sicut iam cōstituimus. Qd si in nocte necesse fuerit ipsum incedere:non erit ei cenandum:

sed sue comestionis integritatē vsq; in tempus ī quo se diu posse quiescere sciuerit: intermittat.
¶ A fastidio quoq; atq; motu ventre pleno omnino abstinere debet. Hec nāq; apostemata generāt ⁊ exituras. Balneo quoq; vti cum poterit: conueniat.

¶ De ablatione nocumēti ex diuersitate aquarum. Capl'm. xij.

DE his que nocumentum ex aquarū diuersitate remouent: est vt non simplices bibantur: sed vt cuiuslibet mansionis aqua cum aqua precedentis temperetur mansionis ipsam ei ammiscendo. Ad hoc q̄q; valet aquas diuersas vino aut aceto mixtas: que secum deferat bibere. Impedimentū preterea diuersitatis aquaruȝ remouet cepas: aut allia: aut lactucas cū aceto comedere. ¶ Viatori itidem ad hoc confert: lutum sue terre secum deferre: de quo cum quieuerit parum accipiat: ⁊ cum aqua misceat quā sic dimittat donec lutuȝ descendat: ⁊ aqua clarificetur ex qua postea bibat. ¶ Aque autē male in quibus manifeste cognoscuntur qualitates temperari debent sicut dicemus. Aqua grossa et turbulenta clarificanda est: ipsam multotiens de vno vase in aliud mutando. qd' si fieri nō poterit per colatorium quod ex farina tortellarum madefacta sit coopertum coletur. ¶ De his etiam que aquam colant: est vt bulliatur prius: ⁊ postea infrigidetur et coletur. ¶ Ex his etiam que ipsam colant est vt in ipsam parū aluminis iameni triti proijciatur. hoc enim eam cito clarificat atq; colat. ¶ Salsa autem si fuerit aqua cum aceto erit bibēda ⁊ xilocaracte nabatie in ipsam mittende erunt aut semen mirti. aut sorbe aut lutū chorasceni. Aut qui ea vti volūt: citonia comedāt. Citonia eni ab aqua salsa nocumentū remouet. qd' si aqua valde fuerit insipida. ⁊ oportuerit viatorem ea vti ipsam in ollam mundam vitreatam. vel in vas lapideuȝ ponat. cuius orificio ligna ex trāsuerso supponat. super que vellus lane aut lanam carminatam mundam mittat quibus ita peractis ignem sub olla accendat: et quod in illa lana colligitur exprimendo colligat: et quod ab ea manauerit: bibat. ¶ Acetum quoq; aque salse saporem reprimit: atq; syrupus acetosus ad hoc vtilis

existit. ¶ Aqua vero si fuerit stans putrefactionē in se habēs admixtā: cū rob de fructibus acetosis misceat: sicut est rob qui fit de succo vue acerbe: et granatorum et malorum. cum aūt aquā illā in potu sumit. omnes calidos cibos dimittat vinūq nullo modo bibat: nisi fuerit cauha. Hec enī aqua stans est id qd velocius gnare potest febres q res alia aliqua. ¶ Qd si in aqua fuerit amaritudo ei dū bibit iulep ad misceatur. aut zucharū et comedat dulcia. ¶ Aqua aūt si vētrem soluerit: ea que ventris sunt cōstrictiua comedat: et ecōuerso. Et si in aqua fuerint res minute aut herbe in qb9 est acuitas et malitia cibos vnctuosos semp comedat. et ad ipaz colandā sit sollicitus aquā quoq non bibat nisi paralisen. Additio. ¶ Melius dr nisi per fidem et est fidem pānus vel aliud quo sic oppilat os vasis vt p ipsuz possit exire vinū vel aquam et pcipue si in ea fuerint sanguisuge isto ergo panno debet cooperire os suum et per ipsum traīcere aquam: et precipue si in ea fuerint sanguisuge. ¶ Urina vero si ex aqua restringatur: vinum habēs aquā admixtā in qua semen feniculi: aut apij coctū fuerit erit bibēdum. Aqua quoq si fastidiū fecerit cū rob granatoz erit bibēda. Et vt oīa cōprehendā considerandū erit quid ei accidat et ex eius cōtrario erit regendus. ¶ De mansionibus expeditionum vel eorum qui sunt in castris. Caplm. xiij.

Ilis qui sunt in castris si estas fuerit in altis locis atq in collibus manere debēt. Tentoriorū quoq hostia ad ventū septētrionalē vertere oportet: atq vnum inter tentorium et aliud magnum est intermittēdum spatium. ¶ Bestie quoq quāto plus possibile est elongande sunt. ¶ In hyeme autem sic ipsorum regimen huic contrarium. s. in locis maneant profundis. et ad montiū ac collium radices tendāt. tentoriorū etiam hostia ad meridiem et orientē vertāt. et tentoria adinuicē coniūgant. Si vero aer austrinus et humidus fuerit: dieta minuatur ac vinum penitus dimittatur. sed exercitium ad incrementum perueniat. ¶ Et si aer siccus fuerit: huic contrariū fiat. ¶ Qd si multi homines ibi egrotent: a castris separati longe maneant: ita vt non super ventum sed sub eo statuantur. ¶ Et si in locis castrorum mala fuerint reptilia: quanto plus possi-

bile fuerit:inde erunt eijcienda. deinde vero medicamina erunt facienda:que ea a locis illis expellant ⁊ interficiant: que dicturi sumus. ¶ Herbe quoqꝫ aut arbores male si ibi fuerint ex quibus odores acuti:aut nociui perueniant:com buri debent.aut a parte earum super ventū erit sedendum. Cibus preterea aut causa ꝓpter quā multi in castris egro= tant:summopere est consideranda et que eis contraria esse possunt adhibenda:aut ipsa penitus admittenda.

¶ De regimine mare intrantium. Cap.xiiij.

OPortet vt qui per mare vult incedere rob de fru ctibus:atqꝫ de medicinis quibus vti consueuit se= cum deferat aut anteqꝫ mare ingrediatur per ali= quot dies comestionē qua vti consueuit minuere debet quo tēpore cibo vtatur.qui sit ex his que stomachū canfortant. ¶ Ea quoqꝫ die qua primū mare ingredit̄.aquā nō intueat̄ sed ea odorare atqꝫ comedere paulatim incipiat que nau= seam sedant:que in suo loco nominabimus. Quibus ita ge stis:si nausea acciderit:atqꝫ vomitus aliquotiens vomere permittēdus erit. Hoc nāqꝫ ei nō nocebit. Si aūt illud mul tiplicatur:de rob fructuū quasi sorbēdo ac quasi lambēdo bibat:⁊ sumach ac granatorū grana.⁊ his similia ei tribuā tur. Quod si superfluus eum grauiter inuaserit vomitus:cū medicinis colerice passionis curetur.

¶ De prohibitione generationis pediculorum ⁊ de destru ctione eorum qui generati sunt. Cap.xv.

ALiquādo ex mutatione aque: ⁊ ex multo labore: ⁊ ex sudore:atqꝫ ex sorditie:⁊ paucitate balneādi: ⁊ mutādi pānos:cōtingit corpus ⁊ pānos pedicu lis repleri. Hec quoqꝫ sunt res q̄ viatori necessario accidūt. De illis xo que ista ꝓhibēt est vt studeat in vsu balnei et la uacri:⁊ vt pānos mutet quāto plus pōt:⁊ ꝓprie vt pānus q̄ carni adheret sit line⁹:tarde enīꝫ repletur pediculis. ¶ De illis aūt que eos qui sunt generati interficiūt:est argentum viuū extinctū qū oleo admiscet̄:⁊ ex eo cingulū ex filijs la= neis inūgit̄ qd̄ sup se aliq̇s appēdit:aut quo cingit̄: aut fo= lia azedaract:vel oleādri in oleū mittātur ex quo patiēs in ungatur:aut corp⁹ singulis decē diebus ex arsenico rubeo: ⁊ stafisagria:atqꝫ condisi: ⁊ baurach cū aceto epithimetur.

quod postq̄ quasi per horam vnam sic dimissum fuerit cum aqua calida lauetur. ¶ Pāni preterea cū cōdisi: aut lupinis vel folijs zadaract: aut artanitha: suffumigentur. Patiens quoq̧ ex oleo in quo terra argenti viui posita fuerit: aut in quo cōdisi missum fuerit: inungendus erit.

¶ De illis que prohibent soob idest mutationem que fit in facie a sole vel vento. Capm. xvi.

Ex horum numero est: vmbrā facere τ faciem ex pāno operire. Qđ si fieri non poterit. draga. τ amilū atq̧ gummi arabicū: τ psilij mulcillago: ac semis citoniorum mucillago sumātur: τ cū albugine oui; aut cum succo portulace misceātur: τ facies in itinere epithimetur. Cum aūt quieuerit lauetur. Et si hoc fiat aut ex vnoquoq̧ per se: aut ex oībus simul. ad hoc valebit. ¶ Ad hoc etiam confert tortellas in aquam infundere donec dissoluantur. ex qb⁹ facies epithimetur: aut epithimetur ex albumine oui τ dragagāti. ¶ Si aūt faciei color mutat⁹ fuerit: cōfert ei vt in nocte epithimetur ex ceroto qđ fit ex cera τ oleo que ad solem per oēs dies caniculares morantur: τ cum adipe galline τ farina ciceris. ¶ Qđ si mutatio coloris faciei fuerit multa: ex sinapismatibus que in tractatu de decoratione nominauimus curanda erit.

¶ De illis que prohibent fissuras calcanei. Capm. xvij.

Fissure in calcaneo atq̧ in inferioribus pedis partibus fieri prohibentur: si pes in aqua vehemēter calida teneatur donec molescat. τ postq̄ de aqua extractus fuerit draga. tritū vt alcohol desuper pulverizetur: deinde fortiter fricetur. Remouebitur enim τ prohibebit calcaneum findi: et ex pice liquida epithimetur: aut pānus oleo infusus pedi superponatur et semper sit calciatus: et a puluere sibi caueat. ¶ Et etiam multum confert: vt sepum caprinum sumatur et liquefiat cui parum gallarum tritarū vt alcohol desuper pulverizetur. Qđ postea dum liquidum fuerit vel molle in antiq̄s ponatur fissuris. ¶ Malis quoq̧ fissuris que in carnē penetrant: cōfert vt merdasengi triti. ℔. sumantur. ʒ. que cum olei. ʒ. xx. mixte in cocleari ferreo coquantur: et tunc frequenter moueantur: donec fiat vt alkitran cui postq̄ tale fuerit. ʒ. iij. pondus degalbano qđ voca

tur besart addatur:et coquatur donec spissum fiat. Cum autem infrigidatum fuerit fiet vt pix liquida. de quo calido et liquido super fissuras cadendo distilletur. ¶ Antique etiam fissure vsq ad carnem penetranti auxiliatur: vt sandaraca et oleum de semibus lini sumātur ꝛ mixta coquantur donec inspissentur:et guttatim desuper fundantur. ¶ Aut adeps pedum sumatur:cui parum galbani addatur:ꝛ deinceps parumper coquatur donec ingrossetur: postea administretur. Oportet etiā vt anteꝗ̄ fissure sanari incipiant in aquā mittantur calidam donec mollescant:ꝛ mundificentur. postea vero abstergātur ꝛ desiccentur:ꝛ sic cū medicinis curentur. deinde pes post medicationem calcietur.

¶ De excoriationibus que accidunt ex equitatione vel calciamentis. Cap̄.xviij.

CUm aliquis corporis loc⁹ ex vectatione vel ex alia causa excoriabitur exigitur vt statim postꝗ̄ quieuerit: ex multa frigida aqua tandiu roretur: donec eius calor sedetur. quo facto discooperiatur locus et flabellet. Qđ si possible nō fuerit pāni linei ī aqua rosata infrigidata infusa desuper ponantur. atq deinde cum locus tepere inceperit:iterum pāni madefacti superponātur. Postꝗ̄ autem quod ex caliditate et acuitate existit in eo quieuerit ex litargiro trito cum aqua rosata mixto epithima fiat. Ardor autem et dolor si remanserint:cum vnguento de cerusa curentur. ¶ Vesice vero que ex strictura calciamenti fiunt: prius sunt scindende:et postea in aqua rosea rorande. Deinde ex licio et acathia epithimāde:aut ex bolo armeno: aut ex gallis cum aqua fricatis: aut balaustie bene trite desuperponantur.

¶ De casu et percussione que fiunt in capite vel in alia parte corporis. Capitulum.xix.

SI ex casu de animalis dorso aut ex alio casu capiti aut aliꝭ pti corporis euenerit ꝑcussio:optimū est vt patiēs ex parte ꝯria statim flobothometur:ꝛ a carne abstineat:ꝛ ꝑcipue a vino. Loc⁹ q̄q epithimet: aut emplastrū ex ꝯfortātib⁹ ei supponat. ¶ Qđ si ex casu in capite fuerit lesio:ex vena q̄ vocat cephalica flobothomet. post flo

bothomiam vero capiti acetũ mixtum cũ oleo roseo qđ ace tum sit triplum superponatur. Pãnus quoq; in aqua rosa-ta infusus desup mittat. Patiẽs vo aqua ordei in mane et iuxta noctẽ est potãdus. qui per tres dies nihil aliud sumat donec sit securitas: ꝙ apostema calidũ in parte cerebri non oriatur. ¶ Signũ autẽ quod loca ista atq; cerebrũ sint sana est ꝙ intellectus non turbatur. Qui si post casum turbatus fuerit: oportet vt sanguinis tũc maior fiat extractio: et ca-put ex aqua rosata: ⁊ oleo roseo cum aceto vini infundatur Post hec etiã folijs mirti: ⁊ balaustijs: ⁊ corticis granato rũ in aqua ⁊ aceto vsq; quo dissoluãtur coctis: parũ musci: ⁊ gallie ⁊ xiloaloes ac calamus aromaticus admisceãtur: ex qbus oĩbus cũ aceto ⁊ aqua ⁊ vino veteri ac stiptico cõiun-ctis: quidã quasi emplastrũ cõficiẽdo fiat. ⁊ capiti vt empla strum superponat. Uẽter quoq; ex succo fructuum: aut leui enemate soluat: eiusq; extrema fricẽtur. ¶ De his preterea que moto cerebro valde cõferunt: est vt patiẽs gallinarum cerebella edat. De quib⁹ post diẽ tertiũ quantũ sumere po-terit: ei tribuatur. Ante eñ sola ordei aqua in potu vtatur: cui parum succi granati muci sit admixtũ. Hoc eñ ad hoc quod hic volum⁹ melius existit. ¶ Lesio aũt que ex casu ac-cidit: si in pectore ⁊ in illis partibus fuerit: ex vena basilica flobothomia faciẽda erit: eiusq; regimẽ subtiliandũ. Qđ si sanguis sputũ: aut vomitus: aut mictus: aut eius cũ egestio ne exitus acciderit: ex medicinis quas mõ nomiabimus ali qua in potu detur. Si aũt ista diu pseuerauerint: eoꝝ cura-tionis perfectionẽ sume ex locis in qbus has nominabim⁹ egritudines. Signũ vo an fortis lesio ex casu sit in capite: est intellect⁹ turbatio. Istud eñ erit mẽsura fortis lesionis in capite: aut debilis. ¶ Lesionis aũt pectoris: aut ventris ex casu: est mẽsura angustationis attrahẽdi aerẽ: ⁊ exit⁹ san guinis signũ. ¶ Medicamẽ qđ ad bibendũ datur: cui casus aut fortis accidit percussio. ℞. reubarbari seni partẽ. i. ru-bee lacce mũdate. boliarmeni. aut terre sigillate: omnium ana partẽ mediã. Dosis hui⁹ medicine sit a duabus. ʒ. vsq; ad quattuor. cum aqua in qua cicer infusum fuit. Hic autez ad comedendum tribuantur: mes: ⁊ rizi. et lentes et cicer. ¶ Medicamen ad fortẽ casum: ⁊ ad vehemens sanguinis

sputum. Mumia & bolum armenu3: aut terra sigillata cum parua vini stiptici quātitate ad potādū dētur. ¶ Epithima ad percussionē & ad remotionē3 carnis de loco suo. ℞. mugath. mes excorticator partes equales: boliarmeni partē mediā: achathie: aloes. ana quartā vni⁹ partis. Cōspergātur oīa ex aqua mirti: ex qb⁹ loc⁹ debilis epithimari cōueniet. ¶ Aliud epithima ad casum qñ cū eo febris & apostema calidū fuerint. ℞. rosarū rubearū lentiū excorticataru3: bolearmeni: sief: memithe: sandali: saufel: ex his oībus cu3 aqua rosata collectis: epithima fiat. ¶ Medicamē qd ei datur ad potandū: a quo sanguinis multitudo aut ex pcussione: aut ex casu fluit. Recipe charabe. boliarmeni: balaustie. sanguinis drachonis: lacce partes equales. Ex his añt collectis. ʒ. iiij. ad potandū tribuant cū vna vncia aque in qua sumach fuit fusum: & opij recētis sexta parte. ʒ. i. istud enim ilico sistit sāguinē. Patiēs quoq3 stiptica comedat. ¶ Medicamē ad leuē carnis motū & debilitatē qd cōfortat & dolorē sedat: locus ex oleo roseo inūgatur cui desuper puluis mirti spargatur: & mediocriter ligetur: Uestigia autem viridia q̄ post percussionē aut casum permanēt curentur ex medicinis que sunt in tractatu vbi decorationē nominauim⁹.

¶ Completus est tractatus sextus gratia dei.

¶ Tractatus septimus. xxviij. cōtinens capitula.

Cp̄m. i. de collectionib⁹ & aggregationibus doctrine chirurgie.
Cap̄. ij. de molificatione duricei que remāsit in membris post chirurgiam.
Cap̄. iij. de collectiōib⁹ & aggregatiōib⁹ sanatiōis vulnerum & apostematum.
Cap̄. iiij. de medicinis generantib⁹ carnem.
Cap̄. iij. de medicinis minuētibus carnē superfluam.
Cap̄. vi. de his que cōsolidat vulnera.
Cap̄. vij. de his q̄ aperiūt magna apostemata. & nescum ferro aperiant excusant.
Cap̄. viij. de scrofulis.
Cap̄. ix. de cancro.
Cap̄. x. de carbūculis.
Ca. xi. de apostemate calido.
Ca. xij. de apostemate molli.
Ca. xiij. de apostemate duro
Ca. xiiij. de glādulis magnis
Ca. xv. de nodis glādulosis.
Cap̄. xvi. de formica.
Cap̄. xvij. de igne persico.
Cap̄. xviij. de adustiōe ignis & aque & olei bulientis.

Cap̄.xix.de panaritijs.
Cap̄.xx.de exitu sanguinis a vulnere.
Cap̄.xxi.de flobothomia.
Cap̄.xxij.de ventosis.
Cap̄.xxiij.de sanguisugis.
Cap̄.xxiiij.de vena medene.
Cap̄.xxv.de extractione telorum ꝛ spinarum.
Cap̄.xxvi.de plagis capiti ꝛ fractura cranei.
Cap̄.xxvij.de deceptoribus.

¶ De collectionibus et aggregationibus doctrine chyrurgie. Capitulū primū.

Plerics eorū qui hanc exercēt artem ꝛ dicuntur restauratores: non bene eā exercēt: neqꝫ sapienter: neqꝫ sub certa radice ad quā redditio fiat. immo maior eoꝝ pars casualiter operaꝶ: et sicut ab alio edocti fuerūt. Raroqꝫ inuenies eoꝝ aliquē q̄ hui⁹ artis libros legerit: aut qui eā a magistro qui nouit lr̄as didicerit: immo q̄ maxime eā exercēt sunt idiote et rustici: ꝛ stolidi. Jdēqꝫ ꝑpter sue stoliditatis cām: egritudines pessime in hoibus generanꝶ. ¶ Nos vero huius artis summas atqꝫ aggregationes tales referrem⁹: quas cū aliquis astut⁹ meditat⁹ fuerit: poterit ꝺm hāc artē q̄cq̄d voluerit optime operari. Jn primis q̄qꝫ de regimiue diete: ꝛ post de extēsione: ꝛ rectificatione: ac ligaturis: ꝛ de facturis rūpētibus. in q̄bus tenues ossiū partes: ꝛ acute: necnō diuisa frustula cōspiciuntur. Et postremo de dislocatiōe tractabimus. ¶ Hoies stolidi precipiūt: vt q̄cunqꝫ fracturā aut dislocationē aut carnis cōtusionē perpessus fuerit cū alachisat: nutriatur et asahith. ¶ Asahith siue assabith sunt pultes multū spisse ex aqua ꝛ farina: et ex carne assata in veru aut in prunis: ꝛ bibat vinū. Nihil aūtē est ꝙ apostematis calidi generationē velocius afferat: q̄ꝫ regimē hoc. ¶ Oportet aūt ex quo infirmo fractura: aut dislocatio: aut carnis contusio acciderit: regimen per aliquot dies subtiliari. Cuius etiā venter si ipse fortis fuerit: erit soluendus et ipse similiter flobothomādus quemadmodum dicturi sumus. Qḋ iō fieri conuenit: vt sit securus ꝙ materia ad locum non fluat que magna apostemata atqꝫ putrefationē generare possit. ¶ Postq̄ autem dies aliquot preterierint: et securus fuerit ꝙ apostema calidum nō accidat egro precipe vt ad regimē quo cōsueuerat vti reuertaꝶ si eius egritudo dislocatio

fuerit:aut carnis cõtusio. Qui autẽ fracturã patitur viscositas atq3 grossities ei⁹ sanguini sũt addẽde:vt natura materiã habeat paratã:ex qua porus fracturã ligãs generet. Ex his autẽ q̄ hoc opant̄ est frumentũ adeo coctũ:vt quasi plus videat̄ et etherith. Capita q̄3 ac pedes aĩaliũ:necnon edorũ:agnoꝝ et vitulorũ coria:et vaccarũ vẽtres: atq3 oua et rizi:ac pisces recẽtes:et horũ nutriẽtiũ siĩ'ia in q̄b⁹ sunt grossitudo ⁊ viscositas: de q̄bus ĩ hoc tp̄e comedere debet Et post eoꝝ acceptionẽ vinum bibere grossum. Ex hoc eñi regimine fractura melius ⁊ velocius ligari poterit. In pricipio tñ olera frigida ⁊ musaguarat tñ comedere debet.⁊ carnem auium:⁊ edinaz. ¶ Uinum autem nullo modo appropiquare presumat. ¶ Cum v̄o distendere ac rectificare necesse fuerit:oportebit vt ita in vltimo leuiter fiat:quatinus dolor quanto minus possibile est sentiatur. Nihil eñi plus affert ap̄a q̄ dolor. ¶ Horuz autẽ stolidoꝝ plerĩq3 loca debilia distendũt et rectificant:vbi etiã magnum nituntur facere sonitũ:quatinus vulgus eos bene operari putet. At v̄o non op3 vt cum iunctura in qua nõ est dislocatio dolet prematur ac distendatur aliquo modo:immo empl'm q̄d dicturi sumus ei super ponẽdũ est:atq3 ligatura adeo suauis facienda:vt ex ea nullus sentiatur dolor. ¶ Istorum p̄terea medicorum plerĩq3 decipiunt vulgus. Cum enim ĩ mẽbro fuerit dolor q̄ fractura aut'dislocatio in eo sit dicere presumunt. Sed fracture ⁊ dislocatiõis adeo est causa manifesta:quod occultari non p̄ot. Ex hoc eñi sequitur q̄ figura membri cum torquetur:et cutis ex vna parte fit gibbosa et ab alia cõcaua.quapropter si quis diligenter considerauerit:impossibile est vt occultetur ipsi qui illud considerat nisi in iuncta adiutorij cum humero aut anche cum coxa fuerit dislocatio. Caput namq3 adiutorij quando dislocacatur:cõcauitatem que est sub ascella ingreditur.

¶ Caput itidẽ coxe carnem glandosam que est in inguine a parte anche ĩtrat. Unde cu3 multa ibi sit caro: cõtorsio non est ibi valde manifesta. ¶ Signum tamẽ q̄d iuncture humeri dislocationem semper cõmittatur:est rotunda eminentia:que sub ascella accidit:et cum tangitur digitis sentitur. ¶ Dislocationis similiter que anche accidit:signum

eſt eminētia exterioꝛ:ꝛ in inguine:ꝛ quod egro nō prepara
tur vt expādat iuncturā q̄ eſt inter crus ꝛ coxā:ne dū iunctu
ram diſlocatā. ¶ Fractura aūt niſi minima fuerit cum eam
manu diligēter inueſtigaris gibboſitas ab vna parte ꝛ cō-
cauitas ab alia nō occultabit:crepitātiſq; oſſis ſonū perci-
pies cū ipm̄ manu attractaueris. Cum aūt in loco nō mani
feſta cōtoꝛſio:neq; gibboſitas : neq; cōcauitas fuerit:neq;
cum locus manu inueſtigat oſſis crepitatio ꝑcipiet:nō diſ-
locatio neq; oſſis fractura q̄ extēſione aut forti indigeat cō
preſſione ibi erit. Non eſt enim ibi niſi aut carnis cōtuſio:
aut fractura minima. Quapꝛopter diſtēdendo nullo modo
eſt motio facienda. Extenſio nāq; loco maioꝛē generat an-
guſtiā:vñ in hoc maioꝛ ꝯtingit erroꝛ.quapꝛopter ſi aliquis
ſtolidoꝛū in his locis extenſione aut cōpꝛeſſione vti volue-
rit:ꝓhibendus erit ab hoc. Sed precipiendum eſt vt locus
leniter palpādo iungat ꝛ poſt ſuauiter ligetur:ne inde do-
loꝛ ſequatur. Nihil enim amplius hoc eſt faciēdum. ¶ Ego
ꝟo vnius iſtoꝛum deceptoꝛuꝫ ſtoliditatē vidi ex qua vehe-
menter miratus fui. ¶ Quidā namq; forte ſuper locuꝫ qui
eſt in medio adiutoꝛij cecidit:ꝛ dolere cepit:vñ paruū ibi ce
pit oꝛiri apoſtema. Quod cum predictus vidiſſet ſtolidus:
ipſius adiutoꝛiū eſſe diſlocatū dixit. In quo etiā hoc tātil-
lum ſapiētie nō erat:vt diſlocationē ſciret nō poſſe accide-
re niſi iuncture:ꝛ nō in oſſis medietate. Quāobꝛem ſe pre-
parauit ad os ex vtraq; ꝑte foꝛtiter extēdendū.ꝙ ipm̄ face-
re nō permiſit immo locū ex oleo roſeo perunctū trita mir-
to pulueriꝫaui:atq; poſt hoc ſuauiter ligaui.et ex alterius
partis bꝛachio flobothomaui. Poſtq̄ ꝟo dies aduenit ter
tia:ligaturā remoui:ꝛꝙ nō amplioꝛi indigeret cura cogno
ui. ¶ Verbū autē de hoc ꝙ vnūquodq; coꝛpoꝛis mēbꝛū de
extenſione ꝛ rectificatione atq; ligatione:necnō ex reliqua
indiget curatione donec eius cōpleatur ſanitas:extra hu-
ius noſtri libꝛi menſurā:ꝛ ipſius intētionē reperit. In hu-
ius nanq; inquiſitiōe iſtius noſtri tractatus:multiplicibus
multis indigeremus atq; poſtea eſſet neceſſariū vt quomo
do opus fiat oculis videretur. Nos quoq; in hoc noſtro li-
bꝛo non intendimus niſi ea que cum homines boni ingenij
legerint.ꝛ in ipſis mediati fuerint lꝫ medici nō ſint bonis.

tñ medicis equiparari poterint. Ligatur aũt cũ fit oportet vt locus fracture trib⁹ aut quattuor cingat fasciis. quarũ prima ad partẽ tẽdat supiorẽ: q̃ sit fortior cinctura sup locũ infirmũ existẽs: a quo cũ separari ceperit. suauiter relaxari incipiat. et quãto magis ab ifirmo elõgat loco: tãto magis lenta fiat. Hec aũt ligatura taliter ptendẽda est. donec sane partis maximã occupet quãtitatẽ. ¶ Post hoc aũt alia sumat fascia q̃ prius loco supponat infirmo. et deinde descendẽdo ad partẽ tendat inferiorẽ. cui⁹ strictura aut relaxatio vt in prime fascie obuolutiõe diximus fieri cõuenit. ¶ Inter has vero ligaturas astelle sunt locãde. q̃tinus mẽbrũ p eas rectificet. ne gibbositas aut concauitas in ipo remaneat. deinde vero totũ istud alia inuoluẽdũ est fascia. ipm suauiter cingẽte. cui⁹ inuolutiões vbiq̃ equales esse cõuenit. Sup quã etiã astelle sunt ponẽde. et cũ alia fascia sunt ligãde cui⁹ strictura in oĩbus locis aliarũ equet stricturis. hec aũt oĩa desup filis ligẽtur ligature hic modus esse dz. ¶ Deceptores aũt ligature pncipiũ in sanis faciũt locis. vbi ligãdo vehementer cõstringũt. deinde relaxãdo ad locũ descẽdunt infirmũ. qui ligature modus pessimus est et oĩbus deterior. Sãguis nãq̃ a duab⁹ cõpressus partib⁹ ad locos transmittit infirmos in quib⁹ apostemata et vulnera gñant. vñ herpes estiomenus et herisipila atq̃ putrefactio eis multotiens accñt. ¶ Ligatiõis aũt mẽsura talis esse debet q̃ infirmo nullũ inferat dolorẽ nisi puissimũ. nec ẽt adeo sit relaxata vt eger nullo mõ eã sentiat. Quod si ex ligatura apatis initiũ: aut fortis acciderit dolor: ita vt viride fiat ex ea qd est extra ligaturã: atq̃ sanguie impleat ilico erit soluẽda et eius constrictio minuẽda. ¶ Et si infirmus illoco ligature fortẽ sentiat pruritũ atq̃ nocibilẽ soluat. et locus ex aqua infundat que ita calida sit vt ex ea delectet. qd fieri conuenit donec pruritus sedet. postq̃ aũt locus per vnã fere horã sic pmanserit cum suis liget fasciis. q̃ aceto et aq̃ rosata. ac oleo rosato simul mixtis et optime motis sint infuse. ¶ Tẽporis vero ligature mẽsura hec est. Oportet eñ vt in principio singulis soluat diebus. et precipue si apa aut dolor ibi fuerit. Qd si istorũ neutrũ ibi consistat: nõ erit solutio facienda: nisi duobus aut trib⁹ intermissis dieb⁹. excepto si res aliqua euenerit. pro

qua solo necessaria fiat vt est dolor aut pruritus. ¶ Si aūt aliquāti dies pterierint in quib⁹ ligatura nō soluat̄ ꝛ non apparuerit ibi aq̄a neq̄ calor. neq̄ ardor. nō soluatur nisi post quattuor aut quinq̄ dies. Et quāto plus tardius solue tur. tāto plus ad consolidādum aptior erit. Oportet pterea vt cū prius accidit egritudo ligatura sit relaxata. ne dolorē faciat nocumētū inferentē. Postq̄ aūt dies quinq̄ vł pau lo plures pterierint ꝛ ab apostemate locus securus fuerit. ligatura paulatim strictior esse incipiat. cū vo multi trāsie rint dies ꝛ fractura cōsolidata fuerit. ꝛ fuerit necesse vt ca= ro fracture supposita coagulet̄. oportebit etiā tunc vt liga= tura paulatim relaxet̄. ꝛ dieta augmētetur sicut diximus. ¶ Oportet aūt vt astelle super aliquod qđ mollitiē habeat ponant̄. ꝛ vt earū extremitates nihil attingant: vbi non sit res mollis: atq̄ vt maior ex eis ꝛ grossior in parte locetur: ad quā os declinauerit. ¶ Cuꝫ aūt in fractura frustra ossiuꝫ carnē vulnerauerint oportet vt fascia prima non sup ipsum vulnus. sꝫ iuxta ipsius os ponat̄: atq̄ duris fascis inuoluā tur: cuius inuolutio ascēdendo ad partē tendat superiorem. Alia quoq̄ fascia iuxta os vulneris a parte inferiori est po nenda. que descendendo inferius tendat. Os vo vulneris discoopertū dimittatur. ¶ Ligatura etiā tota mollior sit ꝛ parū plus relaxata: que quotidie est soluenda: aut duobus intermissis diebus. Ori aūt vulneris cotū superponat̄ do= nec cū vtrus minui incipiet. ꝛ locus ab apostemate fuerit se curus. caloꝛq̄ remotus fuerit. vnguentū carnis gn̄atiuū qđ dicturi sumus. vulneri supponat̄. ¶ Fracture vo in quibus sunt ossiuꝫ partes astellis siłes que cutē non fregerunt nisi vehemēter stimulent rectificande erunt ꝛ stringende: quan to magis possibile fuerit palpando eas ꝛ leuiter ligando. qđ si stimulauerint atq̄ vehementē intulerint dolorē ligan de non erunt. Generabūt enim apostemata ac putrefactio nem in toto osse. Uerum locus tunc scindēdus erit. ꝛ si astel le ab osse separate fuerint extrahende erunt. Quaruꝫ si se= parate non fuerit extremitas acuta que stimulat cum ser= ra erit secanda. ꝛ deinde cū medicinis fracturarū rumpen= tium erunt curande. ¶ Oportet etiā vt dislocatiōes cū acci derint: ilico ad locum reducātur propriuꝫ anteq̄ apostema

ibi fieri incipiat. Si enim dislocatio in principio sui dimissa tandiu sic permãserit donec apostema ibi fieri incipiat: non erit ingeniãdũ: vt in toto hoc tẽpore ad suũ reducatur locum. Nam si duꝫ taliter fuerit extendatur. egroto plerũqꝫ accidet spasmus. Ex his aũt intẽtionib⁹ atqꝫ summis quas diximus. cum non cõgrue obseruãtur. pessimũ accidit infortuniũ: cui nemo succurrere potest. Quapropter si chyrurgicis qui nihil sciũt preceperis. vt ab oibus istis sibi caueãt: ab eorũ liberaberis malo. ⁊ eorũ opera tibi erunt ꝓfutura.

¶ De mollificatione duritiei que remansit in mẽbris post chyrurgiam vel restaurationem. Cap. ij.

Plerũqꝫ post fracture rectificationem aut dislocationis ad suum locũ reductionẽ durities atqꝫ cõstrictio in membris remanere consueuerunt. que multotiens nociue existunt membri motum prohibentes. Hoc quoqꝫ proprie accidit cum predicte res iuxta iuncturam fuerint. has autem oleum ⁊ aqua cal'a cum locus multotiens manib⁹ fricatus fuerit. atqꝫ aqua cal'a ab alto per fistulã defluens loco supfusa fuerit ⁊ adipes ac medulle qñ ex eis fit empl'm mollificãt. ¶ Est etiã cũ ex predictis medicinis medicamẽ cõponitur. cuius effectus simplicium operatione fortior existit. ¶ Medicamen stricturã ⁊ duritieꝫ que est vt corda: ⁊ tentionẽ leniens. ℞. cere citrine. adipis anatis resoluti ⁊ colati. añ. ℥. i. olei de lilio. ℥. vi. medulle vaccinis cruris. ℥. ij. ⁊ his cõmixtis fiat medicamẽ. ¶ Aliud medicamen forti⁹ mẽbris q̃ cõstrictiõi sunt ꝓpinqua cõferẽs. ℞. fecis olei de lilio fecis olei de seminib⁹ lini: bdellij. añ. ℥. i. storacis galbani. oppoponacis. amoniaci. oĩm. añ. ℥. ß. adipis vrsini. ℥. ij. Qꝫ si adeps vrsi nõ inueniatur loco eius adeps anatis. aut galline ponatur. Et ẽt in hac intẽtione melius ẽst: vt adeps porci loco supradictoꝝ adipũ mittatur. dein de gũme in mortario cũ paucovino dissoluantur. quib⁹ valde mollificatis a'lia admisceantur. ⁊ i mortario donec vnũ fiant agitentur. ¶ Aliud bonũ habẽs odorẽ: delicatis cõgruẽs. ℞. cere citrine. ℥. i. olei de ben. ℥. vi. masticis nigri storacis. añ. ℥. ß. Ex his commixtis fiat medicamen.

¶ De collectionibus et aggregationibus sanationis vulnerum et apostematum. Cap. iij.

DIspositio scriptoꝝ huic arti propinqua est dispo
sition restauratorū quam noīauim⁹ in paucitate
scie radicū et canonū:quibus curationis rectifi=
catio ꝯpetens redditur. Quapropter de his principiis hic
opꝫ nos dicere illud quo a magno errore qui ex eorū cōtin
git curatiōe cōseruatio fiat. Dicimus igitur ꝙ cū vulnus
paruū fuerit possiblle est vt qñ ligatura ipsum capit:occur
rant sibi adinuicē partes:⁊ cōtinuetur eius cōcauitas tota.
Non eñ alia indiget curatione:nisi vt duarū astellarū au
xilio sustentetur atqꝫ ligetur ligatura que a duob⁹ incipiat
capitib⁹. ¶ Eger quoqꝫ a repletione et vino oīno custodia=
tur:et nepilus aut vnguentū inter labia illi⁹ cadat cauen=
dū est. Hec namqꝫ cōsolidationē fieri nō permittunt. istoꝝ
autē stolidoꝝ pleriqꝫ:his q̄ diximus ꝯ̄tria operanꝭ. Ponūt
enim in vulnere oleū:infirmo carnē et pultes grossas et du
ras comedere p̄cipiunt. Vñ egroto ap̄a malum atqꝫ virus
in vulnere acquirunt:qd̄ longo durabit tp̄e ex quo fortas=
sis membrū ad putrefactionē deueniet:et p̄cipue in estate
licet vulnera que diximus sola ligatura sanari possent: ab
vno die vsqꝫ ad tres:nulla alia indigens medicina. ¶ Vul=
nus autē cū magnū est atqꝫ ꝓfundū:indiget tunc vt cū me
dicinis quas noīabimus q̄ sunt carnis generatiue sanetꝭ:⁊
vulnus ab ap̄ate custodiatꝭ ita vt loco cui accidit pānis ace
to et aq̄ infusus superponatur. ⁊ epithimatib⁹ frigidis epi
thimetur:et singulis horis infrigidetꝭ.et p̄cipue si calor ac
dolor tibi fuerint: ⁊ sanguis paucus ex eo manauerit.

Nā in hac dispōne oꝫ vt infirmus ex p̄te ꝯ̄tria flobothometꝭ
totūqꝫ corpus:necnō totū ipsius regimē infrigidāda erūt.
¶ Quod si vulnus ꝓfundū et non amplū fuerit:cauendum
erit ne vnguentū qd̄ ipsius cōtinuet os:superponatur. Os
nāqꝫ vulneris ꝓfunditate nōdum cōsolidata si cōtinuetur:
multū in eo adunabitur virus: quare vt ip̄m iterū operiatꝭ
oportebit et membrū fortasse interim putrefiet: ac vulnus
malū ⁊ pessimū ibi fiet. Quapropter in hmōi vulneris ore
coctū erit ponendū. Si autē vulneris cōsolidationē ꝓpara
re videris butyro aut oleo ipsum infunde. Et exhinc q̄dem
predicti errauerint stolidi: qñ oleū in vulneribus quoꝝ oīꝫ
incarnatio erat possibilis posuerūt. ¶ Opꝫ preterea vt oīa

medicamina que hm̄oi immittis vulneribus aut tentis ad hereant aut ꝑ aulisciuz.i.instrumentū iniiciendi iniiciātur. Cū autē vulnus ꝓfundū fuerit et ipsius os amplū obseruā dum erit vt si vulneris os nō vehementer coartat ligatura suatur:tūc oportebit. Et ꝯtingit illud plurimū cuz vulnus in corporis tendit latitudinem. Ligature vero vehemētior inuolutionū et retentio sint apud vulnus perfundum ⁊ ea= rum lenior sit apud ipsius os. Membrum quoqꝫ talicst fi= gurandū figura: vt vulnus sit inferius:quatinus virtus ab ipso fluere possit. Qd̄ si illud impossibile fuerit : oportebit tūc vt vulnus in die secūdo aut q̄rto cōsideretur.Cuiꝰ ꝓfun ditas si minui inceperit:et neqꝫ virus neqꝫ putredo multa ibi cōtineri inueniat̄:curatio nō erit mutanda. Si autem virus ab inferiori ad superiorē vlceris partē:ad ipsiꝰ videlꝫ os:cū impresseris manare cōspexeris:cōueniētius est vt in inferiori loco ibi existēte ipsum inferiꝰ perfores:apud finē ꝓfunditatis vlceris:qd̄ ideo fit vt virus iter.vn̄ possit ma= nare habeat.Infirmi quoqꝫ regimē in cibo:prout in capi= tulo de algebra dicimus ordinet̄:atqꝫ subtiliet̄:et a pn̄ci= pio vulneris cum accidit:per aliquot dies infrigidetur.

¶ Ipse quoqꝫ si repletus fuerit erit flobothomādus:⁊ sol= uendus si longū fuerit tp̄s ex quo nō fuerit solutus: ideo vt reddat̄ securus:ne ap̄a accidat. Deinde vero ipsiꝰ regimen paulatim ꝯm dierū processum erit ingrossandū:ideo vt car nis natiuitas augmētetur. ¶ Opꝫ etiā vt cuz exiture ma= ture fuerint:et apertione indiguerint:perforent̄ in īferiori loco que in ipsis inuenietur ⁊ interiori ⁊ magis gibbosi: si possibile fuerit. Apertio tamen in corporis longitudinez et nō ipsius latitudinē:cū in membris fit extensis que non curuantur et dilatant̄ tendat.in his vero locis que curuan= tur et extēdunt̄:incisio ꝯm ipsius loci curuationē et exten= sionē tendere dꝫ.¶ Opꝫ etiā vt cū exitura i loco vbi venaꝝ est m̄ltitudo fuerit:aut circa iuncturas:incisio ꝓpere fiat. Si em̄ in hm̄oi locis icisio cū tarditate et nō velociter fiat os qn̄qꝫ exterius eminebit:et iūcture ligamentū discoope rietur.¶ Carnosa autē loca bonū est vt sic dimittant̄ : do= nec bene sint matura.Si em̄ anteq̄ bene sint matura pfo rentur virus ab eis diu manabit atqꝫ vlcus multa sorditie

ac putredine abũdabit. Labia quoqȝ eius qñqȝ atqȝ ipsius profundũ dura fient: ipsũȝ que vulnus pus et virus ꝯtinuo emittet. Qđ si exitura maxima fuerit totũ eius virus nõ subito est retrahendũ ne egro superueniat sincopis. sed paulatim erit extrahendũ et precipue si eger fuerit debilis.
¶ Vulneris aũt sanitas tardatur aut ꝓpter sanguinis penuriam que est in corpe: aut ꝓpter eius malitiã: aut qȝ intus vel super ipsius labia caro dura existit: cuiꝰ causa caro nõ nascitur: aut qȝ ibi est caro mala: aut qȝ os vel multa putredo est intꝰ aut medicamen quo curaꝶ: nõ est eis cõueniẽs aut qȝ vulnus in seipso est ꝓfundũ: ⁊ saniosum et malum.
¶ Cũ igitur vlceris aut eoꝝ que in ipsius circuitu ꝯsistunt: rubor paruꝰ fuerit. ipsa qȝ ab apate secura atqȝ sicca: ⁊ aliquantulũ dura fuerint: corpus qȝ macrũ ac pauci sanguinis cã quare ipsiꝰ tardeꝶ sanitas nõ est nisi sanguinis penuria. Locus igiꝶ quotidie panno aq̃ calida madefacto est infundendus donec rubeus fiat ⁊ egri regimẽ igrossandũ: ipmqȝ cũ vnguẽto nigro est curandũ ac in ipsiꝰ circuitu ex ipso fricetꝶ. ¶ Color xõ corpis si malus fuerit atqȝ eiꝰ forma mala cã in hoc sanguis est malitia. Flobothomie igĩ atqȝ vẽtris solutiõe est prius subueniẽdũ. deinde ad vulneris curationẽ est redeundũ. Sup labia quoqȝ vlceris si caro dura fuerit: fricatio ibi est faciẽda donec sanguis inde fluat. Si autem grossa fuerit: priꝰ est iciđẽda et postea curãda. ¶ Et si hoc ĩ vlceris fundo fuerit eius ore sicco et fusco: aliqđ in ipm est mittẽdũ et fricandũ donec sanguis ab eo manare incipiat deĩde erit curãdũ. Aut ĩ fundo vlceris pforatio fiat. postea fricetꝶ et cũ butyro mediceꝶ: donec mala caro penitꝰ corrodatur. deinde cũ his que ex pte curatõis remãserint: cureꝶ.
¶ Vlcus aũt si prius claudaꝶ et postea aperiaꝶ virusqȝ subtile ab eo fluat: et lõgo tpe sic dispositũ maneat: os corruptũ est in eiꝰ fundo. Tenta igiꝶ intromissa tenteꝶ. et cũ inuẽtũ fuerit: perforeꝶ vlcus donec ad os pueniaꝶ. qđ erit fricandũ aut serrandũ donec abscindaꝶ ꝶm qđ ex ipsiꝰ corruptionis multitudine videris. postq̃ cũ pulueris carnis generatiuis cureꝶ. Qđ si ipsum pforari fuerit ĩpossibile: cum medicamine corrosiuo ⁊ butyro subueniendũ erit: donec os discooperiaꝶ. post hec cum his que dicturi sumus curetur.

¶ Ulcus aũt si fuerit ꝓfundũ et eius caro mollis et mala: medicamẽ corrosiuũ desup erit ponẽdũ: donec caro illa desiccetur. deide in vulnere butyrũ mittat: donec tota mũdet atqꝫ tandiu cũ butyro medicet: donec escara ĩ vulnere exorta cadat: ⁊ postea curet. ¶ Ulceri xo si varices supuenerit eger flobothomet: ipsiusqꝫ vẽter multotiẽs soluat ex apozimate epithimi suoqꝫ nutriatur cibo: deide vlcus curetur. ¶ Medicamẽ qꝫ si vlceri fuerit incõueniẽs: qꝛ fortassis ipꝫ plusq̃ deberet calefacit cui⁹ est signũ. qꝛ rubore atqꝫ calorẽ et apatis principiũ ei cũ augmẽto adducit. tũc cũ vngtõ frigido qd dicturi sum⁹ erit curãdũ. ¶ Aut fortassis pl⁹ infrigidat q̃ deberet: cui⁹ est signũ qd vlcus tũc est viride aut nigrũ et durũ et frm̃. vñ tũc cũ vnguẽto nigro est medicãdũ aut fortassis min⁹ desiccat q̃ deberet: cui⁹ est signũ q ipm est molle et laxũ: multũ hñs virus. vñ tũc cum vngtõ vehemẽter desiccatiuo est curãdũ: vt est illud qd cutem supinducit qd fit ex balaustijs ⁊ gallis. ¶ Aut fortassis minus mũdat et abstergit q̃ deberet: cui⁹ est signũ q putredinis multitudo carnesqꝫ male ⁊ molles ei adheseruut: ideoqꝫ cũ medicinis vehementer mũdificantib⁹ est curãdũ: vt est vnguẽtũ viride. Aut qñqꝫ mordicat, et ipsi⁹ cõsumit carnẽ: cui⁹ est signũ dolor: ⁊ calor: ⁊ ardor: et apatis principiũ ⁊ q vlcus quotidie dilatatur, Uñ tũc ad vnguentum qd eo sit suaui⁹: est faciẽda permutatio. ¶ Hoc quoqꝫ plerũqꝫ euenit. qꝛ curandi complexio ad vnã declinat extremitatũ. Quare tũc reb⁹ sibi conueniẽtibus curatio est faciẽda. Siccissima nãqꝫ corpora exigũt vt vnguenta quibus medicant: cum caro in ipsorum vlceribus est generanda species vehementer desiccatiuas hẽant ãmixtas. Humida xo corpa: vngtis idigent mollib⁹ ⁊ humidis. ¶ Uulnerib⁹ aut ventri accidẽtibus atqꝫ ipm disrũpentib⁹ medicus sapiẽs ac suauiter operãs necessari⁹ est. Nos tñ hui⁹ curatiõis collectiões: ⁊ vñ ĩ ipsa timet error dicem⁹. Cui intestina ac zirbum p vulnus exierint, ⁊ inflata intromitti nõ poterũt pãnus vino veteri calefacto infusus desupponat donec ipsoꝝ remoueat inflatio qua remota intromittant. Qd si locus aut tps frm̃ fuerit: eger in balneũ introducat: et per man⁹ et pedes ita suspendatur q̃tinus ipsius curuet dorsum: ⁊ venter acuetur.

Ex huiusmodi eni dispone: intestina leuius intromittatur. ¶ Zirbum vero si velociter anteq viride fiat aut nigrum ei succurrat: in ventre est reducendu. q si et non subueniatur donec viride fiat. quicquid ex eo viride factum est incidatur. deinde oes vene que sunt in ipo cu subtili filo ligetur. postea intromittatur: et venter suatur. ¶ Et si intestina propter pani madefacti infusione itromitti no potuerut: fissura amplificetur: et sic intromittatur. Quibus intromissis veter suatur prius: post puluis psolidatiuus desup ponat: atq vt eger supinus iaceat taliter vt dorsum aliquantulu gibbosum existat precipiatur. Cuius regimen est subtiliadum neq cibus inflatiuus vllo modo est ei tribuendus.

¶ Vulnus preterea si iuxta neruu vel in nerno fuerit strictuq extiterit: no consolidetur donec aliquot preterierint dies: et ab apate fuerit securu imo medicamina aperitiua desuperponant: et locus totus ex oleo inungatur tepido.

¶ Postq aut duos dies aut tres preterierint ac dolor sedatus fuerit: et locus ab apate securus consolidatiuis vtendo tuc vulnus cura. ¶ Si aut spasmus ex vulnere qd est in neruo alicui accidat egro: cito eni succurrere: et chordam q cotrahi incipit in latitudine incide spondilesq egri ex olo palpando et coprimedo inunge. oleu aute sit mollificatiuu et tepidu. Si aute aliqn videris vlcus qd perambulet mebru de vno ad aliud transiendo locu et corrodat carne: cito succurrere incidendo: aut cuburendo: et destruendo carnem ibi existente anteq multu dilatetur: deinde ipsum cura cu medicinis quibus reliqua consueuisti vlcera sanare. Hec sunt summe et intetiones quas cu homies non obseruat: egro vehemens inferunt nocumentuu. Quando vero eas intente meditantur. et eis innituntur maximum prebent: iuuamen cum deus annuit.

¶ De medicinis generantibus carne. Cap. iiij.

Medicamen qd carnem generat et recentia continuat vulnera mirabile existes. Rx. olibani. aloes sarcocolle: sanguinis drachonis ptes equales: terantur et vulneri superponantur: et desuper ligetur. hoc eni valde existit mirabile. ¶ Vnguentu in carnis gnatioe mirabile. Rx. litargiri triti vt alcohol. ℥. i. cui ammisceantur

tur olei.℥.iii.coquãtur agitando donec resoluantur:postea olibani:sarcocolle:sanguinis drachonis:galbani:colophonie:omnium.añ.ʒ.ii.sumãtur.que predicte decoctioni ammixta coquãtur donec ingrossantur:⁊ medicẽtur ex eo vlcera cũ sanguinolenta non fuerint. ¶ Unguentũ carnis generatiuũ:quo in estate ⁊ cũ in vulnere calor ⁊ ardor fuerit: et tẽpus fuerit calidũ in vulnerũ curis est vtendũ. Litargiri donec triti sit vt alcohol.ʒ.v.sumãtur qd cum aceto donec resoluatur et molescat teratur.⁊ deinde oleũ roseũ desuper fundatur:⁊ teratur donec ingrossetur. Dum aũt sic teritur semel ex aceto:⁊ alia vice ex oleo roseo est infundendũ:donec infletur:⁊ ad magnitudinẽ deueniat:⁊ fiat vnguentum. Cui postea ceruse.ʒ.v.⁊ cãphore parũper addere cõuenit:et teri cũ eis:⁊ eo in curatione vti. ¶ Unguentũ nigrum quo vtendum est cum vulnus est siccum ⁊ fuscum: cere olei visci picis partes sumantur equales ⁊ resoluãtur. ⁊ quod ex eis fit:est vnguentum nigrum.

¶ De medicaminibus que carnem minuunt superfluam et resolunnt. Cap.v.

Usnem teratur valde ⁊ super locum vbi caro superflua est puluerizetur. Eam enim liquefacit. ¶ Aliud isto fortius chali teratur:⁊ desuper puluerizetur.aut ziniar tritum desuper puluerizetur. ¶ Descriptio vnguẽti viridis corrodentis:⁊ vlcera saniosa mundificantis. ℞. ziniar puri: mellis. ana. ℥.i.ex his simul tritis medicamen fiat. Sunt aũt qdã q huic vnguẽto sarcocolle amoniaci.añ.℥.ß.addũt:terẽtes oĩa hec cũ aceto ⁊ melli admiscẽtes. Et tunc hoc medicamẽ fistulis q sunt in auricula cõfert oĩaqȝ saniosa mũdificat vulnera: et carnem corrodit mortuã. ¶ Medicamẽ qd vocaƚ calidicon:carnẽ mortuam corrodẽs ⁊ fistulis atqȝ putrefactioni que est in gingiuis et in ore ac in toto corpore ꝯfert. ℞.calcis viue partẽ vnã.arsenici citrini.chali.acathie.arsenici rubei.oĩum. ana partẽ mediã. Oĩa hec cũ aqua q vocaƚ pria teranƚ. ¶ Aqua autẽ prima sic fit. Calcis viue chali.partes sumantur equales. Chali prius teraƚ.postea istis sextuplum ponderis ipsorum ex aqua ammisceaƚ:⁊ ꝑ tres recõdanƚ dies quottidie tribꝰ vicibus agitãdo:postea coletur ⁊ vtatur donec fiat vt elcha-

loch: ⁊ in sole dimittat donec ingrosset: deinde fiant ex eo trocisci: ⁊ desiccent. ⁊ in loco vbi ab hũiditate tãgi nõ pñt recõdant. Et cũ necesse fuerit vnus ex eis terat ⁊ fiat ex eo medicamen. ¶ Destezberigi medicamen acutũ ⁊ corrosiuũ. ℞. arsenici citrini triti: chali. calcis. ziniar oium ana librã mediã: argẽti viui librãvnã: salis ammoniaci. quartã pt̃e libre vni⁹: terent oia cũ aqua pma donec argentũ viuũ sit extinctũ: postea desiccent ⁊ desiccata iterũ terant. deide ĩ instrumẽto qd alchimiã faciẽtes vocant alutel ignẽ sub eo faciendo donec eleuent: sublimẽt et qd ex eis sublimatũ fuerit sumatur ⁊ in ampula vitrea recondat: ex quo emorroydes exterius cũ supflua carnẽ apparẽtes: et scrofule quarũ desiderat destructio postq̃ fuerit vlcerate puluerizent: ⁊ ad vltimũ in oibus quoꝝ destructio et dissolutio desiderat eo vtendũ est. Erit eniꝫ vt cauteriũ ignis ita vt desiccet ⁊ denigret atq̧ cõbustionis vicẽ in multis tenet locis.

¶ De his que vlcera cõsolidant ⁊ in vlceribus multaꝫ habẽtibus humorositatẽ carnem generant ⁊ ipsorum remouent humorositatem. Cap. vi.

Lithargiriuꝫ puluerizatũ sumatur: et ex aceto et aqua ⁊ oleo simul in mortario imbibatur donec intumescat: ⁊ albificet. Deide calcucecaumenõ: antimonij balaustiarũ: venarũ: curcume: gallaꝝ: sanguinis drachonis. serici. alumis. cathimie argenti: oium ana quãtum est sexta ps toti⁹ vnguẽti sumat. Post hec oia ista puluerizata desup mittant. ⁊ in mortario donec vnita sint agitent. Deide ex hoc vngtõ in coto ponat: ⁊ vulneri ĩ quo caro putrida nata est supponat: atq̧ cũ inuolutione pãni suauiter ligetur. hoc aũt vngtõ tãdiu in vulneris curatione vtẽdum est donec carnis in eo tãta gñetur quãtitas que ei sufficiat. ⁊ ipm induret: ⁊ cutẽ perfecte inducat. Hoc etiã vnguento oia vlcera humorẽ multuꝫ habentia curanda sunt. Puluis q̃ vlcera cõsolidat. ℞. aloes balaustiarũ cathimie argenti trite calcucecaumenon triti ⁊ lauati partes equales ⁊ horum puluere super vulnus puluerizetur.

¶ Alius puluis fortis: aloes venaruꝫ curcume. balaustiarũ mirrhe. gallarũ partes sumãtur equales. ex quib⁹ fiat puluis qui super vulnus puluerizando spargatur. hic. n. puluis

congruit ad hoc et fortis existit.

¶ De his que aperiunt magna apostemata et ne cum ferro aperiantur excusant. Cap.vij.

Mellis anacardi picis liquide oiuz partes sumant equales: que in cocleari ferreo cōmixte: calefiant donec misceant. Et cū apa sine ferro aperire volueris locū in quo foramē vis facere: ꝯsidera quē de ꝑdicto vnguēto insigens ꝑ mediū dimitte diē: corrodet enīz illud.

¶ De scrofulis. Cap.viij.

SCrofule in collo et in inguine sepius nasci cōsueuerunt. Que plerūqꝫ multe simul existūt. Unde cū in hac habitudine locū videris apostum quē tangēdo inuenies durū: nec incidere possibile fuerit: sed fuerint quasi glādule vt nuces scias esse scrofulas q̄ ex digestionis malitia atqꝫ ex fastidio accidūt: ꝛ multotiēs crescūt donec maxime fiant. ¶ Curationis principiū est vt egrū semꝑ famen pati et cenā dimittere facias: neqꝫ multā aquā bibere ꝑmit tas: neqꝫ grossa nutriat dieta. Qđ si in ipsis corꝑe superfluitas fuerit eū flobothoma atqꝫ ipsius ventrem solue. ꝛ malagma ex emplastris ad hoc nominatis adhibe. Quibus ad hoc melius existit emplastrū qđ vocatur dyaquilon ꝛ soluz administret. Qđ etiā erit meli⁹ ꝛ magis cōferri si pulueris ex radicib⁹ yreos siccis quātū possibile est in dyaquilon mittatur: ꝛ cū eo emplīm fiat. ¶ Dyaquilon litargiri triti.ʒ.i. sumat cui in patella locate olei veteris.ʒ.ij.ꝛ.ß.supadijciatur ꝛ agitētur et lētus ignis sub eis fiat: ꝛ coquātur donec totū soluatur litargirū. deinde mucillaginis fenugreci: mucillaginis semis lini. añ.ʒ.ij. mucillagis maluauisci.ʒ.i.sumantur ꝛ ꝑdictis adiūgat: post hec totū agitādo donec ingrosset coquat. Cū aūt coctū fuerit ab igne deponat: agitatio tñ nō itermittat. Qđ postea tēdendo malaxet: donec spissitudinē habeat ꝛ viscositatē: deīde recōdat ꝛ vsui reseruetur. Aut stercus caprinū antiquū sumat ꝛ ex melle ꝛ aceto simul calefactis donec cōmisceant cōspergat. Est enī ad hoc valde vltimū: aut semina raphani sumpta cū amigdalis amaris terātur ꝛ fiat ex eis emplastrū. Aut stercus vaccinū siccū sumatur ꝛ ex mucillagine maluauisci cōspersum desuperponatur: aut fenugrecuz: ꝛ semina caulis: ac semen

lini sumpta terantur:et cribellentur:τ ex mucillagine mal-
uauisci.consperfa loco superponantur.

¶ De cancro. Cap.ix.

Cancer est egritudo in qua maxima est fatigatio ac fere incurabilis existit. Cui si ilico ex quo incipit succurratur:τ vt debet regatur: forsitã stabit vt est neq3 augmẽtabitur.Cũ aũt creuerit:semper sic permanebit Qui deterior est:si vlcereť.¶ Cancer nãq3 durũ est apa magnã in corpore hñs radicẽ:quẽ vene virides in q̃bus est caliditas imbibũt.Ulcus aũt qđ in cancro fit.est fedũ labia habẽs grossa τviridia foris cõuersa.¶ Huius vo ortus principiũ q̃nq3 est:vt cicer:aut faba qui postea augmẽtatur donec sit vt magnus melon:τ etiã maior.¶ Et fortasse oritur hoc apa in locis anhelitus aut deglutiendi : et tunc fortasse ad malum adducit diem egrũq3 plerũq3 interficit.¶ Qui autẽ apa ferro incidunt:non plus lucranť:q̃ qđ cancrũ vlceratũ faciunt nisi in tali sit loco vbi incidi:τ penitus destrui atq3 comburi possit:τ eradicari.¶ Huic vero cũ incipit: confert flobothomari ex vena media et ventrem ex apozimate de epithimo frequenter soluere. Eger quoq3 a cibis coleram generantibus nigrã abstinere debet vt sunt lentes τ caules imperiales:atq3 caro vaccina:τ ceruina.τ vinum nigrum τ grossum τ siĩa his que humorẽ generãt valde malũ. Oportet preterea vt dieta ipsius sit caro arietina:τ starne.τvinũ subtile τ a cibis custodiať calidis q2 ipsi sanguinẽ denigrãt ¶ Postq̃ vo creuerit:τ ad sui puenerit perfectionez nõ est necesse nisi vt ei blandientia adhibeantur: ne in ipso vlcus fiat.Et hoc est obseruandum vt summopere custodiatur:ne vnq̃ calefiat aut ex medicinis aut ex aliis rebus imo ex oleribus frigidis infrigideť:ea terẽdo τ desuperponẽdo. Ipsi vero si aliquãdo vlceratũ fuerit:hoc vnguentũ satis cõfert. qđ.℞. ceruse:tuthie lauate. partes equales : terantur ista cum oleo roseo.τ succo portulace aut succo solatri: τ mucillagine psilii:aut succo cucurbite:aut citroli cũ quocũq3 istorum habere poteris et ponatur super ipsum. Hoc nãq3 vnguentum cancro in quo nondum factum fuit vlcus:et tamẽ q̃ iu eo fiat timetur confert.

¶ De carbunculis. Cap.x.

Carbunculi ex multo sanguine: et vectatione: et labore post saturitatem oriuntur. Qui postq̃ acciderit: nõ est negligendũ qn eis succurrat. Fortassis eñi tota eoꝝ materia i vno corporis loco colliget: ex q̃ magna fiet exitura. ¶ Ex eis aũt que eos generari nõ ꝑmittũt sunt flobothomia et vẽtose: et vẽtris solutio ex mirabolanis citrinis: et sene: et fumoterre: et prunoꝝ: ac iuiubarũ. et tamarindoꝝ infusionẽ sepe potare: et dulciũ comestionẽ minorare: neq̃ vinũ dulce et grossum bibere: atq̃ cibaria acetosa et stiptica et ea que has duas qualitates aggregãt comedere vt caro cũ succo vue acerbe cocta et cũ ribes et cuz pomis et suchabegi. et charis. et hulẽ. et musos et his siĩia. ¶ Si autez fuerit necesse vt patiẽs carbũculos bibat vinũ. vinũ defecatũ et clarificatũ sumere dꝫ. cõfert eñi ei. ¶ Postq̃ aũt carbũculus acciderit nõ est necesse nisi vt in ipsi⁹ maturatione studiũ impẽdatur. De his q̃q̃ que carbũculos cito maturãt est vt ex caricis viscosis cõtritis: in qb⁹ est multũ mellis fiat emplastrũ: aut ex carne vue passe cũ baurach panis mixta emplastrũ supponat. Aut emplastrum diaqlon desuꝑ mittat: qꝛ ad hoc vtile existit. Qđ si carbũculus ad maturandũ dur⁹ existit: sinapicũ ficub⁹ pinguib⁹ et pauco oleo liliaco cõteratur. et desupponat. ¶ Et si ei⁹ aptio post hec tardauerit ꝑforet. et cõprimat. donec q̃cq̃d cõtinetur in eo effluat: atq̃ in ei⁹ circuitu vnguẽtũ ex cerusa. et suꝑ ipm vnguẽtũ ex mel leꝑponat. ¶ Unguẽtũ ex melle. ℞. sarcocolle mellis partes equales: deinde sarcocolla puluerizata cũ melle misceat et recõdat. Sunt tñ q̃ solũ mel coquũt donec inspisset: deinde sarcocollã puluerizatã desuꝑ mittũt et cõmiscent. Hoc nãq̃ vnguẽtũ omne vuln⁹ saniosum mundificat. totũq̃ remouet virus. ¶ Cũ aũt carbũcul⁹ mundificat⁹ fuerit: ipse ꝑ se cito cõsolidabit. Si aũt ipsi⁹ cõsolidatio aliqñ tardauerit cum vnguẽto carnis gñatio curetur. ¶ Et si carbũculus ardens fuerit: atq̃ in ei⁹ circuitu magnus fuerit rubor: velociter ex vnguẽto qđ fit ex cerusa. caro erit generãda. Et ipsuz est vnguentũ camphoratũ frigidũ: qđ dicturi sumus.

¶ De apostemate calido. Cap. xi.

Cum in aliqua corporis parte calidũ exoritur apã: cuius tactus calidus sentit ei⁹ curatio a flobotho

mia est incipiēda:vt si in parte vz fuerit dextra: i sinistra de vena mediana fiat flōmia: ꝛ ecōuerso si i sinistra:in dextra flōmia erit faciēda.flōmia tamen ex vena basilica aut media est facienda.¶ Qd si basilica inueniri nō potest in vno ex ramis ipsi⁹ flōmia est faciēda. Si aūt in eis que sunt supra furculas ortū fuerit:flōmia fiet ex cephalica. Deide ex epithimatib⁹ infrigidātib⁹ epithimet:regimēqꝫ subtiliet: ꝛ a carne ꝛ vino:ac dulcib⁹ ꝛ vnctuosis: necnō acrib⁹ custodiatur:ꝛ cibis acetosis alat:ꝛ dū ipsum tactū calidū sentit epithimatib⁹ infrigidet.Cū hoc em̄ regimine tueri poterit ne in eo sanies generet. ¶ Qd si in hoc apāte i qbusdā dispositionib⁹ fortis pulsus ꝛ calor fuerint:ꝓculdubio sanies in ipso colligitur. Quapropter tunc non est vtendū nisi parum infrigidātib⁹. Si tn̄ ex istis calorē atqꝫ ardorē neqꝫ sedari:neqꝫ minui videris ab istis ad ea que saniem faciūt te trāsfert. ¶ Qd iō fieri conuenit:vt ad collectionē velociter perueniat.¶ Postea vero exitura vt dixim⁹ erit sananda. Medicine vo que saniem faciūt sunt ea que dixim⁹ carbūculoꝝ apertionē facere.¶ Infrigidantes vo medicine que apertioni cōferūt:sunt he medicine quas dicemus atqꝫ harū quidē hec est noīatio.¶ Medicamē qd herisipile epithima vocat:qd etiā oīb⁹ mēbris in qbus apa calidū est: si ex eo epithima fiat:cōfert. ℞.sandali rubei:sief memithe. fau fel:ceruse.boliarmeni partes equales: corticū mādragore: opij:amborū quantū est medietas vnius supradictoruz. Ex his oībus cū aqua collectis:forme auelanis similes fiant: ex quibus cū necesse fuerit aliquid sumptuz teratur: ꝛ ex eo cum aqua rosea.ꝛ pauco aceto madefacto:epithima fiat:et desuper mittatur: cui deinde pannus in aqua niuis infusus superponatur. Qui postqꝫ tepefactus fuerit remoueatur:et alius recenter infusus loco eius superponatur. Hoc em̄ bonum ꝛ maximum afferens iuuamentum existit.

¶ De apostemate molli:siue vndimia. Cap̄.xij.

Apostema molle qd digito cum premitur cedit: aliquā qnqꝫ comitatur egritudinem:vt sunt egritudines que cū cōplexio al's pulmo corrumpitur: aut ptisis adest accidunt. Qd cum ita fuerit: non est tm̄ de ipso curandū:quātū in illius egritudinis cura est studendū.

¶ Qd aũt per se accidit: aut febres lõgas cũ sanãtur comitatur ita sanandũ erit: parũ aceti cũ oleo ro. ⁊ aqua rosata: et aqua mirti ⁊ aqua ex qua fit sapo misceatur: ⁊ pãnus madefactus desuperponatur: et ligetur non tamen fortiter. ¶ Ligatura vo in medietate apostematis fortis constringatur que ad vtrãq; tendant partem. ¶ Ex his quoq; que ipsum dispergunt est aqua cineris que sic fit: sarmenta cõburuntur ⁊ in eorum cinerem aqua missa per noctem vnam dimittitur. deinde colatur: ⁊ acetum ei cõmiscetur. In qua postq̃ panni infusi fuerint desuperponantur vnum: aliĳ cũ ligatura coniungendo. Aut apostema si valde molle fuerit: ex sale et oleo fricetur. Aut folia tamarisci: aut mirti: aut dulp. de superponantur. aut ex bolo armeno ⁊ aceto epithima fiat: eger quoq; suum attenuet regimẽ. ⁊ a fastidiose custodiat: ⁊ a multiplicatione aque. Epithima qd mollitiei ac relaxationi vbicũq; accidit: cõfret. ℞. aloes mirrhe. litiĳ acathie. sief. memithe ciperi croci orientalis: boliarmeni: omnium partes equales. Ex his omnib⁹ simul commixtis forme auellanis similes fiant. Ex quibus cum necesse fuerit in pauco aceto ⁊ succo caulium simul mixtis aliquid dissoluatur. ¶ Et si egritudo in facie aut in palpebris extiterit: in aqua rosata et succo endiuie: et pauco aceto ex eis fiat resolutio.

¶ De apostemate duro. Cap. xiiĳ.

Cum in aliquo corporis loco durũ ortũ fuerit apostema: qd neq; tactu cal'm sentiatur: neq; sit cãcer: eger ab oibus cibis quos in capitulo de cãcro vitãdos esse precipim⁹ abstineat. ¶ Ea autẽ quibus ipsum erit curandum: sunt oĩa que mollificãt vt medulle omnes ⁊ adipes: ⁊ bdellium molle: atq; amoniacum: ⁊ storax. ac galbanũ: ⁊ his similia. Si aũt locus in quo est nõ sanatur. studendum erit vt materia ab eo trãsponatur per flobothomiã. et ventris solutionẽ ex his que colerã expellũt nigrã: ne magnificetur ⁊ augmentet̃ apã. ¶ Emplastrũ q̃ dura resoluit apata. ℞. bdelliĳ mollis amoniaci: galbani partes equales: que cũ oleo mollificate in mortario terant̃. Oleũ tñ sit de lilio: aut de ben. Deinde mucillago fenugreci ⁊ seminis lini: que eiusdẽ sint q̃titatis cuius sunt oĩa predicta suman:

tur: et omnia simul terantur donec vniantur. deinde ex eis cum caricis pinguibus mixtis emplastrum duritiebus vbicunque fuerint in corpore superponatur.

¶ De glandulis magnis. Cap. xiiii.

Cum in aliqua corporis parte aliquid apparuerit additio que cũ tangit͂ et ad latera transponit͂. cuti cõtinuari non inuenit͂. neque duriter moueri. sed taliter existens. ac si a corpore separata foret. neque radicẽ neque principiũ in eo hñs erit glãdula. ¶ Glãdule vero ĩ magnitudine diuersificãtur. a cicere incipiẽtes: vsque ad melonis magnitudinẽ peruenientes. vñ earũ diuersificant͂ spẽs. Si aũt glãdula dimittat͂ quia parua ẽ et ei⁹ negligat͂: cura augmẽtat͂. Añ postea ad ipsam extrahẽdã. medicus suauiter operans est necessarius. ¶ Nos tñ in qb⁹ error ptingat dicem⁹. Et hoc ẽ quia maior earũ ps in pãniculo ptinet͂. qui glãdularũ saccus vocat͂. Quapropter sacc⁹ cũ eis ita est extrahẽd⁹: ne ex eo ibi aliqd oĩno remaneat. Quia si ex eo ibi aliqd retẽtum fuerit: quãuis paruũ sit: plerũque redire cõsueuerũt. ¶ Loc⁹ igit͂ in quo ptinẽtur. scindẽdus ẽ summopere cauẽdo ne ptinẽs eas saccus scindat͂. sed sola caro eis superpositas. Saccus vero cũ vncino eleuetur: et perfecte excoriet͂ donec glandula. et eius saccus integre extrahi possint. Hoc nanque in eius cura melius existit. Quod si saccũ qñque rumpi contingat cum vncinis est eleuandus. Et licet frustatim extrahatur: continue tamen est inuestigãdus. Postquam vero extractus fuerit ex reliqua cura quam in vlceribus nominauimus erit curandus.

¶ Deceptores tñ quidã inueniunt͂ qui fraudẽ facere cupiẽtes ex sacco parũ dimittũt. ideo. s. vt in ei⁹ cura diutius morentur. Que aũt saccum non habent extrahende sunt. et in vulnerum consolidationem tm̃ studium impendendum.

¶ De nodis glandulosis. Cap. xv.

Quãdoque in aliquib⁹ corporis locis grossities ĩ magnitudine auellane equalis. vel parũ plus vel paulo rum minus apparet: que glãdulis assimilata plerumque in dorso manus et in locis vbi venarum est multitudo generatur. Que cũ fortiter pressa aut fricata fuerit euacuabitur: et statim penitus remouebit͂. Postea tamẽ qñque redibit et qñque nullo modo reuertetur.

¶ Quapropter locus comprimendus ꝛ fricandus erit: donec euacuetur ꝛ equalis fiat. Postea frustulum plumbi rotundum sumatur: ꝛ loco superpositū fortiter stringatur: et per tres dies sic manere ꝑmittatur. Postea vo ex epithimate de calce epithimatus ligetur. Si.n. post euacuationem strictus fuerit locus non reuertetur. Sed si non fuerit strictus plerūqꝫ conuerti consueuit egritudo.

¶ De formica. Caplm.xvi.

In aliquib⁹ corpis locis cū paruo apostemate parue pustule cū pruritu ꝛ ardore ꝛ calore vehemēti in tactu qn̄qꝫ fieri cōsueuerūt: que etiam cito vlcerantur. Que postq̄ vlcerate fuerint: vicina loca perābulare incipiunt ꝛ dilatari. Uenter igitur ex his qui coleram expellunt rubeam est soluēdus: vt sunt mirabolani: et scamonea cum aqua de fructibus. Locus quoqꝫ qui vlceratus est in circuitu ex epithimate: quod in capitulo de calido apostemate noīauimus est epithimādus. Ulceri vo vnguentū de cerusa est supponēduꝫ. Sed si nondū vlcerat⁹ fuerit locus: tot⁹ ex hoc epithimate erit epithimād⁹. Qd si cū hoc apostemate calor sup̄fluus ꝛ rubor affuerint: eius curā a flobothomia incipe: deinde reliquū qd diximus regimē exhibe. Totūqꝫ eius cibum ad reliqua infrigidantia reducas.

¶ De igne persico. Cap̄.xvij.

Aliquibus mēbris pururit⁹ ꝛ feruor intollerabilis qn̄qꝫ accīt: vbi succedēte tp̄e ampulle aq̄ subtili plene gn̄ant. Opꝫ vt igit cū aliquo mēbro aliqd tale sentitur: velociter flōmia subueniat: q̄ si non prius q̄ ampulle ibi sint exorte succurrat: ꝛ ampulle rūpende sunt: ꝛ totū virus qd in eis cōtinet est expellēdū. Deinde emplastrum ex vnguēto de cerusa facto superponat: qd in caplo de ignis cōbustione noīabimus. Ampulle vo predicte non sunt dimittēde donec aqua aliquo modo in eis adunetur. sed in circuitu ipsarū ex bolo ar. ꝛ aqua ꝛ aceto ꝛ oleo epithima est faciendum: si deus voluerit.

¶ De adustione ignis ꝛ aque ꝛ olei. Cap̄.xviij.

SI cum aliquod horum acciderit ilico qui curare debet presens fuerit: pannos in aqua frigida aut in aqua rosea super niuē infrigidata madefaciat: ꝛ

desup ponat. Qui postq̄ desiccati fuerint: remouēdi erūt. ⁊ alij sil'r p̄parati superponēdi. Qd si hoc magnū fuerit ex la tere cōtrario flōmia est faciēda ⁊ regimē est subtiliēdū ⁊ in frigidātibus vtēdum. Dolor autē fortissimus si ibi affuerit: vitelli ouorꝫ cū ol'o roseo agitati cū coto desup sunt ponēdi ¶ Sed si vehemēs nō fuerit ibi dolor lentes excorticate et cerusa teranꝉ ⁊ simul cū aceto misceanꝉ ⁊ desuperponātur. ¶ Deinde pannus aqua rosa. infusus sup niuē infrigidata supmittaꝉ. Et si vesice ibi fiant cū vnguēto de cerusa curentur: quod hoc modo fit. Cera colata ⁊ ipsius quadruplū de oleo ro. sumanꝉ quib⁹ resolutis tm̄ ceruse quātū pōt capere adijciaꝉ ⁊ in circuitu moueaꝉ. Deide postq̄ infrigidari cepe rit albumen oui predictis admisceaꝉ: donec inspisseꝉ: ⁊ hoc facto quousqꝫ inspisseꝉ sine intermissione agiteꝉ: deinde re condatur. Quidā etiā parū cāphore ibi admiscēt. ¶ Si aūt vlcus ibi fiat qd̄ sit magnū quidā cum vnguēto de calce curandum erit. Qd hoc modo fit: calx alba ⁊ mūda sumatur: tantūqꝫ aque ei superfundaꝉ vt ex ea cooperiaꝉ: deinde per duas horas sic dimittaꝉ: ⁊ aqua coletur: ⁊ a calce separeꝉ: deinde alia aqua sup calcē fundaꝉ. Qd postq̄ quater fctūm fuerit: dimittaꝉ donec parūper infrigideꝉ. Deinde cū oleo ro. in vase agiteꝉ donec vniatur: ⁊ fiat ex eo epithima.

¶ De panaricijs que circa vngues fiunt. Cap̄. xix.

Liqn̄ in vnguiū circuitu apostema cal'm ⁊ ru. ⁊ inflammatum ⁊ dolorosum ac fortiter pulsans fieri contingit. Ex quo plerūqꝫ accidit febris: ⁊ pertingit dolor vsqꝫ ad loca q̄ sunt sub assellis et in inguine. Eger itaqꝫ si diu est ex quo nō fuit flōmatus flōmandus est. ¶ De his quoqꝫ que ad hoc valde conferūt est vt locus sepe ex aceto ⁊ opio liniaꝉ: donec sup locū grossum sit epithima. Dein de psiliū cum aceto. ⁊ aqua cōquassatum superponaꝉ. Et super hoc totū pannus aqua niuis infusus mittaꝉ. Qui hora vna transacta remoueaꝉ: ⁊ alius loco eius ibidem locetur: hoc multis faciēdo vicibus. ¶ Qd si in hoc loco vehemens fuerit pulsus: medicamen istud vel ei simile per diem vnam ei adhibere curato. Quo facto si predicta non videris sedari accidentia: epithima locum vel ampl'm ex aliquo corum que in carbūculorū capl'o noiauimus superpone. Ad matu

ritatem nãq3 deueniet ꝛ apertionem:atq3 qđ in eo est extra manabit. Deinde cũ vnguẽto quo vulnera sanari consueuerunt locum cura. Origini quoq3 vnguis si pruritus acciderit vnguis cadet. Quapropter post ipsius casum neq3 cum eo erit ludendum:neq3 ipse vllo modo mouẽdus:ne vnguis qui renouatur:totus egrediatur ꝛ asper.

¶ De fluxu sanguinis ex vulneribus. Cap̃.xx.

SI ex vulnere ꝯtinuatim sanguis tanta fluxerit multitudo:vt inde virtutis timeat̃ debilitas: mẽbrum sursum est erigendum:et taliter locandum ne in eo dolor sentiatur. ¶ Post hec ṽo leporis pili cum albumine oui mixti.aloe.ꝛ thure.ac sang.dra.tritis inuoluti : vulneri sunt immittẽdi. Aut fila ex lino subtilia minutim incisa: ꝛ eis que diximus inuoluta sunt similiter immittẽda. Aut vulnus ex aranei tela repleatur. Sanguis preterea si cum saltu fluxerit:deinde redit velociter ꝛ iterat̃ ex arteria sanguis egreditur incisa. Qui si vno egreditur modo ex vene est incisione:que cum his que diximus sunt sanãde ꝛ ligande. Et si hoc modo steterit sanguis bene erit. Qđ si ꝓpter hoc non sistitur sanguis artaria illa:aut vena est incidẽda. Cuius incisio est:vt vena vel artaria cum vncino eleuata si videri poterit:suspẽdatur et attrahatur.deinde incidat̃ locusq3 ex eis que diximus post illud repleatur. Qđ si possibile non fuerit:aut medicine non cõtulerint locus comburatur. ¶ Oportet ṽo vt cauterium quo fit combustio valde sit ignitum.ꝛ vehementer rubeum vbi summopere est cauẽdũ: ne super neruum ponatur. De his preterea que sanguinem restringunt est vt vulnus calce repleatur aut azegi et liget̃. ¶ Medicamen forte calcis.colcothar.sanguis drachonis. aloes gipsi:ypoquistidos.tritorũ vt alcohol.partes sumantur equales. Deinde fila incisa cũ albumine oui mixta accipiãtur.ꝛ in predicto medicamine inuoluãtur:ex quibꝰ sic prepatis vulnus repleat̃:atq3 ea que sunt ĩ ipsius circuitu ex p̃dicto puluere puluerizent̃:ꝛ ligetur ad vltimũ locus.

¶ De flobothomia. Cap̃.xxi.

VEne q̃ ex more ĩ flõmia incidit solẽt sunt cephalica ꝛ matrix vena q̃ đr fumis brachij.ꝛ basilica.ꝛ saluatella ꝛ saphena. ꝛ vena q̃ est in poplitis cur-

natura subtus et sciatica ꝛ frontis vena:et ille que sunt in
timporibus vtrinq;:et due que dicũtur alguidegi ꝛ sunt in
gula.ꝛvene que sunt in angulis oculoꝝ iuxta nasum:et ille
que in collo sunt vtrinq;:atq; vene que sunt sub lingua.et
alie que sunt in vtrisq; labiis. Cephalica vero et matrix et
basilica in cubiti curuatura ab inferioribus reperiuntur.
Basilica nãq; est vena que in ipsius parte domestica cõspi
citur que a loco qui est sub assella venit ad ipsam.Cephali=
ca autẽ est ĩ parte siluestri:ꝛ ex parte spatule venit ad illaꝫ.
¶ Matrix aũt vena ex vno ramo cephalice:ꝛ alio basilice
cõmixtis cõponitur:que in istarũ medio posita est:vena au
tem que brachij fumis est:focili supiori manuũ superponi=
tur. ¶ Saluatelle vero locus in dorso manus existit in loco
qui est inter auricularẽ digitum et mediũ. ¶ Saphene aũt
locus est apud calcaneum in parte domestica:sicut sciatice
locus est apud calcaneũ in parte siluestri. ¶ Frontis vero ve
na est que in medio frontis consistit. ¶ Sed vene timpo=
rum sunt due vene que sup timpora inuoluũtur. ¶ Due pre
terea vene que in angulis oculorũ sunt plerũq; sunt mani=
feste in angulis:et aliqñ nõ apparent nisi hominis guttur
multũ stringat. ¶ Nasi autẽ vena manifesta non est: sed sit
ex ea flobothomia:cũ locus q̃ palpatus sentitur fissus: lan
ceola vulneratur. ¶ Venarũ itidẽ locus q̃ vocant guidegi.
est in collo.Et earum que dicitur algeherich:est in labiis.
¶ Flobothomia quoq; in sanitatis ꝯseruatione ac egritu=
dinum curatione.maxima opationis medicine ps existit:si
qualis oportet fieri fiat. ¶ Corpora p̃terea q̃ flobothomiã
plus tolerare possunt:sunt que venas manifestas et ãplas
habẽtia pilosa sunt et bruna:atq; ex colere rubeo ꝛ fusco
mixtis sunt colorata et iuuenes et adolescẽtes.ꝛ senes non
decrepiti.Pueri vero et infirmi:minuẽdi nõ sunt nisi maxĩa
incumbente necessitate.Opꝫ quoq; cauere q̃tum possibile
est ne flobothomia in tpe calidissimo aut frigidissimo fiat:
neq; hi quoꝝ stomachus et epar in frigiditate distempera
ta existũt. ¶ Porro cũ cephalica in flobothomia incidit:
sanguis qui est sup furculas velociter p eã egreditur. Qua=
propter cum egritudo in illis extiterit locis flobothomia
ex ea erit faciẽda. ¶ Sed ex basilice incisione sanguis qui

est in pectore ac toto ventre velociter per eã transit. Cũ igit horũ locorũ sanguis est euacuandus: vena hec in flobothomia est incidẽda. Que si inueniri nõ põt ex ipsi⁹ ramis aliquis est flobothomandus. ¶ Uena xõ matrix sicut ex his duabus cõponitur venis: sic sanguinẽ ex istis duobus locis simul trahit. Ex ipsa igitur flobothomia est facienda: cum egritudines istis duob⁹ accidũt locis aut cũ totum corpus est euacuandũ: ꝛ alleuiandum: aut cũ predicte due vene inuestigate inueniri nõ pñt. ¶ Differentia xõ inter flobothomiã ex cephalica. ꝛ flobothomiã ex basilica maxima est cũ egritudo fuerit in capite: ꝛ econtrario. ¶ Matrix tñ vena q̃uis sanguinẽ qui est in capite minus q̃ cephalica trahat: et qui est in ventre minus q̃ basilica: melius tamẽ est ipsaꝫ flobothomare cum in ventre existit egritudo q̃ cephalicã. ¶ Itemq̃ cuꝫ egritudo est in capite ipsam incidere melius est q̃ basilicã cũ itaq̃ cephalicã flõmando incidere voluerit quis: ꝛ nõ inuenerit aliquẽ ex suis ramis. frontem incidere melius est: q̃ matricẽ venã. Hos aũt ramos vt multum in siluestri parte brachij reperies. ¶ Itẽ cũ basilicam incidere volueris ꝛ nõ inueneris aliquẽ ex suis ramis incidere melius est q̃ purpureã. Hos quoq̃ ramos in parte brachij domestica plerũq̃ inuenies. ¶ Qđ si illos inuenire non poteris: ad flobothomãdũ ex matrice redi. ¶ Uene xõ que in poplitis curuatura subtus reperiuntur: ꝛ vena que saphena vocatur flobothomãde sunt: cũ sanguis ad inferiorẽ corporis partẽ est trahẽd⁹: ꝛ cũ egritudines huic accidẽtes parti sunt cronice: ꝛ in matrice ac renib⁹ est dolor: ꝛ cũ mẽstruoꝝ desideratꝛ ꝓuocatio. ¶ Sciatica aũt est flobothomãda: cuꝫ dolor ab ancha vsq̃ ad pedẽ ꝓtẽditur. ¶ Saluatella vero dextra quidẽ pro epatis infirmitate: ꝛ sinistra pro egritudine splenis est flobothomãda. ¶ Sed due vene qui dicũtur guidegi sunt flõmande. cũ anhelitus in lepre principio maxime angustatur. ¶ De venis vero que sunt sub lingua fit flõmia cũ sinanchia adest: cephalica tñ pri⁹ flobothomata. Uena aũt frontis flõmando inciditur: pro antiquis egritudinibus que in facie aut in oculis existũt: cephalica prius flobothomata. Uene itidem que in labijs sunt inciduntur: cũ in aliquo multiplicantur alcolꝫ ꝛ vlcera in ore et gingiuis

cephalica tamē prius flobothomata. ¶ Uene vero in timporibus existētes inciduntur: causa emigranee:ac vehemētis doloris in capite. ꝛ pro oculorū obthalmia que diu permanet. He etiam quandoq3 extrahuntur et inciduntur.
¶ Uene autem que in capite sunt propter sahapha et mala vlcera que sunt in capite inciduntur.
¶ Magnus vero error qui plerūq3 ex har venarū flobothomia accidit:est sicut narro tibi. ¶ In cephalica nāq3 cū nō vna tm̄ sed pluribus vulnerat percussionibus. ꝛ qñ foramē existit angustū:postea cōsolidatur:ꝛ flectitur apud secūdationem:aut cum fortiter mouetur:ꝛ manu aliqđ perficitur opus:aut laborē pati cogitur: apa fieri consueuit. Que tamen si vna tm̄ incisione aperiatur. omnibus aliis venis in flobothomia securior erit. ¶ Oportet etiam ne percussio cum flobothomo in lacerti fiat initio: sed locus inquiratur mollis: ꝛ ibi fiat percussio.
¶ Cum aūt sub matrice vena neruus existat:si lanceole extremitas vsq3 ad ipsum perueniat atq3 pūgat:post flōmiā3 stupor accidet:māsiuus qui forsitā semꝑ manebit. ¶ Quapropter quisq3 cauere d3. vt lāceole extremitas nō ad eūdem locum vbi neruus esse sentitur. sed ad partē ab eo remotā perducatur. Si aūt ipsa inter duos existat neruos:vena in longitudinē est findēda. Et hoc modo est cauendū a neruo q̄ vene vicinatur:cum sensui occurrerit. ¶ Si aūt forte cōtingat neruū subtilissimū sub ea esse que sensui manifestari nō possit ꝛ incidat:destruet oīno si lāceola cū fit flōmia ad fundū peruenerit:ꝛ in brachio fiet stupor q̄ in longū perdurabit tēpus. Nō est igitur in eius custodia melius q̄ vt flōmie vulnus ad fundū nō perueniat. ¶ Si tñ aliquē paruū neruum qñq3 ex toto incidi cōtingat nō erit eius nocumentū:vt nerui qui sensu deprehēditur. Illud ergo qđ vulgus ꝛ stolidi dicunt. s. q̄ manus ariditas ex hoc sequatur: mendacium est. Nam si quis etiā volūtarie totū hunc incideret nerū: non tamen plus q̄ illud quod diximus inde accideret.
¶ Sub basilica aūt magna locatur artaria ei existēs vicina. Quapropter flobothomiam in ipsa cum maxima fieri conuenit cautela:omnia obseruando:ꝛ precipue si nō grossa et manifesta ꝛ plena fuerit. Eius autem custodia est sicut

dicemus. ¶ Cum non videris basilicam ꝛ fuerit necesse vt ex ea per tactum inuenta minutio fiat: melius erit vt eam dimittas et ad aliam accedas. Unde oportet vt aliquem ex ipsius ramis perquiras vt est vena assellata: et que sunt his similes. Quod si ex ipsa tm̄ minutionem facere voluerit locus ante brachij ligationem tangendus. Et postq̄ locus pulsus fuerit cognitus erit signandus: deinde ligetur: ꝛ summopere obseruetur: quatenus a loco signato q̄tomagis possibile fuerit elongetur percussio: ꝛ ad partem manus descēdēdo fiat. ¶ Artaria namq̄ quāto plus ad partez manus descendit tanto plus profundatur: et a basilica separatur: que separatio in cubiti incipit curuatura. ¶ Cum autem ligaueris brachium si locum note pulsus eleuari et inflari conspexeris: ne illam tangas venam caue. Inflatio nāq̄ hec non est nisi artarie ꝛ tumor et ipsius repletio. Unde si venā incideris et sanguinem cum saltu exire conspexeris qui subtilis sit et rubeus: scias ipsum ab artaria fluere. ¶ Oportet igitur tunc vt licinium ex coto scito facias: ꝛ albumine oui infusum puluere ex aloe: et thure. et san. dra. inuoluas et desuper pone. Hoc nāq̄ medicamen vehementer stringit: post hec locum liga. quem per tres dies non soluas: sed super ipsum aquam assidue rorando fundas ne locus calefiat: hoc tamen totū nequaq̄ facias: nisi postq̄ partez que super locū est fortiter ligaueris. Qđ ideo fieri cōuenit vt sanguis restringatur et refrenetur. quia postq̄ hoc feceris: qđ volueris agere poteris. ¶ Cum autem dies affuerit tertia: locum suauiter solue. et si videris medicamen ei adherere non ab eo remoueas: sed in eius circuitu de predicto medicamine pone et ad ligandum iterum redi. Quod si ex medicamine aliquid separatum videris digitum tuum loco licij velociter superpone: et quod separatum est suauiter remoue et deinde de medicamine superpone: et vt pri9 fecisti liga. Stringetur em̄ sanguis artarie hoc modo. ꝛ artaria a disruptione que ibi taliter solet accidere vt in herniosis tuebit̄: ꝛ sanabitur iussu dei. ¶ Si aūt ex basilice flobothomia eminentia que tactu mollis sentiat̄ acciderit: ꝛ qñ sup9eā p̄mis descēdit: erit mala. q2 est arterie eminētia. Uñ taliter patiēs timeat ꝛ caueat ne aliq̄d qđ ipsam disrū=

pat:tangat. Sāguis.n.cōtinuo ex artaria manabit. Sed ex rebus stipticis emplastrū semper superponat.quod ideo fit:vt loc⁹ induretur.et sic erit ei a ruptura securitas. ¶ In arterijs vo que sunt in timporib⁹ cuz flobothomia fit non sequitur tumor.quia si astelle superposite fuerint ꝛ ligate: restringetur sanguis.

¶ Cum autem de saphena vena ꝛ ea que in interiori poplitis curuatura flobothomandum erit ligatura cum chorda in superiori loco vt in brachio erit facienda: deinde pes super frustum lacertuli aut super mortarij manicam erit ponendus et stringendus.ꝛ sic flobothomia erit facienda.

¶ In sciatica vo quicquid ab ancha est vsqȝ ad partes que supra calcaneum per spacium latitudinis vnus manus existunt: ligari debet. Aliter namqȝ non manifestabitur. Qȝ si cum hoc non apparuerit in balneū mittatur eger.ꝛ multum aque calide super pedez fundatur.donec manifestetur.

¶ Si autem neqȝ sic apparuerit loco eius aliquem ex ramis qui per pedis cratem protendunt in tempore siluestri flobothoma. Illis tamen melior est:qui inter minimum digitum et scd̄m ab eo reperitur.

¶ Saluatelle autē flobothomia sic est facienda.vt manus in aqua teneatur calida donec locus flobotomandus infletur et ingrossetur ꝛ valde fiat manifestus.deinde flobothometur ꝛ in aquam calidam iterum mittatur donec infletur. Ideo ne sanguis in ore vene flobothomate coaguletur et exire prohibeatur. Cum autez ex ea manauerit quod volueris:parum olei et salis desuperpone.ideo.s.ne vulnus cito cōsolidetur. ¶ Qȝ etiam in omni debili ramo ac flobothomia stricta te facere oportebit. Si autem scdatio fuerit facienda oportebit vt in forti citius:et in debili tardius fiat. Et non oportet quādo difficilis sit sanguis exitus in secundatione:vt comprimatur et flectatur violenter locus:sed vt aut sic dimittatur cum nullum ex hoc sequatur malum aut quod ex sanguine super os vulneris coagulatū fuerit:cum latere lanceole remoueatur. Hoc namqȝ melius existit ꝙ ipsum contorquendo:aut vngue feriendo mouere: vt stolidi facere consueuerunt.

¶ Locus quoqȝ percussiōis si apostematus fuerit flobotho-

mia ex loco qui est superior eo si sanguis extractio necessa-
ria fuerit fieri cōueniet. Qd si possibile fuerit flobothomiā
per vnam aut per duos dimittere dies: a flobothomia inte
rim cessandum erit: ꝛ postea flobothomia vtendum.
¶ Obseruandū est etiam ne post flobothomiā locus stricte
ligeť: hoc nāq3 apā afferre ꝯsueuit. Neq3 multi pāni suppo
nātur: neq3 sup eū locum aliquid eoꝝ liniatur quibus causa
redolēdi quidā se perungere cōsueuerunt. ¶ Locus quoq3 si
ignitus fuerit nulla hora sit ligatus donec alleuietur est di-
mittēdus: sed vt infrigideť aqua roſ. aut aqua dulci sup ni-
uem infrigidata est rorādus. ¶ Minutus etia3 nullo modo
balneū ingredi debet: ꝛ precipue si locus fuerit ignitus do-
nec vulnus cōsolideť: ꝛ color atq3 apā ipsius sedētur. Uinū
etia3 qui taliter se habuerit nullo modo bibere p̄sumat: ne-
q3 mēbru3 in quo est flobothomia moueat neq3 aliqđ opus
eo perficiat. ¶ Flobothomatus p̄terea neq3 i die flobotho-
mie: neq3 in die scđo multo repleatur cibo: imo se moderās
cibo leui coleram rubeā reprimēte ꝛ extinguente nutriatur
sicut est suchabegi fortis acetositatis: si nō in pectore aspe-
ritatem habuerit q̄ hoc ꝓhibeat quā si patiatur zibrabegi
ex carne agnina factū comedat atq3 oua mollia. Est etiam
obseruandū ne ebrius aut fastiditus flobothometur donec
ista ab eis oīno sint remota nisi ex flobothomie retardatio
ne magnus imineat timor. Sicut cum aeris attractio ē an
gustissima aut tremor cordis est fortis ꝛ spissus qui cum fa-
ciei ꝛ oculoꝝ rubedine accidit: aut appoplexia i qua facies
rubescit: aut nigrescit: aut squināchia: aut sanguinis fluxus
vehemēs ꝛ repētinus. Talia nāq3 cum affuerint flobotho-
mia qualibet hora diei vel noctis est faciēda. Cū aūt nulla
incubuerit necessitas vt in supradictis bonū est vt flobotho
mia fiat postq̄ due aut tres hore diei p̄terierint atq3 postq̄
digestiua suā expleuerit operationē: ꝛ fecū supfluitas fuerit
expulsa. Si vo alicui ex flobothomia cōsueuit sincopis ac-
cidere op3 vt ante flobothomiā parū panis succo granati-
mu3i infusum comedat aut in succo vue acerbe aut in horū
similib⁹ madefactū. Sāguis quoq3 quē ipm minuere opor
tet: non semel sed tribus vicibus aut quattuor extrahatur.
Sincopis eni plurimū fit ex supflua minutiōe i hora q̄ egre

ditur ex eo sanguis multus in tēpore paruo. Hec nāqꝫ tunc cum ex forti flobothomia. i. cū post flobothomiā paruo intermisso spacio mult⁹ extrahitur: sanguis plerūqꝫ accidit. Qđ si illud fuerit oportebit vt eius exitus prohibeatur hora post horam. Nos quoqꝫ nominabimus nunc curationes sincopis que ex flobothomia accidit.

¶ Et caueat ne aliquis vllo modo flōmetur post passionem colericā: ꝛ vomitū ꝛ ventris fluxū. ꝛ post multū coitū ꝛ post laborē ꝛ vigilias ꝛ postremo post oīa que corpus dissoluūt aut fortiter calefaciūt. Sanguinis aūt mensura qui est extrahendus: oportet vt sit ꝓm vsum ꝛ ꝓm dispositionez cuius causa flōmia exerceẗ atqꝫ scđm virtutē. ¶ Qui autem cal'm apostema patiẗ vt pleuresim aut ei similes egritudines cum flobothomaẗ mutationē coloris sanguinis a ꝓpria dispositione attendere debet. Apostemate aūt carens cum flobothomaẗ non debet hoc in suo sanguine obseruare cū totus eius sanguis sit equalis. In habētib⁹ quoqꝫ apostema calidum cum flōmanẗ si sanguinis tardauerit mutatio. ꝛ timor destructionis virtutis affuerit sanguis est restringēdus nec est expectandū donec sanguis muteẗ. ¶ Qđ si aliqs in die flobothomie bibat donec inebrieẗ ipsius brachiū duabus cingaẗ ligaturis cui insuper vigiles qui ipm̄ custodiāt adhibeantur. In plerisqꝫ. n. eorū sanguis adeo decurrit: donec quidam morianẗ ꝛ quidā morti approximēt. Quapropter cum hmōi aliquid acciderit ꝛ postremo cū sanguinis vndecunqꝫ fluxerit multitudo donec virtutē ꝓsternat. aqua carnis ꝛ vinū subtile ac bene redolens. in quo sit fortitudo infirmo subito tribuantur ꝛ res bene redolentes ei tribuātur. Qđ si ad hec iam ꝓuentū fuerit vt iam nihil trahijcere possit dentes egri aperianẗ ꝛ aqua carnis cū pauca mica muscata ꝛ vino bene redolēte in ipsius os mittaẗ. totiqꝫ corpori res bonū reddentes odorē: ꝛ precipue pectori ꝛ vētri adhibeātur. Nares quoqꝫ interius ex algalia inūganẗ. Eger etiā hora post horā suffumigeẗ corā cuius facie pulli discerpanẗ assati atqꝫ ipsius naribus redolētes qui appetitū excitare cōsueuerūt applicenẗ vt sunt tuceta ꝛ eis silīa. ¶ Et sincopis quidē que simul apud flōmiā accidit essentiā ꝛ ea que diximꝰ ꝓm plurimū ꝓhibēt. ¶ Sed si cū flōmia nausea eue-

nerit pēna in os infirmi vt vomat est mittēda. deinde aquaro. aut aqua frigida super ipm est rorāda atqꝫ fundēda. ⁊ in ipsam est mittēdus. est ēt clamore vocādus atqꝫ mouendus. Qui si cū hoc ad memoriā non fuerit reduct⁹ muscus eius naribus est insufflandus: ⁊ ī ipsius os galia mittēda vinūqꝫ cū pauca aqua tēpatū fundēdum. Os quoqꝫ flōmi fricādus ⁊ reliquū corpus eius. Deinde ad pēne in os īmissionē atqꝫ ad totū ipsius regimē redeundū. ¶ Sincopis xo cum aqua non adest nausea mala existit. Quapropter tūc vt vomitus sequat̄ nō est ingeniādum sꝫ in ipsius cura valde est studendum atqꝫ summope elaborandū vt succus carnis ⁊ vinū subito ei tribuantur ⁊ atib ei adhibeant̄. Ipse quoqꝫ fortiter moueatur ⁊ clamet̄ ⁊ aqua super eū roretur. ¶ Plerumqꝫ etiā qui sincopim patit̄ ex sono tipanoꝝ. Additio. Hic itelliguntur timpana quibus in bello vtunt̄ reges nō illa quibus vtunt̄ mulieres. text⁹: ⁊ fistulis atqꝫ ex litigiis necnō ex clamoribus ad memoriam redit.

¶ De ventosis. Cap̄. xxii.

Ventose sanguinem non nisi ex paruis venis ⁊ in carne dispersis trahunt. Ideoqꝫ sicut flobothomia virtutē nō debilitant licet corporis minuāt repletionem. ¶ Loca xo in quibus ventose solēt poni sunt ista scilicet locus qui est inter duo cornua occipitii: ipsiusqꝫ occipitii duo cornua ⁊ locus qui est sub mento ⁊ alius locus qui inter duas inuenitur spatulas et loca que in crurū pulpis interioribus inueniuntur. Uentosa autē que in loco qui est inter predicta cornua ponitur grauedini atqꝫ vanitati que in capite existunt confert. Sed sanguis qui cum ventosis que in duobus ponuntur cornibus extrahitur faciē atqꝫ caput necnon oculos alleuiat grauitatiqꝫ que est in capite: et doloribus qui in dentium radicibus fiunt: auxiliatur et fortasse predictas actiones quātum flobothomia adiuuat. ¶ Uentosa xo que sub mento ponitur: paruis pustulis que sunt in ore et dentibus nocumētum prebent: remedium affert: atqꝫ gingiuarū corruptioni necnon his similibus quecunqꝫ in ore fiunt remediatur. Illa autem que inter spatulas locatur: tremori cordis qui est cum repletione ⁊ calore valet. ¶ Sed illa que ī cruris pulpa ponit̄ repletionē vehe-

menter minuit: et antiquis doloribus qui in matrice aut renibus aut vesica fiunt: confert et prouocat menstrua. Corpus tamen plerũq; macrescere facit: sincopisq; ex ea accidere consueuit. Quibus autem pustule et carbunculi accidere solent auxilium prebent.

¶ De sanguisugis. Cap. xxiij.

Sanguisuge cum in locis ponũtur vbi est impetigo aut sahapha: aut vulnus malũ et antiquum corpore prius flobothomia inanito auxiliũ prebẽt. Postq̃ vero ceciderint locus adhuc si vt ibi ponantur fuerit possibile: vẽtosis erit suggẽdus: et multa aqua calida lauãdus: et fricãdus et comprimẽdus quãdo quod diximus possibile fuerit. Et melius est vt post ventosarum etiam positionem sm q̃ diximus lauetur. Qd si post ipsarum casum sanguis resudare ceperit: panni linei aceto infusi superponendi erunt. Et si taliter perseuerauerit terra figulorum: aut tegule recentes trite: vt alcohol et balaustie combuste et cõtrite desuper erunt ponende. ¶ Est etiam obseruandum vt cum sanguisuge capiantur per diem mediam sic dimittãtur: deinde in membro postq̃ confricatũ aut aqua calida fuerit superfusum donec rubeum fiat sunt ponende. Et si adherere noluerint locus ex sanguine recenti liniatur. Et si volueris vt a corpore cadant tunc pulueriza super locum in quo sunt suspense salem aut cinerem.

¶ De vena medeme siue ciuili. Cap. xxiiij.

Hec egritudo corporibus calidis et squalidis et mẽbris in quibus est pauca humiditas accidit. Que licet in cruribus plerũq; egrediatur: quãdoq; tamẽ etiam in aliis apparet locis. Ante vero q̃ apparere incipiat membro accidit feruor post quem aliquis eius locus vesicatur a quo post hec vena exire incipit. ¶ Ex his autem que hãc prohibẽt egritudinem accidere est corpus cũ dieta et balneo humectare et ne olera et fructus in regionibus in quibus hec egritudo accidere cõsueuit comedãtur prohibẽre. Hec enim quomodo nominauimus predictam generant egritudinem: sed cum locus ampulari incipit et vena ad exeundum festinat: confert vt eger in die prima. ʒ. ß. de aloe. et in secunda. ʒ. i. et in tertia. ʒ. ij. bibat. et locus etiam ex aloe

epithimetur:destruet enim ipsam omnino. ¶ Postq̄ vero exiuerit:quod ex ea foris apparet super arundinem paruã ex plumbo factam cuius pondus sit.ʒ. vnius est inuoluendum:⁊ cum predicta canna ligandũ ⁊ vt pendeat dimittendum. Ex ipsius namq̄ grauitate incipiet descendere ⁊ prolõgari ⁊ citius egredi. Et cum ex ea aliqua pars exierit circa plumbum inuoluatur ⁊ ligetur. Si autem quod iam egressum est longum fuerit incidatur ⁊ quod remansit inuoluatur:ne tamẽ radicitus auferatur est obseruandum. Quia si sic factũ fuerit contrahetur ⁊ intrabit carnem et apostema putridum ⁊ vlcus malignum generabit. Quapropter huic egritudini blãdiẽdo est subueniendũ: ⁊ paulatim vena est extrahenda donec omnino egrediatur:⁊ nihil ex ea in corpore remaneat. Si autem ipsam radicitus incidi contingat in ipsius foramen ponatur radius:⁊ in longum fundatur ⁊ bene aperiatur donec quicquid ex sua materia continetur euacuetur. Butyrum quoq̄ per aliquot dies superponatur donec putrescat ⁊ eius consumatur materia:deinde cuȝ his que carnem generãt curetur.

¶ De extractiõe sagittarum ⁊ hastularũ ⁊ spinarũ. Cap.xxv.

CUm sagitta in profundũ vehementer penetrauerit non est fortiter agitãda : q̄r timetur ne rumpatur. Si aũt possibile fuerit vt instrumẽtũ q̄d sagittarũ vocatur forceps mittatur in vulnus donec ad hastulã perueniat immittendum est. Sed si fuerit impossibile vulnus prius dilatandũ erit:deinde instrumentũ in illud mittendũ: ⁊ adeo imprimendũ donec hastulam mordeat:q̄d postq̄ ita gestum fuerit:instrumentũ in suis extremitatibus que sunt exteri⁹ erit stringẽdũ: deinde in aliquib⁹ vicibus agitãdum vt per hoc probetur fixionis q̄titas:postea extrahatur predictum nãq̄ instrumẽtũ postq̄ sagittã momorderit vix ab ea separabitur:q̄r eius os est vt lima. Ideoq̄ ex pauca constrictione in eius extremis fortiter constringitur sagitta. Sagitta quoq̄ si in lacertum penetrauerit adeo vt locus p̄ quem intrauit ad eius exitum sit durus:⁊ alterius partis locus ad ipsius extractiõȝ sit facilis:findatur alia pars ⁊ deinde extrahatur. ¶ Spine vero ⁊ astelle ⁊ ȝiȝeȝu.partes:et alia ab illis que corpus intrant:ex emplastro de rebus rela

xātibus facto supposito sunt extrahende. Cum enim locus mollificatus fuerit: id quod corpus fuit ingressum ad eum egredietur. Unde etiā quidā sunt qui has medicinas extractiuas vocāt. Ex his aūt que predicto modo operantur est amoniacū qñ ex eo cū melle mixto emplastrū loco superponitur: aut ex cepis narcisci cū melle tritis fit emplastrū: aut cū radices arūdinum cū melle trite superponūtur: aut cū ex omnibus istis simul coniunctis fit emplastrū. qz tunc eorū operatio validior erit.

¶ De plagis capitis τ fractura cranei. Cap. xxvi.

Cum ex capitis percussione os nō fuerit fractū puluis ex aloe τ mirrha τ sanguine drachonis et olibano τ corallis desuper est spargēdus. Ex hoc eñ velociter sanabitur. Sed si os ita fractum fuerit vt inferius descendat: τ abscindatur craneum nō est hoc negligendū. Qz ex hoc intellectus turbatio τ spasmus accidūt: τ postea mors festina cōsequitur. Os igit illud velociter est extrahēdum τ ne pāniculus qui est sub osse rūpatur obseruādū est. Ad hoc aūt operandū medicus sapiēs: τ suauissime operās est necessarius. Qd autem de hoc mentionem in hoc loco facimus: non ob aliud facimus: nisi vt ostendamus ꝙ magnus ex hac egritudine sit timor: τ vt subito in ossis extractione studiū impendatur anteꝙ predicta contingant accidētia que mala sunt et vitari non possunt. Et medicus quidem caueat omnibus modis quibus potest: ne panniculus qui est sub osse rumpatur.

¶ De deceptoribus. Cap. xxvii.

Deceptorū fraudes tot sunt quot hic noster liber totus eas cōprehendere nō posset. Eorꝫ quoqꝫ audacia ac inuerecūdia: necnō cōcessio qua cognoscūt se pro nihilo affligere hoīes: in vltimo finis: post quem alius nō reperit existūt. Sunt nāqꝫ ex eis quidā q epilepsiā sanare se ꝓfiteantur: τ ideo capitis initiū in posterioribus in modum crucis findūt: et quedā que in suis tenent manibus ex vulnere extrahunt hoībus tñ fidem faciunt: qđ ex predicta incisione ea extrahant. ¶ Alij quoqꝫ sunt qui faciunt vt credat qđ ex naribus paruā attrahāt lacertā naribus infirmi tentā acutā aut ferrū immittētes acutū cū quo radere

incipiũt donec sanguis exeat: deinde agũt vt rem quam in manu tenent lacerte similẽ a naribus extrahere videantur: quã ex venis epatis faciũt. Sunt etiã alij q̃ faciũt vt credatur: qđ albuginem oculo auferant. Qui cũ ferrũ in oculum miscerint prius cũ ipso fricare incipiũt: deinde in oculũ subtilem mittũt panniculũ quẽ cũ ferro extrahẽtes ꝙ de oculo extraxerint dicũt. ¶ Sunt preterea alij qui dicũt se aquam ex aure suggẽdo extrahere qui aquã in ore tenẽtes vnaꝫ arũdinis extremitatẽ in suo aure ꝛ aliã in aure infirmi ponũt ꝛ suggũt: deinde per arũdinem aquã quã tenebãt in ore expellũt: dicentes se ex aure extraxisse. Alij itidem sunt qui vermes in aures: ꝛ in dentiũ radices occulte mittant: ꝛ dicunt qđ ex locis illis extrahũt. ¶ Sunt etiã quidã qui faciũt vt credatur ꝙ ranula desuptus linguã extrahant. Ideoq͡ȝ ibi incidendo fixurã faciũt: in qua glandulam que adheret ponunt: deinde extrahũt eam. Cur aũt neminẽ illos qui vulneribus ꝛ vlceribus ossa mittũt: ꝛ postq̃ per aliquot dies ibi stare permiserint extrahũt cũ freqũeter hoc faciãt. ¶ Sunt etiam quidã qui cũ de vesica quãdoq͡ȝ lapidem extraxerint: aliũ adhuc ibi esse lapidem dicũt: ideoq͡ȝ faciũt vt credatur ꝙ inde aliũ extrahũt lapidem. Quãdoq͡ȝ etiã tangũt vesicã non pro certo scientes ꝙ in ea sit lapis incidũt tamen. Et si nõ inuenisit ibi lapidem immittũt ꝛ extrahũt. Quid autem attinet dicere de his qui carneꝫ ani incidũt emorroydas in ipso esse dicẽtes cũ hoc sepissime faciant et ad emorroydas et vulnera pessima que non prius aderãt perducãt. Et sunt nonnulli qui flegma vitreũ ex coxa aut virili membro: aut ex quocũq͡ȝ loco corporis voluerint se extrahere affirment Ideoq͡ȝ locũ scarificãdo scindũt: ꝛ cũ embuba quã illi loco superponũt aut sup caput virge multotiẽs suggẽdo humorẽ aliquẽ quẽ in ore abscõditũ tenẽt ꝑ embubã in ciminile fundunt. ¶ Sunt etiã q̃dã q̃ profitẽtur se oẽs egritudines que sunt ĩ corpore in vno cõgregaturos locoꝛ inde extracturos hi aũt locũ cũ kekengi fricare incipiũt: vnde ibi pruritus et vehemẽs ardor fiunt. Qui postq̃ hoc egerint se remunerari expetunt vt a predicto loco egritudinẽ remoueant. Remunerati vero locuꝫ oleo inungunt: ꝛ sedatur pruritus eiꝰ. ¶ Sunt aũt alij q̃ hoiem suspicari faciũt ꝙ aut pili aut vi-

trum ei data fuerint. Qui pēnā accipiētes in os ipsius mittunt ꝛ vomere faciūt: cū pēna tñ illud in guttur ei⁹ mittūt. Deinde extrahūt res multas huius gñis quas ipsi faciūt. Unde ꝛ hoībus maxima infert nocumēta et fortassis qñq; eos interficiūt. ¶ Hec aūt oīa nō ob aliud sunt sapientibus occulta: nisi qꝛ se cōmittunt eis non existimātes ꝙ in eis sit malū neq; inde dubitātes. Sed qñ eoꝝ cordib⁹ aliqua aderit suspicatio ꝛ eorū ceperint facta ꝑscrutari: oculis multis idem suspicātibus eorū ꝓpalabunt mēdacia. Quapropter sapiētes eorū manib⁹ se cōmittere nō debent: neq; aliq̄d ex medicis quas ipsi dant sumere qꝛ multos iam interfecerūt.

¶ Completus est tractatus septimus dei bonitate.

¶ Tractatus. viij. quinquaginta quinq; cōtinēs capitula.

Capl'm. i. de collectōib⁹ ꝛ aggregatiōibus sanationis venenoꝝ et morsus venenosorum aīalium et cautela.
Capl'm. ij. de morsibus tyrie.
Ca. iij. de morsib⁹ scorpionū.
Ca. iiij. de morsib⁹ akataret.
Capl'm. v. de morsibus rutele ꝛ sibth ꝛ aranei.
Cap̄. vi. de morsib⁹ vesparum et apum: et formicarum volantium.
Capl'm. vij. de morsibus lacerte et lacerte facetiue.
Ca. viij. de illis q̄ fugāt serpētes ꝛ venenosa animalia et lupos et interficiunt ea.
Ca. ix. de morsibus canis nō rabiosi et lupi ꝛ hominis.
Ca. x. ꝺ morsib⁹ canis rabiosi
Ca. xi. de his qui in potu acceperunt napellos.
Ca. xij. ꝺ his qui in potu sumpserunt cornua spisse.
Capl'm. xiij. de his qui in potu sumpserunt fel leopardi.
Ca. xiiij. de his q̄ in potu acceperunt fel tyrie.
Ca. xv. de his q̄ in potu sumpserunt summitatem caude ceruine.
Ca. xvi. de his q̄ in potu sumpserunt sudorem animalis.
Ca. xvij. de his q̄ in potu sumpserunt cantarides ꝛ stafisagriam montanam.
Capl'm. xviij. de his qui ī potu sumpserunt opium.
Ca. xix. de his q̄ in potu sumpserunt iusquiamum.
Ca. xx. de his q̄ in potu sumpserunt maudragora.
Ca. xxi. de his q̄ in potu sumpserunt nuces methe.
Capl'm. xxij. de his q̄ in potu sumserunt semen bengi.
Ca. xxiij. de his q̄ ī potu sumpserūt succū coriādri viridis
Capl'm. xxiiij. de his q̄ in potu sumpserunt psilium.

Caplm.xxv.de fungis & tuberibus perniciosis.
Ca.xxvi.d coagulatõe lactis vel sanguinis in stomacho.
Ca.xxvii.d assaturis q̄ cooperiũt ne fum⁹ ex ab eis exeat
Ca.xxviii.de piscib⁹ frigidis
Ca.xxix.d lacte putrefacto.
Ca.xxx.de nucleis fructuum & oleis que sũt rãcida & que sunt eis similia.
Ca.xxxi.d his q̄ in potu sumpserũt ranas fluuiales vel q̄ morantur in stagnis.
Ca.xxxii.d his q̄ in potu sumpserunt leporẽ marinum.
Ca.xxxiii.d his q̄ i potu sumpserunt malũ castoreum.
Ca.xxxiiii.d his q̄ i potu sumpsert gũmã siluestris ruthe.
Ca.xxxv.de his q̄ i potu sumpserũt siluestres anarcados
Ca.xxxvi.de his qui in potu sumpserunt aloandrum.
Caplm.xxxvii.de his q̄ ledũtur ex comestione squille.
Caplm.xxxviii. de his quib⁹ nocuit semen vrtice.
Caplm.xxxix.de his quibus aqua frigida nocuit.
Cap.xl.de his q̄ in potu sumpserunt gipsum.
Cap.xli.de his q̄ in potu sumpserũt lithargirum.
Ca.xlii.de his q̄ in potu sumpserunt argentũ viuũ vel in quorum aure fixum fuit.vel qui sumpserunt vzifur.
Caplm.xliii.de his q̄ in potu sumpserunt cerusam.
Ca.xliiii.de his q̄ i potu sumpserũt calcez & auripigmentum simile & arsenicũ sublimatũ vel euersiaz de qua sit sapo vel i quorũ ore multus fumus arsenici intrauit.
Cap.xlv.de his quib⁹ nocuit squãma ferri vel qui eius limaturam sumpserunt.
Caplm.xlvi.de his q̄ in potu sumpserunt florem eris.
Cap.xlvii.d his q̄ i potu sumpserunt calcanthuz aut alumen et multum de eo in potu sumpserunt.
Cap.xlviii.de his qui i potu sumpserunt titimalũ ex quo multum soluti fuerunt.
Ca.xlix.de his q̄ in potu sumpserunt elleborũ albũ:nucez vomicã cõdisi & artanitam.
Cap.l.de his qui i potu sumpserunt elleboruz nigrum.
Caplm.li.de his qui in potu sumpserunt dand.
Caplm.lii.de his qui in potu sumpserunt euforbium.
Caplm.liii.de his q̄ in potu sumpserunt mezereon.
Ca.liiii.de virtutib⁹ medicinarum laxatiuarum & de rectificatione earum.
Ca.lv.d exẽplo cõpositionis medicinaruz laxatiuarum.

¶ De collectionibus τ aggregationib⁹ sanationis venenorum τ morsus venenosorum animaliū τ cautela. Cap. j.

Umme τ aggregationes medicādi venena: et morsus venenosoꝝ animaliuȝ τ custodiendi se ab eis. Qui cibum aut nutriēs aliquod suspectum habuerit: oportet vt in quo ē sup̄flua dulcedo aut sup̄abūdans acetositas: τ ad vltimuȝ quicquid saporem habet sup̄abundātem τ fortem nequaꝗ̄ comedat. Perniciose enim medicine nullo mō̄ misceri p̄nt nisi talib⁹ nutriētibus. ¶ Malū quoqȝ si habuerit cib⁹ odorem dimittēdus erit. Si quis p̄terea timet ne venenū ei tribuatur aliquā ex medicinis que venenoꝝ opationē remouere aut debilitare ꝯsueuerūt assidue sumere dȝ si eas hauriēdo in potu venenū p̄uenire poterit: quas in fine huius tractatus nomiābimus. Qd̄ si qn̄qȝ ꝯtingat ipsuȝ ante earuȝ potum venenū sumere oportet vt ea hora qua mutationē τ estuationē sentire cepit aqua tepida τ oleū sisaminū ei ī potu tribuātur. De quibus tantū sumat donec vēter repleat: deinde vt vomat p̄suadēdū. Si aūt vomitū tardari τ pigritari ꝯspexeris: in aqua coque anetū cui in p̄dicta aqua mel τ baurach τ salē ammisce. Cum enim multotiēs vomere feceris attēde an in inferiorib⁹ vētris estuationē sentiat. Qd̄ si ita fuerit collyriū ano suppone aut cū clister ventrē solue. In stomacho aūt si predicta senserit accidentia medicamē est ei tribuendū qd̄ cum biberit soluatur. Est etiā melius vt vtrūqȝ simul perficias. Et si post hec eger ab omnibus que sentiebat quieuerit vtile erit. Si autēȝ non cōsidera q̄ accidentia ipsum cōmittātur vȝ si est stimulacio et incisio: et in aliquo loco vētris corrosio: aut si est feruor τ sudor τ faciei rubor τ venaruȝ tumor atqȝ angustia τ sitis: τ fetor oris ac oculoꝝ citrinitas aut cōgelatio: τ eleuzegi τ stupor atqȝ subeth: aut si nullum p̄dictoꝝ in ipso apparet. ipse tamen deterior incipit cui etiaȝ sincopis τ sue virtutis dissolutio frequenter accidūt. ¶ Accidentia namqȝ que prius nominauimus venenoꝝ calidoꝝ τ corrosiuoꝝ sunt. ¶ Secūda autem que modo retulimus sunt accidentia venenoꝝ que cum tota sua substantia hominū complexionibus contraria inueniūtur. Qd̄ si prima inueneris accidentia lac τ butyrum et

oleum amigdalarum ad potandum: egro tribue quem etiā confectiones ex zuccharo calidas et subtilituuas cum oleo amigdalarū dulcium sumere facias: hoc nāq3 veneni acuitatem frangit ꝛ eius reprimit mordicationem. ¶ Secūda autem cum intellexeris accidentia aqua cum niue: ꝛ sauich cū aqua ꝛ niue ꝛ zucharo atq3 aquā rof. ad bibendum tribue. ¶ Trociscos quoq3 de camphora eum sumere facias oleūq3 roseum infrigidatū vt bibat suade. ¶ Preterea attende in quo loco corporis vehementiores sentiat inflāmationē cui ex lenticula aque in niue infrigidata emplastrum suppone: quod tādiu mutando renouabis donec locus ex frigoris nimietate stupidus fiat: deinde psiliū atq3 lac vaccinū de quo butyrum extractum fuerit: necnon frigidorum fructuū succum ei tribue: in quo si repletionis apparuerint signa ipm flobothoma. Uentrem quoq3 si strictus fuerit cum medicina solue: deinde ciba cum extractione ꝛ infrigidatione.
¶ Tertias autem significationes si conspexeris allia ꝛ sinapi: ꝛ ex medicamine de asa egro tribue: vinūq3 vetus ꝛ forte ac purum eum potare facias. Ipsum tamen dormire nō permittas: sed fac eum sitire: corpusq3 eius frica atq3 caput et pectus et cum panno calefacto calefacias. Significationes autem quarte cum apparuerint cito succurre. He enim venenorum significationes omnibus sunt deteriores: vtpote necē velocius inferentes. Tyriacam ergo de viperis aut metridatum ei statim tribuas: vinumq3 ei ad potandū da: et ex rebus odoriferis ei adhibitis atq3 succo carnis ipsum conforta. Eum quoq3 in loco ventoso ac frigido sedere facias quē subtilissimis camisijs in aqua rosata sandalum habente rubeum infusis vestire debet locūq3 qui est in ore stomachi ipsius fricare cōuenit. Eum quoq3 aliquib9 horis sternutare et vomere facias. Hic vero si multum debilis extiterit in ipsius os ventum suffla aut flabellando intrare coge. Cui si frequenter acciderit sincopis quo fortis existat ꝛ occultetur pupilla: pulsus quoq3 atq3 anhelitus ad vltimū puenīat debilitatis ꝛ superuenerit sudor paruus ꝛ frigidus procuIdubio moritur. ¶ Uentosorum aūt animalium punctura ꝛ morsus si cuius fuit ignoratur ilico ex quo morsum senserit patiens ea pars q̄ loco morsus superest liganda est locusq3

fuggēd9.Uētosa quoq3 vehemēter ignita aut vētosa cū sca-rificatiōe loco supponēda est:atq3 ex pullis in medio scissis cal'is existētibus empl'm sup locū patientē est imponēdum. ¶ Postq̄ vo eger calorē iā ꝗeuisse:nec ad corpis ꝓfunduz penetrādo accedere ꝑsenserit iā bonitatis spes aderit. Qd̄ si nō hoc mō fuerit empl'm ex fimo colūbino ⁊ mētastro aut ex sulfure ⁊ vrina:aut ex isto empl'o supponat̄:qd̄. ℞.casto-rei:serapini:asse:sulfuris: fimi columbini:mētastri:pulegij: ceruini:oīum partes equales picis:⁊ olei veteris q̄tū ad eo rū cōmixtionē sufficere possit: ex his oībus in mortario eo vsq3 cōquassatis donec vniant̄ fiat emplastrū. ¶ Infirmus aūt si cū prius in mēbro frigiditatē pateret̄ ex hui9 empl'i su perponere remediū senserit:ex reb9 calidis ipsuz curare stu-de ⁊ ecōtrario. Si aūt ad hoc peruentū fuerit:vt infirm9 in loco morsus aliqd̄ vnū de accidētib9 q̄ nomiauimus presen serit:⁊ ex medicinis quas ibi retulim9 sanetur. Jdeoq3 opor-tet vt nemo cū aīali ludat qd̄ ignorat:neq3 rē quā nescit in os suū mittat:neq3 corp9 suū ex ipsa fricari faciat. In man-sionibus quoq3 vbi huiusmodi animaliū timor existit fene-stre claudāt̄:⁊ se vt postea dicem9 si deo placuerit custodiat. ¶ Descriptio medicaminis de asa que ad frigida venena fa cit: et ad scorpionum et ruthele morsus: necnō egritudini-bus frigidis cōfert. ℞.foliorum ruthe sicce:costi:mentastri sicci:piretri:cordumeni:omnium partes equales ase: quan tum est omnium pars quarta mellis qd̄ sufficit: dosis eius que in potu sumitur a magnitudine incipiēs auellane: vsq3 ad nucis protenditur magnitudinem.

¶ Medicamen ex nucibus⁊ ficubus qd̄ oēs venenosoꝝ aīa-liū modos nocere ꝓhibet. ℞.nucū a duab9 corticib9 excor ticatarū partē.i.salis grādinosi:folioꝝ ruthe amborū.ana. sextā vnius partis ficuū albarū quātū ad ꝑdictoꝝ sufficit cō mixtionē. Ex quibus cū mixta fuerint nucis fiat similitudo ⁊ comedatur. Quibus vti incipiat q̄cūq3 ne veneno perima tur:timet ⁊ sumat ex ea etiā ante cibū suū:hic nāq3 est me-dicamē qd̄ venena expellit. Tyriaca de terra sigillata que est experta. Nā si ex ea aliquis potauerit q̄ venenū sumpsit vomere nō cessabit donec totū vomat venenū. ℞.terre sigil late:bacaruz lauri vtriusq3 partes equales terant̄:⁊ cū bu-

tyro vaccino inungant: et cū melle cōficiantur et recondat medicamen: de quo ante cibū in quo mala habet suspitio: aut post eū aliqd sumatur: aut etiā cū malū superuenerit accidēs. Nam si ea vtēs venenum sumpserit: ilico eū vomere faciet. Et si venenū nō acceperit: nequaq̄ vomitū aduenire faciet. Quapropter donec vomitus affuerit ipsa in potu dāda erit. Post hec aūt significationes que apparent sunt attēdende: et ex medicinis quas diximus cura adhibēda.

¶ Metridatū qd est medicamen nobile: quo si quis assidue vtatur: cuius postea species tribuatur perniciciosa nō ei nocebit. cū hoc quoq; cibi appetitū cōfortat: coitūq; cōmouet et colorē redit pulchrū: atq; malas cogitationes ex colera nigra et cōfabulationes aie pueniētes remouet. Urine quoq; difficultatē soluit: et antiquo vētris fluxui auxiliat visumq;: necnō oēs alios acuit sensus. R̄. mirrhe croci orietalis: agarizi. cinamomi oium. ana. ℥. x. thuris: macis: nardi: nasturtij. squinanti: elli: zilobal. sticados: siseleos: costi dulcis: galbani: terbētine: macropiperis. castorei. hypoqstidos storacis liqde: oppoponacis folij oium. ana. ℥. viij. cassie lignee melanopipis: leucopiperis mellilotí: polij: scordeon: dauci oppobalsami: carpobalsami: medicaminis de fusio: bdellij iudaici oinm. ana. ℥. vij. spice celtice: ammoniaci: masticis: gūmi arabici: seis feniculi: rosar siccarū: olixatri: cordumeni gentiane romane: pulegij ceruini oium. ana. ℥. ß. anisi. meu: acathie: fausel. ypericon: inguinis stinci oium. ana. ℥. iiij. assari: serapini: ambor. aū. ℥. iij. opij. ℥. ß. folior ruthe. ℥. ij. et ß. Conficit sic gūmi vino fundunt veteri et in mortario donec mollescāt cū pistello agitant: deinde cū melle dispumato qd sufficit cōficiunt. De hoc aūt medicamine quātum est auellana aut parū plus: aut parū minus est dandū. Cum aūt aliquod superuenerit accidēs: et fuerit necesse hāc medicinā loco tyriace sumere bibatur ex ea quātum est nux vna.

¶ Tyriaca de fusio que in metritato recipit. R̄. passarum mundatarū. ℥. iiij. terbētine. ℥. xxiiij. mirrhe. squināti. amborum. ana. xij. cinamomi: bdellij blacte bizātie: spice celtice: xilocassie: mellilotí: ciperi: bacarū lauri oium. ana. ℥. iij. calami aromatici. ℥. ix. croci orietalis aspalti. ambor. ana. ℥. ij. et ß. Cōficitur sic ea que mollificari possunt in vino veteri

posita resoluantur donec liqda fiat. Alia aũt oĩa trita ⁊ cribellata cũ eis cõiungant: ⁊ cũ melle dispumato confecta et mixta reponãtur. Hec nãq₃ est summa curationis venenoꝝ quoꝝ non habet noticia. Cũ aũt que sint ex eoꝝ signis que dicturi sumus sciri põt cũ cura que eis est ꝓpria sanẽtur.

¶ De morsibus viperarum. Cap. ij.

Cum vipera aliquẽ momorderit locus qui est super morsum vipere fortissime est ligandus. Qꝺ si morsus in mẽbro fuerit paruo fuerit q₃ morsus generis viperaꝝ que pessime esse cognoscunt: de qbus non sperat vt ab eis morsi euadere possint mẽbrũ ilico sub ligatura abscindatur. Si aũt vipera talis non fuerit patiẽti ilico detur tyriaca de viperis facta. Nõ eñi vsq₃ ad hoc nostrũ tempus inuenimꝰ qꝺ a viperarũ morsibus magis hac medicina liberare possit ꝓprie qui recens est. Qꝺ si hec tyriaca non est presens tyriaca metridatis ⁊ trocisci de herbo dentur.

¶ Trociscoꝝ vero de herbo hec est descriptio. ℞. seis anda coche ari. ro. pigami: farine herbi omnium partes equales existis tritis ⁊ cũ aceto cõmixtis fiant trocisci: de quibꝰ pondus vnius aurei cũ vncia vini veteris in potu tribuatur. Huius nãq₃ medicine virtus operationi maioris tyriace in hoc caplꝰo vicina existit. Aut etiam detur patienti pondus duorum aureoꝝ de asa cum vncia vna vini. Butyrũ quoq₃ vaccinum ⁊ mel multotiẽs atq₃ cibos vnctuosos ⁊ allia multa et nuces comedat et vinum vetus in potu sumat. Cibarium etiam ex nucibus ⁊ allijs ei preparetur post cuius comestionem vinum vetus fortissimum bibant. ¶ Loco preterea in quo est morsus ventosa cũ scarificatione superponatur emplastrũ etiã qꝺ in caplꝰo de vlceribus diximus adhibeatur. Et loca que sunt in circuitu putrefactionis: ex bolo ar. ⁊ lẽtibus excorticatis ⁊ aceto vini epithimentur. Eger quoq₃ flobothomet: deinde que harũ duarũ rerũ maiorem ei inferat timorẽ cõsidera: videl₃ an accidẽtia que loco morsu accidunt: aut ea que tota accidũt corpori. Nã sincopis ⁊ casus ⁊ sudor frigidus ei acciderint tũc tua sollicitudo sit magis ad resistendum istis ꝙ eis que in loco morsus fiunt. Quapropter locus qui morsus est nõ est curãdus nisi cum eis solum que trahunt. ¶ Postꝙ vero iã dicta accidẽtia omnia quie-

uerint et remota fuerint: ⁊ egro nõ timetur nisi ex loco mor sus ne scilȝ in eo vlcera mala ⁊ putrefactio fiãt: tyriaca tũc egro non approximet neqȝ vinuȝ neqȝ medicine calide sunt ei tribuende verum ipse est minuendus: ⁊ ipsius regimen est infrigidandũ et locus cum medicamine vlcerum pessimorũ est sanandus: et est etiam comburendus: et omnino abscin= dendus cum hoc necesse fuerit videlȝ si videris putrefactio nem cito de loco ad locum transire.

¶ De his aũt que ad viperarum morsus ꝓprie faciũt est: vt cãcri assati egro multotiẽs dẽtur. Et ecce hic tyriaca vltima ꝓ qua magna secta bonoꝝ physicoꝝ iã testificata est: qd ad morsus viperarũ quãtũ tyriaca maior valet. Cuius est descri ptio. ℞. anisi. ʒ. x. piperis. ʒ. iiij. ari. ro. castorei amboꝝ. ana. ʒ. ij. ⁊. ß. conficiantur cum careno. De qua quãtum est nucis magnitudo in potu tribuat. Qui vero a vipera morsus est aut q̃ napellos in potu sumpserit: ne ea die dormiat ꝓhiben dus est. Tyriaca de viperis ⁊ ipsa tyriaca magna. ℞. troc. viperaꝝ pondus. xxiiij. aur. trociscoꝝ squilliticorũ: pondus xlviij. aur. trociscoꝝ andaracharũ. aur. xxiiij. melanopipis: macropi. amboꝝ. aur. xxiiij. opij. cinamomi: rosaꝝ ru. trita= rũ seminis napi siluestris: scordeũ. yreos. agarici. succi liqui ritie balsami puri omniũ. ana. põdus. xij. aur. mirrhe. croci oriẽtolis. ʒʒ. rauedsent radic̃. pẽtafilõ. mẽtastri mõtani: pras sij olisatri. sticados arabici. costi amari. leucopipis pulegij ceruini: olibani: squinãti: floris terbẽtine: xilo cassie nig. spi ce indice: polij oium: ana. põdus. vi. aur. storacis liq̃dc: seis apij: siseleos. nasturtij babylonici. ameos camedreos. came pitheos. ypoq̃stidos: spice celtice: folij indi: gẽtiane romãe: seis maratri: terre sigillate: colchotar. amomi. nast. albi. acori. carpobalsami: ypericon: fu. gũmi ara. cordumeni: ani si acathie serapini oiuȝ. ana. iiij. aur. dauci: galbani aspalti oppoponacis. cẽtauree minoris. ⁊ ari. rotũ. castorei omniũ. aũ. ij. aur. mellis dispumati li. x. vini bũ redolẽtis ⁊ clari ac puri lib. iij. Opium ⁊ mirrha: ⁊ ypoquistidos ⁊ sarapinuȝ: ⁊ succus liq̃ritie ⁊ storax liq̃da ⁊ acathia ⁊ oppoponacum su= mãtur ⁊ oĩa hec in mortario posita cum pauco melle dispu mato moueãtur donec mollescant: deinde ex vino infundã= tur ⁊ per tres dies in vase vitreato manere permittantur.

Postea spica et cinamomũ ⁊ zinziber: ⁊ cassia lignea: et nasturtiũ atqꝫ castoreũ: ⁊ folium, ⁊ terra sigillata ⁊ colchotar: ⁊ aspaltũ ac amomũ oĩa hec trita in mortario cõmisceãtur ⁊ ex vino aspgant donec vniant: deinde mel ⁊ gũmi arab. ⁊ terbẽtina: ⁊ galbanũ ⁊ balsamũ sumãtur ⁊ in cazola posita donec mixta sint agitẽtur: que taliter preparata aliis medicinis que in mortario sunt adiũgant: ⁊ cum oĩa simul fuerint terantur ⁊ agitẽtur: donec bene sit mixta: deinde quod ex eis fit in pisside argẽtea aut stannea que medicamẽ hoc in duabus partibꝰ sui capere possit reponatur. Uas aũt hoc non sit plenũ cuiꝰos cũ corio optime ligetur quotidie tñ discooperiat ac per vnã horam manere permittatur. Ex hac quoqꝫ medicina nõ nisi post sex menses aliquid sumatur.

¶ Trocisci de vipis sumant vipe femie q̃ i hoc discernunt ꝙ plures duobus hñt dentes: masculini ṽo sexus duos tñ habẽt dẽtes. Ex q̃bus eligant ille tñ que ruffo vicinãtur et colori sunt cito nobiles: caput frequẽter agitãtes: et q̃ sunt bone habitudinis: ⁊ pigues oculos habẽtes rubeos: ⁊ capita lata quarũ anus iuxta caudã inuenit. Que in tpe veris colligãtur in eius. s. medio. Ille tñ que in littoribus maris morãtur: aut in lacubus vel in locis q̃ aque salse vicina existunt: nequaꝙ̃ accipiant. Cũ aũt collecte fuerit ilico ex earum capitibus ⁊ caudis quãtum est quattuor digitorũ mensura abscindat. Et si post abscisionẽ moueant ⁊ agitentur: sanguinisqꝫ ab eis fluxerit multitudo: domestice sunt ⁊ congrue. Qd si huius contrariũ cõtingat nullo modo in medicamine ponende erunt. Deinde earũ coria detrahantur: et quod in earum vẽtribus est extractum expellatur: quod aũt reliquũ est cuꝫ aqua dulci lauetur et mundetur: ⁊ per frusta incisum in caldaria munda cum aqua ⁊ sale et aneto donec dissoluatur: ⁊ caro separẽtur ab ossibus coquatur: deinde proĩciantur ossa et ius a carne coletur. Ignis ṽo cum quo coquitur sit fortis: qui de carbonibꝰ ilicis vl' quercinis fiat. Caro quoqꝫ prematur vt humor qui est in ea egrediatur: deinde de ea in pondere sumatur: cui ꝙ̃tum est eius quarta pars de tortellis admisceatur: que parum fermenti habentes azimo pani sint vicine nihil acetositatis in se habẽtes. Et optime desiccate terant donec sint vt alcohol dein-

ceps cum carne simul terãtur ꝛ ex parua quãtitate iuris infundatur. Et quib⁹ postq̃ multotiẽs trite fuerint ꝛ cõmixte trocisci informent subtiles. Qui ṽo eos ꝯficit manus ꝛ digitos ex balsamo inungat. Quos in vmbra desiccet singulis horis reuoluẽdo. Qui cum desiccãtur in vase sicco nihil humorositatis habente esse debẽt. Postq̃ autem bene desiccati fuerint in vase vitreo recõdantur.

¶ Trocisci squillitici cepe q̃ squille vocãtur in tp̃e quo metitur triticũ sumant que neq; sint maxime neq; paruissime: ꝛ ex pasta coop̃te in furno sup̃ laterẽ posite assari p̃mittãtur. Cum autẽ pasta qua coop̃te sunt assata fuerit: extrahãtur et ꝓpũciãtur pasta ꝛ qđ ei adhesit ꝛ qđ intus est accipiatur: cui quantũ est eius medietas de farina herbi trita: ꝛ cum subtilissimo pãno cribellata admisceat. Que postq̃ sic fuerint terãtur ꝛ misceant aliquotiẽs ꝛ ex vino donec bene sint mixta ibibantur ꝛ informẽtur trocisci. Qui aũt eos informat ex oleo roseo inungat manus suas ꝛ trociscos informando eos sicut diximus faciat ꝛ in vase vitreo recondat.

¶ Trocisci andarachoron. ℞. darsessahan calami aromatici: costi: xilobalsami: asari: polij: amomi: masticis: floris cotule albe: su. oium añ. pondus. vi. aureoꝝ: floris squinãti: pondus. xx. aureoꝝ: rauedseni: xilocassie: cinamo. oium añ. aur. xx. spice indice: folij amboꝝ añ. aur. xvi. mirrhe aureos xxiiij. croci oriẽtalis aur. xij. terãtur oia ꝛ cribellẽtur: ꝛ cuꝫ vino redolẽte cõficiantur ex quibus informẽtur trocis. ꝛ siccentur vmbra. ¶ Probatio tyriace pullo aut cani paruꝫ de napellis detur aut vipera sup̃ eũ incitet q̃ ipsuꝫ mordeat: in cui⁹ ore parũ de tyriaca ilico ponat ꝛ obseruabit illesus si de⁹ voluerit. Aut scamonea ad bibẽdũ ei tribuat cui postq̃ venter fluere ceperit tyriaca tribuat ad auellane magnitudinem ꝛ restringet venter. ¶ Patienti quoq; vomitũ multum ꝛ vehementẽ similiter facit de maiorib⁹ itidẽ ei⁹ vtilitatib⁹ est ꝙ a morsib⁹ viperarũ ꝛ a venenis p̃niciem inferẽtibus q̃ quibusdã dant illesos ꝯseruat ꝛ qđ lepre cõfert. Ad multa p̃terea alia remediũ affert exceptis istis.

De morsibus scorpionum. Cap. iij.

DE his que scorpionũ conferũt puncturis est bibere pondus vnius aurei cum aqua aut vino ex ra-

dicibus colloquintidarum siccis. Aut vnius aurei pondus ex medicamine de assa cum vna.ʒ.vini. Aut locuꝫ qui est su per pũcturam stringere ⁊ ex oleo de ben ⁊ aqua calida em-brocare et cum sambucino in quo castoreum et euforbium confricata fuerit inũgere: atq̃ cum eo locum fortissime fri-care. ¶ Tyriaca que valde scorpionum pũcturis ꝓficit. ℞. radicum corticũ capparoꝝ absinthij: nabati: arist.lon.gen-tiane: oĩuꝫ partes equales. Dosis huius in potu.ʒ.iij. sit.est enim congrua. ¶ Tyriaca dyatesseron que puncturis scor-pionum ⁊ alioꝝ reptilium ⁊ pernitiosis venenis confert: et magne tyriace in bonitate vicina existit. ℞. gentiane arist. baccharũ lauri: mirrhe: oĩum partes equales hec cum mel le confecta in vase reponãtur: et ex hac medicina cum ne-cesse fuerit in potu ab vno aureo vsq̃ ad duos ⁊ dimidium cum.ʒ.vna veteris vini sumatur.

¶ Tyriaca que scorpionũ puncturis vehementer auxiliat᷑. ℞. gentiane: arist. mirrhe: costi: castorei: ruthe mẽtastri sic-ci: piretri: ʒinʒiberis: piperis: nigelle oĩum partes equales cõficiantur cum melle detur ex ea ad nucis magnitudineꝫ cum vino. Qḋ si de ꝑdictis medicinis nullã habueris vinũ vetus ⁊ allia ad comedendũ tribue atq̃ ex eis loco empla-strum suppone. Locus quoq̃ assidue cuꝫ igne calefacias et cum medicinis calidis quas habere poteris. Cum autẽ ty-riacam dederis ⁊ dolor sedat⁹ fuerit si febris supueniat se-quenti die summo mane egrum flobothoma ⁊ aquã ordei: ac cibaria vltime humiditatis ei tribue ⁊ in ipsius cautela ne egritudinẽ incurrat acutã stude. Omnes ꝑterea abstinẽ dos ab apij comestione, qui in locis sunt vbi scorpionum multitudo: aut iararet habetur iubeo.

¶ De puncturis akatareti. Cap.iiij.

Hi sunt scorpiones parui valde caudas se trahen-tes: et sunt in terra cohet al's chaʒet est terra vbi alexander inclusit goth ⁊ magoth cuius habita-tores tyriacam optimam inuenerunt que exercitualis di-citur tyriaca cuius hec est descriptio.

¶ Tyriaca exercitualis. ℞. corticis radicis: capparis: radi cũ colloquĩtide: absinthij romani: ari. rotũ. herba q̃ vocat᷑

lingua caldeorum hazez:troximel siluestris sicce ex his omnibus bene puluerizatis.ʒ.ij.tribuantur.
¶ Illud preterea quo medici vtuntur in huius egritudinis cura est quod ei qui punctus est de troximel siluestri sicca quantum ter manu vna cōtineri potest tribuunt et quod poma acetosa dant ad comedandū et quod de sauich pomorū cum aqua frigida dormiant aut cum iulep. Quod si multus ei superuenerit calor aqua ordei ad potandū tribue. Et si ventris dolorem cum incisione senserit da ei ad potandū oleum rosatū cum aqua ordei et citrulos ac cucurbitam et lac acetosum ei tribue. ¶ In loco quoque puncture ventosa ponatur et ilico suggatur locus preterea comburatur et medicine calidissime desuperponant. Negligentia itidem in harum puncturarum cura: licet dolor qui in eis sentitur sit debilis habēda nō est. Ex istis nāque puncturis in principio fortis nō accidit dolor. Post vnū autē aut duos dies pessima cōsequūt accidētia lingua nāque fit vt apostematibus plena accidūt etiam ei sanguinis mictus et sincopis ac cordis tremor. ¶ Si autem venter eius qui pūctus est sit strictus iniectio ex succo sicle et baurach et oleo viola. ei per clistere fiat. Cui si fortem inuenerit angustiam succus malorū acetosorū et granatorum acetosorū et oleum rosatū atque aquā ordei et lac statim multum tribuātur. Si vero infirmū sanguinem mingere cōtingat ipsum prius flobothoma. deide de medicinis ad hoc nominatis ei in potu aliqua tribue ius quoque pinguiū pullorum eum potare facias. ¶ Lingua quoque si quasi apostematibus plena fuerit vena que est sub ea incidat atque gargarismus de succo endiuie et syrupo acetoso ei fiat. Tremor autem cordis vehemens si acciderit sauich de pomis cum syrupo de pomis atque lac acetosum cum trociscis de cāphora patienti donentur. Istis enim medicinis et earum similibus vtuntur medici cū morsus iararet curare volunt. Tyriaca tamē exercitualis non ob aliud hic ponitur nisi propter famam que apud vulgus est. s. quod scorpionum puncturis proficiat.
¶ Tyriaca que morsibus congruit iararet. Rx. troximel siluestris sicce foliorum malorum acetosorum coriandri sicci omnium partes equales bibatur ex ea quantum tribus vicibus ore capi potest. Quod si corrosio in loco morsus acci-

derit cū medicamine acuto curetur: et ea que sunt in ipsius circuitu ex bolo ar. et forti aceto epithimētur: et cū aliis medicaminibus que in cura pessimorū vlcerum et corrodentiū nominauimus sanentur.

¶ De morsibus rutele et sibth et aranei. Cap. v.

Rutela est animal paruo araneo assimilatū qui vocatur phihit muscas venari solitus. Sibth vo magno araneo lōgos habēti pedes assimilātur. Rutele aūt multe sunt species: q̄bus egyptiaca deterior iudicatur. Ex eis aūt sunt quedā q̄ parū nocēt. Ex morsu aūt eius que est rubea sequūtur ista: fortis videlz dolor et egerēdi duritiès. Sed ex morsu eius que est viridis accidit paruus dolor et pruritus que velociter sedātur. Et ex morsu ei⁹ que depicta apparet accñtia ista sequūtur fortis dolor et in corpore frigiditas et tremor. Ex albe aūt rutele morsu paruus dolor et prurit⁹ atq̄ vētris fluxus accñt. Sed ex morsu ei⁹ que super dorsum lucētes hz lineas: et vocatur stellata paru⁹ dolor et pruritus atq̄ stupor et corporis relaxatio cōsequuntur. Ex morsu quoq̄ eius que est citrina sup se villos hñs accñt dolor vehemētissimus et tremor ac sudor et vētris inflatio: et fortasse mors inde sequit̄. Omniū vero curatio cōis est: vt patientes in aqua calida tādiu stare p̄mittant̄ donec dolor ab eis remoueat̄. Nā cū in ea p horā .i. sederit q̄escūt hora. Cū aūt exierint de aqua dolor reuertit̄. Cum igit̄ dolorem postq̄ de aqua exierint sedari cōspexeris locū ex aqua in q̄ multū salis resolutū fuerit line. Corpora quoq̄ eoꝝ calefac eosq̄ ea die balneum ingredi fac et eos sudare fac: et diebus postea aliq̄t loco etiā emplastrū ex cinere q̄ fit de ligno fici et calce et chali ex aqua calida cōspersis superpone patiēti quoq̄ quātitatē duarū ʒ. nigelle tribue. Ille etiā quē sibth inomorderit cum tali medicamine quale est illud curatur.

¶ Tyriaca alia ad morsus rutele vtilis et probata. Rx. nigelle. ʒ. x. dauci cimini amboꝝ. ana. ʒ. ß. seis hahel gallarum cipressi amborū. ana. ʒ. iiij. spice inde: bacharum lauri: aristologie rotunde carpobalsami: cinamomi: gentiane seis andacoche: seis apij omniū. ana. ʒ. ij. conficiantur cum melle detur ex ea ad nucis magnitudinem cum vino veteri. Ad hoc preterea confert aut medicine scorpionuz dentur. Aranea:

rum vero quidã sunt ex quorũ morsu adeo sceua consequun tur accidẽtia vt extremitates infrigidẽtur: ꝛ cutis horripiletur atq3 virga erigatur ꝛ tendatur ꝛ venter vento impleatur. Istis vero ruta sicca ꝛ cipperi cũ vino dari debẽt: et vt in balneo sedeant elaborandũ: vinũ quoq3 purum toto illo die l3 paulatim in potu est tribuendũ.

¶ De pũcturis vesparũ formicarꝫ ꝛ apũ volatiliũ. Cap.vi.

Ad hoc cõfert locũ ex aceto ꝛ luto vicissim linire: pãnumq3 aceto infusum ꝛ sup niuẽ infrigidatum desuperponere. Beneficium quoq3 prestat emplastrũ ex lẽticula de stagnis ex aceto imbibita superpositum. Et aqua niuis eo vsq3 desup fundere donec locus reddatur stupidus multũ auxiliatur. Post hec aũt locus ex cãphora ꝛ aqua rosata liniatur qd nõ semel s3 multotiẽs fieri debet. Pãni quoq3 in aqua rosata infusi ꝛ niue desup sunt ponẽdi atq3 de glacie sano aliqd est immittẽdũ. De aqua etiã cũ niue multũ tm̃ in potu sumat donec satietur. Qui post hec cũ foliĳs basiliconis aut cũ muscis est fricãdus. Qd si fortis in corpore calor acciderit rob de succo vue acerbe: et psiliũ in potu sumantur. Eger preterea multũ ex citrolis ꝛ endiuĳs ac lactucis edat ꝛ aquã ꝛ acetũ necnon syrupũ vehementis acetositatis cũ succo granatorꝫ ꝛ psilio bibat. Locus etiam mox multotiẽs suggat. Cui etiã cõferũt vt citroli aut portulaca aut solatrũ aut semperuiua aut his similia supponãtur Ad hoc itidẽ valet vt coriãdri sicci et puluerizati quãtũ ter manu capi põt cũ zuccharo ꝛ aqua frigida ad bibendum tribuatur ꝛ vt locus cũ foliĳs ieributh fricetur.

¶ De morsibus stellionis ꝛ lacerte. Cap.vĳ.

Cum hec animalia aliquẽ mordent dentes in loco morsus dimittũt ideoq3 dolor perdurat donec dentes inde euellãtur. De his que eos exire faciũt est vt locus cum oleo ꝛ cinere fricetur donec egrediãtur. Deinde ex cinere cũ oleo cõmixto emplastrũ loco superponãtur. Qd si dolor perseuerauerit locus erit suggẽdus postea infirmus in aquam calidã mittendus ꝛ de tyriaca ad rutele morsus facta erit ei tribuendum.

¶ De his que fugãt venenosa animalia ꝛ lupos et interficiunt. Cap.vĳ.

Catti et furones ac pauones necnon grues ꝛ aquatica volatilia ꝛ his similia: quorũ natura est venenosa capere animalia in turribus sunt nutriẽda et tenenda. In locis valde timorosis et putridis alendi sunt cerui et furones ac smaragdus melior que potest haberi tenenda est. Lampas quoqꝫ valde luminosa longe a lecto remota ibi est ponenda ꝛ iuxta quam sint homines qui vicissim dormiant super lectos iacentes. Qui legant ꝛ loquantur vocibus tamen mediocritatem non egredientibus venenosa nãqꝫ animalia ad eos ibunt. De his autem que precipue serpentes expellunt est vt domus cum cornibus cerui aut vnguis capre et sulphure et cum capillis humanis suffumigetur. Hasseth quoqꝫ si in serpentium foraminibus mittantur et si domus cum galbano suffumigata fuerit serpentes fugient. Domus etiam si ex aqua in qua sal amoniacus fuerit dissolutus roretur serpens nullo modo ei appropinquabit. Et si de aqua hac in eorum fundatur foraminibus moriuntur. Si quis etiam saltem amoniacum in ore tenuerit donec dissoluatur: et postea in os spuerit serpentis morietur. Domus preterea si ex pice aut bdellio suffumigata fuerit: fugabuntur serpentes. Similiter etiam fugiunt: si ex serapino fiat suffumigatio. Ex pãnis quoqꝫ ex alkitran inunctis et in ipsorum foraminibus missis expelluntur. Locus itidẽ si ex abrotano stractꝰ fuerit fugiẽt ab eo serpẽtes. Ideoqꝫ si in horto ex eo multum fuerit fugient ab eo. Fumus quoqꝫ qui fit de lignis granatorum expellit serpentes et venenosorum animalia plurima. Sinapi itidem tritum ꝛ in ipsorum foraminibus positum fugat serpentes.

¶ Dicitur etiam ꝙ si vipera bonam intueatur smaragduz: mox eius oculi eliquantur et fluũt a capite. Si autem scorpiones multi capiantur et ex eis domus suffumigetur omnes aliĳ fugiãt. Domus preterea si cum sulphure et vngula asini et galbano fuerit suffumigata fugabunt. Oleũ quoqꝫ in ipsorum foraminibus si fusum fuerit non inde vlterius exhibũt immo fugient. Formice preterea comedunt scorpiones: ꝛ proprie eos qui vocantur geraret. Assa quoqꝫ si in aqua dissoluatur et ex ea locus roretur non ibi approximabunt. Et si penne liniãtur ex alkitran aut ex assa resolu-

ta et in ipsorum foramina ex eis inungendo circundetur non exibunt inde vlterius. Quando autem herba que vocatur cancar in lecto posita fuerit stupefiunt pulices et inebriantur et neqꝫ salire neqꝫ se mouere possunt immo facile capiuntur. Domus quoqꝫ siꝰ ex aqua in qua absinthium et colloquintida et nigella cocta fuerint rorata fuerit interficientur. Quidam quoqꝫ dicunt ꝙ si in medio domus cauando fiat fouea in quam parum sanguis irci fundatur omnes in illa congregabuntur. Domus etiam si ex aqua in qua hasech et tribuli cocta fuerit roretur pulices omnino destruentur. Aqua similiter in qua ruta coquitur aut oleāder eo modo interficiet. Cimices vero atqꝫ scarabei ex fumo palee et ex fumo stercoris vaccini ⁊ ꝙ maxime ex fumo acegi et nigelle fugātur. Et si facies ex predictis suffumigetur licet postea mordeaut non multum tamen inferunt nocumentum. Saphea quoqꝫ erea oleo inficta et iuxta lectum posita valet ad hoc. Quidā preterea dicunt fumum ex foliis dulp scarabeos fugare. Muscas quoqꝫ aqua in qua niger coquitur elleborus interficit et arsenici citrini odor ac suffumigatio cum olibano eas necant. Mures autem interficiuntur si ex merdasengi et ex squama ferri et gallia metalina et ex eleboro quolibet istorum accepto et cum farina simul consperso et protecto comederint et finiet eos omnino. Sed si domus cum acegi suffumigata fuerit fugiunt. Quidam etiam refert ꝙ si vnus ex muribus castretur et dimittatur omnes alios interficiet mures et finiet eos omnino. Et ꝙ si vnus ex muribus capiatur et subtili chorda in medio domus ligetur: alij ab eo fugient neqꝫ de suis egredientur foraminibus. Dicunt etiam ꝙ si quis vnum ceperit murem et eius excoriauerit faciem et dimiserit eum omnes alij fugabuntur. Formice itidem fugantur ex alkitrā: et ex sulphure et ex assa. Et si ex istis in eorum foraminibus aliquid mittatur morientur. Et si ex eo circa foramen epithima fiat non exhibunt. De beluis autē dicunt ꝙ leo ꝓpter gallum albū ⁊ propter murem fugit: et adib nō approximat loco vbi est squilla. Dicunt quoqꝫ ꝙ leopardus terretur propter arborē que vocatur leopardi arbor et q͛d leo timet ꝓpter lignū quod vocaꝛ sindau. Chati autē siluester

τ dalac ex succo ru. τ amigdal. ama. fugiunt. ¶ Cepe quoqȝ que vocatur squilla τ ellebo. porcos et canes atqȝ leones: necnon ex beluis plurimas interficiunt herba que etiā leopardum strangulans vocatur leopardum cito interficit.

¶ De morsibus canis non rabidi et beluarum hominum τ luporum. Cap. ix.

Horum morsus tūc est deterior cum sunt famelici. Quorum morsibus confert: cepas et salem et mel per diem vnam τ noctē superponere: deinde cum vnguēto nigro curentur: qđ fit ex cera nigra τ sepo et pice: atqȝ galbano: hoc enim vnguentum plus oib⁹ aliis vnguētis morsib⁹ τ pforationib⁹ que ex vnguib⁹ auiū fiunt confert atqȝ oibus vulnerib⁹ cū qbus accidit attritio aut separatio magis auxiliatur. ¶ Est etiā vtile vt morsus canis et homis a principio cum isto curetur vnguēto. Morsibus vo leonis atqȝ leopardi τ phehet in principio sunt ea adhibenda que attrahant. Deinde loca cum aceto τ sale lauanda: τ ad vltimum cum isto vnguēto medicāda si deus voluerit.

¶ De morsu canis rabiosi. Cap. x.

Nocumentū qđ huius canis morsus sequit vehemētissime magnum iudicatur ideoqȝ nos opȝ in noiandis signis quib⁹ hic canis dignosci queat amplificare vba q̄tenus ab eo fugiat aut cito interficiat.
¶ Dicimus itaqȝ ꝙ canis iste plerumqȝ incurrit rabiem in diebus canicularib⁹ τ qnādoqȝ in hyeme. Qui postq̄ eam incurrerit τ a cōmestiōe ꝓhibet: aquam quoqȝ si viderit ab ea fugit atqȝ qn̄qȝ morit cū aquā ituitus fuerit. ¶ Os quoqȝ suū aperit τ linguā foras extrahit ac ab eius ore spuma fluit τ ex naribus suis humiditas. ¶ Oculi preterea eius rubent vt sanguis caputqȝ suum ad terraȝ inclinat τ caudi relaxat τ inter coxas demittit. Diuersisqȝ vt ebrius vacillat motibus τ ad omnes vadit quos videt τ eos vult modere. ¶ Dn̄os insup suos nō agnoscit. Alii itideȝ canes ab eo fugiunt. Ipse quoqȝ non latrat nisi parū τ cum latere incipit vos eius rauca auditur. Ista. v. signa cum in cane visa fuerint: aut aliquod ex eis mox interficiēdus est τ ab eo fugiendum. Ille vo quem canis iste mordet non extimat in principio quod ipsius morsus multuȝ eum ledat. Sed mala ac-

cidētia parū post ei eueniunt. Ex aqua nāq terret neq eaz bibit immo eam vidēs tremit & anxiat & fortasse spasmat ac moritur. Ex omni preterea re humida & liquefacta terretur & fugit ab ea donec siti moritur. Ipse itidem qñq incurrit rabiem & stringēdo tenet hoies & mordet eos. Ex cuius morsu accidit idez qd ex canis rabiosi morsu euenire solet.
¶ Cum ergo canē qui hoiem momordit cognoueris & quod in eo aliqd istorū signorū sit pceperis cito succurrere & ventosas morsui suppone & diutissime ac multū fugat: scarificetur quoq ac sanguinis extrahat multitudo. Deinde super locum morsus medicamina que ipm dilatēt et consolidari prohibeāt pone vt sunt sicla & eruca: atq cepe cum butyro confecte. ¶ Vngtm quoq qd locū vlcerat est adhibendum: quod fit ex liquore anacardi & pice: sicut est in suo capitulo noiatum. Si autē in principio ex quo morsus fuerit locum cōburas multū cōfert ventosas tñ atq cōbustionez vsq ad tres tm dies exercere debes. ¶ Postq vo tres transierint dies egrū non fatiges qr iam venenū in corpus totū diffusum est sed vulnus nullo modo cōsolidari penitus pmittas: ita vt emplm ex eruca & butyro & ex aliquo eorū q diximus supponas. Deinde redi ad curationez perfectam anteq ab aqua terreri incipiat: qr postq ab aqua terreri ceperit euadere non poterit. horum vo quidā sunt qui post hebdomadaz vnā ab aqua terrent & sunt alij qui post duas hebdomadas alij autem qui post .xl. dies terrent qñq etiā reperiuntur quidam qui nō nisi post sex menses: aut annū vnū terrentur. Et isti quidem sunt cōplexiones habentes humidissimas. In principio itaq cure eorum ventrem cum pillulis & medicinis nominatis in caplo melie soluere incipe. Eosq eodem ciborū ac balnei regimine conserua. Lac quoq atq vinum cum aqua multum tēperatum eis ad bibendum tribue. Et stude vt eorum corpora in crassicie augmentet: put in capitulo de melancolia dicturi sumus. Dietā quoq cum carne et confectionibus ex melle et vino amplifica eis insuper precipe vt multum dormiant et letentur atq quiescant et ad vltimum regimine meliam habētium eos conserua.
¶ Medicamen quoq galieni eis ad bibendum tribue. Descriptio medicaminis galieni. cancros fluuiales sume: et in

olla positos in furno donec terant combure: ꝛ ne multum vrãtur caue. De quib⁹ postq̄ triueris ptes. x. ꝛ olibani partez. i. accipe ꝛ cõiunctã simul tere. deinde recõde ꝛ cũ opus fuerit egro quotidie. ʒ. ij. in mane ꝛ alias duas circa noctē cum aqua frigida his dieb⁹ quib⁹ nõ das medicinã vētris solutiuam ad bibēdum tribue: hoc ꝯo multis dieb⁹ facere debes. Galienus nãq̃ refert se nunq̄ vidisse aliquez a cane rabioso morsum ab aqua terrefactũ postq̄ ex hoc medicamine aliquid ei datum fuerit. Postq̄ aut eger ab aqua terrefactus fuerit vix vnq̄ liberabitur. ¶ In ipso tñ quiddam spei licet parum habemus. Ipsum itaq̃ in loco frigido statue ꝛ ingenia qualiter in os eius longam mittas ambubam per cuius locum occultum ne eam videre possit aquam immittas. ¶ Caput etiam ipsius ac totũ corpus ex oleo roseo infunde. Deinde aquam ordei ꝛ oleũ roseum ac succũ psilij: ꝛ portulace et his similium per clistere inijce. ideo vz vt de eius siti aliquid mitiget. ¶ Nos quoq̃ in hospitali quendam quem canis momordit rabiosus habuimus qui in nocte latrabat. Et vidit q̄ ab aqua que ei dabatur non terrebatur immo eam petebat et ex forti siti conquerebatur. Cum autem aquam ei daremus ipsam abominabatur et dicebat quod sordes in ea erant. Et cum quereremus que sordes in ipsa essent dicebat intestina canum et cattorum in ea esse et rogabat eos vt aliam eni aquã daremus. Cumq̃ aliam ei afferremus aquam dicebat vt prius ꝛ litigabat nobiscũ et irascebatur atq̃ rogabat et adiurabat nos per deum vt aquam mundam ꝛ bonam ei daremus.

¶ Medici quoq̃ vnius secte dixerunt q̄ si canis aliquem momorderit et ignorauerit vtrum sit rabiosus an non accipiat vnum frustum panis et intingat in sanguine qui exiuit ex morsu: et alij det cani qui si comederit sciat canem qui eum momordit rabiosum non fuisse. Qđ si non comederit canis proculdubio rabiosus fuit. Aut ex nucibus contritis emplastrum loco superpositum per noctem vnam dimittatur. Deinde gallo aut galline multuz famelico proijciatur. Nam si canis rabiosus fuit nõ inde comedet aut si comederit in maue morieт. Ista ergo signa cũ apparuerint vulnus ilico cũ medicamine quod nominauimus erit ampliãdum.

Si autem non apparuerint vuluus tm̄ claudendum erit.

¶ De his qui in potu acceperūt napellos. Cap.xi.

IS cui napelli dantur vertiginem incurrit et epilepsiam ac deinde sincopis eum frequenter inuadit. Cuius lingua apostematur ꝛ oculi foras ꝓminent. ¶ Multotiēs igit̄ hic vomere cogēdus ē postq̄ q̄ttidie sum pserit aquā in qua semen napi coctū fuerit cū butyro vaccino veteri. ¶ Postq̄ autē multis vomuerit vicibus ex glandibus in vino coctis.iiij.ʒ.cum pondere.f.ʒ.electuarij muscati cui sexta pars vnius.ʒ.de musco bono fuerit admixta det̄. ¶ De his ꝟo que ad hoc multum valent sunt butyrum vaccinum et lapis qui vocatur bezehar citrinus vel rubeus purus ꝛ probatus et tyriaca de viperis ꝛ metridatū. Oportet itaq̄ꝫ vt si vna ex istis.iiij.medicinis habeatur cito succurratur aliquid in potu de ea tribuendo. ¶ Qꝫ si istarum nulla habeatur hoc quod diximus multis fiat vicibꝰ. Una preterea antiquarū secta dixit q̄ꝛ radix capparis taliter cōtra napellum operatur vt bezahar. Napelli nāq̄ꝫ venenum forte est ideoq̄ꝫ ipsum pauci euadere possunt.

¶ De his q̄ in potu sūpserūt cornua hirci mōtani. Cap.xij.

IS cui hoc datum fuerit sanguinez mingit atq̄ꝫ ipsius lingua denigratur. Plurimaq̄ꝫ pleuresis accidentia eum comitantur. Hic igitur tal̄r est curandus pondus vnius aurei cāphore cū.ʒ.i.aque ros̄.est ei tribuēdum. ¶ Epati quoq̄ꝫ emplastrū ex cāphora cum aqua rosata trita est supponendū.deinde sauich de ordeo cum multa aqua niuis ꝛ iulep ei dādum. In cibo autem eius grana ta acetosa multiplicāda sunt. Lac etiā acetosum atq̄ꝫ aqua ordei necnon solatri succus in potu sunt danda.

¶ De illis q̄ sumpserunt in potu fel leopardi. Cap.xiij.

IS cui leopardi fel datur coleram viridē subito vomit atq̄ꝫ in suo ore saporem aloes sentit. Si quis etiam oris eius flatum odoratus fuerit ħ idem sentiet oculi itidem eius citrini fiunt. ¶ Huic ergo de hoc medicamine dandū est quod sic fit. Recipe boliarmeni bacharum lauri ambarum:ana partē vnam coaguli gazel partes iiij.folioꝝ ruthe mirrhe amboꝝū.aā.partem mediā ꝯficiantur cuꝫ melle ꝛ detur de ea ad nucis magnitudinē. Et quā-

diu vomitus eū tenuerit de hoc medicamine ei detur. Qui in aqua ponatur in qua herbe bene olentes cocte fuerint ꝛ sedeat in ea cum est calida. Quē si per tres horas diei vixerit possibile est euadere. Curandus tunc igitur erit cum medicinis colerice passionis.

¶ De illis qui sumpserūt in potu fel vipere. Cap̄. xiiij.

IS cui hoc datum fuerit vix euadere poterit nisi virtus diuina ei auxiliata fuerit. Si tn̄ est aliqd qd ad hoc valeat ipsum est tyriaca de viperis ꝛ metridatū si tamē ei cito succurrat. ¶ De his preterea que ad hoc magis conferunt est bezahar si inueniri pōt. Si xo inuētus nō fuerit butyrū calefactū vicissim ad bibendū detur: aut eger cū eo vomere cogat. Et si sincopis ei frequēter acciderit in ipsius os vinū ꝛ ius de carne pulloꝝ proijciatur cum parua quantitate electuarij muscati ꝛ musci ipsius.

¶ De his qui sumpserunt in potu summitatem caude ceruine. Cap̄. xv.

IS cui caude ceruine summitas data fuerit multotiēs vomere cū butyro vereri multo ꝛ melle tepefacto ꝛ aqua rosata est cogēdus. Ad qd exercendum multotiēs est redeundū: deinde auellane ꝛ fistici ꝛ bezahar sumātur. ꝛ ex oībus istis simul mixtis ad auellane magnitudinem quotidie quater in die donetur.

¶ De illis qui sumpserūt in potu sudorē bestie. Cap̄. xvi.

EJus cui ex hoc aliquid in potu datum fuerit apostematur facies et viridis fit. Sinanchie quoqꝫ ipsum inuadit atqꝫ ex eius corpore sudor multus ꝛ fetidus decurrit. Eum igitur vomere fac cum aqua ꝛ melle multotiens. Ac deinde rob de musco et oleum roseum sepe sunt tribuenda cui etiā aristol. pondus medie. ʒ. et salis gemme tantūdem cuꝫ aqua tepida propinet: ac de tyriaca terre sigillate detur.

¶ De illis qui sumpserunt in potu cantarides et stafisagriam. Cap̄. xvij.

EAm cui ista in potu data fuerint femoris dolor: et pūctio atqꝫ incisio necnon vrine ardor inuadunt. Sanguinē qꝫ cū vehemēti dolore mingit: eiusqꝫ vrine exitus quādoqꝫ intercluditur: deinde egreditur cum

sanguine ⁊ morsura ⁊ ardore vehemēti. Uirga quoq; atq; femur necnō ea que sunt in eorum circuitu apostemantur. Oris preterea ac gutturis ardor ⁊ inflammatio fortis atq; febris ei accidūt eiusq; turbatur ītellectus. Oportet igitur vt vomitus cum aqua calida ⁊ oleo sisamino: atq; aqua in qua ficus cocte fuerūt multotiens prouocetur. Deinde lactis multitudo multis vicibus ei adhibendum tribuatur et psilij mucilago cū iulep aut succus portulace ei tribuatur. De butyro quoq; recenti multū comedat ⁊ clisterizetur ex aqua ordei ⁊ maluauisci ⁊ albumine oui. Uirge q̄q; inijciatur per siringam oleum rosatum: eiq; in potu detur ius de pullis pinguibus ⁊ oleum amigdalarum. Et in tina sedeat ac ficus comedat ⁊ aquam in qua ficus cocte fuerit cum syrupo violato bibat. Lac quoq; frequenter bibat quamdiu puncturam senserit ⁊ incisionē. Qđ si in partibus femoris maximam senserit grauedinē: aut si est diu ex quo flobothomatus non fuit ex basilica flobothometur vena. Qđ vero diximus virge esse immittendum non per iniectorium: sed per instrumentū qđ summitati parue rose vbi semen existit simile est postq̄ flores ablati sunt ⁊ sit factū ex cera pēnam perforatā interius habens est immittendū.

¶ De his qui sumpserūt in potu opium. Cap.xviij.

Huius due.ʒ.⁊ qđ vltra est sumpte necem inferunt. Ipsi vero bibenti accidunt alcusagi al's aliuzen.⁊ subeth atq; in eius corpore plerūq; multus sentitur pruritus. In ipsius quoq; ore odor sentitur opij ac a toto corpore cū fricatur quādoq; opij odor percipitur. Oculi etiam quandoq; profundātur ⁊ lingua retinetur vnguiū color fit fuscus et sudor frigidus ab eo emanat. Ad vltimum quoq; cum approximat morti spasmatur huius vero egritudinis proprium signum est subeth: ac odor opij a corpore procedens. In eius igitur curatione incipe vomitum cum ydromelle prouocare ⁊ aneto ⁊ sale indi sicut diximꝰ. Deinde clisteri in capitulo colice passionis nominato clisterizet vinumq; vetus ⁊ purum in quo cinamomum puluerizatum fuerit positum ad potandum ei frequenter tribuatur ⁊ sternutatio cum condisi et castoreo prouocetur ac ipsius caput cum embrocatione calefiat: ipseq; dormire prohibeatur.

Cui de hac tyriaca ab auellane vsq3 ad nucis magnitudinē fm hoc scilz q̄ accidentia fortiora aut debiliora fuerint in die ter dētur. ¶ Tyriaca valens ei cui in potu opium datuz fuerit. Recipe castorei: asse: piperis: se. iuniperi: omniū par tes equales conficiantur cum melle apum: aut detur ei sag=zelea ad comedendū preterea dabis nuces ꝛ allia ex quib⁹ pulmentum fiat cum butyro crudo conditum. Vinum etiaz et forte et purum in quo positum sit cinamomum tribues. Corpus itidem eius totum ex oleo costino et liliaco calefa=ctis inunges castoreuz quoq3 semper bibere dabis. Quod si pruritus magnus fuerit eum in aquam calidam mitte. Ad hec quoq3 valde confert acetū acerrimum et calidissi=mum bibere.

¶ De his qui sumpserunt in potu iusquiamum nigrum. Cap. xix.

Qui hoc sumpserit accidūt visus obfuscatio ꝛ strā=gulatio atq3 extremitatum frigiditas et alices. Is igitur vomere cogēdus est: deinde ex his que diximus clysterizandus: postea vinū forte singulis horis est ei tribuendum ex tyriaca quoq3 de carne viperarum facta aut ex tyriaca que fit contra opium multotiens est ei dan=dum. Cui itidem pondus. ʒ. i. piperis cum. ℥. vna vini da=tum confert.

¶ De illis q̄ sumpserunt in potu mādragorā. Cap. xx.

Qui de eis sumpserit in primis ex potu ei⁹ accidet vertigo: deinde inebriatio ꝛ oculi eius rubefient postremo subeth fortis ac vincēs ipsuz ei accidit. Is igitur vomere cogēdus est: ꝛ clisterizādus eiusq3 capiti oxirodinū superponendum: cui acetum acerrimum in quo aloes et absinthium posita fuerunt in potu tribuantur.

¶ Postq̄ vero faciei ac oculoruz rubor quieuerit: ꝛ subeth remanserit detur ei ad bibendum tyriaca contra opium cū vino. Ea quoq3 oīa que in capitulo de opio diximus ei ad=hibeātur ꝛ cum eis curetur.

¶ De illis qui sumpserūt in potu nuces methel. Cap. xxi.

IS cui de istis nucibus a. iij. ʒ. vsq3 ad vnius. ℥. me=dietatem datum fuerit: tantūmodo fortiter inebria=bitur. Si aūt multa ex eis data fuerit q̄titas mor=

tem infert. Is igitur eisdē curādus est medicinis quibus et ille qui mandragorā sumpsit. Uerūtamen oportet vt butyrū calefactum coctum aut crudū traijciat eiusq̧ extremitates in aquā calidā sunt mittēde ꝛ vt vomat multotiens est elaborandnm: deinde cū his que diximus est curandus.

¶ De illis qui sumpserunt in potu semen bengi id est iusquiami. Cap. xxij.

Cui istud in potu datū fuerit fortis ebrietas ac mēbrorum relaxatio accidūt: spuma quoq̧ ab ei⁹ ore defluit oculiq̧ rubent huic igit̄ cū ex vomitu ydromelle ꝛ aqua in qua ficus ꝛ baurach cocta fuerint in principio est succurrendū: deinde lac recenter multum multotiēs est ei tribuendum. Et si hoc suffecerit quiescendū. Si autē non suffecerit ex medicinis opij curandus erit.

¶ De his qui sumpserūt in potu succum coriādri viridis. Cap. xxiij.

Cui ex isto ſm q̄titatē medie libre datū fuerit aut ex ipso recenti multū comederit fortis vertigo ac intellect⁹ turbatio ꝛ postea subeth accidunt. Preterea in toto eius corpore coriādri odor sentitur eiusq̧ vox fit rauca. In primis ergo vt euomat est elaborādum. Deinde ouorū vitelli molles cum pipere ꝛ sale sunt dādi ius etiā de gallinis pinguib⁹ est tribuēdū. Post cui⁹ acceptionē vinū forte ꝛ clarū paulatim in potu est dandū. Qd si hoc non suffecerit vinū cū cinamomo aut pipere ei donetur.

¶ De illis qui in potu sumpserunt psiliū. Cap. xxiiij.

Cum psiliū teritur et ex eius succo multum bibetur angustia: ꝛ meror atq̧ anhelitus angustia ꝛ virtutis ac pulsus casus: necnon sincopis accidunt. Is quoq̧ qui ipsum bibit plerūq̧ moritur. Huic igitur succurrēdum est ꝛ vt euomat cū ydromelle calido ac aneto ꝛ baurach ꝛ sale indo est elaborandū: deinde ouorum vitelli molles cum sale ꝛ pipere sunt dandi. Assa quoq̧ est tribuēda: ꝛ vinum purū ac forte paulatim in potu dandum.

¶ De fungis ꝛ tuberibus perniciosis. Cap. xxv.

Horū quedā species male reperiūtur: et p̄cipue fungorū. Ab eis igitur omnino cauendū est nisi in locis collecti fuerint notis. Ipsi nāq̧ fere nihil no-

cumenti inferunt. ¶ Ex quibus etiam si sint boni non multum est comedēdum ab illis aūt in quib⁹ est nigredo ꝛ viriditas aut coloꝛ pauonis aut a quibus malus procedit odoꝛ aut qui iuxta venenosoꝛū aīalium foꝛamina nascūtur ꝛ vtrū boni sint an mali ignoꝛat: aut iuxta arboꝛes pessimas qualitates habentes abstinere conuenit. ¶ Ex multoꝛū preterea fungoꝛum comestione q̄uis sint boni accidunt sinanchia ꝛ colica passio. Ex malis autem cū comedūtur accidūt anhelitus angusta ꝛ sincopis ac sudoꝛ frigidus quandoqꝫ etiam subito interficiunt. Cum istud igitur acciderit opoꝛtet vt patienti almuri cum sale qui in pane ponitur aut sale indo ilico in potu detur. Aut succus rafani cum baurach. aut mentastri succus cū syrupo acetoso ꝛ baurach tribuat. Aut syrupus acetosus ex melle factus cum pauco baurach donetur. Aut lignum fici comburatur ꝛ in eius cinere aqua mittatur: deinde coletur ex qua detur aliquid postq̄ vomitus cum ydromelle ei ꝓuocatus fuerit cui electuarium dyatrionpipereon ꝛ dyaciminum ꝛ his similia danda sunt. Uinum quoqꝫ vetus ꝛ foꝛte paulatim est sumendum.

¶ De lacte ꝛ sanguīe in stōco coagulatis. Cap. xxvi.

Lac recenter multum cum bibitur multotiens in stomacho coagulari solet ꝛ pꝛecipue si spissitudo ꝛ grossities in eo fuerit. Ex quo cuꝫ coagulatum fuerit in stomacho sincopis ꝛ sudoꝛ frigidus et rigoꝛ accidunt plerumqꝫ etiā interficit nisi succurratur. Ex his quoqꝫ que ad hec valent est vt succurratur ꝛ detur de coagulo lepoꝛis pondus vnius aurei cum foꝛtissimi aceti vncia vna. Aut vt donetur ei ex asa ad fabe magnitudinem. Aut vt detur ei de lacte fici siccato q̄titas. ʒ. vnius ꝛ cū pauco nasturtio ꝛ aq̄ calida bibat aut succus mētastri ei tribuat vel syrupus acetosus ex melle factus qui multū acer sit ei donetur. ¶ Postq̄ autem lac vomitu aut egestione expulsum fuerit da ei ydromel cum aqua in qua opium coctum fuerit ad bibendum. Aqua quoqꝫ calida multotiens danda est.

¶ In istis preterea accidentibus plerumqꝫ contingit sanguinem in stomacho coagulari qđ cum istis curis medicandum erit. Sed si sanguis ī vesica coagulatus fuerit ex medicinis quibus lapis purgatur curandus erit.

¶ De assaturis que cooperiuntur ne fumus ab eis exeat. Capitulum. xxvij.

SI quod assatur & mox cum remouetur ab igne suffocatur et multis obuolutionibus anteq̄ per horam expiret vaporem eius exire prohibentibus inuoluatur comestum fuerit proueniet ex ipsius comestione fluxus ventris ac vomitus necnon accidentia colirice passionis et nausea consequentur et fortassis plerumq̄ interficit intellectus quoq̄ quādoq̄ per vnum diem aut duos inde deficit. Deinde hoc totum per se remouetur cui igitur ex comestione assaturarum tristitia et vertigo acciderint et interrogaueris pro eo et quod istud acciderit ibi relatum fuerit succurre cito et fac eum multis vicibus vomere. Et postq̄ eum purgaueris da ei miuam et meisos als megasum et vinum bene odoriferum cum succo citoniorum & malorum. Qd si vomitus aut multus vētris fluxus acciderint ex medicinis colirice passionis ipsum cura.

¶ De comestiōe piscīū frigidorum. Cap̄.xxviij.

CUm pisces assantur et infrigidati in loco steterint humoroso & sequenti die comesti fuerint sceua accidentia que ex malorum fungorum comestione solent euenire accidunt. Is igitur cui talia euenerint accidentia vomere cogendus est. Deinde vinum cum pipere est ei dandum. Et ad vltimum ex medicaminibus eorum qui fungos pernitiosos sumpserunt curandus.

¶ De comestione lactis corrupti. Cap̄.xxix

LAc quandoq̄ in malam conuertitur qualitatem atq̄ ab acetositate in quam sepius mutari solet ad putrefactiōis ac malignitatis dispositionem transmutatur. Ex cuius quidem comestione colirica fortis accidit passio. Si quem autem ex comestione lactis malum habentis odorem nausea et vertigo ac oris stomachi compressio inuaserint cum ydromelle vomitus ilico ei prouocetur. Deinde vinum purum cum dyatrionpipereon tribuatur stomachus quoq̄ cum oleo de neride embrocetur.

¶ De nucleis fructuum musatis & corruptis & oleis inspissatis & que sunt rancida & que sunt eis silia. Cap̄.xxx.

SJ quis ex istis nucleis musa corruptus fuerit omni no malus erit vt sunt nuces et nux indica: et eis simi lia sicut oleum de granis keruha: et de crisomilis et persicis. Omnia hec enim penitus mala sunt et quam maxi me si quis ex eis multum comederit. ¶ Qd si eis vtens cu ratione eguerit vomitus prouocatione medicetur: deinde vue acerbe rob et malorum macianorum atque ribes et ho rum similium in potu tribuātur cibariis quoque lenibus ac appetitum irritātibus nutriatur.

¶ De illis qui sumpserūt in potu ranas pluuiales vel lacunales. Cap. xxxi.

SJ quibus huiusmodi rane date fuerint corporis mollicies et mollificatio atque coloris tenebrositas necnon spermatis egressio eius accidunt. Qd si in grossetur res et dentes atque pilli cadant tunc patiētes mul totiens vomere sunt cogendi donec. s. mundificētur. Post vomitum autem et ventris fluxum balneum ingrediantur in quo tantam faciant moram vt bene in sudorem corpus resolui possit deinde electuaria dyacurcuma maius et dya lacca dentur. Qd si illud perducit eos ad corruptionē com plexionis ex eis que in suo capitulo scripta sunt curentur.

¶ De illis q̄ sumpserūt leporē marinū in potu. Ca. xxxii.

QUi hoc in potu datum fuerit stomachi grauis do lor ac ventris solutio et vrine constrictio et anhe litus angustia atque asma et sanguinis sputum et fe tens sudor et multus vomitus accidunt. Qd nisi cito mor te preocupat⁹ fuerit incidet in ptisim si non competenti me dicamine ei subueniatur et si non lac et vinū aut mixta aut vnumquodque per se multotiens data fuerint ante tamen istud dari conuenit. sc3 citrolorum succum et maluauisci vi ridis foliorum succum in potu sumant.

¶ In die autem secunda postq̄ accidentia quieuerint pil lule ex scamonee et ellebori nigri et agarici succi liquiritie dragaganti equalibus partibns confecte dentur pondere ʒ. i. cum iulep. Si autē illud perduxerit ad tussim ac asma supuenerit earū cura ex suo sumatꝰ capl'o pri⁹ tū flobotho metur et ex medicinis apostema in pulmōe patientiū curetꝰ.

¶ De illis q̄ sumpserūt malū castoreū ī potu. Cap.xxxiij.

SI qui ex malo castoreo multū comederit ⁊ ex pessimo rez malā sumpserint calide frenesis accidētia incurrent ⁊ fortasse cito morientur. ¶ Postq̄ igitur vomitus eis ꝓuocatus fuerit succuz acetose herbe aut acetum vini: aut lac vaccinum acetosum: aut malorum acetosorum succum sumere debent. Est nāq₃ acetosoꝝ pomoꝝ succi ꝓprietas eis quibus castoreum datum fuerit conferēdi: lac etiam asininū ad idem prodest.

¶ De his q̄ sumpserūt gūmi ruthe siluestris. Cap.xxxiiij.

ACcidit ex hoc in gutture ⁊ stomacho ardor intolerabilis: oculi quoq₃ foras egrediuntur ⁊ facies rubet atq₃ sare ī corpore nascūtur. Hic igit̄ prius vomere cogendus est: deinde lac ⁊ butyruz multotiēs in potu sunt tribuenda. Aqua quoq₃ ordei donec accidentia sedentur sumere cōuenit. Deinde gargarismꝰ ex lacte ⁊ oleo roseo fieri conueniens est.

¶ De his q̄ sumpserunt anachardū montanū. cap.xxxv.

EX huius bibitione acute accidunt egritudines: et fortassis alguesegues accidit ex eo. In principio igitur butyrū coctum ⁊ cruduz ⁊ oleum sisaminuz donec suctio ⁊ mordicatio si ex eis aliquid in ventre sentitur ac gutture sedētur sunt danda: postea ꝟo aqua ordei et lac vaccinum acetosum in potu sumant ⁊ oleum violaceuz olfaciant. Caput quoq₃ ex medicinis que in capitulo de alguesegui nominātur epithimetur. Sed et psilij mucillago cum iulep ⁊ succo granatoꝝ in potu sumatur. Ea quoq₃ quibus conseruātur semper infrigidanda ⁊ humectāda sunt. ¶ Ex eis autem que cum ꝓprietate in eis existente contra anachardum valēt sunt nuces q̄ ad hoc valde sunt vtiles.

¶ De his qui sumpserūt oleandrum. cap.xxxvi.

HUius ꝓprietas est interficiendi asinos ⁊ domestica animalia ⁊ ex siluestribꝰ q̄plurima ⁊ homies. nocumento ꝟo ipsius affert remedium vt post vomitum dactilorum et fenugreci apozima sumatur. Semen quoq₃ agnicasti ex proprietate et virtute que est in eo: si in comestione aut in potu tribuatur remedium affert: non solum hominibus sed etiam animalibus. Manifeste enim

remouet nocumentum quod fit ab oleandro ex proprietate que inest ei. Ex comestione autē oleandri accidnnt ventris inflatio ⁊ tristitia ⁊ inflãmatio. Si aūt ilico post eius haustum vomitu ꝓuocato succus herbarū mucillaginosaruꝫ: sicut maluauisci ⁊ sisami tribuatur remediū affert quod etiaꝫ operatur rerum vnctuosarum dosis vt butyri crudi et cocti. Ad hoc similiter cōfert clysterizari prius cum ydromelle ⁊ baurach ⁊ postea cū mucillaginibus et oleis. Ficus quoqꝫ comedere ⁊ mel ac zucharū ⁊ arob de musto. et omnia dulcia ⁊ vnctuosa auxiliātur. Ab aqua vero in qua nascit̃ omnino cauendū neqꝫ vllo modo est bibēda nisi aquarū multitudo in ea cōgregetur que tñ si ex necessitate imminēte sumēda sit rei dulci vt iulep et similibus admiscēda erit.

¶ De illis qui ledūtur ex comestione squille. Cap. xxxvij.

Cum quis maximam squille q̄titatem sumpserit fiunt in intestinis ac epate vlcera. Cum igitur ex eiꝰ haustu punctio et incisio acciderint oportet vt lac cum frustis ferri igniti coctum detur. Puluis quoqꝫ de seminibus ad sorbendum tribuendus est. Nutriendus autem est cum vitellis ouorū ⁊ medicandus ex reliquis medicinis que in capitulo de cura vlcerum intestinorū nominantur.

¶ De his quibus nocuit semē vrtice. Cap. xxxviij.

Qui hoc biberit semen fortasse incurret accidens quod squillam bibentibus accidit curandus est igitur ex eoruꝫ curis. Et fortassis tussis ledēs accidet ex hoc. Unde curā adhiberi cōuenit ex ptisana cum iulep. ⁊ ex medicinis tussim lenitētibus.

¶ De his quibus nocuit potus aque frigide. Cap. xxxix.

Ex potu aque nimis frigide cum ex ea post egressionem de balneo aut post exercitium aut a ieiuno sine precedēti crapula sumitur accidet forsitan subitus in epate dolor ex quo ad cōplexionis maliciā atqꝫ ydropisim peruenitur. Cui hoc igitur quod nominauimus acciderit vinum forte bibere debet et a frigidis per aliquot dies abstinere cibis bibendo quoqꝫ diuersa debet vina temperare. Super epar autem emplastrū calidum quod in suo nominabimus capitulo est ponendum.

¶ De his qui sumpserunt gipsum. Cap. xl.

Ex potu gipsi fortasse accidunt colica valde fortis: et strangulatio gutturis ꝛ oris siccitas. Patienti itaqꝫ aqua mellis ac res mucillaginose dāde sunt prius deinde psilij.ʒ.iiij.scamonee tertia.ʒ.i. cum iulep tribuantur. Et cum ex hoc patiens motus fuerit attendenduꝫ est an accidentia que patiebatur sint sedata erit nāqꝫ vtile. Sinautem sedata non fuerint iterum est mouendus. Qd si dissinteria inde exorta fuerit ex curis dissinterie mediceť.

¶ De his qui sumpserūt in potu litargirū. Cap.xli.

Ex eo sequūtur vrine et stercoris retentio et lingue grauitas et corporis apostema. Est ergo dandum apozima dactilorū ꝛ aneti et nitri. Et si leuiter vomitus prouocatus fuerit iterum fiat. Quod si vomitus paruus fuerit et sinthomata fiant fortiora scamonea sicut prediximus in potu est tribuenda. ¶ Cum ergo mouentis opera steterit de hoc medicamine quod sumus dicturi dari cōuenit eius confectio. Recipe seminis apij. absinthij equales partes. detur ex eo pondus.ij.aureorum cum.ʒ.iiij.vini ꝛ.ʒ.apozimatis apij. Et postꝙ vrina prouocata fuerit ꝛ venter solutus restituta erit sanitas.

¶ De his qui in potu sumpserunt argentum viuū vel in quorū aure fluxum fuerit vel qui sumpserunt vzifur. Cap.xlij.

Non quidem estimo ex argento viuo cum sanum bibitur aliquod magnum sequi nocumentum nisi in ventre et in intestinis dolor fortis. Quod postꝙ egreditur sicut est: et precipue si homo qui sumpsit ipsum se moueat. Ego quoqꝫ symie quam habebam ipsum in potu dedi nec vidi ipsam aliud incurrere accidens nisi qd dixi quod quidem percepi ex hoc ꝙ torquebatur et ventreꝫ sepe ore mordebat manibusqꝫ suis trahebat. Quidam tamen antiquorum dixerunt ꝙ ex eo idem sequitur quod accidit ex lithargiro et quod patiens ex hoc eisdem curandus est medicinis. Cum autem funditur in aurem sceuum generat nocumentum. Extinctum vero ac sublimatum proprie perniciosum est ac valde malum commouetur enim ex eo fortis in ventre dolor ꝛ punctio ac sanguinolenta egestio. Curetur ergo ydromel multotiens tribuendo et ex eo cum

baurach clisterizando donec venter aliquotiēs euacuetur. Medicine quoq; dissinterie cōferentes in potu dentur sicut ficus cocte et semina leniat mucillagines ac sepum yrcinum clystere quoq; ex his et horum similibus que in capitulo de dissinteria nominabimus fiat. Ex eo autem quod in aurem funditur dolor accidit vehementissimus et intellectus perturbatio et spasmus ac punctio cum grauedine fortissima partis in qua fusum est. Debet igitur qui hoc patit ad partem illam inclinare caput ac multotiens alicui rei innixus super vnum pedem salire sternutatio quoq; cum condisi ei prouocanda est de quo aliquid in ore tenere debet. Auri vero oleum valde calidum qđ tamen tolerare queat infundendum erit. Quod cum fuerit infrigidatū eiiciendum erit et aliud loco eius iniiciendum. Patiens vero super ipsum latus iacere debet caput tamen non in puluinari sed vltra ipsum teneat. Sit etiam quandoq; radius de plumbo qui cū in aurem mittitur et mouetur in eius circuitu extractus inuenitur cum argento viuo quod sibi adhesit. Qui postq̄ abstersus fuerit atq; id qđ de argento viuo sibi adheserat ab eo fuerit separatum iterum erit immittendus quod etiam multotiens fieri conuenit. Et fortasse ex argēti viui ingressu in aurem non malum sequitur accidens: quoniam ilico egreditur. Quandoq; vero moratur intus et peruenit ex eo aliquid ad buccinum auris et adheret ibi et pessima ex ipso proueniunt accidentia. Quidam nāq; mihi retulit medic⁹ se vidisse quendam epilepsiam deinde appoplexiā ex eo incurrisse. Ex vzifur autem et tincar acceptione accidunt ea q̄ ex argēto viuo extincto tincar tamē deterior existit. Quāplures etiam dicunt q̄ ex eo nemo euadit cuius tamen cura est vt argenti viui atq; arsenici.

¶ De illis qui in potu cerusam sumpserīt. Cap̄. xliii.

Qui cerusam ī potu sumpserit albescit ligua ei⁹ cui et mult⁹ accidit singult⁹ et tussis. Mēbra q̄q; ipsi⁹ mollificantur. Ficuū ergo apozima aut ydromel cum oleo ei tribuatur vomitusq; prouocetur ad bibendum quoq; succi absinthii cum ydromelle multotiēs vnius aurei pondus tribuatur. Quod tamdiu fiat donec vrina prouocetur: hoc tamen fieri conuenit postq̄ de scamonea q̄tuz

est quarta vnius.ʒ.sumptum cum ydromelle fuerit. Postq̄ vero vrina prouocata fuerit sedabuntur accidentia. Si autem vrina constricta fuerit vrinam prouocantia sunt dāda: que in suo nominanda sunt capitulo.

¶ De his qui ī potu sumpserūt calcem et aurumpigmentū simul ꝛ arsenicū sublimatū vel cerusaꝫ de qua fit sapo vel in quorum ore multus fumus arsenici intrauit. Cap̄.xliiij.

Ex istis punctio fortis et mala in intestinis vlcera accidunt. Est igitur aqua calida cum iulep multotiens dāda donec ab eis q̄ plurimum lauetur: dein de aqua rizi aut ordei aut his similia q̄ intestinorꝫ cōferunt vlcerib⁹ tribuātur. Ex q̄bus etiā clisterizari cōuenit. Cū autē acciderit tussis nociua ex renib⁹ lenib⁹ erit medicanda.

¶ De illis quibus nocuit squama ferri vel q̄ ei⁹ limaturam sumpserunt. Cap̄.xlv.

Accidit in vētre fortis dolor ꝛ in ore siccitas ꝛ inflammatio atq̄ in capite fortis dolor. Quib⁹ lac cum aliquib⁹ vehemēter laxātibus dari cōuenit: deinde butyrum crudum ꝛ coctū ad bibēdum tribuatur donec sinthomatha sedētur. Caput vero ex oxirodino cū rodo stomate infundendū est: confert enim eis si deus voluerit.

¶ De illis qui in potu sumpserūt florē eris. Cap̄.xlvi.

Istis accidunt fortis dolor ꝛ vomitus et intestinis vlcera ꝛ in ore siccitas ꝛ excoriatio. Hij igit̄ medicandi sunt vt qui arsenicum biberunt.

¶ De his qui in potu sumpserunt calcantū aut alumen et multum. Cap̄.xlvij.

Ex his duobus tussis sicca adeo nociua sequitur q̄ ducit ad ptisim. Lac igitur cum zucharo et butyro crudo patienti est dandum hoc nāq̄ omnibus medicinis magis est conueniens.

¶ De illis qui titimalum sumpserunt. Cap̄.xlviij.

Titimalus est omnis herba habens lac calidū qd̄ corpus vlcerat sicut scamonea: et sebram et asro et legia ꝛ his similia. Ex istis enim si multum bibatur necem afferet. Quod si ex eis moderate sumatur fit medicina conferens.

¶ Eorum aũt nocumẽtuꝫ cõmuniter remouet lac ꝛ butyruꝫ crudum ꝛ coctum hec enim eorum fortitudineꝫ debilitãt ꝛ actionẽ. His autẽ datis accidẽtia que ex eis euenerunt cõsequenter sunt curãda. Sunt enim quedaꝫ ex eis ex quibus vehemẽs ventris fluxus ꝛ multus cõsequit. Et sunt alia ex quibus sanguinis mictus ꝓuenit aut vomitus sanguinis. Horum inde sanatio ex eis fieri cõuenit que in capitulis de curationibus egritudinum singulatim posuimus.

¶ De illis qui in potu sumpserũt elleborũ album ꝛ nucem vomicã condisi ꝛ arthanitam. Cap. lxix.

Cum ex aliquo istorũ multa sumit quantitas fortiter prouocat vomitũ et fortasse ex multitudine humorum quos ad ysofagum trahunt cũ subito egredi volunt sequitur suffocatio et fortasse prouenit ex eis sincopis fortis. Et cum vomitus non prouocat cadunt ex predicta sincopi virtus et pulsus.

¶ Sincopis quoqꝫ frequẽter accidit ꝛ sudor frigidus exire incipit: atqꝫ nisi cito succurratur seqtur mors. Aliqñ autem fortasse sequet ex eis sincopis ꝛ vomit⁹ longi tpis ꝛ multe quãtitatis ꝛ corpis inanitio donec spasmus proueniat.

¶ Cum ergo primum sinthoma acciderit infirmus ex colloquintida baurach clysterizandus erit et quidem humores ad inferiora inclinabuntur.

¶ Qꝫ si vomit⁹ grauiter euenerit ꝛ paulatim cũ forti labore ꝛ nociuo aqua tepida frequẽter est tribuẽda et elaborandum vt ex ea multũ sumat donec vomit⁹ suauiter ꝓuocet.

¶ Cum autem vomuerit iterum danda erit qꝛ tunc leuiter prouocabit vomitus et sepe tristitia quoqꝫ leuior fiet ꝛ nausea. Post hec aũt curabit ex medicinis colrice passionis.

¶ Qꝫ si spasmus supuenerit butyrũ coctuꝫ ꝛ lac sepe ad bibendum sunt tribuẽda. Collũ quoqꝫ ac pectus ꝛ crura ꝛ coxe: atqꝫ brachia fricãda sunt ꝛ ex oleo tepido inungẽda.

¶ Uinum preterea multam aque habens admixionem in potu sumendum.

¶ Qꝫ si inceperit spasmus eger in semicuplum aque calide ponendus erit ꝛ ex oleo tepido quod non sit calide virtutis inungendus. Et vngendo ac fricando necnon mollificando dirigatur operatio ad neruos membri spasmati et ad ipsum

membrū quemadmodū in capitulo de spasmo noiabimus.

¶ De his qui sumpserūt elleborū nigrū. Cap.l.

SI quis ex elleboro nigro multum in potu sumpserit fortissimum ventris incurret fluxum. Huius ergo virtus debilitari conuenit ex datione lactis et ex introitu patientis in aquam frigidā et ex effusione eius super caput egri per longum tempus. Ea quoqȝ que fiunt ex rob fructuū acetosorū ad vētris cōstrictionē dāda sunt.

¶ De his qui in potu sumpserūt dend. Cap.li.

EX hoc prouenit fluxus ventris fortissimus. Eius autem actio reprimenda est ex donatione lactis. Ea quoqȝ que vētrē stringūt dāda sunt. Additio.

¶ Dend sunt dende sunt spēs ꝛ assilantur granis resin ꝛ est alia indi ꝛ alia seni dēde qȝ cathaputie vocant. Textus.

¶ De his q̄ in potu sumpserūt euforbiū. Cap.lij.

HEc species est acris ꝛ mouet ventrem cum inflammatione ꝛ estuatione. Cuius vis cuȝ butyro crudo et cocto debilitanda est: deinde oleuȝ roseum dandum cum autem sinthomata leuiora fieri ceperint triticum fractum cum multa aqua coctum: cum iulep: et cum aqua ꝛ niue in potu tribuendum est.

¶ Eger quoqȝ in aqua frigida sedeat et sorbeat ex aqua rosata et frequenter bibat succum malorum granatorum et macianorum que muȝum habent saporem.

¶ De his q̄ in potu sumpserūt meȝereō ꝛ nimis. Cap.liij.

EX hoc sequit vomitus ꝛ vētris fluxus fortissimus. Est igitur hui⁹ nocumēti virtus debilitāda ex butyro ꝛ lacte recenter multo et iulep in potu ea frequenter dando. Cuius quoqȝ virtus reprimit ex aceto cum frequenter in potu datum fuerit. Postq̄ autem diebus aliquot vomitus ꝛ vētris fluxus cessauerint syrupus acetosus et enduuie succus dandi erunt.

¶ De virtutibus medicinarum laxatiuarum ꝛ de earum rectificatione. Cap.liiij.

SCamonea coleram rubeam vehementer expellit. Minus autem quod ex ea datur est sexta pars.ʒ.i. plus vo quantitas duarum tertiarum.ʒ.i. Et cum eius timuerimus nocumentū et remouere voluerimus tunc

ipsam cum succo citonij acetosi: aut malli maciani aut cum aqua rosata cui sit admixtum sumach tante quantitatis ex qua possit confici miscere debemus. Ex qua sic mixta et malaxata fiant frusta rotunda subtilia et parua ad modum trociscorum et siccentur in vmbra. Et sciatur quanti ponderis fuerit anteq̄ conficeretur et detur ex ea a quarta parte. ʒ. i. vsq̄ ad mediam. ʒ.

¶ Colloquintide pulpa. Additio. ¶ Qui colloquintidarum vim reprimere voluerit cum aqua calida eas lauet et bibat ex eis parū plus nos quoq̄ ꝓbauimus q̄ qū euffor biuz apponitur ī medicina in qua ē colloquintida mixta cū dragaganto non generat dolorez. Textus. ¶ Uehementer expellit flegma. Que si alicui dissinteriā patiēti aut qui eam cito solet incurrere danda fuerit admiscenda erit dragagāto eiusdē quātitatis cuiꝰ ipsa est et in mortario vtraq̄ miscebimus terendo donec vnita sint et fiant ex eis trocisci subtiles et in vmbra siccentur. Ex quibus detur a quarta ʒ. i. ad mediam. ʒ.

¶ Turbith expellit humiditates que sunt in ore stomachi et in intestinis. Et non indiget emendatione alia nisi excorietur et illud eligatur ex eo qḋ bonum est et frangitur. Ex quo sumendum est ab vna. ʒ. ad duas. Qḋ si in decoctionibus sit mittendum sit a. ʒ. tribus vsq̄ ad quattuor. Et cum queritur eius rectificatio cum oleo admigdalarū dulcium quod si bonum in hora sui vsus misceri conuenit.

¶ Agaricum diuersos expellit humores ex quo debet dari a duabus partibus. ʒ. i. vsq̄ ad. ij. nec est necesse ipm̄ emēdare nisi quod ex eo eligendum est bonum album scz et recens. Si quis tamen sibi ab eo cauere voluerit cum syrupo acetoso ipsum conspergat.

¶ Aloes colerā rubeaz et humores expellit. Ex quo ab vno aureo vsq̄ duos est sumendum. Si quis afit in ano patiens nisi calide fuerit cōplexionis ipsuz sumere voluerit cū bdellio misceat ipsum. Qui si calide fuerit complexionis dragagantum admiscebit ei. Qui autem ei in stomacho aut epate egritudinē patitur cū mastice et rosis mixtū aloē sumat.

¶ Siccidis actio colloquintidarū actioni atq̄ quantitati necnō emēdationi vicina existit. Centaurea in suo effectu et

emẽdatione his sillis inuenit. Ex ea tñ plus est sumendum.
¶ Sebram et mezereon calide sunt quarum acumen reprimit acetum cum in eo infuse fuerint et ex eis mensurate sumitur. Est enim ex eis sumendum a media.ʒ.ad.ʒ.i. De titimalis quoqꝫ que eis similantur similiter fiat.
¶ De lacte sebram non aliud dicemus nisi ꝙ de scamonea diximus. Ipsum enim et titimali aquã ꝛ coleram rubeam fortiter expellunt.
¶ Euforbium est calidum et expellit aquam et spissos humores ex quo sumendum est a sexta.ʒ.i.ad ipsius tertiam.
¶ Cuius reprimitur acuitas cum oleo amigdalino et dragaganto cum spargitur.
¶ Abenil flegma adustum expellit quod cum sumitur tristitiam et nauseam vehementer generat. De quo a tribus.ʒ. ad vnam sumendum est postꝗ̃ fuerit excorticatum.
¶ Elacterides aquam et coleram rubeam educunt que titimalis similes existunt.
¶ Almeizara de titimalis est vnus qui tamen articulorum confert dolori et humoribus spissis ac frigidis.
¶ Sticados coleram nigram leuiter educit de qua a duabus.ʒ.ad.iij.sumendum est nec indiget emendatione. Que tamen cum syrupo acetoso sumpta fuerit melior erit.
¶ Epithimum coleram euacuat nigram: de quo a.iiij.ʒ. ad.vi.sumere conueniens est et non indiget emendatione. Si quis tamen emẽdare voluerit cum oleo amigdalarum dulcium misceat.
¶ Sene ꝛ fumus terre hũores expellũt adustos scabiei qꝫ atqꝫ pruritui conferũt ꝺ qb⁹.a.iiij.ʒ.ad.vij.dari conuenit.
¶ Mirabolani citrini colerã rubeam et humores educunt ex quibus quandoqꝫ datur a.x.ʒ.ad.xx.
¶ De tereniabin autem et cassiafistula atqꝫ violis siccis et prunis siccis non est nobis necesse loqui parũ enim inquietant et omnia coleram rubeam suauiter expellũt ea quoqꝫ que in stomacho sunt ad intestina descendere faciunt. Sufficiant ea que in isto nominauimus capitulo. In hoc enim libro nominaturi sumus omnium locorũ solutiones in quibus corũ indiguerimus nominatione. Quod taliter faciemus ne nos in eis aliquid renouare oporteat.

¶ De exemplo compositionis medicinarum laxatiuarum. Cap̄.lv.

Ex vna quaqꝫ specie de quibus medicina componē da est tantum sumatur q̄tum vni dosi semel ad expletionem sufficiat. Postea vero si totum quod cō ficitur ex quattuoꝛ cōponatur herbis quarta sumat pars: ꝛ si de quinqꝫ quinta. Quod si medicinam laxatiuaꝫ ex scamonea ꝛ aloe atqꝫ agarico et colloquintida componere vo luerimus sumemus aloes.ʒ.iij. ꝛ colloquintidarū.ʒ. mediā ꝛ scamonne sextam.ʒ.i.et agarici.ʒ.i.ꝛ tertiā.ʒ.i. deinde cū necesse fuerit sumetur ex hoc composito.ʒ.i. et quarta vnius. Si aūt alicui graue est decoctionem in potu sumere sumat ex pillulis ꝛ cōfectionibus que illū humoꝛē quē vult expellere educere consueuit illa decoctio.

¶ Expletus est tractatus octauus:et deo qui nos adiuuit grates sint infinite.

¶ Tractatus nonus Nonagintaquinqꝫ cōtinens capitula.

Capl'ꝫ pꝛimū.de cephalea et emigranea.
Cap̄.ij.de scothomia.
Cap̄.iij.de frenesi.
Cap̄.iiij.de appoplexia.
Ca.v.de graui doꝛmitatiōe.
Cap̄.vi.de stupidis q̄ semper habēt oculos apertos.
Cap̄.vij.de paralysi graui.
Ca.viij.de stupoꝛe ꝛ tremoꝛe
Cap̄.ix.de toꝛtura oꝛis.
Cap̄.x.de spasmo.
Cap̄.xi.de epilepsia.
Cap̄.xij.de incubo.
Cap̄.xiij.de melācolia.
Cap̄.xiiij.de catharro.
Cap̄.xv.de oculoꝝ obtalmia
Cap̄. xvi. de vulneribus que fiūt in oculis.
Cap̄.xvij.de his que extrinsecus cadunt in oculis.
Ca.xviij. de macula oculoꝝ.
Cap̄.xix.de scabie et sebel.
Cap̄.xx.de pꝛuritu q̄ fit in interioꝛe angulo oculi.
Cap̄.xxi.de vngula oculi.
Ca.xxij.de rubedine oculoꝝ.
Cap̄.xxiij.de lachꝛymis.
Ca.xxiiij.de debilitate visus
Cap̄.xxv. de tremoꝛe palpebꝛarum.
Ca. xxvi. de pilis palpebꝛaꝝ qui curuati ingrediuntur oculum.
Cap̄.xxvij.de aqua descēdente in oculum.
Ca.xxviij.de his q̄ post occasum solis nihil vident.
Ca.xxix.de dilatiōe pupille.
Cap̄. xxx. de fistulis que fiūt in interioꝛib⁹ angulis oculoꝛum.

Cap.xxxi.de dolore auris.
Cap.xxxij.de vulnere auris.
Cap.xxxiij. de sonitu & tinnitu aurium.
Ca.xxxiiij.de grauedine audit⁹.
Cap. xxxv. de vermibus aurium vel animalibus intrātibus aurem.
Cap.xxxvi.de his que in aurem extrinsecus cadūt vel que eam impediunt.
Cap.xxxvij.de sanguine fluēte ex naribus.
Ca.xxxviij. de vulneribus q̄ fiūt in interioribus partibus narium.
Cap.xxxix.de polipo nariū & emorroydibus ipsorum.
Cap.xl.de amissione olfatus
Cap.xli.de dolore dentium.
Cap.xlij.de extractione dentium & ipsoꝝ confractione
Ca.xliij.de stupore dentium.
Ca.xliiij.de dolore dētis extractu rei frigide.
Cap.xlv.de cola.
Cap.xlvi.de fluxu sanguinis ex gingiuis.
Cap.xlvij.de casu vulue.
Cap.xlviij. de sanguisugis q̄ bibitur.
Cap.xlix.de his que intrant gulam.
Cap.l. de grauedine lingue.
Ca.li.de magnitudīe lingue
Cap.lij.de nodo qui sub lingua nascit̄ & vocat̄ ranula
Cap. liij. de apostematibus que fiunt in lingua.
Cap.liiij.de sinanthia.
Cap.lv.de tussi.
Cap.lvi.de asmate.
Cap.lvij.de pleuresi.
Ca.lviij.de pleuripleumonia
Cap. lix. de sputo sanguinis cū tussi vel vomitu vel rascatione.
Cap.lx.de ptisi.
Cap.lxi.de pulsu cordis.
Cap.lxij.de colica passione.
Cap.lxiij. de cōfortantibus stomachum.
Cap.lxiiij.de doloribus & nascentijs stomachi.
Cap.lxv.de singultu.
Ca.lxvi.de canino appetitu.
Cap.lxvij. de dolore epatis.
Cap.lxviij.de yctiricia.
Cap.lxix.de ydropisi.
Cap.lxx.de dolore splenis.
Cap.lxxi.de colica.
Cap.lxxij.de fluxu ventris.
Ca.lxxiij.de difficultate mingendi.
Cap.lxxiiij.de lapide.
Cap.lxxv.de nascentijs renū vel vesice.
Cap. lxxvi.de ardore q̄ fit in mictu.
Cap.lxxvij.de mictu sanguinis vel pus.
Cap. lxxviij. de his qui non possunt retinere vrinam.
Cap. lxxix.de lūbricis & vermibus qui nascūtur in vētre et ano.

Cap̄.lxxx.de emorroydibus et fistulis ⁊ ragadijs q̄ fiūt in ano.
Cap̄.lxxxi.de exitu matricis et ani.
Cap̄.lxxxij.de constrictione mēstruorum.
Cap̄.lxxxiij.de prouocatiōe menstruorum.
Cap̄.lxxxiiij.de fissuris que fiunt in matrice.
Cap̄.lxxxv.de plaga ⁊ cācro que fiunt in matrice.
Cap̄.lxxxvi.de nascētijs que fiūt in matrice vel vulua.
Cap̄.lxxxvij.de prefocatione matricis.
Cap̄.lxxxviij.de mola.
ca.lxxxix.d̄ ruptura iguinis.
Ca.xc.de podagra ⁊ sciatica
Cap̄.xci.de gibbositate.
Cap̄.xcij.de varicibus.
Cap̄.xciij.de elephantia.
ca.xciiij.de vulneribꝰ lūboꝝ
Cap̄.xcv.de doloribus exteriorum mēstruoꝝ.

¶ De cephalea et emigranea. Capl̄m primū.

Uando rubedo ⁊ tēsio ⁊ grauedo in facie ⁊ oculis cū istis affuerint: ⁊ tactꝰ calidus sentit̄ ⁊ pulsus fuerit magnꝰ ex cephalica faciēda est flobothomia in pte in qua est dolor vel ī qua pte magis infestat. Deinde aqua rosata et oleum rosatum et acetum sumātur et simul mixta agitentur donec inspissentur et super niuē infrigidata super caput fundantur. Eger vero a carne abstineat ⁊ a vino et comedat adessiam citrinam. Additio ¶ Adezia citrina est cibus qui fit de lētibus coctis cū aqua quibꝰ additur acetū ⁊ parū saffrani. Textus. ⁊ tapsil. Additio ¶ Tapsil est cibus q̄ fit ex lētibus coctis cum aqua. Textus. ⁊ olera frigida ac fructus frigidos. Uenter autem soluatur ex mirabolanis citrinis prunis ac tamarindis ⁊ zucharo albissimo. Quod si ista nō suffecerit semina maluauisci in aceto posita agitentur quousqꝫ ad spissitudinem perueniat ex quibus emplastrum capiti superponatur ex psilio quoqꝫ et aceto emplastrū fieri vtile est. ¶ Si autem cum istis fuerit in pulsu velocitas ⁊ in tactu sentitur caliditas sed neqꝫ in facie neqꝫ in oculis fuerit rubedo neqꝫ tensio in principio soluatur venter. Deinde fiant ea que diximus. Naribus autem inijciatur oleum viola. aut oleum cucurbite dulcis aut nenufaris oleū aut oleū

de floribus salicis quorum quodlibet super niuem infrigidatum capiti superfundatur vt nutriatur vt prediximus. Eger vero odoret camphoram et aquam rosatam ꝛ salices et violas et his similia. Quod si egritudo multum inualescat sumatur opij et camphore vniuscuiusq; quãtum ponderant duo grana ordei que dissoluta in oleo de salicibus mittantur in nares ꝛ aures. Qđ si cum soda non fuerit aliquid eorum que diximus de rubedine in facie fueritq; egritudo antiqua in principio venter cum pillulis cochijs soluatur quas ego feci. Pillule cochie. ℞. pulueris pigre.ʒ. x. colloquintide.ʒ.iij. ꝛ tertiam scamonee.ʒ. ij. et semis:turbith sticados.ana.ʒ.v. fiant pillule ex istis ꝛ sunt doses.x.
Additio ¶ Pillule cochie gal. sunt pillule pentane que aloes mastic̃ colloq̃ntide scamonee succi absinthij partes recipiũt equales. Textus. ¶ Postq̃ vero vẽter solut⁹ fuerit infundatur caput ex oleo sambucino et oleo de ben: et mittatur in aures. Eger quoq; odoret algaliam ꝛ insuffletur muscus in naribus. Quod si egritudo multum infestauerit sumatur euforbij et castorei amborum. ana sexta pars. ʒ.i. Et dissoluta in pauco sambucino mittantur in narem ꝛ aurem. Additio. ¶ Oleum violatum cum lacte mulieris naribus inijcere mirabile est in cephalea calida. Nos quoq; multotiens probauimus solutionem ventris cũ thamarindis factam non habere parem medicinam ad hoc.
Textus. ¶ In cephalea vero calida emplastrum hoc frõti et tymporibus est imponendum. Emplastrum in cephalea calida. ℞. seminis lactucarum sief memithe:sandalũ rubeũ et albũ faufel:rosas: opiũ fiat ex eis emplastrũ postq̃ aceto et aqua rosata cõspersa fuerint ꝛ fronti imponať supq̃đ mittať pãnus aceto et aqua rosata infusus. Qui cum tepefactus fuerit iterum infundatur et desuperponatur. Linimentum vero cephalice frigide. Recipe castoreum: euforbium:piper:sinapre:storacem:rutam:marubium que siccata et puluerizata et triconizata misceantur et conspergantur vino veteri ex quibus fiant trocisci et desiccentur. Cumq; necesse fuerit ex vno in vino veteri aut oleo costino vel camomelino dissoluto frons multotiens liniatur. Hoc

enim linimentũ omni antique cephalee cõfert nõ solũ sup-
positũ sed etiaȝ auri iniectũ q̃ sequit illud tp̃s postq̃ in ali-
quo de p̃dictis oleis resolutũ fuerit. Egro vero vinũ vetus ⁊
forte dandũ est. Additio. Cubebe trite ⁊ ex aqua rosa.
consperse ⁊ capiti supposite optime sunt cephalee frigide.
Textus. Cum aũt cephalea p hebdomadã vnam pseuera
uerit eger in balneũ mittẽdus est atq; sup caput ipsius aq̃
in aqua camomilla ⁊ sansucus ⁊ sticados arabicus ⁊ nemẽ
cocta fuerint simul aut sigilatim fundenda est. ¶ Q̃d si ce-
phalea quotidie ante comestionẽ inuadat ⁊ post comestio-
nem recedat succurrendũ est infirmo ante horam qua veni
re consueuit dando ei bucellas panis in succo granati aut
vue acerbe aut horũ similiũ infusas. ¶ Si autem cephalea
contingat ꝓpter multã in sole moram sufficiẽter ex oleo ro
sato ⁊ aceto ĩfrigidatis curari poterit. Que tamẽ si ex hoc
nõ quieuerit ex alijs infrigidãtibꝰ curanda erit. Si autem
adhuc soda pseuerauerit et fortior fiat neq; vllo mõ remo-
ueatur ⁊ teneatur ne eger visum amittat ⁊ aqua ad oculos
descẽdat timporꝫ artarie sunt incidẽde et extrahende. Hoc
tñ q̃d nũc loquimur est p̃ter nostrã intentionẽ in hoc libro.

¶ De scothomia. Cap. ij.

Cum aliquis illud q̃d ante eũ est circulariter moue
ri viderit. ⁊ oculi tenebrescũt ⁊ cadere voluerit et
facies ⁊ oculi rubuerint in eadẽ hora vene quoq;
que sunt post aures grosse apparuerit ex ipsius venis faciẽ-
da est flõmia ⁊ ventose in collo ⁊ tibijs sunt ponẽde. Q̃d si
p̃dicte nõ apparuerint vene ⁊ facies fuerit rubea: sanguis
ex basilica erit minuẽdus ⁊ ventose in tibijs erũt ponẽde.
Additio. ¶ Cum scothomia adeo augetur donec eger ca-
dat vocatur sedre q̃d ꝯtingit cum eius causa est grocissimi
fumi multitudo qui ascẽdit caput et nõ põt dissolui hoc ta-
men nõ fit nisi in capite cuiꝰ ꝯplo est cal'a ⁊ humida gene-
rans fumos: est tñ q̃nq; ex humore frigido: et hinc ꝯtingit
q̃ resoluit dum sub sole moratur diu. p̃me vero ꝯfert minu-
tio. scđe vero valet purgare ventrẽ a flegmate. Est etiam q̃ñ
accidit sedre pessima cã stomachi que appoplexie assimila-
tur: cui ꝯfert si eger res acetosas ⁊ stipticas comederit. ⁊ ẽ
q̃ñ venit sedre ex vapore qui ab aliquo eleuatur mẽbro cui

confert si aliqua de medicinis cutez adherētibus membro illi supponatur. Text⁹. ¶ In hac p̄terea scothomie specie ꝛ in ea quā ante diximꝰ caput ex oleo rosato ꝛ aceto est infundendū. ¶ Eger quoqꝫ cal'a cibaria vitare debet. Uenter vero ex apozimate mirabolanoꝝ citrinoꝝ qđ in capl'o de cephalea diximus soluēdus est. ¶ Cum aūt neqꝫ in facie rubedo neqꝫ febris cum scothomia fuerit attēdendū est an sit stomachi subuersio ꝛ nausea. Que si affuerit prius vomere cogendus est: deinde de pillulis cochijs dosim vnaz sumat ꝛ a frigidis abstineat cibis. ¶ Si autem neqꝫ aīe subuersio neqꝫ nausea affuerint neqꝫ caliditatis signa apparuerit vēter ex pillulis cochijs multotiēs soluat. Cibaria quoqꝫ frigida oīno vitet ꝛ gargarismus fiat quo flgma deponatur. ¶ In naribus quoqꝫ post illud ponatur aliquid his q̄ nominauimus quo caput calefiat.

¶ De frenesi. Capl'm.iij.

Quando aliquē febris cōclusa ꝯtinua inuaserit cū forti capitis ꝛ oculoꝝ grauedine et in facie atqꝫ oculis vehemēs fuerit rubedo ꝛ capitis dolor et horror lumis affuerint ꝛ in pulsu velocitas ꝛ frequentie superfluitas inueniētur. Additio. ¶ Febris que frenesim sequitur semꝑ est incendēs ꝛ rarissime ex ea euadūt iuuenes: qr si vrina fuerit alba egrū cito moriturū portēdit: et si vna vice riserit ꝛ alia vice fleuerit eum ꝓculdubio moriturū significat. Ypoc. quoqꝫ in libro de morte subitanea retulit ꝙ si in sinistro police frenetici vesica vt fabe sil'itudo citrina ꝛ dura apparuerit ꝛ ꝯtingerit infirmū: aut inferius aut superius solui in die.vi.morietur. Hinc aūt egritudini valde est vtile sanguinē ex nasi extremitate ꝛ vena q̄ est i frontis medio extrahere: clysteria quoqꝫ leuia simil'r ꝯferunt. fricatio quoqꝫ extremitatū optima est. aer quoqꝫ ip̄m circūdans custodiēdus est aer enī calidus ip̄m infestat: multū vero frigidꝰ calorē a capite expellit. In epydimijs qn̄ hec egritudo icēperit pedes liniat i sanguie ꝛ intueat eos qr ꝯfert. G. ꝓbauimꝰ ꝛ vidimꝰ ꝙ verū ē. Textꝰ. ¶ Signa frenesis certissima iudicabūtur. Qđ si lingua nigra aut citrina fiat ꝛ permisceat itellectꝰ: ꝛ multū fuerit alienatꝰ ꝛ vigilauerit multum iam frenesis ꝑfecta erit. ¶ Egro igit anteq̄ p̄dicta cō

pleant accidētia est subueniēdū ex sanguis detractiōe et vētris solutiōe cū succo fructuū. Nutrimētū vo eius sit aq̄ ordei semel aut bis in die sumpta fm consuetudinē quā in tpe sanitatis habuit. Caput aūt oxirodino infundēdū erit. Qd si mlte affuerit vigilie sumat violarū siccarū corticū papaueris albi ordei excorticati semis lactucarū radicū mādragore oium aā. M. i. Que oia in cucuma plena aq̄ tādiu coquant donec aq̄ rubea fiat. Deinde aqua illa duz est tepida ab alto sup caput fundat et sit caput sup ciminile in quo aq̄ colligat q̄ i cucuma posita iterū sup caput fundat. Hoc aūt omni die mltotiēs fieri ꝯuenit. Caput ꝑterea ex oleo violato muliebri lacti ammixto inūgendū erit qd ēt in coto positū est supponēdū. ¶ Cū aūt eger in principio hui⁹ egritudinis in viriū fortitudine ꝑmanere inuētus fuerit flobothomādus erit nisi sup infirmū timueris. Postq̄ vo eius egritudo minui ceperit nequaq̄ flobothomet q si eius iaz dissoluta est virtus ex alio preseruetur regimine donec euadat.

¶ De appoplexia. Cap. iiij.

Cum aliqs quasi dormiēs iacet et sine somno stertit et ꝯpūgit nō sentit et tūc iam patit appoplexiā. Additio. ¶ Appoplexia qñqꝫ cōtingit in vētriculis cerebri ex flegmate qñqꝫ ex sanguine superfluo qñqꝫ ex apostemate cerebri. Textus. ¶ Est aūt huius egritudinis quantitas fm qd fortiter aut debiliter stertit. Si tñ spuma ab ore exierit nō est ei medicādū. Cū aūt parū stertit egritudo est leuior. Hec q̄dē passio aut cito interficit: aut in paralisim trāsit. ¶ Cū ergo ista visa fuerint attēdendū erit an patientis facies multū rubere aut denigrari aut viridis fieri videat queādmodū cōtingit cū sanguis in aliquo mēbro et coartatione retinet. Tunc em̄ sanguis ilico ex duab⁹ guidegi extrahēdus est aut ex duab⁹ cephalicis. ¶ Qd si ita non fuerit immo cum aerem attrahit. auditur i pectore oregmō ex hoc clysteri erit clysterizandus. ¶ Qd. ℞. colloquintide bothormarien centauree minoris arthanithe ellebori albi omnium. aā. M. i. Coquātur oia in. iij. lib. aque donec ad vnā redeant: deinde colentur. Et ex media libra huius apozimatis fiat enema quod si cito exierit fiat iterū donec humoruz multitudo simul cum eo exeat. ¶ Naribus quoqꝫ

cōdisi ꝛ elleborus albus suauiter insufflent. Et est ingeniā dū vt anachardinū cū ydromelle per os ad stomachū mul totiēs descēdere cogatur quaꝗ die semel: ex quo vnius au rei pōdus in potu sumendū est: cuius descriptio est in capl'o de paralysi. ¶ Sartago ꝑterea ferrea calefaciēda est ꝛ ca piti multotiēs adeo vicināda vt patientis capilli adurātur. Qd si hoc modo nō sanatur i medicādo plus laborabim⁹: caput nāꝗ radem⁹ ꝛ ex sinapi trito ꝛ castoreo ꝛ fortissimo aceto liniem⁹. ¶ In p̄ma aūt hui⁹ passionis specie post flo bothomiā stringemus fortiter adiutoria siue brachia ligā do superi⁹ parū sub cōiunctione ipsoꝝ cū spatulis ꝛ stringe mus vrbias similiter. Additio. ¶ Urbie sunt loca q̄ sunt in extremitate coxe ꝛ sunt glādes vbi vertebrū scie cōiungi tur. Text⁹. ¶ Capiti quoꝗ supfundendū est oleū roseū ꝛ acetū vini: ꝛ flōmia faciēda prius in pedib⁹ ꝛ postea in nasi extremitate.

¶ De graui dormitatione. Cap̄.v.

Cum aliquis quasi dormiēs iacet ꝛ tn̄ sentit ꝛ mo uet: sed oculos fm plurimū hꝫ clausos quos tn̄ dū vocat cuꝫ clamore aperit: lꝫ iterū statim claudat: iam patit subeth q̄ cū clysterib⁹ acutis q̄ pauloāte nomia uim⁹ curādus ē. In os q̄ꝗ ipsius mittem⁹ ydromel ꝛ labo rabim⁹ vt descēdat. Ipm eni nutrimentū existit ei⁹. ¶ Ca put ꝑterea vsꝗ ad dyatritū primū oxirodino infundemus. Post tertiū vo diē sternutationē ꝓuocabim⁹ ex his q̄ noīa uim⁹ ꝛ radem⁹ caput ꝛ liniem⁹ ex sinapi ꝛ castoreo ꝛ aceto. Additio. ¶ Rasis non nomiauit litargiaꝫ q̄ est apā frigi dū in cerebro qd semꝑ sequit feb. flegmatica tepide calidi tatis ꝛ clausio oculoꝝ sicut qui patit subeth: ꝛ cura illi⁹ est cura subeth.

¶ De stupidis q̄ semꝑ habēt oculos aptos. Cap̄.vi.

Cum aliquis quasi dormiēs iacet et nō mouet ꝛ lꝫ oculi sint apti: palpebras tn̄ nō mouet: ꝯgelat⁹ est siue rigidus. ¶ Curādus vo ē ex medicis subeth: hoc tn̄ addito vt oleū sābucinū suꝑ caput fundat in oī libra cui⁹ sit vncia euforbij. Ipꝫ q̄ꝗ caput ex castoreo ꝛ euforbio ꝛ oleo sambucio liniat.

¶ De palysi ḡui. ca. vij.

Cum aliq̄s se mouere nō vꝫ: aut vnū vel pl'a ex mē bris mouere nō p̄t atꝗ eoꝝ sensum admisit ipsum

paralisim illi⁹ mēbri aut membrorū incurrisse ꝓnunciam⁹. Additio. ¶ Paralisis aliqñ cōtingit ex tortione alicui⁹ carnis ex cui⁹ tortione nucha quoqꝫ torta fuit. aliqñ ꝟo fit ex colera nigra ⁊ aliqñ ex calore sup̄fluo et siccitate qui resoluendo flegma ad aliqua mēbra fluere facit ⁊ tuuc calefactio nocet egroto: qñqꝫ etiā cōtingit ex sanguine et confert tūc minutio: ⁊ aliqñ accidit ex fortissimo frigore quod facit mēbra habere cōplexionem malā frigidam sine materia et tūc eger nulla indiget inauitione: sed sola indiget calefactione: aliqñ ꝟo accidit senib⁹ cū dolore q̄ grauis est ad curandum et qñqꝫ cōtingit ex percussione et vulnere et aliqñ etiā ex tristitia aut ex pauore subito ⁊ aliqñ fit in stomacho aut in intestinis aut in matrice. ⁊ sequit̄ ex hoc vt hec membra in superfluitatibus emittendis fatigētur precipue cum sensum amiserint. Textus. ¶ Cuius curam incipiemus pillulas fetidas quas ego composui dando. ℞. pulueris pigre. ʒ. x. collo q̄ntide interioris. ʒ. v. euforbij. ʒ. ij. ⁊. ß. castorei piperis asse serapini oppoponacis seitargi indi. sinap̄. omniū. vij. an̄. ʒ. i. cētaure minoris elacterij amboꝝ. an̄. ʒ. v. gūme in succo ruthe dissoluant̄ ⁊ alia ex eis cōficiant̄ ⁊ fiāt pillule ⁊ fiūt ex eis decē potiones. Quaruꝫ vnā postq̄ eger sumpserit p tres dies q̄escat ⁊ nutriat̄ tūc cū aqua ciceris ⁊ oleo ⁊ sinapi: ⁊ deinde bibat aliā. Qd postq̄ ter fecerit per aliq̄t dies q̄escat. Et nutriatur carne frustratim incisa et in sartagine frixa ⁊ mutagenat in q̄b⁹ sint species calide vt piper ⁊ his sil'ia. in potu ꝟo sumat ydromel. Mēbra q̄qꝫ ei⁹ ex oleo costino inūgant̄. Qd. ℞. costi. ℥. i. piperis piretri euforbij oīum triū. an̄. tertiā. ℥. i. castorei. ℥. ß. dissoluant̄ oīa in. ß. lib. olei de cheri aut de narcisco ⁊ vtere eo. Dieb⁹ ꝟo q̄bus q̄escit quaqꝫ die dāde sunt due. ʒ. de anacardino. qd. ℞. ʒinʒiberis piretri nigelle costi melano piperis macropiperis oggi oīum. an̄. ʒ. x. mirrhe ruthe sicce asse aristologie baccharū lauri castorei seitaragi indi sinapis gētiane omnium an̄. ʒ. v. mellis anacardi. ʒ. v. vnguant̄ ex oleo nucū ⁊ cū melle cocto cōficiant̄. Hoc eñ medicamē valde cōfert paralisi appoplexie torture ⁊ tremori albaras morsib⁹ scorpionis: ⁊ oībus passionib⁹ frigidis ⁊ spasmo humido. Cū aūt sumit̄ ilico ꝓuocat sudorē ⁊ infert febrē. Qd si snmptū non affert

sanitatē eger ab omi medicamine p decē dies abstineat excepta dieta: deide ad ipsi⁹ curā redeūdū est. Qd si paralisis ex pcussione aut casu euenerit τ acciderit subito taliter pmanebit nunq̄ eni sanabitur. Qd si nō repēte ex predictis sed paulatim τ moliter inuaserit loco percussionis emplastrum hoc apponēdū erit. qd. ℞. farinā fenugreci: semē ben. semē maalep: semē resin: bdelliū amoniacū adipē anatis: ceram oleū de lilio. ex his fiat emplastrū τ superponatur.

¶ De stupore et tremore. Cap. viij.

Cum aliqs sentit aliquod suoꝝ mēbroꝝ sicut est dispositio pedis cū sit stupidus dicimus in illo membro stuporē esse. Quapropter ei⁹ cura nō est differēda. Qn̄ eni ꝓlongatur tēpus huius egritudinis perducit ad paralisim. Curat̄ aūt hec passio ex aliqua parte medicinarum paralisis: τ cū dieta τ vnctione ex oleo costino. Qd si inueterauerit passio eger ex pillulis fetidis purgandus erit τ cōplexio equāda cū anacardino τ dieta. Tremor aūt ex eisdē curat̄ ex qbus sanatur stupor. Sed si ex superflui vini potu euenerit eger ab ipso erit abstinendus. Similiter si aquā q̄ ex niue dissoluit̄ bibendo hanc incurrerit passionē: ab ipsa abstineat τ balneuȝ calidissimū ingrediatur in quo tandiu moram faciat donec sudet τ in sole assidue moretur. Additio. Qn̄qȝ sit stupor τ tremor ex causis quib⁹ fit paralisis oībus que qn̄qȝ sunt debiles et signa eoꝝ que fiūt ex cōplexione: frigida tn̄ sine materia sunt frigus membri et contractio eius.

¶ De tortura oris. Cap. ix.

Cum hois os cōtorquet̄ τ vnū de oculis suis claudere nō valet: τ si p̄cipit̄ ei vt sufflet flat⁹ ab vna tn̄ pte exire videt̄ ipȝ: tūc cōtorsionē oris pati dicim⁹. Cuius curā incipiemus cū solutione ventris ex pillulis fetidis. Nutrimentū x̄o ei⁹ atqȝ ipsi⁹ potū ponim⁹. vt in caplo de paralysi dixim⁹ egrū p̄terea quotidie in mane anteq̄ comedat sinapim cū syrupo acetoso gargarizare faciem⁹. Et mittemus eū in domū obscurā τ precipiemus vt vnā nuceȝ muscatā in parte oris que torta est teneat. Naribus quoqȝ sufflabimus condisi vt sternutatio prouocetur. Additio.
¶ Succus sicle valet ad ꝓuocādū sternutationē τ oleū nu-

cis ꝛ oib⁹ eis melioꝛ est succus auricule muris: multi eñi ex eo ĩ vna die curati fuerũt. Minutio sanguis cũ vẽtosis facit eã ilico euenire cũ eger ad eã habẽdã parat⁹ est. Et non est ꝓuocãda sternutatio neqꝫ gargarism⁹ nisi post quartũ dieꝫ qꝛ si ante fiat plus augmẽti recipiet passio q̃ diminutionis caputpurgium ex coꝛtice supioꝛi bachaꝝ lauri valde est bonũ. Text⁹. ¶ Spõdiles quoqꝫ colli ei⁹ ꝛ faciẽ ei⁹ ꝛ frõtem ex oleo costino inũgere cõuenit. Et est quotidie de anacardino vni⁹ aurei põdus sumẽdũ. Et si passio hoc mõ soluta nõ fuerit ad vẽtris solutionẽ ꝛ egri pꝛeseruationeꝫ redeundum est. De toꝛtura vo que nõ repẽte sed paulatim accidit nõ loqmur. Ipsa nãqꝫ nõ cõtingit nisi ĩ frenesi ꝑniciosa moꝛte iã imminẽte ꝛ est ex siccitate. ¶ De spasmo. Cap. x.

Cum aliquod mẽbꝛũ alicui⁹ cõtrahit ꝛ ad suã redit originẽ aut pleraqꝫ ex mẽbꝛis sic disponuutur ipsa spasmata esse ꝓnũciam⁹. Spasmus aũt subito aut paulatim inuadit. Sed spasmo subito eueniẽti eadẽ pꝛeparãda est cura quã paralysi cõferre dixim⁹. In eo tñ fricatione manuũ ꝛ vnctione ex oleo costino pl⁹ vtimur. Additio. ¶ Spasmus ali⁹ est ex repletione q̃ subito accidit ꝛ leuiter curat ali⁹ ex inanitione q̃ nõ subito sed paulatim inuadit ꝛ grauiter curat. Cũ aũt accidit subito et cũ eo repletio et venẽ sunt grosse curãd⁹ est cũ minutione ꝛ balneuꝫ siccũ est ei vtile ꝛ aqua naturaliter calida sicut sulphurea ꝛ similes ei. Text⁹. ¶ Spasm⁹ vo q̃ nõ repẽte sed suauiter accidit post febꝛẽ aut multã vẽtris solutionẽ aut multũ vomitũ aut sanguinis fluxũ mal⁹ est ꝛ vix curabilis. Quicq̃d tñ accidat ei mederi incipiem⁹. Egro nãqꝫ oꝛdei aquã ꝛ iura vnctuosa et mollia administrabim⁹: ꝛ in aquã dulcẽ tepidã ipsum mittemus ꝛ vngemus ex oleo violato tepido ꝛ oleo de seminib⁹ cucurbite ꝛ pꝛecipue neruoꝛũ in quib⁹ spasmus est radices. In tina quoqꝫ diu moꝛetur et ex oleo violato inungatur. De vino bibat parum quod tamen multũ habeat aque admixtũ et ex cibis nutriat humidis. ¶ De epilepsia. Cap. xi.

Cum aliq̃s cadit in terrã ꝛ toꝛquet ꝛ cõmouetur: et intellectũ amittit dicim⁹ ipꝫ epilepticũ eẽ. Qd si spuma exit ꝑ os aut se cõmingit: aut sperma egredit aut egestio passio tũc ẽ pꝛauioꝛ ꝛ vehemẽtioꝛ. Additio.

¶ Epilepsia aũt fit aut ex hũore flegmatico aut ex colera nigra q̃ in vẽtriculis cerebri stãtes claudũt foramia a q̃bus nerui ⁊ spũs aiales egrediũt: non tñ ita fortiter vt in appoplexia s3 debiliter ⁊ leuiter ⁊ hec species oib⁹ aliis epilepsie specieb⁹ deterior est. qñq3 xo cõtingit ex fumo mali hũoris ⁊ venenosi q̃ cõsurgit a manu vel pede vł alio mẽbro ⁊ ascẽdendo sursum p arterias eleuat donec puenit ad cerebrũ et generat epilepsiã ⁊ est illa species quã hic Rasis nomiauit cui⁹ etiã curã bene exequutus est. Text⁹. ¶ Si aũt eger ante accessionẽ sentit q̃si aliq̃d ex aliq̃ suoꝝ mẽbroꝝ eleuari ⁊ ascẽdẽdo caput petere: ⁊ deinde sincopizat ⁊ cadit: tunc op3 in hora q̃ sentit illd añq̃ istd accidat mẽbrũ a q̃ pcedit qd p̃diximꝰ fortiter ligare phibebit nãq3 hoc accessionẽ venire. In tpe xo q̃etis corp⁹ multotiẽs erit euacuãdũ cũ pillulis cochiis ⁊ loc⁹ a q̃ exorit passio ex sinapi ⁊ pipere et euforbio ac melle anacardi erit epithimãd⁹ vbi epythima dimittẽdũ erit donec loc⁹ vesicet ⁊ vesice rũpãt: ⁊ aqua que in eis collecta ẽ effluat. Ipe q̃3 nõ cito sũt ɔsolidãde: q̃nimmo dimittẽde vt qd i eis colligit emanet deide ɔsolident. Hoc eñ oĩo hui⁹ egritudinis certa sal⁹ existit. Ad vltimũ etiã vẽtose cũ pauca sacrificatiõe supponere vtile est. Egri xo si añ accessionẽ nauseã aut tristiciã aut cordis tremorẽ sentit: ⁊ deinde egritudinis accessio seq̃t cogẽd⁹ est multotiẽs vomere ex aliq̃ vomitu: deide pigrã i potu sepe accipe ɔuenit stomacho q̃q3 emplm̃ ex spica ⁊ rosis ⁊ mastice ⁊ cortice thuris cũ vino odoriefro iponẽdũ est. Nutrimẽtũ p̃terea ei⁹ totũ taliter statuẽdũ est vt paucaꝝ sit supfluitatũ sicut caro frixa in sartagine ⁊ caro cocta i cazolis ⁊ cib⁹ q̃ fit d aue q̃dã q̃ h3 in palato dẽtes ⁊ vocat taguid: ⁊ caro de volatilib⁹ et edina. Qd si cum epilepsia sensuum affuerit tenebrositas ⁊ debilitas neq3 aliq̃ de p̃dictis significationib⁹ inueniatur egro pillule cochie multotiẽs sũt tribuẽde ⁊ eius ɔseruatio subtiliãda ⁊ cibaria q̃ diximus dãda. Gargarism⁹ q̃q3 fieri d3 ⁊ strenutatio ex his q̃ dixim⁹ puocãda: ac narib⁹ peonie puluis subtilissim⁹ qui simulet alcohol insufflãd⁹. Si quis autẽ cum epilepsia in facie et oculis rubedinem habuerit: et venaru3 grossiciẽ flobothomãdus ex vena saphena erit. Sanguis etiam ex carnositate tibiarum cum ventosis erit

extrahendus. Capiti preterea oleũ roseum ꝛ acetum superfundant ꝛ abstineat a vino: ꝛ a cepis ꝛ alliis ac sinapi ꝛ porris ꝛ apio ꝛ fabis ꝛ canabit ꝛ postremo ab oĩbus fumũ caput ascendentẽ ꝛ replẽtez gñantib⁹. ¶ Electuariũ qđ omni epilepsie speciei remediũ affert. ℞. piretri siseleos sticados omnium. aã. ʒ. x. agarici. ʒ. v. cordumeni recẽtis ꝛ acuti asse optime aristologie rotũde' omniũ. aã. ʒ. i. ꝛ. ß. deinde extrahitur succus ex squilla mixtus cũ pari quãtitate mellis coquatur et conficiantur ex eo species ꝛ fiat electuariũ ex quo patiens quotidie sumat et caueat sibi a grossis cibis.

¶ Electuariũ hoc oĩbus epilepsie specieb⁹ excepta vna sanguinea quã galienus noĩauit ꝛ nos etiã eius fecimus mentionẽ opitulat̃ cui vidi cõferre flobothomiã ex saphena ꝑus ꝛ postea ex basilica. Deinde eius regimẽ sit ex his que sanguinẽ in corꝑe minuũt ꝛ ipm̃ infrigidãt. ¶ A carne ꝑterea ꝛ vino abstineat ꝛ bibat rob acetosorũ fructuũ capiti quoq̧ superponant̃ ea que ipm̃ infrigidãt.

¶ De incubo. Cap. xii.

CUm quis in somno quasi rem grauẽ aliquid super se cadere senserit incubũ pati denũciandus est. In ipsius itaq̧ cura non est tardãdum ipse enim epilepsie preambulus est ipsam quoq̧ precedit. Eger ergo si in colore rubeus fuerit ꝛ venas habuerit plenas ex saphena erit minuẽdus ꝛ vẽtose in carnositate tibiarũ ponẽde sunt. ¶ Eger preterea a potu vini ꝛ rerum dulciũ comestione abstinendus erit ꝛ precipue ab omni re que multũ generat sanguinem. ¶ Qđ si huic cõtrariũ acciderit venter ex pillulis cochiis multotiens erit soluẽdus ꝛ eius regimen subtiliandum exercitio q̃z vtẽdũ erit ꝛ mẽbra inferiora erũt fricãda.

¶ De melancolia. Cap. xiii.

CUm alicui cogitatiões male sine causa manifesta acciderint et timor ꝛ tristitia in eo ꝑualuerint melancolie principiuz in eo erit. Additio. ¶ Rasis non noĩauit gadob ꝛ hoc est cũ alicui accidũt mores mali ꝛ semꝑ manet solicitus ꝛ tristis cui⁹ cura est vt cura melencolie: neq̧ noĩauit solitudinẽ que ex amore mulieris vel alicuius rei accidit cui⁹ cura est ebrietas ꝛ mutatio de regione in regionẽ ꝛ coit⁹ cuz alia q̃ cũ ea quã diligit. Textus

¶ Cum aūt res ad hoc deuenerit vt etiā ea que cogitare ce-
pit ore promat verbaqꝫ sua atqꝫ actus permisceat iam me-
lancolia perfecta est. ¶ Cui ergo he male cogitatiões ꝛ tri-
stitia ꝛ tribulatio accidunt anteꝙ preualere incipiant suc-
currendū est qꝛ si ꝑualuerint cura erit difficilis. Additio.
¶ Hec passio est ypocundriaca ꝛ dixit galienus: mihi vide-
tur ꝙ isti i stomacho flegmonē patiunt. dioples vō dixit ꝙ
ei⁹ causa sit mesaraicarū opilatio. ꝛ Rasis dixit ꝙ imposſi
bile ē in stō vel mesaracis flegmonē fieri quin ipm cōmitta-
tur fe. ꝛ vomit⁹ de colera ru. pessima ꝛ accidētia terrefaciē-
tia ꝛ eius intentio est ꝙ huius passionis causa non est nisi
superfluitas nigra que in splene generat ex qua vltra mo-
duꝫ in stō relabit. Textus. ¶ Qđ si cū melācolia fuerit do
lor vētris ꝛ inflatio et malus color et digestionis corruptio
ꝛ vomit⁹ acetosus ꝛ excreationū mltitudo īcipiēda est cura
cum flobothomia ex basilica aut saluatella sinistre manus.
Et si sanguis visus fuerit niger dimittatur egredi in quan-
titate multa. Subtilis autē ꝛ rubeus si fuerit ilico restrin-
gendus erit. ¶ Eger vō ex rebus lenientib⁹ est nutriendus
vt sunt alefidabegi q̄ fiunt ex carne edina ꝛ arietina ꝛ mit-
tendus est in balneum in quo non diu moretur. ¶ Post hec
autem decoctione de epithimo quem ego composui vtatur
ꝛ hec est: decoctio de epithimo. ℞. mirabolanorū indorum
ʒ. x. polipodij. ʒ. v. sene. ʒ. ix. turbith. ʒ. iiij. sticados. ʒ. x. pas-
sularum enucleatarū. ʒ. x. epithimi cretensis. ʒ. x. Oia exce-
pto epithimo in tribus libris aque coquēda sunt donec ad
vnā librā ꝛ mediā redeāt. Cūqꝫ hoc factū fuerit addat epi-
thimū ꝛ ilico ab igne remoueātur ꝛ dimittant donec infri-
gidari ceperint. Cūqꝫ infrigidata fuerint manibus fricata
colentur. Deinde sumant agarici due tertie. ʒ. vnius aloes
ʒ. i. salis indi. ʒ. ß. ellebori nigri quarta vnius. ʒ. cōficiantur
cū melle aut cū iulep ꝛ fiant ex eis pillule que per tres ho-
ras ante decoctiōis acceptionē sumēde erūt. Postea sumat
decoctioneꝫ deinde trib⁹ q̄escat diebus. In his aūt diebus
quibus quiescit nutriatur ex his que prediximus ꝛ in potu
sumat vinum subtile ꝛ clarum et bene odoriferū. Post hec
quoqꝫ iterū soluendus est vt prius. Hoc vō ita vt ꝓdiximus
tertio iterādū est. Quarta quoqꝫ potio ei dāda est. ¶ Eger

Vo ab oib⁹ que colerā generāt nigrā abstinēdus est:vt sunt carnes siluestres omnes ꝛ caro vaccina ꝛ porcina ꝛ magnarum caprarū ꝛ fabe ꝛ caro salita ꝛ caseus vetus ꝛ ꝓprie lētes ꝛ oīa olera nisi humefaciētia. Vitet p̄terea vinū grossum ꝛ laborē ꝛ vigilias neqꝫ patiat̄ famē neqꝫ sitiꝫ.vino vo subtili in potu vtat̄ ꝛ precipiēdum ei vt dormiat ꝛ studendū in splenis curatione ex his que insequētib⁹ in capl'o de splenis curatione qui augmētatur dicturi sumus. Os quoqꝫ stomachi cōfortādū est ꝛ ꝓprie ex medicinis quarū mentionē in sequētibus facturi sumus cū egritudines stomachi noiabimus. ¶ Si aūt cū melācolia ea que noiauimus nō fuerit acciderit qꝫ post frenesim aut longā morā sub sole aut pcussionē in capite in principio ex cephalica flobothomia est facienda ꝛ capiti studiū adhibēdum ꝛ reliquo regimine qd dixim⁹ ꝓprie. Aqua p̄terea tepida ab alto loco sup̱ caput fundenda est deinde oleū roseū cū aceto vini capiti infundat̄ et lac muliebre desuper mulgeat̄. Naribus etiā oleū de semine cucurbite dulcis ꝛ lac muliebre iniiciātur. ¶ In balneū quoqꝫ sepe mittendus est ꝛ multū ex aqua tepida capiti est superfundēdum. Eger etiam oīa odorifera que frigida sunt odoret. ¶ Si aūt cum melācolia nihil fuerit eorū que diximus in principio matrix vena dextri brachiȷ̄ apienda erit ꝛ sanguis erit cōsiderādus et vt p̄diximus faciēdum ꝛ regendum vt diximus. Et postq̄ hoc regimē infirmo adhibueris per aliquot dies quiescere dimittēdus est: deide vt prius in cura eius incipiēdū donec sanitatis fiat restitutio. Studiū vo totū qd erga melancolicos est obseruādum est vt impinguētur et carnosi fiant. Ex quo enim pingues et carnosi fuerint ilico sani erunt. ¶ Cibi autem qui illis congruunt sunt caro arietina et edina ꝛ gallinacea ꝛ panis de simula. Opirus autem panis nullo modo est eis congruus. Vinū quoqꝫ subtile et clarū eis conueniens est. Vinuꝫ vo grossum non est eis bonum neqꝫ nigrum. ¶ Lac aūt recēter ab vberibus extractū dum adhuc calet eis confert ꝛ pisces recentes ꝛ fisami de zucharo facti et oleum amigdalinum. ¶ Preterea audire cantilenas ꝛ gaudere et habere ante se res deliciosas et dormire plurimū confert eis. Ecōtrario vo cogitare et solus morari et vigilare maxime nocet eis.

¶ Pillule que colerā nigrā expellūt ex quibus daf his qui decoctionē sumere nequeūt. ℞. epithimi cretēsis. ʒ. xx. poli podij agarici amborū. aā. ʒ. x. ellebori nigri: salis indi: amborum aā. ʒ. v. sticados. ʒ. vij. pulueris yerepigre. ʒ. xv. bibat ex eis. ʒ. iij. ¶ In dieb⁹ vō quib⁹ quiescit eger debet sumere ex electuario qđ vocaf lentificans. qđ. ℞. mellisse corticū citri gariofilorū: gallie muscate masticis croci orientalis cinamomi: nucis muscate cardamomi neheremisch: dicif esse rosa asinina bene albi ⁊ rubei zedoarie doronici seminis ozimi maioris: seminis ozimi gariofilati oīum. aā. partes equales musci q̄tum est decima partis vnius. Deīde sumātur chebuli. xx. et embl'. xxx. et teranf et in trib⁹ libris aque coquātur donec advnā redeant ⁊ colentur. In colatura vō mittaf mellis lib. i. Deinde bulliant donec aqua ꝯsumpta sit. Post hoc melle cōficianf predicte species quod tamen in pondere sit triplū ad species de quo cuz necesse fuerit ad magnitudinem auellane sumendum est. Hoc enim medicamen letitiam ⁊ coloris pulchritudinem ⁊ digestionis bonitatem operatur et retardat canos.

¶ De catharro. Cap. xiiij.

Cum caput alicui⁹ in egressione balnei discoopertum fuerit. Aut post exercitiuz aut post aliud: fueritq3 aer frigidus ⁊ vētus septētrionalis et accide rit inde narib⁹ et palato pruritus et cōmotio et sternutatio pannus tunc calefaciēdus erit et capiti supponēdus in quo tādiu moretur donec eger calorem in capitis ꝓfunditatem penetrasse sentiat. Additio. ¶ In principio hui⁹ egritudinis fiat suffumigatio cū laudano ⁊ in medio cū mastice ⁊ in fine cū storace. Cū aūt egritudo iam remota fuerit et volueris ꝯstrigere cerebrū suffumiga cūvernice inda. Text⁹. ¶ Deinde nigellā odorare incipiat ⁊ ꝓuocef sternutatio ⁊ caueat ne supinus iaceat ⁊ comedat parū. A vino quoq3 oīno abstineat. Qđ si passio ex appositione panni calidi alleuiat nō fuerit atq3 minuif ꝑ ip̄m fiat flōmia ex cephalica ⁊ soluatur natura ex rebus que nō exasperant sicut hec decoctio quā in potu sumere debet q̄ tussim patitur et in pectore asperitatē habet indiget vētris solutiōe que. ℞. iuiubas xx. sebesten. xxx. passularum enucleatarū. ʒ. x. violarum sic.

ʒ.iiij.radicis liqritie fricate.ʒ.v.fic⁹ citrinas.x.coquãtur in tribus libris aque donec redeãt ad vnã ⁊ colentur ⁊ in colatura dissoluãtur cassiefistule.ʒ.vij.tereniabin.ʒ.x. Qđ si neq̃ flobothomia profuerit neq̃ ventris solutio ⁊ materia ad pectus descẽderit ⁊ cõmoueãtur tussis ⁊ febris ilico fiat flobothomia ⁊ patiens a carne abstineat ⁊ vino et in potu sumat aquã ordei ⁊ muraba violatum quãdiu calor fixus perseuerauerit ⁊ tussis fuerit sicca ⁊ aspera. Sed postq̃ calor quieuerit ⁊ tussis mollificata fuerit ⁊ screare inceperit. Hec decoctio quaq̃ die cũ muraba violato dãda erit donec pectus mũdificetur ⁊ tussis sedetur et vox clara reddatur: que ℞.ficus citrinas.v.iuiubas.x.sebesten.xx.passularũ albarꝫ ⁊ enucleatarũ.ʒ.x.liquiritie excorticate.ʒ.v. coquãtur vsq̃ ad dissolutionẽ ⁊ colẽtur ⁊ dent̃ ex hoc oĩ die.ʒ.iij.ĩ potu cũ muraba violato.ʒ.v. Si xᵒ tussis iueterauerit ac diu p̃mãserit tunc ostendem⁹ qualiter curanda sit cum de tussis cura tractabimus. Qđ si cursus in naribus diu perseuerauerit: ⁊ non fuerit calor fluxus erit restringendus suffumigãdo nares per traiectoriũ. Et si quod per nares effluit subtile ⁊ acutum ac citrinum fuerit suffumigatio fiat ex sulphure infuso prius in aceto ⁊ postea siccato aut ex fabis aut ordeo excorticatis: ⁊ in aceto prius infusis ⁊ post siccatis aut ex zucharo albo ⁊ sandalo albo. Qđ si neq̃ calor neq̃ rubedo in facie fuerint suffumigatio fiat ex costo aut thure. Hec namq̃ suffumigatio fluxum restringit.

¶ De obtalmia. Cap.xv.

Cum ea que in oculis alba sunt in rubedinẽ mutata fuerint fluxerintq̃ lachryme ⁊ in angulis oculorũ lachrymalibus lippitudo collecta fuerit. Dicemus tũc egrũ pati obtalmiam ⁊ quãto plus sinthomatum vehemẽtia aut ipsorꝫ affuerit minoratio tãto erit obtalmie fortitudo aut ei⁹ debilitas. Deterior aũt obtalmia est cum alba oculorum videntur inflata ⁊ adeo eleuata vt oculorũ cooperiãt nigredinẽ ⁊ palpebre inuersent̃. In principio xᵒ curationis obtalmie cephalica est flobothomãda ex manu vel brachio partis cõtrarie in qua est ocul⁹ infirmus nisi leuis fuerit obtalmia. Et qñato fortior fuerit obtalmia tãto pl⁹ est minuendũ ex sanguine. Deinde venter ex mirabolanis

citrinis et tereniabin et succo fructuum soluendus est. Et eger a carne ⁊ vino ⁊ a rebus dulcibus abstinere debet et cibum minuere. Qd si ista nō suffecerint sief albū in lacte puellam lactentis fricandum ⁊ in oculo distillandum. Et si lippitudinis multitudo ī oculo collecta fuerit radius coto inuoluatur et madefiat in aqua et cum eo oculus ab illa lippa mundetur. Deinde puluis albus aspergatur ⁊ superponēdo oculis aliqd suauiter sustētetur ⁊ ligetur ⁊ eger in domum tenebrosam mittat: ⁊ ingeniandū est quātū possibile est vt somnus ꝓuocetur. Caueat tñ ne sup oculum infirmuꝫ dormiat ⁊ ne caput depressum sit sed superius eleuatū neqꝫ vestimentoꝝ capita sint stricta neqꝫ in facieꝫ se diu ꝓiciat. Si autem oculus leuior fiat et dolor sedetur ac lachryme minuātur flobothomia iā facta ⁊ vētre soluto balneuꝫ mul totiens ⁊ frequenter ingrediatur. Ex hoc eñ passionis reliquie dissoluentur. Qd si in oculo humorositas et grauedo remāserit puluis citrinus erit immittēdus. Ex his autem q̄ habenti obtalmiam multum conferunt est vt frons et palpebre ex hoc liniantur epithimate. quod. ℞. sief memithe rosarum aloes licij sandali rubei faufel croci orientalis omnium. ana partes equales fiant ex his pillule. Et sicqꝫ necesse fuerit resoluatur vna ex eis in succo coriandri aut in succo endiuie aut cum aqua rosata ⁊ liniatur cum eo si dens voluerit. Additio. ¶ Hoc nō cōfert nisi in principio egritudinis quia repellitur materia ꝙ si videris materiā ex hoc nō posse repelli dimitte. Text⁹. ¶ Sief albū. ℞. ceruse ablute ʒ.x. sarcocolle grosse. ʒ.iij. draga. ʒ.i. opij. ʒ.ß. fiāt ex his forme lenti similes. Puluis citrinus. ℞. sarcocolle. ʒ.x. aloes ʒ.ij. croci. ʒ.ij. mirrhe. ʒ.i. licij. ʒ.ij. ex eis optime tritis immittatur puluis cum opus fuerit. Puluis albus. ℞. sarcocollam albam et pinguem que mittatur in lac mulieris: qd melius erit cum alicuius iuuencule fuerit: et dimittatur in vmbra donec siccetur et teratur optime et omnibus. ʒ.x. ipsius addātur de sief memithe. ʒ.ij. que iterum optime trita reponātur ⁊ cū opus fuerit in oculum mittantur.

¶ De vlceribus oculoꝝ. Cap̄.xvi

Cum in oculo fortis dolor ⁊ punctio noua ac pulsus sentiūtur ⁊ lachrymarū fluit multitudo cum palpe=

bre elenãtur ꝛ oculi aperiũtur. Loca que sunt in albis ipso-
rum inueniũtur rubea ꝛ si totũ fuerit rubeũ ꝛ vnus loc⁹ ma
gis rubere inuenit̃. Aut in nigredine locus aliquis albus
apparet pustula in oculo exorta est. Ad hanc vero curandũ
passionẽ necessarius est medicus in curis oculoꝝ valde in-
structus. Nos tñ curationis ipsius summas ꝛ aggregatio-
nes dicemus. Dicimus itaqꝫ quod vlcera que incõiunctiua
nascũtur hoc est in albis oculoꝝ nõ adeo sunt timẽda vt ea
que in cornea hoc est in oculi nigredine fiũt. Deterius vero
vlcerũ est illud qđ in nigredine sub pupilla existit. Eminen-
tia nãqꝫ ad istud est velocior. Hoꝝ aũt vlcerũ curã cũ flobo-
thomia incipere debem⁹ ꝛ sanguinis extrahere multitudi-
nẽ ſm ꝙ possibile fuerit. Cõsequẽter aũt venter soluẽdus ꝛ
eger sibi cauere debet a carne ꝛ vino dulci: ꝛ esse contentus
herbis frigidis: ꝛ in potu sola aqua vti. In oculo ꝯo initio
sief albũ cũ lacte mulieris mittendũ ꝛ si pulsus iam alleuia-
ri et sedari videtur sperandũ est ꝙ egritudo soluetur sine sa
nei collectiõe. Qđ si pulsus post sanguinis extractionẽ ꝛ vẽ
tris solutionẽ ac sief albi immissionẽ quiescere non videtur
parua fiducia in hoc quod dixim⁹ est habẽda. Et itaqꝫ tunc
sief de olibano mittendum in oculũ: ꝛ pila aliqua oculo su-
perponẽda ꝛ cũ ligatura stringẽda ante ꝯo ꝙ̃ hoc eueniat
oculus suauiter est ligandus ꝛ sine superpositione pile ꝛ nõ
cesses in oculuꝫ de sief de thure sepe distillare donec sanies
in pupilla videatur. Ex quo enim hoc visum fuerit sief de
plumbo vti necesse erit vsqꝫquo profunditas fiat plana: et
tota caro generetur. Ea tamen que diximus tunc sunt faci-
enda cum pustula non est magna. Quoniam cum magna
fuerit fueritqꝫ iuxta pupillam aut inferius ea: erit tunc ne-
cesse vt cum eliescit medicetur ne oculus immineat. Ad pi-
le quoqꝫ superpositionem ꝛ ligaturam erit redeundũ. Eger
preterea semper supinus iacere debet et a forti motu absti-
nere. Cum autem caro in loco vlcerum perfecte generata
fuerit vel vlcus apostematis carne repletus fuerit remane-
bit ibi in oculo albedo. Qđ si vlcus fuerit profundum albe
do erit grossa: ꝛ si i superficie tñ cornee fuerit erit subtilis.
Ulcus quoqꝫ si a pupilla fuerit remotum et steterit separa-
tim per se vestigium illud quod remanet nihil mali faciet.

Si autem iuxta pupillam fuerit quandoqꝫ post vlceris cu: rationem vestigium remanens prohibet visionez. Quapro pter tunc est vtendum medicinis qbus vestigium quod dixi mus abstergi ⁊ deleri possit. ¶ Sief de thurre. ℞. amonia: ci sarcocolle amborum ana.ʒ.v.thuris.ʒ.x.croci.ʒ.ij.confi: ciantur ex mucillagine fenugreci et fiant ex eis sief. Sief de plumbo. ℞. plumbi adusti antimonij thutie ablute calce cumenō: gūmi arabici dragaganti omniū.añ.ʒ.xiij. opij.ʒ. ß. terātur ⁊ cū pāno sericino qui sit subtilissimus cribellen: tur et conspergantur ex pluuiali: ⁊ fiant ex eis sief. Sief ex quo caro in vlceribus oculorum generatur: et vuee egressio prohibetur ⁊ vestigiū subtiliatur. ℞. climie ablute thutie: ablute ceruse antimonij thuris omnium.añ.ʒ.ij. mirrhe.ʒ. i.sarcocolle grosse.ʒ.i.⁊.ß.sanguinis drachonis aloes opij omniū.añ.ʒ.i.fiant ex eis sief. Elescir quo est vtendum cum timetur ne ex vlcere vuee sequatur egressio. ℞. antimonij: ematitis amboruz.añ.ʒ.x.acathie.ʒ.iij.aloes.ʒ.i.terantur et fiant ex eis sief ⁊ administrentur apud necessitatem.

¶ De his que in oculis cadunt siue sit pilus siue palea siue aliud. Cap.xvij.

Sumatur resina id est gūma pini et per oculū trahatur ⁊ extrahit illud qđ in oculo cecidit.

¶ De albedine que fit in oculo. Cap.xviij.

Albedo que in oculo cōtingit est vestigiū post vlcerum curationē remanēs quādo ꝯsolidatur. Que cū in oculis pueroꝝ fit leuior est ad curandum ꝙ cū accidit annosis. Cū eñ fit ad sanandū fortasse impossibilis existit nisi subtilissima fuerit. Hec añt passio ex his medicaminibꝰ curāda est postꝙ eger balneum egressus fuerit aut faciē sup vaporē aque calide vsqꝫquo rubea sit tenuerit. Si tñ ex hoc medicamie in venis oculi rubedo ⁊ dolor pue nerint p aliquot dies ab eo qescēdū est donec oculꝰ qescat: ⁊ post ad id redeūdū. Medicamē valde vtile ad albedinem remouendā ⁊ cito eradicandā ego quoqꝫ nō vidi qđ eo melius aut equale esset ad albedinē delendam. ℞. masacume spume maris stercoris magni lacerti baurach zuchari higeri: idest duri oīum añ.ptes eq̄les. Deinde sumanť acori celidonie sceui amboꝝ añ.ʒ.x.coquāť i libra vna aque donec ad

quartā redeat ⁊ colent ⁊ ex hac aqua imbibātur spēs quas prediximus ita ꝙ conficiātur ex ea ⁊ siccent in vmbra: dein de interim terantur ⁊ conspergātur vt prius ⁊ siccētur. Qd postq̄ quater factum fuerit siccent ⁊ terant ⁊ in oculo mittant. Hoc enim medicamen nulli vt prediximus cōpar existit in remotione albedinis. Remouet enim hoc medicamē grossam albedinem etiam ex oculis animalium.

¶ De scabie et sebel. Cap. xix.

Cum palpebra inuersat ⁊ interi⁹ appareat rubea ⁊ aspa scabies adest. Et cuȝ sup alba oculorū ac sup nigredine videt siltudo panniculi ex venis rubeis ⁊ grossis texti adest passio q̄ vocat sebel. He vo due passiones graues sunt ⁊ cronice ⁊ vix curabiles patiēs tñ dum sanus est flobothomia ex brachio ⁊ fronte ⁊ vētris solutione vt debet ⁊ in comestiōe vitare dactilos ⁊ sisamos de melle ⁊ viter ebrietatē. Et qñ nō est plen⁹ sepe ingredi balneū est ei vtile ⁊ frequēter immittere oculo sief rubeū silr confert. ¶ Sief rubeū. ℞. emathitis colcotar cōbusti ambox. añ. ʒ. iij. eris vsti. ʒ. ij. mirrhe croci ambox. añ. ʒ. i. piperis longi. ʒ. ß. conspergant ex vino veteri ⁊ fiant ex eis sief. ¶ His preterea egritudinibus viride confert sief. cuius descriptio in capitulo de vngula cōtinet. Qd si passiones iste vetuste fiāt scabies fricatione indigebit ⁊ sebel collectione. Non tamē mensure huius libri congruit vt de his tractemus.

¶ De lachrymalibus cū pruriunt. Cap. xx.

Ardiuia tenera sumat ⁊ conterat ⁊ fiant ex ea magdaliones parui ⁊ ex oleo violato inungat ⁊ oculis supponat ⁊ in hora dormiendi ligent rosatum tñ melius est ⁊ citius confert. Et si hoc non suffecerit lentes absq; corticibus et sumach: ⁊ rose rubee ⁊ granati carnositas sumat ⁊ cū trita ex careno ꝯspergant ⁊ more emplastri superponātur. Qd si non suffecerit ex cephalica prius flobothometur patiēs. Deide ex vena frōtis ⁊ ex venis que sunt in angulis lachrymalib⁹. Venter quoq; frequēter soluat et balneū multotiēs ingrediat.

¶ De vngula. Cap. xxi.

Cum aliquid pāniculo silre ex angulo qui est a parte naris oriri videt ⁊ albuȝ oculi cooperire ⁊ puenit vsq; ad nigredinē generat passio q̄ vngula dicitur

Cuius nocumentū tunc solum est peius cum peruenit ad ni gredinis partē que est iuxta pupillaꝫ. Hec igitur passio dū subtilis est cuꝫ sief viridi ⁊ sief de calcātho est medicanda. Si autem vetusta fiat ⁊ grossa cum ferro est expolianda.

¶ Sief viride qđ confert sebel ⁊ scabiei ⁊ vngule ⁊ albedini. ℞. ziniar. ʒ. iij. colcotar vsti. ʒ. vi. arsenici rubei: baurach spume maris oīum aā. ʒ. i. salis. armoniaci. ʒ. ß. armoniaci. ʒ. ij. Armoniacū in succo ruthe dissoluatur: ⁊ species ex eo conspergantur ⁊ fiant ex eis sief. est enim mirabile.

¶ Sief de calcātho qđ cōfert vngule. ℞. eris vsti calcāthi: amboꝝ aā. ʒ. v. ziniar. ʒ. ij. salis armoniaci: baurach: arsenici sublimati: oīum aā. ʒ. i. terātur ⁊ per hebdomadā vnā dimittātur. deinde fiant ex eis sief ⁊ fricet vngula cum eis.

¶ De macula rubea ex pcussione vel alia re. Cap. xxij.

Cum in oculo ex percussione aut ex re alia punctuꝫ rubeū fieri contingit sanguis q̄ ibi est: dissoluēdus est postq̄ estuatio quieuerit: sumantur igitur arsenici rubei olibani: mirrhe: armoniaci: oīuꝫ partes equales ⁊ fiant ex eis sief. Qui in succo coriandri fricētur et in oculum distillētur tam diu q̄ diu tamen doloꝛ perseuerat: albugo oui sumenda est ⁊ oleo roseo miscenda ⁊ cotuꝫ ex eis inuolutum oculo est superponendum.

¶ De lachrymis. Cap. xxiij.

Cum lachrymales oculoꝝ anguli semꝑ humidi videntur: pauens quotidie ieiunus balneū ingrediatur ⁊ in oculum alcohol istud mittat. ℞. thutie. ʒ. x. coralli rubei: mirabolani citrini fricati: aloes oīum aā. ʒ. ij. piperis. ʒ. ß. fiat ex his puluis qui assidue mittatur.

¶ De debilitate visus. Cap. xxiiij.

Si cuꝫ debilitate visus humiditatis signa apparuerint manifesta que ī tꝑe famis ⁊ exercitij parūper dissolui videātur. Pillule cochie multotiens erūt assidue tribuende. Nutrimentū quoqꝫ patiētis desiccatiuū esse debet ⁊ eger sepe vomere cogendus est: pulueres etiaꝫ desiccatiui oculis sunt īmittendi. Qđ si cum p̄dicta egritudine affuerit siccitas ⁊ coꝛporis obfuscatio nutrimentuꝫ erit augmentandū ⁊ vinū in potu tribuendum: ac super caput ipsius aqua tepida fundēda ⁊ incuruatio super eam fa

cieda. Balneū p̄terea ingrediat̄ in quo tū nō multū sudet. Narib⁹ q̄q3 oleū de amigdal̄ dulci. atq3 aurib⁹ ē imittēdū.
¶ Oculis xō lac mulieris adolescētis q̄q3 die est iniiciēdū. qđ etiā frequēter fieri ꝯuenit. Hec q̄q3 debilitatis visus spe cies fortior sit i tp̄e famis ꝛ dū vēter vacu⁹ fuerit. Additio.
¶ Species debilitatis visus q̄ ꝓprie cōtingit cā stomachi: ita ꝙ in oculo nihil nocumēti sit: q̄nq3 fit fortior q̄nq3 debi lior: cū eni stomach⁹ patiētis vacu⁹ ē visus ē acutior: et cū est plenus ē debilior. qđ autē huic egritudini plus ꝓfert oī bus ē trifera minor. scʒ illa q̄ fit de oīb⁹ mirabolanis exce ptis citrinis añ. cū melle hasce i vino claro coquat̄ ꝛ colet̄ deide sumat trit⁹ ꝛ cribellat⁹ ꝛ p̄dicto vino ꝯspersus siccet̄ ꝛ post terat̄ et vt p̄ri⁹ ꝯspergat̄ qđ postq̄ septies fecerit ite ratū mittat̄ ex eo in oculū valde nāq3 ꝓfert debilitati visus q̄ est ab hūore. Text⁹. ¶ Cōfectio alcohol qđ valde acuit visuʒ q̄ cā hūoris debilitat̄. ℞. tuthie ablute ꝛ siccate. ʒ. xx. deinde extrahat̄ succus sansuci viridis ꝛ ꝑ noctē vnā reside re dimittat̄ ꝛ colet̄ ex q̄ tuthia cōspersa dimittat̄ quousq3 siccet̄ postea terātur. Deide sumātur ʒinʒi. piperis nig. ma cropiperis celidonie oium añ. ʒ. ij. salis armoniaci. ʒ. i. cum thutie. ʒ. xx. post hec oīa terant̄ ꝛ ex succo teneri feniculi cō spergātur ꝛ siccata iterū terant̄ ꝛ reponāt̄. Et cū necesse fue rit oculis imittat̄. Ad hoc p̄terea valde ꝓfert sief de fellib⁹.

¶ De tumore palpebrarum. Cap. xxv.

Epithimet̄ ex epithimate qđ in capitulo de obtal mia noiauimus.

¶ De cōuersis pilis qui nascūtur in palpebris magis interius q̄ꝫ debent ꝛ pungūt oculū. Cap. xxvi.

Si pilus fuerit vnus aut duo aliis palpebrarū pilis cū mastice aut oleo sceni sunt annectēdi aut radici tus euellant̄ ꝛ loca a quib⁹ euulsi sunt cū ferro acu to vt acus adurant̄. Si aūt multi fuerint necesse est vt caro palpebre icidat̄ loq̄ tū de hoc nr̄i libri mēsurā p̄tergredit̄.

¶ De aqua descendēte in oculū. Cap. xxvii.

Quandoq3 alicui videt̄ qđ ante se habeat cimices aut alia parua corpa subtilia ꝛ radiosa. qđ aliq̄n causa stomachi aliq̄n ex ꝓprio nocumēto ipsius oculi ꝯtin git. Ideoq3 differētia inter hec duo ꝯsiderāda est: neq3 pro

paruo est habendū cum hoc accidēs euenerit. Additio.
¶ Causa aque q̄ in oculū descēdit est qđ illud qđ solitū erat dissolui ex oculo nō dissoluit vt deberet: imo colligitur in vuea inter albugineū humorē ꝛ cristallinū. ideoq; frigus ꝛ oīa q̄ dissolutionē ꝓhibēt ei nociua existūt ꝛ ꝯtigit hoc ꝓculdubio ex aliq̄ flegmatis: q̄propter cū his q̄ flegma purgāt dissoluendum est. In hoc dubitares: dicūt eni cū viderit aquā in corpe colligi in quo flegmatis paucitas inuenit quō .s. paucioris humoris supfluitas in corpe remanere poterit pessim⁹ eni est error. Oia igit calefaciētia ꝛ subtiliantia huic ꝯferūt egritudini ea tñ q̄ p̄cipue ꝓficiūt sunt sal armoniacus ꝛ oppoponacū in lacte ficuū resolutū. Textus.
¶ Ex eo nāq; qđ cā stomachi accidit nō est multū timendū q̄ oculo nocumentū inferat. Ex eo ꝟo qđ ex ꝓꝑo vitio oculi ꝯtingit valde timēdū est. hec aūt passio dū recēs est vt in pricipio cū medicinis curabilis ē. Sȝ cū iam ad pfectionē deuenerit sanari nō p̄ōt nisi cū icisione: ꝛ fortasse etiā īcisio ꝓdesse nō poterit. Additio. ¶ Incisio aūt cū acu nō ꝯfert nisi aq̄ clare ꝛ albe q̄ non adeo est grossa vt acus nō valeat ipsam mouere neq; tñ ita subtilis vt sub acu fugiat sed ē inter illas media. Text⁹. ¶ Quapropter dr̄ia īter hec duo p̄dicta diligēter ē īuestigādū q̄ ē ꝓut dicem⁹. Qñ imaginationes q̄ vident vtriq; apparēt oculo extimandū est ꝯtigere hoc ex vitio stōachi ꝛ ecōuerso. Et cū imaginationes in hora fastidij ꝛ in hora male digōnis plures solito vidētur: in hora aūt famis ꝛ laboris pauciores apparēt: extimādūȝ est etiā hoc ex stō esse. Et si ex quo iste imaginatiōes acciderūt duo p̄terierūt mēses aut plures in pupilla nō fuerit visa ꝯturbatio: extimandū est etiā hoc esse ex stomacho. ¶ Qñ aūt iste extimatiōes tibi aggregate fuerit pillulas cochias in potu tribue: ꝛ si passio oīno remouet iam extimationes p̄dicte certificate fuerūt. Si aūt vni tm̄ oculo apparuerint ꝛ vno mō in oīb⁹ horis ꝑmanserint extimandū est viciū aq̄ adesse p̄cipue cū in pupilla nō fuerit obfuscatio. Obfuscatio nāq; si fuerit in pupilla dubitatio iam tūc erit sublata.
¶ Cū aūt passio hec in oculo ꝓꝑia fuerit ꝓhibēdū est infirmo ne cū vētosis minuat sanguinē: neq; ex brachio neq; comedat pisces: nec oīa q̄ humectare possunt. Venter ꝟo fre-

quēter soluēdus est ex pillis cochijs: ꝛ eger ex calefactiuis ꝛ desiccatiuis nutriēdus est. ydromel preterea in potu ei tribuendum: et in oculis sief de fellibus mittendum.

¶ Sief de fellibus qd proficit aque a principio ꝛ dilationi pupille. Et eis qui post occasuз solis nō videt ꝛ tenebrositati visus que est ex humore. ℞. fellis gruis: fellis sabot fellis yrcinini fellis accipitris fellis aquile fellis perdicis. omniū siccoꝝ vnū aut plura. Sumatur quoqꝫ ꝓ oībus. ʒ. x. istorum siccorū euforbij colloquintide serapini omniū añ. ʒ. i. trita aggregētur ex succo feni. teneri ꝛ mittantur in oculo.

¶ De nictolopis. i. q̄ post solis occasuз nō vidēt. Ca. xxviij.

Ad hoc vtile existit epar caprinū scindere ꝛ ponere sup vnā sectionē piper longum ꝛ cooperire ipsam ex alia sectione pipere lōgo in medio existente. Deinde ponere ipsuз in furno ꝛ dimittere ibi donec asse tur ꝛ nō desiccetur quo perfecto piper lōguз quod in medio erat sumat ꝛ bene terat cū pauco musco. deinde ex liquore qui ex epate assato exp̄ssus fuerit cōspergat ꝛ siccet ꝛ in oculū mittat. Aut fel caprinū cū melle mixtū in curcuma super ignē misceat deinde radi⁹ eo illinit⁹ immittat oculo. Qd aūt ad hoc magis valet est vt sief de fellib⁹ ī oculo mittat. Si aūt hoc nō suffecerit vēter soluatur ꝛ sanguis ex duab⁹ cephalicis ꝛ ex frōte minuat ꝛ regimē subtiliet. Additio.

¶ Passio hec ꝓpter grossitiē spūs visibilis cōtingit ꝓpter qd sepi⁹ accidit vt magnitudo oculoꝝ existat ex hūore multitudine ipsoꝝ oculoꝝ: iōqꝫ oīs medicina calefaciēs ꝛ subtiliās cōfert ad hoc. Alia aūt passio est huic cōtraria q̄ vocat huar hoc est ꝙ aliquis cū paruū est lumē videt ꝛ cū multuз est nō videt huic xo cōfert infrigidari et ingrossari. Causa prime speciei est fum⁹ acutus qui generauit cephaleam et vueam tunicā siccauit ꝛ adco contraxit vt eius foramē dilatatū sit: ꝛ qꝛ nō est possibile vt medicamen ad vueam perueniat ꝛ precipue qd est siccū humectare iā nō est cōsiderandū de cura ei⁹. Secūde speciei causa est albuginei humoris superfluitas: sed ipsum euacuare ꝛ exsiccare est leue. Tertia vero species sequitur apostema ideoqꝫ apostemate remoto remouetur et ipsa.

¶ De dilatione pupille. Cap̄. xxix.

CUm pupilla hoc est foramē quod est in nigredine oculi adeo dilatari videt vt vndiq; pertingat ad albedinē fueritq; post vehemētē cephalice dolorē parua habēda est fiducia in ei⁹ cura. Sed si dilatatio parua fuerit tūc assidua solutionē vētris ex cochijs multotiēs: et sief de fellibus in oculo mittendū. Qd si pupillā post percussionē dilatari cōtingat nō est inde timendū qr remouebitur. Fiat itaq; emplastrum ex farina fabarum et camomilla et euisco cum vino et aqua. Additio.

¶ Cerotū de q̄ dixit galien⁹ in cathagenis q in fistulis mirabiliter operat. Rx. aceti acerrimi et clarissimi olei vetustissimi amborū. lib. ij. et. f. litargirij puluerizati et cribati vt alcohol. lib. i. coquātur die integro donec nigrū et relucēs fiat deinde fiāt ex eo tēte et immittāt. dixit enī q hoc cerotū vehemēter sine acuitate desiccat et cōglutinat plagas recētes dum sunt sanguinolēte.

¶ De fistulis que in angulis lachrymabilib⁹ fiūt. Cap. xxx.

CUm angul⁹ lachrymalis resudat et cū premitur sanies et vir⁹ ab eo egredit fistulam pati intelligit q̄ cum cauterio curat. De hoc tn̄ loqui plus est q̄ huic nr̄o attinet libro. Nos tn̄ iā ei adiūgim⁹ medicamē qd si adhibitū fuerit ipsā p multos mēses adeo tardare facit. vt eger san⁹ videat. Medicamē autē illud. Rx. aloes thuris sarcocolle sanguinis drachonis balaustie antimonij aluminis oīum ptes equales ziniar quātū est q̄nta pars vnius fiant ex eis sief. Cūq; necesse fuerit fistula intm̄ premat: vt q̄cquid saniei in ea cōtinet egrediat. Deinde infirm⁹ super latus in quo nō est fistula iaceat de p̄dicto sief aliq̄d dissoluat in aqua de q̄ in angulo lachrymali tres gutte aut quattuor inquimatizētur magno existēte interstitio inter proiectionē vnius gutte et alterius. Quo facto eger p tres sic iaceat horas. In mane q̄q; sequēti die similiter fistula bn̄ prematur et fiat eadē cura. Qd p hedomadā vnā fieri cōuenit et etiā tādiu donec nihil a fistula egrediat cōprimit. Ex hac nāq; cura locus multis mensib⁹ siccus pmanebit. De curis oculorū quātū huic loco necessariū esse putauim⁹ iā satis dictū esse credim⁹. Alia xo qr sunt de curis que per ferrū exercētur dimittam⁹ qr multis indigēt medicaminib⁹. Sunt

tamen quedaz ex eis qui in locis in quibus de decoratione tractauimus et sanitatis custodia continetur.

¶ De dolore qui fit in aure. Cap. xxxi.

Si cū dolore qui fit in aure fuerit in facie inflāmatio et pulsatio sanguis ex cephalica erit minuendus: et oleū roseū aut oleū de floribus salicis tepidū cū pauco aceto immittendū: lac quoqꝫ ita calidum vt ex māmilla egredit multotiēs distillandū erit. Uēter preterea ex mirabolanis citrinis et scamē et aloe vehemēter soluat. Qd hoc mō fiet mirabolanoꝝ citrinoꝝ.ʒ.xx. sumant et puluerizati in duabus lib. aque coquātur donec ad duas vnius lib. tertias redeāt et colentur. Post hec sumatur aloes.ʒ.i. scamē sexta pars.ʒ.i. aggregētur cū rob de citonijs. et fiāt ex eis pillulē que p duas horas ante decoctionē sumāt: deinde bibat decoctio. Qd si dolor nō quieuerit parū opij in oleo roseo resoluti in aurē mittat et si pulsatio redierit et tribus diebus perseuerauerit oleū sisaminū in quo anatis aut galline adeps fuerit resolutus in aurē sepe mittat. Ibi nāqꝫ est pustula que maturatione indiget. Cū aūt dolor ceuerit putredo iā tunc collecta erit. Jdōqꝫ pus subito ex insperato de aure egredit. Cū aūt dolor in aure fit post fastidiosam facietatē: aut post vētos frigidos oleū in quo ruta aut cepe cocte fuerint in aure distillet. Aut oleū de lilio sumat: et cuiqꝫ.ʒ. ex eo misceat euforbij recētis.ʒ.i. castorei.ʒ.i. Sed si hoc nō suffecerit venter ex pillis cochijs soluat patiēs qꝫ balneū igrediat in q etiā sudet. Uinū qꝫ vētus et forte ei ttibuat. Si aūt cū dolore auris fuerint sonitus et tinitus atqꝫ vētositas panicū siue miliū i sartargie torrefactū calidū multotiēs supponat. Et auris quoqꝫ sup vaporez aque calide in qua sint cocta mentastrū et sticados arabicus et sansucus teneatur de castoreo preterea et euforbio in oleo sambacino dissolutis quoꝝ vnumquodqꝫ quattuor grana ordei pōderet in aurem mittatur.

¶ De vlcere qd fit in aure. Cap. xxxij.

Cum pus ab ore egredit ydromel tepidū multotiēs in vna die in aure est distillandū. Deinde hoc medicamē optime faciēs ad hoc est immittēdum: qd. ℞. sarcocollam: aloem: et sanguinem drachonis thus squamā ferri ziniar. Oia hec in aceto dissoluātur et in aurē mittat et lici-

nisi melle illinitū in p̄dictis intingat̄ ⁊ sic immittat̄: patiēs itaq̄ ex hoc medicamie ⁊ ydromelle medicet̄ donec sanꝰ sit.

¶ De sonitu ⁊ tinnitu. Cap̄.xxxiij.

Ortasse qn̄q̄ cōtingūt ex subtilitate sensus auditꝰ ⁊ eiꝰ claritate. Cuiꝰ signū est qd̄ in tpe famis augetur: ⁊ in hora ebrietatis ⁊ satietatis minuit̄. Qd̄ ꝓpriā non indiget cura nisi sup̄fluitatē obtineāt. Tūc eñ de opio dissoluto in oleo immittēdū est in aure q̄ntū duo ordei grana pōderāt. Si aūt hec cū grauedine capitis ⁊ auditꝰ debilitate affuerint oleū de semine raphani ⁊ oleū de amigdalis amaris ⁊ oleū roseū in quo castoreū fuit resolutū sunt immittenda. Auris quoq̄ sup̄ vaporē aque in qua sansucus sticados arabicū absinthium mentastrum origanū cocta sunt ponēda sunt. Et venter multotiens ex pillulis cochijs est soluendus ⁊ cibaria minuenda ⁊ vinum dimittendū. Additio.

¶ Cū sensus auditꝰ est subtilissimꝰ ea que audiūtur cum vehemēter percutiāt instrumentū relinquūt ibi solutum: ⁊ precipue si nō fuerit ibi aliquid de vaporibus ciborū qd̄ parum inter auditum et ea que audiūtur diuidat: ídeo ipsum parūper stupefacere cōfert cū aūt hoc cōtingit propter fumos q̄ sunt in aure cura est id qd̄ dissoluit. Itē terat̄ elleborꝰ albꝰ si niger deest ⁊ cribelletur ⁊ cōficiat̄ cū melle dispumato et liniat̄ sup̄ liciniū ⁊ mittat̄ in aurē hec fiāt corpore nō existēte pleutorico q2 tunc prius purgandum est.

¶ De grauedine auditus. Cap̄.xxxiiij.

Cum in auditu cōtingit grauitas cōsiderādū est an sit ibi sordicies q̄ vocat̄ cera que fit in aure q̄ si inueterauerit mūdet̄: aut cū medicinis scd̄m qd̄ diximus: aut cū cura manꝰ. Si autē sordes non affuerint ⁊ euenerit hoc post satietatē fastidiosam q̄ eā p̄cessit aut egritudinē acutā auris ponēda est sup̄ vaporē aque in qua ea que prediximus cocta fuerūt traiectorio īterposito vsq̄ q̄ vapor ascēdit. Qd̄ hoc mō fieri conuenit: res iste in cucuma habēte os acutum coquātur. Deinde traiectoriū ori cucume supponat̄ ⁊ ne vapor egredi possit. pānus obuoluat̄ ⁊ auris sup̄ os traiectorij ponat̄. Istud p̄terea sief in aurē mittat̄. Qd̄. ℞. colloqntide. ℥.i. baurach tertiā. ℥.i. castorei aristologie rotūde succi absinthij. oiu3. añ. ℥. ß. costi q̄rtā. ℥.i. euforbij sextā. ℥.i. fellis

vaccini q̄tū sufficit ad p̄dicta ꝯficiēda: fiāt ex eis seif. Cūq; necesse fuerit vnū in oleo de amigdalis amaris resolutum auri immittat. Hoc eñ valde vtile existit dolori flegmatico ꝛ vētositati ac sonitui tīnitui q̄ ex grosso vēto fuerit ꝛ surditati q̄ est ex grossis hūoribus. ¶ Si aūt debilitas audit⁹ cō tingit post ieiuniū aut vigilias: fueritq; facies extenuata ꝛ oculi cōcaui eger balneū sepe ingrediat ꝛ largiori cibo ac potu vtat ꝛ in somno fiat ꝓfundior sup caput quoq; aquā tepidam cum oleo fundat donec sanetur. Qd si post frenesim contingat ex medicinis primis curetur.

¶ De vermibus auris ꝛ paruis animalibus ipsam ingredientibus. Cap̄. xxxv.

Cum ī aure fuerit titillatio ꝛ prurit⁹ ꝛ dolor. Deinde ceciderit vermes ab aure immittatur auri succus mentastri. Aut de foliīs persicorū. Aut oleum de nucleis ipsorum. Aut aloes in aqua dissoluatur et immittatur. ¶ Hec enim vermes auris et parua animalia ingredientia ipsam quādo erunt in aure et in vlceribus nascuntur interficiunt. ¶ De eo qd in aure figitur ab exterioribus ingressum. Cap. xxxvi.

Cum aliquid figitur in aure oleum tepidum est immittendum et patiens balneum ingrediēs ibi moram faciat donec corpus eius mollificetur. Deinde naribus insuffletur condisī et teneatur anhelitus donec sternutatio sequatur forsitan enim sic egredietur. ¶ Si aūt fuerit difficile et nō exierit erit necesse vt cum ferro auri im misso extrahatur ¶ Qd etiā in naribus est faciendū si quid eas ingressum fuerit qd extrahi nō possit. ¶ Qd si aqua intrauerit capite ad partē auris illius īclinato salita eger ꝛ si nō exierit ꝓuocetur sternutatio vt diximus: deinde tepidū multotiens immittatur. Neq; hoc pro paruo est habēdum et precipue si res malam habens qualitatem ingressa fuerit. Ex ea namq; grauis sequetur dolor.

¶ De sanguine ex naribus fluente. Cap̄. xxxvij.

Ex his q̄ sanguis ex narib⁹ fluxū retinēt est succus albedarugi cū camphora fuerit in eo dissoluta auribus immissus. ¶ Cōfert enim ei qui hāc passionem incurrere solit⁹ est ante eā iniectus: aut in hora egritu

dinis:aut sumat gipsum cinis carte de pãno galle sanguis drac.calx.zegi ⁊ puluerizata narib⁹ insufflent:aut liciniuz in eis intinctũ mittat in nares: aut alumẽ iameni pulueri-zatũ vt alcohol cũ amilo eiusdẽ quãtitatis narib⁹ insufflet. ¶ Qđ si adhuc vehemẽter manauerit sụpiores adiutoriorũ partes apud ascellas eũ instita ⁊ coxe apud inguina ligent ⁊ testiculi sil'r sunt ligãdi. ¶ Si vo passio inualuerit flomẽ-tur cephalica eiusdẽ partis de qua fluit sanguis. ¶ Si aũt nec hoc modo strictus fuerit magne vẽtose cuz igne suppo-nant ventri ab ea parte de qua fluit sanguis. ¶ Medicamẽ qđ vehemẽter valet ad sanguinẽ constringẽdum. Sumatur calx alba et leuis qua vtunt aurifices et sepe naribus insuf fletur sine interpolatione et licinium albumine oui inlinitũ ea inuoluat et naribus immittat. Additio. ¶ Causa que a corpe sanguinẽ fluere facit triplex est aut qr ora venarum amplificata apiunt aut rumpunt aut resudãt.causa vo q̃re ora venarũ aperiũtur est debilitas virtutis retẽtiue aut cur sus sanguinis ad extremitates venarũ veniens subito aut qualitas acuta q̃ eis occurrit. Resudatiõis vo causa ẽ aut sanguis subtilitas aut venarũ raritas.causa vo rupture ve narũ est attritio ⁊ dissolutio vocis magnitudo ⁊ sufferre res ponderosas quapropter cũ cause aggregẽtur interrogãdus est eger donec causaz cognoscas ⁊ tũc meli⁹ succurrere po-teris. Textus.

¶ De vlceribus narium. Cap.xxxviij.

Cum in narib⁹ fuerint escare cera ⁊ oleũ ac adeps gallinaceus eis immittant ⁊ aquã calidã naribus in mane ml'totiẽs ꝑ aliquot dies odoret. Cũq3 pu-stule egredi ceperint liciniuz aceto forti infusum in quo sal positũ sit narib⁹ immittat ac sup eas sil'iter ponat. Sicca-buntur enim ex hoc ⁊ non prolongabitur eorum mora. Qđ si vlcera ibi affuerint ex vnguento de cerusa curentur.

¶ De emorroydibus q̃ nascũtur in narib⁹. Cap.xxxix.

Cum int⁹ in narib⁹ caro superflua moll'r ⁊ quasi dis-soluta rubea aut alba exhorta fuerit ⁊ nares igros-sari ceperint ac ex carne predicta repleri cephali-ca prius erit flobothomãda:deinde liciniũ ex vnguẽto viri-di qđ in capitulo de corrodẽtibus carnẽ noiauimus linien-dum ⁊ naribus erit immittẽdum. ¶ Si vo istud non suffe-

cerit medicamē acutū qđ ibi descripsimus apponat donec ex toto mundificet. Hec pterea passio qñqȝ cum ferro curatur radicitus omnino incidēdo. ¶ Medici tñ qñqȝ in hoc errant nā ex eorū cura eger maximū incurrit nocumentū. In hoc nāqȝ loco cancer plerūqȝ exorit. Verū cancer qñ in hoc nascitur loco neqȝ acutas tolerat medicinas neqȝ incisionē que fit cū ferro. Immo indiget vt suauiter tractet ꝛ medicaminibꝰ lenientibus ꝛ flobothomia ꝛ vētris solutiōe curetur.

Adddítio. ¶ Obseruare hanc differētiā valde est necesse qꝛ polipus siue emorroys post reumatismū ꝛ fluxū hūorum ex naribus nascit. Cācer xͦo prius habet siītudinem parui grani: deinde incipit augmentari neqȝ fit vnq̄ nisi interius iuxta palatū eī nascit in foraminibꝰ nariū ꝛ cuȝ tangitur sentitur calidus. Textus. ¶ Cognoscit aūt an illud accidens sit cancer qꝛ est durus pertingens quādoqȝ vsqȝ ad palatum. Sed cum nares sicce sint ꝛ dure nec sit in eis humiditas aliqua summopere cauēdum est ne hec egritudo aut ei similis ferro aut acuto medicamine tāgatur. Sinautem qđ in naribus exoritur caro mollis est fluxerintqȝ ex eis humores et cū nares stringūtur inueniūtur molles et cum tanguntur tactus non sentit solidus non est timenduȝ quin ex medicaminibꝰ acutis ꝛ ferro mederi possint.

¶ De amissione odoratus. Cap. xl.

Cum sensus quo odoranda percipiūtur amissus fuerit neqȝ in naribꝰ caro supflua creuerit ꝛ aer ita leuiter vt prius attrahit ꝛ oculi ac sensus naturaliter existunt naribus erit insufflandus puluis adeo subtilis vt alcohol qui fiat ex cōdisī ꝛ arthanita ꝛ sale armoniaco. ¶ Egro quoqȝ precipiatur vt nares vapori ex aceto calido procedenti multotiens apponat. ¶ Si autem hoc non suffecerit quod nominabimus naribus insuffletur. Cuius descriptio hec est. ℞. nigelle fellis gruis colloquintide elleborí albi omnium ana partes equales. Pulueriȝentur et ponantur in vrine a cameli arabici quantitate tāta que ea cooperire possit et ponantur ad solē donec siccentur. Deinde fiant ex eis fief. Cumqȝ necesse fuerit vnum ex eis lentis habens magnitudinem in oleo sansucino intinctum naribus immittatur. Optimum enim ad hoc existit.

¶ Si aūt ex hoc qđ naribus immittitur fortis sequatur do lor;oleum de semine cucurbite eis inmittatur et aqua calida super caput fundat et sorbeat calida ea que humectant vt ptisana et quod fit de aqua furfuris et de farina et similia. Et hoc quidem est medicamen ad amissionem odoratus probatissimū quod sic conficitur nigella puluerizetur donec fiat vt puluis et misceatur cum oleo veteri. Deinde eger implens os suum aqua reclinet caput retro q̄to plus poterit et tunc ex predicto medicamine aliquante gutte naribus distillentur. Egro quoqꝫ precipiatur vt q̄tum ei possibile est aerem extrinsecū interius attrahere nitatur. Qđ in tribus dieb⁹ tribus vicibus fieri conuenit. Si autē mordicatio superuenerit fiat hoc quod nominauimus.

¶ De dolore dentium. Cap̄.xlij.

SI gingiua cum dolore dentium fuerit sanguinolenta et apostemosa ⁊ rubea fueritqꝫ apostematio cū pulsatione extrahatur sanguis cū vētosis flobothomia ex cephalica pri⁹ facta. deinde hora aliqua diu acetuꝫ ⁊ oleū roseū teneat qđ postq̄ eiecerit idē iterum faciat.

¶ Post hoc oleum roseuꝫ in ore teneat ⁊ si ex hoc non euaserit fueritqꝫ pulsatio vehemens et cum inflāmatione camphora ⁊ piretrum terantur et in radicibus dentium ponantur. Cumqꝫ dissoluta fuerint iteruꝫ mittantur. Cotum quoqꝫ oleo roseo illinitum desuperponatur. ¶ Qđ si dolor aliquando augmentatur et vehementior fiat opij sexta pars ʒ.i. in oleo roseo dissoluatur. Ex quo cotum illinitum radici dolentis dentis adhibeatur. Si autem necdum sedetur locus scalpellandus est et sanguisuge superponende sunt.

¶ Gingiua vero si non fuerit sanguinolenta neqꝫ apostemosa neqꝫ dolor est cum pulsatione neqꝫ in facie fuerit inflammatio aut dolor acciderit post fastidium et sacietatem et post cenam comeditqꝫ ex cibo frigido multum venter egri ex pillulis cochijs soluendus erit et dolentium dentium radices ex hoc medicamine fricandi quod sic fit. Sumatur piretrum sinap̄. sceitaragi indi. baurach piper zinziber et ex eis puluerizatis dentium fricētur radices. Cotum quoqꝫ eis illinitum super dentiuꝫ radices ponatur. Postq̄ eger os ex aceto in quo piretrū ⁊ mentastrū atqꝫ origanum

cocta fuerint coluerit. A foris preterea panicum siue miliũ in sartagine torrefactum super maxillam est ponendum. Aut ex piperis puluere melli commixto dens et eius radix fricentur. Et si hoc non suffecerit in dentium radicibus hec tyriaca ponatur que. ℞. castorei asse piperis zinziberis sto-racis opij omnium partes equales. Cõficiatur ⁊ administretur. Eger preterea per aliquãtulum temporis a comestione abstineat mane atq͡ʒ famelicus ingrediatur balneum ⁊ vtatur motu. Si autem nec sic quiescat ferrum ignitum radici dentis multotiens apponatur aut eradicetur. Si vero dẽs corrosus fuerit repleatur ex medicaminibus que nominabimus et que sunt corrosiua aut extrahatur.

¶ De extrahẽtibus dẽtes ⁊ cõfringẽtibus. Cap. xlij.

Medicamen qđ in dente corroso ponitur ipsius sedeat dolorẽ ac ipsum cõfringit sumãtur kebikegũ est herba portulace similis: sʒ cũ frãgitur emittit lac ⁊ piper et trita ex alcatrano cõspergãtur ⁊ impleatur ex eo. Medicamen quod dentes debiles ac dolentes qui sunt extrahẽdi eradicat. Cortices radicũ mori ⁊ radicũ capparis ⁊ piretrũ ⁊ lac titimali atq͡ʒ lac anabule ⁊ arsenicũ rubeum ⁊ radix colloquintide sumãtur et trita ex tãto aceto qđ eis sufficiat cõspergant. Acetum quoq͡ʒ per hebdomadam vnã semel in die vt prius addatur. Post hoc dentes in circuitu scalpellent ⁊ ex predictis decies in die epithimentur donec ad mouendũ sint faciles ⁊ sic extrahant. Aut fiat epithima ex fece aceti acutissimi per multos dies ⁊ postea extrahant. Aut rane fluuiales in oleo coquantur donec dissoluantur. Cũq͡ʒ necesse fuerit dentium radices scalpellentur ⁊ ex oleo multotiẽs inungãtur donec facile moueri possint postea cũ instrumento extrahendi dentes euellãtur.

¶ De dentiũ cõgellatione ⁊ stupore. Cap. xliij.

Portulaca ⁊ amigdale amare masticent aut his similia. Aut fiat fricatio cum sale ⁊ masticet cera.

¶ De dẽtibus qui dolẽt cũ a re frigida tangũt. Cap. xliiij.

Oleum calefactum in pãno desuper est ponendum. Aut vitellus oui assatꝰ calidus multotiẽs masticetur aut calidũ panẽ multotiẽs mordeat: aut fiat fricatio ex balsamo aut ex oleo de lilio siluestri.

De colla. Cap.xlv.

SI pustule fuerint rubee sumãtur. Ante re amili spodij lentiũ excorticatarũ seminis portulace coriãdri sicci seminis sene de mecha omniũ añ.partes equales cãphore parum. Ex his pulverizatis fiat fricatio ⁊ cum aceto mixta ⁊ oleo roseo ⁊ aqua rosata in ore teneant ⁊ sanguis minutio cũ vẽtosis fiat. Albe vero si fuerint pustule: cũ sale ⁊ melle fricẽt ⁊ syrup⁹ acetosus i ore teneat aut almuri.

¶ De gingiuis sanguinolẽtis. Cap.xlvi.

CUm ex gingiuis sanguis subtilis assidue manauerit vtriusq; arsenici: scz rubei ⁊ citrini calici gallarum. Aluminis omniũ partes sumãtur equales ex quibus pulverizatis ⁊ cũ aceto mixtis parui formẽtur trocisci. Cũq; necesse fuerit ex eis pulverizatis sumat quantum est sexta pars.ʒ.i.⁊ fricent gingiue ex eo optime ⁊ permaneat sic parum. Deinde teneat oleum roseum in ore. Est enĩ hoc mirabile ad hanc egritudinẽ curandum ⁊ putredinem et herpeten estiomenum qui est in ore.

¶ De casu vuule. Cap.xlvij.

CUm eger senserit aliquid radici lingue sue insistere aut gutturi ⁊ cũ iubetur aperire os ⁊ extrahere linguã videt vuula ei⁹ iam esse fluxa ⁊ elõgata ramech ⁊ sal armoniac⁹ sumant ⁊ bene pulverizata cũ instrumẽto insufflãdi sup vuulam insufflẽtur ⁊ ex eis in summitate predicti instrumẽti aliqd ponatur et radici vuule cum eo dirigatur et ipsa cũ instrumẽto paruz exterius extrahatur. Aut granatũ acetosum cũ pulpa sua terat et fiat ex eo gargarismus. Quod si diu pmanserit taliter et elõgata fuerit: eiusq; pars superior subtiliata et caput ei⁹ rotũdum fuerit tũc radicitus erit incidẽda. Cauendũ tñ est ne anteq̃ ita vt diximus sit disposita incidatur. Ex hoc enim sequitur qñq; sanguinis fluxus qui constringi non potest.

¶ De sanguisugis que ingrediuntur guttur. Cap.xlviij.

CUm aliquis in gutture suo titillationem senserit et sanguis subtilis inde manauerit extimandũ est tunc sanguisugam in ore esse et precipue si aquam loci quo sanguisuge fuerint biberit. Os igitur egri est aperiendum ⁊ lingua extrahẽda et inferius premẽda et guttur

in sole est inspiciendum et si sanguisuga in loco ꝓpinquo pē
dere visa fuerit cū forficibus quib⁹ sagitte educūtur extra=
henda erit. Qđ hoc modo fiet caput a quo pendet est strin=
gendū ꝛ sic extrahatur. Qđ si nō fuerit manifesta eger mul
totiens gargarizet synapū cū aceto: quia de loco in quo est
mouebitur: aut fiat gargarismus ex aceto ꝛ assa: aut ex ace
to et sale. Nigella preterea ꝛ synapis trita insufflentur gut=
turi fiat etiam gargarismus ex succo cepe. Additio.
¶ Ad sanguisugaȝ expellendam cinis magni cardi qui ha=
bet folia ampla cōtinētia maculas albas insufflat⁹ sup oīa
valet: aut succ⁹ anagalli q̄ habet florē venetū. Textus.
¶ Si aūt post eius casum remāserit egro sanguinis resuda
tio fiat gargarism⁹ ex apozimate in quo cortices granati ꝛ
balaustie ꝛ sumach cocta fuerint ꝛ gutturi insufflet̄ puluis
de balaustijs ꝛ thure ꝛ sanguine drachonis ꝛ amido. ¶ Si
aūt sanguisuga stomacho annexa fuerit medicamina q̄bus
vermes expellūtur sumārur in potu. Ex his etiam que san=
guisugam exire faciūt est vt eger balneū ingrediat̄ ꝛ more=
tur in eo donec magnā patiatur sitim ꝛ tūc aquā in niue in=
frigidatam frigidissimā scilȝ in ore aliquādiu teneat. Cūqȝ
ceperit tepefieri eam expellat ꝛ aliam sumat. Sanguisuga
eñ q̄ñqȝ venit ad os frigiditatē querendo.

¶ De his que guttur ingrediuntur siue sint spine
siue os. Cap. xlix.

CUm illud qđ guttur ingreditur ꝛ infigitur in eo aut
meri fuerit bolus magnus aut ei⁹ simile. De his q̄
nō habēt frustra scissa cōtenta in eis aut acuta con
fert plerūqȝ percutere egrū in collo. Posterius multotiēs
ꝛ aquā sepe traijcere. Fortasse eñ descēdet inferius. Eger
quoqȝ balneum ingrediatur et oleum multotiens traijciat
quod postq̄ factum fuerit magnos deglutiat bolos: Qđ si
nō descendit instrumētum quo huic simile inferius duci cō=
sueuit in os mittatur. Est aūt instrumētū illud de plūbo qđ
cum sit reti simile est longū, gibbositatem in se habens.

¶ De grauedine lingue. Cap. l.

CUm lingua absqȝ alijs mēbris grauedinē passa fue
rint: ꝛ eger neqȝ febrē neqȝ acutā icurrerit egritudi
nē sal armoniacus ꝛ pip ꝛ ȝiȝiber ꝛ sinapis alba ac

piretrū ⁊ stafisagria ⁊ baurach' atq; origanū ⁊ sal indum: ⁊ nigella. ⁊ sansucus siccus sumātur ⁊ in aqua coquātur ⁊ fiat ex eis gargarism⁹. Caueat tñ patiēs ne ex eo aliqd traiiciat aut eger ieiunus multis diebus gargarizet almuri nabati. aut fiat gargarism⁹ ex aceto ⁊ piretro. Postq̄ xo gargarizare cessauerit sumātur salis armoniaci piretri piperis sinapis omniū partes equales ⁊ ex eis bñ pulueriȝatis lingua diuti⁹ fricet. Qd si cū lingue grauedine audit⁹ ac reliquorum sensuū grauitas fortis affuerit fiat egri curatio fm doctrinā qua paralysis curatur. Si aūt loquela in acutis febrib⁹ aggrauata fuerit. ⁊ videris ipam cum grauitate in loquela extenuatā ⁊ abbreuiatā ⁊ spasmatā aqua calida ab alto super spōdiles colli ⁊ auris principia fundat ⁊ cū oleo fricent. Eger quoq; oleū tepidū in ore tenere dȝ ⁊ si diu est ex quo loquela minui nō cessauerit vel etiā semp cōsideranduȝ est an ligamentū quo inferius lingua connectitur maius sit q̄ debeat. Qd si ita fuerit ex eo parū est icidēdū ⁊ ȝegi. id est species vitreoli pulueriȝatum immittēdum.

¶ De lingua que adeo tumescit vt os egrediat. Cap̄. li.

Cum cōtingit linguā adeo inflari vt pre magnitudine os egrediat fricāda est ex cepis: aut ex citri acetositate. Aut cū ribes: aut ex granato acetoso donec saliua multa ab ea pfluat. Hoc nāq; mō detumescet et ad primā redibit mensurā. Si aūt nō sufficit fiat fricatio ex sale ⁊ aceto. Et sic necdum sufficit fiat minutio ex vtrisq; cephalicis prius et postea ex venis que sunt sub lingua.

¶ De glādula que sub lingua nodat ⁊ vocat ranula. Ca. lii.

Cum sub lingua glādula nociua fuerit i pncipio ex sale armoniaco ⁊ gallis fricāda ē. Sin aūt vetusta fiat ex medicamie gigiue sanguinolēte fricāda est qd est medicamē acutū. Eger aūt acetū ⁊ salē in ore teneat.

¶ De apostematibus accidētibus in lingua. Cap̄. liii.

Ista eisdē sunt curanda: ex quibus cola quas supra nominauimus ⁊ sinantia sanantur.

¶ De sinantia. Cap̄. liiii.

Cum inglutiēdo sentitur angustia adest passio que sinantia vocatur. Cuius grauitas vel leuitas fm angustie quātitatem deprehēdi potest.

¶ Cumqȝ eũ traiſciendi anguſtia fuerit in facie ⁊ oculis ru=
bedo ⁊ repletio in principio curatiõis cephalica flobothe=
metur ⁊ gargariſmus ex ſucco granati muzi cum carnoſita
te ſua fiat. Aut ex rob mori de ſeni et poſt hoc fiat gargarſ=
mus cũ aqua roſata ĩ qua ſumach fuerit infuſuȝ. Qđ poſtq̃
per tres dies ſic factũ fuerit ⁊ vẽter ex ſucco fructuum ſicut
prunorũ tamarindi caſſiefiſtule ⁊ tereniabin ſolutus fuerit
fiat gargariſmus ex apoximate ficuuȝ citrinarũ et paſſula=
rum: aut ex medulla caſſiefiſtule cum ydromelle. Quod ſi
paſſio inueterauerit ex gargariſmis et inſufflatione fortiũ
medicaminũ que dicturi ſumus curanda erit. ¶ Si autem
in facie nõ fuerit rubedo fluxeritqȝ ab ore ſaliue multitudo
⁊ eger fuerit humectatus in principio ſoluat̃ venter ex co=
chijs et fiat enema ex clyſteri acuto qđ ĩ capitulo de appo=
plexia noĩauimus. Cũ tñ paſſio inceperit fiat gargariſmus
ex ſyrupo acetoſo aut cum ydromelle ⁊ pipere ⁊ oximelle ⁊
deinde ex almuri nabati. Fiat etiam gargariſmus ex ydro=
melle et ſinapi. ¶ De his preterea que male ſinãchie confe
runt eſt vt ex venis que ſunt ſub lingua fiat minutio ⁊ vt vẽ
toſe abſqȝ ſcarificatione in collo ponãtur et epithimet̃ col=
lum ex melle anacardino donec veſice in eo generent̃ ⁊ fiat
gargariſmus cũ ſinapi ⁊ gutturi fiat inſufflatio ex hoc me=
dicamine qđ ſic fit. Sinapis ſal amoniacus piretrũ nitrum
aſſa piper mentaſtruȝ ſumantur ⁊ ex eis cuȝ ydromelle fiat
gargariſmus.

¶ De tuſſi. Cap. lv.

CUm tuſſis acciderit fueritqȝ aſpera ⁊ ſicca ⁊ cũ ru
bedine ⁊ calore egro muraba violatum et ptiſana
tribuẽda erunt fabas quoqȝ excorticatas ⁊ ſpina=
chia cũ oleo de amigdalis dulcibus in comeſtiõe accipiat.
In ore x̃o ſemꝑ tenere debet pillulas bichichias. Aque au
tem quam bibit ſyrupus violatus eſt admiſcendus. Confe=
ctio pillularũ bichichiarũ. ℞. ſucci liquiritie ȝuchari albi.
amboꝝ ana. ʒ. x. amidi dragagãti: amigdalaꝝ dulciũ excor
ticatarũ omniũ añ. ʒ. v. ex eis cũ mucillagine ſeminis cito=
nij cõſperſis informẽtur pillule. Additio. ¶ Hec tuſſis ſpe
cies ex calore pulmonis gñatur nulla ibi exñte ſupfluitate.
plerũqȝ etiã ſupuenit q̃dã ſpẽs tuſſis q̃ ex ſola pulmonis ſic=
citate cõtingit abſqȝ materia: cuiꝰ ſignũ magis ꝓpriũ q̃ in

hora sitis magis infestat ꝛ anhelitus est angustus.curanda ꝯo est ex curatiõe ptisis ex modis hũectationis. Textus. ¶ Qđ si cum tussi multũ affuerit sputũ ꝙ cũ expuẽdo expel li non põt nocumẽtum infert.sed neqꝫ febris neqꝫ vehemẽs ventris solutio ipsam comitant̃ ex his trociscis dandũ erit infirmo.qui.℞.seminis feniculi:seminis apij:succi:liquiri- tie:capilli veneris:amigdalarum oĩum partes equales.Ex his cũ mucillagine semis lini cõspersis informẽtur trocisci ex quibꝰ.ʒ.iij.tribuãtur.Pocionem aũt qua in hac egritu dine vtenduꝫ est in capitulo de catharro iam descripsimꝰ: cui tamen.ʒ.v.capilli veneris sunt attendende. Additio. ¶ Hec spẽs tussis post frigidũ reumatismuꝫ sequit̃ qđ ideo fit:qꝛ sup̃fluitas que a cerebro descendit in canalibus adu- natur pulmonis. Textꝰ. ¶ Qđ si tussis antiqua et noci- ua fuerit adeo vt egrũ in nocte dormire non p̃mittat.Pil- lule storacine sunt dãde.que.℞.mirrhe:storacis:opij oĩum partes equales informẽtur ex eis pillule ad lupinoꝝ simili tudinem:ex quibꝰ vna aut due patienti tribuãtur. In potu ꝯo sumat syrupũ de papauere ꝛ comedat semẽ albi papaue ris cum zuccharo. Additio. ¶ Tussis ꝓueniens cã acute sup̃fluitatis a capite descendẽtis cuiꝰ signa sunt ꝙ i nocte magis infestat ꝛ qđ excreat̃ paucũ est ꝛ subtile in quo qñqꝫ sentit̃ salsedo ĩ ore ꝛ qñqꝫ sola acuitas: ideoqꝫ ista tussis ex labore tussiendi exulcerat pulmonẽ ꝛ p̃ducit ad ptisim vn- de nõ ꝓ paruo ẽ habẽda.Huiꝰ aũt cura est vt eger parũ an- te somnũ gargarismis vtat̃ põticis:et syrupos ĩgrossantes sumat ꝛ pillulas bichichias in ore teneat et medicamẽ ca- piti supponat attractiuũ ad vltimũ finis cure erit adustio cũ ferro. Textꝰ. ¶ Qui hãc p̃terea patitur egritudinẽ vitet in comestiõe acetosa salsa põtica acria atqꝫ amara.Suffu- migiũ ad antiquã tussim ꝛ sputũ fetidũ.qđ.℞.aristol'.mir- rhe:storac̃:galbani oĩum p̃tes eq̃les.arsenici ru.ad põdus oĩuꝫ.Oĩa puluerisata ex butyro vaccino ꝯspergãtur.Ex q̃- bus magdaleones ad pile parue siĩtudinẽ informent̃ ꝛ cũ necesse fuerit in ieiunio ex vno eoꝝ p̃ traiectoriũ suffumige- tur. Additio. ¶ Attẽde qñqꝫ suffumigatio arsenici nõ con fert in materia acuta nec ꝯfert nisi ĩ asmate ꝛ in vlceribus pulmonis putridis fedidis.

¶ De asmate.Cap̃.lvi.

Cum aliqs assidue patit tussim ꝛ aerē attrahit quē-
admodū fit post cursuz. Aut post vehementē motū
ꝛ cū iacet supinus est ei deteriꝰ sed cum sedet est ei
meliꝰ. Decoctio ei dāda est que. ℞. ficuū citrinarū. ʒ. x. da-
ctiloꝝ maiorē hūiditatē habentiū semis apij semis fenicu-
li capilli veneris liqritie ysopi prassij omniū añ. ʒ. ß. coquā-
tur in tribꝰ libris aq̄ dulcis donec redeāt ad vnā ꝛ colentur.
De hac vo decoctiōe tribus diebꝰ egro in potu tribuat cū
pondere duoꝝ aureoꝝ huiꝰ confectiōis que. ℞. succi liqri
tie ysopi capilli ve. oīz añ. ʒ. x. cordument pipis amigdalaꝝ
ama. aristologie. ro. se. vrtice oīm. añ. ʒ. ß. mellis dispumati
qd suf. Additio. Huic ellario addo paꝝ de trociscis squille.
Textꝰ. ¶ Hec eñi ꝯfectio supfluitates q̄ sunt i pectore mira
bilr expellit ꝛ ē optia. Dāda ē itaqꝫ p hebdamvnā cōtinuo
deide eger postq̄ cōederit sinapi ꝛ mel vomere cogēdꝰ ē vē-
ter ex his pillis soluēdꝰ. q̄. ℞. agarici grana or. xviij. collo-
qntide iterioris. gna ordei. vi. elacterij grana. iiij. succi liq-
ritie. ʒ. ß. fiāt ex eis pille ꝛ sufficiūt ad dosim vnā. Post hoc
qꝫ iterū redeat ad bibēdā ꝯfectionē ꝛ decoctionē sumādā
ꝛ postremo ad vomitū ꝛ vētris solutionē vt priꝰ. Hoc faciē
dū ē dōec eger sanitati restituat. Interiz tñ a cibis grossis
ꝛ stipticis ꝛ acetoꝝ abstineat. Additio. ¶ Asma multotiēs
accidit senibꝰ ꝛ mlto flegmate habūdantibꝰ cuius causa ē
humor nimis supfluus in pulmone collectꝰ cerebro nullum
patiēti nocumentū nisi egritudo fuerit cōposita Textus.

¶ De pleuresi. Cap. lviij.

Cum aliqs sub costis suis dolorē sentit pungitiuū ꝛ
proprie qñ siccā patit tussim et febrit expedit vt si
dolor sup partē costarū ꝛ furculā tendit fiat minu-
tio ex basilica eiꝰ partis in qua ē dolor nisi totū corpꝰ mul-
to sanguine repletū fuerit. Tūc eñi ex latere contrario san-
guinis detractio faciēda est. Egritudo qꝫ si iam per aliquot
dies a sui principio īfestauerit egruz flobothomia silr a pte
dolēte faciēda est. Qd si dolor inferiꝰ ad partē costarū po-
steriorū tēdit vēter ex decoctione quā in caplo reumatismo
descripsimꝰ est soluēdū. Meliꝰ tñ ē flōmia. fiat deinde aqua
ordei cū zuc. assidue tribuat. Et si videris tussim eiꝰ vehemē
tis siccitatis: da ei in diluculo oī die iulep. deinde da ei in

potu aquã ordei. Et si eger fuerit debilis nutriat cũ panē et ex zucharo. Si aũt fortis fuerit aq̃ ordei vsq̃ ad diē quartũ sufficeret. Cũq̃ screare ceperit decoctionē quã in ca°lo de reumatismo nominauim⁹ quotidie sumat anteq̃ aquã ordei bibat donec sanet. Si aũt febris et acuitas pseuerēt: et eger in excreatiõe difficultatez patiat: det decoctio quã in ca°lo de asmate noiauib⁹. qd' silr est faciendũ cuz saniei fit excreatio. Qd si in pncipio passiõis qd excreat nigerrimũ aut valde citrinũ apparet: et sic pmanserit et febris nõ qeuerit neq̃ calor vsq̃ ad diē septimũ timorosum ē. Et si cũ hoc toto aeris attractio nõ alleuiet et in pectore fuerit oregmõ aut in maxillis rubedo et in oculis stupor morti ē ppinqu⁹.
¶ Si aũt exteri⁹ in latere apparuerit rubedo aut aḡatio: et cũ p̃mitur loc⁹ dolet: ponat desup vētosa aut empl'm ex sinapi et ficub⁹: et dimittat ibi donec locus vlceret. ¶ De his dico q̃ ex errore stolidoꝝ ad augmētũ nocumēti accidũt hãc egritudinē patiētib⁹: est q̃ cũ dolor in pncipio sentit sub costis extimãt grossaz fore vētositatē. ideoq̃ el'iuz dyamuscũ aut ei sil'ia egro tribuũt: eũq̃ oĩno īterficiũt. Hec passio vocatur birsen. cui⁹ cã est aḡa qd orit interi⁹ in costis ypocũdrioꝝ.

¶ De peripleumonia. Cap. lviii.

Cum homini supuenerit febris et in anhelitu tantũ patit' ɔstrictionē vt se p̃focari putet: et in maxillis ita vehemēs fit rubedo vt ticte videant et anterior pectoris pars dolet et tussis adest: et qd cũ excreatiõe emittitur existit spumosuz et in pectore sentit grauitas sine punctione et sine calore cui oĩa hec accidũt acutũ in pulmõe patitur aḡa: et vocatur hec passio peripleumonia. In pncipio igit curatiõis ei⁹ basilica minuenda est: deinde eger ex eis qb⁹ medicat pleuresis curãdus ē. Additio. ¶ In ipo nãq̃ qñq̃ ɔtingit frm̃ aḡa nasci aut p se aut ex aḡate ca°lo cui⁹ signũ ē excreatiõis multitudo et caloris puitas ac vehemētia malicie ãhelit⁹. Curat aũt vt asma plerũq̃ ēt fit in eo durũ aḡa cui⁹ signa sumēda sunt ex etate et ɔpl'one et supfluitate malicie ãhelit⁹ quē sine excreatiõe et nõ repēte: s3 paulatine accidit et sine calore cui⁹ cura grauissima ē vēter q3 ex potionibus colerã ni. expellētib⁹ ē soluēd⁹: eger q̃q̃ in cõestionib⁹ d3 vti oleis et pĩguedinib⁹ q̃ hũectãt et mollificãt. Text⁹.

¶ De sanguinis proiectione cum spumo sine vomitu et sine rascatione per os. Cap. lix.

CUm sanguis cum rascatione aut paruo sonitu qui fit sine tussi egreditur: nō est egro inde timēdū. Poterit enim sanari gargarisando ea que in caplo de sinanchia nominauimus et regimen subtiliando. Cum vomitu quoqꝫ si exierit sanguis nō magnū affert timorē. Curatur nāqꝫ hoc flobothomādo egrū et si comederit stiptica sicut sumach et succus vue acerbe. In potu preterea sumat ex boliarmeni gūmi arabici balaustie sanguinis drachonis thuris oīum partib⁹ equalib⁹ dētur ex eo. ʒ. iij. cū rob simplici de citonijs. Quibusdā aūt solet accidere sāguinis exitus cū interpolatione ex quo nullū sentiūt nocumētū immo remediū ideoqꝫ sic est dimittēdū. Qꝺ si cū tussis superueniat sanguinis egressio est timorosum. Est tū incipiendū in curatione egri cū flobothomia ex basilica. Deinde ex trociscis istis in potu tribuēdū. que. ℞. thuris sanguinis dracho. amborū. añ. ʒ. iij. et tertiā charabe. ʒ. v. emathitis terre sigillate. ambor. añ. ʒ. x. alumis. ʒ. ij. et. ß. balanstie. ʒ. iij. opij. ʒ. ij. rauetseni. ʒ. ij. ex his oīb⁹ fiant trocisci. x. de quib⁹ quotidie vnus in potu sumat cū succo ozimi maioris aut portulace. Et si egritudo vehemēs fuerit ali⁹ circa noctem dādus est. Adiutoriorū quoqꝫ ac coxarū partes superiores sunt ligande et extremitates fricāde. Pectus etiā precipue si in eo fuerit locus dolēs ex trociscis predictis cū aceto et aqua epithimetur. Eius preterea cibaria succū vue acerbe et sumach et eis similia admixta habeāt et patiēs supin⁹ iacēs de terra sigillata aliquid post aliquid paulatim comedat.

¶ De ptisi. Cap. lx.

CUm aliquis carniū diminutionē pati videtur post tussim ex cronica passiōe et sputo sanguinis aut saniei procedēte lac asininum potu tribuatur. Qꝺ si inueniri nō poterit caprinum cum pauco zucharo dandum est. Cum quo etiā panē sepe comedat ipsumqꝫ q̄to plus potest loco aque in potu sumat. Uinum tamen subtile et temperatum aliquādo est tribuendum. Nutrimentū autē egri sit ex carnibus auium et edina. Eger preterea ante comestionē et post balneū ingrediatur qꝺ non sit calidum sed tepidum: et

in semicuplo moram faciat. ¶ Summopere vero cauendū est ne vēter soluatur. Cui tñ si solutus fuerit ex huius pulueris bibitione succurrendū est. que. ℞. gummi arabici spodij boliarmeni seminis mirtini. omniū. ana. ʒ. i. fiat ex eis puluis: de quo in die. ʒ. iij. cū syrupo de papauere albo aut rob mirtino dētur huius quoqꝫ pulueris bibitio omnibus ventris constrictione indigentibus qui tussim patiuntur remedium affert. Cui plerūqꝫ addūtur xilocaracte de syria ꝛ bdellium de mecha. Quod si lac egro febrem generauerit auferendū est ei lac ꝛ ptisana quousqꝫ febris recedit dāda. Deinde lac ei denuo tribuendum. Et si febris iterum redierit remoto lacte ptisana est dāda. Post cuius recessionē vt prius ad lac est redeundum. Hoc autem semper est faciendū. Hoc cum necessitas vrget et venter summopere custodiendus ne soluatur.

¶ De tremore cordis. Cap. lxi.

SI cum cordis tremore fuerit pulsus velocitas et febris eger ex basilica est minuendus et trocisci camphorati cū succo malorum acetosorum in potu sunt tribuēdi. que. ℞. spodij seminis cucumeris citroli endiuie lactuce portulace rosaꝝ sandali albi omniū partes equales ꝛ ꝓ vno quoqꝫ pōdere aurei vnius ex eis sumatur camphore trium granorum ordei pondus. ex quibus cum succo macianorum confectis fiant trocisci: de quibus in potu quotidie vnius aurei pondus quaqꝫ die tribuatur quod per duas hebdomadas fieri cōuenit. Si autem hec nō suffecerint lac de quo butyrū sit extractum ad bibendum detur. Ipse vero nutriatur ex pullis cum aceto et succo vue acerbe et ex acetoso. Syrupū ꝑterea acetosuꝫ de zucharo factū bibat. ¶ Si autē cum cordis tremore nō fuerit febris trocisci muscati in potu sumant. qui. ℞. masticis. spice xiloaloes cynamomi gariofilorū gallie muscate nucis muscate cubebe cardamoni maioris et heilbaque. i. cardamo minoris corticis citri omniū ana pondus vnius aurei: musci sexta. ʒ. i. ex his oībus cū vino redolēte cōspersis fiant trocisci. Hi autē trocisci conferūt sincopi et tremori cordis. ¶ Electuarium diamuscum preciosum qđ ad sincopim et tristiciā ꝛ cordis tremorem ꝛ tediū faciens. ℞. masticis cynamomi seminis ozi=

mi maioris.semis ozimi gariofilati.se.melisse:se.sisimbrij.
se.sansuci macropipis oim ptes eqles:ex qbus oib⁹ pulue-
rizatis.ʒ.x.sumant margaritar minutarū coralli rubei cha
rabe:sete crude:been albi et rubei folij oium.añ.ʒ.x.musci
tubabirici adchiburi puri.ʒ.ß.cōficiant cū melle de mura-
ba kebulor.Hoc eni elium ad frigiditatem stoi & digestiue
egritudinē optimū existit. ¶ De passiōe colerica.Cap.lxij

CUm paruus dolor pūctio & tristicia alicui supuene
rit affueritqꝫ cū ea vl post ipsaz vomit⁹ & vētris so
lutio aq̄ cal'a multotiēs ꝯtinue i potu tribuat: & si
adhuc pseuerauerit vomit⁹ & vētris fluxus aq̄ cal'a iterū de
tur sedabit enim passio.Cū aūt egritudo qeuerit eger bal-
neū igrediat:in quo p vni⁹ hore spaciū moret.Egressus au
tē de balneo leui alat nutrimēto:deīde dormiat.Sz lz vo-
mit⁹ & vētris flux⁹ vehemētes fuerit: & sinthomata terresa
ciētia supuenerit nō tñ est timēdū: imo cū medicaminib⁹.q̄
ego noiabo succurrēdū. In pricipio itaqꝫ trocisci de oliba
no & rob cū aq̄ & niue gnator dētur semel.q̄ itē etiā sunt dā
di si vomit⁹ nō cessauerit.Duoqꝫ adiutoria & coxe i supmis
ptib⁹ ligētur.& aq̄ in niue infriata sup crura & pedes fūdat
& in ipsaz etiā mittant.Uēter qꝫ ex sandalis rof.caphora
gallia aq̄ ro.cōspersis epithimet.& pānus aq̄ ro.in niue in
fridata ifusus desupponat q̄ postq̄ tepefact⁹ fuerit ē remo-
uēd⁹ & ali⁹ vt pri⁹ desup mittēdus.Ad potādū aūt paulatim
tribuat vinū vet⁹ tpatū cū rob gnator & qñ vomuerit iterū
tribuat.Panē qꝫ in succo gnator ifusuz cogēd⁹ est sumere
cū vino & comedere.Quē si vomuerit iter dādus est donec
qescat.Qd si sincopis supuenerit musc⁹ cū vino dare cōue-
niēs est vim inferēdo & succus carnis edine & pulline cū pau
co citoniorum succo in vino mixtus in potu est tribuēdus.
¶ Pulli pterea sunt assandi & ante nares ipsi⁹ discerpendi:
thus etiā dādū est vt ipm masticet & paulatim traijciat.Et
postremo bolū corascenū cū caphora cōditū tribuat. Quic
qd aūt de hui⁹ passiōis cura nūc vsqꝫ dixim⁹ donec vomit⁹
sedet & stomach⁹ cibū recipiat fieri cōuenit. Postq̄ xo sto
machus ipsi⁹ recipere cibū poterit. Nutriēd⁹ est eger & pa-
rū vini veteris bñ redolētib⁹ in potu sumat & dormire inci-
piat.¶ Trocisci de olibano ad vomitū dicti. ℞. boli cora-

sceni thuris amborum. ana.ʒ.x. cucube cardamomi ambo-
rū.añ.ʒ.ij.z.ß.cāphore gallie gariofiolo oium añ.sextā.ʒ.i.
fiāt trocisci pōdere aurei vni⁹.Hi em̄ vomitui multum cōfe
rūt.¶ Rob de ḡnatis succ⁹ ḡnatoꝝ acetosoꝝ sumaꝫ z ꝑ no-
ctē vnā aut ampli⁹ dimittaꝫ donec qd̄ grossum est in fundo
resideat.Deinde coq̄ꝫ z dispumeꝫ donec iulep silr̄itudinē ha
beat i q̄ ab igne deposito adhuc tn̄ calido mēte viridis stipi
tes mittāꝫ:z i ipo manere dimittāꝫ q̄usqꝫ infrigideꝫ. Cūqꝫ
infrigidatū fuerit extrahāꝫ.Ad cui⁹ silr̄itudinē syrup⁹ de ci
toniis z syrup⁹ de malis macianis fieri cōuenit.Si aūt vo-
mit⁹ hora aliq̄ nimis inualuerit z sup̄fluerit magna vētosa
stomacho supponaꝫ. Additio. ¶ In ista passione colerica
nō estvtilis infusio mirabolanoꝝ sicut in dissinteriā:qꝛ post
ei⁹ assumptionē seq̄ꝫ restrictio intestinoꝝ z mesaraicarū:ita
ꝙ postea nō egrediꝫ materia:sꝫ regurgitat ad totū corpus.
¶ De his q̄ cōfortāt stomachū z ciboꝝ ꝑficiūt digestionem

Cum stomachi debilitas cū pauca siti Ca.lxiij.
z tarda cibi a stō descēsiōe:z acido ructu fuerit fue
rintqꝫ oīa accidētia hec parua neqꝫ fuerint vetusta
stomach⁹ cū trociscis de rosis erit curādus. De q̄bus eger
q̄ttidie i mane pōd⁹aurei vni⁹ z.ß.cū.ʒ.i.decoctiōis de se-
minib⁹ sumat. Decoctio aūt de seminib⁹ hec est sumaꝫ ci-
minū nabati.z ameos z buliāt in miua donec aq̄ fiat rubea
de q̄ p̄terea cū trociscis de rosis vt p̄dictū ē i potu tribuaꝫ.
Trocisci vo d rosis sunt.q̄.℞.pulueris rosaꝝ rubeaꝝ.ʒ.iij.
xiloaloes.spice masticis.xilocassie squināti cinamomi.ab-
sinthij oiuꝫ añ.ʒ.i.ꝯꝑgāꝫ ex vino veteri z isormēꝫ trocisci.
Nutriaꝫ vo ex his q̄ cito digerūꝫ et paucoꝝ sūt humoꝝ ac
paucaꝝ sup̄fluitatū q̄ etiā ex redolētib⁹ z semib⁹ sint cōdita
sicut sūt calagiez mutagenat.Ipe q̄ꝫ añ comestionē multo
vtaꝫ exercitioz aq̄ min⁹ solito bibat z post comestionē mul
tū dormiat. Additio. ¶ Dixit auēzoar sepe ꝓbaui ꝯfectio
nē mellis emblicoꝝ valde iuuatiuā eē in malicia instimbre
digestiōis q̄ ē hui⁹ pulueris emblicoꝝ.ʒ.ij.sumāꝫ et i duab⁹
lib.aque donec ad vnā redeant coquātur z colētur cui lib.i.
succi macionorum acetosorum et alia succi granatorum. et
lib.ij. succi citoniorum et succi mente lib.i. coquantur do-
nec ex eis fiat syrupus qui melior erit si muscum habeat.Et

in alia scriptura quam scripsit inuenitur vt coquātur embli ci in duab⁹ lib. succi vue acerbe donec remaneat ex eo lib. i. ꝛ existimo qđ est melius. Textus. ¶ De vino quoqȝ vete ri ꝛ puro parū bibat totāqȝ nutricationē. Qđ si hec accidē tia vetusta fuerit: elēm dyacimini: elēm dyaolibani ābon aā. vni⁹ aurei pondus cū. ℥. i. veteris vini puri in potu sumatur. Regimē aut eius sit vt prediximus. Electuariū diaciminū ℞. cimini carmeni. ʒ. c. zinziberis. ʒ. xx. piperis. ʒ. x. foliorū ruthe baurach panis amborū aā. ʒ. x. Hec oīa cum melle di spumato cōficiant ꝛ detur de electuario si venter strict⁹ fue rit. Quod si solutus fuerit venter electuariū diaolibanū est dandū. Cuius descriptio in capitulo de vētris solutione cō tinetur. Si aūt nō suffecerit squama ferri cū vino tribuat.

Additio. ¶ Scoria ferri sicca est in tertio gradu ideoqȝ sto machi supfluitates desiccat ꝛ ei⁹ subām rigidam reddit qñ redolētib⁹ spēb⁹ admiscet cui⁹ etiā laxatiōe mouet ideoqȝ strigit sanguinē emorroydarū. Itē cū aceto mixta vehemē ter confert pustulis q̄ sunt in aure. quod etiam Galie. xiiii. particula simplicium dixit. Textus. ¶ Scoria autē ferri hec ē. Recipe semis apii semis feniculi anisi cimini ameos aniudem origani keisim carui: seminis coriādri melanopi peris macropiperis cinamomi thuris spice gariofilorū nu cis muscate ciperi zinziberis omniū aā. pōdus aurei vnius scorie aureos. x. omnib⁹ sexcuplū vini addatur ꝛ coquat do nec ad medietatē redeat ꝛ coletur: deinde eger de hoc syru po postq̄ colabit pondus. ʒ. xxx. quottidie bibat ꝛ nutrica tionē alleuiet qđ per tres hebdomadas faciens caueat sibi ab acetosis ꝛ a fructibus recētib⁹ ꝛ ab aqua frigida. Vinū Xo mensurate bibat. Emplastrū stomachū cōfortās ꝛ cale faciens. ℞. storacem spicā squinātum absinthiū calamum aromaticū masticem. Ex his cum vino veteri ꝛ succo cito niorum conspersis emplastrū super stomachum ponatur. Ad hoc p̄terea cōfert vt stomachus fricando inungatur. ex oleo quod fit de spicanardi ꝛ cipero ꝛ vt lana carminata in predicto oleo calefacto inuoluta super stomachuȝ ponatur ꝛ cū panno ligetur. Eger quoqȝ vinū vetus bibat aut miuā aut ydromel. Miua autem hoc modo fiat succus citoniorū muzorū sumatur ꝛ p diē ꝛ noctē vt residere possit dimittat

ꝛ colet. Deinde eius qđ clarū est ptes due sumātur zuchari pars vna vini veteris vna ꝛ incipiat coqui suauiter et dispumari donec in iulep silitudinē trāseat postea ꝓ vnaquaqꝫ libra ex toto sumant zinziberis spice cinamomi gariofil. omnium aā. ʒ. i. masticis. ʒ. ij. oia hec pulueriżata in panno ligētur ꝛ intus dum calidū est mittātur ꝛ cum infrigidari ceperit pānus extrahat ꝛ exprimat deinde syrupus recondatur. Qđ si digestiue debilitas fuerit cū multa siti ꝛ paucorū ciborū appetitu ꝛ fetido ructu syrupus acetosus de citonijs bibatur. Syrupus acetosus de citonijs. ℞. succi citoniorum acetosorū partē vnā zuchari albi partē vnā aceti clari quartā partē vnius coquant oia simul donec inspissent. Est aūt syrupus iste stomachi confortatiuus ꝛ ad suas peragendas actiones iuuatiuus ꝛ vehementiā inflāmatiōis ꝛ incensionis q̄ in eo est sedat. Egri vō nutricatio sit res in qua simul cōgregant acetositas ꝛ stipticitas vt est caro cuꝫ succo vue acerbe cocta ꝛ cum malis macianis silr cocta ꝛ cū ribes et frigida ex alhuleꝫ ꝛ almoso. Almosos est cibus fact⁹ de columba cū aceto cocta in cuius vētre ponit mēta ꝛ illis silia ex cibis. ¶ De isto p̄terea detur puluere pluries vt trāsglutiat. qui Re. rosarū rubearū. ʒ. x. spodij. ʒ. iij. semis coriādri ʒ. v. dosis ei⁹. ʒ. ij. cū succo granati muzi ꝛ cū syrupo acetoso de citonijs. Si aūt cū hoc qđ diximus fuerit in corpe extenuatio ꝛ inflāmatio egro lac ꝛ aqua ordei dāda sunt. Ipse quoqꝫ ex herbis hūectantibus est nutriēdus vt sunt lactuce malue cucurbite citroli carnes edoꝝ ꝛ agnoꝝ lactantiū ꝛ pisces recētes. ¶ Balneū preterea anteq̄ comedat ꝛ postq̄ comederit ꝛ tinā quottidie ingrediat ꝛ vinū claꝝ valde tēperatū bibat ꝛ assidue vtat q̄ete ꝛ motū ꝛ exercitiū vitet sitqꝫ totū eius regimē vt eius q̄ corpis grossitiē adipisci desiderat ꝛ si cū hac dispositione inflāmatio fuerit ꝛ incēsio vehemētissima stomachus ex reb⁹ frigidis erit liniēdus et aq̄ ordei danda. Sitqꝫ eius regimen vt ethicam habentis.

¶ De dolore ꝛ apostemate stomachi Cap. lxiiij.

Si cuꝫ dolore stomachi adsunt tribulatio ꝛ nausea egro aqua tepida in potu est tribuenda ꝛ vt vomat precipiēdū ꝛ si hoc non suffecerit venter ex yerapigra soluatur. que. ℞. pulueris rosarū rubearū spice masticis xilo-

balsami carpobalsami cinamomi xilocassie assari oiuz ana ʒ.v.aloes scotrēsis duplū oiuz qd bene tritū cū alijs misceatur medicinis tritis ⁊ cū panno sericino subtilissimo cribellatis quarū trituratio cum aloe scdo itereł.Cuius dosis sit a pōdere duorū aureorū vsq ad.ʒ.ij.Egro quoqz quottidie detur panis in vino ⁊ succo mali granati infusus et in syrupo acetoso de citonijs.Qd si cū dolore fuerit ructuū multitudo ⁊ extēsio atqz singultus egro electuariū diaciminū et de calamēto ⁊ alie cōfectiōes que vētositatē dissoluere consueuerūt que in caplo de colica noiabimus danda erūt.Cibaria xo ei⁹ sint calagie ⁊ mutagenat cū seminib⁹ vini veteris puri parū bibat ⁊ vtatur motu ⁊ ingrediał balneum. Additio. ¶ Hic videł rasis errasse.balneū em̄ fastidio pessimū existit. qd etiā Galien⁹ in prima parte libri fe. ostēdit ⁊ in multis alijs locis. Textus. ¶ Stomachus ꝙ̄z ex oleo de neriden.vt diximus in panno inuoluto vaporeł.Si aūt cum dolore stomachi fuerit febris ⁊ apostema manifestū et cum tangił sentił calidus eger pri⁹ ex basilica flobothometur ⁊ loco dolenti duo supponātur sandali ⁊ rose ⁊ camphora cum aqua rosata ⁊ succo citoniorū.Nutrimentū xo eius non sit nisi sola ordei aq̄ ⁊ custodiał a carne ⁊ vino et confectionibus que de melle fiunt ⁊ bibat succum granatorum muzoruz ⁊ rob de fructibus frigidis.Cumqz caloris vehementia sedata fuerit egro cassiafistula in succo endiuie dissoluta ⁊ bulita ac dispumata ad bibēdum detur.Cū autem egritudinis dies elongati fuerint et calor omnino quieuerit si remanserit apostema cum duritie. Ex hoc emplastro epithimeł locus. qd.℞.violarū siccarū.ʒ.x.rosaꝝ.rub.ʒ.v. spice odorifere masticis amboꝝ ana.ʒ.iij.ciperi squināti calami aromatici omniū ana.ʒ.ij.farine fenugreci.ʒ.xx.florū camomille: semis maluauisci albi:farine ordei omniū aā. ʒ.x.conspergātur omnia ex mucillagine seminis lini.Dein de locus ex oleo de neriden tepefacto inunctus emplastretur ex p̄dictis per quattuor horas anteq̄ꝫ comedat ⁊ postq̄ꝫ cibus fuerit digestus ⁊ stomachus fuerit euacuatus ex oleo de neriden cum lana vt diximus vaporetur.

¶ Confectio olei nardini simplicis.℞.olei de ben.lib.i.spice.ʒ.ß.masticis costi ciperi squinanti calami aromatici om

nium ana.octauam.ʒ.vnius omnia hec pulueriзata in pre-
dicto oleo posita ad solem per hebdomadam vnam vasis
ore clauso dimittatur. Deinde colentur et exprimantur fe-
ces ⁊ scophe que in manibus remãserint emplastris admi-
sceantur optime enim erunt. Cum aũt apostema in stoma-
cho inueterauerit trocisci de spica erunt dandi. qui. ℞. flo-
rum squinanti xilocassie rauetsent calami aromatici spice
omniũ ana.ʒ.iij.croci mirrhe anisi costi piperis omniũ añ.
ʒ.i.bdellij varij.ʒ.iij.masticis.ʒ.ij.amoniaci.ʒ.i.informẽtur
trocisci quorũ vnusquisq; vnum ponderet aureũ ex quibus
vnus quottidie cũ vino cocto detur. Additio. ¶ Quia ve-
hemẽter dissoluũt dura apostemata propter amoniacum ⁊
bdelliũ ⁊ mirrhã Textus. ¶ Emplastruз quoq; istud fiat
quod. ℞. bdellij mollis.ʒ.x.armoniaci.ʒ.v.seminis ben:se-
minis apij amborũ añ.ʒ.x.spice masticis nigri amborũ añ.
ʒ.v.cere.ʒ.iij.olei de neridẽ.ʒ.xv.gũme in vino dissoluant.
Deinde omnia coniungantur et fiat ex eis emplastrum.
¶ Ad dolorem tamen stomachi ⁊ epatis curandum medi-
cus valde eruditus est necessarius qui ipsorum diligenter
attendat dispositiones. Nos tamen aggregationes ⁊ sum
mas ad hoc coferentes iam diximus licet inquãtum potui
mus in hoc abbreuiauerimus sermonem.

¶ De singultu. Cap.lxv.

CUm singultus post grossi sibi comestionẽ aut vini
valde tẽperari bibitioneз supuenerit aq̃ calida in
qua ciminũ ⁊ mẽta ⁊ mẽtastrũ ⁊ parũ thuris bulie
rint multotiens in potu erit sumẽda et egro vt dormiat est
precipiendum ⁊ venter vaporandus ⁊ ieiunandum est ei.
¶ Cum autem per multos dies a comestione abstinuerit
iubendus est balneum sepe ingredi. Deinde paucis cibis
desiccantibus tamen est alendus sicut sunt calagie et mu-
tagenat cum seminibus et vini puri parum in potu tribuen
dum. ¶ Et si hec non suffecerint trocisci isti dandi sunt qui
dicuntur trocisci de thure. ⁊. ℞. thuris.ʒ.v.enule.ʒ.iij.men
tastri foliorum ruthe sicce amborum ana.ʒ.ij.seminis ne-
men.ʒ.iij.et.ß.informentur ex his trocisci pondere vnius
aurei ex quibus vnus in die cum in apozimate cimini tri-
buatur. ¶ Os si singultus post febrem acciderit fueritq;

cũ eo tribulatio: aut nausea aut sitis: aut ĩ ore siccitas aqua calida ergo multotiens danda erit: non tamen repente sed paulatim. Et si sedatus non fuerit aqua ordei cum oleo de amigdalis dulcibus detur. Additio. ¶ Egritudo hec orit̄ ex sup̄fluitate acuta ad os somachi descēdente: ideoq̄ vomitus vtilis ei existit. Si aũt vomitus post expulsionem superfluitatũ nō cōtulerit nō erit causa alia nisi q̄ in stomacho mala remāserit cōplexio estuationē faciens et purgēs. Textus. ¶ Spondiles quoq̄ colli τ dorsi ex oleo tepido inungātur τ fricētur: τ mucillago psilij cũ iulep: τ succo granati in potu tribuatur. Singultui preterea et sternuationi confert retinere anhelitũ.

¶ De canino appetitu. Cap̄. lxvi.

Cum aliquis famē assidue patit̄ τ cibus post comestionē adeo grauat eũ vt aut vomere aut p̄ iferiorē regionē ip̄m eijcere cogat̄ rizi dādũ est ei q̄d dũ coquitur ex liquore q̄ fluit ab agno q̄ ĩ furno assat̄ impinguatur τ cauda τ ei silis ex omni cibo q̄ vnctuosus est et vinum vetus purũ dandũ est de quo quantũ poterit bibat. Deinde precipiēdũ est ei vt euomat τ hoc regimine cōseruandus est donec sanet̄. Q̄d si neq̄ cibus eũ grauat neq̄ ipsuz euomit neq̄ p̄ secessuz expellit carnes vaccine sunt dāde τ frumētũ coctũ vt plus τ rizi cũ lacte τ aquā frigidā in potu sumat et in aere frigido moret̄. In hac aũt egritudine laborās nil acetosum τ stipticũ neq̄ acutũ comedat: sed dulcibus τ vnctuosis solũ vtat̄. Additio. ¶ Frigiditas oris stomachi vel frigid⁹ hũor in eo abũdans causa est bolismi que duo accidētia sequũtur sc3 vomitus τ fluxus vētris τ in his cōferunt calida τ vnctuosa. Tertia cā est ex fortitudine resolutiōis in qua cōferũt grossa cibaria τ frigida: sed 2o vomitus nō cōfert q̄ ex distemperātia sola fiat. videt̄ si eñ confert ex humore est.

¶ De dolore epatis. Cap̄. lxvij.

Cum quis male fuerit coloratus τ cũ hoc malũ habuerit formā. Habueritq̄ dolorez in dextro latere apud costas posteriores τ fuerit ei⁹ malus color citrinus: τ fuerit cũ hoc in ore siccitas τ sitis vehemēs aqua ordei τ succi herbarũ vt endiuie τ solatri τ cuscuthe cũ syrupo acetoso ex zucharo albo facto ĩ potu tribuāt̄. Additio.

¶ Apostema qd i gibbo epatis orit deteri⁹ est eo qd orit in syma seu cōcauitate ei⁹. Corp⁹ eni velociter ad matiē trāsit ex apate qd in gibbo generat qd iō cōtingit: qr sanguis ad mēbra penetrare phibet. Chil⁹ vo ad epatis cōcauitatem penetrare nō phibet: lz in ea sit apa qr chil⁹.i.succ⁹ humor est subtilis qr sanguis grossior existit. Apa durū qd in epate fit est passio pseuerās r perniciosa singult⁹. dicit Galien⁹ qn cū apate epatis est malum signum existit. Textus.

¶ Emplastrū qq ex duob⁹ sandalis r rosis r camphora et aqua rosata cū pāno lineo loco supponat. Qd hoc mō fiat pānus in pdictis inuolut⁹ supponat. Cūqz tepere ceperit remoueat r alius loco ei⁹ apponat. In potu preterea sumat granatorz succū: r robub q infrigidare cōsueuerūt. Hic qqz a vino r a cōfectionib⁹ q de melle fiūt sibi caueat r a cibis calefaciētib⁹ r sumat trociscos de berberis: q. R. succi berberis.ʒ.x. seminis endiuie: citroli semis portulace seminis oium an.ʒ.iij.rosarz.ʒ.ij.rauetseni.ʒ.i.spice.ʒ.ß. Informent trocisci pōdere aurei vni⁹: ex qb⁹ det vnus cū syrupo acetoso de zucharo aut cū succo granati. Uēter qqz si necesse fuerit cū succo fructuū soluat vt sunt pruna et tamarindi r zucharo albo. Qd si malus color q est cū dolore epatis fuerit alb⁹ medius vz inter eū q cū fluxibilitate r eū q est cū tumore fuerintqz cū eo vētris solutio r palpebrarū atqz extremitatū tumor trocisci de rauetseni cū syrupo acetoso de melle in potu dādi sunt: q. R. masticis succi eupatorij succi absinthij seminis feniculi anisi omniū an.ʒ.ij.rauetseni.ʒ.x. informētur trocisci pōdere aurei vnius ex qbus vnus in potu omni die tribuat. Sumant pterea spica mastix ciperū squinatū calam⁹ aromaticus crocus mirrha. Deinde mirrha r mastix in vino dissoluta cū alijs misceantur r ex eis emplastrū epati supponatur. Eger vo a cibis grossis r frigidis abstineat. Si aūt hec nō suffecerint trocisci de lacca cū apozimate de radicib⁹ sunt dādi. Trocisci aūt de lacca sūt q. R. lacce: rauetseni amborz.an.ʒ.iij.spice.seminis apij: ameos: masticis: squināti seminis iuniperi amigdalarz amararū costi amari rubee succi eupatorij assari aristologie rotūde gentiane omniū an.ʒ.i.r.ß. Informētur ex his trocisci pōdere vni⁹ aurei. Apozima d radicib⁹. R. cortic radicū apij feni-

culi amboꝝ.añ.ʒ.x.semls apij.seminis feniculi floris ſq̄nātē ameos oium añ.ʒ.v.roſaꝝ rubeaꝝ:ſpice odorifere amboruꝫ añ.ʒ.iij.coquātur in lib.i.aque donec ad tertiā redeat: ⁊ detur in potu cū p̄dictis trociſcis.Si aūt apata in epate fiant eoꝝ cura erit vt apoſtematū que in ſtomacho generātur.

¶ De yctiricia. Cap̄.lxviij.

SJ cū yctiritia fuerit febris ſucc⁹ endiuie ⁊ ſolatri ⁊ aqua ordei egro in potu tribuat.Ipſe quoq₃ ex cucurbita ⁊ criſolocāna ⁊ citrolis et his ſīlib⁹ herbis frigiditati attinētib⁹ nutriēd⁹ eſt.⁊ ſyrupū acetoſum ex fortiſſimo aceto in potu ſumat.Epati p̄terea emplaſtrū ex duobus ſandalis eſt ſupponēdus ⁊ vēter ex ſucco prunoꝝ et zucharo ſoluēd⁹. Que ſi nō ſuffecerint trociſci de cāphora cū ſucco granatoꝝ dandi ſunt.¶ Trociſci de camphora.℞.zuchari ſpodij roſarū rubearū oium.añ.ʒ.iij.ſeminis endiuie. ſeminis citroloꝝ cucurbite lactuce portulace ſeminū ex omnibus ſandali rubei omniū añ.ʒ.i.Informent ex his trociſci pōdere.ʒ.ij.ex q̄bus quotidie vnus cū ſexta.ʒ. vni⁹ de cāphora detur.Si autē eger venas habuerit plenas fueritq₃ diu ex quo minutus non fuit flobothomet. Qđ ſi yctiritia fuerit ſine febre vēter ex his pillulis ſoluatur.que.℞.aloes ʒ.i.ſcamonce quarta.ʒ.i.agarici partes duas.ʒ.vnius ſucci eupatorij tertia.ʒ.i.Ex his cum ſucco endiuie cōfectis fiant pillule ſufficiēt ad doſim vnā.Deinde dētur trociſci de lacca cū apozimate de radicib⁹. Si aūt yctiritia in oculis remāſerit eger fortiſſimū acetū paulatim olfaciat et balneuꝫ ingrediatur.Eius quoq₃ oculis qui yctiritiā cū febre patit: aqua roſata immittēda eſt.Yctiritie preterea valde confert vt eger per tres hebdomadas ſerum bibat.

¶ De ydropiſi. Cap̄.lxix.

CUm vēter poſt epatis dolorē ⁊ febres augmentari ceperit ⁊ qđ eſt ab vmblico vſq₃ ad femur exterius p̄minuerit ⁊ cutis que ibi eſt ſubtiliari ⁊ albere viſa fuerit ⁊ cū vēter mouetur audit ſomnus quaſi aque in vaſe nō pleno mote.Et ſi cū his vrina fuerit rubea parua habēda eſt fiducia ⁊ proprie ſi virtutis non affuerit fortitudo. His tñ ſi virtus fuerit fortis ⁊ vēter vehemēter ſiccus pillule de rauet que recipiūt mezerion ſunt dāde.¶ Pillule aūt

de rauet sunt que. ℞.rauetseni.succci eupatorij seminis endiuie omniũ.anã.ʒ.iij.agarici.ʒ.v.mezerion.ʒ.x.fiant ex his pillule:quarũ dosis sit.ʒ.ij.ꝛ.ß.ex quibus quaqꝫ hebdomada dosis vna sumatur. Quod si virtꝰ debilis fuerit trocisci de mezerion sunt dãdi.qui.℞.seminis endiuie.ʒ.x.mezeriõ ʒ.i.ꝛ duas tertias agarici succi eupatorij similiter tantũdẽ rosarũ seminis citrolorꝫ amborꝫ anã.ʒ.ij.ꝛ.ß. Ex his omnibꝰ fiãt trocisci.x.de quibus vnus in die cum syrupo acetoso de zucharo dãdus est. Si aũt vẽter fuerit solutus dẽtur trociscisꝰde berberis cũ syrupo acetoso. Eger quoqꝫ nutriatur ex cibregi. alʼs zibrabegi ꝛ est cibus ex carne cocta et ouis simul mixtis vel trsea mixta cum ouis:ꝛ bibat syrupum acetosum de citonijs. Et si ventris solutio vehemens fuerit citoniorum rob solũ dãdum est. Si autem cum hac passione non fuerit vrina rubea neqꝫ calor pillule iste dãde sunt.que ℞.mezerioij serapini amborum ana.ʒ.ß.salis indi:fimi columbini amboruꝫ ana sextã.ʒ.i. Pillule iste aquã vehementer expelluntꝛ descendere faciunt trocisci:preterea de lacca cum apozimate de radicibus dandi sunt.

¶ Emplastrum ascliti conueniens.℞. farine ordei cyperis stercoris ouini veteris baurach boliarmeni omnium partes equales.Ex his omnibus tritis fiat epithima super ventrem.Huius nãqꝫ proprietas est aque magnam partẽ exsiccare. Quod si in palpebris ꝛ extremitatibus fuerit apostema molle et testiculi apostemantur faciesqꝫ ac totum corpus mollicie quadam teneantur erit tunc ydropisis species que yposarcha nominatur.Egro itaqꝫ hac laboranti trocisci de lacca cum apozimate de radicibus sunt tribuendi. et venter quaqꝫ hebdomada ex pillulis de reubarbaro est soluendus et patiens in arena calida sepeliendus. Ei preterea est precipiendum vt exercitio vtatur et famem et sitim sepe patiatur. ¶ Si vero venter inflatus ac tensus fuerit et cum ꝑcutitur somniũ reddit vt tympanũ ydropisis species adesse significabitur que tympanites dicitur. Quam qui patitur a comestione holerum abstinere debet atqꝫ eorum omniuꝫ que ventositatis sunt generatiua. Venter quoqꝫ omni die ex panico est vaporandus et ventose super ventrem ponende. medicamina tumorem dissoluentia danda sunt vt

diaciminnu electuariū de bacis lauri quod in capitulo de iliaca nominabimus ¶ Eger preterea exercitio vti assuescat et famen pati et ex colliriis que ventositatē dissoluunt quorū faciemus mentionē sibi subiiciat. Venter quoq₃ cum mandili donec incipiat rubere fricet̄ ⁊ ex oleo rutaceo clisterizetur. Additio. Galienus in. vi. parte libri de accidēti ⁊ morbo: dicit timpanites fit propter nocumētū digestionis prime asclites fit ꝓpter secūde digestionis nocumētum yposarcha cōtingit ꝓpter tertie digestiōis nocumētu₃ ego tamē percipio has curari non posse nisi ex epatis cura.

¶ De dolore splenis. Cap. lxx.

SI cum dolore splenis fuerit calor ⁊ vrine rubedo ⁊ febris eger ex his trocisci sumat. Trocisci de agno casto. ℞. seminis agnicasti tamarisci seminis amborū ana. ʒ. x. suminis endiuie semis portulace amborū an̄. ʒ. v. Ex his fiant trocisci de quib⁹ quotidie detur vnus cu₃ syrupo acetoso de zucharo cuius pondus sit. ʒ. iii. Eger vero si repletus fuerit ex saluatella que est in sinistra manu flobothomet̄. Splen quoq₃ ex frusto filtri aceto calido infusi embrocetur ⁊ obseruet̄ a rebus dulcibus ⁊ cibis grossis. Qd̄ si cum p̄dicta egritudine nō fuerit calor egro trocisci de capparis dandi sunt qui. ℞. corticis radicū capparis se. agnicasti amboru₃. ana. ʒ. x. scolopendrie. ʒ. vii. aristologie lōge foliorū rute se. nasturtii acori nigelle oīu₃ an̄. ʒ. iii. armōiaci ʒ. iii. Armoniacū in aceto dissoluat̄ ex quo cetera cōficiant̄ ⁊ informent̄ ex eis trocisci pōderātes. ʒ. ii. ex quibus vnus cum syrupo acetoso de melle ⁊ apozimate de radicib⁹ in potu sumat̄. Si aūt splē tensus fuerit ⁊ cū premit̄ audit̄ sub eo rugitus ex predictis trociscis cū apozimate de radicib⁹ est dandū ⁊ vinū vetus bibēdum ⁊ potus aque minoret̄ quantū plus possibile fuerit. Emplastrū ad duriciē ⁊ ventositatē que est sub splene. ℞. folioꝝ rute. ʒ. x. baurach mētastri sicci amborum ana. ʒ. iii. armoniaci. ʒ. viii. armoniacu₃ in veteri vino dissoluat̄ ex quo cetera conficiant̄ ⁊ fiat ex eis emplastrum quod loco superponat̄.

¶ De colica. Cap. lxxi.

SI cum dolore vētris fuerit ipsius cōstrictio ⁊ nausea sed neq₃ febris neq₃ calor affuerit ea ergo danda sunt que ventrē sine vomēdi desiderio soluant vt

est electuariū de gallia. qđ. ℞. masticis gariofil. zinziberis melanopipis macropipis cinami. nucis mu. gallie. oim anā. ʒ. x. scamonee. ʒ. x. postea exprimātur citonia acetosa ꝛ recētia ꝛ succus eorꝫ cum eiusdem quātitatis melle misceatur ꝛ coquatur vsqꝫ ad spissitudinē paulatim ꝛ cōficiatur ex eo medicamen quod tamen eiusdē sit quātitatis cuius species sunt cuius dosis sit a duabus. ʒ. vsqꝫ ad. iij. ꝛ. ß. Qđ si nausee vehementia non fuerit neqꝫ eger medicinas vomuerit.
¶ Pillule yliatice sunt dande que. ℞. colloquintide serapini amborū ana. ʒ. x. scamonee. ʒ. iij. et tertiam. informentur pillule de quibus vnius aurei pondus est dandum. Velociter enim passionem dissoluunt yliacam. Si autem passiei yliaca difficilis fuerit neqꝫ medicamina ventris solutiua ei contulerint. Hoc suppone collirium qđ. ℞. salis panis. ʒ. x. colloquintide interioris scamonee amborꝫ pana. ʒ. ij. ꝛ. ß. fiant ex eis colliria longa ꝛ supponant. Et si non cōtulerit ex enemate leui clysterizet. qđ. ℞. ficus citrinas quinqꝫ furfuris q̄tū manu vna capi potest maluauisci. M. i. hec in lināno ligata et sicle. folia. x. in duabus libris aque coquantur donec ad vnam redeant: deinde coletur ꝛ ponatur sup eam baurach pondus aurei vnius olei sisamini. ℥. i. ꝛ fiat clystere ex eo. Si quis autem fortius et acutius facere voluerit pōdus aurei vnius de collirio qđ prius diximus admisceat. Clystere vehementer soluens quo tunc vtendum est cum medicamina non conferunt neqꝫ venter soluitur. ℞. coloquintide interioris. ʒ. x. centauree. ʒ. v. bothormariem arthanite id est ciclaminis amborū ana. ʒ. ij. mentastri rute origanomniū ana. M. i. oia in trib⁹ libris aque donec ad duas tertias libre vnius redeant coquātur ꝛ colent: deinde dissoluatur in ea alkitran mellis amborꝫ ana. ʒ. iij. castorei serapinī oppoponacis collirij qđ prediximus omniū. ʒ. ij. misceantur oia ꝛ dum tepidū est fiat ex eo enema ꝛ si squibale non exierint iteret clystere donec exire videant. Hoc nāqꝫ clystere administrari dꝫ cū res fortissima est ꝛ pessima ꝛ in colica mala ꝛ est illa in qua fit nausea valde vehemēs ꝛ inferi⁹ nihil egredit. Huic p̄terea egritudini qñqꝫ fetida supuenerit eructuatio ꝛ plerūqꝫ stercus p os egredit qđ cū accidit sepe protendit mortem. ¶ Qđ si cum ventris dolore non fuerit

ipsius strictura sed inflatio et rugitus ac tensio in ventre existunt. Confectio de bachis lauri danda est. ℞. foliorū rute siccoruz. ʒ. x. ameos cimini nigelle keisim origani carui alexandrini: seminis amigdalarum amararuz melanopiperis macropiperis mentastri dauci acori bacharum lauri castorei omnium ana. ʒ. ij. serapini. ʒ. iiij. oppoponacis. ʒ. iij. conficiantur cū melle eiusdem ponderis cuius dosis sit vt auellana vna aut nabacca multis vicibus cū vncia vna vini calefacti aut cum apozimate de radicibus. Huic enim cōfectioni in remouēda ventositate et dissoluenda nihil equiparatur. ¶ Hoc preterea suppositorū subijciatur qđ est ventositatis dissolutiuū. ℞. cimini foliorum rute viridis amborum ana M. i. butormariē arthanite amborū ana. ʒ. ij. baurach. ʒ. i. conficiantur ex melle et supponatur cum spōgia vel lana. Hoc enim dissoluit vētositatē et inferius expellit. Uenter quoqꝫ assidue ex pāno calido vaporādus est et eger in tinam mittēdus. ¶ Si aūt hec non suffecerint vētosa cū igne imponēda est et locus donec rubere incipiat fricādus. Post hec vnctio fieri cōuenit ex oleo rutaceo et ex alijs oleis calidis et ex eis clysterizandus est eger postquam eis admixta fuerit castorei euforbij amborū ana. ʒ. ß. Hanc xo solitus pati egritudinem dum sanus est caueat ne vinū aqua mixtū bibat nec etiam sumat vinū nisi purū et forte neqꝫ aquam multā bibat et abstineat ab herbis et lacte et omnibus inflatiuis. Filoniū faciens yliosis cum maximo coarrtātur dolore et timetur ne sincopis egro superueniat vētositatē carminat somnuz prouocat. ℞. piperis ameos foliorū rute mētastri castorei bacharum lauri cimini oium aā. ℥. i. opij mādragore iusquiami seminis oium aā. ℥. ß. conficiātur cū melle eiusdem quātitatis detur ex eo pōdus vnius aurei. Huic quoqꝫ electuario additur plerūqꝫ scamonee. ℥. tertiane et fit tūc medicamē vētris solutiuū. Additio. ¶ Uerū philoniū. ℞. iusquiami al. piperis nigri amborū aā. ʒ. xxx. opij. ʒ. x. croci. ʒ. v. spice piretri euforbij aā. ʒ. i. mellis dispumati in duplū. Textus.

¶ Si aūt cum dolore etiā febris affuerit cassiafistula in succo endiuie bullito et dispumato dissoluta egro est dāda et syrupus violat⁹ in potu est tribuēdus et nutriēdus est ex tafea cū oleo de amigdal' dulcib⁹ ɔdita et ex leni clysteri clysteri-

zādus. Cū aūt locus doloris in ventre apparuerit grossus: et apa habēs eger in pncipio flōmetur. deinde cassiafistula cū succo herbarū sepe dāda: et sit cibus ei⁹ cui⁹ hic dolor ex cōsuetudine accidere solet: tafea vnctuosa cū zucharo et cū oleo sisamino: et abstineat a reb⁹ stipticis et acetosis et cibis grossis et ventrem stringētib⁹. ¶ Qui aūt cū hoc dolore vē tositatē pati solutus est: cibet cū kalagie et mutagenat con ditis cū semibus: et abstineat ab olerib⁹ et lacte et ab oīb⁹ q̄ inflant. Et bibat vinū forte et nō vitiatū: aut ydromel cum spēbus q̄ pro cōdimēto ponūtur vt piper quas dicemus.

¶ Jdromellis cōfectio. ℞. mellis mundi lib. i. aque lib. vi. misceantur et coquātur diu: et spumētur bene donec fiat ad similitudinē iulep. Cūq̄ hoc factū fuerit in vnaquaq̄ libra ex eo mittātur. ʒ. ij. piperis puluerizati ī pāno ligati donec appropiquet finis decoctiōis eius: et cū infrigidātur extra hatur pannus et exprimatur: et cū necesse fuerit ꝓpinetur. ¶ Confert etiam cui hec passio ex vētositate et grossa sup fluitate accidere solet: oleū de kerua recenti cum apozima te de semibus sumptū. ¶ Apozima autē de seminib⁹ ē hec. ℞. ameos cimini kesim carui origani nigelle oīum aā. pu gillum vnū. Jstis admisceantur aquā lib. iij. et coquātur do nec redeant ad libram vnam et mediā. De hoc itaq̄ apozi mate sumantur. ʒ. ij. quibus. ʒ. iij. olei de kerua addantur et multis diebus bibantur. Sed si cui dolor iste cū calore su peruenerit. pruna. xx. et ficus citrine. v. et passarum enuclea tarum. ʒ. v. sumantur et coquātur et colentur. deinde cassia fistula in eo dissoluta coletur cui oleum amigdalinū admi sceat et sumatur: et ex apozimate qd in capitulo de reuma tismo diximus in potu tribuatur. Venter xo si multū fue rit siccus p̄dicto apozimati addant pollipodij: turbith. am borum aā. ʒ. ij. et coquātur cum eo et detur donec vēter sol uatur. Cum autem solutus fuerit remoueatur polipodium et turbith. ¶ Electuarium quod ventrem soluens inflatio nem resoluit et grauedinē. ℞. turbith albi fricati et pulueri zati. ʒ. xx. zinziberis. ʒ. x. zuchari. ʒ. xxx. hui⁹ pulueris. ʒ. iij. ad bibendū dent. ¶ Pillule de quib⁹ cum quis ventrē sol uere voluerit vnā sumere debet q̄ appetitū excitāt et īflatio nem reprimūt et grauedinē et cibum degerunt. ℞. masticis

zizinberis cinamomi gariofilorum neheremisk melanopiperis macropiperis scamonee violarum zuchari omnium ana.ʒ.i.fiant ex eis pillule ad magnitudinem ciceris et sumatur vna:mouet enim semel aut bis.

¶ De fluxu ventris. Cap.lxxij.

Cum cibus in stomacho more solito non moratur:immo citius egreditur nõ mutatus nisi parum fuerit: cũ hoc mordicatio ⁊ dolor in vẽtre ⁊ sitis: cũ quo etiã plerũq3 adest vẽtris fluxus in quo ante comestionẽ inuenitur purulentũ. Additio. ¶ Lubricitas autẽ hec fit ꝑpter apata intestinorũ aut ꝑpter flegma aut ꝑpter debilitatẽ virtutis retẽtiui aut ex defectu v̕tutis attractiui epatis sine apate ⁊ opillatiõe ⁊ tũc vrina multũ minuitur. Text⁹. ¶ Detur egro rob de succo vue acerbe: aut de succo ribes aut de succo granatoꝝ cũ spodij rosarum amborũ.ana.ʒ.i. ¶ Trocisci quoq3 de spodio cõstrictiui itidez tribuãtur. Nutriatur vero ex adesla citrina ⁊ pullis cum aceto coctis et assatis in succo vue acerbe positis. In potu autem sumat sumach cum aqua rosata ⁊ deinde nutriatur ex cibo cui admiscetur sumach qui vocatur sumachia. Totũq3 eius regimẽ ad hoc perducat̃ vt infrigidare possit ⁊ cõstringe. Qd̕ si nõ fuerit cũ eo mordicatio in vẽtre neq3 qd̕ egreditur pus habet admixtũ:sed est viscosum ⁊ adest inflammationis paucitas ⁊ pauca sitis ⁊ rutus acidus. Egro sicla ⁊ sinapis et pisces saliti tribuãtur. Deinde cogat̃ ea vomere sumẽdo salẽ ⁊ mel ⁊ anetum coctum. Que si non suffecerint medicamen qd̕ expellit flegma tribuat̃. Qd̕.℞. aloes.ʒ.i. colloqntide interioris.ʒ.vni⁹.quartã partẽ salis indi.ʒ.vnius:quartam partẽ turbith.ʒ.i.Ex his fiant pillule ⁊ sufficiunt ad dosim vnã. Vomitu preterea sepe vtatur ⁊ cibaria quib⁹ vtitur in almuri perso intingãtur ⁊ comedat salcita que sale cõdiuntur ⁊ que acrimoniã habẽt que appetitũ ꝓuocare consueuerũt. Si aũt cũ hoc qd̕ dixim⁹ nihil egredit̃ qd̕ sit superfluũ: neq3 qd̕ expellit̃ aliqd purulentũ vel flegmaticũ habet admixtũ egro vinũ purũ ⁊ forte tribuendum est ⁊ dyaolibanũ dandũ:qd̕.℞.olibani.ʒ.x.piperis ameos spice keisim anisi nigelle oĩum aã.ʒ.ij.balaustie.ʒ.x.mellis dispumati qd̕ sufficit ad cõficiendũ detur ex hoc in potu qz stomachũ calefa-

cit & vehemēter desiccat. Apozima quoqꝫ de seminibus qđ in capitulo colice passionis nominauimꝰ detur & assuescat in potu sumere vinū purū. Si vo cibus nō egreditur sed res subtilis & alba & aquosa cū qua sunt ea que epatis significāt debilitatē egro tribuātur id qđ fit de scoria & dyaolibanum & trocisci calefaciētes epar quos nominauimus & electuariū dyacalamentū. qđ. ℞. folioꝝ rute folioꝝ calamēti siccorum ameos carui leuistici: zinziberis: cinamomi: macropiperis: omniū partes equales cōficiantur cum melle cocto et dētur alia medicamina que nominauimꝰ in caplo epatis. ex his que ipsum calefaciunt & confortant. Additio.
¶ Auenzoar expertus est hunc puluerem ad fluxmu ventris qui fit ab epate. ℞. foliorum mirti psilij costi integri ana ℥.i. masticis. ℥.ß. quotidie bibat. ʒ.iij. cū syrupo caude equine. Textꝰ. ¶ Si aūt cū predicta egritudine non fuerit significatio debilitatis epatis: immo qđ egredit cnm fluxu subtile est & albū & fiat in stomacho grauitas puluis de granatis ad trāsglutiendū dādus est: qui. ℞. ossium granatoꝝ acetosoꝝ assatoꝝ tritorū vt alcohol. ʒ.c. carui. se. coriandri amboꝝ aceto acerrimo infusoꝝ & postea assatoruꝫ. aā. ʒ.xx. xilocaracte sumach. balaustie omniū. aā. ʒ.x. puluerizentur optime & cōmisceantur & det ex eis puluis ad trāsglutiēdū. Electuariū qꝫ qđ dicitur cāzi detur. qđ. ℞. arilloꝝ passarū tritoꝝ vt alcohol lib.i. mirtilloꝝ siccoꝝ puluerizatorū vt alcohol. lib.ß. xilocaracte nabati balaustie: se. tamarisci ameos oīm aā. ʒ.x. ꝯficiātur cū melle de cana mellis aut cū melle apū optime dispumato & ex electuario sumat. Additio.
¶ Fluxus colericus plurimū cōtingit successione fe. & receptione medicinaꝝ acutarū & mltotiēs ꝑducit ad excoriationem quādoqꝫ ex excoriatiōe ex fluxu colerico & melācolico et a flegmate salso. galla vna & cimini vsti. ʒ.ij. puluerizata misceātur cū ouo et frixum comedatur. Textus.
¶ Si aūt qđ egreditur citrinū fuerit & anū mordicat: & eger sitim patiatur & febrem trocisci cōstrictiui de spodio & aqua sauic ordei dentur. Trocisci constrictiui de spodio. ℞. rosarum rubearum spodij amboꝝ ana. ʒ. x. seminis acetose sumach balaustie gummi arabici omniū ana. ʒ.v. Informentur trocisci pondere. ʒ.ij. quoꝝ vnus cum. ℥. de rob citonioꝝ

simplici sumat:aqua vo sauich ordei quã diximus ita fit or deũ fractũ in aqua ipsum cooperiẽte bulliat donec aqua in spisset.deinde colet ꝛ bibãt ex ea.ʒ.iiij.cũ trib⁹.ʒ.spodij:et gũmi arabici eadẽ ꝙtitate.Qđ si ex fluxu ventris euenerit excoriatio puluis de bolo ad trãsglutiẽdũ det.qui.℞.psilij ʒ.xx.seminis plãtaginis.ʒ.x.gũmi arabici boliarmeni amboꝝ añ.ʒ.iij.psiliũ asset ꝛ gũmi ꝛ bolũ pulueriʒet ꝛ commi sceat ꝛ sumant in potu ex eo ĩ mane.ʒ.iij.cũ rob de citonijs ꝛ circa noctẽ tantũdẽ.Cib⁹ vo ei⁹ sit pulmentũ factũ cum granis granatoꝝ ꝛ passis cũ aqua ꝛ aceto ꝛ cib⁹ fact⁹ cum succo vue acerbe ꝛ sumachia ꝛ tafea admiscet succ⁹ sumach ꝛ his siƚia cibaria.Trocisci de balaustijs q̃ cõtinue ꝓferunt dyarie dãdi sunt cũ flux⁹ fuerit supfluus siue habeat sangui nẽ admixtũ siue nõ.℞.gallaꝝ siliquarũ nabati semis tama risci olibani:balaustie oĩum ptes equales opij gũmi arabi= ci amboꝝ ana ptẽ mediã.Informent trocisci põdere.ʒ.ij.ex q̃bus vn⁹ cũ vino sumat.Si neqꝫ calor affuerit neqꝫ febris Sꝫ si febris affuerit cũ rob de citonijs acetoſ.sumat q̃ tũc dãdi sunt cũ vẽtris fluxus supfluus fuerit. Additio.

¶ Cũ multi sint modi egestionis in q̃b⁹ inuenit sanguis ad mixtus hic tñ nullum eoꝝ noiauit preter eũ q̃ cã excoriatio= nis cõtingit q̃ fit ex egressiõe colere nigre tñ.Illã q̃qꝫ ege= stionẽ ꝑtermisit q̃ loture carnis assimilat que ex debilitate epatis ꝓuenit cũ epar succositatẽ quã attraxit cã sue debili tatis retinere ꝛ mutare nõ potuit:neqꝫ etiã fecit mẽtionẽ ei⁹ q̃ cõtingit cã solutiõis continuitatis q̃ fit in stomacho aut in intestinis.illã ꝑterea nõ noiauit q̃ fit ex a̅patib⁹ q̃ in eis rũ= ptũtur.Nec eã apposuit q̃ ꝓuenit cũ ora venaꝝ aperiũt sicut cõtingit ex potu medicine violẽter soluẽtis. Textus.

¶ Trocisci ad tenasmõ q̃ dãdi sunt cũ caloris absentia fue rit ꝛ vẽtositas erit nociua ꝛ sonit⁹.℞.seminis iusq̃ami albi semis aneti:seminis feniculi.oĩum.ʒ.v.ameos.ʒ.ij.ꝛ.ſ.opij ʒ.iij.seminis apij.ʒ.x.fiãt ex trocisci de q̃b⁹ põd⁹ vni⁹ aurei in potu sumat.Cõfectio de storace q̃ antiq̃ vẽtris fluxui con ferẽs ac tenasmoni cũ neqꝫ febris neqꝫ calor affuerit sꝫ erit vẽtositas nociua dãda est.℞.castorei opij assari storacis li= quide mirrhe se.iusquiami nigri thuris omniũ partes equa les mellis qđ sufficit ad specierũ cõfectionẽ cui⁹ dosis sit.ʒ.

ij.vsq; ad tres. Si aūt postq̄ tenasmō decē trāsierit dies nō
vita fuerit medicamīa pferre ꝛ eger supra pectinē sentit do:
lorē redeūdū est ad clystere. Clystere pstrictiuū. ℞. pānici ex
corticati lētiū excorticatarꝫ rosarꝫ siccarꝫ balaustie copularū
glādiū oīuz aā. M. i. oīa in. iij. lib. aq̄ coquāt donec ad librā
i. ꝛ. ß. redeāt ꝛ colent. deīde sumant ceruse cineris papiri ba
bylonici: aut cineris papiri amborꝫ aā. ʒ. i. boliarmeni. ʒ. ß.
vitell⁹ oui vni⁹ assati dur⁹: olei rosei. ℥. ß. Ex his oīb⁹ in p̄di
cto apozimate fricādo dissolutis clysterizet eger semel aut
bis. Qđ si tenasmō fuerit lōgi tp̄is in q̄ nō egredit sanguis
s; rasura alba mucillagini sil'is. Medicamē putredis qđ in
cap'o de cura gingiuarꝫ putridarꝫ noīauim⁹ dādu; est. Ex q̄
in apozimate eorꝫ qđ noīauim⁹ fricato dissolutio clystere se
mel aut bis fiat. Et si ex vētris fluxu i vētre vehemēs mordi:
catio secuta fuerit clystere fiat ex oleo roseo tepido. Si aūt
nullo mō mordicat clystere fiat ex illo medicamine multo:
tiēs addat donec sanet. Epithima de q̄ vēter cū flux⁹ super
fluit ꝛ ꝟtus ē debilitata liniēd⁹ est. ℞. gallie achatie ciperi
mirrhe gallarꝫ cyp̄ssi thuris oīuz ptes eq̄les. Ex his oīb⁹ vi
no veteri aut succo citoniorꝫ cōspersis liniat vēter. Huic q̄z
qn̄q; additur panis biscoct⁹ de suria. Si aūt cū hac egritu
dine fuerit calor: epithima fieri cōuenit ex duob⁹ sandalis:
ꝛ rosis ꝛ boloarmeno: ꝛ faufel ꝛ gall'. et pane biscocto cum
succo macianorꝫ ꝛ citoniorꝫ ꝛ mirtino. Qđ si eger vehemen
ter patiat tenasmō: ꝛ sepe vadat ad sellā ꝛ tn̄ nihil egrediat
collirtū istud subijciat. Est eīn mirabile ad sedādū tenasmō
qđ. ℞. thuris litij: croci gūmi arabici oīum aā. ʒ. i. opij. ʒ. ij.
informētur collíria et supponatur. Additio.

¶ Qđ auctor nō noīauit hic passionē spumosam q̄ fit a cre:
bro ꝛ sepe accidit post somnū ei⁹ cura est cerebrū calefacere
ꝛ purgare neq; dormiāt supin⁹ illā etiā p̄termisit q̄ cā cole:
re nigre a stomacho descēdētis cōtingit que appetitum co
medēdi adeo auget vt bolismo simuletur ꝛ os reddat auidū
vel aridum. Cuius cura est ventrem soluere cum mirabola
nis citrinis et splenem similiter curare. Pretermisit etiam
eam que fit ex leuigatione stomachi in qua neq; est dolor
neq; quod egreditur pus habet admixtū que ex nimio mo
tu post cibum contingit cuius cura est stiptica comedere et

pontica pretermisit etiã eam que fit qr vapores corpis non dissoluũtur cui⁹ signum est corporis soliditas ⁊ durities cu: tus cura est quicq̃d poros aperit ⁊ carnes mollificat. item cum plus appetiꝉ q̃ᵽ possit retinere fit lubricitas. item sum: ptis prius digestibilibus facile et post duris diuturno vsu fit lubricitas. ¶ De difficultate mingẽdi. Cap. lxxiij.

Cum vrina minuiꝉ aut ex toto retineꝉ neqꝫ in femo re appet tumor neqꝫ grauitas neqꝫ dolor in reni: bus sentitur succurrẽdum est ex medicaminib⁹ vri ne ꝓuocatiuis que noiabimus. ¶ Unum quorũ est hoc qđ ℞. seminis apij nitri rubee tinctorꝫ olixatri: semis iuniperi seminis assari ameos: seminis feniculi spice amigdalaꝫ: se: minis melonis oium ana. ʒ. x. cãtaridaꝫ quarũ capita ⁊ ale abscisa fuerũt. ʒ. i. armoniaci. ʒ. iij. armoniacũ in vino dissol uatur ⁊ alie spẽs ex eo cõficianꝉ. Ex quib⁹ fiant forme auel lanis similes de qb⁹ sumanꝉ ab vna. ʒ. ad. iij. ʒ. hoc eñi me: dicamẽ valde confert corpi cũ dissolutionẽ patiꝉ. Additio. ¶ Hec est difficultas vrine cui⁹ cã est egritudo existẽs ĩ emũ ctorijs que pro debilitate sua vrina attrahere non possunt. Textus. ¶ Et laxitatẽ ⁊ yposarche ⁊ ad expellẽda oĩa ac: cidẽtia causa quorũ corpus desiccari opꝫ. Additio.

¶ Cuius causa est debilitas expulsionis vrine que cõtingit propter casum cũ apostema in emũctorijs nasciꝉ eger ex ba silica minuaꝉ. Textus. ¶ Qđ si contingat mingẽdi diffi: cultas ex casu aut ꝑcussione in femore aut in ano aut in eo: rum circuitu eger ex basilica minuaꝉ. deinde aqua cal'a lo: co sepe supfundaꝉ ⁊ vsqꝫ ad spaciũ medij diei ex oleis friceꝉ. Egro quoqꝫ precipiaꝉ vt vrinã expellere nitatur. ¶ Si autẽ mingendi difficultas contingat vesica existẽte plena ⁊ extẽ sa ⁊ sit hoc post sanguĩs aut saniei mictũ medicamina que trombos sanguinis aut pus qđ in vesica gñatur soluere cõ: sueuerũt ⁊ liquare danda sunt. Medicamen qđ trõbos san: guinis aut saniei q̃ in vesica fit dissoluit. ℞. cordumeni mir: rhe rubee de qua tingiꝉ semĩs iuniperi armoniaci esse oĩuꝫ partes equales. Armoniacũ dissoluaꝉ ⁊ informenꝉ pillule ex alijs speciebus ex eo confectis: de quibus quater in die sumatur cũ apozmate de semibus qđ nomiauim⁹. Syrupus etiã acetosus ex forti aceto fact⁹ multotiẽs deꝉ. Per syrin:

gam preterea immittatur in vesicā aqua in qua dissolutus fuit sal aut aqua cineris et ista est cōfectio aque que fit de cinere. ℞. cinerē de ilice cinerē de vitibus kaly calcē. Additio. ¶ Kaly id est cinis clauellatus et fit de quadam herba salsa et ea vtūtur tinctores. Textus. ¶ His omnibus admisceatur tamen aque vt ex ea cooperiri possint et dimittantur sic per tres dies: deinde colentur et per syringā in vesicam iniiciatur. Herba quoque croci hortulani et esula cocta supponātur. Tinā preterea assidue ingrediatur in qua sit aqua in qua cocta sint camomilla sticados arabicus sansucus sisimbriū aut in qua extremitates cauliū et esula et fimus colūbinus cocte fuerunt. Eger in decoctione earum sedeat et ex herbis istis sic coctis fiat emplastrum super femur et partes ei circūadiacētes et dum in tina moratur sumat in potu que vrine prouocatiua existūt. Et si hec omnia non profuerint ad instrumētum cū quo vrina prouocatur est recurrendū. ¶ Si autem mingendi difficultas post lapidis signa affuerit eger supinus iaceat et pedes eius diuersis modis et fortiter patiēdi sunt. Et si vrina nō egressa fuerit oportebit vt cū instrumēto curetur per quod mēbro immissum fit impulsio. Cauēdum tamen est ne virge immittatur cū est ibi apostema. Ad difficultatē quoque valde cōfert sepe ingredi tinam et vngere loca ex oleis et medicamina vrinā prouocantia in potu sumere et abstinere a nutrientibus acetosis et ponticis et grossis. ¶ De lapide. Cap. lxxiiij.

CUm eger virgā sepe fricat et manu tractat ipsa quoque quandoque erigitur et arescit et vrina difficulter et cū dolore egreditur in qua egritudine fortasse etiā longa non quandoque exiit lapis in vesica esse significatur. Si autem ager sentit cū difficultate mingēdi vehemētem dolorē in renibus et in emūctoriis et nauseā et vētris cōstrictionem in renibus lapis esse mōstratur. ¶ Lapidis vero qui est in vesica cōfectio ista vtilis existit et est optima ad frangēdum lapidē cū vetustus fuerit. Ego quoque iam fregi cū eo magnū lapidē in spacio minore quadraginta dierū. Cuius cōfectio. ℞. carpobalsami semis rafani dauci olixatri semis corticis radicū oppoponacis corticis radicū capparis amigdalarū amararū dāno cochie squināti ciperi spice ide cassielignee saculofundurio harmel: gētiane aristologie rotūde assari cordumeni: armo

niaci serapini bdelliũ piperis acori oĩuʒ ptes equales gũme sufficiẽti balsamo dissolute malaxent ⁊ ex eis alie spẽs cõficiant. Ex qb⁹ informẽtur pillule et sumat ex eis in die. ʒ. i. cũ apozimate de semib⁹. Additio. ¶ Galienus v̓o ad frã gendũ lapidẽ eligit sparagos radices brusci rubi bethonicam nitrũ cõbustũ poliũ mõtanũ lapides spongie ⁊ acetum squilliticũ refutans vehementer calida. Textus. ¶ Q̃nq̈ etiaʒ sexta pars. ʒ. vnius de cinere scorpionũ simul cum eis datur. Cinis v̓o de scorpionib⁹ hoc modo fit. Scorpiones sumãtur ⁊ in ollã nouã positi os habentẽ opilatũ sup lacertulũ in furno mittant in quo non sit vehemens calor ⁊ sint ibi sex horarũ spatio: deinde extracti pulueriʒent ⁊ reponã tur. Eger v̓o nutriatur ex aqua ciceris ⁊ caligie ⁊ mutagenat. Et abstineat a lacte ⁊ caseo ⁊ ab aliĳs cibis grossis. In grediat tinã in qua sit aqua in qua cocta sint folia cauliũ ⁊ esula ⁊ berẽgesif ⁊ mẽtastrũ ⁊ fimus colũbinus ⁊ medula seminis croci hortulani. Femur etiã inungat ex oleo de scorpionibus ⁊ distillet ex eo in virgã. Oleũ de scorpionib⁹. R᷑. aristologie rotũde gẽtiane cipi corticis radicũ caparũ oĩm añ. ʒ. i. Hec oĩa in libra vna olei de amigdalis amaris posita ad solẽ p hebdomadã vnã dimittant ⁊ colent ⁊ exprimã tur ⁊ pro vnaquaq̈ libra ex eo adiũgant ei scorpiones decẽ ⁊ totũ in vase cui⁹ os opilatũ sit missum ad soleʒ p duas septimanas moretur deide colet ⁊ reponat. Est eñ optimũ: ⁊ mirabile de quo quotidie in virga guttatim fundẽdus est postq̈ eger de tina egreditur. ¶ Q̃ð si lapis magnus fuerit non inuenit aliud remedium nisi vt cuʒ incisione extrahatur. de hoc tñ loqui nostri libri huius modũ excedit. Cuʒ autem in renibus fuerit lapis eger frequẽter tinã ingrediatur ⁊ renes ⁊ ylia ⁊ ex oleis inũgant ⁊ ex eis que locũ calefaciunt desuper cum panno ponãtur vt sunt ea que noiauimus. In potu q̈q̈ sumãtur ea q̃ ad lapidẽ frãgũt. Additio. ¶ Cũ vesica vehemẽter replet nõ hʒ v̓tutẽ se cõprimẽdi vñ difficile migit in dilatato cõcauo coartat porus. Text⁹. ¶ Si autem lapis ceciderit in virga et obstaculum fecerit aqua calida ab alto distillando ei supfundatur: donec rubere videatur deinde oleũ tepidũ guttatim superiaceat ⁊ fricet ⁊ si necesse fuerit ad exteriora suggat. Ex hoc enim mo-

uebitur lapis ꝛ exibit. Sed si magnus fuerit ꝛ difficilis necesse est vt virga inferius incidaẗ ꝛ extrahatur. Additio. ¶ Retulit Galie. in libro de curationib⁹ egritudinū scđm mēbra medicamē qđ frāgit lapidē ꝛ paulatī expellit donec vesica mūdificetur ꝛ vrina clara ꝛ pura egrediaẗ in quo magnum consideraẗ secretū p̄cipue cū hāc egritudinē oīno curet ita vt lapis post ipsum non gn̄etur qđ. ℞. se. cucu. camedrei olixatri mirrhe olei de se. memithe oīm an̄. aureo. vi. xilocassie indice cinamomi meu. fu. spice celtice oīum an̄. aureo. iiij. pulueriseturꝛ cum melle dispumato conficiatur: de quo ad lupini magnitudinē sumatur qui autē hoc medicamen cōpositurus est sacrosanctū custodiat ꝛ caueat ne has spēs terat nisi in mortario ligneo ꝛ cū pistello ligneo ꝛ non secū habeat vel in calciamētis vl̄ in anulo vel alibi aliquid vbi sit ferrum. in hoc eñ valde occultū consistit secretum.

¶ De nascentijs renū ꝛ vesice. Cap̄. lxxv.

Apostema quod fit in renibus et in vesica cōmitatatur febris permixta que non est vehemens caloris cuꝫ qua est horripilatio ꝛ rigor et frequens mictus et dolor in inferioribus dorsi ꝛ grauitas ꝛ cum impellitur: videtur egro ꝙ aliquid ibi suspensum sit. Cum hec itaqꝫ signa visa fuerint eger ex basilica flobothomeẗ eius partis in qua dolorem sentit et grauedinē. Loco quoqꝫ emplastra infrigidantia superponātur. Et si egritudo sic dissoluta fuerit bonum erit. Si autem febris et dolor et grauitas perseuerauerint ꝛ vrina minutim ꝛ frequēter egreditur significatur pus ibi colligi. Est igitur tunc super dorsum emplastrum ex camomilla semine lini furfure oleo sisamino conspersis ponendum et egro: vt in tina sedeat precipiendum. ¶ Si autem eger minxerit pus semina que nominabimus in capitulo de ardore vrine sunt danda donec pus minuatur: deinde dentur trocisci quos in caplꝰo de mictu sanguinis ꝛ saniei noīauimus. ¶ Apostema xᵒ quod in vesica fit deberet comitari febris conclusa et difficultas mingendi et dissurta ꝛ femoris ꝛ virge dolor ꝛ tunc eger ex basilica flobothomandus est ꝛ fiat egritudinis cura quemadmoduꝫ prediximus. Est autem quandoqꝫ renum apostema quod non peruenerit ad saniē immo trāsit in duritiem

cum grauitas in renib⁹ sine febre perseuerat. Est ergo clysterizãdus ex mucillagine fenugreci et se. lini et apozimate camomille ꝛ cauliũ ꝛ mellilothi ꝛ maluauisci ac surfuris ꝛ vomat frequẽter. Renib⁹ quoqꝫ supponatur emplastruꝫ ex his que noĩauimus. Et si vrina minui videtur cũ illo vrinaꝫ ꝓuocantia dẽtur. Hoc quoqꝫ pro paruo non est habendum quia ex eo peruenitur ad ydropisim.

¶ De ardore qui fit in mictu. Cap. lxxvi.

Cum eger dũ mingit sentit ardorẽ ꝛ punctionẽ in virga a salsis ꝛ acetosis ꝛ acutis abstinẽdus est: ꝛ nutriẽdus est ex tafeis leuib⁹ ꝛ cibrebegi et eoꝝ similibus. Hoc quoqꝫ medicamẽ ei dandum est. Qd recipe seminis melonis excorticati. ʒ. xxx. seminis citroli: seminis cucurbite: seminis portulace: seminis albi papaueris omniũ aũ. ʒ. iij. seminis iusquiami albi. ʒ. ij. zuchari albissimi ad pondus omniũ de puluere horum quotidie in potu. ʒ. iij. in mane: ꝛ alie. iij. ʒ. circa noctem. cũ. ℥. i syrupi violati: aut iulep sumantur hec quoqꝫ egritudo nõ est paruipendenda quia cum mansiua et perseuerans prouenium ex ea in vesica ꝛ in instrumentis vrinalibus vlcera.

¶ De mictu sanguinis ꝛ puris. Cap. lxxvij.

Cum aliquis ꝓpter casum aut percussionẽ sanguinẽ minxerit ex basilica flobothomet ꝛ trocisci qui dicuntur trocisci de charabe in potu tribuantur.

¶ Trocisci de charabe. ℞. charabe gũmi tremule arboris amborũ aũ. ʒ. v. balaustie. ypoquistidos amboꝝ aũ. ʒ. ij. ꝛ. ℔. olibani. ʒ. ij. seminis apij: opij amboꝝ. aũ. ʒ. i. informentur trocisci põdere aurei vnius. Ex qbus vnus omni die cũ apozimate sumach tribuat. Ad comedendũ vo tribuatur caro cocta cum sumach ꝛ caro cocta cũ succo vue acerbe. Abstineat a cibis acutis ꝛ salsis: loco vo percussionis superponatur emplastrũ ex bolo armeno ꝛ achatia ꝛ aloe ꝛ licio confectis cũ aceto ꝛ aqua. Si autẽ sangninis mictus euenerit post comestionẽ ciboꝝ acutoꝝ aut potũ vini acuti flobothometur eger ꝛ trociscos de charabe in potu sumat: ꝛ eodem qd prediximus gubernetur regimine. Pus vo si minxit eger trocisci isti dãdi sunt: qui. ℞. seminis melonis citroli cucurbite omniũ absqꝫ corticibus ana. ʒ. xx. boliarmeni: gummi

arabici thuris pinguis sanguinis drachonis omnium ana ʒ.x.opij.ʒ.iij.seminis apij.ʒ.ij.informētur trocisci pōdere.ʒ.ij.ex quibus omni dievnus cū syrupo de papauere.℥.i.in potu tribuat.Virge quoqꝫ ex isto collirio immitatur.Colliriū de cerusa.℞.ceruse sarcocolle:olibani gūmi arabici opij: sanguinis drachonis:omniū partes equales.Fiant ex eis colliria ⁊ per syringam fiat prius iniectio ydromellis: et mingat eger ⁊ post eius egressionem fiat iniectio istius colliri dissoluti in lacte asine.

¶ De his que nō possunt retinere vrinam. Cap.lxxviij.

Cum eger multū vrine emittit ⁊ in emissione ardorē nō sentit:aut mingit in somno neqꝫ patitur sitim: neqꝫ corporis extenuationem incurrit.Ea que vrinam cōstringit dāda sunt.Medicamē retinēs vrinā.℞.glādium.ʒ.l.olibani.ʒ.xxx.seminis coriandri sicci gūmi arabi. boliarmeni omniū aā.ʒ.x.fiat ex eis puluis de quo in mane ʒ.iij.⁊ circa noctem totidem ad transglutiendum dentur. Qđ si cū hac egritudine sitis fuerit validissima clamosa et aqua que bibitur cito egreditur aqua ordei cum psilio detur: ⁊ nutriatur cuꝫ succo vue acerbe ⁊ sumach: ⁊ similibus horum nutriētium ⁊ cum cibo q̄ fit de simula ordei:⁊ masal:et raib acetosum da ei in potu ⁊ ꝓhibeatur laborare et cum muliere cōcubere.Isti quoqꝫ trocisci in potu sumantur:qui ℞.spodij.ʒ.x.lactuce seminis portulace seminis amborum ana.ʒ.xv.coriandri sicci rosarū rubearū boliarmeni omniū aā.ʒ.v.balaustie.ʒ.ij.cāphore.ʒ.ß.sumātur in potu cū succo granati acetosi.Herbe etiā frigide terātur et sup renes ponātur.Et caueat sibi a cibis calidis ⁊ vino :⁊ ab oībus que vrinā ꝓuocāt. Illud aūt qđ ex magno stolidoꝝ errore ꝓuenit est:qꝛ dant in hac passione egro medicinas calidas vnde ilico deducunt ipsum ad ptisim.

¶ De lumbricis ⁊ vermibus qui nascūtur in ano ⁊ in ventre. Cap.lxxix.

Qui hoc nocumento solitus est ledi a cibis grossis et vnctuosis sibi cauere debet et quotidie anteq̄ comedat sumat bucellas aliquas cuꝫ sinapi.Hoc enim ipsos generari ꝓhibet. Si vō eos generari cōtingat nō cōuenit aliud nisi vt expellantur.Medicamen ascarides

expellēs burungi. Additio. ¶ Semē est nigrū amarū qđ de sceni fertur silē piperi ꝓ q̄ potest poni dende. Textus. ¶ Excorticati cū valde famelicus est eger.ʒ.vij.sumantur. Medicamē magnos expellēs lūbricos.℞.burūgi excorticati:turbit:seminis nigelle oīum partes equales lupinorū: nasturtij:canibil omniū aū.partē mediā sumātur et eo ī potu.ʒ.vi. Additio. ¶ Canibil est terra rubea minuta q̄ ferē de mecha ⁊ cū fricaē supra manū intrat ⁊ nō apparet vn̄ fit etiā vnguētū qđ diciē manū penetrare. Text⁹.¶ Prius tn̄ bibat eger lac mox vt mulctū fuerit ꝑ tres dies ⁊ deīde q̄q̄ die quarta dietet se ⁊ de p̄dicto medicamine in lacte adhuc calido vt multū est dissoluto ⁊ aceto dū valde famelicus est bibat. Vermes v̄o minuti q̄ in ano fiunt pro quibus generatur pruritus in eo ⁊ ideo cū fricatur anus expellūtur cum cotum ex oleo abluto inuolutū immittitur aut inuolutū oleo de crisomilis aut succo mentastri :aut inuoluatur ex parua quātitate aloes ⁊ felle vaccino et supponatur. Additio. ¶ His egritudinib⁹ cōfert suffumigatio ex polio serpētis ⁊ cortice radic̄ capparis ⁊ bdellio ⁊ sepo ⁊ inūctio ex oleo de nucleis p̄sicoꝝ ⁊ suffumigatio ex anacardis cū adipe galline septies facta ⁊ semē porrorū ⁊ sepū cameli ⁊ radix colloq̄ntide ⁊ suffumigatio cū folijs mirti per.xl.dies.

¶ De emorroydibus ⁊ fistulis ⁊ ragadijs que in ano fiunt. Cap̄.lxxx.

Dum sanguis recens sine dolore per inferiorē fluit regionē interpolate tn̄ nō est cōstringēdus nisi patiens ex eo debilitetur. A multis em̄ passionibus exinde liberatur. Additio. ¶ Cū dicit sanguis recēs sine dolore species quedā inelligiē que vocaē venarū ani aptio ⁊ nō nominaē emorroyda neq̄ fistula ⁊ dū sanguis fluēs est niger nō debilitat:cū; v̄o subtiliaē lippothomiā generat de quo q̄plures dicūt q̄ nō est restringēdus: q̄ꝛ sanguis hic cū interpollatione ꝓuenit. Emorroydarū modi sunt tres. quedā em̄ earū sunt lōge ⁊ apibus assimilātur que sunt deteriores. Alie v̄o sunt rotūde similes vuis que leuiores existūt. Alie v̄o moro siles inueniūtur que inter p̄dictas medie existunt. Que v̄o in anterioribus sunt a parte testiculorū deteriores sunt illis: q̄ꝛ si ad augmentum peruenerint vias vrine

opilabunt ꝛ si necesse fuerit eas incidere illico ꝓcreatur ex eis apã in vesica. Que vo intus in ano fiũt deteriores sunt Cura aũt est vt somnꝰ minuat ꝛ caloꝛ reprimat ꝛ vẽter mol lificetur vt nõ generetur emoꝛroyde ꝛ tenasmon ꝛ medicine que ipsis adhibẽtur cãs faciũt qbꝰ cõfert trifera ꝛ herba q̃ vocatur sapata coꝛui. Textꝰ. ¶ Si aũt debilitet indiget cõstrictione trocisci de charabe cũ succo sumach dẽtur. In comestione q̃q͡ꝫ sumat sumachiã ꝛ cibũ q̃ cũ succo vue acer: be fit: ꝛ similia his de illis que nutriẽtia sunt. Si vo multũ debilitet nutriat cũ succo carnis: cui plerũq͡ꝫ ammiscentur succus citonioꝝ ꝛ vinũ. Vinuꝫ q̃q͡ꝫ bibat stipticũ ꝛ suꝑ epar ponat emplm̃ de spica qd in caplo de epate nominauimus. ¶ Et si ista nõ suffecerit ꝯfectio de scoꝛia ferri det: que. ℞. mirabolan. nigr. belliricoꝝ: emblicoꝝ omnium aã. ʒ. v. spice squinãti ciperi zinziberis piperis ameos olibani omnium aã. ʒ. ij. scoꝛie infuse in aceto ꝑ hebdomadã vnã ꝛ postea toꝛ refacte. ʒ. xv. conficiãtur oĩa cũ melle dispumato qd fuit co ctum cũ apozimate emblicoꝝ sicut in capitulo de melanco: lia nominauimꝰ: de quo quotidie ad nucis magnitudinẽ su: matur. Hoc nãq͡ꝫ emoꝛroydarũ sanguinẽ ꝛ mẽstruoꝛum con stringit: fluxui quoq͡ꝫ ventris longi tẽpoꝛis remediuꝫ affert. ¶ Si aũt in ano oꝛitur aliq̃d ꝓminẽs extra ex quo magnus prouenerit doloꝛ: nec fluit ab eo aliq̃d succus cepe cũ pauca lana aut fel vaccinũ supponatur. Suppositoꝛiũ quoq͡ꝫ lon: gum de ciclamine subijciat qd patiẽs per totã teneat noctẽ ꝛ si cõtingat egredi remittatur donec scindat ꝛ egrediatur sanguis. Cum aũt doloꝛ vehemẽtissimus fuerit ꝛ apostema magnũ in ano flobothometur eger ꝛ emplastruꝫ hoc super: ponatur. Sedat enim emoꝛroydarũ doloꝛem cũ adest apo: stema cum eis qd. ℞. mellilotum camomillam que tãdiu in aqua coquãtur donec dissoluãtur: deinde sumãtur ex aqua decoctionis earum quantum manu vna teneri potest: vitel lus oui assati vnus croci. ʒ. i. opij. ʒ. ij. seminis lini triti fenu greci maluauisci omnium ana. manipulum. i. Conficiantur omnia ex rob in quo bdellij. ʒ. iij. dissolute fuerunt et folia superposita postq̃ eoꝛum superficies ex oleo sisamino in quo adeps gallinaceus fuit resolutus aut anatis inũcta fue rit moꝛe emplastri superponatur dum adhuc tepida sunt.

¶ Alia confectio dolorem ꝛ apostema sedans. cepe album optime coctū teratur ꝛ cū butyro vaccino misceat̄ vt mollefiat: et tepefactū ano in quo est apostema supponat̄: hoc enim dolorem vehementē sedat. Cum ꝟo in ano ragadias habuerit patiens q̄ eum ledūt cum ipsius venter siccus est. ¶ Pillulis de bdellio sepe vtatur. q̄. ℞. de mirabolanis nigris: kebulis amboꝝ anā. ʒ. x. serapini. ʒ. iij. nasturcij albi. ʒ. ij. bdellij mollis ꝛ pinguis. ʒ. xv. dissoluatur bdelliū in succo porroꝝ ꝛ ex eo ꝯficiant̄ alia ꝛ informent̄ ex eis pillule: ꝛ sumātur ex eis frequēter ab vna. ʒ. ad. iiij. locus ꝟo si adustionē patiatur ex vnguēto de cerusa inūgatur. ¶ Si autē nō sentitur i eo adustio vngatur ex vnguēto qd̄ fit ex adipe qui in gibbo cameli inuenit̄ ꝛ bellio qd̄ sic fit vnguentū de senē. ℞. cere citrine: olei sisami. adipis anatis: medulle cruris vaccini adipis q̄ est in gibbo cameli: bdellij: oīum partes equales: bdelliū prius in mucillagine: semis lini dissoluat̄: deinde oīa misceātur hoc enī optimū existit. Additio.
¶ Hec est cura ragadiarū antiquarū quib⁹ etiaȝ multuȝ cōfert si capita pisciū paruoꝝ adurātur ꝛ supponātur. Text⁹.
¶ Si aūt eger ragadias in ano habuerit ꝓfundas a quib⁹ fetens virus fluxerit medicamē acutū qd̄ in caplo de vlceribus descripsim⁹ eis supponat̄: qd̄ eger ꝑ duos patiat̄ dies. Et si in eis aliq̄d remaneat qd̄ resudet medicamē iterū apponatur: qd̄ eo vsq; fiat donec locus siccetur ꝛ nō resudet si fuerit ꝓfundum. Qd̄ si ea que ibi sunt eminētia extra ꝛ pēdentia fuerit iterū vt arescant ꝛ nigrescāt butyrū tepidum multotiēs supponatur donec nigredo ab eo remoueatur.
¶ Si aūt resudatio reuersa fuerit medicamē acutū iterum ibi apponat̄. Et si nō resudauerit ex vnguento de cerusa curetur. Est etiā qn̄ eminētes emorroydes extra curātur cauterizādo cuȝ ferro. loqui tn̄ de hoc plus est q̄ hui⁹ nostri liber modus requirat. ¶ Fistule ꝟo generant̄ in ano velociter: qm̄ figura eius facit illud esse necessariū q̄ aut penerantes sunt: aut nō penetrātes vtriq;. Cum autē pforate sunt vtriq; stercus egredit̄ ex eis ꝛ vētositas. Si aūt nō egredit̄ neq; stercus neq; ventositas nō est penetrās ab vtraq; parte loqui ꝟo de ei⁹ cura pfecte: plus est q̄ hic noster liber expectat. Sȝ qꝛ fere oēs homies semꝑ maximū incurrūt er-

rorez in cura huius egritudinis.vñ maximũ sequit̃ nocumẽtum nos excitabim⁹ eos ad hoc qđ huic egritudini cõgruũt erit ⁊ ostẽdem⁹ q̃liter a p̃dicto errore se custodiãt ⁊ dicemus ꝙ fistula vtrinqꝫ pforata cũ ab ano remota fuerit nullo modo ferro est tãgenda. Ex incisione eñi ferri cõtingit stercus inuolũtarie egredi. Est etiã aliud q̃re fistula ab vtraqꝫ parte pforata ferro tangi nõ debet. Quia toto tp̃e vite eger sic permanere poterit nõ magnũ faciẽs nocumentũ ne prouenient ex ea aliq̃d nisi resudatio ⁊ fluxus. Si autẽ illud qđ ab ea fluxerit fuerit acutũ ⁊ mordicatiuũ ⁊ fetidũ habuerit odorem. Cui⁹ etiã quãtitas quotidie augeat̃ erit fistula putrida ⁊ cuz herpete estiomeno cui ex medicamine acuto ex eo qđ cõplet oia: succurrendũ est anteq̃ꝫ dilatetur ⁊ magnificetur.

¶ Cũ aũt nõ resudauerit nisi parũ neqꝫ eius quãtitas quotidie auget̃ neqꝫ malus odor ibi augmẽtatus fuerit nõ est in ea aliq̃d ꝙ sit timendũ nisi resudatio ⁊ fluxus. Que medicari põt donec siccet̃ ⁊ detumescat ⁊ nõ resudet per longũ tempus. ¶ Si aũt resudatio redierit medicamẽ p̃dictũ adhibeatur ⁊ hoc modo poterit blandiri p totũ tẽpus vite egri ⁊ nõ nocebit. ¶ Modus adhibendi medicamen huic egritudini. Ex collirio qđ in capl'o de fistula oculi noiauimus sumat̃ et optime terat̃ ⁊ fistula premat̃ donec quicq̃d in ea cõtinetur egrediat̃. Et si radius eã ingredi poterit iuoluat̃ coto: deinde ex p̃dicto medicamine postq̃ꝫ mollificatuz fuerit infictus in fistulã mittat̃. Si ṽo minime ingredi in ea radius poterit dissoluat̃ medicamẽ in aq̃ ⁊ subleuet̃ coxa egri: supposito puluinari ⁊ eo supino iacente p̃dictũ medicamẽ distillãdo sup fistulã fundãtur. ⁊ fiat hoc in mane ⁊ circa noctẽ per tres dies ⁊ sedeat in aqua de curcuma ⁊ leuetur ex ea.

¶ De exitu matricis ⁊ ani. Cap̃.lxxxi.

CUm anus extra egreditur apostemate carens et ita disponitur ꝙ si impellatur ingredit̃ ceruse balaustie gallarum: aluminis: antimonij omniũ partes sumantur equales. Et redigantur in puluerem et super anuz ex oleo roseo calefacto inunctum pulueriʒent̃ ⁊ anus intromittatur ⁊ stringatur. quod tamen fieri cõuenit postq̃ꝫ eger a sella reuersus fuerit ne eum cito surgere ad sellam sit necesse. Sumãtur etiaꝫ galle balaustie: cupulle: glandium:

folia mirti: et coquātur in aqua donec rubea fiat: ꝛ sedāt in ea ꝛ lauet ex ea. Quod si anū qui apostemosus est ingredi minime pōt: eger aquā calidā freqūter igrediat ꝛ in ea sedeat ꝛ vngat anū ex cera ꝛ oleo camomillo: aut anetino do nec ingrediat. Cūqꝫ itromissus fuerit ex his q̄ nomiauimꝰ curetur. ¶ Uulua p̄terea si egressa fuerit simil'r erit medicā da. Est tamen necesse vt fortiter liget et vt egra semꝑ supi na iaceat ꝛ coxe superius eleuentur.

¶ De cōstrictione mēstruoꝝ. Cap. lxxxii.

Pro supfluis menstruis cōstringendis: trocisci de charabe ꝑ hebdomadā vnā sunt dandi. Qui si nō contulerint confectio de scoria detur: ꝛ fiat minu tio ex basilica. ¶ Uentose quoqꝫ ad mamillas apponātur: ꝛ in comestiōe stipticis vtatur cibis: et hoc medicamē egra sibi subiiciat. qd̄. ℞. olibani: balaustie: gallarū: antimonii: achatie: alumis oiuꝫ partes equales. Puluis hoꝝ optime tritoꝝ cum pauca lana subiiciatur: femur vo et dorsum ex epithimatibus q̄ in capitulo de fluxu ventris nomiauimus epithiment ꝛ sedeat in aqua de curcuma. qd̄ si ista non ꝯtu lerint ex alio pessario acuto fiat imissio et maneat i vulua. Additio. ¶ Quia ergo hec egritudo qn̄qꝫ ꝯtingit ex sola sanguis multitudine: ideo p̄cipit minuere ex basilica et qꝛ qn̄qꝫ ꝯtingit ex scissuris q̄ fiunt in vulua causa duri partus ꝛ eiꝰ similis. ideo p̄cipit dari trociscos de karabe ꝛ el'tariū de scoria ꝛ pessariū adhiberi: qꝛ vo plerūqꝫ accidit ex emor roydi. q̄ i vulua nascūt vl' ex malis vulneribꝰ: iō p̄cipit pessa riū acutū fieri. ¶ De ꝓuocatiōe mēstruoꝝ. Cap. lxxxiii.

Cum ex retentione mēstruoꝝ magna sequitur pas sio: trocisci de mirrha dentur. Trocisci de mirrha ℞. mirrhe. ʒ. iii. lupinoꝝ optime tritoꝝ. ʒ. v. folioꝝ rute: mētastri: pulegii: cimini: rubee: de q̄ tingit asse: serapi ni: oppoponaci: oiuꝫ an̄. ʒ. ii. informētur trocisci pōderātes. ʒ. ii. ex qbꝰ det vnꝰ in die cū aq̄ in qua semē iuniperi coctuꝫ fuerit. Hoc nāqꝫ medicamē adeo vehemēs existit in ꝓuocā dis mēstruis: vt etiā fetū excutiat si q̄ eo sepe vtat. Uentose qꝫ sub curuatura poplitis sunt ponēde: ꝛ flōmia ex saphēa faciēda ē. postremo quoqꝫ vētose femori sunt supponende. Additio. ¶ Hec sanguis curatio fit cū sanguis retinet cau

sa grossitiei plerunque enim retinet quia naturaliter est paucus in corpore cuius cura non est alia nisi vt regat egra modo quo conualescentes regunt: plerunque etiam contingit propter apostema vulue cuius cura est vt curatio apostematis. Textus.

¶ De fissuris que fiunt in matrice vel vulua. Cap. lxxxiiij.

Hec curande sunt ex medicatione ragadiarum ani pessarium quoque ex adipe anatis et ysopo ceroto et medulla cruris ceruini mixtis cum cera dissoluta in oleo de lilio aut narcisino subijciat si neque febris neque acuitas affuerit. Quod si illud fuerit cum calore et acuitate oleum roseum adhibeat. Ex vnguento quoque de cerusa similiter fiat pessarium. Si autem calor fuerit vehementior sumat succus portulace aut lactuce aut mucillago psilij et fiat tabula de plumbo similis marmori in quo terunt colores habens in circuitu labium paruum et ponat in ea aliquis de predictis succis et cum pistello plumbeo adeo super ipsam moueatur donec de plumbo multum predicto liquori misceat et inspissetur succus ex quo fiat pessarium postquam oleum roseum ei admixtum fuerit et supponat. Hoc enim medicamen cancro vulnerato qui est in matrice optimum existit et alijs ei similibus.

¶ De plagis et cancro que fiunt in matrice vel vulua. Ca. lxxxv.

Si cum apostematibus istis adest calor et febris flobothomia ex basilica fiat et patiens ex aqua ordei nutriatur et liniant renes et femur et ylia et sume ex epithimate apostematis calidi et infrigidet locus quantum possibile est. Si vero postquam febres et acuitas quieuerit ex apostemate aliquid remanserit ex iniectionibus liquidis curet et mulier in huiusmodi liquidis sedeat donec mollescat et maturetur.

¶ Pessarium mollificans dura apostemata matricis et conferens doloribus in ea factis et paulatim eos quiescere faciens. Recipe adipis anatis medulle cruris ceruini vel vaccini bdellij mollis croci vitelli oui assati: fecis olei de seminibus lini: fecis olei de lilio omnium ana partes equales dissoluant in vino aut rob et fiat ex his pessarium. Est enim optimum ad sedandum dolorem et mollificandam duriciem matricis. Patiens preterea sedeat in aqua in qua cocta sint fenugrecum et semen lini et camomilla et mellilotum et caulium extremitates singulatim aut omnia simul.

¶ De nascentijs que fiunt in matrice vel vulua. Ca. lxxxvi.

C Um a vulua fluxerit sanies spissa: aut virus tenue si ex ꝓpinq̄ manat loco neq̃ fuerit ibi ꝓfunditas fetida neq̃ putrida sumēda sunt aloes: ⁊ mirrha ⁊ sanguis drachonis ⁊ sarcocolla atq̃ olibanū ⁊ loco super= ponenda donec cōsolidet. Si aūt ex loco manauerit remo= to ex pessario qd̄ nominauimus in capitulo de sanguine et sanie fiat proclixma. Si aūt qd̄ fluxerit est fetidū odorē ha= bens malū ex pessario secūdo acuto fiat iniectio postq̄ loc⁹ mūdificatus fuerit ex aqua et melle iniectis per instrumētū ante eā. Si vo cū hoc q̄ fluit affuerint pūctio ⁊ dolor ⁊ apo stema durū qd̄ tactu discernitur summopere cauendum est ne ex aliquo acuto medicamine tāgatur. Sed fiat iniectio ex cōfricatione plūbi quā diximus: aut ex vnguēto de ceru= sa ⁊ flobothometur ex basilica. Et custdiatur ab omnibus que coleram gignunt nigrā ⁊ seminibus ⁊ speciebus que ꝓ condimento admiscētur cibis.

¶ De prefocatione matricis. Cap. lxxxvij.

C Um mēstrua ꝑ longū tp̄is spaciū retēta fuerint aut mulier a commixtiōe viri diu abstinuerit: lȝ valde affectauerit ⁊ euenerit grauitas et dolor inferiori parte suminis ⁊ senserit quasi aliq̄d sursum trahi a parte su minis. Fortasse post ista supueniet ei sincopis ⁊ q̄si mortua cadet perpēdi q̄q̃ vix poterit q̄ ipsa attrahat aerē vel ha= beat pulsum ⁊ forsitā prefocabitur ⁊ moriet ⁊ fortasse sana bitur laboriose tn̄. Hec itaq̃ passio ilico vt euenerit curāda est. Cui⁹ curatio est vt pedes fortiter fricētur ⁊ ligent ⁊ vēto sa magna sumini supponat. Obstetrici q̄ȝ p̄cipiat vt digitū oleo bn̄ redolēte infigat: ⁊ in circuitu oris vulue dum est in= tus bene cōmoueat. Narib⁹ preterea cōdisū insuffletur: ⁊ cir ca aures ipsi⁹ voces clamādo proferātur: ⁊ nihil qd̄ bene re doleat olfaciat: immo bn̄ redolētia ⁊ algalia remoueātur. Et pectē ⁊ ei⁹ superiora ex eis epithimētur: ⁊ narib⁹ malum reddētia odorē applicētur: vt stercus ⁊ castoreum ⁊ sulphur. Cū aūt sanitati restituta fuerit ex hac medicatione curetur ne egritudo redeat. Qd̄ si egritudo post mēstruoꝝ euenerit restrictionē ea dētur que mēstrua ꝓuocāt. Et in pedib⁹ fiat minutio ⁊ vētose i eis apponat. Si aūt post lōgā viri dissue tudinem contingat: ex quo etiā sepi⁹ accidit incipiat viri cō

suetudinem habere: aut obstetrix iteret illud sepe qd prediximus in omnni pauco tẽpore aut medicamina que minuũt sperma dẽtur que prediximus. Et dentur trocisci de mirrha quos in capitulo de menstruis prouocãdis nominauimus.

¶ De mola. Cap. lxxxviij.

Mulierib9 plerũqz accidit passio ex qua pregnãtiũ dispositionis similitudinẽ incurrũt. Vẽter namqz crescit: ⁊ discolorate fiũt ⁊ retinẽtur mẽstrua. Motus tñ qui est in hac egritudine nõ est vt motus infantis: immo qñqz de suo mouet loco cũ duriter tãgitur. Ad vltimuz vo cũ angustia ⁊ dolore frustũ carnis informe ac si pareret emittũt. Plerũqz vo solũmodo vẽtositas ⁊ humor multitudo emittit ⁊ deinde minuit vẽter ⁊ remouent accidẽtia. Postq̃ ergo tẽpus preterierit in quo scitur puerum debere moueri si adesset trocisci de mirrha dãdi sũt: ⁊ apozima de seminibus ⁊ oleũ de keisim adhibendũ: pessariũ ex ruta et mẽtastro et alia pessaria predicta in capitulo de alleuiatiõe partus sunt immittẽda. Doses quoqz de pillulis fetidis frequenter tribuende sunt cum hoc enim cito euadent.

¶ De ruptura inguinis. Cap. lxxxix.

Cum aliquis in mirach vẽtris habuerit eminentiã que cũ supinus iacuerit ⁊ locus digitis compressus fuerit remouet ⁊ cũ sederit redibit passio adest que ruptura dicit. Qui hoc itaqz patitur sibi cauere debet: ne post comestionẽ moueat neqz comedat fabas ⁊ hoc pcipue neqz faseolos neqz lẽtes neqz olera neqz aliquẽ cibuz inflatiuum. Studere etiã debet vt eius vẽter semper mollis sit. hoc nãqz regimine possibile est ipsuz euadere dolorẽ. Loco preterea aliqd superponendũ est obstaculũ ⁊ stringẽdũ ⁊ proprie cum se mouere voluerit. Grossus quoqz si fuerit ⁊ ventrem habuerit grauẽ: nõ debet vti motu nisi vẽter prius sub vmblico ampla cingatur fascia. Emplastrũ ad rupturã. Rx. gallarum cypressi partes. ij. mirrhe ciperi sansuci gallarum achatie olibani: gũmi arabici omniuz añ. partez vnam gũme prius in vino resoluantur et aggregentur cum eis reliqua et super rupturam egro supino iacente ponatur ⁊ stringatur locus et nõ soluat vsqz ad sex aut septẽ dies. Postea egro supino iacẽte soluatur et illo reiecto de eo emplastro

superponatur. Ex hoc enim prohibetur ampliari. In ruptura autē testiculorū pellis augmētatur qđ fit aut propter ventositatem aut propter aquā que ibi cōgregātur: aut qꝛ intestina descendūt ad locum illum. Si vero propter descensum intestinoꝝ cōtingat erit grauis ꝛ dolorosus ꝛ sentiet dolorē cū tangetur. Taliter itaqꝫ patiens sicut prediximus regendus est ꝛ emplastrū predictū superponendū ꝛ locus cū ligatura assidue est stringēdus. Ruptura enim cū nō stringitur dilatatur ꝛ augmētatur semper. Si autē causa a qua fiat locus apparet lucidus ꝛ tersus et tensus. Huic itaqꝫ confert epithimari ex epithimate quod in capitulo de hydropisi nominauimus. Aqua quoqꝫ in hac egritudine plerumqꝫ petit inferiora ꝛ fluit inde: vñ eger per aliquot tempus sanus efficitur. sed preterea redit egritudo postqꝫ ergo aqua fluxerit curādus est eger ex cauterio ꝛ medicamine. Ex hoc enim prorsus curabit nec egritudo redibit. De hoc tñ loqui plus est qꝫ hic noster exigat liber. Cū aūt hec egritudo ventositatis cā cōtingit locus fricādus est ꝛ ex oleo sambacino in q̄ castoreum ꝛ euforbium dissoluta fuerunt inungēdus ꝛ ex eodem intus in virgam guttatim distillandum.

¶ De podagra ꝛ sciatica. Cap. xc.

Cum in iūcturis fuerit dolor ꝛ apostema ꝛ locus cū tāgitur fuerit tactus calidus ꝛ color rubeus eger si dolet in dextro pede ex dextra manu. et si in sinistro ex sinistra est flobothomādus ꝛ locus ex hoc medicamine liniēdus. Epithima. ℞. rosarū rubearum sandali saufel: sief memite boliarmeni opiū: oīum partes equales. Ex istis in aceto ꝛ aqua dissolutus fiat epithimia. Psiliū quoqꝫ aceto infusum in carta missum supponātur ꝛ cū tepuerit mutetur ꝛ loco eius aliud superponatur. Uēter preterea ex apozimate mirabolanorum et hermodactilis soluat. Apozima mirabolanorum cum hermodactilis. ℞. mirabolanorū citrinoruꝫ. ʒ. xv. pulueris turbith fricati polipodij amboruꝫ. añ. ʒ. iij. sene. semis fumiterre āboꝝ. añ. ʒ. iij. hermoedactili albi: seminis endiuie:: seminis apij: rosarum omniū añ. ʒ. ij. coquātur in tribus libris aque donec ad vnā redeāt: dein de manib⁹ fricētur ꝛ colētur ꝛ bibatur cū zuchari tabarzet ʒ. v. Si quis apozima fastidierit pillulas istas sumat: que

nō valētes incedere surgere faciunt et pedibus ambulare.
¶ Pillule que nō valētes incedere surgere faciūt. ℞. aloes ʒ.i. scamonee quartā. ʒ. vni⁹ rosarum rubearum tritarū sextam. ʒ.i. hermodactilorum alborum. ʒ. ß. informentur ex eis pillule que erūt dosis vna. Eger vero nutriatur ex cibis frigidis et stipticis et abstineat a vino ⁊ cōfectionibus que ex melle fiunt ⁊ a carne. Cum autem apostematis calor quieuerit ⁊ eius inflammatio ex his que calidorum apostematum reliquias resoluunt curetur. Quorum vnum. ℞. ceram in oleo de lilio resolutam cui admisceatur mucillago fenugreci et seminis lini: deinde terantur simul donec vniātur et fiat ex eis epithima. In tempore autem sue incolumitatis: et proprie circa tempus in quo egritudo eum inuadere consueuit et ꝙ maxime in vere. Assuescat flobothomiā vti et ventris solutione ex his que coleram expellunt rubeā et a potu vini abstineant ⁊ a comestione eorum que ex melle conficiuntur ⁊ a carne sint eius cibaria acetosa et stiptica: et his similia ex his que infrigidant. Membra autē que hanc consueuerūt incurrere passionem minus solito laborē pati assuescant et precipue cum tempus inuasionis timetur et cum corpus fuerit plenum et vene plene ⁊ fuit diu ex quo neq; minutus: neq; solutus fuerit.

¶ Cum aūt cum dolore iuncturarum neq; calor neq; rubor in colore affuerit fueritq; eger frigide complexionis et loc⁹ tactu sentitur frigidus in principio curationis eius pillule maiores de hermodactilis dāde sunt. Pillule maiores de hermodactilis. ℞. hermodactillorum satirion: meizahara omnium aā. ʒ.v. yerepigre. ʒ.x. colloquintide centauree minoris ābor aā. ʒ.v. euforbij. ʒ.ij. turbith. ʒ.x. seitaragi indi: zinziberis sinapis piperis castorei omniū aā. ʒ.i. Informentur ex eis pillule ex q̄bus a duabus. ʒ. et. ß. ad tres sumant. He nāq; pillule valde conferunt quia non valentes surgere incedere faciunt. Epithima ad podagram frigidam. ℞. storacis liquide castorei euforbij: mirrhe: aloes: achatie: omnium partes equales. Ex his omnibus vino veteri admixtis fiat epithima. Cūq; iste dolor quieuerit succurrat patiēti ex distillatione multe aque calide ab alto: ⁊ inunctio fiat ex oleo de lilio et empl'm ex bdellio molli ⁊ storace: ac fenugreco et

semine lini ꝛ armoniaco supponat̃ qḋ hoc modo cõficiatur armoniacũ bdelliũ in vino veteri resoluantur ꝛ alia oīa eis admiscent̃ ex quib⁹ fiat empl'm ꝛ supponat̃. hec nãq̧ egritu dinis spẽs est que in lapidis duritiẽ trãsit ꝛ reddit mẽbra et iuncturas fungis sĩl'ia. Quapropter hanc habẽs passionē a fastidio ꝛ aqua frigida ꝛ a cibis grossis ꝛ a frequẽti ebrie tate custodiat̃ eiq̧ precipiẽdũ vt dũ sanus est motu vtat̃ et a coitu abstineat ꝛ precipue cũ satur fuerit: neq̧ balneũ in= grediat̃ neq̧ exercitet̃ post comestionẽ. Vinũ ꝑterea vetus ꝛ purum bibat eis quoq̧ dum sanus est vtatur que vrinam prouocare consueuerunt.

¶ Dolor 2o qui sciaticus vocat̃ est qui ab ancha per coxã totam vsq̧ ad genu in lõgitudine protẽditur Quãdoq̧ etiã in longitudinẽ ad virge sĩlitudinẽ extensus per crus vsq̧ ad pedes descendit. Additio. ¶ Id est vsq̧ ad paruũ digitū pedis descendit. cui⁹ ratio est: q2 ascia ꝑ mediũ coxe et tibie dirigitur neruus ad cauillã pedis exteriorẽ ꝛ deinde ad par uum pedis digitũ. ꝛ illa est causa quare in passionib⁹ scie do lor extendit̃ vsq̧ ad illũ digitũ: inde est ꝙ qui habẽt calculũ in renibus sentiũt in eodẽ loco pedis formicationẽ ꝛ dormi tationẽ ꝑpter nerui opilationem. vnde nõ possunt spiritus debito modo currere vsq̧ ad locũ illũ. Textus. ¶ Et tunc si in cõplexione fuerit caloris dñiū et vrine tictura ex basi= lica manus eiusq̧ partis prius minutio faciẽda est deinde ex sciatica. Si aũt egri complexio frigida fuerit ꝛ color fu= scus sepe ꝓuocãdus est vomitus ex apozimate raphani cū syrupo acetoso coxa quoq̧ ac pes ꝛ crus ex oleo in quo ca= storeũ euforbium ꝛ storax sint resoluta inungantur assidue.

¶ Qḋ si dolor in coxa mãsiuus fiat eger ex almuri nabati ꝛ baurach clysterizet̃ ꝛ ex enemate acuto quod in capl'o de appoplexia noīauimus. Colliriũ quoq̧ ex ciclamie ꝛ collo= quintida factũ supponat̃. Que eo vsq̧ fieri conuenit donec eger excoriationẽ incurrat. Ex ea enim dū accidit plerũq̧ cõsequit̃ sanitas. Si aũt passio inueterauerit sinapis suma tur ꝛ cum fimo colũbino eiusdem quãtitatis terat̃ ꝛ ex apo zimate ficuum conficiãtur ex quibus coxe emplastrũ super= ponatur. Qḋ tamdiu dimittatur donec in loco vesice aque fiant ꝛ findantur ꝛ effluat aqua que in eis est et vt vapore=

tur locus cū aqua calida: deinde eger p aliquot dies quiescere dimittat̄ ꝛ si nōdum sanitati restitutus fuerit ad hanc eandem curā redeundū. Qđ si egritudo valde mansiua fiat ꝛ longi tēporis ꝛ timet̄ ne vertebrū ꝓsiliat aut egressuȝ fuerit locus ex instrumēto qđ rote assimilat̄ canterizandus est ꝛ incendat̄ cū coctura caput anche apud caput coxe. Huius tū rei sermocinatio istius nostri operis metas transcendit. Taliter preterea patiētes in tēpore sospitatis vomere consueuerūt ꝛ soluere ventrē ꝛ regimē subtiliare ꝛ a cibis grossis frequenti ebrietate abstinere.

¶ De gibbositate. Cap. xci.

Cum gibbositas fieri incipit. Pillule maiores hermodactilorū dande sunt ꝛ oleū de keisim cū apozimate de semib⁹ sepe sumendū. Locus quoqꝫ ex oleo sambacino in quo storax liquida ꝛ castoreū ꝛ euforbiū resoluta sint frequenter insigēdus ꝛ a cibis frigidis ꝛ grossis abstinendū. Aqua etiā calida in qua cocta sint mētastrū ꝛ sansucus ꝛ sticados arabicus ab alto super locū distilanda est: deinde frequēs fricatio ꝛ inunctio oleis calidis faciēda est. Qđ si his qui hāc patitur egritudinē puer fuerit balneum solūmodo ꝛ inunctiones ex his que prediximus sufficiunt. Si autem cū gibbositas incipit affuerit febris a predicto regimine oīno abstinendū sed apozima ex berberis factuȝ cū cassiafistula in potu tribuendū. flobothomia quoqꝫ ex basilica faciēda est ꝛ empl'a vehemētia loco supponēda.

¶ De varicibus. Cap. xcij.

Cum vene grosse ꝛ plene ꝛ diuerso modo curuate et virides in crure apparuerint egritudo q̄ vitis vocat̄ adesse significat̄ hec aūt egritudo frequētius accidit his q̄ multū pedib⁹ laborare ꝯsueuerūt ꝛ q̄ cibaria colerā nigrā gñantia frequēter sumūt. In pricipio itaqꝫ curatiōis hui⁹ passionis basilicā minuere ꝯuenit ꝛ ventreȝ ex his q̄ colerā educūt nigrā soluere. Quorū mētionē fecimus in cap'lo de mel'ia hec aūt sepe faciēda sunt. Et ab oīb⁹ a q̄bus mel'iaȝ patiētes custodiunt̄ in hac egritudine abstinenda sunt. Postq̄ vero hoc regimen diu adhibitū fuerit ex venis quas in crure apparuisse diximus minutio fiat a q̄bus sanguis tādiu fluere dimittat̄ donec q̄cq̄d in eis ē euacuet̄:

deinde hmōi patiens colerā nigrā expellletibus vtatꝛ ⁊ minuatꝛ ex basilica ⁊ caueat sibi ab oib⁹ q̄ colerā gn̄ant nigrā.

¶ De elephantia. Cap. xciij.

Hec passio postq̄ māsiua sit incurabilis est. Cū autē incipit si ei subueniatꝛ ⁊ vt dꝫ medicata fuerit aut sanatꝛ aut manet sic nihil addens. Cum ergo pedis grossities augeri videtꝛ ⁊ coloꝛ obfuscari vene quoqꝫ q̄ vites vocantꝛ apparere ceperit eger assidue cogendus est vomere ⁊ custodiēdus a deambulatiōe nimia ⁊ statiōe ⁊ vēter vomitu precedēte ex pillulis maioꝛib⁹ ⁊ hermodactilis soluēdus deinde ad vomitū redeundū post illud. Hoc q̄qꝫ multotiēs fieri opꝫ. Eger p̄terea a cibis grossis est abstinēdus ⁊ tibia a calcaneo incipiēdo sursum vsqꝫ ad genu stringēda antē tū cōstrictionē epithimāda ē ex aloe ⁊ mirrha ⁊ achatia ⁊ ypoquistidos ⁊ alumine cū aceto foꝛti dissolut⁹. Ex basilica qꝫ manus ꝯtrarie partis minutio faciēda est. Neqꝫ erect⁹ stet nisi pes pꝛius stricte ligat⁹ fuerit neqꝫ epithima illo modo dimittat. Vomitu quoqꝫ frequēter vtatꝛ. Qđ si paruū intercessit spaciū a precedēti vomitu ⁊ appetit quiescere vapoꝛa ip̄m cū semib⁹ caulīū sticados arabico cinere de vitib⁹ ⁊ lupinis ⁊ nitro ⁊ stercoꝛe caprino ⁊ farina fenugreci ⁊ liniatꝛ etiā ex aqua cineris ꝑ spaciū vnius diei aut duoꝝ. Ipsa. n. hui⁹ egritudinis maximā resoluit partē aut leuioꝛē reddit.

¶ De vulneribus lumboꝛum. Cap. xciiij.

Cum aliquis longo tp̄e supinus super doꝛsum iacet loca renum plerūqꝫ rubent et mala ibi fiunt vlcera. Cum ergo loca ista rubere cū augmēto visa fuerint miliū siue panicū aut folia salicis sub eo sternēda sunt ⁊ ipse in die multotiēs est soluēdus loca quoqꝫ q̄ rubēt aqua rosata sup niuē infrigidata roꝛanda sunt ⁊ flabellanda sunt ipsa. Qđ si caloꝛ ꝑseuerauerit imponatꝛ epithima de albudꝛati qđ in capl'o de apostematib⁹ noīauim⁹. Et si vesice et vlcera ibi exoꝛta fuerint ex vnguento de cerusa curentur.

¶ De doloꝛib⁹ exterioꝝ mēbꝛoꝝ. Cap. xcv.

Cum doloꝛ ī manu aut pede fit: eger interrogādus est si ex ꝑcussione hoc ei accidit: aut si aliq̄d super ip̄m mēbꝛuꝫ cecidit: aut si sup ip̄m diu iacuit aut si contingit ex causa extrinseca. Si aūt ab exterioꝛi causa nō

cōtingerit locus dolēs considerandus est. An sit magis rubeus ꝙ reliquū corpus aut non. Si.n.toto corpore rubicundior fuerit ex calī apostematis medicamie curādus erit. Et si membrū neqꝫ fuerit calidum neqꝫ rubeum sed iam quotidie obfuscatur ⁊ siccatur aqua calida ab alto est sup ipm distillanda et ex oleo ⁊ cera resoluta inungendum et dimittendum sic donec dolor sedetur. Qḋ si locus quasi grossior videatur ⁊ tactu etiam frigidus sentiatur frequēter erit fricandus et aqua calida in qua sansucus et camomilla et sticados arabicus cocta fuerint ab alto vt diximus super ipm erit distillanda et ex oleo de keyri citrino inungendus. Regimen quoqꝫ eius subtiliandum erit. Ipse ỽo multo vtatur exercitio et in balneo sudet. Si autem ista non suffecerint venter ex his soluatur que humiditatem educūt. Membrū preterea si tactu sentitur frigidum fricetur prius ⁊ dein de inungatur ⁊ ex oleo costino et sambacino et oleo de ben tepidus et his similibus. Quod si ista non suffecerint ex vnguentis que in capitulo de paralysi nominauimus inungēdum erit donec sanetur.

¶ Tractatus decimus.xxxv.continens capl'a de febribus.

Caplꝫ.i.de ꝓlogo tractatꝰ.
Cap̄.ij. de febre ephimera.
Capl'm.iij.de ethica.
Capl'm.iiij.de tertiana.
Capl'm.v.de causonide.
Capl'm.vi.de synocho.
Capl'm. vij. de quotidiana que vocat flegmatica.
Capl'm.viij.de quartana.
Ca.ix.de febribꝰ ꝯtinuis.
Ca.x.de febribus cōmixtis vel erraticis q̄ accidūt de q̄nto i q̄ntū dieỽl' de sexto in sextū vel pāpliꝰ spatiū.
Capitulū.xi. de febribus ex quibus accidit calor ⁊ frigus simul.
Cupitulꝫ.xij.de frigoribus febrientibus ex quibꝰ nō calefit patiens.
Capl'z.xiij.de febre syncopali q̄ fit de malitia humorum ⁊ eorum acuitate.
Cap̄.xiiij.de febre syncopali que fit ex multitudine humorum ⁊ cruditate.
Capl'm.xv.de febribus que cōmitantur apostemata.
Ca.xvi.de febribꝰ que fiunt ex pestilentia.
Ca.xvij.de febribꝰ ꝯpositis.
Capl'm.xviij. de variolis et morbillo.
Ca.xix.de his quoꝝ scīa est necessaria ad regimen patiētiū ęgritudies acutas.

Cap̄.xx.de signis bonis.
Cap̄.xxi.de signis malis.
Cap̄.xxij.de cognoscēdo more febris.
Cap̄.xxiij. de cognitione tēporum febris.
Cap̄.xxiiij. de cognitione digestionis.
Cap̄.xxv.de crisi.
Cap̄. xxvi. de significationibus ꝓnosticātib⁹ crisim.
Cap̄.xxvij.de cognitiōe speciei euacuationis per quā fiet crisis.
Cap̄.xxviij.de significationibus ꝓnosticātib⁹ bonitatē crisis vel maliciā vl' ꝑfectionē ipi⁹ vl' diminutionē
Ca.xxix.de diebus creticis.
Cap̄.xxx.de vrinis.
Cap̄.xxxi.de egestionibus.
Cap̄.xxxij.de pulsibus.
Cap̄.xxxiij.de generib⁹ pulsuum que sunt decem.
Ca.xxxiiij.de regimīe patiētiū egritudines acutas.
Cap̄.xxxv. de regimine conualescentium.

¶ De prologo tractatus. Capitulum primū.

Febricitātes ꝛ precipue acute nō solū necesse est vt medicus sepe videat:sed etiā vt ei semper assistat. Nos tñ in hac parte ponemus summas et aggregationes vicē punctorum ꝛ extremitatū cōtinētes que vtiles erūt prudenti ꝛ vigilāti: lꝫ in hac doctrina nō studuerit:nec sit ꝫm eā operatus. In pluribus em̄ medicoꝝ cōsilio nō indigebit atq; errantiū ꝑ eas cognoscet errorē ꝛ perfectionē necnō diminuti diminutionem hec tā paucis cōprehendemus verbis ꝛ distincte ac cōpendiose:queādmodū in aliis partib⁹ huius libri peregrinus ꝛ dimittemus valde subtilia ꝛ profunda huius doctrine perscrutari. Hoc em̄ indiget qui multa vult inuestigare. Ad hoc ꝟo perficiendum diuino iuuabimur auxilio.

¶ De febre ephimera. Cap̄.ij.

Hec febris nō hꝫ periodos sed est vni⁹ periodus tm̄. Cuius ꝓpria significatio est ꝙ neq; cū rigore neq; horripilatione incipit: ꝛ qđ anteꝙ accedat precedat eā cā diuersa ab eo ꝫm ꝙ currit ꝯsuetudo sicut supfluus labor aut ira:aut angustia:aut solicitudo: aut vini puri vel multi potatio:aut qꝛ diu stetit ad solē:aut sub aere frigido aut in aqua frigidissima:aut qꝛ calidū aq̄ qđ accidit ꝓpter casum vel percussionē in corpe ꝓcessit:aut fit ꝓpter dolorez q̄ in aliq̄bus cōtingit mēbris:aut ꝓpter repletionē ciborū

multi nutrimẽti:aut grossoꝝ opilantiũ:aut vehemẽtis cali ditatis:aut ꝓpter forte fastidiũ vel ꝓpter frequẽtẽ ventris fluxũ ⁊ vehementẽ:aut ꝓpter multã morã in balneo:aut qꝛ balneauit se in aqua incõuenienti:vt sunt aque naturaliter calide:aut qꝛ nõ balneauit se vt consueuerat:aut qꝛ medici nas calidas sumpsit:vel qꝛ multũ comedit:aut propter cori zam ⁊ reumatismũ:aut qꝛ diu a comestione abstinuit. Uri na quoqꝫ in hac egritudine:neqꝫ in colore:neqꝫ ſm substan tiã:neqꝫ ſm odorẽ multũ mutat̃ ab hoc qđ cõsueuerat. Ca lor etiã cũ corpus egri tãgitur:neqꝫ sup̃fluus neqꝫ mordica tiuus sentit̃. Cũ aũt egritudo minui incipit sudoris ꝓuenit multitudo:aut si nõ aliud cutis saltẽ humectatio aut resu datio:deinde sedat̃ ꝑfecte. In hac p̃terea febre neqꝫ mult⁹ est timor:neqꝫ ẽ mala. Qñqꝫ tñ ĩ alias malas trãsit febres cũ ⁊ ipsius regimine ⁊ curatione error ꝯtingit. Additio.
¶ Febres in duo diuiduntur gñã quoꝝ vnũ est vt febris sit egritudo ꝑ se de quo in hac parte tractat̃. Alia aũt est vt sit accidẽs:sed de curis egritudinũ quas hoc gen⁹ cõmittatur in ꝑte que hãc p̃cessit sufficiẽter tractatũ est. Primũ ꝟo ge nus in tres partitur species.qꝛ calor innaturalis si in spiri tibus solũmodo fuerit ⁊ hũores et membra in sua naturali dispositiõe ꝑseuerauerit febris que in spũ sit que dicit̃ ephi mera accidit ex aliqua haꝝ.xi.causaꝝ.s.labore ⁊ tristicia sol licitudine:vigilijs:fastidio:ebrietate: ira:bubone que sine manifesto vulnere cõtingit cutis spissitudine calore frigidi tate. Si aũt calor innaturalis in hũoribus p̃ualuerit febris fiet putrida que in octo separãtur partes.qꝛ si flegma extra venas putrefactũ fuerit fe.quotidiana ĩterpollata generat̃ Sed si in venis putrefactuꝫ fuerit fit⁹ fe.quotidiana perseue rãs ⁊ cõtinua.in alijs q̃qꝫ sil'r est ꝙ fe.tertiana cõtinua acu ta ⁊ quotidiana cõtinua ⁊ quartana ĩterpollata ⁊ quartana cõtinua. Febris q̃qꝫ que fit ex sanguine aut est synochus cũ putrefactione ⁊ dicit̃ cõclusa aut nõ putrefactione que est vna ex specieb⁹ ephimeris:qꝛ absqꝫ poroꝝ spissitudine ipsa generari est possibile. Tertiana quoqꝫ cõtinua duas habet species:qꝛ si calor fuerit fortis ⁊ colere que sunt circa cor ⁊ in venis epatis fuerint accẽse fiet febris que dicitur causon sed si colere ĩ venis q̃ a corde remote sũt accẽdant̃ febris ge

nerat q̃ est minoris caloris ⁊ vocat tertiana ꝯtinua. Text⁹
¶ Cū ergo aliq̄s hāc febrē cā laboris incurrit: opꝫ vt cū mi
nui febris eius ceperit eger balneū ingrediat ⁊ in domo me
dia sedeat iuxta porta per quā reddit ad domuꝫ primā que
ante faciē ipsius aperiēda est. Ad vltimū quoq; loc⁹ si talis
in quo delectet ⁊ ne vllo mō sudet si possibile est neq; inflā-
metur neq; estuet neq; cogatur anhelare vehemēter. Si au
tem locus talis in quo ipsum diu morari sit possibile vbi et
semicuplū tepidā cōtinens aquā in qua delectet ingrediat.
Corpori xō ipsi⁹ aque tepide multitudo supfundatur ⁊ pre
matur molliter: deinde corpus ipsi⁹ abstergat ⁊ ex oleo vio
lato tepefacto inungat: ⁊ maxima solicitudo adhibeat pre
cipue circa iuncturas ⁊ colli spōdiles ⁊ dorsi. Additio.
¶ Rasis in libro cōprehēsionis multoꝝ inq̄t: meū cor nō cō
fidit in hoc vt patientē ephimerā in balneū mittā vbi fuerit
cā laboris aut cōstrictionis pororū. ego eñ hoc sepe exper-
tus sum nec inueni in eo vllū ꝓficuū ⁊ ego dico ꝙ non sciui
sti discernere inter ephimerā simplicē ⁊ eā q̄ est cū putrefa-
ctione mixta ideoq; ⁊ modum non inuenisti. Textus.
¶ Postq̄ aūt hoc aliquibus horis factum fuerit iterum in
aquā tepidā mittēdus est ex ea sup ipsum aliqua hora fundē
dum: deinde redeundū ad inungendū. Lōgitudo quoq; fun-
dēdi aquā super eū ⁊ inungēdi ex oleo ⁊ breuitas sint ꝭm la
boris vehementiā ac ipsius debilitatē. Post hoc xō egre-
diatur balneū ⁊ nutriatur ex oleribus ⁊ fructibus recētib⁹
⁊ carne pullina et edina ⁊ piscibus que vocantur ezie ⁊ ipsi
sunt bol'ie et abstineat a cibis calefacientibus. Et si non cō
sueuit vinū bibere sumat in potu iulep factū de zucharo, ta
barzet et aqua rosata. Si aūt solitus fuerit bibere vinū su-
mat ex eo minus solito quod tamen plus solito sit mixtum
aqua. Lectus quoq; eius mollior sit q̄ prius: ⁊ plus solito
dormiat. Et si post aliquid de vestiis laboris et lassitudinis
superfluerit ad balneum vt diximus ⁊ totum regimen redeū
dum est donec se habet vt solebat.
¶ Si autem hec febris causa vigiliarū aut multe solicitudi
nis contingat eger postq̄ ipsa minui inceperit balneum in-
grediatur et sit in loco balnei .s. q̄ualem supra diximus: nec
cibetur omnino: sed aqua tepida proprie super dorsum ipsi⁹

fundatur et nutriatur ex cibis similibus his quos prediximus vt vinum si bibere consueuit mēsurate sumat et remoueatur ab huiusmodi solicitudine interpositione verborum et alicuius iocunditatis: atqꝫ alicuius ludicri. Oleū quoqꝫ violatum olfaciat et dormiat in locis suauiter redolentibꝰ et in strato molli.

¶ Qđ ex multa tristicia aut ex multa ira fiat hec febris balneum cum minui ceperit ingrediatur et intret semicuplum aquā continens calidam in qua delectetur ꝛ aqua etiam super ipsum in domo balnei existentem copiose fundatur. Ipse preterea in loco balnei moretur vbi neqꝫ a vento neqꝫ a frigore tāgatur aut moretur in prima domo balnei ī qua tādiu sit donec cutis mollescat ꝛ rubeat parū: deinde aquā frigidam subito ingrediatur et ab ea citissime egrediatur. Cūqꝫ egressus fuerit aqua rosata ipsius capiti superfundatur: ꝛ pectus ex sandalis ꝛ aqua rosata ꝛ camphora liniaꝛ: et in potu granati muzi succū sumach et ei similes potus: aut rob qđ fit de ribes: ꝛ macianoꝝ acetosorum ꝛ acetositatis citri ꝛ nutriatur ex oleribꝰ frigidis ꝛ aceto et ex oleo cōfecto cū zucharo ꝛ ex oleo amigdalino. A vino autē omnino abstineat nisi maximū inde cōsequatur nocumentū. Qđ si inde consequatur cū succo granati misceatur et super niuem infrigidetur ꝛ ex aqua frigida multū bibat. ꝛ cū biberit vinum granata acetosa in aqua frigida abluta comedat deinde aqua rosata super ipsum roreꝛ ꝛ ingenieꝛ qualiter eius ira quātūcūqꝫ possibile fuerit sedetur. Additio.

¶ Cognitio aūt specierū fe. ex. xiij. procedit rebus quarum nouē ꝓprie in egro attēduntur: ideoqꝫ oportet vt circa eas maius studiū ꝛ sollicitudo adhibeatur: qꝛ ipsaꝝ significatio verior ac certior existit. Alie xo quattuor cōes sunt alijs: quare significatio est debilior: que aūt in egro ꝓprie attendūtur significationū. Prima est caloris q̄titas que in cōtinua multa inuenitur in synocho maior in causone aūt maxima: ꝛ in ethica leuis et in continua ꝛ tertiana silr. Scđa aūt significatio est caloris qualitas que in causone inuenitur acutissima ꝛ valde pungitiua et fumosa sed minus q̄ in causone. In synocho vero vaporosa et in quotidiana huic propinqua. in quartana vero minus pungitiua et similiter

in ethica. Tertia autem significatio in pulsu attēditur qui in tertiana spissior ꝛ velocior ꝛ minꝰ sordidus ꝙ in oībus aliis inuenitur. in ꝯtinua vero minor ꝙ in oībꝰ aliis ꝛ rarus ꝛ tardus in principio accessionis. in q̄rtana aūt magis tardus est ꝙ in oībus aliis ꝛ est magis rarus ꝛ est paruus ꝛ durus ꝛ ī ethica est ꝓximꝰ huic estq; paruissimꝰ ꝛ durissimꝰ. in synocha aūt est magnꝰ ꝛ bene ordinatꝰ: sed si fuerit synochus cum putrefactione erit magnus et male ordinatus. Quarta vero significatio est tremor vel rigor ex quo nihil in oībus acutis inuenit̄. in tertiana aūt īterpollata maior est ꝙ in reliquis oībus: sed quia cito corpus calefecit cito dissoluitur. in ꝯtinua vero minor est ꝛ calefactio retardat̄. tremor aūt vel rigor qui fit in quartana in principio est valde debilis: sed postꝙ tēpus incipit ꝓtelari ꝛ ipse incipit augeri donec ipse maximus fiat ꝛ calefactio ipsius multū retardatur. Quinta autē significatio est natura egri vt scʒ fit in oībus spēbus tertiane: colericus quotidiane: flegmaticus quartane: melācolicus ꝛ ī synocho sanguineus. Sexta ꝗq; significatio est vrina vt scʒ sit ī oībus spēbus tertiane ruffa ꝛ ignea ꝛ in spēbus synochi valde rubicūda ꝛ in ptisi vrine sani vicina: sed in fine egritudinis oleaginosa cū quotidiana alba: in quartana alba cūviriditate. Septima aūt significatio est regimē qđ p̄cessit in oībus eni spēbus tertiane et ethice ꝛ q̄rtane p̄cessit regimē in quo eger passus est laborem. in ꝯtinua aūt ꝛ synocho p̄cessit regimē qđ fuit cū ociositate. Octaua aūt significatio est accessio in febribus īterpollatis. ī tertiana aūt nō transit horas duodecim ꝛ quāto spatiū fit minus tāto significabit materiā esse minorē. In quotidiana vero ꝑdurat vsq; ad. xviii. horas aut. xx. ꝛ in q̄rtana trāscēdit. xx. neq; est possibile ꝙ accessio quotidiane vel quartane sit in spatio triū horarū tm̄ sed vltra. Nona significatio est egri etas vt scʒ qui quotidianā patitur sit puer: ꝛ in spēbus tertiane vel synochi sit iuuenis ꝛ in quartana decrepitus vel senex. Cōmunes aūt significatiōes sunt aer: loca: tēpus: egritudines q̄ in tali tp̄e ꝯtingere soleut. Hec eñ oīa si calida fuerint egritudinē significabūt calidā: ꝛ si frigida frigidas et lōgas egritudines ꝓtendūt aut quotidianas aut q̄rtanas. hee sunt significatiōes simpliciū febriuʒ.

ex quibus cōpositarū febrium significatiões inuenire poteris. Cōpositio quoqꝫ febris erit ſm diuersitatez que in his ɔtingit significatiōib⁹ sꝫ diligēter debes itelligere. Text⁹.

¶ Cum aūt hec febris ex multi vini potatione superuenerit: aut fortis ⁊ puri. Egro aliquid de potib⁹ quos nomiauim⁹ simplices. s. absqꝫ alterius rei cōmixtione dandi sunt cū aq̄ frigidissima mixti ex quib⁹ nō impetuose sed paulatim bibat. Cūqꝫ febris sedata fuerit balneū ingrediat̄ in quo moram faciat in domo tēperata stando sicut ostendim⁹: ⁊ multa aqua super ipsius caput fundatur. Et nutriatur ex tapsil adesia citrina infrigidatis: ⁊ his similib⁹ ex rebus frigidis mixtis cū succo granatoꝝ ⁊ succo ribes ⁊ vue acerbe: ⁊ succo ⁊ ex piscib⁹ qui vocant̄ azie coctis cum aceto ⁊ olfaciat oleū violatū ⁊ dormiat diu. Cūqꝫ expgefact⁹ fuerit balneū iterū ingrediat̄ ⁊ ad p̄dictū redeat regimē. A vino aūt omnino abstineat ⁊ in potn rob de fructibus sumat. Si aūt in capite fuerit grauitas ⁊ in oculis rubedo ⁊ extēsio: sanguis extrahatur cum flobothomia ⁊ ventosis. Eiusqꝫ regimē totum sit vt diximus: venter quoqꝫ ex succo fructuū soluatur.

¶ Cum vo aliquis hanc febrem icurrit ex multo motu aut deambulatiōe nimia sub sole: aque rosate pars vna sumat̄ et olei rosei pars media ⁊ aceti partis vnius q̄rta: ⁊ in ampullam vitreā mittātur ⁊ cōcutiant̄ donec inspissent̄: et ex eis i niue ifrigidatis sup ipsius sinciput paulatim fundat̄. Panis quoqꝫ eis infusus in niue infrigidet̄ et a principio accessionis vsqꝫ ad quietem capiti superponat̄. ¶ Post vo quieuerit febris eger balneuz ingrediat̄: ⁊ sit in loco tꝑato vt diximus: vbi aqua tepida sup totū corpus ipsius ⁊ precipue sup caput fundat̄. In potu aūt sumat frumentū fractuz coctū in aqua: qd tamen prius sit multotiens ablutuz cum aqua calida: cui postq̄ coctū fuerit multa aqua i niue infrigidata admisceatur ex qua eger vsqꝫ ad satietatem sumat: cūqꝫ febris cessauerit ex cibis quos p̄diximus nutriatur.

¶ Cum autem aliquis hanc patit̄ febrem eo ꝙ sub frigido aere longam fecit moram: totū corpus eius a principio febris vsqꝫ quo sedetur sepe fricandus est: non tamē duriter. Cūqꝫ febris cassat domū calidā balnei ingrediatur in qua moram faciat donec sudor egrediatur. Postq̄ autez sudor

egressus fuerit corpus ex oleo tepido cum fricatione inun=gatur donec sudoris multitudo egrediat̃: deinde ex aq̃ calida locus abstergatur et indutus egrediatur et eousq; dormiat donec iterum sudet. Post hec in comestione cibos sumat subtiles ex quibus qđ leue est. i. parum comedat ꝛ cum mensurat sumat. Vinũ ṽo forte bibat ꝛ si ex febre ꝛ fractione aliquid redierit ad balneum ꝛ ad totum regimen quod prediximus redeundum est.

¶ Si quis ṽo hanc febrem ꝑpter aquas naturaliter calidas patiatur si fuerint aque ille tales ex admixtione azegi: aut salis aut ferri aut aliarũ rerum que corporis supficiem exasperare ꝛ cõtrahendo rugare cõsueuerũt eodẽ est regẽd⁹ regimine quo is qui hãc incurrit ex frigore. Oportet tñ vt locus balnei in quo hic in domo calida moratur sit tẽperatus ante portam suam et sit porta scđe domus corã faciem ipsius aperta ꝛ aqua calida super ipm̃ fundat̃ et in eam ingrediatur ꝛ inungat̃ cum oleo ꝛ itcret̃ effusio aque calide ꝛ introitus in eam ꝛ fricetur multũ vicissim donec pori aperiantur ꝛ corpus tumescat ꝛ febris sedet̃ ꝛ corpus rubeum fiat. Qđ postq̃ factũ fuerit egrediat̃ ꝛ indumẽtis suis indutus dormiat deinde ex his que prediximus nutriatur.

¶ Cum autem aliquis hanc febrem incurrit ex comestione calidoruʒ ciborũ oportet vt postq̃ febris quieuerit ex aqua ordei multuʒ bibat. ¶ Cuius nutricatio sit post febris sedationem cibus cum aceto conditus in quo nõ est caro. Et est ingeniãdum qualiter eius venter solui possit ex prunis ꝛ tamarindis ꝛ zucharo tabarzet syrupum quoq; acetosum simplicem de zucharo bibat ꝛ comedat granata muza ꝛ acetosa et oĩa alia poma his siĺia. Ab omnibus ṽo cibis qui corpus calefaciũt abstineat. febris eñ hec ꝑprie ꝛ illa q̃ ex fortis vini potatiõe accidit vtreq; in putridã cito mutãt febrẽ.

¶ Cum ṽo aliquis hac febre laborat eo ꝙ plus solito comedit aut cibum multuʒ nutriẽtem aut grossioris nutrimenti sumpsit: quia hec species ephimere plerumq; adeo per multos dies fit mansiua vt synochus esse videatur non est expectandum donec febris a corpore recedat: immo venter egri ilico ex succo fructuum sicut noiauimus est soluendus ꝛ syrupus acetosus est sumendus et ex ptisana tantũmodo nu=

triendus. ¶ Sed postq̄ febris alleuiari videtur aliquātulū eger in balneuȝ est mittēdus: in quo nō longam faciat moram: ⁊ sit in aqua tepida ⁊ ex ea sup ip̄m fundatur: cui⁹ etiā corpus ex sulphure diu fricari cōuenit. deīde ex aqua lotus egrediatur. ⁊ sic ad suū redeat regimē ad ventris. s. solutionem ex succo fructuū ⁊ ad syrupū acetosum in potu sumendum ⁊ ad nutriendū ex aqua ordei: cūq̧ febris parum alleuiari ceperit balneum iterū ingrediatur in quo longiorem q̄ prius faciat moraȝ: ⁊ plus balneet̄ s̄m q̄ febris diminui visa fuerit. ¶ In prīcipio tn̄ huius febris absq̧ magna cautela balneū minime ingredi debet. Obseruandū est enī ne in eo laborem patiat̄ ⁊ ne corpus calefiat. Qd̄ si cōtingat ipsum in balneo horripilationē pati ilico est extrahendus: qd̄ etiam in oībus quib⁹ post febrē ephimerā in balneo huiusmodi accidit horripilatio est obseruandū: hoc nāq̧ accidens non eā ephimeraȝ pati sed putridā portēdit. ¶ Ex his aūt p que singulatim ⁊ absq̧ vllla ambiguitate febris cognosci pōt ephimera cū aliis significationib⁹ quas p̄diximus: est vt egro cum se balneauerit non supueniat horripilatio. Cum enim hec species ephimere cognita fuerit ⁊ vēter solutus: ⁊ vrina puocata: ⁊ nutricatio subtiliata fuerit: ⁊ ordo intrandi balneum ⁊ balneandi sc̄dm febris diminutiones obseruatus fuerit adeo bene sanabitur: q̄ in febre putrefactionis minime transibit. Si autem in regimie error acciderit in febreȝ mutabitur putridam que erit acuta: et synocham scilicet conclusam.

¶ Si quis v̄o hanc patitur febrē q̄ in comestione vna aliquid comedit ex quo grauare ceperit si grauitas ī superiorib⁹ sentit̄ vētris: euomat illud aut supponat̄ collirium: si in inferiorib⁹ sentit̄ grauamē. Cūq̧ passio minui ceperit balneetur ⁊ somn⁹ augmēteт̄: ⁊ nutricatio subtilieт̄: ⁊ per aliquot dies a labore abstineat ⁊ ex aliquib⁹ cibis qui ventrē parum soluunt moueatur. De his quos in hoc nominauimus libro: vbi de sanitatis custodia tractauimus.

¶ Qui aūt hanc incurrit febrē cā apātis qd̄ in aliq̄b⁹ fieri cōtingat mēbris ex parte ꝯtraria minuēdus est ⁊ apostema illud infrigidādū quēadmodū in capl'o de calido apostemate ostēdimus. Balneū nullo modo ingrediatur neq̧ bibat

vinum donec apostema illud sedetur et eius igneitas reprimatur. Uenter vero soluatur ⁊ calor extinguatur sicut docuimus ⁊ cibis infrigidantibus nutriatur.

¶ Cum autē aliquis hac febre laborat causa doloris qui in quibusdā cōtingit membris que fit causa doloris cōsiderandum est. Si enim est apostema calidū aut grossa ventositas aut humor mordicatiuus: aut quia multuʒ comedit: aut siccitas magna que loco dominatur: aut complexio mala calida aut frigida simplex: aut cum materia ad ipsam causam remouendam est omnino intendenduʒ: quemadmodū in capitulo de causis dolorum et earum curis docuimus. Febris enim ilico sedabitur cum causa remota fuerit. Cūqꝫ febris quieuerit eger leuiter balneetur: et ex cibis quorum fecimus mentionem nutriatur.

¶ Qui vero hanc incurrit febrem: quia balnei vsum vt consueuerat pretermisit in balneuʒ mittendus est donec febris reprimatur vbi multitudo dulcis aque tepide super euʒ fundenda est. Ipse quoqꝫ ex furfure et semine melonum et pauco nitro diu est fricandus: deinde egrediatur et ex cibis extinguentibus nutriatur et vinum albū ⁊ clarum bibat valde temperatum. In mane quoqꝫ iterū ad balneum eat: deinde ab eo egrediatur et sic ad consueta redeat.

¶ Qui autem hac laborat febre: quia multum famem aut sitim passus est: si cum sola dolorositas et lassitudo et fractio eum inuaserit anteqꝫ febris in eo sit cōfirmata inueniatur triticum fractuʒ multa aqua ablutum et coctum et in niue infrigidatum dandum est et zucharum tabarzet. Si autem non inuenitur nisi postqꝫ febris in eo inflāmata fuerit: precipiendum est ei sepe ex aqua frigida paulatim bibere donec febris reprimatur: deinde per aliquantulum temporis in aquam tepidā est mittendus et aqua super eum fundēda frigiditate cuius non ledatur: postea ptisanam bibat: et ex cibis humectantibus nutriatur: ⁊ a labore abstineat donec sanitati restituatur.

¶ Cū vero aliquis hāc patitur febrem ex coriza que ei accidit flobothomandus est: licet sparuū a precedēti minutione intercesserit spacium aut etiam flobothomiam pati nō poterit cum vētosis sanguis extrahatur ⁊ a carne ⁊ si vino ab=

stineat ⁊ aquam ordei bibat ⁊ venter ex his que in capitulo de coriza nominauimus soluatur. Pectus quoq; eius mollificetur ⁊ tussis sicut ibi docuimus sedetur. Cũq; ad salutē peruenerit reumatismus digestus fuerit ⁊ tussis sedata: ⁊ febris quieuerit in balneũ est mittendus: ⁊ ordinatim ad consueta paulatim reducendus huius autem febris cura nõ est negligenda. Ex ea enim plerũq; peruenitur ad pleuresim vel ad peripleumoniam.

¶ Sed si quis hec tenetur febre propter fastidium: he enim febres cũ ructus fuerint fumosi ⁊ fetidi inuadere solent: et vix accidũt cũ acetosi fuerint si venter postea solutus fuerit per se alia non indiget cura nisi vt parum aque calide sorbēdo traiiciat ⁊ balneetur ⁊ ex cibis infrigidantibus qui neq; cito corrũpant neq; cõuertant nutriatur: sicut sunt ea que ex succo vue acerbe ⁊ sumach ⁊ granis granati ⁊ his similibus preparãtur. Potus quoq; bibat que his inueniuntur similes. A labore autē ⁊ statione ad solem ⁊ coitu abstineat. Qđ si vēter per se nõ solutus fuerit ex medicinis quas in capitulo de custodia sanitatis nominauimus soluēdus est.

¶ Si aũt hec febris superuenerit alicui in cuius stomacho aliq̃d cõtineatur qđ euomi possit ex aqua calida sorbeat: et et cum ea ipsum euomat. Et si grauitas in inferioribus ventris partibus sentitur collirium aliquod supponat. Cũq; vēter ꝓut oportet mũdificatus fuerit ⁊ cũ hoc neq; ructus fumosus neq; grauitas neq; mordicatio in ventre sentit: neq; nausea balneãdus est eger et nutriendus ⁊ regēdus eo regimine qđ ꝓdiximꝰ. ¶ Js quoq; cui hec febris accidit cã frequēter astellãdi ex his q̃ in suo noiauimus capitulo curãdus erit. Cũq; ipsiꝰ febris repssa fuerit in balneũ mittēdus erit. ⁊ ex rebꝰ quas in hoc libro noiauimus nutriēdus. Sũt preterea ex hoibus quidã q̃ cũ cibos multi nutrimēti frequenter comedunt vt sunt carnes graues grosse et pultes valde spisse ⁊ frumētũ coctũ ⁊ vinũ grossum hãc incurrũt febrem. Quapropter hi a grossoꝝ ciboꝝ assiduatione abstinere debēt: ⁊ ex carne hedina ⁊ pullina nutriēdi. ⁊ syrupũ acetosũ bibere debēt ⁊ de vino sumere debēt: qđ iã ꝑuenerit ad subtilitatē ⁊ claritatē ⁊ in ꝓfundũ penetrare põt. Js q̃q; qui a predictis leditur ante comestionē vti exercitio debet: ⁊ ven-

tris solutionē ꝛ flobothomiā assiduare. Si enī nihil negligens affuerit egritudines incurret acutas ꝛ pessimas. Sūt etiā ex hoibus aliis qui cū laborē aut vigilias patiūtur: aut eoꝝ tardatur comestio: aut ex cibis subtilibus aut siccis nutriuntur ad febrē deueniūt. Quapropter huiusmodi hominum genus ab his rebꝰ abstinendū est. Cūqꝫ febris eos inuaserit succurrendū est cito cū eis que corpus humectāt. Ex hoc enī si neglectum fuerit ad ethicā deuenient.

¶ De febre ethica. Cap. iii.

Cum febris tribꝰ diebus aut amplius permanserit neqꝫ se mouerit neqꝫ calor eiꝰ: neqꝫ inflāmatio vehemēs fuerit neqꝫ accidētia que febres acutas comitari cōsueuerūt cū ea affuerint vt est pulsus magnitudo ꝛ caliditatis ꝛ inqetudinis vehementia et anxietas ꝛ lingue siccitas atqꝫ eiꝰ nigredo: ipsa tñ sic vno mō perseuerauerit neqꝫ pōt in ea deprehēdi dimissio aliqua: neqꝫ paroxismus: preter hec etiā ipsa inuenit quieta ꝛ quasi tepida tūc ethica adesse credit. Additio. ¶ Ethica non per se immo per aliud qꝛ longinquū est a rōne mēbra simplicia iādudum calefacta fore et spūs et hūores in sua natura existere. Textꝰ. ¶ Est itaqꝫ ipsiꝰ ꝟitas sic experiēda. Egro vt in diuersis comedat horis est precipiēdū. Qd si inuētus fuerit semꝑ post comestionē a febre magis infestari ethicā proculdubio esse ꝓnunciandū est. Qd si cū hoc etiā facies eius iā extenuata esse videat: ꝛ oculi cōcaui ꝛ caro imminuta atqꝫ cutis desiccata fuerit ethica iā nō est in eo in principio: immo in ipso cōfirmata est. ꝛ opata ꝛ diu est ex q̄ ipsum inuasit: hec aūt febris in principio sui cū nōdum: scilꝫ ad ariditatē peruenit curabilis est. Ptisis itaqꝫ signa cognoscēda sunt vt dum aliquis de egri sanitate cōfidit ad eā curandā ꝓperet. Dicemꝰ igit ꝙ cutꝰ quidē ethica in ptisim trāsit timpora vehementer plana fiūt: ꝛ oculi cōcauant ꝛ nares subtiliant ꝛ fiūt tornatiles ꝛ aures minorant ꝛ eaꝝ corpꝰ subtiliat: faciei q̄qꝫ ac frōtis tēditur cutis: ac si esset coriū qd suꝑ ossa faciei desiccatū foret: ꝛ totū corpꝰ similiter a carne nudū existit. Collum ꝑterea tenue fit. ꝛ epiglotis foris ꝓminet. Cūqꝫ pectoris ossa tactu aut visu cōsiderata fuerint: vnūquodqꝫ eoꝝ cū suis extremitatibꝰ notari poterit. ꝛ postremo corpus nō vi-

detur nisi coriū ꝛ ossa. Eiusqꝫ vox ex illis audiť ꝛ debilis et virtus oīno destructa videť ꝛ pulsus subtilis ꝛ debilis et cū hoc etiā durus. Chorde quoqꝫ manifeste apparēt qꝛ caro dissoluta ē ꝛ vene silr̄ ꝛ cū hoc a sanguine vacue neqꝫ earꝫ cōcauitas magna rei capax existit. Pulchritudo quoqꝫ atqꝫ claritas ab ipsi⁹ corpore oīno recesserūt ꝛ cutis desiccata est: et cuti existētis in senio silr̄ facta est. Uēter etiā ei⁹ attenuať ꝛ debilitať donec videať ac si costis adereat ꝛ qđ nihil in se cōtineat. Mirach p̄terea vētris intm̄ subtiliať vt nō videatur esse nisi solūmodo corium: ꝛ preter hoc spasmať ꝛ desiccatur. Ossa quoqꝫ raschete ꝛ pectinis manuū plerūqꝫ apparēt ꝛ vngues curuātur. Eum vero capilli cadūt alicui ꝛ vēter soluitur: mors ei ꝓpinqua est. Cūqꝫ corp⁹ ad hūc diminutiōis ꝛ debilitatis venerit terminū nūq̄ sanari poterit neqꝫ meliorari. Sed dū carnis ꝛ sanguinis pulchritudinis ac virtutis reliq̄e in eo inueniūtur: ꝛ qđ ex predictis significationibus apparuit neqꝫ vehemēs est: neqꝫ cōfirmatū sanari pōt: ꝛ ad suā redire dispositionē si ei vt oportet subueniatur. Cū autem non fuerit multa debilitas neqꝫ multa macies: neqꝫ longum intercesserit spacium ex quo pati ceperit nec etiam ex signis ethice aliud apparuit nisi qꝛ febris lēta adest que iam per aliquos perseuerauerit dies: et postea parum siccitas et maciei inceperit huiusmodi patiens leuiter et cito sanitati restituetur si deus voluerit. Hac igitur febre laborāti: in primis aqua ordei danda est et postq̄ ipsa de stomacho descenderit ex piscibus qui ezie vocantur super prunas assatis aut in veru nutriendus est ꝛ ex olerib⁹ frigidis ꝛ humidis et portulaca et moluchia et lactuca et cucurbita ꝛ cucumeres et citruli: hic quoqꝫ quotidie anteq̄ comedat balneum ingredi debet vbi in loco moretur in quo a calore ledi non possit et in aquam tepidam per aliquod spacium similiter mittendus est: deinde ex oleo vio. inungendus. Domus vero in qua moratur talis sit: cuius aer frigidus sit et humidus: ipsiusqꝫ pauimentum ex rebus viridibus que frigide sint et humide sit stratum.

¶ Panniquoqꝫ aqua rosa. infusi in niue infrigidata in qua camphora et sandali dissoluti sint pectori superponantur. Quod tamen fieri cōuenit cum stomachus alleuiatus fue-

rit ꝛ cibus ab eo descẽderit et etiam, anteq̃ comedat. Cũq̃ predicti tepefacti fuerint panni mutandi sunt. Quod tandiu fieri cõuenit donec frigiditatẽ sentiat eger iam ad multam sui corporis profunditatẽ peruenisse. Quod si ꝓpter huius-modi curam superueniat ei prius horripilatio et postea accidat ei caliditas tepefiant paruz: ꝛ postea pectori superponantur neq̃ remoueãtur nisi cum desiccati fuerint aut multum calefacti. Oleum preterea vio. et oleum de seminibus cucurbitarũ in potu danda sunt et lectus solito mollior fiat ꝛ q̃tum plus poterit longo tempore dormiat a vigiliis autem atq̃ cogitatiõe ꝛ a motu ꝛ coitu ꝛ a statione in locis calidis ꝛ sic ꝛ fame abstineat. Si autem cum hac febre fuerit nocumentũ ꝛ acuitas atq̃ calor trocisci de camphora quotidie in matutinalibus horis in potu tribuãtur. Cuz autem sol ortus fuerit aquam ordei bibat. Aque vero quam in nocte bibiturus est iulep cum mucillagine psilii admisceatur neq̃ cessandum est immo importune instandum in pectoris infrigidatione. vnde ex frigidis epithimatibus et ex oleribus instanter epithimãdum. Cibaria vero non semel sunt tribuẽda sed ad multas vices partienda ꝛ precipue si estas fuerit. Ex quibus eger non tantuz semper sumere debet quantum est ei necessarium ꝛ sibi caueat ne semel tantum comedat quantum id est quo eget. Ex aqua quoq̃ frigida paulatim in potu sumat neq̃ tamen aut sitim vllo modo patiatur ꝛ ab omnibus que calefaciunt et desic. omnino separetur.

¶ Cum autem ethica iam meliorata fuerit et obfuscatio ac carnis diminutio manifeste apparuerint: veruntamen ad terminum ſm quem ipsam diximus esse insanabilẽ nõdum peruenit ea laborans eodẽ indiget regimine quo et predictus. Oportet tamen vt super eum fiat assiduatio ꝛ perseueratio ꝛ frequentatio et perueniatur cum eo ad vltimum ꝛ mittatur in balneum ꝛ in tinã bis aut ter in die nisi in tali disponat manere loco in quo caliditas nullo modo eum ledere possit neq̃ horripilatio inuadere. Nos enim nequaq̃ volumus ipm intrare balneum nisi cuz semicupiũ inuenire non possumus neq̃ aquã super eũ fundere vbi horripilatio eum inuadat. Sudare autẽ ꝛ aerem attrahere calidũ omni re est deterior existit. ¶ Hanc itaq̃ patiens febrẽ in balneũ mit-

tatur ꝛ semicupiũ postq̄ duarum horarũ spaciũ preterierit ex quo aquã ordei in potu sumpsit ꝛ cum de semicupio egrediatur ex oleo violato inũgatur. Cũq; venter ab aqua ordei alleuiatus fuerit neq; in ructu sapor vllus remãserit iterum ad balneũ ducatur: ita tamen vt in eundo minime laboret: deinde mittatur in semicupiũ ꝛ de aqua tepida tamdiu super eum fundatur donec ipsius corpus ingrosset ꝛ parũper rubere incipiat. Postea vero in aquã frigidã semel submergatur a cuius tamen frigiditate non ledatur: deinde ipsius corpus ex oleo violarũ ꝛ ei silibus oleis inungat. Usus preterea regendi ipm in balneũ incremẽtum recipiat. Cũq; ab eo egressus fuerit ex eis que diximus ꝛ fm mensurã quam diximus cibetur ꝛ iaceat in domibus tranquillis humidis bene olentibus in quibus sit aeris paucitas. Ante ipsũ vero panni frigida infusi aqua ꝛ parapsides magne ex ea plene ponantur aut lacune sint coram eo. Folia quoq; vitis ꝛ salicis atq; rosarũ ꝛ violarũ ꝛ sisimbriuz: ꝛ his similiũ corã eo sternant. In tẽpore vero hyemis nõ sit in eius mãsione ignis neq; fumus sed frigidũ attrahat aerem: hec eñi maior eius existit cura. Quia propter hoc ita conseruat qd nõ oportet eum emplastra ꝛ epithimata frigida que prediximus exterius ad cordis confortationẽ apponere. Ex pãnis quoq; calidis et in pondere leuibus cooperiatur corpus ꝛ precipue caput ne coriza aut catharrus ei supueniat ꝛ extremitates leuiter cõprimãtur: patiens quoq; oleum de cucurbitis cuz oleo nenufarino conditũ olfaciat ꝛ dormiat diu. Qd si magnum diei superfuerit spaciũ volueritq; iterum anteq̄ cenet tinam ingredi faciat quia conferret ei. Et si non comedat ꝛ ante comestionem non ingrediatur balneũ ꝛ dormiat diu. Si autem siccitas ꝛ macies iam vehementer eum occupauerunt lac caprinum super ipsius corpus mulgeatur ex eo liniatur. Atq; aque que est in semicupio ex ipso aliquid admisceatur. Cumq; de semicupio egressus fuerit ex oleo violato aut de cucurbita aut de nenufare inũgat. Si vero neq; caliditas neq; acuitas fortiter fuerit vinum album et subtile quod tam aque frigide habeat admixtuz vt sapor vini abscondatur bibat. Sed si acuitas fuerit manifeste iulep de zucharo cum aqua frigida in potu ei tribuatur et ne venter

eius soluatur summopere est cauendum ad cuius cõstrictio-nem si solui ceperit est festinanduz. ¶ Huic preterea plerũqȝ si calor fuerit fortis confert lac vaccarum iuuenilis etatis de quo butyrum vehementer extractum est si fuerit aceto-sum et aqua ordei in potu est tribuenda. Et si venter solutus fuerit ipsaz cum tortellis sumat. Et est necesse cũ hoc quod diximus vt ad infrigidationem et caloris extinctionem stu-dium impendatur. Cum autem huius vrina fuerit oleagina aut in eius superficie petala apparuerint vnctuosa aut fru-sta carnis filis similia: aut aliquid simile furfuri in vltimo in huius regimine est insistendum.

¶ Sed si quis hac laborãs egritudine corpus habuerit ve-hementer siccum et vehementer macrum neqȝ fortis calor in eo fuerit lac calidum ita vt ab vberibus extractum fue-rit si in potu sumatur aut cum eo micas panis comederit conferet ei. Omni vero lacte ad hoc asininum melius existit. Et post ipsum est caprinum. In lacte vero recẽte duo sunt ob seruanda: ne scilicet in caseitatem transeat et ne conuerta-tur. Lac autem quod prediximus cum in stomacho fuerit non transit in caseitatem nisi raro. Quod etiam nunq̃ in caseitatem mutabitur si parum zuchari ei misceatur. Cum autem a lactis conuersione quis egrum custodire voluerit eius dispositionẽ in caliditate quotidie tangendo conside-ret et qualiter aerem attrahat attendat eiusqȝ pulsum inspi ciat et vrinam atqȝ sitis ipsius quãtitatem. Si enim inuene rit hec oĩa maiora q̃ prius essent anteq̃ lac bibere et vehe menter augmentata fore a lacte predicto erit abstinendum et lac acetosum absqȝ butyro aut aqua ordei in potu erũt tri buenda et trocisci de spodio et his similia. Venter quoqȝ si strictus fuerit cum apozimate aqua prunorũ et tereniabin erit soluẽdus. Quod eo vsqȝ fieri cõuenit donec predicta re moueãtur accidentia. Post quorũ remotionẽ ad lac redire est ei precipiẽdum hec est eorum summa que ethicaz patien tibus adhiberi conueniũt. Cum autem aliqui ethica labo-rantes ad hoc deuenerint vt ossa rascete et pectinis manife-sta appareãt et pulsus deficiat et mirach vẽtris costis adhe-reat oĩaqȝ eorũ ossa manifesta videãtur et subtilia non est in eis laborãdum vt ad sanitatẽ perueniãt sed vt q̃quomodo

sustentētur. Quod fit ex nutrientibus que velociter pene-trant et ex bonis odoribus. Caro quoqꝫ pullina sumēda est et in parua frusta incidenda et succus ab ea paucum salem habente extrahendus queadmodū ab alia carne succus ex-trahi consueuit aut fiat hoc ex carne rubea que in collo edi reperitur. Deinde huic succo parum de succo pomorū aut citoniorū ꝛ parum vini admisceātur aut tortella bene trita ei admisceatur ꝛ sic bibatur: aut sorbeatur. Additio.

¶ Tortella est panis biscoctus qui fit vt panis paruus to-tus concauus. Textus. ¶ Camisias ꝑterea tinctas induāt que ex sandalis aut musco si nō capitis dolorē fecerint sint infecte fumigiū quoqꝫ ante eos fiat ex xiloaloe ꝛ nere ꝛ an-te eos ꝛ in eorum circuitu ponantur odorifera et confectio nes odorifera et aqua rosata super eos roretur et olfaciant cibos odores habentes desiderabiles sicut est cibus qui fit de carne epatis ꝛ pulmonis minutim incisa ꝛ postea in fri-xorio cum ouis et croco et aceto cocta et intestina ex carne frustatim incisa plena ꝛ cusabegi pulli quoqꝫ assandi sunt ꝛ coram ipsorum facie scindendi ex quorum pectore carnem masticando succum solum traijciant: carnem autē ꝓijciant si multum fuerint debiles. Quod si quis ex his aliquantu-lum fortior fuerit pulli cum aqua et sale coquātur quorum pectora postea contusa cum iure exprimātur quorū succus cum coriandro et pauco cinamomo conditus ꝛ vinum atqꝫ tortellas habens admixta in potu tribuatur.

¶ Unus aūt ex veteribus medicinis retulit se vidisse vnum virum et multos pueros qui postq̄ ad ethicam ad hanc de-uenerāt dispositionē sanati fuerant. Ego tamen nunq̄ hoc vidi neqꝫ credo verum forte et precipue postq̄ puerilē tran-sierit etatem. Trocisci de camphora qui cuꝫ sint cordis epa tis ac pectoris infrigidatiui ethice que est cum ardore con ferunt. Recipe rosarum rubearum .ʒ.x. spodij albi quod sit magnum frustum: seminis cucumeris: amborum ana ʒ.v. seminis lactucarum .ʒ.ix. seminis portulace.ʒ.vi. se-minis endiuie .ʒ.ij. seminis dulcis cucurbite.ʒ.vi. terenia bin. ʒ.x. camphore .ʒ.ß. Ex his omnibus cum mucilla-gine psilij confectis informentur trocisci quorum quisqꝫ duas ponderet dragmas.

¶ Qđ si venter solutus fuerit ex istis aliis trociscis de spodio qui sunt cōstrictiui detur. Recipe puluis rosarū rubearū spodii ambor ana.ʒ.v.boliarmeni:gummi arabici. ambor ana.ʒ.ii.succi berberis:succi sumach ambor ana.ʒ. iii. balaustie.ʒ.i.⁊.ß.seminis coriādri in aceto infusi et postea tor refacti.ʒ.ii.seminis acetose excorticati.ʒ. iii. fiant trocisci: quorum quisqȝ duas pōderet.ʒ. ex quibus vnus in mane: et alius post solis occasuȝ cum rob simplici de citoniis: aut de granatis aut de ribes sumatur.

¶ De febre que duobus diebus inuadit ⁊ vnum intermittit ⁊ vocatur tertiana. Cap.iiii.

Huius febris principium cum forti accidit rigore ⁊ pauco frigore sicut est dispositio pedis cum obstupescit:sed non prolongatur diu sicut frigoris spacium prolongatur:sed corpus cito calefacit adeo vehementer vt si corpus egri tangatur manus mordicationē sentiat caloris:accidit autē plerisqȝ vt eger in tempore vehemētie caloris huius febris ⁊ in eius fine inaniter loquatur ⁊ precipue si calide fuerit complexionis. plerisqȝ etiam ex ea accidit nausea et estuatio ⁊ vomitus colere rubee. Uēter quoqȝ quandoqȝ soluitur ⁊ egreditur colera trina. Pulsus in statu huius febris inuenitur magnus ⁊ velox ⁊ frequēs: sed tñ equalis. Additio. ¶ In fe.tertiana nihil qđ sit diuersum in pulsu inuenitur nisi ꝙ diuersitas que in vna contingit percussione hoc aūt est vt motus qui fit immediate pulsus tardior inuenitur ꝙ̄ ipsius principiū et finis qđ est id qđ oibus fe. est cōmune:diuersitas aūt que inter vnam percussionem ⁊ aliam inuenitur non est in tertiana. Textus.

¶ Urina quoqȝ in colore est ignea:sed ꝑm substantiā nō est spissa: habet tñ fetorem ⁊ odoreȝ malum ex putrefactione. Hec aūt febris sepius euenit complexionem habētibus calidam ⁊ siccā:⁊ qui multū perpessi fuerunt laborē ⁊ vigilias ⁊ ieiuniū ⁊ ex cibis calidis nutrimentū sumpserūt ⁊ vinum forte ⁊ vetus biberūt in regionibꝰ ⁊ tēporibꝰ in caliditate distēperatis.Hec preterea febris nō infestat egrū vltra horas duodecim.qnimmo sepe in horis paucioribꝰ istis ipsiꝰ remouetur paroxismus vsqȝ ad octo videlȝ horas.Cūqȝ hora recessionis aduenerit cum sudore remouetur:⁊ quādo se-

paratur a corpore pulsus ab ea mūdificatur. Cum igitur hec accidentia cum febre inueniuntur: aut ex eis plura sciendum est febrem esse tertianā. Qđ si cū predictis accidētibus aut pluribus ex eis cōtingat: tertianā in illa hora multis euenire absq omni dubitatione sciendū ēst ipsam esse tertianam ac si vidisset eā vna diei infestasse ⁊ alia qeuisse. Additio. ¶ Significationes vo quib⁹ fe. tertiana nō pura cognoscit sunt qnq. Una est vt accessiones sint similes. alia duricies pulsus: ⁊ tertia ꝙ accessio plus. xij. horis perseuerat. Quarta vo est ꝙ corpus post accessiones fe. ex toto nō remanet mundū a febre. Quinta vo qr diuersum inuenitur ꝙ ex egri cōplexione debet adesse ab eo qđ ex etate debet cōtingere ⁊ ex regimine qđ precessit ⁊ ex tempore. Earū cura in primis est vt subtilis dieta in principio ab eis nō obseruetur et vt ex nutrientibus incisiuis ⁊ subtiliatiuis nutriantur sicut est aqua ordei et pulli preparati ⁊ ptisana cū ysopo et mētastro et spica balneū nō ingrediatur donec digestionis signa in eis appareāt. in quiete morētur semp ea vo que sub ypocūdrijs sūt sepe calefiāt: postq̄ vo digestio apparuerit tribue eis multū de syrupo de absinthio et ex syrupo acetoso et ex medicinis leniter soluētibus. Uomit⁹ preterea adeo cōfert eis ꝙ nos iā vidim⁹ ex eo sanatos fuisse neq alijs indiguerūt medicinis. Text⁹. ¶ Cū igit eger taliter dispositus fortis inuenit: fueritq diu ex q̄ nō fuit solut⁹ de mirabolanis citrinis. ʒ. x. in aqua feruēte die ⁊ nocte infundat: deinde manib⁹ fricatū colet: cui. ʒ. xx. ex tereniabin misceantur ⁊ in mane in potu tribuat. Scamonee q̄q recētis anthiochene ⁊ bone quarta. ʒ. vni⁹ in tāta quātitate iulep. et aque que semel sorberi possit dissoluat ⁊ ad bibendū tribuat donec vehemēter soluatur. Cū eñ hoc factū fuerit aut febris nullo mō accedet aut parūper alleuiabit: deinde ex toto regimine qđ narro regēdus est. Si aūt eger fuerit deliciosus aut debilis ⁊ tēpus fuerit estas circa vnāquāq noctē ponendus. ʒ. x. tamarindorū ⁊ pruna sicca ⁊ grossa viginti sumantur: ⁊ in duab⁹ libris aque vsq quo sint dissoluta coquātur: deinde manibus fricata colētur ⁊ misceātur huic colature zuchari tabarzet. ʒ. decē et in potu anteq̄ dormiat sumat. Cūq mane factum fuerit ⁊ sol eleuari ceperit ex aqua ordei

fm magnã quantitatẽ bibat et in loco bene quieto vel olen tẽ moreẽ donec cibus digeratur: deinde ex oleribus frigidis ꝛ musagarat:id est cibi salsi qui ideo sic vocãtur qꝛ non fiũt cũ carne in q̃bus non est amaritudo nutriaẽ. Et a cibis in quibus est caro abstineat ꝛ comedat medullã cucumeris et citruli et de succo cucurbite in tẽpore suo bibat: de succo cucumeris saraceni: ꝛ sumat in potu aquam cum iulep ꝛ syrupum acetosum ex zucharo aqua bene temperatum. Modũs quoqꝫ infrigidandi et extinguendi fm febris calorem obseruetur. Uẽter preterea si p se semel aut bis au ter quotidie soluaẽ. Apozima prunorum nõ est dandũ: sed ex aliꝭs est regendus. In loco quoqꝫ apozimatis prunorum succus granati muzi cum mucillagine psiliꝭ est tribuendus. Epati preterea in nocte in horis scilꝫ cum venter a cibo vacuus est pannus sandalis ꝛ aqua rosata infusus est superponendus. Sitqꝫ inter comestionem ꝛ inuasionis principiuꝫ longũ tẽpus videlꝫ nutriatur tribus horis vel duabus anteq̃ febris accedat aut postq̃ recesserit. Hic autem eger ab omnibꝰ calidis est abstinẽdus ꝛ in loco frigido sit semper eius mora. Nõ si febris cũ magno ardore ꝛ calore esse videatur ex succo cucumeris saracenici aut cucurbite aut citroli et ex mucillagine psiliꝭ cũ malis granatis aut iulep plus erit dandũ et de aqua ordei plus bibendum. Si vero dies prolixus fuerit aut eius cibus non cito digeritur nõ conuenit tibi vt ex aqua ordei iterum ei tribuas post solis occasum. ¶ Trocisci quoqꝫ de cãphora quotidie cum syrupo acetoso de zucharo in potu sunt dandi in mane anteq̃ aquam ordei sumat p duas horas:aut ad minus per vnam horam. Cunqꝫ febris egrum dimiserit adhuc eodem regimine quo prius post febrem per tres dies erit regendus. Quibus transactis pullina caro aut edina est danda. Interim tamen a balneo ꝛ sole ꝛ vino est abstinẽdus:deinde ad cõsueta reducendus.

¶ De causonide. Cap.v.

Hec febris de gñe est tertiane ea tñ fortior existit:ꝛ maioris caloris. Que quidem vna die fit validior. Alia ṽo minus calida. A corpore tñ nõ separatur: neqꝫ horripilatio cũ ea accidit neqꝫ sudor nisi cum recedit. Alia aũt tertiane accidẽtia sunt cũ ea vehemẽtiora tamen

τ firmiora. Lingua preterea ac labia citrina fiunt aut deni- grantur: aut absq̃ dubio exasperantur si febris non valde fuerit fortis. Additio. Febriū ex hūoribus quedā sunt que inter acutas egritudines numerant. quedā vo non: que aūt ex oibus huiusmodi fe. digni⁹ nomē sumit acute est cau son q̃ qñq̃ est egritudo p se qñq̃ est accidēs qđ supuenit fre- nesi. Tertiana q̃q̃ pura siue sit cōtinua siue nō cōtinua in- ter acutas numerat τ synochus τ synocha silr. feb. q̃q̃ q̃ fit ex flegmate τ colera nigra τ colera rubea nō pura nō nume rat inter acutas. Nulla eni egritudo q̃ p. xl. dies morat vo- cat acuta imo cronica Causon eni nō trāsit. vij. diē et syno- cha q̃ nō ē putrida silr. Tertiana q̃ pura τ synoch⁹ putrid⁹ xiiij. diē nō trāsit. flegmatica vo plerūq̃ trāsit. xl. dies. τ q̃r- tana plurimū puenit ad. vij. menses et qñq̃ plus. Tertiana vo nō pura silr plerūq̃ morat p. vi. mēses. Textus.

¶ In huius vero febris curatione: tali indigemus regimi- ne quale in tertiana prediximus. Est tamen in ea plus stu- dendū: et diligētior cura est ei adhibēda: s3 quod est fortior illa et maioris incēdij. Egro igit in nocte ex apozimate pru norum τ tamarindorum quod prediximus est tribuendum vsq̃ quo venter quotidie bis aut amplius soluatur: trocisci quoq̃ de camphora: aut succus citrolorum aut cucumeris saraceni: aut ptisana semper in mane dentur. Additio.

¶ In egritudinibus que de furiosa contingūt materia dua bus de causis medicina solutiua danda est in principio. vna est q2 huius humores digestione nō indigēt. Alia q2 si moti nō fuerint humores in augmēto aut in statu pernitie3 infer rēt. Qđ si medicinam dare prohibearis eo q2 in materia sit aliqua grossities in statu tamē dare non presumas sed quie sce ne naturam impedias. Textus.

¶ In die vero omni hora assidue cucurbite aut citrolorum succus ei tribuatur τ ex mica panis abluta lacti a quo buty rum sit sublatū cum zucharo admixta regatur. ¶ Qđ si pa rum comederit aqua ordei iterum sumat sicut ostendimus: aque autem que illi in potu ministratur parum psilij admi- sceatur: τ ex ipsius mucillagine cū iulep aut succo granati ĩ potu sumat. Asperitas vo lingue cū panno lineo fricetur: deinde psilij mucillagine cum zucharo lambendo hauriat.

¶ Nucleus quoqꝫ pruni paruꝫ adhuc carnositatis retinens in ore retinendus detur ⁊ panni aqua rosata infusi epati ac cordi pluribus supponatur horis. Et si eger in interioribus apostema non habuerit neqꝫ stomachus neqꝫ epar debilia erant dum esset incolumis: ex aqua frigida super niuē infrigidata multū in potu sumat cum calor valde accensus fuerit: de qua adeo vsqꝫ bibat donec facies eius viridis fiat et tremat. Additio. ¶ Nulla fe. que cum tremore incipit est cōtinua si patiēti causonē superueniat tremor ⁊ post tremorem sudor eger iam sanus effectus est. Textus. ¶ Calor enim febrilis ex hoc ilico extinguet: deinde sudabit ⁊ euadet aut fere liberatus erit. Venter autē si vehemēter soluatur ordeum confractū ⁊ ablutum ⁊ aqua coctuꝫ cum trociscis constrictiuis de spodio danduꝫ est. Syrupū vo acetosum et iulep ⁊ zucharū vitet. Rob autem simplex de granatis acetosis ⁊ malis ⁊ citoniis acetosis dādum est ⁊ ex omnibus que in capitulo de ventris constrictione diximus est regendus. Qđ si a vigiliis ⁊ capitis dolore sedatur sicut in earum egritudinū capitulis cōtinetur medicādus erit. Nos enim in hoc nostro libro non ponimus curas egritudinum nisi simpliciū. Ideoqꝫ cum egritudines cōposite fuerint ex propriis capitulis sunt earum curationes sumende. Sit preterea in hac febre et in oib⁹ cōtinuis febribus nutriēdi tp̄s tūc cū eger aliquā sentit alleuiationē: aut si alleuiationē nō sentit sit in hora qua solitus erat comedere duꝫ esset sanus aut in hora qua dies infrigidatur ⁊ tēperatur. Interpolatis vo oportet vt sit hora comedendi longe ante earum accessionem quanto plus possibile fuerit aut post earū recessionem. Nos tamen ostendemus quomodo sue nutricationis regimen obseruari debeat cum de acutis tractabimus egritudinibus si deus voluerit.

¶ De synocho. Capl'm. vi.

Hec febris cum incipit sine tremore ac horripilatione accidit immo cum calore incipit: et est cum ea in facie ⁊ in oculis et auribus ⁊ naribus rubedo ⁊ tristitia et inquietudo ⁊ inflammatio fortis ⁊ inspiratio magna et frequens. Additio. ¶ Synochus duas habet species, vna est sine putrefactione que sequit ex repletiōe que

est fm foramina cum qua patiens sentit magnam replexio=nem que bonas habentibus cōplexiones ex multo sangui=ne & bono abundātibus cum ipsius adest multitudo accedit hoc etiam sanguinē ab aere tēperari pre ipsius multitudine prohibet scilz anhelitu aut etiam si hijs minora acciderint sed si in cutis superficie opilationes continget silr. Alia hu ius febris species ē q̄ cū putrefactiōe prime speciei curatio est vt sanguis minuat᷑ vsquequo eger sincopiset. remouebit᷑ enim cū & infrigidabit᷑ corpus per sanguis minutionem qđ quidē fluxus ventris vel vomitus semꝑ cōmittat᷑. hec quoqꝫ fe. sub spēbus effimeris cōtinet᷑. alterius aūt speciei curatio est illa quā rasis hic posuit. vrina ꝟo inter synochā putridā & absqꝫ putrefactiōe est ꝙ vrina in putrida malū habet odo rez & ꝙ diuersitas est in pulsu si fuerit illic putredo: nō des in potu aquā frigidaz nisi postꝙ̄ nullum de membris fuerit debile. Textus. ¶ Hanc preterea febrem anteꝙ̄ accedat: hec signa precedūt. Egro namqꝫ adest in corpore grauitas et extensio et pigritia & dispositio que lassitudini similatur & in somno superfluitas et amentia et in capite grauitas et precipue in fronte et tymporibus. Uenarum quoqꝫ exubera tio & guidegi videtur & pruritus in naribus & in locis vbi vē tosis apponere consueuit sentitur. Hec quoqꝫ febris accidit adolescentibus corpora bone habitudinis habētibus & eis qui ex carne et confectionibus de melle multum comedere et multum vinum bibere consueuerūt contingit autē sepius in hyeme & vere. Cūqꝫ corpus hanc egritudinē patiētis tan gitur simile corpori de balneo exeuntis sentitur. Aut qui su per corpus suuz multū ex aqua calida fudit. Pulsus in hac febre magnus sentit᷑ & frequēs & vrina rubea & grossa. Cum ergo in hac febre signa ista apparuerint aut plura ex eis fe=stinandū est ad egri minutionē faciendā in qua ex sanguine multum est extrahendum. Ex hoc enim extinguetur hec fe=bris. ¶ Si autem non prius subueniatur ꝙ̄ lingua nigra fiat et superuenerint accidentia causon eger diximus rega tur. In hac tamen febre ea que sanguinem reprimant ma=gis sunt danda sicut rob quod fit de succo vue acerbe et de acetositate citri et ribes et acetum & malum granatum pre terea ad regimen egri subtiliādū est diuertēdum & ad mul=

tum ipsius comestionē minuendam. Si quis etiam egrum in sue egritudinis principio īuenerit et flobothomari fecerit hic que prediximus cibis ipsius admisceat. In potu preterea aqua frigida tribuatur et trocisci de camphora. Et si necesse fuerit venter ex apozimate prunorū et tamarindorum et zucharo soluatur aut ex succo granatorū acetosorū cum pulpa sua et zucaro tritorum. Postq̄ vero febris recesserit a carne confectionibus que ex melle fiunt abstineat et a vino donec ipsius sanitas sit cōfirmata. Hec quoq̄ febris est cōtinua et non interpollata neq̄ vocatur tertiana neq̄ cū ea est aliquid ex igne et inflāmatione et acuitate que cū causon sentiuntur sepe nisi in principio extinguatur. Hec preterea tres habet spēs. Una est in qua a sui principio nō cessat augmentari malitia vsq̄quo veniat crisis: aut eger moriatur. Alia vero est que semper in vna moueatur dispositione. Tertia quoq̄ est que quotidie a sui principio minuitur. Illa autē que semꝑ agetur plus indiget minutione q̄ alie. Post quam ea que vnius est tenoris secundo eget: licet etiam tertia ea non sit priuanda. Ille tamen due plus indigent et precipue ea que cum augmento semper.

¶ De febre quotidiana que vocatur flegmatica Cap. viii.

Hec febris cū horripilatione et vero frigore in dorso et extremitatibus incipit et tempus frigoris in corpore prolixum fit et vix calefit neq̄ cito peruenit ad inflammationē et calorē sicut tertiana. Quinimmo corporis calefactio in hac febre cum prolixitate et labore accedit et plerumq̄ calefit et iterum infrigatur et post etiam calefit. Quod postq̄ multotiens factū fuerit manifestatur calor et erit in toto corpore equalis post laborem tamen. Cumq̄ calor incipit per totum corpus spargi et equari non est fortis neq̄ purus neq̄ in corpore egri sentitur incēdiū neq̄ mordicatio vt in tertiana et causonide neq̄ sitis est cū ea neq̄ vehemēs inspiratio. Et si cū ea fuerit vomitus aut vētris solutio hūores albi et pure flegmatici egerūtur aut cū pauca colera rubea. Facies quoq̄ in hac febre tumere aliquātulum videatur et corpus arescit et virtus appetitiua deprimitur. Pulsus quoq̄ in hac febre secundum velocitatē et spissitudinem multo minor inuenitur q̄ in tertiana et pter hec est diuersus.

¶ Accidit aūt hec febris sepius pueris: ꝛ mulieribus ꝛ eunuchis: et corpora habentibus humida: et eis qui multum comedunt: ꝛ parum euacuātur: ꝛ parum exercitantur: et in temporibus: ꝛ in regionibus frigidis ꝛ humidis.

¶ Urina vero ī hac febre alba est ꝛ subtilis: aut rubea ꝛ spissa ꝛ turbida. Et ſm maius in pncipio est in prima dispōne: sed postea succedēte tpe in aliā mutat dispositionē. Eiusqꝫ interpollatio in pluribꝰ in recessione diei cōtingit: ꝛ iuxta noctē. Neqꝫ cum sudore separatur ꝛ precipue in primis diebus. Sudor ꝛ si cum ea fuerit erit paucus ꝛ viscosus.

¶ Uene aūt cum recedit febris non oīno a diuersitate purificātur: neqꝫ corpꝰ a neutralitate: imo reliquie ex ea remanent que in corpore sunt vsqꝫquo alia veniet accessio. hic rursus quotidie īuadit in qua tempus paroxisini prolixius inuenitur tēpore interpollationis: et fit longa et mansiua. Que plerūqꝫ multis moratur mensibus: preter hoc quoqꝫ est mala ꝛ mortis suspectionem secum habens. Cū igitur in febre hec signa īueniūtur aut plura ex eis sciēdū est ipā esse flegmaticam. Qd si in tēpore huius multi hanc pati febrē inueniātur iam certius credendū est eam esse flegmaticam. ¶ Festinandū est igitur ꝛ a prima accessione huius febris syrupus acetosus de melle cum aqua tepida est dādus ad bibendum. Quem si potest hortandus est vomere: non tamen cogendus: ideoqꝫ ex eo multum bibere debet.

¶ De vomitu vero ita sit vt res se habuerit: eger aūt non est fatigādus: vt hoc modo oīno mūdificet ꝛ vt prius īuestigetur. Ex medicamīe qd fit ex turbith q̄qꝫ nocte est ei dādū. qd. ℞. turbith fricati ꝛ cribel. cū panno sericino qui vocat orale. ʒ. x. mastic. zinzibe. āborū aā. ʒ. i. zuchari quātū de oībus. Ex hoc q̄qꝫ nocte pōdus aurei vniꝰ in potu det: nisi vēter a natura bis aut amplius inter diē et noctem soluatur.

Additio ¶ Rasis in hoc loco non cōsiderauit medicinas istas debere dari nisi postq̄ digestio materiei manifeste apparuerit. vnde si quis hoc ignorans aliter q̄ debet curare inceperit egrū interficiet. regula aūt curationis patientiū hāc febrē flegmaticā est in principio incidere ꝛ subtiliare cū syrupo acetoso de semībus: cūqꝫ egritudo ad statū peruenerit studēdū est vt os stomachi rigidū fiat quatinus ad

vomitũ sit presto. Quotidiana eñi feb. nũq̃ euadit quin os stomachi patiatur. Cũ stomachus cõfortat⁹ fuerit vomitus erit ꝓuocãdus postq̃ raffanus ad comedẽdum datus fuerit post que oĩa cũ hũores ab ore stomachi remoti fuerint ⁊ remãserint in oris fundo ventrẽ cõmouentia dãda sunt vt est medicina et turbith ⁊ sil'ia: vt aũt vomitus leniter ꝓuocari possit elleborus albus vt raffan⁹ mittat in quo diu teneat: deinde elleboro eiecto cũ raffano vomit⁹ ꝓuocet. Textus.

¶ Cũq̧ mane factũ fuerit zeleugebin de zucharo. ʒ. v. ei dã de sunt: et ilico post hec syrupi acetosi de melle collati. ℥. i. est tribuenda. Hora quoq̧ comestionis ab hora accessionis quãto plus possibile fuerit est elonganda. Nutriendus ꝟo est eger ex aceto ⁊ zucharo ⁊ pauca menta ⁊ ex olerib⁹ huic similib⁹: ⁊ a cucumeris ⁊ citrolis est abstinẽdus. Salsis ꝟo in comestione vtat que ex aceto ⁊ almuri fiũt ⁊ regat ex radicibus sicle ⁊ ei⁹ extremitatib⁹ cõditus ex aceto et oleo et almuri ⁊ sinapi ⁊ aliĩs his similibus. Regat quidẽ eger sic per hebdomadã vnam. Et si febris lõgitudo ⁊ ei⁹ accidẽtia minorari inueniãtur ⁊ hora sue inuasiõis retardari cõperiatur ita erit regendus. Si autem inueniat augeri aut stare: eger ex hac cõfectiõe soluat. quę. ℞. turbith sani. ʒ. iĩ. succi absinthiĩ. ʒ. vni⁹ quartã colloq̃ntide. ʒ. vnius sextaʒ agarici ʒ. ß. hierepigre. ℥. i. mastic. ʒ. vnius sextã. Conficiant cũ syrupo acetoso mellito ⁊ dẽtur egro deinde ad ipsius regimẽ est redeundum. Qđ si egri virtus debilitata fuerit pulli assati ⁊ preparati in patella dentur ⁊ separetur a iure et micis.

Et si stomacho superuenerint aliqua accidentia aut fortis nausea ex eis que in eoruʒ capitulis nominauimus curetur. Similiter quoq̧ si mala acciderit cõplexio vt diximus subueniatur. Si aũt febris quartã trãsierit hebdomadã de trociscis rosarũ cõpletis in potu tribuat. Trocisci aũt completis de rosis sunt. qui. ℞. pulueris rosarũ ru. ʒ. x. succi eupatoriĩ. ʒ. vi. succi absinthiĩ. ʒ. iĩ. mastic. ʒ. i. ⁊. ß. spic. assari. floris squinãti anisi omniũ aã. ʒ. i. Informentur trocisci quoꝝ quisq̧ sit. ʒ. iĩ. ex quibus vnus cum. ℥. i. huius apozimatis detur: quod. ℞. corticem radic. apiĩ: ⁊ radic̃ feniculi amborum aã. ʒ. x. seminis vtrorũq̧ ameos cuscuthe: anisi: bedeguart suchaha omniuʒ. aã. ʒ. v. Coquantur cum aque lib. i.

donec ad medieatem redeat ꝛ misceatur ex eo cum.ʒ.i.syru
pi acetosi ꝛ detur cum predicto trocisco. Egro quoqꝫ inter
omnes duas noctes medicamen de turbith semel detur: vt
venter moueať. Si aũt febris adhuc fortis fuerit cũ alia cõ
fectione soluať. Carnes quoqꝫ caligine ꝛ mutagenat dẽtur
ne virtus dissoluatur. Amicis Xo et ab vnctuosis ꝛ cõfectio
nibus que ex melle fiunt custodiatur. Et obseruandum est
ne aquam frigidam in niue infrigidatam patiens in hac fe
bre bibat: neqꝫ aliquid eorũ que ei similia sunt ex rebus fri-
gidis. Ex hoc eñ si neglexerit febris fiet longissima.

¶ De febre quartana. Cap.viij.

Hec febris cũ tremore adeo vehemẽti incipit vt dẽ-
tes cõstringere faciat ꝛ cõcutere. Juncture quoqꝫ
atqꝫ ossa dolẽt: ac si aliq̃d super ea foret appẽsum
qđ ea grauaret ꝛ pcuteret. Estqꝫ dispositio tremoris huius
febris sufficiẽs ad ipsaꝫ significãdã. Nõ est eñ talis tremor
in aliis febrib⁹. Pulsus aũt in inceptiõe hui⁹ febris ex par
uitate ac debilitate raritate q̃qꝫ ꝛ tarditate ad mirabilem
puenit dispositionẽ. Et si q̃s recordat⁹ fuerit pulsus infirmi
qualis erat dũ sanus esset nõ indigebit alio signo in cogno
scẽdo ꝙ febris que incepit sit quaterna: nisi illđ qđ ex tactu
vene ei manifestabiť de supfluitate paruitatis et tarditatis
ꝛ debilitatis ac minoratiõis: ꝛ qđ valde sit cõtrariũ tpi pul-
sus febris flegmatice. Hec q̃qꝫ cũ calefit ꝛ accẽdiť valde ca-
lidior existit ꝙ̃ flegmatica. Nõ tñ ad calorẽ puenit tertiane
neqꝫ tãta sitis: neqꝫ tãta inflãmatio: neqꝫ tãta estuatio: neqꝫ
tãta inq̃etudo: neqꝫ tãtus dolor capitis: neqꝫ tñ alienatio-
nis inueniť in hac febre quantũ in tertiana. Additio.

¶ Pulsus aũt in hac fe. ex paruitate rasis in hoc errasse cre
ditur ꝙ dixit pulsuꝫ quartanã patiẽtis ex puitate admirabi
lem peruenire dispositionẽ si intellexerit ꝙ eoꝝ pulsus scilꝫ
oẽs alias febres habentiũ paruior sit. Si aũt dicere voluit
qđ dixit verũ est eñ ꝙ pulsus flegmaticam fe. patiẽtis mi-
nor est pulsu omnes alias febres habentium. Quartanas
vero fe. habentiuui pulsus tardior et rarior est pulsus habẽ
tium quaslibet alias feb. Textus.

¶ Hec autem post longas febres quaꝝ circuit⁹ planeti fue-
rũt sepius cõtingere cõsueuit ꝛ in autũno et in fine estatis:

τ cōplexiones hābētibus siccas. Urinā vō i hac febre alba apparet τ subtilis aut appropinquat rubedini et plerūqꝫ est clara valde τ cruda τ grossa τ nigra aut rubea. Preterea si in hoc tēpore multe febres quartane multis accidūt secure credendū est febrem esse quartanā. Cūqꝫ vrina in hac febre rubea τ spissa visa fuerit: τ corpus rubeū et vene plene eger ex basilica minuat: deinde totū regimē qd cōuenit ei adhibeatur. Additio. ¶ Subtile regimē flegmaticā feb. patiēti nō est dādū in principio neqꝫ quartanā neqꝫ corpus habentiū has in principio est euacuādū neqꝫ hūores cū medicinis que vehemēter attenuāt valde sūt subtiliādi vt est tyriacā maior τ ei silīa. Sed attēdēdū est si minutione indiguerint τ basilicā sumere man⁹ eis aperi. hec eni passio fe. nūqꝫ accidit absqꝫ splenis nocumēto ꝙ si inueneris sanguinē turbidū extrahe ex eo multū τ si nō ilico ꝯstringe deinde ex nutriētib⁹ boni odoris τ cito digestibilis regere incipias neqꝫ tribuat eis aliquod viscosum. Electuariū vō dyatriōpiperō et dyaciminū eis dona τ mitte eos in balneū τ fac eos exercitari cūqꝫ passio ꝓpe statū fuerit ipsoꝝ regimen subtilia et vrinā ꝓuocātia ei tribue τ duriciē si in eoꝝ fuerit intestinis dissolue. Cūqꝫ perfecte digestionis signa apparuerint coleram nigrā expellētia sepe tribuas tyriacā quoqꝫ in die interpollationis dona τ medicinā de assa fetida. Galien⁹ dicit. quidā aūt patiebat tres fe. quartanas cui quidam de stolidis medicis ante statum dedit tyriacā. vn̄ tres quartane cōtinue facte sunt τ oppresserūt eū donec mortu⁹ est. Text⁹. ¶ Sicaūt hoc nō fuerit visum alique medicine que coleram expellunt nigram ex his que in capitulo de melācolia nominauimus dentur. Medicina quoqꝫ mouens in sequenti die post febris laborē dāda est. Cūqꝫ accessio inceperit syrupus acetosus cū multa aqua tepida est tribuēd⁹ et eger vt ipsuꝫ euomat hortādus est. Qd si vomere non poterit sicla τ sinapi et salsa et eis similia dāda sunt. Quibus sumptis vinum multa aqua mixtū bibat desup: deinde syrupū acetosuꝫ in ꝗ rafanus fuit infusus in potu sumat. In aliīs quoqꝫ diebus vomat τ regimē ei amplificetur τ de carnibus pullorum et edorū τ agnorū annaliū mēsurate edat. Ante tamen comedat olera cū almuri τ oleo cōdita τ aquā calidam sup se fun

dat et in ea sedeat anteq̄ comedat. In balneū quoq mittē
dus est: in quo tamen non sudet: laborem preterea atq vigi
lias minus solito patiatur. Somni vero et quietis augmen
tationem assuescat vinum subtile ꝛ valde temperatū bibat.
¶ Solutio quoq vētris assidue per vnū diē anteq̄ accessio
veniat ei adhibēda est: sed vomitus in die accessionis est dā=
dus. Aliis vero diebus qualiter nutriatur et corpus ipsius
humectetur est pensandus. Et est considerandum an febris
et in suis accidentibus et sue accessionis lōgitudine minua=
tur et que currunt in ea quia hoc bonum erit. Si autem nō
multum inueniatur minorari eger vehementer est euacuan
dus. Quod si in vltimo factuꝫ fuerit nō permanebit febris.
Qđ si vltra .xl. dies perlōgata fuerit egro cū reliquiis istius
medicationis que diximus ad magnitudinē nucis de dya=
triōpipereon quotidie in mane est tribuēdū ꝛ ex medicami
ne qđ fit ex assa ad auellane magnitudinē dādū. qđ. ℞. asse
foliorū rute sicce piperis oīum equaliter: mellis qđ sufficit
ad conficiendum. Sumat ex hoc medicamine quantum est
auellana in hora dormiendi et eger post ipsum dormiat.
Balneum preterea ingrediatur et sudet in eo: nō tamen in
die accessionis. Vinū quoq vetus ꝛ purū bibat ꝛ si fuerit tē
pus estatis ꝛ corpus macrū ꝛ calidū meli⁹ erit ne aliqua ex
calidis medicinis detur. Sed serū cuꝫ zucharo tabarzet ei
sepe tribuat. Apozima quoq de epithimo et mirabolanis
indis interdū detur ꝛ ex cibis nutriat humectatiuis. Vomi
tus etiā in principio accessionis in die qua eū infestat febris
cū syrupo acetoso ꝛ aqua tepida prouocetur.

¶ De febribus continuis. Cap. ix.

Tertiana quartana ꝛ quotidiana plerūq fortasse
non remouentur sed permanent semper. In hora
accessionis fiunt fortiores: postea reprimuntur nō
tamen separantur ita vt corpus ab eis omnino sit liberum
deinde iterū vt prius in hora accessionis inualescunt. Acci=
dētia vo harū febriū eadē sunt que ꝛ predictarū: excepto q̄
cū tremore nō incipiūt neq sudor in toto corpore est cū istis
nisi cum recedūt. Materia eñ illaꝝ istarū etiā est materia.
Sed est in quātitate maior ꝛ in qualitate deterior ꝛ plus ti
morosa. Eadem igitur cura istis subueniendū est ꝛ illis me

dicinis tñ in harũ curatione magis studiosus ⁊ frequentius debet esse sollicitus ꝙ in predictis. Additio.
¶ Febres cõtinue neqꝫ cũ tremore incipiunt neqꝫ in spatio xxiiij. horarum recedũt. in pulsu ꝟo earũ diuersitas est ⁊ est male ordinatꝰ ⁊ mali põderis ꝙ si cũ hoc augmẽtũ earũ fue rit angmentet diuersuꝫ significabit ꝙ tẽpus longũ erit et si i die tertia mã furere visa fuerit ⁊ mouerit se: neqꝫ in vri na neqꝫ in egestiõe aliqua digestiõis signa apparuerit scire debes egrũ nõ in die. vij. euasurũ. silr̃ si in die quarta furere ceperit ⁊ digestio nulla apparuerit si videris febrẽ ac si esset occulta ⁊ nullo mõ manifesta significabit febrẽ longaꝫ fore ⁊ precipue si facies nõ macrescit neqꝫ fit tornatilis. Textꝰ.

¶ De febribus cõmixtis que accñt de q̃nto in q̃ntum diem vel de sexto in sextum vel amplius. Cap. x.

HIs febribus laborantes in singulis accessionibus per vnam diem ante sunt soluendi. ⁊ in die accessio nis vt euomãt laborãdum ⁊ preter ista regimen qδ in caplo de febre flegmatica nominatũ est circa eos obser- uandũ est si eger fuerit grossus ⁊ comedendi auidus ⁊ gulo- sus. Si aũt fuerit siccus ⁊ macer ex eis que colerã purgant nigrã est soluẽdus. Et preter hoc regimẽ qδ in quartana di ctum est circa eũ obseruandum. Additio. ¶ Febres iste ex flegmate vitreo ⁊ colera nigra spissã valde gñant ꝙ hypo. confirmauit. Gal. negauit. Textus. ¶ Mixte ꝟo q̃ certos non obseruãt paroxismos fiunt aut ꝓpter apa qδ in aliq̃bus membrorũ fit ⁊ precipue in renibꝰ aut qꝛ in quartanã trãsi- tura est. Differentia tñ inter eas est ꝙ cũ prima est dolor in aliquo ex mẽbris aut inferiꝰ sub dorso: aut i suis opatiõibꝰ est lesio. Cũ alio ꝟo nihil horũ inuenit. Prime quidẽ cura- tio est mẽbrũ infirmũ sanare qδ fiet obseruãdo ea q̃ declara uimus in locis vbi de his tractauimus. Scδa autẽ curabi- tur semel euacuãdo ⁊ alia vice calorẽ reprimẽdo. Qδ iõ fie- ri conuenit ne humores oĩno integre adurantur.

¶ De febribꝰ ex quibꝰ accidit frigus ⁊ calor simul. Cap. xi.

SI cum febre causon in lingua fuerit nigredo et in- spiratio magna ⁊ sitis ml̃titudo ⁊ estuatio: fueritqꝫ corporis superficies frigida erit significatio mala.
¶ Similiter quoqꝫ si extremitates ⁊ corporis supficies fue

rint frigidissime et febris fuerit propter apa qd est in interioribus. Ego tamen non in hoc sermone de hac tamen specie loqui volo immo de omni febre in qua cumque corporis superficies fuerit frigida. Cum qua eger fatigationem et fractionem et febrem et alices et ossitationes sentit et pulsus est velox et inspiratio similiter et calor continuus sentitur interius nec interpollatus ex regimine febris flegmatice erit regendus. Additio.
¶ Hec fe. empiala vocatur que ex flegmate vitreo et grosso generatur cuius vna pars computruit. alia vero pars ei⁹ a loco putrefactionis ita remota est quod nundum potuit calefieri inter hanc autem et quotidianam. est hec differentia quia materia quotidiane est flegma solutum hui⁹ autem materia est flegma compactum scilicet vitreum. Est etiam alia fe. que dicitur liparios et fit ex humoribus colerico rubeo adusto mixto vitreo flegmati melancolie spisse et calefit superficies: quia co. rubea leuitate sua egreditur ad exteriora. interiora autem infrigidantur quia flegma et colera nigra ex sua compactione neque dissolui neque egredi possunt.
Textus. ¶ Quod si in superficie corporis fuerit calor vt calor febrientis in pulsu tamen non sit velocitas neque inspiratio sit spissa nec magna neque eger ex calore febrili aliquid magnum senserit interius immo totum calorem et incendium et fractionem in corporis superficie senserit fueritque hoc cum interpollatione syrupus acetosus et geleniabin de zucharo egro detur et ex aceto et oleo amigdalino nutriatur. balneum quoque quotidie ingrediatur in quo parum sudet et multum ex aqua calida super eum fundatur. Que si suffecerint bene erit. Et si non venter ex apozimate mirabola. erit soluendus et ad regimen erit redeundum. ¶ Quod si eger horripilationem cum inflamatione mixtam senserit et inspirat preter hoc inspirationem calidam et passus fuerit alices: et senserit calorem prius et ilico post frigus aut prius frigus et post statim calorem ex apozimate mirabolanorum citrinorum et indorum et tubith et zucharo est soluendus. Trocisci quoque dyarodon parui et trocisci de spodio quotidie pondere duorum aureorum cum syrupo acetoso de zucharo et succo granatorum dandi sunt. Descriptio autem trociscorum de rosis qui parui dicuntur ista est. ℞. pulueris rosarum rubearum. ʒ. x. spice nardi succi liquiritie amborum ana. ʒ. i. seminis citro=

lorum: seminis endiuie amborum ana.ʒ.ij. Ex his cum iu-
lep confectis informent trocisci et sumantur in potu. ¶ De-
scriptio trociscorum de spodio. ℞. spodij.ʒ.x. rosarum rubea
rum.ʒ.iij. seminis citroli: seminis lactuce: seminis cucurbite
omnium ana.ʒ.ß. succi liquiritie tereniabin amborum ana.
ʒ.v. ex mucillagine psilij conspergantur et fiant ex eis troci-
sci et bibantur.

¶ De frigoribus ex quibus nō calefit patiēs. Cap.xij.

Cum in consuete alicui tremor cum interpollatione superuenerit neqꝫ calefit immo corpus ad primam redibit dispositionem post aliquot tempus ab in-
cohatione sua ad dispositionē suam preter quod non sequa
tur ipsum febris eger ex eis que prediximus in capitulo de
febre flegmatica est euacuandus et ipsius regimen subtilian
dum et omnia que flegmatis sunt generatiua sunt prehiben
da. Hic preterea eger parum dormiat et in hora ipsius tre-
moris deābulatione vtatur. Et si egritudo diu perseuerauerit ex medicamine de assa ad auellane magnitudinem ante
horam tremoris dandum est: deinde pannis cooperiendus
et precipiēdum est ei vt vehemēter moretur coopertus neqꝫ
sepe voluatur. Quod ideo fieri conuenit vt sudet et tremor re-
moueatur. Ex oleo quoqꝫ de costo est inungēdus et aqua ca-
lida in potu multotiens est ei tribuēda. Eger quoqꝫ cooper-
tus dorsum et caput ex aliquo grosso panno faciē super aquam
calidam ponat cuius vaporē in facie recipiat vt sudor pro-
uocetur et tremor remoueatur. Uinum itidē forte et purū cum
pipere in potu tribuatur et tremor remouebitur. Additio.
¶ Hec febris ex flegmate vitreo quod non putruit generatur
est tamen extra venas et resudādo exit per musculos: ideoqꝫ ex eo
frigus solū sentitur. vnde hoc in nūero febriū nō est ponēdum.

¶ De febre sincopali que fit ex malitia humorum et eorum acuitate. Caplm.xiij.

Quandoqꝫ febris alicui superuenit que secumdum maiorem partem in die tertia paroxismum facit cum qua facies egri cito fit tornatilis et corpus
macrescit. Uirtus quoqꝫ que in pulsu attenditur cadit post
vnam aut duas accessiones. Quod si accessio amplius adue
nerit perducetur eger ad sincopim post ipsam et fortasse mo

rietur ex illa sincopi. Hec vo febris in corporibus semper generatur que sunt complexionis in vltimo calide et sicce.
¶ Cũq3 hoc visum fuerit egro succurrẽdũ est aquã ordei in potu tribuẽdo cũ qua aliquid granati muzi est miscẽdum et dandum. Eger quoq3 in loco dormiat ventoso et camisiã induat que aqua ro. et sandalis sit infusa. Venter etiã et latera ex sandalis et aqua ro. liniãt et assidue paruũ sumat nutrimẽtum ex mica panis simullaginei in succo granati muzi infusa et fructuũ ei siliũ. Ex pullis quoq3 cũ succo vue acerbe cõditis et cucumerib9 et citrolis ac cucurbitis et fructib9 frigidis in niue infrigidatis nutriat aquã etiã frigidam bibat. Anteq̃ vo accessionis sit principiũ succũ granatorum in quo panis de simula sit infusus in potu sumat aut aquam ordei.
¶ Qd si cũ circuitus inceperit anteq̃ aliq̃d detur superuenerit sincopis. Os egri in illa hora erit aperiẽdum et elaborãdu3 vt aquã i qua puluis tortellarum sit infusus. Aut ptisana3 traijciat. ¶ Si aũt sincopis fuerit fortissima insistẽdum est vt parũ ex tortellis puluerizatis cũ vino subtili hñte aqua3 frigidã sue quãtitatis admixtã traijciat. Custodiẽdus ẽ preterea ab aere calido et balneo et labore et vigilijs et ab oibus que eũare pñt. Ex aqua vo frigida est lauãdus et oi tpe nutriẽdus etiã si accessiõis hora affuerit. Si vo febris caliditas cũ incepit vehemẽtissima fuerit cũ siccitate. Lac de quo butyrũ sit extractũ cũ trociscis de cãphora in potu sumat.

¶ De febre sincopali que ex multitudine et cruditate humorum fit. Cap.xiiij.

SEpe febris aliquẽ inuadit q̃ fm maius paroxismu3 vt flegmatica facit. In qua corpus mollificatur et facies tumere incipit. Et si corpus nõ fuerit nutritum s3 eũatũ superueniet egro inde sincopis. Et si nutrimẽtu3 adhibeat mollicies cõsequet et febris fiet validior et in longu3 ꝓtrahet tẽpus. Huius itaq3 febris curatiõis principiu3 est vt crura egri a genubus vsq3 ad pedes cu3 pannis qui inter lenitatẽ et asperitatẽ sint medij fricent donec rubere videant: deinde ad coxas tendendũ est in quibus silr fricatio fieri conuenit incipiendo superius et descẽdendo vsq3 ad genua: donec parũ rubere incipiãt et sit fricatio in vehemẽtia eq̃lis: post hoc quoq3 manus eorũ ab ascellis vsq3 ad volam

ad predictoꝝ similitudinē sunt fricāde: deinde pectus ꝛ dorsum. Postq̄ omnia ad pedū ac alioꝝ membroꝝ fricationez sicut prediximus est redeundum. Additio.

¶ De quotidiana cū malefactione inquit Galienus. hec fe. species ex repletione q̄ fit in corpore a crudis hūorib⁹ generatur magna debilitate in ore stomachi existēte siue a natura siue a fastidio qd et sepe accidit: vñ hui⁹ egri color in albedinē vel nigredinē vel viriditatez siue in colorē plūbeum mutat. Pulsus quoq̄ eius paruus est ꝛ diuersus. idq̄ euacuatione indiget ꝛ nō tñ cum minutione. auget eñ minutio corporis ei⁹ frigiditatē ꝛ humoꝝ ipsi⁹ cruditatem vētris q̄z solutionem eger pati nō pōt. Superuenit eñ et sincopis cito idq̄ precipe vt cū fricatione euacuet: quēadmodū vt hic docuit Rasis. precipe etiā vt ex oleis calefaciētibus inungat vt est oleū sisaminū ꝛ anetinū ꝛ cerrinuz. Post quoq̄ inunctionē corpus abstergendum desiccat ne opilatio in porris inde generet. In primis quoq̄ trib⁹ diebus cibus eis interdicatur preter solū ydromel q̄ꝛ si cū hac pulsus fuerit paruissimus ꝛ debilissim⁹ maximi nocumēti signū erit. Si autem signa minora istis visa fuerint pōt fieri clystere ex ydromelle ꝛ eger nutriri ex pane vino multum granato infuso si nō habuerit apa in ipsi⁹ interioribus in hac preterea egritudine est cauēdū ne emplastrū vētri supponatur vel embrocetur neq̄ aqua calida ab alto sup euz fundatur anteq̄ humores sint maturi ꝛ eoꝝ maior pars euacuetur et si tollerare poterit ex solo ydromelle vsq̄ ad diē. vij. nutriātur preter qd virtus cadat qd ipsi erit melius. Mollificatio ꝛ sincopis idem est cū scilz eger cadit in extasim: lippothomia eñ est et vicina ꝛ est debilitas: sed si hūores fuerint grossissimi syrupus acetosus ꝛ ysopus ei det. Qd si preter hoc adeo sint putridi ne corpus ex eis nutriri possit cū sine nutrimento stare non possit eger euadere nō poterit dom⁹. preterea optime sit tēperata. Aer eñ calid⁹ hūores grossos plerūq̄ eliquat ꝛ ad aliquod mobile membrum fluere facit. frigidus vero prohibet eos ad maturitatem peruenire. Textus.

¶ Cūq̄ hmōi patiēs sitim passus fuerit oximel in potu sumere cōuenit. Famē quoq̄ cū habuerit aquā ordei ꝛ panez atq̄ ydromel mixtū cū zucharo sumat. Cauēdū quoq̄ est ne

aqua frigida detur. Tēpus autē inter fricationē et somnum partiēdū est: ita vt mediū deputet fricationi et mediū somno et quieti. Additio. ¶ Somnus tēperatus hūores matu rat sup̄fluus eos dissolui ꝓhibet fricatio moderata dissolu- tionem iuuat et plerūq̄ adducit somnū: nimiā vo maturita tem retardat et somnum prohibet. Textus.

¶ Huic vo egro si cū solū ptisanā sumit nō debilitat. Aliud nō est dandū nisi ipsa et panis cū ydromelle. Si autē debili- tatus fuerit cuz cibis quos in febre prediximus flegmatica erit nutriēdus et si vēter cōstringat collirium ex succo sicle et nitro suppouendū est. Egro quoq̄ omni mane preter supra- dicta pōdus duoꝝ aureoꝝ seminis apij cū syrupo acetoso est dandū. Qd modo hoc vsq̄quo sanetur regēdus erit.

¶ De febribus que cōcomittātur apostemata. Cap. xv.

Febris que sequit apostema qd accidit ex percussio ne: aut casu: aut horū similibus de genere est ephi mere. Nō est eñi putrida neq̄ habet in se nocumē tum neq̄ maliciā. Que vo cōmittatur apostema qd alicui membrorū incipiendo innascitur mala est. Timoris enim magnitudo aut paruitas qui post de ea habēdus est existit ſm illud membrū. Febris quoq̄ que ipsum sequitur est secū dum apostematis magnitudinem et ipsius quantitatē. Fe- bris vo que cōcomittatur apostema qd fit in pāniculis cere bri est mala. Ipsa nāq̄ est febris frenesis: cuius significatio nem et curā iam prediximus. ¶ Illius vo que accidit ꝓpter apostema qd in gntture et suis partib⁹ oritur et vocatur si- nāchia iam etiam nominauimus. Febrē vero que fit in apo stemate in instrumentis anhelitus: aut qd fit in carne que est inter costas et in panniculis qui ibi sunt et in dyafragma te et ex pleuresi et quod oritur in pāniculo qui pectus in lon- gitudinem diuidit et ex peripleumonia iā in predictis demō strauimus. Ex eo tamē quod principaliter generatur in pul mone prouenit anhelitus maior et spissior et genarum rube do. Tussis quoq̄ cum eo accidit: cum qua excreatio sputi spumosi adest: quam etiā iam nominauimus. Cum febre ve ro que fit propter apostema quod generatur in meri est do- lor cum scapularꝫ grauedine qui in hora transglutiendi gra uior sentitur. Ex febre quoq̄ que propter stomachi aposte-

ma accidit prouenit dolor ꝛ inflāmatio in anterioribus par
tibus ventris ꝛ inferioris toracis. Ubi plerūqꝫ dolor ꝛ apo
stema cū est magnū sentiunt. Sed si non est magnuz dolor
in loco illo ventris sentit cū premit. Adsunt etiaz cum hoc
apostemate sitis ꝛ appetitꝰ casus. Similiter quoqꝫ si in ali-
quo intestinoruz fuerit apostema: locus vētris in quo est ta
ctu sentiet calidissimꝰ cū quo sepe ventrē cōstringi: cōtingit.
Cū aūt cōtingit apostema in epate generari: sequit febris
fortissima ꝛ sensuū turbatio ꝛ vrine constrictio. In matrice
qꝫ cū calidū fit apā febris cōmittat acutissima. s. causon ꝛ
sensuū perturbatio. Oēs aūt febres que propter apata gene
rātur remouēde sunt ex curatione apatis quod fit aut minu
tione vel inūctione emplastri suppositione. Et preter hoc ex
curatione quā in ꝓpriis scripsimus capitulis. Febris eñ se-
quitur illud apostema dū est calidū ꝛ ardēs. Remouet vero
febris: aut cū calor ipsius sedatur: aut cū sanies adunatur.

¶ De febribus que ex pestilentia accidunt. Cap. xvi.

Febribus que ex aeris corruptione generātur nō vi
detur in principio multa inesse acuitas neqꝫ calidi
tas cum tangitur eger. Sunt tamē in occultis cor
poris partibus et in ipsius profundo magni nocumenti: et
sunt deceptorie et vehemētis operationis et sunt febres lē-
te et tepide sed concluse. Cum quibus anhelitus ꝛ quicquid
a corpore egreditur valde fetida sentiuntur. His vero febri
bus laborantes tribulationem magnam et sitim vehemen-
tem patiuntur: coruqꝫ anhelitus augmētatur ꝛ fit spissus.
Ex quorum corporibus cū vomitu ꝛ egestione res feda egre
ditur et insolita: deinde incipit eis supuenire sincopis ꝛ mo
riuntur. In hac igitur febre directe incedendū est aquā fri-
gidā dādo ꝛ rob ex fructibus acetosis et stipticis: vt est rob
qd fit ex granatis: ꝛ ex succo vue acerbe ꝛ ex piris ꝛ macia-
nis ꝛ citri acetositate. Qd si nullū istoruz habeat acetū cum
aqua egris dādū est ꝛ lac acetosum cū farina ordei atqꝫ lac
valde acetosum ex quo nutriūtur. Hac preterea laborātes
possione aliqd comedere sunt cogēdi. Plures eñ ex eis nil
sumere volūt. Et mitte eos in domos frigidas ꝛ regēdi sunt
ex oībus que in capitulo de ethica diximus excepto qꝛ bal-
neum nō sunt ingressuri: neqꝫ aquam calidam neqꝫ lac re-

cens in potu sunt sumpturi. Domus autē in qbus moraturi sunt cū hoc frigide sunt: sint etiā vētose et ex aqua et aceto rorētur. patiētes vō herbas frigidas et bñ redolētes olfaciāt. ¶ Trocisci quoqꝫ de cāphora cū rob de citris quotidie dentur et pectoribus eorum emplastrū ex sandalis et camphora: et aqua rosata superponatur. Sintqꝫ eorum māsiones ex folijs salicis et vitis et malorum: et omniū aliarū rerū in qbus est frigiditas et stipticitas plene. Et ex sandalis et cāphora suffumigētur et ex aqua rosata multotiēs in die rorentur.

¶ De febribus compositis. Cap. xvij.

Plerūqꝫ superueniūt egro due aut tres febres que quandoqꝫ sunt vnius generis vt tertiana quādoqꝫ diuersorum vt cum egro superuenit quartana cum tertiana: aut flegmatica cū ethica. Sepe etiā vna ex eis cōtinua: et alia interpollata et sepe accessionum principia vicinātur: vt in vna sint hora et sepe elōgantur. Quapropter ordo periodorum ipsarum corrumpitur et accidētia cōmiscentur vt cognosci nemine queant nisi ab eo qui cognoscendi species simplicium peritiam adeptus est. Ideoqꝫ genus febris nō solū ex interpollatione sua sciri debet sed ex accidētibus ipsam cōmitantibus que sunt eis propria. Additio.

¶ Has feb. cognoscere valde est difficile excepto eo qui fe. simpliciū cognitionē discernere cōsueuit. Cōpositio febrium sicut magnus galie. in. ij. parte libri perycriseos retulit i duo partit gña. quorum vnū est vt vnius fe. materie absqꝫ apate coniūgatur. illud aūt est qd generat in corpore ꝓpter apata diuersarū materiarum ex qbus cōtingūt fe. Febris enim genus qd apa splenis cōmitat ꝓculdubio aliud est a gñe fe. quod sequit pulmonis apa et aliud ab eo qd apa cerebri cōmitat et aliud a gñe fe. qd sequit apa epatis: neqꝫ est mirandum si duo horum mēbrorum apantur ꝓpter quorum febris ꝓueniat apatum. de primo itaqꝫ qd premisimus dicemus qꝫ febriū cōpositarum ex materijs plerūqꝫ cōtingit ꝓpter materierum vicinitatem quarū quecūqꝫ per se est cognita neqꝫ sunt vehemēter cōmixte plerūqꝫ fit ꝓpter materie cōmixtionē que ita sunt mixte in materia sicut illa que fit ex co. ru. et est continua et cōiungitur alij febri interpollate: ac si vna cum alia agitata foret. De cōpositione feb. que fit causa vicinitatis

dicemus q͏ materia vni⁹ feb. plerū͞qꝫ cōponitur ex duabus vel trib⁹ fe. materijs vt ex duarū tertianarū vel duarū quartanarū vel triū materijs qđ facile cognoui poteſt ex. xiij. ſignis que de hoc p̄dicta ſunt. in hui⁹ nāqꝫ ꝯpoſitiōe nō ꝓuenit ſignoꝝ diuerſitas cā ipſius feb. et cōpoſita ſit ex ꝯpōne materie fe. cōtinue cum materia interpollatiōe ſicut illa q̄ ſit ex co. ru. ꝛ eſt ꝯtinua ꝛ cōiungitur alij febꝛi interpollate que ſit ex co. rubea ex quib⁹ fe. generatᷣ ꝯpoſita. hui⁹ autē notitia facilis eſt ꝛ tñ difficilioꝛ eſt pꝛimo. plerū͞qꝫ etiā generatur fe. cōpoſita ex cōmixtione īterpollate vni⁹ ſpeciei cum ꝯtinua alterius ſpeciei ſicut illa que eſt ex co. rubea cū continua ex flegmate quā greci vocāt emitriteū ꝛ moderni medici dicūt mediā tertianā. qđ tñ difficile eſt cognoſcere valde: ſed tñ ſi fe. cōpoſitio fuerit ꝓpter vicinitatē inuenies q͏ cōtinua ſua ſigna manifeſta valde habebit cuꝫ ſola. ſ. infeſtauerit: tūc enim ſigna eius ſunt certa: ſed cū interpollata ſupuenerit inuenies eius pꝛincipiū ſenſui notum ꝛ manifeſtū ſcđm pulſum ꝛ quātitatē caloꝛis atqꝫ ipſius qualitatē ꝛ ſcđm tremoꝛē qui in pluribus interpollatarū fe. cōtingit aut ſm̄ hoꝛripilationē que tremoꝛi eſt vicina. Si aūt ſignoruꝫ q̄ in fe. attēdūtᷣ ſimplicib⁹ recoꝛdat⁹ fueris: hoc quoqꝫ cognoſces. Cum aūt fe. ꝯpoſite contingūt ꝓpter cōmixtionem materierū cognoſcēdi eas maxima ē difficultas ſigna quoqꝫ cōmixta erunt ꝛ vndiqꝫ diuerſa. plerū͞qꝫ enim videbitur tibi q͏ fe. acceſſio tam ſit ꝓpe ſtatuꝫ ꝛ ꝯtingit ex hoc q͏ materia interpollate in ꝯpōne illa īuenitur ꝛ plerū͞qꝫ videbitur tibi q͏ nunq͏̄ p̄ueniat ad ſtatū qđ ꝯtigit ex hoc q͏ materia ꝯtinue ipſam trahit: ſed retro hoꝛripilatio plerū͞qꝫ cōtingit ꝓpter materiā interpollate q̄ ad inferendū tremoꝛē paratur: ꝛ aliqñ ceſſat hoꝛripilatio qđ ſit ꝓpter materiam continue q̄ non pmittit ipſaꝫ aduenire. Pulſus qnoqꝫ plerū͞qꝫ magnificatᷣ quēadmodū in fine fe. ꝯtingit ꝓpter materiam interpollate ꝛ plerū͞qꝫ ſit paruus qđ iō ꝯtingit: qꝛ materia ꝯtinue retrahit euꝫ nec pmittit puenire ad ſtatū. hoc aūt qđ diximꝰ de fe. ꝯpōne vl'e eſt. Diſcernere ꝟo materiā cōpoſitionis fe. ꝛ earū diuerſitatē et q̄ illarū ſiat ex materia exñte in venis ꝛ ex ea q̄ eſt extra ꝛ cognoſcere ſpeciē materie putride ꝛ q̄tum eſt in ea ex vnoq̄qꝫ humoꝛe ꝛ vbi etiā

pro certo si materia est res impossibilis. Si quis tñ acuti fuerit ingenij & valde vsitatus est in hac re ſm existimationez inuenies qđ veritati ꝓximũ erit. Preterea scire debes ꝙ in cõpositiõe emittritei colerica materia qñqȝ ẽ equalis flegmatice & qñqȝ vna earũ aliam supat: ideoqȝ cura ꝯposita debet esse ex cura colerice & flegmatice. Est nãqȝ medico necesse in hoc. xiij. signa q̃ de hac re p̃dicta sunt tẽptando. Attẽdat ad hoc vt cognoscat an curatio eq̃lis debeat esse an ad aliquã earũ declinet. Cõpositio feb. q̃ttuor modis ẽ. vno vt sint ambe cõtinue. scđo vt sint ambe ĩterpollate. tertio vt cõtinua sit ex co. & interpollata ex flegmate. quartus vo modus tertio est ꝯtrarius. Sepe etiaȝ cõtingit vt in fe. diuersis quarũ vna alij ꝯtinue succedit ꝓueniat fe. q̃ synoche similatur cuiꝰ tñ cognitio est facilis ex quiete pulsus & eius magnitudine q̃ scđm sensum in eo inueniũtur. deinde hec p̃dicta signa sequet̃ fe. grauitas & paruitas pulsus. iteȝ quoqȝ minuit̃ fe. & magnificatur pulsus. et sic semp̱ ꝓcedit vsqȝ ad finem. Textus. ¶ Contingit enĩ duas habẽti tertianas quotidie ĩterpollationẽ pati. Unde si hec nõ cognoscentur nisi ex interpollatiõe iudicabit̃ esse flegmatica. Cui si ſm hoc regimẽ adhibitũ fuerit eger interficiet̃. Quapropter spẽs ex accidẽtibꝰ que sunt ei ꝓpria cognoscenda est: & non ex circuitu eius. Sitqȝ cura que hmõi adhibet̃ febri ſm accidentiũ fortitudinẽ & debilitateȝ et eoꝝ simplicitatẽ ac ꝑmixtionẽ. Neqȝ attẽdatur interpollatiõis ordo cũ accidentiũ testimoniũ ab interpollatiõe diuersum fuerit: lȝ enĩ cum aliq̃s duabꝰ infestat̃ tertianis quotidie a febre ledat̃: nõ tñ curatiõe quotidiane ei subueniendũ est sed tertiane. Adhuc etiã preter supradicta oĩno nitẽdũ est & in cura eius studiose elaborandum. ¶ Si autem febris vna die accidat et alia nõ accidentia tamẽ que tertiane sunt ꝓpria nõ sint fortia neqȝ pura: imo debilia et cõmixta: non est medicãda cum sola tertiane cura: imo ipsius curatio ꝓtẽperanda & ſm accidentium declinationem. ¶ Uniuersaliter auteȝ dicimꝰ febrium compositarũ curationem compositam debere esse ex curis simpliciũ: & ꝙ duaruȝ curationũ cõmixtio ſm duarum febrium cõmixtionem fieri debet: plerũqȝ tamẽ oportet nos studere vt ad vnaȝ febrem curandam intendamus:

cum ipsa fuerit magis timenda. Cuius exēplum est: q̄ si aliquis febrem pateret̄ quartanā et supueniret et alia febris ꝓpter apostemata i epe aut stomacho aut aliq̄ ex mēbris in instrumētis anhelitus: dico q̄ in hoc loco cū hoc accidere: studiose esset attendendū ad febrē curādā que taliter accederet ꝓpter timorem ipsius magnū: lȝ in medicinis aliquid contineret̄ qđ aliā febrē faceret validiorē. ¶ Et si contingeret febrem vna die infestare ⁊ alia non: sed accidētia huius tertiane non apparerent pura neq̄ fortia neq̄ tremor eius esset pungitiuus neq̄ calor cito post ipsum accensus foret: neq̄ sitis multa neq̄ estuatio: neq̄ calor febris neq̄ dolor capitis: neq̄ inanis locutio neq̄ sudor: sed forēt oīa hec debilia cum cōparent̄ eis que in pura tertiana videri solēt. Et ponamus etiam q̄ preter hec febris ista ꝓlongaret̄ donec ad. xiiij. horas pertingeret diceremus q̄ hec febris nō esset curanda pure tertiane medicatione: sed huius curatio ex flegmatice febris cura cōmiscēda foret ⁊ deberemus dirigere intentionē nostrā ad id qđ flegma atq̄ colerā ab egro educere posset. Eiusq̄ nutricatio ac totū regimē: ſm hoc essent ordinanda. Nos quidem omnes cōpositas febres nominare non possumus neq̄ cuiuslibet illarū propriā subiicere curam. Oportet autē vt huius discipline inspector simpliciū febrium formas ⁊ earū curas optime cognoscat ⁊ post compositarū cognitionē bene mensurare ⁊ earū curam ex duarum simplicium curis temperare sciat.

¶ De variolis ⁊ morbillo. Cap. xviij.

CUm febris acuta et conclusa pueris precipue: aut iuuenibus euenire ceperit fueritq̄ cum ea dorsi dolor ⁊ narium pruritus ⁊ in somno timor ac capitis grauitas: ⁊ oculorū rubedo ⁊ in corpe sentit̄ punctio: sciendū est q̄ egro aut variole aut morbill⁹ citissime supueniēt. Quapropter si anteq̄ apparere icipiāt: medicus egrū inueniat minuere eū faciat aut cūvētosis sanguis extrahat̄. Minuat̄ equidē sanguis multitudo. Cōsequēter vero trocisci de spodio cū succo granati acetosi in potu tribuant̄. ¶ Eger quoq̄ non nutrietur nisi ex ptisana: ⁊ hoc in mane ⁊ prope noctem fiat. Qđ si ipse largiorē appetierit nutricationem fueritq̄ ipsius virtus debilis: alia non dentur nisi lentes

absq corticibus cũ pauco aceto condite: aut sorbitiones q̃ fiunt ex amilo ⁊ zuccharo ⁊ oleo amigdalino ⁊ epulũ qđ ex oleribus frigidis q̃ haberi possunt preparatur. Rob quoq qđ fit ex fructibus acetosis aut stipticis ad bibendũ detur.
¶ Venter autem si strictus fuerit infusiones quotidie in potu sumãtur. Ex hoc enim aut omnino ꝓhibetur pustularuz egressio aut si quid egressum fuerit paruum erit.
¶ Si xo eger a medico non prius fuerit inuentus q̃ passio egredi incipiat non erit tũc minuẽdus: neq trocisci de spodio erũt dandi: sed corpus ipsius erit bene cooperiendũ: vt sudor ꝓuocetur. Ex hoc enĩ leuis fiat materia ad exeũduz.
¶ Si autẽ videatur passio dura esse ad egrediendũ: et eger videatur esse vehemẽtis nausee ⁊ cum multa estuatione: et accidit ei leuitas in aliquibꝰ horis: apozima de ficubus et vuis passis lentibus absq cortibus: ⁊ semine feniculi et fustibus de lacca in potu sumat qđ hoc modo fit. Cuiꝰ predictorum pugillus vnus sumatur: deinde oĩa in aqua coquantur ⁊ colẽtur quoꝝ apozima multotiens in die sumatur.
¶ Aqua preterea ro. in qua sumach infusum fuerit: aut succus qui ex carnositate granati exprimitur: oculus inquinatizetur. Aqua etiam frigida cum pauco aceto mixta in potu tribuatur: ⁊ gargarismus similiter ex ea fiat. qđ ideo fieri conuenit ne in oculis: aut naribus aut gutture ex ea aliquid egrediatur. Antimoniũ quoq cum succo coriãdri fricetur ⁊ in oculis multotiẽs in die mittatur. Cũq tota passio egressa fuerit ⁊ matura eger super folia salicis ponẽdus est ad dormiendum: aut lectus eius ex rosis tritis est puluerisandus. Si quid autem ex p̄dicta egritudine non cito siccatur qđ sit magnum: ⁊ cuz multo humore ex aqua salsa cũ coto imbibatur. Et si fuerit hyemis tempus ligna tamarisci ante egrum sunt comburẽda. Si xo estatis tempus fuerit ex sandalis ex folijs rosarum: ⁊ mirti suffumigatio faciẽda est. Hec quoq omnia cum aqua coquenda sunt in qua eger si siccitas predictarum tardata fuerit mittendus est.
¶ Cũq illud qđ prediximus bene siccatum fuerit ⁊ remanserit desuper cortex fedus ⁊ habens escaras ex oleo tepido cum coto multotiens in die inungatur. Cũq omnes cortices ceciderint: ⁊ eger ex toto sanus fuerit, sed signa que re-

manserint remouenda fuerint ex eis que in capitulo de remotione signorũ prediximus liniãtur sepe. Balneo quoqꝫ et regimine qd ad huius curam valet vtatur. Qd si variole et morbillus egrediãtur nõ minuto sanguine succus duorũ granatorꝫ cũ trociscis de spodio detur: et ex omni regimine quod põt infrigidare regatur. Pullos pterea nõ comedat nisi postq̃ oẽs cortices qui sunt super loca variolarꝫ remoti fuerint ꝛ febris a corpore atqꝫ omnis calor separatꝰ fuerit. Summopere etiã est cauendum ne aliquid qd ventrem soluat egro postq̃ variole aut morbillꝰ apparere ceperit neqꝫ feb. neqꝫ estuatio tribuatur. Qd si venter multum solutus fuerit: ptisana cũ spodio ꝛ gummi arabico: ꝛ bolo armeno: atqꝫ rosis sicut in capitulo de fluxu vẽtris prediximus in potu tribuatur. Omnibus xo variolis ille quarꝫ colores sunt violacei ꝛ que sunt parue ꝛ dure ꝛ nõ maturãtur deteriores existũt. Morbillus quoqꝫ cuius color est vt viole color similiter est malus. Si aũt variola ꝛ morbillus duriter egredi ꝛ maturari videanť neqꝫ febris neqꝫ estuatio sedãtur neqꝫ alleuiãtur ꝛ supuenerint preter hic sincopis et cordis tremor eger proculdubio moriturus est. Qd si variolarum egressio velox fuerit ꝛ maturitas velox. febris quoqꝫ atqꝫ calor sedãtur nõ erit egro timendũ: qꝛ nihil mali inde patietur.

¶ De his que necessario scita sunt ad regimen acutarum egritudinum. Cap. xix.

Quicũqꝫ acutas egritudines cõgrue regere voluerit priꝰ cognoscere dꝫ an sint salutifere an perniciose ꝛ si sint breues aut lõge ꝛ si finis earum erit cum crisi aut non ꝛ in qua die fiet crisis ꝛ cuius speciei erit. Quomodo etiã eger ante crisim ꝛ in tpe crisis ꝛ post crisim ꝛ vsqꝫ ad finẽ huius ꝛ que ipsam sequũtur regẽdus sit prescire debet. Nos quoqꝫ in hoc nostro libro de his tractabimꝰ vt cõsueuimus aggregationes horꝫ ꝛ summas ponendo.

¶ De signis bonitatẽ significantibus. Cap. xx.

Pulchritudo coloris egri ꝛ motus sui leuitas ꝛ qd facile egritudinẽ tolerat ꝛ pulsus fortitudo ꝛ anhelitus bonitas ꝛ intellectus stabilitas ꝛ virtꝰ appetitiua similiter manẽs ꝛ somnus vt bene dormientis ꝛ in lecto decenter iacere. Hec oĩa signa bona sunt et laudabilia.

Maturitas quam manifesta et perfecta est annũciãs egri bonitatẽ perfectã et salutẽ. ¶ De signis malis. Cap.xxi.

Hec signa multa sunt. Quorum ordines fm hoc qđ significãt diuersificant. Quapropter cũ signo cuiusque illorum ponemus verbũ qđ quantitatẽ fortitudinis signorum demõstret. Uocabimus enim signũ qđ est debilius signũ nõ bonũ. Qđ aũt fortius eo est signum malũ. Et qđ est fortissimũ signũ mortale aut multũ mortale. hoc enim mõ pronosticũ ex eo assumptũ verius erit et firmius. Diuersitas caloris in corpe febricitãtis repta vt. s. vnũ ex mẽbris sit calidum et precipue si fuerit in parte vẽtris et alia mẽbra sint frigida: signũ est nõ bonũ. Facies que multũ remouet a dispositiõe quã habebat in sanitate et fit macra et mala et tornatilis et sicca: signũ est malum. Sed si eger prius multas passus fuerit vigilias et diu: aut laborauerit: aut vẽtris cõstrictionem: aut vehemẽtẽ vẽtris solutionẽ passus fuerit: aut aliũ euacuationis modũ ipsius malicia est minor. Et si egri facies repletiõi appropinquare visa fuerit neque intercesserit spaciũ nisi paruum ex quo eger graui fuerit oppressus crapula: aut multis fuerit repletus cibis: malicia silr erit minor. Qđ si facies in colorẽ extraneũ versa fuerit: fueritque hoc propter aerem qui est talis ad quẽ paulatim mutata fuerit et quia prius solitus erat comedere cibos hũoris generatiuos: qui hmõi est coloris signũ minus malũ erit. Urina preterea nigra atque sputum nigrũ et stercus qđ inferius egredit silr nigrũ: hmõi ex signis existãt mortalibus. Si aũt cũ pdictis febris magni fuerit incẽdij: signa valde sunt mortalia. Fetor anhelitus et oris i acutis egritudinibus signũ existit mortale. Frequẽs in lecto reuolutio et ex aliqua figura in aliã diuersam mutatio et alia accidẽtia ex quibus hoĩes verecũdari cõsueuerũt vt cũ aliquis verecũdatur vt discooperiat: aut cum vẽtositas inferius cũ sono egredit significatio nõ est bona. Significãt enim egri inquietudinẽ et mẽtis eius perturbationem. Cũ facies egri fiet extenuata et oculi videbũtur cõcaui et timpora dilatabunt: et aures fuerint frigide et in citrinitatẽ mutate. Quarum etiã extremitas que inferius pẽdet fuerit cõtacta et cutis faciei tẽsa apparebit et pter hoc color apparuerit citrinus et viridis: aut niger neque eger multã prius fuerit euacuationẽ passus. oĩa hec si

gna sunt mortalia. Qđ si cū p̄dictis eger neqꝫ audiat neqꝫ videat: aut aliquod ex signis affuerint q̄ in mortis demonstratione sunt vehemētiora mors iā imminere significatur. Paruitas vni⁹ oculoꝝ aut oris cōtortio aut alboꝝ q̄ videntur in oculis cū claudunt manifestatio preter solitū ꝛ dormire ita ꝙ os nō claudatur oīa hec signa sunt valde pnitiosa. Stridere dētibus preter solitū: malū est signuꝫ sicut acutis accidat egritudinib⁹. Eger qꝫqꝫ cū acutas patitur egritudines ꝛ faciē a lumine remouerit ꝛ ad tenebras fugerit ꝛ oculi inuolūtarie lachrymati fuerint: neqꝫ hic fluxus sanguinis ex narib⁹ cōsecutus fuerit hec duo signa sunt nō bona. Rubedo in albis oculoꝝ ꝛ vene rubee aut nigre in eis apparētes: sunt duo signa mala. Oculi cōgelati q̄ nō mouent ꝛ tremuli q̄ nō quiescūt: sed fere ex multo tremore circuire videntur: de signis existūt mortis. Oculorū egressio ad exteriora aut ipsoꝝ ꝓfunditas in acutis egritudinib⁹ et lippitudo in eis existēs: signa sunt non bona. Quādo eger super aliquod ex lateribus nō quieuerit: sed supinus iacere semper appetierit: ꝛ preter hoc ad partē pedū descēderit: hoc signum est mortale. Apostema magnū in vētre ꝛ calidū cum febre vehemēti ꝛ acuta: signum est malum. Et si virtus fuerit debilitata calore apostematis ꝛ febris adhuc pseuerāte: signum est valde pnitiosum. Cū in acutis egritudinib⁹ extremitatū adest frigiditas signum est nō bonum. Qđ si eaꝝ frigiditas augmētatur ꝛ fiat fortior est malū et si cū hoc magn⁹ calor fuerit in vētre ꝛ sitis est mortale ꝛ si hoc supfluerit multum fueritqꝫ anhelit⁹ spissus ꝛ pulsus silr̄ cū debilitate ꝛ paruitate: mors est ꝓpinqua. Cū extremitates ꝛ vngues in fuscū mutātur colorem: aut man⁹ ꝛ pedes ex toto illi⁹ fuerint coloris: virtus tū nondū ceciderit: immo cū hoc augmētatur ꝛ fuerit hoc in die cretico: hoc nō est signū malū: immo bonū qꝛ egri significat euasionē. Qđ si loca ista vlcerātur ꝛ corrūpantur ac putrefiāt medicamina cōfortātia nō sunt superponēda. Hoc eñ si factū fuerit egritudo interius ad egrū redibit: ꝛ eū interficiet. Silr̄ quoqꝫ si de radice auris conquerit aut rubedo ibi apparuerit fueritqꝫ hoc in passione que frenesis vocatur: aut oculi in sinanchia rubere fuerint visi: aut aliquis locus pectoris in pleuresi: aut apostema fuerit sub

ascellis: aut in mamillis non erit locus infrigidandus: neqꝫ que ipsum cōfortēt erūt apponēda: sed emplastrū erit superponēdū: ꝛ aqua calida ab alto sup ipsum erit distillanda: et vētose superponēde si materia ad digestionē ad modū stupidi visa fuerit puenire: cū hoc enī liberabit eger. Testiculoꝝ ꝛ virge cōtractio in acutis egritudinibus est malū. Signa que cū crisi venire cōsueuerūt si ante digestionē ꝛ in die non cretico apparuerint: neqꝫ crisis secuta fuerit: mali sūt significatiua. Cum eger nocte vigilat ꝛ in die dormit laboriose tamē ꝛ non continue: signum est non bonū. Et si quando a somno excitatur ipsius debilitas ac sue dispositionis malicia augentur est pernitiosum. Priuatio digestionis cuꝫ inuētione virtutis egritudinis significat prolixitatē. Cū casu vero ei⁹ est pernitiosum. Egritudines calide ꝛ fortes in senibus ꝛ incōplexiones habētibus frigidas et in regionib⁹ ac tēporib⁹ frigidis deteriores sunt ꝙꝫ in horum contrarijs. Sinānchia cū febre fortis caloris pnitiosissima est. Cum causon patiēti supuenerit tremor semel atqꝫ iterū neqꝫ sudauerit ꝛ egritudo nō fuerit alleuiata sed debilitas ꝛ dispositionis malicia augmētata fuerint signū est pernitiosum. Cum labia cōtorquent aut nares aut palpebre aut supcilia i acutis egritudinib⁹ post multā debilitatē ꝛ postꝙ eger sensum amisit: iam mors imminere significat. Tremor cordis assiduus in acuta egritudine: signū est malū: de singultu quoqꝫ similiter dicem⁹. Et pterea si cū hoc anhelitus fuerit cōstrictus: ꝛ calor febrilis augmētatus: signum est pernitiosum.

¶ Dolor fortis cū febre acutissima: pernitiosum est signum ꝛ pcipue si fuerit in capite aut aure: aut vētre. Cū in corpore egri fuerit vlcus et fiet citrinū aut rubeū aut nigrū signum est pernitiosum. Oculoꝝ cōgelatio quoꝝ palpebre nō palpitāt accidens est mortale. Egritudo in homine semper sano qui fere nunꝙ egrotat timorosa est. Cū testiculi et virga in acutis egritudinibus protēduntur: ꝛ intestinū ꝓlapsum fuerit: signum est pernitiosum. Sanguinē e naribus paulatim debiliter fluere ꝛ guttatim egredi: nō est bonū. Et si cū hoc fuerit niger: est deteri⁹. Et si in die cretico cōtingat est pernitiosum. Cū in aliquo mēbro orit apostema aut dolor ꝛ sequitur post ipsum estuatio ꝛ inflāmatio ꝛ sitis ꝛ inquietudo

est malum. Et si cum eo cõtingit tremor cordis est mortale. ¶ Uomit⁹ coloris sicle ꝛ fluxus vẽtris silis est mal⁹. Faciei feditas aut puluis in ea apparẽs in acutis egritudib⁹ signuz est malũ. Mortuoꝝ noĩa ꝓferre signũ est malũ. Cũ vomitus aut vẽter in acuta febre mult⁹ erit signũ est malũ. Et si singultus fuerit secut⁹ erit pernitiosum. Cum oculus subito fit citrinus aut niger ꝛ eger subito prefocat̃ ita ꝙ saliuã traiice re nõ potest signũ est ꝑnitiosuz. Sitis vehemẽs cũ sudore frigido signũ est ꝑnitiosuz. ¶ Anhelitus frigidus in acuta febre cum casu virtutis egrũ morti significat ꝓpinquũ. Cum in lingua apparuerint pustule ciceribus magnitudine equales fuerit ꝙ febris fortis ꝛ acuta eger in principio sequentis diei moriet̃. Cuz sudor fluxerit vt serpẽs est mortale. Qñ apostemat̃ vuula frenetici tunc iam ꝓpe mortẽ est. Cũ spasmus febri acute supuenerit postꝙ aliquot dies a principio preterierint signũ erit ꝑnitiosum. Cum eger remziniar simi lem vomerit signũ malum erit. Et deteriores febres incendentes sunt quas ista cõmittãtur accidẽtia. Tremor in principio absꝙ sudore qui ipsum sequat̃ malum est. Paucus sudor ꝛ precipue in capite et fronte ꝛ vehemẽtia vigiliaruz et estuatio et nausea ꝛ timor ꝛ sensuuz perturbatio ꝛ extremitatum frigiditas ꝛ precipue si fricate non fuerit calefacte ꝛ supficiei corporis frigiditas cum magno incendio interioribus ꝛ anhelitus spissus ꝛ extremitatũ rubedo et vrina nigra ꝛ pauca et viridis ꝛ spissa quasi mel ꝛ si sitis absꝙ caloris febrilis quiete destruit̃ ꝛ apostema in epate ꝛ in stomacho ortũ ꝛ vrine cõstrictio ꝛ ventris fluxus niger ꝛ viridis ꝛ distillatio sanguinis nigri ex naribus fluentis ꝛ egri reuolutio ab vno latere ad aliud ꝛ si ipsius situs diuersis cõsistat dispõnibus ꝛ ventris inflatio ꝛ in stomacho apatis generatio ꝛ si eger oĩbus que inuenit inhereat ꝛ suspendat se. Oĩa eñi hec maluz portẽdunt. Cũ res nigra ꝛ acetosa ex qua terra ebulit in quã cadit de vẽtre egredit̃ ꝑnitiosa est ꝛ si hoc virtute fuerit debili mors iaz est ꝓpinꝙ. Cũ ex naribus egri colera stilauerit citrina aut viridis signũ malũ erit. Cũ eger parũ sudauerit aut ipsius corp⁹ quasi hũefactũ fuerit ꝛ p̃cipue caput ꝛ ceruix post anhelitũ frigidũ mors ꝓpinqua esse significat̃. Sudor in frõte post laboris vehemẽtiã ꝛ pulsus

ac mot⁹ casuz:signū est mortale et si casus pulsus vehemēs est mors iā est ꝓpinq̄. Cū eger pedes vsq̧ ad pectus sursum eleuauerit: ⁊ deinde eos retro ꝓiecerit signū erit valde ꝑnitiosum. ¶ Cū febris fuerit adurens fortiter que deinde subito se alleuiauerit ⁊ calor quieuerit sine euacuatiōe ꝓcedēte neq̧ eis premittas q̄ calorē extinguūt neq̧ ꝑmutationē in frigido aere pulsusq̧ velociter q̄euerit ⁊ mot⁹ fuerint debilitati ⁊ dispositio quieti sil'is supuenerit signū est ꝙ cito morietur. ¶ Cū os in frenesi ꝯtorquet̄: neq̧ eger inde leuior fit neq̧ eius sensus ad eū redit signū est mortale. Et si cuz hoc leuior fiat ⁊ ad suū redeat sensuz est bonū. ¶ Cū egro supuenerit yctiritia ex qua ipsius egritudo nō fuerit alleuiata sȝ potius auget̄ malitia signū est mortale. ¶ Ois sudor q̄ non totū tenet corpus est nō bon⁹. Sil'r qui nō in die fit cretico neq̧ est talis ex quo eger alleuiet̄ est nō bon⁹. Si aūt in die fiat cretico ⁊ fuerit calidus est bon⁹. Sed si fuerit frigidus ⁊ paucus ⁊ fuerit in capite tantū est mortalis. ¶ Sudor frigidus cum febre acuta ꝑnitiosissim⁹ est. Cū post sudorē tremor sequit̄ signū est malū. ¶ Signoꝝ virtutes inter se conferende sunt vna videlȝ cuz aliis. Unū nāq̧ signū bonū cum fuerit forte mltis ꝓponderat signis. ¶ Plerūq̧ etiā signis bonis multa nō bona signa cōiungunt̄. Pessima vō signa fere nunq̄ signis valde bonis cōmiscent̄. ¶ Cū ergo virtus pulsum faciēs sana fuerit ⁊ corporis motus faciles ⁊ appetitus comedendi ⁊ bibēdi fortis fuerit neq̧ destruit̄ non est pauēdum ꝓpter accidētia multū terrefaciētia. ¶ Qō si cum materiei digestio iam precessit nullo mō ex eis est timēdū. Sed cōfidenter est tenēduz ꝙ ipsa erūt causa crisis ⁊ precipue si in die apparuerint q̄ diem creticū precedit.

¶ De cognoscendo more febris. Cap. xxii.

Egritudinis breuitas ex fortitudie sui nocumēti et sui ipedimēti qδ efficit cognosci pōt. Impossibile ē eñ q̄slibȝ egritudies q̄ vehemēter nocēt ⁊ ipediūt diu ꝑmanere. Sȝ aut cito ꝑniciē afferēt aut a nā cū crisi expellent̄. Hec aūt est intētio cui est initēdū. s. qr egritudo magni nocumēti durare nō pōt. ¶ Est ēt egritudo plerūq̧ q̄ lȝ parue sit lesionis ⁊ paruū inferat nocumētū. Cū hoc tñ non est durabilis vt ephimera. ¶ Ad morā aūt egritudinis breui

andã iuuant tẽpus calidũ ⁊ regio calida:⁊ cibatiõis pauci=tas ⁊ vt corpus mollẽ habeat carnẽ ⁊ paucã:⁊ cutis sit laxa ⁊ nõ plena ⁊ postremo oĩa q̃ corpus calefaciũt. ¶ Ad ꝓlon=gandã vo ipsaꝫ morã horũ ꝯtraria iuuãt. ¶ Et vehemẽtia incẽdiꝫ febris ⁊ accidentiũ ipsiꝰ fortitudo ⁊ eiꝰ cõclusio:tp̃s breue significãt. Sꝫ paucitas caloris eiꝰ ⁊ accidẽtiũ leuitas ipsius significãt ꝓlixitatẽ:cuꝫ absq̃ manifesta euenerint di gestione:neqꝫ fuerint cũ febre ephimera. ¶ Cum aũt contin git vt cum digestione accessiones currẽdo ad multũ tẽdant augmentũ egritudo breuis fore significat. Nam si accessio nes multũ superent primã in caloris vehemẽtia ⁊ acciden=tium fortitudine egritudinis portendit breuitas. Qꝺ si su=peratio fuerit parua aut fuerit accessio qualis prima egritu dinis demõstrat prolixitas. ¶ Spẽs qꝫ febris sui temporis spaciũ significat. Ephimera eñi ab vno die vsqꝫ in quattuor desinit. Tertiana qꝫ pura quartũdecimũ nõ transit diem ⁊ ſm maius in septẽ remouet diebus. Aut parꝫ plus aut parũ minus ⁊ ẽ secura. ¶ Notha vo cuiꝰ accidẽtia flegmatice ac cidẽtibꝰ miscent adeo fit mãsiua vt plerũqꝫ ꝑ q̃rtã ꝑtẽ anni. Aut ampliꝰ ꝑduret ⁊ est febris mala ⁊ nõ secura. Cuꝫ ea eñi est acuitas ⁊ digestiõis tarditas ⁊ viscerũ corruptio. ¶ Oẽs preterea febres q̃ sunt ꝯtinue:breuiores sunt ĩterpollatĩ:ex cepta ethica q: lõga est:qñ eñi calor in ethica vehemẽs fue rit:erit ꝓlixior ⁊ ecõuerso. ¶ Cõcluse vo febres vehemẽtis caloris ⁊ fortis existẽtes incẽdiꝫ vt tertiana ꝯtinua ⁊ sangui nea quas medici ꝯtinuas egritudines ⁊ febres pacutas vo=cãt. xiiij. nõ trãseũt dies. Qꝺ tñ fit cũ nõ in vltimo caloris ⁊ incẽdiꝫ extiterint. Cũ eñi ad vltimũ eiꝰ deuenerit finẽ:in ter tio ⁊ quarto die delebunt. Sꝫ fi ĩ medio hoꝝ fuerit in septi mo. In his qꝫ febribꝰ timor est maximꝰ. Flegmatica vo ⁊ quartana ꝓlixe sunt. Quartana tñ est multũ secura. Sꝫ fle=gmatica nõ secura febres ẽt pestilẽtiales sunt breues:tripli=ces vo sunt ꝓlixe. ¶ De cognitiõe tẽporũ febris. Ca. xxiij.

Egritudinis principiũ cõputãdũ est ab hora in qua eger mutationẽ ⁊ agitationẽ in suo sentit corpe:et cognoscit dispõnẽ suã a sanitate manifeste diuisaꝫ Ex hoc nãqꝫ tpe vsqꝫ q̃ aliq̃d digõnis signũ appeat:lꝫ valde sit occultũ tp̃s ꝑncipiꝫ existit. ¶ Ex q̃ aũt digõnis signũ a =

parere incipit donec digestio ɔpleat̃:tẽp⁹ est augmẽti finis aut tp̃is augmẽti est egritudinis status. Post hor᷑ xo oĩuȝ apparitionẽ tp̃s sequit̃ declinatiõis. Qd̃ auteȝ ad egritudinum acutarũ curationẽ ⁊ ad sciẽdum ad q̃d egri dispositio sit vẽtura plus est necessariũ est egritudinis statũ cognoscere. Non est enĩ terror nisi vsq̧ ad hoc tẽpus neq̧ nutricatio mensurat̃ nisi ꝑm hoc tẽpus. Eger etiã nullo modo moritur post statũ nisi alia ei supueniat egritudo post statũ que necẽ inferat. Quapropter ꝓnostici cognoscẽdi ad quid egri dispositio sit vẽtura absq̧ dubio ⁊ exquisite: cũ statu egritudinis suspensum est. Egritudinis aũt status pendet cũ apparitione ɔplete digestionis. ¶ Signa aũt tẽporũ interpollatarum plerũq̧ habent̃ etiã ex suis accessiõibus. Accessio enĩ secunda cum horã anticipauerit aut plus prima permanserit: ⁊ eius accidentia fuerint fortiora febris augmentũ fore denũciant. Huius aũt cõtrariũ febris diminutioneȝ eiusq̧ declinationẽ significat. ¶ Ad hoc tñ non sufficit horarũ accessionũ augmentũ: aut earũ postpositio sola. Sunt enĩ quedam febres quarũ paroxismi ex suo genere semꝑ horã anticipent. Et sunt alie quarũ accessiones ex genere suo contrariũ illi⁹ habẽt. Verũ in istis etiã cũ anticipatiõis quãtitatẽ aut postpositionis cognouerit aliquis ad quam earum tendit ordo ⁊ deinde ꝑcepit in ordine p̃dicto augmẽtũ plus solito abũdare significabit̃ egritudo ad augmẽtuȝ tẽdere ⁊ ecõtrario. In febre quoq̧ accessiões hñte cũ retardatione: sil'is est dispositio. ¶ Prolixitas aũt tẽporis accessionis ⁊ suorũ accidentiũ dispõ: due existũt significatiões que vehemẽter valẽt ad cognitionẽ tẽporũ febris: et p̃cipue accñtiũ dispõ. Postq̃ enĩ hora p̃ncipij accessiõis retardata fuerit ⁊ ipsius mora fuerit breuis ⁊ cũ hoc ei⁹ accidẽtia fuerint fortiora et vehemẽtiora firma erit significatio: et vera q̃ egritudo adhuc tẽdit ad augmentũ. Sȝ postq̃ oĩa hec cõiuncta fuerint dubietas iam erit remota ¶ Egritudinis p̃terea accessiões cũ fuerint eq̃les egritudo erit in statu. Egritudinis q̃ȝ lõge tp̃a sunt lõga et breuis egritudĩs tp̃a breuia sunt. In q̃rtana nãq̧ ⁊ flegmatica plerũq̧ multe ĩueniunt̃ accessiões eq̃les. In xa aũt tertiana plerũq̧ augmẽti signa in vna apparẽt accessiõe ⁊ diminutiõis signa ĩ paroxismo q̃ ipsaȝ sequi=

tur vidētur manifesta. ¶ Febriū aūt cōclusarū tpa ⁊ ex acci dētium augmēto ⁊ eoꝝ diminutione cognoscēda sunt. Signis tñ digestionis plus est credēdū. Sed in cognitione tēporum febriū plus est studēdū ⁊ elaborādū cū fuerint acutiores ⁊ breuiores. Febris eñ tpa minorant ⁊ abbreuiant ṡm ipsi⁹ acuitatē: febres vo secure in quattuor temporib⁹ sunt equales: pnitiose aūt qñqꝫ inferūt necē in augmēti etiam in statu. ¶ De cōditione digestionis. Cap. xxiiij.

Cum febris absqꝫ apate fuerit digestio nō est attēdēda nisi in sola vrina. hic tñ in singlari caplo nominaturi sum⁹. Cū aūt febris ꝑpter apa molestauerit cū vrine inspectiōe necessariū est etiā supfluitates q̄ de mēbro vbi est egritudo egrediūt attēdere. Cōsiderabim⁹ ergo ī egritudie pectoris ⁊ pulmonis materiā quā expuit eger dū eñ eger nihil expuerit neqꝫ febris vllo mō alleuiata fuerit nulla digō adhuc ibi erit. Cū aūt eger modicū q̄d ⁊ subtilē expuere inceperit: ꝙ cū labore egredit lꝫ parū: digestio tñ iā incepit: cū vo aliq̄d grossum ⁊ multū ⁊ facile excreare cepit: digestio iā est cōpleta. Ex specieb⁹ aūt excreātib⁹ malis: q̄ nō ṡm digōnis viā incedit est sicut sputū emittere pure rubrū q̄d est deteri⁹ eo q̄d est pure citrinū. Nigrū vo oibus aliīs est maligni⁹. hec eñ lꝫ cito appareāt nihil tñ p̄ter malū portēdūt: significāt eñ humorē de gñe rerū q̄ ad maturitatē deueniūt nō existere: sꝫ ex illis q̄ putrescēdo maliciā inserūt q̄ vrine nigre sili̇a existūt: et vrine q̄ felli assimilantur. Sputū vo q̄d ad maturitatē vētuꝝ sperat est albū: aut est illud in q̄ tm̄ rubedīs aut citrinitatis cōtinet ex q̄ sputū neqꝫ separi neqꝫ vndiqꝫ coopiri possit: sputū qꝫ q̄d est pfecte maturū albū existit: aut illud in q̄ maior pars alba cernit cū de subtilitate in spissitudinē mutat ⁊ de laborioso exitu in facilem mutat egressionē. ¶ De crisi. Cap. xxv.

Sanari aut mori multis cōtingit modis: est eñ qñ egri dispō paulatim tēdit ad mortē donec ipse moriat et est cū paulatim tēdit ad melius donec sanet est etiā cū egro dispositio acciderit subito q̄ ipꝫ ad interitū ducit. ⁊ est cum subito accidit ei eōo que sanitatem ⁊ perfectionē bonitatis in eo pficit. Est quoqꝫ qñ cum eōone subito accidit ei dispositio q̄ ad sanitatis pfectionē ipm pducit.

Et est qñ cũ euõne accidit ei alia dispõ q̃ ipm ad melioratio nẽ pducit. Et est qñ cũ euõne subito accidit ei alia dispõ que ipm ducit ad mortẽ. Dispões vo ex q̃bus egro subito euõ ꝛ magna supuenerit mutatio nominauimus crisim. Dispõnẽ tñ q̃ egrũ ad perfectionẽ pducit sanitatis vocam⁹ crisim bonam ꝛ iuuatiuã ꝛ de natura hui⁹ mutationis que subito cõtingit est vt in acutis eueniat egritudinibus et qñ egritudo plus fit acutior: tãto magis hui⁹ mutatiões in ea plus fiunt et fortiores. Dispositiones aũt que in ꝓlixis attẽdũtur egritudinibus paulatim tẽdunt ad sanitatẽ aut ad mortem.

¶ De signis indicãtibus crisim. Cap̃.xxvi.

Crisim anteq̃ȝ fiat p̃cedit fortis inq̃etudo ꝛ frequẽs resolutio ꝛ alie dispões vehemẽter terrefaciẽtes. vñ vulg⁹ ꝛ medici diminuti terrent̃ tunc ꝛ de egro diffidũt ꝛ si fuerit fe. de eis q̃ faciũt paroxismũ ante accessionis horã in qua venire cõsueuerat aut in qua graui⁹ infestauerat p̃uenit ꝛ accidẽtia ante crisim fiãt deteriora et fortiora. De signis aũt que crisim precedũt et eã indicãt est intellect⁹ pturbatio et scothomia ꝛ vertigo et egri inq̃etudo: ꝛ cõuersio ei⁹ in figuris ꝛ in locis ꝛ anhelitus constrictio et ꝛ capitis dolor ꝛ colli fortis et tristicia et nausea et rubedo faciei adsunt et imagines ante oculos apparẽt ꝛ lachryme inuolũtarie fluũt ꝛ labioꝝ curtatio ꝛ in stomacho dolor et in inferiorib⁹ vẽtris ꝛ dorsi rigor et vrine ac egestionis duricia et sitis vehemẽtissima et timor ꝛ cõtractio pellis yposcũdrioꝝ ad supiora hec eñ oĩa crisim p̃cedũt. Qd si cũ istis accidẽtib⁹ terrefaciẽtibus et extraneis egritudo fuerit acuta et aliquod ex signis qd iã apparuerit visum fuerit et pulsus cũ hoc infortitudine augmẽtat̃ digestione iã precedẽte absq̃ oĩ dubitatiõe et secure iudicari põt q̃ȝ euãtio sit cõsecutura aut cũ sanguis fluxu ex narib⁹ aut ventris fluxu aut vomitu aut his sĩlib⁹. et q̃ȝ egri dispõ mutabit̃ aut ad bonitatẽ aut ad meliorationẽ ꝛ p̃cipue si hec agitatio fiat in die ꝛ nocte que diei cretico cõtinuat̃. si vo hec significatio ante digestionẽ apparuerit ꝛ pulsus cũ ea ceciderit: sciendum est q̃ȝ dispositio ad deteriorem mutabitur.

¶ De cognoscendis speciebus euacuationis per quam fiet crisis. Cap̃.xxvij.

Crisis erit ante ꝑmutationē ꝑ quā materia de vno ad aliud mutat̄ mēbꝛū: sicut exitura q̄ iuxta auris generat̄ radicē: cū cerebꝛū qd̄ in eo cōtinet̄ ad illā expellit partē ꝛ istud qd̄ fit in collo cū sināchia solut̄. ꝛ sicut apa qd̄ in manu aut pede gn̄at̄: aut nigredo ibi oꝛta in aliq̄ acutaꝝ egritudinū cū materia ad illa expellit̄ loca: aut fit ꝑ euacuationē manifestā aut fluxu sāguis ex narib⁹: aut fluxu vētris: aut sudoꝛe ꝛ vꝛine pꝛouocatione. ꝑ exituras q̄q̄ sepe fit crisis febꝛiū q̄ nō valde sunt acute plurimum: et cōtingit crisis egritudinū q̄ in cerebꝛo gn̄ant̄ ꝑ apata q̄ iuxta auris pꝛincipiū oꝛiunt̄ cū nō multi fuerit caloꝛis: neq̄ multe acui-tatis: febꝛiū q̄z crisis q̄ interioꝝ cōmittat̄ apata fit ꝑ apata mala et timoꝛosa cū q̄b⁹ lingua fit nigra ꝛ mēbꝛū cū vt⁹ na ture in illis nō fuerit ꝑfecta immo paꝝ debilis aut cū doloꝛ auriū egro antea accidere ꝯsueuit: cū euacuatiōe aūt mani-festa ꝓuenit crisis febꝛiū peracutaꝝ: et multe caliditatis et ꝑ̄cipue est natura fuerit in illis valida ꝛ foꝛtis. Species q̄z euacuatiōis plurimū cōtingit ꝭm febꝛis materiā. Erit ergo īncēsiuarū febꝛiū cōsummatio plurimū cū sudoꝛe: ꝛ febꝛium ex sanguine cōsummatio fit fluxu sanguis ex naribus: frene sis vo crisis qn̄q̄ fit fluxu sanguis ex narib⁹ qn̄q̄ fit cū su-doꝛe multo ī capite: crisis q̄z febꝛis q̄ epatis apa cōcomitat̄ fit qn̄q̄ fluxu sanguis ex dextra nare: qn̄q̄ fluxu vꝛine aut fluxu vētris: aut multos sudoꝛe loci illi⁹. Tertiane autem fe bꝛis crisis plurimū fit cū sudoꝛe plurimū vo cōtingit cū vo-mitu colerico: aut fluxu vētris sil'r colerico. Quartane q̄q̄ crisis plurimūq̄ fit fluxu ventris nigro ꝛ fluxu vꝛine nigre. Motharū aūt febꝛiū crisis fit cū sudoꝛe ꝛ vētris fluxu coleri co aut flegmatico. Ex his autē q̄ cōfidenter nos credere fa-ciūt crisim ꝑ exiturā in aliq̄b⁹ artub⁹ futurā est vt febꝛis nō sit valde acuta et vt eger aliquos ex artub⁹ pꝛius doleat: et vt vꝛina sit subtilis. Confirmatio quoq̄ qd̄ crisis sit futura fluxu sanguis ex narib⁹ est faciei ꝛ oculoꝝ rubedo ꝛ venarū q̄ sunt in collo ꝛ vocant̄ guidē exuberatio ꝛ radiꝫ ante ocu-los apparētes lachꝛyme fluētes ꝛ oculoꝝ tenebꝛositas: ꝛ na riū pꝛuritus ꝛ eaꝝ rubedo ꝛ cutis q̄ est sub ypocūdriꝫs ad su-perioꝛa cōtractio ꝛ anhelit⁹ cōstrictio. Certitudo quoq̄ cri sis future cū vomitu est nausea ꝛ stomachi subuersio ꝛ labiꝫ

inferioris citatio et saliuarum fluxus ab ore. Cōfirmatio quoque quod crisis cū sudore sit futura est vt vrina retineatur postq̄ signa crisis apparuerint et vēter cōstringat et pulsus sit leuis et plenus et corpus tactu sentiat calidū et humorosum punctione tñ et acumine in eo existēte. Cōfirmatio quoque crisis cū fluxu vētris future est vt post hec signa sit in inferiorib⁹ ventris sub vmbilico grauitas.

¶ De signis pnosticantib⁹ bonā crisim vel malā vel perfectionē eius vel diminutionē eius. Cap. xxviij.

CRisis bona est qñ post digōnis fit cōplemētū. Que aūt cōtingit añ pfectā digōnē bonitatis hz minorationē sm hoc: sed q̄ fit anteq̄ aliqd ex signis digestionē portēdētib⁹ appareat est crisis mala. Oibus autē melior existit crisis q̄ post digestionem apparet et in aliquo ex dieb⁹ bone crisis et cū qua humor q̄ intulit egritudinem euacuat: cui⁹ etiā euacuatio fit p partē patiētē et non est in sua quātitate diminuta: et postq̄ eger leuitatē et multā sentit quietē et oia q̄ pri⁹ sentiebat quiescūt adeo vt nihil excepta sola debilitate remaneat. Deterior vero crisis est que huic cōtraria oīno est ipsa eñ siue bona siue mala sit crisis tamē erit diminuta.

¶ De diebus creticis. Cap. xxix.

EUacuationes quas nominauim⁹ nō accidunt nisi in egritudinib⁹ acutis: et accidit egritudini mutatio magna in aliqbus egritudinis diebus sepius. ideoque dies hi cretici vocātur. Dies vo que inter egritudinis dies primus existit nō est creticus: neque secūdus. Terti⁹ vo est creticus: in eo enim plerūque cōsumūtur febres q̄ sunt peracute. Quart⁹ itē dies est creticus ipse eñ pnosticat q̄d in die septimo: aut sexto fit vēturū: si eñ in eo bonum apparuerit signū vt digestio in vrina: aut euacuatio lz diminuta pueniet cū eo leuitas et complebit bonitas illa in die septimo. Si aūt in eo visu fuerit malum signum dispositio egri aliquo modo deteriorabitur que deterioratio in die. vij. manifeste cōplebitur. Quintus quoque dies est creticus frequēter eñ fit in eo bona crisis. Sextus autem dies quarto aut quinto non est minor sm crisim que sepe in eo cōtingit. Crisis tñ bona ere nūq̄ in eo fit. q si qñque cōtingat euōnē in eo fieri q̄ egro conferat ipossibile est q̄n post sequat fortis egri

labor ꝛ magnꝰ timor neqꝫ eger est securꝰ qn aliqd ex materia egritudinis remāserit ex quo egritudo faciet recidiuaꝫ. Septimꝰ vo dies oībꝰ creticis diebꝰ in sua malicia ꝛ bonitate supior existit q fere diei.vi.est grauis. Crisis eñ q̄ fit in eo leuis est ꝛ pauci timoris cū q̄ tota egritudis mā euātur vt nihil ex ea remaneat ꝑ qđ fiat egritudis recidiuatio. In octauo vo die fere nūq̄ fit crisis ꝛ in q si eueniat rarissime tñ cōtingit: ꝛ est mala. ¶ Nonꝰ aūt est creticꝰ in quo sepe fit crisis queādmodū in tertio ꝛ qnto crisis qꝫ q̄ fit in eo bona est ꝛ ipse portēdit qd in.xi.sit futurū. ¶ In.x.aūt crisis venire nō pōt que etiā si in eo cōtingat erit mala. ¶ Sꝫ dies.xi. est creticus ꝛ est vt tertiꝰ ꝛ quartꝰ ꝛ qntꝰ ꝛ nonꝰ q etiā significat qd in.xiiij.die sit futurū. ¶ In.xij.aūt nō cōtingit crisis qui etiā est talis q̄lis octauus. ¶ Tertiꝰ aūt diximꝰ iter illos q sunt cretici ꝛ q nō sunt cretici mediꝰ existit: fit.n.in eo crisis qn̄qꝫ sed nō sepe. ¶ Quartusdecimꝰ aūt dies est creticus ꝛ est a.vij.ꝭs.ꝭm hoc q̄ crisis in eo freq̄nter fit q̄ bona existit. ¶ Quintusdecimꝰ aūt est sicut tertiusdecimꝰ verū in sextodecimo nō euenit crisis q est eiusdē gn̄is cuius est.xij. ¶ Decimusseptimꝰ inter dies creticos est q eiusdē gn̄is cuꝫ nono existēs qd invigesimo die futuꝝ sit portēdit. ¶ In decimooctauo aūt die crisis minus cōtingit q̄ in.xvij.q etiā si fiat mala inueniꝫ. ¶ In decimonono vo die fere nunq̄ contingit crisis q̄ etiā si euenerit nō ē mala. ¶ Rursus.xx.dies est creticus q sequens est.xiiij.in multitudine crisis q̄ in ipo sepe cōtingit ꝛ bonitate sua. ¶ In die qꝫ.xxi.qn̄qꝫ fit crisis lꝫ multo minus q̄ in vigesimo. ¶ Vigesimꝰ aūt quartꝰ dies est creticus fit eñ in eo multotiēs crisis q etiā sequēs est vigesimū in bonitate. Post hos aūt dies vigesimusseptimus xxxi.ꝛ.xxxiiij.ꝛ.xxxvij.et quadragesimus cretici īueniunꝫ. In aliis vo diebꝰ quos nō noīauimus fere nunq̄ cōtingit crisis, post.xl.vo dies nunq̄ fit crisis cū vehemēti expulsione ꝛ manifesta neqꝫ egritudo cōsumunꝫ nisi cū occulta resolutiōe. ¶ Crisis quoqꝫ dies sunt fortiores vsqꝫ ad.xiiij.ꝛ añ ipm ꝛ vsqꝫ ad dies.xx.dies eñ.viij.est vt.vij.ꝛ.xiiij.ꝛ.xx.et iij.sicut quartꝰ ꝛ septimus ꝛ vndecimus ꝛ quartusdecimus ꝛ decimusseptimus: ꝛ vigesimus ꝛ illi q inter istos numerādo repiunꝫ vt tertiꝰ ꝛ nonꝰ et vndecimꝰ ꝛ decimusseptimus

fortissimi sunt: dies tñ septimi ꝓpe q̄rtis fortiores existūt. Qd si eger vigesimū trāsierit diē signa dierum cadentiū in medio debilitabunt vñ fere in eis nūq̄ fiet crisis: virtutes vo q̄rtoꝝ minuunt: neq̧ remanet fortitudo vt in septimis q̄ sunt. xxvij. ꝛ. xxxiiij. ꝛ. xl. q̄rti vo vt. xxiiij. xxvij. ꝛ. xxxi. ꝛ xl. debiles sunt. ¶ Postq̄ vo eger. xl. transit diē: vtus expulsiua oīno debilitatur neq̧ fit crisis nisi ꝑ exituras: aut cum resolutiōe. ¶ Cū signa crisis in die aut ī nocte qui cretico die ꝯtinuant apparuerit ꝯfidenter est tenēdū: ꝛ ad hoc declinādū ꝙ signa illa nō ꝓuenerit ex egritudis malitia: sed ꝓpter crisim: ꝛ ꝯfidendū est crisim eadē die fore futurā: ꝛ p̄cipue si dies indicatiuꝰ tam hoc signauerit. Si aūt ī die aut nocte q̄ cretico die nō ꝯtinuat apparuerit p̄dicta signa minꝰ est ꝯfidendū ꝙ crisis sit futura: ꝛ plus ē corde tenēdū signa illa nō apparuisse nisi ꝓpter egritudis malitiā: ꝛ p̄cipue si digōnis signū ibi nōdū fuerit vel appuerit. ¶ Cū aūt febris ad malignitatis ꝛ fortitudinis vltimū ꝑuenisse videt ꝛ signa mortis cū hoc apparēt: eger aū tertiū diē aut ī ipso moritur. Qd si prauitas minor p̄dicta videat erit cā significans salutē: ꝛ ꝓueniet crisis aū quartū diem aut in ipso q̄ si adhuc minor hac fuerit fiet crisis ī die. vij. et p̄cipue si ī die iiij. signū bone digōnis aut alicuiꝰ alleuiatiōis visuz fuerit. ¶ In die quoq̧ sexta aut in nocte septima si euenerit huiꝰ acuitas ꝛ signa crisis tam manifesta apparēt: ꝯsiderādū est crisim in ip̄o futura fore. ¶ Et est sciendū ꝙ fiducia p̄cognitionis bone crisis ꝛ salutifere plerūq̧ est firmior et magis certa q̄ male crisis. Silr̄ quoq̧ cū egritudo fuerit minoris acuitatis crisis ē sperāda. ¶ Est p̄terea attēdendū q̄d ī diebus īdicatiuis eueniat: ꝛ est timēdū ꝙ res in die cretico ꝓficiat q̄ ei ꝓpinq̄or īuenit si febris fuerit acuta: si aūt minus fuerit hoc timenduz est qd in diebꝰ ꝑficit eoꝝ enī virtus est maxima.

¶ De vrina. Cap. xxx.

Urine attēdunt color substantia odor: et illud qd in fundo residet: aut qd ī medio pēdet: aut qd in sup̄ficie apparet. Color enī albꝰ in subtili sub̄a q̄ aq̄ assimilat colori sepiꝰ appet in diabete q̄ est egritudo ꝓpter quā patiēs multā potat aquā: neq̧ tñ eiꝰ sedat sitis: q̄r ilico cū vrina egredit; appet ḡ vrina cū huiꝰ colore post mul

taz comestionē ꝛ multā aq̄ potationē anq̄ digerat. Cū aūt huiꝰ color in egritudibꝰ appet dyabete nō ibi existēte neqꝫ cū multa potatiōe cū largo cibo p̄cedente vltimā portendit cruditatē ꝛ digōnis p̄uationē ꝛ epatis frigiditatē. ¶ Color aūt scđus est in q̄ parū ꝯtinet glaucedinis sicut in aq̄ appet que cū palea cocta est q̄ digōnis leuitatē vel paucitatē significat ꝛ debilitatē. ¶ Tertiꝰ q̄ꝫ est color citrinus q̄ caloris tēperiē in epate demōstrat: neqꝫ maior est q̄ꝫ debeat neqꝫ minor. ¶ Color aūt q̄rtꝰ est igneus ꝛ significat calorē augmentatū ꝛ inflāmatū. ¶ Quintꝰ q̄ꝫ color est color croci qui nō plus demōstrat caloris q̄ꝫ igneus significat tū corpꝰ sanguine multum abundare ꝛ ex eo aliquid vrine fore admixtum. ¶ Sextus xͦo color est rubicūdus non valde clarus qui coleram rubeā significat ꝛ sanguinē q̄ si in sup̄ficie vrine habentis huiꝰ colorē spuma fuerit citrina significat yctericiā. ¶ Septimꝰ quoqꝫ color ē niger ꝛ si vria huiꝰ colorē habeat ꝛ post flauū ꝛ rubeū apparuerit vltimaꝫ significat inflāmationē ꝛ incēsionē q̄ etiā in febribus acutis oī vrina deterior existit: ꝛ p̄cipue si valde fuerit grossa pauci q̄ꝫ inueniunt q̄ cū talē faciūt vrinā euadāt. ¶ Urina q̄ꝫ nigra q̄nqꝫ apparet post mēstruorū fluxum aut post eorū retētionem: aut in fine egritudinū que ex colera gn̄ant nigra: sicut est quartana et splenis magnitudo ꝛ mel͂ia ꝛ horum sil͂ia: neqꝫ tunc maluꝫ portendit. ¶ Immo q̄nqꝫ significat bonū qđ scꝫ contingit cum in fine egritudinū que ex colera gn̄antur nigra apparet vrina preterea ni. q̄nqꝫ appet post albam vrinā ꝛ viridez ꝛ tūc vltimā epatis frigiditatē ꝛ caloris innati extinctionē significat neqꝫ est in malitia minor prima: sed est cum eius fortitudine. ¶ Urina quoqꝫ q̄nqꝫ tingit ꝑpter alchane linimentū ꝛ fit valde rubea q̄nqꝫ ex potu cassiefist. ꝛ aloes ꝛ croci ꝛ ex multis rebꝰ quibꝰ est tinctura. ¶ Uiriditas aūt q̄nqꝫ apparet in ea ex comestione oleruꝫ. Et nigredo q̄nqꝫ apparet ex comestione almuri ꝛ ex potu vini nigri quēadmoduꝫ diximus. ¶ Urine preterea parua accidit tinctura propter multam aque potationē ꝛ quia parum anteq̄ꝫ vrina egrediatur comedit et bibit: prius ergo hec oīa attendenda sunt et sic postea iudicādum. ¶ Tingit etiā vrina q̄nqꝫ ꝑpter dolorem vehemētem: lꝫ eoruꝫ materia q̄nqꝫ sit humor frigidus:

quēadmodū in colica ⁊ dentis dolore ⁊ auris ꝯtingit. testi
fica ergo ꝑ eā in aliis suis significatiōib⁹ sicut cū istis signi
ficationib⁹. ¶ Urina etiā fetēs ⁊ ꝑmutata apparet qñq3 ꝓ
pter vlcus qđ in instrumētis oritur vrinalib⁹: verūtamē cu3
suo fetore ꝑmutat̄ eius substantia ꝑmixta cu3 sanie ⁊ viru:
neq3 erit tūc cū ea febris acuta ⁊ incēsiua: ardor tñ in vrine
egressione cū ea sentit̄. Ideoq3 ei⁹ fetor nō assimilat̄ fetori
qui in vrina sentit̄ cū putrefactio ē in venis. Substātia aūt
subtilis cui⁹ subtilitas assimilat̄ aq̄ subtilitati: digestiue in
nuit debilitatē: spissa quoq3 cum spissitudo spissitudini rob
assimilatur: aut grossitiei liquoris qui ꝯtinetur in felle: su
perfluitatē innuit digestiue ⁊ ꝯsumptionē humiditatis i cor
pore abūdare ⁊ ipsius ꝓfunditatē significat: ⁊ ꝑcipue si cu3
hoc fuerit pauca. Inter hec vo mediocris existēs bonita
tem significat digestiue: ⁊ qđ epatis dispositio et humor q̄
in venis continēter est tēperata. Turbata quoq3 humor q̄
sunt in venis cruditatē ⁊ indigestionē cu3 caliditate quo in
eis operatur ꝑturbationē significat. ¶ Urina turbida cū cito
diuidit̄ ⁊ grossities q̄ est i ea ad fundū descēderit magis ꝓ
pinqua ad maturitatis significationē existit: fm tñ sue de
scensionis velocitatē. ¶ Odor aūt qui ab vrina ꝓcedit simi
lis ei qui a re acuta ⁊ siccissima dissoluitur maturitatis in
dicat suꝑfluitatē q̄ qñq3 in febrib⁹ sentitur ⁊ in apostemati
bus epatis: ⁊ ea portēdit futura ⁊ qñq3 ꝯtingit cū vlcerib⁹
in instris vrinalib⁹ sicut ꝑdiximus: nos tñ iam diuisim⁹ iter
illā ⁊ hanc dispositionē. ¶ Urina aūt q̄ oino caret odore in
vltimo existit cruditatis ⁊ demissione digōnis: q̄ vo in me
dio stat digestionis significat eq̄litatē. ¶ Ea vo q̄ inferius
descēdunt ⁊ q̄ superi⁹ eleuant̄ ⁊ q̄ in medio pendēt sunt mo
di ex quib⁹ sumūtur significationes digōnis q̄ fit in venis
⁊ ad illud intendūt in cognitiōe maturitatis febriū: et hoc
est illud cui innitimur. ¶ Hec autē in substantia sua distilla
tioni que fit in aqua ro. assimilat̄ eis quoq3 inferius descen
dunt melius iudicat̄ id qđ est albū et leue et in fundo vasis
residens: cui⁹ quoq3 dispō ꝑmanet talis in dieb⁹ egritudīs
cōtinuis. hec aūt laudabilis ypostasis cū meliori ex colori
bus qui est citrinus ⁊ meliori ex substātiis q̄ inter subtilita
tem ⁊ spissitudinē mediocris existit apparet: et cum lauda

biliori ex odorib⁹ q̄ neq̧ in fetorib⁹ est sup̄fluus neq̧ odore oīno priuat̃:hec igit̃ vrina oībus aliјs vrinis laudabilior iu dicatur:cui⁹ etiā significatio p̄fecta est:significat eñ dige= stionis p̄fectionē ⁊ a malicia egritudinis ⁊ ipsi⁹ neq̃tia nos securos reddit. Illā aūt ypostasim ī bonitate sequit̃ eneore= ma cū f̃m hunc reperitur modū. Post hec aūt ne filis consi stit hec aūt duo cadētia nō sunt:immo in eis cum in acutis apparēt egritudinib⁹ magna inuenit̃ significatio que signi ficationi perfecte maturitatis ⁊ securitatis a malicia egri= tudinis propinqua existit ⁊ cū eneorema apparuerit ⁊ egro malū nō superuenerit accidens:post paruū tēpus descendit inferius:nefilis quoq̧ cū ita se habuerit cōsequēter ad locū descendet eneorematis:postea ad ypostasim. Color aūt qui in ypostasi attenditur melior existit albus cum longitudine forme in eo existens post quē est rubeus:significat eñ rube⁹ saltem cū egritudinis prolixitate. Glaucum v̄o sedimē quā to maiori participat citrinitate tāto est deterius. qd̄ aūt pu re citrinū est eis peius est:viride q̄q̧ est isto deterius postea nigrū:hoc nāq̧ sedimē significat q̄ materia egritudinis a maturitatis meta egredit̃ qñ ad putrefactiōis ⁊ corruptio= nis semitā tēdere incipit. Dispositio quoq̧ sediminis nigri scd̄m locū dispositioni albi sediminis contraria inuenitur. Sediminis eñ nigri malicia cū est in loco nefilis minor est q̄ cū est eneorema ⁊ deterior est cū ē ypostasis: quēadmodū aūt sedimē nigrū est deterius ⁊ albū melius sic liuidū est me dium inter bonitatē ⁊ maliciā:cuius quoq̧ dispositio mu= tatur scd̄m q̄ vni ex eis appropinquat. Sedimē quoq̧ cri= noydes est malū:qd̄ si cū fe. fuerit acuta significat mortem: hoc autem sedimē magnis tritici fracti frustulis assimilat̃. Significatio aūt qua cognoscitur maturitas qñq̧ habetur ex vrina subtili ⁊ alba qñq̧ ex ignea:qñq̧ ex crocea qñq̧ ex rubicūda:qñq̧ ex spissa ⁊ turbida. Qñ vero maturitatis si= gnificatio habet̃ ex alba ⁊ subtili pri⁹ glaucedinē acquirit: postea grossitiem:deinde paulatim incipit sic augeri donec color sit citrin⁹ ⁊ substātia equalis. In hac aūt vrina bonū apparet sedimē si in venis multa est sup̄fluitas aut egritudo est ex repletione aut corpus egri est grassum. Si v̄o hoc nō fuerit erit illud idē ad p̄fecte maturitatis significationem

sufficiēs. Colores aūt q̄ sunt extra tēperamētū paulatim de nudātur a substātia in qua sunt q̄ paulatim tēdit ad subtilitatē donec color sit citrinus ⁊ substātia sit mediocris. Cum autez vrina in febre a maturitate diminuta vel abbreuiata fuerit aut eaz trāsierit: sed postea quotidie ad eā reuertitur febris est salutifera ⁊ humor nō est difficilis digestiōis neqȝ fraudulēte putrefactionis. Qð si ei⁹ dispositio pria semp̄ eadē māserit cōtrariū ei⁹ qð dixim⁹ significabit ⁊ erit egritudo terrefaciēs ⁊ si tn̄ cum hoc virt⁹ fuerit cadēs mortē significabit. Sed si ꝟtus fuerit fortis egritudinis demonstrabit ꝓlixitatem. ¶ Hoꝫ primū in febribus apparet flegmaticis et que ex colera q̄ fuerit nigra. scðm ꝟo in febrib⁹ inuenitur acutis q̄ sunt multe malitie ⁊ iniq̄tatis. Si aūt signū perueniēdi ad maturitatē sumiꝉ ab vrina turbida et spissa quotidie augetur ei⁹ claritas ⁊ ei⁹ ypostasis: silr̄ in bonitate augmentatur donec ypostasis ei⁹ fiat laudabilis sicut dixim⁹ si de⁹ voluerit: tūc igiꝉ virtutis quātitas cōsiderāda est. Cū em̄ adhuc permanēs fuerit virtus de morte egri nō est timēdū ⁊ sicut hec vrina cito fiet clara sanitas cito perueniet: ꝙ si virtus debilis fuerit egro timēdū est ne moriatur. Et si cū hoc vrina tarde peruenerit ad claritatē et permanet diu ita ꝙ nihil claritatis in ea videꝉ: aut apparet in ea ex claritate aliq̄d: sed est modicū mortē significat. Si autē in hmōi vrina semel apparet maturitas: sed post iterū turbidata fuerit cruditatis signa portendit ⁊ accidit hoc multotiēs ⁊ videaꝉ fe. permisceri: sciēdū est materiā fe. ex multis cōstare humoribus. Est itaqȝ tūc confidendum qð egri sanitas sit futura ꝭm ipsius tn̄ fortitudinē. He ergo sunt summe et aggregationes eius qð est necessario sciendū de reb⁹ ad vrinā pertinentibus ꝭm fe. adhuc tn̄ de ipsius significationib⁹ alia dicemus non tn̄ ꝭm ordinem neqȝ ꝭm continuationem.

¶ Urina sordida que est parum pulchra: ⁊ cuius color est color musti aut aque ciceris cū multum coquitur est habentiū ap̄ata antiqua ⁊ nō acuta in visceribus. Urina sero aut albe ceruse similis significat saniē in ea existere et egrum in aliquo ex foraminibus vrine vlcus habere. Urina que aque q̄ a carne recēte fluit cū lauabitur similis inuenitur parū sanguinis vrine admixtuz fore significat: epatis quoqȝ debili-

tatē qñꝫ portendit. Cum eger purū minxerit sanguinē si-
gnificatur ꝙ aliqua ex venis que sunt in renibꝰ sit fixa. Cū
in vrina fuerit arena apparueritꝫ cū hoc turbida si hmōi
faciēti vrina prius euenerit in rebꝰ dolor lapidis in renibꝰ
significat. Si aūt ī vrina priꝰ apparuerit arena: ⁊ postea ea
remota vrina valde visa fuerit clara: lapis in vesica iam ge
neratus est. ¶ Urina turbida que vrine asini assimilat̄ dolo
rem capitis ⁊ intellectus significat perturbationē. Cū post
fe. remotionē vrine remanserit tinctura epati erit ignitum
apā. ¶ Urina sm̄ colorē aut odorē aut substātiam fedā qñꝫ
sequit̄ post calida interiorꝝ apata: vnde ⁊ eger ex ea alleuia
tur ⁊ ipsiꝰ melioratur dispositio et sue salutis causa existit.
¶ Urina sm̄ substātiā oleo silis: aut in cuiꝰ supficie apparet
pinguedo vt oleū erit cū ethica. Urina in cuiꝰ supficie pin-
guedinis multitudo oleo silis apparet significat ꝙ renum
adeps liquat̄. Si vrina tenuis ⁊ alba in fe. acuta apparet: ⁊
in tali dispōne multis ꝑseuerauerit diebꝰ amentiā egro su-
peruenturā significabit que si cū despiētia talis diu appa-
ruerit mortē annūciabit futurā. hec preterea vrina qñꝫ in
fe. apparet acuta cū in aliquo mēbro calidū fuerit apa. Cū
in vrina cōualescētis nō cito ad dispositionē quam habebat
cū esset sanus redibit timenduꝫ est ne egritudo reuertatur.
¶ Urina lacti aut spermati similis si pauca fuerit paralisim
⁊ appoplexiā demōstrat futurā. Si aūt in his egritudinibꝰ
multa apparuerit ipsarꝝ portēdit solutionē. ¶ Urina in qua
sanguinis coagulati frusta apparent in febre acuta visa est
mala. Urina lacti acetoso silis in febre apparēs acuta aut
velocē portēdit mortē: qḋ est cū calor fe. nō quiescit et leuis
fit: aut qñ sit leuior egrū ad ethica peruēturum significabit.
¶ Urina cuiꝰ calor spermatis apparet neqꝫ mutat̄ in febri-
bus significat vrine difficultatē. Ex rebꝰ aūt q̄ in vrina mul
totiēs inueniunt̄ ex sediminibꝰ ⁊ eorꝝ silibus. vna est yposta
sis in qua claritas ⁊ radiositas ac pulchritudo apparet: cu-
ius silitudo est vt eius qḋ in ampullis aqua ro. natat. qñꝫ
tū radiositas ipsiꝰ est maior adeoꝫ vt ex frustis glaciei: cū
vnū alij cōiungit̄ cōpacta videant̄. In huiꝰ aūt ypostasis co
lore qualitercūꝫ fuerit vidētur radiositas ⁊ paruitas ⁊ ra-
ritas ⁊ claritas q̄ in alia nō inueniunt̄: cūꝫ mouet̄ tota cū

vrina miscet: aqua tñ vrina nõ turbat: et in ipa velociter nõ descẽdit inferi⁹: plurimũ etiã nõ descẽdit: et est supfluitas digestionis existẽtis invenis quã ante noĩauim⁹. Scda vero est hũor turbid⁹ etiã si color ei⁹ est alb⁹ in q̃ neq raritas neq radiositas inuenit et est sepo liq̃facto siliS. Tertia est q̃z sanies q̃ q̃nq est diuulsa ex qua cũ mouet vrina turbat: ac sursum eleuant frustula: et deinde descẽdũt inferi⁹ cũ qua i exitu vrine ardor sentit: et est cũ ea q̃nq odor malus et fetidus. Quarta q̃q est arenosa cui⁹ sunt due spẽs. quar vna limatu re auri assimilat: lz sit minutior q̃ ex renib⁹ egredit: alia q̃z est in q̃ nulla oĩno inuenit glaucedo: sed ei⁹ color est vt terre et q̃nq etiã est vt color luti q̃ a vesica egredit. Alia vero pilis assimilat et ipsa est ex gñe eor q̃ pilis nõ pure albis silia sunt cui⁹ lõgitudo vsq ad palmi mẽsurã augmẽtari inuenit q̃ cũ a renib⁹ egredit nullũ aliũ portẽdit malũ: nisi hũores crudos in corpe abũdare cui medicamia cõferũt diuretica. Sexta equidẽ est in qua frustulor carnis siles apparẽt q̃ ex renib⁹ egrediũtur si cũ hoc dolor in renib⁹ fuerit. sed si cum febris fuerit adurẽte significat febrẽ corpori magnũ p̃stare nocumẽtũ. Si vero cũ ethica fuerit solidor significat liq̃factionẽ et calorẽ ad mẽbror carnez iã peruenisse. Septima q̃q est q̃ lentiũ excorticatar frustulis assimilat et caloris supfluitatẽ in epate significãs. Octaua autẽ furfuri assimilat q̃ sepius pp̃ter vesice egritudinẽ cõtingit cũ hac aũt si fuerit sic sentiret ardor diu pseuerans: neq appebit in ea calor extraneus: neq valde est remota a maturitate: q̃nq vero cõtingit pp̃ter venas q̃ cũ sic fuerit erit cũ fe. adurẽte forti⁹ cui⁹ etiã calor a maturitate valde remot⁹ et mortẽ portẽdit sicut mõstrauimus.

¶ De signis egestionis. Cap. xxxi.

Egestio aũt melior alijs est que est mollis et cõtinua videt: cui⁹ tinctura a citrinitate fit: nõ tñ multa: et que in hora egreditur solita. Egestio aũt valde tincta: et que mordicat et exurit anũ significat colere ru. dñiuz. Sicca quoq paucam significat humiditatẽ et multũ calorẽ. Que aũt nõ iuenit equalis digestiuã nõ perfecte cibo fuisse dominatam significat. Stercus quoq q̃ multũ fetet digestiuam debilẽ fuisse portendit. Viride aũt stercus putrefactionem in corpore significat. Stercus quoq cum quo mul

ta egreditur vnctuositas: caloris τ humoris innuit eminentiã. ¶ Sterc⁹ aũt qđ ē sic̃ fex: malũ est τ mortal'. ¶ Stercus quoq₃ puatũ tinctura significat ex poro fellis nihil ad intestina trãsmitti. ¶ Et stercus vnctuosum mēbroꝝ significat liquefactionē τ ethicã. ¶ Qđ aũt quãtitatē assumptoꝝ excedit corpus debilitari τ macrescere significat. ¶ Sterc⁹ aũt qđ est in quãtitate multũ τ diuersos retinet in se colores malos in corpe significat hũores. ¶ Qđ aũt spumosum est τ viscosũ₃ malũ ē vtrũq₃ vnũ nãq₃ ē ꝓpt victoriã caloris τ aliud ex liqfactiōe corpis. ¶ Multa vētositas inferius egrediens cu₃ cibus nō fuerit inflatiuus debilitatē innuit digestiue ꝗ si vllo mō egredit̄ vētositas caloris paucitatē τ frigiditatis supfluitatē significat. ¶ Si vo cũ hoc affuerit sitis aut siccitas hũorez ad interiora corpis penetrasse demōstrat. Cũ ea que comedunt̄ vt prius fuerãt nō mutata egrediunt̄ frigiditas supfluitas portendit̄. Facilitas expulsionis vētositatis τ paucitas expulsionis eius cũ impedimēto vel debiliatem instrumentoꝝ nutricatiōis vel impedimētum ostendit.

¶ De pulsu. Capl'm. xxxij.

Oportet vt qui in pulsuũ scia instruct⁹ esse desiderat τ vult ei⁹ significatiões cognoscere sepe dum aliqs sanus est artariã tãgat τ firmiter cũ summo studio inspiciat ipm ideo. s. vt ipsius forma aie firmiter imprimat̄ quatenus cũ fuerit necessariũ inter eas ꝓportionē inuenire sciat physici q̄q₃ vnũquēq₃ modũ pulsus prio appellãt noīe eiusq₃ cãs oñdũt τ significatiões. Ego aũt ex hoc qđ huius mei libri intētioni silē inuenit̄ τ conueniēs ostendã si deus voluerit. ¶ Cũ pulsus in brachij lõgitudine tactui manifestior occurrit ꝙ in tpe sanitatis a physicis lõgus vocat̄ pulsus. Cũ ₣m latitudinē maiorē digitoꝝ tãgentis quãtitate₃ cõprehēdit latus ab eis noīatur. ¶ Cũ aũt digiti tangentis carnē impulerit τ ₣m magnã ꝙtitatē ĩ ipm penetrauerit dr ab eis altus: s₃ qñ ₣m hoc minor appet ꝙ cõsueuit vocat̄ depressus. ¶ Cũ vo in lõgitudine τ latitudine augmētat̄ magis ꝙ cõsueuit vocat̄ magn⁹: s₃ cũ in his oīb⁹ fuerit minoratus dr paru⁹. ¶ Cũq₃ spaciũ tpis ꝗ inter duas tēdit̄ motiones min⁹ solito inuenit̄: velox dicit̄. Et cũ digitũ vehementer τ virtuosa impulsiōe ꝑcusserit τ cũ stringit̄ ei⁹ mot⁹ non

destruit fortis vocat. ¶ Cū vo huic fuerit cōtrari⁹ debilis dicit. ¶ Cūq₃ fuerit illud qd ex corpe artarie tangendo digito occurrit sīle ei qd ex hoc gñe aīe est ipressum: neq₃ plenū fuerit: sȝ ɔtractū ⁊ nō extēsuȝ nō vocat plen⁹ sȝ vacuus: ⁊ sz ſm hoc ꝙ forma hec in eo visa fuerit. ¶ Cū aūt illud qd digito ex ipso ꝑcutiēdo occurrit sīle fuerit filo ⁊ chorde extēse cū ipm percutit vocat durus. Sed cū illud qd occurrit ex istis nō valde existit tēsum vocat ab eis laxus. Cūq₃ vnaq̄q₃ harū ꝑcussionū sue cōpari in magnitudine ⁊ fortitudīe ⁊ velocitate ⁊ in aliis q̄ sunt p̄ter ista sīlis inuenit dicit eq̄lis et cū ita non fuerit vocat diuersus. Hec vo diuersitas q̄nq₃ in vna inuenit ꝑcussione: qd est cū inter p̄ncipiū vni⁹ ꝑcussiōis ⁊ eius finē dissimilitudo ꝑcipit vni⁹ digiti tactu aut duoruȝ aut pluriū. ¶ Medici q̄q₃ hui⁹ diuersitatis multas notant spēs noīb⁹ q̄ in suis dicem⁹ locis. Cū eñ ſm motū euenerit circulū neq₃ se ab eo remouerit: verbi gratia. vt ꝑ tres eq̄les percussiōes vna diuersa inuenit aut inter oēs q̄ttuor aut inter oēs quinq₃ aut cū inter q̄slibet eq̄les due notant ꝑcussiones diuerse q̄ deinde circulariter ſm hoc exēpluȝ inueniunt pulsus noīat ordinat⁹. Si vo diuersitas ſm motū nō inuenit circulū inordinat⁹ vocat. ¶ Artarie q̄ȝ motio q̄ fit ab interiorib⁹ cordis ad exteriora vocat diastoles: mot⁹ aūt hic quē oēs hoīes tactu sentiūt artarie mot⁹ ⁊ ei⁹ ꝑcussio q̄ ꝑcutit manū existit. ¶ Medici tñ in hoc cōsueti aliq̄d plus isto percipiunt ⁊ motio artarie q̄ fit ab exteriorib⁹ ad interiora vocat sistoles. de hac vo motione inter medicos diuersitas reperit. Sunt eñ quidā qui eaȝ sentiri dicūt ⁊ sunt alii qui non. Nobis tñ de hoc loco nō ɔuenit. Si quis igit discipulus in hac arte ad vltimū finē hui⁹ intēsionis lȝ ꝑuenire nō cupiat scire. tñ dȝ ꝙ sistoles nō sentit ⁊ ꝙ pulsus hȝ tp̄s motiōis qd est ex q̄ motio artarie sensui apparet donec q̄escat ⁊ occultet ⁊ ꝙ pulsus hȝ tp̄s quietis: qd est ex quo illa motio occultat donec iterum manifestare se incepit. ¶ Inter vnum aūt istoruȝ duorū temporū ⁊ aliud inuenitur proportio ꝓpria in vnaquaq₃ etate. ¶ Cōpositio eñ istorum duorum in etate puerili non similatur cōpositioni eorum reperte in etate adolescentie neq₃ iuuētutis neq₃ senectutis neq₃ senis. Hec aūt cōpositio pōdus vocat: quapropter cū pulsus

in aliqua etate ꝓpriã cõpõnem ipsius etatis seruauerit dicetur pulsus hñs põdus ⁊ dicet boni ⁊ iusti põderis ⁊ nominibus horũ sĩlib⁹ appellabit: cũqꝫ hoc nõ seruauerit: sꝫ ad põdus alteri⁹ etatis ꝓgressus fuerit sꝫ dũ est in etate puerili si ad põdus qđ iuuẽtutis est ꝓpriũ mutat⁹ fuerit dicet pulsus diuersi põderis: qđ si ad põdus senectutis aut senij mutatus fuerit dicet pulsus mali põderis ⁊ vocabit nõ põderatum ⁊ noĩb⁹ hoꝝ sĩlib⁹ noĩatur ⁊ qꝛ corꝑis locus in quo est artaria qñqꝫ sensu ꝑcipit calidioꝛ alijs locis: ideoqꝫ quidã medici ꝑ sniam tenuerũt ꝙ hec vna sit ex specieb⁹ pulsus.

¶ De specieb⁹ pulsuũ que sunt. x. Cap. xxxiij.

Antiqui genere pulsus cõposita noĩbus proprijs noĩauerũt: ex quib⁹ est pulsus gazelans. i. caprinus ⁊ ipse quidẽ est pulsus que sentitur cum artaria semel atqꝫ iteꝝ ꝑcutit digitũ: ita tñ ꝙ nõ sentit inferius vel interi⁹ redisse neqꝫ sistolẽ fecisse neqꝫ q̃euisse in quo etiã scđa percussio prima maioꝛ inuenit. ¶ Bis pulsans vo pulsus est cum artaria percutiẽdo occurrit digito non sentitur quies que sistole dici debeat sed sensu percipit alia percussio que prima existit debilioꝛ. ¶ Pulsus quoqꝫ diuerse percussiones indicãtur cum dyastolis principiũ debiliter inuenitur ⁊ est finis fortis aut ecõtrario qđ est vt eius principiũ sit suo fine matus ⁊ veloci⁹. ¶ Pulsus quoqꝫ qui taliter est diuersus in vna tali ꝑcussione fortis dicit. ¶ Pulsus quoqꝫ qui cauda vocat soꝛicina duarũ existit specierũ. quarũ est vt vna percussio aliquãtulũ sit maioꝛ ⁊ alia q̃ illam sequit minoꝛ ⁊ alia iterũ minoꝛ: ⁊ ꝓcedat oꝛdo sic donec ad vnã ex tribus perueniat rebus. s. ꝙ in aliqua stet ꝑcussione ⁊ nõ tendat ad minorẽ ea aut nõ quiescat quin minuat donec occultetur ⁊ nullo mõ sensu ꝑcipiatur. ¶ Aut cum ad aliquã ꝑuitatis ꝑuenit mẽsuram redire incipiat ⁊ augeri. Cũqꝫ augeri ⁊ redire cepit aut ad sui primã redibit mensuram aut ad minorẽ ea. ¶ Primus aũt modus vocatur cauda ꝑmanẽs. Et scđus cauda minuẽs. Et terti⁹ cauda rediẽs. Ille quoqꝫ qui ad primã sui redibit mensurã cauda reuersionis cõplete vocatur ⁊ secundus cauda reditionis diminute. ¶ Est etiaꝫ alia eius species cum diminutionis multitudinẽ in artarie longitudine prius reperiri cõtingit ex qua in vno loco subi

to aliqua sentit magnitudo q̃ alia que ipsam sequit parum minor inuenit cui⁹ tactus nõ subito abscindit: sz tñ nõ quiescit qñ sm pportionẽ paulatiz minuat donec occultet. Hoc aũt qñq; cõtingit a duob⁹ laterib⁹ ⁊ vocat tunc pulsus curuus: ⁊ qñq; fit ab vna parte ⁊ vocat ad vnã partẽ inclinatus qui etiã pulsus in vna pcussiõe diuersus dr. Formicãs vo est pulsus cũ in tẽpore qd inter duas existit pcussiones talis sz raritatẽ inuenit diuersitas vt aliqs putet inter eas pcussiones interuenisse: cũ non tñ interuenerit huic tñ augmẽtans contrarius inuenitur. pmanẽs autẽ pulsus subtilis est ⁊ durus qui in vna semp perseuerãs dispõne fere nunq̃ remouetur ab ea. ¶ Undosus vo est qui sm latitudinẽ magnũ digiti occupat locũ cum lenitate ⁊ repletione cum eo tñ non est magna eleuatio neq; subita sed videtur qd eleuationũ eius vna post aliam cõtingit donec fit vt vndis assimilat quarũ vna aliã sequitur. ¶ Ex his preterea est vermiculosus cuius forma est vt forma vndosi in eleuatione que sm dyastolem eadem inuenit: non tñ est latus neq; plenus cuius inundatio existit debilis qui vermib⁹ per foramen artarie discurrentibus assimilatur. formicãs vo pulsus adeo inuenitur in vltimo paruitatis ⁊ spissitudinis consistere vt pulsui pueri nati assimilet. ¶ Pulsus autẽ qui serre assimilat ⁊ serratilis dicitur durus est in cuius depressione ⁊ eleuatiõe inuenitur diuersitas ex qua quasi pcutit aliquẽ ex digitis cum ab aliis descendit. ¶ Tremulus aũt pulsus dicit cũ in artaria tremoris silitudo sentit. ¶ Cõtortus vo dicitur cũ artaria sentitur: vt linea que cõtorqueri ⁊ inuolui incipit.

¶ Preterea dicemus q̃ pulsus virorũ plm inuenitur maior et fortior et tardior et rarior pulsu mulierum supfluitas tñ magnitudinis ⁊ fortitudinis maxĩa est ipsius ⁊ multũ manifesta. ¶ Tarditas aũt supfluitas parua est. Raritas autẽ multa superfluitas reperitur. ¶ Infantiũ autem qui lac sugunt pulsus in vltimo spissitudinis ⁊ velocitatis ⁊ paruitatis niuenitur. ¶ Puerorum vo et adolescentiũ pulsus maior est pulsu infantium. ¶ Iuuenum vo pulsus eo fortior ⁊ etiam omniũ etatum pulsu inuenitur precipue: eorũ pulsus qui in fine existunt iuuentutis. ¶ Senum autẽ pulsus est tardior pulsu iuuenũ ⁊ debilior ⁊ parũ minor. Eorum autẽ qui

sunt in senio cõstituti pulsus in vltimo raritatis ac debilitatis ⁊ paruitatis ⁊ tarditatis existũt. Pulsus q₃ calidã habẽtib⁹ cõplexionẽ maior ⁊ velocior et durior est pulsu habẽtiũ cõplexionẽ frigida₃: in fortitudine vero forsan superfluit ei et forsan ab eo minuitur. Pulsus preterea grossum corpus habẽtium macroꝝ pulsu minor existit. Et si grossities fuerit ex carnositate pulsus erit velocior ⁊ fortior. Si vero ex adipe fuerit erit isto minor. Pulsus preterea cõplexiones habentiũ humidas est leuior ⁊ magis latus: pulsus quoq₃ q̃ in medietate veris existit maior est ⁊ fortior q̃ in oĩb⁹ aliis tẽporibus. ¶ In medietate xͦo estatis est velocior ⁊ spissior q̃ in oibus aliis tẽporibus: ⁊ preter hoc etiã est paruus ⁊ debilis. ¶ In autũno aũt minuit̃ eius velocitas et spissitudo ab eo qđ erat in estate: et non augmentatur eius fortitudo. ¶ In hyeme xͦo existit pulsus in vltimo paruitatis ⁊ tarditatis ⁊ raritatis: nõ tñ est debilis sed in tẽporum extremitatibus inuenitur cõpositus ex eis que inter duo sunt tẽpora. ¶ Pregnantis itidem pulsus minor et spissior est q̃ eiusde₃ cum non est preguans. De somno xͦo surgentium pulsus illico cũ surgunt magnus est et fortis et spissus ac tremulus: q̃ tamen cito post hoc ad suam redit dispositionẽ. Motio preterea ex qua aliquis nõ laxatur magnitudinẽ et velocitate₃ ac spissitudinem in pulsu augmentat ẽm velocitatem sui et fortitudinem que si parui sit temporis q̃ ex ea accidit artarie cito quiescit. Si xͦo fuerit lõgi tẽporis tarde quiescit.
¶ Ex motione aũt per quã aliq̃s ad vltimũ laxitudinis peruenit ⁊ laboris fit paruus pulsus ⁊ debilis ⁊ spissus ẽm ipsi⁹ quãtitatẽ. Balneũ quoq₃ magnitudini pulsus atq₃ eius lenitati et velocitati et spissitudini augmentum prebet in quo si quis morã fecerit fiet paruus ⁊ debilis: eius tamẽ velocitas remanet. ¶ Cibus itidẽ ex quo aliquid sumit̃ quod nullum affert nocumentum neq₃ estuationẽ pulsus fortitudinẽ vehementem auget et ipsius spissitudinem ac magnitudinẽ qđ tamen post longũ cõtingit tẽpus: nõ eñ illico cũ sumpt⁹ fuerit operatur hoc. Ille xͦo ex quo ad nocumẽtũ peruenit̃ ⁊ estuationẽ ꝓpter multitudinẽ suã pulsum facit diuersum.
¶ Uinũ similiter pulsui in fortitudine et debilitate et velocitate et spissitudine augmentũ prebet hec tñ augmentatio

citius ꝓuenit ꝼm tẽpus quã ea que fit per cibũ ꝛ citius ab eo etiã remouetꝛ. ¶ Ex nutrientibus ꝑterea ꝛ medicinis que calefaciunt aut infrigidãt immutatꝛ pulſus: que eñi ex eis calida exiſtũt ꝼm ſue caliditatis quãtitatẽ pulſum in velocitate ſui ac ſpiſſitudine atq; magnitudine augmentũ p̲rebent et ecõtrario. Ira quoq; pulſuꝫ efficit eleuatum et fortem ꝛ velocem et ſpiſſum. Multus aũt timor pulſum facit diuerſum et velocem et tremulũ. Et triſticia pulſum debilem et tardũ et rarum reddit. Gaudium ꝟo pulſum reddit tardum et rarum cum magnitudine et lenitate et plenitudine.

¶ Dicemus etiã ꝙ pulſus lõgus augmentũ caloris aut carnis ſequitꝛ ꝛ latus cõcomitatur humiditatis augmentũ: eleuatus quoq; caloris et fortitudinis ſequitur augmentum. Et pulſus magnus velox ꝛ ſpiſſus caloris augmẽtũ ſequitꝛ. Et ſi huiꝰ caloris cauſa fuerit aliquid qđ accidat vt motus et balneum et ira ꝛ horũ ſiꝉia pulſus cito ad ſuã redibit diſpoſitionem. Sed ſi eiꝰ cauſa fuerit mãſiua ꝛ fixa permanebit dũ cauſa perſeuerauerit. Paruitas aũt ꝛ tarditas ꝛ raritas res ſequẽtur infrigidãtes. Pulſus preterea fortis virtutis bonitatis ſequitꝛ augmẽtũ: aut a re nociua quietẽ ꝛ debilis inuenitꝛ cũ ꝟtus diſſoluitur aut cũ magnũ in corpore habetur nocumentũ. ¶ Diuerſus quoq; erit cũ natura rem expurgat nociuã ꝛ erit diuerſitas multa aut pauca ꝼm nocumenti quãtitatem. Cũq; natura re nociua fortior fuerit numerus percuſſionum fortium et magnarum erit maior ꝼm hoc ꝛ ecõtrario. Pulſus tñ diuerſus ordinatus melior eſt nõ ordinato: ꝛ p̲cipue ſi numerꝰ percuſſionũ fortiũ et magnarum ꝼm hoc fuerit maior. ¶ Pulſus aũt plenus ſanguinis ꝛ vaporis humidi abũdantiam in corpore ſignificat.

¶ Uacuus vero huius innuit contrarium. ¶ Durus quoq; corporis ſiccitatem et ariditatem portendit. ¶ Sed mollis vel lenis huius denumerat contrarium. ¶ Pulſus quoq; q̃ extra pondus inuenitur mutationem que contingit ꝼm etatum naturã in quibus illud põdus ꝓprie inuenitur ad quod fuit facta mutatio ſignificat. Quapropter ſi pulſus mutatꝰ fuerit ad pondus cuius etas eſt longinqua ab eo magnã demonſtrat mutationẽ et econtrario: qm̃ ſi mutatio facta fuit ad pondus qđ eſt vicinũ paruam ſignificat mutationem.

¶ In artaria cũ tangitur si calor superfluus et manifestus maior q̃ in alijs sentit̃ locis que eis vicinãtur cordis cõplexionem iam calefactã esse significat qd in habentibus ethicam aut ptisim cõtingit ꝛ fortassis portendit sincopim.
¶ Pulsus aũt q̃ dicit̃ bis pulsans inuenit̃ cũ febrilis calor est supabũdãs ꝛ cũ multa necessitas incũbit pulsui ꝛ i aeris attractione. ꝛ hoc est cũ calor innat⁹ in vltio inflãmat̃ ꝛ virtus cũ hoc est sana ꝛ p̃cipue si scda percussio maior fuerit.
¶ Pulsus q̃q₃ in quo dyastoles a sistole diuersa reperit̃ fit ꝓpter pugnã nature et finis dyastoles si fuerit fortior q̃ ei⁹ principiũ ꝛ maior erit meli⁹ ꝛ ecõtrario. Sed si finis diastoles fuerit velocior supfluũ putrefactiõis significabit calorẽ.
¶ Pulsus aũt q̃ cõtinue minuit̃ ꝛ debilitat̃: quẽ ꝛ caudã vocamus soricinã fit cum virtus incipit debilitari ꝛ cadit: ideoq₃ ei⁹ malicia erit ẽm debilitatẽ ꝛ puitatẽ: q̃ si ad fortitudinez reuersus fuerit ꝛ magnitudinẽ ꝟtute iã redisse significabit. Et si ẽm vnã remãserit mẽsurã ꝛ inde neq₃ ad magnitudinẽ pulsationis redierit: neq₃ ab eo in quo steterit aliquo modo fuerit diminut⁹. quodãmõ erit eo melior q̃ minuit̃ vsq₃quo occultet̃ ꝛ nõ appareat sensui: iste eñ naturã superatã forez succubuisse demõstrat. ¶ Pulsus aũt curu⁹ ꝛ in vnã partez declinatus in habẽtib⁹ ethicã ꝛ ptisim inuenit̃. Sed formicãs ꝟtutis significat casum: vñ cũ necessitatis vehementia multa aeris indiget attractione. Addẽs q̃z fortitudinẽ cum necessitatis vehemẽtia significat: ꝛ terti⁹ iuenit̃ postq̃ ethica ꝛ ptisis cõfirmata est. Undosus aũt inuenit̃ cũ aliq̃s balneat̃ aut bibit vinũ aut cõtingit ex oib⁹ q̃ corp⁹ humectant paucis quoq₃ vicib⁹ sentit̃ in ydropisi ꝛ subeth ꝛ pleuresi et peripleumonia ꝛ asmate ꝛ palisi et appoplexia in febribus aũt significat sudorẽ. Uermiculosus ꝟo pulsus fit cũ fortitudo succũbit sed nõ oino. Sed formicãs inuenit̃ cum virtus oino cadit ꝛ mors ẽ ꝓpinq̃. ¶ Pulsus q̃q₃ q̃ serre assimilat̃ ꝛ serratilis dr est q̃ fit cuz magnũ apã est i corpe ꝛ p̃cipue si in mẽbro fuerit nobili ꝛ neruoso: sicut cũ dispõ pleuresis q̃ fit i latere ꝛ dyafragmate. ¶ Tremul⁹ itẽ vltimã significat caliditatẽ ꝛ q̃ ꝟtus humorib⁹ sit onerata: aut q̃ apã sit ibi aut opilatio q̃ dyastolẽ ꝓhibeat. Tertiũ aũt iuenit̃ pulsus apud pugnã virtutis ꝛ sue sanitatis aduersuz egritudinẽ in

vltimo magnitudinis q̄ cordi ꝛ suis partibus vicina existit.

¶ De regimine acutarũ egritudinũ. Cap̄.xxxiiij.

Cum in principio harũ egritudinũ repletio manifesta ꝛ fortis apparuerit fuerintq̄ humores pessimi qđ ex accidẽtiũ fortitudie cognoscet̃ succurrẽdum erit añq̄ ỽtus cadat egrũ euãdo cũ flobothomia: aut ven. solutiõe: deinde eiꝰ nutricatio ſm statꝰ vicinitatẽ aut lõgitudinẽ erit mẽsurãda ꝛ ſm egri fortitudinem aut ſm q̄ in tp̄e sue salutis famis patiẽs erat aut nõ. Statꝰ eñ si fuerit vicinus ꝛ eger fortis ex aqua ordei erit nutriẽdus. Sed si statꝰ fuerit remotꝰ ꝛ eger debilior aliq̄d modicũ erit ſm hoc nutrimento addẽdũ. Nutriẽdi q̄z hora q̄ sit ꝯueniẽs est eligenda ſm egri alleuiationẽ ꝛ vsum quẽ in tp̄e sue sanitatis habebat ꝛ ſʒ febris accessionẽ ꝛ iterpollationẽ. Si ỽo iterpollata nõ est hora diei frigidior ꝛ magis tẽperata eligẽda est. Cũq̄ crisis signa visa fuerint ꝛ statꝰ appropinq̄uerit eger a nutricatiõe est abstinẽdꝰ: ꝛ dieta ad vltimũ tenuitatis ẽ ducẽda vsq̄ q̄ fiat crisis aut postq̄ facta fuerit. Postq̄ ỽo ꝑfecta fuerit ex regimie cõualescẽtis erit gubernãdꝰ. Et si non ꝑdicto est insistẽdũ regimini donec sanitas cõpleat̃ si voluerit deus.

¶ De regimine cõualescentium. Cap̄.xxxv.

Qui ex morbis cõsurgit acutis custodiẽdꝰ est ne ad nutriẽtia redeat q̄bꝰ sani regunt̃: sed ex eis q̄bus regebat̃ i egritudie moderet̃: aut parũ fortioribꝰ. deinde ỽo ordiati ꝛ paulatim ad cibos ꝑducat̃ sanoꝝ. Interim tñ a balneo custodiat̃ ꝛ labore ꝛ vigiliĳs ꝛ coitu et vino. ꝛ caueat ne famẽ ꝛ sitim patiat̃ ꝛ ne aĩalibꝰ soliciteť curis ꝛ ne sub sole icedat: ꝛ ĩ locis iaceat calefactis ꝛ precipue si ex egritudinibꝰ acutis cõsurgẽs absq̄ crisi euasit: ab oĩbꝰ preterea separet̃ q̄ corpꝰ calefaciunt. Ille ỽo in q̄ vestigia que egritudinis significãt reliq̄as remãserũt: vt est calor ſupfluꝰ q̄ in tactu sentit̃ aut anhelitꝰ spissitudo et sitis aut capitis dolor: aut tinctura in vrina: aut cõfractio q̄ corpori accidit: ꝛ in ore sapor extraneus: ꝛ in somno ꝑmixtio ꝛ alienatio et horũ siĩa ꝑcipue ad egroꝝ regimẽ redeundus est donec oĩa signa hec cõsumant̃ ꝛ corpus ipsius oĩno sanitati restituat̃.

¶ Cõualescẽs sibi q̄q̄ cauere dʒ ne sitim aut famẽ patiatur ꝛ ne semel cibo repleat̃: qm̄ vnum istoꝝ ipsum distẽperat et

calefacit ꝛ aliud eius corrūpit complx̄onē comedat aūt mul
totiēs paruz tñ ꝛ paulati. Ex aqua quoqꝫ frigida paulatim
sumat neqꝫ bibat ex ea semel in multa quātitate ꝛ p̄cipue in
tp̄e autūni. Ex ea etiā q̄ nō est frigida nullo mō bibat. ¶ Si
aūt ipsius appetitiua fortis fuerit ꝛ digestiua debilis ꝛ fati
gata: nō attēdat in comestione q̄tum appetitiue: sꝫ quātum
digestiue attinet. qđ etiā custodiat donec digestiua meliore
tur ꝛ tūc quātū voluerit comedat. ¶ Post hoc q̄ꝫ ad motio
nes ꝛ alia op̄a quib⁹ dum erit sanus vti cōsueuerat ordina-
tim reducat. ¶ Qđ si ex malis accidētibus aliq̄d remāserit
venter ipsius soluat aut minuat aut extinguētia ei tribuan
tur. Ex quibus oībus illud erit eligēdum qđ medico videt
melius ꝛ egri dispōni magis apparens cōueniēs hūc quoqꝫ
nō est p̄mittendū ad ea quib⁹ vtebat dū esset sanus reuerti
quādiu hec accidētia in eo p̄seuerāt. Cū alicuius cōualescen
tis appetitiua opposita inuenit sciēdum est reliquias egri-
tudinis ī corpore remāsisse quas expellere necesse est ꝛ p̄ci-
pue si sapor oris fuerit corrupt⁹ aut sitis sit in corp̄e multa.
¶ Si aūt comedēdi auidus fuerit ꝛ ex comestiōe corp⁹ non
resumat vires seu vēter solut⁹ fiat ex quātitate nutricatiōis
ꝛ ex bibitiōe aq̄ post ip̄az id est minuēdū ꝛ syr. acetosus qui
fit de succo citonioꝝ ē dādus ꝛ epati empl'm supponēduz ex
quo forti⁹ fiat ꝛ cōfortet. Cōualescēs p̄terea sep̄andū est a
comestiōe nutrientiū grosse nature ꝛ dure digestibiliū vsqꝫ-
quo ipsius cōpleat virt⁹. Interim xͦo nutriat ex eis q̄ cito
digerūtur ꝛ si eius nutricatio absqꝫ vino digeri nō pōt vinū
al. aut clarificatū ei tribuat: ꝛ a forti sibi caueat. ¶ Sy. ace
to. de succo citonioꝝ. ℞. succi citonioꝝ acetosoꝝ partē. i. zu
chari tabarzet. p. i. aceti quartā partis vni⁹: deinde hec oīa
coquant ꝛ diligēter dispument ꝛ bibāt ex hoc cōualescen-
tes q̄b⁹ multa dn̄atur calitas ꝛ indigēt eis q̄ stōm ꝯfortāt.
Ille xͦo in quo parū inuenit cal'itatis dn̄iuz si hic indigue-
rit syrupo. p̄ vnaquaqꝫ libra ex eo sumat mastic. gariofi. spi.
aā. ʒ. i. que trita ꝛ in pāno ligata in syrupo dū coquit ponā-
tur. ¶ Et postq̄ oēs p̄tes ꝛ cap̄l'a cōueniēter exposuim⁹: que
in huius libri principio noīauimus totū igitur perfecimus
quapropter deo cuius beneficio hec ad finem perduximus
gratie sint infinite. ¶ Tractatus decimi finis.

¶ Tabula capitulorum Libri de egritudinibus iuncturarum.

Caplm primū de materia doloris iunctura.
Cap.ij. de signis mãerum.d.i.
Caplz.iij.de cura vniuersali passio.iūctu.
Ca.iiij. de dieta dolo.iūctu.
Cap.v.de medicinis purgantibus hu.mixtū et flegmate et colera.
Cap.vi. de medicis purgãtibus flegma.et hu.crudos.
Cap.vij.de medicis purgãtibus hu.melicū a iūcturis.
Cap.viij. de medicinis purgãtib9 hu.mixtū ex flegmate et colera a iūcturis.
Cap.ix.de medicinis per os se dãtib9 dolorē iuncturarum.
Cap.x.de clysterijs in vsu anche.
Cap.xi.de emplastris et vnguentis resoluētibus et dolorem sedantibus.
Cap.xij.de medicinis status in materia calida.
Cap.xiij. de medicinis declinationis.
Cap.xiiij.de curatione duriciei et lapideitatis.
Cap.xv. de cura ppria lapideitatis.
Cap.xvi. de medicinis aduerentibus.
Cap.xvij.de dolore anche et arteti.
Cap.xviij.de cura vniuersali ad dolorem anche.
Cap.xix.de curatione sciatice passio.
Cap.xx.de pseruatiōe a dolore iūcturatū ex sanguine.
Cap.xxi.de pseruatiōe doloris iūcturarū ex colera.
Cap.xxij.de pseruatiōe a dolorib9 iūcturarū d flegmate
Cap.xxiij.de pseruatōe a dolore anche et sciatice.
Ca.xxiiij.de medicis simplicib9 valētib9 i dolore iūctu.
Cap.xxv.de vētosa et cauterio q ponūtur sup ancham.
Cap.xxvi. de qbusdã emplris sedãtib9 dolorē iūcturarū et vnguētis leniētib9 et resoluē.

¶ Tractatus Rasis de egritudinibus iuncturarum.

Dicit Rasis volo in hoc capitulo dicere medicinas q sunt necessarie in doloribus iuncturarū scilicet medicinas laxatiuas que in libris non sunt dicte nec manifestate. Et in qualibet illarum distinguo qualiter debeāt vti: vt nulla illarum sit posita nisi in loco suo.

¶ De materia doloris iuncturarum. Cap.j.

Materia etiam ex qua gñatur dolor iuncturarum est pro maiori parte flegma crudū siue accidunt ⁊ sepe de sanguine:⁊ raro de co.⁊ rarius de melancolia ⁊ rarissime de hūoribus cōmixtis. Et quando componuntur materie additur pro maiori parte colera cum flegmate subtili mixta:⁊ raro ē de flegmate mixto cū melācolia et rarissime de oībus hu.mixtis fm proportionē suam in corpore. Et ego ostendam signa cuiusq; manifeste.

¶ De signis materierū dolori iuncturarū. Cap.ij.

Dico ergo q; debemus considerare:quādo eger sanus erat cuiusmodi coloris erat locus ⁊ cuiusmodi cōtactus: ⁊ cuiusmodi est materia:similiter de contactu:⁊ cuiusmodi maneriei est dolor ⁊ que causa facit quiescere dolorem:et de dieta infirmi et de cōplexione ⁊ de etate consuetudine et regione tempore ⁊ similibus. Et sufficit tibi cognoscere materiā per duo signa aut tria. Et nos debemus ostēdere⁊ declarare istud capitulū magis q̄ aliud quia est radix cure in membro vel in materia. ¶ Dico ergo q; significatio coloris erit scđm q; narrabo. Si color illius loci fuerit rubeus significatur q; materia est sanguinea et si citrinus colerica. Et si fuerit magis albus quā color corporis significatur flegma subtile:et si fuerit declinans ad nigredinem significaꝛ q; materia non simpliciter ex melācolia est:quoniā talis color est in fine apostematū calidorum: aut ex cōgelatione sanguis. Sed si cum nigro colore fuerit membrū frigidū ⁊ non precedit ipsum calor significaꝛ q; est ex melancolia. Sed caue in cognitione caloris vt membrū non sit calidum ab aere vel balneo vel medicina ca.vel dormierit super latus vel infrigidatum ex causis cōtrarijs ⁊ remanserit super eum color alicuius medicine. ¶ Si autem color fuerit similis colori corporis erit ꝑpter duas causas: aut quia minus vincit aliquis humor ⁊ tunc erit dolor non propter humoris quātitatem:sed malitiam:aut ꝑpter multitudinem humoris : aut quia valde est profundus dolor in profundo membri:intelligimus q; dolor peruenit ex repletione et non ex malitia humorū q; remanserunt signa repletionis:sed propter profunditatē non apperet talis color in supꝑficie corꝑis. Et tūc debemus scire hoc ex alijs capitulis.

¶ Signa autem repletiõis sunt ista: magnitudo pulsus: põderositas totius corporis: extensio membrorum: tarditas motus: non cum debilitate sed quasi portaret onus et apparet in facie sudor: et in oculis: et in facie rubedo: et grauitas frõtis: et hebitudo ingenij: et destructio appetitus: et dormire multũ: et anteq̃ inuasit ipsum dolor nimis vtebatur cibis et potibus: et quiete: siue flobothomia et purgationes sine labore: sine coitu maxime quando his omnibus vsus fuerit: postea abstinuerit. Significatio contactus illius loci diuiditur in calore et frigore duritie et mollitie asperitate et lenitate plenitudine et extẽsione et euacuatione. Si membrum tactu fuerit ca. materia est ca. frigidum frigida erit materia: tamẽ debes ꝯsiderare hoc q̃d narrabo: qm̃ forte mẽbrũ erit lotũ cũ aq̃ frigida in hora illa: vel discooptũ ad aerem frigidũ quare supficies eius apparet frigida tactu: aut forte membrũ erit ligatũ: aut erit infirmus dormiẽs sup ipm̃. vnde et claudũtur pori retinetur plurimus vapor intus. Si autẽ medicus nõ respexerit iterũ post vaporis euaporationẽ inueniet ipm̃ tactu calidũ: et forte erit tãgẽtis palma distẽpata q̃re non sentit qualitatem mẽbri in caliditate et frigiditate. Durities autẽ significat q̃ materia est grossa et sicca. mollicies autem significat q̃ materia sit humida subtilis. Cum dispositio membri fuerit distemperata ex eis que accidunt extrinsecus. s. ex frigore vel calore: quoniam per frigus indurescit membrum: calor calefacit et remollit. Ex hoc debes intelligere in omnibus alijs conditionibus: quãuis ego non manifeste explanauero: asperitas aũt significat materie siccitatem: et lenitas humiditatẽ excepta ꝯditione exteriori: qm̃ mẽbrum exasperascit p medicinã stipticã: et remollescit per oleum vel vnguentum extrinsecus superpositum. Aut huiusmodi plenitudo aut extẽsio significat multitudinem materie aut multitudinẽ vaporis: et tunc debes cõsiderare si cum plenitudine et extensione fuerit grauitas erit cõstrictio ꝓpter multitudinẽ humorum: quod si nõ fuerit cum eis grauitas erit ꝓpter multitudinẽ vaporum ꝯstrictorũ in eo.

¶ Dico etiam q̃ debes considerare dispositionem corporis in sanitate: quia quedã sunt corpora rugosa et spasmosa naturaliter sicut in senioribus: quedam sunt in contrarium.

Et fortasse credet aliquis q tactus durus et extensio sint idē. Sed qui imaginat⁹ fuerit tactū vētris inflati ꝛ tactū lapidis sciet qm̄ inter durū ꝛ extēsuȝ est aliqua differētia: qm̄ durū nocet tactui per expulsionē sine passione extēsum quidē nocet tactui per expulsionē ꝛ cū passione. Modi aūt egritudinū sunt illi modi quos dicā: pūctio aūt ꝛ percussio significāt calorem materie: sed cū hoc percussio significat humorem spissum ꝛ ꝓfundū in carne: quapropter significat materiam sanguineā: pūctio aūt significat materiam colericam. Egritudo aūt in qua sentit eger mēbrum quasi cōtrahatur ꝛ spasmetur significat materie frigiditatē: ꝛ ostēdit q est frigida ꝛ q est cū vehemētia doloris: ꝛ nō est in mēbro calor: ꝛ ostēdit qm̄ sit calida qn̄ membrū calidū fuerit cū lenitate doloris. Et cum infirmus senserit membrū extensum in vtraqꝫ parte vel per circuitū ꝛ tactu inueniatur temperatū ꝛ cutis fuerit extēsa: scias q nocet membro quantitas materie: nō qualitas: et tunc scias q corpus est plenum.

¶ De modo autem cure considera si quiescat membrum cū frigidis ꝛ augmētetur dolor cuȝ calidis est ex causa calida.

¶ De dieta autem infirmi scias q cum infirmus ante accessionem fuerit vsus dulcibus cibis: et vino grosso ꝛ carne et ouis frixis ꝛ paruo labore ꝛ multum dormire: scias q materia est multa ꝛ si fuerit vsus calidis que generant colerā ex labore ꝛ vigilijs ꝛ huiusmodi scias q materia est calida: et si vsus fuerit generantibus sūpflua multa sicut herbis ꝛ viridibus fructibus ꝛ quiete scias q materia est flegmatica ꝛ humores crudi. Dieta aūt que facit homini sanguinem melācolicū raro pōt facere dolorē iuncturarū: qꝛ illa dieta ingrossat sanguinē ꝛ reddit eū ineptū ad discursum sicut facit in corporibus laborantium: ꝛ si aliqn̄ cōtingit grauiter dissoluitur: quia eius materia est vicina materiei cancri.

¶ De complexione aūt infirmi scias q si fuerit albi coloris admixti rubedini: et si fuerit bone carnis subtilis cutis: et qn̄ locum fricaueris rubescit statim significatur q materia est sanguinea. Et si corpus fuerit pingue et albi coloris non mixti rubedini ꝛ corpus nudū pilis venis strictis carne molli: occultarum iuncturarū gracilium ossium et generaliter talis dispositio qualis est in corporibus mulierū significatur

ꝙ materia est flegmatica. Et si fuerit macrū citrini coloris
pilosum et cum grossis venis ⁊ manifestis iūcturis ostendit
ꝙ materia est colerica. Et si cū macilētiā fuerit niger color:
durities corporis pilositas: asperitas cutis significat ꝙ ma
teria est melācolica quāuis hec egritudo iūcturarū raro cō=
tingit in habentibus talē dispositionē. Et similiter scias ꝙ
hec egritudo iuncturarū fere nūꝙ accidit pueris sicut raro
contingit mulierib⁹: ⁊ pro maiori parte accidit iuuenibus
ex materia sanguinea ⁊ flegmatica admixta cum colera: se=
nibus aūt cōtingit ex humorib⁹ crudis: qm̄ et isti humores
multiplicātur in senibus propter debilitatem digestionis.

¶ De regionibus aūt scias ꝙ in regionib⁹ calidis multipli
cat colera ⁊ melācolia in regionib⁹ frigidis flegma et san=
guis. Et scias ꝙ hyems congregat flegma et sanguinem:
estas et autūnus coleram et melancoliam. Et quoniam di=
ximus in istis materijs simpliciter: dicemus in eis cōposite.

¶ Signa autem materie sanguinee sunt rubedo coloris: ca
lor et extensio: pulsatio: grauitas: et similiter iuuantia om=
nia ad generationem sanguinis.

¶ Signa colere sunt fortis calor cum modica extensione ⁊
paruitas corporis apostematis: et paruitas rubedinis colo
ris loci et punctio et deriuatio colere ad corporis superficiē
et alia iuuantia ad generationem colere.

¶ Signa materie flegmatice sunt extēsio sine pulsatione et
punctione: sed quasi res fixa in vno loco manēs et paucitas
rubedinis: ⁊ color membri paruus ⁊ alia generātia flegma.
Si autem fuerit materia composita non de facili cognosce
tur per signa simplicia.

¶ De cura vniuersali passionū iuncturarum. Cap.iij.

Dum cognoscimus ꝙ materia est sanguinea inci
piamus minuere ex latere contrario: ⁊ hoc ꝓpter
duo comoda: quoꝝ vnuꝫ est materiam declinare
ad locū ⁊ secundum est retardare fluxum ad locū ap̄atis.

¶ Si ergo dolor fuerit in pede dextro debemus minuere
de manu dextra et basilica: vel de quibusdam ramis eius ⁊
non debes ire ad aliam venam. Si autem non poteris mi=
nuere ipsaꝫ neqꝫ aliquem de ramis eius minue de mediana:
quia quidam ramus de vena basilica: et quidam ramus de

vena cephalica cõiungantur: ꝛ fit ex eaꝝ cõiunctione vena mediana. minuere aũt de cephalica nõ multũ iuuat in hoc casu qm̃ illa vena nõ deriuatur nisi a parte superiori duarũ partiũ vene concaue: deinde illic ascendit spinã ꝛ tendit ad manum: ꝛ propter hoc euacuat sanguinẽ capitis et colli citius: ex parte autem inferiori tardius: basilica aũt vena diuiditur ab ista intra ꝛ extra a clibano pectoris inter latera: et venit ad manũ super parte ascellarũ: ꝛ propterea euacuat sanguinem a partibus inferioribus citius. Et debemus minuere sanguinem ꝑm magnitudinem doloris ꝛ ꝑm vigorem corporis et faciemus multis vicibus: quoniam ego probaui hoc et inueni perfectius in declinando materiam a loco et in attrahendo quod currit ad ipsum: et ratio etiam concedit hoc: sed non est locus dicendi.

¶ Si autem egritudo fuerit in manu: possumus declinare materiã duobus modis aut ad alteram manũ aut ad pedeꝫ oppositum. Et forte minues de duobus locis. s. brachio et pede: et primo de minutione ex manu et postea de pede.

¶ Et debes minuere sanguinẽ ꝑm virtutem corporis et ꝑm accidẽtia apostematis ꝛ ꝑm pulsationem et extensionem et calorem ꝛ ruborem: ꝛ multotiens sufficit cura ista sola.

¶ Et ego narrabo vobis qđ iam vidi de quadã muliere que cõquerebatur ꝛ vociferabat de dolore in die ꝛ sero ĩ dextro asceta: cum magnum esset apostema calidum rubei coloris cum extensione forti et pulsatione: mulier autem erat pinguis ꝛ multũ sanguinolẽta: que ante accessionem vsa fuerat lacte: et carnibus cuius virtꝰ fortis erat: et minui ipsaꝫ in manu sinistra de basilica ꝛ pede dextro. de saphena eadẽ hora ꝛ de quolibet extraxi lib. ꝑ. ꝛ post tres horas solui ligamen: ꝛ post iterum extraxi lib. ꝑ. ꝛ post cibaui etiã ipsam: et post tres horas extraxi de saphena li. ꝑ. ꝛ tũc cessauit dolor et punctio. Et mulier rogauit me ꝙ iterum extraherem de manu senserat enim magnum iuuamentum. Sed ego volui materiam declinare inferius propter duas causas: quarum vnam non debeo dicere in hoc loco ꝛ altera est vtilis: immo necessaria in talibus locis. Scias ꝙ ista mulier patiebatur dolores in sinistra manu sed debiliores: et propter hoc volui ꝙ materia declinaretur inferius: quoniam

medicus debet cõsiderare hoc et semper obseruare: quoniã ego curabam quendam hominem cui contingebant dolores iuncturarum ex materia sanguinea ⁊ incipiebant dolores in iũcturis que sunt inter ascetam ⁊ rascetam in dextra manu: ⁊ interrogaui si accidebãt dolores in manu ⁊ in pedibus: ⁊ dixit mihi ꝙ sil'is dolor accidebat ei in manu sinistra scilicet in eius iũcturis ⁊ adhuc magis fortis ⁊ ꝙ nũquã in pedibus similiter accidit: ⁊ tunc nolui minuere in manu sinistra omnino sed minui in pede dextro.
¶ Quidam autem medicus primo curabat eum et minuebat eum in manu dextra ꝓpter apostema calidũ: qđ habebat in iuncturis manus. s. manus sinistre: et quieuit dolor in manu illa: sed declinauit in manum dextrã cũ apostemate calido maiore altero: et quando ego quesiui istud ab illo homine intellexit ꝙ ego sciebaȝ plus de physica ꝙ̃ alius: ⁊ hec erat vna de rationibus propter quã tu debes declinare materiam ad alterã duarũ partium ⁊ maxime qñ fuerit dolor in dispositione tali ꝙ possit augmentari: ⁊ hoc in principio doloris: qm̃ in tali dispositione debemus cauere a minutione et fricatione et aliĳs que attrahunt materiã: et etiã debemũs erigere deriuationẽ materie ad aliam partiũ quãdo in aliqua partiũ fuerit membrum nobile qñ materia currere possit. verbi gratia: quidã homo patiebatur in iuncturа manus dextre ⁊ oportet minuere: in vesica aũt vel renib⁹ vel matrice est apã calidũ. dico ꝙ non debemus minuere in tali dispositiõe ex manu: qm̃ si fecerimus hoc nocebim⁹ mẽbro apato: sed forte minuemus ex pede dextro. ¶ Cum intellexerimus ꝙ in parte dextra est apa sanguineũ cuius periculum est maius ꝙ̃ periculum manus dextre: verbi gratia in epate vel in rene dextro est apostema calidũ. in iuncturis manus dextre est dolor debilis. dico ꝙ primo medicandum est rei periculosiori. ¶ Et ponatur ꝙ forte accidunt in attrahendo materiam due operationes. verbi gratia: patiatur mulier in iuncturis manus propter qđ oportet minuere: et cum hoc careat menstruis. dico ꝙ minuendum est ex pede et non in manu: quoniam in minutione pedis sunt duo iuuamenta: scilicet declinare materiam a loco infirmo ⁊ prouocatio menstruorum. ¶ Sed materia nostra reuertatur

ad illam mulierem quam prius diximus dicendo ꝙ post mi nutionem tertiā tribus horis intermissis extraximus de sa: phena lib.ß.τ nocte illa dormiuit:non enī dormiuerat mul tis noctibus: τ non feci aliā curā nisi ꝙ exhibui die tam fri gidā τ subtilē τ tertia die minutionis fuit sana ex manu le: sa. Quapropter debemus incipere a minutione τ post con: fortare membrū cum vnguētis frigidis τ stipticis que dice mus postea. ¶ Sed in declinatiōe non debemus ponere ita τ maxime si corpus fuerit plenū:qm̄ forte materia ad mem brum nobile cōuertet τ fiet peius τ forte vnguēta τ empla: stra addent dolorē.τ hec fiet qñ fuerint posita super locum dolorosuꝫ τ materia fuerit multa τ nō potuerūt medicie ma teriam mouere a loco qm̄ claudūtur pori membri τ ꝓhibe tur dissolutio:τ sic emplastra τ vnguēta inducūt τ augmen tant dolorem per accñs:quapropter debemus intueri quan do emplastra τ vnguenta augmētant dolorē vel addunt in dolorem τ ponemus illa nō supra locū dolentē sed retro su: pra locū vt inhibeāt fluxū τ nō ꝓhibeāt dissolutionē:verbi gratia.qñ dolor fuerit in genu ponamus emplastra sup co: xam:ita ꝙ finis emplastri attingat principiū loci dolorosi: τ silr̄ in oībus passionib⁹ iuncturarū. Si aūt dolor nō cre: scit ꝓpter emplastra supposita nō indigemus ponere iuxta locum patiētem sed supra.τ debemus vti illis medicinis do nec cesset dolor apostematis τ eius calor τ pulsatio τ tunc cessabimus ab eis τ quoniā si voluerimus magis vti eis in grossabitur materia et si fiet dura et inepta dissolutioni vel non dissoluet oīno. ¶ Sed si viderim⁹ ꝙ apā pauce est mā: terie τ declināns ad supficiē corpis dimittemus nature qm̄ ꝑ se curabit. ¶ Sed si in cōtrariū fuerit vtemur frigidis τ sti: pticis postea vtemur mollificatiuis τ in fine dissolutiuis et in medio ex his compositis:quoniā in mēbro remansit pa: rum caliditatis τ spissitudo materie.

¶ De dieta. Cap.iiij.

Sufficiant ergo nobis que diximus in primo caplo Dicēdum est modo de dieta infirmi gñaliter sed in primo tēpore scꝫ in principio sint cibaria eius subti lia et inspissantia sanguinē et infrigidantia et caueat a car: nibus et vino et rebus dulcibus et acutis et putrefactis:et

declinet ad acria et stiptica et bibat aquam frigidam claram cum oximelle acetoso: aut cum rob de succis fructuum macianorũ vel malorum granatorũ vel coctanorũ: aut acrumẽ pomi citri et aggrestam et quotidie sumat aliquid istorum ⁊ dimittat motum ⁊ proprie iuncture infirme: ⁊ dimittat coitum et balneum: oĩno donec cesset fluxus humorum et quiescat dolor: et tunc vtatur balneo et motu illius iuncture mediocriter. ¶ Et si dolor augmẽtatur intm̃ ꝙ timeatur de egri defectu pone aliquid de medicinis sedantibus dolorem ⁊ vngamus mẽbruꝫ cum mollificatiuis: ⁊ hoc fiat in apostematibus calidis sine magno timore. In passionibus autem frigidis stomachi ⁊ matricũ fit hoc cum magno timore ⁊ cautela. ¶ Si auteꝫ materia fuerit colerica in principio incipiamus cum euacuatiõe colere cum medicinis laxatiuis ⁊ eligemus conueniẽtiores scd̃m virtutẽ corporis et quãtitatem caloris. ¶ Si autem corpus fuerit calidũ laxabimus cum medicinis laxatiuis ⁊ si corpus fuerit debile et tempus estiuum laxabimus cum aqua prunorũ ⁊ mãna ⁊ syrupo acetoso ⁊ rosarũ ⁊ sero caprino. ¶ Si autẽ corpus fuerit forte laxabimus cum mirabolanis citri. ⁊ aloe. ⁊ scamonea ⁊ vices laxandi erunt scd̃m quãtitatẽ materie. Et sicut minutio curat infirmũ sine alia cura. Ita purgatio colere ⁊ postponamus emplastra ⁊ vnguenta frigida que attineant humiditati parum vel cum eis que non multũ desiccant et vtaris his donec cessat vehemẽtia doloris: ⁊ tunc dimittemus curam aliam: quia non est necessariuꝫ ponere desuper dissolutiua: materia enim ista nõ solet putrificari nec indurari. ¶ Dieta autem infirmi sit frigida ⁊ humida sicut aqua ordei et cucurbite ⁊ cucumeris ⁊ attriplex ⁊ hm̃õi et caueãt a calidis oĩno: ⁊ in dieb⁹ quietis dabimus aliqua que attineant cõplexioni frigide sicut sy. acetosus ⁊ aqua ordei ⁊ viscositas psilũ ⁊ succus mali granati ⁊ sit eius dieta frigida ⁊ humida ⁊ stratus ei⁹ in quo iacuerit sit frigidus: ⁊ si fuerit hyems coopiatur caput ⁊ totuꝫ corpus ⁊ fugiat vigilias et cogitatiões ⁊ iram: ⁊ si fuerit necesse dare medicinas sedantes dolorem stabimus sine timore. ¶ Si autẽ fuerit flegmatica ⁊ humores crudi laxabimus: si debilis fuerit cum semine vrtice et aqua mellis ⁊ cum baurach. Et si infirmus fue-

rit fortis ꝛ materia multa ꝛ spissa laxabimus cū colloquintida centaurea:zirūgem:turbith:ꝛ testiculis vulpis ꝛ erūt vices lassandi scōm quātitatem materie et vtemur vomitu cū oximelle:ꝛ semie rafani:ꝛ sergie:ꝛ synapisꝛ sale ꝛ aqua mellis:aut cum medicinis fortioribus istis sicut nux vomica oleum. ¶ Et vomitus est valde bonus cum egritudo fuerit in iuncturis inferioribus aut in ancha. Et in diebus in quibus non vtimur vomitu vel potiōe dabimus zucharum rosatum:et dyatrionpipereū vel tyriacam de quattuor speciebus:ꝛ syrupum subtiliātem materiā ꝛ caueat minutionē sanguinis maxime in complexionibꝰ frigidisvt non debilitetur digestio:ꝛ multiplicētur superflua et ponemus super membꝛuz a principio vsqꝫ in finem emplastra calefaciētia: sed in principio erunt desiccatiua et in fine mollificatiua et dissollutiua fortiterꝛ debes cauere ne materia lapidetur in iuncturis:quoniā ista materia est obediens lapideitati ꝛ totum illud debemus facere cum magna cautela non sicut faciunt multi medicorū qui ponūt fortes medicinas ad dissoluendum.vnde subtile dissoluitur et remanet grossum ꝛ putrificatur:sed debemus ponere vna vice mollificatiua ꝛ postea dissolutiua:ꝛ quādo videbimus ꝙ apā minuit multum respiciemus vtrum durities permaneat sicut prius:et tunc non ponemus dissolutiua:sed potius mollificatiua. ¶ Dieta autem infirmi sit vt comedat vna die sic ꝛ altera nō:vtatur absqꝫ cibo:sed non debet cibari vsqꝫ ad repletionē nisi vt satisfaciat appetitui et famen remoueat et digerantur humores qui remanserunt in corpore ꝛ non debet satiari aqua sed quotidie bibat aquam mellis cum speciebus ꝛ medicinis quas dicam:postea quādo cessauerit fluxus materie et videmus ꝙ apostema non augmentatur ꝛ corpus purgatum est:tunc vtatur exercitio balneo calido et prouocantibus vrinam. ¶ Si autem materia fuerit scōm ꝓportionem humorū in corpore:ꝛ nō apparet multa victoria aliquoruz nec in colore nec in tactu:tunc scias ꝙ dolor est ex plenitudine:et tunc incipe curam ꝑ minutionē sanguinis:et postea per fluxum ventris cum medicinis que possunt purgare diuersos humores:sicut pillule cochie Galieni ꝛ huiusmodi. et debes ponere supra membra aliquam medicinam donec

purgetur corpus et minuere de cibariis suis.s.facere parvum et subtilem et non indiget alio regimine preter illud. ¶ Si autem apostema quod est in iuncturis fuerit ex sanguine et colera aut ex sanguine et flegmate:tunc debes ipsum curare ex compositis.verbi gratia:ponamus q apostema sit in aliqua iunctura cuz calore forti tactu et sine extensione et pulsatione ꝛ rubedine multa que solet esse in apostemate sanguineo et ponitur dolor cum pulsatione ꝛ aliquando cum punctione.dico q manifestuz est ex sermone nostro q illud apostema est compositum de sanguine et colera et demmus incipere a minutione et purgatione colere:ꝛ componere curas quas diximus.de melancolia autez iam diximus q non accidit ex ea passio iuncturarum et propter hoc de eius cura dimittemus sermonem.

¶ De medicinis purgantibus humorem mixtum ex sanguine ꝛ colera. Caplm.v.

Laxatiuum in dolore iūcturarum ex sanguine ꝛ colra quādo iuncture fuerint calide ꝛ volueris soluere solutione media:accipe succi mali granati dulcis lib.ß.et iulep.lib.ß.mirabolanorum citrinorum. ℥.v. commisce ꝛ mitte simul ꝛ morentur ibi vna die ꝛ vna nocte:postea cola ꝛ bibe. ¶ Aliud debilius sed magis infrigidat. ℞. lib.i.iulep.ꝛ appone.℥.x.mirabolanorū citrinorum ꝛ dimitte sic per vnam diem ꝛ per vnā noctem:postea cola ꝛ appone ibi.℥.i.de mucillagine psilij ꝛ da patienti. ¶ Aliud accipe pruna sicca et passa numero.xxx.tamarindorū.℥.xv.coque in tribus libris aq̄ donec remaneat libr.ß.postea exprime ꝛ cola ꝛ adde colature mirabolanorum citrinorum.℥.x.ꝛ vna die ꝛ vna nocte dimitte: ꝛ iterū cola et additis.℥.x.zuchari sumat patiens. ¶ Syrupus mirabolanorū citrinorū:qui valet iuncturarum dolori et febribus acutis et tertiane et purgat etiam colerā. ℞.mirabolanorū citrinorum.℥.c.ꝛ ablue cum aqua calida reubar.℥.x.mitte cum aqua frigida ita q aqua superemineat duobus digitis:postea in estate pone ad solem per q̄ttuor dies:deinde accipe tantūdē aque vt remaneāt mirabolani:ꝛ iterū mitte in aliā aquā ꝛ dimitte tādiu donec amittāt saporē suū ꝛ albescāt: deīde aggrega primā ꝛ secūdā aquā cū.℥.centū māne albe coque ad ignē ꝛ remo-

ue spumā donec fiat sicut iulep: ⁊ si vis acue eum cum scam̄. cuilibet lib. appone. ʒ. vnam scam̄. et supra quamlibet lib. appone. ʒ. i. aque rosa. et vtere quando volueris.

¶ Pill. ad dolorem iuncturarum calidum ⁊ sunt iohānici ℞. aloe succo trini. ʒ. tertiā partē. zinziberis. ʒ. i. mirabolanorum citrinorum. ʒ. i. scam̄. sextam partem. ʒ. i. esule quintam partem. ʒ. i. masticis septimā partē. ʒ. fac pill. cum aqua citoniorum vel macianorum et sume totum semel iste pillule purgant coleram rubeam ⁊ parum humoris aquosi ⁊ bene operantur in dolore calido iuncturarum. ¶ Pillule optime in principio egritudinis. ℞. aloes. ʒ. decem. zirungē mirabolanorum citrinorum. ana. ʒ. v. confice cum succo vue canine et sume qualibet vice. ʒ. i. ⁊. ß. vel tres pillulas.

¶ Item pillule al. ℞. scam̄. puluerizate. ʒ. v. mitte in aqua citoniorum. ʒ. decem. dimitte donec desiccentur ⁊ mitte cū. ʒ. x. zucca. ⁊ cucube. ʒ. ß. confice cū iulep: ⁊ fac pill. ad modum ciceris. ⁊ sunt optime in qualibet dispositione ⁊ maxime cū stomachus est impeditus vel non egerit: ⁊ sume in qualibet hora qua volueris. ¶ Electuarium qd purgat colerā et stomachum confortat boni saporis et odoris. ℞. citoniorum frustatim incisor. ʒ. lx. pone in aceto per diem et noctē vnā: postea extrahe et pista scam̄. ʒ. x. cubebe. ʒ. ij. cardamomi. ʒ. ij. spice nardi aur. i. ro. ʒ. vi. cōfice cum. xl. dragmis mellis et aceto cum volueris da. ʒ. ij. valent in hac causa trocis. rosa. scam̄. vel vio. scamoneati.

¶ De medicinis q̄ purgāt flā ⁊ crudos humores. Cap. vi.

Medicamen laxatiuū mūdificans intestina a febribus et a flegmate salso. et extrahit flegma a iuncturis. ℞. turbith. ʒ. x. zinzi. ʒ. ij. zuchari. ʒ. xx. et fac pillulas. ⁊ da. a. ʒ. iij. vsq ad. iiij. ¶ Syrupus de turbith educit flegma de iūcturis ⁊ ancha fortiter: et est aptꝰ ⁊ optimus eis q̄ odiūt medicinas. ℞. turbith. lib. i. mitte in tribꝰ libris aque frigide et moretur tribus diebus ad solem: dein de cola et deinde si saporē amiserit proijce et aquam serua. sin autē appone aliā aquā ⁊ iterum appone ad solem donec amittat saporem: postea aggrega illas duas aquas ⁊ mitte libram vnam zuchari: et coque donec fiat sicut iulep. educit multotiēs humorē flegmaticū et si volueris citius facere co

que ad ignem:qm̄ non est debilior a primo: sed postea non erit ita clarus. ¶ Aliud laxatiuum ad dolorem iuncturarum ex flegmate purgat fortiter et educit sepe. ℞.zirungem ʒ.i.ꝛ.ß.esule.ʒ.iij.turbith.ʒ.i.et.ß.zinziberis septimam partem zuchari quātum omnes alie species.
¶ Pill'.que flegma iuncturarum purgant. ℞. turbith. ʒ.i. et.ß.colloquintide.ʒ.iij.bdellij.ʒ.iiij.forma pill'.ꝛ sunt mirabiles in attrahendo flegma crudum ab anchis.
¶ Medicamen quod.℞.sarcocolle ru.ʒ.iij.zirungem nitri ana aur.ij.distempera.in.℥.i. olei nucum:et.℥.i. decoctiōis aneti et bibat pa.purgat sine nocumento dol'.aufert anche oīno. ¶ Medicine ad dolorē anche gn̄aliter sunt iste:colloquintide centauree minoris:succus cucumeris asinini:zurū gē esule:piretri serapini oppoponacis amoniaci ex istis cōponuntur medicine ad dolorem anche ex flegmate.
¶ Medicine ad dolorē anche ꝛ dolorē iuncturaꝝ ex flegmate.℞.corticis colloquintide.ʒ.v.passas sine arillis manuꝫ plenam: coque in tribus lib. aque donec remaneat tertia pars:ducit decē vicib⁹ ꝛ magis flegma crudū ꝛ humidum.
¶ Pillule fortes valde purgāt flegma ex iuncturis ꝛ ancha ℞.zurūgē.ʒ.ß.esule.iij.partes.ʒ.turbith.ij.partes.ʒ.colloquintide quartā parteꝫ.ʒ.euforbij.iiij.partē.ʒ. sumant vice vna sunt eñ fortes:et loco istarum vtimur pillulis fetidis ꝛ pil.zurungē et alijs pillulis que scripte sunt in alijs libris.
¶ Decoctio que facit hoīes surgere de lecto qua vtimur in podagra ꝛ dolo.anche ex flegmate ꝛ est mirabilis.℞.corticis radicis apij feniculi.ana.ʒ.x.colloquintide cētauree mi. ameos anisi zirūge esule.ana.ʒ.v.coquant in. iiij.lib. aque vsqꝫquo remaneat.i.et sumat quotidie.℥.i.ꝛ iuuat.
¶ Pillule fortes que purgant flegma et remouent illud de ancha ꝛ iūcturis.℞.turbith.ʒ.x.colloquintide.ʒ.x.ꝛ.ß.al's ʒ.i.et.ß.succi cucumeris asinini.ʒ.iiij.cētauree.ʒ.iij.eufor. aur.i.esule.ʒ.v.sarco.serapini ana.ʒ.ij.armo.oppoponacis. ana.ʒ.i.ß.carui sinapis nasturtij.ana.ʒ.iij.cōfice cū succo feniculi vel porrorum.dētur forti.ʒ.iij.multotiēs educit:ꝛ debes eo vti cum corpus est plenum crudis humoribus et flegmate. In tali casu potes vti yeralogodion vel yeraruffini: sed vtilius est vt vtaris yeraruf.

Zurūgem i Hermoda

¶ De medicinis purgantibus humorem vel melancolicum a iuncturis. Cap.vij.

Quando scieris q iuncturaru3 dolor prouenit ex melancolia vtere his medicinis. ℞.epithimi noui.ʒ.v.pulueriza cu3.ij.ʒ.aque mellis purgat multotiens. ¶ Aliud. ℞.polipodij.ʒ.xx.epithimi.ʒ.xx.zuchari ʒ.xl.pulueriza et bibe cum iulep. ¶ Aliud mirabolanorum indorum.ʒ.xx.epithimi.ʒ.xv.mitte in libra vna aque frigide et morentur ibi tribus diebus: postea exprime et bibe cum.ʒ.x.zucchari: purgant enim melancoliam.

¶ Decoctio epithimi purgat fortiter melancolia3. Recipe mirabolanoꝝ indoꝝ.ʒ.xx.polipodij sticados. ana.ʒ.v. sene ʒ.vij.coque tādiu in tribus libris aque donec vna remaneat postea mitte.ʒ.x.epithimi: deinde remoue ab igne et dimitte sic per vnam noctem postea exprime et cola: postea accipe.ʒ.i.agarici.ʒ.iij.salis indi.ʒ.iiij.ellebori nigri aggregentur simul cum oximelle et sume in sero et decoctionem superius dictam in mane.

¶ Pillule purgātes melācoliā ex iūcturis. ℞. epi.ʒ.i.polipodij.ʒ.i.agarici.ʒ.i.et duas tertias.ellebori nigri.ʒ.quartam aggregentur et fac pillulas que vice vna sumantur.

¶ Et caue in purgando melācoliā: q2 nō debes semel purgare sed sepe.isti eñ humores nō ducētur in multa quantitate in vna purgatione. Et nota q purgationem hu. melācolici semper debent precedere balneum et digestiuum.

¶ De his que purgant humorem mixtum ex flegmate ꝛ colera. Cap.viij.

Dolores iuncturarum pro maiori parte sunt ex flegmate admixto colere.quoniam dieta plurimoꝝ hominū est grossa propter quam humores grossi augmentantur qui ad iuncturas discurrere non possunt: nisi subtiliētur ab aliquo calore et exercit⁹ vel vsu rerū calidarum: cū ipsi de natura sua sint cōpacti ꝛ inepti ad fluxum: et ꝓpterea videmus in illis qui patiuntur dolorem ex humoribus crudis tēpora quietis inter duas accessiones esse breuiora cum vigilāt vel laborāt vel rebus vtuntur calidis. In aliis xo fit cōtrariū propter hoc tamē nō preseruātur ab accessione: qm̄ qñ multiplicātur isti humores claudūt meatus

⁊ quando obstructi sunt aut corrumpuntur ⁊ putrefiunt. vnde acquirunt acumen quo subtiliātur ⁊ habiles fiunt ad fluxum: et propter hoc medicine que attrahunt flegma et coleram simul meliores sunt q̄ꝫ que coleram tantum vel flegma attrahunt: ⁊ medicine que istud operātur principaliter sunt omnes species titimali et scamonea ⁊ turbith ⁊ colloquintida: ⁊ aloe cum turbith attrahit humiditates cum colera.

¶ Trocisci qui purgāt colerā ⁊ flegma ⁊ cōfortāt stomachū et ducūt sine labore et dolore. ℞. scamonee. ʒ. i. ⁊ duas tertias. ⁊ turbith. ʒ. i. ß. rosarum. ʒ. i. ß. spice nardi. ʒ. i. cōfice cū succo coctanorum vel macianorum et faciat. x. trociscos et bibat vnum trociscum cum dimidio et fortis duos.

¶ Decoctio purgans flegma ⁊ colerā mediocriter. ℞. mirabolanorum citrinorum. ʒ. x. vsqꝫ ad. xv. turbith. ʒ. v. vsqꝫ ad x. Coque in tribus libris aque donec remaneant due tertie libre: et appone zuchari albi. ʒ. x. cola et bibe.

¶ Pillule purgantes flegma et coleram fortiter. ℞. scam̄. ʒ. i. colloqntide. ʒ. ij. aloes. ʒ. iij. succi absinthij dragaganti masticis ana. ʒ. ß. bibat. ʒ. i. ß. sunt enim electe optime.

¶ De medicinis per os sedantibus dolores iuncturarum. Cap. ix.

Nota q̄ zurūgem habet magnam virtutem in omnibus doloribus iuncturarū: sed destruit appetitum et desiccat iuncturas cum in magna quantitate sumit. ⁊ ꝑpterea si fuerit necesse de eo accipere in magna quātitate: accipiat postea medicinas confortantes stomachū. Quapropter admiscem⁹ semꝑ anisi zinziberis masticis ⁊ mollificamus iuncturas cum aqua calida: ⁊ pinguedinibus ⁊ oleis. Sed nota q̄ istis nō debemus vti nisi cum magnus et vehemens fuerit dolor vel timuerimus de defectu egri: quia iste medicine inspissant sanguinem et prohibent descensum humorum ad iuncturas. Quapropter non debemus eis vti nisi cum dolor fuerit fortis ⁊ corpus vacuum: et tunc debemus vti ad mortificandum parum et prohibendum cursum et ego scribam eas quas expertus sum sepe: medicamē ad potandū cum dolor fuerit fortis ⁊ ad alleuiandum zurungē et zucharum bibat cum aqua frigida.

¶ Aliud bibat semen et succum coriandri cum. ʒ. iij. zucha.

¶ Aliud pone glandes die et nocte in aceto: postea dessicca et molle: et da. ʒ. iij.

¶ Aliud lentes excorticatas semen coriandri glandes zurungem: ana molle et bibe. ʒ. iij. ¶ Cibi eorum sint aggressta: lentes in aceto et poma citrina ⁊ achatia et generaliter inspissantia sanguinē. ¶ Et si vehementia doloris duxerit nos ad dandū res mortificatiuas faciemus hoc medicamē. ℞. se. lactuce. ʒ. x. iusquiami albi. ʒ. x. aggrega cum succo lactuce ⁊ fac pillulas sicut cicer. ¶ Sed si dolor fuerit in pedibus pone suppositoriū de opio et statim dormiet: hoc est faciendum cum dolor fuerit ex causa calida. ¶ Si autem fuerit ex frigida vtaris istis aliis zurungem. ʒ. x. sene. ʒ. x. assari zinziberis cimini piperis longi spatane. ana. ʒ. ij. Cōfice cuz melle et sumat ex eo pondus aureorū. ij. cum aqua tepida.

¶ Aliud. ℞. zurungem. ʒ. x. mirrhe cimini. se. agnicasti ana ʒ. v. opij. ʒ. ij. confice cum melle et sumat. ʒ. iiij. ¶ Et si materia fuerit cōposita cum pauca colera diafilon est optimum ad hoc si sit nouum. Cibus eoruz debet esse sicut carnes cocte et postea assate: panis coctus cum semibus calidis et sitim sustineant inquātum poterunt.

¶ Aliud ad cessanduz dolorē podagre frigide. ℞. zurūgem olibani: ana. ʒ. xx. cimini. ʒ. x. sume ex eo. ʒ. iij. et considera ꝙ aliqñ fit fortis dolor ex distensiōe mēbrorū ꝓpter hūores qđ est cognoscere ex mēbri dispōne: et tūc debes inūgere ex olˀo camomillino et facere emplˀa ex se. bismalue ⁊ malue ⁊ dyaltea ⁊ pone sup iuncturas medicinas constringētes.

¶ De clysteriis in vsu anche. Cap. x.

Post purgationē maior cura sunt clysteria fortia q̄ attrahunt materiā tali attractione ꝙ vulnerant intestina et exire faciunt sanguinez ⁊ tunc cessat dolor eadem die: quod ego vidi in plus q̄ mille hominibus et nunq̄ vidi hominem qui vteretur istis medicinis quin ex toto sanaretur et alleuiaretur nisi sit ita fortis ꝙ indigeat adustione: ⁊ ego de istis clysteriis aliq̄s maneries pulchras et expertas vidi. ¶ Clystere fortevalde attrahēs flegma crudum et aufert egritudinem. ℞. corti. radicum capparis corticis colloquin. centauree minoris cucumeris asinini: corticis agarici: ana. ʒ. v. coque in tribus libris aque donec re-

maneāt due:cola ꝛ appone mel ꝛ oleum ꝛ fac clystere et su=stineat quāto magis poterit:ꝛ anteq̄ fiat illud clystere ꝑ=cedat clystere factū de herba q̄ dr atelgas:vel cū sale ꝛ aq̄ ꝛ melle ad mūdificandū intestina ex fecibus:deinde sequat clystere p̄dictum. ¶ Aliud. ℞.ellebori nigri:esule:colloqn=tide:nasturcij:cētauree camedreos.ana.M.i.coque in tri=bus lib.vini ꝛ mitte.ʒ.v.olei vetusci ꝛ fac clystere. Istud au tem est minus forte ꝛ calidū ꝛ nō debes eo vti nisi in corpo rib⁹ flegmaticis ꝛ pinguib⁹. Alijs xo sufficiet aq̄ antelgas ꝛ nitri ꝛ aqua salis. Aliud accipe nasturtiū anisū mitte in aqua die ꝛ nocte:ꝛ fac clystere cū fuerit calefacta: est enim optimū. ¶ Alis accipe.iij.lib.aq̄ ꝛ mitte lib.i.nitri ꝛ coope rias ꝛ mitte ad solē duab⁹ septimanis ꝛ cū opus fuerit fiat clystere. ¶ Aliud. ℞.corticū colloquītide:coque in aqua ca lida ꝛ mitte parum nitri ꝛ olei ꝛ fac clystere.

¶ De emplastris ꝛ vnguentis dissoluētibus ꝛ dolores sedantibus. Cap̄.xi.

Iam diximus ꝙ vnguenta que ꝓhibent fluxum nō debes apponere sup iuncturas nisi cum corpus fue rit mundū post purgationē:tūc debes ponere tales medicinā sup iuncturas ad ꝯfortandū membrū ꝛ claudēdū poros vt non recipiat multa supflua:ꝛ iam diximus condi=tiones isti⁹ cure:sed modo volo dicere curas particulares. ¶ Vnguentū ꝓhibēs materiā ꝛ sedās dolorē ꝛ valet apati bus sanguineis ꝛ infrigidat ea ꝛ ꝯfortat membrū. ℞.spo=dij cāphore:memithe:achatie:ana.ʒ.i.opij. quartā.ʒ.ꝯfice cum aqua solatri vel lactuce vel portulace ꝛ pone desuper. ¶ Aliud. ℞.memithe:sandalorū rubeorū ꝛ ro.corticis pa=paueris nigri:ana.ʒ.x.opij.ʒ.i.fiant trocisci: ꝛ cū volueris dissolue vinum cum aqua rosata vel camphora.

¶ Aliud vnguentū mirabile qđ confortat membrū ꝛ sedat dolorem. Accipe ossa combusta sicca ablue prius in aqua: postea sicca.ʒ.ij. zurūgem.ʒ.iiij.amidi.ʒ.ij.ceruse.ʒ.iij. ag=gregentur cum aqua et camphora.

¶ Aliud qđ confortat magis ꝛ ꝓhibet fluxum ꝛ infrigidat ꝛ debes eo vti cum materia fuerit multa:ꝛ cū timueris ne apostema augmētet. ℞.sandali rubei:boliarmeni: memi=the:corticis:mali granati:opij feruginis:ana.ʒ.ij. ꝯfice cū

succo myrthe. est eniz vngm̄ forte ad reprimendū humorē.
¶ Aliud ad idem. ℞. acharie: galle viridis: memithe trium sandaloꝝ rosarū: ana. cōfice cum aqua mirthe et vnge.
¶ Aliud infrigidans cuz apostema fuerit in augmēto: ⁊ est de materia furiosa in qualitate ⁊ nō in quātitate. ℞. amidi camphore: ana. molle ⁊ confice cum aqua ro. ⁊ suppone.
¶ Aliud qđ infrigidat ⁊ sedat dolorem ⁊ expellit multum: molle cerusam cum lacte vaccino.
¶ Aliud quod facit sedare dolorem statim et est expertum. Accipe micas panis albi ⁊ mitte in lacte vaccino et dimittte donec fiat ipsum vnguentū ⁊ pone decimam partez opij et molle cum lacte ⁊ superpone ⁊ cum calefactum fuerit remoue ⁊ appone aliud.
¶ Aliud. ℞. ceram ⁊ oleum rosatum: sed minus fit de cera et cuilibet. ℥. appone. ʒ. ij. croci. ⁊. ʒ. ß. opij molle et totū pone desup ⁊ cooperi cum folijs lactucarum. Medicamē valde forte debes eo vti cum fuerit magna necessitas. ℞. opij corticum radicum mandragore: ana. ʒ. v. molle ⁊ confice cū aqua portulace lactuce vel iusquiami ⁊ iforma grana ⁊ serua: ⁊ cum opus fuerit solue cuz aqua lactuce vel portulace: sed dolor quando adeo fortis fuerit ꝙ istis medicinis non sedabitur vnge diu cum aceto forti calido.

¶ De medicinis quibus debes vti cum apostema fuerit in statu ⁊ calor fuerit fortis aliquātulum. Cap. xij.

Cum apostema fuerit in statu ⁊ calor fuerit aliquātulum fortis. ℞. sandaloꝝ rubeorum croci. an̄. cōfice cum succo coriandri viridis.
¶ Aliud. accipe memithe aloe. an̄. confice cuz succo sanal'.
¶ Aliud farina ordei: camomil. ro. an̄. ꝯfice cū succo sanal'. et apij. ¶ Aliud bolum armenū: aloem: crocum ro. mirtam confice cum aqua coriandri.

¶ De medicinis quibus debes vti in declinatione apostematis. Cap. xiij.

Hec sunt medicine quibꝰ vtaris in declinatiōe apostematis furfur. bismalua flores camomille conficiantur cum aqua furfuris et ponantur super cartam de panno.
¶ Aliud farina tritici ⁊ semen lini ꝯficianť cū aq̄ furfuris.

¶ Aliud farine fenugreci: aneti: succi: seminis lini: confice cum succo caulium.

¶ Aliud cere partē vnam olei aneti sextā partē fac cerotum ꝛ appone camomillā puluerizatā: sed si volueris facere magis fortem appone exungiā galline vel anatis.

¶ Aliud dyaquilon cum oleo camomille est valde bonum.

¶ Aliud storax liquida laudanuꝫ mastix: semen caulium aggregentur cum fecibus olei yrini.

¶ Aliud valde forte mastix laudanū. se. raffani se. cauliū armoniaci confice cum fecibus olei yrini: ꝛ cum volueris vti his medicinis primo abluas membrū cum aqua calida tandiu donec rubeat: ꝛ sic pone medicinas ꝛ pmitte decem horis: postea remoue ꝛ iterū appone: ꝛ sic tādiu facias donec apostemata soluanẗ: ꝛ si remanserit aliquid de apostemate lapideū medicabiẗ sicut diceẗ in sequentibus. Et iam diximus superius ꝙ emplastra que dissoluunt non sunt necessaria nisi in dolore iuncturarum ex sanguine: ꝛ modo dico ꝙ sunt necessaria in apostematibꝰ: quorū materia est sanguis grossus mel'icus vel flegmaticus: sꝫ apostema qd̄ est ex colera pura istis oīno non indiget: ꝛ non debes mirari si mora sit in dissoluendo qd̄ remansit ex apostematibus in iuncturis ex calida causa qm̄ materia colerica est in corpibus duris atqꝫ cōnecta in iuncturarū ligamētis: quapropter difficilior est ad dissoluēdum ꝗ̄ si fuerit in carne: tm̄ si istud apostema curatū fuerit ſm ꝙ debuerit ꝛ non fuerit error in medico nec in infirmo nec aliqua materia super aliam fluxerit dissoluetur in quadraginta diebus: ꝛ plures medici putant ꝙ materia non contineaẗ tm̄ in ligamētis: sed etiā in chordis. qd̄ falsum est: qm̄ si materia esset in chordis accideret spasmus propter continuitatē nerui vicinantis musculo in cuius chorda est materia: ꝙ ergo materia discurrit ad ligamenta et non ad chordas: cum ligamenta sint duriora iam declaratū est in libro nostro qui cōtinens appellatur: sed illud ignorare nō ipedit curationē. ¶ In pn̄cipio post purgationē debemꝰ ɔfortare mēbrū vt nō recipiat ml'ta supflua: sꝫ qꝛ ɔfortare est cū medicis frīdis nō debemꝰ infridare oīno sꝫ aliqn̄ aliquātulū calefaciemꝰ ꝛ illō tale ē faciēdū cū dolor fuerit i augmēto. Sꝫ si aliqn̄ vigoreẗ dolor vtemur medici-

nis sedantibus dolorem mixtis ex illis medicinis que alterant cōplexionē ꝛ mortificant ꝛ cū cessauerit dolor et fuerit declinatio vtemur dissolutiuis: ꝛ si materia fuerit grossa et dura vtemur medicinis fortibus: sed si fuerit mollis et subtilis vtemur debilioribus. ¶ Unguentum quo debes vti in principio dolorū iuncturarū in frigida causa achatia: aloe: myrrha: aggregentur cum aqua myrthe.

¶ Aliud nuces cypressi iuniperi myrrha aggregentur cum aqua gallarum coctarum.

¶ Aliud spica nardi: galla: confice et appone. ¶ Unguenta alterantia complexionem et sedantia dolorem storacem liquidam: misce cum oleo laurino.

¶ Aliud. ℞. castorei: costi myrrhe. anā. ꝯgregēt cū oleo antiq̄

¶ Aliud cerā dissolue cū oleo antiquo ꝛ oleo yris ꝛ cuilibet ℥. cum necesse est appone. ʒ. ij. euforbij: istud magnum facit ascendere calorem in loco statim.

¶ Aliud qđ calefacit membrum. ℞. piperis: castorei: euforbij: ana aureum. i. pire. aurei. ij. mole et appone. ʒ. i. olei costini et vnge locum fortiter.

¶ Unguētū ad mortificādū. ℞. opij: castorei: ana croci media pars aggrega cū aqua ꝛ pone: et dolor vigorauerit ꝛ cū medicinis ꝛ nō cessauerit vngat̄ cū aceto forti in quo sit decoctum origanū mentastrum ꝛ alie herbe calide. ¶ Medicina dissoluens apā molle. s. vndimiā. Accipe cinerē vitium cinerem querci ꝛ mitte in aquā die vna ꝛ nocte: postea cola et misce tantūdem aceti ꝛ inunge pannū ꝛ appone.

¶ Aliud. salgēma mole ꝛ cōfice cum oleo ꝛ frica locum.

¶ Aliud myrrhā ꝛ aloem simul cōmisce: ana. ꝛ superpone.

¶ Aliud cretam alumen confice cum aceto ꝛ vnge mēbruꝫ cum oleo et superpone pluries.

¶ Aliud litargiri pluerizati. ʒ. i. olei. ℥. i. coq̄ donec fiat spissum. postea mitte radices cauliū ꝛ misce donec icorporent̄.

¶ De curatione duri apostematis ꝛ lapideitatis que fit in iuncturis. Cap. xiiij.

Cum apostema incipit idurescere vtaris medicinis mollificatiuis ꝺm duritiem apātis: tādiu donec videris remolliri ꝛ rarefieri ꝛ in latitudinē augmētari: tunc reuertaris ad dissolutiua ꝛ vtere eis ꝺm quātitateꝫ

duritiei et non cesses qn̄q3 mollificare qn̄q3 dissoluere do=
nec totū dissolnatur:et ex eis que mollificant est. Balneum
ꝛ cibi subtiles ꝛ molles ꝛ purgatio melācolie proprie. Et ca
ue ab his que inspissant sanguinem ꝛ vniuersaliter ab om=
nibus cibis viscosis ꝛ siccis sicut ordeo et lentibus ꝛ adurē=
tibus sanguinē sicut alijs salsis ꝛ silr̄ibus:ꝛ ab oībus inspis=
santibꝰ sanguinē sicut vinū nouū ꝛ panis azimus:oua dura
ꝛ sufficiāt eis oēs aues parue ꝛ eduli ꝛ arietes ꝛ oua mollia
commixta cum sale et cum vino:et panis fermentatis cum
multo sale:ꝛvinū subtile ꝛ nō cesset vti istis donec dissoluaꝛ
apa:et si lapideu3 fuerit ex eo aliq̄d medicabimur cum istis
medicinis. ¶ Vngnētū mollificās ablue mēbrū cū aqua ca=
lida donec infleꝛ:postea vnge cū cera ꝛ sic permitte sex vel
septē horis ꝛ quotidie silr̄ fac donec appareat mollificatio.
¶ Aliud radices maluauisci radices cucumeris asinini. co=
que in oleo ꝛ fac vnguentum.
¶ Aliud forte mollificās:pinguedo galline ꝛ anatis vel an
seris medulle cruris vituli cerā ꝛ oleū misce ꝛ fac vnguētu3
ꝛ pone desup̱ nocte ꝛ die:postea ablue ꝛ iterū appone.
¶ Aliud magis forte bdellium storax liquida armoniacum
misce cum oleo yrino et superpone.
¶ Aliud expertū qđ non fallit fecis olei yrini ꝛ fecis olei se.
lini mucillago fenugreci pinguedo anatis ꝛ superpone.
¶ Aliud mollificatiuū cere.ʒ.v. olei yrini.ʒ.i. medulle cru=
ris vitelli armoniaci ꝛ storacis liquide:bdellij galbani.ʒ.v.
liquefiat cera cū pauco oleo yrino ꝛ alie medicine pulueri=
zate addanꝛ ꝛ cōficianꝛ. De medicinis resolutiuis simplici
bus:farina fenugreci cū aqua mellis:ꝛ calx cū pinguedine
antiq̄ stercꝰ caprinū cū oximelle cinis caulīū cū armoniaco
armoniacū cū oleo antiq̄ vel cū aceto. Emplastrū cōpositū:
radix yreos:aristol. elleborus:piper: cōficiantur cum oleo.
¶ Aliud farina lupinoꝝ fenugreci stercꝰ colūbinū cōfice cū
oximelle ꝛ suppone. Emplastrum forte:aristol̄.piretri:radi=
cis capparis lupinoꝝ yreos stercus colūbinū: calx:ꝛ de ficu
bus nigris quātum de oibus cōficiantur cū oleo antiquo.
¶ Diaquilon forte ad dissoluēdū:litargiri olei antiq̄:an̄.de
coquanꝛ donec inspisseꝛ:deide pone viscositatē sinapis quā
tum est oleū ꝛ moueaꝛ donec coaguleꝛ:est eñ valde forte.

¶ Aliud litargiriū coque ꝛ appone viscositatē fenugreci postea misce cū oleo calcē ꝛ nitrū piretrum: aristologiaʒ sulfur. añ. de oib⁹ tm̄ sit q̄tū de viscositate. ¶ Empl'm mollificās ꝛ dissoluēs ꝛ est mirabile: armoniaci bdellij: storacis liquide: añ. ʒ. x. olei yrini q̄tū sufficit ad mollificādū ꝛ gūmi cōficiāt cū ficub⁹ nigris. ¶ De cura ꝓprie lapideitatis. Cap. xv.

Cura ꝓpria ad lapideitatē ablue cū aqua in qua decocta sint radices maluauisci: anetū: camomilla: donec rubeat qd' est in circuitu lapideitatis qm̄ qū fortis est lapideitas locus lapidis non rubet: deinde ponantur pinguedines ꝛ medulle die et nocte: postea accipe lapidem marcasite: ꝛ pone in ignē donec rubeat: postea rora cū aceto forti: ꝛ pone mēbrum desup̱ ꝛ stet sup̱ vaporeʒ vna hora: postea laua cū aceto forti calido et fiat oīs ista cura p̱ aliq̄t dies: postea molle armoniacū cū aceto forti ꝛ pone desuper per aliquot dies: et postea reuertere ad mollificatiua donec resoluatur. ¶ Emplastrum propriū ad resoluendū lapidem. Armoniacū: oppoponacū: bdelliū: galbanū: nitrū sinapis: piretrū sulfur: añ. litargirū quātuʒ de oibus. Coque litargirū cū oleo donec fiat spissum: deinde confice cū alijs medicinis: sed mollifica mēbrū ꝛ postea pone medicinā istā desup̱. Dixit. G. qꝫ accepit caseū antiquū lōgi tp̄is ꝛ nasturtium ꝛ puluerizauit simul: postea accepit pedes porci antiq̄ salsi et coxit: ꝛ cū illa aqua nasturtiū ꝛ caseū miscuit: ꝛ fecit empl'm sup̱ iūcturas ladideas ꝛ rūpebatur cutis ꝛ exibat venenositas oīs: et sic patiēs sanabatur et expert⁹ sum illud sepe.

¶ De medicinis que adurūt ꝛ eis nō debem⁹ vti nisi in fine egritudinis. Cap. xvi.

Quamuis istis medicinis vtātur medici in pluri b⁹ egritudinibus cronicis: magis debēt vti in egritudinibus iūcturarū post purgationē ad attrahēdū illud qd' est in ꝓfundo iuncturaꝝ ad sup̱ficiē corporis: et ꝓpter vehementiā adustionis istaꝝ medicinaꝝ attrahit̄ materia ad sup̱ficiē corporis: et nimis forte: et ampullat̄ locus: et in illis ampullis aggregat̄ totū venenū: vn̄ fortius attrahitur materia: q꞉ quanto magis debilitat̄ ipsa pars: tanto magis declinat ad ipsam materiā: et iste medicine sunt valde fortes: ꝛ eis nō debes vti nisi post plenā purgationem.

¶ Emplastrum attrahens materiam ex profundo iunctura rum et anche comburens. ¶ Nasturtium piretrum capparis ana. conficiantur cum aqua cineris ligni ficus et pone liga turam donec comburat: postea solue: et si nigrescit loc⁹ suaui ter pone donec ampullauerit et aperiantur ampulle: et tunc laua locum cum aqua calida vt cesset dolor: et vnge cum bu tyro vt non consolidentur vulnera: nam quanto diutius fue rit aperta tanto melius erit.

¶ Aliud forte feces vini aduste cataputie cantarides nastur= tium. ana. conficiantur cum succo squille.

¶ Aliud simplex: vnge locuz cum melle anacardino donec ampulletur mel anacardi sic fit. pone in forti aceto anacar= dos ad ignem et permitte diu bulire et mel qd cotinetur in anacardis exibit ꝛ inuenietur in aceto et vsui eoseruetur.

¶ De dolore anche et artetice. Cap. xvij.

Cura ad dolore anche ꝛ artetice qua coposuit Ga= lienus ꝛ ea laudauit valde ꝛ dixit ꝙ no est necessa= ria alia medicina ꝛ semel apposita curat: ita effica citer ꝙ si ad bal. delatus fuerit patiens in mula vel in lecto sine alicui⁹ adiutorio ad ꝓpria reuertetur. ¶ Accipe zuru= gem: idest hermodactillos virides vel sataringi. i. tapsia in estate ꝛ coquassa bene cu sepo ꝛ pone super dolorem anche vel iuncturaru et dimitte duabus horis ligatu: et si sudaue= rit patiens in balneo emittet aqua ꝛ dissolue emplastrum: qr tunc necessaria est alia cura: et si remaserit aliquid cu dolo= re fac eandem curam per decem dies.

¶ De cura vniuersali ad dolore anche. Cap. xviij.

Signa autem materie existetis in ista iuctura non sunt diuersa signis aliaꝝ iucturaru: sed in modo cogno= scedi ꝛ cura est aliqua diuersitas: ꝛ ꝓpter hoc locu= tus sum de ea separatim. ¶ Dico ergo ꝙ ista iuctura est pro funda cooperta multa carne. Unde medicus no potest bene cognoscere nec ex calore: nec ex colore loci. si autem appa= ruerit in eo aliquod signu manifestuz significat ꝙ materia est valde abudans. Uerbi gratia. ꝙ si calore vel frig⁹ appa= ruerit in tactu significat ꝙ maior est in duplo ꝙ apparet ꝓ pter ꝓfunditate illi⁹ iucture: sed ꝓ maiori parte no manife= statur nec in colore vel calore nec in tactu: ꝛ illud qd discur=

rit ad illaȝ iuncturā sunt humo. flegmatici ꝛ q̄n̄qȝ claudunt ibi ꝛ tādeȝ resoluunt. Quapropter multotiēs relaxant liga mēta istius iūcture ꝑpter humiditatē intm̄. ꝙ vertebrū resi lita sciat: ꝛ hoc est maius malū qđ pōt accidere in hac egri tudie. ¶ Lapideitas vo nō cōtingit vnquā: qꝛ nec ego vidi nec aliquē magistrorū vidisse audiui. ¶ Cura hui⁹ egritudi nis hec est si viderimus ꝙ sanguis abundet in corpore mi nuamus de basilica de manu opposita anche infirme ꝛ ex trahamus sanguinē sepe si sanguis non abūdauerit: sed in firmus habet ex virtute et calore naturali tm̄ ꝙ non infrigi datur per minutionē eius corpus minuemus etiam qm̄ ma neries istius cure est ꝑfecta et valde bona: postea dabimus vomitū vel fluxum vētris ꝓuocabimus: vel clysteria fortia faciemus ꝛ postea emplastra fortia ꝛ postea que adurunt si fuerit necesse: ꝛ si apparuerint signa flegmatis in corpore egri: tunc caue minutionē et vtere vomitu: deinde fluxu po stea ab aliis secūdum ordinem et non ponas super ancham empl'm nec vnguētum ante euacuatiōes corporis: sed si do lor augmētaretur ante purgationē corporis ponemus medi cinas habētes calorē temperatū que possunt sedare dolorē ꝛ non attrahere materiā vt camomilla ꝛ semen lini ꝛ vnge mus cum oleo de alcana vel oleo aneti. Quoniā vnguēta ꝛ ꝛ emplastra ꝛ alia quādo corpus fuerit plenum multis hu moribus attrahunt humores ad iuncturas ꝛ nocēt multum quoniā magis attrahunt ꝙ̄ dissoluūt: ꝛ hec est causa quare non debemus apponere aliquod emplastrum frigidum in passione sciatica: quāuis sit ex calida causa. Emplastris fri gidis non indigemus in passione hui⁹ iuncture quāuis com buratur ex calore: quoniā nulla est medicina tam fortis que possit expellere materiā a loco suo: sed inducit maius malū qꝛ claudit poros et retinetur materia ꝛ facit accidere maio rem doloreȝ: et solicitudo nostra nō dȝ esse nisi circa attra ctionem eius quod est in ꝓfundo illius iuncture ad superfi ciem corpis. Quapropter vtimur empl'is comburētib⁹ vel cum igne ipso si necesse fuerit ꝛ postea cū corpus fuerit eua cuatum ꝑ vomitū vtemur medicis laxatiuis que attrahunt flegma: ꝛ sufluitates mucillaginosas: vt cucumere asinino colloquintida: cētaurea ꝛ hmōi: ꝛ aqua aloes mirabilis est

ad hoc:qm̄ q̄nq3 freque͞ter accipit donec fit dissinteria:sed tamen anteq̄ fiat curatur egritudo. ¶ Et sis memor vt non vtaris medicina laxatiua ante vomitum in hac egritudine oi͞no:qm̄ multotiens augmentat dolor per attractione͞ materie inferius. ¶ Unde debes primo ꝓuocare vomitu3 post repletione͞ a cibis diuisiuis quibus preparant hu. ad vomitum ꝛ qua͞do infirmus vsus fuerit ad vomitu͞ sepe:tunc ꝓuoca vomitum in mane cum medicinis leuibus ꝛ debes interponere aliquod dies inter vtra͞q3 euacuationem vt quiescat corpus:ꝛ prepares illud ad euacuatione͞ ꝛ max. in fine egritudinis qm̄ tunc debes ponere spacium inter duas euacuationes longius qm̄ tunc virtus est debilis:et si virtus fuerit debilior adhuc magis longu͞ spaciu͞ ponemus:ꝛ dabimus cibaria multi nutrimenti pauci sup̄fluitatis sicut panis calidus bene fermentatus et bene coctus ꝛ vitelli ouoru͞ et carnes minoru͞ auium ꝛ vinum claru͞ te͞peratu͞ in qualitatibus qm̄ ista egritudo est cronica:et in diebus quietis da medicinas quas in cura materie flegmatice diximus ꝛ eliges ex eis fortiores vel debiliores scd̄m fortitudine͞ vel debilitate͞ materie ꝛ caue a cibis multa sup̄flua ḡnantibus ꝛ ab ebrietate. ¶ Et sustineat famen qua͞tum poterit et cibu͞ sumat in tali quantitate in qua maior fiat restauratio q̄ facta fuerit de perditio. ¶ Et caueat ab ambulatione ꝛ balneo et equitatione ꝛ rete͞tione vrine et stercoris ne declinent sup̄fluitates ad anchas et inter duas euacuationes vtatur vomitu. ¶ Et qn̄ intellexerimus q̄ sufficienter fuerimus vsi medicis laxatiuis faciemus clysteria sanguinem educentia et apponemus emplastra combure͞tia ꝛ ponemus in balneo calido et ponemus ventosas super anchas cum igne.

¶ De curatione sciatice passionis. Cap. xix.

INfirmitas em̄ hec est dolor fortis in lo͞gitudine pedis ex ancha vsq3 ad extremitates digitoru͞ sit̄is chorde extense ꝛ forte no͞ ꝑuenit ad pede3:s3 terminatur apd̄ iu͞ctura͞ anche:aut in medio iuncture cruris:aut apud genua ꝛ fit ex repletio͞e vene ad vtru͞q3 pede͞ venie͞tis ex parte inferiori qua͞tu͞ partiu͞ vene venie͞tis a gibbo epatis ꝛ forte erit repletio eiꝰ ex puro sangui͞e sicut alteriꝰ sanguis qui est in corp̄e:ꝛ fit forte ex sangnie grosso ꝛ nigro ꝛ forte

erit ex hūoribus descendentib⁹ ad inferiora corpis. ¶ Primus aūt modus accidit in corpibus multi sanguinis quando vtunt ambulatione ꝛ equitatiōe ꝛ carnibus ꝛ vino ꝛ rebus aliis dulcibus et sentit infirmus calorē intensiuuꝫ cum extentione doloris: ꝛ fortē sentit cal'. in loco per quē extenditur illa vena maiorē apud tactū: ꝛ hoc est q2 multū repletur ista vena quare spūs conculcātur ꝛ fit putrefactio. ¶ Et cura istius passionis est minuere sanguinem ex vena anche vbicūq3 apparuit ex parte siluestri: si aūt nō apparuerit minue aliquē de ramis qui sunt in dorso peduꝫ ꝛ in medietate extrinseca. s. in parte auricularis ꝛ medii digitorū pedū. qm̄ rami qui sunt in ista parte ramificant exvena illa. illi auteꝫ qui sunt in parte intrinseca ramificant exvena que dr̄ saphena: ꝛ iste duevene. s. saphena ꝛ anche: vena q̄uis ambe diuidantur ex eadem vena apud genu: tn̄ melius est minuere ex vena anche aut ex eius ramis q̄ȝ ex saphena. Immo melius q̄ȝ ex vena que in genu est ex quavena ista ꝛ saphena diuidūtur ꝛ ꝑpter hoc medici vtūtur minutione istius vene per experientiā: nos autē iam cōsiderauim⁹ ꝛ experti sumus multotiēs ꝛ inuenimus ipm̄ esse sicut diximus et laborauimus multū ad inueniēdum rationē in ipso: ꝛ credimus q2 iam inuenta est: sꝫ nō est locus eam dicendi: ꝛ debemus ex ista vena minuere post minutionē de basilica ex manu pedi opposita ꝛ maxīe qn̄ corp⁹ plenū fuerit: postea subtiliamus dietam: ꝛ ꝑhibemus motū ꝛ equitationē: ꝛ iste modus nō indiget alia cura. ¶ Scd̄s modus est: vt minuas ī p̄ncipio de eadem vena: postea damus medicinas laxatiuas q̄ attrahunt mel'iam sicut est epith. polip. mirabolani indi agaricū: ꝛ huiusmōi abstineant a cibis gn̄antibus mel'iam sicut est panis opirus non bn̄ fermētatus et fabe et lentes et panis ordeaceus ꝛ carnes vaccine ꝛ salite et salsa ꝛ vinū ꝛ spissuꝫ et caules ꝛ hmōi: ꝛ ciba eū cuꝫ his q̄ gn̄ant sanguinē subtilē sicut pul'li edi ꝛ vinū albū ꝛ vtat balneo vt minus gn̄et de spisso sanguine. ¶ Tertius aūt modus raro cōtingit: ꝛ eius signa sunt ista mortificatio et frigus in pedib⁹ et alleuiat fame et motu ꝛ siti ꝛ sudore ꝛ grauat cibo multo: ꝛ potatiōe multa aque frigide: et vino limphato: ꝛ incipiemus curare cū vomitu et medicina laxatiua que educit flegma sicut diximus

in cura anche: ꝛ dabimus oximel ꝛ in diebus quietis propt nabimus etia antiqua: sicut yerarufi. ꝛ tyriaca. iiij. spēꝝ aut leuiora istis: ꝛ si aliqd ex egritudine remāserit cōburemus cum igne. s. vna cōbustio fiat super iuncturaꝫ anche: alia in coxa sup locū dolētem: ꝛ reliqua super dorsum pedis: quod quidam faciunt in digitis pedum subtus.

¶ De pseruatiōe a dolorib⁹ iūcturarū ex sanguie. Cap. xx.

Cause quib⁹ fiūt dolores iūcturaꝝ sunt. iij. pria ē augmētatio humorū: scda est fortitudo mēbrorū principaliū potentiū expellere supflua. tertia est debilitas membrorū recipiētium: secūda autē istarū triū causaruꝫ scꝫ fortitudo mēbrorū ꝓhiberi nō debet: sꝫ debet cōseruari in sua dispōne. ¶ Tertia aūt. s. debilitas membrorū non dꝫ curari nisi post mūdificationē corporis cum fueris securus ne supfluum decurrat ad aliquod nobile membrū: ꝛ hec est radix conseruatiōis a dolore iuncturarū. ¶ Dicamus ergo ꝙ conseruatio ab egritudine iuncturarū ex sanguine est abstinētia a carnibus a vino ꝛ rebus dulcib⁹: ꝛ cibis multi nutrimēti ꝛ vsus aceti. ꝛ lentiū: ꝛ aggreste ꝛ ꝯponas sua cibaria ex his reb⁹: sicut illud qđ fit ex aceto ꝛ lentib⁹: et croco ꝛ vt illđ qđ fit de carnib⁹ vituli cū aceto aut pullis cū aggresta ꝛ silib⁹: ꝛ vtat̃ fructib⁹ vt malo granato et dimittat ficus virides ꝛ vuas dulces: et si infirmus non potest abstinere a carnibus dabimus ex eis que minus nutriūt. sicut sunt galli: perdices: ꝛ edi cocti cum aceto: ꝛ si voluerit vinū bibere bibat parū tēperatū qđ nō sit nimis forte nec nimis antiquū: ꝛ si biberit aliquātulū forte bibat postea succū agreste vel acrumē pomei ꝛ aquā mellis cū aq̄ rosata ꝛ caueat saturitatē: ꝛ si ēt acciderit statī euomat ꝛ hec est ei⁹ dieta ī cibo ꝛ potu: sꝫ in somno ꝛ vigilijs ꝛ motu ꝛ qete dꝫ eē mediocris: sanguis. n. mlťiplicat̃ ex mlťo somno ꝛ nimia qete ꝛ acuit̃ ꝛ calefit ex mlťitudie exercitij: q̄ propť nō dꝫ vti aliqb⁹ istorū. ¶ Coitus autē est pessimus oibuspassionib⁹ in iuncturis: ꝛ si aliqū acciderit sit an̄ cibū et potū et caueat a balneo. Et ꝯsiderem⁹ q̄tidie pulsuꝫ ꝛ coľ. faciei ꝛ corpis: ꝛ si viderimus signū augmētatōis sanguiis ex multo cibo minuem⁹ ex eo. ꝛ si fuerit ꝓpť q̄litatē cibi mutem⁹ eū ad aliū cibū ꝛ si fuerit ex mlťo somno ꝛ quiete reuocabim⁹ eū ad motū ꝛ vigilias.

¶ Cū aūt adhibuerim⁹ circa infirmū ꝯsiderationē istā: ꝛ fuerit obediēs nō aggregabunt in corpe ei⁹ supflua: ꝛ si supuenerit aliqua accessio debem⁹ cōsiderare in ipsis tpib⁹ accessionis. ꝛ si viderim⁹ signa repletiōis minuem⁹ si signa fuerint fortia. Si aūt signa fuerint pauca ꝛ debilia nō minuemus. Si accessio fuerit cito minuem⁹ ꝛ cōfortabim⁹ mēbrū ꝛ dabim⁹ īspissantia sanguinē ꝛ ꝓhibētia fluxū ei⁹ vt accessio cito recedat ꝛ fiat leuis. ¶ Et ego curabā quēdā hoiem ex passione calida iūcturaꝝ: cui etiā solebat venire accessio fortis in fine veris: ꝛ pseruaui ipm ab accessiōe annis trib⁹: in q̄rto aūt anno cōtigit eū agere iter: q̄ nō potuit cauere a cōtrariis: ꝛ postea vidi ipsum: ꝛ dixi ei ꝙ si nō minueret sibi veniret sibi accessio: ipse xo credebat se sanū esse ab egritudine: ꝛ iō nō curauit. Post paucos aūt dies sensit dolorem paruū in nocte in genu q̄ nō curauit: sed vinū bibit: cū autē ꝑuenit in nocte arripuit eū dolor fortis: ꝛ mane ego veniēs extraxi de sanguine. lib. ß. et ꝑmisit sic duab⁹ horis: ꝛ posui desup ꝛ sandal'. rube. ꝛ acetū ꝛ aquā rosatā ꝛ extraxi de sanguine iteꝝ. lib. ß. postea addidi cū eo empl'o balaustias ꝛ nocte illa cessauit ꝓ maiori parte dolor: et alia die extraxi de sanguine lib. ß. et omnino cessauit dolor: et multotiēs similibus isti istud accidit.

¶ De pseruatione a dolorib⁹ iuncturarū ex col'a. Cap. xxi.

IN pseruatione a passione iūcturaꝝ de colera: debemus pri⁹ cōsiderare vitiū hūoris: si est seruās qualitatē colere naturalis: aut si est magis acut⁹ ꝛ vehemētioris q̄litatis. Si aūt signa que apparēt in iūcturis sint signa aꝑatis col'e ꝓprie: scias ꝙ illud supfluū colericū est naturale ꝛ si in iūctura fuerit maior dolor et calor fortis et nō apparuerit corp⁹ aꝑatis: et dolor fuerit fortis: scias ꝙ illud superflue est vehementioris caliditatis q̄ ca. naturalis. Vn̄ dixerūt q̄dā medici ꝙ q̄dā est modus dolo. iūcturaꝝ ex malicia cōplexionis tm̄ sine materia: et nos iā fecim⁹ librū ꝓlixum: ꝛ adhuc faciem⁹ inq̄rēdo istas q̄ōnes: dico ergo ꝙ in tali loco debem⁹ vti eūone: et alterare cōplexionē: sed ī prima dispōne debem⁹ magis euacuare q̄ in scd̄a: ꝛ in dispōne scd̄a magis debem⁹ alterare q̄ in prima dispōne. ¶ Qn̄ xo nos sciuerim⁹ ꝙ materia descēdit in iūcturis euacuabimus

co.max.in dispositiōe sanitatis ꝓpe accessionē ꝛ cauebim⁹ ab eis que generāt co.sicut a reb⁹ dulcibus et grossis sicut vinū coctū:mel:zucharū:butyrū:oleū:nuces et silia:et generaliter sit ei⁹ dieta quā nos dixim⁹ in pa.iuncturarū ex sanguine:sed magis hūida:et vtemur aqua or.cucur.cucu.portulace et ꝑmittemus eū vti reb⁹ acrib⁹:ꝙuis em̄ acria desiccēt:tū furiositatē co.reprimūt et mortificāt ei⁹ acumē:ꝛ vtātur balneo dulci magis ꝙ̄ in dolo.ex san.ꝛ aspicieui⁹ quoti die ei⁹ pulsum et vrinam.ꝛ si viderimus signa co.dabimus medicinā. ¶ Si aūt materia fuerit acuta sup̄flua et corpus fuerit macrū nō vtemur euacuatione pri⁹ nisi intellexerim⁹ ꝙ hu.ille cū malicia ei⁹ est multus:et hoc declarabit ex dispositione eius.s.iūcture:qm̄ qñ nō apparuerit ap̄a significatur ꝙ hu.operās nō est multus et ecōtrario. Sit aūt cib⁹ ei⁹ aqua ordei cū viscositate psiliū:et dabis ei aquā cū vino:et ablue mēbrū cū aqua dulci tepida:et in ea intrare ꝑmittatur post comestionē et comedat parum in die sed sepe dormiat multū:et nō laboret oīo:sed sit in quiete et vtere maiori euacuatiōe co.pure.et quotidie pone empl'm frigidū super epar:et dabim⁹ bibere aquā de sandalis et vuā caninā:ꝛ cū cessauerit acumē et calor dabim⁹ plus de cibo et vinū limphatū:et dietabim⁹ dieta illi⁹ q̄ vult impinguari:et cū corpus ei⁹ fuerit pingue ꝛ susceperit carnē tūc sanus erit.

¶ De ꝓseruatione a dolorib⁹ iūcturaꝝ de flāte. Cap.xxii.

Si materia fuerit flegma caueat a cibis multe sup̄fluitatis:sicut a carnib⁹ arietinis et ouinis: et vino nouo et lacte et piscibus fructibus humidis et sufficiāt ei res assate et carnes minoꝝ auiū et que sunt pauce superfluitatis et vtatur salsis subtilib⁹ iuuātibus digestionē.s.que fiūt ex carui.cimino origano ane.et sinapi et hmōi:et vtatur electuariis calidis et vino antiquo pauco ꝛ caueat a repletione cibi ꝛ potus.et si aliqñ comedat multū prouocet vomitū:et sudet in balneo multū ante cibū:et non comedat post vomitū statim sed parū postea. et fricētur eius iūcture in balneo fricatione forti cū nitro et nō dormiat in die omnino sed dormiat nocte tota:qm̄ si vigilauerit de nocte corrūpetur digestio et multiplicabūtur sup̄flua:ꝛ cū intellexerimus ꝙ in corpore multipli.sup̄flua dabimus medicinaꝫ ex-

trahentē ea fm necessitatē et incipe ꝓpe tēpus accessionis. Et nulla medicina est ita iuuatiua in cōseruatione a dol. iūcturarū sicut ꝓuocatio vrine ⁊ medicine quas debemus dare ad remouendā istam pas. sunt yeraruf. ⁊ tyriaca quattuor specierū ⁊ hmōi: quoniā iste sepe abstulerūt pas. hominibus qui eas sepe tolerare voluerūt: ⁊ generaliter dico ꝙ omnes maneries euacuationis vt vomit⁹ minutio: potio laxatiua: prouocatio vrine sudor qñ fuerint suo vse loco auferunt dolorem omnino: nisi infirmus cum hoc fuerit vsus repletione cibi et potus: quoniā si membra fuerint vacua ⁊ venter plenus fuerit attrahunt sup̄fluitates magis ꝙ̄ solēt attrahere. Quapropter precepit galienus ꝙ nullus medicorum susciperet aliquē istoꝝ qui patiuntur in iuncturis cura nisi sit sapiens et obediens medico: sed si aliqñ cōtingat accipere aliquem nolentiū obedire eorū medicina melior est vomitus. per istum enim euacuatur flegma et cōsumitur: sed tamē nō debes frequenter eo vti ne stomachus debilitetur et similiter da medicinam. fleg. purgantē fortiter: ⁊ species flegmatis purgantes si infirmus nō pōt se abstinere a vino ⁊ cibus eius nō bene digeritur absq; eo cōponemus vinum ex vuis pas. et melle ⁊ seminis apij. Dixit enim Galienus ꝙ illa potio valet nimis in passione iuncturarum: et qui solet pati in iuncturis quādo parum hu. in eo augmētatur debet vti euacuatione in diebus quietis ⁊ fricare iūcturas cū sale ⁊ oleo forti fricatione. hoc enim est valde vtile vt iuncture non recipiant superfluitates: ⁊ in dissoluendo. qđ est in eis fluxum: et si remanserit aliquid post egritudinem mutabimus a villa in qua iacet ad aliā villam calidiorē. Et caue si aliquādo feceris cauteriū ⁊ prohibueris membrū ne recipiat superfluum vt euacues corpus paulatim ne superfluitates que solent currere ad illud membrum reuertantur ad aliquod mēbrum nobile. Ego enim vidi plures mori subito eo ꝙ nō fuerant euacuati post cauterizationem.

¶ De preseruatione a dolore iuncture anche et sciatica. Cap. xxiij.

Cura istius iuncture eadem est cum cura aliarū: sed vomitu in ista debet magis vti ⁊ potiones laxatiue debent esse fortiores ⁊ cauere a coitu: equitatio

ne et ambulatione et maxime prope tempus accessionis: et quod non dormiat eger super lesam ancham.
¶ Modus autem sciatice qui cōtingit ex repletione sanguinis debet curari sicut curatur passio iūctararū ex sanguine: et magis quia non debet ambulare: nec onus magnum ferre nec erigere a terra lapidem. ¶ Modus autem qui contingit ex humiditate ad venam illam prouenientem: debet curari sicut curatur passio iuncturarum ex flegmate.
¶ Medicamē nobile quod sumat eger vna die nec et dimittat vna die in oībus dieb9 anni excepto mēse iunij et iulij: et excepta medietate augusti: et sumat ex eo aureū vnum. cū. ʒ. ij. aqua mellis postquam mane assellauerit: et si aliqua die nō assellauerit nō sumat medicinā donec assellauerit per clystere vel per aliquod tale et nō comedat post medicinā p decē horas: et debes eū custodire sicut diximus in passione iuncturarum ex flegmate. ℞. camedreos: cētauree minoris. añ. ʒ. viij. aristologie. ʒ. vij. gētiane. ʒ. vi. petrosil. ʒ. iiij. spice nardi: spice romane. ana. ʒ. i. agarici. ʒ. ij. aggregentur cum melle.
¶ Aliud nobile et expertum. ℞. se. apij. ʒ. x. petrosil. et rubee tinctorum. añ. ʒ. xv. assari aristologie ro. radicis. capparorum gētiane ana. ʒ. vij. agarici: zurūgē. ana. ʒ. xv. iuniperi cynamomi. ana. ʒ. x. aggregentur: et sumat quotidie per totam hyemem aureum. i. hoc enim tempus melius est ei perfectius istis medicinis. ¶ Medicamē dyatesseron expertum. ℞. camedreos camepiteos gentiane se. rute. ana. sumat quotidie per hyemem aureum. i. et dimittat in estate.
¶ Aliud quod aufert dolorem iuncturarū. ℞. reubarbari: peonie myrrhe: spice nardi. ana. ʒ. xx. folij. ʒ. i. gariofilorum grana. xv. aristologie gētiane. añ. ʒ. xxx. sumat quotidie aureū i. post digestionē cibi: et debet incipere in equinoctio autūnali: et sumat per. l. dies et interponat. xv. postea per. l. et iterum dimittat per. xv. tādiu sic interponēdo. xv. sumendo. l. donec sumat. ccc. et. lx. vel. lv. vicibus et dimittat accipere a medietate iunij et per totum iulium: et medietatem augusti: et non comedat nisi post nouem horas. ¶ Cura que fit ex oleo vulpis quo vtimur in passione iuncturarum sic fit: accipiatur caro vulpis et ponatur in caldario magno pleno aqua et appone sal et anetum: et bulliat donec caro dissoluatur: et

solummodo ossa remaneant: et aqua illa ponatur in tina et intret eger et moretur in ea per duas horas: et postea exeat: et in meridie aquam eandē intret sicut primo et in nocte similiter: et sic illud fiat in principio mēsis tribus diebus: et in medio tribus diebus et in fine simil'r tribus diebus. ¶ Unguentum ad dolorē iuncturarū quo debes vti per totā hyemē. R. salis gemme: aluminis. tartari. ana. cōfice cū oleo antiquo.
¶ Aliud alumen: sal nitrum oleum antiquum.
¶ Aliud almuri oleū antiquuū: et si āpulauerit loc⁹ meli⁹ est.

¶ De medicinis simplicibus valentibus in istis casibus virtutibus suis. Cap. xxiiij.

Quamuis ego declino parum ad has res: tamen bonum est scribere in libro nostro vt remaneat tractatus sine eis que dixerunt antiqui. ¶ Dixit tortor si scinderis pedem rane et ligaueris sup pedem podagrici per tres dies curatur: ita q dextrū pedem rane ponas sup dextrū patiētis pedē et ecōuerso. Et dixit finicin⁹ al's fimerius qui cōposuit librū de lapidibus: q magnes si fuerit ligatus in pede podagrici curat. Et alius philosophus dixit si accipiatur calcaneus aquile et ponat: ligatus super pedem egri curat ita q dexter sup dextrū et econuerso et iurauit q sit verū et dixit tortor al's roneus; q si ponatur pes testudinis sup pedem podagrici curatur.

¶ De vētosa que ponit sup anchā et cauterio. Cap. xxv.

Accipiat vētosa cui⁹ caput sit ad mēsurā palmi et accēdat cū igne et sit figura āplitudis ad mēsuraz anche et claudat os angustum bene et ponat sup anchā et stati adherebit et sic dimittat duab⁹ horis: et post remoueat et abluat locus: et iterū supponat donec vesicetur. ¶ Modus cauterizādi anchā cauterizat multis modis sed leuior est iste. Accipiat instrumētū ad modū coclearij ferrei et sit dyametrū eius sicut medietas palmi et fiant in circuitu eius quinq eminētie ad formā ossiū dactilorū et mittat ad ignem donec rubeat: deinde ponat super pixidem anche et eger iaceat super latus sanū et cauterizet quinq cauterijs vna positione instrumenti: postea ponant emplastra de butyro vt vulnera permaneāt aperta donec venenositas tota exierit: et cum volueris cauterizare debes egrum ponere ta=

li modo q̄ acumen anche apparere possit: deinde fac super ipsum circulum post cauterizabis.

¶ De quibusdam emplastris ꝛ vnguētis sedantibus dolores iuncturarum: tam calidos q̄ frigidos et leniētibus durities earum. Capl'm.xxvi.

Emplastrum valens podagre sedat dolorē ꝓuocat somnū. ℞.amidi.ʒ.x.sandaloꝝ rubeoꝝ.x.v.achatie.ʒ.iij.myrrhe:croci:opij:aloe.ana.ʒ.i. molle et cōfice cū aqua vue canine vel plātaginis: mitte guttas olei ro.ꝛ vtere a principio egritudinis. ¶ Ad podagricos calidos aliud expertū et ad fortem dolorē ꝛ ad postemata sanguinea repellit materiā ꝛ cōfortat locū sedat dolorē. ℞.semen nasturtij: farine ordei: psilij: misce panis bene fermētati cādidissimi: aque ro.añ.ꝯfice cū succo plātaginis vel portulace ꝛ mitte oleum rosatuꝫ cū albumine oui: ꝛ pone desuper quādiu incipit quiescere dolor adde quartā partē vitelli oui et parū croci. Additio. ¶ Item si dolor fuerit vehemens et difficilis quē impossibile sit tollerare tūc cōueniūt res stupefaciētes: sicut lactuca ꝛ lac papaueris ꝛ coriandrū humidū et mādragora et misceaꝛ vnūquodqꝫ cū farina ordei ꝛ oleo ro.et ponāꝛ supra locū et moreꝛ ibi donec sedetur dolor supflu⁹.nam si diu morarētur nocumētū inferrēt. et si hoc accidat tunc valet insistere cum empl'o ex fellibus dissolutis cū oleo camomille: hoc enim acquirit iuuamētū maximū ꝛ maturat ꝛ facit redire calorem inatuꝫ ad mēbra que ifrigidata sunt ex vsu materierū stupefacientiū: ꝛ istud sepe ꝓbaui ꝛ expertum inueni. Item caules triti ꝛ positi super iūcturas lesas ex flegmate ꝯferūt iuuamentū magnuꝫ. Iteꝫ lana imunda in oleo rutaceo: aut oleo de alcāna itincta ꝛ supposita valet vel misceanꝛ nitrū ꝛ acetū ꝛ piretruꝫ: ꝛ ponātur sup locū istud exptissimū est. Text⁹. ¶ Ad vehementiā doloris emplastrū mirabile.℞.rob de musto aque plātaginis maluauisci: albumis oui: ana.ʒ.ij. ꝯfice ꝛ mitte semen citonioꝝ: farine fabarū: ꝛ farine or.ana.ʒ.ij.achatie lapidis armenici: sandaloꝝ citrinoꝝ: memithe: aloes: succo trini: croci: añ.aureū.i.aggregatoꝝ ꝛ mitte cere ꝛ olei rosati: añ.ʒ.ß.cōmisce crocum ꝛ vtere: ꝛ cuꝫ cessauerit dolor adde olibani ꝛ myrrhe: ana aureū.i.ꝛ duo vitella ouorum.

¶ Emplastrū formicarū ad dolorem podagre calide ꝛ mul-
totiens probaui ipsum et inueni mirabile. Accipe de terra
formicarū a loco limpido.ℨ.iij.farine ordei.ℨ.i.foli.ro.ℨ.ß.
farine fabarum.ℨ.ß.malue mandragore:ana.ℨ.vi. Coque
maluā et mandragorā in tribus libris aque vsq̃ ad medie-
tatē.cola et confice alias medicinas pulueriza:postea mit-
te in mortario et misce cum eo tria albumina ouoꝝ ꝛ duo
vitella et tres.ʒ.croci:pista totum bene ꝛ superpone:ꝛ non
est necessarium aliud emplastrum nec alia cura.
¶ Emplastrum de creta qđ confortat membrū et sedat do-
lorem et debes eo vti cum vehemētissimus fuerit dolor.℞.
crete mollite ꝛ resolute.ℨ.i.amidi de ordeo facti cū aqua ro
sarū vel cū aq̄ cucurbite.ℨ.ß.misce totū et pone in mortario
ꝛ pista bñ ꝛ remolli cū albumine oui fac cerotuꝫ ꝛ suppone.
¶ Emplastrū psilij qđ prodest calori ꝛ dolori podagre:ꝛ de-
bes eo vti in corporibus calidis:ꝛ tempore calido mitte psi
lium in caldario ꝛ cooperi aqua ꝛ coque diu:postea repone
in mortario ꝛ appone micas panis remollitas in aceto mi-
xtas cū aqua rosarū cōgrega ꝛ misce cū pauco oleo ꝛ vtere.
¶ Emplastrum bonum mirabile quo potes vti a principio
egritudinis vsq̃ in finem valet nimis.Accipe fabas cū cor-
ticibus suis ꝛ iuiubas coque in aqua:ꝛ postea cola ꝛ aquaꝫ
reponas in caldario nouo:postea accipe se.maluauisci:se.ci
tonioꝝ:seminis portulace se.lactuce:se.papaueris albi:añ.
ʒ.ij.seminis plantaginis aneti et feniculi foliorum rosarum
et seminis caulium mandragore:sanđ.citrinorum:ana.ℨ.i.
coque totuꝫ in aqua plantaginis ita ꝙ cooperiātur medici-
ne donec remaneat medietas:ꝛ cola ꝛ misce tantūdem olei
rosarum coque quousq̃ consumat aqua et remaneat oleū:
postea pondera oleum ꝛ cuilibet pōderi.ℨ.iij.appone.ʒ.iij.
cere albe et.ℨ.iij.de sepo de renibus vituli misce totuꝫ ꝛ vte
re ex eo cum opus fuerit:et si podagra fuerit ex frigida cau
sa appone mirrhe croci:ana.ʒ.i.ꝛ.ß.cuilibet.ʒ.iij.ꝛ si fuerit
ex calida pone achatie opij:añ.ʒ.i.est eniꝫ mirabile:et si vo
lueris ponere opium pone quartam partem.ʒ.i.camphore:
et si volueris soluere duritiem pone emplastrum simplex.ℨ.
ij.et pinguedinis aquile bdellij dissoluti in lacte vel rob de
musto.ℨ.i.misce et pone super duritiem.

¶ Unguentuz valens ad podagrā calidaz ꝛ infrigidā ꝛ sciaticā et duritiē et ad apostemata dura. Accipe septez vesptiliones et pone in caldario ꝛ cooperi in aqua coque vsqꝫ ad medietatē: postea cola et pone tantūdez olei ro. et frusta salicis: et coque vsqꝫ ad ꝯsumptionē olei ꝛ vtere: et in passionibus frigidis adde medicinas calidas: et ecōuerso scias ꝙ istud vnguentum in causis calidis et frigidis valet non ex qualitate sui: sed quadam virtute occulta.

¶ Emplastrū de seminibus valens in talibus causis. ℞. se. papauerꝭ albi: se. cucurbite: se. aneti ꝛ lini ꝛ maluauisci. ā̄. ℥. i. ꝛ. ß. Coque totuz cū media libra aque vsqꝫ ad medietatem: deinde cola et appone oleuz antiquū si fuerit hyems. si estas oleum rosarū ꝺm pondus aque: deinde coquatur ad ignē donec ꝯsumatꝰ aqua et remaneat oleuz: deinde coletꝰ ꝛ mitte cerā albam ꝛ pinguedinē renū vituli tertiā partem ꝛ cuilibet. ℥. pone. ʒ. i. achatie. et. ʒ. i. aloes. et. ʒ. i. croci ꝯfice: et qñ volueris vti eo in podagra calīa: accipe aquā et mitte in ea. ℥. i. cōche puluerizate. lapidis ar. ℥. i. farine ordei. ℥. i. se. bismalue. ℥. i. et duo oua: cere. aureū. i. ß. cum aqua rosaruz ꝯficiantꝰ et terātur. Et dixit mihi quidā phisicus monachus ꝙ cū quidā socius eius esset podagricus et fuisset multo tpe in cura eius vidit in somnis Galienū: q̄ dixit ei. accipe colloquintidā et puluериza cū bdellio: ꝯfice cū aqua caulium ꝛ maiorane ꝛ pone desup̱ tepidꝰ. q̄ altera die idē fecit: et curatus ē ex podagra frigida. ¶ Aqua qua abluitꝰ membrū ex frigida cā podagricū. Accipe folia salicis et medietatē zurūgē: fabarū lupini: ā̄. plenā manū cū aqua coque: et inunge pannū ꝛ membrū ablue. ¶ Dyaquilon valēs apostemati duro et podagre. Accipe psiliꝭ aurea. xv. iusquiami albi. x. auꝛ. fenugreci: semis lini. ā̄. aurea. xx. semi. cucurbite: seminis papaueris albi. ana auꝛ. x. et misce cuz aqua calida: et maneat in ea die et nocte: et postea accipe eius spumam in mane: et coque cuz oleo et litargiro et bdellio. ā̄. aurea viginti et de oleo quantū sufficit. Coque quousqꝫ illud fiat durum ꝛ vtere in duritiebus et nodis.

¶ Empl'm ad āpata dura melācolica ꝛ flātica et nodos podagre et spasmū q̄ ꝯtingit in iūcturis: dissoluit nodos et remouet spasmū. ℞. bdelliꝭ. ʒ. xxx. pone i olla terrea ꝛ cooperi

cum aceto.ʒ.i.rob.pmitte donec remollatur. deinde mitte ʒ.ß.mellis pista donec fiat sicut medulla:ꝛ tūc adde olibani oppopona.armoniaci myrrhe.añ.aureum.i.postea pista in mortario:deinde misce olei camomille.ʒ.iij.olei antiqui.ʒ.i.pinguedinis galline ꝛ anseris.ʒ.i.piguedinis anguille.ʒ.i.pinguedinis vituli.ʒ.ij.confice et vtere ꝛc.

¶ Tabula capitulorꝫ hui⁹ libri.s. de egritudinib⁹ puerorū.

Cap̄.i.de sahafati puerorꝫ.
Cap̄.ij.de fauositate eorum.
Ca.iij.de magnitudie capit̄
Cap̄.iiij.de inflatione vētris puerorum.
Cap̄.v.de sternutatione puerorum.
Cap̄.vi.de vigilijs puerorꝫ.
Cap̄.vij.de epilepsia.
Cap̄.viij.de matre puerorꝫ.
Cap̄.ix.de sanie aurium.
Cap̄.x. de veneno fluente de aure.
Cap̄.xi.de morbis oculorꝫ.
Cap̄.xij. de obliq̄tate visus.
Cap̄. xiij. de egritudinibus dentium.
Cap̄.xiiij.de pustulis oris.
Cap̄.xv.de vomitu.
Cap̄.xvi.de fluxu vētris.
Cap̄.xvij.de cōstipatione.
Cap̄.xviij.de tussi.
Cap̄.xix.de pruritu ꝛ vesicis
Cap̄.xx.de lumbricis.
Ca.xxi.de eminētia vmblici.
ca.xxij.de crepatura puerorꝫ
Cap̄.xxiij.de lapide in vesica puerorum.
Capl'ʒ.xxiiij. de relaxatione puerorum.

¶ Albubetri filij zacharie arazi. Libellus de egritudinib⁹ puerorꝫ ꝛ earum cura qui appellatur practica puerorum.

¶ De sahafati puerorū. Capitulū primum.

Sahafati accidit pueris ꝛ forte accidit in facie ꝛ in capite ꝛ gñatio ei⁹ est ꝑpter multitudinē sanguinis ꝛ humiditatē cutis ꝛ signū ei⁹ est vulnera parua ex q̄b⁹ exit hūor q̄ expādit in facie ꝛ ī capite ꝛ cū eis accidit prurit⁹ q̄re puer plangit vigilat ꝛ cōquerit:ꝛ incipe in eorꝫ cura corrigendo cibū nutricis:deinde totū caput pueri ꝛ lauet cū psilotro:deinde superpone desuꝑ folia attriplicis:q̄m forte curatur ꝑ hoc tm̄:q̄m ista folia suggūt venenū:aut pone desuꝑ istud vnguētū.

¶ Unguētum valēs ad sahafati que accidit in capitib⁹ puerorū. ℞.ceruse litargiri.ana.ʒ.v.lixiuij de cineribus vitiuꝫ ʒ.iij.olei ro.ʒ.i.cere.ʒ.ß.liquefiat cera cū oleo ro.ꝛ terātur medicine:et conficiantur cū vitellis duorꝫ ouorū assis:dein-

de vnge cū eo caput pueri. Additio. ¶ Sahafati est rubor pustulosus vel pustule parue rubee.

¶ De fauositate puerorum. Cap.ij.

Passio que dicit fauositas mellis est species sahafati: et tūc sup vulnera apparēt quedam squame et scalpit cutis cū magno pruritu: et exit ex eis qd est quasi mel: et cura ei⁹ est vt q̄tidie tondat caput et abluat cū aqua mētastri et maiorane et saturegie: deinde vngat cū isto vnguēto. Accipe litargiri ceruse. añ. auf. ij. sulfuris et argēti viui: aureū. i. olei rosati partes duas: aceti partē vnā misceātur et cōficiātur cū oleo rosato et aceto donec fiat vnguentū: et vnge cum eo sero et mane: et caput ablue cum illa aqua.

¶ De magnitudine capitis puerorum. Cap.iij.

Accidit q̄busdā pueris q̄ exeāt cū magno capite: et post exitū augmētat vltra mēsurā debitā. Et ego vidi puerū cui⁹ caput adeo augmētabat in lōgitudine et latitudine q̄ corpus ei⁹ sufferre nō poterat et nō cessauit augmētari quousq̄ mortu⁹ est puer. Magnitudo aūt capitis aut erit ex grossa vētositate gñata in ossibus capitis: aut ex aggregatiōe aque incluse in eo que nō inuenit viam exit⁹: et incipe in cura ei⁹ purgādo caput nutricis cū yeris magnis: et caueat ab oib⁹ cibis generātib⁹ vētositatē et supflua grossa: deinde incipias in ei⁹ cura cuz eis q̄ mittunt in narib⁹ pueri: sicut de oleo amigdalar̄ amarar̄: aut de oleo anetino aut de ben optio: aut de aqua maiorane: et si sic sit curat⁹ sufficit. Sinaūt pone sup caput emplastrū de olibano: sarcocolla serapino gūmi amigdalar̄: si sanat⁹ fuerit sic sufficit: sinaūt accipe arios nucis et pista cū testa sua donec fiat q̄si vnguētū: misce cū eo parū olibani et pone sup totum caput post rasurā: et permitte aliq̄t dieb⁹. Ista medicina restringit caput et redire facit ad mēsurā debitā: deinde mitte in narib⁹ ei⁹ fel lupi vel cerebrū et parū myrrhe vel ambre et fac hoc in quolibet mēse. Paruitas capitis si fuerit naturalis nō curat.

¶ De inflatione vētris puerorū. Cap.iiij.

Multotiēs accidit eis cū magnitudine capitis inflatio vētris: et cura ei⁹ est q̄ accipiat myrrhā et aloē et crocū et cōficiant cū aqua fabarū: et pone super caput et si cū inflatiōe vētris in magnitudie capitis macre=

scit corp⁹. Accipe zurũge. ʒ. v. auellanaꝝ. ʒ. vij. amigd. ⁊ feni
culi aureũ. i. terãtur ⁊ extrahat ab eis oleũ: deinde immitte
narib⁹ vsq̧ ad. ʒ. iiij. ⁊ vnge caput ⁊ mitte in narib⁹. ⁊ da bi
bere nutrici cũ lacte. ¶ De sternutatione pueroꝝ. Cap̃. v.

Sternutatio accidit in cerebro vel in tunicis ei⁹: ⁊ si
gnũ ei⁹ est ꝙ oculi ꝓfundant ⁊ supuenit febris. Cu
ra ei⁹ est ꝙ ponas sup cerebrū folia portulace aut
rasurã cucurbite cũ oleo ro. ⁊ farina ordei: aut vnge caput
cum vitello oui ⁊ oleo rosato.

¶ De vigilijs puerorum. Cap̃. vi.

Vigilie accidũt pueris ĩ prima etate ex corruptio
ne lactis. Et cura eius est vt mittatur in naribus
pueri oleũ violatũ cũ aceto aut oleũ anetinũ cum
succo lactuce: ⁊ vnge caput ⁊ stomachū cũ istis oleis: et sit
solicitudo nostra in correctione lactis: ⁊ da suggere syrupũ
papaueris ⁊ vnge timpora ⁊ frontẽ cũ oleo opij ⁊ croco.

¶ De epilepsia puerorum. Cap̃. vij.

Epilepsia accidit duob⁹ modis aut eñ nascit puer
cũ ea: ⁊ est ex malicia cõplexionis naturalis in cere
bro hũide aut frigide: aut erit eis accidẽtalis. Et si
naturalis est qñ cũ ea nascit. Signũ accidẽtalis est qñ ad
uenit post partũ. Et cura naturalis est obseruatio diete: qñ
cũ mutauerit etatẽ sanabitur ab ea: si autẽ nõ fuerit sanus
sectabitur eũ vsq̧ ad mortẽ. Et curatio accidẽtalis est soli
citudo circa corruptionem lactis: vt caput corpus nutricis
purgetur: et caueat ab omnibus cibis generãtibus flegma:
⁊ nõ lactetur puer nisi in ea quantitate qua possit digerere
vel min⁹: ⁊ mitte ĩ nares medicinas calidas: ⁊ odoret assam
fetidã ⁊ rutam ⁊ vnge cũ oleis calidis ⁊ suspẽde peoniam in
collo ei⁹: ⁊ liga ad pedẽ eius lapidẽ smaragdi: et nõ accidet
eis epilepsia ⁊ si durauerit post hoc da tyriacã magnam.

¶ Seq̃tur de quadã passiõe q̃ dicit mater pueroꝝ. Ca. viij.

Sequit de quadã passione q̃ dicit mater pueroꝝ: hec
infirmitas accidit pueris in prima etate freq̃ẽter:
et signũ ei⁹ est plãcturus magnus multus timor in
somno: ⁊ vigilia augmẽtat calor: et ex ore ei⁹ egredit odor
fetid⁹: ⁊ causa huius egritudinis est acceptio lactis plusq̃
possit digerere. Et cura eius est in correctione lactis: et ꝙ

detur puero dyapliris dyamascũ q̃tidie sexta pars dragme cũ lacte: ⁊ precipua medicina est in hoc tyriaca magna.

¶ De sanie aurium puerorum. Cap. ix.

Sequitur de humiditate fluẽte in pueris ab auriculis: hec infirmitas accidit pueris in prima etate ex humiditate cerebri. ¶ Et cura ei⁹ est vt mittat̃ in eius auriculis liciniũ bõbacinũ antiquũ ⁊ cũ fuerit hũore plenũ extrahat̃ ⁊ aliud int⁹ mittat̃: ⁊ forte cũ hoc tm̃ curatur. sin autẽ accipe alumẽ ⁊ dissolute cũ vino ⁊ intinge in licinio et intromitte. humor em̃ desiccabit̃: aut accipe croc. ⁊ nitrum contere cum aqua ⁊ aceto et intromitte.

¶ De veneno fluente de aure. Cap. x.

Sequit̃ de veneno: ⁊ hoc accidit pueris ex vesica vel plaga accidẽte in auricula. sufficit eis intromittere mel bulitũ cũ aqua: purgat em̃ venenũ ab auriculis: aut accipe folia myrte aut galle⁊ distẽperet̃ cũ aceto ⁊ itromittet.

¶ De morbis oculorum in pueris. Cap. xi.

Sequit̃ de egritudinib⁹ pueroꝝ ĩ oculis: accidit pueris in oculis diuersitas egritudinũ: ⁊ ex eis est inflatio ⁊ clausura palpebraꝝ: ⁊ forte hoc accidit ex medicinis stipticis q̃s mulieres ponũt sup capita pueroꝝ: sicut alkãna ⁊ hmõi: qm̃ supflua capitis reuertũtur ad oculos: et forte accidit eis ex fluxu materie calide et frigide. Et cura hui⁹ egritudis est qñ rubor est ĩ facie ⁊ calor in frõte: vt accipias succũ memithe ⁊ folioꝝ rosaꝝ. añ. ℨ. i. croci myrrhe. añ. ℨ. i. ⁊. ß. pulueriza ⁊ cõfice cũ aqua sarahan. i. fabaꝝ et lacte mulierũ ⁊ suppone oculis ⁊ frõti q̃tidie renouãdo q̃usq; aperiãtur oculi ⁊ est exptũ ĩ pueris. Si aũt in ocl'is nõ fuerit rubedo nec calor ĩ frõte. Accipe myrrhã ⁊ crocũ ⁊ aloẽ ⁊ folia rosaꝝ cõfice cũ bono vino ⁊ sup oculos pone. Et ꝓbati⁹ ad hoc qd sepe ꝓbaui mitte ĩ narib⁹ parũ ambre ⁊ distẽpera cũ lacte mulierꝫ. Si aũt accidat eis aliaꝝ egritudinũ aliq̃ sicut scabies ⁊ albedo ⁊ hmõi curẽt̃ cũ medicinis q̃ dicunt̃ in etatibus adolescentiũ et iuuenũ et alioꝝ: sed tñ cũ leuioribus.

¶ De obliquitate visus. Cap. xij.

Sequitur de egritudine quãdo quis oblique aspicit vel videt ⁊ hoc aut est naturale aut accidit post partũ: et cura eius est q̃ apponat̃ de nocte candela ex

parte contraria visui obliqui: et cũ receptus vel erectus fuerit in lecto suspẽdantur cultre pulchre diuersorum colorum super lectum quousqꝫ corrigatur visus.

¶ De morbis dentium. Cap. xiij.

Sequitur de egritudinib⁹ que accñt pueris circa natiuitatẽ dentiũ dixit Galienus: quãdo dentes nascuntur cito natiuitas eorũ leuior est ꝛ minoris doloris: sed dentes erũt debiliores ꝛ cũ tardauerit eorũ natiuitas erit dolor fortis: sed dentes erũt fortiores ꝛ duri: ꝛ si origo fuerit in vere nascũtur statim ꝛ sine dolore: ꝛ ecõuerso si fuerit in hyeme sed gingiue nõ inflabunt: ꝛ si fuerit in estate accidit eis paruus dolor ꝛ accidit eis in hoc tpe plurimum apostema in maxillis ꝛ gingiuis ꝛ glãdule ꝛ pruritus in auriculis: et fluxus sanguis ꝛ veneni: ꝛ forte accidit quibusdaꝫ febris ꝛ fluxns vẽtris: aut cõstipatio. ¶ Et cura eius est qñ inflat gingiua vt scalpat parũ cũ digito ꝛ postea cum oleo vl piguedie gallie aut cerebro leporis: aut lacte canis: ꝛ pone sup caput pueri aquã in q̃ decocta fuerit camomilla ꝛ anetũ ꝛ sup ei⁹ mãdibulas põe empl'a dissolutiua: ꝛ si dolor augmentet post hoc apud originẽ. Accipe butyruꝫ vaccinũ et medullã cruris eius ꝛ pone desup vel accipe cerã: butyrũ: oleũ laurinũ misce totũ: ꝛ pone sup locum. ¶ Vel accipe butyrum vacce ꝛ medullaꝫ cruris ꝛ pone desuper: ꝛ si apparuerint capita dentiũ pone super caput totuꝫ ꝛ collũ lanaꝫ mũdam ꝛ spargat quotidie super lanam aqua tepida. Et si acciderit fluxus ventris medicabit cũ eis que dicemus: postea ꝛ similiter de constipatione.

¶ De pustulis que accidũt in ore puerorꝫ. Cap. xiiij.

Vesice que accidũt in oribus puerorũ in pria etate quandoqꝫ accidunt ex corruptione lactis: vel ex acumine ꝛ illa vesicatio: aut erit nimis acuta aut parum. ¶ Signũ acute est rubedo ꝛ fortitudo doloris ꝛ fluxus saliue ꝛ signũ parũ acute est vt vesice declinent ad albedinem ꝛ sint parui doloris ꝛ humor qui ad os descendit sit multus. ¶ Cura vesicarũ acutarũ est corrigere lac nutricis cum cibo frido ꝛ hũido. deinde masticare parũ de lẽticulis ꝛ ponat mulier in ore pueri: aut accipe parũ amidi ꝛ distempera cũ aq̃ rosarꝫ ꝛ suppone: ꝛ pone i ore pueri aquã macia-

norũ vel maloꝝ granatoꝝ. Et si acuta fuerit ꝛ nimis colerica misce cũ istis succũ lactuce aut portulace aut vue canine. Et cura vesicarũ parui acumis declinãtium ad albedinẽ est vt accipias mirrhe croci ana.ʒ.i.zuchari duplũ pulueriza ꝛ mittantur in os:ꝛ si plage fuerint nigre aut putride medicabimur cum medicinis dictis in etatibus iuuenũ.

¶ De vomitu in pueris. Cap̃.xv.

Accidit pueris in pꝛia etate multꝰ vomitꝰ multis causis:aut ꝑpter lactis multitudinẽ acceptã magis q̃ digerere possit:aut propter corruptionem eius et maxie si puer fuerit hũidi ꝛ debilis stomachi. Et cura est vt vetes multitudinẽ lactis:ꝛ post ꝯsidera in vomitu si sentiꝶ odor acetosus ꝛ fuerint in eo hũores al. Accipe olibani sextã partẽ.ʒ.i.ꝛ ruthe sicce tertiã partẽ.ʒ.i.pulueriza ꝛ misce cũ syr.rosaꝝ.ꝛ da puero:aut accipiat mater parũ cimini ꝛ sumach ꝛ masticet:et ponat i ore pueri. Aut deꝶ puero syrupus maloꝝ granatoꝝ cũ menta. Aut qđ sepe ꝓbaui accipe ligni aloes.ʒ.i.ꝛ masticis.ʒ.ß.galle sextã partẽ.ʒ.i. Molle totũ ꝛ cõfice cũ syrupo rosaruz et modico algalie et da puero anteq̃ suggat lac.et põe sup stomachũ hoc emplastrũ mastix:aloe achatia galla olibanũ panisvsti ana:confice cum oleo rosato:et syrupo rosarum et pone super stomachum:est enim expertũ ad vomitũ et saliuam puerorũ. Et si in vomitu nõ fuerit odor acetosus sed acutus et calor declinet parũ ad acumen.vel calor ad palorẽ:ꝓpina puero parũ de rob aggreste vel citoniorum vel coctanoruz:aut de istis.

¶ Trocisci valẽtes ad vomitũ puerorũ. ℞.ro.spodij ana.ʒ.iiij.galle.ʒ.ij.semis portulace semis lapatij añ.ʒ.i.ꝛ.ß.carabei.ʒ.ß.cõficianꝶ cũ aqua aggreste vel cũ aq̃ maloꝝ granatorũ ad pondus.ʒ.i.ꝛ da trociscũ vnũ puero cũ syrupo rosaꝝ ꝛ pone sup stomachũ istud emplꝛm.qđ valꝫ vomitui ꝛ fluxui vẽtris q̃ accidũt pueris. ℞.farine ordei:rubiviridis corticis mali granati añ.cõfice cũ aq̃ rosarũ et pone sup stomachũ.

¶ De fluxus ventris puerorũ. Cap̃.xvi.

Multotiẽs accidit fluxus vẽtris pueris ꝑpter nationem dentiũ sicut diximus. Uel ꝑpter frigus cuꝫ ligaꝶ puer. Aut ꝑpter corruptionẽ lactis ex colera aut flegmate. Et signuꝫ colere est ꝙ inuenitur in egestio-

ne pueri citrinitas & acumē: & q̄ exit sine mora. ¶ Et signū frigoris & flegmatis est albedo in egestione & tortio in ventre cum egerit & nisi flegma sit viscosuꝫ exit statim. Et cura est vt detur puero syrupus rosarum vel macianorū vel mali granati cū mēta: & accipiat de spodio in aq̄ posito ad bibēdū: aut accipiat fermētuꝫ dissolutū in aq̄ & cola & mitte sextā partē.ʒ.spodij & tres ꝑtes.ʒ.galle &.ʒ.ß.croci & da bibere. ¶ Aliud accipe semen lapacij et violarum et misce cum vitello oui assati et da puero. ¶ Aut da ex hac medicia experta. ℞.seminis lapacij: arilli vsti: vuaruꝫ passaruꝫ: ana.ʒ.iiij. glandiuꝫ: semis papaueris albi: ana.ʒ.ij.croci: aurea quattuor: pulueriza et detur ex eo puero cum rob de citonijs vel syrupo rosarum: et pone super stomachum emplastra stipticа: et accipe aquam decoctionis sumach: et malassa cum farina ordei: vel farina milij superpone si cessauerit fluxus bonum est. Sinautē accipe achatie ceruse: ana.ʒ.i.opij septimam partem.ʒ.et forma licinium & superpone & statim cessabit fluxus. ¶ Si autem fuerit ex frigore vel flegmate detur puero octaua pars.ʒ.gallie cuꝫ succo coctanoꝝ vel detur pars quarta.ʒ.olibani. Emplastrū constipans ventrem valet stomachis puerorum. Accipe crocum: mirrhā: ceram confice cum vino et pone desuper.

¶ De constipatione puerorum. Cap.xvij.

Multotiens accidit pueris ꝯstipatio. Et cura eius est vt des nutrici parum cucumeris asinini: dein de alia die lactet puerum: aut accipe lacteridis tere et fac cerotum: & pone desuper: aut accipe mediam partem stercoris soricini et terre cuꝫ pinguedine: renum yrci et fac liciniū parum & suppone & si acciderit puero duorū mensium vt cōstipet̄ eius natura et alteret̄ in calore et nō potest vomere. Accipe sarcocolle tertiā partem.ʒ.vnius & da cum lacte matris eius: aut fac clystere cum oleo vio.

¶ De tussi puerorum. Cap.xviij.

Tussis accidit pueris in prima etate. Lingue auteꝫ eorum non possunt claudere epiglotum: et sic infrigidatur pectus & eius instrumenta: & cura eius est cū eis q̄ sunt sicut cibꝰ & medicia. Isti em̄ nō debēt curari cū forti vel vehemēti medicia. Sꝫ accipe amigdalas dul-

ces:pista et confice cum aqua feniculi et coque cuz ea ꝛ propina puero sero ꝛ mane. Aut accipe aquā feniculi ꝛ misce cū lacte et da puero. ¶ Et si cū tussi fuerit asperitas et siccitas accipe semen citoniorū ꝛ resolue cum aqua calida ꝛ extrahe viscositatē: coque super ignē cū penidijs ꝛ oleo amigd. ꝛ da. ꝛ si fuerit calor misce succū maligranati dulcis.

¶ Medicamen ad tussim puerorum cum calore. ℞. papaueris albi: dragaganti: ana. ʒ. ß. seminis cucumeris. ʒ. i. Cōfice cum aqua decoctionis sebesten.

¶ Aliud ad tussim puerorū. ℞. passas sine arillis fac bulire vase ferreo: sȝ caue ne adurant: pista ꝛ misce tandūdem penidiorum: ꝛ da puero sero et mane ad modum nucis.

¶ Aliud ad tussiȝ frām. Accipe mirrhā ꝛ misce cū melle ꝛ cū oleo amig. ꝛ ꝓpina. ¶ Et si pect⁹ pueri fuerit plectoricū accipe dragagātū galbanū: aā. mitte ī vitello oui assati: ꝛ da. ¶ Et si acciderit strictura anhelit⁹ accipe se. lini pista cum melle: aut accipe se. bombacis ꝛ cōfice cū vitello oui assati. ¶ Et si cū tussi fuerit flux⁹ vētris da syrupū mirthi cū lacte coctū. Aut coq̄ dactilos cū faria siliginis ꝛ lacte ꝛ ꝓpina.

¶ De pruritu et vesicis puerorū. Cap. xix.

PRuritus ꝛ vesice accidunt pueris in coxis ex acuitate vrine et qñqȝ accidunt diuersa vulnera in corporibus puerorum ex corruptione lactis in stomacho pueri vel in se. ¶ Ex illis autem vesicis quedam sunt albe quedam rubee: quedam nigre: ꝛ quedam vehemētis doloris et quedam parui. Et si nigre fuerint cum febre significant mortem. ¶ Et cura gñalis est vt primo incipiat in correctione lactis et ponat puerū in caldario pleno aqua calida ad attrahēdum sup̄flua ab interioribus ad exteriora ad superficiem cutis vel corporis et da puero medicinas ad expellendum superflua ab interioribus ad exteriora ad superficiem cutis sui corporis: sicut est decoctio dactilorum aut ficuum cum aqua feniculi. ¶ Et cum intellexeris ꝙ omnes sup̄fluitates sunt extra. balnea quotidie in aqua decoctionis filiorum rosarum et mirthi ꝛ huiusmodi. Cuȝ autē puer exierit ab aq̄ vngat oleo rosato. ꝛ si vulnera fuerit sicca cū oleo violato. Si hūida ex multitudine veneni pone desuper cerusam mixtā cū cera ꝛ oleo ro. ¶ Et si affuerit pruritus ꝛ

puer transierit sex vel septem menses ipsuz balnea primo in aqua decoctionis violarum siccarū et ord. excorticati malvavisci: fenugreci: feniculi: cucurbite: sed nō vngues aliquo vnguento et da nutrici succum fumiterre: mirabolanos citri et abstineat nutrix ab omnibus dulcibus et salsis adurētibus sanguinē: et si acciderint in crure aliqua vulnera post balneum superasperge puluerem amidi spodij alkāne: rosarum myrrhe et farinam ordei.

¶ De lumbricis puerorum. Cap. xx.

Non oportet nos dare medicinas fortes pueris ad potandum contra hanc passionem: sed eligemus ex eis que apponuntur extra.

¶ Medicamen extrahens lumbricos ab intestinis. Accipe ciminum pista cū felle tauri recenti et pone ad vmblicū.

¶ Aliud. accipe lupinos asininos. ʒ. i. olimpiadi: et baccarū lauri. ana conficiantur cum felle tauri recenti. et da quotidie ad bibendum. ʒ. i. aut aquam sebesten: aut oleum oliue: aut comedat amigdalas amaras.

¶ De inflatione vel eminētia vmblici puerorum. Cap. xxi.

Eminentia vmblici accidit pueris quando multum plangunt: vel vociferant: aut ex tussi magna: aut forte accidit ex casu vel percussione. ¶ Et cura est vt accipias lupinos et petias panni linei: et combure et confice cum vino: et interpone stupas et pone super vmblicum: et si fuerit fluxibilis cauterizetur in circuitu vmblici: et non in loco fluxibili propter tenuitatem cutis: et si indigueris fortioribus medicinis pone medicinas quas dicemus in crepature capitulo.

¶ De crepatura puerorum. Cap. xxij.

Iam diximus superius quot modis accidit crepatura: sed modo non indigemus nisi medicinis pueris necessarijs. ¶ Emplastrum valens crepature puerorum. ℞. aluminis aureos quindecim galle: aureos duos: terantur et conficiantur cum vino quousq; inspissetur. et pone super locum et superpone spōgiam intinctā in aceto mixto cum aqua cum ceciderit aliud reponatur.

¶ Aliud leue ponatur super pannum aliquem glutinum de corijs: et super locum ponatur: et permitte quousq; adhe-

reat:et si ceciderit aliud reponatur.

¶ De lapide in vesicis puerorum. Cap.xxiij.

Lapis qui generatur in vesicis puerorum facit stranguriam: dolorem magnum et tenuitatem vrine: et pruritum in virga: et forte erit virga semper erecta. ¶ Et cura eius est in balneis vt balnees puerum quotidie in aqua calida: et da ex ista medicina.

¶ Medicamen prouocans vrinam et frangens lapidem. ℞.olibani vnchen.ana.confice cum melle: et detur ad modum auellane mane et sero.

¶ Medicamen expertum ad grauitatem lapidis et difficultatem vrine. Accipe septem nuces virides et pista cum cortice exteriori: et accipe manipulum vnum porrorum non lotorum et extrahe succum ex vtroque in vase vitreo et cola: et da puero omni mane septem diebus: et quando ibit dormitum vnge virgam et testiculos oleo antiquo vel oleo de ben.

¶ De relaxatione puerorum siphac. Cap.xxiiij.

Relaxatio accidit pueris vel in vno membro vel toto corpore et prohibet ipsum ab ambulatione et motu: et prouenit propter viscosum humorem relaxantem neruos. ¶ Et cura eius est si non fuerit naturalis vt des nutrici syrupum factum de medicinis subtilibus. Et sit eius cibus siccus sicut res assate: et non comedat lac nec carnes duras ouinas: nec pisces: nec vinum limphatum: et antequam lactetur puer ponatur in balneo: et inunge eius iuncturas cum oleo de costo vel de castoreo: et vtatur quotidie isto electuario.

¶ Electuarium quod composuit Galienus cuidam puero qui patiebatur spasmum in toto corpore. Recipe mentastri rosa.cynamomi.masticis.fu.meu.ameos. doronici. zedoarie: gariofilorum: ana aureum vnum.sandalorum.ligni aloes ana.ʒ.i.musci.ʒ.ß. vnge omnes medici. balsamo et confice cum melle: et da quotidie quartam partem.ʒ.i. vel.ß.et si spasmus fuerit in toto copore: pone super spondiles dorsi emplastrum euforbij.quod sic fit. Accipe cere.℥. i. euforbij ʒ.i.olei quod sufficit etc.

¶ Liber Rasis de secretis in medicina qui liber Aphorismorum appellatur.

Congregaui in diuisionib⁹ egritudinū: et ostēdi curas ⁊ curarꝫ naturas ex canonib⁹ antiquorꝫ: ⁊ ex tractatibus ⁊ sermonib⁹ ſm possibilitatez meā: ⁊ deū exoro: vt mihi tribuat cōplemētū et possibilitatez perfectionis huius libri: vt ex eo vtilitas ꝓueniat. Jam cōpleuimus librum cōgregationum in artibus rerū expertarū. s. philosophie et physice duorū in quibus sunt verba et facta infinita. Nec etiam homines in eis complementū habere possunt. Sed intētio nostra est in hoc opere ostēdere vtilitatē hominum. Et diuersificamur in hoc ab antiquis qui occultauerunt res que sciri erant necessarie et viam scientie et virtutis priuabant lumine. Et testis huius rei est liber noster magnus sciētia diuina qui est liber de spiritualibus ⁊ noster de spiritu. Et sermo noster in libro dietarū: qualiter. s. ab eis venia remoueretur in omni tempore. Et abbreuiaui verbum vt ad res quis facilius posset attingere. Et retributiōe a deo expecto: qui mihi prestabit auxiliū: sine ipso enim nulla res habet effectum.

Inquit abubetri nō est occultus homo sapiēs: ⁊ omni tēpore sup fraudes: et occultationes viarū scientie artiū antiquarū: quas rationes cōgregauerunt cōpilatores: et inuenerūt vias tam occultas ꝙ manifestas. Et hic noster liber est primus: et est secretū ⁊ est cōueniens. Et nō mōstretur ei qui nō meretur. Et in eo cōtinetur ratio et cōplementū antiquorꝫ: ⁊ ꝙdiu dies et anni fuerint ꝑ hūc meū librū: viuā et lucrabor et nō dubito qn hic me⁹ liber sit res secreta. Ego enī ꝓposui quedā secreta in eo dicere: et in ꝓnosticis rerū futurarū: et in cōfidētijs et casibus ꝗ acciderūt mihi. Quas cōfidētias a sapiētib⁹ sunt lucratus aggregatas a libris eorꝫ quas ipsi nō ꝑfecte manifestauerūt. Et ex rebus quas in meipso sum expert⁹ et acq̄siui ꝑ meam rationem. Et testis est mihi sermo meus rationalis: et loquutus sum in medicinis et dietis cōgregatis: et volo ex eis tēperamentū facere: et volo vt ab accidentibus sint remota verba mea. Et dico ꝙ hic meus sermo est res breuis vtilitatez magnam cōtinens in sciētia medicine ex vtilitatibus eorū que

hominibus accidūt. Et scias q ipse est totius vtilitatis medulla et margarita claritatis q̄ ad tenebris ad lucē lucessit. Quē librum antiqui laudarēt si viuerent. et ipsum diuisi in sex sermones absq alia supfluitate cū cōplemēto et breuitate. Nūc loqui incipio cū ṽtute mea nimia et sciētia occulta. ¶ Sermo primus de pronosticis rerum futurarum. ¶ Secundus de experientijs et confidentijs. ¶ Tertius de casibus qui mihi acciderūt. ¶ Quart⁹ de dietis medicinis et cibarijs. ¶ Quintus de verbo ypocratis. ¶ Sext⁹ de sciētijs et de intellectib⁹ sine q̄bus rect⁹ medicus esse nō potest.

¶ Liber primus de pronosticis rerum futurarū.

Capitulum de nebulis.

INquit Rasis cum in ciuitate fuerit multitudo nebule cum pluuia permanente ꝓnosticat algidri: pūcturas rubeas et vocat in arabico alchiteba. Que si sine apostematibus fuerint significat et pestilentias et lupos. Sed qualiter est cura earum rerum purgabitur homo ante tempus estiuum cum rebus subtilibus rob fructuum ⁊ odorabit odores delectabiles et comedet alkanebit.i. colūbas siluestres que in domibus nō nutriuntur et aues volatiles. Et quod comederit et biberit sit tēperatum cum rob lapacij: et cum aggresta et cum his rebus euadet.

¶ Et si nebula aduenerit absq pluuia et autūnus qui precessit etiā fuerit siccus pronosticabūtur egritudines capitis tūc. et ꝓnosticātur epilepsias ⁊ egritudines melācolicas. Et tūc balneamini balneis calidis tēperatis: ⁊ vtamini rebus somnū ꝓuocātibus. Et mollificet naturā corporis: et continuamini cū vino claro boni odoris qd sit tēperatū. Et post cibū odoret rosas ⁊ violas: ⁊ nenufar. ⁊ accipiat bolum armenū. ¶ Qū fuerint vēti collaterales et aliq̄bus alijs corrūpuntur cōplexionib⁹ tēperate: et melius in hoībus volētibus reduci a cōtraria cōplexione: et crescūt egritudines timoris et paralisis: ⁊ torture faciei. Et cura harū est vna cuꝫ suffumigatiōe thuris ⁊ ciperi aut lubrie et storacis gumme.

¶ Quando in hyeme fuerint pluuie multe: et in vere durauerint hec preparantur gentes morti: et omnes illi qui sunt debiles ex natura: et qui sunt complexionis humide. Et preparatur egritudo capitis et nausea et fluxus. Et via euasio-

nis huius rei est vt vtantur in duobus temporibus cibariis in quibus sit acetum:et potius cibis cōplexionis sicce sicut arabich.i.kalandris et alkenebit:et adeodorec.i.calaminibus et caueat a laxatiuis.Et vtatur rebus frigidis et siccis sicut citontorū et pirorū et maneat in locis altis soli oppositis nō paruū spaciū:sed in illis locis immoretur diutius.

¶ Quando arbores maturantur et venenant:et vermes in eis nascuntur non debent fructus eorum comedi:quia sunt venena mortalia.Et minus qd ex eo accidit est ꝙ putrescit sanguis et febris mortalis fit.

¶ Quando videbitis tēpus nebulosum in vere et in estate durauerit caueatis a spasmo et amissione memorie et obliuione.¶ Et cura huius est inūgere caput aut tpatis aut facere babica tpata:ꝛ post hoc facere gargarismū ex succo endiuie ꝛ aq̄ rosaꝝ tpatis cū secaniabi ȝnchari simplicis acri.

¶ Qui accipit medicinas laxatiuas in autūno ꝛ fecerit minutiones per vomit⁹:ꝛ nā eius tpari nō possit:si corpus cuȝ hoc adhuc sanū non fuerit caueat statim ne ampli⁹ vtatur.

¶ Qui multum fuerit vsus minutione in autumno dicatis ei:qꝛ accidit ei timor ꝛ amissio luminis.

¶ Pulsus cum est fortis et cum tentas est mollis:et mutatur facies et sudor multus et grauedo dorsi et oculi graues et cura eius est in confidentiis.

¶ Quādo infirm⁹ sensit egritudinē stomachi sui ex nausea ꝛ amisit appetitū et in ore vaporis malos senserit ꝛ in naribus fetorē vrine:et stercorū sciatis ꝙ hec febris ē mortalis.

¶ Quando hyems fuerit calida et ver frigidū accidit capitibus catharrus et timet homo ne ad membra veniat pricipalia et via euasionis hec est separare materiā cibis medicantibus:et cum medicinis ad cibaria pertinentibus ꝛ confortare cerebrum cum rebus odoriferis temperatis in frigiditate et caliditate ad siccitatem pertinētibus.

¶ Cum facies fuerit facta dura et nigra et fuerint in ea vene et in oculis rubedo ostendit sanguinem esse corruptum. Et si forte pili cadunt et guttur inflatur ostendit lepre initium.Preparet ergo corpus ad curādum cum decoctionibus tamarindorū et prunorū et aliarum rerū laxatiuarum.

¶ Constipatione accidēte et simul egerere et tarde et egri-

tudinē nō amittere:et egestione fetida existente dicatis:q2
egritudo est mortalis:et tamē diu durat vita et nihil isti ꝓ=
dest nisi ius auiū vt nō deficiat cum fluxus fuerit.
¶ Cum quis fuerit in die crisis et oculi eius fuerint mino=
rati et nares tortas habuerit:sine dubio morit̄: et alie egri
tudines non sunt timorose q̄uis fuerit multe.
¶ Qui in die primo egritudinis impatiens fuerit et suspi=
rauerit et fractus fuerit mente amittet somnū superflue et
magis spera mortē nisi fuerit melācolicus naturaliter.
¶ Cum palpebre oculorꝫ amborum mouentur ostendit ꝙ
humores adeo ascendūt:et dico ꝙ accidit eis emigranea.
¶ Cum alia mēbra tremunt ostendunt vaporem sup̄fluum
in corpore existentem:et sudor balnei cum remouet.
¶ Totum corpus saltare et tremere ostendit vapores gros=
sos in corpore et dieta:et balnea eos remouent.
¶ Membra inferiora saltum habere demonstrat humores
descendisse ad eos et vtatur vomitibus:et curatis dixit ꝙ
illud demonstrat motu vel viam.
¶ Ventositates in corpore absq̄ vaporibus que nō minuū
tur et in corpore mouētur nimiū:ꝛ dolor aut motus si mul=
tus fuerit dico ꝙ tp̄amentum non existit. Et cura corporis
q̄uis multus sit facit in fine quod diximus:ꝛ ecōuerso non
noui aliquem qui hec dixisset preter Galienuꝫ solum.
¶ Qui impatiēs fuerit ꝓpter dormitionē mēbroꝝ inferio=
rum habebit podagrā. ꝛ opilationem in via spiritus:ꝛ ac=
cidet ei hoc propter malam curam quam habuit et accidit
ei hoc propter spiritus paucitatē. ¶ Cum aliq̄n alicui acci=
dit dormitio mēbroꝝ suoꝝ dicat ei ꝙ mortē habebit subi=
taneā vel poterit latus vnū amittere ꝓpter ventositatem q̄
loca illa opilat. Et comedere cinamomū cū oleo alsalforat
illud remouet. alforat .i. fisticus est arbor cipresso similis.
¶ Cum ascēderit vapor ad caput ex caliditate:ꝛ qui hꝫ ali=
ces vel ꝯsīr amittit visuꝫ vl̄ cadit in terrā: dicat̄ ei ꝙ habet
corruptos humores qui in corpore eius mouent̄ et aptetur
statim ad soluendū eos ab intus cū vino tp̄ato: et exterius
cū balneis tp̄atis ꝛ dietis equalibus. ¶ Non euadit hō qui
mari vicinus existit ꝛ lacunis:ꝛ prolongat̄ in etate a debi=
litate membroꝝ inferioꝝ et amissione luminis: et post hoc
hh

accidit his qui i his locis nati sunt ꝛ a terra recedūt: ꝙ diu vixerint: ꝛ vngāt corpus suū rebus odoriferis: ꝛ exercitetur ꝛ nō vtaꝛ carnibus grossis: ꝛ comedat aues cuꝫ agezebre ꝛ mucharoga sparsis cū agresta ꝛ aq̄ rosarū: ꝛ colet aquā cuꝫ bolo ꝛ choabori: ꝛ faciat instr̄m ex auro ꝛ intingat in aqua rosarū ꝛ in spica q̄ est intrita cū aggresta: ꝛ ponat in oculis mane ꝛ sero postq̄ suffumigauerit faciē cū vapore aque cali de. Nō cōedat pisces ꝛ accipiat trociscos muscatos factos cum secaniabin zuchari albi. tp̄s xo autūni in ripis nariuꝫ magis tpatū existit: qđ est stabile. Sꝫ ꝓperet homo ad odo randū odorabilia ꝛ maturādū humores ante aduētuꝫ frigi ditatis. ¶ Cū pili palpebrarum ceciderint ꝛ pili capitis: et scissi fuerit: dicaꝛ ꝙ habet putridos hūores: et ideo ꝓperat hui⁹ dānū. Sꝫ dꝫ custodiri in locis altis ꝛ dꝫ custodiri hec putredo ꝛ faciat res quas añ diximꝰ et purgat corpus eius cum pillulis aloe que sunt experte: ꝛ cū syrupo prunorū cui misceaꝛ aq̄ fabaꝝ ꝛ aqua endiuie. ¶ Qñ in ore stomachi fe bres fuerint in calore sup̄fluo corrūpitur ꝛ minuunꝛ carnes ꝛ exiccanꝛ ꝓpter incōuenientiā colere ad naturā que ibi est et exprimiꝛ et cadit in venas: ꝛ propter hoc apparent vene in ethicis: et fiunt sicca corpora. Et signum febriū oris sto machi ira et ire facilitas: et sitis statim. Et ex eis que ma gis ipsis conferūt est vt capiaꝛ lib. i. zuc. ro. et pisteꝛ cū rob acetositatis citri acris: ꝛ fiat sicut massa: et bibat ex ea ter tiaꝫ lib. ꝛ comedat ex eo. ʒ. i. post cibū tribus hor. ¶ Si fue rit in ore stōi frigus facit oscitationes maxime. ¶ Si come dit res frigidas ex cibarijs et potibus er facit acetositates multas et rugium et ventositatē. Res autem que maxime eis conferūt est ꝙ post cibuꝫ accipiat dyacitoniton in quo est multum de cynamomo et de musco: et bibat post ipsum vinuꝫ coloris aurei: et comedat post hoc fisticos positos in aqua rosata ꝛ extergatur desuper piper. ¶ Omne cibariuꝫ calidum vel frigidum facit sine dubio tres maneries vapo ris. scꝫ vaporem sanguineum temperatum in quo viuit spi ritus naturalis: et vaporem frigidum: ex quo multa genera tur egritudo vaporem calidum ex quo birsen generaꝛ. Va porem autem temperatū vt ostendit subtilitatem spiritus in cogitando tam in tristitia ꝙ in corporū liberalitate vapo

rem nō frigidum monstrat tristitia ꝛ ponderositas:ꝛ frica-
tio et ira in somno:ꝛ mala cogitatio:ꝛ vaporē calidū osten
dit frigiditas extremitatū:faciei macies ꝛ oris amaritudo
et oculoꝝ ardor:et desideriū aeris et aq̄ frigide:et maxime
si in vrina hꝫ tincturā croceā.Et cura hec ē vt accipiat ace-
tositatē citri acris partē vnā:et aque tamaridoꝝ partē aliā
et aque fabarū aliā:et aque endiuie partes duas post deco-
ctionem et decollationē colature apponātur due ꝑtes zuc-
cari tabarzet:et ponātur ad ignē vel nō fiat siccū:et admi-
nistret ex ipso.ℨ.ij.cum tanto aque. ꝛ cū.ℨ.i.syrupi prunoꝝ
et iuiubarū:qđ fit cuꝫ succo pomoꝝ acrium:et ꝑata vtatur
dieta:et balneis ꝑatis.ꝛ bibat vinū ꝑatū in aqua in qua
sunt emblici: ꝛ sit aqua niuis.et ex aqua ista accipiat pon-
dus lib.i.ꝛ sit hec aqua in vase paruo:virtus hui⁹ syrupi est
vrinā ꝓuocare ꝛ colerā extrahere et corp⁹ purgare. Qđ au
tem vaporē expellit frigidū.est aqua maiorane ꝛ aqua forē
gomes:ex quib⁹ lib.i.accipiat:et aque endiuie libra vna:ꝛ
saluie libra vna:misceātur coquantur et colent:et zucchari
tabarzeth:et mellis:ana partē.ponātur aque cū melle zuc-
caro que in olla ad ignem leuē et misceantur multum cum
ligno vitis:et duꝫ bulierint ponatur intus sticados recens
vsq̨quo fiat syrupus:et ponatur in eo dauich.i.campho.et
medietas vnius et mechali musci rubei:et dent ex eo.ℨ.ij.
cuꝫ duplo aque frigide:et post accipiat ieiunus ex istis tro
ciscis. ℞.kebucoꝝ emblicoꝝ:ana partes duas:cinamomi
partem vnam:gariofiloꝝ:assari:bdelliū:ana parteꝫ mediā:
terātur et conficiant cū succo pomoꝝ acriū et fiāt trocisci.
¶ Non fiunt egritudines ꝓpter superfluitatem humorū am-
plius q̄ ꝓpter defectū humoꝝ et error magistrorum vt hic
est nimis testificatus:ꝛ hoc est propter experientiam.
¶ Qui somniat terribilia multa ꝛ cum euigilat somnū ob-
liuioni nō tradit:ꝛ dicit oīa sic q̄ ex eis nihil dimittit ꝛ ite-
gre dormit de nocte plenus est humorib⁹: ꝓperet ergo ad
purgationē. Qui viderit huiusmodi somnia et cū excitatur
obliuioni tradit:et cū hoc bene nō dormit ꝛ pulsus ipsius ē
debilis:egritudo ex defectu humoꝝ ei ꝓuenit. Dieta hui⁹
sit cibaria subtilis substātie:et bona que corpus confortēt:
et fugiat euacuationē:et omne quod eum exiccauerit.

¶ Qui ab alleis ꝛ porris abstinuerit nocumēta maloꝝ hu-
morum euadet: et maxime si mel mirabolanorū kebulorum
comederit. ꝛ electuariū de cinamomo successiue.
¶ Cui dolor fluxus sanguinis nariū euenit sup̄flue q̄nta die
sue febris in die crisis euadet ab egritudine.
¶ Cui dolor capitis durauerit sine aliqua cā quā ipse cogno
scat ꝛ fuerit nimi⁹: stomachū purget suū ab hūoribus calīs.
¶ Qui quinquaginta annos transierit et dolores renū ha-
buerit: a dolore nō pōt euadere: antique eīn egritudines cū
antiquis accidunt: durant in eis dum viuunt: et huic ꝓdest
egritudini medicina albica quā nominauimus iam.
¶ Qui quinquaginta annos euaserit: ꝛ egritudo ei accide-
rit alkabit⁹ cito morit. ¶ Silr accidit iuueni si ei fortis pa
ralisis acciderit: ꝛ si fuerit cōplexionis calide minuitur.
¶ Qui impatiēs fuerit ex dolore pectoris: et absq cognita
causa eius fit. vnū est ex duob⁹: vel grossa vētositas que pe-
ctus extēdit: vel sunt humores putridi qui sub costis existūt
vel in pectore: vel tussis absq dubio: vētositatem autem de
monstrat motus et humoris et remanentiam pondus.
¶ Cui tussis ꝛ febris euenerit: ꝛ cito eā amittit dicatur ei ꝙ
apa accidet ei in iūcturis dolores acuti fortes in renibus: la
pidem portēdūt ꝛ pōdus in ipsis: ꝛ apostema ꝛ pūcturas.
¶ Cui egritudo cū vomitu cessauerit: ꝛ in testinis hʒ egritu
dinē ꝛ eis ꝓdest anates comedere solas cū medicina cogni-
ta. Et si egritudo in ipso cessauerit post duas horas vel tres
egritudinē in venis habebit: sua aūt medicina est eadē cum
premissa pri⁹ comedat sebestē ꝛ auelanas. Et cura secūdi co
medere fisticos cū cassia. ¶ Lassitudo sine cā exercitij egri-
tudinē futurā portēdit priuatiōes euacuationis rei solite si-
cut sanguis vene tā nariū vel vrine vel fluxus vrine vel emor
roydarū vel aliarum rerum demōstrat egritudines.
¶ Plato in timeo de reb⁹ futuris cognitis cū apparuerint
ꝛ in sanis et in egris cū in egritudine apparuerint sanitatē
significāt. Et quib⁹ est somnus ꝓlixior salito: et si sanis eue
nerit: credo egritudinē euenire: ꝛ si ergo cōtingit salutē ostē
dit. Et sic de siti cū hoi acciderit q̄ eā habere nō ꝯsueuit i sa
nitate res est ostēdēs egritudinē: ꝛ radix doloris existit cere
bro. Et cū egritudo aduenerit fortitudinē nature enūciat: et

sanitatē et status ei⁹ ad salutē euenit ⁊ fortior est ⁊ idē accidit etiā pati somno irato ⁊ fracto absq̧ labore ⁊ pēa.⁊ ostēdit egritudinē capiti vēturā.Et cū hmōi egro in fine egritudinis ꝯtigerit exitū ab egritudie nūciabit:⁊ ipatiētia ī somno pꝛio ostēdit ꝙ somno idiget. Et ipatiētia mane post somnū:⁊ post somni mēsurā portēdit egritudinē ⁊ laxationē neruorū.¶ In cui⁹ corde euenit mēbroꝝ nimia mollificatio dicat ei ꝙ morit. Spūs eīm patit paucitatē:⁊ accidit hoc accipiēti medicinā violētā:vel cui sanguis a narib⁹ fluxerit superflu⁹:vel cui nausea cōtingeret supflua:vel q̄ nimio vtitur coitu vel q̄ fluxū vētris patit:vtat ĝ cibariīs cibū vel corp⁹ augmētātib⁹ sicut vitellis ouoꝝ ⁊ iure auiū:et vino optio.
¶ Cui inflāmatio ⁊ rugit⁹ vētris eueniret:timpanitē significat ꝓpter egritudinē epatis.vtat ergo cibariīs cū p̄paratione ex cimino et camel.⁊ comedat alkatonas cū medulla fisticoꝝ:et caueat ab herbis frigidis ⁊ humidis et fructibus.
¶ Qui cōquerit ꝓpter sudorē sub brachiīs:⁊ si est supflue fetidus.⁊ hmōi habere nō est solit⁹:timeat de lepra.comedat ergo alkaneat ⁊ sunt alorpf.⁊ laxet cū succo ei⁹. ⁊ accipiat ab eo li.i.⁊ aque fumiterre de aqua maiorane postq̄ bulierint:⁊ colate fuerint:⁊ bibat ex ea p vnū mēsem.⁊ nunq̄ sumat carnes salitas:nec etiā q̄cq̄d fit de lacte: ⁊ cū hoc vene ipsi⁹ cessabūt ⁊ habeat balnea tēperata ⁊ exercitet.¶ Qui panē azimū comedit grossas egritudines magnas habebit corda pua:⁊ epata ī eis q̄ sunt timidi exercitio supfluo indigēt cibariīs vtant tpatis ⁊ potib⁹ cōueniētib⁹ et aere eq̄li.
¶ Qui spatulas amplas habētes ⁊ brachia tenua comedāt res subtiles et frigidas:et res frigidati attinentes ⁊ sint in quiete:et caueant a frigore et calore superfluis:vt nō comedat fructus etiam frigidos et humidos.

¶ Liber secūdus de experimētis et cōfidentiīs.

¶ Omnis egritudinis sicce canon cure ipsius est odores boni et aues et vina conuenientia.

INquit Abubetri oēs res naturaliter in hoc introitu existūt post inuētionē medicinarū ⁊ custodiam et preparationē eaꝝ etiā intellectū doctorum et custodiā planetarū: et lune: et temporis qđ aptū est ad medicine cognitionē: et admini

strationẽ. Et dicem⁹ ꝟbum qđ ypo. dixit in libris vbi dixit. Qui dixerũt ꝙ sciam habuerint medicine: ꝛ habuerũt in se partẽ intelligẽtie ꝛ sciẽtie et cognitionis festine: nõ reputẽt astronomiã partẽ esse paruã eoꝝ q̃bus indiget medicina. Et dixit astaroth. Sapiẽs in libro scientie sue de signis et lune effectib⁹: quẽ librũ alter nõ precessit in expositione libri: q꞉ philosophi et sapiẽtes aliĳ preter astronomos cõueniunt in hũc librũ ꝙ preparatio ꝛ cursus eoꝝ que sunt in terra. Planetarum cursu accidit: et sermo ei⁹ est in luna. Et conueniũt naturales ꝛ astronomi: q꞉ preparatio eoꝝ que in terra sunt a luna accidit: ꝛ luna respectu solis sicut excelsi regis maior dñs est. Et mutatio tẽporum ꝓpter lune stationẽ euenit cuꝫ retinet ꝛ nõ apparet vel cũ ipsi⁹ apparẽtia fuerit manifesta ta. Et hoc eis est manifestũ q̃ in mari versant꞉ et qui vineas plãtant. Et cõueniunt sapiẽtes medicoꝝ ꝙ res omnis temporũ et aeris et aquarũ et cõplexionũ et egritudinũ mutantur ex motu planetarũ cũ in lõgitudineꝛ latitudine cõsistãt. Decẽs est cũ medicinas coquere volueris ꝙ eas ĩ aqua clara boni saporis excoquas: et cũ lignis siccis et ramoꝝ vitiũ et ramoꝝ raminis: et cũ ramis rosaꝝ: ꝛ cũ arũdinibus siccis et cũ herbis boni odoris optime desiccatis. Et nunc intremus mistrare res quas dixim⁹ ꝟtuosas ꝛ scire admirãdas.

¶ Cõfectio ad febres adurentes mirabilis. ℞. mirabolanorum kebulorum citri. anã. mechal. i. cynamomi acuti zinziberis recẽtis. anã. mechal. ß. staphisagrie bone: mechal. i. terantur bene et exhibeantur et soluatur ambra in oleo sistitorum: et misceantur cum eo relique medicine cum triplo sui de melle iniubarum: dosis mechalĳ. li. i. ꝛ. ß. cum syrupo pomorum dulcium.

¶ Medicina ad easdẽ febres mirabilis. ℞. mirabolanoruꝫ indori scitri. emblicoꝝ omniũ. ana. mechal. bedegart se. pa p r. cassiañ. ana. mechal. ß. terãtur et cribellẽtur inuoluãtur in oleo pomorũ: et conficiãtur cũ triplo sui de melle cassieñ. dosis mechal. ĳ. cũ. ʒ. ĳ. syrupi maloꝝ granatorũ dulcium.

¶ Medicinas mirabilis ad quartanas. ℞. sene assari oĩum ana. mechal. i. cynamomi odoriferi: mechal. iĳ. se. endiuie: fel engemisch: sisimbrĳ sebatelle oĩuꝫ ana. mechal. ß. conficiantur cum triplo sui de melle mirabol. kebuloꝝ vel tama-

rindorum potio est mechal.iij.cum.ʒ.i.syrupi secaniabin facti in zucharo in quo fit muscus.
¶ Medicina quã laudaui ad febres.et est breuis.℞.oes.i. corpus sene:assari.yreos.oium ana.mechal.terãtur bene et cribellẽtur et cõficiantur cũ melle ceraugebini mechal.i.ß. cũ.ʒ.ij.secaniabin de zucharo facti:ꝛ de semine endiuie.
¶ Oleum mirabile qđ cõfert istis rebus desiderijs aliquaꝝ rerũ et tremori cordis et melãcolie et excusat dyamuscam. ℞.olei citri boni odoris lib.i.olei nucum lib.i.ponantur in olla limpida ꝛ coquant tãdiu ꝙ succi cõsumant et oleum remaneat:ꝛ deinde ab igne amoueat:ꝛ misceat põdꝰ mechal ß.de musco boni odoris.et ex hoc oleo bibat patiẽs cum necessitas incubuerit a duabus mechal ad medietatẽ.ʒ.i.
¶ Oleũ predicto sil'e mirabile.℞.olei pomoꝝ dulcium li.i. olei alkeiri,palidi.li.ß.ponãtur in olla vel caldaria.ꝛ custodiant ꝛ misceãtur cũ eis he aque.s.maiorane et endiuie caueat.oiuz.añ.li.ß.postꝙ bulierint ꝛ colata fuerit coquatur totũ ꝗusqꝫ aqua cõsumat.ꝛ oleũ remaneat ꝛ cõmisceat mechal mediũ ambre. ꝛ misceat et bibat tm̃ quãtũ precipimꝰ ex premisso: et vngatur pectus ex oleo et thoracis orificiũ.
¶ Oleũ occulte valẽs febribus effectus mirabilis.℞.se. endi.et se.plãtagi. et bedegart: et semis maiorane oium.ana mechal.ß.Cynamomi acuti mechal.i.et.ß.terant ꝛ cribellẽtur cũ triplo de rob citri acris vel maloꝝ granatoꝝ acrium et cõficiat,potio mechal.ij.cũ.ʒ.i.syru.prunoꝝ.℞. se.lactuce cucurbite papaueris portulace. bateke. añ. mechal.i. ß. sandali citri.cãphore albissime recẽtis.añ.mechal duo. cõficiãtur cũ triplo sui de melli sebesten.,et sumat patiẽs quotide mechal.i.et.ß.cũ syrupo violarum vel syrupo prunorũ.
¶ Oleum ad emigraneam calidam.℞.amigdalarũ dulciũ seminis papaueris lactuce cucurbite dulcis cucumeris bateke.ana.cum succo florum nenufaris terantur decies post exprimantur et administrentur.
¶ Trocisci muscati conferẽtes epydimie et interioribꝰ. ℞. zinzi.mechal duo.musci boni odoris. dauich. ij. zucha. ad pondus omniũ cõficiantur cum sy.maiorane.et fiant trocisci mechal.i.dosis trociscus.i.cuz syru.pomorum dulciũ.ʒ. ß. et succi endiuie bulliti et celati.ʒ.ij. ¶ Ad retentionem

vrine ꝛ humorū in vesica. ℞. mirrhe ciperi squinanti cina-
momi: ana partes equales ꝛ partē superficialem glandium
partes. ij. conficiantur cum oleo balsami. dosis mechal.
¶ Ad vlceratione oris. ℞. papiri combusti ciperi. yreos ce-
lestis: ana terantur ꝛ ponantur in vlcere ꝛ colluatur os cuꝫ
aqua rosarum in qua sit positus sumach.
¶ Medicina experta apatib⁹ corrodentib⁹ et aliis. ℞. ana
gellas. ꝛ est mater silua. ꝛ foliorū aluala: ꝛ est anataria ma-
sticis ciperi. se. spatule: ana. p. i. lapis lazuli sani. p. ß. confi-
ciantur cū triplo sui cū succo citri acris cocto et coaggrega
to cū dāsisahā. ꝛ ponant in apatib⁹ et eradicat radices eoꝝ
ꝛ remouet ipsorū venas. Et postq̄ apostema eradicatū fue-
rit ponatur hoc medicamen: qđ carnem generat.
¶ Confectio medicine gn̄atiue carnis. ℞. foliorū forasie. i.
cansorū ꝛ folioꝝ alkebul'. ꝛ puluis papiri combusti. se. rosa.
ana. partes equales terant ꝛ admisceant ꝛ supponant fo-
lia eiusdem vel plantaginis intincta melle.
¶ Medicina que extrahit secūdinas ꝛ fetū mortuuꝫ. ℞. ca-
storei cinamo. myrrhe. ana. fiant forme glandibus similes
ꝛ inunctio balsamo supponant. ꝛ si forte cū hoc scđina non
exierit det cum hoc de isto sy. ℞. faseoli ciceris nigri endi.
an̄. p. i. berberis. ℥. ß. coquant in trib⁹ li. aque vsq₃ quo rema
neat vna colet. detur patienti quarta ps libre vnius. cū. ℥. i.
de radicibus berberis et positio altamie in manibus ꝛ pe-
dibus confert nimiū ꝑuocationi mēstruorum.
¶ Item ad apata corrodētia cui nō est par. ℞. endiuie. plan
tagi. bezeet. i. zarmach ana. p. i. bechar. farine fabaruꝫ. an̄.
p. ß. conficiātur cum melle: ꝛ postq̄ carnē corruptā remoue-
ris supponatur hic puluis. ℞. coralli rubei lapidis lazuli sa
ni. ana. par. i. radicis pistacce bedegart faufel. ana. p. ij. ꝛ si-
mul puluerizentur et administrentur.
¶ Empl'ꝫ valēs ad idē. ℞. aloes boni. karabe egyptie adeps
indi san. dra. an̄. p. i. se. basilicōis garet. se. basilicōis maio-
ris qđ vocat purūgi. an̄. p. ß. fiat empl'ꝫ ꝛ ponat sup locū le-
sum: postq̄ lotus fuerit cū aliquib⁹ habētib⁹ vim exiccādi:
vt aqua plātaginis: vel myrrhe: vel vino stiptico: ꝛ sil'ibus.
¶ Empl'm ad vlcera ꝛ erisipillā. ꝛ est expertū. qđ. ℞. nucum
cypressi folioꝝ spice albe. i. rubei mascl'i: foliorūꝫ silue capri

ne iusquiami:añ.p.i.achatie bedegart.asse.mirthi añ.p.i. conficiãtur cuz roꝛe inuẽto sup folia acũdimi.vel succo ipsorum foliorũ.⁊ aquã ro.⁊ supponant.⁊ si cum rubedine fuerit misceatur bolusarmenus cum pꝛedictis.

¶ Medicina mirabilis nocumẽto carẽs:⁊ est bꝛeuis conferens lapidi.℞.cog.myrrhe yreos.se.endi.ciperi squinãti cinamomi mechal.i.se.spatule.bateke capparis.sparagi.petrosi.añ.mechal.i.ʒ.ß.cõficiãtur cũ melle cassiefi.⁊ detur ex eo mechal.i.cum sy.cog.⁊ zuccaro.⁊.ʒ.ij.aque.

¶ Medicina ad distillationem vꝛine ⁊ ad lapidem addens in spermate.℞.galle.in alio galange contrite et cribellate et confecte cum butyro vaccino ⁊ melle dispumato:⁊ detur cum aqua iuiubarum vel sebesten.

¶ Ad febꝛes occl'tas.℞.bedegart.se.endi.plãtagi.lactuce. bateke añ.mechal.i.se.myrthe sandalis albi:añ.mechal.i. cinamomi mechal.iij.spodij:mechal.ß.musci campho.añ. quartã.p.mechal.i.conficiãtur cum succo maloꝛũ granatorum vel pomoꝛũ et dosis mechal.i.ß.totidẽ cum sy.viol'.

¶ Oleũ cõtra quartanas.℞.assari sene cinamomi mechal. ß.se.maioꝛane herbeuenti ferigemuse mechal.i.se.endi.lactuce poꝛtulace.planta.sandaloꝛũalboꝛum:ana.mechal.ß. lapis lazuli loti mutotiens cum aqua cãphoꝛe ana.mechal ij.cum syrupo pomoꝛum dulcium.

¶ Ad typũ febꝛiũ ⁊ rigoꝛẽ.℞.radicis lilij.⁊ cinamomi polipo.ana.p.i.zinzi.p.ß.cõficiatur cum oleo balsami vel fisticoꝛũ et detur ante piodũ mechal.i.ß.cum aqua calida.

¶ Ad doloꝛem renũ et retentionẽ humoꝛũ in eis.℞.myrte amomi:granoꝛũ fisticoꝛũ ana.par.i.cinamomi ad pondus omnium conficiantur cum melle de cog.detur mechal.i.ß. cum syrupo zucharino de radicibus.

¶ Suffumigiũ ad cãtarrũ cal'm.℞.ro.mechal.x.faufel sandaloꝝ alboꝝ.ligni aloes añ.mechal.ij.musci dauich.i.campho.dauich.ij.cõficiat cũ aqua ro.in qua fuerit dissolutum mechal.i.anidi.⁊ fiant trocis.ex quibꝰ suffumiget patiens.

¶ Aliud ad catarrũ frm̃.℞.ro.sanda.albi.thuris ana.mechal.i.ligni aloes mechal.ij.costi mechal.ß.musci dauich. ij.conficiantur cum succo amigdalarũ dulcium:⁊ cum stoꝛace malassent:fiant trocisci parui cũ qbꝰ suffumigatio fiat.

¶ Suffumigium cōtra pestilentias. ℞. bedegart: sandalos cum flore myrthi: ana. mechal. i. ligni maiorane: felenge= misch: cyperi gario. zinzi. musci boni: ana. mechal. ꝭ. sy. fu. dauich. ij. conficiantur cuȝ aqua ro. in qua dissoluta fuerit storacis ambre: ana. mechal. ꝭ.

¶ Medicina paralysi cōferens exp̄ta. ℞. castorei. zinzi. co= sti dulcis: cog. aco. bacharum lauri: ana. mechal. am. musci mechal. ꝭ. teranꝭ ⁊ inuoluanꝭ in oleo alkeiri al. ⁊ cōficianꝭ cuȝ melle albo claro: detur ad magnitudinē nucis.

¶ Et ad paralisim calidā. ℞. lac ouiū nouarū sanarum ꝙ in olla limpida ponaꝭ ⁊ misceaꝭ cū eo oleū nenufaris ⁊ cucur bitarū dulciū: añ. li. i. coquanꝭ ad ignē leuē donec oleū ↄsu= meꝭ: ⁊ misceaꝭ cuȝ eo li. i. zuccari: tereniabin al. ⁊ coquatur quousqꝫ ad coagulationē pueniat: ⁊ egro administreꝭ quo= usqꝫ sanitat integre sit restitutꝰ. Et babico infrigidas her= bas habente ponatur et oleis frigidis inungaꝭ. ¶ Ad spu= tum sanguinis ꝙ ex apostemate stomachi: vel intestinorum accidit. ℞. bedegart: suchaa. i. spina alba: capillus veneris se. memithe ro. añ. ʒ. ij. charabe. boliar. floris squināti rarse sachan rasine amid. añ. ʒ. ij. farine arnuclinū ad pōdus oiuȝ conficianꝭ cū melle masticis detur ad quantitatē auellane.

¶ Ad venena. ℞. armōi. aristologie rotūde. baccharū lauri rasine: ruthe: ana mechal. i. ꝭ. ⁊ infūgaꝭ cū oleo nūc: ⁊ ↄficiā tur ex melle ficuū: ⁊ sumaꝭ q̄tidie ad magnitudinē nucis.

¶ Ad tussim. ℞. succi liq̄ri. cog. se. cucurbite drag. al. boni. añ. mechal. ij. m. penidiorū ad pondus oiuȝ ↄficianꝭ cū. ℥. i. mucil. se. citoniorū facta in aqua ro. ⁊. ℥. ij. mellis iuiuba.

¶ Medicina ad fluxuȝ experta. ℞. galle. fausel. i. auellana inda se. acetose. farine glandium añ. cōficianꝭ cuȝ melle vel cuȝ dyacitoniton acri. ⁊ administretur.

¶ Medicina cōferens epil'icis extrahens putredineȝ a cor= pore. ℞. ellebori: cantar. i. catapucie. succi maiorane. endi= uie añ. li. i. succi sticados. succe spine mascl'i. al. ⁊ rubei: po= morū dul. ana. li. ꝭ. Postq̄ bulierint ⁊ collata fuerint: ⁊ ap posuerint endiuie: polipodij: sene: aristologie: rosarum: pi= state oim ana. partem. i. buliat totū in aqua predicta ⁊ mi= sce succi malorū granatorū: ⁊ mell'. cassiefi. ⁊ penidiorū: añ. partes equales fument vsqꝫ quo fiat sy. ⁊ apponatur musti

ambre.ana.mechal.ß.et ab igne remoueatur dos.iij.pars lib.cum equali pondere succi fumitere:⁊ si non possit bibere cum hoc succo detur cum aqua frigida.

¶ Gargarisma apa gule remouēs ⁊ dolores:⁊ facit anhelitum habilē.℞.de rob prunorū cōfectorū cū vino myrtino ⁊ dyamoron:⁊ mellis ficuū confecti cū tereniabin ana.p. equales soluaꝛ in eis ⁊ quarta pars aluminis iameni:⁊ mellis.cassiefi.⁊ medietas partis vnius fiat gargarisma:⁊ detꝛ ex eo.ʒ.ß.⁊ tantūdem acetositatis citri collate.

¶ Medicinā mirabilis expta ad coitum.℞.granorū pinee maioris infuse per diē ⁊ noctē lib.i.⁊ molanꝛ in lapide molendini.Et accipe cynamomi: semis eruce:pastinace rape mulge:stipitum palme viridis:non vt que comeduntꝛ:⁊ lingue auis ⁊ granorū zelei:⁊ secacul:et buhumen: costi culc. zinziberis renū passerum coire desiderātium.oīum ana.ʒ. iij.penidiorū bonorū.ʒ.xxx.teranꝛ bene et conficiantur ad ignem:⁊ misceanꝛ cū melle de satirion:⁊ cum tātundē mell' albi.et misceatur cū eis relique medicine vsqꝫquo fiat res electuario silis: et misceaꝛ musti ⁊ ambre.ana.ʒ.i.⁊ remoueatur ab igne.Si quis calide cōplexionis fuerit detur ad magnitudinē auellane.Si frigide in duplo cū syrupo mell' muscati:vel cum vino calido odorifero.

¶ Alcofol eradicās albedinē in oculo existentē.℞.succi rubi albi madaclux.ana.li.ß.misceanꝛ cū eis mirabolanorū ana.ʒ.iiij.⁊ fiat puluis subtilissimus:⁊ scias ꝙ hoc est vltimum in albedinem eradicandam.

¶ Aliud ad pruritū oculorū ⁊ scabiē et pānum ⁊ amissionē visus.℞.granorū paruorū malorū granatorū viridiū.florū coctani: mell'ni boliarmeni.se.ro.ana.ij.ʒ.separatim p se pistenꝛ ⁊ accipe lapidē teneg.⁊ tutie.ana.ʒ.i.⁊.ß.limature auri posite in aqua rosarū p duas hebdomadas:et ter in die mixte et exacute: et pistate cōuentens sit.⁊ misceaꝛ cū reliquis medicinis et ponātur omnia in acetositate citri acris ⁊ misceatur cum mucillagine citoniorum.et aqua rosarum et misceātur sic tribus diebus:deinde teratur optime et ad vmbrā exiccetur:⁊ misceatur musci rubei dauich.i.et seminis plantag.optime triti.ʒ.ß.administrentur.

¶ Aliud cōferēs descēsui aque visū augmētans ⁊ ꝯfortās.

℞.mirabolanoꝝ.ʒ.i.nucleoꝝ tamarindi.ʒ.ß. sarcocol. mechal.i.lapidis lazuli.ʒ.i.aloes dauich.fiat puluis subtilissimus ⁊ ponatur in equalibus pōderibꝰ mirabolanoꝝ kebulorum ⁊ mellis maloꝝ dulciū granatoꝝ.cum.iij.li. succi endiuie:⁊ in tanto succi plātaginis.Postq̄ omnia bulierint ⁊ collata fuerint misceatur puluis predictus cū succis nominatis:demum exiccetur:et in eisdem mellis pōderibus iterum ponatur:⁊ succoꝝ ⁊ predicta multa imbibitione secunda cum aqua rosarum tēperētur:ad ignem ponātur leuem: quousq; misceātur et bulliant.In quibus puluis iacinti rubei optime pistar ponatur.ʒ.ß.musci optimi dauich.ij. deinde ab igne remoueatur:et in vitro cōseruetur:et anministretur stomacho:vel ciboꝝ digestione celebrata.

¶ Liber tertius de casibus qui ipsi Rasi acciderūt.

IN parte mei tēporis in philosophia ⁊ medicina studēs multū vigilaui noctibꝰ:⁊ somnū amisi:⁊ feci res que nō valuerunt:et nihil inueni qđ tm̄ cōferret q̄ oleū nenufaris:qđ in nasum trahendo aerē ꝓiecti et lactuce quas coctas et crudas comedebā.Uisus tm̄ debilitatē et minorationē coitus in me generauerūt:et nō inueni qđ cōferret tm̄ mihi quātū passerum comestio ⁊ ipsoꝝ brodium cum ouis et almuri.et cynamomo et pipere et pullorum columbarū preparatorum ⁊ in me vis et memoria fuit optime restituta.

¶ Ad hoc oleū feci quo nullū meliꝰ inuenif.℞.olei granorū pinee:olei albē:olei alkeiri:olei pomoꝝ dulciū.añ. partē vnā:felliū passerū cū volūtatē habēt coeūdi.partē mediā. seminis alkeiri pallidi.melchal.i.buliant oīa ad ignē leuem. Cui ab igne remouendo musci mechal.ß.misceatur cuʒ quo genitalia et pectus post balneū vngātur: prouocat virtuteʒ et delectationem vigorat.

¶ Aliud in ciuitate zelergebani:quidā vir desideria habēs sine cā ⁊ timorē et cordis tremoreʒ accessit ad me. Nā inter medicinas nihil inueni tm̄ cōtulisse:quātum carnes ancipitris cocte cū succo maiorane et vinū albū subtile: et inunxi corpus eius oleis odoriferis:⁊ restitutꝰ est sanitati prorsus.

¶ Contingens aliud:nō habent antiqui debiles et ethici et carentes sanitate rem que magis eis ꝓficiat q̄ auiū come-

stio:et turturũ pullorum columbarum passerũ in vino odorife-
ro coctorum:et vinum bonum bibere.
¶ Cõtingẽs aliud rex alhomet hali fili⁹ extraxit sanguinem
in quãtitate nimia:et erat tẽpore autũni et bibit vinũ et post
somnũ sanguis exiuit ad quãtitatẽ triũ librarũ:ad quem de
nocte fui vocat⁹: et eũ sincopizantẽ inueni.et oculi ei⁹ propter
extasim leuabãtur i altũ.Et pcepi mihi afferre quinque pullos
colũbarum albarum quos precepi optime preparari et mẽbra
per se separari feci:et in quattuor libris vini odoriferi eas coxi
quousque carnes ab ossib⁹ segregate fuerũt:et multũ in deco
ctione posui de gariofilis et cynamomi: quã decoctionẽ co-
laui postmodũ:et eã posui in vase rostrum habẽte:et regi ad
bibendũ ministraui:et ante solis ortum loqui incepi: quam
decoctionem triginta diebus sumpsit:et virtus eius ad eum
reuersa est:et sanguis in eo fuit optime restauratus.
¶ Cõtingẽs aliud.Casus accidit errifideni regi.s.iuxta cere
brum apã:et cognoscebat me et venerabat extraxi ei sangui
nis li.iij.vsque quo sincopizauit sincopi timorosa:et postmodũ
cogitare cepi:et inũxi corpus ei⁹ ex algalia:et ex ea posui ad
nares.et lib.i.vini odoriferi tẽperaui cũ equali põdere sui ex
iure pullorum gallinarũ et colũbarũ in quo muscũ posueram:et
hoc in os ei⁹ misi successiue.Et cũ a sincopi fuit liberat⁹ ser-
uiẽtes ei⁹ plorare ceperũt.Et quedã ex eis obliquo ne respiciẽ
tes vultu:in mortẽ meã cõspirauerant.Cũ vero res integre
restitut⁹ esset mihi dixit quod dũ in sincopi permanebat de egri-
tudine sua non dolebat quamplurimũ.sed tota intentio sua cir-
cà me versabat timẽs ne astãtes mihi mortẽ inferrẽt.Crede
bat enim quod ego ipsi hanc non adhiberẽ curã nisi esse crede-
rem salubrẽ:precepit igitur mihi vt nunquam eũ corã aliquib⁹
minui facerem nisi fortasse femine sole astarent. Et scias quod
iste rex a magno birsen euasit hac egritudine.
¶ Contingens aliud de fluxu diuturno.quidã amicus me⁹
in medicina parũ instructus a fluxu lõgo vexatus fuerat tẽ-
pore cui plures res etiã pluries ostẽdit.Et dixit tandem mi-
hi quod nihil proficiebant.Unde vt curam egritudinis certifi-
carem per vnam noctem secum mansi et cognoui quod post som
num fortius vexabatur a fluxu:et perpendi causam egritudi
nis esse humorẽ calidũ et acutũ a cerebro cadentem:quẽ quidẽ

cū in stomacho veniebat fluere cogebat. Cum vero patiens excitabatur fluxum carebat: et sputum assiduum habebat: precepi ergo ei vt caput raderet: et vt ipsum cum sinapi et musco fricaret fortiter: et sanitati fuit postmodum restitutus nunq̄ capitis ei tedium fiebat.

¶ Appoplexia accidit regi hamech filio hali. et ī principio curā cōuenientē nō habuit: sed dimiserūt eū sicut erat: ꝛ nullus ex eius magistris ei aliud precepit fieri nisi inungi corpus rebus odoriferis ꝛ suffumigari. qḋ sufficiens ei non credidi: sed feci ventosam collo eius apponi. ꝛ velociter ab illa egritudine exiuit: et est res in qua cōfidētia esse debet. Qḋ si homini qui feminee cōplexionis nō sit ꝛ sit mollis corporis hec euenerit egritudo in collo: vt prediximus vētosetur. Et nihil ex eis que aliȷ̈ preceperunt facere volui: sed in nasum eius oleum nenufarinum proieci.

¶ A perditione multoꝝ multos euadere feci qui siccitate et ardore stomachi vexabātur: cum oleo nenufarino et syrupo eiusdem: quibus ad potandū dedi vinū albū limphatū cum aqua niuis tēperatum. Et faciebam eos comedere pullos pingues: in quorum decoctiones mucillagines seminis citoniorum ponebam et oleum nenufaris.

¶ Quidam amicus meus bone rationis q̄ mecū in libris Galieni studebat ardorē patiebatur in stomacho: qui ardor augmētabatur amplius cū cibaria a stomacho recedebant. docui aūt eū res quas faceret: ꝛ dixit mihi iā eas fecisse: et precepi ei vt reciperet. iiȷ̈. ℥. zuchari ro. ꝛ tantūdem zuchari viol. ꝛ precepi hec optime permisceri: quibus mechal. F. ambre apposui et. ℥. i. olei nenufaris ꝛ oleū in eo cōmiscui ꝛ eo fuit vsus et ab egritudine euasit iussu dei.

¶ Contingens aliud curaui q̄plures a febribus a sole proueniētibus cum balneis tēperatis et cum aqua frigida que adeo erat frigida q̄ patiens ex ea terrorem habebat.

¶ Contingens aliud: curaui hoīes ab occultis mortiferis febribus cū rob fructuū laxatiuoꝝ: et cum bonis odoribus frigidis: ꝛ cū rebus tēperatis: ꝛ infrigidaui eos et humefeci q̄ si hec adhiberetur cura patiēs succūberet.

¶ Aliud cōtingēs. alicui homini in estate tēpore caloris accidit q̄ cū iter aggrederetur febris eū acuta multū inuasit. ꝛ

caliditas in ipso fuit augmẽtata: et color ei⁹ incepit rubeus fieri: et cõplexio ipsi⁹ mutata fuit: et egritudo ei⁹ augmẽtata est: et spũs ipsi⁹ erat valde calid⁹ ad modũ ignis: et perpẽdi i ipso signa flux⁹ sanguinis: et tremorẽ cordis habebat. Et perpẽdi vt fluxũ sanguinis pateret: expectaui igit̃ ꝑ vnã horã vel duas credẽs eũ aliquẽ fluxũ habiturũ: et nihili ei accidebat: precepi ei nares fricare fortiter et nõ exiuit sanguis: et caliditas et impatiẽtia et dolores in ipso ceperũt augmẽtari. Dedi ergo ei decẽ lib. aque frigide: et calor est tẽperatus: et vrinã fecit in quãtitate nimia: et febris ei⁹ minui incepit: durauit tñ in eo febris quadraginta dieb⁹. ¶ Et seruũ quẽdam quia nullus ei aquã porrexit sicut porrecta fuit dño ꝑ pter intentionẽ quã erga eũ habebãt et seruus ante horã vespertinam decessit: et casus in mane acciderat.

¶ Casus iste licet suprapositi fuerãt: quia tamen differens trãslatio hic et ibi ponitur et in aliquib⁹ hec ab illa superfluit eos: ideo hic subdere curauimus.

2 Dominus rex haamor filius haly minuit se in autũno: quo inebriato solutũ fuit ligamẽ brachij et sanguinis fluxit multitudo ad quẽ in nocte duct⁹ fui: et inueni ipsũ sincopizantem ita fortiter ꝙ etiã apertis oculis palpebras non mouebat: tunc precepi iugulari q̃nq3 pullos columbarum et quinq3 pullos gallinarum: et scindere membratim: et coquere in tribus li. vini odoriferi: et tãdiu bulire donec ossa separata essent a carnibus et apposui muscum: gariofilis. cynamo. et colaturã propinari per vas cõlectorium et paulopost redit ei virtus et memoria et locutus fuit: qui vsus fuit hac medicina triginta diebus donec recuperauit sanguinẽ quem amiserat.

¶ Contigit iterum dño regi calidũ apa iuxta aurem. Ego aũt erã sibi valde notus et familiaris: et p̃cepi fieri minutionẽ ad q̃titatẽ. iij. li. qui incidit in sincopim per longam morã: et curaui ipsum absq3 timore: vnxi corpus ei⁹ cũ algalia: et intromisi multũ ex ea in narib⁹ suis et accepi. i. li. vini odoriferi. et. i. iuris pullorũ colũbarũ: et pulloꝝ gallinarũ: et addidi muscũ bonũ rubeũ: et proieci in ipsius guttur: qui statim est recordatus: nõ est ergo dubiũ qui illa via euaserit a forte frenesi per hãc medicinam. s. minutionem.

¶ Et cõtingit haamel filio haly appoplexia ꝛ medici pñtes preceperũt apponi in naribus aromatica:ꝛ nõ laudaui. Sed ɔtẽtus fui ponere in vẽtosaȝ fontanella colli:qḋ est vtile omni habenti appoplexiã que non fit ex frigida complexione:ꝛ nõ indigui in emigraneis acutis alia medicina nisi apponere oleum nenufare in naribus.

¶ Quidã conquerebaṫ de fluxu ventris continuo:ꝛ precepi vti rebus quibus añ fuerat vsus. Sed nõ ꝓfuerũt,ꝛ cum morã facerẽ cũ ipso:vidi ꝙ nõ surgebat ad selam frequẽter nisi post longuȝ somnũ. Deinde cõstipabaṫ natura eius diu quesiui. tunc ab eo vtrũ accederet ei post somnũ noctis qui respõdit ꝙ sic. ꝛ itellexi ꝙ humor descendebatꝰ a capite ad stõm.ꝛ cõmouebat stõm ad expelienda supflua:ꝛ qñ vigilabat spuebat sepe:vnde ppendi ꝙ ille humor descẽdebat in somno:cui precepi ꝙ tonderet caput:ꝛ fricaret cũ sinapi:et redoleret muscũ:ꝛ ablatus est fluxus cronicus. ¶ Liberaui etiaȝ ꝗplures hoies a morte qui cõquerebãtur de siccitatẽ stomachi ꝛ calore et cũ receptiõe zuchari nenufarini ꝛ eius syrupo:ꝛ vino albo limphato cuȝ tantũdem aq̃ infrigidate sup niuẽ:ꝛ dabã ei pullos coctos infrigidatos et aspersos cum viscositate citoniorũ ꝛ oleo nenufarino. ¶ Et habebaȝ sociũ qui cõquerebaṫ de arsura stõi:maxime in principio digestionis accepi.ʒ.iiij.zuchari vio.ꝛ ro.cõmiscui ꝛ apposui ʒ.i.aloe ꝛ.ʒ.i.olei nenufa. Et iterum cõmiscui et feci ipsum in eo qui curatus fuit curatione cõpleta et semper fui contentꝰ in ephimera solo balneo dulcis aque tepide. Deinde aque frigide cauẽdo semp ne patereṫ horripilationẽ:ꝛ semper fui contẽtus in sinocha syrupis fructuum laxatiuis: et in omni genere febriuȝ vti infrigidatiõe ꝛ humectatione ꝛ hec est curatio quã adhibui cuidã qui aggressus fuit iter in estate:qui rediẽs incidit in febrem acutã fortis caloris valde.in quarto ꝟo die augmẽtata fe.est.ꝛ rubedo coṙ. ꝛ apparuerũt mala signa:ꝛ vapor qui ab eo resoluebaṫ erat valde calidus. ꝛ post horam incurrebat cardiacã. ego autẽ expectabam fluxũ e naribus:vel fluxũ ventris cũ vidi ꝙ hec oia accidẽtia supueniebãt ꝛ pmanebãt in eadẽ mala dispositione precepi ꝙ scalpet in naso si forte supueniret fluxus qui cũ tarderet:ꝛ calor augmẽtareṫ:ꝓpinaui.x.li.aque frigide.et

statim habuit rigorē: & remissus est calor: & vrinauit: & sic permansit febris dieb⁹ decē: et silr seruēs ei⁹ q̄ cum eo iuerat etiā hāc eādez passus est fe. Sz q2 nō potauit aquā frigidā eadem hora mortuus est in eiusdez diei meridie: nō est ergo dubiū quin iste liberat⁹ sit a morte p aque frigide potum.

Dicit Rasis. cū essez solicitus plurimū circa medicinā me oportebat vigilare: & tādiu feci donec oīno somno carui: et vsus fui rebus diuersis q̄ mihi nihil pfuerūt: et nō inueni melius q̄ apponere narib⁹ oleū nenufarinū & lactucas comedere: quib⁹ vsus fui oī tpe iuuētutis mee: & sumpsi in tpe senectutis parū coctas: qui vsus et tunc incurri debilitatē visus & molliciem testiculorū: et non inueni meli⁹ q̄ comedere passeres & pullos columbarum quousq3 redit visus: et inueni mirabile ad hoc oleum. post qd non est aliud in eius operatione. ℞. ole. pinearuz. olei. de ben. olei macianoꝝ dul. ana fel passeruz mediā partem buliant oīa bulitione vna super leuem ignez. post adde ʒ. ß. musci rubei & vnge virgaz & testiculos & vtere post balneū: hoc oleuz calefacit & tpat spūs. Quidā iuuenis socius meus qui mecū erat hierosolymis conquestus erat mihi de cardiaca ei tristitia & timore sine causa manifesta cui precepi vt esset cōtentus carnibus ancipitris coctis cū basilicon gariophilato assatis et aspersis aqua ro. & precepi potare vinū albū loco aque: et odorare aromatica: & p hoc ipsuz feci acqrere audaciam et fortitudinez: et sic curatus est a passione. Et scias q̄ non pōt confortari virtus senis et conualescentiū: & pauci sanguinis nisi per vsuz columbarū & turturum & passerum cum vino odorifero.

¶ Liber quartus de dietis medicinis et cibariis.

Omne cibariū ex aīalibus vel ex nascētibus nō euadit quin aliqd vtilitatis et corruptiōis habeat. Et naturales phi secreta eoꝝ inuestigauere q̄ plurimū: & nō attigerūt aliqd nisi debili inuestigatiōe quo ad vitatē. Et sciētes in hac re verbū stabile debent pponere. Et ego quidez sicut & phi cōsulo: vt ex his rebus minus q̄ vnq̄ poterit accipiat. Et consulo vt ex eis qs vtatur qbus cōplexioni sue dissonantia nō existat. Et hoc antiqui laudauerūt sine hoc q̄ secreta sua dete=

gerent. ¶ Et scias ꝙ omne qđ occultam hꝫ virtutē aliquā forte in corpore vel vtilitatis vel corruptiōis opat. ꝛ ex quibuscūqꝫ vti nō debet. Et ex his occultis nesciūt hoies neqꝫ intelligūt: neqꝫ ēt pūt noiare. Intellectus enī eoꝝ occultus Sꝫ dieta ꝛ medicatio re subtili ꝛ spūali debet fieri. qꝛ odor ꝛ odoris vapor oñdit absqꝫ his que per comestionē et potū noscunt. Et ob hoc cōsulo vt ex medicinis quis minus accipiat. Et ego detexi hic veritatē. Experta enīꝫ sunt ea que in hoc loquēdi metodo apposui in hoc meo libro: quē equideꝫ ad humanaꝫ vtilitatē composui: que īter alias dignior existit. Et ideo ciboꝝ ꝛ medicinarū virtutes inquisiui amplius in hoc verbo vt maiorē possent hoies vtilitatem hr̄e: ꝛ nos hic verboꝝ multitudinē abijcimus. Et multa relinquimus: propterea ꝙ homini esset difficile ītelligere: ꝛ ob hoc librū nostrum laudamus qꝛ cōtinet veritatē. Si ex his rebus viuentibus quis vtetur recentibus cum suo sangnine maior et velocior ad vtilitatē fertur dieta: ꝙ qui rebus subtilibus vti voluerit ꝛ calidis: sed tamen ad hoc accedere nō poterit propter suam cōplōnē ꝛ necessitatē ꝛ ꝓpter cōsuetudinē nō excusatur quin spectet. ꝛ abstineat tēpore mortis ipsoruꝫ vt ipsorum virtus frangatur: que fortasse per vnā diem debet dimitti. ꝛ sic conueniētia ipsorum melior est.

¶ Et reges elegerūt aquilas ꝛ ancipitres: lupos ꝛ canes: ꝛ reliqua rapientia ad hoc videlicet vt non tantū delectētur: verum etiā vtilitatē ex captione habeant ꝛ salutē. ꝛ vt ipsorum carnes que dure sunt per motū frangant. ꝛ etiam quia mors eorum existit proxima. Et ob hoc naturales precepe runt vt cum ex his rebus quis vti debeat prius virtus carnis eorum debilitet per motum. Et si prius hoc eis viuentibus factū fuerit. ꝛ postea interfecte fuerint carnes ipsarū habiliores fiant. Etiam dixit ypo. Ex eis que carnes habiles ad comedendū faciunt est artumvel nitrum: vel nitri frusta: vel rami ficuum. hec enim oīa aperte preparāt. ꝛ ex hoc precipimus vt coclearia ex ficubus fiant hec enim coclearia carnes reddunt habiles. ꝛ in libro coquinarum cagizen abusamen. dixit Johemor cum corpora non nisi per cibaria degant ꝛ vegetentur. deberēt reges inuestigare res que appetitum prouocarent ꝛ sufficienter comederent ex rebus

viuis. Et debent res diuersas comedere cum rebus sapori-ferts et boni odoris ꝛ bonas debent ollas habere: ꝛ coquinarius eorum debet esse medicus.
¶ Sermo in rebus que electe sunt ex rebus viuētibus quadrupedibus ꝛ auibus et ex domesticis et ex montanis melior: ex carnib⁹ pilos habentib⁹: saporosior ꝛ aptior ꝛ tēperatior ē cū aceto aggresta. Et ex eis q̄ coquūtur ꝛ assant ad prunas. Et assate ad prunas pōderosiores sꝫ almuri eos p̄parat. Sꝫ a capitibus hoīes p̄cauere debēt ꝛ a caudis. ph̄i enī dixerūt ꝙ carnes pilose venena nō euadūt naturalr̄: et maxime capita eoꝝ ꝛ caude. ꝛ ideo comedi nō debent.
¶ Melior ex carnibus montanis et absq̄ nocumento minori ꝛ absq̄ vētositate. Caro gazelis ꝛ capreoli exīstit. Parum tamen est sicca. cuius siccitas cū oleis humidis remouetur et in comestione eius virtus accidit mirabilis. Prodest paralysi frigide et interiora ipsius comedere est austerum: tenasmon enim generat. Et pedes eorum assidue comedere. hoc idem sufficit propter superfluam siccitatem: et hec membra comedi non debent.
¶ Caro hedina ē frigida ꝛ humida mirabilis: sed ī ea odor existit. et ideo comedi debent hedi non magni: et apti sunt ad salutis custodiam.
¶ Arietina caro bona est: cum non est antiqua. euasit malitiam eius: cui iam cornu creuit. Cum enim cornu ipsius nascitur humiditatē amittit: et medulla ipsi⁹ vsui nō est apta. a ꝓprietate enim habet obliuionē facere. aries tꝑatus ē in estate. Tēperatior enī calidior est ꝛ ī estatis tꝑe vsus ex eo non est cōueniens. Ex calore enim superfluo maniam facit et assati maxime: ꝛ in omni re alia euadit malitiam.
¶ Pulli gallinarum temperati ad frigiditatem declines parumper digeruntur velociter vsui conuenientes: sperma augmentantes ꝛ sanguinem. Et arist. ph̄us dixit. habēt virtutem calorem innatum vigorandi.
¶ Galline que nimium non sunt antique nec nimium pingues mirabilis cibus existit: et temperatiores aliis existūt: et pullis approximant. et earum medulle virtutem habent generandi vertiginem: et dixerunt philosophi ꝙ earum axungie inter ceteras obtinent principatum in mollifican-

do duritiem quod axungie anserum efficiunt: ꝛ gallinas comedere generat lumbricos.

¶ Galli veteres vsui non conuenientes humiditate priuati sunt: cū assellandū dātur dubiū est. Nitrositas enim que in eis existit: putredinē generat. Et dixit Galienꝰ in libro suo secretoꝝ ꝙ ossa galloꝝ subeth efficiūt ꝓpter ꝓprietatē cum comedūtur vel excitātur ꝛ melius est vt dimittātur.

¶ Pulli colūbaꝝ cibꝰ mirabilis ad caliditatē declinans: ꝛ phī dixerūt ꝙ ī eis est v̄tus mirabilis. ꝛ p̄ceperūt ꝙ hi q̄ parū habēt sanguinis: ꝛ qbꝰ deficiūt v̄tutes. ꝛ calor innatus debēt eos comedere. ꝛ ex ꝓprietate dolori renū cōferūt. sanguinē colāt corruptū. Et he due res sūt mirabiles. ꝛ hn̄t ꝓprietatē egritudinē capitis cronicā gn̄andi: q̄re capita eoꝝ cū interficiūtur auferri debēt vt eoꝝ malicia reprimatur.

¶ Perdices cibus bonus ad frigiditatem ꝛ siccitatem tendens. Jus eaꝝ boni odoris ꝛ boni saporis naturaliter temperatū ꝛ ad comedendū sunt apte. qn̄ cū oleribus comeduntur. s. cū rapistro yameni. Et eoꝝ v̄tꝰ mirabilis quā dixerūt phī est. ꝙ humiditatē exiccāt stomachi. ꝛ putredinez extrahūt. et. s. hoc non est dubitatio: maxime tamen si cum succo pomorū dulciū excoquātur. Et sic cocte euadūt maliciā: et earum virtus scd̄a est retentiuam confortare virtutem.

¶ Fasianus cibus cōueniēs laudabilis subtilis pullis affinis quo ad esum ethicos cōfortat qui ab egritudinibꝰ ethici fiunt ꝛ habent ꝓprietatem vigorandi virtutes que digerunt humores corruptos in stomacho reparant.

¶ Alchadareg bonos efficit humores: et est conueniens cibus et subtilis: et est calidior alijs auibꝰ et caliditati innate affinis existit. Et mala acetosa et coctana: et malagranata acria ꝛ citri quodcūq3 ipsoꝝ cū ipso miscetur ipsius caliditatem reprimit: ꝛ habet ꝓprietatē augmentandi intellectum et remouet damnum qd̄ medulla arietum operatur.

¶ Arechin. faciliꝰ a stomacho vincit q̄ alie aues que sunt post alchadoreg. sed sunt humidiores in autūno. quare virtus in ipsa cognita est q̄ sunt apposite cum comesta fuerit.

¶ Anates proprietatem habent soluendi humores in intestinis ꝛ purgant ea. Eoꝝ epata proprietatem habent priuādi fluxum ex debilitate epatis accidentem.

¶ Turtures cibus conueniēs bonos efficit humores caliditati attinēt: ꝛ conferunt plus post pullos columbarū: et habent virtutem mirabilē: et augmētant sanguinē in omnib⁹ in qbus est paucus. Et dixit philosoph⁹ ꝓprietate vigorās virtutem retentiuam: et in hoc maxime preualent.
¶ Atleiar. ꝛ dicit ꝙ sit merul⁹ auis hūida laudata bonos efficiens humores cito digeritur. ꝛ dicit Cratem spiritalis in libro suo quē composuit: ꝙ est melior cibus et conuenientior eis in quibus melancolia incipit generari.
¶ Alchenebit. i. colūbus sil'r leuis est cibus ꝛ subtilis: et habet ꝓprietatem ad fluxum: ꝛ ius ipsius preparat humores. ꝛ eos facit habiles ad soluēdum et est laudabilis eis: qui ex egritudine deficiunt: ꝛ hoc dixit philosophus: ꝙ carnes ei⁹ habent proprietatem remouendi tenasmum.
¶ Lac a quo butyrum nō est tractum: et maxime recens et butyrum crudū intestina humefaciunt et lubricant: et ea ledunt. lac coleram incendit et ardorem recēs somnium prouocat et vigore caliditatam innatam confortat.
¶ Oua. meliora sunt oua gallinaꝝ eaꝝ que cū gallis viuūt: ꝛ dixit azicon: ꝙ oua gallinaꝝ virtutē augmētāt: ꝛ maxie in ꝟtute coeūdi humectāt: ꝛ ethicis cōferūt ꝛ sanis hoibus.
¶ Pisces meliores sunt fluuiales: ꝛ marini sunt illi qui habent asperā cutem: et non sunt mucillaginosi: et naturaliter albi sunt ad modū argēti. Et pisces nigri et rubei in quibus sunt pēne diuerse: et qui habent colorē pauonis: et in quib⁹ macule sunt nigre et pallide naturaliter mali sunt: et ab eis est cauendum. Apostema enim generant in membris anterioribus et intestinis et puncturas et horripilationem generant: nocumentum visui inferunt malum sanguinem generant et frigidos naturaliter humectant.
¶ Olera humores humectāt nō sunt cib⁹ cōueniēs ꝛ meliores et enduuia et acetosa arcula et rapistrū ꝛ holus iamenū ꝛ lactuce et eoꝝ comestio visum debilitat ꝛ calorē innatum.
¶ Cucurbita si ex eis nimis comedatur tenasmū generat: sed si aceto et aliis preparetur melioratur.
¶ Lēticule habent virtutē cancrum generandi humido stomacho cōferunt: cum nimiū cocte fuerint: et si cōfecte fuerint cū oleo amigdalarū virtutē expulsiuā cōfortant.

¶ Rapi bonum visum efficiunt: et sunt cibus conueniens.
¶ Rafani et eorum stipites in stomacho durant quã plurimum caput replent: gutturi vero conferunt.
¶ Preparationes. Piper vrinã preparat: zinziber ventrez humectat. Galanga stomachum confortat: aracos frigiditati et retentioni vrine confert. Cynamomum virtutem habet bonum faciendi odorem et bonum saporẽ: et confortat cor et addit in sperma. Grana fabarum coctarum remouẽt calorem gutturis: et remouent dãnum quod tubera ⁊ panis azimus faciunt et conferunt tussi. Cicera bonam faciunt vrinam et bonum colorem: sed maxime si eum carnibus comeduntur et cũ cynamomo ꝙ plurimum.
¶ Ficus cum comeduntur recentes putredinem remouent: et dixit gratim ꝙ ficus putredinem efficiunt: et non debent comedi propter lactis sui venenositatem.
¶ Uue albe subtiles leues cum cortex eis remouetur extremitatibus conferunt et addunt in spermate.
¶ Pira appetitum non verum remouent: ⁊ intestinis nocẽt et maxime longa ono: et tenasmum efficiunt.
¶ Pruna coleram remouent et eam expellunt: maxime pruna pallida.
¶ Mala vsus eorum stomacho nocet: et maxime vsus recentium que cito nascuntur: et ea que in estate nascuntur: et in gutũno orificium confortant stomachi: et ipsum vigorant: ⁊ acetosa acria obliuionem efficiunt.
¶ Coctanũ stomachũ cõfortat et epar: et vsus ei⁹ putredinẽ in intestinis generat.
¶ Persica febribus vrentibus conferunt in principio ⁊ succus eorum in fine facit febres putridas si materiam habilẽ ad exeundum non inuenerit.
¶ Juiube ardorem sanguinis extingunt colerã expellũt humiditates temperant: ⁊ maxime recentes et mature: ⁊ dicit Cratim ꝙ est mirabilis eorum natura.
¶ Citrum fore numero ipsum inter herbas et flores boni odoris. Et habet virtutem folium eius ⁊ cortex remouendi venenum et confortant cor.
¶ Cucumer frigidus bonus stomacho meliores sarraceni ꝙ gallici proprietatem habent remouendi coleram.

¶ Mala granata dulcia: leuia bonos hūores gñant: expellūt hūores putridos ab orificio: mouēt appetitū comendendi. Et eorū acetosa stomacho nociua sunt ex proprietate.
¶ Nuces et auellane male stomacho et epati humores malos efficiunt in ieiuno.
¶ Fistici ꝓprietatē habēt cōfortādi epar: humores grossos expellunt. Et ex philosophis sunt qui dicunt ꝙ quando cū musto sumpti fuerint humores a venis expellunt.
¶ Grana pinee calida ꝛ hūida sunt opīones venaꝝ aperiūt in pectore ꝛ vesica ꝛ renibꝰ: ꝛ habēt virtutē mirabilē. Inqt cratim. ꝛ cōcessit Al. qđ grana pinee hūiditatē antiquā expellūt: ꝛ ꝓmouēt hūiditatē naturalē ꝛ hec est virtꝰ mirabil.
¶ Uue passe habēt virtutē cognitā ꝰm doctores naturales ꝙ prosunt egritudinibus intestinorum cum comeste fuerint et intestina impinguant et epar debile.
¶ He sunt medicine salue: cognite: mirabolani crini. kebuli: belerici: emblici: sudiberberū: reubarbarū: dragagāti: gūmi arabicū: aloes: achatia: cassiafi. Tereniabin: cynamomū: amomū: squinantum: calaamus romaticus: costus: darsesahan. tralacta: mastix: sandaraca: charabe: lignū aloes: muscus: cāphora: ambra: gariofili: sandali: spodiū: fausel: caruinanoti: fethet: nux musc. bolus ar. neichaberi: lapides ferri ruzubet bezari. thenet: lapis lazuli: lapis hiacinctus.
¶ Sisimbriū: mēta: almarda: dux: fumꝰ terre: fenigemisch: seleni: liliū albū: liliū cel. nenufar. celeste: et palliodiū: aliothinū: rose: viole: virgeris: ladion. i. oculus bouis: virga pastoris: iusqamus. Iste sunt tres res medicinarū: in qbus nō euenit timor. Et si cū cera vel sepo vel zucharo misceant raro vel nūꝗ̄ egro lesionē efficiūt magnā. Nūꝗ̄ enim vidi vel audiui ꝙ aliqs q̄ his rebꝰ medicaret magnā lesionē iferret egris. Sed res que cognite non sunt: quas qs vult experiri audaciter cū eis medicari nō dꝫ. Et qñ aliqs ī antidotariis cōfectiones inuenit cū eis medicet cū rebꝰ inuētis et cognitis ꝛ in cibariis sic faciat: ꝛ cū doctor hoc faciat fortunabit in suis operibus et habebit cōplementum rationis: et oīa q̄ natura humana abhorret et timet oīno dimittat. Et deum exoro vt super his mihi tribuat adiutorium.

¶ Liber quintus de verbis ypocratis.

Introitus ad tractatū quintū in salute que nobis accidit ꝓpter verbū ypocratis. Inquit abubetri medicia tota est dei ⁊ res venerabilis. Et grates deo reddimus eo ꝙ nos fecit aptos in ea: vt venatores ipsius et custoditores ipsius et fecit nos immunes a scientiisvilibus: ⁊ fecit rusticos remotos ab ea ꝓpter longitudinē temporū et dierū. Et q2 inquisitores scie et translatores pauci inueniūtur: et etiam q2 illa angusta: et etiā illi qui sciam habent apud se. ne amplius augmētant eam respectu sui ꝙ̄ respectu amicorū suorū. Et deo grates reddimus: et laudes ei referimus et exoramus vt nobis scientiam augmentet et ipse dominus diues magnus preter quem non est alius.

¶ Inquit ypocras cum in die sexta acute egritudinis apparuerit apostema magnum vel liuidum post aurez in decimoseptimo die patiens moritur.

¶ Cui in iuncturis nascitur apā: ⁊ habet tumorez ⁊ scabiem in pedibus ab egritudine vsq; ad mensem vnum euadet.

¶ Qñ in naribus apā natum fuerit ad lenticule similitudinem ⁊ est viride vel nigrū moritur homo vsq; ad annum.

¶ Qui dolorē i ypocōdriis habuerit: ⁊ maxie sinistro ⁊ iflatio fuerit manifesta: ⁊ cito ꝯsumit: morit vsq; ad tertiā diē.

¶ Cuius alicui ycteritia supuenerit: ⁊ vninersaliter corpus occupauit purgetur cum aqua achachile: ⁊ fumitere: et ponatur supinus: ⁊ bibat vinum temperatum.

¶ Cui apostema apparuerit nigrum vel liuidum in digito: pedis magni sinistri similiter scias esse apostema: ⁊ si anteriores fuerint infra tres dies aut septem moritur.

¶ Si in corpe hois fuerit alchasar idest bertoga: ⁊ sunt apostemata parua minuta rubea que de facile resoluūtur: dicatis ei ꝙ habebit egritudinē leonis: ⁊ cū apostema nigrū apparuerit in lingua patiētis febrē cōtinuā in die non cretica: dicatis ꝙ morit: ⁊ est signū ꝓnosticū ꝙ memoriā amittit.

¶ Corpis dolor ⁊ cordis tremor cū q̄s a somno surreplexionē hūoꝝ i corpe signat: ⁊ ē signū ꝓnosticū mort͡ subitanee.

¶ Cui intra oculū apparuerit apā ad auellane magnitudinē ⁊ dolorē nō sentit nec pōdus vsq; ad trigita dies morit.

¶ Qui in somno multa loquit apā habebit. Cui dolor cum

in pedibus euenerit vsq₃ ad menses.iiij.non moritur.
¶ Si in febribus non adurentibus quis sitim non patiatur et pedes eius frigidi extiterint:et oris habuerit amaritudinem infra.xx.dies moritur.
¶ Cui in principio nasi apā nigrū apparuerit vel acciderit cum forti dolore velociter ante duos menses moritur.
¶ Qui velociter olfactū amisit absq₃ catarro hēbit febrez.
¶ Cui dolor in genubus acciderit:et lassitudo cum surgere voluerit dolor fortis fuerit paralysi capietur.
¶ Dolor iuncturarū sine causa paruam vitam pronosticat.
¶ Cui in ancha apostema calidum nimio ardore euenerit vsq₃ ad septem menses moritur.
¶ Cui in digito magno pedis dextri apostema apparuerit ad nucis silitudinem fedum tam in colore ꝙ in visu:⁊ cum ardore nimio fuerit vsq₃ ad annum moritur.
¶ Lingue grauitas si iuueni acciderit post ipsius humiditatem mortem pronosticat subitaneam.
¶ Cui apostema in mollitie auris euenerit cum forti dolore vsq₃ ad tres menses moritur.
¶ Cui febres q̄rtane acciderit ⁊ fluxū sanguinis ex naribus passus fuerit in die nō cretica ante tres dies moritur.
¶ Cui in palma dolor cū ardore vsq₃ ad octo mēses morit̄.
¶ Qui cum oculis aptis dormit epilepsiam habebit.
¶ Qui a somno territus surrexit:⁊ hoc multum ei accidit: vel moritur vel pecuniam amittit.
¶ Qui manus suas mouerit quasi aliq̄d accepturus ⁊ mortui ei apparuerint infra dies.xv.moritur.
¶ Qui post septimanā primaz febrē habuerit feceritq₃ res quas nō cōsueuit:sicut si se detexerit vel ventositatē emiserit vel verba enormia dixerit sine dubio morietur.
¶ Qui in aliqua egritudine memoriam amiserit habet signum mali pronosticum.
¶ Cui i corpe serpigo liuida cū ardore nimio acciderit:⁊ serpigo cui⁹ coloris ad pruritū corruit vsq₃ ad.vi.mēses morit̄.
¶ Cui apostema nigrū liuiduz vel rubeū euenerit morietur maxime si egritudinem acutam passus est.
¶ Cui facies torta fuerit:⁊ febrē acutā hūerit cito moriet̄.
¶ Cui articuli cibo mortui fuerint:cito rationem amittit.

¶ Qui appetitum habuit superfluũ: et in horis quibus comedere consueuit humores venenosos habuit in stomacho ⁊ si augmentati fuerint moritur.

¶ Qui auditum amiserit superflue: surdus est effectus.

¶ Qui studere cõtra volũtatẽ sui voluerit: ⁊ in studio nõ delectat: vel somnũ vel rationẽ amittet vel meliam habebit.

¶ Qui cibaria appetierit: que in stomacho corrumpuntur principalia membra habebit debilia.

¶ Sitiz superflue qui sustinet homo: est nature sustinibilis.

¶ Famen sustinere non est signũ bonũ fortitudinis nature.

¶ Qui naturam habet debilem in acquirendis rebus altis et magnis moritur.

¶ Corporis põderositas propter cibaria cibos superfluos et potum superfluum sumit.

¶ Crudelitas male intelligentes generat habiles.

¶ Temperantia saluos et saluandos generat.

¶ Liber sextus de scientijs et intellectibus sine quibus rectus medicus esse non potest.

Inquit abubetri res in medicina expertas non potest q̃libet homo intelligere. ¶ Operari cuz fiducia q̃ in libris repiunt absq; sapiẽtia doctoris res est casualis. ¶ Complexio boni ingenij hominis ex opere medicine: ⁊ philosophie ⁊ cogitatiue preualet.

¶ Quã plures doctor libros legere: ⁊ secreta eor inspicere nimiũ cõfert: q̃libet eñ philosoph⁹ aliq̃d hz sibi cõueniẽs.

¶ Farchi tẽpus paruũ est in cognitione herbe cuilibet ⁊ ex terre nascentibus: sed cognitis est vtẽdum: ex quibus copia haberi potest: ⁊ quas non es expertus dimittas.

¶ Non sunt culpãdi doctores antiqui: eo q̄ de rebus altiorib⁹ sunt locuti: ⁊ eor facta dubitãda nõ sunt: ⁊ in his dubitandũ non est: q̄uis causam factorũ non ostendissent. Res enim rationabiles sunt de q̃b⁹ locuti sunt philosophi. hoĩs natura nõ euadit errore maxime in rebus difficilibus.

¶ Qui ex sciẽtia nãli ⁊ phĩa adiut⁹ nõ fuerit: nec ex canonibus logice: neq; ex orizontibus sapiẽtie: ⁊ in rebus secularibus delectat: dubitabilis debet esse ⁊ maxime medicine.

¶ Cum Galienus ⁊ Aristoteles fortasse in re aliqua nõ con

cordant: graue est eorū rationem concordare.
¶ Bestie frigide ꝛ humide: cibus earū calide ꝛ humide res.
¶ Temperantia rationum earum est cognitio.
¶ Uirtus spūalis: et virtus naturalis: ꝛ virtus aīalis nō solum in libro nostro sunt diuerse: verū etiam in intellectu.
¶ Queadmodū in morib⁹ ꝛ facieb⁹ ꝛ mēbris hoīes patribus ꝛ auis siles existūt: ita etiā in antiquis egritudinib⁹ hereditant: ꝛ maxie in egritudinib⁹ mēbrorū principaliū.
¶ Cum infirmum curaueris cum rebus ad temperantiā pertinētibus cura ꝛ cum odoriferis: cum potueris cū his egritudinem vince: ꝛ hoc est rationale.
¶ Ligamētum spiritus cum corpore cum est debile caueas ne cum fortibus medicinis destruas.
¶ Spūs vitalis fit destructio: cū ꝑpter egritudinē mēbrorꝫ non principaliū medicina quis vtit violēta principalia mēbra resoluens: ꝛ complexionem eorum destruens.
¶ Cibaria cōfortātia odoris boni tꝑantie affinia virtutem naturalem cōseruant ꝛ membra principalia confortant.
¶ Cū egrū curas: virtutē naturalē vigora si enim vigoraueris eam egritudines ꝙplures remoues. Si xͦo eam dimiseris medicinis quibus vteris eam destruis.
¶ Epar ꝛ stomachus medicinas citius rapiūt naturaliter ꝛ cibaria: ꝛ si res inconueniētes recipiunt patiuntur.
¶ Dolores acuti calidi velocius frigidis corrumpunt propter caloris acumen.
¶ Quando corpus egritudine inuasum fuerit: non curetur cum rebus principalia membra ledentibus: ꝛ si feceris nocebis: cum conferre te credas.
¶ Spūs naturā corporis sequitur: maxime si dolor in membro extiterit principali: et cum dolor hoc modo fuerit confortetur spiritus cum odoribus: ꝛ in similibus placentibus et hec cura corpori existit conueniens.
¶ Medicinas accipere que caput purgant post cenam cum dormiendi est tempus magis est cōueniens: ab extremitatibus enim melius educunt humores: hac enim hora interiora membra vigent fortitudine.
¶ Cum egritudo a complexione corporis diuersa fuerit: curari non debet cum rebus complexioni contrariis: maxi-

me si egritudo fuerit in membro principali.
¶ Egritudo cõplexioni mēbri sĩlis: cū medicina cõplexioni affini curari nõ debet: sed potius dimittas ꝙ cures egritudinem cum mala cõplexione affini vt dictum est: melius est enim cum medicina membro contraria eam curare.
¶ Ethicos cum rebus vigorantibus complexionem cura et a temperātia non remotis.
¶ Cū paucioribus medicinis humorē a corpore remouere que cognite sunt sanius est ꝙ si cū pluribus eū expellas.
¶ Singulares medicine nõ sunt dubitabiles: ꝛ cõuenire in virtutibꝰ dubitaꝛ. Antiqui eñ philosophi in cõpositis medicinis dubitabāt vt singulariū virtutes cognoscerent.
¶ Cū his medicinis debemꝰ opari: quoꝝ virtutes scimus et quarū operationes erga naturā nouimꝰ manifeste.
¶ Utile est medico nouisse ꝙ humores hyeme ꝛ vere plures sunt: et estate et autūno pauciores: facilius ergo estate ꝛ autūno curantur egritudines. ¶ Egritudineꝫ in membro radicali existere signum est dissolutionis corporis.
¶ Cū humoris innaturalis effectū reprimis et naturā quietari dimittis cõuenientius operarĳs ꝙ si cum vomitu ꝛ fluxu eum curaueris. Omnis enim fluxus velꝰ vomitus debilitatem nature operatur. Et hoc cõsiliū tibi affectuose presto: cū humorē mēbrū principale noueris non petere. Qꝺ si fortasse mēbrū principale petierit oĩno apāta debiliū ex egritudine nõ repercutiātur. mēbra eñ principalia eoꝝ sunt debilia: et hec eoꝝ membra debent potius cõfortari ꝙ putredinem apātis recipere: et quanto amplius apostema creuerit tanto eorum membra interiora iuuantur.
¶ Hoĩes in sexto vel in quinto climate degētes debēt flobothomari potius ꝙ q̄ in primo vel in septimo existūt: et minꝰ omniū qui sunt in scđo tertio ꝛ quarto climate.
¶ Cū apā in mēbro fuerit principali: ꝛ dolorē egrotās non senserit nec defectū pretēdit: ꝛ maxĩe si ex sanguine vel colera fuerit generatū: et raro hmõi egritudines cõtingūt.
¶ Frigida ꝛ humida corpora naturaliter parū ex cibis pro nutrimēto recipiūt: ꝛ qꝺ expellunt est nimis: sed eoꝝ fluētia sunt humilia: ꝛ egritudĩes quas habēt difficiles ad curādū.
¶ Corpora calida et sicca ex cibarĳs multum recipiūt pro

nutrimento: et multum appetunt: quorū ventres sunt sicci et eorum cure habiliores sunt.
¶ Ethici ex egritudinibus cum cibaria necessaria desiderant medicus ea sic preparet: vt eorum malicia auferatur et appetenti ea ministret.
¶ Doctores medicine egros debent consolari etiā si signa mortis perpēdāt. Corpora em̄ hoīum spūs eoꝝ sequūtur.
¶ Spiritus doctoris humilis adiutorium prestat egris et eius contrarius non prestat.
¶ Logici: et qui ex ingenio proprio volunt iudicare et iuuenes qui res non sunt experti infectores existunt.
¶ Decet magistrū egrū īterrogare: vt cām egritudīs īteriorē cognoscat ⁊ postmodū rōnale iudiciū prestare poterit.
¶ Decet magistrū vt ab aliis vrinarū iudicia inquirat: ⁊ eorum verba audiat: nec verecundetur egrotū interrogare: vt sciat an egritudo inter venas vel extra existat vel cōsistat.
¶ Dubitabilis est doctor qui iudicat facile.
¶ Decet magistrum egri consuetudinem cognoscere in sanitate: vt cum res ipsi placentes in sanitate cognouerit ei promittat cum ab egritudine ereptus fuerit.
¶ Decet paralyticos vt corporibus suis naturalem caliditatem approximent cum calefactura que non est ignis caliditate: sed sit incorruptorum virginum.
¶ Homines a consuetudinibus remouere: si vsus fuerit antiquus dubitabile est.
¶ Queadmodnm res crude absq; ignis caliditate et humiditate non possunt excoqui: sic nec digestio celebrat absq; humiditate et innato calore.
¶ Nobis est conueniens vt humores in egritudinis principio relinquamus. Sed si valde distemperati naturam violauerint eos omnino remoueamus.
¶ Decet magistrum cum humores contentos inter venas purgare voluerit vt medicamē cibo simile faciat: vt ad venas accedat: et a natura non existat diuersa: qđ si fecerit humores ad purgandum aptos faciet et si vim fortasse inferre voluerit naturam variat.
¶ Cū hūorē purgare volueris materiā p̄pares cū medicinis ⁊ cibariis placētibus que cibaria naturā medicine habeāt.

¶ Nō est opus balnei calidū infrigidare aut frigidū calefa=cere:sed soluere et humectare et abstergere et sudare.

¶ Potius opere tyriace indigem⁹ cū sudorē ꝓuocare volu=mus ⁊ expellere et soluere tā in iuuenib⁹ ꝙ̄ in antiq̄s ⁊ debi libus ab egritudine ⁊ maxīe in iuuenibus fortis nature.

¶ Facilius egritudines exteriores vere et estate curantur: ⁊ econtra interiores.

¶ Non sunt potiores egritudines que cū defectu accidunt. ꝙ̄ que cum superfluitate ꝓcedunt:et in hoc magistrorum er ror existit q̄r statim ad purgandum sunt prompti.

¶ Cui medicinā ministraueris:⁊ hūorē purgaueris:cessa pur=gatione nō vtaris:corpori eñ nocebis ⁊ egritudīes gñabis

¶ Ossa ⁊ mēbra hoium frigide cōplexionis et humide sunt debilia ⁊ egritudinib⁹ preparātur:sed facili⁹ curā recipiūt.

¶ Apa puerorꝫ expellas exterius. Caueas eñ ne materia in terius dissoluatur:⁊ maxime si materiā a matre reduxit.

¶ Contra vsum egri in omni medicina procedere non est cō ueniens: sic vt in die quodam aeri frigido exponatur et in die alio relinquas vento calido.

¶ Egritudines calide in antiquis timorosiores sunt ꝙ̄ in iu uenib⁹:⁊ in eis facili⁹ terminātur vel ad bonū vel ad malū. Nutrimēta eñ que ex cibariis suscipiūt frigiditati attinēt: ⁊ de his nō est timor nisi ꝓpter īnate caliditatis debilitatē.

¶ Egritudines frigide in antiquis cure difficilioris existūt in iuuenibus ecōuerso facilioris.

¶ Balnea ⁊ medicine ꝓsunt egritudinibus sibi contrariis.

¶ Homies qui cibariis vsi sunt et debiles sunt post labores statim cibū sumāt:⁊ virtuosi ante cibū laborēt. ¶ Qui ciba riis abstinet si laboret egrotat et hec egritudo est difficilis.

¶ Paralytici et spasmati in primo scđo tertio quarto et se=ptimo climate nō fiunt nisi ex defectu caliditatis innate et propter remotionē tēperātie:vel fiūt hmōi ꝓpter sup̄fluita=tē frigoris:⁊ iō statim purgari nō debēt. ¶ Cū a capite et ce rebro ⁊ extremitatibus purgare volueris pillulas in quāti=tate magnas informa:⁊ post cenā ante somnum ministra.

¶ Cum humores in stomacho fuerint sup̄flui medicinas re=dactas in puluerem ministra qui bene sit cribellatus.

¶ Cū membra principalia debilia vel egra fuerint: ⁊ tu vis

medicinã tribuere laxatiuã ante egritudinẽ cognoscas.

¶ Cum humores ab intestinis remouere volueris i ieiunio medicinam ministra: et pillulas informa minutas et humididas et precipe egro vt moueatur.

¶ Ait. cum pillulas formatas inueneris nemini ministres nisi prius in aqua calida humectaueris.

¶ Ait. ois medicina laxatiua oĩno purgat coleram cũ qua caliditas innata et humiditas expelluntur.

¶ Ait. q̃ mẽbra principalia habẽt debilia a medicinis absti neãt ⁊ preparẽtur vt nõ sint violẽte. sꝫ tẽperamẽto affines.

¶ Ait. ab egritudine cõualescẽs abstineat labore ẜm cõparationem sue egritudinis et cibariꝫs illis vtatur quibus vti consueuit anteq̃ʒ iufirmaretur.

¶ Decens est magistrum vt a cura propria non recedat propter egritudinis diuturnitatem: nec a cura diei propter ma lum irrationale qđ acciderit.

¶ Egro erit cõueniẽs: vt vnũ tm̃ medicuꝫ eligat error enim vnius magnam infamiã non inducit. Et vnius vtilitas quã in egro efficit collaudatur. ¶ Qui ꝙplures medicorũ inter rogauerit in errorem incidit plurimum.

¶ Ait. apata antiquoꝝ nõ recupcutiant: principalia eñ eoꝝ membra sunt debilia ad recipienduꝫ: ⁊ corrũpitur corpus si propterea male materie diminuatur natura.

¶ Ait. ꝙuis superfluos hũores pueri ⁊ senes habeãt: nõ ꝓpter hoc purgari debẽt violẽta medicina: debiles eñ naturas habẽt. ¶ Ait ad eã tẽperantiam egrũ reducas si potes: quã ante egritudinẽ habere cõsueuerat.

¶ Ait. nisi sanitatẽ alicuius agnoueris recessum a sua temperantia non cognosces: nec egrum perfecte curabis.

¶ Ait multotiens complexiones ad temperamentum credes reduci que ad egritudines potius reducuntur.

¶ Ait habitudinẽ bonã cum forti virtute si superflue solue re volueris errabis: sed cũ laxatiuis tẽperate ꝓcedes.

¶ Ait si recte operari volueris vnicuiqꝫ egritudini curã propriam exhibeas ẜm ingenium tuum et intellectum.

¶ Ait qđ sub spera lune cõtinet ẜm vniuscuiusqꝫ gradus lu ne diuersitatem minuit vel auget vel ab aliqua mutatione mutatur nunq̃ʒ in eodem statu poterit permanere.

¶ Ait nihil enī extra naturā existit facile. Si enim paruam egritudinem non consideraueris fortassis cura erit difficillima ⁊ si violentam egritudinē recte perpenderis: forte magis cure approximabit ꝙ faciat parua.

¶ Ait in egritudinibus non facile proferas iudicium. Non vrinam habeas nisi postꝙ egrum videris in presenti: ⁊ eum interrogaueris et examinaueris.

¶ Ait in omni egritudine egrum interroga.

¶ Ait oīs febris naturā excedit: sed in quibusdam fortiores sunt et hoc ꝑm humorū diuersitates: et ideo febris colerica a frigiditate sūpflua non debet extingui: neq₃ febris quartana cum frigiditate humectante curetur.

¶ Ait cui apostema ad similitudinem rose que malo granato est similis natum fuerit et corpus ab hoc infirmu₃ fuerit si exterius ad albedinem decliue fuerit nunꝙ membrum ad temperantiam reducetur.

¶ Ait dolores antiquos et debilitates membrorum filij a parentibus contrahere consueuerunt: sed fortasse in filijs vel diminuitur vel augmentatur.

¶ Ait qui egritudinem habet diuturnam et vrina eius fuerit similis vrine sanorum sanari non poterit.

¶ Ait medici complexio temperata debet esse vt nec rebus secularibus intendat oīno nec expers eorū existat.

¶ Ait cum tempus corruptum fuerit propter veris humiditatem superflua₃ in estate procedunt egritudines sc₃ ꝑm serpiginem et vertiginem scabiem, ⁊ apostema: sed has euadit egritudines qui fluxum ventris habuerit.

¶ Qui patres ⁊ auos in sua generatiōe iuuenes habuerunt membra principalia fortia sunt et eorum virtutes maiores sunt. Et his contrarijs cōtraria accidūt. Si tamen patres ⁊ aui senes fuerint hūiliores habēt memoriā ⁊ rationes.

¶ Ait hominibus calide ⁊ humide complexionis cito tristitie eueniunt: ⁊ sic in eis citius egritudines generantur.

¶ Ait qui odorabilia ⁊ res saporiferas abhorruerit habent humorum copiam putridorum.

¶ In omni ciuitate in qua nubes esse cōsueuerūt capita in eis degentiū a vaporibꝰ replent ex quibꝰ vaporibus catarrus cōsueuit generari; ⁊ in hoc tpe extremitate corrūpunt.

¶ Ait cum in ciuitate in estate fuerit nebula in eo anno febres putride generantur.

¶ Ait ieiunium in estate corpus affligit et colorē pallidum efficit et melācoliam generat et visus debilitatem.

¶ Ait sanguis qui cito ad aerem coagulatur terrenis humoribus est contrarius.

¶ Ait in omni ciuitate a mari elongata homines degētes habent corpora sicciora.

¶ Ait in omni terrarum genere corpora quattuor non sunt eadem cum sol existit in aliqua quarta circuli signorū. Cum enim frigus euenerit in quibusdā terris. In aliis estas eueniet. Et cum in quibusdam ver euenerit accidit in alia autumnus: et queadmodum mutant̄ tempora: ita et mores voluntates diuerse sunt: sicut cum hi qui egypto sunt hn̄t ver illi qui in india versant̄ habent estatem. Et illi qui morantur sub equatore diei duas hn̄t hyemes et duo vera et duas caliditates et duos autūnos in omni anno: et ideo arbores eorū plures et eorum fructus meliores et acutiores similiter.

¶ Ait mulieres que multum dormire consueuerunt supra dextrum latus vix pariunt feminam.

¶ Si aliquis cum muliere coeat retro filij qui nascent̄ si masculi sint fient sodomite. Si vero femie erūt valde icōtinētes.

¶ Ait dubitabilis esse debet qui a societate feminarū omnino non est remotus et in iuuenum societate gaudet.

¶ Ait. non accidunt egritudines minus ex humorum paucitate q̄ ex ipsorum abundantia: et in hoc est error doctorum qui statim farmaciis vti volunt.

¶ Omnia venenosa et maxime ea que vaporosa sunt capiti cerebroq; sunt nociua.

¶ Ait. queadmodū plāte in longitudine latitudine et altitudine diuersificant̄. ita volūtates et complexiones variātur.

¶ Ait diuersitas latitudinis terrarū cōplexiones et mores et cibaria diuersificantur vsq; quaq; plura fiunt a secūdo in quartū: et a quarto in scdm gradū. Et hec diuersitates similes sunt diuersitatib⁹ q̄ in his acciderūt ex eo q quedā sunt hortulane: et quedā mōtane: et quedā nascūtur in campis.

¶ Ait. decet modicum vnguenta diuersificare fm diuersitatem naturarum membrorum.

RR

¶ Ait melancolia in iuuenibus cum medicina forti purgari non debet: pauca enim est in eorũ corporibus ⁊ non bene adheret corpi. Et ob hoc si medicina violẽta fuerit de principali natura membrorũ totum remouet.

¶ Ait bonũ est doctori ꝙ cum dietis egritudinẽ remoueat vel curet: si potest ⁊ non cum medicinis.

¶ Ait si cũ longo tp̃e quis medicina vel vomitu vsus nõ fuerit ⁊ vomitus vel fluxus vẽtris ei acciderit nõ est priuãdus.

¶ Ait parum diuersificantur vẽtositates in corporibus que absq; vapore sunt.

¶ Ait vrine que sanitatem ostendunt in hoĩbus non cõmutantur in substantijs ⁊ coloribus.

¶ Ait complexionũ calidas in sanitate in hominibus non est eadem in eorum multitudine in corporibus.

¶ Ait qui in salute vrinam egri non respicit in egritudine eam perfecte cognoscere non potest: neq; ipsius cura veritati prorsus erat affinis.

¶ Ait debiles ex egritudine: ⁊ ex iuuenibus ⁊ antiquis cum habuerint apostemata non repcutiant cũ medicinis violẽtis ⁊ fortibus: sed cum medicinis temperatis.

¶ Ait cum ratione hominis fuerit perturbatio cum frigore ⁊ siccitate vtaris calidis reb⁹ ⁊ humidis odoriferis que cerebrũ per eius attractionẽ alterant interius: exterius liget patiens ne iuncturas exterius exponat aeri.

¶ Antiqui qui ex cõsuetudine quater in anno minui cõsueuerunt cum ad quadraginta annos ter in anno minuant: ⁊ cum ad hoc sexaginta bis: et cum ad septuaginta semel et post hec a minutione caueat.

¶ Ait senes post annos sexaginta a minutione capitalis vene caueant: neq; qui septuagintaquinq; annos habent minuantur a vena basilica.

¶ Ait qui in iuuẽtute multotiẽs minui cõsueuerunt cum ad sexaginta annos peruenıũt infrigidantur: ⁊ paralysi capiũtur ⁊ maxime qui frigidi ⁊ humidi sunt natura.

¶ Ait principaliũ mẽbroꝝ virtutẽ maxie custodias: hũiditatez eoꝝ recipiũt ⁊ nõ expellunt de facili: ⁊ iteꝝ virt⁹ minuit.

¶ Ait vsus magistrorũ in causis egritudinũ: ⁊ in eorũ experimentis laudãdus est. ¶ Libri aphorismoꝝ Rasis finis.

Rasis sinonyma.

Rasef pūctus rubeus vt pulicis morsus et fiūt in oibus mēbris et ꝑcipue in oculis et cito recedūt.

Algozodie.i.nodi qui fiūt in collo ꝛ gula ꝛ subascellis et inguinibus.

Alguafedi.i.pauxillus.

Afraima al's absarina.i.cib⁹ de agresta.

Alefinis al's alefius.i.psiliū.

Alanstria est ficus ꝛ os ꝛ vetula q̄ ad finem tendit.

Apij siluestris.i.petrosellini macedonij.

Assero al's abseid.i.brachiū.

Alfesura.i.radix vitis albe.

Almusaragi.i.vuea.

Alaliteth.i.puluinar.

Alcorduma al's alcordien.i.tuthia inda.

Asaruz amomū ꝛ acorus adinuicem mutātur vnuz ꝓ alio ponendo.

Alahsaf.i.redūdatio: al's desudatio.

Alcorsofri.i.cardi capita.

Adhesia.i.cibus citrinus qui fit de semibus coctis cū aqua quibus additur acetum ꝛ parum zafarani.

Alembicū.i.factiuū aque rosate.

Aderebu.i.corruptio stōi.

Alguages.i.inquietudo quādo.s.homo loquitur secum et non potest dormire.

Alaafati.i.rubor pustulosus qui in fine apparet.

Alcuabeo.id est piscis magnus salitus.

Achatia fit de succo cuiusdā fructus parue arboris qui vinee simulatur in alexādria: id est alcortacerach: id est magna arbor.

Altidules.i.assa dulcis.

Albindagati.i.auellana.

Alcahabi.i.calcanei.

Alciet.i.aderis hortulani.

Ademenula.i.carbūculi.

Alcaris hoc est sicut caput et et pedes agni cum aceto coquūtur ꝛ congelantur.

Alaragi.i.vga pastoris: persice vocatur bersetedarij.

Asaniaml.i.dies caniculares in estate molesti.

Adalaerū.i.dies caniclares.

Audacolie.i.sulphurace vel mandragora.

Aliatam.i.edetera.

Algenat.i.paruoruz scorpionum post se trahentium caudam idest rastellarum.

Aluenie.i.ameos.

Aloes scrotēsis i.tertio loco.

Alcatim.i.renum.

Altey.i.tamarisci masculi.

Aliculreu.i.scolopendria.

Alohosos.id est caudalis os caude.

Alue.i.palpitatio.

Alme fit de zucharo sicut si-zamum de melle.
Alusen.i. fulfucaca s'm q̃sdã sola est herba de q̃ fit alcali
Asuul.i. oculi qui sunt medij inter nigrum et varium.
Azegi.i.atramentum.
Auahada idest cibus sicut fe ludem nisi q2 in eo ponitur butyrũ crudum.
Alocuten.i.herba si'lis spatu le fetide.
Asamen.i.butyrũ coctum.
Anuden.i. herba de qua fit assa fetida.
Albetoragi.i. basilicon cum latis folijs.
Almarastam hospitalis.
Adheem.est laurinum.
Asokir.species lepre.
Algurisen.gen9 colũbarum.
Alguadi.i.humor egrediens de virga cum aliquis tangit mulierem.
Assenue lubue romana.
Azedarac.i. acetosa mõtana
Absinth.humida.i.succi.
Azaruech.al's azamech.i.au ripigmentum.
Alalmo.al's alaulahica.i. ru bus qui facit mora.
Azuch.i.fricatio cũ corticib9
Alasce.i.ysopus hortulanus.
Alguaesegues.i.alienatio.
Abub.al's alib.i.boni mores
Alesidabegi.i.vinũ vel cibus in quo est caro.
Alazabari.i.plumbum.
Alustasat.al's alborisar.i.di-latatio pupille.
Arillarum.i.semen vue.
Alcabes sũt mice panis ada-rimaci pri9 frixe i oleo ⁊ po-site in melle ⁊ frixe cum eo.
Alesemati sũt spẽs vt piper.
Almosos est cibus qñ colum ba coquit' cũ aceto in cuius iure ponitur menta.
Aluminis iameni hoc est cissi
Alchilac hoc ponderat tria grana ordei.
Athebel.i.boni odores.
Alguahã.i. mal9 appetit9 vt cũ aliq̃s appetit carbones ⁊ lutum et his similia.
Atibi.i.res odorifere quibus fiunt suffumigationes.
Almezered.i. res acetositatẽ habẽtes cũ dulcedine vt ma la granata et muza.
Atrasula qñ apparẽt radices albe pilo2 cum ita extremi-tates sunt nigre q2 tincture tardantur.
Alocazti.i.flos salicis quo fi-ctores vtuntur.
Aladune.i.pultes multũ spis-se ex aqua et farina.
Alembech.i. caro super pru-nas assata.
Alues vel alsegnata.i.dulcia sicut cõfectiones de melle.
Alginasim.i.strictura narĩũ.
Alhosina: tedium vel tristitia de preterito ⁊ facit dormire.
Altasia inflammatio.

Artauica.idest sicla notuz est buthor.
Aifen. i. pãnus qui sic opilat os vasis vt p ipm exire vinũ vel aqua possit:ꝛ precipue si in ea fuerit sanguisuga alcã fati.i.oblõgũ multũ vtrinqꝫ planuz vt copertura domꝰ.
Alben resugenis.i. oximũ cũ floribus nigris.
Alituli.i.fructus tamarisci.
Alrasin.idest enula vel scolopẽdria.
Alteicet.i. pdix masculi sexꝰ.
Alazeres.i.armoniacon.
Agedeguil.i.vene q̃ portẽdũtur a fundo stõi ꝛ ab intestinis p q̃s transmittit succositas ad epar.
Alesuis vel alessius.i.psilium al's alphi vel alphius.
Alberu quidã dicũt ꝙ est fumus alkimistarꝫ: ꝛ quidã dicũt ꝙ sunt carbones.
Alcharachi.i.habẽs alas.
Alzocol vel asachil spice celtice.
Alema parue pustule in ore.
Acenib.herba similis corule
Assauregi.i.puluis qui cadit de parietibus salis.
Auricula muris.i. maiorana
Alcessugeni.i.epaticum.
Almerenne qui sunt vt littus aromoticum adeure.
Adubua.i.lupi.
Alcienel locꝰ inter spatulas sub collo.
Alcheil.i.locus vbi cõiungit colum dorso.
Alfeman.i. species que sunt vt piper et cynamum.
Attar.i.squinantum.
Albeugi.i.cuiusdã herbe.
Aromat quedam confectio.
Alcadas.i.rose.
Adoch.i.lac.
Aqua casei serum casei.
Aqua lactis caprini.i.seri.
Alheduen.i.incubus.
Albat. i. passio inguinis q̃n minuit caro vel cõcauitas.
Almazol de lacte acetoso fit cum farina ordei.
Alfa.i.triticum.
Alcola.i.pustule q̃ in ore fiũt
Alhasech.i.tribulus.
Almatar.i. marubium lune.
Ascherenade lõnãsi osbus.
Algelcalcida maior.
Apocrustica.i.repercussiua.
Asedenegi.i.ematites.
Albotin.i.terbẽtina.
Adohoc. i. lac acetosum de quo extractũ est butyrum.
Adebeem.i. satirion vel testiculi vulpis.
Alcol.i.puluis ad oculos.
Alcohoma.i.ramex.
Affro.i.sinapis alba.
Aressed.i.nasturcij.
Aluminis iameni.i.scissi.
Alozis.i.cẽtaurea.
Albellidoriũ.i.anacardi indi
Apium montanum.i. petroseľ.maldes.

Alnolch.i.artarate.
Allefiul.i.psilium.
Almasus.i.cassia.
Aratri confectio quedam.
Assebra.i.mandragora.
Albezard.i.galbanum.
Alhengi.i.species solatri.
alhersandarin.i.vrga pastoris
Aliadi.i.polli.
Acardilon species siseleos.
Altanurait.i.cost barost.
Alfarsungi.i.asparagus.
Abrengi semen est.
Albel.i.accis.
Alfel.i.come accis.
Asseme.i.lubrie romane.
Azaruech.i. auripigmentum
Almelea.i.almes.
Assanergi. i. puluis q̃ cadit de parietibus salis.
Alobocat. i. electuaria que labuntur.
Almelessis.i.nasturtium.
Adareseam.i.assolibus.
alseies.i.nasturtiũ babylõicũ
Albel.i.calcula maior.
Alluisse.i.abrotanũ siluestre
Alfelen.i.gesif idest est.
Allefuit herba.s.alkarauulalba.
Algizoc.i.armoniacũ.
Almeheleb.i.vere.
Alchechec.i.citroli.
Aldibic.i.glutinum.
Alfericã.i.digitale qui vtuntur sutores.
Albered.i.per foramina.
Algaze species fungi.
Alhausegi faretio.
Amchamãti.i.auis frangentis os.
Alhonsol.i.squilla.
Alocohan.i.ruge.
Albarid.idest yperius vel fuvria demoxon.
Alcenoch.i.plumbum.
Alacoara.i.pes corui.
Alchigita.i.gues locticiniorum
Alescudrion.i.scordeon.
Artetica.i.sulla.
Artaro.i.lentiscus.
Altir.i.asa.
Alemũ.i. alẽgibar id de quo fiunt vasa.
Algudemei infirmitas q̃ oritur in palpebris intus & non permittit aperire oc'los & rubet.
Acarirab.i.plurimi lotus.
Assenar.i.aloes.
Amomia.i.armoniacum.
Alfegekst.i.agnus castus.
Alkarapse.i.apium.
Aseb.i.alumen.
Asoch.i.argentum.
Alnedum.i.anetum.
Alocas.i.amigdale.
Abelesen.i.carpobalsamum.
Arenarimen.i.bolũ vel lutũ.
Arcul.i.bedeguard.
Afarual.i.cypressus.
Almargen.i.corallus.
Albatar.i.cerusa.
Alsafari.i.cappari.
Algust.i.costus.
Andal.i.colloqui.
Alcamfor.i. cãphora: gũma est cuiusdam arboris.

Almurcan.i.celidoniam.
Argil.i.calx.
Algafit.i.eupatorium.
Aliana.i.enula vel ala.
adidalarchois.i.calcecũenõ.
Alcmar.i.es vstũ.i.flos eris.
Almartacha.i.litargirum.
Atarmus.i.lupinus.
Alnuse.i.passe sine granis.
Alleismes.i.muscus.
Alkenkengia fk.accka.
Alhoif.i.nasturtiũ.
Alguarda.i.rosa.
Angarut.i.sarcocolla.
Almea.i.vua sicca.
Alacutes.i.storacis.
Alkiscas.i.papauer.
Alfenid.i.penidij.
Albeladet.i.anacardi.
Astrocculibe.i.grana pini.
Alked.i.citroli.
Almososat sunt tamarindi.
alseis.i.nasturtiũ babylonicũ
asagen.i.sanguis drachonis
Albabit.i.sulphur.
Alkibatha.i.terbẽtina.
Alsarica.i.epilepsia.
Alsetartagi.i.tapsia.
Alsabrachati.i.melope.
Alberadul.i.cõfectio anacar
Aduraraci.i.pernix. (dina.
Algumur.i.carnes que sunt
zinziue.
Alchikilata.i.granata silue-
stria vel cãpestria.
Assuricitũ nomẽ ẽ electuarij.
Almaru.i.medicina inda q̃
est similis cynamo.

Almurid.i.mesaraice.
Alicra.i.literacula ꝺ stagnis
Alatisca.i.ydropisis.
Almaru vel maru.i.scarlea
incremona dronca.
Almunar.i.intestinũ rectum
Alcrobi.i.cetarac.
Atara.i.flores dactilorum.
Almasire.i.apostema calidũ
Alathatir.i.siringa.
Algenea.i.contractum.
Alhchir.idest heri.
Alectati.i.appoplexia.
Alkidans.i.laceratiões que
facie fiũt cum vnguibus.
Azufere est genꝰ elki qui em-
bicurauistẽ.
Alkesisia.i.ruta montana.
Alfaure radix vitis albe.
Alsireg.i.partes que sunt in
circuitu ani.
Alceldedi.i.sumac que pre-
paratur cortia.
Alhohurelei: et est spuma q̃
gñat ĩ circuitu carnẽ ĩ mora.
Artarie porotide.i.separate.
Alsula feti.i.vinum coctũ ad
tertiam.
Aldis febris ethica minuta.
Alfacan est tremor cordis.
Adhacatamon.i.pulegium
ceruinum.
Alzangiati.i.cassia lignea ni
Acasen.i.mu. (gra.
Ahuse.i.auellana assata ꝛ ni
Alibsulidꝰ ante. (gra.
Alistolidos.i.alkekẽgi et est
besulidus.

Artiriades id est grana iuni-
peri vel cedri.
Anacardiz est albelador.
Alsaguassora ē agnꝰ castus.
Almenesī ē calamētū fluuiale
Algēma est spēs mezereon.
Attarathi hec ē herba q̄ na-
scit in locis desertis sine fo-
liis et cuiꝰ stipes est ruber ꝛ
assimilatur veretro canis.
Abanexin.i.medicina inda.
Autron.ꝛ est eupatorium.
Alkermeti hoc.i.fractus.
Alkel ꝛ est alhacus.i.ramus.
Alfucaran ꝛ est almarcad.
Astroculibe.i.grana pini.
Almeibuccegi.i.rob de mu-
sto scilicet tarreno.
Acameli est aqua de fauis.
Auesefucu.i.almucum.
Alkismess.i.pass.
Artanum.i.calamentum.
Almeruē.i.ptes que sunt sup
anchas vsq͂ ad renes.
Alfor.i.crocus hortulanus.
Almur.i.caro continens ra-
dicem dentium.
Alsed.i.emplasmur.
Alramadi.i.citernicius.
Alnusaragi.i.enna vlcerum.
Alfusoha.i.vngula.s.oculi.
Algasigata.i.tenebrositas.
Alkalati.i.erpes estiomenꝰ.
Alekef.p̄paratores coriorū.
Almesemak vel armurmar.i.
clam.
Aruircar.i.borace.
Alnotiati.i.postrema pars
capitis.
Alkel.i.medium colli.
Almaliasen.i.iūctura que est
inter brachium et manū.
Alkasason.i.supior ps narīū.
Alkeseb.i.sisamum.
Acriuus.i.tortura.
Asseiche.i.fricatio dentiū et
gingiuaꝝ ꝛ labiorū interiꝰ.
Alfatan.i.cordis motus cum
saltu.

B

Beleser al's belesin.i.
balsamus.
Berbetis al's berbe
rit idest berberis.
Bisbeda al's buchesa id ē po
lipodium vel pullipudia.
Batura al's batitura eris.i.
tubeleris.
Bedenenābiua.i.quedā ma-
neries basilič parua: al's be-
letueranda quedā maneries
basiliconis.i.basilicon pua.
Bubil id est cepa siluestris.
Buremeri.i.medicina inda.
Bedenac.i.semen granatorū
siluestriū ꝛ sūt grana kasbal.
Beden id est radix alkeri.
Betilon id est assenila.
Bengi.i.iusquiamus albus.
Borurgi semē nigrū sile.s.pi
peri quod venit de sem ama
rum pro quo poni potest de-
ridericum amarum.
Bothor id est pustule parue
que fiunt in pueris.
Bezar lapis est viridis omne

quod est expellens venenuz.
Bōdaliaten id est in modum auellane genus ponderis.
Balar id est brasil.
Bakata id est quod fit de tritico ꝛ lacte ꝛ zucharo.
Bothormariem id est radix piretro similis.i.herba que valet in suffumigijs.
Berongissis spēs abrotani.
Blacte bizātie id est spēs que multe est subtilitatis epilentico atqꝫ mulieribus matricis prefocationem patientibus proficiens
Bersiēdatu.i.virga pastoris.
Baurac id est quodlibet genus salsuginis ꝛ de quolibet sale intelligi potest.
Bethados marine id est intē si mariem herba est.
Bolismus.i.fames vaccina.
Budorōgi id est radix herbe similis zedoarie.
Budarca id est auellana.
Bathar pondus est.
Burmathi id est terreuz vas vitreatum vt pix.
Berid id est perforans.
Benezimuz id est sambucus domesticus.
Beonia id est camomilla.
Buris id est affodilli.
Baras gen⁹ est egritudinis ꝛ hec differentia inter morpheam et baras qꝛ cum pungitur morphea exit sanguis in baras nunq̄ exit.
Baucie id est pastinacie.
Barbaki.i.meat⁹ inguinis.
Buzaram zedoaria et pro eo ponimus zinziber.
Bedegar spina alba: vl' odor rose.
Bezead id est galbanum.
Birenuz.scilicet lapis lebes vel lebetis vel birene.
Beresus id est corallus.
Bruma id est pix.
Buziden id est testicl'i vulpis ꝛ dicitur satirion.
Bage.i.ysopus de spania.
Bather id est pustule vel eminentia carnis fetida.
Bucholie herba similis camomille: scꝫ ocula fetida.
Blac.hec ē cū m'lte plāte par ue ī oleo frixe ī patella vnaz super aliam locando: melle inter oēs duas posito atqꝫ sic simul coquitur.
Berongi: pro eo ponit' serapinum.
Batheca id est melo.
Baucia silueſtris.i.daucus.

C

Cheruа.i. mirasol.
Che hēhimar.id est cucumer asininus.
Cadula id est cardomomum.
Casburataliur: id est capill⁹ veneris.
Centurion id est centaurea.
Carogued id est carui.
Camedritus.i.camedreos.
Chemion armoni id est cimi-

num a loco.
Cobrie a corolis vel panis su me vel arthenita.id est cicla men vel malum terre.
Catarrus.i.cõgelatio capitis.
Calufar id est oleum yndum.
Caitata id est appetit⁹ come dendi lutum ⁊ linuka.
Caurati id est frusta subtilia.
Cafuduhir.i.calcãtũ cui⁹ col'. est viridis ⁊ qñ antiquat̃ fit colcothar calcanidis.
Cort.id est humor croci.
Calcalimua.i.medicia inda.
Endilion id est buglossa.
Cuttenũ.i.succus eupatorij.
Camezih.i.fruct⁹ tamarisci.
Cantarzed.i.gũmi alcorfof: et alcorfof sunt capita car= dami que comedunt̃.
Cauguamium id est sale con= dita vt oliue.
Cauguamih.i.ea q̃ nascunt̃ i gula ⁊ prefocãt vt squinãtia.
Caubes vel zabro fit cũ mice panis ad macũ in oleo frixe ⁊ in melle dispumato posite parumper coquũtur:postea ꝟo sunt fera cum imponun= tur:vt mel pforamina exeũ= do separetur ab eis ⁊ sic co= medatur cabis.i.de pane.
Cathahif cathais cum mul= te placẽte de pasta parue in oleo frixe ponũtur in patel= la vna super aliã locãdo cuz melle inter positiones duas atq̧ sic similiter coquũtur.
Candargen⁹ cardui quod vo catur cauerta.
Calef id est pannus faciei.
Cali cinis cribellatus ⁊ fit de quadam herba salsa ⁊ vtun tur eo tinctores.
Cauncanudem id est aufidez conditum.
Caunoch sebeth id est anetũ sale conditum.
Calech id est squama ferri.
Cucurma id est vena citrina que dicit̃ syrindma quã vtũ= tur tinctores
Caugeruich id est sucita quo= rum quedaz cõdiũtur sine sa le quedam cum sale.
Cordumeni.i.carui agreste.
Cartamum id est semen croci hortensis.
Cafatis id est tremor.
Curch id est iũcus de nilo de quo acassia fit.
Cabil.id est terra rubra que affertur de media in media aut arena minuta ⁊ cum fri= catur super manum ingredi tur cutem:de qua fit vnguẽ= tum quod penetrat manuz.
Cancule vocantur anche que mundant vinũ ⁊ nascitur in mari quod est iuxta sibiliaz.
Cañatellia id est cauda equa ⁊ grece vocatur ampurias.
Caris idem est quod alkaris.
Cortex eris.i.batitura eius.
Cortices eris id est flos eris.
Calidicon id est trociscus de

arsenico factus.
Crerese mustela.
Canauit caulus imperialis.
Caua.i.vinuz debile album.
Cresmet id est antimomum.
Cimemi camen siseleos.
Coch terra est iuxta locū vbi Alexāder educit og τ magog
Cola id est vlceratio oris cuz pustulis paruis ve pustule q̄ nascuntur in lingua.
Cimirui ciminum album est collu et furcal grece vo siseleos: cui⁹ proprietas est dolorem epatis yteriacam et epilepsiaz τ asmaτ matricis prefocationez sanare.
Canuchal id est salmuria capparis.
Coriztola herba est de qua fit scamonea et genus volubilis habens lac.
Chilus id est succositas facta in prima digestione in stomacho.
Chimis id est massa humorū facta in epate ex succositate veniēte a stomacho.
Cesnu simile est ferule semen habēs albū lenticule simile.
Cherci id est flores siles floribus violarum relucentes in nocte: in die vo non.
Colb.id est grana sol.est herba in hyspania nascens: de qua multū gignitur in obeda cuius semen canapi assimilatur: licet eo sit albius et ad frangendum lapidem multum valet.
Cachile herba ē noīe salobra filīs vermicularis acetosum hn̄s τ salsuz τ fit ī die alcali.
Colcodeia.i.deriuatio vite.
Cangumach id est ea q̄ sunt simplicia τ composita et comeduntur post cibum sicut cappari et oliue.
Colila pōdus ē decē vnctuaꝶ.
Canesis id est scarabei.
Caifesse id est vespertiliones.
Cāhabiti.i.oīa q̄ aceto τ sale condita sunt vt capparum τ oliue et reliqua: ex quib⁹ fiūt salse vt synapi.
Carabitum id est frenesis.
Caras id est cum aliquid vult loqui τ non potest nisi multū mouendo linguamτ os.
Commatre id est picus.
Caratin.i.lumbrici terestris.
Carmesi e vna spēs tamarisci.
Cuscute.i.podagra lini.
Cacule.i.cardamomū min⁹.
Carpobalsami.i.fruct⁹ balsāi
Caraps id est apium.
Curcuma radix que de transmarinis partibus affertur: et etiam est quedam confectio que est in serapione.
Cōdi herba est que assimilatur spatulis: iuncturaum duriciei proficiunt eius flores quidaz sunt citri: sez glauci in nocte et non in die relucentes.
Charta inda de papyro.

Cheri.i.halitum.
Cordumeni.i.carui agreste.
Colcotar.i.attramentum ru.
Celidonia: dicit herba hyrū-
dinum vel vena citrina.
Calcauil.i. ozimū montanū.
Corbizlugue.i.granū silīe car
damo et affert de scauonia.
Cantauron.i.centaurea.
Cautin.i.celidonia.
Catharis.i.dereria.
Cusus herba.cuius sunt tres
species.
Calah almes indum.
Cici.idest ramus.
Curcassia.i.radix.
Coltaliutiscat.
Chel est herba in vere nascēs
que ramos habet lūgos: fo-
lia longa cruda comeditur
et vocatur gambal.
Ceudaran est succus niger cū
quo fricatur muscus et dicūt
quidam quod sit gummi glan-
dium sed mentiuntur: quia
non est nisi gummi in radici
bus xylocaracte inuentum.
Condississa.idest simula.

D

Dora. idest mellica
vel mala bruca.
Dul vocat sophe-
ri aque: non est illa qua in
hyspania tinguntur panni:
immo est arbor super paruū
stipitem eleuata: cuius folia
solo caracte foliis similia
sunt: eiusque cortex vocatur a
babaris emailep: vt reubar
barū rizide efficiēs: hāc vero
Diascorides kal vocat cuius
apozima bibitum genuum
dolori confert.
Duramet.i.zedoar et est tribus
modis vna decorascez. alia
vero hierosolymitano et alia
hyspana.
Douidar species est de hebel
que nascitur in india et simi
latur cypresso.
Desenen. idest adeps gibbi
cameli.
Deotin.i.terbentina.
Dasattagit.i.acetosi.
Dende species est que gra-
nis resint similatur et alia est
inde et alia sem. dende quā-
doque vocantur cataputie.
Denendem.i.oleuz nardinū.
Dirisin.i.sustentatio.
Dalac. i. fera que sunt simi-
les vrsis.
Delbonioleum: hoc oleuz fit
de illo semine quod dicitur
piper album.
Denisen lapides virides qui-
bus acuuntur flobothomi et
sunt de mecha.
Dauic.i.pondus sex granorū
ordei.
Darfurfel.i.piper longum.
Dahamarate dyamarte.
Dragig auis est.
Dabis.i.viscus.
Darzesan herba que in tyria
ca ponitur.

Daue.et est semen baucie silvestri mōtane cretensis.
Dubul.i. herba que nascitur in mari et dicitur coga.
Dissuris.i.primitus.
Diaconicō.i.electuarium de papauere.
Dic.idest minuta.
Darsesahan.i.pedetramen.
Darsem.idest folium.

E

Egyptus.i. albarati.
Ebel.i.semē iunipi.
Exies.i.pisces.
Endiuta.i.saratia vel seuum.
Eleuzezia.i. qñ aliqs caput impetuose vertit retro vel ante. vel cum loquitur mouet ipsum: aut facit cripi in ore:qñ loqtur ꝛ ꝓfert idem verbū:neqꝫ scit qd dicat vel cū aliqs loqꝫ somnū facitvt recordeꝫ vel aliqd facit qd extraneum videtur.
Embula quidē est qd est sicut harfidini: ꝛ embola dicitꝰ fo ramen lōgum in fistula.
Esterguar.i.aiudē: herba de qua fit assa fetida.
Elcheis locus qui dorso cum vis iungitur.
Elem.i.tediuz vel tristicia de futuro ꝛ facit vigilare.
Embroca.i. infusio cū ab alto proijcitur.
Empinia.i.saniositas.
Eldi dunelic.i.corona regis.
Enfestides.i.ypoquistidos.
Embut est sperma alma florē faciens citrinum.
Elankid.i.racemus.
Eracruchis : vel almerachu alacome alba.
Eilbaugue cardamomum.
Eiufestidis.i.herba hircina.
Ezeleurge fit de farina et aq̄ et melle in oleo frixa.
Ebel.idest sauine.

F

Fesiche genus tuberum.
Firfir genus portulace.
Falfasa.i. grana impinguata.i. fulla vel semen trifolij et melius citrinum.
Ferecemisch. idest ozimum gariofilatum.
Fu.idest sistra.
Fesire.i. vitis alba agrestis nigra ꝛ vocatur bautaiam.
Felfese met.i.radix piperis ꝛ eius lignum.
Feluzaarazi.i. fel elephātis.
Fenich.idest lapis vel cam.ꝛ est lapis.
Facorij preparator.
Fudengi. i. broum. s. semen nigrum.
Feudeñ.idest cor.
Fucca. idest potus qui fit de ordeo et aqua.
Fusiricū medicamē ad scabiē
Fufel.idest piper vsuale.
Fucahilesus genus arthanite species botormarien.

Fetirat.i.interpretationes.
Fesires semen etheui messes-sidar.
Fulfulimon.idest ozimū mō-tanum.
Foris squināntia.i.supioris.
Febana.i.peonia.
Felucearaci.i.arbor litij.
Faufel herba que assimilat nuci muscate.
Felifelan.i.agnuscastus.
Faba egyptiaca.i.bapxauis.
Farmatia.i.catarticum.
Fasuricon.i.prassion.
Fidē.i.pānus q̄ opilat os vasis: vt p ipsum possit exire vinum vel aqua: et p̄cipue si fuerint sanguisuge ibi.
Faufel.i.auellana inda.
Famaticon.i.almermur.
Fimicon.i.iusq̄amū nigrum.
Fascemus.i. arbor mane et est tincta asia.
Fagus.i.cētaurea minor.
Ferselen.i.dās digestionem.
Feiluoragi.i.litium.
Forbion.i.euforbion.
Facahatra.i.squinantum.

G

Godisie dicit abiscen q̄ est gen⁹ tuberis.
Gasdia.i. tyriacium
Galmenech.i.vna spēs ell'i:τ fm q̄sdam est nux vomica.
Geuseir.i.oppoponax.
Gausima basilicon demonis
Gelbur spica alba florem faciēs citrinum.
Gar.idest laurus.
Gasit.i.cupatoriū.
Gesse qñ oculi ꝓpter dormitionem aperiri nō possunt.
Granazelē.i.piper ethiopum
Granum viride.s.semē lētisci fructus quidam est.
Gedeguil.i. vias vel canaleos coa.
Gazel.i.capreolus.
Garab.i.lachryme.
Guauansem gen⁹ colūbaruz.
Gesse.i.duricies palpebrarū.
Galsama caro est pāniculosa annexa palata sub via pendēs cooperiēs caput carne
Guasemabras.i.stellio.
Guasmeniz folium nil.
Gumorati cōfectiones liquide quas mulieres faciunt ex quibus liniunt faciem.
Geusmeti nuces sunt cuiusdā arbores equales facte in lōgitudine vsq3 ad mortē dolorem faciunt.
Guasac.i.galbanum.
Garumphal.i.gariofili.

H

Hochoen filiis est calore:lz ea maior sit τ vocat magarga.
Horf.i.nasturtium.
Hasse ysopus hyspanie est.
Hasec herba expēsa sup terrā multos habēs ramos q̄ dicit cicer imperatoris: q2 semen eius spumosum est vt cicer.
Hara.i.iuniperus.

habel.i.colšbit.i.gũmi fistici
Herua.i.resi.i.spẽs dactyli.
Hebel sauina vel iuniperi.
Harmel herba est.
Hasce.i.santonicum.
Hiscimati constrictio.
Humara.i.iohanitius.
Helcalborum.i.terbentina.
Heel cardamomũ mai⁹ amo-
mũ ⁊ achorus ⁊ asarũ inde ꝓ
alio ponit̃ in medicinis.
Hellius idest viscus.
Hezereasen vitis alba: et ſm
quosdam raphanus.
Herbangue cardamomum.
Has semen anachabius.
Hod.i.lignum aloes.
Hasa scrũ rahan salarmonia.
Holus iudaicũ succ⁹ plãte q̃
dicitur planta hircina.
Hesden lignum indum notuȝ
humeuie amomi.
Habaras staphisagria.
Harmel fructus iuniperi.
Holcalibat.i.terbẽtina.
Hosmatũ.i.q̃rta pars libre.
Humema.i.amomum.
Hortelesen xylobalsamum.
Habal atula.i.cucube.
Hocorus.i.liquiritia.
Hosus iamenicus.i.bertus.
Hercalibar.i.momith.
Hedriamon.idest iulep.
Hymemati.i. ꝟga lõga quã
deferunt sarraceni in capiti-
bus suis.
Herelaten.i.hestiomenum.
Helkalibat hac lalbatim.

I

Idromel.i.aqua mel-
lis.
Ielsse. idest duricies
palpebre quãdo vix eleuatur.
Iuiueiȝ. i. siccomori fructus
⁊ sunt sicut ficus agrestes ace
tose et dure in quibus semen
vt papauer sonat.
Iudae.i.polium maius.
Isidebati.al's isidabegi.idest
taphea alba.
Istigatus salsa q̃ fit ex aniu-
dem et aqua et sale.
Irasalepidos.i.gipsum.
Ibelice.i.cardamomũ min⁹.
Iudebet. i. cibus qui voca-
tur rizi.
Iudebigi.i.cib⁹ qui fit de mi
cis parue placẽte sup quas ca
dit pinguedo pullorum colũ-
barum cum assantur.
Iobadia.i.poliũ minus.
Iudeben.i.mice de adarma-
cha super quas fundatur pin-
guedo pullorum columbaruȝ
quando assantur.
Iosbague.i.nux muscata.
Iulep.i.syrupus simplex.
Incisio alieruch. i. venarum
que sunt in labijs.
Ignis falferiosiati. i. sacer
ignis et persicus idem est.
Idrie aque vas.
Iuiueiȝ nascitur in egypto
et est similis ficui.
Iar fluminis est planta simi-
lis ficui.

Jabrot est radix mãdragore siluestris.
Igil est animal.
Jaherit.i.labia intus.
Jelbeth.i.pfunditas somni.
Jasidetam.i.tafeadata.
Juti.i.egritudo quã aliqs in currit ppter timorem.
Jucubus.i.strãgulator.
Interfector adib medicina q̃ dam.
Interfector canis herba q̃dã
Interfector patris.i.satyriõ.
Jeusemy.i.sambacus.
Iueregeliẽ instrumentũ quodam super ignem positũ per quod distillatur.
Jagueris.i. electuaria nihil amaritudinis habẽtia ꝛ bo ni saporis siue sint solutiua siue non.
Jstimbre.i.cum comedit homo non ledit ipsum.
Jafoc.i.sinciput.
Jpoquistidos herba hircina
Jascas hõ stans oculis apertis ꝛ non mouens eos.
Jschiro vł schirosis.i.aposte ma lapideũ.s.melancolicũ.
Jarierd.s.semen assatim.
Jati.i.falfasa.
Jouar id est radix palme siluestris.
Jliati.id est vatis.
Julmar.i.balaustia.

K

Aib.i. lac acetosuꝫ.
Keisim.i. leuisticuꝫ.
Keisim hoc ẽ simile ferule ha bẽs semẽ albũ lẽticule simile.
Keneutri dicit Dyascorides qꝫ est herba in vere nascẽs q̃ ramos hꝫ longos ꝛ folia lõga ꝛ comeditur cruda et vocatur caulus al's camalus.
Kilus succositas.
Kilbal.i.grana nascentia in tremula arbore.
Kirat genus ponderis.
Keiri flos est.
Kisen barabe.i.vermis citri nus.
Kistis vas fellis.
Kelẽgi.i.solatrũ hortolanũ.
Kasicu est pondus.
Kemũ est mensis.
Kucarum est pondus.
Kikaar vel kiken est gumma horribil' saporis.
Kerad.i.dragagantuꝫ.
Koli ẽ species salsuginis fortior q̃ sal.
Kafariton interp̃tatur edus.
Kehan salmoria inuenitur ĩ montibus saphati.
Keisim romanũ.i.siseleos.
Kilix.i.salix de torrente.
Keiri flores quidã quor simi les violis in colore. aliq sunt glauci.in nocte tñ relucẽtes et nõ in die vt odor violarũ.
Karusis.i.semen tamarisci.
Kesilefustes sũt nigredini attinentes radicibus rubee similes.
Keste.i.herbus.

Kist id est libra ꝛ dimidia.
kildarij id est filix.
kerfe.i.cynamomum.
Kiua. id est galbanum et est gummi pastinace.
kalagie.i.cibus qui fit ex pulmone corde et epate incisis minutim et cum oleo frixis in quo post remotionem predictorum ponitur paruꝫ aceti et oua ꝛ ꝫapharanum.
kebikegi herba ē portulace similis:sꝫ cū frāgit emittit lac.
kise cib⁹ q̄ fit de simula ordei.
kekingi species est solatri.
karabiti apostema caliduꝫ in velamine cerebri.
kirtubit est color sanguis putrefaciti in facie.
kathemen.id est puluis.
karkt.id est tortelle.
kiteran genus arboris que facit gūmi quo corpora inungūtur et non putrefiunt.
kismes id est passelle parue sine granis.
kerna.i.pentadatyli.
karfati cinamomum maius.
kaisur alhaset.
keikeric gumma est.
kekililelit elinalit mellilotū.
kult.id est gummi.
kekelēgi.i.cōfectio inda.
kosen.i.cortices glandium.
kimolea.i.marmor minutum in loco viridi inuētum quādo ponitur in aceto.
keisim cāpestris.i.siseleos.
keskenti.i.cōfectio persica.
ker kefebe id est cubebe.
kalus id est permixtio.
kindikion id est herba que similatur alke sesefren:et cum ea abstergitur nitrum.
kitran est quod emanat de cera cum comburitur vel instar olei fraxini extrahitur.
kitrā est illō q̄ liniunt naues: ꝛ postq̄ sunt parate cuꝫ pice.
Kemonkaymen : id est siler montanus vel siseleos.
Kebikēgi.i.lupin⁹ siluestris.
kaharabe persice rapiens paleas latine.
Kaldaru est asaran.
Kusule est lignum.
Kumelium est species de meꝫerion nigra mortifera.

L

Litiū hoc fit de aq̄ in q̄ coquuntur cortices berberis.
Laus id est amigdale amare.
Legia gen⁹ titimali est:id est laureola vel esula.
Leoiꝫene hoc fit cū amigdale parumper trite et in melle dispumato posite coquentur ex quib⁹ parue pillule formātur et sic comeduntur.
Litri.id est bliti.
Lupuli id est volubilis.
Luf.herba est serpentaria.
Lapis algali ē siīis ossib⁹ elephantis.
Lapis alkali est lapis habēs

supfluam dulcedinem.
Lapis lune inuenit in terra arabũ ⁊ hꝫ splendorẽ lune ⁊ inuenit in augmẽto lune.
Lepus marinus est aial ostra cum lutosuꝫ lagueris sunt electuaria nihil amaritudinis habentia siue sint solubilia siue non.
Lachalech arabice sunt pulueres odoriferi mixti cũ aliquo odorifero.
Lapis lacteus ẽ lapis qui fricatus cũ aqua reddit eã.
Lactei coloris lapis tamẽ est cinericij coloris.
Libue id est pure.
Lutũ armenũ.i.bolũ armenũ
Lacurac.i.terra sigillata.
Lapis iudaicus agapis.
Lac papaueris opium.
Lupinus faba egyptiaca.
Lingua auis fructus fraxini.
Lutũ comedendũ id est lutuꝫ quod dicitur et ad comedẽdũ sapidũ: semẽ album habẽs saporeꝫ mãne liquiritia magne mãmille canis persica ligua.
Litargia subeth.i.obliuio.
Lubrieta.i.almea: alij dicunt ꝙ sit currens ⁊ alij sicca.
Luben.id est thus.

M

Magahare id est cibarijs de lacte ⁊ carne murahabatis ⁊ conditis aut in sole fiunt sine igne vt zuccharum rosarum.
Mes id est grana pua faseolis minora habẽtia oculuꝫ in medio sicut oculus faseoloꝝ ⁊ vocat farrola.i.faseoli pui.
Masal hoc fit de lacte acetoso ꝯ farina ordei: et est cibus qui post butyri extractionem remanet.
Maltaleb fructus niger cuiusdam arboris id est nere.
Matie vocat maiorana hñs hastã vt hasta aneti.i.mu.cuius corona sue assilat corone semẽ ꝯo ei⁹ vt ciminũ ẽ sapor autem est vt sapor fisticis qꝺ bonum habens odorem.
Mumia res ẽ q̃ inuenit in terris vbi mortuorũ corpa aloe cõdiunt a quib⁹ humor mortui cum aloe mixtim resoluitur ⁊ similatur pisci marine.
Meizahara id est sene.
Menederia.i.cataputie.
Mugath hoc dr eẽ radix gñate agrestis.⁊ dicit esse radix nesseꝫ id est tremule arboris.
Mezerion id est leo terre qui a quibusdam dicitur esse laureola ⁊ a quibusdã anabula.
Merdasengi id est puluis de plumbo combusto: ⁊ ꝭꝫ quosdam litargirum.
Muraba id est conditum.
Mescartarmesir id est pulegium cum vino.
Mellis storacꝭ pure medulle.
Miua sy.de succo citonioꝝ et pomoꝝ et granatorũ dulciũ ⁊

acetosorum ⁊ vino factus.
Memirēsim.id est celidonia.
Musachnima illud de quo ni tantur vasa ⁊ scd̄m quosdam aqua viteraticorum.
Mugat.i.radix vnde fit asa.
Musaguarat.i.salsa id est cibarium qui fit sine car.
Maradi.i.curuatura brachij.
Mutagenat id est cibus qui fit in cazola.
Mulachia id est malua curta vel maior.
Mucha.i.ps q̄ de oclo videt.
Maroth .id est radix similis annidem: ⁊ tn̄ debilior.
Migradi id est forfices.
Mirac.i.iterior pellicl'a vētr.
Mixturum id est mensura.
Morisia vel morisiatuz id est almuri.
Mutilago.i.banositas.
Musaguatim.i.terra in qua sunt colles parui.
Melachion.i.opium.
Meimeran id est celidonia.
Mesus liquor acetosus.
Midoat similiter liquor.
Mest.id est lac acetosum coagulatum.
Mirac pellicule super sifac.
Magra.i.creta rubra.
Medum herba fetida.
Marinacur.i.marubium.
Masal fit de lacte acetoso et farina ordei.
Madac bdellium.
Marcur id est carmec.
Mesen id est locus qui est cinctura inferius.
Maiorana grece dicitur auricula muris.
Marsilia faba lupina.
Meta id est storax.
Mersuleu lingua.i.asparagi.
Macam id est emplastrum.
Molachia malua ortiua.
Malmeē.i.farina creticoruz.
Marchas.i.citrini a loco.
Mulche alkase.i.bdellium.
Mezanella.i.camomilla.
Men id est manna.
Melachion id est opium.
Mastilke:id est mastix.
Mor.id est mirrha.
Mersamec id est extenuatio cū fit vel eminentia vmbilici.
Meseraice id est vene graxiles que sunt in epate.
Miringua.i.recte cerebri.
Marosinos.i.species.v.heticę ⁊ dicit congelatio.
Malleid.i.lac vaccinū cōcussum de q̄ extractū est butyrū.
Mina.i.syrupus de citonijs.
Mel alumen storax liquida.
Mudimon.i.bdellium.
Markade.idest opium.

N

Nabac.i.fructus sydre.i.iuiube siluestris vel vue siluestres.s.labrusca.
Naragil.i.nuces indice.
Nisabor.i.lutū comedēde.
Nemen.i.sisimber.

Nesun.i.rosa se.i. sambucus silvestris.
Neeresunci dicit eē rosa asininaꝛdicit ꝙ ē species indie.
Naphta. s.petrosellen albū.
Nabati qđ fit in septemtrionali parte.
Nabacha istud est eius magnus:cuius est granū vue.
Nuces memithe.i. castaneole ad tēpus dormire faciens et nascitur sibilie.
Napi silvestris.i.rapistus.
Nabit in potu qui fit ex dactilis vel ficubus vel ex aliis vel ab vuis.
Nucla.i.ea quibus post cibū vtimur vt citonia cauatiana et acetila.
Nucā.i.locus vbi collū iungitur craneo.
Narcotica.i.stupefactiua.
Nessestengi.i.amilum.
Neriderí.i.spica romana.
Neregna.i.cerasi silvestres.
Nenuca.i.ameos.
Nemebrest.i.sorbilia.
Nesesengi.i.scolopēdria.
Nardium.i.oleum.
Nithabā.i. corium super qđ iacent homines.

O

Orthi.i.artaria q̄dā.
Oleū ademest.i. laurinum.
Orali stamenia de serico.
Ossa sisamina sunt parua repletia vacuitatem iunctura rum sicut in manibus.
Omoronesis.i.dilatatio.
Oeukis solis est locus ī quo nascitur balsamus.
Oppoponacū.i. arbor parua opoponax est gummi eius.
Oistrem.i.venenum.
Ouū vel cauchati est species sode.
Ozimū citrinū basilicō mai⁹
Ozimum fluuiale balsamite aquatice.
Oleum onfacinū viride: vel oleum quod fit de oliuis immaturis viridibus.
Oggi.i.acorus.
Olixatri.i.semē macedonici.
Oandachoca. i. nasturcium
Oabelcara.i.cucurbita.
Osaragiī vel oisatagu.i. virga pastoris.
Osathar.i.origanum.
Oampharicon herba que vocatur grameia.
Oaman malia marte.
Ocleruca.i.pendactyli.
Offen.i.opium.
Oleum de kerua.i. de semine palme cristi.
Olus iudaicum. idest nalua agrestis.

P

Pheludes vel pheluden fit quando mel tamdiu coquitur vt cum supra marmor oleo inunctum proiicitur vt induretur quod postea incisuz frustatim

comeditur.et sic sunt penidij de melle.
Pumex vocatur lapis corij preparatur et vocatur fenix ac lapis vulcani.
Phihis.i.rapax.
Ptisis.i.ariditas.
Petroselini aut semen apij montani macedonici.
Pipaque holus est.
Pupilla oculi dicitur apium aque.
Paroxismus. i. exercelatio egritudinis.
Pastus columbarũ et came lorum est herba habens granum sicut granũ mirti.
Pes locuste est maneries oleris.
Peltealis vel clipealis.i.cartilago epicliti.
Pecten plante est pars manus inter rachetũ et digitos superiores.s.clete.
Papartinum marinum.i.species laticinij.

Q

Quent: vel Querich. id est sulfur.
Quercus terre camedreos.

R

Rorab dactyli sunt humidissimi qui nisi statim comedantur dissoluuntur et fiunt quasi mel et non habent ossa.
Robile gummi est.et dicunt quidã qḋ sunt cicercule.
Rauedseni.i.reubarbarũ bonum a loco.
Rebite cicade marine.
Reka.i. aqua que super lac acetosum eleuatur.
Reib.i.lac acetosuꝫ vel men.
Resiu.i.pentadactili.
Rob.i.succus vsqꝫ ad spissitudinem decoctus vel tertiam partem.
Rauux.i.confectio de qua fit gallia.
Roonati egritudo est in qua homo semper ridet.
Rusatigi.i.es vstum.
Ramex.i. locus sub anchis.
Raã sal armoniaca similis est aneto.
Rachaialhamẽ.i.fum⁹ terre
Rasas.i.stagnum.
Ret.i.iuncus de nilo de quo fit achatia.
Reburet herba portulace similis:sꝫ cũ frãgit̃ emittit lac.
Rubine.i.sapiẽtia abluta.
Rean.i.myrtis.
Ratmegi.i.colofonia.
Radix arboris marine. idest attanasia.
Rasan.i.penna vel penem.

S

Semericon species apij cãpestris.
Simar lactuca.
Sarthar.i.ferrũ.
Siseleos.⁊ ẽ aniudẽ romanũ
Suful:hoc fit qñ puluis iacitur in os: et postea vino vel

aqua transglutitur.
Segem.i.sanguis drachōis.
Senegi.i.amilum.
Sapa.i.de succis fructuū ad spissitudinem decoctis vel de herbis q̄ fiūt ex aqua aliqua buliēs miscet bis vl' ter7 mul totiēs ex zucharo vel melle.
Satirion testiculi vulpis et dicitur alebre.
Sticados arabicum.idest cā phorata.
Secaniabin.i.oximi.
Sare.i.pustule.
Sirac.i.felix.
Sāguich.i.triticū fractū cū multa aqua coctum.
Sahara.i.insomnietas.
Sicla.i.blita:7 est herba sa-poris euancli.q.vilis.
Saal.i.demon.
Serai.i.pira porcina.
Saphati.i.pustule faciei et capitis vel rubor faciei.
Seea.i.sticados arabicus.
Siga.i.storax liquida.
Saien.i.sanguis drachonis.
Salegea.i.capsia lignea.
Sel.i.sambucus.
Sumsar.i.brissus.
Sibag.idest falsa que fit ex aceto et carui.
Sckebrugigi.i.oppopōacis.
Sacnli fudurō.i.scolopēdria
Sectarag i.i.capsia.
Senchar.i.pes colūbin⁹ cū quo tegitur oculus vel cera.
Secturegi.i.fumus terre.
Sief.i.trocisc⁹ paru⁹ de qui-buslibet rebus ad oculos.
Secaniabin.i.zucharum ro. vel mel ro.
Sunis.i.vizella.
Seifmemithe: istud hoc mō fit succus memithe in sole de siccat.7 ex eis informātur pil lule vel magdaleones parui.
Sauic.i.ordeū vel triticū fra ctum in parua frusta.
Senes.i.lac acetosuz coagu latum sine sale.
Sisonium oleum est.vnde fit oleum sisaminum.
Sedenigi.i.emathites.
Sicos.i.congelatio.
Suc.i.gallia muscata.
Sahaphata.i. rubor faciei cū pustulis 7 cutis duritie.
Sumachia.i.cibus qui fit cū succo sumac.
Sercinus.i.thorax vel ossa pectoris.
Sebel.i.vene rubee que sunt in angulis oculorum.
Seiecht.i.mādragora.
Secubugi.i.acetosuz7 cusc⁹.
Sehaniz.i.pāniculus q̄ est in ter grana granati.
Sebrau vocat latine laureo-la et arabice thanagat et est interficiens.
Siregi.i. oleum sisaminum.
Subes.i.thaea.
Sedengi.i.semen canapis.
Sadaf.i.colera marina.
Sceratarac.i.cassia vel fum⁹

terre.
Sucutin.i.semperuiua.
Sucutie.i.testiculus muris.
Secacul sigillū sancte Ma=
rie.quidā dicūt cōsolida.
Sufe.i.ysopus.
Scedeb.i.ruta.
Saboi.i.formicarum.
Secaniabin qđ fit ex zucha.
et aqua ro.tantū.
Sāsaran.i.abrotanum.
Secabinci.i.serapini.
Soloca.i.capsa lignea.
Scamonea.i.diagredium.
Serogen.i.hermodactili.
Setherig.i.fumus terre.
Satre.i.origanum.
Salsifamosa.i.spica.
Seken sebubati.i.arbor cro=
ci hortulani.
Semini.i.butyrum coctum.
Singulosa.i.abrotanum.
Spica altib.i.spica inda.
Saraa.idest emplastra.
Sarati.i.pleuresis.
Satib.idest medicina.
Seberegi.i.lac ordei.
Scētis.i.sanguis drachonis
Sathar.idest pithima.

T

Tarchō.i.saturegia
Talea.id est caput
palme.
Taro.i.lentiscus.
Talisafar.idest macis.
Therid.i.mice panis quibus
superfunditur ius aliquod.
Taxil cibus est q̄ fit de lenti=
bus coctis cum aqua.
Tanagat.i.lactarola.
Torarit.i.ypoquistidos ille
species vini.
Tarasacon species cicoree.
Tuctameius.i.pulegium.
Tirasaton.i.endiuia.
Tagandes.i.piretrū.
Tefisien.idest ruta agrestis.
Tabasir.idest spodium.
Tulusius.i.vinum coctum.
Teraniabin est quasi māna.
Tratathi sunt frustra ligni=
nodosi habētis grossitiē vnius
digiti.
Tarasilon est planta similis
croco hortolano.
Talk est maneries terre alla
ta de cypro.
Tincar est fuligo.
Talacon acabrusi.i.spēs eris
Turesulc.species piscium.
Tursic est amoniacū.
Tubel est id qđ cadit ex mal=
leatiōe sup metalla siue ferrū
Tirsum est septūber.
Talim est masculus strutio.

V

Varac indi.i.foliū
Varices.i.vene tor
tuose in crurib9 vel
alibi.
Venec citrine.idest radix ce=
lidonie.
Vsnee lanugo que in arbori=
bus 7 etiā in lapidib9 7 in pa
rietib9.7 hec dicit epatica.

Z

Arur id est sorbe.
z Zarãbet.i.zedoaria.
Zarore.i.sorbe.
Zubd.i.butyrum coctum.
Zuseferade.i.radix mandragore.
Zarainit vel masmacora. id est aristologia longa.
zodie.id est cyperi.
zondebeust.i.castoreuz.
zufese.i.iuiube.
zelu.i.piper ethiopũ.
zelentabim.i.syrupus ros.vel mel.ro.pvtroq; ponitur.
zaruab.i.psilotrum.
zahir.i.dolor extẽsiuus ꝛ abrasiuus intestini recti.
zinzibis.i.zinziber.
zudebester.i.castoreum.
zuliemeni.i.corriza.
zulid vel zuba.i.butyrum crudum.
zursibeth.i.arbor cui⁹ lignuz assimilatur ligno de nasaar.
zursibet herba similis ciperi.
zinziber caninũ ẽ species oleris cui⁹ folia similãtur foliis salicis: creditur ꝙ sit psicaria.
Zuleluge hoc fit de farina adamarche ꝛ aqua ꝛ melle simul mixtis et in oleo frixis.
zafranuz vel zafran.i.crocus orientalis.
Zaruab.i.folia arboris magne non faciens fructũ similis salici habens odorẽ citri.
zumar.i.viride eris.
zibrabegi vel zirabet.i.cibus ex carne cocta ꝛ ouis simul.

¶ Antidotarium rasis in quo ꝯtinentur cõpositiones pluriũ medicinarũ ad diuersas dispositiones et multoꝝ oleoꝝ.

¶ De aptatione medicinarũ ad diuersas dispositiones vt possint sumi sine horripilatione. Cap. primũ.

De aptatione medicinaruz vt sine horribilitate possint sumi ſm Rasim pillule mirabolanoꝝ q̃ sunt cõposite nõ volẽtib⁹ sumere decoctionez. ℞.c.mirabol.citrinos ꝛ ꝯquassatos submerge in aqua: ita vt coopiatur aqua ꝛ expositiõe soli septem dieb⁹: deinde cola ꝛ aquã reserua: et super eosdez aliã aquã mitte: ꝛ ꝑmitte tãdiu donec fiat absq; sapore: deinde repone vtrãq; aquã in vase vitreo ꝛ obtura os cũ panno lineo: et ꝑmitte donec inspissentur aque in moduz mellis. Postea serua tãdiu donec pillule formari possint: ꝛ accipe ex eis.v.pillulas vel.iiij.ꝛ resolue cũ zucharo. ¶ Si volueris remouere asperitatẽ ꝯfice cũ viscositate psilij: purgant enim sine labore et sine horribilitate sumũtur.

¶ Medicamẽ ad epilepsiã detur pueris ꝛ delicatis. ℞.suc-

ci squille penis.coque et mitte piperis nigri.ʒ.i.zinziberis quantum est medietas penis.et da.ʒ.ij.
¶ Medicamē aliud.℞.sticados partē vnaʒ siseleos.ij.ptes spatane partē mediaʒ:zinziberis:pipis:an̄.vi.partē:squille assate ptē mediā.ꝯgregent̄ ꝛ pulverizent̄:ꝛ pone amigdalarū dulciū ad pōdus oīuʒ:cōfice cū melle vel penidijs ꝛ cuʒ zucharo pueris cum alphita aut in forma stomatichon.
¶ Medicamen ad tussim siccā ꝛ vigilias:ꝛ fluxū humorum ad pulmonē:accipe semē papaveris albi.ꝛ molle ꝛ misce cū rob vini:ꝛ coque ꝛ mitte oleū amigdalarū dulciū ꝛ bullant donec inspissent̄:ꝛ da quotidie coclear quasi vnū.
¶ Ad leuco flegmātiā oximel purgās aquā.℞.aceti fortis lib.ß.aq̄ lib.ß.esule.ʒ.i.infunde in aceto ꝛ aq̄ p septimanaʒ i.postea buliāt vsq; ad cōsumptionē medie partis:ꝛ adiūge lib.iij.zuchari:ꝛ coque donec fiat syrupus.iste eniʒ syrupus purgat sine nocumēto:ꝛ est sine horribili sapore:ꝛ si habuerit epar calefactū vice aq̄ pone aquā ro.ꝛ si stomachus fuerit debilis mitte succū citoniorū acriū. Sed debes cōsiderare quātitatē fluxus a prima die:ꝛ ſm hoc minues vl' addes:ꝛ si aliqn̄ dederis ꝛ nō laxauerit dabis primo pill'.quas dicam postea:et post q̄ttuor vel.v.sellas dabis istū syrupū. Et si eger debilis fuerit ꝛ syrupus duxerit ter vel q̄ter:noli addere in quātitate plus:qm̄ quotidie purgabit parū:ꝛ paruʒ dabis quotidie de syrupo facto:ꝛ sunt qui ꝓuocāt vrinam.
¶ Pillule laxātes aquā citrinā fortit̄ sine horribilliate saporis infunde esulam in forti aceto per vnaʒ septimanam: postea sicca pulveriza et accipe ex eo vnam partem:ꝛ squame eris vsti mediam partem:ꝛ euforbij.viij.i.partis zuchari ad pondus oīum dissolue zucharum:et confice cuʒ eo al's medicinas:et informa pillulas. ¶ Si autem volueris quod sit informa electuarij bene poteris. Sed debes considerare ꝙ in qualibet doſ.sit de esula.ʒ.v.et squame eris quarta pars.ʒ.i.euforbij.vi.pars.ʒ.i. ¶ Et si volueris poteris dare sicut stomatichum vel alphula.
¶ Oximel ꝓuocās vrinā ꝛ valens ydropisi.℞.semē cucu.ꝛ cucur.se.endiuie:an̄.ʒ.ij.se.apij.ʒ.ß.infunde i aceto et aqua vij.dieb⁹.postea cola ꝛ mitte tantūdem zuchari et cuilibet lib.appone.ʒ.i.aque cucu.al.ꝛ coque:ꝛ fac syrupum.

¶ Medicamē dissoluēs vētositatē i colica passiōe:⁊ ē absq̧ horribili sapore. ℞. zinzibe. piperis:an̄. partē. i. ciperi:ma= sticis. an̄. due ptes. zuchari ad pōdus oium:cōfice ⁊ dent. ʒ. iij. cuȝ cal'a:⁊ in ista pas. valent calcanei bestiarū combusti. ¶ Sed multomagis stercus lupinū album cum zucharo qr he medicine absq̧ horribili sapore sunt.

¶ Medicamē ꝓuocans vomitū. ℞. se atriplicis partē. i. sal. partes. vi. mell'. aut māne q̄ magis vomica est:⁊ dent ex eo quasi tres doses de semine atriplicis sicut. ʒ. iij. ⁊ vnıꝰ q̄rta.

¶ Oximel ꝓuocans vomitū. ℞. rad. cardi. que solet come= di. ʒ. ij. pulpe melōis. ʒ. ij. infunde i lib. i. aceti ⁊ in vna aque ⁊ malaxa eum manu ⁊ bullat cum tantūdem penid. aut dua bus lib. mellis:⁊ fac oximel ⁊ propina.

¶ Medicamē dulce ad ydropicos. Accipe esulam ⁊ pista cū dragagāto ⁊ amido:s; esule sit. i. ps amidi. iij. ptes draga gā ti ps. ß. ⁊ de zucharo q̄tū sufficit da. ʒ. ß. purgat em̄ aquam fortiter:⁊ si senserit arsurā in gutture bibat parū olei ami= gdalaꝝ dulciū:⁊ si supueniat nausea bibat paꝝ de succo cito niorū donec incipiat fluxus:⁊ tūc abstinendum est a succo.

¶ Ad mictū sanguinis cum vrina:ex plaga in vesica:vel vir ga sicut cum principio mictus cum vrina exit sanguis. Ac= cipe Rob de vino: et bullat donec coaguletur:postea sume ex eo lib. i. ⁊ misce cuȝ fa. siliginis:⁊ da quotidie in mane. ʒ. v. est enim sepe expertum.

¶ Ad restringendū vomitū ꝓbatū. Accipe mora celsi non= dum perfecte matura:⁊ desicca ad vmbram pulueriza:⁊ da ʒ. ij. post illius puluerizationē:⁊ aufer vomitū eadem hora.

¶ Penid. quibꝰ assuci medicus vtebat ad tussim ⁊ fluxum insil. ℞. syrupi rosati in quo plurime rose sint lib. i. coq̄ suꝑ ignem donec coaguleť:postea misce gūmi arabici vsti. ℥. i. amili vsti quartā partē. ℥. postea extēde ⁊ fac penid.

¶ Ad cōstipationē pomū qd debet in manu sua patiens re= tinere:vt odoret ⁊ assellabit. ℞. scamonee. aloes : mirrhe: nigre. ʒ. i. esule colloq̄ntide:ana. ʒ. i. ⁊. ß. puluerizent:et cri= bellent per pannū spissum ⁊ conficiātur cum succo corian= dri viridis ⁊ ex eo informa duo poma que patiens teneat in vtraq̧ manu sepe adinuicē mutādo:vt per motū calefiant:⁊ aer fortius immutetur:⁊ sic fortiter laxabit. ¶ Sed caue ꝙ

precedant aliqua mollificātia:vel aliqd digestiuū.
¶ Ad confortādū cerebrū ꝛ reuma intercipiēdum. ℞. spice nardi.gario.laureole:cartei lignoꝝ:storacꝭ sicce.anā.ʒ.i.ru te cataputie.anā.ʒ.ij.piretri.ʒ.iij.capita alliorū.x.gipsi.ʒ.i. euforbij qrtā partē.ʒ.masticꝭ.ʒ.ij.olei antiq lib.ß.olei cice ris nigri quātū elicit a qttuor almudis vl asmidis:qd oleū sic fit:ꝯquassent ciceres:ꝛ ponant in olla noua:obturet os eius postea cū panno forti:postea accipe aliā ollaȝ vacuam cuius orificiū sit amplius: et fode foueā ꝛ intromitte ollā va cuaȝ ꝛ alterā suppone ꝛ pone orificiū alterius in orificiū va cue:ꝛ ligne luto de stercore ꝛ fac in circuitu leuē focū .quod emanat:est oleū citrinū vel quousq manet oleū a ciceribus.
¶ De medicinis que ornant faciē Cap.ij.
Medicamen ad maculas remouēdas nigras:et ad cutem subtiliādam et bibificāda. ℞. farine lupi noruȝ quattuor ptes farine fabarū.ij.ptes:farine ordei vnā partem:seminis raphani partem mediam:farine lentiū:amidi.anā.partem vnam:orobi quod dicitur carthe na partem vnam:ꝛ dragagantū partem mediam: semis cu cumeris.iij.partes puluerizētur ꝛ conficiant cuȝ lacte mu lieris:ꝛ supponatur in facie per noctem:et abluatur cū de coctione violarum ꝛ semis cucumeris.
¶ Trocisci ad faciem mundificandā et cutem. ℞. farine fa barum simile tritici.ana.ʒ.iiij.croci.ʒ.i.baurach.ʒ.iiij.con ficiantur cum decoctione fenugreci:furfuris ordei: et fiant trocisci qui desiccētur ad vmbram:et cuȝ volueris dissolue re dissolue cum aqua dulci ꝛ vnge faciem.
¶ Aliud forte experimentū. ℞. lupini fabe:semen cucume ris lentiū:ana amigdalarū ama.farine orobi partē mediā: rad.cāne sicce:amidi:anā.partes tres ꝛ vnius quartā:risi lo ti partē mediā.rad.lilij celestis partē vnā:ꝯfice cū aqua fur furis:et pone sup faciem p noctem ꝛ mane ablue.
¶ Aliud faciens faciē rutilare expertū. Accipe lutū ex quo aurifabri abluūt aurum ꝛ argentum.ʒ.viij.floris squinan tis.ʒ.viij.rad.lilij cel.gummi arabici.ana.ʒ.xij.confice cuȝ aq̄ furfuris ordei:ꝛ in forma trociscos:et sume vnū et distē pera cū aq̄ et vnge faciē nocte ꝛ mane ablue cū aq̄ frigida.
¶ Aliud accipe aquam furfuris cocti spissam sicut syrupus

& pulpam melonis. Et mitte in eandem aquã: ita q̃ cooperiat: & manu malaxa & expone soli & appone postea de baurach quãtũ est quarta pars citruli: & dimitte sic donec exiccetur: & ex eo faciẽ vnge: & mane cũ frigida ablue.

¶ Aliud faciẽs faciẽ rubicundã sicut rosa. Recipe farine lupinorum orobi ciceris albi septẽ partes simula triticea partem vnam pulueriza et confice cum albumine oui et forma trocis. & pone ad vmbram parũ ex eo distẽpera cũ aqua rosarum et faciem vnge et permitte duabus horis.

¶ Medicamen ad maculas nigras mũdificat cutem & colorat faciẽ. Reci. scorie argẽti aur. i. croci. ʒ. i. auripigmẽti rubei auř. ß. cõfice cũ aqua rosarũ & inũge: & cũ desiccatũ fuerit per se cadet: et tunc accipe duas testas nouas et accipe aquã melonis & frica cũ aqua illa testas adinuicẽ: et si non habes melones accipe lac cũ puluere assium veterũ que inueniuntur in parietibus donec inspissentur et vnge.

¶ Aliud valẽs ad oẽs maculas in facie: & ad vestigia variolarũ. ℞. palearũ veterũ inuentarũ in parietibus: & ossiũ inueniorum in parietib9. rad. cãne sicce & testas luti albi: amidi. aã. ʒ. x. lupini. ʒ. xvi. semen cucu. ʒ. i. risi. ʒ. xx. capilľ. ve. ʒ. xx. aristolo. long. costi. ana. ʒ. x. cõfice cũ aqua melonũ: et faciem vnge & ablue post. viij. horas cũ decoctione violarum.

¶ Medicamen valens ad multa: albificat faciem et rubedinem inducit: et multum durat. ℞. farine fabarũ. ʒ. x. farine ordei. ʒ. xx. semen cucumeris. ʒ. xv. amigdalarũ dulciũ. x. ʒ. simule tritici. ʒ. xv. stercorum passerum. ʒ. viij. lupini. ʒ. vi. cõficiantur cum aqua furfuris: et appone et mane ablue cum decoctione violarum et camomille.

¶ Dixit. D. si q̃s acciperet semẽ cucumeris: & pistaret cũ tritico croco & myrrha & pulpa melonis: & iformauerit trocos erũt mirabiles i abluẽdo feces vultus & mũdificãdo corpus.

¶ Medicamen valens ad crossitudinem cutis faciei: et manus. ℞. cere pinguedinis yrci. aã. lib. i. medulle cerui. ʒ. iiij. myrrhe. ℥. i. vitella ouorum. viij. liquefiat cera cum oleo violarum et confice alias species: et pone super locum notum. Sed nota q̃ debemus vti istis medicinis precedente balneo vľ ablutione cum aqua calida donec rubet.

¶ Medicamen confortans radices capillorum mundificãs

caput et barbam ab humore corrupto. Recipe salis usti pul uerizati tantundem zuchari conficiantur cum oleo et caput inungatur in balneo.
¶ Aliud faciens capillos odoriferos et confortans radices eorū. ℞. spicenardi sandali albi: costi cardamomi foliij. añ. aureum unum confice cum vino odorifero: deinde accipe ollam habentem orificium strictum in fundo perforatam quā linies intus supradicta confectione: postea suffumigabis cū mirabolanis limonis zucharo: ungula caballina vel sandalis: ana ⁊ cum fuerit desiccatū ex fumigio rad. ⁊ pulverizabis. Postea omnia confice cum vino odorifero ⁊ iterum linias sicut prius: ⁊ suffumiga storaces siccas: sandalis albis et camphora ⁊ desiccatum vides: et ad usum reservabis. Ex quo parum resolues in vino ⁊ caput unges.
¶ Medicamen faciens oriri capillos statim: et ad eorū valens fixuram. Recipe succi foliorum salicis: succi myrte. añ. ℥. iiij. ponatur in olla super ignem leuem: ⁊ tādiu buliat donec remaneat tertia pars. deinde pulueriza. ℥. i. laudani et mitte cum eo oleo myrte ⁊ mitte totum in simul: de quo radices capillorum inunges.
¶ Dixit Di. ꝙ si caput fuerit lotum cum aqua myrte confirmat capillos: et eorum prohibet casum.
¶ Medicamen denigrās capillos: ⁊ facit eos redolere confortans cerebrū. ℞. papaueris nigri. ℥. ij. corticis nucum viridum. ℥. iiij. laudani. ℥. ij. ligni aloes. ℥. i. gariofilorum: masticis nucis muscate ciperi: cynamomi. ana. ℥. ß. mirab. emblicorum. ℥. i. ⁊. ß. nucis cypressi. ℥. iiij. foliorum oliue. ij. ℥. et ß. pulverizentur ⁊ cōficiātur cū mucillagine ⁊ maluauisci: ⁊ cum quattuor aureis alcāne rubee. ℥. ij. sed primo ablue cū decoctione corticis nucum ⁊ myrte: postea vngas: ⁊ suffumiga cum laudano et moretur sic per noctem: mane vnge cū oleo myrte et sic ablue caput: ⁊ hoc est faciendum aliquibus vicibus in longo spacio temporis.
¶ Aliud denigrans capillos ⁊ faciēs pulchros ⁊ sine nocumēto. ℞. galle frixe in oleo. ℥. i. draga. ℥. i. tartari combusti ℥. ß. nucis cypressi. ℥. ß. laudani aureos. iiij. cicerū nigrorum combustorū aureos tres. baurach aureos septem pulueriza et confice cum tertia parte: ⁊ ad pondus omniū alcanne: et

confice cum vino odorifero et superpone capiti per noctem et mane abluas cum iure cicerum nigrorum: ꝛ inuenies capillos nigros quod non est faciendum nisi in longo spacio temporis est enim expertum.
¶ Aliud denigrãs capillos. ℞. succi corticis nucũ viridiũ. ℥. iij. glãdiũ. ℥. vi. vini. ℥. viij. bulliãt ad ignẽ donec remaneat tertia ps ꝛ mitte calcãti. ℥. i. olei oliue lib. ß. confice ꝛ vnge.
¶ Aliud ad hoc. ℞. succi papaueris rubei: succi nucum viridium olei myrthe ter tm̃ conficiantur et vnge.
¶ Aliud denigrãs capillos. ℞. galle frixe in oleo. ℥. i. alcanne. ℥. ß. eris combusti. ʒ. ij. salisgemme. ʒ. ij. puluerizetur et conficiãtur cum aceto mixto cum aqua calida ꝛ superpone capiti: et desup̱pone folia attriplicis mane abluas cũ viscositate maluauisci: aut psilij: aut granoꝝ coctanorum.
¶ Aliud denigrãs capillos. ℞. litargiri calcis: ana pone in vi. libris aque et expone soli. iij. diebus: ꝛ quotidie moueas ter: deinde inunge lanã ꝛ si nigrescit serua: si autẽ mitte in aquã. vi. partẽ litargiri ꝛ calcis: et pone ad solem per alios tres dies et cola: et sic facies donec nigrescat lana: postea cum illa aqua confice alenam ꝛ appone capillis.
¶ Aliud denigrãs capillos qd̄ est mirabile in hoc. ℞. mirabol. ni. galle. ana. ℥. i. litargiri. auř. i. embl. ℥. i. nitri. auř. ß. aluminis auř. ß. eris cõbusti. auř. ß. sal. gẽme. draganti. ana. auř. i. puluerizẽtur ꝛ cõficiãtur cũ decoctione dactilorum: ꝛ superpone capiti: est enim valde mirabilis.
¶ Aliud faciẽs renasci capillos in superciliis ꝛ in barba: accipe plumbũ: ꝛ fac ex eo mortariũ et pistellum ꝛ pone intus oleum ro. ꝛ myrtinum et pista tãdiu donec mutetur in col. plumbi ꝛ fiat spissum et inunge locum quo vis facere oriri capillos et dimitte per noctẽ mane ablue.
¶ Aliud breue denigrãs capillos. ℞. alcanne ossium dactilorum. anã. cõfice cũ decoctione corticis fabarum ꝛ galle.
¶ Aliud faciens renasci capillos ꝛ pilos in superciliis: et in barba forter denigrãs etiã. ℞. papaueris ru. folioꝝ myrthe capil. ve. spice nardi: ciperi: feniculi: apij: emblicoꝝ nucis cypressi. anã. ℥. i. decoquant i. iij. lib. aque donec remaneat lib. i. colla ꝛ colature addat. lib. i. myrthe: et coque in caldario pleno vsq; ad cõsumptionẽ aque: deinde accipe cortic. pini

laudani.añ.tertiã partẽ.ʒ.puluerizentur subtilissime ꝛ mitte in oleo miscendo vnge mane et sero.

¶ Aliud breue exptũ ad oriẽdũ capillos. ℞. ossiũ dactilorũ laudani.añ.pulueriзeť ꝛ cõfice cũ oleo myrthe:ꝛ vnge locũ.

¶ Aliud denigrans capillos et confortans casum illorum ꝛ est breue. ℞.nucis cypressi et decoque cuз vino et aceto.añ. et ablue ex eo capiľ.

¶ Ad destructionẽ ortus capilloꝝ omnino remoue capillos de loco:postea vnge cũ viscositate psilij et aceto sepe aut cũ opio et aceto aut cum tartaro et melle: quod est expertum.

¶ Aliud ad idem vnge cum sanguine rane vel testudinis.

¶ Aliud ad furfura capillorum si caput fuerit calide cõplexionis:accipe ciceres puluerizentur confice cum aqua latri plicis et caput in ea ablue.

¶ Aliud ad idem si caput fuerit frigide complexiõis ablue caput cũ aqua colloquintide cum aqua lupinorum aut cum aqua in qua resolutum fuerit nitrum et fel tauri.

¶ Ad idem accipe furfuris lib.ij.remolliantur in aqua per diem et noctẽ:postea exprime et cola.colature admisce lib.i.aceti buliat et ex eo caput ablue.

¶ Aliud ablue caput cum aqua atriplicum et fenugrego et vnge cum oleo lilij ceť.

¶ Aliud.℞.lupini absinthij.añ. puluerіza et confice cũ aceto et caput ablue ꝛc̃.

Compositio multorum oleorum. Cap.iij.

Oleũ iuriulem sic fit.Accipe iuriuleni.ꝛ folia multa iẽcimini misce insiľ. frica manu sepe vel cum ligno alio die cribra ꝛ folia sup cribrũ remauebũt iuriule ni inferiꝰ cadẽt:postea appone alia folia ꝛ fac sicut prius ꝑ ordinẽ per.x.dies:postea pista iuriulẽ ꝛ extrahe eiꝰ oleũ cũ aqua calida.Et si volueris clarũ facere adde parũ salis pul uerizati:hoc aũt oleũ est ca.ꝛ humidũ dissoluit ꝛ humefacit cutem ꝛ capillos ꝛ aufert fissuras accidẽtes in manibꝰ ꝛ pedibus valet ad pruritũ siccum ꝛ ad spasmum de inanitione et bibitum expellit lapidẽ a renibus.Sed nocte stomacho qm̃ remollit eius vilos propter eius humiditateз et neruos eius relaxat et debilitat operationẽ virtutis retentiue:ꝛ digestiue ꝛ cito cõuertitur in colerã:ꝛ inducit sitim.

¶ Si autem aliquis sumpserit ex eo ad pōdus.ʒ.ij.cū.ʒ.ij.
de aqua aloes.τ.ij.ʒ.passulᷓ.ieiunus valebit ad asperitatē
corporis:τ ad pruritū accidentē ex sanguine τ flegmate sal
so:τ si addideris.ʒ.i.penidˀ.erit vtilius τ valet senibꝰ τ frigi
dis a ꝯplˀone τ cephalee:τ iiectū in nasuz valet emigranee:
et torture faciei τ epilepsie:τ si ex eo factū fuerit emplˀz cū
cera citrina τ ponaᷓ sup apā durū digeret τ dissoluet.

¶ Oleuz rosa.fit sicut diximꝰ in ieiuno. Sed amitteret vir
tutem:fit autez tribus modis.quoꝝ primus est iste. Accipe
olei oliue loti lib.i.τ pone in vase vitreato:τ pone in eo q̄r:
tam partē ro.viridium τ opila caput vasis τ suspēde ad solē
per tres dies:postea cola τ in vitro repone.τ iste modus est
melior oībus aliꝭs τ subtilioris substantie.

¶ Secūdus modus est iste:accipe oleum ro.in eadem quā:
titate predicta:et suspēde in puteum ita ꝙ tāgatur ab aqua
τ dimitte sic per duos menses:deinde cola τ reserua.

¶ Tertius modus sume oleum ro.in eadem quātitate τ po
ne in vase vitreo intus melleo illinito:τ opila caput vasis.
τ submitte in ꝓfundo terre:in loco vbi nō tāgatur ab aqua
nec alia humiditate:τ dimitte sic ꝑ duos menses: τ oleum
sic factū magis acquirit odorem a rosis q̄ꝫ prima olea.

¶ Laus eius:hoc oleū habet ponticitatē mediocrē:est etiā
frigidū:tñ eius frigiditas nō est manifesta nec eius pontici
tas. ¶ Et si aliquis sumpserit ex eo in maiori quantitate q̄ꝫ
debeat:maxime si fuerit admixtū cū rebus mollificātibus
τ constrictiuis sedat omnes dolores calidos.

¶ Et si fuerit sumptū per os valebit contra arsuram stoma:
chi.Et silr̄ si ex eo stomachus fuerit vnctus. ¶ Et si sumptū
fuerit cum psilio abluto:et parū ad ignem calefacto valet
fluxui:τ vulneribus intestinoꝝ.Et si sumatur cum lacte ca:
prino valet arsure vrine et vesice:et valet vlceribus renum:
τ calori eorum:et est mirabilis in pas.dyabertica.

¶ Et si admixtum fuerit cum aceto:et infusum fuerit supra
caput:valet cephalee ex calore solis:τ fumositatibꝰ febris
et frenesi non vere:τ admixtum cum aceto : τ ex eo corpus
inunctum valet pruritui:τ scabiei.

¶ Sed hoc non debet fieri nisi post purgationem corpo:
ris:τ cum capiti accidit percussio cum fractura ossis in qua

appareat tela capitis tep.erit in loco san.colūbe vel turturis:ꝛ sedabit dolorem ꝛ admixtū cum vitello oui decocto. Et super oculuꝫ imposito sedabit dolorem:et cerotū factū ex eo cum cera alba:ꝛ suppositum fissuris manuū ꝛ pedum curabit eas. Similiter fissuris labiorum et nasi cum succo plantaginis mixtum et ore abluto valet eius vulneribus et vesicis valet etiam combustioni ignis.

¶ Oleum viol.fit sicut ro.valet ad pruritū corporis ꝛ membra extēdit spasmata ꝛ lenit asperitatē:valet fissuris labiorum ꝛ nasi ꝛ cephal.ex calore ꝛ frenesi:ꝛ mixtuꝫ cum lacte mulieris statim mulcto:valet frenesi non vere et vigilijs:ꝛ iniectū in auriculis p se solū vel cū lacte mulieris valet:ꝛ p siringam in virgam iniectū valet arsure vrine:et mixtuꝫ cū ptisana:valet tussi sicce ꝛ asperitate pectoris ꝛ cāne pulmonis mixtū cum sera alba:et positum sup combustionē ignis sedat dolorem:ꝛ apostema ꝛ mixtū cum farina ordei ꝛ suppositum herisipille:vel pleuresi dolorem sedat.

¶ Oleū nenufarinū fit sicut oleū rosaꝝ valet ad cephal.ca. vaporib⁹ cerebrū ascendētib⁹ vigilijs:frenesi:mixtū cuꝫ cera alba:ꝛ oleo ros.valet apostematib⁹ stomachi et epatis calidis ꝛ vehemēti siti potatū cuꝫ psilio abluto valet vulneribus vesice ꝛ renū clysterizatum ꝛ valet arsure vrine.

¶ Oleum lilij celestis fit sicut ro.est autē calidū ꝛ humiduꝫ valet ad dolorē stomachi:lana in eo intincta: et in matrice missa valet cōtractioni orificij matricis:ꝛ ei⁹ spasmo ꝛ apostematib⁹ q̄ fiūt in ea:ꝛ valet cephalee ex frigore iniectum in auriculis valet dolori pcussionis admixtū cum litargiro et cerusa:inducit cutem in vulneribus senibus.

¶ Fit aūt alio modo.℞.storacis sicce costi cāphore masticis.ʒ.ß.croci. auf.i.gario.cynamomi: ana.ʒ.ß. cōquassent ꝛ ponant in vase vitreo cū oleo abluto ad pondus oium:et flores lilij albi per diem vnā desiccati triginta numero pone in vmbra per tres menses:et postea vtere.

¶ Oleum myrtinū.accipe foliorū myrti humidi lib. quattuor quassa ꝛ pone in vino die ac nocte:deinde cola.et pone in olla cum quattuor guttis olei oliue: et decoque super prunas donec consumatur vinum:cola et vtere.

¶ Fit autē ex florib⁹ eius sic.accipe ex eis quattuor.ʒ.ꝛ po-

ne in lib. vna olei: et suspende ad solē duob⁹ diebus cola: et vtere. ¶ Fit aūt ex folijs trib⁹ modis. quorū primus ē talis. Accipe folia mirti viridis ꝛ pista: ꝛ extrahe succū ꝛ misce cū tantūdē olei oliue: ꝛ decoq̄ vsq; ad ꝯsumptionē succi. ¶ Secundus modus est vt decoquant folia cuz vino donec accipiat virtutē foliorū cola et misce cū tantūdez olei et decoq̄ in vase duplici donec aqua cōsumat. ¶ Tertius modus est: vt accipiant folia mirti viridis: et mittātur in oleum: ꝛ exponantur soli per decem dies: et vtere valet ad fluxibilitatem stomachi et epatis: est enim valde ponticū ꝛ frigidum. Sed illud est melius in cuius gustu inuenitur amaritudo et viriditas: et eius dolor est sicut odor mirti: quo si corpus vngatur prohibet sudorem: ꝛ confortat membra debilia: ꝛ fluxibilitatem iuncturaruz: curat fissuras ani: ꝛ siccuz valet cōbustioni cuz cera alba valet vulneribus oībus ex quib⁹ manat humiditas ꝛ positū sup vulnera inducit carnē. ꝛ mixtuz cū laudano ꝛ capiti suppositū facit ad ortū capillorū eoꝝ radices ꝯfortat: ꝛ ipsoꝝ ꝓhibet casuz: ꝛ eos denigrat: iniectū in aures in quibus est venenum ipm desiccat.

¶ Oleū camomille sic fit. Accipe flores eius ꝛ mitte in oleū ꝛ suspende ad solem decem diebus: deinde cola ꝛ serua.

¶ Fit etiam alio modo. Accipe capita camomille viridis: ꝛ pista: ꝛ accipe succū et tantūdez olei: ꝛ decoque sup ignē in vase duplici donec succus cōsumat: ꝛ remaneat oleum: ꝛ in illo oleo iterum mitte succum. Et iterum coque sicut prius: ꝛ hoc fac sepe donec fiat oleum valde odoriferum.

¶ Valet lassitudini: et cephalee ex melancolia: et gn̄aliter omnibus doloribus: ꝛ est cōueniens oībus opilationibus ꝛ est valde subtile. Sed melius est ex quo resoluit odor sicut odor malorum macianorum.

¶ Oleum citri non fit multis modis. Accipe olei zambac. lib. i. corticis triū citroꝝ pone ī oleo: ꝛ morent ꝑ tres dies. postea remoue illos cortices: ꝛ appone alios: ꝛ sic facies donec tota virtus corticis mandetur in oleo. ¶ Fit etiam alio modo. Accipe citrum viride et rade eius corticem superiorem cum vitro vel ferro subtili: ꝛ pone in olla noua cū aqua rosata et oleo zambac. ꝛ decoque donec citrū albescat mandetur eius vis oleo: tunc remoueatur ab igne: ꝛ dimitte per

diem:postea cola:colature adde succuz camphore:⁊ vsui re
serua. Fit etiam alio modo.accipe citrum cum bene fuerit
maturum et rade corticem superiorem:⁊ pone in vase suffu-
migato ambra:⁊ pone in oleo ⁊ moue decem diebus:dein-
de cola et adde alias rasuras vase primo suffumigato: ⁊ re
pone in vase stricti orificij clausi cum cera.

¶ Hoc oleū nobilissimū est ⁊ vtūtur eo reges ⁊ duces:valet
ad egritudies senū ⁊ ad tremorē accidentē in q̄rtana ⁊ q̄ti-
diana:valet ad dolorē iuncturarū.qr eadē hora facit q̄esce
re egrū:valet paralysi ⁊ tremori capitis cardiace⁊ sciatice:
et dolori dorsi ⁊ iniectū i naso valet epilepsie ⁊ emigranee.

¶ Oleum macianoꝝ sic fit:frica inter manꝰ mala maciana
cū iuriulem.Postea extrahe oleū a viruiulē:aut accipe cor
tices virides ⁊ pone in oleo ⁊ suspēde ad solē donec ius ma
cianoꝝ mādetur oleo ꝯfortat aīam p suū bonū odorem va-
let egritudinibus melācolie bibitū vel extra inunctum.

¶ Oleū citonioꝝ fit duobus modis:sicut fiunt oleuz macia
noꝝ valet emoptoyce pas.⁊ cephalee et catharro calido:et
calido apostemati epatis ⁊ fluxui cronico q̄ fit ex calore cly
sterizatum:valet vulneribus intestinoꝝ manifeste.

¶ Oleum costi.accipe costi.ʒ.xxx.⁊ pone in vino per vnum
diez.et postea mitte lib.quattuor olei:deinde coque donec
cōsumatur vinum cola ⁊ vtere:bibitū vel inunctū valet fri-
giditati stomachi et epatis ⁊ tremori qui fit in accessioni-
bus febrium:pulchros reddit capillos.

¶ Oleum masticis.accipe masticis.ʒ.vi.tere et coque cum
duabus guttis olei abluti donec cōsumatur tertia pars et
cōserua:valet ad dolorez matricis qm̄ calefacit: ⁊ adiuuat
retētione mediocriter:valet fluxui cronico ⁊ debilitati epa
tis:et vulneribus intestinoꝝ:et facit colorem pulchrum:et
curat manuum fissuras et pedum.

¶ Oleum basiliconis gariofilati. Accipe basiliconis viri-
dis.ʒ.iij.⁊ appone lib.vnam olei et claude vas:et suspende
per viginti dies:deinde cola et reserua. et si vis facere for-
tius muta basilicon in qualibet septimana. Et si volueris
suspēde ad solē:sed qđ suspēditur in puteo est fortioris odo-
ris.⁊ qđ suspēditur ad solem est subtilius:valet cardiacis ⁊
melacolicis:confortat cor et reddit audacem.

¶ Oleū absinthij. Accipe flores virides. lib. i. ⁊ pone in tribus libris olei abluti. ⁊ suspēde ad solē hoc oleum est valde mirabile. deinde valet bibitū opilatiōib⁹ epatis: valet ycteritie: ꝓuocat mēstrua: stomachū debilē cōfortat: iniectū auribus interficit vermes factū ex eo cerotum ⁊ superpositum stomacho debili cōfortat ipsum valet suffocationi fungi: et bibitū cū oximelle aperit opilationes splenis et epatis.

¶ Oleum zirungem fit sicut oleum basiliconis valet cardiace tremori ⁊ timori bibitum aut inunctum.

¶ Oleum heris fit sicut ro. et est temperate complexionis subtile: valet fatigationi lassitudini: et cephalee que fit ex humoribus commixtis.

¶ Oleū aneti fit sicut oleū camomille: valet dolorib⁹ accidētibus ex vētositate: ⁊ mollificat duritiē apostematis vbicūq; fuerit: siue in matrice: siue in alijs mēbris: valet lassitudini ⁊ dolori auriū qui fit ex ventositatibus.

¶ Oleū nucis calidū est ⁊ siccū ⁊ virtus eius est sicut virtus olei de ben. ⁊ extrahitur post pistationē et expressionē sicut oleum de iuriulem: ⁊ est fortis dissolutionis: et valet dolori renum et vesice et fissuris ani. sed nociuum est stomacho.

¶ Oleū laurinū calidū est et siccum: ⁊ fit sic. Accipe baccas lauri maturas ⁊ pista cū aqua donec supernatet oleum: et aggrega oleū: aut decoque cū aqua donec cōsumatur aqua ⁊ remaneat oleū: ⁊ fortiū est illud qd̓ est nouum viride min⁹ amarū: ⁊ est mollificatiuū ⁊ calefaciēs: ⁊ aperit orificia venarum: ⁊ valet dolori mēbrorum ex frigida causa: valet scabiei: pruritui: impetigini: q̄ fiūt ex flegmate salso valet alopitie tyrie. Sed debet istud cauere habēs caput calidum.

¶ Oleū fenugreci. Accipe fenugrecū lib. i. olei. lib. viij. cyperi lib. ij. calami aromatici. lib. i. pone in oleo ꝑ decē dies quotidie moue ter ⁊ exprime oleū ⁊ reserua: valet vlceribus faciei mūdificat maculas: facies mollificat valet duriciei: ⁊ apostematib⁹ matricis: ⁊ difficultati partus ⁊ apostematib⁹ calidis ⁊ intestinis ⁊ ano clysterizatū: ⁊ valet fissuris pedum.

¶ Oleum amigdalarū amararū sic fit. accipe ex eis lib. i. et sicca et cōtere in mortario ligni donec fiat sicut medulla ⁊ funde desup. ℥. ß. aque buliētis ⁊ frica manibus: ⁊ si videris oleū exiēs inter digitos sufficit. Sin autē adde aquā donec

exeat oleū sed caue ne apponas multū de aqua: color enim eius fit sicut color lactis ꝛ corrūpit:ita ꝙ nō pōt exire oleū. Deinde exprime in vase ꝛ aggrega illud qḋ supnatat sume. Deinde infunde aliā aquā super massam quā habes in manibus:ꝛ permitte donec cōbibat aquā ꝛ fac sicut primo donec habeas oleū sufficiēter. Silr̄ extrahit oleū de amigdalis dulcibus. Hoc oleū valet matricibus et earū doloribus et apostematibꝰ ꝛ suffocationi cephalee:ꝛ auriū doloribus et earum tinnitui ꝛ interficit vermes natos in ipsiꝰ: aperit opilationes splenis:ꝛ valet asmati:ꝛ dolori renum cū cera mixtū:ꝛ superpositū pectori valet apostemati lapidi renum et splenis apostemati extēdit rugas faciei:acuit visum:aufert maculas corporis mixtum cū niue:ꝛ positū super caput valet vulneribus capitis ꝛ furfuribus.

¶ Oleum amigdalarum dulcium est bonum pectori epati pulmoni:lenit asperitatem et valet arsure vrine et dissoluit apostema dura et extendit spasmum.

¶ Oleum sinapis pista sinapim: et mitte in aqua calida:et misce cum eo paruū olei:et dimitte per vnum diem ꝛ exprime per mantile donec exeat oleum et reserua: valet doloribus ꝛ desiccat humiditatē:valet alopitie ꝛ dolori iuncturarum paralysi tremori morsui scorpiōis: ꝛ posterior pars capitis ex eo inuncta tollit obliuionē: valde ꝯfortat memoriā dissoluit flegma:et calefacit neruos.

¶ Oleū auellanarū extrahit sicut oleū amigdalarū ꝛ est tēperatū subtile:valet cōtra venenū:ꝛ morsus reptilium.

¶ Oleū de fisticis fit sicut oleū amigdalaꝝ silr̄ valet tussi:et dolori pectoris ꝛ epatis ꝛ frigide cōplexioni.

¶ Oleū persicorū similiter fit:valet emigranee ꝛ apostematibꝰ auriū:mirabiliter etiā valet in fissuris ani ꝛ apātibus.

¶ Oleum alipidi. accipe lib.i. combure donec crepet:ꝛ permitte donec infrigidetur:et pista donec fiat sicut medulla. Deinde accipe fenugrecū:ꝛ pone in aquā per diē.i. et cola:ꝛ pone super ignē aquā illā:ꝛ cum bulierit mitte in eam nigellam:et post duas vel tres mundationes remoue ꝛ collige oleum suauiter: est enim valde calidum et valet pleuresi inunctum et iniectum in naribus valet catharro et emigranee ꝛ frigiditati cerebri:ꝛ dolori iuncturarū:et generaliter

optimum est in egritudinibus frigidis.
¶ Oleum vrtice fit sicut oleum sinapis: laxat flegma valet dolori dorsi bibitum aut inunctum.
¶ Oleū iusquiami. accipe semē ei⁹ albū siccū nouū malaxa cū aqua calida et pone ad solē: ꝛ cū desiccatum fuerit misce cum humido tādiu donec nigrescat ꝛ mollescat: deinde exprime per pannum lane spissum: et aggrega oleū suauiter. est aūt frigidū et valet vigilie et inunctum ꝛ iniectū in naso sedat' cephaleā calidam ꝛ dolorem matricis ꝛ aurium qđ si inungantur timpora inducit somnum.
¶ Oleum ouorū. accipe oua et coque et vitella pone in caldario ferreo super prunas donec comburantur ꝛ oleum qđ manat serua in vitro valet dolori ani ꝛ eius passioni: ꝛ dolori aurium et dentium.
¶ Oleum de semine cucurbite fit sicut oleum de amigdalis ꝛ similiter oleum de melonibus et citrullis ꝛ cucumeribus valent cephalee calide calori capitis asperitati nasi inducit somnum et bene vtimur eo in passionibus lapidis arsure vesice iniectum per siringam valet.
¶ Oleum frumenti. accipe frumentū ꝛ pone super marmorem et calefac laminam ferream grossam et pone desuper: et exibit oleū valet impetiginibus.
¶ Oleum nigelle similiter fit: valet impetiginibus magis ꝙ oleum frumenti.
¶ Oleū storacis sicce. accipe storacis sicce. ℥. iiij. olei lib. ij. coque donec ius mūdetur oleo cola: valet dolori iuncturaꝝ ex frigida causa parum mortificat: quare sedat dolorem.
¶ Oleum piretri fit sicut oleū costi. cōfortat stomachū calefacit mēbra frigida valet paralysi flexibilitati neruorum et iuncturarū dorso cū eo inuncto ꝛ posteriori parte colli ante accessionē febris quartane et quottidiane: aufert tremorem quo corpus inunctū valet mortificationi mēbrorum ꝛ reuocat calorē ad mēbra et ꝓuocat sudorē iniectum in nare epilentici valet ꝛ cephalee et emigranee frigide.
¶ Oleū euforbij. ℞. euforbij. ℥. i. pulueriʒet ꝛ mittat in lib. i. olei: et pone suꝑ ignē vel ad solē fortē. valet ad rugitū aurium: et est mirabilis in sciatica passione: et ad dolorē dorsi ꝛ ancharū nō debet ꝑ os sumi ipsum eīn vulnerat intestina.

¶ Oleum formicarum volantium. ℞. mille et pone in oleo confortat coitum.
¶ Oleũ rute. ℞. succi folior rute lib. ß. olei lib. v. aque lib. iij. coquãtur donec cõsumat succus ꝛ oleũ remaneat cola et serua valet frigiditati renum et vesice ꝛ dorsi: ꝛ paralysi vñi particulari et flexibilitati neruorũ: abscindit coitum dorso ex eo inuncto ꝛ iniectum in naso valet ventositati. Et factũ ex eo cerotũ positũ sup apata aperta attrahit venenum: ꝛ illud quod fluit ex eis: valet coliricis cũ buty. clysterizatum.
¶ Oleũ saliũce pista saliuncã ꝛ pone in aqua coque et pone oleũ et coque super ignẽ reserua colatum: valet difficultati vrine: lapidi: dolori renũ bibitũ: vel inunctũ vel iniectum.
¶ Oleum oleandri. ℞. succi oleandri. lib. i. rosarum. lib. ß. olei onfacini. lib. ij. coque donec cõsumatur succus. cola reserua: valet scabiei et aufert eam omnino.
¶ Oleũ canabis fit sicut alia olea. calidũ est et siccum. valet dolori neruor duricie matricis: dolori auriũ: cerotũ factuz ex eo dissoluit apata dura valet vlceribus capitis puerorũ.
¶ Oleum maiorane fit sicut aliud oleum: valet lassitudini: ꝛ inunctum in balneo valet paralysi torture oris: et iniectum naribus valet omnibus infirmitatibus frigidis iniectuz in auribus sedat rugitum et tinnitum: dissoluit ventositatem: prouocat menstrua: valet morsui scorpionis.
¶ Oleũ balaustie sic fit. mitte balaustias in oleo onfancino ꝛ suspẽde ad solẽ per. lx. dies cola et reserua frigidũ est ꝛ stipticũ: cõfortat mẽbra debilia: valet emoptoycis emplastrũ factum ex eo cum cera alba: curat vulnera et vlcera.
¶ Oleuz mirabolanor emblicor. accipe ex eis lib. i. coq̃ cũ trib⁹ libris aq̃ donec remaneat tertia ps cola misce cũ oleo onfancino. lib. ij. coque donec remaneat oleũ cola ꝛ reserua aut si volueris cõtere: ꝛ pone in oleo et suspẽde ad solẽ: frigidum est ꝛ ponticũ: cõfortat stomachum: valet fissuris ani capillis ex eo inunctis: ꝓhibet eorum casum et cõfortat rad.
¶ Oleũ raffani. accipe semẽ pul. malaxa cũ aqua calida: deinde pone in caldario aque calide: et coque donec supernatet oleũ ꝛ collige: quãto antiqui⁹ tãto meli⁹ erit ꝛ calidius: valet morphee ꝛ barace: mundificat cutem faciei: dissoluit fortiter: calefacit multũ: valet paralysi et torture oris.

¶ Oleum benedictum. accipe oleum antiquũ ꝛ lateres rubeos nouos quos non tetigit aqua: frãge eos per frusta minuta quasi ad pondus. ʒ. i. ꝛ coque in igne donec fiant rubicundissimi post quodlibet frustũ sigillatim intinge in oleo. Deinde conquassa: ꝛ imple ex eis vasa vitreata que possunt sustinere fortitudinẽ ignis: deinde claude cum luto sapientie: ꝛ in furno suspende sicut suspendiť vas olei rosati nihil dꝫ esse inter ipm ꝛ ignẽ: ꝛ cũ desiccatũ fuerit lutũ mitte sub vasa illa ignẽ suauiter: ꝛ paulatim ꝛ quãto magis fuerit calefacta tãto maiora ignẽ donec aq̃ fluat ab illis vasis: tũc incipias vigorare ignẽ ꝗuſqꝫ videas fluere oleũ valde rubeũ.

¶ Et caue ne ignẽ tangat oleũ: qꝛ postea nõ extingueretur: sed semper vicina igne donec cesset fluere oleuꝫ: ꝛ tunc permitte donec ĩfrigideť furnus. postea extrahe feces a vasis. ꝛ appones alios lateres: si vasa sint sana. sin autem accipe alia. ꝛ sic facies quousqꝫ habeas oleum sufficiẽter: quod reponas in vase stricti orificiȷ̃: et claudas cera: hoc oleum est de secretis physicorũ: valet sicut oleũ balsami. Sed est subtilius ꝛ calidius ꝛ maioris vtilitatis in egritudinibus frigidis: perforat enim manũ cito: ꝛ expãditur lato spacio: valet lapidi: ꝛ egritudinibus vesice: prouocat vrinam. valet doloribus frigidis. et pas. aurium facit: interficit vermes in eis valet paralisi ꝛ torture oris inunctum aut bibitũ valet sciatice ꝛ dolori inuncturarum ꝛ dorsi.

¶ Emplastrũ factum ex eo ꝛ armoniaco dissoluit apostema splenis ꝛ durities eiꝰ paruo spacio tẽporis. ꝛ siľr apostemata dura: iniectũ naribꝰ valet epilepsie: valet opilationi narium. Calefacit cerebruꝫ: valet obliuioni sedat dolorẽ dentium iniectũ in matricẽ. mẽstrua ꝓuocat ꝛ educit embrionẽ siue viuum siue mortuũ dissoluit sanguinẽ congelatuꝫ: et ex eo alique gutte posite in syrupo ro. bibite pulmonẽ purgãt ab humoribus grossis. valet anhelosis: ꝛ est mirabile aque descendenti ad oculũ: valet venenis frigidis morsui scorpionis: ꝛ eis qui per os sumpserũt opium: ꝛ iusquiamum.

¶ Et si piscatores inungant sua rethia ex eo cõgregabunt multitudinem piscium: ꝛ melius est quod est valde rubeum fortis odoris subtilis substantie: si ferrum intingatur in eo ꝛ igni approximetur statim accedentur.

¶ Capitulum.iiij.in quo ponuntur medicine ad quaſdam diſpoſitiones que ſunt.

Febris.
Freneſis.
Emigranea.
Debilitas epatis.
Difficultas vrine.
Uulnera oris.
Antrax.
Extractio ſecundine.
Lapis.
Eriſipilla.

Summa iſtius capituli. Poſt electionē ſpecierū inſtrumentorū bonitatē ⁊ prudentiā ſcīe operationis eſt conſideranda: diſpoſitio ſtellarū ⁊ lune ⁊ temporū conueniētis cōpl'oni. ⁊ conſidera in hoc verba ypo. qñ dicit: qꝛ qui concedit artē medicine ⁊ habuerit ſubtile ingenium: ſciat ꝙ aſtronomie ars non modica pars eſt in eis in quibus indiget medicina ⁊ poſt illud fit decoctio ſpecierū que decoquūtur aqua clara ⁊ dulci lignis vitis ⁊ ſalicis ⁊ ramorum roſarū ⁊ cannarum ⁊ herbarum odoriferarū ⁊ modo incipiam.

¶ Electuarium valens ad febres acutas ⁊ eſt mirabile expertū. ℞. mirabolañ. citri. kebul'. ana. ʒ. ij. ſeminis endiuie baſiliconis. gariofil'. añ. ʒ. i. cinamomi acuti zinziberis noui: añ. ʒ. i. ſandali albi ambre. ʒ. ß. cāphore. ʒ. ß. diſſolue ambram cum oleo fiſtici: ⁊ ex eo vnge ſpēs: confice cū tantūdez mell'. iuiube: ⁊ ex eo detur febrienti. añ. ʒ. i. vſqꝫ ad. ʒ. i. ß. cuz ij. ℥. ſil'r macianorum ⁊ ſyrupo facto ex zucharo.

¶ Medicamen ad hanc febrem mirabile. ℞. mirobolañ. citrin. emblic. añ. ʒ. ij. cinamomi garifilorꝫ ſandali albi. añ. ʒ. i. ſeminis roſarum: ſeminis cucumeris: ſeminisꝰ papaueris albi: ana. ℥. ß. vngantur cum oleo macianorum ⁊ confice cum tantūdem mellis: caſſiefiſtule et dentur ex eo. ʒ. ij. cum ij. ℥. ſyrupi malorum granatorum.

¶ Electuariū ad febrē quartanā. ℞. ſene. aſſari calami aro. añ. ʒ. i. cinamo. opij. ʒ. iij. ſ. end. baſiliconis gariofiloꝝ. ſ. melonis. añ. ʒ. ß. cōficiātur cū ter tm̄ ſyr. kebuloꝝ ⁊ detur ex tertia. ℥. cū. ℥. i. ſyr. acet. muſcati. ¶ Medicamen quod laudauit ad hanc febrem breue. ℞. aſſari calami aromatici ſemi. et radicis lilij cel'. cetarac. ʒ. i. ſandali citri aneti: capil. ve. añ. ʒ. ß. cina. ʒ. iiij. confice cum melle diſpumato ⁊ dec. ʒ. ß. cum ℥. i. ſyrupi oximellis facti cum ſemine endiuie.

¶ Oleum bonū ad hāc febrē valens tristitie cardiace ꝛ melancolie. ℞. olei citoñ. lib. i. olei noui nucis lib. i. ponant in vno vase ꝛ assigna olei quantitatē ꝛ appone aquā bullitionis gariofil. lib. ij. ꝛ coletur ꝛ decoquat in vase duplici: donec cōsumet aq̄ ꝛ remaneat oleū: tūc remoue ab igne: ꝛ mitte in eo. ʒ. ß. musci: ꝛ det ex illo oleo. añ. ʒ. ij. vsq; ad. iij.

¶ Electuariū mirabile ad sinocham. ℞. se. endiuie se. plantaginis se. portulace se. cucumeris ana. ʒ. i. se. ro. sandali citri. se. lactuce berberis ana. ʒ. i. cōfice cum oxizachara et detur. ʒ. iij. cum syrupo prunorum.

¶ Electuarium pulchre compositionis ad frenesim cū vehementia vigiliaruȝ. ℞. se. lactuce. cucu. melo. papa. albi portul. iusquiami ana. ʒ. ij. endiuie basiliconis ana. ʒ. i. ꝛ. ß. sandalis citri. camphore ana. ʒ. ß. cynamomi. ʒ. ij. confice cum tantuȝ syr. de sebesten cum tantūdeȝ iuiub. detur ex eo. ʒ. i. et. ß. cum syrupo viol. et prunorum.

¶ Oleum ad emigraneam acutam cum vehemētia vigiliarum. ℞. amig. se. papaueris al. se. cucu. se. lactuce se. mel. cucu. ana. extrahe oleum ꝛ misce cum oleo nenufa. ꝛ vtere in infirmitatibus capitis quoniā est laudabile.

¶ Trocisci valentes ad debilitatem epatis ex calida causa ℞. berberis. ʒ. x. antere: se. endiuie portulace: añ. ʒ. ij. sandalis citri. ʒ. ß. musci. ʒ. iij. zuchari: ad pondus omnium fiant trocisci cum succo basil. auf. ij. ꝛ detur vnus cuȝ. ℥. i. syr. macianorum ꝛ aque endi. bullite et colate. ℥. i.

¶ Medicamen ad difficultatem vrine. ℞. mirrhe squinanti ciperi cyna. ana. ʒ. i. croci mediā parteȝ farine glandium: partes. ij. et sume ex eo. ʒ. ij.

¶ Medicamen ad vulnera oris ꝛ cancerationem. ℞. ciperi mente combuste lilij ce. añ. puluériza ꝛ pone super vulnera ꝛ ablue cum aqua ro. et aqua in qua infusuȝ fuerit sumach.

¶ Medicamen mirabile ad vulnera omnia pestifera et ad antracem. ℞. anacardi. anisi masticis iunci. ana. lapidem lazuli partem. ß. confice cum tantundem succi citoniorum acrium: et pone super fistulā et cancruȝ et omne vulnus malum quoniam abscindit radicem eorum et consumit materiam et cum fuerit viride siue mundum pone desuper.

¶ Medicamen ad generandam carnem mirabile. ℞. folio-

rum cerasorũ folior iuniperi. ciperi. cineris iunci se. ro. ana. rad. lilij ad põdus omniũ pulueriza et pone desuper et coope ri fol. end. et vnges oleo liquefacto vel butyro.
¶ Medic. extrahens secundinam et embrionem mortuum. ℞. castorei. cyna. mirrhe. ana. fac tentã et intromitte: si forte hoc non valuerit da et hunc syrupũ. ℞. ciceris nigri asperi. manum plenam berberis. ℥. ß. endi. m. i. iuiub. ℥. ß. aque lib. iij. coquantur donec remaneat tertia pars et coletur et detur ex eo quarta lib. i. et vngantur pedes alcanna.
¶ Medicamen ad lapidem cui non est sile. ℞. mirrha rad. lilij cel. semi. endi. squinanti cynamo. ana. ʒ. iij. cucumi. rad. asparagi. rad. capparis ana. ʒ. i. gummi prunorum: gummi amigda. amara. ana. confice cum melle et dentur ex eo. ʒ. ij. cum. ℥. i. syr. endi. et. ℥. iij. aque.
¶ Unguentum ad herisipillam et ad omne apostema cali. ℞. sandali rubei memithe: ana. ʒ. ij. farine ordei. ℥. iiij. confice cum succo rad. canne. et pone desuper.
¶ Unguẽtũ ad idẽ. ℞. nucis cipressi. ʒ. i. foliorũ rubi. et folio rũ vlec. capil. ve. vue canine se. ro. citrulli mẽte achatie anã. cõfice cũ aqua folior viridiũ aut aq̃ ro. et pone desup: si aũt fuerit pestilentia adde duas partes lapidis armoniaci.
¶ Electuariũ ad febrẽ quartanã: qd ego cõposui: et est magne vtilitatis. ℞. assari sene: calami aroma. gar. cinamo. semi. endi. semi. lactuce. semis plãtaginis: sandali albi: basiliconis: ana. ʒ. ß. cõfice cũ zucharo violato et oxizachara et ex eo cõtere lapidẽ lazuli post multã ablutionẽ sepe. sume. ʒ. ß. et misce cũ. ʒ. i. camphore et da. ʒ. ij. cuz syrupo citoniorum.
¶ Tractatus Rasis de preseruatiõe ab egritudine lapidis.

Dixit Rasis de lapide qui in renibus vel vesica generatur breuem sermonẽ: et cõpendiosum faciemus abstractum a perscrutatione naturali. Sed fm q necessariũ est infirmo tm̃. dicamus ergo q primo de hoc diuidit in duos modos. Quorũ primus est ante gñationez lapidis. Et secũdus post primus istorũ vnicus est et indiuisibilis. Et est de dieta que fit conseruatiua a gñatiõe lapidis. Secũdus autem diuiditur in tres quorum vnus est ante accessionem doloris.
¶ Secundus in ipsa accessione.

¶ Tertius post accessionẽ.ante vero est de regimine quo lapis iã factus frãgitur.in accessione vo est de regimine quo dolor quiescat ⁊ lapis labat ad vesicaz per carnales vrine. post accessionẽ vo de dieta qua curari contingit a transitu lapidis per has vias quando curatur.

¶ Dicendũ igitur in vnaquaqꝫ istarꝫ diuisionum fm qd apparet ⁊ fm sufficiẽs. Dicimꝰ ergo ꝙ cõseruatio a gñatione lapidis fit dimittẽdo cibaria ⁊ dietã generãtia ipsum et vti frequenter cibariis medicinis ⁊ vniuersaliter regimine quibus mũdificẽtur ⁊ subtiliẽtur:qui vo nõ est paratꝰ ad generationẽ lapidis ei sufficit dimittere cibaria ⁊ dietã generantia lapidẽ:q̄ autẽ pararꝰ est ad hoc indiget eñ hic rebꝰ subtiliãtibus⁊ mũdificãtibꝰ ⁊ vti eis ne in suis renibꝰ applicetur materia que possit lapidari ⁊ indiget infrigidatione renum ne lapidatio festinet in eis:et ne illa materia etiã si superueniret ad vẽtriculos renũ induresc̃at cito.⁊ hoc siquidẽ loco dicẽda sunt hec duo regimina breuiter et compendiose ita ꝙ vulgi ⁊ phisici cõicent intelligendo ⁊ sciendo istud.

¶ Dicamꝰ igitur ꝙ ex eis que adiuuãt ad generationẽ lapidis sunt cibaria grossa viscosa:⁊ omne qd fit ex frumẽto azimo vt panis azimus ⁊ zipulle et triticũ et farina cocta cum aqua:⁊ maxime si facta fuerit cum lacte:et caseo qui natus est lapidẽ generare et maxĩe siccus et oĩa grossa cõdimenta generãtia hũores crudos et pisces recẽtes grossi magni corporis et oua cocta frixa ⁊ cerebra ⁊ pedes et cutis assatorꝫ.

¶ Oua autẽ elixa mollia prohibenda non sunt: et maxime si admisceatur almuri et acetum et ruta.

¶ De fructibꝰ autẽ ꝓhibẽdi sunt grossi vt poma:aut poma maciana pira ⁊ hmõi.ex his que in corpore gradant gñare humorẽ crudũ est multum potare aquã et nimis turbidaz et salsam et grauẽ que tarde descẽdit et aquã valde frigidam. oĩa eñ ista faciunt lapidẽ:et maxime si cũ hoc fuerit multa spissa:et comedere carnes maxĩe grossas adiuuat ad generationẽ lapidis et somnꝰ sup dorsum diu et in culcitris mollibus et multũ laborare et onus assidue portare sup renes ⁊ coitus assiduꝰ:maxime post repletionẽ ⁊ comestio post aliã comestionẽ:⁊ vehemẽs deambulatio post multũ cibum: et balneũ post repletionẽ cibi oĩa cibaria grossa dura viscosa:

omnia ista generãt lapidez et vt non prolongetur: hec dicẽda sunt ea que sunt apta ad vsum in hoc.

¶ Dicamus igitur quod panis frumenti: et maxime qui factus est ex granis duris viscosis incõgruus est in dieta prohibente generationẽ lapidis. Sed quia apud nos assuetus est: et si aliquod nocumentũ ex eo possibile est cõtingit non oportet ipsum pro alio mutare: quoniam tũc forte plus noceremus infirmo debilitãdo virtutẽ et corrũpendo cõplexionẽ plusquam corrigeremus. Sed oportet panem accipere ex tritico leui põdere et pauce viscositatis et duriciei et addere in eo multum de fermento et sale: et comedere cum condimentis que non dicemus: hoc enim modo non nocet.

¶ Rizi etiam incongruum est propter viscositatem: et maxime si sit cum lacte. Fabe vero et ciceres et lubia vtilia in hoc et bona sunt et maxime ciceres que sunt medicina non cibaria in hoc. vites autem mediocres.

¶ De carnibus vtẽde sunt carnes gallinarum iuuenũ passerum cortunicũ: perdicum: anates aũt et grues nõ cõueniũt bone etiam sunt carnes edorũ caprarum iuuenũ et arietum caro: vaccine aũt nõ cõueniũt oĩo et arietes agrestes neque carnes leporum et hoc est quod dicit.

¶ De vinis aũt cõueniens est album subtile: nigrum vero et spissum est dimittendum: quod aũt fit de vuis passis et melle et amigdalis amaris est valde vtile.

¶ De oleribus autem vtẽda sunt apium endiuia: cuscute: parum de eruca: ruta: menta radix bautie hursosus valde sunt vtilia. Similiter spargi rapa autem incongrua: attriplices vero et spinachia sunt bone.

¶ De fructibus aũt ficus: et maxime sicca que mundificat quod aggregatum est in viijs vrine: amigdale etiã nõ sunt male et maxime si parũ habuerint amaritudinis: et ante et postea si comedatur vna sola amigdala amara.

¶ Mel aũt et zucharũ apta sunt: sed zucharũ cõuenientius quoniam nõ ita calefacit sicut mel: et satis mundificat. paucitas aũt calefactionis cum abscisione et mũdificatione est perfectio regiminis in mũdificatione et cõseruatione lapidis: fistici aũt et passe bona sunt cõgrue. dactili vero grossi maturi incõgrui: immaturi aũt nõ nocẽt. Si igitur in aliqua hora di=

miserit eger dietam: et maxime si vsus fuerit rebus incongruis nõ debet assiduare: sed abstinere cito.
¶ De simplicibus aũt acetum forte squille est in ꝓhibendo generationẽ lapidis: et frangẽdo generatũ: spargi hursof. cũ aceto et brusci muri ꝓuocat vrinã: et ꝓhibet generationẽ lapidis. oculi comesti ante cibũ ꝓhibent lapidis generationẽ: maxime si post horã vnã potauerint de oximelle aut ydromelle: ficus aũt sicce lauant renes et attrahunt arenã ex eis. Et silr facit acetũ squille ⁊ capparis: ⁊ aqua ciceris ⁊ potare quolibet mane aquã calidã et post balneum oximel nimis est vtile: et silr assiduare vomitũ et fluxũ vẽtris: et cauere repletionẽ: qr est valde nociua in hac infirmitate: et similiter balneũ: et motus post cibũ infrigidatio renum fit vt iaceat super terrã frigidã: et ponere sup renes herbas frigidas cũ aceto et aqua ros. et psiliũ et talia. cũ isto eñ regimine renes semp erũt frigidi: et sic materia nõ lapidabit cito in eis. Sed remanet humida aquosa: quapropter medicine faciles trahũt ipsum. qđ aũt diximꝰ de regimine cõseruationis a gñatione lapidis sufficiẽs est: et vis earũ est in vtendo eis in oibus horis etiã de medicinis quas dicemꝰ: postea que vtẽde sunt semper. Sed tã primo debiles earuz post accessionem fortiores. ista eñ infirmitas habet accessiones in maiori parte: et signa que annunciãt eas sunt vt cõstipatio ventris: et dolor pungẽs renes inseparabilis et difficultas vrine: et forte dolor descendit ad inguem: et maxime in descensu lapidis per vias vrinales.

¶ Liber introductorius paruus in medicinã Rasis verba abubetri Mahumeti filij Zacharie arasis.

Saluator excelsus et gloriosus prodire fecit res ex priuatione ad descriptionẽ: et ex ignorantia beluina ad intellectũ: ⁊ ex nõ esse ad esse: et misit motũ sup quietẽ et fecit notũ ex ignoto: ⁊ qđ existit ex ignoto: et exire fecit oia sensibilia et gñata: et totũ qđ cõprehẽdit visus et cõtinẽt loca dyametri et a quo deficiũt estimationes et cogitationes ex ꝓfunditate sciẽtie sue: et creatiõe creature sue cũ subtilitate sue artis. Oia ergo ea ꝓdeũtia sunt ex esse sue sciẽtie ⁊ directa vel districta ꝓpter magnitudinẽ sue virtutis et inclinata virtute

sui dominū. ¶ Primū ergo qđ creauit saluator gloriosus ꝛ excelsus fuerūt lumina illumināntia que sunt substantie simplices: et virtutes spūales. ¶ Lumen aūt diuiditur in duas partes appropriatam ꝛ sensibilē. s. simplicem et compositā. Sensibilis autem est compositum: et simplex est qđ non cōprehendūt sensus et est appropriatū cū superiori mundo: et est materia animarū et est super qđ cadit nomen intelligentie: et intelligētia quidē est lumen ex lumine dei. ¶ Postq̄ ergo factum fuit hoc lumē simplex factum est vmbra. Quare creauit ex ea animā animalē: et postq̄ facta est anima: factus aer vmbra: et creauit ex ea animā naturalē que est natura seruiēs in'aīa ab aīali. Quare factum est in mūdo corpus per cōparationē ad lumē et facta est ei vmbra. ¶ Creauit ergo ex ea naturas quattuor que sunt caliditas: et frigiditas: et humiditas: et siccitas: et sunt electum rerum corporalium: et posuit saluator cuius rememoratio sit gloriosa ex eis agētes ꝛ patiētes. calor enī et frigus sunt agentes: et humiditas et siccitas patientes. ¶ Deinde creauit saluator cuius rememoratio sit excelsa: ex istis naturis simplicibus: naturas cōpositas et creauit ex naturis cōpositis: oīa corpora celestia ꝛ corpora terrestria. Qđ est q: cōposuit gloriosus ꝛ excelsus frigiditatē cū humiditate. Cōbinate sunt ergo et ingrossate ꝛ facta est aqua. Fuit ergo aqua pria creaturarū corporaliū et elementoꝝ et terrestrium. Et cōposuit caliditatē cū siccitate et factus est ignis. ¶ Deinde posuit saluator cuius rememoratio sit excelsa: vnicuiqꝫ nature elemētum et omni elemēto locū. Qđ est q: postq̄ factū est elementū aque: et elemētū ignis: facta est inter vtraqꝫ contrarietas et elōgatio. Quare ascēdit ignis leuis sursum: et descēdit aqua grauis deorsum et factus est inter duo elemēta aer per quātitatē cōtrarietatis et elōgationis. et est elementū tertiū ex elemētis mūdi et ei⁹ cōplexio est caliditas ꝛ humiditas: qm̄ ipse est ex natura ignis et natura aque cū fact⁹ sit inter ea vtraqꝫ. ¶ Postq̄ ergo fuit illud sic: mouit saluator aerē p virtutē suā. Fact⁹ est ergo vētus sonans et mouet vētus aquā motu forti donec cui allise sunt: vnde ei⁹ et spumauit spuma ei⁹ et facta ei⁹ spuma tunice quarum vna fuit supra aliam. Congelauit ergo causas per virtutem ꝛ facta

est terra. Posuit ergo eam sedez vel quietũ aĩaliũ. ꝛ est elm quartũ: q̄ est ĩ natura sua frigida et sicca: grauis sicut ignis cal's siccus leuis: ꝛ aer cal's hũidus subtilis: ꝛ aq̄ frigida et humida grauis fluxibilis. deinde diuisit saluator excelsus ꝛ gloriosus aquã in duas diuisiones diuisionẽ supra terram. Facta sunt ergo elementa. iiij. ignis: et aer: et aq̄: ꝛ terra et sil'r venti. iiij. meridies: et septentio: et subsolanus: et fauonius. Sapiẽtia ergo est significatrix sapiẽtis sciẽtis eam et creatura significans creatorem qui est deus nisi ipse. Mundus igitur est duo mundi: magnus et paruus. Magnus ergo est muudus: et paruus est homo qui est deriuatus ex eo. Nomen aũt volatilis cadit super habens tria agnomina. Formã et nãm et alas et nomẽ corporis est cadens super habens tres dimẽsiones: longitudinem ꝛ latitudinẽ: et ꝓfunditatem. et nomen hoĩs est cadens super viuuz rationale et mortale. ꝛ sil'r angelus diffinitur hac diffinitione. Reliqua autem aĩalia terrestia diffiniũtur per vitam et mortem proprie. dicit cũ in eis viuũ mortale. s. viuum in tpe: ꝛ mortunz in tpe. et iam quidẽ dicit in eis rationale potentia. Et creauit deus hoĩem: et cõposuit eum ex quattuor naturis cõtrarijs in natura sua. et sunt sanguis et flegma ꝛ colera citrina et colera nigra. ¶ Flegmatis vo spẽs sunt qnq; flegma falsum cui⁹ natura est tale: ꝛ siccitas qꝛ ẽ calidius eis ꝛ flegma dulce cui⁹ natura ẽ caliditas ꝛ hũiditas ꝛ est mioris caliditatis q̄ꝫ flegma falsum ꝛ aliud acetosum qd est frigidũ ꝛ siccum: et aliud est vitreũ: cui⁹ natura est frigus. ꝛ hũiditas qd est frigidius spẽbus flegmatis ꝛ aliud est insipidũ qd est minoris frigoris et hũiditatis. ¶ Spẽs aũt colere citrine sunt qninq; colera rubea: et colera citrina: et col'a vitella ꝛ col'a prassina: ꝛ colera eruginosa. Colera vo nigra est duob⁹ modis: colera nigra naturalis: et egrediẽs a nã. ¶ Sed et sanguis duob⁹ existit modus sanguis coct⁹ cuneus tpatus: et sanguis corruptus fuscus. ¶ Mẽbra aũt regalia sunt quattuor cerebrũ ꝛ cor ꝛ epar ꝛ testicl'i ꝛ virtutes naturales sunt q̄ttuor attractiua ꝛ retẽtiua: digestiua ꝛ expulsiua. Et spẽs egritudinũ officialiũ sunt quattuor. egritudo que fit in creatura vel forma: et egritudo que fit in quantitate membrorum ꝛ egritudo que fit in numero membrorum: et egritudo

que fit in situ mẽbrorũ. ¶ Spẽs aũt egritudinũ que fiunt in creatura sunt qnq3 figura ꝛ cõcauitas ꝛ pforatiões:ꝛ asperitas ꝛ lenitas. ¶ Mẽbra aũt corporea alia sunt qb⁹ seruiũtur ꝛ regalia. Alia sunt officialia seruientia. Regalia igit̃ quibus seruit̃ sunt sup que est reuolutio vite.ꝛ sunt minere virtutũ spũaliũ aie ꝛ spũs ꝛ intelligentie ꝛ officialia ꝛ loca earũ. ¶ Mẽbra ṽo regalia intrinseca sunt septẽ.ꝛ supfluũt in sublimitate ꝛ pncipaliter. Ea ṽo quorũ sublimitas ꝛ supfluitas sunt note.sunt cerebrũ:et cor:ꝛ epar:ꝛ stomachus.ꝛ propter illud facta sunt famosa in sublimitate:qm̃ sunt minere virtutum spũalium regentiũ corpus hominis:ꝛ post illa in cessitudine sunt duo testiculi:ꝛ renes:et vesica. Ista ergo septem sunt diuisa ẽm orbes stellarum et centra eorum. ¶ Membra ṽo officialia que sunt sensus apparẽtes seruiẽtes sunt nouem.et ipsa quidem superfluunt in sublimitate: et sunt sensus auditus et eius sensatũ sunt voces:ꝛ sensus visus.et eius sensatũ sunt colores:ꝛ sensus olfactus cuius sensatum sunt odores.et sensus gustus cuius sensatum sunt sapores:et sensus tact⁹. ¶ Et creauit deus hoiem ex quattuor naturis cõtrariis in natura sua:ꝛ sunt sanguis:ꝛ flegma:et colera citrina ꝛ colera nigra. ¶ Et creauit deus ossa ꝛ cartilagines ꝛ ligamẽta:ꝛ pilos:ꝛ vngues ex melancolia.

¶ Omne ergo membrũ congelatũ terrestre priuatum sensu est ex parte melãcolie. Quod est qꝛ melancolia est generata ex terra et sedes eius est in splene.et dominuz eius est in visu a latere sinistro corporis:et fit per eam taciturnitas:et cogitatio:et fletus:et grauitas:et tarditas:et fixior suspectus in successionib⁹:et ei inest ꝓprietas expellendi:ꝛ retinendi cibũ:et excitãdi appetitũ. ¶ Et creauit deus carnem ꝛ sanguinẽ:et venas:et neruos:et renes ꝛ testiculos ꝛ velamen cordis et pectoris ꝛ vuulã:et epiglotĩ:ꝛ duas amigdalas:et linguã et epar ex substantia sanguis ꝛ siĩr. Omne qđ est calidũ humidũ est diuisiuũ ad sanguinẽ ꝓportionale ei: ꝛ sanguis quidẽ emanat ex epate:ꝛ locus eius sunt vene ꝛ cor.et dominiũ ei⁹ in supficie corpis:ꝛ anteriori capite:ꝛ illud qđ cõsequitur aiam ex ꝓprietate sanguinis est risus:et gaudiũ et virtus:desiderij mulierũ:et exuberatio coitus et paucitas pilorũ:et corpulẽtia:et multitudo somni ꝛ ꝓprie-

tas ei⁹ in stō est velocitas digestiōis ꝛ facilitas penetratio-
nis cibi ꝛ cursus ei⁹ ꝛ alteratiōis substātia ei⁹ ad subaꝫ san-
guis ꝛ carnis. ¶ Et creauit deus gloriosus ꝛ excelsus cere-
brū ꝛ pulmonē ꝛ omne qđ est in corpe ex mēbris fridis ꝛ hūi
dis ex flegmate: ei diuisit ipm in duas diuisiōes: ꝛ posuit ei
duo elemēta. ꝛ duo loca q̄ sunt cerebrū ꝛ pulmo: sicut aq̄ di
uidit in mūdo in duas diuisiōes. diuisionē sup faciē terre: et
diuisionē in aere: quā diuiserūt nubes: ꝛ silr flegmatꝭ. aliud
est qđ ascēdit ex pulmōe. ꝛ aliđ qđ descēdit ex cerebro: sicut
descēdit rex ex aere ꝓpinquo terre: ꝛ ei⁹ dñiuꝫ est i posterio-
re cerebro ꝛ pectore: ꝛ aggregatio sediminū ei⁹ est i spōdili
bus dorsi: ꝛ i eo qđ apparet. Qđ aūt ꝯsequit aīa ex accidēti
bus ei⁹ defect⁹ ꝛ pigritia ꝛ ḡuitas ꝛ taciturnitas ꝛ tarditas
respōsiōis: ꝛ q̄es ꝛ paruitas mot⁹ ꝛ castitas ꝛ pietas: ꝛ illđ
consequit corp⁹ ex accidētib⁹ eius cū tussis: ꝛ paucitas desi
derij mulieꝝ et paralysis ꝛ tremor et ꝓprietas nature ei⁹ in
stomacho ē infrigidatio excitatiōis facte ex acuitate ciboꝝ:
ꝛ potuū ꝛ reliquaꝝ materieꝝ supueniēti stō ꝛ corpi. Qđ est
qꝛ virtus expulsiua cōfortat eo cū sit ei silis: sicut ꝯfortatur
genus per genus: ꝛ cōpar per ꝯpar: locus aūt flegmatis est
in pulmone. ¶ Cōtinuat ergo frigus eius cū lenitate aeris
cū sit cōtinuatū ei ab aere ẜm canales pulmōis: deinde mit
tit ipm ad cor cū sit ꝯtinuat⁹ cū eo ꝛ adiuuās sup illud ꝛ pre
parat ꝓpter illud ad cor. ꝛ expellit ab eo calor, vapoꝝ fumo
sorū ꝛ excitat ꝓpter illud virt⁹ anhelit⁹: et calitas innata.
¶ Et creauit deus excelsus ꝛ gl'iosus fel qđ est calidū et sic-
cū et igneū: ꝛ est domus colere citrine: ꝛ posuit ipm annexū
epati adiuuans epar sup decoctiōe cibi: ꝛ posuit dñiuꝫ col'e
citrine in vertice ꝓpter lenitatē eius et ipsius subtilitatē et
eius altitudinē ꝛ ipsius eleuationē. Eius aūt expiratio est in
vtrisq; aurib⁹. qꝛ sunt ex diuisione ei⁹: ꝛ ipsius nā: ꝛ ei est ex
mēbris omne qđ est cal'm siccū ꝛ ipsa quidē currit in corpe
cū sanguine ꝓpter cōbinationē eoꝝ ꝛ cōuenientiā ipsoꝝ sic
cōueniētia olei ad lampađ. de ꝓprietate nature ei⁹ i stoma-
cho est attractio cibi: et adiutoriū sup digestionē. ꝛ silr iudi
ciū ei⁹ in epate. ¶ Illud aūt qđ ꝯsequit aīaꝫ ex accidētibus
eius ē cal'itas ꝛ lenitas. ꝛ furor. ꝛ subtilitas. ꝛ acuitas. ꝛ so-
lertia. ꝛ audacia. ꝛ antecessio. ꝛ desideriū mulieꝝ. ꝛ mēoris.

ꝛ velocitas respōsionis et multitudo elocutiōis in causis et mot⁹. ꝛ illud qđ ꝯsequit̄ corp⁹ ex accidētib⁹ eius. omne cui apparēt significatiōes caloris: ꝛ siccitas: ꝛ ē ei in stomacho ꝛ epate et intestinis ꝓprietas adiuuandi sup digestionem.
¶ Completus est liber abubetri azari introductoribus.

¶ De sectionibus ꝛ cauterijs et ventosis Rasis.

Ciendū est q̄ antiq̄ in plurib⁹ locis plus q̄ moderni cauteria faciebāt. Modernoꝝ igit̄ vsum imitātes de capite prīo post descēdendo de mēbris singulis cauterizādis dicam⁹. In cōmissura igit̄ fantastice celule ꝛ rationalis fit cauteriū duob⁹ modis: aliqñ fit rotundū et fit ferro cādenti: aliqñ in modū crucis cutis incidit̄ ferro frido: ꝛ caro vsq̄ ad craneū perforat̄: ꝛ cū mult⁹ sanguis effluxerit mittat̄ ferrū cādens ꝛ impmat̄ fortit̄ in modū p̄dictū: deducēdo in modū incisionis cutis. Sz hec impressio fortis ferri cādentis cōpetit solis habentib⁹ forte caput vt sunt capita rusticoꝝ: hoc facto seruātur aperta rotūda. s. immisso scuello: alia immissis tentis et petijs. Fiūt autem hec precipue pro mania ꝛ maxime quando ex ventositate et fumo fit: habet fieri pro epilepsia pro dolore oculorum: descendente precipue a superioribus ad ipsos pro dolore dentium: pro dolore aurium: pro omni dolore et passione faciei quando materia descendit a superioribus deorsum.

¶ Cauteriū in occipitio. Itē fit cauteriū in occipitio capitis ferro rotūdo calīo et seruat̄ apertū vt cetera p̄dicta: maxie pro litargia: ꝛ etiā valet ꝓ oībus doloribus p̄dictis supius.

¶ Cauterium post aurem. Post aurem fit cauterium pro tinnitui aurum inueterato: pro fistula aurium: pro dolore aurium: dentium et oculorum.

¶ Sectorium per medium auris. Quādoq̄ per mediuz auris immittitur sectorium: qñq̄ xo per pulpam auris et seruatur apertum pro causis predictis.

¶ Sectorium pro dolore aurium. Sub mento quandoq̄ ponitur sectorium pro dolore dentium et pro dolore faciei et pro ipsius detur patione vel tortione.

¶ Sectoriū i colo iuxta venas organicas. In vtraq̄ pte colli iuxta venas organicas īmittit̄ sectoriū ꝓ dolore faucium

ꝛ colli ꝛ ꝓ dolore frigidioꝝ partiũ: quãdo materia per partes illas videtur ab inferioribus ad superiora ascẽdere.
¶ Sectoriũ ex trãsuerso thoracis. Pro dolore thoracis vt cõtingit aliqñ ex ictu antiquo: qꝺ cõperitur si locus cõpressus digitis interius doleat: vel etiã si sit ex ipsius vitio fiunt sectoria ex trãsuerso thoracis inter duas costas in lõgum.
¶ Sectoriũ inter vmbilicũ et furculã. In medio inter vmbilicum et furculã pectoris fit sectoriũ obliquatũ: aliud in rectum a summo deorsum ꝓ asmate pro vitio pulmonis ꝛ stomachi ꝓ dolore costarũ pro pleuresi ꝛ peripleumonia: ꝛ eodem loco fit cauterium propter causas predictas.
¶ Sectoriũ posteri⁹. Posteri⁹ fit sectoriũ ꝓpter epar et anterius ꝓ vitio epatis: ꝛ ꝓ sui duritie inueterata si rõne epatis frigidi ingrossať illũ magis ĩ illa parte ne sequať hydropisis ponas germandream et corticem sambuci cum radice feniculi et apij si caput non dolet et coquãtur in vino et bibat vt laxetur fiant suppositoria.
¶ Sectoriũ in sinistra parte. Eodẽ modo a sinistra parte anterius ꝛ posterius fit sectoriũ prope splenẽ pro splenis vitio ꝛ pro sui duricie inueterata. Itẽ in brachijs fit cauteriũ rotũdum ferro calido in quattuor locis fontiũ ꝛ in quibusdaꝫ in quinqꝫ locis ꝓpter dolorẽ humeri ꝛ artheticã colli a parte exteriori fit cauterium extra brachium prope humerum mensuratis quattuor digitis deorsum vt hic apparet.
¶ Cauteriũ ꝓpe cubitũ. Itẽ fit ad eadẽ vitia et ad dolorẽ superioris mãdibule cauteriũ ꝓpe cubitũ mẽsuratis .iij. digitis a cubito versus humerũ in lacerto brachij.
¶ Cauteriũ prope rascetã. Fit etiam cauteriũ ꝓpe raschetã manus exterius ꝓ dolore cubitorũ pro dolore toti⁹ brachij pro chitagra precipue si a superioribus descendit humor faciẽs chiragrã per illum fontẽ ad manum.
¶ Cauterium in medio brachij. Itẽ in medio brachij fit cauterium pro dolore ascelle et pro dolore inferioris mandibule et partium adiacentium ei.
¶ Cauteriũ inter vtrũqꝫ. Inter vtrũqꝫ cubitũ mẽsura q̃nqꝫ digitoꝝ: scilꝫ supra glãdulas supra cubitũ fiũt cauteria contra omne genus febris erratice: vt apparet in sequẽtibus.
¶ Cauterium cõtra chiragrã. Cõtra chiragrã ꝛ contra ma-

nuum inflationē inueteratā fit cauterium supra digitos manuum inter duos digitos et potest fieri per omnes.
¶ Cauterium ꝓpter arthetícam. In tribus locis spine propter arthetícā ꝛ eius dolorem colli posterioris fit cauteriuꝫ inter spondilia dorsi:tñ ne ledatur quedā chorda que superiacet spondilibus. Sciendū aūt magnū imminere periculū si ledat:ideo in canoso fiat.
¶ Notabile. Nota hoc gñale esse in omni loco fontiū cauterizandū est ꝑ quē fluxꝰ humoꝝ trāsire videt ad membꝛuꝫ aliquod:siue deorsum siue sursum ad intercipiendū fluxum.
¶ Cauteriū supꝑ ancham. Itē cauteriū fit triangulatū supra anchā:vbi os rotūdū cōiungit ossi cōcauo:vnū superiꝰ.secūdū versus dextrā partē inferiꝰ. tertiū versus sinistrā partem inferius:vt inter hec tria comprehendatur iunctura ossium predictoꝝ.fiunt aūt hec ferro calido:et immissis scuellis seruātur aperta.ꝓ dolore sciatico ꝓsunt ex frigidis humoribꝰ: tamē dolori ꝯo facto ex calido humore nocēt. Sed notandū ꝙ si illa duo ossa essent disiūcta adinuicē incurabile esset ꝛ hoc sit generale in oibus iūcturis duorum ossium.
¶ Cauteria supra genu. Fiūt cauteria duo supra genu mensuratis in digitis sursum:exterius vnum pro vitio predicte passionis ꝑcipui si fiat ab exteriori parte. Interiꝰ fit aliud ꝓ causa predicta precipue partis interioris:ꝛ pro dolore pudendorum ꝛ scabie vesice pro vitio matricis in muliere. Et nota cauterium hoc multū valet ad conceptū iuuandū: precipue cum abundat matrix frigidis humoribus.
¶ Cauteriū sub genu. Itē fit cauteriū sub genu mensuratis tribꝰ digitis deorsum:ꝛ fit ꝓ sciatica passione et arthetica genuū:vnū exterius:aliud interiꝰ.tertiū posteriꝰ:ꝛ ꝓ diuersitate doloꝝ:variant etiā loca cauterioꝝ:vt si dolor sit exterius:cauteriū fiat exteriꝰ:ꝛ ita de aliis.s. interiꝰ ꝛ posteriꝰ.
¶ Cauteria sub cauilla. Prope pedē fiunt cauteria mēsuratis tribus digitis sub cauilla:fiūt aūt hec vnū interiꝰ aliud exterius:ꝛ ita de aliis sub cauilla pro arthetica superiorum partium.s.genu ꝛ scie ꝓ dolore pedum: si fiat discursus humorum ad pedes a superioribus partibus.
¶ Cauteria prope cauillā. Item fiūt duo cauteria prope cauillam pro dolore pedum et arthetica cauillarum.

¶ Cauteria intra pedē. Duo cauteria fiunt intra pedem et extra pro predicto vitio cauillaruȝ et totius pedis: qualiter autem debent fieri supradicta figuris satis potest perpedi mutato loco cauteriorum.

¶ Cauterium prope radicem digiti pedis. Item fit cauteriū prope radicem digiti pedis interius: aliud exterius a parte opposita ⁊ fit pro causis predictis.

¶ Cauterium inter duos digitos pedū. Cauteria fiunt inter duos digitos pedū ꝑ oēs ꝑ arthetica ipsoꝝ digitoꝝ pedis ⁊ ꝑ inflatione pedū: ⁊ pro alio quolibet dolore pedum.

¶ Cauteriū sub plāta pedū. Cauteria fiūt sub pede in media plāta pedis ꝑ oī dolore pedis ex humore frigido ⁊ calido ꝑ vitio arthetice cauillaꝝ geniculoꝝ ⁊ scieꝝ partiū adiacētiū.

¶ Cauteria sub genu. Magister rasis fecit cauterizari quē-dam artheticū cui deerāt viginti hebdomade de septem annis. ⁊ habebat genu inflatū per septē hebdomadas: precepit itaqꝫ magister Rasis vt fieret cauteriū sup genu paruissimum et minori ferro ꝙ̄ in sene: et cum inciperet posuit emplastrum supra genu de radice bionie et bismalue coctis in aquis et tritis cū assungia: sed in duplo posuit de bionia et bismalua ⁊ precepit vt caueret oēs fructus: omnia genera leguminum: caseum: allia: bouem ⁊ similia. emplastrum posuit vt hnmores dissoluti melius fluerent.

¶ De ventosa inter scapulas. Vētositas colice: iliace: nefretie: strofice: dyarie: matricis: vesice: splenis: epatis: cutis: pectoris laterū: ypocondrioꝝ extrahitur per ventosaȝ sine scarificatione inter scapulas cerebro posita: nūc a dextris: nūc a sinistris spine: nunc inferius: nunc superius.

¶ Vētosa ad discrimina capitis. Antiqui vētositatē capitis extrahebāt positis vētosis sine scarificatione: nūc ad discrimina capitis: nūc ad cōmissurā fantastice cellule ⁊ rōnalis.

¶ Vētosa ad vmbilicū. Vētosa corrigit ineptas positiones membrorum: vt si matrix descendat versus os penis: ponit̄ ventosa maior ad vmbilicum sine scarificatione.

¶ Vētosa ꝓpter matricē. Si matrix fuerit ī alterutrū vertebrū inclinata ponat̄ vētosa ī opposito ilio sine scarificatiōe.

¶ Vētosa ad renes. Si colon descendit seu exeat anum: si-uc intelligatnr intestinū esse corrugatum et descēdisse deor

sum'licet non exeat: ponitur ad renes ventosa valde frequēter sine scarificatione.
¶ Vētosa ꝑpter vulnus. Plerūqꝫ extractū intestinū per vulnus retrahit̄ p vētosam iuxta vulnus positā: spacio tñ inter vulnus et vētosam vni⁹ dimisso digiti vel amplius: et ad hāc intestini reductionē per raro hodie vtūtur vētosa.
¶ Vētosa ad māmillas. Motus morborū auertit vētosa vt contra fluxum menstruorum ponatur ventosa ad māmillas sub eis que totam inferiorem partem māmille possit amplecti: sic tamē q̄ inter se totā recipiat māmillam. hic plurimi non scarificant pauci sed raro faciunt.
¶ Ventosa propter fumū a stomacho. Cum fumus in febre vel sine febre a stomacho ascēdit ad caput ponit̄ qñqꝫ vētosa ad vmbilicū: qñqꝫ ad os stomachi: vētosa amplectēs vmbilicum vomitū stringit diariam quoqꝫ qñqꝫ ibidem posita qñqꝫ ad os stomachi posita.
¶ Ventosa cōtra dolorē oris stomachi. Cōtra dolorem oris stomachi de ventositate vel de inuiscatis ibidem humorib⁹ calidis vel frigidis ponitur vētosa sine scarificatione sepius ad furculā pectoris qñqꝫ sed rarius ad metafrenum.
¶ Ventosa ad dolorem capitis. In febribus tertianis continuis dolente capite ex vapore inferioris corporis ad ip̄m ascendente ponitur ventose ad stomachū: aut ad vmbilicū incarnositate coxarum in multis locis et ad suras tibiaruꝫ ad plantas pedum quandoqꝫ.
¶ Vētosa ꝑpter rubore et pustulas. Propter faciei rubore et pustulas eiusdem rubras et oculos rubentes vel de calido humore dolentes: vel contra dolorem capitis de colera vel magis de sanguine conferunt ventose cum scarificatione in occipite: in supremo dorsi inter scapulas et ad cubitos ad raschetas manus extra. et sub mento.
¶ Vētosa ꝑpter asma. In asmate de sanguine peripleumonia: pleuresi: sinocha inflatiua: sinocho putrido scarificatur cum ventosa inter scapulas precipue cum audemus flobothomare sicut in prima figura de ventosis apparet.
¶ Vētosa cōtra pleuresim. Antiqui cōtra pleuresiꝫ vt extrahant materiā ab interiorib⁹ ad exteriora ventosabant cum scarificatione vel saltem sine illa locum dolenteꝫ: sed pauci

sunt qui acquiescūt hodie timētes sup adesse dolorē cū ventosa cum ex pleuresi doleant acutissime patientes.

¶ Ventosa ꝓpter humores. humores intercutanei frigidi sed magis calidi facientes dolorem vagū: vel magis fixum siue ex ꝑcussione hoc fiat siue non. extrahūtur p ventosam cum scarificatiōe p totā fere corporis supficiem positam: et tūc ponit᷑ et ad ipsuz locū patientē vel de ꝓximo subtus siue sit dolor in iūcturis licet ad hoc rarius ventosetur: siue ex iuncturas ad quod sepissime fit.

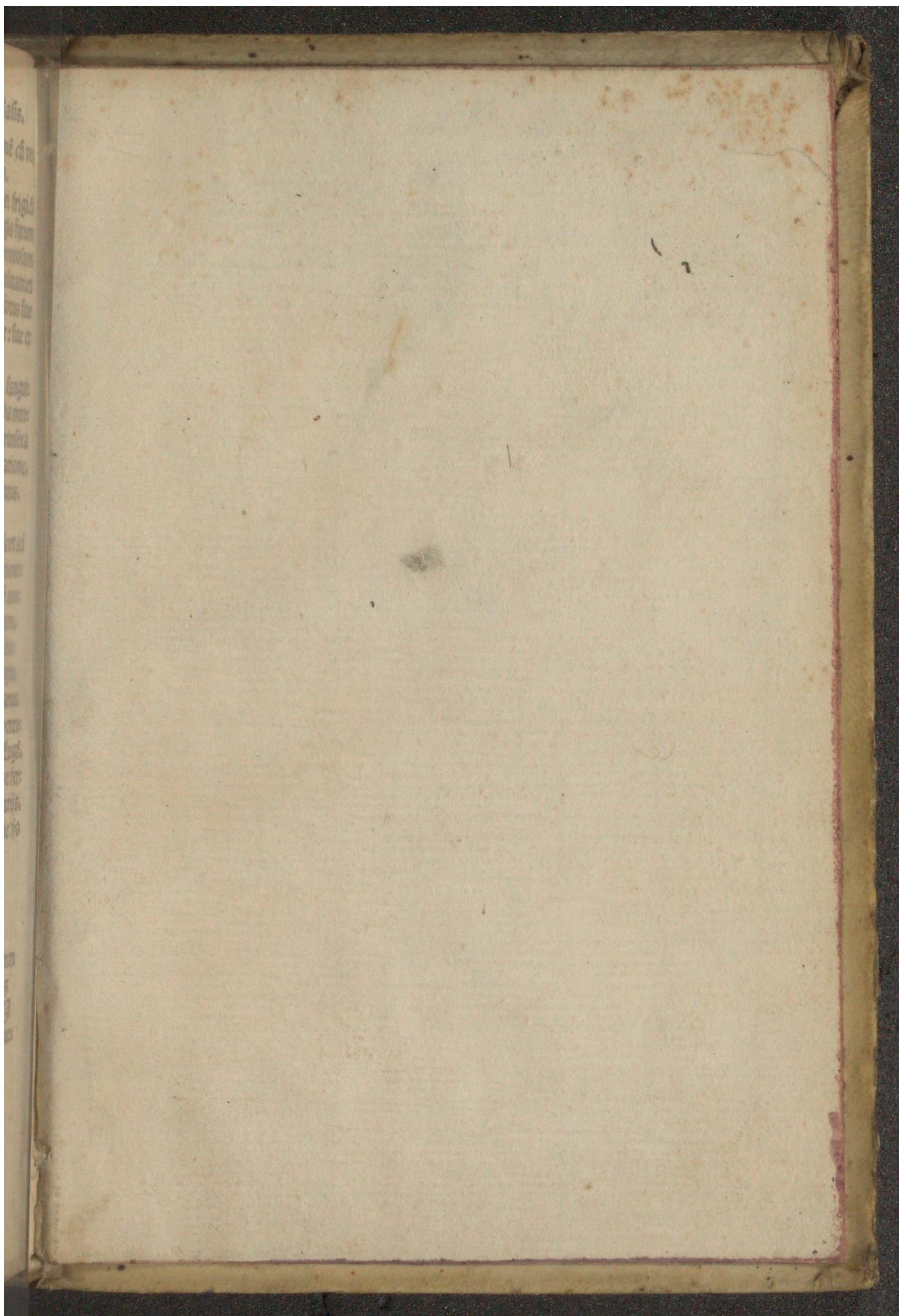
¶ Ventosa ad morpheam. Cum est ex attractoine sanguinis ad supficiē vt in particularib⁹ extenuatiōib⁹ alba morphea: dormitionib⁹ cōgelationib⁹ mēbrorū ab intrinseca causa factis ponit᷑ ad ipsuz locū vētosa sine scarificatione.

¶ De sectionibus: cauteriis: et ventosis Rasis Finis.

¶ Expliciūt parua opera Rasis que sequūtur. videlicet ad Almāsorem liber decem tractatus ꝯtinens cuz additionibus nōnullis interlinearib⁹ Gerardi cremonēsis nusq̄ antea impressis. Tractatus de egritudinibus iuncturarum. De morbis puerorū. Aphorismoꝝ ipsius libri sex. Antidotariū eiusdem Rasis. Tractatus de ꝑseruatione ab egritudine lapidis ab eodē editus. Liber introductorius paruus ipsius in medicinam. De sectionibus et cauteriis ac ventosis eiusdem cū sinonymis in fine additis. Impressa Lugd. per Gilbertū de villiers. Impēsis domini Iohānis de ferrariis: al's de Iolitis: ac dñi Vincentii de Prothonariis. Anno dñi Millesimo quingentesimo et vndecimo. Die xo decimatertia mensis May.

Registrum presentis operis.

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm
nn oo pp qq rr ss tt uu xx yy zz
AA BB CC DD EE FF GG HH II
KK LL MM NN omnes sunt quaterni. preter NN qui est duernus.

427 460

R.C.

7 1:20